Broj 1. U Trstu, 5. jenara 1899. Godina XXX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku ili po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime, najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list ne dodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ Nar. pos.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku, osim 2. febrara, 6. aprila, 11. maja, 1. junija, 29. junija, 2. nov. i 28. dec. Netiskani dopisi se nevraćaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 nč.

Uredničtvo nalazi se u ulici Farneto broj 14.

Odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić. Natisnila tiskara konsorcija lista „Edinost“ ulica Carintia br. 12 u Trstu.

„Dar k novoj godini“.

Pod tim naslovom bacio je službeni list zemaljskoga istarskoga odbora u svojem posljednjem broju netom prošle godine bombu u sviet — bombu glede ustanovljenja talijanske niže realne gimnazije u Pazinu na zemaljske troškove.

Nečudite se čitatelji čitajuć to. Stoji crno na bielom na čelu rečenoga lista.

Dobro je, veli, činiti prosvjede i utoke u cielom julijskom predjelu — a to je deseti predjel irredentističke Italije obsižući cielo naše Primorje i dio Kranjske — proti hrvatskoj gimnaziji u Pazinu, al bolja su djela, kakvo namjerava učiniti zemaljski odbor istarski u svojoj »patriotičkoj« savjesti, djelo za koje će mu hvaliti svako talijansko srdce.

Pak nastavlja, da je zemaljski odbor stvorio ovih dana zaključak, da se otvori zemaljska talijanska niža realna gimnazija u Pazinu.

Poziva se na odnosni zaključak zemaljskoga sabora od 12. nov. 1872.

Do sad nije izvršio zem. odbor zaključka, al sad je dužan.

Kad se država nebrine za nuždnu srednju izobrazbu, dužna je to učiniti pokrajina.

Glede na plaće pitati će naknadno odobrenje, dakako kod zemaljskoga sabora.

Predpostavljajuć to zemaljski odbor, ustanavlja nižu realnu gimnaziju u Pazinu. Naukovni jezik u svih predmetih ima biti talijanski. Njemački bit će obvezatan. Ako budu učiteljske sile dopuščale, podučavati će se i druge jezike, među njimi i hrvatski i slovenski, kao slobodne predmete.

Pravo imenovanja profesora vršit će zemaljski odbor. Plaće bit će kao na državnih srednjih školah, a tako i petgodišnji doplatci i mirovina. Od države će se izhoditi pravo javnosti.

Za sve to trošit će se iz zemaljske zaklade.

Prema tomu razpisan je već i natječaj danom 29. decembra 1898. za mjesto ravnatelja, pet profesora i jednoga vjeroučitelja, koj se ima razpisati i u službenom listu c. kr. trščanske vlade »l' Osservatore Triestino«. Prosioci imadu priposlati svoje molbe u roku šest tjedana od prvoga oglašenja u tom listu c. kr. vlade.

Te odluke zemaljskoga odbora i njegov postupak pričinja nam se kao prava drzovitost, lakrdijaštvo i razsipnost sa novci, što jih plaćaju istarski porezovnici.

Talijanska gospoda poduzela su sve moguće u Beču proti naumljenoj hrvatskoj gimnaziji u Pazinu. Udesila su prosvjede i utoke sa strane njihovoga političkoga družtva, zemaljskoga odbora, občina, javnih sastanaka nesamo u Istri, nego i u Trstu i u Goričkoj, i ćak u Tirolskoj. Rieči nisu izabirali, ili su jih izabirali što drzovitije, zahtjevali su, grozili su se c. kr. vladi. C. kr. vlada nije jih se prestrašila. Ona neće nit da prima tih utoka i prosvjeda. Vraća jih.

Svoj talijanskoj gospodi bijaše najmučnije to, što nisu mogli doseći, da i Pazin prosvjeduje. Pučanstvo pazinske, mjestne i [illegible] i samoga Pazina grada, nesamo da se nije htjelo pridružiti prosvjedom Talijana proti hrvatskoj gimnaziji, nego je ono učinilo shodne korake za ustrojenje takove gimnazije.

Nije se dalo porabiti u talijanske svrhe, a proti sebi, proti napredku i razvoju grada i okolice. Nije se dalo na ljepak onih, koji su najviše krivi, da je obstojavša gimnazija u Pazinu prestala, da se je preselio domobranski batalijun, da je u obće grad Pazin u zadnje doba propadao, mjesto da se razvije.

I kad su gospoda to uvidila, eto zemaljskoga odbora sa svojom novogodišnjom bombom.

Prošlo je **26**, velimo dvadeset i šest godina odkad je zemaljski sabor stvorio zaključak, da se ustroji niža realna gimnazija u Pazinu. Cielo to vrieme nije zemaljski odbor nit perom ganuo, da se taj zaključak izvrši.

Sada kad hoće c. kr. vlada, da ustroji u Pazinu gimnaziju, sada jedva sjetio se je zemaljski odbor onoga saborskoga zaključka, i hoće ga na vrat na nos izvršiti, nit nečekajuć, da sabor o tom svoju opet reče, i da votira nuždni trošak.

Namjera je vidjiva, pače tako rekuć izrično iztaknuta u onih riečih, gdje se veli, da se ima zaključak zemaljskoga odbora priobćiti upravnomu vieću u Pazinu. Tomu vieću ima se dati oružje kako da se brani pred pučanstvom grada i okolice, kako da se ga umiri, kako da se predobije proti državnoj gimnaziji.

Držimo stalno, da se pučanstvo neće dati zavesti, nego odbiti Dajnuce: odtale gospodo, gdje bijaste kroz 26 godina! Šad dolazite s darom, kad nam ga hoće boljeg i ljepšeg dati cesarska kraljevska vlada, da nam dar ove osujetite! Daleko Vam kuća! Od Vas za nas nemože biti ništa dobra, kako nas izkustvo tolikih godinah, i najnovijih, uči! Držat ćemo ljepši i bolji, a što je glavno stalni i ozbiljni dar c. kr. vlade! Nismo sliepi nit djeca! Vaš nudjani nam dar nemožemo smatrati ozbiljnim, smatramo ga lakrdijaštvom.

Razpisujete službe, za koje se imadu uložiti molbe u roku od šest tjedana, a neimate privole vlade, neimate prava javnosti za Vašu nižu realnu gimnaziju, neimate prostorija, gdje da ju smjestite, neimate u obće nikakvih preduvjeta za nju. I sami se bojite za profesore, i sa svim pravom, jer gdje da dobijete dobre i vriedne profesore, koji bi htjeli moliti za mjesta u takovih okolnostih? Kakvih propalica, koji nemogu drugdje službe dobiti, možda dobijete, al takvih netrebamo. A nit nekažete kada bi se ta Vaša realna gimnazija otvorila! To je stupica, gospodo, u koju se mi nećamo.

Tako i slično imat će govoriti pučanstvo Pazina i okolice.

A što da reče zajedno s njim cielokupno pučanstvo hrvatsko i slovensko Istre?

Kad se radi o kojoj hrvatskoj ili slovenskoj pučkoj školi, ili razredu u Istri, onda neimate novaca. I za nepotrebne talijanske pučke škole i razrede imate jih. A sad jih eto imate i za talijansku realnu gimnaziju, takodjer posve nepotrebnu. Ve-

PODLISTAK.

Tko pjeva, zlo ne misli.

(Dalje.)

III.

Kako da se poučaje pjevanje, umo to ne spada; stvar bi tada poprimila lice didaktično, a kano takva morala bi poći u stupce strogo obukoslovnog časopisa. Meni pako nije potrebno o tome rieči trošiti, jer možda bih rekao samo ono, što je već i onako poznato onima, koji su pozvani, da se bave poukom pjevanja. Prečije mi je pitanje, što da pjevamo i kako da postavimo sav narod naš na stažu napredovanja. Namiće mi se prije svega pitanje: kada počima pouka u pjevanju? Odgovaram kategorično: onda, kad diete znade čisto izgovarati rieči svoga materinjeg govora. To obično bude kadno je diete zakonom pozvano, da polazi školu, naime u šestoj godini dobe svoje. Čuh dječicu pjevati dosti točno još u ranijoj dobi; nò poučavati ju u predmetu u tako zelenoj dobi, pogibeljno je. Radje podajmo djeci prigodu, da slušaju od starijih liepo pjevanje, a ona će biti već od same svoje živahne naravi pozvana i potaknuta, da pjevaju, kako već znadu i umiju; siliti ih pako ne valja. Obuka dakle mora početi u pjevanju, kada i ona u drugih predmetih u pučkoj školi. Al nesmijemo pritom zaboraviti, da za liepo pjevanje hoće se — kako već rekoh — čistih misli, živih čustava, hoće se znanja i poznanja. Sve ovo djeca posjeduju u najmanjoj mjeri, s toga pjevanje i pjesme moraju se odabirati prema njihovom duševnom i tjelesnom razvitku, a u drugu ruku oboje tako udesiti, da služe za uzgojno i obučno sredstvo zajedno. Pjevanje mora da širi postupično krug znanja djeteta i da mu oplemenjuje čustva, a s druge strane, nauka i znanje opet nek unapredjuje u djeteta smisao za ljepotu i za liepo pjevanje. Jedno bez drugog krživo je i nesavršeno. Za to prva pouka u pjevanju nek ima tu svrhu, da pjevanjem diete nauči valjano rieči izgovarati, da ga nauči što su viši — niži glasovi, što dugi — kratki i t. d., jednom rečju, da nauči razlikovati govor od pjevanja; cielom pako obukom neka se nastoji gojenca bodriti i oduševiti za rad, te da uzljubi red, skladnost, ljepotu i kriepost. Neki počimlju pjevati pjevanjem glasbenih ljestvica (škale). Koliko li je to mučno za djecu, a dosadno i za učitelja samoga! Ne će li možda dječak lakše naučiti pjesmu nego škalu, sastavljenu (uglašenu) u jednom ili drugom »duru« ili »molu«, na koji hoće učitelj učenika da upozori? Pjevaj dakle, učitelju, pjesme prikladne dječjoj dobi, pjevajući upozori gojenčad svoju na ono malo teorije, što treba da nauči u pjevanju. I u dalnjoj obuci treba nam se kaniti teorije i nota: jer škola ne smaže toliko vremena, a u drugu ruku je to suvišno. Netko može valjano naučiti pjevati i bez poznavanja kajda. Opaziti moram, da će učitelj morati da pruži kajdopis pjesme onim odraslim pjevačem, koje želi uvježbati u višeglasnom pjevanju, a ovo samo za to, da drže točno vrieme pjesme i pauze.

Da krenem opet svojim putem, reći ću, da ima uzgojitelj za prve pjesme gojenca birati takove pjeme, koje su baš dječje i njemu shvatljive, i takove napjeve, gdje se izmjenjuju secundi i terze; dakle motivi narodnog pjevanja. Postupično doluze viši intervali, sgodnim biranjem napjeva i melodija. Potrebno mi nije naglasiti, da pjevanje školsko mora biti istozvučno. Za to vojuju mnogi temeljiti razlozi. Prof. Kuhač navadja razloge, naime, što se sve prosto-narodne pojevke pjevaju unisono. Ako se gdje pjeva dvoglasno — veli hvaljeni pisac — to je za to, što su pjevači nejednakih glasova, pa ne može svatko poprimiti prvi (visoki) glas zapjevača. Ne da mi se ovoj tvrdnji prigovoriti, jer se sbilja u staro doba moralo naše narodne pjesme jedino istozvučno pjevati, al danas zaista već imamo dvoglasno narodno pjevanje. Narod bo prosti pjeva kako mu njegovo glasbalo svira i gudi. Ova sva pako udešena su za dvoglasno pjevanje i sviranje. Gledom na udesbu naših glasbala, mogao bi se uztvrditi, da dvoglasno narodno pjevanje je staro i da je zbilja u duhu naroda. No pučki pjevač sekundirajući zapjevača, ne rabi orguljsku ugodbu ili temperaturu; on ima svoju originalnu. Secund bo njegov, terza, (k) kvinta i septima, dotično njihovi intervali, drugčije glase na glasoviru a drugčije na naših narodnih glasbalih. Ja bih dakle radje rekao, da ne s toga, što narod ne pjeva dvoglasno, ne smijemo u pučku školu uvadjati dvoglasno pjevanje, nego s toga, što istozvučno pjevajući, djeca i manje pojastoga grla i slabijega sluha polagano nauče pjevati; drugo, što ovako sva djeca mogu naučiti melodiju, što ne bi mogla sva, da su nekoja prisiljena pjevati secund; treće, što je pjevanju u pučkoj školi odmjereno premalo vremena. Učitelj nek ne smetne s vida, da pučka škola ima pjevanjem izvježbati donekle grlo i sluh učenika, naobraziti ga toliko, da shvati glasbu i liepo pjevanje, te da mu dade za poputbinu malu ali vriednu i odabranu zalihu popjevaka, za kasniju porabu u životu. Da zbilja diete bude pjevalo pjesme naučene u školi i izvan nje i u starijoj dobi, a da ih ne zapusti čim otrese školsku prašinu sa svojih postola, valja da budu naučene popjevke takove, kakve prosti puk hoće da ima; koje su prema mišljenju i čustvu njegovu udešene. Ovakve su samo one, koje su rasle iz pastirske frule, kmetskih gajda, gusala i tambura. Nije dašto sve suho zlato, što potiče iz prosta puka, al mi se ipak možemo ponositi svojimi pučkimi napjevi. Istra oskudjeva na melodij ma, te škola za to ima zadaću liepu al težku, da upozna istarskog Hrvata s pjesmami i napjevi svoje braće širom hrvatske domovine. Bliža je košulja koži nego li je haljetak: i napjevi — recimo Slavonca, Dalmatinca, Bošnjaka, jesu bliži čudi istarskog našeg seljaka od onih tudjinskih i naših umjetnih. Nekoji naši glasbotvorci, umjetnici, skladatelji jesu još dandanas žalibog pod dojmom talijanske, a još većma njemačke glasbe. Hrvatsko narodno pjevanje naliči ogromnu šarenu vrtu, zasadjenu svakojakim biljem, biljem svakog roda, svake boje. (Dalje sliedi.)

lite, da se morate brinuti za srednji uzgoj kad se c. kr. vlada nebrine. Al c. kr. vlada uzdržaje talijansku gimnaziju za manjinu pučanstva pokrajine; i sad hoće, da ustroji hrvatsku za većinu pučanstva, pak se Vi tomu protivite. Da je zerica pravednosti u Vas, Vi bi već davno bili morali ustrojiti hrvatsku gimnaziju, dok je nije c. kr. vlada ustrojila; a Vi sad ustrajate talijansku realnu gimnaziju, kad hoće c. k. vlada učiniti, što je pošteno i pravedno. Pak da bi to svojimi novci htjeli učiniti! Al Vi hoćete to sa novci pokrajine, njezinih porezovnika, kojih većina su Hrvati i Slovenci. Gdje Vam je duša? Prtiti godimice na siromašno pučanstvo Istre kakvih najmanje 14.000 forinti za samoga ravnatelja i profesore, bez zgrade, bez učila, što bi sve još više stojalo. I sad te troškove na pokrajinu priti, kad hoće, da jih država na se uzme. I to bez privole sabora! To je drzovitost i prema c. kr. vladi, i prema pučanstvu. To je razsipnost, kojoj neima para, i kojoj bi skrajnje vrieme, da se na put stane.

Pogled po svietu.

V TRSTU, 4. jenara 1899.

Carevinsko vieće imalo bi se sastati po nekih viestih dne 12. a po drugih dne 15. t. mj. Na ovom mjestu valja nam zabilježiti dvie vrlo važne izjave, načinjene prošlih božićnih blagdana od dvojice članova od većine carevinskoga vieća. Predsjednik carevinskoga vieća, upitan od jednoga njemačkoga novinara o parlamentarnom položaju u Austriji, izjavio je, da shvaća i razumije borbu stranaka manjine za gospodstvo, a po tom i nostojanje, da dodju u većinu i po njoj do vlasti. No on neshvaća njihove taktike, da dodju do parlamentarnoga gospodstva obstrukcijom, jer se bez svake dvojbe time može poluèiti samo absolutizam. Njemački obstrukcijoniste kopaju u Austriji grob parlamentarizmu.

Zast. Pacak, podpredsjednik mladočeskoga kluba na carevinskom vieću kozao je o kraljevom reskriptu na èeski sabor, da se radi sastava toga reskripta nesmije razbiti sadašnje većine carevinskoga vieća, jer da bi se time poslužilo jedino njemačkim obstrukcijonistom. Većina carevinskoga vieća mora ostati složna na okupu, te na vladu uplivati u smislu zemaljskih autonomija i jezikovne ravnopravnosti.

Prigodom nove godine izmjenjene su èestitke izmedju vladara i vladajućih stranaka u pojedinih priestolnicah Europe. Svuda se naglašivala želja za uzdržanjem mira i dobrih odnošaja sa susjedi.

Nekoji zemaljski sabori ove pole monarhije svršili su jurve svoje kratko djelovanje. Tršèanski sabor imao je samo dvie sjednice:

Prvu dne 28. decembra a drugu dne 3. t. mj. U prvoj bijahu silom otjerani zastupnici slovenske okolice grada Trsta. Oni su taj nèuveni postupak saborke većine i gradjanstva na galeriji priobćili brzojavno ministru predsjedniku. U juèerašnjoj sjednici bijuše opet burno, vladala je opet galerija. Tuj se je vikalo, tulilo i pjevalo tako, da se nensudjujemo onih veleizdajnièkih uzklika i pjesama niti spomenuti.

U goričkom saboru neće doći do triezna i ozbiljna djelovanja, jer toga neće talijanski zastupnici. Saborski predsjednik i zemaljski kapetan grof Coronini dao je ostavku, jer je na njega pritiskala talijanska stranka, da nezadovolji opravdanim zahtjevom Slovenaca.

Hrvatski sabor sastati će se još ovoga mjeseca, da razpravi redovito proraèun za tekuću godinu. Bivši član stranke prava dr. David Starèević ostavio je svoju stranku, te pristupio takozvanoj èistoj stranci prava.

Iz Cetinja doniele su bečke novine glas, da je odlučila crnogoska vlada pozvati natrag sa otoka Krete one crnogorske vojnike, koji su bili pristupili k zboru medjunarodnog oružničtva. Odatle se je zaključivalo, da je knez Nikola nezadovoljan sa imenovanjem kraljevića Gjorja za povjerenika na Kreti.

Iz Srbije dolazi viest, da se drže svendilj vojničke konferencije i to radi uzrujanosti, koja vlada u čitavoj Srbiji zbog samovolje i nasilja sadašnje vlade. U mnogih krajevih kraljevine, da se pojavljuju očiti znaci revolucije proti samoj dinastiji.

Ruske novine pišu mnogo o političkom stanju u Austro-Ugarskoj. Te novine zagovaraju očito preustrojstvo monarhije na temelju federalizma, jer da parlamenti u Beču i u Pešti nemogu biti vjerni tumači cieloga stanovničtva Austro-Ugarske.

Dopisi.

Vele Selo (Lošinj) dne 28. decembra 1898. Tko èita samo dopise iz ovog grada u talijanskim novinama pokrajine, bez dvojbe će misliti, da smo ovdje u podpunoj buni. Ja medjuto mogu vas osjegurati i pozivljem se na sve dobro misleće i nepristrane, da od godina nije vladalo toliko mira i reda u mjestu, kako sada. Koji bi htjeli bunu, to su oni gospodičići, vrućeg maštanja, vodjeni od onog istog »del bastone creatore«. Izmedju ovih je ćozot, budući advokat, djak »Slobodne Univerzije u Ferrari«, koji vam je jur dobro poznat radi njegove smjelosti, rad koje je i bio tamnicom kriminalno kažnjen. Otjeran iz koparske gimnazije radi revolucijonalnih spletaka, pohadjao tršćansku gimnaziju bez uspjeha. A što je bilo od njegovo posljednje službe pratikanta u Trstu, ne znam?...

Izmedju ovih je nemirnjaka i Ireneo, koji bi prietio, da će se objesiti, kad mu njegova jadna majka nebi poslala novaca; onaj, koji se je u otvorenim dopisnicama èinio, da je u rodu odličnih osobn, da postigne svoje svrhe, ali mu je pouka bila krasna. Onaj, koji očekuje 30.000 for., da učini »del bene alla patria«. Drug im je takodjer onaj Antonio, koji se je dogovorno s drugim osobam, sredstvom dopisnicah, zabavljao podrugivajuć se Aleksandrovu otcu, vjernom mu drugu. Ili se možda ne sjeća »il nato d'un Cane«, glasovite kužne bolesti od nazada 3 godine i od njegovih grèevitih (convulsivi) bolesti za iste namjere kao gorispomenuti mu drug I....? Ovi, koji su naučni klevetanju i zadirkivanju, misle okrenuti glavu našem puku, zdrave i mirne ćudi, onom puku, koji nije ni iz daleka onakovog značaja. U posliu starog mjestnog čitalničkog družtva, pod imenom »Casino Concordia«, neulazi podnipošto strančarenje. Oni, koji se ustegoše biti družinari lani i ove godine, hoće, da budu dosliedni svojim načelom. Družinari se moraju sponinjati događaja u prošloj godini, a to je dosta. Nismo mi, koji tražimo propast vašeg kabineta, to ste vi sami, koji to želite. U prvu, što hoćete, da bacite pod noge pravila (statute) učinjena sa zdravim razumom, od naših dobrih i valjanih starih, (ali dakako za ono, što vi sada hoćete, ta pravila niesu zgodna.) Onda, što hoćete, da promjenite spomenuto družtvo u politički kabinet; a treće, za malu dosliednost većine družinara. Dosta je zadnji èin o izboru novog upravitelja družtva u osobi onoga, proti komu ste pisali u br.: 39., 40. i 41. god. VII. pok. »Giovane Pensiero«. Što ste zar i to zaboravili, ćuci sa velih stjena? Poližito što ste jednom izbljuvali. Ali što ćete, neki ljudi u našem mjestu znadu plivati u dvojakim vodama. Primjera ima mnogo, gledajte: Su. Bu. Ba. Cr. Sc. itd... Medjuto svako bi naše pačanje, u poslu, bilo opravdano, pošto branimo načela, kako èinite i vi, s razlikom, da mi to èinimo pošteno i polagano, jer smo sjeguri uz božju pomoć stignuti u luku, a vi sa vašim lažima i klevetama ubijate sami sebe, prije vremena. Neka vam je na dokaz Pazinska gimnazija, pa i naša podružnica sv. Cirila i Metoda, koju neka Bog uspori. Ostala ćete malo kasnije oćutiti.

* * *

Naša se stranka nije nit pačala u izbor novog učitelja glazbe, ali smo dakako želili, da bude izabran koji domorodac, zdrava razuma, a ne smutljivac, te mislimo, da će i sadanji odabranik znati brzo steći naše simpatije i da će se ponašati prama nama, ne sjegurno kao predjašnji gospodin Ruzzier, koji je i na odlazku odavlen pustio mnogo malo zahvalnih uspomena. Dosta je znati to, da na 2. decembra nehtjede udarati u orgulje ni za cielih 10 forinta. Ako to nije htio za vas učiniti, da je barem učinio za visoko počitanje onog dana jubilarne svetkovine Njeg. Veličanstva našeg cara i kralja. Što odgovara na ovo dopisničar ovog predmeta! Ali su ti takovi Talijani Istrije: govori s njima, lojalni do neba, a u činu brane samo svoj jezik i njiv....

Za spomenutu sam svetkovinu čitao po uglovima kuća objave občine, s kojim se spominjahu gradjani, po nalogu starije vlasti, da je zabranjena svaka buka i vika onog dana. Red je ovaj bio sasvim uzdržan od našeg puka, ali što ćeš vidjeti: dodje iz malog Lošinja po prilici dvanaestak mladića, svi sa Margeritom na kabanici, pjevajuć običajne izazivne pjesme. Kad su od občinskih redara bili pozvani ponašati se dostojnije, odgovoriše im sa ružnim pridjevima. Prije nego otidjoše, i ako su bili opomenuti u prisutnosti naših starešina, odličnih osoba i množtva puka, bezobrazno zapjevaše opet izazivne pjesme, koje zgadiše prisutne. Ako se nije dogodilo izgreda, ima se upisati poštovanju onog dana su strane naših pučana. Je li presvjetli g. kapotan Zuech doznao za ovo izzivanje? Za ovakovo izazivanje, što mi krstimo antidinastičkim? Stalan sam, da jest, ali će se medjuto, kao obično i preko ovoga razastrti koprena. Bili se tako postupalo, da se je to dogodilo od naših zgorinaca? Rovinj im nebi bio za dosta! Ali što ćete, dragi čitaoci, prvi su »I figli dell' Istria italiana«, a drugi pravi i oddani podanici svietle krune, koji su na potoke za nju lievali krv. Tko zna čitati, nek prouči povjest tridesetgodišnjeg rata. Onako se je onda živilo i cienilo Hrvate, a sada možemo kazati: »cosi si vive in Istria«.

Tebe pak težaku i mornaru iz Lošinja i vas Hrvatice s gornjeg kraja svjetujem i molimo, da više ne idete trošiti ni novčića u butigah poznatih kaporijona ni za partidu, ni tanac, nit paštu, nit obričiti se, nit merlića, nit kurdelice, nit ikakove robe. A znate li zašto? Jer, poslie što ste ih nasitili vašim novcem, što ste ga krvavim trudom dobili, još se s vama poruguju, a novce šalju u blaženu Italiju, za »Legu« i za popardilen u Ferrari. Držim, da ćete me poslušati!

Pravo bi stoga bilo, da se jednom i mi okupimo, da ustanovimo naše družtvo, te da bezobraznim protivnikom pokažemo, kako valja štovati zemlju i ljude, koji ih hrane.

Jurina i Franina.

Fr. V Kaštelu, da imaju enega novega mesara ali bekara, ki ima jako finu glavu.

Jur. Ča svoju ale od vola?

Fr. Ma po pravici nebi ti znal povidat je li volovja ali kravja.

* * *

Fr. Si čul koliko šarenjaki su va Pazine prekrstili domaći krnjeli?

Jur. Lahko njim lačne i žejne kretit. Potle ča su jih nažerali i nalokali, se više nezna ni ki je krnjel ni ki je šarenjak.

Fr. A la brate ni mnogo ča zibirat ni mej jenimi ni drugemi.

Različite viesti.

Ovim pozivljemo sve naše čitaoce, da nam na vrieme pošalju predplatu za tekuću godinu. One pako, koji nam duguju predplatu za prošlu godinu, ili ćak za više godina, i one kojim poslasmo račune za razne oglase, molimo, da već jednom učine svoju dužnost, jer će nas inače prisiliti, da im list obustavimo i da sudbeno preti njiuna postupamo.

Odvjetnički izpit položio je utorak pred ovdašnjim prizivnim sudom vrlo dobrim uspjehom naš dični zemljak veleuč. g. dr. Ivo Zuccom-Medulinac, prislušnik na c. k. zemaljskom sudu. Čestitamo srdačno velevriednomu rodoljubu i milomu prijatelju na krasnom uspjehu!

U novoj tiskari. Današnji broj našega lista tiskan je u novoj tiskari konsorcija «Edinosti», gdje će se od sada napried tiskati.

Kako je razvidno iz samoga lista, on je ugledniji, jer su sva slova nova i papir bolji, čim smo davnoj želji naših čitatelja zadovoljili. Na ovom mjestu upozorujemo sve one, koji su našega urednika do sada tražili u Dolenčevoj tiskari, ili koji su za uredničtvo tamo slali pisma i druge pošiljke, da to čine od sada u novoj tiskari konsorcija «Edinosti», Via Carintia broj 12.

Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru sabrao je čestiti hrvat g. Ilianić u gostioni kod «Kralja» u Jaski for. 4·05.

Radi seobe u novu tiskaru konsorcija »Edinosti«, gdje će se od sada naš list tiskati, i odakle će se razašiljati, moguće je, da će nastati u razašiljanju kakva neznatna pometnja, te molimo radi toga one naše predplatnike, koji nebi slučajno dobili današnjeg broja, da nam to odmah otvorenim pismom »Reklamacijom« javiti izvole.

Ujedno molimo sve one, koji žele kakovu promjenu u njihovom naslovu, da nam to čim prije dojave, jer ćemo do mala tiskati nove naslove.

U Pazinu hrvatska i talijanska gimnazija! Zar ne, da je Pazin tom obilnošću sretan? Pomislite si, prije dvie godine je pokrajinski odbor odlučno se protivio tomu, da se željeznica Trst-Poreč dohiti i u Pazin; htjelo se razdieliti občinu, čime bi se znatno oštetilo grad Pazin; uzkraćuje se ustanovljenje hrvatske pučke škole u pazinskom Polju, — a sada na jednom taj isti pokrajinski odbor hoće, da ustroji i uzdrži gimnaziju u Pazinu — na narvaski talijansku.

Srećom toga mu nitko ne vjeruje, niti sami protivnici hrvatske gimnazije, jer znadu svi i protivnici i prijatelji, da to nije, nadamo se, nego bezuspješan pokušaj, da bude osujećena hrvatska gimnazija.

Prosvjede i priznanice za hrvatsku gimnaziju u Pazinu vraća c. kr. ministarstvo bez razlike ni neupisav njih u zapisnik, odnosnim odašiljateljem.

Za gimnaziju u Pazinu. Dne 30. decembra 1898. pozvao je predsjednik upravnog vieća u Pazinu članove istog na izvanrednu sjednicu za dan 31. decembra 1898. uz dnevni rad: »Priobćenje po odaslaniku zemaljskog odbora i eventualni zaključak«.

Nitko nije znao kazati, koji će biti predmet toga priobćenja i odnosnog zaključka. To je uzbudilo opravdanu sumnju, da je zasnovano neko novo rovarenje proti osnuću hrvatske gimnazije u Pazinu.

Dne 31. dec. 1898. za rana jutra sabralo se pred občinskim glavarstvom do 500 gradjana i poljana paziuških, te su za tim zapremili triem i dio dvorane opredieljene za sjednicu, da čuju, što se ima zaključiti.

Sjednica je bila odložena navadno s razloga, što je istog jutra umro otac predsjednika upravnog vieća.

Sakupljeni narod primio je viest odloženja sjednice sa gromovnim uzklikom: »Živila hrvatska gimnazija u Pazinu!« «Evviva il ginnasio croato a Pazino!«

Občina Volosko proti zemaljskomu odboru u Poreču. Zemaljski odbor u Poreču prisvajao si zadnje doba to nezakonito pravo, da nije hotio predložiti zemaljskomu školskomu vieću na imenovanje onih učitelja, koji mu nebijahu po ćudi, pa makar i bili dotični učitelji, (terna) posve zakonito kvalificirani. Takav slučaj dogodio se je i sa imenovanjem učitelja na talijanskoj paralelki u Opatiji. Občina Volosko uložila je proti takvom postupanju zem. odbora utok na ministarstvo bogoštovja, nu utok bijaše odbijem. Na to se je občina utekla na upravni sud u Beču, koji je u svojoj sjednici dne 29. decembra 1898. uvažio utok odlučiv, da pravo imenovanja pučkih

učitelja pripada zemaljskomu škol. vieću, nipošto zemaljsk. odboru, koji nemu drugog prava, nego predložiti molitelje za imenovanje zem. škol. vieću.

Sastanak talijanskih načelnika iz Istre u Trstu. Za dne 15. t. mj. pozvani su načelnici talijanskih občina iz Istre u Trst, gdje će još jednom »složno« prosvjedovati proti ustrojenju hrvatske gimnazije u Pazinu. Tršćanski židovi i lažiliberalci pripravljaju se već sada za doček »mile braće iz »nesretne« Istre, da svi složno udare proti vladi, koja ih tako »nemilosrdno« šiba, i proti mrzkim Slavenom, koji bijahu i jesu **Benjamini** svih dosadašnjih vlada Beča i Trsta!!

Mi očekujemo mirne duše prosvjede talijanske gospode iz Istre i Trsta, jer se nadamo, da će ostaviti ono vrieme, koje budu i našli.

Karlo Martinolich pred porotom u Gorici. Urednik zloglasnog puljskog »**o š l i ć a**« i poznati vodja talijanske stranke u Puli, koji sjedi već dugo u tamnici u Rovinju radi prevare i pronevjerenja, doći će kod prvog budućeg zasjedanja pred porotu u Gorieu. Kako je poznato zahtjevao je zastupnik oštećene po Martinolichu stranke, da se ovoga stavi pred koju drugu porotu i tako je kasacijonalni sud u Beču odlučio, da Martinolichu sudi porota u Gorici, mjesto ona u Rovinju, kako je to on želio.

Potrošarina u Voloskom kotaru. Nemislimo, bar za danas, govoriti o lanjskih dogodjajih obzirom na potrošarinu u Voloskom kotaru. Spominjemo samo jednu činjenicu. Negdje polovicom prošloga decembra bila je u Beču deputacija nekih podvrženih potrošarini iz Opatije. Dočuv da će država uzeti u svoju upravu državnu potrošarinu, i predvidjajuć, da će to škoditi prometu osobito u Opatiji, sastavili i izručili su predstavku na gospodina ministra financija, moleć ga, da dozvoli, da se odnosni obrtnici mogu bar nagoditi sa erarom za potrošarinu, ako već hoće erar, da on sam s njom upravlja. Gospodin ministar je obećao, da će stvar razviditi. Nedobiv od njega nikakva glasa, brzojavili su mu zadnjih dana decembra. Ministarstvo njim je na to brzojavno odgovorilo dne 1. jenara. U tom odgovoru se kaže:

1. da država nemože odustati od svoje uprave potrošarinom, da ju hoće dakle sama zadržati, — ne zna se za koliko vremena;

2. da će se narediti shodna, da provedba toga nebude na štetu lječilištu Opatiji;

3. **da je dozvoljeno, da se pojedini krčmari nagode sa državnimi financijalnimi oblastmi za potrošarinu vina.** Druga ovih dvih točaka proteže se glavno na Opatiju. Treća se tiče krčmara cielega kotara. Oni se dakle mogu nagoditi za potrošarinu vina. Po kotaru i tako većina samo vino prodaje, tako da se mogu nagoditi za taj jedini predmet što ga prodaju, i da se mogu riešiti odnosnih neprilika. Dajemo njim to na znanje.

Zabave u «Slovanskoj Čitalnici» u Trstu. Odbor naše čitaonice javlja nam, da priređuje ovoga mesopusta u vlastitih prostorijah sliedeće zabave: U subotu dne 14. jenara t. g. šaljiva tombola i plesna zabava. U subotu dne 28. jenara plesna zabava. U subotu dne 11. febr. plesna zabava. Svaki put početak u 9. sati na večer. Gg. članovi mogu upeljati goste ako to prijave odboru tri dana prije zabave.

Odstup Frana grofa Coronini-a. Talijanski listovi iz Gorice javljaju, da je dao ostavku kao zemaljski zastupnik i zemaljski kapetan za Goričku-Gradišku gospode grof Fran **Coronini**. Na taj korak reć bi, da su ga prisilili talijanski zastupnici na goričkom saboru, koji su od njega zahtjevali, da im jasno kaže kako će se u saboru ponašati napram vladinoj zakonskoj osnovi o ustrojenju zemaljske šolske zaklade za Goričku-Gradišku. Mjesto jasna odgovora dao je gosp. grof Coronini svoju ostavku i tako ostaje sada izpraznjeno njegovo mjesto zastupnika i zemaljskoga kapetana. Neznamo, da li je g. Coronini svojom ostavkom zadovoljio sada li talijanskim zastupnikom.

Ujerivanje školske takse u Nereziuah. Molimo vas gospod uredniče samo malko prostora u vašem cijenjenom listu, kod nas su se već ovih dana počele utjerivati školske takse, te je Franina — tako zove obćinski pandur — trčao na vrat na nos selom dielećí roditeljima, kojima djeca pohadjaju školu pozivnice, koje su tako glasile: »Ordine di pagamento. Al signor N. N. — Viene invitato di presentarsi in quest' Ufficio Podestarile nel perentorio termine di giorni 8 per pagure l'importo di fior. (koliko ima koji dijete) [illegible]..... dovuto a titolo tassa scolastica del I. semestre del 97—98 (ili dotično 98—99. — avvertendo che in caso diverso si procederà coi passi di legge«. Za ovim je sliedio podpis načelnikov.

Liepe li ti stvari, nemamo čime da palentu zasmočimo, a ono od nas traže, da im bilo s boka bilo s oka damo novaca. Sit gladnu ne vjeruje, pa tako ni naša gospoda ne mare imademo ili ne novaca, oni samo zapovjedaju: daj! — pa mirna Bosna, a ti jadni čovječe misli i skrbi, odkale da ih smogneš. Puk se počeo nekati i uzrujavati na to, te bi rečí da nečo to utjerivanje taksa tako gladko proći. A da ga umire, čujte komo se jadu dosjetišo — Bog im grehe prosti. — Stali oni selom prostom i neukome seljaku govoriti, da su to učinili naši hrvatski zastupnici. Ali Bog i Blažena gospa hoće, da puk dobro znade, da to nije tako, pa im ne vjeruje. Višu ne, naši hrvatski zastupnici ni za vlas tome doprinieli, nego je — ako se ne varamo — taj predlog podupro glasoviti Bartoli, za koga su i naši Nerezinski poprdili dosta petrolja pogorjeli, kad je ono bio u Nerezinah, a sutra na večer mnogi nisu imali što da metnu u svietiljku, dočim su se naši hrvatski zastupnici tome svimi silama protivili. A znate li Nerezinski poprdili zašto vam to čine?! Čine vam za to, jer misle, da kad budete morali plaćati taksu, ne ćete rado pitati školu, a kad ne budete imali škole, ostati ćete sliepi pri zdravim očima, pa će vas onda lukše i bolje vući za nos, nego li vas sada vuku. Za to vam liepo preporučujemo, da i nadalje za njih glasujete, kad vam znadu tako liepih i koristnih stvari u saboru stvarati. A kad Bartoli dodje drugi put u Nerezine, gledajte, da mu još ljepšu razsvjetu priredite, da bi se ganuo, pa vam u budućem zasjedanju preporučio još kakav predlog sličan onome, kad i onako ne plaćamo nego 75% adicionala. Piccolezze!

* * *

Imademo vam još i to javiti, da će se graditi nova školska zgrada za hrvatsku školu, ali ne na onom mjestu, gdje su bili nakanili, jer da im je došlo od pokr. škol. vieća, da ona kuća nije niti najmanje prikladna za školu, a ako hoće, da ju tu grade t. j. iz te kuće učine kuću školsku, to treba, da svu kuću do temelja baco dolje, pa iznova grade takvu kuću, koja bi odgovarala školskim prepisima. Bijahu naime nakanili kupiti nekakvu staru kućetinu za 1.500 for. i da će iz te učiniti onako »ala bona di Dio« novi **margar** za hrvatsku školu. Nu rek bi, da su tu kuću sada ostavili, te prihvatili novu ideju, naime, da grade na drugom mjestu iz temelja novu zgradu, te dočuismo, da su u tu svrhu posudili, dotično junta jih je uobljatilu, da posudo dvie tisuće forinta, a 1.300 for. imademo, to ćemo dakle sada imati 3·300 for. duga. Pa da ne napredujemo? Kaspetona i kako! Neki govore, da će graditi u blizini sv. Marije Mandalene. Nek čine što hoće, mi im se **Rapočani** ne ćemo u to ni najmanje prtiti, ali samo bi preporučili, da bude kuća pristojna i na pristojnom mjestu, jer i hrvatska djeca onih roditelja, koji imadu nekakvo pravo i kojih štiti zakon, pa ne bude li im pravica krojena, kako to mora da bude, to će se i oni, mislimo, znati kamo da uteku. I još nešto. Zar ne bi bilo bolje i pametnije, da se današnja školska zgrada podigne još **na jedan kat**, te bi tako bilo mjesta za jednu i za drugu školu. Na taj bi se način i manje novaca potrošilo, a nas riešilo novih nameta. No, o tome drugi put.

* * *

U zadnjem našem dopisu javismo vam, da su Puntari, koji ovdje rade novu luku, podastrli tužbu proti onim, koji su ih na 2. agusta zlostavljali. E na žalost dosad ni rieči o tome. Iz početka bijahu samo uzvitali malko prašinu, na mukom umukoše. Za to bi se usudili upitati onoga — u Lošinju — čija je dužnost, da parnice ravna, vodi i istražuje: **hoće li, neće li to pitanje dovesti na čistac**, jer ne bude li to naskoro on izveo, prosliediti ćemo napried.

«Hrvatska čitaonica u Mihotićih» obdržavati će u nedelju dne 8. t. mj. svoju godišnju skupštinu, sa sliedećim dnevnim redom: 1. Pozdrav predsjednika. 2. Ivješće tajnika. 3. Ivješće blagajnika. 4. Biranje novog odbora. 5. Eventualni predlozi; na koju Vas najuljudnije pozivlje: Odbor.

Iz Kaščerge pišu nam koncem prosinca 1898. Nemila smrt ostavlja sve veću prazninu u redovih naše narodne stranke: tamo kosi, gdje najmanje očekivamo; tamo otimlje, gdje nam najviše treba da štedi. Tako nam pokosi dne 20. ovoga mjeseca **Bartula Mogorovića** pok. Mihovila rodjena u Grdoselu, stanujućeg u Kaščergi. Pokojnik bio je brat veleč. župnika **Matoša Mogorovića** i bivšega načelnika i župana Antuna **Mogorovića** u Grdoselu. Akoprem sasvim na težačku odgojen naš Bartul dobro je znao što treba značajnomu mužu; ako i neuk i priprosti seljak razumio je dosta dobro našu narodnostnu borbu u našoj domovini. Za njega je bilo pravo veselje u vrieme izbora čuti dobar i sretan glas za hrvatsku stranku; baš je uživno kada je slušao članke i viesti iz dične «**Naše Sloge**.» Za doba izbora nagovarao bi neuke sesljake: «nedajte se podkupiti; ja se nebih prodao za miljar forinta; ljubit moramo svoju krv; mi smo Hrvati, složno moramo djelati, ako hoćemo, da nešto postignemo, da bude za našu djecu bolje.» Kada se radilo o «**Hrvatskomu Domu u Pazinu**» prerado je pristao i dao pomoć; «posujilnici» u istom gradu bio je na ruku uloživ novce svoga sina Aleksandra. Sve vesele viesti iz mile domovine bile su melem za njegovo hrvatsko srce. U krugu obitelji bio je vrlo dobar ali strog u pogledu jezika; ista nevjesta Taljanka govori samo hrvatski i djecu tako uzgaja. Njegove kćerke udate su sa dobrimi rodoljubi naše stranke: Marija sa Ivanom **Šuran**, občinskim savjetnikom u Bermu, a Ivana sa mladim žarkim rodoljubom Petrom **Sironić** iz Trviža, koji s nama oplakuju preranu smrt dragoga Bartula. Bartule! lubka ti bila ova hrvatska gruda, koju si toli žarko ljubio! Nezaboravi one tamo, koju si ovdje ljubio: hrvatske Istre svoje!

Iz Višnjana, pod komac dec. 1898. Dné 1. dec. o podne zalepršale zastave i sagovi na občinskom domu a u večer zapaljeni vatrometri sa istoga naviestišće, da naš obljubljeni vladar svetkuje pedeset godišnjicu vladanja sa svojim vjernim narodima. Rani i težki gubitak za predobrom caricom i kraljicom Jelisavom nije mogao dozvoliti, da se prirede izvanredne svečanosti. Svakomu si mogno pročitati na licu notajenu tugu, te je puk još žurnije hrlio u sveti hram, da sa pomoli za svoga premilostivog cesara i kralja i za pokoj neprežaljene vladarice, te je bila milota gledati kako je crkva prepuna narodu, na čelu kojega stajaše vriedni glavar Anton **Radoš** za občinskim zastupstvom. Premda nerado, ipak se nemože premućati ponašanje nekih ljudi, koji u ovoj prigodi traže razdor. U mjestu obstoji privatno muzikalno družtvo, koje je bilo na vrieme obavješteno o svečanosti a zatim zamoljeno od načelnika, da bi svi u ovoj prigodi pošli k svetoj misi; no strančarska mržnja radničkog družtva odielila je puk i dala desetak forinta glazbi, da ga predvodi, te je glazba zaboravila, da joj občina pušta na razpolaganje vas pod stare občinske kuće. Ne treba tumača niti ćemo im opaziti drugo, ali je vriedno bilo, da se konstatuje ova stvar. U večer je bila sveobća razsvjeta, to su se sva sela natjecala kako da i vanjskim znakom pokažu svoje čuđenje i odanost svomu vladaru, u čemu se je istieklo najviše selo Radoši. Pred občinskim domom i sa zvonika puštali su se svakojaki vatrometi, te je ta svečanost dovršila dostojanstveno i svako je srce jače kucalo za svojim premilostivim carem i kraljem Franom Josipom I. — «Foraboschetto» taj taljanski buljooki **gigerl ili harlekin** u Višnjanu nije se još umirio te hoće, da sije smutnju i razdor i da ozloglašuje poštenu čeljad, koja neće da misli kako bi htjela njegova glavica, pa je ovaj put našao i drugu braću, pa se svi uhvatili za ruku: i **fratri bez mantilje i poštarski postiljoni**, da pokažu svoju veliku mudrost, da lažu i kleveću, jer istina nemože biti njima nego na sramotu. Istina je, da su taljani upropastili občinu; istina je, da ju gledaju još više upropastiti; istina je, da mnogi od njih duguju občini na stotine forinta, za koje se nebi bilo ni dozvalo, da je občina u njihovim rukama, radi čega htjeli bi biti unutri i sakriti tu sramotu. Istina je na isti način, kad bi bili platili te dugove, da ni zidari, ni maranguni pa ni zemaljski fond u Poreču nebi bili zapravdali občinu, jer bi se bilo s tim novcem sve platilo. Ipak je občina platila i zidare i kreditni fond, što oni nisu znali, a što su oni morali izplatiti još prije nego što su ostavili občinu u onakovom razsulu. To su istine, koje «Foraboschetto» o «fra Galdino» i postiljoni neće da priznaju, pa ne samo, da taje te istine, nego još izvrću stvari, pa svoju sramotu bacaju na druge. Tako je grobište zapušteno, da nemože biti gore i nisu bili nikad vriedni, da ga i malo očiste pa vičn na novu upravu, što je onakovo. A znate li šta govore ti ljudi kad ih se pita, da plate mjesto, koje su uzeli? Jedan govori, da nije njegovo a drugi, koji je još bio i glavar neko vrieme, hoće, da ga občina **intavola** prije, nego li će platiti. I ova čeljad znade vikati, da grobište nije u redu! To su **patriote**, zar ne? A imade njih dosta, koji posjeduju občinske zemlje više godina, te su i **intavolani**, ali nti su platili kapitala, niti interesa, pak još imaju srca vikat na občinu! Te istine «Foraboschetto e compagnia bella» neće da priznaju, jer im nestoji dobro, ali, kad nas vuku za jezik, onda moramo i imademo pravo, da progovorimo i mi, pak ćemo na zadnju vidjeti tko će deblji kraj odnesti. Bolje im je bilo mudro mučati, nego ludo govoriti. Mi ih nismo izazvali, ali moramo iznieti dokaze na obranu. Svrbi ih što je u občini tajnik, koji nehaje za njihovo blejanje, žviždanje i klevetanje. Ne ide ne on slušat izpod prozorah krčme kako se unutra **aristokracija** psuje iza pol noći, pak jadni krčmari plaćaju radi njih multe. Njemu je majka drugi odgoj dala, a ne onaj, kakov je primio **učeni** «Faraboschetto»: klevetati i denunciratí. Neboji se on onih podlih denuncija, jer mu je čelo čisto, a tako isto i načelnik i župnik. Znamo, da su im ovi ljudi trn u peti, nego dosta je znati onoj **galantnoj i finoj aristokraciji** «che sono passati i tempi quando Margarita ... pardon ... Berta filava.» Ovdje bi bilo dobro, da nas još koji drugi razumije i da se ne pača u ono, što ga ne ide, jer bi mu mogli nešto prišapnuti, što bi mu bilo žno kašaje. Opetujemo, da nas ne vuku za jezik, jer bi mogli braneći se iznieti i koju gorku istinu, a onda novi drogar nebi mogao imati potrebito ulje i salamar, jer bi ga trebali više nego što će ga donesti. I **Mianić i Dellosto pa i pop Cadore** pjevali su preko tihe mise sv. Evangjelje u našem jeziku, u onom bo, što naš prosti puk razumije, pa netreba sada praviti smutnje i sijati razkol u crkvi božjoj. Netreba da »Faraboschetto« misli toliko za druge i da se pača u tuđje poslove. Bilo bi mnogo bolje kad bi se brinuo za sebe iz pušteno u miru one, koji ga niti nevide kad uz njega prolaze. Znamo kad se on sastane sa onom **finom kumpanijom**, da od njihovog znanja i mudrosti potamni i sunce... kad je za oblacima. Ne boji se nè poštena i mirna čeljad ni prietnja ni žviždanja. Razbojnik može po bielom danu i u crkvi trgnuti nož bez da čeka noć. Ta i naša nezaboravna i dobra cesarica Jelisava bila je ubijena usred bielа dana, ali razbojnik talijan nije ništa dobio do prokletstva cielog svieta. Istina.

Iz Plčna pišu nam dne 2. t. mj.: Dozvolite nam, veleučeni gospodine uredniče, da se javno, putem dične «**Naše Sloge**» pritužimo na postupak slavnog c. kr. ravnateljstva pošta i brzojava za Primorje. Naš velevriedni g. župan podastro je dne 5. agusta 1898. u ime hrvatskog pučanstva naše občine molbu na gore spomenutu c. kr. oblast, kojom je molio, da bi poštanski pečat nosio uz talijansko takodjer hrvatsko ime mjesta, pošto je občina preko 90% hrvatska. Gospodin župan bio je uvjeren, da će njegova molba biti uslišana i to u kratkom vremenu, jer ne pitaše drugo nego ono, što nam ide po zakonu i pravici i što bi moralo već od davna biti. Ali se je ljuto prevario, jer nije niti danas još molba njegova uvažena, tako da je njegov glas ostao glas vapijućega u pustinji. Naše stranke prisiljene su metnuti na svakom listu talijansko ime mjesta u zaporku, jer bi se inače dogodilo, kako se zaista vrlo često dogodja, da listovi ili nedospiju za vrieme na odresu, ili da ih u obće niti ne dobijemo. Dokle će slavno c. kr. ravn. pošta i brzojava kratiti pravicu i nama po postojećih zakonih?

«Hrvatska Sloga» dnevnik. Naša mlada drugarica »Hrvatska Sloga« izlazeća od nedavna na Sušaku — kraj Rieke, javlja u zadnjem svojem broju, da će izlaziti početkom 1899. kao dnevnik uz sliedeću doista nizku predplatnu cienu. Stojati će naime za cielu godinu for. 8, za pol god. for. 4, za četvrt god. for. 2.

Sretnijoj drugarici želimo što bolji uspjeh.

Iz Lovrana. Se spamećujete, kada su ono bili zadnji balotacioni, ča su vam sve govorili Teljani proti nam, domaćem, ki hrvatski govorimo? Ma ni pas ne bi na masle onega pojil, ča su se ti prazi onputa sve proti nam zmisleli bili. — Govorili su vam, i da ne držite s nami, zač da ćemo vas mi prodat pod Hrvatsku, i da mi smo plaćeni, i da mi smo ovo, i da mi smo ono, i ča ja znam koliko su vam još tega proti nam nabumbizali bili. A ča sam vam pak ja govoril? Sto puti sam vam rekal: Ljudi božji, mislite malo i vi svojum glavum, ne poslušajte vavek one nemarije, ke vam predikaju naši Talijani. — Oni vas slepe, govoril sam vam ja, oni vas varaju na dobroj veri, oni vas peljaju na led. Mi Hrvati, govoril sam vam još, mi smo domaća krv, domaći smo mi sini — domorodci pravi. Mi ljubimo našu domovinu, mi ljubimo naš lepi zajik, našu veru, naše starinske užance, — mi ljubimo našega presvetlega cesara i našu presvetlu

...a i pravila.
...ila, pipa itd.
...rstvo. Sve iz
...kih tvornica.
...rcaljke proti
...nice i tudjih.
izradnja.

Zonta broj 5.

žinir.

...e novih tvor-
...sta itd. Moja
...bu tih radnja.

Kemične analize odličnih strukovnjaka, koji su u

željeznatom vinu

ljekarničara **Piccoli-a u Ljubljani** uviek potvrdili navedeno množtvo željeza, jesu najboljim dokazom; te pružaju najveće jamstvo za njegovo djelovanje.

Ovo vino je dobro za **slabokrvne, nervozne, te za osobe usljed bolesti oslabljene, za bliedu, mršavu i boljihavu djecu.**

Ciena staklenki od ½ litra 1 for.

Naručbe se razšilje kretom pošte; poštarinu plaćaju naručitelji.

E GRESHAM

...ravajuće družtvo na životu Londonu

decembra 1897	Kruna	**159.997,579.—**
i interesa do 31. dec. 1897	„	**28.823,375.—**
interesa od postanka družt. (1848),	„	**343.860,067.—**
7468 polica za glavnicu od	„	**67.331,351.91**

i u obće sve druge informacije šalju se badava, ko dolje imenovanog zastupstva, koje dopisuje u svijem

...o zastupstvo u Trstu

...eatro, N. 1, Tergesteo, Scala IV.

...se svuda dobri agenti i zastupnici.)

...dine ljekarniče!
...mena naručio sam ...pojačanih švedskih ...i mojim znancem da Vam se moram najtoplije zahvaliti. ...nance još tri boce ...pouzećen poslati.
...ibnja 1898.
...anjem
VID ZANIĆ.

...švedske kap-
...stno proti svim ...popravljaju pro-...jačaju želudac. ...jica izgube sve ...cijeva, a dobije

Vrlo poštovani gospodine!

Moja žena ležala je tri mjesaca od trganja i kostoboli. Čim je počela upotrieblјavati Vaše „mazilo proti kostoboli" ustala je već za tri dana, pa danas hvala Bogu hoda. Zahvaljujući se Vama na tom izvanrednom mazilu, ostajem

U Strmcu kod Stubice 12. travnja 1898.

sluga pokoren

BARTOL LISIČKI.

Mazilo proti kostoboli (Fluid) jo veoma dobar liek proti trganju i kalanju u kostima, reumatizmu, bolima u križicah, proti prehladam, kod propuha i. t. d. Mazilo jača izmučene žile, te kriepi starce,

očekivati ni u ovom pokušajnom zasjedanju mirna i triezna rada državnog zastupstva.

Doznajemo iz bečkih novina, da su imali prekjučer predsjednici svih opozicijonalnih klubova carevinskoga vieća sastanak, na kojem se je razpravljalo o zajedničkoj taktici, koje bi se imali držati svi Niemci opozicijonalci. Glavna svrha tomu sastanku bila je ta, da ustanove zajednički program svih opozicijonalnih stranaka.

Radikalniji članovi njemačko nacionalne stranke zahtjevali su, da se stranka postavi na strogo radikalno stanovište, te da se zabaci taktiku, kojom su se služili Niemci prije božićnih blagdana u carevinskom vieću. Ti radikalci zagroziše se svojim drugovom, da će izstupiti iz kluba, te sa sobom povući više istomišljenika, te svi zajedno stupiti u Šenererov klub. Sada je stalno, da je u tom klubu zavladala radikalnija struja, jer bijaše već zaključeno na sastanku predsjednika spomenutih klubova, da će njem. lib. i nacionalci ostaviti svoje dosadašnje saveznike i pridružiti se klubu Šenererovom. Ova tri njemačka kluba započeti će opet najodlučniju obstrukciju. Njihovi bivši saveznici t. j. socijalisti, kršćanski socijalisti, liberalni veliki posjed i Mautnerov klub neće za sada sudjelovati kod obstrukcije, koju dapače nekoji od ovih odlučno odsudjuju. Ovi su naime mnienja, da se obstrukcijom pospješuje vladina težnja, koja da ide za tim, da se uzmogne poslužiti § 14. ustava. Provadjajuć obstrukciju, da će Niemci izgubiti malo po malo sav upliv u carevinskom vieću, gdje bi mogli slobodno braniti prava njemačkoga naroda.

Niemci liberalci i nacijonalci u družtvu sa Šenerovci zaključiše, da će prepriečiti u parlamentu svako djelovanje istoga dok nebudu zajamčena tobož prava njemačkoga naroda, ili drugim riečima, dok se Niemcem neizruči nadvladu nad Slaveni.

Iz istih novina doznajemo, da će se talijanski zastupnici iz Trsta, Istre i Goričke približati obstrukcijonistom, i to radi postupanja ministra predsjednika, grofa Thuna, sa talijanskimi prosvjedi proti ustrojenju hrvatske gimnazije u Pazinu. Kako je poznato daje grof Thun vratiti sve prosvjede Talijana Primorja proti ustrojenju rečene gimnazije. To je ogorčalo naše Talijane, dotično njihove zastupnike, te hoće sada, da se ministru predsjedniku u parlamentu osvete. Ako je viest istinita, da će uz obstrukcijoniste samo talijanski zastup-

cesaricu, ljubimo ih kako se ljubi oca i mater. To sam vam ja onputa govoril i piševal, a vi? Ja mislim, da ni bilo pogodi, ke niste na me hitili i vapili ste na me, da ča ja to govorim, Hrvati da su izdajice, a oni Talijani vr Lovrane, oni da su samo pravi domorodci. Ja sam vas pustil, da vrišćite proti mane, pomislel sam, da su i ra Isusa Židovi pljuvali, ma za svem tem je najzada na njegovu prišlo. A i na moju je prišlo, zač se je brzo pokazalo ča su i kakovi su ti Talijani. Talijani su nam ubili cesaricu, našu dobru majčicu — oni su nas ranili, va srce i va dušu su nas ranili. Prokleti bili svi onakovi. A kako da im ni ai to bilo dosta, već su se po svih naših mesteh prosuli kako i pljeva i počeli su nam zimat z ust i onu koricu kruha, ka nam je još ostala. A koliko su nam ti mrski Talijani storili i drugega zla, i koliko te nam ga još storiti to ću vam henj stumačit va drugeh mojeh pismeh. Za danas neka bude dosta i ovo.

Slike Iz Života. Napisao Vladoje S. Jugović. Zagreb, tiskara braće Kralj. 1898. Posvećeno gosp. dr. Štjepanu pl. Miletiću. Pod gornjim naslovom primili smo sa zahvalom vrlo uglednu knjižicu zabavnog sadržaja.

Priposlano*)

Slav. c. kr. poreznom uredu u Voloskom.

Dok sam boravio u Opatiji t. j. do 1. svibnja 1897. podmirio sam sve svoje porezne dužnosti, što mogu uvjek s dotičnim numiranima dokazati.

Odkod boravim ovdje tjera od mene porezni ured u Voloskom nekakov porez za skoro dvie godine u iznosu od for. 10 61 nvč. i for. 25·42 ukupno dakle forinta 36·3 nvč.

Pošto imadem dokaznice, da sam, dok sam boravio u Opatiji sav dužni porez podpuno izplntio pitam ovim putem sl. c. kr. porezni ured u Voloskom:

1. kojim pravom i na temelju kojega zakona tjera od mene navedenu svotu?
2. čim će meni povratiti čast i ugled otet mi pljenitbom mojih predmeta?
3. postupa li taj sl. porezni ured i sa ostalimi porezovnici tako, ili sam jedino ja toli svetan?

Rieka, 1. jen. 1899.

Franjo Kružlć,
mešetar.

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo. Op. ured.

Phönix-Pomade

Na izložbi za njegovanje zdravlja i bolestnika u Stuttgartu 1890 nagrađena **odlikom**, jest po mnienju liečnika i priznata sa hiljadami zahvalnica.

Jedino postojeće u istinu pravo i neškodljivo sredstvo, da gospodjam i gospodi izraste **podpuna i bujna kosa** i da zaprieči odmah **opadapanje kose i tvorenje prhuta**; ona pospješuje i kod posve mlade gospode rast **jakih brkova**. Jamči se za uspjeh kano i za neštetnost. Lončić 80 nvč., poštom ili pouzetjem 90 nvč. **K. Hoppe,**

Beč I. Wipplingergasse 1a.

Kod moje tvrdke
Schivitz & Comp. u Trstu
imade
strojeva svake vrsti i potreboća k istim. Sisaljka i štrcaljka svake vrsti. Cievih iz kovina, kaučuka i platna. Mjedenih i broncenih ventila, pipa itd. Orudja za obrt i gospodarstvo. Sve iz prvih domaćih te inozemskih tvornica. Novo posudje »Emeri« i štrcaljke proti peronospori iz svoje radionice i tudjih.

Jamči za dobrotu svih izradnja.
Ciene nizke.
Veliko skladište u ulici Zonta broj 5.

M. Živic, inžinir.
Izradjujem takodjer nacrte novih tvornica, mlina, vodovoda, cesta itd. Moja tvrdka preuzimlje i izvedbu tih radnja.

G. LIKAR

u Gorici, Sjemeniška ulica 10

trgovac sa pisarničkimi i školskimi predmeti te svakovrstne papirnate robe uz najniže konkurenčne ciene, preporuča se svojim slavenskim zemljakom najuljudnije za mnogobrojne naručbe.

G. Piccoli,

dvorski dobavljač
Nj. Svetosti pape
Lava XIII.
ljekarničar „pri angelu"
u Ljubljani, Dunajska cesta.

Željeznato vino.

Kemične analize odličnih strukovnjaka, koji su u

željeznatom vinu

ljekarničara **Piccoli-a u Ljubljani** uviek potvrdili navedeno množtvo željeza, jesu najboljim dokazom, te pružaju najveće jamstvo za njegovo djelovanje.

Ovo vino je dobro za **slabokrvne, nervozne, te za osobe usljed bolesti ostabljene, za bliedu, mršavu i bolješavu djecu.**

Cieua staklenki od ½ litra 1 for.

Naručbe se razšilje kretom pošte; poštarinu plaćaju naručitelji.

THE GRESHAM

Englesko osjeguravajuće družtvo na životu Londonu

Aktiva družtva do 31. decembra 1897	Kruna	159.997,579.—
Godišnja uplata premija i interesa do 31. dec. 1897	„	28.823,375.—
Izplaćeno na osiguranja i interesa od postanka družt. (1848),	„	343.860,067.—
U godini 1897. izdano 7468 polica za glavnicu od	„	67.331,351.91

Prospekti, cijenici i u obće sve druge informacije šalju se badava, ko god pismeno zapita od dolje imenovanog zastupstva, koje dopisuje u svijem jezicima.

Glavno zastupstvo u Trstu
Via del Teatro, N. 1, Tergesteo, Scala IV.

(Traže se svuda dobri agenti i zastupnici.)

Javna zahvala.

Prigodom težkoga udarca, koji nas je zadesio smrću našega preljubljenog supruga. odnosno oca **Bartula Mogorovića,** zahvaljujemo se svesrdno svim, koji su nam u velikoj boli izrazili svoju sućut, te sproveli tjelesne ostanke dragoga pokojnika do groba; napose velečastnoj gospodi svećenikom **Franu Bukovcu,** župniku u Trvižu, **Simonu Fruliću,** župniku u Grdoselu i domaćemu župniku **Josipu Gojtanu;** velečenoj gospodi dru. **Dinku Trinajstiću,** narodnom zastupniku saborskom, te dru. **Šimi Kureliću,** občinskomu načelniku u gradu Pazinu. Od nas raztuženih srdačna im hvala, a od dobroga Boga plaća!

KAŠĆERGA, dne 22. prosinca 1898.

Katarina udova **Mogorović,** razeviljena supruga. — **Aleksandar,** raztužen sin sa suprugom **Anom** rodjenom **Ban.** — **Marija** udata **Šuran** u Bermu;* **Ivana** udata **Sironić** u Trvižu, žalostne kćerke sa zetovi.

Oglas natječaja.

Ovime se razpisuje natječaja za **mjesto učitelja pjevanja i violina,** a eventualno za **dva učiteljska mjesta,** naime za mjesto učitelja pjevanju napose i ono violina opet napose, u spljetskoj glazbenoj družtvenoj školi.

Godišnja plaća učitelja pjevanja i violina utanačena je sa kr. 2.220, dok ona učitelja violina utanačena je sa kr. 1.100, a ona učitelja pjevanja sa kr. 1.200 godišnje izplate na zaplatne mjesečne obroke.

Natjecatelji dužni su poznavati hrvatski jezik, ili barem koji drugi slavenski s obvezom, da nauče hrvatski. Tko bi želio ta mjesta, neka podnese molbenicu obskrbljenu svjedočbama i dokazima o vještini do 20. Siečnja 1899.

Pojanje obaviesti mogu se zatražiti kod potpisane uprave.

Spljet, 20. prosinca 1898.

Uprava Muzikalnog družtva „Zvonimir".
Dr. Grgić, predsjednik. **E. Vidović,** tajnik.

Br. 1002/O. Š. S.

Natječaj.

Na mešanej enorazrednici se slovenskim učnim jezikom v Brezozici popoloiti je mesto učitelja-voditelja III. plačilnega reda.

Prošilci imajo dokazati, da so usposobljent tudi za podučavanje katoliškega veronauka kakor pomočniki.

Dohodki združeni s to službo razvidni so iz dezelne postave za Istro z dne 14. decembra 1888. dež. zak. št. 1 ex 1898.

Pravilno opremljene prošnje naj se predpisanim potem tekom štirih tednov sem pradlože.

C. kr. okrajni šolski svet.
Volosko 21. decembra 1898.

PRODAJA
dalmatinskog vina
na malo i veliko.
(vlastitog proizvoda iz **Jesenica** kod **Omišal**
Filipa Ivaniševića
U Trstu, Via Carintia br. 22.

Zahvalnice!!

Štovani gospodine!

Zahvaljujem Vam, što ste mi tako izvrstan lick proti kašlju i prsobolj poslali. Potrošio sam jedan boca trputčevoga soka, pa mi je kašalj i prsobol skoro prestala. Pošljite mi odmah još 3 boce Vašega izvrsnoga trputčevoga soka a uz to 1 2 omota čnja proti kašlju. Sa veleštovanjem

U Divači, 19. listopada 1897.

Vaš zahvalni
JAKOB SUPPAN.

Trpučev sok. (Spitzwegerich-Saft), koji tako izvrstno djeluje proti kašlju, prsoboli, promuklosti, težkom disanju pa i za stare bolesti, dobiva se uviek svjež u ljekarni k Zrinskomu, H. Brodjovin, Zagreb, Zrinjski trg broj 20.

Neka svatko pazi na zaštitni znak, jer samo onaj trpučev sok je iz moje ljekarne; koji ima na boci sliku *Nikole Šubiće Zrinskoga*, bana hrvatskoga.

Ciena boci trputčevog soka sa točnim napukom 75 novčića.

Uz trputčev sok dobro je i gorski čaj proti kašlju rabiti.

Ciena jednog omota gorskog čnja proti kašlju za točnim napukom 35 nč.

Jedno i drugo šalje se svaki dan uz poštarsko pouzeće. Tko novac unapried šalje, neka za tovarni list i kištieu 20 nvč. priračuna.

Ljekarna k Zrinjskomu
H BRODJOVIN
Zagreb, Zrinjski trg br. 20.

Cienjeni gospodine ljekarniče!

Prije kratkogo vremena naručio sam od Vas jednu boca pojačanih švedskih kapljica; ove su meni i mojim znancem tako dobro djelovale, da Vam se moram na tom dobrom ljeku najtoplije zahvaliti. Izvolite mi za moje znance još tri boce po 80 nvč poštarskim pouzećem poslati.

Modruš, dne 26. srihnja 1898.

Sa štovanjem
VID ZANIĆ.

Prave pojačane švedske kapljice djeluju izvrstno proti svim želudačnim bolim, popravljaju probavu, čiste krv, jačaju želudac. Od ovih se kapljica izgube sve bolesti želudca i cijeva, a dobije se dobar apetit.

Treba paziti na zaštitni znak, jer samo one pojačane švedske kapljice su iz moje ljekarne, koje imadu na boci sliku *Nikole Šubića Zrinjskoga*, bana hrvatskoga.

Ciena jedne boce pojačanih švedskih kapljica za točnim napukom 80 novč.

Šalje se svaki dan uz poštarsko pouzeće.

Tko novac unapried šalje, neka za tovarni list i kištieu 20 novč. priračuna.

Ljekarna k Zrinjskomu
H BRODJOVIN
Zagreb, Zrinjski trg br. 20.

Naručbe, koje iznašaju 5 for. i više šalju se franko.

Vrlo poštovani gospodine!

Moja žena ležala je tri mjesaca od trganja i kostoboli. Čim je počela upotrichljavati Vaše „mazilo proti kostoboli" ustala je već za tri dana, pa danas hvala Bogu hoda. Zahvaljujući se Vama na tom izvanrednom mazilu, ostajem

U Strmcu kod Stubice 12. travnja 1898.

sluga pokoren
BARTOL LISIČKI.

Mazilo proti kostoboli (Fluid) je veoma dobar liek proti trganju i kalanju u kostima, reumatizmu, bolima u križicah, proti prehladam, kod propuha i. t. d. Mazilo jača izmučene žile, te kriepi starce, koji pate na slaboći nogu.

Svaka boca mora biti providjena sa zaštitnim znakom t. j. slikom *Nikole Šubića Zrinskoga*, bana hrvatskoga, jer samo ono je mazilo iz moje ljekarne, koje taj zaštitni znak na boci nosi.

Ciena jedne boce mazila proti kostoboli sa točnim napukom 75 novčića.

Svaki dan se uz poštarsko pouzeće razašilje.

Tko novac unapried šalje, neka za tovarni list i kištieu 20 novč. priračuna.

Ljekarna k Zrinjskomu
H. BRODJOVIN
Zagreb, Zrinjski trg br. 20.

Broj 3. U Trstu, 19. jenara 1899. Godina XXX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku il po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (vaglia postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list ne dodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku, osim 2. febrara, 6. aprila, 11. maja, 1. junija, 29. junija, 2. nov. i 28. dec. Netiskani dopisi se nevraćaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 nč.

Uredničtvo nalazi se u ulici Farneto broj 14.

„Slogom rastu malo stvari, a nesloga sve pokvari.“ Nar. pos.

Odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić.

Tiskara konzorcija lista „Edinost“ ulica Carintia br. 12 u Trstu.

Carevinsko vieće.

Dok ovo pišemo neznamo jošte kako je prošla jučerašnja sjednica carevinskoga vieća, ali ako svi znaci nevaraju, neimamo očekivati ni u ovom pokušajnom zasjedanju mirna i trieznа rada državnog zastupstva.

Doznajemo iz bečkih novina, da su imali prekjučer predsjednici svih opozicijonalnih klubova carevinskoga vieća sastanak, na kojem se je razpravljalo o zajedničkoj taktici, koje bi se imali držati svi Niemci opozicijonalci. Glavna svrha tomu sastanku bila je ta, da ustanove zajednički program svih opozicijonalnih stranaka.

Radikalniji članovi njemačko nacionalne stranke zahtjevali su, da se stranka postavi na strogo radikalno stanovište, te da se zabaci taktiku, kojom su se služili Niemci prije božićnih blagdana u carevinskom vieću. Ti radikalci zagroziše se svojim drugovom, da će izstupiti iz kluba, te sa sobom povući više istomišljenika, te svi zajedno stupiti u Šenererov klub. Sada je stalno, da je u tom klubu zavladala radikalnija struja, jer bijaše već zaključeno na sastanku predsjednika spomenutih klubova, da će njem. lib. i nacionalci ostaviti svoje dosadašnje saveznike i pridružiti se klubu Šenererovom. Ova tri njemačka kluba započeti će opet najodlučniju obstrukciju. Njihovi bivši saveznici -t. j. socijalisti, kršćanski socijalisti, liberalni veliki posjed i Mautnerov klub neće za sada sudjelovati kod obstrukcije, koju dapače nekoji od ovih odlučno odsudjuju. Ovi su naime mnienja, da se obstrukcijom pospješuje vladina težnja, koja da ide za tim, da se uzmogne poslužiti § 14. ustava. Provadjajuć obstrukciju, da će Niemci izgubiti malo po malo sav upliv u carevinskom vieću, gdje bi mogli slobodno braniti prava njemačkoga naroda.

Niemci liberalci i nacijonalci u družtvu sa Šenerovci zaključiše, da će prepriečiti u parlamentu svako djelovanje istoga dok nebudu zajamčena tobož prava njemačkoga naroda, ili drugim riečima, dok se Niemcem neizruči nadvladu nad Slaveni.

Iz istih novina doznajemo, da će se talijanski zastupnici iz Trsta, Istre i Goričke približati obstrukcijonistom, i to radi postupanja ministra predsjednika, grofa Thuna, sa talijanskimi prosvjedi proti ustrojenju hrvatske gimnazije u Pazinu. Kako je poznato daje grof Thun vratiti sve prosvjede Talijana Primorja proti ustrojenju rečene gimnazije. To je ogorčalo naše Talijane, dotično njihove zastupnike, te hoće sada, da se ministru predsjedniku u parlamentu osvete. Ako je viest istinita, da će uz obstrukcijoniste samo talijanski zastupnici iz Primorja, tada bi to značilo, da se je talijanski klub na carevinskom vieću razdvojio, ili da se barem neslažu glede taktike talijanski zastupnici iz južnoga Tirola sa drugovi iz Primorja. A to je i posve naravno. Trentinci bo razilaze se u političkih i gospodarstvenih težnjah od njihovih sunarodnjaka iz Primorja. Oni se bore za autonomiju svoje uže domovine, oni teže za boljimi željezničkimi svezami, oni su u dnevnom boju sa Niemci sjevernoga Tirola, koji bi htjeli proširiti svoj narodnostni posjed na štetu Talijana. Kako će dakle oni stupiti u zajedničko kolo u parlamentu sa onimi Niemci, sa kojimi su kod kuće u vječnoj borbi.

Primorskim Talijanom je u tom pogledu lahak posao složiti se sa njemačkim liberalci, koji su ih do sada uviek u parlamentu i u lažiliberalnih novinah podupirali u njihovih nepravednih težnjah na štetu južnih Slavena. Ovi, i jedni i drugi rade složno ovdje na jugu od početka ustavnoga života na zator Hrvata i Sloveneca u naših južnih pokrajinah.

Ovakav bi bio po prilici položaj obstrukcijonista i njihovih bivših drugova u carevinskom vieću naproti vladi i napram većini ili desnici.

Sada nastaje pitanje, kakovi odnošaji vladaju izmedju vlade i dosadašnje većine i kako će postupati jedna i druga napram novoj taktici njemačkih radikalnih stranaka.

Polag nekojih uplivnijih novina desnice, reć bi, da se vode važni dogovori izmedju vlade i desnice. Po istih glasovih čini se, da se radi sada o tomu kako bi se sadašnje ministarstvo pretvorilo u parlamentarno ministarstvo. Iz sadašnjega ministarstva izstupili bi oni članovi, koji nepripadaju klubovom većine, a stupili bi u ministarstvo nekoji članovi českoga i poljskoga kluba. Jedno mjesto u takvom ministarstvu dobio bi i jedan član slavenske kršćansko narodne sveze. Osim toga bi dobili Česi i Poljaci po jednoga ministra bez listnice. Tim bi bio dakako položaj većine carevinskoga vieća učvršćen i prema vladi i proti njemačkoj opoziciji.

Ovo su dakako samo novinski glasovi, te nemožemo već sada kazati koliko je na tomu istine.

Jedino se može ipak pod izviestno uztvrditi, da carevinsko vieće neće ostati dugo na okupu, ako budu ostali njemački radikalni klubovi pri svojem zaključku, t. j. ako budu htjeli zapriečiti svako parlamentarno djelovanje državnoga zastupstva. Ovi mogu doduše to postignuti, nu tada mora neizbježivo slieditи razpust carevinskoga vieća il privremena bar obustava dalnjega zasjedanja. Tim će obstrukcijonisti pružiti vladi zgodu, da se posluži § 14. proti kojemu toliko rogobore. Dalnja posliedica mogla bi biti i ta, da vlada izpostavi bar privremenu obustavu ustavu, čega valjda nežele ni sami Niemci, a još manje ostali narodi ove pole monarhije.

Iz Beča.

17. jenara 1899.

Zastupnička kuća carevinskoga vieća je danas opet otvorena. Početkom sjednice spominjao se je predsjednik pokojnoga zastupnika, i bivšega dugo doba ministra poljodjelstva grofa Falkenhayna. Uspomenu na njega popratio je vrućimi riečmi, iztaknuv kako je pokojni bio vjeran vladaru prije kao vojnik, pak kao ministar, te kao zastupnik, kako je bio zauzet za katoličku vjeru i za ravnopravnost naroda, te u cielom svojem življenju pravi muž, ili kako bi Niemci rekli «ciela» muž. Prisutni zastupnici popratili su rieči predsjednikove odobravajuć i kliknuli pokojniku «slava!» Pripominjem, da se je pokojnik često pohvalio, da i on zna prilično hrvatski jezik.

Prisutni kod toga spominjanja bili su samo desničari. Ljevičari zapustili su dvoranu kad je predsjednik počeo spominjati grofa Falkenhayna. Mrzili su ga, jer se je uvjek kazao pravednim prema svim narodnostim, i jer nije htjeo s onimi, koji bi htjeli, da samo njeki narodi vladaju, a drugi, da budu njihovi robovi ili kao državljani druge vrste. Prem Niemac, on nije htjeo, da nit Niemci imadu nadvladje. Kao kršćanim i kao onaj, koj je u istini ljubio monarhiju i monarhu, žalio je, da bude svim jednako pravo. Stoga mržnja ljevičara proti njemu, mržnja, koju nisu zaboravili nit poslie smrti mu. Pokazali su i ovom prilikom svoju «kulturu», koju se u Istri obično zove «bruttura», i koju se nemože inače označiti nego podivljalost. U takovoj svojoj «kulturi» prikazali su se i zastupnici onih, koji uvjek u Primorju kao slavu pjevaju o svojoj «kulturi», koja nije drugo, nego podivljalost, ili recimo po istarski «bruttura.» Daleko nam od nje kuća! Naš narod hoće pravu prosvjetu i uljudbu na temelju kršćanske nauke, a neće poganske nauke, obnovljene po židovsko-liberalnih novinah, njihovih patrona i njihovih plaćenika. —

Prije prelaza na dnevni red postavio je zastupnik ljevice predlog, da se prije razpravi nagoda a onda zakon o novacih-vojnicih. Taj predlog učinio je u ime ljevice, koja je mislila, da će metnuti desnicu u nepriliku; kad tamo sama se je blamirala. Desnica je glasovala za predlog kako i ljevica, pa je onda ova tečajem sjednice morala misliti, kako će dalje. Na predlog ljevice glasovalo se je poimenice. Za toga glasovalo se je na predlog iste i opet poimenice o tom, da se njeka molba tiska u brzopisni zapisnik. To je takova malenkost, da jedva treba u obće glasovanja za to, a kamo li glasovanja po imenih. Sliedili su i druga poimenična glasovanja, gdje se samo vrieme gubi i novac u zaludo troši; a krivci su tomu ljevičari i njihovi prijatelji i saveznici. Dosadno je, čovjek bi pobjegao. A opet moraju tu biti uvjek ljevičari, da postavljaju predloge za poimenična glasovanja, i da ako je moguće čim iznenade desnicu; a moraju biti i desničari, da se nedadu od ljevičara iznenaditi.

To je obstrukcija tihi, al grozno dosadna, kakve se je u Beču već doživilo, i kakvu se sad već njekoliko vremena u Pešti tjera. To je obstrukcija, kakvu su napovjedale današnje jutranje novine, sa strane njemačke pučke stranke. Njemački veleposjed, skupina Mautnerova, antisemiti nit socijalisti nisu se do sad za obstrukciju izrekli. Nijedan nemože znati, koliko će takova nedostojna igra trajati. Da traje, kriva je neodlučnost raznih krugova, koj nemogu razbiti sa nepravednostju, koja je do sad vladala, i nastupiti put istine i pravice.

Talijanskih zastupnika ili neima u Beču ili nisu u sabornici. Njeki se valjda odmaraju poslie svojih harlekinada i maškerada prošlih dana.

Drugi su ovdje, al se neufaju reći ni učiniti ni bielo ni crno. Treći, par njih, su i unutri, pak gledaju, da čine kako bi vladi milije bilo. Takvi su ovdje oni, koji čine doli onakve tirade, kakvih jih bijaše prošlih dana. Junaci baš od oka: kad ga ni, držimo se i vičimo; kad je, bižmo ili šutimo. Samo treba je poznati jih, pak je lahak račun s njimi. Oni najbolje znadu, što su bez vlade i njezinih organa. Viču proti vladi kad je nije blizu, inače njoj se ližu.

Ovdje se drži obćenito za stalno, da vlada nit ne može, kad bi i htjela, odustati od nakane za ustrojiti hrvatsku gimnaziju u Pazinu. Nesamo pravednost stvari, nego i auktoriteta vlade zahtjeva, da ova ostane čvrstvo kod svoje nakane.

Zakon nad samovolju

ili

Hrvatski jezik u kotarskom školskom vieću u Lošinju.

C. kr. kotarsko šk. vieće u Lošinju je ovako sastavljeno: predsjednik, dva nadzornika (jedan za hrv. a jedan za talij. škole), zastupnik crkvene oblasti, zastupnik učitelja, ravnatelj c. kr. nautike i tri zastupnika zemaljskoga odbora. U sve 9 članova. Jedan član toga vieća bio je već pred nekoliko godina počeo barem djelomice govoriti hrvatski u sjednicah. To nije bilo svakomu pravo, ali se je valjda i nezadovoljnikom činilo, da toga ne mogu nikojim zakonitim načinom zabraniti. Medjutim nakon raznih pokušaja ojunačiše se, te u sjednici od 17. marča 1898. prihvatiše zaključak, da je razpravni jezik onoga c. kr. vieća jedino talijanski, a gosp. predsjednik, mjesto da postupa s tim zaključkom prema § 28. zakona od 27. julija 1875. za Markgrofoviju Istru, brže bolje izjavi, da će se on toga držati. Predsjednikom je g. German Zuech. Na taj zaključak razveseliše se svi članovi onoga vieća: jedni dievći se svojoj mudrosti, kako su oni hrv. jezik energički potisnuli na vrata, a drugi podsmiehujući se tolikoj naivnosti i misleć u sebi: vidjet ćete kako ćete to vi brzo polizati. —

Valja da još spomenemo, da su gospoda zastupnici zemaljskoga odbora izjavila u jednoj sjednici, da će oni otići i da neće prisustvovati sjednicam, ako se bude hrvatski govorilo.

Gospodin Zuech je doista u par sjednica uzkratio rieč članovom, koji su hotjeli govoriti hrvatski. Iz svega se dakle vidi, da gospodi nije manjkalo dobre volje, da iztisnu iz sjednica hrvatski jezik. Ali članovi sviestni svojih prava niesu mglili, jer im nije ni za jedan sami čas sunulo u glavu kakva sumnja o konačnom uspjehu, pak su i dobili zadovoljštinu gotovo prije nego su ju i čekali.

Za sjednicu od 11. jenara o. g. dva člana onoga vieća dobila su i poziv i dnevni red na hrvatskom jeziku! Sad pitamo i g. Zuecha i onu gospodu, koji su glasovali zaključak o jedinom talijanskom jeziku razpravlom u sjednicah, što je ostalo od onoga vašega zaključka? Čemu čitavi ovaj intermezzo? Sad radite što hoćete, ali dok u lošinjskom kotaru ljudi budu ljudi, a ne žene, bit će i hrvatskoga jezika u c. kr. kot. šk. vieću. — Dapače možemo reći, da nije netaktičnosti predsjedničtva i nekoje gospode, moguće, da stvari nebi bile zašle ovako daleko. Mnogo puta je čovjek uprav od protivnika prisiljen, da u dosliednosti ide onako daleko, kamo ni sam izprva nije mislio poći. Sada je hrvatski jezik u onom vieću ustoličen, a ostalo će logičkim razvojem doći samo. Ona gospoda, koja su znala ovo izvojštiti hrvatskome jeziku, nadamo se, da će znati uhvatiti pravu zgodu i za ostalo.

Valja da pohvalimo i onoga gospodina zastupnika zemaljskoga odbora, koji bijaše jednom izjavio, da će on ostaviti sjednicu ako se bude govorilo hrvatski. Upravo on bio je prisutan i u ovoj sjednici, pak je liepo ostao gotovo do konca, a ni onda nije otišao zato, jer se je hrvatski govorilo, nego jer ga je dužnost drugamo zvala. To je svakako pohvalno, i mi smo uvjereni, da će i njegova dva druga, kojih ovaj put nije bilo u sjednici, biti sporazumna s njime i vladati se onako. Kažu, da je za dobra politika najprva stvar, koju mu valja naučiti, da sve zaboravi, i iste svoje rieči. Svakako otresti se predsuda a prionuti uz pravo i istinu, nije i nemože nikad nikomu biti na sramotu.

Za zabavu spominjemo, da je onaj isti gospodin, koji je dne 17. marča 1898. predložio da bude jedino tal. jezik dopušten u sjednicah, koji je predlog od većine bio i prihvaćen, ovaj isti gospodin u sjednici od 11. jenara o. g. govorio je njemački. Evala! Tako je najbolje dokazao što drži do onoga svoga predloga. Mislimo, da ljepše zadovoljštine niesmo mogli želiti onoj gospodi, koja su bila protivna onome predlogu. Neka govori slobodno njemački, nadamo se, da tim neće nikoga smesti, a onim njemačkim riečima, koje je u prošloj sjednici izrekao, sam je odpjevao «pokoj vječni» svome predlogu od 17. marča 1898. I to je nješto.

Prošla sjednica važna je još i s drugoga gledišta, jer se je jasno pokazalo, da tiune ni malo nezapinje razpravljanje, ako se govori i hrvatski. Ako posao zapinje, nije kriv hrvatski jezik, nego, to, što se

sjednice drže svakoga četvrtoga, a ne svakoga mjeseca, kako zakon propisuje. Ili je i tomu kriv hrvatski jezik?

A sada, da vidimo što će biti dalje.

Eos ejiciamus foras!*)

Tko će koga baciti van? Talijani Slavene, bućani kućane, dotepuhi gospodare! Bogme tako su odlučili u nedjelju u Trstu na strahovitom sastanku načelnici 21 občine istarske u bratskom zagrljaju s nekojimi predstavnici gladne Furlanije, a pod zaštitom tršćanskih Židova. «Van ćemo ih baciti» bio je uzklik, kojim su zastupnici desetak grudića istarskih nazad više od tisuću godina počeli hajku na naš narod u Istri; taj uzklik opetuju danas vikači talijanski proti njemu. Radi rižanskog sastanka od g. 804 nije zaboljela glava nikoga, a još će manje radi komedije, što ju predstavljaju naši dušmani sada. Hrvati i Slovenci posjeduju ove zemlje odkad ih je božja Providnost ovamo dovela pred 12—13 stotina godina i posjedovat će ih božjom pomoći dok ih bude pod suncem.

Talijani mogu bacit van one svoje kreature, kojim su već libvarstvom oteli gospodarstvo njihovih kmeština; onim prodancem, koje su kao životinju zapregli pod svoja kola, one bunevute, koji izdavajuć svoj narod i prezirući mlieko svojih matera, pomažu u svemu talijanskomu zulumu, — prodanu krv, blago od pazara, stvorove, kojim je poštenje obamrlo a razum zasliepljen, ove mogu baciti van Talijani. Ali puk istarski neasatoji od samih skutonoša talijanske klike. Puk istarski, hrvatski i slovenski narod u Istri, to je ona vojska poštenih gospodara, koji su se ostresli talijanskog skrbništva i postavili na vlastite noge, koji će znati obraniti grudu zemlje, na kojoj su rodjeni i odgojeni, koji će junački suzbiti vazda prkos nepozvanih gizdelina, što bi u svojoj bahatosti htjeli preinačiti samu narav.

Dakle u Trstu je bilo u nedjelju na broju 21 načelnika istarskih občina, dočim ih ciela pokrajina broji 54, a i od ono 21 bilo je takvih, koji nisu zastupali Talijane, nego jadan naš narod još podjarmljen pijavicam svojim. Tà koga su zastupali načelnici sanvinčenski, plominski, ereski, vrsarski, puljski, rečki, miljski, osorski, lošinjski itd., nego puk «slovinskoga roda i plemena?» A najljepše puk u cieloj štvari je to, da radeći se o prosvjedu proti hrvatskoj gimnaziji u Pazinu, nije bilo na sastanku načelnika občine paziuske niti onih drugih občina, što znokružuju Pazin, naime tinjanske, žminjske, boljunske, buzetske, višnjanske, koje sačinjavaju srce Istre i koje u svoj toj stvari imaju svakako prvu reč.

Baciti van? Vidjeli smo i do sada tko bi mogao u more prije. Nećemo spominjati straha talijanskog, kad su naši stari Uskoci pozdravljali gradove istarske, niti ćemo sa pozivati na poraze Talijana kad je Krsto Frankopan gonio njihove čete po zemlji istrijanskoj; dosta je spomenuti zadnje izbore za carevinsko vieće i vojsku Hrvata, što se sakupiše pred vratima Poreča, pa promisliti na strah i trepet porečkih fićfirića onom prigodom, kad su im prijatelji morali poslati na pomoć carske bajunete.

Ne, gospodo latinska i šarenjačka, hrvatski puk sa Vas neboji. Ako dodje do žestokog, nećete Vi njega baciti preko Učke ili Kvarnera, nego ćete Vi morati bježati — ako se neopametite na vrieme — u zemlju Vam obećanu, tamo, gdje naranče cvatu, a pod narančam lopovi i razbojnici taboruju, gdje vlada glad i svaka nevolja u puku.

Zaman trudi Vaši, nespašena gospodo! Hrvati i Slovenci nespavaju više, u polovici občina istarskih jur sami zapoviedaju a nadati se je, da će do mala osvojiti i ostale, u kojih živi puk slovinski. Vaša vika i buka može imati uspjeha u Italiji, ali neće zaustaviti naravnog toka stvari u Istri, koju je Bog poklonio našemu narodu, nastaniv ga u njoj.

A ti, puče istrijanski, ostaj tvrd u svojoj vjeri, u ljubavi do jezika svoga, u čuvanju svojih svetih prava. Neka ti, puče, nesmetaju vikači, koji urliču, jer ugrizti nemogu; neka ti nesmetaju ni oni, hvala Bogu, sve malobrojniji odpadnici, što te izdavaju kno Jude Isukrsta. Zemlja, na kojoj si, tvoja je, drži ju i brani ju, a Talijanu, ako mu je tiesno, neka prvim ćezotskim «bragocem» putuje u Italiju, koja mu je tako mila.

Vlada pozna talijanske komedijante, ona ima pri ruci statistiku, neka dakle sama sudi, što je pravo.

*) Mi ćemo ih baciti van!

Kastavske paćuharije.

Ja sam znal, da ni duhtor zločest čovek, nego — kako bim rekal — no, tr znate, ča mislim. Videjte malo, kako se on skrbi za naš Kastav, šibenj, da mu smrdi va njega prit. (Mora valje past mrtav, ki podkapa naš Kastav — je zakantal Kajfa.) Krstić bi otel po siputi, da namesto va Pazin, pride jinažij, al ćemo reć, latinska škola, va Kastav. (To žele i Talijani — zakimal je Mateša.) On trat, kada bi ta narečeni jinažij prišal va grad, govori duhtor, da bi se Kastav polepšal, da bi se grajani laglje prebranjevali s školani, pak ni vanjskem, da nebi huje bilo s tum školum, aš da bi va grade laglje tokali ki krnjcar za pero radića, al šćapac fažola. (Tr i sada tokam ja va grade lopi soland — prikuntenal je Pepić Mužinov.) Još dè duhtor, da bi Kastavci laglje zištudijali svoju decu prez stroška i maltri, z jednum besedum, da bi se od te školi pomogla cela Kastavšćina, kolikogod je je dragi Bog dal. Dovde grem, i ja s Krstićem, va flajbu, da ni moj naimi ni unči deferenci. Nego, nego — kako bim ono rekal — al je pak moguće va Kastve imet tu školu? Kada nam ni tega duhtor razložil, ću malo ja gledat, po mojoj nemoj glave, da to storim.

Vas grad s Dukići ima okolo 120 umera, al ćemo reć, kućnch broji, ča znači, da je Kastav malo mesto. Va tu školu bi pak prišlo dve tri stotini školani. Pogledajte samo, koliko jih je va onoj preko mosta. Kamo bi grajani spravili na stan i hranu svi ti mladići. Ma, zamimo va kakul, da bi prišlo va kastavski jinažij magari 60 školani. (Toliko je skoro samch Kastavac i Vološćaki va onoj preko mosta. — Op. slagara.) Pitam vas ja malo, kamo bi grajani spravili ni teh 60 školani? Bi se našlo mesta za njih? (Bi. Moja kuća ima pet soba. U svaku strpao bi po 12 školana, i eto ti gotov posao — je rekal Kajfa.) (Ja da je njegova! Op. slagara.)

Da vam pravu istinu rečem, ja neznam, ako bi se va grade našlo ni deset prazneh kamar spodobneh za zet školani na košt. Pak morate znat, da va jednoj kamare ne sme bit previše školani, aš bi jedan drugega mutili pul kujige. Tr znamo ča je mladost, aš smo i mi bili jedan put mladi. Sopeta moramo znat, da bi prišlo s vremenom desetak — profesori, ki bi tu decu učili. Kamo pak s njimi i njihovemi familijami, kada znamo, da ni danas jednega kvartera va grade slobodnega. (Lagak posao. Občina ima novaca, pak ajde, nek gradjani dižu kuće nebu pod oblake. Ja ću svoju (?) dignut do vrha zvonika, pa eto ti sinko kvartera za sve profesore i njihove družine — veselil se je Kajfa.)

Kako vidite za školani bi bilo grade tesno, za profesore pak do kraja.

Pak najzada ni kuće za školu nebi se moglo va grade dobit, ako ne, da ju občina udela; ale kade? (Lahko za to! Moju ću kuću razširit do «Pelin», pa eto vam škole, kakve nenaju ni u carskom Beču — spet se je oglasil Kajfica.)

Jedno s drugem zet, moramo reć, da ta jinažij ni kost za gradski zubi, ako ne, da udelaju okolo grada nekoliko barak, va ke bi spravili školani i profesori, kako su ono nas šestdeset i šestega v Italije pul Sol-Petrina, kade smo bili na vojske. Nego recimo malo pak pravo, Kastav je premal za tu školu; ter vidimo najzada, da su takove školi samo po većeh mestch, kade imaju dosta prostora za školani i profesori a kako sada stoji, još je samen grajanom pretesno.

Ja sam već rekal, da bim i ja rad, da pride ta škola va grad, ma kada ni moguće, ni moguće i Bog teta Pole! Zaludu je grad za groš, ako ja nimam groša. (Ja, po Boga! — rekal je Viko.)

«Mačji kašalj.»

Pogled po svietu.

U TRSTU, 18. jenara 1899.

O položaju u Austriji govorimo obširnije u posebnom članku i u dopisu iz Beča. Onomu imademo dodati, da će biti zasjedanje carevinskoga vieća po svoj prilici vrlo kratko, i to, što će obstrukcijonisti zapriečiti razpravu zakonske osnove o novačenju, koja će doći za koji dan na dnevni red. U tom slučaju poslati će vlada kući državno zastupstvo, te će onda proračun i nagodbu sa Ugarskom rieši na temelju § 14. Medjutim sastati će se zemaljski sabori, kojim bi se pustilo dalnji rok za zasjedanje.

Danas je bio ministar predsjednik u poduljoj audienci kod cara, a kasnije sastao se u parlamentu na viećanje sa prvaci desnice.

Talijanski zastupnici na carevinskom vieću imali su danas pogovor o tom, kakvo da zauzmu stanovište napram vladi i njemačkoj opoziciji. Reć bi, da će se oni priključiti ovoj posliednjoj, što bi značilo, da vlada za njih nemari, jer njoj se još uvjek nudjaju.

U madjarskoj velikaškoj kući obrazložio je danas ministar predsjednik položaj u Ugarskoj. Naglasio je osobito, da se mora čim prije sklopiti nagodbu sa Austrijom, u koju svrhu da će se morati doprinieti i koju žrtvu.

Hrvatski sabor sastao se opet dne 16. t. mj., da razpravi zemaljski proračun. Za koji dan obaviti će se izbor saborskoga predsjednika. Kandidat vladine stranke za to mjesto jest Vaso Gjurgjević. Opozicija neće sudjelovati kod toga izbora. U jučerašnjoj sjednici podnesla je opozicija zakonsku osnovu o promjeni izbornoga reda. U istoj sjednici započela je razprava o zemaljskom proračunu. Od strane opozicije govorio je proti proračunu prvi novoizobrani zastupnik, kanonik Rubetić.

Srbski kralj potvrdio je zakon za produljenje trgovačkog ugovora sa Turskom. Iz bečkih, sadašnjoj vladi u Srbiji prijateljskih novina doznajemo, da se mlada kraljevina nalazi u velikoj novčanoj stisci. Novi ministar financija nastoji sklopiti novi zajam u iznosu od 40 milijuna forinti. Tim zajmom kane srbski državnici privremeno odkloniti financijalnu krizu, koja će se težko izliečiti ovakvimi zajmovi.

Crnogorskomu knezu Nikoli darovao je predsjednik francuzke republike jednu ladju, što je učinio bez dvojbe, da tim odlikuje prijatelja Rusije.

Iz Bugarske dolazi viest, da je uzdrman položaj ministra predsjednika Stoilova. Već se pogovara o tomu, koji bi ga imao naslediti, a to bi imao biti dr. Grekov.

Ruska vlada naručila je u inozemstvu dvie velike vojne ladje za dobrovoljnu rusku mornaricu. Jedna će se graditi u Englezkoj, druga u Njemačkoj. Dne 3. t. mj. podpisan je izmedju Rusije i Afganistana savezнički ugovor. Englezke novine pišu, da je želja cara Nikole, da se sastanu zastupnici vlasti na konferenciju radi sveobćeg razoružanja u priestolnici koje vlasti drugoga reda.

Jurina i Franina.

Fr. Viš vraga, i konteša pod sure dane delaju školu!

Jur. Ej, kume moj dragi, ti neznaš ča je potribica i da sila kola lomi.

Fr. A kontija?

Jur. Kako prišla tako pošla; desetine su propale, kmet nenosi više ni janee ni pršute, pak se triba inženjat ovako ale onako.

Fr. Vero je tako, zač od gospodskega imena se nemore živit.

Različite viesti.

Našim starim dužnikom poslali smo lične pozive, da namire svoj dug najdulje do budućega broja, jer ćemo im inače već budući broj obustaviti i evetualno proti njim sudbeno postupati.

Za «Bratovšćinu.» Kao oprost od čestitanja darovali su za «Bratovšćinu hrv. ljudi u Istri» p. n. gg.: Slavoj Jenko Podgrad 2 for., Mandić Josip Pazin 2 for., Žamlić Vinko Volosko 2 for.

Uplatili su godišnju članarinu: Sl. Jenko Podgrad 2 for., Jurinčić Robert Brežca 1 for., dr. Šebesta Josip Kastav 2 for.

Za družbu sv. Cirila i Metoda priposlali su p. n. gg.: Dr. Dinko Vitezić, Krk, za oprost od čestitanja f. 2. — Mogorović Fr., Opatija, f. 2.80. a darovali su: Mogorović Fr. f. 1, Jurman i Makuć po 1 krunu, Kinkela, Brnčić i braća Poščići po 20 nvč. — Babić Mihovil pop u Korenici f. 18., Gržetić Eduard u Dragući f. 2, Bodulsko-gomilarsko-planinsko družtvo kano oprost od čestitanja f. 1, Marčelja Ante, Kormin, f. 1, Petković Ivan sa prijatelji u znak radosti, da će otvoriti u srdcu Istre hrvatsku gimnaziju f. 18.50. Živili! Albaneze Marija u Tratu 1 krunu., Pop Ante Petris, Rab, f. 1., Medvedić Andre Rieka f. 2, Matejčić Fran, Kopar f. 3, Cotelj Ivan, Karojba f. 1. — Uprava »Crvene Hrvatske« u Dubrovniku na družbinog predsjednika g. dra. D. Vitezića f. 74.50. Živila!

Na korist «družbe sv. Cirila i Metoda» za Istru priredjuje dična hrvatska omladina u Splitu na 21. t. mj. u prostorijah občinskoga kazalista «Veliki ples.» Početak u 8. sati na večer. Pristup je dozvoljen samo pozvanikom. Ulaznica za osobu 2 krune, a za obitelj 5 krana. Milodari se primaju sa zahvalnošću. Ove se može i poslati na odborovog tajnika gosp. Ksavera Vardi-a u Splitu.

Evala Ti dična naša omladino! Ugledala se u Tebe i ostala naša mladež širom hrvatske domovine!

Imenovanje. Ministarstvo poljodjelstva imenovalo je g. Tomu Frühauf-a, pristava na c. kr. gospodarskom pokušalištu u Gorici kulturnim nadzornikom kod c. k. namjestničtva u Trstu.

Veliki ples »Delalskega podpornega društva« u Trstu vršiti će se u subotu dne 21. t. mj. u kazalištu »Politeama Rossetti«. Očekujemo od našega občinstva, da će mnogobrojno pohrliti na taj najveći ples Slavena grada Trsta.

Glavnu skupštinu oburžavati će podružnica «Družbe sv. Cirila i Metoda» za Istru za Sovinjak u selu Pračani dne 23. t. mj. u 4. sata popodne sa običnim dnevnim redom.

Pozivlju se ovim gg. članovi i prijatelji naše «Družbe», da se mnogobrojno dostave na tu skupštinu. Odbor.

Hrvatska čitaonica u sv. Lovreču pazenatičkom obdržavati će u nedjelju dne 22. t. mj. u 2. sata popodne svoju godišnju glavnu skupštinu sliedećim dnevnim redom: 1. Pozdrav predsjednika. 2. i 3. Izvješća tajnika i blagajnika. 4. Eventualni predlozi. 5. Izbor novoga odbora. Na tu skupštinu pozivlju se ovim javno sva gg. članovi. Odbor.

Mjesto podučiteljice. Na dvorazrednoj mješovitoj pučkoj učioni u Medulinu popuniti se ima mjesto podučiteljice. U pomanjkanju takove učevne sile moglo bi se namjestiti suplenta sa plaćom podučiteljice. Imenovanje bilo bi provizorno i bi odmah sljedilo. Učevni jezik je hrvatski, a talijanski poučava se kao predmet. Aspiranti neka podnesu svoje molbe c. kr. kot. škol. vieću u Puli.

Iz Kastva pišu nam 6. t. m. Dok Vas g. uredniče ne izviesti obširnije Vaš redoviti dopisnik, uzmite na znanje ovo što sliedi u poslu hrvatske gimnazije u Pazinu.

Naše marljivo i požrtvovno občinsko zastupstvo obdržavalo je dne 21. pr. mj. občinsku sjednicu, u kojoj je opet dokazalo, koliko mu leži napredak našega naroda u Istri na sreu.

Usljed nečuvene halabuke Talijana Istre i susjednih pokrajina radi nakanjenog ustrojenja hrvatske gimnazije u Pazinu, stvorilo je naše zastupstvo jednoglasno sliedeći zaključak:

Prosvjeduje najsvečanije proti svakomu toli neumjestnomu, te naš hrvatsko-slovenski narod vriedjajućemu postupanju, koje posiže u svetinje naroda, u čast, ponos i dostojanstvo istoga.

Izrazuje jednoglasno svoje zadovoljstvo i zahvalu visokoj vladi, što je nakanila školske godine 1899—1900. otvoriti hrvatsku gimnaziju u Pazinu. Ovu izjavu imade se dati primjerenim putem visokoj vladi i drugim korporacijam do znanja.

Ovaj najnoviji zaključak našega dičnoga zastupstva pokazuje nam jasno, da je ono sviesto svoje velike zadaće i svete svoje dužnosti. Živilo!

Pokvarlo im veselje! Ovdašnji »Židovčić« donio je u nedjelju (večernje izdanje) viest, da je bio u subotu večer i načelnik grada i občine Pazin medju drugimi talijanskimi načelnici iz Istre kod jedne zabave u kazatištu »Politeama Rossetti« Trstu.

U protudokaz toj drzovitoj laži bezobrazno krivonosca priobćujemo niže brzojav, odposlan u nedjelju od načelnika u Pazinu na načelnika grada Trsta. Taj brzojav glasi:

„Illustrissimo Dr. Dompieri, podestà Trieste.

Municipio e popolazione comune Pisino, deplorano Trieste si costituisca paladina d'insavia, brutale, barbara, infame agitazione contro giusti postulati culturali di un popolo, non ledenti diritti altrui.“

Dr. Kurelić, podestà.

(Presvjetlomu D.ru Dompieru, načelniku Trst. Municipij i pučanstvo občine Pazin žale što postaje Trst pokroviteljem nepoštene, nasilne, divljačke i bezobrazne agitacije proti pravednim zahtjevom jednoga naroda, nedirajućim u tudja prava.

Dr. Kurelić, načelnik.)

Ovaj brzojav morao je stignuti načelniku grada Trsta dok su talijanski prvaci Trsta, Istre i Furlanije na gradskoj većnici komedijali ili za vrieme gospodskog objeda, što ga je grad Trst dao svojim gostovom. U jednom ili u drugom slučaju morao je sve one, koji su zanj doznali, silno poraziti. Onomu od gospode, koji ga je pročitao, nije doista onoga dana trebalo leda na glavu.

Ali mudri talijanski komedijanti mudro šute od tom brzojavu, jer bi sa istim pokvarili veselje i svojim sljedbenikom, kao što bijaše njima pogotovo pokvareno.

Talijanski podanici prosvjeduju proti ustrojenju hrvatske gimnazije u Pazinu! Iz Pule doznajemo, da je c. k. kotarska politička oblast pozvala na odgovornost 72 podanika kralja Umberta, koji su sudjelovali kod pomatog sastanka u kazalištu u Puli, na kojem su puljski talijanaši prosvjedovali proti ustrojenju hrvatske gimnazije u Pazinu. Nije dakle dosti, da su pobiesnili domaći Talijani proti ustrojenju rečene gimnazije, već treba, da biesne i talijanski državljani. Toga nam još treba!

Deputacija Fontanaca na namjestničtvu. Utorak o podne predstavio je naš urednik čestite naše rodoljube gg. Štifanića i Mendikovića dvorskomu savjetniku g. Schwarzu, komu su se došli potužiti što je od 1. t. mj. zatvorena pučka škola u Fontani.

U Fontani (občina Vrsar) bijaše naime prvobitno ustrojena pučka škola sa hrvatskim i talijanskim naukovnim jezikom. U toj školi podučavalo je učitelja, koji su nastojali pod uplivom vrsarskih i porečkih Talijana, da se hrvatski jezik posve iztisne iz škole. Podučavalo se većinom talijanski, jer se je nastojalo djecu upisati u talijanski odio. Pod zadnjim učiteljem upisalo se više djece u hrvatski odio nego li u talijanski i toga nisu mogla talijanska gospoda nikako podnesti.

U Fontani nalazila se škola u privatnoj kući, koju je občina u tu svrhu u najam uzela. Ta kuća pripada, ako se nevaramo, baštinikom plemića Borisi.

Vlastnici te kuće ili upravitelj iste odkazao je zadnjih dana mjeseca decembra 1898. svoje prostore pučkoj školi i tako je učitelj morao školu zatvoriti.

Spomenuta deputacija tražila je na namjestničtvu pomoć proti takvom postupanju stanodavca, s kojim nije stalno bio sklopljen ugovor na odkaz koncem prošle godine, jer škola nigdje na svietu nesvršava koncem decembra. Gosp. dvorski savjetnik obećao je deputaciji, da će dati odmah stvar razviditi i poduzeti potrebito, da se zakonu zadovolji.

U ovom nečistom poslu ima bez dvojbe svoje prste občina Vrsar, proti kojoj bi moralo c. k. kotarsko školsko vieće uporaviti § 19. zakona od 3. novembra 1874. br. 29.

Izpravak načelnika grada Pazina. Dični načelnik grada i občine Pazin, veleuč. g. dr. Š. Kurelić odposlao je dne 14. t. mj. uredovni izpravak na uredničtvo lista »Neues Wiener Tagblatt« u Beču, u kojem veli, da je neistinita viest priobćena u istom listu, kao da bi se bio načelnik Pazina brzojavno zahvalio talijanskoj gospodi u Trstu, što su započeli živu agitaciju proti ustrojenju hrvatske gimnazije u Pazinu, već da je nasuprot tomu istina, da je načelnik iz Pazina odposlao na visoko ministarstvo unutarnjih posala u ime občine polag jednoglasnog zaključka zastupstva zahvalnicu, što je Visokoisto blagoizvoljelo jednom već udovoljiti krvavoj potrebi ogromne većine ondašnjeg pučanstva time, što namjerava u Pazinu ustrojiti hrvatsku gimnaziju.

Ovo nije samo crna laž naših lažiliberalaca, kojom kane neuki sviet zavarati, već je ujedno i sjajan dokaz kakvim se sredstvom naši narodni protivnici služe.

S naše strane dokazano je, da je občina i ogromna većina pučanstva občine Pazin zahvalna vladi i svim onim, koji su na to radili, da se hrv. gimnazija u Pazinu ustroji.

Škola na Susku zatvorena! Kuća, u kojoj je bila škola na Susku, prieti, da će se srušiti, kako je to ustanovila komisija, koja ju je pregledala. Občina u Malom Lošinju nije se htjela odazvati pozivom, da priskrbi drugu kuću za onu školu. Što propisuje zakon u ovakvu slučaju? Navest ćemo na talijanskom jeziku jasne ustanove zakona od 3. studenoga 1874. Br. 29, da nas razumije i gosp. Zuech, koji na našu sramotu i žalost nepozna ni rieči hrvatske: — »§ 18. Al Podestà del Comune locale incombe il dovere, sotto sua grave responsabilità per ogni ritardo o mancamento, di versare al cons. scol. locale anticipatamente per ogni quartale i fondi occorrenti a sopperire ai bisogni materiali della scuola, e non coperti dalle rendite proprie del fondo scol. locale«.

»§ 19. Rifiutandosi un Comune locale di adempire alle obbligazioni derivantegli dalle premesse disposizioni, o non venendo da esso forniti in tempo debito al cons. scol. locale gli occorrenti mezzi pecuniarii, vi provvederà d'ufficio l'Autorità scol. distrettuale, decretando l'attivazione di uno corrispondente addizionale alle imposte dirette o indiretto (dazio consumo) od apponendo il sequestro sopra le altre rendite comunali«.

Ovako zakon, a što se je učinilo sa školom na Susku? Zatvorilo ju se! I tako sada koja stotina djece planduje, a još će se imati srca pitati, da roditelji plate školsku taksu! Dakle već ni jasne ustanove »zakona« ništa ne vriede.

Predsjednik c. k. kot. školskoga vieća u Lošinju je još uviek g. German Zuech. Našim zastupnikom u Beču na sreć. Našu se uztrpljivost već dugo zlorabi.

Vrbnik na Silvestrovo. — I mi u Vrbniku skromno ali dostojno proslavismo sretni jubilej našega preuzvišenoga vladara cara i kralja Franu Josipa I. Dne 2. prosinca prisustvovaše sve mjestne oblasti, školska djeca Vrbnika i Risike sa svojimi nastavnici i brojni puk svečanoj službi božjoj. Nakon ove učeća se mladež sa učitelji, te nekoje odlične osobe i pučani sakupiše se u jednoj školskoj sobi, gdjeno je na počastnom mjestu visjela liepa slika Njegovog Veličanstva okićena krasnim vienecem naravnog i umjetnog cvieća. Tu prozbori prigodno slovo ravnajući učitelj mjestne pučke škole g. A. Brozović. Nakon njegova govora zaori trokratni oduševljeni poklič: «Živio naš premilostivi car i kralj Fran Josip I.» Pjevala se zatim prva kitica «Pučke pjesme», na što svečanost završila. — Spomenslike, budući nisu bile stigle na vrieme, podielile se školskoj djeci nekoliko dana kasnije.

* * *

Počam od 11. pa do 17. prosinca imali smo ovdje sv. poslanje. Velečastni Oci Isusovci E. Bontempo i M. Gattin uzornom revnošću poslovahe u vinogradu gospodnjem ispovidajuć i propovidajuć neumorno. Ustanovilo se istodobno i «apostolstvo molitve.» Zadnjeg dana divna je bila procesija sa slikom Presv. Srca Isusova. Sve kuće, mimo kojih je obhod prolazio, bile su krasno okićene. Na trgu «Škujici» pod vedrim nebom služila se sv. misa uz propovied. Vrativ se procesija u župnu crkvu, zapjeva «Tebe Boga hvalimo!», a za tim bio blagoslov. Na bogatom plodu ovog sv. poslanja bila vječita hvala Presv. Srcu Isusovu, pak Vama velečastni Oci! Dobri Bog ovjenčao i u buduće spasonosni Vaš rad najljepšimi uspjesi!

Talijanske lakrdije. U nedjelju postigla je bezobrazna agitacija talijanske Sinjorije Primorja vrhunac svoga lakrdijaštva. Toga dana sastalo se naime usljed drzovite agitacije glasila ovdašnjih židova nešto načelnika iz tužne Istre i gladne Furlanije, da se dopodne u većnici grada Trsta razviču, pa da se uzmognu popodne na trošak istoga grada gospodski najesti i napiti.

Govorilo se i vikalo na sve strane proti »barbarskim« Hrvatom i proti vladi, koja jih tobože uviek podupire. Upriličilo se i demonstracijah i po gradskih ulicah i u kazalištu. Prvu ulogu igrali su pri tom Talijani Istre, koje se je slavilo kano mučenike »hrvatskoga nasilja« u Istri.

Nu, na žalost naših Talljana, Istra nije bila kod te komedije zastupana kako se je očekivalo. U svemu prisustvovalo je toj komediji 24 načelnika. Od tih valja izuzeti načelnika občine Sv. Vičenti i grada Rovinja, jer je ovaj sada bez načelnika.

Občinu Osor zastupao je najveći živući talijanski povjestničar Fr. Salata; občinu Oprtalj, Sichich (jedan izmedju upravitelja; občinu Kanfanar Basilisco (obć. zast.) i občinu Pomjan glasoviti Gugnazupravitelj. Većina občina Istre nije bila zastupana; ova većina prosvjeduje dapače odlučno proti ovim bezobraznim agitacijam i proti komedijantom, koji te agitacije osnivaju i podržavaju.

Iz Sovinjaka pišu nam 5. t. mj. Ovdešnji pjevači, koštо bijaše jur javljeno u dičnoj «N. S.» reć bi, da su si uzeli častnu zadaću iztjerati naš miroljubivi puk iz crkve. — Pitati ćete: — «kako?» Da Vam je samo zaviriti u našu crkvu kada oni pjevaju, začepio bite uši, zgrozio bite se i pobjegao iz crkve misleći, da ste u kakom velegrádskom arsenalu. Tu se pivka, tu se dreči, tu poteže svatko na svoju stranu kao za okladu, — rek bi valovi uzburkanog mora takmo se tko da prije tko da jače udari o bližnji greben. No o tome bijnše jur govora pa stoga prelazim na samu stvar. Videći naš gosp. kapelan, da to našeg velečastnog nimalo ne dira, stupi na dan Božića poslije velike večernje na oltar zamoliv za oprost i dobivši sav puk i našeg velečastnog. Sa par rieči pozove pjevače, da se slože, da se vježbaju u pjevanju. — Pa što mislite, da je to bilo gosp. župniku po volji? — A jok! — Uzavri kao mladić pa vičući na sav glas (u crkvi) reče: «Ne, dunke ćemo kantat hrvatski!» (!!!!!) Gosp. kapelan, koji o tome ni sanjao nije (što se jezika tiče) odbrusio mu je umirenim glasom ono što ga je išlo. — Sada tek vidimo «našeg velečastnog» u podpunoj slici; sada tek znademo što može papuča. Neka primu ovo do znanja takodjer naši viši ..... rekli smo. Evala Vam gosp. župniče!! Još ovo. — Nije bilo dosta, da se je iztjeralo iz klupa našeg gosp. Ziganta, onoga, koji je toliko godina mežnjarom bio — našeg župana i narognog skrbnika, već se eto tjera i iztjeralo se iz klupe našeg učitelja, kapelana i miroljubivog orkvenara gosp. Vitolovića. Pa kako se to izvelo? Poslalo se u klupu starca, koji svojim neprestanim kašljem i pljuvanjem prisili gori rečene, da moradoše ostaviti klupu.

Pa što mislite – po čijem nalogu? — Ja krivne ako nije to go nalogu one papuče i veleučene gospode — sovinjskih kopača.

Učiteljski Glas, list za pouku i interese učiteljstva. U Splitu 15. siečnja 1899 br. 1. .,

Pod gornjim naslovom izašao je novi list — sa bogatim sadržajem — pod uredničtvom g. Iv. Bulića. List izlaziti će svakog 15. u mjesecu, a stoji 4 krune na godinu.

Istina, glasilo hrv. zem. družtva za obrt i industriju u Zagrebu. Pod ovim naslovom izašao je dne 10. t. mj. novi list, koji će od sada izlaziti svakog 10. i 25. u mjesecu na cielom arku uz cienu za nečlanove na godinu 3 krune.

Nova posujilnica se je zauzimanjem g. Dr. M. Trinajstića ustrojila u Oprtlju pod imenom »Oprtaljsko družtvo za štednju i zajmove, registrovana zadruga na neograničeno jamčenje«. Sjedište je družtva u Livadah. Upraviteljem je izabran gosp. Anton Matijašić, njegovim zamjenikom g. Ivan Kmet a odbornici gg. Frane Milanović, Anton Godina i Andrija Rucaj. Družtvo će započeti svoj rad čim se urede nekoje male stvari i mi mu želimo najbolji uspjeh.

Listnica uprave.

J. N. u O. Priznajemo ono Vaše 15. 12. 98. Dugujete za 1898.

M. I. u L. Pristajemo. Dugujete do konca 1898. for. 2.50.

P. A. u M. Primili poslanih 3/7 1896. for. 21 i to predplata for. 9. oglasi for. 12, nadalje poslanih 26/3 1897. for. 20. Namireno za Vas i brata i za ostale do konca 1897.

P. A. u L. Sa 7 for. 7/7 1898. namireno za 2 broja za god. 1898.

V. A. u L. kod M. Plaćeno do svrhe 1898. Nadalje uplatili su za „Našu Slogu“ p. 2gg.: Z. S. Tar f. 4, B. L. Kastav f. 6, I. dr. I. Trst f. 5, G. Š. Poreč f. 3, V. J. Rukavac f. 5, M. I. Rukavac f. 5, M. F. Rukavac f. 4, C. I. Rukavac f. 2, M. F. Rukavac f. 2, O. N. Frančići f. 2.50, H. Š. Žbandaj f. 2, G. I. Rukavac f. 10, Š. dr. I. Kastav f. 5, B. I. Kastav f. 2.50, Š. A. Pehljin f. 5, M. F. Frančići f. 2, Z. Š. Rukavac f. 1, P. I. Frančići f. 1, J. K. Kastav f. 6, K. A. Trst f. 2.50, V. J. Dolina f. 5, S. G. Trst f. 5, Tršćko podporno in bralno družtvo f. 10, Čitaonica Spljet f. 5, Ž. G. Višnjan f. 8, Čitaonica Dubrovnik f. 2.50, B. A. Beč f. 2, Hrvatska eskomptna banka Zagreb f. 2.50, O. dr. A. Krk f. 5, J. A. Opatija f. 2, Čitaonica Karlobag 1.25, B. J. Baška f. 2, Čitaonica Sežana f. 5, Čitaonica Novomesto for. 2.50, Čitaonica Ljubljana f. 5, G. A. Brgud f. 2, P. M. Smoljani f. 2, M. M. St. Vinčenti f. 2, F. P. Trst f. 5, J. J. Zamet f. 1, M. A. Mura-Kiraly f. 2, O. P. Punat f. 2, H. A. J. Berseč f. 2, P. E. Poreč f. 2.50, M. dr. A. Krk f. 5, R. J. Vinkovci f. 2.25, T. V. Karlovac f. 2.50, B. V. Divača f. 2, Menotti Fletzer Rieka f. 1.70, G. J. Beram f. 30, K. M. Kopar f. 5, C. F. Volosko f. 2, Z. V. Volosko f. 4.50, O. V. Rakotole f. 5, Samostan franjevaca Košljun f. 2, K. A. Krk f. 5, T. N. Cres f. 5, S. dr. A. Rovinj for. 5, „Bratimstvo“ Volosko f. 5, Gospodarska zadruga Opatija f. 10, T. V. Volosko f. 5, O. J. Pazin f. 2.50, J. F. Pićan f. 1, S. o. F. Tkon f. 3, Čitaonica Zadar f. 2.25, G. M. Zagreb f. 5, Z. N. Čavle f. 1, P. A. Rab f. 5, P. P. Rab f. 2, M. G. Otočne 2.50, M. dr. A. Senj f. 5, M. A. Rieka 2, P. dr. A. Boršt f. 5, G. dr. J. Gorica f. 10, V. A. Kraljevica f. 1, M. P. Kraljevica f. 1, S. F. Frančići f. 1, K. J. Rukavac for. 2, Narodni dom Bakar for. 1.25, Obrtna zadruga Senj f. 2, Č. Lj. Beč f. 5, C. K. Baška f. 2, O. M. Krk f. 5, Čitaonica Postojna f. 5, Čitaonica Rieka f. 2.50, C. J. Tar f. 3, R. F. Mune f. 5, M. F. Kopar f. 7, P. J. Altura f. 2, T. ud. M. Zagreb f. 5, N. J. Mali Lošinj f. 5, C. J. Karojba f. 5, L. S. Sv. Petar u šumi f. 1, M. J. Karojba f. 1.70, Čitaonica Gorica f. 5, M. I. Loborik f. 2, S. o. K. Pazin f. 2, G. M. Trst f. 2. K. A. Teschen f. 2.50, I. V. Cres f. 5, D. K. Varaždin f. 5, Čitaonica Cernik-Čavle f. 1, Zemaljski odbor Poreč f. 5, R. N. Mali Lošinj f. 2, M. G. Ilok (Slav.) f. 2, J. D. Rieka f. 1, S. P. Višnjada for. 2, G. I. Dobropolje for. 6.50, R. A. Mošćenice for. 5, M. K. Smednik for. 2.50, G. A. Male Mune f. 2. (Sliedi.)

Listnica uredničtva.

Gosp. dopisnikom: Sv. Lovreč. Nerezine itd. drugi put.

Gosp. N. N. Ono „Izvješće“ donieti ćemo u budućem broju; preporučamo se za buduće; možda će i drugi slieditи Vaš primjer. — Živili!

Javno očitovanje.*)

Već je ovo 7 godina što se goni pravda radi polovice moje šterne, koju da je njekakva komisija prisudila mojemu bratu Tonetu, a ovaj ju prodao tretjemu. Mene podpisanoga nebijaše doma kad se je komisija obdržavala, niti mi bijaše javljeno, da će se obdržavati. Znao je pak za komisiju bivši župan i občinski zastupnik Frane Matetić. On je sporučio po mojega brata Toneta s ovimi po priliki besedami: Dodji odmah u Zaluke i donesi barilu vina; doći će komisija, izručiti ćemo ti polovicu šterne.

Zaluke, dne 28. decembra 1898.

Josip Puž Babin kôbr. 30.

*) Za ovo javno očitovanje, kojega priobćenjem se je nešto zakasnilo, neodgovara uredničtvo.

Javna zahvala.

Podpisana, težko ucviljena obitelj zahvaljuje se najsrdačnije svoj rodbini, prijateljem i znancem, koji su dne 12. t. mj. do hladna groba sproveli mrtve ostanke našeg nezaboravnog sina

PETRA,

ili bilo na koji način nastojali ublažiti našu veliku bol i tugu.

Bog jim platio stostruko!

Opatija, 12. jenara 1899

Obitelj Ježica.

Javna zahvala.

Raztužen i razoviljen radi gubitka prerane smrti moje nigda nezaboravne ćerke

Marije,

preminule u Kraljevici dne 17. prosinca v dobi 22. godini,

zahvaljujem se svoj rodbini i prijateljem, mužkog i ženskog spola, na pose gospodinu župniku Paškvanu i svim onim, koji su moju nezaboravno ćerku Mariju u kratkoj ali mučnoj boli po mogućnosti utješiti nastojali, i koji su istu do hladna groba popratili, od mene njim najtoplija hvala a od dragog Boga dvostruka plaća.

Port-Said (Egipat), 12. siečnja 1899.

Razviljeni otac
Mate Jakovčić.

JAVNA ZAHVALA.

Raztuženi strie sa ćerkom Karlom zahvaljuju se svoj rodbini i prijateljem u Kraljevici i svoj okolici, koji su prisutvovali pogrebu maše nezaboravne netjakinje i bratučede

MARIJE GUDAC

rodjene **Jakovčić**

od Boga njim dragog plaća a od nas najsrdačnja zahvalnost.

Port-Said (Egipat), 12. siečnja 1899.

Razviljeni strie
Nikola Jakovčić
sa ćerkom Karlom.

Poziv!

Gospoda članovi **„Kotarske gospodarske Zadruge“** Opatiju, pozivlju se k redovitoj godišnjoj skupštini, koja će se obdržavati u Berseču dne 29 jenara t. g. u 8½ sati prije podne

DNEVNI RED:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Čitanje zapisnika posliednje glavne skupštine.
3. Izviešće tajnika.
4. Obračun za godinu 1898.
5. Proračun za godinu 1899.
6. Zaključak glede nabave vrta razsadnika.
7. Možebitni predlozi.

„Kotarska Gospodarska Zadruga“.
Opatija, 10. jenara 1899.
V. Tomičić
predsjednik.

Kod moje tvrdke
Schivitz & Comp. u Trstu
imade

strojeva svake vrsti i potreboća k istim. Sisaljka i štrealjka svake vrsti. Cievih iz kovina, kaučuka i platna. Mjedenih i broncenih ventila, pipa itd. Orudja za obrt i gospodarstvo. Sve iz prvih domaćih te inozemskih tvornica. Novo posudje »Emeri« i štrealjke proti peronospori iz svoje radionice i tudjih.

Jamči za dobrotu svih izradnja.
Ciene nizke.
Veliko skladište u ulici Zonta broj 5.

M. Živic, inžinir.

Izradjujem takodjer nacrte novih tvornica, mlina, vodovoda, cesta itd. Moja tvrdka preuzimlje i izvedbu tih radnja.

P. n. gg. članovom „Matice Hrvatske“.

Čast mi je da upozorim p. n. gg. povjerenike i članove »Matice Hrvatske«, da će knjige »Matičine« za god. 1898., biti doskora gotove i da se iste uknsno vezane mogu i ove godine kod mene naručiti.

Vezovi, što sam ih ove godine pripravio za »Matičine« knjige, vrlo su ukusni i originalni, te odgovaraju svim zahtjevima moderne knjigovežke vještine.

Ciene vezova „Matičinih“ knjiga:

1.	**Holé:** »Slike iz obćega zemljopisa (Rusija). Knjiga V.	—	for. 70 nč.
2.	**Rabar:** »Poviest najnovijega vremena« (1815.-1878.) Svj. povj XII. .	—	„ 60 „
3.	**Lobmayer:** »Čovjek i njegovo zdravlje . . .	—	„ 50 „
5.	**Sienkiewicz:** »Pripoviesti« (Slaven. knjiž. VI.) .	—	„ 40 „
5.	**Nemčić:** »Izabrana djela«	—	„ 40 „
6.	**Kranjčević:** »Izabrane pjesme«	—	„ 30 „
7.	**Tomić J. E.:** »Zmaj od Bosne«	—	„ 30 „
8.	**Mulabdić:** »Zeleno busenje«	—	„ 30 „
9.	**Leskovar:** »Sjene ljubavi«	—	„ 30 „
	Ukupno	3	for. 80 nč.

Prievodi grčkih i rimskih klasika:

Ksenofom: »Izabrani spisi« — for. 40 nč.

Knjižnica za klasičnu starinu:

Šrepel: »Rimska književnost i latinski jezik« . — for. 40 nč.

Hrvatske narodne pjesme:

»Junačke pjesme«. (Muhamedovske). Knjiga III. — for. 80 nč.

Pošto mi je slavni odbor »Matice Hrvatske« i ove godine povjerio odpremu »Matičinih« knjiga, to se vezane knjige mogu **jedino kod mene naručiti**, te ću ih ja zajedno s ostalim knjigama priposlati p. n. gg. povjerenicima »Matice Hrvatske«.

Umoljavam najuljudnije ovim putem p. n. gg. članove, da mi što prije izvole pripposlati svoju **cienjenu naručbu** kao i **pripadajuću svotu poštanskom doznačnicom**, jer inače neću moći efektuirati naručbe.

U Zagrebu, mjes. siečnja 1899.

Ivan Schneider
knjigoveža „Matice Hrvatske“
Frankopanska ulica br. 4.

Biag. gospodin

G. Piccoli,

ljekar „pri Angelu“,
dvorski dobavljač Nj. svetosti pape
LAVA XIII.,
u Ljubljani, Dunajska cesta.

Brezje na dolnj. Štaj. 14. nov. 1898.

Vaše blagorodje!

Pošto smo se već više puta osvjedočili, da je ta Vaša tinktura za želudac, kojom se je služila već sva moja kuća sa najboljim uspjehom, doista najbolje sredstvo proti želudačnim i mnogim drugim bolestim, zahvaljujem Vam se iskreno. Nu ja sam zahvalam ujedno i gospodinu, koji me je na tu izvrstnu tinkturu upozorio.

To potvrdjujem time, da Vam izrečen moju iskrenu zahvalu u ime čitave moje obitelji, te Vas uljudno molim, da mi pošaljete opet jednu škatulju tinkturo za želudac sa 12 staklenčica i jedan lončić Glicerin Créme.

Sa poštovanjem **Tomaž Dobek.**

Pošaljite mi pošt. pouzetje pod podpisanim naslovom 24 staklenčice izvrstne „želudačne esence“, koja se rabi najboljim uspjehom

Josip Černko, župnik,
Vuhred — Štajerska.

Pošaljite mi pošt. pouzetjem 12 staklenica Vaše želudačne tinkture. Naš g. župnik Belec preporuča ju svakomu upravo toplo, te skoro svaki, koji ju rabi, o njoj se jako pohvalno izrazuje.

Sa poštovanjem

Ivan Vidas
kod sv. Martina, p. Sv. Nedelja
Labin (Albona) Istra.

G. LIKAR

u Gorici, Sjemeniška ulica ro

trgovac sa pisarničkimi i školskim predmeti te svakovrstne papirnate rob uz najniže konkurenčne ciene, preporuča se svojim slavenskim zemljakom najuljudnije za mnogobrojne naručbe.

PRODAJA
dalmatinskog vina
na malo i veliko.
(vlastitog proizvoda iz **Jesenica** kod **Omiša**)
Filipa Ivaniševića
U Trstu, Via Carintia br. 22.
Phönix-Pomade

Na izložbi za njegovanje zdravlja i bolestnika u Stuttgartu 1890 nagradjena **odlikom**, jest po mnienju liečnika i priznata sa biljadami zahvalnica.

Jedino postojeće u istinu pravo i neškodljivo sredstvo, da gospodjam i gospodi izraste **podpuna i bujna kosa** i da zaprieči odmah **opadanje kose i tvorenje prhuta**; ona pospješuje i kod posve mlade gospode rast **jakih brkova**. Jamči se za uspjeh kano i za neštetnost. Lončić 80 nvč., poštom ili pouzetjem 90 nvč. **K. Hoppe,**

Beč I. Wipplingergasse 1a.

THE GRESHAM

Englesko osjeguravajuće družtvo na životu Londonu

Aktiva družtva do 31. decembra 1897	Kruna	**159.997,579.—**
Godišnja uplata premija i interesa do 31. dec. 1897	„	**28.823,375.—**
Izplaćeno na osjeguranja i interesa od postanka družt. (1848),	„	**343.860,067.—**
U godini 1897. izdano 7468 polica za glavnicu od	„	**67.331,351.91**

Prospekti, cijenici i u obće sve druge informacije šalju se badava, ko god pismeno zapita od dolje imenovanog zastupstva, koje dopisuje u svijem jezicima.

Glavno zastupstvo u Trstu
Via del Teatro, N. 1, Tergesteo, Scala IV.
(Traže se svuda dobri agenti i zastupnici.)

Zahvalnice!!

Štovani gospodine!

Zahvaljujem Vam, što ste mi tako izvrstan lieк proti kašlju i prsoboli poslali. Potrošio sam jednu boću trputčevoga soka, pa mi je kašalj i prsobol skoro prestala. Pošljite mi odmah još 3 boće Vašega izvrstnoga trputčevoga soka a uz to i 2 omota čaja proti kašlju. Sa veleštovanjem

U Divači, 19. listopada 1897.

Vaš zahvalni
JAKOB SUPPAN.

Trpučev sok. (Spitzwegerich-Saft), koji tako izvrstno djeluje proti kašlju, prsoboli, promuklosti, težkom disanju pa i za stare bolesti, dobiva se uviek svježa u ljekarni k Zrinskomu, H. Brodjovin, Zagreb, Zrinjski trg broj 20.

Neka svatko pazi na zaštitni znak, jer samo onaj trpučev sok je iz moje ljekarne; koji ima na boci sliku *Nikole Šubiće Zrinskoga*, bana hrvatskoga.

Ciena boci trputčevog soka sa točnim naputkom 75 novčića.

Uz trputčev sok dobro je i gorski čaj proti kašlju rabiti.

Ciena jednog omota gorskog čaja proti kašlju za točnim naputkom 35 nč.

Jedno i drugo šalje se svaki dan uz poštarsko pouzeće. Tko novac unapried šalje, neka za tovarni list i kištieu 20 nvč. priračuna.

Ljekarna k Zrinjskomu
H BRODJOVIN
Zagreb, Zrinjski trg br. 20.

Cienjeni gospodine ljekarniče!

Prije kratkoga vremena naručio sam od Vas jednu boću pojačanih šveđskih kapljica; ove su meni i mojim znancem tako dobro djelovale, da Vam se moram na tom dobrom ljeku najtoplije zahvaliti. Izvolite mi za moje znance još tri boce po 50 nvč poštarskim pouzećem poslati.

Modruš, dne 26. srihnja 1898.

Sa štovanjem
VID ZANIĆ.

Prave pojačene švedske kapljice djeluju izvrstno proti svim želudačnim bolim, popravljaju probavu, čiste krv, jačaju želudac. Od ovih se kapljica izgube sve bolesti želudca i cijeva, a dobije se dobar apetit.

Treba paziti na zaštitni znak, jer samo one pojačane švedske kapljice su iz moje ljekarne, koje imadu na boci sliku *Nikole Šubića Zrinjskoga*, bana hrvatskoga.

Ciena jedne boce pojačanih švedskih kapljica za točnim naputkom 80 novč.

Šalje se svaki dan uz poštarsko pouzeće.

Tko novac unapried šalje, neka za tovarni list i kištieu 20 novč. priračuna.

Ljekarna k Zrinjskomu
H BRODJOVIN
Zagreb, Zrinjski trg br. 20.

Vrlo poštovani gospodine!

Moja žena ležala je tri mjesaca od trganja i kostoboli. Čim je počela upotriebljavati Vaše „mazilo proti kostoboli“ ustala je već za tri dana, pa danas hvala Bogu hoda. Zahvaljujući se Vama na tom izvanrednom mazilu, ostajem

U Strmcu kod Stubice 12. travnja 1898.

sluga pokoren
BARTOL LISIČKI.

Mazilo proti kostoboli (Fluid) je veoma dobar lieк proti trganju i kalanju u kostimu, reumatizmu, bolima u križicah, proti prehladam, kod propuha i. t. d. Mazilo jača izmučene žile, te kriepi starce, koji pate na slaboći nogu.

Svaka boca mora biti providjena sa zaštitnim znakom t. j. slikom *Nicole Šubića Zrinjskoga*, bana hrvatskoga, jer samo ono je mazilo iz moje ljekarne, koje taj zaštitni znak na boci nosi.

Ciena jedne boce mazila proti kostoboli sa točnim naputkom 75 novčića.

Svaki dan se uz poštarsko pouzeće razašilje.

Tko novac unapried šalje, neka za tovarni list i kištieu 20 novč. priračuna.

Ljekarna k Zrinjskomu
H. BRODJOVIN
Zagreb, Zrinjski trg br. 20.

Naručbo, koje iznašaju 5 for. i više šalju se franko.

Broj 4. U Trstu, 26. jenara 1899. Godina XXX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku il po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (vaglia postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list ne dodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku, osim 2. febrara, 6. aprile, 11. maja, 1. junija, 29. junija, 2. nov. i 28. dec. Netiskani dopisi se nevraćaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 nč.

Uredničtvo nalazi se u ulici Farneto broj 14.

„Slogom raste malo stvari, a nesloga sve pokvari.“ Nar. pos.

Odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić. Tiskara konzorcija lista „Edinost“ ulica Carintia br. 12 u Trstu.

Iz Beča.

24. jenara 1899.

O sjednicah zastupničke kuće malo je što pisati. Poslije što Vam pisah, bile su dvie sjednice, jedna prošli četvrtak, druga danas, a sliedeća je urečena za petak. U obih sjednicah čitale su se molbe, predlozi, interpelacije, od rieči do rieči. Čitale su se tiho, nitko jih skoro nije slušao. Obstrukcionisti su samo pazili na to, da se sve pročita. Onda su predložili poimenično glasovanje kod kakve prošnje. To se je obavilo. Ubilo se je tim do tri ure, i danas se poslije takova «posla» zaključilo sjednicu.

To je prava tiha obstrukcija, koja ubija duh i ozlovoljuje svakoga pošteno mislećega, i proti kojoj se redovitim putem, po obstojećem poslovnom redu, nemože ništa, a koj red se i opet nemože promjeniti radi obstrukcije.

Svatko uvidja, da se tako nemože dalje, knošto su to pametni već davno uvidjeli. Zastupnička kuća dala je tečajem dviju godina dokaza, da nije za rad, i čim se je taj dokaz pružio, moralo se je misliti kako da se iz toga izadje.

Taj »kako« zagonetka je, o kojoj misle razni, da bi se razno riešiti morala. Njeki drže, da bi se imali Niemci i Česi nagoditi, pak da bi onda sve lahko išlo. To sami Niemci najjače zagovaraju u njekojih svojih novinah. Pače Niemci raznih stranaka, da se dogovaraju o tom, što bi metnuli za uvjete nagode ili izmirbe. Nego to su samo rieči, rieči zavodljive, lieumjerske. Htjeli bi se pokazati tobož pomirljivi, a koliko se znade, metnuti će takove uvjete, da jih nebude moguće primiti. Oni su onakvi, kakvi su naši Talijani doli. Oni jedni i drugi hoće mir, al tako, da oni vladaju, da vlada njihov jezik, da se tobož na njihovu škodu neda ni škole, ni jezika u urede drugoga, osim njihovoga. Oni jedni i drugi hoće mir, al tako, da budu oni gospodari a drugi njihovi robovi, ili najmanje odvisni od njihove milosti. Na takav mir dakako nemogu pristati ni Hrvati ni drugi Slaveni. Oni nezabtjevaju za se više nego li imadu Niemci, pa čak i Talijani. Al hoće, da imadu onoliko, koliko imadu oni; hoće, da dobiju ono, što jih po pravu, po zakonih, po njihovoj znamenitosti ide. Za slučaj nagodjenja imala bi zastupnička kuća ostati na okupu. Al taj slučaj drže i manje naivni nemogućim.

Velika većina misli, da bi se carevinsko vieće imalo bud odročiti, bud zatvoriti, a ima jih takodjer, koji misle, da bi se imalo razpustiti. Svakako je obćenito mnienje, da neće dugo na okupu biti. Još tjedan, dva. Odnošaji u drugoj polovici monarhije uplivati će više manje na to. Čim bi se tamo stvari uredile, bi se ovdje obustavilo djelovanje carevinskoga vieća, da pak vlada provede njeke nuždne stvari na temelju § 14. To bi bila imenito dozvola za novačenje, knšnje produljenje nagode, u koliko već nije privremeno produljena.

Za obustave poslovanja car. vieća imala bi vlada poduzeti shodna, da se omogući djelovanje zastupničke kuće u buduće. Njeki misle, da bi se to moglo postići oktroiranjem (nametnutjem) promjene poslovnika, i to moju § 14. To bi bila dosta slaba mjera. Iz mirne obstrukcije nastala bi bučna i silovita.

Drugi misle, da bi se imalo vratiti na sastav zastupničke kuće kako bijaše prije 1873., to jest; da se biraju zastupnici na carevinsko vieće u zemaljskih saborih. U tom slučaju, da bi trebalo promjeniti izborne redove tako, da bi pojedine narodnosti pojedinih zemalja bile pravedno zastupane.

To bi već bio radikalniji ljek. Mnogi su i opet, koji ni taj ljek ne drže dostatnim za izlječenje rana naroda i monarhije. Za jedini pravi ljek drže to, da se cielo zemljište monarhije razdieli u državopravne narodnostne skupine, kojih bi bilo pet. Tu misao imali su njeki državnici prije više od 30 godina, i sad se možda više pojavljuje nego li se je ikad od onda do danas. Ova misao bio je uništio dualazim, a sad, kad se ovaj klima, i krpa, i ljepi, pojavlja se ona misao i opet.

Prošloga tjedna imao je izvršujući odbor desnice sjednicu sa ministrom-predsjednikom Thunom. Pogovor trajao je skoro 4 ure. Do šta odlučna nije došlo. I sam po sve kratki komunike kaže, da se nije stvorilo nikakvih zaključaka. Predsjednik izvršujućega odbora, da će izvjestiti o tom pogovoru u parlamentarnoj komisiji desnice, al se napokon neće saznati ništa stalna, ništa odlučna, ništa pozitivna, jer takova šta nitko nezna.

Službeni list vlade donio je prošloga tjedna članak u prilog hrvatskoj gimnaziji u Pazinu. Rekao je povod članku. Naveo je podatke, kojimi se opravdava ustrojenje hrvatske gimnazije u Istri, te to, da se tu gimnaziju ustroji u Pazinu. Taj članak u službenom listu smatra se kao dokaz, da vlada stoji čvrsto kod svoje nakane, da se ustroji toli potrebit učevni zavod, i to u Pazinu, kao središtu pokrajine. (Vidi taj članak u prevodu na drugom mjestu. Op. ured.)

Uzorno gospodarstvo!

Kaštelir, 20. jenara 1899.

Težko bi se našlo u Istri puka, kao što su naši Kaštelirci, da ništa ne mare kako se upravlja sa obćinskim imanjem, i da nitko ne pita ni za račune ni za kraćune. — U vrieme izbora trči u Vižinadu desetorica gladnih neimavca, da se Judinim novcem nažeru i naloču. — Ovi izaberu župnna i zastupnike. Imućnija stranka, tako zvani bolji kmeti, niti se ne maknu u vrieme izbora, kao da to nije njihov posao. Kada pako vide, da je izabrani župan njihov ljuti protivnik, tada su im puna usta vike i buke, kletve i proklinjanja, i svi viču: Nećemo takovoga župana, mi ga nismo izabrali, mi nismo bili kod izbora: — mi ćemo protestat, mi ćemo rekurit! — Umirite se ljudi božji! Vi neimate prava se tužiti ni jadikovati, jer ste vašom nesrećom kod izbora dali neprijatelju prut, da vas šiba, i verige, da vas veže. Vi ste u velikoj većini ostali kod kuće, pa ako ste sužnji velike manjine, opetujte skrušeno poznate rieči: Moj grieh, moj preveliki grieh!

Kaštelir ima mnogo godina poznatoga šjor Mechisa (Mekiša) za župana, a zastupnike četiri priproste glave, koje moraju sve odobriti što šjor Mekiš učini. Jao si ga onomu, koji bi se suprotivio! Budući da kod nas vlada strast a ne razum, zato ide uprava svake godine od slaboga na gore. Novoga se ništa ne čini, kasa je prazna, a obćina je dugom napećena, kao i sve druge obćine, kojimi šarenjaci upravljaju. Da se o toj žalostnoj istini svi nemarni Kaštelirci osvjedoče, stavljamo u javnost proračun za tekuću godinu, zaključen na sjednici u Vižinadi dne 30. novembra prošle godine. — Evo vam Kaštelirci crno na bielom:

Trošak za godinu 1899.

1.	Manjak ili dug . . .	1.599 for.
2.	Za obćinske zastupnike .	16 „
3.	Za činovnike (?) i sluge .	50 „
4.	Za kancelariju	12 „
5.	Porez na obćinsko imanje	260 „
6.	Drugi upravni troškovi .	5 „
7.	Sudbeni troškovi . . .	15 „
8.	Za siromahe	40 „
9.	Za groblje	2.300 „
10.	Živežni trošak (annonaria)	1 „
11.	Za javnu sigurnost . . .	6 „
12.	Za poljskoga stražara . .	60 „
13.	Za povećanje crkve . .	200 „
14.	Za oružnike	40 „
15.	Za javne svečanosti .	3 „
16.	Za povećanje i uzdržavanje obć. imanja	100 „
17.	Ukupni troškovi sa Vižinadom	500 „
18.	Zakladni troškovi . . .	25 „
19.	Glavnica za kapitaliziranje (Baština pok. Pelhana) .	900 „
20.	Nepredvidjeni troškovi .	1.600 „

* * *

Dohodak za godinu 1899.

1. Predvidjeni preostatak od prošle godine for. 8. 2. Namet na porez (adicijonal)

PODLISTAK.

Tko pjeva, zlo ne misli.

(Dalje.)

IV.

Da ne duljim, prestat ću nizati naše najpopularnije umjetne pjesme, kojih ima liepi broj — hvala Bogu. Zlo je samo, da veći dio naših umjetnih pjesama jesu težke i pretežke, a da bi mogle u narod. Ovaj prigovor čuti ćete od Hrvata i Nehrvata. U tomu uprav moramo nazrievati donekle razlog, što je stalo hrvatsko pjevanje širom domovine Hrvata jenjati, padati. I naravno je to. Došla su nova vremena, nove potrebe, nove želje, al treba stoga Hrvatu podati i novih pjesama, i to takovih, kao da jih je narod sam izpjevao.

Francuzu, Niemcu i Talijancu prošla je ona doba, djetinska i nevina, kad bi kopač, orač i pastir izhitrio pjesmu i napjev pa je noseći ju u svojih grudih kano svetinju prelazila od jednog koljena do drugog vjerno i sa strahopočitanjem. Naobrazba bo moderna ubija pučki polet. I hrvatski puk je prestao pjevati, bolje, graditi pjesme, ili će domala prestati. Red je s toga, da mu njegovi vjerni sinovi, učeni ljudi i naduhnuti pjesnici dadu u pjesmi ono, što mu treba i što želi; ovi treba, da nadomještaju pučke pjesnike i pjevce.

Napjevi pjesamama, što prije spomenuh, nisu težki, jer u sebi imadu puno narodnoga, pa će ih za to i djeca rado pjevati i naučiti će ih malim trudom.

Prigovoriti će mi se: Al čovječe, ne valja ti u školi spominjati ljubavi ni ljubezniee, vina ni ženitbe, jer to znači mladež u zlu poučavati.

Prije neg drugo rečem, nek ovi pomisle i postave sebi pitanje: da l' se djeca sablažnjuju, kada čuju doma, dapače i s oltara, da se ovaj ženi, ona udaje; il kad čuju: imadu se rado, ljube se; il kad čuju, da je ova il ona porodila sina il kćerku? Da l' se mladež sablažnjuje, kad vidi doma svoga oca sa gostovima piti pametno pjevajući pristojnu napitnicu, napojnicu, nazdravicu? Nek svaki sudi po sebi, pa zastalno će uvidjeti, da sve ono nesablažnjuje mladež, jer sve to drži naravnim i potrebnim; al samo valja nam se čuvati pretjeranosti i prekomjernosti.

Moram naglasiti, da daleko budi od nas pomisao, sve i svašta govoriti medj djecom, a najmanje pak to u pučkoj školi. Ne valja govoriti, još manje sve i svašta činiti, jer na djecu djeluju skoro isključivo izgledi.

Kad bi pjesma opisivala ljubav spolnu, ljubavne zgode i nezgode, uzvisivala pijančevanje, tada takvu pjesmu bismo zabacili, jer je to nepristojno, nemoralno i vodi u napast i grieh. U trećoj čitanci za obće pučke škole Dalmacije (tabi se i kod nas u Istri) uvrštena je narodna pjesma «Braća i sestra», gdje se pripoviela, da je majka odhranila devet milih sina i desetu kćeru jedinicu, koju su prosili mnogi prosioci. U pjesmi «Čeznja i smrt za rodom» — tamo uvrštenoj — čita se, da nije dopustio Dragić svojoj prelijepoj Nizi ići u pohode svomu rodu, dok mu ne rodi do devet sinova i devet djevojaka i dok ove ne ženi i ne uda. Ja čitam i pjevam s djecom ove pjesme, a ona licem nit ičim ne pokazuju zabunu; tu su naime izrazi, koje sve dueve čuje i koji joj se čine naravni. — Ovo napomenuh, da se razumijemo.

Škola dakle nek ne zazire od ovakovih nevinih naših pjesama, koje prije napomenuh i koje su već prodrle u srednje slojeve pučanstva kano poprimljene, al koje valja, da učitelj bud u školi bud izvan nje nastoji razširiti i unesti u kmetsku kolibu. Škola i učitelj — kako već rekoh — mora podati mladeži za budućnost zalihu pjesama, koje će pjevati kano mladić i muž i otac.

Spomenuh napjev pjesme «Ljubeznice moja mila, s Bogom, s Bogom ostaj ti.» Al i pjesmu — rieči — možeš pjevati s učenici, zamienivši rieč «ljubeznice» sa onom «domovino», pa eto ti krasna napjeva i divnih rieči.

Napjev u pjesmici: «Još Hrvatska ni j' propala» možeš uvesti u školu; ta pjesma ne ruši mejaše naše monarhije, a mi smo Hrvati. Nu budući je tekst predug, a napjev vrlo naobrazovan za prvu, drugu i treću školsku godinu, jer se jedino izmjenjuju terce, možeš stoga napjevu podmetnuti pjesmu «Gdje ptičice miloglasnim» utisnutu u Frankovićevoj «Početnici.»

Spomenuo sam melodiju pjesme: «Lipo ti je rano uranit.» Možeš toli krasnom napjevu podmetnuti drugi tekst; no ja ga ne bi zamienio, nego jedino rieči: «Grjehota je djevojku ljubiti, — Obljubiti pak ju ostaviti, — Jer su težke djevojačke kletve», promienio bih i pjevao: Grjehota je majku uvriediti. — Uvriediti pak ju ostaviti — Jer su težke svoje majke kletve... itd. Daljni tekst posvema je nevin. Hoćeš li pučanje pjesme za mladež?

Napjevu pjesme «U Bugarskoj krv se lije» slobodno ti podmetnuti pjesmu «Oj čovječe pravedniče..», što je uvrštena u spomenutoj trećoj čitanci.

«Budila majka Jakova», možeš uzeti napjev i rieči: ne češ li, pjevaj: «Kazala majka Katici.»

Kastavskom pjevanju: «Pod ponestrom bela murva», podmetni tekst «Navrh neba sunce sjulo» (Treća čitanka) što krasno pristaje melodiji.

Mogao bi dalje ovim korakom, al cienim, da to baš nije nuždno. Poznavajući u srce i dušu naše učitelje, osvjedočen sam, da će znati zaista i umjeti više od ovdje rečena postaviti u praksu. Nek sude i promišljaju, a u pomoć nek pozovu one, koji su po zakonu pomoći dužni i sve sviestnije rodoljube.

Zgodno čini mi se umah ovdje još nešto spomenuti. Mislim reći, da je učiteej uslobodno u školi i izvan škole naučiti mladež svaki napjev, al to se ne može kazati o pjesmi. Želi želian, da se i dotična pjesma razširi uz melodiju, nek nastoji, da mladež dobije u ruke — recimo — «Hrvatsku Pjesmaricu» i koju drugu sbirku medj tolikimi našimi. Ne bi smjelo biti našeg trgovca na selu a da ne prodaje naše pjesmarice i drugu koju kršćansku knjigu, kano «Danicu.» Dok do toga ne dodjemo, naš napredak bit će pre-

od 25% za pokriti obične troškove. 3. Namet na porez (adicijonal) od 52% za izplatiti kamate (interese) i dug od 13tisuća forinti kod porečke banke u devetnajst godina i pol. 4. Namet na meso i vino od 100%. Na hekt. bire for. 1.70 — na špirite I. vrsti for. 10.02 po hekt. — a na one II. vrsti for. 6.68

Na ovaj proračun mora se opaziti sliedeće:

Na prvom mjesta stavljen je dug od 1599 for. Što se je za tu ljepu svotu kupilo ili obćini koristilo, neznade nijedan Kaštelirac; — dug obstoji i «škarpa groša» mora ga platiti.

Za porez na obćinsko imanje stavljeno je 260 for., a za stražara istoga imanja 60 for. Obćinsko imanje, na koje se plaća 260 for., vriedi svakako stotisuća forinti, i morale bi nositi svake godine ljepi dohodak. U dohodku pako nevidimo niti novčića koristi od onog velikog imanja; dapače imati će za ovu godinu manjka od 320 for., jer će se sa adicijonali morati platiti porez i stražara. Naši stari upravitelji ili župani primali su ljepih novaca za pašu, za kolce, za drva, za lov — a bilo je i drugih dohodaka, kao za plesove, globe itd. Onimi dohodci sazidali su župni stan (farož), zvonik, kupili zvonove i načinili groblje, i to sve u malo godina. Sjor Mekiš, koji upravlja istim imanjem preko deset godina, može se pohvaliti, što mu služi na čast (?!) da je obćinu zadužio za 1599 for. i ništa dobra i ljepa učinio. Sjor Mekiševo imanje nevriedi 30 tisuća forinti, a dohodkom on živi ipak gospodski; — a obćinsko imanje od 100tisuća vriednosti, imati će ove godine gubitak od 320 for.! Takovomu upravitelju treba klobuk skinuti i do crne mu se zemlje pokloniti; a svi župani i upravitelji morali bi doći ovamo u školu, da se nauče ovakovomu gospodarstvu.

Za povećanje groblja opredieljena je svota od 2300 for. Ako bi se povećalo groblje za onoliko, koliko je staroga, bilo bi dosta prostora; i za to trebalo bi 300 četv. metara zida. Računajuć tri forinte metar zida, bio bi trošak od 900 for. Računajuć k tomu 100 for. za popraviti kućicu, bio bi ukupni trošak tisuću forinti. Sjor Mekiš hoće sjajnosti na groblju: jednu ljepu k[illegible], što ju neima Poreč glavni tobož [illegible]rre, ni Pula, najveći grad Istre [illegible] se je opredielila svota od 2300 [illegible]

Za [illegible] je ustanovljena svota od deset t[illegible]orinti; a na dražbi ići će za koju stot[illegible]manje. Sjor Mekiš je stavio jednu tisuć[illegible] forinti više — jer novaca ne smije manjkati makar stradali svi Kaštelirci.

Zajednički troškovi sa Vižinadom iznašaju 500 for. Ova ljepa svota nebi se Vižinadi plaćala kad bi Kaštelirci bili složni i zadobili svoju upravu (administraciju.) — Plati nesložni puče

Od pok. župnika Pelhana baštinila je obćina 900 i nekoliko još forinti. Ovi su stavljeni u trošak; a po našem mnienju morali su biti i u dohodku, i tim bilo bi izravnano; a kamate (interes) na glavnicu od 900 for. u iznosu od 40 f. opredieljeni za siromahe, moralo bi se staviti u dohodak, pak u trošak, i tim bio bi račun jasan.

Na svršetku stavljena je svota od 1600 forinti za nepredvidjene troškove. Svakomu Kaštelircu morala bi se koža naježiti videći tu ogromnu svotu za nepredvidjene troškove. Toliko ne potroši u tu svrhu jedan grad, a kamo li selajce od jedanajst stotina duša. Zli jezici govore, da će se tim «Lega» podpomagati. Viditi ćemo račune na svršetku godine! Ako se nebi suvišnih troškova činilo, prištedilo bi se kod gradje groblja 1300 for. a kod crkve 1000 for., i tako bilo bi dosta zadužiti obćinu za jedanajst tisuća forinti, a ne za trinajst tisuća.

Kaštelirci morali bi se svakom suvišnom trošku odlučno suprotiviti, i kod dojdućih izbora ne spavati, ako žele još svoje imanje uzdržati.

Ako pregledamo obćinski dohodak za ovu godinu, uviditi ćemo, da nije drugoga osim nameta (adicijonala) na porez. Kaštelirci će dakle plaćati: 52% kroz 19 godina i pol — na dug od 13tisuća forinti. — 25% za obične troškove; a za erarijalne i provincijalne potrebe 53% — ukupno biti će nameta na izravni porez 130%. Tko plaća 5 for. izravnoga poreza, plaćati će jedanajst forinti i pedeset novčića. Oprostite ako je malo!

Još iz lanjskog koša.

Nerezine početkom god. 1899.

Dne 29. decembra bijaše držana javna obćinska sjednica — u sjedištu naše obćine Osoru sa prvom točkom dnevnoga reda: Prosvedovanje proti ustrojenju hrvatske gimnazije u Pazinu. Tu točku obrazložio je naš glasoviti jurista i povjestničar (— Božo mi prosti grieha! —) F. Salata, koji je u spomenutoj sjednici figurirao kao obćinski tajnik; ali to samo za prvu točku dnevnog reda, jer kasnije zauzme svoje mjesto obćin. tajnik Anelić, koji — dok je jurista govorio svoj cicerouski govor — bijaše u pokrajnoj sobi. — Tom prigodom pokaza naš miladi Salata, da je i zbilja potekao iz rovinjskih vrtova, jer je sipao svega i svašta proti Hrvatom, dakako najvećma proti gimnaziji. — «Čemu — govorio je on — podignuti hrvatsku gimnaziju u Pazinu, kad Hrvati i Slovenci ukupno nemaju ni 1/5 (petinu) posjeda u Istri; oni su veoma siromašan i neznatan faktor u našoj Istri.

— O jadni Salata, vidi se, da te je morala dobro ofuriti i smesti ona božićna bura, te se još niesi od onog udarca razabrao kad tako govoriš! Kako i na koji način može se u jednoj javnoj obćinskoj sjednici takva-šta netemeljita reći; kako li manieti cielom jednom narodu takvu uvredu — tako ga poniziti? Zar je koji od Hrvata i Slovenaca došao k tebi, te ti objed izjeo, ili za milost prosio, kad se usudjuješ to ustvrditi? . . . .

Ne znaš — bolan nebio — da što Hrvata što Slovenaca u Istri imade po zadnjoj statistici 185000, dočim ima nazovitalijana — ili po domaću — «popardilov jedva 118.000? Koji je dakle od tih u većini? . . . . Mogu li se Hrvati i Slovenci u Istri smatrati neznatnim narodom? — — Da — dà pravo si kazao, da je kukavan, jer ste ga vi činili takvim —; ali on je progledao; skinno je mrenu s očiju; kukavan je bio, — al s Učke nešto ruši — tmine će nestati — prosvjeta će mrene s očiju poskidati. . . . .

Nozovi-talijani, a i Niemci — kojih u Istri nema nego nekoliko tisuća, imadu svoje gimnazije, na što mi šutimo, dočim oni — ako se nama Hrvatima i Slovencima, nakon tolikog kukanja nabacila ta mrvica - - podigli su toliku viku i buku kao da im tko nož u sree zarinuti hoće! Mladi jurista, nevrši li time vlada samo zakone — pa i opet zakone — i to § 19. državnog temeljnog zakona, koji i tebi, kao juristi, mora biti dobro poznat?! No ni pol jada, da je to uradio u kakvoj privatnoj skupštini, ali u javnoj obćinskoj sjednici (— a kojim pravom? —) u kojoj on ne uživa nikakve veće povlastice nego li ju uživa svaki drugi obćinar?!

Iza njegovog govora podigne se «sijor papa», a za njim svi obćinski zastupnici, vičući —: «veto!»

* * *

Naši «popardili» na badnji dan priredili su u Šuljevoj kući neku vrst zabave — što li? — pa tom prigodom poruzdieliše medju školsku djecu različitih predmeta! Time su valjada htjeli baciti prašine u oči neukome i prostome puku, poslie onog famoznog finiška, što su si ga priredili prigodom namjestnikova posjeta u školi. Taj je dan učitelj talijanske učione Negri i drug poraždielio neke pobožne knjižice svojim učenicima, na kojim bijaše zapisano: — «dono della Lega nazionale.» Pošto je te knjižice — kako čusmo — učitelj dielio učenicima, to bi se usudili upraviti dvie riečí visokom c. k. zemalj. škol vieću u Trstu:

Je li poznato tom visok. c. kr. zem. škol vieću, da su djeca talijanske učionice na badnji dan dobila nekakve knjižice od «Lege» razdieljene im od učitelja? Je su li one knjižice bile vidjene od c. k. kotar škol. vieća? Ako to visoko vieće upita koga za zdravlje — nebi rada — ! da to kome naudi, medjutim ne treba, da budemo baš vele zabrinuti. Neka se samo učini, kako se je učinilo radi slike kralj. Umberta i za nadpise na pisankah sa kraljevinom Italijom na omotu. Neka se to pusti gg. Zuoku i Longu.

Nešto bi se ipak moglo učiniti, da nebi još Hrvati rekli, da su negdje dvoje mjere i dvoji utezi.

*

Negri poučava u talijan. učioni vjeronauk, pak smo mislili, da će on objeručke — kanoti vjeroučitelj — pustiti svećeniku, a da blagoslovi školsku zgradu, — u kojoj on stanuje. Ali nuti čuda! Kad je kapelan na Ivanj-dan blagoslivao kuće, dodje i do škole — nu ona zatvorena. Slučajno desila se tu njegova služkinja, ter na upit reče, da je šior meštar rekao, da ako hoće školu — dotično kuću — blagosloviti latinski, slobodno, ali hrvatski — ne. No na zahtjev služkinja otvori školu, a kapelan — Bog ga poživio — blagoslovi samo onu sobu, gdje je šmještena hrvatska škola.

Gospodine Negri — pitamo mi Vas — zašto vi nieste dopustili, da se blagoslovi cielu školsku gradu? Zar ste ju vi na svojim ledjima donieli amo ili ju vašim noveem sagradili? Zar nije ono vlastničtvo svih nas Nerezinaca? Zar nieste čuo dekret preč. ordinarijata — u crkvi — koji se pročitano pripodom imenovanja novog kapelana? — Zar po njemu, kad bi kapelana bio blagoslovio latinski, ne bi bio prekršio naredbu svojih starešina, koje valjada su njemu kažiputom u duhovnom djelovanju? Da — da Negri — razumijemo te; od glave riba smrdi! (Doći će i toj glavi crni petak. Op. Ur.)

Gospodine uredniče, srdačna vam hvala, što ste nam tiskali u vaš dični list sve naše nevolje, težnje i vapaje za pravdom i pravicom, a mislimo, da će te i odsele. Bog vas poživio i sretna vam bila nova godina! To vam od svega srca žele vaši vjerni

Rapočani.

Pogled po svietu.

U TRSTU, 25. jenara 1899.

Politički položaj u obih polah monarhije postaje sve to zamršenijim. Carevinsko vieće nemože ni za korak napried sa svojimi razpravami, jer to prieče njemački obstrukcijonisti. Ovoga ćednu očekivali smo izviestnih glasova iz Beča o promjeni nesnosnog položaju, ali do danas nezna se jošte ništa o tomu, da bi se bila vlada odlučila na kakav odlučan korak.

U petak imao je eksekutivni odbor desnice opet sjednicu, u kojoj je ministar pradsjednik razglabao politički položaj. Do zaključka nije došlo. Vlada je zamoljena, da budi kojim načinom prekine postojeći položaj. Ministar predsjednik nije priobćio što vlada kani učiniti, već je savjetao članovom odbora, da se ustrpe dok se razjasni položaj u Ugarskoj. Češke novine javljaju, da je sadašnji predsjednik slavenske narodno-kršć. sveze dr. Bulat izjavio u ime kluba vladi sliedeće zahtjeve: 1) Klub zahtjeva od vlade jasnu izjavu o njezinom budućem djelovanju. 2) Klub je proti odgodjenju carevinskoga vieća jer narodi, koje klub zastupa, neimaju nade, da bi se uz sadašnji sastav vlade i pomoćju § 14. vršila ravnopravnost i štitile narodne namjine u pojedinih pokrajinah. 3) Većina neka se pobrine zato, da dodju u razpravu važni gospodarski predlozi. 4) Kad bi vlada ponovila dogovore sa opozicijom za mir, klub bi ju podupirao, ako se to nebi protivilo njegovom načelnom stanovištu.

Talijanski klub prešao je u očitu opoziciju, pridruživ se obstrukcijonistom. Povodom toga prelaza u opoziciju izstupila je iz toga kluba trojica trentinskih zastupnika.

U **Ugarskoj** reć bi, da će doći do mira izmedju vlade i opozicije, ali ministar predsjednik morati će odstupiti. Njegov odstup postavila je opozicija kano najglavniji uvjet svojih zahtjeva.

U hrvatskom saboru vodi se razprava o zemaljskom proračunu. Opozicija učestvuje veoma živo kod razprave, nu malo imade nade, da bi mogla prodrieti bilo i najneznatnijim predlogom u podrobnoj razpravi, koja će za koji dan započeti.

Crnogorski knez Nikola imao bi za koji dan stignuti u Carigrad u posjete sultanu. Knez će ostati više dana u Carigradu, odakle će krenuti u Sofiju, da uzvrati posjet bugarskomu knezu Ferdinandu.

Iz Macedonije dolaze uznemirujući glasovi. Tamo, da se sakupljaju ustaške čete, koje bi na proljeće digle narod na ustanak, da sbace turski jaram.

Ruske novine pišu sa zadovoljstvom o zdravici, koju je ovih dana izrekao car i kralj Fran Josip kod svečanoga objeda, priredjenog na čast ruskih častnika, koji su došli čestitati Nj. Velič. k njegovoj petdesetgodišnjici vlastničtva jedne ruske pukovnije. Ta zdravica glasi: Dižem čašu na čast Nj. Veličanstva ruskoga cara, moga veoma ljubljenoga prijatelja, kano i u zdravlje slavne budućnosti ove hrabre čete.

Pruska vlada tjera još uviek austrijske podanike sa svoga zemljišta. Ona je uzela na nišam osobito poljsko svećenstvo u Poznajmu, koje neće da mirno podnosi poniemčenje svojih suplemenika. Mnogi Poljaci ostavili su svojevoljno Prusku.

Jurina i Franina.

Fr. Ma da su se verro štimali konte, kontesa i kunjado, kada su ono zakantali niki dan »Nella patria dei orsetti«.

Jur. Ter da su im dali celi fijurin.

Fr. Kadi su ga zeli?

Jur. Dragi ti, dokle je ta mrva ulja, teče malo bolje.

Različite viesti.

Danas osam dana neizadje „Naša Sloga“, kako je javljeno na čelu lista.

Da oštetimo naše čitatelje pripravili smo bili današnjemu broju prilog al koji je morao radi neprevidjenih zaprieka u tiskarni izostati. Radi toga će budući broj t. j. dne 9. febr. t. g. imati prilog.

Obustava lista. Današnji broj našega lista neće više dobiti oni naši čitatelji, koji su primili lični poziv na izplatu svoga duga, a toga do danas učinili niesu. Ostali stari dužnici, kojim dodje još današnji broj, neka znadu, da budućega broja već dobiti neće. Proti svim nemarnikom postupati ćemo osim toga i sudbeno.

Ako bi nam koji od tih dužnika poslao svoj dug na vrieme, primiti će i zaustavljene brojeve naknadno.

Uprava »Naše Sloge«.

---

polagan. Na rad dakle učitelji, a i vi rodoljubni trgovci naši — na rad! —

Navesti ću još jednu vrst pjevanja i pjesama, što s oka valja da ne smetnemo. U «Drugoj Čitanci» za naše pučke škole uvrštena je narodna pjesma «Razbolje se Kraljeviću Marko» — «Zareče se Uluzane bane.» — U Trećoj imade ih još više: Kosovka djevojka» — «Djevojka i sunce» — «Marko Kraljević i vila» — «Braća i sestra» — «Sestre bez brata»; te Kačićeve: «Turci pod Bečom» st «Smrt bana Berislavića.» Jesi li kada čuo pjevati Dalmatinca il Bošnjaka ove i ovim srodne pjesme u pučkim desetercima? Ta Kačić razprostranjen je širom naše hrvatske domovine! Ja sam ga slušao tanko glasovito pjevati, prateći ovo pjevanje guslama. Nikada pako nisam čuo govoriti, citirati pjesmu ove vrsti. Čuo si ga dakle stalno i ti; možda i doma čuo si takovo pjevanje. Poznaš li ga, a ti idi i sjedni do harmoniuma ili glasovira, il uzmi u ruke gusle il tamburu, kušaj svirati ili udarati, daj melodiju postaviti u budi koji dur ili mol, pa onda po ovome pjevaj u školi sa djecom ove narodne pjesme u čitankah uvrštene. Da mi se koji ne nasmije! Ja ovu stvar najozailjnije shvaćam, jer i ozbiljne pužnje zaslužuje.

(Dalje sliedi.)

Za družbu sv. Cirila i Metoda darovali so p. n. gg.: O. Dobrović Fran u Padovi 1 for. 44 nvč., Vlah Vjekoslav — Trst 50 nvč. Ivan Grbac, trgovac u Nerezinah sakupio prigodom izbora novog odbora »Hrv. Čitaonice« 5 for. 07 nvč. Tri Štrpedjanke, Nina Krbavčić, Marija i Mila Kajin sve u Trstu po 20 nvč., ukupno 60 nvč.

Za »Bratovštinu hrv. ljudi v Istri« darovali su p. n. gg. dr. Dinko Vitezić Krk za oprost od čestitanja 2 f. — Grželić Eduard u Draguću 2 f. — Bodulsko-gomilarsko-planinsko družtvo 1 f. — N. V. Poreč 3 f. Grašić Josip Beram 2 for. — Kristofić M. Kopar 1 f. Mntejčić Fran Kopar f. 3. — Mandić dr. Frane Trst for. 2.

Izbor u odbor za pošumljenje istarskoga Krasa. Dne 13. t. mj. obavio se u Buzetu izbor jednoga člana i njegova zamjenika u odbor za pošumljenje istarskoga krasa. Odbornikom ili fiducijarom bijaše izabran jednoglasno gosp. Mate Sankvić, posjednik u Danah, a njegovim zamjenikom g. Grison Ivan, posjednik u Pasjovasi.

Na jednoga od ove dvojice neka se dakle obrate svi oni naši posjednici, koji imadu posla sa odborom za pošumljenje našega krasa.

Glavnu skupštinu obdržavati će podružnica sv. Cirila i Metoda u Sovinjaku u nedjelju dne 29. t. mj., nipošto 23. t. mj., kako bijaše u zadnjem broju »Naše Sloge« krivo javljeno.

Župnik u Veprincu i kapelan u Poljanah — lopovi i grabežljivi vuci!! Nesretni Krstić počeo je opet šarati i varati svojom nečistom »Pravom«. Taj svoj novi podhvat opravdava tim, da se približaju občinski izbori u Kastvu, pak da će nastojati, da ona najstarija hrvatska občina Istre dodje u šarenjačke ruke. U prvom (proglasnom) i u drugom broju nastoji dokazati, kako je treba otvoriti hrvatsku gimnaziju u Kastvu, nipošto u Pazinu, čemu se svatko pametan nasmijati mora. Nu, njemu nije do hrvatske gimnazije ni u Kastvu ni u Pazinu, već se služi tim pitanjem u svoje nečiste svrhe, kako bi naime narodne zastupnike gg. dra. Laginju i prof. Spinčića ocrnio i oklevetao pred kastavskim pukom, što su oni kao Kastavci stavili vladi uvjet, da hrvatska gimnazija bude u Pazinu, nipošto u Kastvu, knošto to smušeni istarski Talijani i njihovi plaćeni i neplaćeni sluge predlažu i zagovaraju.

Nu vratimo se k naslovu ove viesti. Krstić kaže negdje u svojem proglasu, da će se čuvati osobnih navala, a kad tamo navaljuje toli drzovito i bezsramno bez ikakvog povoda na dvojicu naših ponajvrednijih svećenika t. j. na župnika u Veprincu, veleč. g. Ant. Ellnera i na kapelana u Poljanah, veleč. gosp. Mih. Barbića. Jednoga i drugoga od tih uzornih svećenika nazivlje nesretni Krstić lopovi i grabežljivimi vuci jednostavno s toga, što se neslažu sa njegovim prijateljem Andreicichem, i što da je g. župnik Ellner propovjedno proti mutuljskim prodikam.

Veprinčani i Poljanci! Je li Vam pravo, da desni prijatelj Vašega načelnika nazivlje Vaše velevrijedne pastire lopovi i grabežljivimi vuci?!

Budnća interpelacija zastupnika Rizzia. Glasilo bečkih židova, koje je u tiesnom savezu sa primorskimi kršćenimi i nekršćenimi židovi, javlja, da će talijanski zastupnik iz Istre g. Rizzi interpelirati u carevinskom vieću visoku vladu radi toga, što ministar predsjednik g. grof Thun neće da prima talijanskih prosvjeda proti ustrojenju hrvatske gimnazije u Pazinu.

Siromašni grofe, a la ti se moraju negdje silno gaće tresti!

Nemogu na audienci. Austrijski učitelji — medju timi i naši iz Primorja — htjeli su Njeg. Veličanstvu cesaru i kralju izručiti spomenicu i molbu, da bi on upliv ao na vladu za poboljšanje plaća siromašnomu učiteljstvu.

Sada doznajemo iz učiteljskih krugova, da deputacija neće biti primljena u audienci. Tko je tomu kriv?

Muška podružnica sv. Cirila i Metoda u Rukavcu i ženska podružnica u Mihotićih priredjuju u nedjelju dne 29. t. mj. u prostorijah hrvatske čitaonice u Mihotićih skupnu zabavu se sliedećim razporedom: 1. »Koračnica družbe sv. Cirila i Metoda«, uglazbio M. Brajša, pjeva mješoviti zbor. 2. »Šljivari« od A. Šenoe, deklamuje gdjica M. Kinkela. 3. »Uzor«, uglazbio F. S. Vilhar, pjeva mješoviti zbor. 4. »Što žena može?«, vesela igra u 1. od Janka Jurkovića. 5. »Ustaj«, uglazbio F. S. Vilhar, pjeva mješovjti zbor. 6. Ples. Čisti prihod namienjen je družbi sv. Cirila i Metoda za Istru. Darovi i predplate primaju se sa zahvalnošću. Ulaznina za osobu 1 krunu. Početak zabave u 7 sati na večer.

Riedka svečanost u Kastvu. Velevriedni župnik-dekan drevnog našeg Kastva, veleč. g. Mijo Laginja, pripravlja jurve više mjeseca jednoga mladića pravoslavne vjere, koji želi pristupiti na katoličku vjeru. Taj sv. čin obaviti će g. župnik, ovlašten na to od presv. biskupa, u nedjelju dne 29. t. mj. prije velike sv. mise u 10. sati u jutro.

Upozorujemo na tu riedku svečanost puk kastavske i susjednih župa i kapelanija.

Javni sastanak pazinskih talijanaša. Pazinski krajeli i talijanaši držali su prošloga ćedna javni sastanak, da prosvjeduju proti ustrojenju hrvatske gimnazije u Pazinu. Ti protestanti sakupili su velikom mukom 140—150 osoba, i to djece, služinčadi muške i ženske, ponajviše osoba odvisnih od poznatih kapuriona, od kojih nije nijedan starinom iz Pazina. Taj silni sastanak trajao je cielih 10 časaka. Po tomu možete suditi koliko mu daju sami talijanaši važnosti. Na sastanku izabrali su i dvojicu odposlanika, koji su imali sudjelovati kod banketa talijanske mladeži u Trstu. Ponudio im se poznati naš odpadnik Mate Perčić po domaću Starić iz Paza, ali ga nisu htjeli. Sa sastanka razišli se mirno i tiho, bez gluzbe i pjeva — samo je bilo pijane djece.

„Velliki ples“ priredjuju slovenski trgovački pomoćnici u Trstu u nedjelju dne 5. febrara 1899 u redutnoj dvorani »Politeama Rossetti«. Početak u 9 sati; ulaznina za gospodu 1 for. Kod plesa igrati će vojnički orkestar.

Hrvatska čitaonica u Rovinjskom selu obdržavati će dne 5. febrara u 2 sata poslije podne svoju redovitu godišnju glavnu skupštinu sliedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika; 2. izvješće tajnika; 3. izvješće blagajnika i 4. izbor novoga odbora i dvojice revizora.

Preporučamo svim članovom, da pobrle mnogobrojno na tu skupštinu mlade hrvatske čitaonice, koja stupa eto u drugu godinu svoga života, i kojoj želimo, da bi dugo i dugo blagotvorno djelovala na korist svojih članova i hrvatstva naše Istre.

Za i proti hrvatskoj gimnaziji u Pazinu. Na uztuk talijanske hajke proti hrvatskoj gimnaziji u Pazinu donieli je »Wiener Abendpost« nekoliko podataka, koje donašamo na drugom mjestu, i kojimi se opravdava vladina nakana za ustrojenje hrv. gimnazije. Mimogredce opažamo, da i ti podatci nisu posvema točni, jer n. pr. broj djaka iz Istre na hrvatskoj gimnaziji u Sušaku nadmašuje stotinu, dočim piše ona, da ih ima samo 40.

Ali ti podatci jesu silno podražili živce čifutu sa »Lesnog trga« (»Piccolo«), te se na nje oborio, nu lošim uspjehom. Prije svega traži utočišta u sastavljanju statistike, veleć, da je ova po hrvatskih občinskih glavarstvih izkrivljena. Kao primjer navadja občinu Plomin. Žalostno židovče, zaboravilo je, da občinsko glavarstvo Plomina je u talijanskih rukuh i da je ondje načelnikom Mate Tonetti, koji je par dana prije sudjelovao komediji, upriličenoj u občinskoj dvorani u Trstu.

Ako je dakle taj pronašao od godine 1880. na 1890. za 1000 manje Talijana a istotoliko više Hrvata, doista nije to učinio za ljubav ovim, nego makar prisilno u čast istini. Mi se nadamo, da do drugih deset godina će bit židovče još više iznenadjeno i u Plominu i Labinu i drugje. U ovoj posljednjoj občini naime uvršteno je medju Talijane: u Brgudu 409, u Krmenici 250, u Kunju 435, u Sv. Nedilji 279, u Ripendi 100, u Šumbregu 31, u Vlakovu 542. Neće bit dakle nikakvo čudo, ako za deset godina bude broj Talijana pao za 2000, a istotoliko narasao broj Hrvata. Neki ljudi kao da su stvoreni za to, da varaju sebe i druge. A kamo bi pak došli, kad bi htjeli protresti statistiku za puljski, porečki i koparski kotar?

Drugi narod, kojim židovče hoće, da obori tvrdnje njemačke novine, sastoji u tom, da bi se kod takvog razmatranja imalo suziti Istru (a ne popuniti) u njezine naravske medjaše, naime odbiti uz kvarnerskerske otoke i Liburniju, kao da bi ova bila negdje izvan Istre. Čudnih li geografičkih pojmova imadu ti ljudi?

Nego kad bi se i udovoljilo tim njihovim željam, još bi uvjek ostalo u Istri najmanje 116.000 Hrvata i Slovenaca, dakle još uvjek više nego Talijana, jer bi se i ovim moralo odbiti onih 9000, koji stanuju na otocih i u Liburniji, te bi njihov broj spao na 109.000.

Nego, veli židovče, srednje škole se stvaraju za izobraženije slojeve pučanstva. Kad bi to imalo biti mjerilom u tom obziru, tada istarski Talijani nebi morali imati u obće nikakve gimnazije, jer su većina njih sa svojimi divljačkimi čini u zadnjem desetletju pokazali i dokazali, da daleko zaostaju u naobrazbi za afričkimi Zulukafri. A takav jedan dokaz daje nam baš i sadanja njihova hajka na hrvatsku gimnaziju. Mi ipak držimo, da znanost nije privilegij nikakvog sloja pučanstva, nego dapače da je to tlo otvoreno za svakoga, komu je Bog dao zdrav i bistar razum, te dobru volju za naukom.

Ali, navadja konačno židovče, kako u istarskih dvih gimnazijah imade 401 Talijana, a jedva 57 Slavena. Istina je, nu neka malko zaviri u izvješća sušačke, senjske, zagrebačke, tršćanske, goričke itd. gimnazije, pak mi krivi ako nenadje još preko 150 slavenskih djaka iz Istre. Eto, tako stoji stvar. Naši roditelji radje šalju svoju djecu na nauke makar i u odaljenije krajeve i uz veće žrtve nego li u kojekakve talijanske kovačnice. Kašnje se pak židovsko-talijanska svojta tuži, da se Istra popunjuje sa emisari iz Hrvatske i Kranjske, a s druge strane nam nepriuštava niti tu gimnaziju, koja nju ništa ne stoji.

Što je pak do živa dirnulo židovskog derana, je konačna i opravdana priznaja njemačkog lista, da je Pazin hrvatski. Tu to je živa istina. Pazin, odkadgod je za scobe naroda bio odkinut od Rima, nije nikad više bio djelom kojeg italijanskog kraljevstva ili države. Ako su se pak tečajem vremena doselile unj 2—3 talijanske obitelji, da si zaslužе kruha, kojeg njim gladna Italija nije mogla dati, to još nemože mienjati lice ovom čisto hrvatskom kraju, knošto ni ono par izrodjenih obitelji, makar se stoput sa svojom mužkom i ženskom djecom, te služinčadi sastajali i opijali u Camusovoj krčmi.

Službeni list o hrvatskoj gimnaziji u Pazinu. Dne 19. t. mj. doniela je „Wiener Abendpost“, prilog službenog lista[1]) bečke vlade na čelu lista članak o hrvatskoj gimnaziji u Pazinu, koj je razdražene jurve živce naših Talijana još više razdražio, a koj glasi u hrvat. prevodu ovako: »U nas je već davni običaj, da se gotovo ni jedno upravno pitanje ne prosudjuje i ne pretresa sa stanovišta shodnosti, već isključivo prema narodnom mišljenju. Tako se fisionomija administracije nasilno mienja i izopačuje. Gdje imadu da odluče činjenice, brojevi i razlozi, širi se zaglušna buka narodne fraze. Tipično je za ovaj pojav, koji državnoj upravi u Austriji korak po korak priredjuje silne poteškoće, kako se pitanje o ustrojstvu hrvatske gimnazije u Pazinu prosudjuje u pučanstvu, koga se ono najviše tiče. Talijanska štampa s ove i s one strane granice predstavlja ustrojstvo ove škole kao zlobni atentat na talijansko pučanstvo u Istri, a isto se mienje širi i izriče u bučnih pučkih skupštinah. Realni odnošaji pako, koji su državnu upravu sklonuli na to, prešuđuju se mudro s one strane, gdje ih dobro poznaju, jer su činjenice takove, da podpuno oboruju podignute tužbe.

Pučanstvo Istre izkazuje se po narodnosti ovako: 140.000 Hrvata, 44.000 Slovenaca, 118.000 Talijana. Za Talijane obstoji viša gimnazija u Kopru, a obstoji i viša njemačka gimnazija u Puli. Slavenska većina zemlje ne posjeduje pako niti jedne srednje škol. Pod timi okolnostmi ne može se nikako poricati potreba jedne slavenske gimnazije u Istri. Može se samo kolebati glede mjesta, u kojem da se podigne takav učevni zavod. Za Pazin govore teški i odlučni razlozi. Politički kotar pazinski imade 41.000 stanovnika, od kojih su 34.000 Slavena, a 7000 Talijana. U samom gradu Pazinu živi skoro dvie trećine Slavena (1900 Slavena, 1100 Talijana), a to se razumjerje ukazuje i kod sastava občinskog zastupstva.[2])

Uzme li se još u obzir narodnostno razmjerje u občini s područnim joj mjestima, to se ukazuje na 13.300 Slavena samo 1500 Talijana.

Od nove se gimnazije može očekivati, ne samo, da će blagohotno razteretiti sada prepunjenu gimnaziju tršćansku i puljsku, već i drugi znameniti uspjeh. Gimnaziji u Pazinu bez sumnje će pristupiti i ono 40 djaka, koji sada uče u hrvatskoj gimnaziji na Sušaku, (Na Sušaku imade oko 120 djaka iz Istre. Op. Ur.) dakle ne na austrijskom teritoriju. Evi su inače prisiljeni, da ili svoje nauke u Hrvatske nastave ili zamole nostrikaciju svojih svjedočba zrelosti, pri čem valja pripomenuti, da se njihove semestralne svjedočbe ne nostrificiraju.

Za izbor Pazina kao sjedišta hrvatske gimnazije mogu se medjutim navesti i drugi povoljni lokalni razlozi: Spretan centralni položaj na željeznici Divača-Pula, obstanak jake hrvatske pučke škole, povoljni podnebni i zdravstveni odnošaji, dovoljni postojeći stanovi iz dobe, kad je u Pazinu obstojala gimnazija, i napokon sgrada, koja odgovara svim potrebam.

Protivnička agitacija izdala je lozinku, da se nova škola smjesti u Kastav. Pogled samo na zemljovid dovoljan je, da po zasluzi označi ovaj savjet. Kastav leži u najiztočnijem kutu Istre, posve na medji, udaljen od željeznice.

To je malo mjesto, u kome ne ima stanova ni za djake ni za profesore i školu. U Kastvu ni ne osjećaju potrebu srednje škole, jer im je Rieka sa Sušakom blizu.

Tako se dakle ukazuje objektivnom motriocu snovano ustrojstvo hrv. gimnazije u Pazinu kao stvarno opravdani i dobro promišljeni upravni čin, kojemu ni s daleka nije svrha, da budi kojoj narodnosti pogoduje ili ju oštećuje».

Občinski izbori u Tinjanu obavili se dne 23. i 24. t. mj. bez vike i buke. U sva tri tjela izabrani su hrvatski predlošenici jednoglasno. Svaka čast sviestnim našim občinarom na Tinjanšćini i njihovim dičnim prvakom!

»Hrvatska čitaonica u Kastvu« priredjuje u sriedu dne 1. febr. o. g. u prostorijah »Narodnog Doma« u Kastvu zabavu sa sliedećim programom: 1. Pjevanje: ‚Domovina‘, uglasbio dr. B. Ipavec. 2. Igrokaz: »Začarani ormar«, napisao Miler. Veselo-igra u 1 činu. 3. Pjevanje: »Zrinski-Frankopanka«, uglasbio Iv. pl. Zajc. 4. Tombola. 5. Ples. Početak točno u 7½ sati na veče. Ulaznina za gospodu 2 krune a za obitelj 3 krune. Dobrovoljni se prinosi primaju sa zahvalnošću. — Čisti prihod namienjen je u dobrotvorne svrhe. Drugu zabavu priredjuje isti odbor na pustnu nedjelju, dne 12. febrara o. g., za koju vriedi i ovaj poziv.

Tajna škola. Ovdašnjoj »Edinosti« pišu iz Bujšćine, da drži neki Anton Delbelo tajnu školu u Šterni, i to samo u talijanskom jeziku, premda se je ministarstvo izreklo, da ima biti u Šterni dvojezična t. j. hrvatsko-talijanska škola. Taj nepozvani učitelj da je neki propali djak. Škola da traje po noći do 9 sati. Ovo javljamo c. k. zemaljskomu školskomu vieću, jer bi reć, da je kot. škol. nadzornik kanonik Pesante sliep i gluh kad se radi o ovakovih nezakonitostih u »talijanskih« školah. Očekujemo pobližih viesti o tome od tamošnjih prijatelja.

U jednoj te istoj tiskari tiskaju se u jednoj te istoj tiskari dvie protivnice: stari naš znanac »Amico«, kršćansko-socijalni »Avenire«, crveni »Lavoratore«, te progresov »Lavoratore di Trieste«. U to družtvo spadao bi još samo židovski »Piccolo«, pak bi družtvo podpuno bilo. Ista slova, upravo razložena iz otrovnoga članka, u kojem je rigao »Lavoratore« svoj gnjev proti vjeri, upotrebljuju za članak »Amica«, u kojem zagovara prava crkve i vjere. Gdje je još moguće što takva?!

»P. L.«

Iz Kanfanare pišu nam 22. t. mj: Čitamo u talijanskih listovih, da su bili zastupani u Trstu svi župani, a medju timi da je zastupao našu občinu »konšiljer« Zaneto Basilisco. O njemu znamo baš predobro što je, odkuda je i kako radi na dobrobit puka, nu pustimo to. Mi se pitamo samo, tko je pooblastio toga Zaneta, da ide protestirat u Trst u ime občine kanfanarske, koja je izvan dva, tri botegara, posve hrvatska. Oj župane Okret, ako si ti kriv tomu, oprostila ti majka Hrvatica i tvoj hrvatski klobuk na tvojoj do sada poštenoj glavi, nu čuvaj se, jer smo još ovdje, te pazi, da se i tebi ne zvrne občinska poltrona. Da je bio i do sada hrvatski gimnazij u Pazinu, nebi bilo treba, da naša djeca pohadjaju talijanski gimnazij u slavnom Kopru, gdje zaboravljaju, neučeć se, svoj materinski jezik. Živio naš načelnik, koji šalje na takove skupštine najveće narodne protivnike.

Baš Kanfanarac.

„Strčen“ zove se novi humoristički i šaljivi list, koji je novom godinom počeo izlaziti u nakladi tiskare Mirka Supeka u Zagrebu. Prvi broj je ljepo uredjen, pa bi želili, da se i medju našimi predplatnici nadje ljudi, koji će se na njeg predplatiti za godišnju cienu od samo 4 for.

[1]) „Wiener Zeitung.“

[2]) Zastupstvo mjestne občine Pazin jest čisto hrvatsko. Op. Ured. „N. Sl.“

Listnica uprave.

Nadalje uplatili su za „N. Sl.“ p. n. gg.: B. P. Lošinj f. 5, H. Š. Žbandaj f. 1, Hrv. Sokol Komiža f. 5, B. F. F. Sacco f. 5, M. I. Varaždin f. 5, P. dr. J. Zagreb f. 5, Citaonica Delnice f. 1.25, Čitaonica Petrinja 1.25, P. I. Varaždin f. 2.50, Citaonica Osiek gornji grad 1.25, Hrv. rad. obrt. družtvo Postire for. 2, Š. A. Rieka f. 20, „Dvorana“ Varaždin 1.50, V. J. Zagreb f. 5, M. J. Meja f. 2, Citaonica Senj 1.25, Ž. P. Unije f. 5, Citaonica Celje f. 2.50, Prva hrv. štedionica Zagreb f. 5, Trg. obrt. komora Zagreb f. 5, Čitaonica Jaska f. 2.50, Citaonica Tolmin f. 2.50, K. Š. Kv. Lošinj f. 9, M. F. J. Bašku f. 3, R. M. Ustrice f. 2, Fr. I. dr. Poreč f. 2.50, B. A. Vo-

losko f. 2. Čitaonica Bribir-Vinodol f. 5, Š. M. Tinjan f. 5, Glav. občine Kastav f. 10, B. I. Veprinac f. 16, G. E. Dragući f. 5, Ž. A. Rovinj f. 5, B. J. Kopar f. 2, A. J. Cres f. 2, J. V. Lošinj f. 6, F. I. Lošinj f. 6, Čitaonica Škrljevo f. 2, V. A. Rieka f. 5, K. M. Tinjan f. 2, I. A. Pula f. 1, R. E. Rovinj f. 5, S. J. Trst f. 5, L. L. Poreč f. 5, B. J. Betina f. 5, Čitaonica Kopar f. 2.50, F. B. Opatija f. 5, M. A. Kormena f. 5, S. R. Lubenice f. 12.50, D. F. Padova f. 3.56. V. V. Trst f. 2.50, B. S. Trst f. 5, Kot. školsko vieće Pazin f. 2, B. I. Lanišće f. 2, R. V. Trst for. 2, P. S. Metković f. 2, I. F. Malinska f. 2, P. podpuk. Sarajevo 2.50, J. A. Zadar f. 5, G. P. Solin f. 2 „Napredak" Novalja f. 2. (Sliedi.)

Listnica uredničtva.

Gosp. M. S. u D. Onaj novac izvolite poslati blagajniku naše družbe u Volosk. Ovdje svi zdravi. Prijateljski odzdrav!

Gosp. F. V. Cne zahvale nesmo primili. Živili!

Izkaz

prinosa za ravnateljstvo „Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru" tekom mjeseca prosinca god. 1898.

Gosp. Fran Anaković, župnik u Privlaci svoj mj. prinos	f. 1.—
Gosp. Josip Mandić — Pazin sabranih na proslavi krštenja Milovana Vidošića u Boljunu	„ 4.—
Gosp. D. Spinčić, blagajnik podružnice muške u Rukavcu	„ 12.70
Gospod Josip Grašić, župnik u Bermu kao jubilarni dar	„ 5.—
Gosp. Ivan Mahulja, učitelj u Dobrinju sakupljenih dne 2. dec. prigodom večere u Čitaonici za prodanih nekoliko cigara po gd., M. Baša	„ 3.50
Gosp. Petar Stj. Jakovljević sakupljenih u gostioni Josipa Kinkele u Perenićih na Mikuljinu prigodom nazdravice istarskim Hrvaticam, izrečene po gosp. Jakovljeviću inicijativom gosp. Karla Jurkovića	„ 4.50
Podružnica u Sv. Martinu kod Buzeta sabranih pri večeri na 2. dec. prigodom proslave 50-godišnjeg vladanja Nj. Veličanstva	„ 7.61
Občina Dubašnica podarnje zaključkom jednoglasnim u svojoj občinskoj sjednici od 30. nov. medju ostalima — za proslavu 50-godišnjeg vladanja i jubileja Nj. Veličanstva	„ 10.—
Gosp. Josip Grašić, župnik u Bermu sabranih na dan sv. Martina	„ 18.—
Podružnica u Štrpedu sabranih:	
a) na piru Josipa Flega i Marije Klarić u Štrpedu	„ 7.30
b) prigodom cesarovog jubileja u Štrpedu	„ 3.03
c) istom prigodom u Buzetu	„ 5.75
d) Dr. M. Trinajstić od utržka jedne fotografije	„ —.50
Gosp. M. Pacher, kateketa u Bakru sabranih	„ 7.28
U Škrabici voloske Čitaonice sabrano	„ 3.50
Gosp. Zorko Klun, kapelan u Hrušici na ime tarokista	„ 1.36
Patri na izletu dne 18. dec. u gostioni Bačića u Tuhtanih	„ 4.64
Budislav — Fuškulin kod Poreča svoj godišnji dar	„ 10.—
G.dična Ivka Šepić, tajnica ženske podružnice u Kastvu sabranih prigodom 50-godišnjice vladanja našega cesara i kralja	„ 6.34
Gosp. Dr. Otokar Rybar, odvetnik u Trstu na ime uprave „Naše Sloge"	„ 58.40
Gosp. Čedomil Korbar u Sv. Mariji podarenih: Anton Brgić, Pan Pave Spada po 50 nvč. a on isti f. 1, ukupno	„ 2.—
Gosp. Josip Stanger, pravnik u Gracu sabranih:	
a) prigodom proslave promaknuća na čast doktora sveukup. medicine gosp. Vlaha Poljanića medju članovi družtva „Hrvatska" dne 17. dec.	„ 5.12
b) U malenom al veselom društvancu Hrvata iz Slavonije, Dalmacije i Istre, kao preostatak od brzojavke, ukupno	„ —.70
Gosp. prof. Spinčić kao oprost od čestitanja mjenom godine	„ 10.—
Posujilnica u Voloskom zaključkom glavne skupštine u godini votivni dar	„ 17.50
Gosp. Frau Brnčić, pravnik sabranih due 27. dec. na imendan gosp. Ivana Grgurine u Gornjem Rukavcu	„ 4.74
Gosp. Dr. Otokar Rybar, odvjetnik u Trstu na ime uprave „Naše Sloge" sabranih u decembru	„ 19.65
te na podpunu izplatu duga „Naše sloge" napram družbi odprije	„ 193.66

(Dalje sliedi.)

Franji Pavačiću,
slikaru

Rieka.

Kad su podpisani na skupštini učiteljstva hrvatskih škola kotara lošinjskog, koja je bila u Puntu dne 24. listopada t. g. primili častan nalog, da adresu izradjenu na Njegovo Veličanstvo prigodom presretnog jubileja zaodjenu u dostojno ruho, odmah pomišlje na Vas, velecienjeni gospodine kao domaćeg slikara. I Vi se njihovoj smjernoj molbi velikodušno odazvaste izradiv istu tako umjetnički, da je zbilja mogla dostojno pristupiti pred presvjetlo cesarevo lice. Time ste čitavo hrvatsko učiteljstvo ovog kotara na osobiti način zadužili i dok će Vam ono ostati na vieke zbog toga harno, ovim Vam se putem po podpisanih najljepše zahvaljuje, tim više, što niste hteli za svoj trud nikakve odštete.

Želeć, da svojim slikarskim kistom proslavite i sebe i narod, iz koga ste nikli, podpisani kliču Vam prigodom nove godine: Na mnogaja!

Odbor za proslavu jubileja hrvatskog učiteljstva kotara lošinjskog
u Puntu zadnji dan godine 1898.

A. Brozović, I. Mahulja,
A. Fučić.

Poziv!

Gospoda članovi **„Kotarske gospodarske Zadruge"** Opatija, pozivlju se k redovitoj godišnjoj skupštini, koja će se obdržavati u Berseču dne 29 jenara t. g. u 8½ sati prije podne

DNEVNI RED:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Čitanje zapisnika posliednje glavne skupštine.
3. Izviešće tajnika.
4. Obračun za godinu 1898.
5. Proračun za godinu 1899.
6. Zaključak glede nabave vrta razsadnika.
7. Možebitni predlozi.

„Kotarska Gospodarska Zadruga".
Opatija, 10. jenara 1899.
V. Tomičić
predsjednik.

Kod moje tvrdke
Schivitz & Comp. u Trstu
imade
strojeva svake vrsti i potrebočа k istim. Sisaljka i štrcaljka svake vrsti. Cievih iz kovina, kaučuka i platna. Mjedenih i broncenih ventila, pipa itd. Orudja za obrt i gospodarstvo. Sve iz prvih domaćih te inozemskih tvornica. Novo posudje »Emeri« i štrcaljke proti peronospori iz svoje radionice i tudjih.
Jamči za dobrotu svih izradnja.
Ciene nizke.
Veliko skladište u ulici Zonta broj 5.

M. Živic, inžinir.
Izradjujem takodjer nacrte novih tvornica, mlina, vodovoda, cesta itd. Moja tvrdka preuzimlje i izvedbu tih radnja.

Blag. gospodin

G. Piccoli,
ljekar „pri Angelu",
dvorski dobavljač Nj. svetosti pape
LAVA XIII.,
u Ljubljani, Dunajska cesta.

Brezje na dolnj. Štaj. 14. nov. 1898.

Vaše blagorodje!

Pošto smo se već više puta osvjedočili, da je ta Vaša tinktura za želudac, kojom se je služila već sva moja kuća sa najboljim uspjehom, doista najbolje sredstvo proti želudačnim i mnogim drugim bolestim, zahvaljujem Vam se iskreno. Nu ja sam zahvalam ujedno i gospodinu, koji me je na tu izvrstnu tinkturu upozorio.

To potvrdjujem time, da Vam izrečen moju iskrenu zahvalu u ime čitave moje obitelji, te Vas uljudno molim, da mi pošaljete opet jednu škatulu tinkture za želudac sa 12 stakleničica i jedan lončić Glicerin Créme.

Sa poštovanjem **Tomaž Dobek.**

Pošaljite mi pošt. pouzetje pod podpisanim naslovom 24 staklenčice izvrstne „želudačne esence", koja se mi najboljim uspjehom

Josip Černko, župnik,
Vuhred — Štajerska.

Pošaljite mi pošt. pouzetjem 12 staklenica Vaše želudačne tinkture. Naš g. župnik Belec preporuča ju svakomu upravo toplo, te skoro svaki, koji ju rabi, o njoj se jako pohvalno izrazuje.

Sa poštovanjem
Ivan Vidas
kod sv. Martina, p. Sv. Nedelja
Labin (Albona) Istra.

G. LIKAR

u Gorici, Sjemeniška ulica 10

trgovac sa pisaričkimi i školskimi predmeti te svakovrstne papirnate robe uz najniže konkurenčne ciene, preporuča se svojim slavenskim zemljakom najuljudnije za mnogobrojne narnčbe.

PRODAJA
dalmatinskog vina
na malo i veliko.
(vlastitog proizvoda iz **Jesenica** kod **Omišal**
Filipa Ivaniševića
U Trstu, Via Carintia br. 22.
Phönix-Pomade

Na izložbi za njegovanje zdravlja i bolestnika u Stuttgartu 1890 nagradjena **odlikom**, jest po mnienju liečnika i priznata sa hiljadami zahvalnica.

Jedino postojeće u istinu pravo i neškodljivo sredstvo, da gospodjam i gospodi izraste **podpuna i bujna kosa** i da zaprieči odmah **opadanje kose i tvorenje prhuta;** ona pospješuje i kod posve mlade gospode rast **jakih brkova.** Janči se za uspjeh kano i za neštetnost. Lončić 80 nvč., poštom ili pouzetjem 90 nvč. **K. Hoppe,**
Beč 1. Wipplingergasse 12.

THE GRESHAM

Englesko osjeguravajuće družtvo na životu Londonu

Aktiva družtva do 31. decembra 1897	Kruna	159.997,579.—
Godišnja uplata premija i interesa do 31. dec. 1897	„	28.823,375.—
Izplaćeno na osjeguranju i interesa od postanka družt. (1848),	„	343.860,067.—
U godini 1897. izdano 7468 polica za glavnicu od	„	67.331,351.91

Prospekti, cijenici i u obće sve druge informacije šalju se badava, ko god pismeno zapita od dolje imenovanog zastupstva, koje dopisuje u svijem jezicima.

Glavno zastupstvo u Trstu
Via del Teatro, N. 1, Tergesteo, Scala IV.

(Traže se svuda dobri agenti i zastupnici.)

Zahvalnice!!

Štovani gospodine!

Zahvaljujem Vam, što ste mi tako izvrstan liek proti kašlju i prsoboli poslali. Potrošio sam jednu boću trputčevoga soka, pa mi je kašalj i prsobol skoro prestala. Pošljite mi odmah još 3 boce Vašega izvrstnoga trputčevoga soka s uz to i 2 omota čaja proti kašlju. Sa veleštovanjem

U Divači, 19. listopada 1897.
Vaš zahvalni
JAKOB SUPPAN.

Trpučev sok. (Spitzwegerich-Saft), koji tako izvrstno djeluje proti kašlju, prsoboli, promuklosti, težkom disanju pa i za stare bolesti, dobiva se uvick svježe u ljekarni k Zrinskomu, H. Brodjovin, Zagreb, Zrinjski trg broj 20.

Neka svatko pazi na zaštitni znak, jer samo onaj trpučev sok je iz moje ljekarne; koji ima na boci sliku *Nikole Šubiće Zrinskoga*, bana hrvatskoga.

Ciena boci trputčevog soka sa točnim naputkom 75 novčića.

Uz trputčev sok dobro je i gorski čaj proti kašlju rabiti.

Ciena jednog omota gorskog čaja proti kašlju za tošnim naputkom 35 nč.

Jedno i drugo šalje se svaki dan uz poštarsko pouzeće. Tko novac unapried šalje, neka za tovarni list i kištieu 20 nvč. priračuna.

Ljekarna k Zrinjskomu
H BRODJOVIN
Zagreb, Zrinjski trg br. 20.

Cienjeni gospodine ljekarniče!

Prije kratkoga vremena naručio sam od Vas jednu boću pojačanih švedskih kapljica; ove su meni i mojim znancem tako dobro djelovale, da Vam se moram na tom dobrom ljeku najtoplije zahvaliti. Izvolite mi za moje znance još tri boce po 80 nvč poštarskim pouzećem poslati.

Modruš, dne 26. srbnja 1898.

Sa štovanjem
VID ZANIĆ.

Prave pojačane švedske kapljice djeluju izvrstno proti svim želudačnim bolim, popravljaju probavu, čiste krv, jačaju želudac. Od ovih se kapljica izgube sve bolesti želuden i cijeva, a dobije se dobar apetit.

Treba paziti na zaštitni znak, jer samo one pojačane švedske kapljice su iz moje ljekarne, koje imadu na boci sliku *Nikole Šubića Zrinjskoga*, bana hrvatskoga.

Ciena jedne boce pojačanih švedskih kapljica za točnim naputkom 80 novč.

Šalje se svaki dan uz poštarsko pouzeće.

Tko novac unapried šalje, neka za tovarni list i kištieu 20 novč. priračuna.

Ljekarna k Zrinjskomu
H BRODJOVIN
Zagreb, Zrinjski trg br. 20.

Naručbe, koje iznašaju 5 for. i više šalju se franko.

Vrlo poštovani gospodine!

Moja žena ležala je tri mjesaca od trganja i kostoboli. Čim je počela upotrieblјavati Vaše „mazilo proti kostoboli" ustala je već za tri dana, pa danas hvala Bogu hoda. Zahvaljujući se Vama na tom izvanrednom mazilu, ostajem

U Strmcu kod Stubice 12. travnja 1898.

sluga pokorni
BARTOL LISIČKI.

Mazilo proti kostoboli (Fluid) je veoma dobar liek proti trganju i kalanju u kostima, reumatizmu, bolima u križieah, proti prehladam, kod propuha i. t. d. Mazilo jača izmučene žile, te kriepi starce, koji pate na slaboći nogu.

Svaka boca mora biti providjena sa zaštitnim znakom t. j. slikom *Nicole Šubića Zrinjskoga*, bana hrvatskoga, jer samo ono je mazilo iz moje ljekarne, koje taj zaštitni znak na boci nosi.

Ciena jedne boce mazila proti kostoboli sa točnim naputkom 75 novčića.

Svaki dan se uz poštarsko pouzeće razašilje.

Tko novac unapried šalje, neka za tovarni list i kištieu 20 novč. priračuna.

Ljekarna k Zrinjskomu
H. BRODJOVIN
Zagreb, Zrinjski trg br. 20.

Broj 5. U Trstu, 9. febrara 1899. Godina XXX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku il po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list ne dodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku, osim 2. febrara, 6. aprila, 11. maja, 1. junija, 29. junija, 2. nov. i 28. dec. Netiskani dopisi se nevraćaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 nč.

Uredničtvo nalazi se u ulici Farneto broj 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ Nar. pos.

Odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić. Tiskara konsorcija lista „Edinost“ ulica Carintia br. 12 u Trstu.

Odlučan odgovor.

U subotu dne 28. jenara donieli su ovdašnji listovi brzojavno izvješće o dogovoru, što su ga imali odaslanici talijanskoga kluba na carevinskom vieću u Beču gg. D'Angeli i Verzegnassi sa ministrom predsjednikom grofom Thunom radi hrvatske gimnazije u Pazinu i radi ustrojenja zemaljske školske zaklade za Goričku. Iz toga izvješća vadimo sliedeće zanimive podatke:

Zastupnik D'Angeli izručio je predsjedniku ministarstva zaključke, stvorene dne 15. jenara t. g. u Trstu prigodom sastanka talijanskih občinskih načelnika Primorja.

Istodobno predoči ministru veliku razdraženost, koja da je zavladala u čitavom Primorju radi nakanjenog osnutja hrvatske gimnazije u Pazinu.

Odmah na početku pogovora opaziše talijanski odaslanici, da vlada neće odustati od ustrojenja hrvatske gimnazije u Pazinu ni od osnutja zemaljske školske zaklade za Goričku, neplašeć se pri tom ni remonstracijah ni demonstracijah.

Zast. D'Angeli spomenu ministru, da bijahu svi zahtjevi Slavena uslišani, dočim se vlada na Talijane neobazire, na što mu ministar odgovori, da se je i slavenskih zahtjeva odbilo i vlada da se drži samo načela pravednosti. D'Angeli nastoji dokazati protivno, te zahtjeva pravednost i za Talijane a ministar predsjednik brani hrvatsku gimnaziju i tim, da Pazin nije talijanski grad. Na to dokazuje D'Angeli poviestničkimi podatci talijanstvo Pazina, komu da je pridružen samo na štetu Talijana slavenski kotar. Na upit D'Angeli-a zašto se neustroji taj gimnazij u kojem slavenskom gradu, odgovori ministar predsjednik, da će se zasnovani gimnazij otvoriti u Pazinu.

Zatim se prešlo na pogovor o prelazu talijanskih zastupnika u opoziciju, te je pri tomu opazio ministar, da su talijanski zastupnici bili uviek u opoziciji i proti prijašnjim vladam. D'Angeli pobija ovu tvrdnju i dokazuje, da bijahu talijanski zastupnici i pod sadašnjom vladom nepristrani, te da ih je postupanje ministra predsjednika i vlade potjeralo u opoziciju. Na ovu opazku odgovori grof Thun: «Opozicija Talijana neće prisiliti vladu, da promjeni svoje postupanje i svoje nazore».

Odaslanici talijanskoga kluba zahtjevali su dakle ni više ni manje, nego da vlada odustane od nakanjenog ustrojenja hrvatske gimnazije u Pazinu i da povuče natrag svoj predlog o osnutju zemaljske školske zaklade za Goričku.

Ministar predsjednik odgovorio je na jedno i drugo pitanje — po priznanju samih odaslanika — odlučno: ne! Oni se uvjeriše nadalje, da se vlada neplaši ni talijanskih remonstracija ni demonstracija a još manje grožnje talijanskoga kluba na carevinskom vieću, da će stupiti u opoziciju ako vlada neopravdanim talijanskim zahtjevom nezadovolji.

Ministar predsjednik dao je odaslanikom jasno razumjeti, da zaključak talijanskoga kluba nemienja vladinih osnova, te da se vlada drži načela pravednosti, čega bi se morali i Talijani držati.

Odlučan odgovor ministra predsjednika djelovao je porazno na odaslanike talijanskoga kluba, što je razvidno iz njihovog izvještaja, te iz piskaranja njihovih novina. Takvomu odgovoru nisu se stalno nadali, jer bijahu do sada uviek vični, da su se sve dosadašnje austrijske vlade na njihove i najneopravdanije želje obazirale. Oni su očekivali i sada, da će vlada popustiti milom ili silom njihovim nepravednim zahtjevom. Iz odgovora ministra predsjednika osvjedočili se, da su napokon i u Beču uvidili kako nije Talijanom ni do pravice ni do zakona, nego jedino do nadvlade i do paševanja nad slavenskom većinom ovih naših pokrajina.

Središnja vlada u Beču morala se napokon uvjeriti, da su svi prosvjedi i svi sastanci istarske «Signorie» puka komedija. Ovakve komedije upriličuju oni uviek i svuda kad se radi o tome, da zasliepe bilo vladu ili tudji sviet na štetu većine pučanstva Primorja. Takvom komedijom uspjeli su u zlosretnom pitanju dvojezičnih tabla. Tada im je pošlo za rukom prestrašiti vladu i zavarati strani sviet. U pitanju hrvatske gimnazije u Pazinu pravili su račun bez krčmara. Odlučna rieč sa kompetentnog mjesta poparila ih do kože. Takvi su Vam ti naši junaci. Dok je protivnik daleko, viči, buči i grozi se, da se nebo trese, a čim im pokažeš zube ili pest, smotaju rep medju noge, pak bježe na vrat na nos. Tako rade oni i sa slabijim od sebe dok je ovaj bez zaštite, ali čim uvide, da se netko jači zanj zauzme, nestane ih bez traga.

Zaključak talijanskoga kluba na carevinskom vieću, da stupa proti vlasti u opoziciju, primila je vlada ravnodušno do znanja. Ona neodstupa radi toga od načela pravednosti — kako reče ministar predsjednik. Taj korak talijanskih zastupnika ostaje dakle bez svake važnosti, dočim su se tim — po našem mnienju — ta gospoda jedino još više osmješila. Svakomu bo je poznato, da su upravo talijanski zastupnici na državnom saboru igrali najkukavniju ulogu. Sad se grozili vladi, da će u opoziciju, pak njoj za čas pokucali na vrata, da ih spravi u većinu. U Istri, Trstu i Gorici prietili se vladi, a u Beču klanjali njoj se i lizali njoj skute i koljena. Imajući u Primorju vladu za sebe, mislili su, da im je premoć i nadvlada nad većinom pučanstva za uviek osigurana. Sada, kad doznaše napokon iz ustiju prvoga savjetnika svietle krune, da se ne može i neće njim za volju žrtvovati Hrvate i Slovence Primorja, udri u prietnje i grožnje, pali prazne puške, kojih se ni djeca neplaše. Tako je na njih djelovala jedna odlučna rieč ministra predsjednika, a što bi bilo od njih kad bi im se odgovorilo ovako jasno i odlučno svagda, kad to zakon i pravica zahtjeva?

Iz Beča.

27. jenara 1899.

Današnja sjednica počela je mirnoumarajuće, tako je do prema koncu sliedila, u svršila burno, sablazujivo. Više dvie ure čitalo se je u cielosti razne in-

PODLISTAK.

Tko pjeva, zlo ne misli.

(Dalje.)

IV.

Zašto? Mi stariji umrieti ćemo; današnji predstavnici hrvatskog naroda umrieti će svi, a današnja djeca postati će ljudi, muževi, otci i majke i predstavljati će naš rad hrvatski. Mi imademo ogromno blago usredotočeno u svojih pučkih pjesmah u desetercih. Imamo k tomu Kačića, što ga narod prigrlio kano svoga. Veliku šteta bi bila, da se ovo bogastvo izgubi. Mogu dapače smjelo uztvrditi, da gdje se u nas zapušta i zaboravlja i ne pjeva narodne pjesme i one Kačića, tamo i narodna sviest nazaduje i narod se počima odnarodjivati; tamo gubi se poštovanje prema našim slavnim djedovima, tamo pada vjera u Boga, pada vjera i nada u bolju budućnost Hrvata, tamo pada i ljubav prema svojoj domovini. Pazimo samo, koliko moralnih sentenca ne sadržavaju naše prostonarodne pjesme; pomislimo samo, koliko krasnih poslovica i rečenica imamo mi Hrvati! Zapustiti sve ovo, ubilo bi nas. Pa pošto je u krvi i mozgu našeg naroda, da pjeva svoje pjesme a ne govori, to će ih on prema tomu i zaboraviti, ako prestane pjevati ih. Prvi i najbolji znak propadanja ovog pjevanja jest, da puk ne pjeva već čita pjesme; tada prestane i čitati i govoriti i pjevati — sve bude zaboravljeno. Netko čita pjesmu, jer ju ne zna naizust, a naizust je ne zna, jerbo je ne pjeva. Poznata bo je činjenica, da je svakomu lakše budikoju pjesmu pjevati, nego li ju govoriti; a to je upravo osobitost Hrvata. Pučki pjevač ne će i ne može ti citirati pjesme; zaplest će se, izpustiti će mnogi stih, ako je prisiljen pjesmu kazivati. Prema razlogu: da ne smijemo podnipošto dopustiti, da nam propadne pjevanje junačkih prosto-narodnih pjesama, ako nismo voljni, da nam time ne pogine i narodnost naša, vjera, ufanje i ljubav do jezika i roda; prema razlogu, što je isturski Hrvat već (sasvim) zapustio pjevati junačke pjesme, mora s toga pučka škola svoj trud i u to uložiti, da ga oživi, probudi gdje je zamrlo i podržaje, gdje još živi. Uzgojitelji uobće, otci i majke, neka i oni pjevaju, neka kupuju sbirke narodnih pjesama i Kačićevu «Pismaricu», pa da nalože mladeži, da ih marljivo doma čitaju i pjevaju u dokolici. Osvjedočen sam, da dok nam prosto naše pučanstvo rado sluša, čita i pjeva ovu vrst pjesama, nije pogibelj, da nam se otudji. I s ovog uzroka podajmo mladeži u ruke naše pjesmarice, da naime ne zaboravi sasma čitati kad ostavi školu, kako je žalibože gola istina u mnogo slučajevih. Ta i mora! Zapustivši školu, diete nema prigode da čita ni pobude za to. Sva pisma što dolaze na oten, bilo od občine, bilo od kotarskoga suda ili glavarstva, bilo opet od poreznoga ureda, sve i sve dolazi u tudjem jeziku, u taljanskomu ili njemačkomu. Redki su oni, koji rabe molitvenjak ili koju drugu pametnu knjigu. Kršćansku i rodoljubnu stoga vrši dužnost, tko širi naše knjige medj pukom. Budimo razboriti, braćo, i davajmo kmetu u ruke nabožne knjige družtva «Sv. Jeronima» i zabavne sbirke narodnih pjesama! Inače kako da opravdamo onu: prosvjetom k slobodi? —

— Još hoću da spomenem dječje sigre, što se obavljaju s pjevanjem. Koristne su s više razloga, osobito s uzgojnog gledišta. Valjane sigre su poučne i zabavne i djecu u dokolici znadu vrlo koristno pozabavati. Pazio sam većkrat našu djecu kriomice, da saznam, što i kako rade, da se pozabave. Osvjedočio sam se, da su bar istarskoj djeci sigre nepoznate. Skakala samo, vikala i derala se i kamenjem se nabacivala. U Liburniji su već nekoje poznate. Pošto je diete bilo i će biti djetetom i djetinjasto, a kano takovo sigre su mu i igrarije nužda naravi, za to treba mu podati plemenitih sigara. Pučkoj školi je dosta, da nauči samo par takovih uz pjevanje. Prodru li samo ove medju naš mali sviet, već je nešto škola postigla. Hrvati imadu nekoja djela, koja opisuju dječje sigre; uzgojitelji nek se obrate u stvari kojoj hrvatskoj knjižari.

V.

Nastojati moramo, da djeca nauče pjesme nabožnog sadržaja i najpjeva. Sve pjesme, što ih diete valja da nauči, jesu više ili manje strogo nabožne ili su bar poučne i dopuštene. Ali učitelji, uobće uzgojitelji, treba da nauče mladež koju nabožnu sa izričnom namjerom uzvisiti ovu il ono kriepost, ovog ili onog svetca itd. Ja ću se opet obratiti školi, kano jednom u Istri ognjištu, oko kojeg se djeca, ta uzdanica naša okuplja, da okriepi svoj duh zdravom poukom. Istarsko diete ne nalazi drugdje obuke i pobude na plemenitiji i napredniji rad. Zaostala je Istra daleko iza drugih zemalja, i to sva. I talijanski kopač nema se čime ponositi. Kad bi dakle diete bez škole bilo više ili manje samu sebi prepušteno, pozvan si ti učitelju od Boga i otaèbine, da se kiniš i mučiš, ele da našoj mladeži pjesmom omili «Krst častni i sloboda zlata». Znadeš dobro, da upravo danas ne svate hrvatska glasbena literatura na polju crkvenom. Ne lahko ćeš naći koju prigodnu za školu.

U viših školskih godinah možeš mjesto običnje molitve «Otče naša» ili «Anđeoskog pozdravljanja» prije i poslie obuke zapjevati pjesmu za sazov «Duha Svetoga». A ovo samo za to, da pokažeš, da se ne moli jedino Boga «Očenašem», nego i čitanjem i pjevanjem nabožnih komada i pjesama. Da je moja misao opravdana, posvjedočuje činjenica, što mnoga mladež i stariji ne će da čitaju misu iz molitvenjaka i druge molitve, akoprem znadu čitati, i to za to ne, što takovo čitanje drže pukim brbljanjem i razbibrigom za gospodu, da im lakše vrieme prodje. Poučimo dakle naše ljude, da ne pusti — Bog sačuvaj! — svoju molitvu krunice, al mu i reci ujedno, da se Boga moli, časti i hvali i mišljenjem, naime čitanjem iz molitvenjaka razna promatranja i promišljanja o muki i smrti Isusovoj, te pjevanjem pobožnih pjesama doma i u crkvi. (Dalje sliedi.)

terpelacije i predloge. Obstrukcionisti su pazili, da se svaka rieč pročita. Do čitanja molba niti nedolazi, jer se valjda i samim obstrukcionistom čini prebedasto, da se to čini i cielo dane uzalud gubi. Kad se oni nasite čitanja, onda predlože poimenična glasovanja, za ništa, da bude promjene u ovoj smrtnoj igri. Tako su i danas predložili i prihvatili troje poimenično glasovanje. Kod takovih predloga odlikuju se osobito izrodi, kakav je njekakvi Novak, dà Niemac iz Češke. Poznata je stvar, da su poturice gori od Turaka, pak se to i ovdje obistinjuje. Izrodi svojih naroda su uvjek pripravni na svako zlo.

Talijanski zastupnici su jučer, dne 26. jenara 1899., javili svietu, da stupaju u odlučnu opoziciju proti vladi grofa Thuna radi postupka s Talijani. Dva svećenika — zastupnika iz južnoga Tirola — i jedan istomišljenik od tamo — nisu bili za to pak su za to prestali biti članovi talijanskoga kluba. Svećenik — zastupnik Zanetti ostao je u klubu sa krivimi liberalci, dakle će ion u odlučnu opoziciju. U čem ima sastojati ta odlučna opozicija Talijana proti vladi, toga još nisu kazali niti pokazali. Danas bila je prva sjednica zastupničke kuće poslie njihove odluke o odlučnoj opoziciji, al gospode Talijana nit nebijaše u njihovih klupah. Nisu nit glasovali sa opozicijonalci, nit proti njim. I danas pokazali su se šišmiši, «fra il sì ed il nò, di parer contrario». Pače ne samo to, nego vidilo se je njeke njih, i visoko glavu držeće, gdje razgovaraju sa članovi desnice, i moljakaju proti gimnaziji u Pazinu, izvraćajuć činjenice i naprosto rečeno lažuć. Dakle, dok javnosti objavljuju odlučnu opoziciju, dotle se ližu lažmi okolo članova desnice. Nego slabo njim već tko vjeruje. Upoznali su jih priličnо i s lieve i s desne. Oni su objavili odlučnu opoziciju za to, da jih može pohvaliti «Il Piccolo» u Trstu i njegova družba; a možda i za to, da će se jih tko prestrašiti, da će svratiti na se pozornost svega svieta. Imali su se uvjeriti u 24. ure, da se jih nitko neboji, a kamo li, da bi preokrenuli sviet, pak su ostali koji bijahu, dočim su bombom doli svoju čeljad zadovoljili.

Proti gimnaziji hrvatskoj u Istri podnieli su do sad spomenice dr. Gambini za obćinu Kopar, dr. Rizzi za obćinu Pula, dr. Bartoli za obćine Lošinjmali, Vrsar i Cittanovu.

Za hrvatsku gimnaziju u Istri, u Pazinu oglasili su se Hrvati i Slovenci Istre. Danas podnesao je zastupnik Vjekoslav Spinčić 53 molbe upravljene njemu molbom, da je izruči zastupničkoj kući. U molbi se moli, da zastupnička kuća blagoizvoli potvrditi svotu, koju je c. kr. vlada postavila u proračunu godine 1899. i za osnovanje i otvorenje hrvatske gimnazije u Istri u Pazinu. Takove dakle molbe bile su danas izručene 53, i to što od župnih odnosno i nadžupnih ureda, što od hrvatskih i slovenskih obćina, što od obćinara iz onih predjela, u kojih još neimamo našega zastupstva. Tih molba ima iz svih šest kotara Istre. C. kr. vlada je zadovoljila kulturnoj potrebi, kad je postavila u proračun 1899. svotu za hrvatsku gimnaziju u Istri u Pazinu. Naše obćine i župni uredi izrekli su priznanje i hvalu za to c. k. vladi, koja jih, u ministarstvu bogoštovja i nastave, čuva kao znak harmonsti hrvatskoga i slovenskoga naroda Istre za ono, što bijaše, kako sami njezini organi vele, dužna učiniti. Desnica, većina carevinskoga vieća, bit će stalno za to, ako u obće bude došla u priliku, da o tom razpravlja. Svakako će ona u tih molbah uviditi vrueu želju našega naroda za kulturnim zavodom, vidit će, da se i na nju obzir uzimlje. Svaki pak, i prijatelj i neprijatelj viditi će iz tih molba, kakav humbug su tjerali Talijani, kad su proti hrvatskoj gimnaziji prosvjedovali tobože u ime pučanstva Istre. Sličnih molba se još očekuje iz Istre.

Zastupnici Spinčić i Coronini upravili su upit na njegovu preuzvišenost gospodina ministra trgovine radi pristranoga postupka c. k. činovnika u tršćanskih skladištih, imenito obzirom na slovenske radnike u njih, te radi varanja kakovo se u njih, po najnovijih novinskih glasovih, počinjaju.

Prema svrsi sjednice postavio je zastupnik Prochazka predlog, da se od gospodske kuće vraćena osnova o plaćah c. k. službenikom uzme u razpravu već u budućoj sjednici. Jednoglasno bio je primljen predlog, da ima proračunski odbor izvjestiti o stvari najdalje do utorka; a predsjednik je izjavio, da će izvještaj metnuti na dnevni red čim ga dobije.

Bura i sablazan bila je na svrsi. Zastupnik Dašinski i drugovi postavio je prešan predlog, da se ukine § 14. tem. drž. zakona, usljed kojega ima c. kr. vlada pravo brinuti se za državne potrebe, ako parlamenat nemože ili neće. Obrazlažuć taj svoj predlog, napao je silno na vladu grofa Thuna, te reko, da si nebi parlamenat sam imao podrezati život, a to hoće ako dozvoli, da grof Thun vlada po § 14., a to on hoće, ako se taj § neukine. Pozvao je sve zastupnike, da glasuju za njegov predlog, da se pak nebudu kajali kad budu dobivali bičeve bez ikakve kontrole. Predsjednik je po dva put opomenuo govornika, al je on ipak svoju svršio.

Na to se je oglasio za rieč dr. Kramář, bivši prvi podpredsjednik zastupničke kuće za vlade grofa Badeni-ja. Sve je grnulo k njegovomu mjestu, da ga to bolje čuje. Odmah početkom čulo se je poruglivih glasova proti njemu, kao onomu, koj da je dopustio bio, da dodju redari u parlament. Kad je pak odlučno i istinito izjavio, tko je kriv, ako se posluži vlada § 14.; kad je bezobzirno reko, da su tomu krivi ljevičari, obstrukcionisti; kad je reko, da su onaj § 14. stvorili ustavovjerci, kojih nasliednici su ljevičari, i da su ga stvorili proti Čehom i ostalim Slavenom; kad je odklonio sa svom odlučnostju od desnice odgovornost za slučaj, da dodje na vladu § 14.; — kad je to i tako govorio, onda su odobravali zastupnici većine, a vikali su razni ljevičari, derali se, psovali, kao da se je u kakvoj menažeriji. Dakako, da nije manjkalo im odgovora, jer se ni najmirniji često nemože suzdržati, to su nastala takva medjusobna nabacivanja, da je jedva svako toliko mogao dr. Kramář reći po njekoliko rieči. Na jednom ču se povladjivanje Kramář-u sa prve, novinarske galerije. Što je to? Penížek (izvjestitelj «Narodnych Listy!») Doli s njim! On nas često i najviše psuje! Ni čast vladinoga savjetnika neima mu pomoći (postao je takovim za vrieme jubileja!) Doli s njim! Van s njim!» I čim su razni Niemci tako i slično vikali, trčali su na galeriju zastupnici pl. Hochenburger i Gintmajer, pa nije za njimi htjeo zaostati ni Wolf. U čas vidilo se je tu gospodu zastupnike Niemce na galeriji kod novinara, gdje išću Penížka, zahtjevaju, da izadje, vuku ga za vrat, turaju. Došlo je pak i njekoliko čeških zastupnika da brane Penížka; umješalo se je i njekoliko njemačkih djuka iz bližnjih prostorija galerije. Bilo je i tučnjave. Njemački zastupnici, koji toliko viču proti predsjedničtvu, koje je bilo dozvolilo redarom, da dodju u saborsku, obavljaju sami redarske poslove, dobrovoljni su redari, ili policieste. Ako se pomisli, da je to sablazan sama na sebi, ako se zna što bi nastalo, kad bi svaki zastupnik imao pravo tjerati i vući ljude s galerije; pak da ima samo predsjednik pravo naložiti izpražnjenje galerije ili odstranjenje koga pojedinca s nje, i da imadu to obaviti redatelji, ako treba pomoćju sluga; ako se pomisli, da mogu obstrukcionisti govoriti što i kako hoće, da predsjedničtvo neima moći; da se desničari nesmiju ni braniti, da njim se nepusti govoriti, onda se mora reći, da se je došlo već do skrajnosti, preko kojih se nemože, ili se bar nebi smjelo. Mnogi govore, da bi današnja sjednica mogla, da i morala biti posliednja. Vidit ćemo.

* * *

31. jenara 1899.

Mnogi, mnogi su mislili, da se poslie dogodjaju u sjednici 27. jenara, neće već držati sjednice. Al eto sjednica se obdržaje. Predsjednik je odmah, čim je otvorio sjednicu, priobćio, da je dao dogodjaj od 27. t. m. iztražiti Na temelju iztrage izrekao je disciplinarnu kaznu onomu novinara, koj je dao povoda sablazni (zabranio mu je za njeko vrieme dolaziti na galeriju.) Ujedno pak, veli predsjednik, dužan sam upozoriti gospodu nastupnike, da žalim što su se umješali u moja prava — dužnosti, kad su išli na galeriju, da tjeraju onoga novinara. Ja samo (predsjednik) imam pravo poduzimati mjere, ako je nuždno pomoćju rednika, držati red u zastupničkoj kući. Predsjednik nije spomenuo nijednoga imena, zastupnici ostali su kod toga posve mirni.

Prešlo se je iza toga na čitanje predloga i interpelacija, gdje su opet obstrukcionisti pazili, da se sve pročita, da se čitanje ne krati.

Onda se je obavilo jedno poimenično glasovanje, da se nezaboravi kakva je to ugodnost.

Na to se je nadovezala razprava, gdje bijaše nasilno pretrgnuta u prošloj sjednici radi dnevnoga reda. Počeo ju je ljevičar dr. Gross. Polemizovno je sa drom. Kramářem, i zagovorao, da se predlog zastupnika Dašinskoga za ukinutje § 14. drž. zakona metne odmah na dnevni red. Odgovorio mu je odmah dr. Kramář. Ljevičari su početkom bučili, al su pak umukli. Rekao njim je, da su njihovi predšastnici i sumišljenici napravili § 14., i da bi i sadanji bili za taj §, kad bi se bili predšastnici sjetili napraviti još jedan §, naime taj, da ako dodje do valjanosti § 14., onda moradu biti na čelu vlade «ustavovjerci» ili ljevičari. Rekao je na dalje, da je lahko zapreći vladu § 14., odnosno zapreći absolutističnо vladanje — a to se može tim ako se počme mirno razpravljati. Česi su za takovo razpravljanje, oni su i za pomirenje sa svojimi susemljaci i svimi Niemci, al za to su samo na temelju jednakih prava za sve. Bez toga temelja neima ni mirne razprave ni pomirenja ni mira, nit obstanka Austriji. Jako razdraženo je iza toga govorio socijalni demokrata Dašinski proti vladi, proti Mladočehom i njihovom članu u ministarstvu. Jednako razdražan govorio je njemački nacionalac iz Češke Prade tvrdeć, da oni, Niemci Češke, hoće ravnopravnost, dočim će Česi nadvladu.

Zastupnik Šenerer veli, da su glavna stvar jezikovne naredbe, i da se mora metnuti na dnevni red prve budućе sjednice kao prva točka obtužba ministarstva radi tih naredaba, da se pak to ukinu. Dašinski ga pobija.

Radikalni Rusin Okuniewski i socijalni demokrat Resel govore za ukinutje § 14. drž. zakona. Šenerer zagovara i opet svoj predlog idući za ukinutjem jezikovnih naredba. Na to reče predsjednik dr. Fuchs, da će se još danas u veče razpraviti zakon o uredjenju plaća državnih službenika. Šenerovci viču kao izvan sebe, nek o tom govori financijalni ministar; hoće li naime dati taj zakon odmah na potvrdu ako ga kuća primi. Govore još Kaiser i Gross. Poslie toga postavlja predsjednik na glasovanje predlog, da se obdržaje danas večernja sjednica, i da se konačno razpravi zakonska osnova o uredjenju plaća državnim slugam. Velika većina prima taj predlog. Moguće, da će ta večernja sjednica biti posliednja.

Zastupnik Spinčić sa drugovi upravio je na ministra pravosudja interpelaciju radi porabe jezika višega sudišta i c. kr. kotarskoga sudišta za civilne stvari u Trstu sa «Podgradskom posojilnicom in hranilnicom». Jedan dopis prvoga je prava jezikovna karikatura; jedan dopis drugoga je njemački i pokvarena su u njem imena kao navlaš i na porugu.

Isti zastupnik predao je na zapisnik zastupničke kuće dalnjih 48 molba za hrvatsku gimnaziju u Pazinu, tako da jih ima sada u sve 101. Te molbe su radostan znak, jer se vidi s jedne strane, da se naš narod toli zauzima za taj toli potrebiti kulturni zavod, drugo, da se zanima u obće za javne stvari. Molbe poslalo je 20 naših hrvatskih i slovenskih mjestnih obćina, 47 naših župnih ureda. K tomu je 31 molba od naših obćinara iz onih obćina, gdje obćinska uprava nije u naših ruku. Čovjeku zbilja godi, kad čita krasna hrvatska imena na molbah iz onih krajeva, koje drže mnogi za svoj narod izgubljenimi. Nisu izgubljeni. Miču se po svud. Hoće da budu što su. Neće, da budu izrodi nit robovi drugim narodnostim.

Talijanski zastupnici, pošto su oglasili svietu odlučnu opoziciju, bili su, kako znadete već, kod ministra predsjednika, da prosjače proti nam. I poslie onakva odgovora, kakov njim je dao gospodin ministar-predsjednik, oni još ometaju pragove gospode ministara, i previjaju se više no ikad u samoj dvorani carevinskoga vieća, koli okolo gospode ministara toli oko raznih članova većine.

Taki su! Kad bi jih samo pravo i posve poznali. Lahak bi posao s njimi. Oni najbolje znadu, da položaj što ga imadu, imadu samo po milosti vlade i njezinih organa, odnosno usljed krivica, što se dogadjaju Hrvatom i Slovencem.

* * *

1. febrara 1899.

Jučer poslie podne pisao sam Vam poslie svršene dnevne sjednice. Javio sam, da će se obdržavati večernja sjednica, i da će to možda biti posliednja. Po drugih da će bit posliednja petak, a njeki su ćak mislili, da će se protegnuti sjednice do drugoga tjedna. Danas već jutro raznesao se je glas, da je carevinsko vieće odročeno. O 11. uri dobio je predsjednik zastupničke kuće pripis od ministra-predsjednika, kojim mu javlja, da se po previšnjem nalogu carevinsko vieće odročuje. To su po poldašnji listovi donesli tiskano. Dan pripisa je današnji, al je stalno da je ovlašten bio, ministar-predsjednik od Njeg. Veličanstva već prije za to, a da je njegovoj uvidjavnosti bilo pripušteno, da to učini kad mu se svidi. On je to učinio poslie sinoćne sjednice.

U toj sjednici bio je jedini predmet razprave zakonska osnova o uredjenju plaća c. k. službenika. Osnova bila je već prije razpravljena.

Zastupnička kuća bila ju je jednoglasno prihvatila. Gospodska kuća promjenila ju je samo obzirom na to, kada da stupi u kriepost. Ustanovila je, da se to prepušta c. k. vladi, da naime zakon stupi u kriepost, kad bude vlada našla pokriće za 4½ milijuna forinti, koje će trebati usljed toga zakona. Učinila je to usljed izjave vlade, da neće moći podnesti zakonske osnove na potvrdu Njegovomu Veličanstvu, ako se to onako neučini. Usljed toga bila je zakonska osnova vraćena zastupničkoj kući, jer da se ju može podnesti na previšnju potvrdu treba, da su obie kuće složne.

Sinoć se je dakle radilo samo o ustanovi kada da zakon stupi u kriepost. Jedni su predlagali, da stupi u život već 1. jenara t. g., dakle da ima moć i natrag, za mjesec dana. Drugi su predlagali, da stupi u život 1. aprila t. g., a treći su bili za to, da se pristane na predlog gospodske kuće, da se naime prepusti vladi kada da stupi zakon u život, da se u obće omogući taj zakon.

Oni prvi, t. j. od opozicije zagovarali su koji prvi koji drugi predlog, da tobož pokažu ljubav naprama c. k. slugam. U istinu radili su proti njihovoj koristi, jer ako bi na njihovu išlo, zakonska osnova bi se pokopala za dugo vremena; trebalo bi ju na novo razpraviti, kad bi carevinsko vieće bilo zaključeno ili razpušteno. Tretji nisu govorili ništa, nego čekali su, da glasuju za onakovu osnovu, kakvu je predložila gospodska kuća i kakvu bi vlada predložil, kruni na potvrdu.

Glasovalo se je o prvom predlogu, da naime zakon stupi u život 1. jenara 1899. Taj predlog bio je prihvaćen sa jednim glasom većine. Usljed toga je taj obvaljao, te nije trebalo glasovati o drugih dvih. C. k. sluge nisu usljed toga ništa dobili, jer je taj predlog različit od predloga gospodske kuće, jer bi još trebalo treće čitanje i kad bi se složile obie, i jer bi trebao potvrde. Ako vlada sama privremeno štogod za sluge neučini, kako se glasa da hoće, neće biti iz svega ništa.

Onaj glas većine imali su opozicionalci. Veselili su se, da su dobili većinu bar od jednoga glasa u jednoj stvari, i nemareć, da su škodili onim, za koje su se riečmi toliko zauzimali.

Veselili su se na račun desnice, koja je ostala za 1 glas u manjini. U istinu za desnicu nije liepo, da se je dala nadglasovati makar u čem. A da je do toga došlo, krivi su oni zastupnici, koji nebijahu prisutni kod glasovanja. Njekoga nije u Beču, drugi je u Beču, al ga je glava zabolila, ili mu bijaše sila večerati, ili kakav posao obaviti, ili ćak i na zabavu ići; a opet mnogi su si mislili, da i tako će se i bez nas obaviti. Kod svih je nestašica čuvstva dužnosti zastupnika naroda, kakvim je od njega izabran. To i je mana, koja je našemu i nam srodnim narodom često škodila. Nehaj, nemar do vršenja svojih dužnosti, ako nije skrajne pogibelji. Al kako za pojedince, tako i za narode pogibelj je uvjek. I jedni i drugi valja da budu uvjek budni; inače može doći pakleni pak zasije kukolj. Inače moglo bi se dogoditi, da bude svatba, pak da budu k njoj pozvani drugi, kad se nebi držali oni, koji su pozvani.

I to glasovanje mogao je uzeti Thun za povod, da odroči zasjedanje. Uzroci za odročenje već davno obstoje. Već davno bi se bilo imalo dogoditi, što se je danas dogodilo. Već davno bi se bilo moralo dogoditi, pošto se je već davno vidilo, da opozicija, obstrukcija nepusti, da se u carevinskom vieću radi, nego samo hoće, da se vrieme gubi. A nepušta s toga, da se radi, jer se dalo takodjer slavenskim narodom nješto prava, koja bi njim se već davno bila imala dati.

S toga razloga su i talijanski zastupnici objavili opoziciju; s toga naime što je vlada voljna zadovoljiti njekim opravdanim i zakonitim željam Primorskih Hrvata i Slovenaca.

Sinoć su i oni — koliko jih bijaše — glasovali za onaj predlog, koj je prihvaćen bio sa 1 glasom većine, pa će bit kadri, oni ili njihovi listovi — bombastični kako jesu — trubiti si sviet, kako su oni znamenit čimbenik.

Pustimo njim to veselje. On si valjda sami neće vjerovati. Svojoj opoziciji nedaju važnosti stalno ni oni, kad se jih vidi kako se i uza nju liže i vladi i članovom klubova većine.

Dalje u prilogu.

Nemar za hrvatsko pučko školstvo na otoku Krku. Od tamo pišu nam u tom poslu koliko sliedi:

Ima već tomu najmanje deset i više godina, što nekoja mjesta ovlje na otoku Krku kao n. p. Kornić, Garica, Kras, Rasopasno trebaju škole kao ozebao sunca. Pitalo se, molilo se više puta, al da ćeš! Ako je šta bilo, to su bile samo sladke rieči i obećanja, a obećanje ludom radovanje. Ili pak bi sve to putovalo «ad acta» na vječnu zaborav. Nego valja i to pripomenuti, da bi bile ove škole, kako Vam je poznato, sa hrvatskim naukovnim jezikom, a takove grozne bi smrdile nekojoj našoj gg., koja vedre i oblače u ovoj tužnoj našoj Istri. Uza sve to molimo Vas g. Uredniče, da Vi blagoizvolite javno umoliti one mogućnike, neka se već kada tada smiluju ubogoj raji, pak joj otvore vrata prosvjetnih hramova, jer je i nevoljnu raju stvorio dobri Bog. Osim toga neka naši dični sokolovi u Beču žigosaju i ovaj zlobni postupak kao novi dokaz magjuhinskog mara i brige za naš tužni narod.

Iz Opatije pišu nam 28. jenara 1899. Velecienjeni gosp. Uredniče! U četvrtak, kako bijaše javljeno u cienjenoj «N. Slogi», imali smo ovdje koncerat i ples našega «Lovora». Sveta se sabralo sva sila. Bilo tuj Slovenaca, Čeha, Rusa — ma brate, ciela majka Slavija! Bile su zastupane i druge narodnosti, osobito njemačka. Nego što mi je za čudo, opazio sam tuj i nekoje zagrižence, koji su došli, kako sam kasnije čuo, njekim ne pravim putem onamo. I tako smo bili u svojoj kući sapeti! Zato bih preporučio, da se drugog puta malo bolje pripazi. Nam ne treba pozivati onih, koji bi nas utopili u žlici vode. Imati obzira je dobro, ali odviše ne valja. Nam je najprva naša narodna čast i naš hrvatski ponos. Ne smijemo dopustiti, da se na našu pleća zabavljaju naši očiti neprijatelji. Tako sa ne brani hrvatski ponos. To će mi priznati svatko osim možda onih, — — - - — kojiti bi liepo i dobro, da takovi u hrvatsku čitaonu zadju. — Ovoliko o toj stvari općenito, mislim, da se razumijemo. U ostalom je izpala zabava baš liepo. Mladi naš «Lovor» odpjevao je i odigrao njekoliko biranih komada krasno. Mi mu od srdca zahvaljujemo na liepom užitku preporučujuć se, da nas čim prije i opet onako razveseli.

U prošlu nedjelju imala je ženska podružnica «Sv. C. i M.» svoju godišnju skupštinu. Skupština je bila posjećena vrlo brojno, što je vrlo liepo i pohvalno. — Iz izvještaja se je moglo opaziti, da podružnica vrlo liepo napreduje — njeśto 17 članica imade više nego prošle godine. — U novi odbor bile su birane gospodja V. Miran za predsjednicu: gospodja E. Car za zamjenicu, gospodjica Iv. Justi za blagajnicu i gospodjica M. Mohović za tajnicu. Samo napried, hrvatske gospodje i gospodjice, za našu sirotinju!

Iz sv. Lovreča pazenatičkog pišu nam 1. t. mj. I mi smo ovdje u našoj župnoj crkvi proslavili 50godišnjicu vladanja našega cesara i kralja Franu Josipa I. kako smo najbolje znali i mogli. Ali čujte pak sudite.

Dne 2. dec. pr. god. nagrnulo je našega naroda u prostranu župnu crkvu toliko, da je jedan uz drugoga stojao kano prsti na ruci. Misu su pjevali latinski premda nebijaše nijedne osobe, koja bi bar koju latinsku rieč razumila. Očekivali smo, da će nam zapjevati epistolu i evandjelje hrvatski, ali se u nadi ljuto prevarismo. Isto na koncu sv. mise zapjevaše i «Tebe Boga hvalimo» latinski. Šta ćete kad tako hoće biskup, pak mirna Bosna!

Poslije sv. mise razišao se narod svojim kućam a mi članovi «Hrvatske Čitaonice» sakupili smo se u njoj, da tu dočekamo i popoldanji blagoslov ili večernju, pošto bijaše mnogim daleko do kuće.

Čujte i ovu, koja se dogodila na dan nove godine u našoj crkvi. Prošle godine dopustio je glasoviti biskupov štićenik i ljubimac Franoa (koji je ostavio kod nas žalostnu uspomenu sebi i još nekomu drugomu) da se pjeva kroz sve božićne blagdane krasnu našu pjesmu: «U sve vrime godišća» u crkvi. Ljetos se to izpustilo. Na upit, što ga stavismo radi toga župe upravitelju g. Sekiri, odgovorio je ovaj, da se to pjevati nemože, jer da su pjevači raztrgali papir, na kojem bijaše pjesma. Na našu opazku, da bi se moglo pjevati iz «Otče budi volja Tvoja» kako i po mnogih drugih crkvah u našoj biskupiji, odgovorio je, da ono nevalja ništa.

Na dan sv. Stjepana pošlo nas više k g. župe upravitelju, kojemu rekosmo, da ćemo na novu godinu sami pjevati onu pjesmu kod ofra, jer da se nesmije zapuštati stare i liepe običaje. On nam reče, da je donio iz Gradine pisanu pjesmu i da ju je izručio pjevačem, a ovi da su ju zabacili i pljuvali na nju. Na novu godinu pjevali su ipak onu pjesmu, nu čim su ju zapjevali otišla su iz crkve oba brata Bokežići, kako vidite stara latinska krv, jer im je zasmrdila hrvatska pjesma.

Kod blagoslova pokarao ih je župe upravitelj u sakristiji a oni mu odgovoriše, da su pošli bigule kuhati i da oni neće više pjevati hrvatski, na što im reče g. župe upravitelj, da ih neće više u kor. Kad ih je hotio odpraviti iz kora, reče mu srdito Ivan Bokežić, da ima premalene brke za njega odpraviti i vikao je u crkvi kao da je u svojoj kući. Ovi novopečeni Talijani vikali su i kasnije po trgu, da se više nesmije pjevati u crkvi hrvatski. Zahvalni smo g. župe upravitelju što se neda pod noge talijanaških podrepnica ali ga istodobno žalimo, što nije slušao nas kad smo mu govorili neka se čuva licumjernih gradjana.

Iz Lovrana pišu nam 2. t. mj. Pred kratko vrieme imali smo ovdje u Lovranu i u Iki dvoje liepe domaće svatove. Pomorski kapetan g. Ivan Vidošić vjenčao se je sa gospodičnom Rozom Zahej a pomorski poručnik g. Serafin Čoh, sin našega čestitog rodoljuba Antona iz Ike sa gospodičnom Andjelinom Vendrusecolo. Sretnim mladencem srdačno čestitamo!

Naša čitaonica «Danica» držala je po običaju svoju glavnu skupštinu. Ako se je prvih godina mogla pohvaliti liepim napredkom, to je prošla za nju bila jedna izmedju najboljih. Dne 2. febrara pr. g. priredila je zabavu, koja je upravo sjajno izpala, na čast društvu i sviestnim Lovrancem.

U septembru prošle godine ustrojila se je u Lovranu «podružnica družbe sv. Cirila i Metoda» za Istru. Prvi početak joj je u čitaonici; članovi čitaonice odlučiše ju ustrojiti i svimi silami se zauzeše, da se plemenita namisao ostvari.

Gospoda članovi marljivo se svaki dan sastajahu na zabavu, razgovor, čitanje novina, kojih ima dostatan broj. Želimo, da naša vriedna «Danica» i dalje tako napreduje, pa neka se u njoj i nadalje skupljaju oni, koji ljube svoj hrvatski materinski jezik i žele bolje dane svojemu narodu.

Iz Ike pišu nam 1. t. mj. Ovdašnjega rodoljuba, gosp. Vincenca Marušića snašla je težka obiteljska nesreća; umrla mu je naime gospodja Antonija, nakon duge i težke bolesti. Našem štovanom rodoljubu i prijatelju iskreno sučešće!

Našim izseljenikom. Pod ovim naslovom preporučili smo prošloga septembra svim onim, koji putuju preko Trsta u daleki sviet radi privrede ili zaslužbe, neka paze, da napadu ovdje u ruke kojekakvih bezdušnih agenata, koji se dadu od neizkusnih i neukih putnika mastno platiti a kad tamo ostaju prevareni, te nemogu k cilju svoga putovanja.

Mi smo već tada znali, da je u tom poslu na zlu glasu ured za putovanja Carla Pirelli-a u Trstu, nu misleć, da je dosti naše putnike upozoriti neka paze na koga se obrate, držali smo, da nije potrebito na taj ured prstom pokazati.

Jurve mjeseca decembra 1898 doznali smo iz Modane, da je više naših putnika iz Dalmacije tamo zaustavljeno jer nemogu dalje pošto ured Carla Pirelli-a nije poslao tamo potrebiti novac, da uzmognu putnici odatle napried. Nu ono što čitamo u «Narodnom Listu». izlazećem u New-Jorku, o bezdušnom postupanju toga Pirelli-a, upravo je nečuveno a mi se čudimo, kako može taj čovjek niti časak uživati povjerenje c. kr. oblasti — koja mu je podielila dozvolu ili koncesiju. Zaista takovo postupanje koncesioniranog ureda nesluži na čast ces. k. oblastim.

Ali pustimo neka govori «Narodni List», na koj upozorujemo i naše drugove, osobito one u Dalmaciji, koji bi imali podućiti i savjetovati naše izseljenike.

Pod naslovom «Najzadnja lopovština Pirelli-a» piše rečeni list sliedeće:

«Na 10. prosinca uputio se je iz Dubrovnika g. Stijepan Radiš sa suprugom Katom za Fresno Cal. S njim je putovalo drugih 9, koji su svi išli u razna mjesta Californie svojim rodjacim i prijateljem i to: gospca. Ane Zadjelović i Nike Guglјemović za San Jose, gospca. Pavle Lujak za Angels Camps, gospca. Ane Gjurković za San Jose, Andro Guljelmović za San Jose, Ilija Majkovica za San Francisco, Pero Lučić za Hollister i dva nećaka Radišа, Pero Iva Nire i Pero Nika Nire, koji su išli sa svojim ujakom u Fresno. Kad su stigli u Trst, od jedne agenture u drugu, napokom su se pogodili kod Carlo Pirelli, komu su platili 265 forinta svaki za svoj put iz Trsta u Californiju. Stigli su u Modane i kod Jorio Desire morali su promjeniti svoje karte, ali ovaj ih je obavjestio, da budući Pirelli mu nije poslao novaca, on im ne može dati putnih listova. Nije ostalo drugo već ostati u Modane i javiti Pirelli-u. Radiš i supruga imali su drugi razred i Jorio im je rekao, da mogu putovati, ali oni nijesu mogli ostaviti za sobom druge. Pirelli je medjutim brzojavio, da čekaju u Modane na njegove troškove, i da će on doći tamo. Dani prolazili a Pirella nema. Radiš onda odluči poći u Trst, i stigao je tamo na badnji dan večer; na Božić je našao Pirelli-a i ovaj mu je kazao, da je on baš bio odlučio doći u Modane i tako da će zajedno putovati, što i učiniše sutradan. U Modane Pirelli i Jorio Desire su bili pred sudom, na kom Radiš nije prisustvovao, i poslje ovoga bi odlučeno, da Desire im dade karte do New-Yorka a da iz New-Yorka do Californije ima se starati Pirellli; Radiš je pristao i tu je učinio pogrešku, jer dok je sa Pirelli-em bio, on je morao njega prisiliti, da mu ili novce povrati ili karte do Californie dade. Pirelli im je rekao, da će on im dati karte, i na komad papira napisao je njihova imena kažuć im: kad dodjete u New-York, pokažite Frank Zotti & Co. a on će vam dati tikete, a ja idem na poštu poslati mu novce. Ovaj lopov otidje na poštu i pošlje i list, ali u njemu nije bilo novaca, već samo je kazao, da se putnicim da najcienija tiketa, a da će novce poslati brzojavno putem Anglo-Austrijanske banke.

Putnici stigoše u New-York, Radiš sa suprugom se odmah izkreao budući je bio u drugom razredu, a ostalih 9 pouješe u Barge Office. Na izkrealištu Radiš je predao list Frank Zotti ali na komad papira nitko neće dati 11 tiketa do Californie, pa bilo baš i za «poštenog» Pirelli; tim više, da ovaj poštenjaković je provario i Diederick Bloto za više stotina dolara. Sutradan je prispjelo famozno preporučeno pismo. Otišlo se je u konzula, ali ovaj kaže, da on ne može ništa budući je stvar privatne naravi i da javo oružničtvu u Trst.[1]) Medjutim ono devet putnika je čamilo u Barge Office.

Brzojavili smo rodjacim i prijateljem u Californiju i za neke smo dobili novce, te danas putuju; za druge smo zamolili Francuzko družtvo, da ih zadrži za jednu sedmicu još dok se od njihovih prijatelja i rodjaka čuje. Ovo družtvo baš kao nijedno drugo se zauzimlje za svoje putnike, te malen zaista je broj putnikah povraćenih, koji preko Havre u Ameriku dolaze.

U petak 13. tek. stigao je brzojav iz Trsta od Pirella, a kom kaže, da šalje novac ali novac još ne dolazi; magla, koja sada vlada biti će možda okasnila brzojavnu pošiljku lopova Pirelli. Hoće li novce ikad natrag dobiti, dvojimo. Redarstvu u Trst smo javili, a našim preporučujemo, da gleduju kod koga svoje karte kupuju; kada se oni jednom u Americi nalaze, agenat tamo zna, da će morati napried putovati».

Grozna nesreća snašla je u Belovu — u Bugarskoj — dvie kastavske obitelji, koje su se tamo nastanile. Ivanu Drnjeviću iz Kastva, oženjenomu tamo i sa djecom i Jerolimu Trinajstiću iz Matulja, oženjenomu i sa djecom izgorjelo je pod konac prošle godine sve što su imali, a ovomu posliednjemu izgorjela je povrh toga 12 godišnja kćerka i 4 godišnji sin. Ove siroto jesu u tuđjini bez kuće i odjeće te bi si zaista svatko stekao zaslugu pred Bogom, koji bi im u tolikoj nevolji na pomoć priskočio. Mi smo pripravni i svaki najmanji milodar primiti za ove nesretnike, te ćemo imena plemenitih darovatelja oglasiti u našem listu.

Kako se najbolje uzdrže šunke (pršuti?) Trajnost šunka ovisi u prvom redu od načina priredjivanja i čuvanja istih. Najtrajnije su one šunke, koje se prirede od svinja zaklanih pred Božić i o Božiću, dakle u prosincu i siečnju; šunke od svinja, koje se kašnje zakolju n. pr. u veljači ili ožujku ili još kašnje, nisu trajne. Mnogo na trajnost šunka upliva i hrana, kojom su se hranile svinje, i činjenica dali su šunke natarene sa soli, odnosno posoljene, dok je meso već bilo studeno. Na trajnost šunka upliva i način sušenja i kadjenja istih; iz tiha prosušene i prokadjene šunke trajnije su od onih brzo prokadjenih na dimu. Najzad na trajnost šunka upliva mjesto i način čuvanja. Na hladnom, zračnom, a ne promašnom, ni vlažnom mjestu, čuvaju se šunke najbolje. Trajnost šunka se poveća tim, da im se djelovi gnjata naturu dobro paprom; ili se ciela šunka namaže kašicom napravljenom od pepela i kvasine (octa) ili od pepela i rakije. Fine se šunke pospu mekinjam (posijam) od raži, pa zamotaju u vriećicu od čistog i čvrstog papira. Mnogi dapače ovu zadnju operaciju prave još prije nego li ovjese šunke za kadjenje. U obće šunke se priređuju za godinu dana, najviše za dvie godine, jer starije šunke su tvrda žilavog mesa.

«G. P.»

Godina radosti. — (1900 — godina radosti.) Kako pišu rimski listovi, papa Lav XIII. je odlučio god. 1900. proglasiti godinom radosti, koja će trajati od Božića 1899. do Božića 1900. Prva takova godina bila je proglašena po papi Bonifaciju 1300, a posledja po Piu IX. god. 1875.

[1]) Zašto je dakle konzulom? Op. Ured.

Očitovanje.

Kad sam dne 3. jenara t. g. položio odvjetnički izpit, zamolio sam za mjesto sudbenog pristava. Dne 1. febr.vidiv, da imenovanja nije još bilo, izstupio sam svojevoljno iz državne službe nehoteći dalje služiti kao auskultant, te sam si našao službu kod odvjetnika gospodina dra. M. Preiner-a u Trstu.

Sve drugo, što se piše i u njekih krugovih govori o mojem izstupu, nije nego podla laž, a nadam se, da će c. k. državno odvjetničtvo znati obraniti čast i ugled, ako ne moje osobe kao c. k. činovnika, a to sigurno suda, na komu sam pošteno služio.

Trst, 8. febrara 1899.

Dr. Ivan Zuccon.

Otvoreno pismo*)

Gosp. Mateju Percich-Starich-u, trgovcu u Pazinu.

Naše siromaštvo sili mnoge izmedju nas, da traže zaslužbe u tudjini, da prehrane sebe i svoju družinu. — Naš narod, a braća tvoja, vele tada: «pošao je trbuhom za kruhom». — Baš se tako govorilo i o tebi, kadno si se selio iz Boljuna.... Neznalo se kuda! — Pa dok druga tvoja manje sretna braća još i danas pasu kojekuda ovce i govedu, ti si, mudra glavo — bio bolje sreće, pa si na dalekom putu sustao u — Pazinu, gdje si kano hubreg u loj sjeo, na sreću jur gotovu, pripravljenu od predobrog strica Peršić Antuna iz Paza.

Ali, pošten čovjek polazeć u sviet nikada, znadeš Mate, nikada nezaboravlja na sveti onaj majčin blagoslov, kojim ga je izpratila na put, pa i u najvećim mukam života najsladjom mu je on utjehom.

Značajan i pošten čovjek nezataji nikad majčinog mlieka. — Nikad, znadeš Mate, nikad mu nedodje na um, da popljuva svetu onu hranu, kojom ga je majka mila odhranila i pogazi blagoslov, kojim ga je, žalostna joj duša, izpratila u — sviet! — A ti Mate?! — Gdje ti je majčino mlieko, kamo si baeio sladku majčinu besjedu?

Čuj der Mate! — U sjednici pazinskih odpadnika od 11. jenara bilo se odlučilo, da se dne 15. jenara ima odputiti odbor od tri lica u Trst na sastanak talijanaških istarskih obć. glavara u svrhu prosvjedovanja proti ustrojenju hrvatske državne gimnazije u Pazinu. — Na «komiciju» pako od 14. jenara prijavile se same dvie osobe kao spremne, da sudjeluju rečenome odaslanstvu i to gg.: Ettore dr. Costantini i Fedele Camus, dočim im je treći član odbora manjkao!

Predsjednik «komicija» bio stoga prisiljen do tri puta pozvati prisutnike, da podigne ruku onaj, koji želi biti trećim članom spomenutoga odbora.

Ali «od sto glasa, glasa čuti nije» i nijedan se ni maknuo nije! — No kad eto, mudar Mate Percich-Starich, moli za rieč, moli, nek se njemu dozvoli, da se smije pridružiti ostalo dvojici i putovati na sastanak gospode u Trst. — A «komiciji» iznenadjen, jer je svatko dobro znao, da si ti jur podpisao molbu za ustrojenje hrvatske gimnazije u Pazinu, — izprvice, nevjeruje al napokon ipak, «kad već neće drugi» prima tebe — i tako si sastavio «terno» a pijan kao u obraz sam — sebi!

Gdje ti bijaše, tužni Mate, glava, gdje li luda pamet? Prije sa svojim a poslije proti svomu! Zar ti toliko držiš do poštene rieči i do svoga podpisa. Tužna ti majka jadni Mate! Vjeruj nam, da nam je težko pri duši, što si se medju nami rodio. Ali pri tom ostaje nam ipak jedna utjeha, a ta je, da mi nismo s tobom ništa izgubili ni naši dušmani s tobom ništa dobili: starić ostane starić! —

Dajući ovoliko do znanja tvojoj i našoj braći, boljunskim seljakom, koji se služe u tvome dućanu, pozdravljamo te sa sažaljenjem i prezirom.

Boljun, koncem jenara 1899.

Boljunski rodoljubi:
(sliede podpisi:)

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo.

Listnica uprave.

Nadalje uplatili su za „Našu Slogu" p. n. gg.: D. J. Gauserndorf f. 1.50, S. G. Nerezine f. 8, M. I. Cres f. 2.50, B. Kv. Krk 7.50, „Čitaonica" Dobrinj f. 5, M. A. Buoni f. 2, J. V. Pomjan f. 3, V. M. Kuna f. 2, L. Z. Silba f. 2, R. A. Hrušica for. 5, O. B. Rovinj for. 5, „Pučko društvo" Podgrad f. 5, D. B. Sv. Matej f. 6, D. F. Kastav for. 33.85, D. J. Brnčići f. 2, L. M. Kastav f. 5, N. A. Pićan f. 2.50, F. A. Skropeti f. 6, L. J. Pađena f. 2.50, J. M. Lošinj f. 2, G. N. Omišalj f. 6, T. Dr. Rovinj f. 5, Sch. Dr. F. Bcć f. 1.25, L. P. Sušak f. 10, S. B. Premantura f. 2, P. L. Podvežica f. 2, V. I. Buzet f. 14, „Hrv. Sastanak" Selca f. 2.50, T. J. Pazinsko polje f. 2, „Čitaonica" Trpanj f. 3, Ž. F. u K. Superine f. 2, V. A. Dobrinj f. 2, S. L. Sv. Petar u šumi f. 3.50, K. K. Sv. Fuška f. 1, G. A. Malinska f. 2, B. I. Višnjan for. 8, M. I. Višnjan for. 2, S. J. Trnovo f. 2, „Čitaonica" Baška f. 5, P. A. Poljane f. 4.50, P. J. Zvonéća f. 2.50, G. A. Podgrad f. 2, B. M. Poljane for. 2.50, M. D. Ičići f. 3, Š. P. Pehljin f. 2, M. D. Vrana-Cres f. 5, V. M. Altura f. 1, K. B. Altura f. 1, K. A. Trst for. 25, V. Dr. D. Krk f. 25, T. Dr. M. Buzet f. 30, B. F. Trviž f. 11, S. P. Ipsinj f. 5, „Čitaonica" Brinj f. 1.50, „Čitaonica" Belovar f. 2.50, M. J. Sv. Ivan Šterna f. 3, B. I. Zrenj f. 1, „Čitaonica" Opatija f. 5, B. I. Lanišće 1.70, K. J. Crnikal f. 10, O. Dr. J. Cres 12.50, „Čitaonica" Omišalj f. 5, P. F. Tinjan f. 5, T. I. Zagreb f. 5, „Čitaonica" Kostrena f. 2.50, L. J. Sušak f. 2.50, V. S. Sušak f. 2, T. N. Rieka f. 2.50, M. M. Dubašnica f. 5, M. D. Cres f. 7, Š. F. Višnjan f. 2.50, K. J. Opatalj f. 2.50, V. Gj. Trst f. 5, P. I. Altura f. 1, V. M. Altura f. 1, O. J. Sežana f. 5, J. M. Kastav f. 6, S. Vj. Beč-Opatija f. 5, V. Dr. A. Djakovo f. 5, V. F. Dutovlje f. 2.50, M. Š. Ičići f. 2, M. K. Šmarje f. 3.50, F. F. Kopar f. 7.50, „Čitaonica" Pula f. 2.50, E. Z. Gračišće f. 1, N. o. H. Pazin f. 3, B. Dr. I. Karlovac f. 5, M. I. Bakar f. 1, „Čitaonica" Ogulin f 1.25, Obć. glavarstvo Materija f. 5, P. V. Jelšane f. 2, P. I. Jelšane f. 2, M. J. Sv. Petar u šumi f. 2.

(Sliedi.)

Br. 276.

Razpis natječaja.

Na temelju zaključka sjednice občinskog zastupstva od 5. jenara t. g. razpisuje se natječaj na mjesto:

1. občinskog blagajnika sa godišnjom plaćom od forinti 500, koje će imenovani dobivati iz občinske blagajne u postecipatnih obrocih;
2. na mjesto jednog redara za poreznu občinu Opatija sa mjesečnom postecipatnom plaćom od forinti 40 i pravom na redarsku uniformu.
3. Na mjesto občinskog poslužnika sa postecipatnom mjesečnim plaćom od for. 25.—

Molitelji imaju dokazati, da su vješti hrvatskom kao uredovnom, i po mogućnosti niemačkom i talijanskom jeziku, i podnesti molbo podpisanomu glavarstvu najdalje do 15. febrara t. g. Imenovani blagajnik ima položiti u občinsku blagajnu kauciju od forinti 500.— u gotovom ili u vrednostnih papirih.

Glavarstvo občine
Volosko, 27. jenara 1899.
Dr. Stanger, načelnik.

G. LIKAR

u Gorici, Sjemeniška ulica 10

trgovac sa pisarničkimi i školskimi predmeti te svakovrstne papirnate robe uz najniže konkurenčne ciene, preporuča se svojim slavenskim zemljakom najuljudnije za mnogobrojne narudžbe.

PRODAJA
dalmatinskog vina
na malo i veliko.
(vlastitog proizvoda iz **Jesenica** kod **Omišal**
Filipa Ivaniševića
U Trstu, Via Carintia br. 22.
Phönix-Pomade

Na izložbi za njegovanje zdravlja i bolestnika u Stuttgartu 1890 nagradjena **odlikom**, jest po mnienju liečnika i priznata sa hiljadami zahvalnica.

Jedino postojeće u istinu pravo i neškodljivo sredstvo, da gospodjam i gospodi izvrste **podpuna i bujna kosa** i da zaprieči odmah **opadanje kose i tvorenje prhuta**; ona pospješuje i kod posve mlade gospođe rast **jakih brkova**. Jamči se za uspjeh kano i za neštetnost. Lončić 80 nvč., poštom ili pouzetjem 90 nvč. **K. Hoppe,**

Beč 1. Wipplingergasse 1a.

Sve vrsti

tambura

doviva se kod tvrdke
J. Štjepušin
SISAK

Cienike šaljem na zahtjev svakomu franko.

THE GRESHAM

Englesko osjeguravajuće družtvo na životu Londonu

Aktiva družtva do 31. decembra 1897	Kruna	159.997,579.—
Godišnja uplata premija i interesa do 31. dec. 1897	„	28.823,375.—
Izplaćeno na osjeguranja i interesa od postanka družt. (1848),	„	343.860,067.—
U godini 1897. izdano 7468 polica za glavnicu od	„	67.331,351.91

Prospekti, cijenici i u obće sve druge informacije šalju se badava, ko god pismeno zapita od dolje imenovanog zastupstva, koje dopisuje u svijem jezicima.

Glavno zastupstvo u Trstu
Via del Teatro, N. 1, Tergesteo, Scala IV.

(Traže se svuda dobri agenti i zastupnici.)

FILIJALKA
c. kr. priv. avstrijskega kreditnega zavoda
za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.
V vrednostnih papirjih na 4-dnevni odkaz 2¾ %, 30- " " 3 %
V napoleonih na 30-dnevni odkaz 2¾ %, 3-mesečni " 2¾ %, 6- " " 3¼ %
na pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstrijske veljave, stopilo nove obrestne take v krepost z dnem 24. junija, 28. junija in odnosno 20. avgusta t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.
V vredn. papirjih 2¾ % na vsako svoto. V napoleonih brez obrest

Nakaznice
na Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kako v Zagreb, Arad, Hallitz, Gablonz, Gradec, Sibinj, Inomost, Čezovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Žanz in Solnograd, brez troškov.

Kupnja in prodaja
vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku 1% provizije.
Inkaso vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi.
Jamčevne listine po dogovoru. Kredit na dokumente v Londonu, Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.
Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.
Sprejemanje se v pohrano vrednostni papirji, zlati ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.
Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem kurzu.

Blag. gospodin

G. Piccoli,

ljekar „pri Angelu",
dvorski dobavljač Nj. svetosti pape
LAVA XIII.,
u Ljubljani, Dunajska cesta.

Brezje na dolnj. Štaj. 14. nov. 1898.

Vaše blagorodje!

Pošto smo se već više puta osvjedočili, da je ta Vaša tinktura za želudac, kojom se je služila već sva moja kuća sa najboljim uspjehom, doista najbolje sredstvo proti želudačnim i mnogim drugim bolestim, zahvaljujem Vam se iskreno. Ne ja sam zahvalam njedno i gospodinu, koji me je na tu izvrstnu tinkturu upozorio.

Te potvrdjujem time, da Vam izrečen moju iskrenu zahvalu u ime čitave moje obitelji, te Vas uljudno molim, da mi pošaljete opet jednu škatulu tinkture za želudac sa 12 stakleničica i jedan lončić Gliverin Créme.

Sa poštovanjem **Tomaž Dobek.**

Pošaljite mi pošt. pouzetje pod podpisanim naslovom 24 staklenčice izvrstne „želudačne esence", koja se rabi najboljim uspjehom

Josip Černko, župnik,
Vuhred — Štajerska.

Pošaljite mi pošt. pouzetjem 12 staklenica Vaše želudačne tinkture. Naš g. župnik Belec preporuča ju svakomu upravo toplo, te skoro svaki, koji ju rabi, o njoj se jako polvalno izrazuje.

Sa poštovanjem
Ivan Vidas
kod sv. Martina, p. Sv. Nedelja
Labin (Albona) Istra.

Zahvalnice!!

Štovani gospodine!

Zahvaljujem Vam, što ste mi tako izvrstan lek proti kašlju i prsobolj poslali. Potrošio sam jednu bocu trputčevoga soka, pa mi je kašalj i prsobol skoro prestala. Pošljite mi odmah još 3 boce Vašega izvrstnoga trputčevoga soka a uz to i 2 omota čaja proti kašlju. Sa veleštovanjem

U Divači, 19. listopada 1897.

Vaš zahvalni
JAKOB SUPPAN.

Trpučev sok. (Spitzwegerich-Saft), koji tako izvrstno djeluje proti kašlju, prsoboli, promuklosti, težkom disanju pa i za stare bolesti, dobiva se uvick svjež u ljekarni k Zrinskomu, H. Brodjovin, Zagreb, Zrinjski trg broj 20.

Neka svatko pazi na zaštitni znak, jer samo onaj trpučev sok je iz moje ljekarne; koji ima na boci sliku *Nikole Šubića Zrinskoga*, bana hrvatskoga.

Ciena boci trputčevog soka sa točnim napukom 75 novčića.

Uz trputčev sok dobro je i gorski čaj proti kašlju rabiti.

Ciena jednog omota gorskog čaja proti kašlju za točnim naputkom 35 nč.

Jedno i drugo šalje se svaki dan uz poštarsko pouzeće. Tko novac unapried šalje, neka za tovarni list i kištieu 20 nvč. priračuna.

Ljekarna k Zrinjskomu
H BRODJOVIN
Zagreb, Zrinjski trg br. 20.

Cienjeni gospodine ljekarniče!

Prije kratkoga vremena naručio sam od Vas jednu bocu pojačanih švedskih kapljica; ove su meni i mojim znancem tako dobro djelovale, da Vam se moram na tom dobrom ljeku najtoplije zahvaliti. Izvolite mi za moje znance još tri boce po 80 nč poštarskim pouzećem poslati.

Modruš, dne 26. srinja 1898.

Sa štovanjem
VID ZANIĆ.

Prave pojačene švedske kapljice djeluju izvrstno proti svim želudačnim bolim, popravljaju probavu, čiste krv, jačaju želudac. Od ovih se kapljica izgube sve bolesti želudca i cijeva, a dobije se dobar apetit.

Treba paziti na zaštitni znak, jer samo one pojačane švedske kapljice su iz moje ljekarne, koje imadu na boci sliku *Nikole Šubića Zrinjskoga*, bana hrvatskoga.

Ciena jedne boce pojačanih švedskih kapljica za točnim naputkom 80 novč.

Šalje se svaki dan uz poštarsko pouzeće.

Tko novac unapried šalje, neka za tovarni list i kištieu 20 novč. priračuna.

Ljekarna k Zrinjskomu
H BRODJOVIN
Zagreb, Zrinjski trg br. 20.

Naručbe, koje iznašaju 5 for. i više šalju se franko.

Vrlo poštovani gospodine!

Moja žena ležala je tri mjesaca od trganja i kostoboli. Čim je počela upotrebljavati Vaše „mazilo proti kostoboli" ustala je već za tri dana, pa danas hvala Bogu hoda. Zahvaljujući se Vama na tom izvanrednom mazilu, ostajem

U Strmcu kod Stubice 12. travnja 1898.

sluga pokoren
BARTOL LISIČKI.

Mazilo proti kostoboli (Fluid) je veoma dobar lek proti trganju i kalanju u kostima, reumatizmu, bolima u križicah, proti prehladam, kod propuha i. t. d. Mazilo jača izmučene žile, te kriepi starce, koji pate na slaboći nogu.

Svaka boca mora biti providjena sa zaštitnim znakom t. j. slikom *Nicole Šubića Zrinjskoga*, bana hrvatskoga, jer samo ono je mazilo iz moje ljekarne, koje taj zaštitni znak na boci nosi.

Ciena jedne boce mazila proti kostoboli sa točnim naputkom 75 novčića.

Svaki dan se uz poštarsko pouzeće razašilje.

Tko novac unapried šalje, neka za tovarni list i kištieu 20 novč. priračuna.

Ljekarna k Zrinjskomu
H. BRODJOVIN
Zagreb, Zrinjski trg br. 20.

Jučer se je vidilo tečajem sjednice medju ostalimi kako predsjed. njihovoga kluba bar. Malfatti i Don Bazanella raspravljaju sa ministrom predsjednikom Thunom. Danas donesla je jedna novina (Reichswehr), da su pitali Thuna odgovor na njihov memorandum, i da njim je Thun odgovorio, da nije još došao u položaj, da pročita memorandum, pošto je pisan talijanski.

To je moralo biti i opet poljev studenom vodom. Al i nezasluže bolje. Čine predloge onako bezobrazne, kakve su stvorili na sastanku u Trstu. Čine memorandume. Ližu se na sve strane. Moljakaju, a onamo izjavljuju, da stupaju u najoštriju opoziciju.

Do kad će biti odročeno carevinsko vieće, toga danas niko nezna. Što će se činiti i učiniti za vrieme odročenja, ni to se nezna.

. . . . . barbarim se zvali
Što vi mroste dok su oni spali!

U zadnje vrieme dužnost nam je konstatovati činjenicu, koja nam se čini vrlo važnom u narodnom pogledu: talijansko novine u Istri počele su se osvrtati na ono, što mi pišemo i donašati u prevodu naše članke, naravski u svrhu, da ih pobijaju i da istinu zubašuruju. Svakako učinjen je dobar korak na putu sporazumljenja. Mi pišemo hrvatski, pa ipak nas dobro razumiju; nade je, da će nas tako razumjeti i u uredih i u saboru, pa neće biti povoda trvenju.

Nazad malo dana ulovila se s nama u koštac porečka «L'Istria», koja, ako ne drugo, a to barem ima pristojnu formu u pisanju; zadnjič zapelo je oko njekom «trubilu» okolo «Il Popolo istriano» u Puli na naš članak «Eos ejiciamus foras», koji čini se, da je gorko oparilo te naše latinske, samozvane gospodare.

Puljski listić učinio je još više: poslao nam jedan izstisak svojega namrčenog papira, eda vidimo kako nam zna odgovarati pero kojeg smušenjaka, što se pod njim krije, upozoriv nas olovkom na članak «L'inno ai barbari», kojim njeka prodana mješina ili gladna «velada» siplje svoju zuč na naš narod u Istri i druguda. Puljski list nas nazivlje «barbari», jer smo dostojno razložili onaj glasoviti «Eos ejiciamus», na kojem toliko jašu Talijani, misleći, da se je povratilo vrieme Rima ili Venecije, kad su vladaoci smjeli baratati s ljudmi kao s marvom. Drugih tradicija i tako nisu sačuvali Talijani istarski od njihovih pradjedova. Samo podlost i zloba razovale su se na razvalinama «avite colture», a što je u Rimu i u Veneciji bilo dobra i plemenita, to nije uhvatilo korjena medju vampiri istrijanskimi. Zato nas i zovu, ta čeljad bez poštenja i srca, danas, «barbari», i svu našu prošlu slavu, naša junačka djela pukim «barbarstvom», jer kako da im omilimo, kad ih se hoćemo otresti, kako da nas čuste, kad im nećemo već biti robovi? Samo robsku čeljad, samo podle stvorove može ljubiti i štovati naša talijanska «Signoria». O Hrvatu to nije moguće, jer on neće više, da im služi i bude podložan, neće da bude smatran tudjinom u svojoj kući.

Puljski list nam kaže, da slavimo barbare, kad spominjemo Uskoke i Krstu Frakopana, koji da su samo zadavali neprilike njihovoj (talijansko-istarskoj) republici Sv. Marka. Što je bila mletačka strahovlada u Istri, to svaki znade; a poznato je i to, da su pradjedovi našeg današnjeg kralja vladali nad većim dielom Istre i tada, kad su mletački lopovi provadjali svoj zulum u našoj zemlji. Hrvati Uskoci bili su u službi Austrije, Krsto Frankopan je s vojskom Hrvata vojevao proti Veneciji kao dušmanki Austrije, dakle hrvatska krv je tekla za dobro države, kojoj danas pripada Istra — pa ipak što, vidimo? Talijanske novine u ovoj pokrajini se rugaju Hrvatom, brane mletački zulum, hvale se slavom abruckih bandita a bacaju pod noge slavu austrijsku! Hvala njim liepa! Austrija se može ponositi, da imade takvih podnika, koji se neimaju bojati oblasti radi svoje umoboline nadutosti! Mi slavimo junake, što su tukli gamad talijansku; mi se ponosimo Radeckijem i Tegetofom, a naši Talijani imaju svoje «brigante» i «garibaldince». Pa neka im budu! Uplašiti neće itak nikoga, koji ih pozna a najmanje hrvatski narod u Istri, koji će naći još drenovače, da si život obrani.

Stabla po Istri rastu još uvjek, ali rastu na hrvatskoj zemlji i imaju dosta grana za sve ugrijane glave talijanskih nitkova, koji su u gospodskoj odori pogibeljniji nego li najbolji ovist sardinskih bajduka.

To ipak nemora biti lahka stvar lišiti se Hrvata u Istri, kad već od dvanaest stoljeća ostaje u grlu talijanskih glačnih dotepuha onaj: «Eos ejiciamus foras», s kojim uvjek straše a svatko im se u brk smije.

A odkuda ćete nas, jadni, bacit van? Ta svo gore, i sva polja, sve šume i livade, svi vrhovi i doline, sve što je širokoga u Istri, sve je to posjed mirnih i poštenih Hrvata i Slovenaca, dočim se Vaša vika zadnjuje medzidinami četiriju smradnih gradića, koji će se tek onda podići i procvasti, kad ih hrvatstvo obnovi.

Medjutim. mi Vas nemamo straha!

Pogled po svietu.

U TRSTU, 8. febrara 1899.

Odročenje carevinskoga vieća tumače glasila pojedinih stranaka različito polag stanovišta, koje zauzimlju za ili proti vladi. Glasila većine carevinskoga vieća pišu, da je obećao ministar predsjednik prvakom klubova većine, da neće učiniti nijednog važnijeg koraka, a da se prije s njimi nedogovori. To bi značilo, da će ministarstvo i za odročenja državnoga sabora vladati suglasno sa većinom carevinskoga vieća.

Njemačke stranke manjine carevinskoga vieća kane izdati zajednički proglas na njemačko pučanstvo Austrije. U tom proglasu objaviti će i zahtjeve ili uvjete Niemaca, pod kojimi bi imalo doći do sporazumka izmedju pojedinih narodnostih u ovoj poli monarhije. Koliko je do sada doprlo na javnost, oni će zahtjevati u prvom redu ukinutje jezikovnih naredba za Češku i Moravsku, zatim razdieljenje kraljevine Češke u jezikovne kotare i proglašenje njemačkoga jezika državnim jezikom. Kad bi se i moglo naći odziva u Českoj glede dvih prvih točaka — što je skoro nemoguće — neće se ga naći na strani austrijskih Slavena glede treće točke t. j. priznanje njemačkoga jezika državnim. To je zahtjev, na koji neće nikada nijedan sviestan Slaven pristati. Drzovito je od strane Niemaca, koji sačinjavaju manjinu pučanstva Austrije, zahtjevati, da većina pučanstva — Slaveni — priznaju njemački jezik državnim. Znatiželjni smo kako će se vladati zastupnici talijanski i njihova glasila napram ovom nezakonitom i nepravednom zahtjevu njihovih prijatelja i saveznika.

O sazovu zemaljskih sabora ove pole monarhije nečuje se ništa stalna, Glede sazova českoga sabora dolazi viest iz Beča, da je o tomu većno vrhovni zemaljski maršal kraljevine Češke knez Lobkovic sa ministrom predsjednikom grofom Thunom. Ovaj da se je upitao o pripravah za sabor, koje da su u toliko pokročile, da se sabor može odmah sazvati.

U hrvatskom saboru vodi se vrlo obširno podrobna razprava o zemaljskom proračunu. Saborska većina ili vladina stranka odbija tvrdokorno sve podneske i izpravke, koje stavljaju članovi opozicije k pojedinim stavkam proračuna.

Bugarsku kneževsku obitelj zadesila je ovih dana golema nesreća. Preminula je naime nakon kratke bolesti mlada kneginja Marija Luiza. Sa kneževskom obitelji žali duboko za pokojnicom i bugarski narod, komu bijaše pokojnica vriednom kneginjom. Kod njezinog pogreba zastupati će austrijsku vladajuću kuću nadvojvoda Franjo Salvator.

Ruski car Nikolaj podario je iz vlastitih sredstva jedan milijun rubalja za pripomoć ruskih seljaka, koji trpe radi prošlogodišnje nerodice. Taj plemeniti čin mladoga vladara hvale u velike sve ruske novine.

U talijanskom parlamentu napali su radikalci svoju vladu što dopušta, da se u Austriji slave junačka djela austrijske vojne mornarice iz god. 1866. Veće bezobraznosti težko je naći gdje u prosvjetljenom svietu nego li su ove drzovite navale ugrijanih glava u talijanskom parlamentu.

Jurina i Franina.

Jur. Si čuja Frane, da je šijor Kilo posla svoju Luciu arilju baratat?

Fr. Mora biti jako bolna, kad je pošla u tom štajunu drugu arilju iskati.

Jur. Vero da ima sirota dvi koradele.

Fr. Ece . . . onda niš straha — u kratko će ozdraviti i nazad tornati po staroj navadi.

* * *

Fr. Sada hvala Bogu je poli nas va Tinjane mir i blagoslov božji.

Jur. Je i poli nas va sv. Petru, ma ga vero ni pravega va Kringi.

Fr. Ni ga ne varamente, ni ga neće bit dokle Bog nekemu pamet nerazsvitli.

Jur. Ako ne on, težko da će drugi.

* * *

Fr. Ča da ima baron Fugera potrkanji radi kažina?

Jur. Tr neka ima, ča j' šal zlodeja nos v . . . zabadat.

Različite viesti.

Imenovanje. Savjetnik kod prizivnoga suda u Trstu g. vitez Visini imenovan bijaše dvorskim savjetnikom kod vrhovnoga suda u Beču.

Premještenje c. k. kotarskoga poglavara g. Germana Zuech-a. Poznati c. k. kot. poglavar u Malom Selu g. German Zuech premješćen je napokon k namjestničtvu u Trst. O tomu činovniku bilo je u zadnje doba mnogo govora u državnom saboru i u našem listu. Hrvatski puk na kvarnerskih otocih neće zaista za gosp. Zucchom plakati.

Njega zamjenjuje kao upravitelj c. k. kotarskoga poglavarstva namjestnički tajnik g. dr. Alfred Manussi pl. Montesole, koji je do sada jurve služio u više kotara naše Istre, te se svuda pokazao kao vrstan i pravedan činovnik.

Zaslužena zahvala. Iz Kastva pišu nam, da je občinsko zastupstvo u svojoj sjednici od dne 1. t. mj. jednoglasno zahvalilo se, ustavši sa sjedala, narodnomu i občinskomu zastupniku g. prof. Spinčiću za njegovo neumorno i požrtvovno djelovanje na korist one občine u ove zadnje tri godine. Živilo ono sviestno zastupstvo!

Iz Kastva pišu nam: Dne 29. jenara o. g. dogodio se u našem drevnom gradu dogodjaj, za kakovoga se ne sjeća nitko, da se je ovdje dogodio. Toga dana u nedjelju pred velikom sv. misom uveo je u krilo naše svete katoličanske crkve velevriedni naš nadžupnik, velečastni gospodin Mijo Laginja, uz dozvolu presvjetloga biskupa, jednoga mladića pravoslavne vjere.

Naroda sakupilo se sa svih strana prostrane Kastavšćine, da prisustvuje riedkoj ovoj svečanosti, tako da je prije odlučenoga vremena župna crkva već bila puna do zadnjega kutića. Narod se očito zanimao za ovu sgodu. Sveti obred obavio je velečastni gosp. nadžupnik uz asistenciu mjestne gg. kapelana u hrvatskom jeziku, čime se svratila još veća pozornost pobožnoga puka na ovoj sveti čin, koji se izveo uz zvonjavu sviju zvonova župne crkve. Kumovao je svečaru velemožni gospodin obć. glavar Mirko Jelušić sa svojom velevriednom gospojom suprugom. Pod svečanom sv. misom, koju je odslužio gosp. nadžupnik uz asistenciu trojice gg. kapelana, izrekao je krasnu prigodnu propovjed poznati naš propovjednik, častni gospodin Ivan Mandić, mjestni kapelan. Svojom vatrenom besjedom duboko je ganuo sve pobožne slušatelje. Pod svetom misom primio je prvu svetu pričest prekršćenik uzhićen i ublažen koli propovjednikovim riečima, toli svetim činom samoga uvedenja.

Interpelacije zastupnika Spinčića i drugova, podnesene u carevinskom vieću dne 27. i 31. jenara t. g., i to na ministra trgovine radi pristranoga postupka c. k. činovnika u javnih skladištih u Trstu, i na ministra pravosudja radi porabe jezika kod višega sudišta i kod kotarskoga suda u Trstu, priočiti ćemo u budućem broju, jer nam je za danas bilo preostalo odviše prijašnjega gradiva. Tako smo morali danas izpustiti i više novijih dopisa, što neka izvole do znanja uzeti gg. dopisnici.

Razbojničke navale na tudje poštenje. Talijanska glasila ovdašnjih židova »L'Indipendente« i »Piccolo« navalili su iza busije a posve neopravdano i neistinito na jednoga našega zemljaka, bivšega c. k. prislušnika na zemaljskom sudu ovdje, da je tobož slovenskim strankam bio na ruku. Taj lopovluk talijansko-židovski neda se običnimi sredstvi dostatno žigosati. Kad nemogu našemu čovjeku inače naškoditi, pucaj nanj iza busije — ubij ga moralno. U šumu lopovi i razbojnici!

Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru darovali su p. n. gg.: Zagoda Franjo i Vilim Giorgis dubovački kapelani uz zanosno pismo 7 for. — Kaftanić Matej sakupio medju veselim družtvancem u njegovoj birtiji 5 f. — Tomljenović Stjepan šalje kano podporu družtvu 1 f. — Bodulia for ever pro X—XII 1898 3 f. — Mandić Kazimir u Umagu 1 for. — Miko Polić, katheta na Ricci, sakupio kod »Bodula« u Drugi 11 f. 57 nč. — Marko Frančić na Ricci sakupio u kući g. Franje Radovića na Sušaku za veselom večerom kad je krstio sina 6 for. 93 nč., a u prijateljskom družtvu na brodu »Gundulić« u Fiumeri 1 f. 37 nč., ukupno 8 f. 30 nč. — Kompare Josip Osp kano oprost od čestitanja 5 for., J. Kopač Gorica pod istim naslovom 5 f.

Za »Bratovšćinu hrv. ljudi u Istri« darovao je gosp. Mandić Kazimir u Umagu 1 for.

Vjenčali se. U nedjelju dne 5. t. mj. vjenčao se g. Josip Mankoš, član poznate rodoljubne Mankočeve obitelji u Trstu, su gospodičnom Gretkom Dobrin učiteljicom u Sv. Petru (Kranjska). Srdačne naše čestitke novovjenčanim i njihovoj svojti!

Deputacija narodnih učitelja kod ministara u Beču. Ponedeljak na večer primili smo iz Beča sliedeću brzojavnu viest: «Odaslanstvo hrvatsko-slovenskih učitelja Istre i Goričke, predvodjeno po zastupniku dru. Gregorčiću predstavilo se danas ministru predsjedniku grofu Thunu i ministru prosvjete Bylandtu. Odaslanstvo bijaše prijazno primljeno i težnje učiteljstva nadjene opravdanimi. Odaslanstvo ostavilo spomenicu tajniku ministra financija dra. Kaizla, koji bijaše odsutan.

Molbe za hrvatsku gimnaziju u Pazinu. U našem dopisu iz Beča od dne 27. t. mj. čitati je, da je stiglo iz svih krajeva Istre 101 molba na državnoga zastupnika g. prof. Spinčića za ustrojenje hrvatske gimnazije u Pazinu, molbom, da iste carevinskomu vieću izruči na dalnje uredovanje. Naknadno dozuajemo, da je tih molba stiglo na g. Spinčića u svemu 112, te da je on iste izručio na zapisnik u pisarni carevinskoga vieća.

Za družtvo sv. Cirila i Metoda u Istri. Pod ovim naslovom priobćila je «Hrvatska Domovina» u br. 1 od ove godine sliedeći poziv, koga mi najtoplje preporučamo svim našim rodoljubom, ne samo za ovu godinu već i za unapried:

Matica hrvatska početi će ovih dana šiljati ovogodišnje knjige medju svoje članove. Gospoda povjerenici imadu sada najljepšu prigodu, da pošalju «dobru ruku» našoj biednoj Istri, tim što bi sabrali od svakoga člana samo 10 novčića za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru. Mislim da se neće naći nikoga, koji bi bio tako tvrda srca, da uzkrati taj maleni iznos za našu toli potrebitu družbu. Ako se svi odazovu ovomu pozivu, što neću niti dvojiti — ta naša plemenita družba dobiti će liepi dar od jedne hiljade forinti. Dakle gospodo povjerenici pomoću Boga na posao. — Umoljavaju se sve naše novine bez razlike stranaka, da priobće ovaj poziv. E. B.

Uništen zaključak občinskoga zastupstva u Oprtlju.

Kako je poznato, podnio je naš prvak u občini Oprtalj g. Anton Matiašić sa dru-

govi utok na zemaljski odbor u Poreču proti zaključku občinskoga zastupstva u Oprtlju od dne 18. junija 1898. Zemaljski odbor uvažio je taj utok i dokinuo rečeni zaključak, jerbo pozivi občinskim zastupnikom za sjednicu nebijahu dostavljeni tri puna dana prije sjednice, kako to §. 40 občinskoga reda, popravljenog zemaljskim zakonom od dne 7. febrara 1885. br. 5. zahtjeva.

U spomenutoj sjednici imenovala je naime talijanaška većina občinskoga zastupstva dvojicu talijanskih prvaka Istre počastnimi gradjani Oprtlja.

Zemaljski je dakle odbor uništio gornji zaključak, ali nekaže ništa ob onom zaključku istoga zastupstva prediduće sjednice, u kojoj je ista većina imenovala 15 talijanskih prvaka Istre počastnimi gradjani. Zar bi ono imalo vrieditи? A jok!

Plemenit čin. Odbor »Delalskega podpornega društva« u Trstu zaključio je, da se od čistoga prihoda zadnjeg velikog plesa dade 100 for. za gradnju »Narodnog doma« u Trstu.

Novačenje u Istri. Ovogodišnje novačenje u Istri obaviti će se dne 23 i 24 marča u Piranu; dne 17, 18, 20, 21 marča u Kopru; dne 19 aprila u Rovinju; dne 27, 28 i 29 marča u Voloskom; dne 4 i 5 aprila u Krku; dne 7 aprila u Cresu; dne 10 aprila u Lošinju; dne 12, 13, 14 i 15 aprila u Puli; dne 21 i 22 aprila u Labinu; dne 25 i 26 aprila u Poreču; dne 28 i 29 aprila u Bujah; dne 6, 7 i 8 marča u Motovunu; dne 1, 2, 3 i 4 marča u Pazinu, a dne 13 i 14 marča u Podgradu.

Iz Cresa pišu nam 29. p. mj. Prošlog mjeseca bio nam je u pohode c. kr. namjestnik g. Goëss. — Bio je naknanio više dana kod nas ostati, ali ostao je samo nekoliko sati, jer je već o podne istog dana morao odputovati u Pulu, da dočeka njemačkog cara na povratku s izleta. — Ipak u ono par sati čujte što je sve lažljiva čuo. — Zapitav mjestnog župe-upravitelja, da li ereska gospoda razumiju jezik puka, odgovori d a n e! Dočim znu svako malo diete, da su ereska vlastela u domaćinom saobćaju sa domaćimi kopači ili sa vanjščari, pak da se je pred malo godina u svih vlastelinskih kućah govorilo »fervaški«. Jel istina g. kanoniče?

Zapitav g. ravnajućeg učitelja i nadzornika talijanskih škola, u kojem se jeziku u Cresu uči djecu, odgovori: talijanski. — Začudjen zapita da li se što i hrvatski podučava, odgovori: dva sata na tjedan. Tko podučava? Gg. Antoniazzo i Budin, dočim svi Cresani znadu, da se nikad u ereskih pučkih školah nečuje rieč hrvatska ako ne možda na porugu, jer kod ovdašnje gospode je hrvatska rieč kao crveni rubac pred rogovi bika.

Eto Vam dvie same, a imademo sličnih na ciele pregrieti, da Vam i poštenom ljudstvu izkažemo, kako se kod nas najviša oblast izviešćuje sa strane dviju službenih osoba, kojim je povjeren uzgoj naše već raztrovane i otudjene mladeži. I sve ovo ide im kao po loju, a neće im ni ova zapet — jer se kod nas u Primorju više vjeruje često lažim nego li istini.

Dajte ovo do znanja i g. namjestniku, pak ako želi doznati istinu, neka se obrati na pouzdane osobe, koje mu neće u brk lagati, kao što su to učinile prije spomenute.

Glavnu skupštinu obdržavalo je čitaonično-pjevačko družtvo »Vodnik« u Dolini dne 22. pr. mj. Na toj skupštini bijaše izabran sliedeći odbor: veleč. gosp. Ivan Varl, župnik-dekan, predsjednik; g. Ivan Sancin, načelnik, podpredsjednik; g. Krist Hrovatin tajnik; g. A. Sancin blagajnik; g. J. Paugere zborovodja i g. Vj. Buno nadzornik.

Hrvatska čitaonica u Mihotićih priredjuje u nedjelju dne 12. t. mj. u vlastitih prostorijah zabavu sliedećim razporedom: 1. Vilhar: »Bog i Hrvati«. Pjeva mješoviti sbor. 2. H. Volarić: »Divja ružica«. Dvospjev za sopran i alt uz pratnju glasovira. 3. Šaloigra: »Čestitam novu godinu«. Od Trifkovića. 4. M. Brajša: »Koračnica družbe sv. Cirila i Metoda«. Pjeva mješoviti zbor. 5. Ples. Svirati će odio opatijske liečiliščne glasbe. Ulaznina 1 kruna po osobi. Početak točno u 7½ sati na večer. Odbor.

Rodoljubni poziv. Hrvatske novine iz Dalmacije donašaju pod ovim naslovom poziv ravnateljstva »Družbe sv. Cirila i Metoda« za Istru za ustrojenje podružnica iste družbe u Dalmaciji. Visoko ministarstvo nutarnjih posala dozvolilo je ustrojenje takovih podružnica u čitavoj Dalmaciji. U »r o d o l j u b n o m p o z i v u« obrazlaže ravnateljstvo naše plemenite »D r u ž b e« potrebe i nevolje istrskih Hrvata, te se prizivlje opravdanim vapanjem na sve rodoljube Dalmacije za ustrojenje rečenih podružnica.

Mi nedvojimo nimalo, da se neće odazvati naša braća u Dalmaciji ovomu vapaju tužne im braće u Istri. Na to ih ima poticati ne samo bratska dužnost, nego i izgled zlosretno »Lego« i njezinih podružnica u Dalmaciji, gdje šaka dopuza i narodnih odpadnika doprinaša upravo ogromne svote novca, kojim se imadu odnarodjivati naša dječica u Dalmaciji i u našem Primorju. Na noge dakle hrvatski rodoljubi širom Dalmacije!

Pješke okolo svieta. Putnici pješačkoga športa braća S e l j a n iz Karlovca stigli su ovih dana na svom putovanju pješke okolo svieta u Trst. Večeras priredjuju u slavenskoj čitaonici zabavu sa predavanjem, brzorisanjem i igrom na gusle.

Stariji brat g. Mirko Seljan svršio je record Pariz-Petrodrad za 100 dana pješke. Put braće Seljan okolo svieta pješke trajati će dvie godine, te će si bez dvojbe steći naslov »Champion-a« putnika pješke oko svieta. Za današnju večer pozivljemo naše prijatelje, da se mnogobrojno odazovu pozivu na zabavu, da mladim i odvažnim putnikom bar dielomice pripomognemo u njihovom podnzetju.

Sjajnu maškaradu priredjuje »Tržaški Sokol« u ponedjeljak dne 13. febrara 1899. u 10. sati na večer u kazalištu »Armonia«.

Pošto su do sada uviek bile ovakve maškarade našega »Sokola« u istinu sjajne i budući je ovo poslednja zabava slavenskih družtava ovoga mesopusta, očekujemo, da će se naše občinstvo mnogobrojno odazvati pozivu dičnoga našega »Sokola«.

Hrvatska čitaonica u Pazinu priredjuje dne 11. tek. mjeseca uz sudjelovanje tamburaškog i pjevačkog zbora u svojih prostorijah zabavu sa plesom. Početak na 8½ sati na večer.

Hrvatska misa za mješoviti zbor, uglazbio Josip Mandić. Ciena 60 nvč. Čisti prihod namienjen je družbi sv. Cirila i Metoda za Istru.

Preporučamo ovo djelce mladoga glazbotvorca Josipa Mandića (učenika VI. r. gimnazije) svim prijateljem crkvene glazbe.

Pjevačko čitalačko družtvo u Marezgah (bivša občina Pomjan) priredjuje u nedjelju dne 12. t. mj. u prostorijah gostione Ivana Babića »V e s e l i c u« sa obilatim i zanimivim razporedom.

Popravak. U članku »U z o r n o g o s p o d a r s t v o« u zadnjem broju našega lista tiskano je pogrešno, da je proračunano za gradnju crkve u Kašteliru 10.000 for. a ima biti 9.000 for., što molimo ovim, da se izpravi.

Izbori za trgovačko-obrtničku komoru na Ricci obaviti će se dne 10. t. mj. Hrvatska stranka na Ricci sastavila je i predlaže svojim izbornikom posebnu listinu kandidata, medju kojimi nalaze se najvidjeniji trgovci i obrtnici tamo. To je hvalevriedno od riečkih Hrvata, koji bi već jednoć morali započeti živo sudjelovati u čitavom javnom životu onoga hrvatskoga grada. Njihovim neradom ili nemarom okorišćuju se tudji dotepuhi, osobito istarski talijanaši, koji šire na sve strane iredentizam na štetu i propast hrvatstva, a na poruga madjarskoj vladi, koja ne vidi il neće da vidi kako pripravlja svojom protuhrvatskom politikom grad Rieku za majku Italiju.

Naknadni izbor na zemaljski sabor u Gorici. Na mjesto odstupivšega zemaljskoga kapetana i zastupnika za grad Gorieu, g. grofa Franu Coroninі-a imade se izabrati dne 27. t. mj. novoga zasstupnika na zem. sabor u Gorici. Za to mjesto reć bi, da kandidiraju gorički talijanaši nekoga židova.

Tim izborom oprovrgnuti su razni glasovi o predstojećem razpustu zemaljskoga sabora u Gorici.

Hrvatska čitaonica u Kastvu priredjuje na pustnu nedjelju dne 12. t. mj. svojim članovom i prijateljem zabavu sa vrlo zanimivim programom. Za ovu zabavu vriede pozivi zadnje zabave.

Talijanska družtva »Dante Alighieri« i »Lega Nazionale«. U kraljevini Italiji a sa sjelom u Milanu postoji družtvo »D a n t e A l i g h i e r i«, kojemu je ista svrha, koja i zlosretnoj »L e g u N a z i o n a l e« t. j. širiti talijanstvo i raznarodjivati neitalijansku, ponajpače hrvatsku i slovensku dječicu. »Dante Alighieri« pomaže sakupljenim novcem talijanske škole i talijanska družtva izvan kraljevine. U tom družtvu imade Talijana svih slojeva počam od kraljevskog dvora pak do malog obrtnika ili trgovčića. Nedavno bijaše priredjena u Rimu izložba na korist toga družtva. Jedan od talijanskih pisatelja držao je predavanje o važnosti i ciljevih toga družtva. M e d j u s l u š a t e l j s v o m n a l a z i l a s e i k r a l j i c a M a r g h e r i t a. To družtvo podupire kraljevski dvor i vlada. Ono je u savezu sa zlosretnom »Legom«, koju pomaže bez dvojbe i novcem. Tim se razjasnjuje i poznata činjenica odakle »Legi« toli ogromne svote novca, koje upravo sipije za otudjenje naše djece.

Otvorenje novog poštanskog ureda u Lindaru: Dne 1. tek. mj. otvoren je novi poštanski ured u Lindaru — občina Pazin. Uredom upravlja neka gospodična, koja n e z n a n i t i r i e č i h r v a t s k i. Za to mjesto natjecale se i vrlo sposobne osobe, nu njihove molbe nebijahu uslišane. U istinu smo znatiželjni kako će opravdati gornje imenovanje sl. ravnateljstvo pošta i brzojava. Ono valjda nezna, da je Lindar čisto hrvatsko mjesto.

Hrvatski jezik u mornarici. Uslied odluke ratnog ministarstva, mora mladi naraštaj častnički (oficirski) obzirom na ogromnu većinu Hrvata pri ratnoj mornarici dobro naučiti hrvatski jezik, te će se taj jezik od početka mjeseca novembra tekuće godine smatrati jednim od glavnih predmeta na kadetskih izpitih. — Ova odluka sasvim je pravedna, a žaliti je samo, što prije nije izdana. Ali i našim vojnikom kod mornarice nameće se dužnost, da se uviek i bezuvjetno služe svojim hrvatskim jezikom, i da se ponose imenom hrvatskim. Žalibože mi smo više puta opazili, kako naši ljudi, netom nauče dvie rieči tudjeg jezika, odmah hoće, da se njim služe, kao da se stide svoga. To je neoprostiv grieh i to nam vrlo škodi. U svakoj prigodi pokažimo se Hrvatima i govorimo samo hrvatski!

U framasonskom listu «Il Piccolo» napada dopisnik iz Velog Lošinja na vrle fratre reda sv. Franje — pod naslovom: «Le agitationi del clero croato».

Istina je, što govori dopisnik, da su stari Lošinjani svojim novcem sagradili samostan sv. Josipa. Istina je takodjer, da pred pet god. bivahu u tom samomostanu talijanski Isusovci, te da služhovahu samo latinski i talijanski.

Ali bilo je neugodno mnogim vjernikom pri izpovieđi, kad se moraše služiti s tudjim talijanskim jezikom te je, kako piše «Hrv. Sloga», bivanje Isusovaca talijana bilo silno nesuglasje u V. Lošinju.

Uvidivši i sami Isusovci tu neuredost i nemogućnost dalnjega jim tu boravka, ostaviše Lošinj. Svaka čast vlč. g. Petrini, što se je zauzeo, da samostan taj prodje u ruke «I s t a r s k o - D a l m a t i n s k e t r e ć o r e d s k e d r ž a v e», koja odmah posla dva vrla svećenika Hrvata, da upravljaju spomenutim manastirom. Država ova dakako da ne broji nijednog člana Talijana, nego sve same Hrvate, što bi poznato imalo biti dopisniku, a valjda ga to i peče.

Dokaz budi tomu i to, da su na veliko veselje i duševnu pobudu vjernika rečeni oci uveli u crkvu glagolsku liturgiju, te narod sada rado hrli u crkvu, što ju je prije izbjegavao....

Sve to dokazuje, da su ovi sluge božji ljudi iz naroda, koji narodnim jezikom sv. vjeru uče.

Nije li možda istina, da štovanje i ljubav do svojih fratara ne izkazuje narod iz Lošinja šiljanjem bezbrojnih darova crkvici i samostanu? Nije li istina, da je već. Otac Bone Zec, taj neutrudivi radnik u Cospodjem polju, ozdravio sramotne odnošaje u trećem svjetovnom redu s. Franje u Malom Lošinju?

«Hrvatska».

Iz Krčke biskupije pišu nam 1. t. mj. Radostno opažamo, da u biskupiji krčkoj kreću stvari na bolje, te da je ono toli progonjeno, iskušano i potišteno svećenstvo, našlo u presvj. g. dr. M a h n i č u, svog pravog pastira i ljubeznivo skrbnog otca.

U zadnjem broju «Acta curiae» čitamo razpis natječaja na izpražnjenu arcipreturu u Cresu i kanonikat u Krku. — U istom broju tog diocezanskog lista pozivlje presvjetli biskup mladje svećenstvo, da se pripravi na župničke izpite, jer da je on nakan podati što skorije, tolikim dušobrižničkim nadarbinam, koje se sada provizorno upravljaju, stalne pastire.

Stalni smo, da će uz svoje darovito, i na ovakav način zadovoljno svećenstvo, presvjetli dr. M a h n i č uskrisiti i preporoditi starodrevnu biskupiju krčku! —

J.

Podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Lovranu primila je za godinu 1899. Od 90 članova podružnice f. 48 nč. 10 Gosp. Franjo Turčić, pom. kap. sabrao je na dan ustrojenja podružnice kao darove f. 18 nč. 63, g. Klement Crnčić, akademijski slikar darovao je 1 f., g. N. N. darovao je 10 nč., g. Franjo Kalokira, zanatnik sabrao je prigodom ustrojenja «pjevačkoga zbora» f. 1 nč. 40, g. Vjekoslav Jušić, trg. putnik darovao je 50 nč., g. Franjo Bašan, pom. kap. sabrao je u veselom družtvu kod g. Minaka-Matoše u Iki medju Vološćaci i Lovranci f. 5 nč. 5, g. blagajnik Franjo Turčić, kod pira g. Serafina Čeh i gdjice Angjeline Vendruscolo sabrao je f. 6 nč. 7; ukupno for. 80 nč. 78.

Iz Voloskoga pišu nam 5. t. mj. Još u novembru mjesecu godine 1897. podnielo je nekoliko ovdješnjih roditelja molbu na školske oblasti, da se za njihovu djecu ustroji u Voloskom škola s hrvatskim — našim materinskim — naukovnim jezikom. — Do danas učinilo se na tu molbu samo to, da bijahu ovih dana pozvani podpisatelji te molbe kotarskomu školskomu nadzorniku, da se izjave, dali su u istinu zadovoljni sa sadržajem te molbe t. j. dali u istinu žele, da se takva škola ustroji. — I za to, vidite, trebalo je godinu i nekoliko mjeseca! — Tako se sa strane c. k. školskih oblasti zateže kad se radi o tom, da se na pravedni zahtjev Hrvata ustroji jedna hrvatska škola u pokrajini. C. k. oblasti naime neće, makar se tim kršio zakon, makar se time gazila naša zakonom zajamčena prava, da se zamjere talijanskoj manjini u zemlji, koja je toliko osjetljiva kad se radi o ostvaranju naših prava. — Pa ipak su Talijani u Istri tako bezkrajno bezobrazni, da tvrde, da nam vlada radi u prilog. Ide li se pak za tim, da se budi gdje ustroji jedna talijanska škola, tad se to d i c t u m f a c t u m izvrši a da se ne pita ni roditelje, ni občina, ni vraga... Primjer imademo u Opatiji.

Čujem, da će se podpisatelji gore navedene molbe pritužiti kod visokog ministarstva radi postupka naših oblasti u tom pitanju. Tako valja!

* * *

Od 1. jenara t. g. preuzela je potrošarinu u ovom kotaru sama financija. — Usljed toga izručilo je obrt mnogo krčmara u ovom kotaru nehtijući biti podvrgnuti nesnosnom nadzoru financijalnih stražara. Oni, koji još vrše obrt, uvidjaju polagano, da su nekoji bili zavedeni kad su sa Fritaljom na čelu sva moguća poduzeli, da ne bude više Gorup zakupnikom potrošarine. Uvidjaju takodjer, da bi se svi kičmari ovoga kotara bili složili i preuzeli potrošarinu, da se nije među nje mješao nepozvani Fritalja. — Signora Rosa u Voloskom, koja je najviše vikala i bucila, da će radje pod financiju nego pod Gorupa, već je okusila gorkost financijalnog nadzora. — Ovih su ju dana ulovili kod kriomčarenja s vinom, te njoj zapečatili sve, što je imala u konobi a i one, što je jedan njezini rodjak imao vina u magazinu. — Globa od nekokoliko stotina forinti neće biti dosti. — Vele, da je onoga dne kad su ju ulovili, obolila. — Nu to može samo Fritalji zahvalit, jer da se on nije mješao u posle potrošarine, koji ga ni najmanje ne tište, bili bi se stalno svi krčmari ovoga kotara složili i preuzeli potrošarinu na svoj račun. — Nebi Vam o tome toliko pisao nego Fritalja «e c o m p a g n i a b e l l a» htjeli su od pitanja potrošarine učiniti narodno pitanje, te isto zloristiti u protunarodne svrhe na korist i veselje naših narodnih neprijatelja. Hvala Bogu, da njim je presjelo!

Onim kojih se tiče. Iz Zrenja piše nam prijatelj, da je tamošnja «L e g i n a» škola još uviek bez vjeroučitelja. Što bi se dogodilo n. pr. školi sv. Cirila i Metoda, da je toliko vremena bez vjeroučitelja? C. kr. zemaljsko školsko vieće nebi što takva za stalno niti osam dana trpilo. A preč. g. kanonik Pesante? Zar Vam je ta kanoniče i kao svećeniku i kao c. k. kot. školskomu nadzorniku pravo? A presvjetli g. biskup? Zar se nije dostatno osvjedočio prigodom zadnjeg svog posjeta u Zrenju, da «Legina» djeca uprav ništa iz vjeronauka nezna da?!

Iz Dana (občina Buzet) pišu nam 1. t. mj. Ovih dana imali smo malo sniega. Promet nebijaše sprečen, ali ipak nismo dobili pošte iz Podgrada, premda su i teretni vozovi izmedju onoga i našega mjesta obćili. Nadamo se, da u buduće nećemo imati više razloga na ovakve neurednosti tužiti se.

Dne 17. jenara slavio je naš rodoljub Ante Poropat svoj imendan. Tom prigodom sastali se kod njega njegovi prijatelji na čašu vina. U veselom družtvu, a na predlog čestitog našeg Mata Sankovića sakupilo se 9 kruna za našu plemenitu »Družbu«. Eto Vam imena darovatelja, a novac šaljemo blagajniku »Družbe« u Volosko: M. Sanković, A. Poropat, I. Poropat, J. Sanković (Opat), A. Poropat, J. Poropat (Tomača), Š. Sanković, G. Jurišević i M. Ribarić — svaki po 1 krunu.

Broj 6. U Trstu, 16. febrara 1899. Godina XXX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom ceniku, il po pogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom nalputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list ne dodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari.“ Nar. pr.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku, osim 2. febrara, 6. aprila, 11. maja, 1. junija, 29. junija, 2. nov. i 28. dec. Netiskani dopisi se nevraćaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 nč.

Uredničtvo nalazi se u ulici Farneto broj 14.

Odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić.

Tiskara konsorcija lista „Edinost“ ulica Carintia br. 1.

Poslije odročenja.

Već kakvu godinu i pol bilo je stanje u carevinskom vieću takovo, da se u njem nije moglo ništa raditi.

Ministar predsjednik grof Badeni bio je izdao razne naredbe, kojimi je bar u njekih stvarih zadovoljio pravu i zakonu, navlastito obzirom na češki narod. To bilo je dosta, da su se proti njemu digli razni Niemci, koji bi htjeli pravo i zakon samo za se, a koji nepriušte prava ni zakona slavenskim narodom. Po raznih skupštinah i u parlamentu digli su proti njemu cieli pakao. Kad njim se je još i ulica pridružila, kad su se proti njemu digle hrpe pučanstva bečkoga, nahuckane od raznih njemačkih kolovodja, Badeni je pao. Usljed toga dogodjaja mogao je svatko razuman suditi, da se mir i red tako brzo uzpostaviti neće. Oni, koji su proti njemu radili, i radi kojih morao je odstupiti, mislili su si, da se proti njihovoj volji nesmije ništa poduzeti, da se mora raditi kako oni hoće, i kako oni zahtjevaju. Bilo s liepa, bilo s grda, njihova mora valjati — tako su oni računali.

Badeni-a zamjenio je Gautsch kao ministar-predsjednik. On je ponekle ublažio njeke Badenijeve naredbe, al s tim nije nit Niemaca zadovoljio, a odbio je ponekle Slavene. On se nije ufao nit sazvati parlamenta, znajuć, da u njem nebi imao ni iz daleka većine zastupnika bilo koje boje. «Zimski» ministar predsjednik išao je, a nastupio mjesto njega kao ministar predsjednik grof Thun.

Niemcem bio je poćudan, jer je kao namjestnik u Pragu postupao strogo proti Mladočehom. Mladočehe je njekako za se predobio. Na vladi je već eto skoro godinu dana, al stanja u parlamentu nije odlučio. Kad je u proljetju lanjske godine uvidio, da parlamenat nemože raditi, dao ga je zaključiti. Mislilo se je, da će tad štogod odlučnijega poduzeti. Prošlo je ljeto, a on nije poduzeo ništa. Reć bi pod uplivom Madjara sazvao je car. vieće prošlog mjeseca sept. Obćenito se je držalo, da je to učinio samo za to, da se uzmogne još jednom pokazati, da carevinsko vieće nije kadro raditi. Svatko je mislio, da će trajati tjedan, dva, pak biti opet zatvoreno ili ćak i razpušteno. Niemci su prekrižili taj račun. Mjesto bučne opozicije i obstrukcije nastala je mirna i tiha, al opet takova, da se nije moglo ništa raditi. Vuklo se je od konca septembra do božićnih blagdana, a da se u carevinskom vieću nije moglo ništa raditi. Došao je jenar, i eto i opet je sazvao carevinsko vieće za 17.-toga mjeseca. Stanje se ni sad nije promjenilo. Niemci svih struja, osim katoličkih, oponirali su i obstruirali tako, da se i opet nije moglo ništa raditi.

U dopisih iz Beča, navlastito u posliednjem broju priobćenih, mi smo u kratko ocrtali posliednje sjednice carevinskoga vieća. Konačno su svršile. Ovlaštjen po Njegovom Veličanstvu grof Thun je dne 1. febrara javio, da je carevinsko vieće odročeno. Svatko je to očekivao, a ipak se je mnogim pričinjalo, da se je to naglo učinilo.

Nastaje pitanje: do kad je odročeno, i što i kako će se u vrieme odročenja raditi? Čulo se je, da će bit odročeno «na dulje vremena, al ne na predugo vrieme». To bi se moglo bar tako uzeti, da se carevinsko vieće nikako prije jeseni sastati neće. Što i kako će se raditi u to doba, nitko ne zna stalno, pa valjda ni sam ministar-predsjednik.

Još prije odročenja, pak neposredno poslije odročenja, viećali su svi klubovi carevinskoga vieća i njihove parlamentarne komisije. Viećala je i parlamentarna komisija desnice, i njezin izvršujući odbor. Viećala je i ona i ovaj, i sami i zajedno sa gosp. ministrom predsjednikom grofom Thunom.

Viećalo se je ure i ure, al koliko se je moglo saznati, neima javnosti ni stalnosti. Sama okolnost, da je ministar-predsjednik dolazio u parlamentarnu komisiju i eksekutivni odbor desnice, dokazom je, da on hoće desnicu, odnosno, da treba desnicu za svaki slučaj. Po onom, što se glasa, on je opetovano i izjavio, da želi ići sporazumno s desnicom i po njezinih načelih vladati, ništa proti njoj učiniti, i u obće ništa znamenitijega bez sporazumka s njom poduzeti. On želi biti cielo vrieme s predstavnici njezinimi u doticaju.

Na što odlučna, reć bi, da se ni sad nije odlučio. On još nije izgubio nade, da bi se poglavito Niemci i Česi medju sobom nagodili. Misli, da bi se štogod moglo učiniti u tom obziru i u saborih, koje sad već sazivlje. Na pameti mu je ona, da vrieme liečí razne boli, pak da bi moglo izliečiti i parlamentarnu bolest.

Medju tim će dakako vladati pomoćju § 14. temelj. držav. zakona, po kojem može vlada sama, ako to neučini parlament, pobrinuti se za državne potrebe.

Takova potreba je u prvom redu krv i novac naroda: pobiranje u vojsku i pobiranje poreza, te namirivanje onoga, što država nuždno treba. Novačenje će slieditи na temelju rečenoga paragrafa; a isto tako produljiti će se na temelju toga paragrafa proračun za godinu 1899. Za sad već valja proračun do konca marča, a sad će se stalno produljiti do konca tekuće godine.

Za nagodbu s Ugarskom i Hrvatskom nije sad sile, jer je ona produljena do konca tekuće godine.

Dakle mjesto parlamenta vladu § 14. Na temelju toga paragrafa ima vlada na sve strane slobodnije ruke. Geslo gospodina ministra predsjednika grofa Thuna jest **pravednost**. Ni parlamenta može mnogo lakše i mnogo više učiniti prema tomu svomu geslu, nego li s parlamentom. Hoće li i koliko, viditi ćemo.

Nezdravi odnošaji u javnih skladištih u Trstu.

Interpelacija

zastupnika Spinčića, Coronini-a i drugova na njegovu preuzvišenost gosp. ministra trgovine u carevinskom vieću dne 27. jenara 1899.

C. kr. vladi biti će poznato, da su u c. kr. skladištih tršćanskih, u prometnoj službi, u magazinih postavljeno kano c. kr. činovnici takove osobe, kojih politički nazori neodgovaraju nipošto onim c. kr. činovnika, te koji u svojem neprijateljstvu proti Slavenom idu tako daleko, da ne samo što neće da vide nijednoga Slavena na mjestu magazinera ili načelnika radnika, već čine zaprieke dapače i tada, kad bi imao biti koji Slaven primljen za radnika, te upotrebljavaju Slavene — ako su ih već morali na radnju uzeti — za najteže radnje, da ih drže daleko, osobito od pisarna, da uplivaju na nje, te ih terorizirnju kod izbora, a brane im čak i govoriti slovenski medju sobom, te ih kazne ako se poslužе svojim jezikom. C. kr. vladi biti će valjda poznato, da bijahu dvojica slovenskih radnika i jedan Furlan u novije doba sa radnje u plinarni odpravljeni, što su istinu izkazali u nekoj pravdi radi uvriede cesarske kuće, zatim primljeni od nadkontrolora carinare, a konačno odpravljeni odatle takodjer od predstojnika službe u skladištih. C. kr. vladi biti će valjda takodjer poznato, da imade u viših stalnih razredih radnika i nešto tudjinaca.

Ovih dana doniele su novine viesti, polag kojih su u c. kr. skladištih dogadjaju velike prevare na štetu c. kr. erara. Brojevi u izkazih o ukreanoj i izkreanoj robi, za koju dobivaju radnici odštetu od 1½ nč. za svakih 100 kgr., da bijahu padielani dogovorno sa blagajnikom i sa nadzornici, koji nadziru težanje robe. Iz brojke 1 da se učini 4, iz 3 pako 8, i to tako, da su iz 100.000 klg. učinili 400.000 kgr., da uračunava blagajnik na mjesto 15 for. na račun odštete radnikom u izdateih, te vuče iz blagajne 60 for., od kojih daje radnikom for. 15, a ostalih for. 45 razdieli medju sebe i nadzornike.

Budući dodje pako na tezulju kroz dan i na milijune kilograma, te se tuj radi o velikoj prevari na štetu c. kr. erara, i pošto bi se na taj način mogla dokazati irentabiliteta c. kr. skladišta, te pošto se opisanih odnošaja nebi imalo trpiti u državnom zavodu niti jedan dan, stavljaju podpisani na njegovu preuzvišenost gospodina ministra trgovine upit:

Je-li voljna njegova preuzvišenost:

1. učiniti konac na uvodu ovoga upita opisanomu strančarskomu postupanju, osobito glede radnika u javnih tršćanskih skladištih?

2. Glede slieparskoga i državnu zakladu oštetujućega postupanja činovnika u istih c. kr. skladištih povesti iztragu, te krivce podvrći primjerenoj kazni?

U Beču, 27. jenara 1899.

Jezik kod sudova u Trstu.

Interpelacija

zastupnika Spinčića i drugova na njegovu prevzv. gosp. ministra pravosudja.

Od ces. kr. prizivnog suda u Trstu primila je »Podgradska posojilnica in hranilnica« sliedeću odluku:

I. r. Tribunale Comme

Pervenuto 4|I. 1899.
2 Esemplar atti Allegati — Rubriche.

(Zatim sliedi na prvom mjestu u njemačkom, a na drugom u slovenskom jeziku odluka vrhovnog sudišta. Ta odluka glasi u »uzornoj« slovenščini.)

C. kr. vrhovno sodišče o prošnji Podgradske posojilnice in hranilnice, registrovane zadruge z neomejenim poroštvom, za izbris jednega starešinskega člena in za vpis novo zvoljenoga, vsled presojnega utoka rečene zadruge proti sklepu c. kr. višega deželnega in utočnega sodišča tržaškega od 15. kimovca 1898. leta posl. št. *R.* 314/1 1898., kolikor z istim promenjevanjem sklepa c. kr. trgovinskega in pomorskega sodišča tržaškoga od 2. kimovca točnejše od 14. rožnika 1898. leta, Firm. 821/Cons. I: 134/4 in ukazovanjem rečenemu trgovinskemu in pomorskemu sodišču, naj izvrši zaprošeni izbris in vpis, njemu ni tudi ukazalo, naj povrne utočne troške, — svojim rešenjem dne 23. listopada bežečega leta, št. 15.502, je tako-le ukrenilo:

(Njemački) Konsoreiju »Podgradska posojilnica in hranilnica, registrovana zadruga z neomejenim poroštvom:

(Na prvom mjestu njemački na drugom slovenski):

Ukazano je c. kr. višemu dež. in utočnemu sodišču, naj dodatkom in popolnjenjem svojega sklepa od 15. kimovca 1898. leta, posl. št. R 314/1 1898., odloči tudi o zahtevi povračila utočnih troškov in to stranki prijavi, ker istim svojim sklepom na utok Podgradske posojilnice in hranilnice ni bilo niti razrešilo o zahtevanji utokom stavljenem: naj ugotovi troške rečenega utoka in ukaže prvemu sodišču, da jih povrne.

Kolikor pa se tiče pritoževanj v nazočem presojnem utoku izraženih, da je bil namreč sklep utočnega sodišča od 15. kimovca 1898. leta posl. št. R 314/1 1898., sestavljen tudi talijanskim jezikom, da sta naslov in zvršetek samo talijanska in da uredni pečati nimajo tudi slovenskega odtiska, vsa ta pritoževanja se tičejo le vprašanj upravne čudi, glede kojih sploh kaj narejevati vrhovno sodišče ni pristojno.

(Njemački): *Od c. kr. prizivnoga suda u Trstu, 29. decembra 1898.* (Talijanskonjemački pečat.) Dr. Kindinger, m. p.

Ista »Podgradska posojilnica in hranilnica« primila je od c. kr. kotarskoga suda u Trstu u civilnih poslovih notu od dne 21. jenara 1899. *A* IX 90—98/17. sastavljenu na slovenski podnesak u njemačkom jeziku sa nadnevkom »U Trstu dne 21. Gennajo 1899«, a naslovljenu »Slavna *Podgarska Posoljica in Hranilnica Castelnuoro*«. Na odnosnoj uzvratnoj prijamnici stoji pisano *„Podgorska Posojilnica Castelnuoro“*.

Pošto su odluke u jezikovnom pogledu, kao što je navedeno od rieči do rieči, prava poruga;

pošto se dielomice istimi, a posve notom c. kr. kotarskoga suda u Trstu u civilnih poslovih, državnimi temeljnimi zakoni Slovencem zajamčena prava krnji;

pošto se ima kvarenje imena u toj noti smatrati jedino porugom na odnosnu slovensku stranku,

uslobadjaju se podpisani upraviti njegovoj preuzvišenosti gosp. ministru pravosudja sliedeći upit:

»Je-li njegova preuzvišenost voljna stati na put protuzakonitom i nedostojnom postupanju, kao što to proizlazi iz dvaju navedenih slučajeva?«

Beč, 31. jenara 1899.

Spinčić, dr. Klaić, Zore, dr. Ferjančić, dr. Gregorčić, Bulat, Šupuk, Žičkar, Biankini, Perić, Povše, dr. Žitnik, Vuković, Berks, Coronini, Kušar, Robić, Wilhelm Pfeifer, Einspieler, Venezje.

Kastavske pačuharije.

Stari ljudi deju: Vuci tovara na most, on neće ako ne pod most. To vam je prava božja istina. I ja sam se svojni dosti nalaločil pak — za vražju korist. Negre, pak negre. Ča se neken ter neken va glavu zatuče, onega ne biš njim z glavi zibl svemi kunjerami ovega sveta. Neki mački po ten taken nete ako ne po talijansku prest, a siroti nemile neznaju ni ča će reć »koša vol dir«. Ja negovorim za Matešu. Bože očuvaj! On zna franjko talijanski, da bi ga čovek, onako srdačnega, kako je, od dragosti svega oemokal, kada ga čuje parolat. Ma Vice! Neki dan ti je nebore pisal rišpondenc svojoj nevode Tonice, kaku ju on zove, iz Opatije, onoj, ka ima butiga. Pisal njoj je talijanski, ma na pošte nišu znali komu to zrućit.

Varamente v Opatije na pošte su sve goli Talijani, ma vragu ti ni mogal zituhtat, kemu li zrućit rešpondencu, ako baš je bila talijanski napisana. Zato su ju deštro poslali nazad odkuda je prišla. Deju, da je nato Vice počel skakat, lih kot da ga neki samemi šili ubada, pak da je strašno terental, aš da su mu Talijani storili strašni afront, kada su mu špondencu vratili. (Tovare, — je rekal Kajfa — drugi put piši po starinsku. Ter znaš, da ni za praščića zvonac).

Tako neki mački nete ako ne na svu silu talijanski prest. Njih Bartolić njim je Bog. Pak kakovega silnega dobra njim je najzada storil? Ako ni, će benj prej smrti — je rekal Žukvarić). A ju. S obećanjem se slabo prćuh puni. Dan današnji pul nekeh ljudi od obećanja do danja je dalje leg od nas do Merik. Pak najzada ako jih ima ča Bartolić na sreu, zač jih ne pride malo nać, da mu povedu, kade jih postol žuli. (Ne škrabaj mi tu ne! — otresal se je žinjer. — On mari za nas kako i Kajfa za divi fonik). Jušto kada smo pul Bartolić, čujte i ovu. Neki dan je Pepić štal, da je bil na rovinjskem tribunale jedan dibatiment. (Je vraga štal, kada nezna talijanski ako ne svoje ime podpisat — osul se je Mateša). Bil je tužen jedan naš čovek, a imel ga je branit jušto ta Bartolić. Prešident od tribunala, kako je stvar naravska, počel je kmetu lepo hrvatski tumačit, za ča i kako je tužen. Na to ti, nebore, skoči Bartolić, kako da ga je osa na nose ubola, i počne kričat, da prešident ne sme hrvatski govorit, da je to proti talijanskem zakonom, da va Istre mora se sudit samo talijanski, a kmet ako nezna zajika, neka se ga gre vadit i ča ti je znan ča i ča ne. Nato zgrabi svoju kanu, pak pobegne, a tužan kmet ostal ti je nebore sam onde kako mokra kokoša. (Dobro mu stoji! — zakričal je Fritalja — zašto nije mene uzeo za advokata. Ja bih bio pustio govorit makar turski, samo ako bi me mastno platio). A? Kakovo je to pomšanje od Bartolića? Najbolje, neka suci i advokati kuntreštanju talijanski koliko teja kmet, kemu gre za kožu, neka onde zejavci prodava. A, ča vam se vidi? Kako bimo se mi na sude mogli branit, da nam suci talijanski govore. A sada, kada govore hrvatski, lazanjamo nebore kako rečke plačarice, kolikogod nam puste, samo da se volj kako oslobodimo sraba. Ma šijor no! Talijani nete od tega ni čut, a najmanje Bartolić. A kada su bili balotacijoni za petu kuriju, ontrat su mu bili dobri hrvatski glasi. (Ni istina niš — naskočil je Biser kako petelı. — Ono su bile slavenske baloti). Namor neka su i osalske tikvi, sam mu ja žboknul. Sada pak govori Bartulić, da se ne sme sudit v Istroj ako ne talijanski, aš da je Isra talijanska zemlja. Ava, ma vas je lepo pogladil od trubca do repa. Tako već ni Slaveni v Istroj, lego samo Talijani i talijanskeh mačić. Huje vam budi!

Mačji kašalj.

Dopisi.

Veliki Lošinj, dne 2. febrara 1899. Gospodo čitatelji, pročitajte, pa se nadivite velikom napjehu novovječne prosvjete u Velikom Lošinju. Prije nego izvjestimo o veličanstvenoj svečanosti otvorenja podružnice «Lege Nazionale» zapitati mi je naše susjede Maloselce, koji im je utisak učinio kad su ovamo došli i vidjeli kako se veloselski ljudi niesu nit makli za taj posao, jer je vas Lošinj bio posve hladan za «Legu» — (altroche immensa, imponente dimostrazione) moji dragi komedijanti! Oduševljenje je popardilaca bilo u sjanoj dvorani (granajo) Voltoline, gdje je sjala osobito elegantnost predsjednika i blagajničara u zamuzanom odjelu itd.

Uprav naš grad nije još nikada prisustvovao takovoj svečanosti! Ima pravo «Il Piccolo», pa dosta. Začudo mi je, pa moram pitati gdje je bilo 100 i više družinara, koji pripadaju «Legi» ubrajajući i one, koje je novoizabrani tajnik samovoljno upisao u popisu družinara, ali (già ricevette più d' un scacco.) Gdje su vam oni izmišljeni darovi udjeljeni od Veloselaca «Legi?» O tomu ne govorite!!!

Razgovorimo se malo sa otvorenim kartam. Gospoda, koja su prisustvovala svetkovini — javno — kod dolazka «naše braće», evo ih — (senza comenti) 1. Dominik dr. Sussich (stranac) 2. Alebrando Petrina, 3. Ernest Bussanich (ovaj se je prikazao samo u dvorani), 4. Silvestar Badessich (ovaj je bio u neizvjesnosti — hoće li, neće li). A gdje su bili toliko zaslužni: Craglietto, Scarpe, Stuparich, Leva, Slechter itd. gdje su vam bile gospodje i gospodjice. Od gospodja, Sussich je jedina valjano bila obučena. Gospodja Badessich, dvije gospodjice Leva, tri Scarpine i jedna Savoldelli, kći Malzice, i jedna Lettich, kćer nekog zanatlije. Evo dakle očit kaz, da se takove ideje u našem mjestu ne hvaćaju, a tko je vriedan pobiti ovu istinu, nek se dade napried. Ako je bilo što buke, bila je samo od naših susjeda sve od mladića golo brka, pošto ljudih u godinah nevidjesmo. Bio neki Tarabocchia, Premuda, Cattarinich, Bonetti, pa jedno 20 gospodja i gospodjica. A nije li vas sram, da vam od djece i ženske sastoji vojska? Spomenuti se došljaci pojavišo okolo 4 ure poslije podne dne 27. decemb. predhodeći im mačija muzika od 6 ili 7 glazbila! Poredašo se uzried trga, jer nije nijednoga bilo, da ih primi. Naravno, kako je bilo predvidljeti, uznemirišе ovo mjesto «con una bravura, con un colpo di e... urličnć: — Živio Lošinj talijanski!!! Te očite i javne uvriede i poticanja bila su dobro odvraćena od povjerenstva od 12 soba, koje se ad hoc sastalo, zastupajuć veliku većinu naših mješćana, i odmah se je predstavilo našem načelniku sa odlučnim prosvjedom. Tu bijaše prisutan jedan občinski savjetnik i stražmeštar oružničtva — ali c. kr. vlast muči! A kako se i neće naši uvriediti, kad se tako vriedja čustvo podaničko onog puka, koji je uviek bio branište vjernosti i odanosti prama uzvišenoj vladajućoj kući (Nek svjedoče Lettich i Craglietto ako takav nije uviek bio V. Lošinj.) Na ustuk ovoj svečanosti naši su u onaj dan medju sobom sakupili u tren svotieu od 68·70 kr. za družbu sv. Cirila i Metoda. Je li popardili, to je neki novčić više nego vi za «Legu?»

«Legaši», pošto su se nekoliko puta prošetali sa «divnom» glazbom po gradu, sakupili se u sjajnoj (žitnici) dvornici Voltoline. Promislite, gdje je V. Lošinj sa 2300 duša, bio zastupan od 15 podardilskih osoba — nije loše! Tu su imenovali ravnateljstvo podružnice E. Bussanicha, kao predsjednika, Cumicicha Antuna tajnikom i Antonciclia postolara blagajnikom. Kako vidite sve čisto talijanska imena i potomci starih Latina. Da ste vidjeli toalet prvog i zadnjeg! Grichota, da nije tu bio fotograf! Skupština trajala je malo i nije bilo plesa a znate li zašto? jer od veselja niesu ni mogli naći tko će im udarati harmonium.

Odlazak je Maloselaca bio baš štogod neobična, dosta je znati, da je pratnja Veloselaca bila jedino od 16 odpadlih duša, koje ću prigodom moći i imenovati. Za ovimi idjaše «slavna dječurlija» kao za maškaranu.

Evo drugi dokaz velike požrtvovnosti Badessicha, bivšeg načelnika, u svojoj kući za njegov imendan 31. p. mj. bilo je 47 osoba, medju ovimi eviet «Lege» Voltolina, Cumicich, Stuparich, dr. Sussich.

Poslije opetovanih navrataka, što je guantiera hodila na okolo, kad su ju izpraznili, našli su u njoj veliku svotu od 3 krune i 40 hell. za «Legu.» Job judni! dali biste vi, ali je vaša ljubav prije za vaš drob. A bućiti i kričati: Evviva! to znate, kao svi talijanci, nego što vi takovi nieste po krvi, jer vam kazuju vaša prezimena, što ste.

Sgorinci, budite čvrsti, nebojte se popardilskih špampada, fundamenti su im slabi, kuća im se mora razrušiti.

Pogled po svietu.

U TRSTU, 15. febrara 1899.

Kao najvažniju dnevnu novost zabilježiti nam je viest, koja se pronosi, da će se tečajem ove godine, i to prigodom velikih vojničkih vježbah sastati okrunjene glave u Celoveu. Već da se čine u tu svrhu priprave za doček visokih gostiju koli u Celoveu, toli u okolici na plemićskih gradovih. U Celoveu imali bi se sastati sa našim vladarom carevi Rusije i Njemačke. Dodje li zbilja do tog sastanka najsilnijih vladara Europe, tada će taj dogodjaj imati bez dvojbe političku važnost.

Službeni list bečke vlade donaša previšnje pismo, kojim se sazivlju nekoji zemaljski sabori ove pole monarhije:

Za dne 20. t. mj. sazvani su sabori Galicije, Moravske, Gornje-Austrije i Solnogradske; za dne 22. t. mj. sabor dalmatinski, dne 25. sabor bukovinski a dne 27. t. mj. sabor Dolnje-Austrije. Ostali zemaljski sabori imali bi se sastati u prvoj polovici mjeseca marča.

Mladočeski zastupnici izdali su nakon odročenja carevinskoga vieća proglas na češki narod. Taj proglas govori trieznim i svečanim načinom. Govoreć o sadašnjem stanju u kraljevini Češkoj odbijaju od sebe odgovornost za to stanje. S porazumljenje izmedju Čeha i Niemaca moguće je samo na temelju ravnopravnosti. U tu svrhu treba, da narod češki ostane složan i sporazuman sa svojimi zastupnici. Njemačke novine lievice carevinskoga vieća podvrgle su oštroj kritici taj proglas. Ta kritika odiše svim samo ne miroljubivošću i pravednošću.

Načelnik grada Beča i poznati vodja kršćansko-socijalne stranke na carevinskom vieću dr. Lueger govorio je ovih dana na javnom mjestu o položaju u Ausriji. On je odsudio ostale njemačke stranke carevinskoga vieća, i to jedne, što se druže sa protivnici Niemaca, a druge što su se složile sa protivnici Austrije.

Predsjednik carevinskoga vieća dr. Fuchs govorio je ovih dana sa jednim dopisnikom jedne bečke novine o položaju. On je kazao medju ostalim, da se može sklopiti nagodba izmedju Čeha i Niemaca jedino u češkom saboru. Dok se to nedogodi — reče — težko da će vlada opet sazvati carevinsko vieće.

Crnogorska vlada pojačala je nedavno svoju posadu na crnogorsko-turskoj granici. U Albaniji pripravljaju se naime muhamedanci na ustanak, u koju svrhu da su jurve imenovali vojskovodju, koji da će sakupiti do 20.000 ustaša. Opreznost je dakle zahtjevala od crnogorske vlade, da učvrsti svoju granicu.

Srbskim vlastodržcem zadaje veliku brigu lošo financijalno stanje zemlje. Državne blagajne boluju neprestano na praznini. Osim toga raste neprestance nezadovoljstvo proti sadašnjoj vladi. Ali k svemu tomu pridružila se i druga bolest, nezadovoljstvo naime sa vladajućom kućom. Po čitavoj naime Srbiji kolaju protidinastički glasovi, što je za mladu kraljevinu pogibeljnije nego li sve ostale nevolje.

Novo bugarsko ministarstvo konštituiralo se tako, da je preuzeo predsjedničtvo Grekov, koji je ujedno ministrom izvanjskih posala. Iz Sofije javljaju, da je predao tamošnji macedonski odbor spomenicu predstavnikom velevlastih, u ovi da odbiše tu spomenicu.

U njemačkom saboru pritužili su se zastupnici Poljaci radi proganjanja Poljaka u Pruskoj. Zastupnik vlade odgorio im je oštro, da vlada mora štititi interese države proti vanjskom i domaćem neprijatelju. Pod tim neprijateljem domaćim smatraju Niemci sve one Poljake, koji neće, da se dobrovoljno poniemče. Niemci su svuda jednaki protivnici Slavena.

Jurina i Franina.

Fr. Si čul neku nedelju klič va svetem Mateje?

Jur. Sam, za vratju korist, kad sam le već bil Biseru platil raport od smrti za malega anjelića, za kega ni imel dirita zet ni pol solda.

Fr. Zač ga nepitaš soldi nazad?

Jur. Od kuda ćeš da mi jih da?

Fr. Od kuda? Ter je sada va dobren kruhe; dali su mu ga Talijani, samo da se naša tužna svetina zakrača va dugi.

Jur. Će ga još sve kigodar blagoslavljat, kad jim bude šal grunat pod bubanj, zač Talijani nete čekat ni praščat fiti, kako pul našega komuna siromahom, al to je najzada njih posal.

* * *

Fr. Zač pak špacakamin va grade deli «Mačju?»

Jur. Ča neznaš, da je Talijan?

Fr. Da nebude još moral va Taliju bežat.

Jur. Ta vrag mu ne spi.

* * *

Fr. Zač ga ono «Mačja» ima s Pavićem?

Jur. Zato, aš ni š njimi.

Fr. Razumen, zač Pave neč ima, a okol «Mačje» je sve puno dešperadosi.

Jur. Ki bi rado papat, al ni miga. Pave na glavu pal.

* * *

Fr. Ča bi reć, da je Žukvarić dole maj hitil?

Jur. Zač zna, da se financa nešali.

Fr. Ma ono ča j' do sada stočil, mu j' franko pasalo.

Jur. Još se nezna, ma ako je, zato neka se zahvali ćiribirskemu kavaljeru i prijatelju fritulara.

* * *

Fr. Ča te pit na Leprinašćine mačji pulj izbori kada j'šla otakalnica va more?

Jur. Ča misliš, da j' težko za onakove peršoni nafaturat bersi koliko ćeš.

Fr. A, tako ti mane reci!

Različite viesti.

Odbor političkoga družtva »Edinost« obdržavati će sutra u petak u 7½ sati na večer redovitu odborsku sjednicu, na koju se ovim pozivlju gg. odbornici i zamjenici.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri podario je gosp. Ante Topić ml. iz Visa f. 3. Živio!

Promjenjena pravila pol. družtva »Edinost«. Po novih pravilih toga družtva odpada ustupnina, a članarina se dieli na 3 razreda:

Za članove I. razreda for. 6.
„ „ II. „ „ 3.
„ „ III. „ „ 1.

Članarina se uplaćuje i u dvih jednakih obrocih. Time je olakšćen svakomu upis u to družtvo, koje je od velike važnosti za nas Hrvate i Slovence Istre i Trsta. Svatko, komu leži na sreu napredak naše svete stvari, imao bi se upisati u to družtvo, koje upravlja našim javnim djelovanjem i koje nastoji, da se što bolje uredimo za daljne borbe, koje nam predstoje u občinah, za sabor i za carev. vieće. Naše rodoljube širom Istre molimo, da se upišu kao članovi toga družtva i da nastoje pridobiti članova medju manje sviestnijim pučanstvom. Novce prima blagajnik g. Ante Bogdanović, Corsin Stadion br. 8.

O konštituiranju občinskoga zastupstva u Tinjanu primili smo od tamo podulji dopis, ali ga danas radi nestašice prostora nemogosmo priobćiti.

50-godišnjica brzojavne postaje u Trstu. Dne 12. t. mj. proslavili su brzojavni činovnici u Trstu 50-godišnjicu brzojavne postaje u Trstu. Ta postaja bijaše otvorena dne 12. febrara 1849. Prva uredovna sobica za brzojav bijaše u palači sadašnjega namjestničtva na III. katu.

Tada se je primalo samo službene brzojave i jedino u njemačkom jeziku.

Imenovanje. Ravnatelj državne gimnazije u Puli g. Stitz imenovan je ravnateljem državne gimnazije «Maksimilian» u Beču.

Glavna skupština »Lovora« u Opatiji. Pjevačko i tamburaško družtvo »Lovor« obdržat će svoju glavnu godišnju skupštinu dne 22. veljače 1899. u 6 sati poslije podne u prostorijama čitaonice »Zore« sa sliedećim dnevnim redom:

1. Otvorenje skupštine po predsjedniku. 2. Čitanje zapisnika zadnje glavne skupštine. 3. Izvješće tajnika. 4. Izvješće blagajnika. 5. Izvješće arhivarice. 6. Upisivanje novih članova. 7. Izbor odbora za god. 1899. 8. Možebitni predlozi.

Podpisani odbor pozivlje ovime na ovu skupštinu ne samo gosp. družtvene članove već i svu gosp. prijatelje narodne glasbe i pjevanja, u švrhu, da obodre mlade naše tamburaše i pjevače i da u čim većem broju pristupe družtvu kano utemeljitelji ili podpirajući članovi i tako podupru družtvo, koje zbilja treba podpore i, kojemu je svrha najplemenitija, naime uzdržati crkveno pjevanje, širiti hrvatsku glasbu i pjesmu, te u dobrotvorne svrhe priređivati koncerte i zabave. Odbor.

Blatno rublje bivšega namjestnika viteza — a sada baruna Rinaldini-a. Za nesretne vladavine toga ljutoga protivnika našega naroda izlazili su ovdje talijanski listovi »Il Mattino« i »La Sera« koji su se tovili na vladinom koritu i koje smo mi obično krstili »jaslari«. Ti listovi zastupali so političke nazore Rinaldini-a, a oni su uživali vladinu podporu. Nu reć bi, da te podpore nebijaše dosta, jer su listovi ti prestali izlaziti koncem prošle godine. Izdavatelji tih listova i vlastnik tiskare tuže sada vladu radi 57.000 for. koje da imadu dobiti od nje kao podporu, i koju njim je valjda vitez — barun Rinaldini obećao. U taj nečisti posao upleten je i jedan činovnik c. k. namjestničtva, ljubimac g. viteza-baruna.

Baška koncem jenara 1899. (Svaša po nešto.) Nastajućeg febrara biti će 25 godina, da je ustrojena ovdešnja čitaonica. Cvala je, napredovala, dok smo se borili za občinu. Čim je prestala borba, dotično, odkad je nestalo pogibelji za hrvatstvo občine, naša je čitaonica stala malo po malo padati i hodati rakovim putem, te je jur bila na rubu propasti i bila bi propala, da se nisu minulog septembra zauzeli vidjeniji rodoljubi, da ju spase. Proslava 25-godišnjice odgodjena je na septembar, kad bivaju navadno kod kuće svi naši trgovci i učitelji, kojima nek je medjutim preporučeno, da to naše najstarije družtvo podupiruju i — što je važnije — kad su kod kuće takodjer pohadjajn, jer bez toga neima života nijedno družtvo.

Poštemeštrom u Baški bio je imenovan bivši tajnik dubrašjanskog Jušta. U natječaju bio je i jedan domaći čovjek. Po slovu natječajnog oglasa imao bi bio imati prednost pred svakim, jer je posjedovao sve zahtjevane uvjete. Nije imao još izpit usposobljenja, ali toga natječajni oglas nije ni zahtjevao, već samo obećanje, da će u stanovitom roku položiti propisane izpite. Ipak se je domaćeg čovjeka mimoišlo, a imenovalo .... fiorentinca. To je s toga, što se je nekomu iz Krka htjelo imati u Baški svojeg .... čovjeka. Doznajemo bo iz najpouzdanijeg vrela, da je »netko« opisao fiorentinca najcifrastije, a valjda je naveo i njegovo uzorno gospodarstvo i netaknutu očevinu. Glasa se nadalje, da je ravnateljstvo pošta povisilo imenovanomu poštemeštru godišnju proviziju za vodjenje dnevne kariole izmed Baške i Krka od f. 900 na 1500, dapače nekoji tvrde na 2000 for. Nebi li zar Ungaro-Croata mogla za te dve hiljade forinti produljiti svakidanju prugu iz Krka do Baške? Od kolike bi to bilo koristi, iztaklo se u više molbenicah, a družtvo pak pogotovo nebi štetovalo. Naši rodjaci na Rieci mogli bi o tom povesti riječ na ravnateljstvu Ungaro-Croate, pa kad bi ono bilo voljno produljiti onu prugu uz subvenciju od 2000 for., imala bi se občina u tom smislu obratiti odnah obrazloženom predstavkom na ministarstvo za trgovinu, i nevjerujemo da nebi uspjela.

Ne zato, što bi se tudjemu zlu radovali; nego da iztaknemo kako pravda božja nije mrtva riječ, navadjamo naprosto sliedeće činjenice. Od onih, koji su se najvećma zouzimali, da bude naš načelnik B. Pajalić odsudjen, što je bio pridržno nekoliko sati u uredu zloglasnog kortesa: — jedan je jur radi prevare odsudjen i sami u zatvoru; drugomu će radi prevare suditi porota u Gorici, dočim je treći istoimeno radi prevare jur prijavljen sudu. Znamenito je pak kod svega toga, da proti nijednomu od te trojice nije podnešena tužba sa strane Bašćana, već su strane njihovih vanjskih političkih jednomišljenika. Velik li si Bože naš!

Za dalnji popravak obale u našoj luci jur je visoka pomorska vlada obdržavala dražbu, te će radnja čim skorije započeti. A što radi visoka primorska vlada sa popravkom naše crkve i zvonika? Prosjači i traži nebi li joj siromašici pomogao tko platiti četvrtinu potroška, koji ju zapada. Bez komenta!

Drzovita laž. Iz Lindara (občina Pazin) pišu nam 15. t. mj. Glasilo tršćanskih židova donielo je odavle bezobraznu laž, koju valja da tomu nitkovu natrag u grlo zatučemo. Piše naime, da je poznati «Mate» (vitez!? B) dušnično prigodom zadnje naše zabave čestitoga blagajnika občine Pazin g. Josipa Mandića i ovaj da je tu ćušku mirne duše primio. Evo što je na svemu tomu istine. Glasoviti «Mate» hotio je nepozvan na našu zabavu u g. Mandić turio ga po stubama iz kuće na polje. Naš junak «Mate» udario je zbilja g. Mandića šakom, nu ovaj neostade mu dužan već mu vratio posudu sa interesi. Povrh toga sročili su nekoji prisutni iza toga na sirotu «Mata» te kad ga je g. Mandić ostavio, izlemali ga kako je zaslužio. Jadni «Mate» sjećati će se zaista ono večeri dugo, jer je pošteno dobio sve ono, što je tražio. Drugi put prije nego stupi nepozvan u tudju kuću, neka si dozove u pamet našu poslovicu, da je nepozvanomu gostu mjesto iza vratili.

Iz Zrenja pišu nam 14. t. mj. Drže ći se g. uredničke one naše zlatne «svoj k svomu», što ju vazda i Vi preporučate, javljamo putem dične «Naše Sloge» našemu puku u ovoj i u susjednih obćinah, da je otvorio naš vrlodušni rodoljub Ante Rumen u ovdašnjem selu Cabranjica vlastitu tkalčiju i da preuzimlje bilo koje vrsti djelo. Toga znanta imade kod nas malo ljudi, pa ga vrše krnjeli ili Talijani, koje naš puk svojim novcem podpomaže, a to nebi imalo više biti, je imademo svoga čovjeka, čestitoga tkalca i iskrenoga rodoljuba. Pomozimo njega, jer je naš dušom i tjelom.

Velika nesreća. Prijatelj našega lista iz Kaldira (občina Motovun) piše nam o sliedećem nesretnom dogodjaju: Dne 24. jenara pošao je rano od kuće Matko Flego pok. Antuna iz kaldirskih Lazi k sv. Bartolu, da popravi jedan vrganj. Čitav dan bijaše izvanredno vesco. Na večer u 9. i pol sati vraćao se kući. Na putu pao je u jedan potočić sa svim orudjem raniv se tako težko, da je ondje ostao ležati do drugoga jutra. Neka žena našla ga je na istom mjestu, gdje je vapio držeći ruku izpod glave dočim je voda po njemu tekla. Na vapaj žene došlo je ljudi te ga prieneše u jednu kuću, kamo je kasnije došao i liečnik pak svećenik. Okolo 3. sata popadne preminu jadnik ostavivi mladu udovu i jedno diete. Za njim žali rodbina i znanci, jer bijaše dobra srca, poštenjak od pete do glave i čestit naš rodoljub. Počivao u miru!

C. kr. kot. školsko vieće u Lošinju. Sjednica od 7 članova, 2 odsutna. Dne 11. siečnja o. g. bila je prva sjednica ovoga vieća za god. 1899. Malko je dugo prošlo od zadnje sjednice do ove, jer od 28. rujna 1898. nije bilo sjednice do 11. siečnja 1899. Valjda stanovita hermeneutika ovako tumači onaj §, koji odredjuje, da se sjednice imadu redovito držati barem jedan put na mjesec.

Pročitavši zapisnik predjašnje sjednice, prije nego se prešlo na dnevni red, jedan se član sjeća toplim riečima jubileja Nj. Veličanstva. — Bijaše priobćen odpis c. kr. zemaljskoga školskoga vieća, kojim daje na znanje odluku vis. c. kr. ministarstva, da ima nadzornik za talijanske škole nadzirati učenje talijanskog jezika u hrvat. školah; tako isto nadzornik za hrvatske škole učenje hrvats. jezika i u talijan. školah. — Bijaše priobćen jedan odpis istoga vieća glede učiteljskoga stana u Martinšćici. — Isto glede školske zgrade na Susku. — Prima se na znanje izvješće ravnateljstva pučke učione u Dobrinju o zakasnjelom otvoru one škole. — Primaju se na znanje izvješća kotarskih nadzornika o kotarskih učiteljskih skupščinah, nedavno obdržanih, te se podupiru nekoje prihvaćene rezolucije. — Podupiru se jednoglasno molbe učitelja S. Ž., L. M., J. M., da budu promaknuti u viši plaćevni razred. — Podupiru se i preporučaju jednoglasno molbe učitelja M. R., G. B., B. F., L. P., M. D., za doznačenje petgodišnjih doplataka. — Prima se na znanje izvješće mj. školskoga vieća u Velom Lošinju o popravcih učinjenih na školskoj zgradi. — Odpis zemaljskoga školskoga vieća o razdieljenju školskih praznika u Velom Lošinju. — Prima se prošnja školskoga ravnateljstva u Osoru glede učiteljice za ručne radnje. — Podupire se molba nekojih učitelja za predujam plaće. — Podupire se predlog ravnateljstva obiju škola u Cresu, da bude namješten posebni vjeroučitelj, obavieštivši istodobno preč. bisk. ordinarjat u Krku. — Odpis zem. šk. vieća, kojim se javlja, da će u ženskih školah u Malom Lošinju i u Cresu uvesti poludnevnu obuku, ako obćine ne provide za školske zgrade. — Odpis istoga vieća, kojim se ženska učiona u Cresu podiže na četverorazrednu. — Snop molbenica za oprost od škole, većinom iz Cresa i iz Baške, od kojih se nekoje primaju, a nekoje ne, prema predlogu gospode izvjestitelja. — Ad eventualia predlaže jedan član, da c. kr. kot. školsko vieće priobći ravnateljstvu svake škole napose oglas natječaja, jer okružnice dolaze prekasno. Isti predlaže, da bi se oglasi tiskali i u kojoj novini hrvatskoj u pokrajini. — Predluže, da bi se umolilo visoko zem. škols. vieće, da bi već jednom dokončalo pitanje o otvorenju nekojih škola na otoku Krku, od kojih se već s nekojima razvlači od god. 1890.! — Iznaša poteškoće, na koje nailaze učitelji, kad im radi bolesti valja pitati dulji dopust, jer bi morali poći kotarskomu liečniku, da ih pregleda, što je obično nemoguće. Predlaže, da se tomu doskoči. — Jedan član iznaša slučaj, koji se je dogodio nedavno, da je učitelj pred djecom pozvao na red vjeroučitelja, jer je ovaj dopustio, da djeca u školi mole Boga na jeziku materinskom, a to učitelju nije bilo drago. Moli, da se providi, da se već to nebi dogodilo, jer učitelj ne ima prava, da se pača u posao vjeroučitelja. Predsjednik diže sjednicu.

Matica Hrvatska razpisuje za tek. godinu na broju četiri književna natječaja, pak da potakne naš književni sviet na što mnogobrojnije učestvovanje kod ovih književnih natječaja, razpisuje iz zaklada: Veber-Tkalčevićevo i Dušana Kotura dvostruku nagradu, tako, da će pisac za nagradjeni rukopis primiti osim zakladne nagrade, — kojom prema izričitim ustanovama zakladnica «Matica» već biva vlastnikom nagradjena rukopisa i dužna ga je štampati — još i obični honorar po tiskanom arku iz «Matičinih» redovitih dohodaka. Bilo i od ovog «Matičinog» nastojanja što veće koristi hrvatskoj knjizi!

Iz Pule pišu nam 12. t. mj. Čitali ste valjda u talijanskih novinah kako su naši »Legaši« priredili dne 4. t. mj. u ovdašnjem kazalištu ples na korist toga pogibeljnog nam družtva. O samom plesu neću da gubim riječi, jer bi to malo zaninanlo Vaše cienjene čitatelje, ali nešto drugo leži mi na srcu.

Naše gradsko zastupstvo pomnožilo je nedavno broj javnih redara, koji nebi smjeli pripadati nijednoj političkoj stranci, već jedino služiti javnosti, paziti na red i mir u gradu. Njih plaća čitava obćina, dakle Slaveni, Niemci i Talijani, pak bi morali biti jednako na usluzi i službu svim trim narodnostim. Ali tomu nije tako.

Kako spomenuh na uvodu imalo je zlosretna »Lega« rečenoga dana svoj ples i na tom plesu paradirali su naši obćinski redari kao da se taj radi o kakvoj javnoj svečanosti. Čudno nam se čini, kako je mogla gradska uprava dozvoliti, da obćinski redari dodju na takav ples u podpunoj paradi, dočim dolaze na druge javne zabave u običnom odielu. Odatle se vidi, da gradska uprava smatra obćinske redare kao poslužnike talijanaške stranke, nipošto pako kao čuvare javnoga reda i mira. Nu, odatle sliedi još nešto, ono naime, što smo mi više puta naglasili, da bi morala država uzeti u svoje ruke redarstvo u ovom gradu i tada se zaista nebi dogadjalo toliko kradja i inih zlodjela kao što se to baš u zadnje doba ovdje dogadja.

Tko želi dakle, da javni redari budu samo čuvari mira i reda u gradu Puli, taj mora biti i zato, da se sadašnje redarstvo podržavi.

Iz Opatije pišu nam 13. t. mj. U posljednjem broju «Naše Sloge» iztakli smo medju ostalim jedan vrlo neugodan pojav, biva, što se već od nekoliko vremena amo pozivlju u naša družtva i zabave nekoji od najzagriženijih Talijana. Mi smo takav postupak odsudili najstrožje, jer se njim upravo povriedjuje naša čast i naš hrvatski ponos. Punim smo se pravom mogli nadati, da će oni, koji kod naših zabava vedre i oblače, napokon uviedjeti neumjestnost takvog postupka, i učiniti sve moguće, da se u buduće uklone sve, što bi moglo, da nas ma kako vriedlja i dira u najosjetljivije strane hrvatskog našeg srca, — kad al eto - - naše se nade izjalovile a naš glas ostao glas vapijućega u pustinji. Na naše veliko snebivanje — a da kažemo pravu riječ, s gražanjem smo i s ogavnošću morali da prigodom posljednjeg plesa naših podružnica Sv. Cirila i Metoda za Istru — gledamo u našem kolu opet nekoje predstavnike onoga naroda, koga mi prnim pravom smatramo za našega najljućega i najsurovijega dušmana, tlačitelja i gnječitelja svih nas u Istri.

Da se razumimo! Daleko je od nas misao, da bi mi ciljali na osobe — — — nu dužnost nas veže, da ne prešutimo žalostni takav pojav. Jer koli njihovo prijateljstvo, toli i blizina njihova, nama mogu da budu samo od štete. Iole ob misaonu i umnu rodoljubu ne treba to tek dokazivati. Jaz, što ga talijanski kolovodje probiše izmedju svoga naroda i našega, mi ne možemo ni nesmijemo da ga zatrpavamo ako ne želimo, da se sav naš rad oko norodnog buljka ne izrodi u puki štetni oportunizam koji je otac pogubnom indiferentizmu. O žalostnim posljedicama, što ih oportunizam, radja, možemo se lasno osvjedočiti, bacimo li samo jedan pogled na jadni i kukavni položaj riečkih Hrvata. I tamo su se naši rado bratimili s iredentom, pa eto kamo ih dovela. I drugdje, a najskoli u Dalmaciji mogli bismo naći traga žalostnim takovim pojavima, nu da ne duljimo očitovati nam je, da mi nećemo dopustiti, da se pod ikakvom i ikojom krinkom ta zaraza i u nas uvuče. Sa svim našim silama radit ćemo na čistoj narodnoj podlozi, visoko dižući onu zastavu, što ju medju nama prvi podigao naš dični Ivan Fiamin i njegovi velevriedni drugovi. Njihove ćemo tradicije nastavljati i mi ujedno s njima; i naša ćemo vrata zatvarati onima, koji nam ćak otimlju i pravo na život. To neka zapamte oni, koji o toj stvari drugčije misle i to budi iz prijateljstva do pojedinih osoba, ili budi, da time naprave kakavgod «g' šeft».

Iz Oprtlja pišu nam 11. t. mj. Ovdje jedva čekamo, da već jednom prestane ovo nezdravo stanje na obćinskoj upravi. Talijanaši će sa izbori zatezati, jer njim to računa meće. Sada zapovieduju naime oni, a što bi moglo biti poslije novih izbora, toga jošte neznaju, ali se uprav toga boje.

U našoj župnoj crkvi ukidaju talijanski svećeniti malo po malo i ono malo našega jezika, koj bijaše u njoj u porabi. Već bijaše o tomu više puta govora u Vašem listu. Sada Vam javljamo, da bijaše pod sadašnjim župnikom ukinuta hrvatska molitav na koncu sv. mise. Na ordinarijatu u Trstu znadu za sve te samovoljne promjene, ali ipak ne čine ništa proti tim neprijateljem našega jezika. Kad se u Trstu pritužimo, obeća nam se sa riečmi: ćemo, ćemo, ali se ipak ništa neučini. Kod ordinarijata moraju imati i nekoga »špiuna« jer naš piovan odmah dozna za osobe, koje su na ordinarijatu bile i što su tamo tražile. U sjednici upravnoga vieća, na kojoj su talijanaši prihvatili prosvjed proti hrvatskoj gimnaziji u Pazinu, glasovali su naši Oršić i Visintin proti prosvjedu.

Novi parobrod za financijalne oblasti u Dalmaciji — sa talijanskim imenom. Koliko nam je poznato nenosi u čitavoj Dalmaciji nijedan službeni parobrod hrvatskoga imena. Toj nepravdi pridružila se ovih dana jedna nova. Ovdje naime sagradjen je novi parobrod za financijalne oblasti u Dalmaciji a ime mu dadoše »Zara«. Mi neznamo po čijem nalogu krste se ti službeni parobrodi za hrvatsku zemlju talijanskimi imeni, nu čudno nam je, što se to dogadja pod sadašnjim ravnateljem, koji je rodjen a Kranjskoj, koji govori slovenski, i koji nam nije — koliko znano — protivan.

Svakako bi dobro, da gg. dalmatinski zastupnici bilo doma bilo u Beču i radi toga pokažu zube onim, na koje to spada.

Hovik kod Lošinja dne 2. febrara — Pred godinu dana tužili smo se nad talijanskom »bruttura«, da, kad nas pomilujete, bol nam se umanji, a sad dolazimo, da dielimo s Vama veselje, da jače odjekne.

Odavna nije ovo naše mjesto doživilo radostnijih mesopustnih dneva, do onih, što su bili dne 9. i 18. pr. m. Jer se je dne 9. oženio i pirovao g. Dinko Budinić, a dne 18. Anton Budinić; prvi strie a drugi netjake. Dva sokola častnog roda Antižića. A i jest kod nas častan rod Antižića u svemu, al poglavito u ljubavi vjere i domovine.

Pred dvedesetak godina odputovao je u Ameriku Matej Budinić brat prvog a otac drugog mladoženje, ne trbuhom za kruhom, nego da medj širim svietom svojim bistrim umom i radinom rukom proskrbi sebi i svojoj obitelji sretniju budućnost. I Bog je radiši pomogao. Jer već nakon rada od njekoliko godina mogao je u Toccopilli (Chile) otvoriti priličnu trgovinu. Kako je trgovina dan na dan rasla, prizivao je u Toccopillu redom braću, sina i netjake, a najzada i svu obitelj, tako te je sada u Ticcopilli trgovačka kuća braće Budinića jedna od prvih. Ali nisu braća zaboravila u dalekoj tudjini na svoj dom, niti su mladići zavo-

ljeli tudjinke. Ne, oni su kako kaže naša pjesma:

„Hrvatice ljubili
Ljubili slobodu
Krvcu svoju dali su
Hrvatskomu rodu«.

Zato prvi poslije 16 godina, a drugi poslije 12, vraća se u svoj rodni kraj i uzimaju si žene kćeri našeg roda, krvi i ćudenja. Evala! I osvanu 9ti dan pr. m. ženi se naš obljubljeni Dinko sa Katom Cvelić. To nije bilo samo njihovo veselje, veseli se čitavo selo i malo i velo, mužari pucaju od rana jutra do kasne večeri, zastave se viju, narod se kupi, svatovi se spremaju i šteta, da nije vrieme dopustilo, da nas pohodi više domorodaca iz Velog sela, da se lieno veselje poveća. Prošao je tjedan u bratskom veselju i iskrenoj ljubavi i predugo bi išlo, da hoćemo sve kazivati, kako se zabavljalo a što pjevalo i govorilo. — Nismo se pravo ni razišli, eto drugog veselja, pira našeg Antona. Osvanuo krasan dan, vedro kô ribje oko, nitko veseliji od svatova, a bješe liepa kita tih svatova. Medju ostalima naš dični načelnik Veloselski g. Ivan Leva, pak prvi obć. savjetnik Ivan Lazarić, koji bijaše kumom našoj nevjestici Nili Raguzin, netjakinji monsignora Petrine, kapelana Njegove Visosti nadvojvode Karla Stjepana. A monsignor nije mogao biti s nama, jer je baš toga dneva morao prouzeti s nadvojvodom putovanje po Dalmaciji.

(Konac slieći.)

Priposlano.[1])

Velešt. g. uredniče!

Izvolite uvrstiti ovo malo redaka u Vaš velecienjeni list pod moju odgovornost a na obranu mojega poštenja.

U Dubrovniku izlazeći list »Dubrovnik« donio je u 6. svojem broju od dne 5. t. mj. dopis iz New Yorka, u kojem su živo i istinito opisane neprilike, koje su imali nekoji dalmatinski izseljenici radi nepoštenoga postupanja s njima od strane poznatoga Carla Pirelli-a u Trstu. Stvar je opisana baš onako, kako ju predočiste Vi u zadnjem broju »Naše Sloge« o istom predmetu.

Nu na žalost isti dopisnik dotaknuo se na koncu dopisa i moje osobe načinom, koji neodgovara nimalo istini. On kaže naime, da se je pred godinu dana dogodio samnom jednak slučaj kaošto sada sa Pirelli-em. Nu to nije istina, o čemu će se osvjedočit i g. dopisnik i »Dubrovnik« kad im po duši istinito stvar razložim.

Istina je, da bijahu prošle godine putujući 8 dana u Havru zaustavljeni, nu ništa mojom krivnjom, već je to prouzročio jedan agent, čije ime mogu privatno svakomu kazati. Pa ukoprem nisam ni najmanje kriv bio, ja sam ipak platio putnikom sve troškove za osam dana u iznosu od **700** franaka.

Kao potvrdu tomu navadjam i to, da ovdašnje redarstvo na prijavu c. kr. konzula u Havru nije našlo potrebitim niti da me presluša u toj stvari.

Ako su oni putnici doista i bili 8 dana u Havru, ja sam za sve na vrieme novce odpremio, a krivnja bijaše na agentu, koji nije putnike u pravo doba željeznicom dalje odpremio. Za taj nehaj ili nemar toga agenta platio sam ja 700 franaka svojevoljno putnikom za njihove troškove, što sam uviek pripravan svakomu pismeno dokazati.

U tom pitanju ovo je gola istina i ništa drugo.

U Trstu 14. febrara 1899.

Alojzij Mozetić v. r.

Ured. za putovanja u tu- i inozemstvo.

[1]) Za članke pod gornjim naslovom ne odgovara uredničtvo.

Listnica uredničtva.

Gosp. F. S. u P. Zamjerate nam, što niesmo bar spomenuli ljetošnje korizmene postanice ove biskupije, ali ako Vam kažemo, da je ovdje još ne vidjeli niesmo, zaista ćete svoj oštri sud o nami promjeniti. Znajte gospodine, da stoje ovdašnja židovska uredničtva u boljem odnošaju sa mladom gospodom reformatori (koja u biskupskoj pisarni vedre i oblače) nego li ijedan slavenski list grada Trsta. Ako Vam rečemo, da su nam uzkratili i zamjenu diocezanskog glasila, tada će Vam biti jasno s kim imademo posla. Vaš ukor dakle nebijaše ovaj put umjestan.

Listnica uprave.

Nadalje uplatili su za „Našu Slogu“ p. n. gg.: C. dr. V. Sisak f. 10, V. I. Karlovac f. 2.50, C. F. Rieka f. 1, S. A. Lošinj f. 14.40, K. I. Podgorje f. 2, K. Z. Hrušica f. 3, L. M. Kastav f. 6, S. J. Zamet f. 1, S. M. Tomaj f. 2.50, P. I. Grižane f. 2, M. dr. S. Tymau (Ug.) f. 5, S. F. Sisak f. 5, F. S. Ivanić-grad f. 2, Sch. I. Zagreb f. 3, P. M. Rieka f. 2, D. A. Brnčići f. 2, S. V. Pula f. 2, S. I. Kanfanar f. 2, B. A. Lindar f. 2, Gradj. strelj. društvo Zagreb f. 2.50, R. I. Rieka f. 2, G. I. Sušak f. 1. R. Ismaila Egipat f. 6.56, Čitaonica Sv. Ivan Zelina f. 2.50, P. N. Berseč f. 8, M. C. Vrana-Cres f. 2, S. I. Cres f. 4.

(Sliedi.)

Izkaz

prinosa za ravnateljstvo „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru“ tokom mjeseca prosinca god. 1898.

(Nastavak i konac.)

Gosp. Julij Miran, učitelj u Sv. Mateju svoj mj. prinos za decembar . .	f. 1.—
Gosp. Hrvoj Istranić svoj mj. prinos za decembar	„ 1.—
Gosp. dr. Konrad Janežić, odvjetnik u Volosku svoj mj. prinos za dec.	„ 1.—
Gosp. prof. Spinčić, narodni zastupnik predaje primljenih iz Vel. Grdjevca, tamo od razne gg.: darovanih . .	„ 8.—
Gosp. Ivan Fiamin, pomors. kapetan i kućevlastnik u Opatiji u ime oprosta čestitanja prigodom mjene godine .	„ 1.—
Gosp. August Rajčić, učitelj u Opatlji na ime oprosta od čestitanja prigodom mjene godine	„ 1.—
Gosp. Bartol Šverljuga u Iki na ime oprosta od čestitanja prigodom mjene godine	„ 1.—
Gosp. dr. Josip Šebesta, obć. liečnik u Kastvu svoje mj. prinose za oktob., novemb. decemb.	„ 3.—
Msg. Vinko Zamlić — Volosko svoje mj. prinose za julij i decembar .	„ 6.—
Gosp. Josip Gražić. župnik u Bermu na ime tamošnjeg blagajnika podružnice	„ 40.—

Dr. Fabianić,
blagajnik.

G. LIKAR

u Gorici, Sjemeniška ulica 10

trgovac sa pisarničkimi i školskimi predmeti te svakovrstne papirnate robe uz najniže konkurenčne ciene, preporuča se svojim slavenskim zemljakom najuljudnije za mnogobrojne naručbe.

PRODAJA

dalmatinskog vina

na malo i veliko.

(vlastitog proizvoda iz Jesenica kod Omišal

Filipa Ivaniševića

U Trstu, Via Carintia br. 22.

Phönix-Pomade

Na izložbi za ujegovanje zdravlja i bolestnika u Stuttgartu 1890 nagradjena **odlikom**, jest po mnienju liečnika i priznata sa hiljadami zahvalnica.

Jedino postojeće u istinu pravo i neškodljivo sredstvo, da gospodjam i gospodi izraste **podpuna i bujna kosa** i da zaprieči odmah **opadanje kose i tvorenje prhuta**; ona pospješuje i kod posve mlade gospode rast **jakih brkova**. Jamči se za uspjeh kano i za neštetnost. Lončić 80 nvč., poštom ili pouzetjem 90 nvč. **K. Hoppe,**

Beč I. Wipplingergasse 1a.

Sve vrsti

tambura

doviva se kod tvrdke

J. Štjepušin

SISAK

Cienike šaljem na zahtjev svakomu franko.

G. Piccoli,

dvorski dobavljač

Nj. Svetosti pape

Lava XIII.

ljekarničar „pri angelu“

u Ljubljani, Dunajska cesta.

Željeznato vino.

Kemične analize odličnih strukovnjaka, koji su u

željeznatom vinu

ljekarničara **Piccoli-a u Ljubljani** uviek potvrdili navedeno množtvo željeza, jesu najboljim dokazom, te pružaju najveće jamstvo za njegovo djelovanje.

Ovo vino je dobro za **slabokrvne, nervozne, te za osobe usljed bolesti oslabljene, za blieđu, mršavu i boljihavu djecu.**

Ciena stakleuki od ½ litra 1 for.

Naručbe se razašilje kretom pošte; poštarinu plaćaju naručitelji.

THE GRESHAM

Englesko osjeguravajuće družtvo na životu Londonu

Aktiva družtva do 31. decembra 1897	Kruna	159.997,579.—
Godišnja uplata premija i interesa do 31. dec. 1897	„	28.823,375.—
Izplaćeno na osjeguranja i interesa od postanka družt. (1848),	„	343.860,067.—
U godini 1897. izdano 7468 polica za glavnicu od	„	67.331,351.91

Prospekti, cijenici i u obće sve druge informacije šalju se badava, ko god pismeno zapita od dolje imenovanog zastupstva, koje dopisuje u svijem jezicima.

Glavno zastupstvo u Trstu

Via del Teatro, N. 1, Tergesteo, Scala IV.

(Traže se svuda dobri agenti i zastupnici.)

Zahvalnice!!

Štovani gospodine!

Zahvaljujem Vam, što ste mi tako izvrstan lieh proti kašlju i prsoboli poslali. Potrošio sam jednu boca trputčevoga soka, pa mi je kašalj i prsobol skoro prestala. Pošljite mi odmah još 3 boce Vašega izvrstnoga trputčevoga soka a uz to i 2 omota čaja proti kašlju. Sa veleštovanjem

U Divači, 19. listopada 1897.

Vaš zahvalni
JAKOB SUPPAN.

Trpučev sok. (Spitzwegerich-Saft), koji tako izvrstno djeluje proti kašlju, prsoboli, promuklosti, težkom disanju pa i za stare bolesti, dobiva se uviek svjež u ljekarni k Zrinskomu, H. Brodjovin, Zagreb, Zrinjski trg broj 20.

Neka svatko pazi na zaštitni znak, jer samo onaj trpučev sok je iz moje ljekarne; koji ima na boci sliku *Nikole Šubića Zrinskoga*, bana hrvatskoga.

Ciena boci trputčevog soka sa točnim napukom 75 novčića.

Uz trputčev sok dobro je i gorski čaj proti kašlju rabiti.

Ciena jednog omota gorskog čaja proti kašlju za točnim naputkom 35 nč.

Jedno i drugo šalje se svaki dan uz poštarsko pouzeće. Tko novac unapried šalje, neka za tovarni list i kištien 20 nvč. priračuna.

Ljekarna k Zrinjskomu
H BRODJOVIN
Zagreb, Zrinjski trg br. 20.

Cienjeni gospodine ljekarniče!

Prije kratkoga vremena naručio sam od Vas jednu boce pojačanih šveđskih kapljica; ove su meni i mojim znancem tako dobro djelovale, da Vam se moram na tom dobrom ljeku najtoplije zahvaliti. Izvolite mi za moje znance još tri boce po 80 nvč poštarskim pouzećem poslati.

Modruš, dne 26. svibnja 1898.

Sa štovanjem
VID ZANIĆ.

Prave pojačane švedske kapljice djeluju izvrstno proti svim želudačnim bolim, popravljaju probavu, čiste krv, jačaju želudac. Od ovih se kapljica izgube sve bolesti želudca i cijeva, a dobije se dobar apetit.

Treba paziti na zaštitni znak, jer samo one pojačane švedske kapljice su iz moje ljekarne, koje imadu na boci sliku *Nikole Šubića Zrinjskoga*, bana hrvatskoga.

Ciena jedne boce pojačanih švedskih kapljica za točnim naputkom 80 nvč.

Šalje se svaki dan uz poštarsko pouzeće.

Tko novac unapried šalje, neka za tovarni list i kištien 20 nvč. priračuna.

Ljekarna k Zrinjskomu
H BRODJOVIN
Zagreb, Zrinjski trg br. 20.

Naručbe, koje iznašaju 5 for. i više šalju se franko.

Vrlo poštovani gospodine!

Moja žena ležala je tri mjesaca od trganja i kostoboli. Čim je počela upotrebljavati Vaše „mazilo proti kostoboli“ ustala je već za tri dana, pa danas hvala Bogu hoda. Zahvaljujući se Vama na tom izvanrednom mazilu, ostajem

U Strmcu kod Stubice 12. travnja 1898.

sluga pokoren
BARTOL LISIČKI.

Mazilo proti kostoboli (Fluid) je veoma dobar lieh proti trganju i kalanju u kostima, reumatizmu, bolima u križicah, proti prehladam, kod propuha i. t. d. Mazilo jača izmučene žile, te kriepi starce, koji pate na slaboći nogu.

Svaka boca mora biti providjena sa zaštitnim znakom t. j. slikom *Nicole Šubića Zrinjskoga*, bana hrvatskoga, jer samo ono je mazilo iz moje ljekarne, koje taj zaštitni znak na boci nosi.

Ciena jedne boce mazila proti kostoboli sa točnim naputkom 75 novčića.

Svaki dan se uz poštarsko pouzeće razašilje.

Tko novac unapried šalje, neka za tovarni list i kištien 20 nvč. priračuna.

Ljekarna k Zrinjskomu
H. BRODJOVIN
Zagreb, Zrinjski trg br. 20.

Broj 7. U Trstu, 23. febrara 1899. Godina XXX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku il po dogovoru. Isto tako je se prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list ne dodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ Nar. pod.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku, osim 2. febrara, 6. aprila, 11. maja, 1. junija, 20. junija, 2. nov. i 28. dec. Netiskani dopisi se nevraćaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 nč.

Uredničtvo nalazi se u ulici Farneto broj 14.

Odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić. Tiskara konsorcija lista „Edinost“ ulica Carintia br. 12 u Trstu.

Dr. Rizzi je zbilja interpelovao.

Čitalo se je u novinah, da je njegova preuzvišenost gospodin ministar-predsjednik vraćao brzojavne prosvjede proti hrvatskoj gimnaziji u Pazinu; i da će ga radi toga zastupnik dr. Rizzi interpelovati. I dr. Rizzi je zbilja interpelovao gospodina ministra-predsjednika. Dogodilo se je to dne 31. jenara 1899., posliednji dan prije određenoga zasjedanja carovinskoga vieća. Osim njega podpisali su interpelaciju talijanski zastupnici, primorski i tirolski, takozvani klerikalni i takozvani liberalni (sve jedna pašta); na dalje razni članovi njemačkoga veleposjeda, medju njimi i bivši ministar trgovine dr. Bürnreuttor i čezneći za ministarstvom graf Stürkh; te njemački liberalci i njemački nacionalci. Od Njemačke opozicije manjkaju njim još samo antisemiti i skupinica Šenerer-Wolf. U interpelaciji se veli, da je namjeravano ustrojenje hrvatske gimnazije u talijanskom gradu Pazinu izazvalo u Istri i u drugih po Talijanih obitavanih zemljah najveću razdraženost. Ta razdraženost je za to tolika, jer se namjeravanim ustrojenjem nezadovoljava pravoj potrebi slavenskih naroda, koji u Istri stanuju, nego se u njoj vidi koncesija dana iz političkih razloga u svrhe poslavenjenja, koncesija, koja je ujedno povriedajezikovnoga posjedovnoga prava Talijana. Posliedica toga razdraženja bile su nebrojene prosvjedne (protestne) izjave u Primorju i Trentinu, koje kažu, kako osjetljivo je vlada uvriedila talijanski živalj. Občinska zastupstva i prosvjedne skupštine dale su izražaju čuvstvu puka. Prihvaćene odluke, kojimi se je prosvjedovalo (protestiralo) proti neopravdivoj naredbi vlade i zahtjevalo, da ju opozove, prijavilo se je brzojavno gospodinu ministru-predsjedniku. Moglo se je očekivati, da će vlada te želje i pritužbe pučanstva, izražene na temelju članka 11. i 13. temeljnoga državnoga zakona 21. decembra 1867. br. 142., barem na znanja uzeti. Ali dogodilo se je, što se je težko kad u ustavnih državah dogodilo, naime to, da je gospodin ministar-predsjednik dao naprosto povratiti brzojavke na občinske načelnike i predsjedatelje pućkih skupština. Obzirom na to, da se takav postupak gospodina ministra-predsjednika nemože dovesti u sklad sa spomenutimi zakonskimi ustanovami, pita ga dr. Rizzi i pitaju s njim ostali podpisani, kako može opravdati gori spomenuto vraćanje brzojavka? —

Mi smo ovim izcrpili cielu interpelaciju gospodina dra. Rizzi-a i drugova, ne možda radi njezine vriednosti; nego zato, da svaki može suditi njezinu nevriednost; da svaki može viditi mudrost i dra. Rizzi-a i supodpisatelja, cvieta talijanstva austrijskoga i ovieta njemačkih ljevičara.

Težko da će ministar-predsjednik kada na tu interpelaciju odgovoriti. Al ako bi hotio, jako bi mu bio lahak posao, i na temelju činjenica, i na temelju zakona.

Javan navod, da je Pazin talijanski grad, odbio bi kao skrajnu drzovitost, nedostojnu pravih muževa.

Odbio bi nadalje kao ludoriju, nedostojnu ljudi, koji se broje medju izobražene, ričći o slavenskih narodih u Istri, kad se zna, da se hrvatsku gimnaziju ustraja za hrvatski narod u Istri, koji sam, bez braće Slovenaca, broji mnogo više nego li Talijani u Istri.

Kad bi hotio, mogao bi navesti stotine i stotine dokaza, da se ustrojenjem hrvatske gimnazije zadovoljava pravoj potrebi hrvatskoga naroda Istre, za koje zadovoljenje prosi taj narod zajedno sa Slovenci Istre već četvrt stoljetja; te mu zabrusiti, da nije to politička koncesija, nego kulturna potreba, da netreba poslavenjivati ono, što je slavensko, da se hrvatskom gimnazijom u Pazinu nevriedja jezikovno posjedovno pravo Talijana. Pri tom bi mu također mogao, pa ćak i morao, zagrmiti, nek već jednom prestane i on i njegovi drugovi proglašivati sredinju i zapadnu Istru zajedno sa Pazinom za talijanski posjed, za talijansku pokrajinu, kad se zna, da su i u toj Istri, uza sve napore Talijana i njihovih službenih pomoćnika, Hrvati i Slovenci u većini prema Talijanom, i da su si ti Hrvati i Slovenci svjestni svoje narodnosti, te neće, da se jih rabi u talijanske konačne svrhe.

Rekao bi mu na dalje, da je razdraženost, u koliko je bijaše medju Talijani, umjetna, da ju je stvorila talijanska vladajuća klika medju sobom, da je plaćala, da uzmogne govoriti i pisati o razdraženosti; da je vlada sa svojim postupkom uvriedila možda osjetljivu kliku, al da nije uvriedila talijanskoga življa u njegovoj skupnosti, pošto se na skupštinah nije izražalo čuvstva talijanskoga pučanstva, nego samo klike i njezinih plaćenika. Za dokaz tomu mogao bi mu poslužiti sa skupštinom sazvanom u Trstu, koja se pak nije mogla obdržavati, jer ju je zabranilo talijansko pučanstvo Trsta; te sa skupštinom sazvanom u Pazinu, k kojoj su došle ženske, djeca obojega spola, sluge i služkinje, plaćenici njeke gospode, a od koje se je daleko držalo pučanstvo i Pazina-grada i pazinske občine.

Kad bi ministar-predsjednik, odgovarajuć na interpelaciju dra. Rizzi i drugova, svršio sa takovimi i sličnimi činjenicami, onda bi konačno zaključio sa zakonskimi ustanovami, te mu rekao: po članku 11. rečenoga temeljnoga državnoga zakona imade doista svaki pravo molbe ili peticije, al zastupstva i skupštine talijanske nisu slale molbe nego prosvjede ili proteste i zahtjeve, i to skrajno lažne i drzovite; po članku 13. imade doista svaki pravo izraziti u medjah zakona slobodno svoje mnienje; to mnienje makar kako su zastupstva i skupštine talijanske slobodno iznrizile, al vlada nebijaše dužna prihvatiti toga mnienja i imala je pravo vraćati odnosne brzojavke.

Tako bi njegova preuzvišenost gospodin ministar predsjednik, na temelju činjenica i na temelju zakona, opravdao svoj postupak. Možda bi pak i napose upozorio dra. Rizzi-a na to, da je u cieloj interpelaciji i sam govorio o prosvjedih ili protestih i o zahtjevih, a da je ondje, gdje je navadjao zakonske ustanove, govorio o željah i pritužbah, te zaključio, da se takav postupak kao i ciela interpelacija nemože označiti drugačije, nego kao **pretvaranje, izvraćanje, drzovitost, licumjerstvo, hipokrizija.**

Občinski izbori u Veprincu.

Občina Veprinac.

Občina Veprinac medjaši na občine Volosko-Opatijsku, Kastavsku, Boljunsku i Lovransku; i proteže se od vrh Učke do mora. Još je prilično prostrana. Stanovnika pako ima tek okolo 2000, tako do spada po broju stanovnika medju najmanje u Istri. Točno bilo je god. 1890. svih 1989, i to 38 Niemaca, u ljećeličtnom predjelu Opatijskom, koje se proteže i po Veprinačkoj občini, 1 Talijan, 22 Slovenca; **svi ostali su Hrvati.**

* * *

Talijanaška uprava občine.

Tko ne pozna naše istarske odnošaje, križat će se, kako je to moguće, da ima talijanašku upravu občina, koja broji samo jednoga Talijana. A ipak je tako. Već dvie izborne periode upravljaju njom pristaše talijanske stranke.

Za c. kr. kotarskoga glavara Alojzija Fabiani-a je u Veprinačkoj občini na upravi »umjerena slavenska stranka«. On može to i reći, i pisati svojim predpostavljenim oblastim, i ove mu mogu vjerovati. Nam, koji poznamo stvari i osobe, nemože je dati popiti. U Istri obstoje samo dvie stranke, hrvatsko-slovenska i talijanska. Tko kaže, da je i treća, taj ili je obsjenjen ili hoće da obsjeni druge.

To pokazuje baš i občina Veprinačka svakomu onomu, koj može i hoće viditi. Občinsko glavarstvo Veprinačko dopisuje zadnjih godina sa oblastim samo talijanski, i ove njoj tako pišu. Obstoji li u tom oznaka »umjerene slavenske stranke« ? — Občinski načelnik Veprinački stiče se k

PODLISTAK.

Tko pjeva, zlo ne misli.

(Dalje.)

IV.

Rekoh, pučka škola mora, da goji i nabožno pjevanje; ne rekoh crkveno. Za ovo ima skrb crkva, dotično svećenstvo. Pod crkvenim pjevanjem razumievam sve ono, što se pjeva kod službe božje. Škola ne može profesionalno uzgajati djecu, da postanu crkvenimi pjevači, u učitelja nije dužnost, da mladiće i djevojke izvan škole obučava u crkvenom pjevanju. Škola je već svojim radom prebrdila tri diela posla, a četvrti mora orguljaš. Na ovomu je dužnost izvježbati odraslju mladež u strogo crkvenom pjevanju. Tu imadu i treba da imadu svećenici odlučnu riec. Svećenik i orguljaš služe oltaru, pa valja, da se nadju na okupu i da dogovorno rade. Svećenik ne može i ne smije prekrštenih ruku sa strane motriti na rad ili nerad orguljaša. Jeli ovaj nemaran, onaj ga mora opomenuti, nema li orguljaša i orgulja, svećenikova je dužnost, da se za ovo pobrine, i da sva shodna učini, da uvede u svojoj crkvi liepo pjevanje, dostojno svetom mjestu i svetom činu. Ne bi bo bilo ponj častno, trpiti i podržavati bogzna kakvo rogoborenje u svetom hramu. Time se omalovažuje mjesto i sveti čin crkveni.

Dvoje dakle ima odvažiti svećenstvo na rad oko pjevanja: čast božja i širenje njegova kraljestva, te napredak naroda medju kojim žive. Ono prvo ne izključuje ovo posliednje, dapače se upodpunjuju i valja, da teku uporedo, da postignemo svoju dvojaku svrhu, zemaljsku i nadzemaljsku. Valja nam napredovati u znanostima u okviru naše vjere. Svaki drugi napredak sličan je sgradi sagradjenoj napjesku. Neuk čovjek nije kadar uzvišeno Boga ljubiti i moliti; on će ga možda ljubiti i moliti radi svoga zemaljskoga dobra. u ne s viših, vrhunaravnih razloga. Pravi napredak ljudstva jedino se osniva na vjeri i nabožnosti. S toga već samo ovaj razlog ponukuje svećenstvo, da se trsi o krasnom pjevanju u crkvi. Svećenik da što potrebovati će u tom pomoćnika. Ovaj valja da je dušom i tjelom odan crkvi, da je prožet vjerom i da je valjano upućen u pjevanje. Mora da bude naobražen. Od ne valjano odgojena i ne naobrazovana, k tomu malovjerna pjevača - orguljaša, očekivati je male i kratkotrajne koristi.

Takav može dapače puno štetovati. Valjano, vajjano odgojene inteligencije malo je u Istri; ako se stošta takovih nadje, drže se daleko od crkve i njenog pjevanja, nekoji dakako i sbog zvaničnih posala. Pogotovo takovih nema u naših selih. Tu su ne riedko jedini svećenik i učitelj. I trgovaca i zanatlija tu manjka; ovi su u gradu talijanskomu. Ako je već koji, dobro je, da znade svoje ime podpisati; dalje učili nisu i ne mare više znati, na žalost!

Sav po tom rad oko naobrazbe pada na pleća svećenika i učitelja; pretežniji dio na ovoga posliednjega, jer njega se obično svakamo utiskava i riva, gdje valja trpiti. Učitelj nek bude crkveni pjevač i svirač. Na to je pozvan po svomu zvanju više nego itko drugi. Ta pjevanje je moćno uzgojno sredstvo i dio obuke. To dobro znadu pučki učitelji, pa i nastoje prema okolnosti uspjeti u crkvi pravilnim pjevanjem; trude se, da uvedu u crkvu priznato pjevanje, a da odstrane iz nje nedostojno vikanje i nadvikanje, koje se čuje u ladanjskih crkvah medj našim pukom. To nastojanje oko crkvenog pjevanja moralo bi sve učitelje i svećenike dušom i tjelom zaokupiti. Crkvi mora biti stalo do pjevanja koliko i do same službe božje; obadvoje se upodpunjuje, a pjevanje se ima smatrati dielom svetih crkvenih obreda. Sveta misa će kršćaninu zaokupiti dušu i moliti će se skrušeno; liepo pako pjevanje podignuti će mu dušu i srdce tamo, gdje kršćanin traži svoga Otca nebeskoga. Krasan pjev uz sveti čin, čustva i mišljenja pobožnika nosi nad zemaljsku prašinu u stan božjih odabranika. To je najkrasnija, najpodpunija i Bogu najmilija molitva: molitva bogoduhih osjećaja i svetih misli. Meno pako posvema občara zvonko pjevanje drobne dječice, praćeno akordi orgulja il harmonija. Pred par godina putovah svu noć, da dostignem grad i sjelo svojih vojničkih vježba. Stigoh jutrom i podjoh u crkvu. Djeći i djevojački glasovi pratili su harmoniuma crkveno pjevanje. Slušah zapanjeno, pobožno; zamislih se na biednu Istru — i oči moje orosiše se suzami. — Što sam ja u taj blaženi trenutak osjećao, to bi zaista bio i svaki drugi naobražen Hrvat, a kamo li ne bi istarsko-hrvatski učitelj i svećenik. Ovi, stalan sam, znadu što je liepo i dobro i plemenito, pa i želju imadu, da nam se mladež uzgoji za liepo pjevanje. Ta hrvatsko uzorno pjevanje valja da bude u programu točka javnog djelovanja onih, koji su pozvani, da uzgajaju narod naš za Boga i domovinu. Što je za oko svjetlo nebesko, to je za srce i dušu odabrano pjevanje. Pjevanje udešeno prema duhu zapuštena al čila naroda, kadro ga je probuditi, osvjestiti; daje mu oduševljenja, da radi a da ne malakše i da ne pade u mrtvilo nerada. Francuzka nek bude za primjer. Marseillesa većma je uzradila i koristila za francuzki narod od svih političkih tratata i knjižurina. Podajmo i mi narodu našemu njegovu Marseillesu, a to samo jednu. Al da ova sama jedna prodre u sve slojeve naroda, te da ju on poprimi umom i srcem i da postane ono, što je Francuzu njegova; treba ga na to pripraviti velemučnim i dugotrajnim radom. Nije to posao od jedne godine, već se hoće truda i rada. Da Hrvate može oduševiti jedna hrvatska Marseillesa, kao što je ova Francuze, treba da se oni popnu do višega stepena naobrazbe. Jer da bismo mi danas u svako i najmanje istarsko selo poslali posebnog učitelja-pjevača, da kroz svu godinu jedino poučava ljude pjevati «Još Hrvatska ni j' propala» i «Liepa naša domovino», — nebi hrvatska ideja mahom pokročila orijaškim korakom unpried. Svakako ne bi nazadovala, al ja sam osvjedočen, da sve ono ne bi puno koristilo. Time ne hćedoh reći, da pjevanje ne koristi, te prema tomu da odustajemo od posla, nego jedino samo to, da pjevanje neupliva na duh i ćud mase naroda bez čvrste moralne podloge; da nauka i pjevanje valja da uzporedo teku, te da samo naučan puk kadar je pjevajući misliti; da jedino prosvjetljen narod kadra je pjesmu oduševiti za sve dobro i plemenito, sliedeći glas pjesme.

(Dalje slieći.)

predstavnikom talijanske stranke kao najboljim prijateljem, i oni k njemu; tako isto stiče se on k stanovitim agitatorom i plaćenikom talijanske stranke, bilo sa službenom odorom, bilo bez nje, i oni k njemu te zajednički rade. Je li to oznaka »umjerene slavenske stranke?« — Kod posliednjih izbora za carevinsko vieće bila su dva kandidata u petoj kuriji: dr. Laginja i dr. Bartoli. — Dr. Laginja je Hrvat, dr. Bartoli je Talijan. Dr. Laginja zna osim hrvatskoga i talijanski, dr. Bartoli nezna nego talijanski. Dr. Laginja je miran i dosta umjeren, te nije nikad tajio Talijana u Istri nit kratio njim pravica; dr. Bartoli nit je miran nit umjeren, pošto taji svako narodno pravo Hrvatom i u obće Slavenom Istre. Izborniei Veprinačke obćine, na čelu njihov načelnik, dali su svoj glas dru. Bartoli proti dru. Laginji. Jeli to oznaka »umjerene slavenske stranke u Istri?« — List »Il Piccolo zauzimlje se za sadanju upravu na Veprinen kao za svoju, govori o njoj kao o svojoj, naziva stranku, koja u njoj vlada »naša stranka«, »narodna stranka«. Jeli i to znači, da je na upravi u Veprinačkoj obćini »umjerena slavenska stranka«? Je li zbilja »Il Piccolo« zastupa tu »slavensku umjerenu stranku«? Odgovorite na to gospodine c. kr. kotarski kapetane Alojzij Fabiani! Žalostno, da može biti još takvih predstavnika c. kr. oblasti u Istri, i da ima drugih, koji im vjeruju.

U ostalom bila koja stranka na upravi na Veprinou i gdje mu drago, zadaća i dužnost c. k. političkih oblasti i njihovih predstavnika nije, da se za jednu ili za drugu zauzimaju, nego da gledaju da se zakon i pravo vrši i sigurnost jamči napram svim i svakomu.

Kakova je u ostalom uprava u Veprinačkoj obćini, to će se tek moći viditi i suditi. Za sad je na javu došlo, da obćinari Veprinački, odkad je obćini na čelu Giovanni Andreicich, plaćaju 50% nameta na drž. poreze, a da prije njega nisu plaćali novčića takovih nameta.

* * *

Lupežki napadaj.

Više od šest godina je gosp. Andreicich imao podpunu vlast u Veprinačkoj obćini, uživajuć takovu zaštitu od c. kr. kotarskoga poglavara Alojzija Fabiani-a, da je ovaj među ostalim prisilio u svoje vrieme svojega podčinjenoga, da nije smio tražiti zadovoljštine uvriedjene si časti.

Nego uza sva tu zaštitu počela mu je slava tamniti, i on u oči najnovijih izbora nebijaše već tako stalan kako druge pute.

Na jedan put donesao je »Il Piccolo«, i još njeka krpetina viest, da je Andreicichu protočeno do 80 hektolitara izvrstnoga domaćega vina i da je imao tim do 3000 forinti škode. Ako je to istina, onda je to zlodjelo, koje odsuđuje svaki pošten čovjek; i oblastim je sveta dužnost, da traže krivca i da ga po krivnji kazne. Mnogi misle, da se ono zlodjelo u obće dogodilo nije. Ne upuštamo se u iztraživanje toga. Je li se pak dogodilo ili nije, to su uzeli njeki za povod, te su upravo na lupežki način napali na »Hrvate«, imenito pako na velečastnoga gospodina župnika Veprinačkoga i velečastnoga gospodina kapelana Poljanskoga. Oblasti znadu za taj napadaj, i njihova bi sveta dužnost bila postupati proti onim, koji su ga dali tiskati i među narod širiti.

Onim lupežkim napadajem nije se smjeralo na drugo nego prestrašiti onu dvojicu gg. svećenika, i omraziti njih kao i sve sviestne rodoljube pred neukimi obćinari, i djelovati na ove, da što iz povredjenoga čuvstva pravednosti, što iz uzmišljaja do oštećenoga glasuju za talijanašku stranku.

* * *

Sam izbor.

Izbori zastupstva obavili se dne 16. i 17. febrara. Dne 16. biralo je tretje tjelo, dne 17. pako drugo u jutro, prvo po podne.

Ljudi u Veprinačkoj obćini su počeli dobrahno progledavati i lučiti dobro od zla, istinu od laži, klevetu od obstojnosti.

Ipak su naši tamo mislili, da nije još doba, da stupe k izborom u tretjem i drugom tjelu. Talijanaška stranka birala je dakle sama u tih dvih tjelih. Sudjelovanje nebijaše veliko, pa se je i tim pakazalo, da je potamnjela slava Andreicichu, toga štićenika koli c. kr. kotarskoga poglavara Alojzija Fabiani-a toli njegovoga prijatelja dru. I. Krstića.

Naši su postaviii svoje kandidate samo u prvom izbornom tjelu, i pobjedili su.

Osobitom radostju ističemo, da je među izabranimi veleč. gospodin župnik Anton Ellner, komu je tim načinom sa strane izbornika dana najveća zadovoljština za lupežke napadaje na njega. Osim njega izabrani su sve čestiti obćinari I. Bačić, I. Blagar, I. Pošćić, Jurković i Pleterski. Čestitamo njim, i hvalimo svim onim, koji su jih svojim povjerenjem počastili. Znat će se, što i kako se radi, i moć će se navračati malo po malo na dobro.

Pripovjedaju, da je Andreicich rekao, da neće primiti načelničke časti, ako nepobjedi njegova stranka u svih trih tjelih, ako bude ma samo jedan »Hrvat« (što će reći jedan obćinar sviestan svoje narodnosti) izabran. Eto jih šest. Neznamo zašto bi se žacao pred njimi, ako je uprava zbilja tako uzorna, kakovom ju opisuju.

Od 8 glasova, što jih je talijanaška stranka dobila, pet su jih dali Niemci. Njeki Palm došao je već koli mjesec, i radio za talijanašku stranku. Za jednoga Niemca svi se čude, što je glasovao za tu stranku. Svi misle, da nije to učinio svoje volje, nego pod nečijim uplivom, i nečijim nagovorom.

* * *

Postupak odaslanika c. kr. političke kotarske oblasti.

C. kr. kotarska politička oblast može poslati k izboru svoga odaslanika s nalogom, da pazi da se vrši zakon i uzdrži mir i red (§ 20. obć. izb. reda za Istru.) Voloska c. kr. pol. kotarska oblast poslala je tamo c. kr. komesara baruna Reinleina. Napadno bijaše, da je odaslanik ces. kr. vlade u svih slučajevih, gdje su što primetnuli pristaše hrvatske stranke, zauzimao stanovište protivno njim, više nego li predsjednik izborne komisije gosp. Andreicich, koji je učinio utisak, da korektno postupa, i više nego li članovi izborne komisije. Najnapadnije bijaše njegovo držanje kod dite «Baštinici Petričić». To su dvie sestre, jedna udova druga udata i imajuća živa muža. Punomoć njihovu imao je jedan naš izbornik. Čim se je prikazao da glasuje, pitao ga je c. kr. povjerenik kotarske oblasti, da li ima dokaz, da su zbilja one dvie sestre baštinice pokojnoga Petričića. On je prikazno odnosnu potvrdu c. kr. kotarskoga suda. Na to će komesar zajedno sa njekimi članovi komisije, da odnosna punomoć nevalja, jer da bi morao glasovati živući suprug jedne sestre. Kod toga se je upirno na § 7. obćinskoga izbornoga reda. Taj paragraf govori o suvlastnicih. Oni imadu samo jedan glas. Ako su oni, suvlastnici, supruzi živući u braku, onda vrši pravo izbora suprug. Inače imenuju suvlastnici jednoga izmedju sebe ili jednoga trećega, da vrši pravo izbora u ime njihovo. Sestre suvlastnice nisu supruzi, nisu muž i žena, dakle nisu mogle glasovati ni jedna ni druga. One nisu mogle ovlastiti jedna drugu, da jedna u ime obiju glasuje. One su morale imenovati jednoga trećega, da vrši izborno pravo u ime njihovo. One su ga imenovale su svimi pravili, ali ipak toga nije komisija pustila glasovati. Povjerenik c. kr. kotarske polit. oblasti nesamo da se tom nije protivio, nego je to zagovorno. On nije pazio, da se zakon vrši, nego je ćak zagovarao, da se nevrši. Je li to učinio znajuć ili neznajuć, neznamo. Ako znajuć, onda je dužnost predpostavljenih mu oblasti naložiti mu, da bude nepristan, da se drži zakona, da čini vršiti zakon. Ako neznajuć, onda nek ga čini naučiti zakon.

Naši su izrazili želju, da se predhodno ustanovi ura kad ima izbor svršiti, odnosno do kada najzada imadu se izborniei sakupiti i odati svoj glas. Ni tomu se nije zadovoljilo. Možda se nije sada ni moglo. Al prije se je moglo. Radi ure svršetka izbora dogodile su se u raznih obćinah mnoge nepodobštine. Obćinski načelnici, koji znajući to i želeć, da ide sve u redu, ustanavljaju jih, te tako onemogućuju one njekе nepodobštine. U ostalom takovih nebijaše, nit bijahu mogući u I. izbornom tjelu kod Veprinačkih izbora.

* * *

»Mir i red.«

Od kad je talijanska stranka stupila djelotvorno u Voloskom kotaru, odtad je i u tom kotaru svakojakih nemira i nereda, osobnih napadaja i oštećenja onih, koji su si sviestni svoje narodnosti, navlastito pak svećenika. I negovoreć o gnjusnih i lupežkih napadajih na naše ljude u tiskopisih plaćenih od Talijana, a pred očima c. kr. kotarske političke oblasti, u obće, da dozovemo samo u pamet uvriedu pokojnoga kapelana Poljanskoga Frana Zupana, počinjenu mu od Andreicicha prilikom kad je išao k bolnomu sa svetotajstvom; napadaje na istoga kapelana u njegovom stanu; napadaje na razne druge Veprinačke obćinare; posječenje loza bivšem Veprinačkom župniku Miju Laginji i Matu Blagaru Ferčiću. Pristaše talijenske stranke, gdje nemogu milom, tu bi htjeli silom, grožnjom. I za najnovijih izbora u obćini Veprinačkoj bilo je toga.

U samoj izbornoj dvorani je jedan talijanaški obćinski savjetnik ugrožavao naše izbornike kao tudjince. Kad su naši izbornici prvoga tjela išli k izboru iz kuće Ivana Bačića bili su izživljavani i opsovani. Za njimi se je i jaja bacalo, i jedno je gospodinu župnika zadjelo.

Kad su se na večer njeki izbornici i prijatelji njim na Poljane vraćali kući, bili su ponovno kamenjem napadnuti. Kad je već gosp. kapelan Poljanski, vrativ se s izbora, bio kod kuće, izpalio jenetko izvana pušku kreatu olovom, koje je kroz staklo prodrlo u vrata, za kojimi je sjedio okolo stola domaćina sa prijatelji i znanci.

Proti onim kod izbora doli, koji su naše izžividuli i psovali, morali su naši upozoriti c. kr. povjerenika kotarske oblasti, Oni gori u Poljanah bili su u obće bez ikakve zaštite. Poslije čestih napadaja na naše u posliednje doba u Veprinačkoj obćini, pošto se je župnika i kapelana proglasilo u oči izbora kao grebežljive vukove i kao one, koji su vriedni svakoga prezira; poslie napadaju na naše kad su išli k izboru i to usried biela dana . . nisu li zahtjevali i najprimitivniji obziri na mir i red, na osobnu sigurnost, poduzeti shodna, da mogu sigurno doći kući i da mogu biti sigurni u svojih stanovih osobito rečena dvojica svećenika?! Što se je učinilo za njihovu zaštitu?! Sad će se valjda tražiti zlotvore, po svoj prilici uzalud.

Eto, dokle se je već došlo u kotaru Voloskom u malo godina! Dajemo ovo na znanje Njegovoj preuzvišenosti gospodinu c. kr. namjestniku grofu Goëssu.

C. kr. namjestništvo ima već više utoka ili pritužba proti postupku c. kr. kotarskoga glavarstva na Voloskom za ričšiti.

Nedavno pretraživalo se je upravu c. kr. kotarskoga suda na Voloskom. Neznamo s koliko razloga. Znamo pak, da mnogi, koji poznaju koliko toliko upravu c. kr. kotarskoga glavarstva na Voloskom, vele, da bi bila skrajna doba, da se ta uprava strogo, pravedno, nepristrano izpita; i to u interesu reda i mira, prava i zakona.

Uzorna talijanska uprava.

Gospodine uredniče! Biti ćete tako dobri, te nam odstupiti malo prostora u nekoliko brojeva Vašeg cienjenog lista, da Vam oertamo uzornu upravu talijanaških pristaša u obćini Boljun. Znamo, da imate dosta gradiva za tisak, i to sasvim ozbiljna i važna, a ne »trica i kučina«, s toga biti ćemo što moguće kratki.

Predmet, o kojem kanimo cienjene čitatelje upoznati, vrlo je važan; tiče se naše od talijanske klike do ruba propasti dovedene obćine. Srce nas boli, kad moramo sa ovakvimi stvari na vidjelo. Volili bismo mučuti nego pisati, ali nemožemo. Bili bismo sukrivci, ogriešili bi se o šesti tudji grieh. Bili bismo već davno o tom pisali, ali smo očekivali, da će krivac spoznati svoju nepravdu i učiniti svoju dužnost. Prevarismo se. Stvar, o kojoj Vam kanimo pisati, nalazi se već usljed zaključka sadašnjeg obć. zastupstva u rukama državnog odvjetničtva u Rovinju uredovnog postupanja radi.

U računima prijašojeg obć. načelnika i upravitelja mjestne obćine Boljun I. Mattiassich, pronašli su revizori od g. 1889.—1896. mnogo nepravilnosti, netočnosti — očitih sleparija.

Pozvalo se Mattiassich-a dne 5. jenara 1899 na odgovornost i opravdanje, ali on kao da se to njega ne tiče, priznao toga malo ili ništa.

Računе se pregledalo još god. 1896., a sadašnje obćinsko zastupstvo jih konačno pretreslo u sjednici 11. julija 1898. pa jednoglasno zaključilo, da se jih izruči državnomu odvjetničtvu.

Navesti ćemo po mogućnosti gole činjenice, koje će u najljepšem svjetlu ilustrirati uzor-upravu ove obćine od godine 1889—1896. pod talijanaškim načelnikom I. Mattiassich-em.

Napadati nećemo nikoga, akoprem bi se i to moglo, bez straha ikakvih posliedica. Cienjene čitatelje molimo, da opreznо pročitaju ove viesti — koje će u nekoliko brojeva slieditи — pa da na koncu jedan ili drugi izreče svoj sud, odnosno nadje pristojni izraz, kojim bi se ovakovu upravu jedne obćine okrstilo. Zemaljski odbor u Poreču, koj nije valjda potrebitim smatrao, da svrne svoj pogled na ovdješaju gnjilu upravu, pa da dovikne svojim Benjaminom: »nemojte takovu krivicu činiti, to je huneutarija«, pozivljemo, da otvori stupce svojih talijanskih glasila, pa da pobije ove viesti, ako mu se čine neistinite. Talijanskoj stranci u Istri, koja se u ovo zadnje doba osobito blatom nabacuje na istarske Hrvate, čestitamo, da imade u svojem taboru poštenjaka ala Mattiassich, a nekojim zaslieplienim obćinarom mjestne obćine Boljun dovikujemo: sramite se zagovarati stranku, koja vam je obćinu do ruba propasti dovela. Za danas dosta. Kao dokaz nepravilnosti u računima prilažemo ovdje za tisak spomenicu k pregledanju računa, pošto se izviešće u Rovinju nahodi. Za budući broj poslati ćemo Vam u cielosti za tisak odluku i mnienje obć. zastupstva glede tih računa.

Komentar k jednomu i drugomu sliediti će za pojedinu poreznu obćinu malo po malo.

Evo te spomenice:

Spomenica

k pregledanju računa mjestne obćine Boljun od god. 1889—1896,

Podpisani pregledali su račune obćinske od godine 1889—1896. što su bolje mogli.

K pregledanju uslobađjaju se sliedeće opazke dometnuti:-

1. Računi u obće nisu bili vodjeni redovito, ni za pravo rekuć račune te nebi se imalo niti prinati, ako ne iz drugoga razloga, a to iz toga, što manjkaju svi prilozi.

2. Svi izdatci i prihodi, koji se naslanjaju na jednu »specifiku«, nesmiju se priznati dok se ta specifika (koja se ima prije proračetati) ne prikaže.

3. Glavnice obćinske su za likvidirati i za naznačiti od kada do kada su plaćeni kamati —, što se sve iz računa ne može razabrati.

4. Obćina nije nikomu ništa dužna za posudjeni novac, jer se to iz računa nemože razabrati.

5. Računi obćine Sušnjevica nemogu se zaključiti, jer niti prihod niti razhod nije jasan; nama se čini, da bi državno odvjetničtvo tu stvar najbolje razjasnilo.

6. Računovodja ima se pozvati na odgovornost radi zanemarenosti službene dužnosti i skrbi.

7. Posebno se prilaže za Sušnjevicu 15 priloga (specifika) od g. 1889—1896., ti prilozi su važni, neka se s toga čuvaju. — prilozi su našim imenom podpisani i to olovkom.

Paz, 27. septembra 1896.

Fran Stefanutti, revizor, v. r.
Hugo Steindl, revizor, m. p.

---

† Predsjednik Feliks Faure.

Naglom smrti preminuo je dne 16. t. mj. predsjednik francezke republike Feliks Faure (For.) O preranoj smrti toga poštenjaka, i o zadnjih trenutcih njegova životu, imademo sliedeće viesti.

Predsjednik republike Feliks Faure onesviestio se je danas 16. t. mj. u 7 sati na večer u svom kabinetu, te je pao s stolice na zemlju. Na brzu mu ruku postaviše pijavice i prizvaše profesora Lauelouguen. Unatoč svim upotrebljenim sredstvim nije pošlo za rukom, da se predsjednik opet osvisti, te su liečnici u 10 sati na večer ustanovili, da je Faure umro od srdčane kapi.

U Parizu 17. febrara. Faure je umro u 10 sati na večer u prisutnosti svoje obitelji i ministra predsjednika Dupuya.

Sve su oblasti obavještene o smrti.

Pogovara se, da će se kongres sastati u subotu, da bira predsjednika. Kao kandidati se spominju: Dupuy, Loubet, Meline i Deschanel.

U Parizu, 17. febrara. Depeša, kojom je ministar-predsjenik Dupuy objavio svim prefektom i podprefektom smrt predsjednika Faura, glasi: »Sili me žalostna dužnost, da Vam priobćim smrt predsjednika Faura, koji je sinoć u 10 sati od kapi preminuo. Izvolite poprimiti sve mjere, da obćinstvu bezodvlačno priobćite viest o gubitku, koji je zadesio republiku. Vlada se nada povodom ovog žalostnog dogodjaja Vašoj podpunoj podpori».

Dalnjom okružnicom poziva ministar-predsjednik sve prefekte i podprefekte, da uztraju na svojih mjestih.

U Parizu 17. febrara. Predsjednik Faure je posve nenadano umro. Zadnjih dana nije se ni malo udaljio od svog običajnog života; samo se je potužio na slabost u nogama, koje da ga težko nose. Prekljućer ostavio je svoj kabinet u obično vrieme. Jućer je u jutro ustao u 6 sati,

ali je priobćio svojim, da ne će izjahati u 7, kako je bilo opredieljeno.

Kabinetskom ravnatelju Legalleu, koji ga je u to vrieme posjetio, rekao je predsjednik, da mu nije gore, no da se mora kaniti svakog napora. Na to je pošao u svoj radni kabinet, gdje je čitao brzojave i novine, kako je to vazda običavao pred ministarskim viećem.

U 9 sati predsjedao je ministarskom vieću i bio vrlo živahan i dobre volje.

Iza doručka pošao je u 2 sata u kabinet Legalleov. Legalle ga je zamolio za jedan sat dopusta, a kad se je vratio, našao je predsjednika kod podpisivanja spisa, medju njima jednog dekreta, što mu ga je general Baillaud podastro. Jedva što se je general Baillaud udaljio, pošao je Faure do kabineta Legalleova i viknuo: «Udjite brzo! meni je zlo!» Legalle je namah priskočio, podupro Faura, koji se je kolebao, pak ga je poveo do kanapea. Faure je držao rukama glavu i opetovano rekao: «Nije mi dobro!» Legalle ga je pitao, gdje ga boli? Faure je pri podpunoj sviesti odgovorio: «Osjećam obćenitu slabost. Bojim se, da ću umrieti».

Legalle je na to prizvao podravnatelja kabinetskog Landola i zamolio ga, neka pošalje po liečnika. Slučajno u Elyséu prisutni liečnik Humbert s mjesta je pozvan k Fauru.

Humbert je upotrebio etar za udisanje, pak je prvi čas i koristilo; no kad se je s nova slabost vraćala, dao je Fauru injectiju od coffeina.

Uza sve to nije se stanje boljšalo. Predsjednik je opetovano izlanuo: «Osjećam, da ću umrieti. Ja sam izgubljen, sigurno izgubljen!»

Za tim je izjavio želju, da vidi svoju suprugu i djecu. Gospodja Faure i njezina kći Lucija pošle su k njemu u kabinet, pak je bolestnik njima rekao, da mu je zlo i da osjeća smrt. Kratko vrieme za tim došla je i druga kći sa svojim mužem. Iza 8 sati došao je kućni liečnik predsjedsjedniku, iztražio ga i priobćio Legalleu, da se boji za život predsjednikov. Ovaj je s mjesta obaviestio Dupuya o diagnozi. Dupuy je i namah bio spreman da podje u palaču Elysée, a kad je Legalle primietio, da bi njegova prisutnost kobno djelovala na gdju. Faurovu, pošto još nije obitelj obaviještena o opasnosti, odustao je Dupuy od namjere, da podje u Elysée.

Dupuy je namah obaviestio svoje drugove o stanju.

Faure je medjutim ležao na divanu u svom kabinetu, znajuć, da mu valja umrieti. Supruga je hrnvila kod njega. On se je oprostio od nje, te joj se zahvalio za njezinu ljubav i vjernost. Za tim se je oprostio od kćeri i od ravnatelja Legalleu.

U 9 sati izgubio je Faure sviest. Medjutim su liečnici obaviestili Dupuya, da Fauru neima spasa. Na to je Dupuy došao u Elysée još prije nego li je predsjednik umro. Faure se više nije osvistio. Umro je od kapi u moždjanima. Nekoliko časaka prije smrti dao mu je katolički svećenik posljednju pomast.

U Parizu, 17. febrara. Viest o smrti Faurovoj razprostrla se je u Parizu strjelovitom brzinom, te je izazvala obću i duboku žalost. Pred Elyséom skupilo se je množtvo naroda, — no mir i red nije narušen. Začela su dolaziti kola s oficielnim osobama.

U ¾ 1 sat dovezao se je predsjednik senata Loubet. Već u 1 sat izašle su novine s viešću o smrti Faurovoj. Sviet se je otimao za nje.

U Parizu, 17. febrara. Svi listovi pišu toplo i s priznanjem o Fauru i označuju položaj težkim. Republikanski listovi apeliraju na slogu republikanaca i narodne skupštine, da dadu Fauru nasljednika, koji će znati zaštititi republiku proti cesarističkim težnjam.

Glavna skupština

kot. gosp. zadruge u Opatiji.

Dne 29. jenara t. g. obdržavala je kotarska gospodarska zadruga Opatija svoju redovitu godišnju skupštinu, kojoj je prisustvovalo do stotine članova i gostova-prijatelja. Rečenog dana ranim jutrom sakupiše se zadrugari sa odborom na čelu, u obćinskoj kući u Berseču, koju je uprava obćine dobrovoljno odstupila, da viećaju o potrebah zadruge i da izreku svoj sud o djelovanju odbora u prošloj godini.

Predsjednik gosp. Viktor Tomičić, koji je već jedanajst godina na čelu zadruge, pozdravi prisutne sa srdačnim nagovorom, i zahvali, što su skupštini pristupili u tako velikom broju, kako još nikada do sada, otvori skupštinu, te se je odmah prešlo na razpravljanje dnevnoga reda.

Razpravljalo se je trieznо i mirno, kako je to sama stvar i zahtjevala; a članovi zadruge zasvjedočili su, da shvaćaju važnost i korist te po razvoj gospodarstva veoma važne ustanove, a da čitatelje »Naše Sloge« upoznam sa cielim tekom razpravljanja u skupštini, molim slavno uredničtvo, da u cienjenom svojem listu izvoli dati uvrstiti ovoj kratki izvadak, kao izviešće o glavnoj skupštini.

Odmah iza čitanja zapisnika glavne skupštine obdržavane godine 1898, gospodin predsjednik dade pročitati po tajniku gospodinu Peršiću izviešće o djelovanju zadruge u godini 1898, iz kojeg ću u kratko izcrpiti važnije točke.

Zadruga brojila je polag izviešća u prošloj godini 106 članova, što je vrlo utješljivo i važno po napredak i dalnji razvoj djelatnosti zadruge, jer se je broj članova u prošloj godini povećao. Nadalje razvidno je iz izviešća, da je zadruga iz vlastitih sredstva nabavila mnogo orudja i sprava gospodarske struke i porazdielila med svoje članove, a uza to dala je popraviti staro orudje i sprava, na što je potrošila liepu svotu od forinti 441. Sumpora i modre galice nabavila je takodjer zadruga i dala članovom, nu taj trošak nije se mogao namiriti iz zadružnih sredstva, nego je potrebitu svotu predujmio gosp. predsjednik, a članovi su mu malo po malo odplaćivali svaki, koliko je na pojedinog odpadalo.

Zadruga pobrinula se je i zato, da njezini članovi dobiju dobrog i poučnog ätiva, te je u tu svrhu iz vlastitih sredstva nabavila gospodarskih knjiga i naputka o gojenju amerikanske loze i bezplatno razdielila medju članove; a nabavilo se je za članove takodjer raznovrstnog sjemenja.

Tajnik napomenuo je u svojem izviešću potrebu ustrojenja gospodarskog vrta razsadnika, i preporučio članovom, da se svimi silami zato zauzmu; nu o tom reći ću kasnije štogod, držeć se razporeda kako se je pojedini predmet u skupštini razpravio.

Poslije izviešća tajnika, koje je skupština odobravanjem i povladjivanjem do znanja uzela, čuli smo izviešće o stanju blagajne, koje je povoljno, uzprkos tomu, što je zadruga imala velikih troškova, te ujedno za tim izviešćem podnesao se je na uvid i razpravu obračun za godinu 1898., koji je skupština bez ikakvog prigovora do znanja uzela i odobrila. (Dalje sliedi).

Pogled po svietu.

U TRSTU, 22. febrara 1899.

O političkom položaju u ovoj poli monarhije piše glavno glasilo staročeske stranke «Politik», da se je isti zadnje vrieme poboljšao na korist vlade i desnice. Položaj vlade, da je učvršćen a desnica ojačana izjavom vodja njemačke katoličke stranke, koja da se je tiesnije priključila desnici usljed nesmotrene agitacije njemačkih radikalaca za odcieplenje od Rima i za prelaz na pretestantizam.

Dne 20. t. mj. otvoreni su nekoji zemaljski sabori naše pole monarhije. U moravskom saboru na dnevnom je redu prvo pitanje o nagodbi izmedju Čeha i Niemaca i ono o uredjenju učiteljskih plaća. U Moravskoj nisu odnošaji izmedju Čeha i Niemaca napeti kano u Českoj, pak imade nade, da će se zastupnici obiju narodnosti dogovoriti na temelju ravnopravnosti.

Dne 25. t. mj. sastati će se u Pragu prvaci njemačkoga naroda u Českoj, da sastave zahtjeve českih Niemaca, koje zahtjeve će se uvrstiti u zajednički proglas svih liberalnih Niemaca Austrije. Vlada čeka na taj proglas njemačkih stranaka, da pa uzmogne sazvati češki sabor. Po dosadašnjih viestih imade malo nade, da bi njemački zastupnici iz Češke stupili u zemaljski sabor.

Vodja mladočeske stranke dr. Kramař piše u jednom berlinskom listu o jezičnom sporu u Českoj. On je mnienja, da bi se vlada morala odvažiti na odlučan korak i nastojati, da se stvori pravedan jezični zakon.

U Madjarskoj postigla je ministarska kriza svoj vrhunac. Ministar predsjednik Banfy nije se mogao nikako nagoditi sa opozicijom, koja ga sili na odstup. Novo ministarstvo sastaviti će zastupnik Koloman Szell, jedan od prvaka liberalne stranke.

Hrvatski sabor odgodjen je dne 20. t. mj. kraljevskim odpisom na neopredieljeno vrieme. Složna opozicija radila je i u ovom zasjedanju požrtvovno i uztrajno, nu njezino rodoljubno nastojanje bijaše većinom bez vidna uspjeha, jer ju je vladina većina u svakom pitanju nadglasula. U predzadnjoj sjednici podnio je zastupnik dr. Derenčin u ime s družene opozicije adresu pritužba proti postojećem stanju u Hrvatskoj. Do razprave o njoj dakako nije ni došlo.

Crnogorska vlada obustavila je izdavanje lista «Nevesinje», u kojem bijaše čestih navala na austrijsku vladu, osobito radi zaposjednuća Bosne i Hercegovine, koje zemlje reklamirao je rečeni list za Crnogoru ili Srbiju. Knez Nikola dao je obustaviti taj list, jer želi živiti u dobrih odnošajih sa susjednom državom.

Iz Biograda javljaju, da su kraljevi i ministri u velikoj neprilici jer nemogu sklopiti novoga zajma. Oni traže zajam od 50 milijuna forinti. Izvanjski bankiri nudjaju njim za 50 milijuna samo 11 i pol milijuna. Kraljevina će se dakle obteretiti sa dugom od 50 milijuna, a kraljevi će dobiti u gotovu samo 11 i pol milijuna. Žalostnijih financijalnih odnošaja težko je i pomisliti.

Francezki narod zadesio je dne 16. t. mj. težki udarac. Umro je naime naglom smrti obljubljeni predsjednik republike Feliks Faure. Po francezkom ustavu neima ostati stolica predsjednika republike dulje od 48 sati izpražnjena. Radi toga sastao se u Versailles-u kongres (senatori i zastupnici) trećeg dana nakon smrti Faura, te je izabran novi predsjednik u osobi Loubet-u, predsjednika senata. Pokojnomu predsjedniku Faur-u pripravlja francezki narod veličanstven pogreb, kod kojega će biti zastupane europejske okrunjene glave po posebnih odaslanicih.

Novi predsjednik preuzeo je odmah svoje poslove.

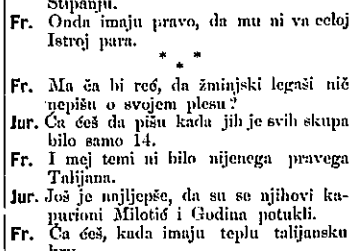

Jurina i Franina.

Fr. Ki je to ta silni muž, kemu ni va celoj Istroj para?

Jur. Neki mačji kuratur, ki je svojni težakom ponujal po pet fijurini za žurnadu na Telovu, a po tri fijurini na Stipanju.

Fr. Onda imaju pravo, da mu ni va celoj Istroj para.

* * *

Fr. Ma ča bi reć, da žminjski legaši nič nepišu o svojem plesu?

Jur. Ča češ da pišu kada jih je svih skupa bilo samo 14.

Fr. I mej temi ni bilo nijenega pravega Talijanna.

Jur. Još je najljepše, da su se njihovi kapurioni Milotić i Godina potukli.

Fr. Ča češ, kada imaju teplu talijansku krv.

Jur. Vero su od starine obadva Kalabrezi.

Različite viesti.

Odputovala je nakon poduljeg boravka u susjednom Miramaru Njez. ces. Visost nadvojvodkinja Štefanija loydovim parobrodom «Štefania».

† **Nadvojvodkinja Marija Imakulata.** Habrburški dom snašla je nova nesreća: Dne 18. o. mj. u 10½ sati prije podne umrla je prejasna nadvojvodkinja Marija Imakulata, majka Njihove c. i kr. Visosti gospode nadvojvode Leopolda Salvatora i Frana Šalvatora, nakon dugotrajnog bolovanja na jetrima i k tomu pridošle upale pluća.

Visoka pokojnica rodila se dne 14. aprila 1844. u Napulju kao kći sicilskoga kralja Ferdinanda II. Dne 19. septembra g. 1861. udala se za nadvojvodu Karla Salvatora, sina toskanskog velevojvode Loopolda II., koji je umro 18. jenara 1892. Iz toga braka poteklo je desetero djece.

Javni sastanak u Šmarju. Na želju naših prvaka u bivšoj obćini Pomjan sazivlje političko družtvo »Edinost« u nedjelju dne 26. t. mj. u selu Šmarje javni sastanak. Kod toga sastanka sudjelovati će osim odbornika političkoga družtva, i nekoji narodni zastupnici. Razpravljati će se na tom sastanku poglavito o predstojećih izborih za dvie novoustrojene obćine, koje je stvorila tal. većina istarskoga sabora, podieliv mjestnu obćinu Pomjan u Pomjan i Marezige. Preporučamo našim prijateljem na Koparšćini, da se u što većem broju dostave na taj sastanak, koji je od osobite važnosti radi predstojećih izbora u tih dvih obćinah.

Otvoren natječaj. Zemaljsko kulturno vieće za Istru razpisuje natječaj za mjesto:

1. tajnika sa plaćem od 2800 kruna, a kruna 400 za stanarinu;
2. pomoćnog činovnika sa plaćem 1400 kruna.

Od prvoga se zahtjevaju sveučilištne nauke ili ovim izjednačene, a od drugoga nižu gimnaziju ili druge dokaze o sposobnosti. Molbe valja podnesti zemaljskomu kulturnomu vieću za Istru u Poreču prije 6. marča t. g.

Kako doznajemo iz zapisnika o sjednici istoga vieća zahtjevalo je ministarstvo poljodjelstva, koje doprinaša for. 1800 u gornju svrhu, da se imade zahtjevati koli od tajnika, toli od pomoćnika i poznavanje hrvatskoga ili slovenskoga jezika. Stalni odbor kulturnoga vieća zaključio je u sjednici od dne 25. jenara, da se taj zahtjev ograniči samo na pomoćnika, jer da bi se našlo težko tajnika, koji bi uz ostale zahtjeve poznavao i hrvatski ili slovenski jezik.

I tako se traži samo od onoga, koji se bude natjecao za mjesto pomoćnog činovnika, poznavanje hrvatskog ili slovenskog jezika.

Korizmena poslanica trščanskoga biskupa. U zagrebačkih novinah čitamo, da je izdao presvj. g. Sterk korizmenu poslanicu, u kojoj razpravlja veoma važna pitanja glede vjerskoga odgoja s posebnim obzirom na sadanje nemoralne odnošaje u ljudskom družtvu.

»Smrt dobra svećenika«. Pod tim naslovom čitamo u večernjem izdanju ovdašnjeg čitutića od dne 21. t. mj. viest o smrti g. Eugena Strekela, župnika u Novoj Vasi kod Bertonigle. Lažiliberalni piskar kaže, da je pokojnik bio sklon talijanskoj narodnoj stvari, da je privatno podučavao talijanske mladiće, koji su se htjeli posvetiti svećeničtvu i da se je držao programa, po kojem mora u Istri crkva biti talijanska. Njegov učenik, da je župe upravitelj u Rovinjskom Selu veleč. g. Ivan Cesco, koji da tamo čini izvrstne pokuse. Sve je ovo žalibože istina, a mi bismo znali kazati o pok. Strekelu crnih činjenica o tomu, kako je milom i silom razuarodio stotine i stotine povjerenih mu osoba naše krvi, nebojeći se svieta ni Boga. Pero nam drhće u ruci kad pomišljamo što je taj talijanski svećenik zla nanio našemu narodu na Bujšćini. Bog mu prostio i smilovao mu se duši!

† **Dr. Luka A. Rumpler.** Dne 20. t. mj. preminuo je u štajerskom Gracu preč. g. dr. Luka Rumpler, kanonik prvostolne crkve u Zagrebu iz 82 godini. Pokojnik se rodio u Samoboru u Hrvatskoj, izučio je bogoslovje u Zagrebu, doktorat sv. bogoslovja položio je u Beču. Službovao je 10 mjesecа u Tomaju (kotar Sežana), u našoj biskupiji. God. 1844. postao je župnikom, a god. 1846. bijaše imenovan župnikom u Voloskom. God. 1850. vratio se je u zagrebačku biskupiju, gdje je postao god. 1864. kanonikom.

Naši stari ljudiji u Liburniji sjećaju se još svoga nekdanjega župnika Rumplera. Počivao u miru!

Iz Vlšnjana pišu nam 19. t. mj. Nije bilo dosta, da su naši gospodski

divljaci nedavno otrovali občinsku vodu, i što su neke večeri izbacili hitac iz revolvera za načelnikom, već se ti junaci »djedovske kulture« ojunačiše i proti občinskom redaru, na koga navališe — dakako po noći — kamenjem. Isti junaci pokušali su napasti i jednog občinskog savjetnika. Odatle se vidi, da su ti noćni junaci žedni ljudske krvi, na što upozorujemo oružničtvo i političku oblast. Navale, živiždanja, svakojake poruge i izazivanja jesu ovdje na dnevnom redu. Neka dakle još tkogod kuže, da istarski talijanaši nisu nosioci i širitelji prosvjete!!

Imenovanje. Privatnoga mjernika g. Julija Polley-a imenovao je predsjednik ministarstva nadmjernikom za državnu gradjevnu službu u Primorju.

Suplent na c. kr. gimnaziji u Puli, g. Josip Žilih, imenovan je glavnim učiteljem na učiteljišću u Kopru.

Vjenčali se. Dne 11. ov. mj. vjenčao se je u Lovranu g. Ivan Avelin Štiglić sa gospodjicom Marijom Starač.

Tom prigodom Franjo Turčić pom. kap. sabrao je 2 f. 90 nč. za našu »Družbu sv. Cirila i Metoda».

Živili sretni mladenci i njihova rodoljubna svaća!

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri darovali su: Črnković I. T. Novalja (Dalm.) šalje f. 2.50 sabranih u veselom družtvu. — Lucij Perojević u Buzetu sabrane u sv. Martinu dne 8. jenara t. g. f. 1.22 i dne 22. jenara t. g. f. 4.22 kod večere buzetskih pjevača. — Palavršić Gjuro obć. tajnik u Višnjanu f. 2, pod nos insultantom, koji mišliše, da će se čutiti uvriedjenim što nije dobio poziva od tamošnjeg talijanskog radničkog družtva. — Dr. Rutar obć. liečnik u Pazinu dostavlja f. 8.29 sakupljenih u Cerovlju u veselom družtvu na dan sv. Blaža.

Oružnički postajevodja, koji nepozna jezik mjesta. Pod tim naslovom piše poznati lovranski izdajica svoga naroda ovdašnjemu židovčetu, da je tamo namješćen neki oružnički postajevodja, koji nepozna jezik mjesta, pak da se nemože sa pučanstvom razumiti. A znate li, koji je taj jezik mjesta (lingua del paese)? Tà koji drugi nego li talijanski! Dakako! Talijanski je materinski jezik Cuparom, Batestinom, Jeletićem, Grosmanom, Valčićem i kako se ti poglavice lovranskoga talijanstva zovu. Nijednomu od ovih talijanskih prvaka nije poznat hrvatski jezik — kad njim netreba hrv. glasova naših kmetova.

Iz Pazina nam pišu: Prigodom smrti dra. Fr. Costantini-a javile su nekoje židovsko-talijanske i njemačke novine, da su Hrvati u večer prije pogreba palili kriesove, a za pogreba hitali iz mužara. Da bi tko bio palio kriesove, nije nam poznato. To na svaki način mi nebi odobravali, jer makar da je dr. Costantini bio za života najljući protivnik napredka našega naroda, ipak nam njegov grob ima budit samo kršćansku samilost. Nego kad bi ti kriesovi u istinu bili paljeni, to ne bi bilo nego plod onog neznanja u našem puku umjetno podržavanog od talijanske u Istri gospodujuće stranke. Bilo bi to na svaki način više oprostivo, nego li kad je samozvana pazinska naobražena gospoštija prigodom zadnje bolesti sada pokojnog dra. Antuna Dukića napijala njegovoj smrti. Što se tiče pak pucanja iz mužara, ustanovilo se, da su to bili lagumi u kamenolomu gosp. A. Kunca, privrženika dra. Costantini-a.

Občinski liečnik u Žminju. Občinsko vieće u Žminju imenovalo je občinskim liečnikom privatnoga liečnika u Puli, vrstnoga strukovnjaka i čestitoga rodoljuba g. dra. Gaju Švalba.

Občinari žminjski vesele se dolazku novoga liečnika, koga su toli željno očekivali i koji će naći u požrtvovnom svećenstvu i učiteljstvu prijateljsko družtvo. Tamošnji narod susretati će ga stalno najvećom prijaznosti i počitanjem. Dobro dakle došao čestiti liečniče našemu dobromu puku na Žminjšćini!

Akademija „Sokola" u Puli. Tjelovježbeno družtvo »Prvi istarski Sokol u Puli« priredjuje dne 4. marča t. g. u vlastitih prostorijah (prije »Stadt Pola«) akademiju uz sudjelovanje ženskog i mužkih odjela te vojničke glazbe. Ulaznina po osobi za članove 30 nvč., za pozvanike 60 nvč. Početak točno u 8 sati.

Eto programa te zanimive akademije:

Razpored: 1. Ipavec: »Naprej«, koračnica, glasba. 2. F. Smetana: Fantazija iz opere »Prodana nevjesta«, glasba. 3. Proste vježbe: uz pratnju vojničke glazbe izvršuju prednjaci i gombači I., II., III. i IV. odjela. 4. Vježbe na spravama: konju, ručama, skoku u dalj te sa čunjevima i bučicama, izvršuju gombačice, prednjaci i gombači I., II., III. i IV. odjela. 5. Proste vježbe se štapovi: uz pratju vojničke glazbe izvršuju gombačice, predjaci i gombači I. odjela. 6. Ruče: upori, podpori, preskoci te izdržanji, izvršuje odjel gombačica. 7. E. Liebald: »Hrvatski Dom«, potpourri, glasba. 8. Preča: zamaši, premaši, kovrtljaji te izdržanji, izvršuje predjački zbor. 9. Živa slika: »Bog čuvaj slavjanski narode, posvećena »Prvom istarskom Sokolu«, izvršuju gombačice, predjaci te gombači I., II., III. i IV. odjela. 10. Slobodna zabava.

Želimo što bolji moralni i materijalni uspjeh rodoljubnomu odboru prvog našeg Sokola u Istri.

Iz Voloskoga pišu nam 21. t. m.: Dne 16. mj. u 8½. sati u jutro munjevnom brzinom širila se u Voloskom kobna viest, da je Ervin Mandić od Ivana, trgovac ovdje poslije duge i težke bolesti izpustio svoju plemenitu dušu.

Znali smo ga opasno bolestna, predvidjali smo, da mu crv bolesti neće prišteditи njegov mladi 25 godišnji život, nu viest o njegovoj smrti ipak silno nas razžalila.

Dà, iskreni hoćemo biti, pa u našoj iskrenosti moramo priznati, da onako odvažna, vatrena hrvatskog mladića nećeš tako lahko naći. — Tko je od nas a da se ne sjeti dana 16. marča 1897., naime dan izbora g. profesora Spinčića na carev. vieće! Tko je od nas a da se ne sjeti šta nije sve naš mili Ervin tom prigodom uradio? Tko da izbroji korake, za dostojnu proslavu izbora, od njega počinjene, tko da opiše oduševljenje, koje je vladalo u našeg Ervina taj dan?

Naveli smo samo jednu i to zadnju prigodu, nu tko da opiše sve prigode u kojima se iztaknuo naš Ervin; tko da opiše njegovo duševno stanje kad se u občini Volosko-Opatija slavilo podpunu pobjedu Hrvata kod ustom minulih obć. izbora, dočim je njega kruta bolest držala prikovana na postelji?

Dne 18. t. mj. u jutro dopratili su ga njegova braća, znanci i prijatelji do hladnog groba. Bila mu lahka hrvatska zemljica, koju je toli žarko ljubio!

Još o počastnih gradjanih u Oprtlju. U predzadnjem smo broju kazali, govoreć ob ovom predmetu, da je zemaljski odbor uništio zaključak občinskoga zastupstva u Oprtlju, stvoren u sjednici 18. junija 1898., kojim bijaše imenovana dvojica počastnih gradjana, ali da ništa ne kaže o predidućoj sjednici, u kojoj bijaše imenovano 15 počastnih gradjana. Ovu viest izpraviti nam je ovako:

Staro občinsko zastupstvo imenovalo je u sjednici 5. maja 1898. god. 15 počastnih gradjana. Nu buduć bijaše ovaj zaključak nezakonit, sazvaše talijanaši drugu sjednicu, za 18. junija, da na istoj ponove gornji zaključak ili imenovanje počastnih članova. Na toj sjednici imenovaše spomenutih jurve 15 članova počastnimi gradjani i ovim dodaše još dvojicu novih, ukupno dakle 17 počastnih gradjana. Ovo imenovanje proglasio je pako zemaljski odbor nevaljanim, jer bijaše sjednica nezakonito sazvana, kako smo javili u predzadnjem broju. Tim je dakle uništen koli prvi toli drugi zaključak občinskoga zastupstva u Oprtlju o imenovanju počastnih gradjana. I tako je za sada ostao slavni grad Oprtalj bez počastnih gradjana, ali se može tješiti tim, da imade 72 mudraca-učenjaka.

Izvrstnoga roženka za butilje imade na prodaju do 200 litara jedan naš kmet na Koparščini.

Njegov naslov doznaje se u našemu uredničtvu.

Pogibeljne cigarete. Prošloga mjeseca upalila se nekomu radniku iz Dubrovnika cigareta »Drama«, te ga je težko ranila na glavi. Oblasti iztražuju ali do sada bez uspjeha. Ovih dana se je i u Kuni na poluotoku Orebić dogodio slučaj, da je opet iz cigarete »Drama« upalila jedna vrst dinamita, te je srećom dotičnika samo na ruci ranilo.

Brzojavljeno je u Dubrovnik, odakle je prispio sudac iztražitelj, da izpita stvar.

U nedjelju okolo podna upalila je ovdje u Trstu jedna takova cigareta. Srećom opazio je mladić kako mu vreaju iskre iz cigarete, te istu bacio daleko od sebe i ova se na zemlji razprsnula. Našlo se je prazno kapsulo. Oblasti iztražuju i ovdje. Cigarete »Drama« povukla je financijalna oblast u gradu Trstu iz tabakarna.

Sudarili se parobrodi. Iz Carigrada javljajo dne 21. t. mj. da su se toga dana u jutro sudarili Austro-ugarski parobrodi »Matijus Korvin« i »Oscar«. Prvi je znatno oštećen, dočim je drugi sretnije prošao.

Ilovik kod Lošinja dne 2. febr. (Konac.) Baš bijaše zvono pozvalo i pirovnjake i puk na sv. čin, u mužari juče zaorili, kad eto u luku nadvojvoda s pratnjom na svom yachtu na putu za Dalmaciju. Čim unidje yacht u luku, izbaci hitac kao odzdrav na našo pucanje i veselje a onda plovljaše sasma polagano napried. U to baš naši mladoženje primiv roditeljski blagoslov, izašli s pirovnjaci na dvor i vrstali se pred kućom. kraj mora, pa stali pozdravljati našeg nadvojvodu i pratnju, a oni s broda liepo odzdravljali i mahanjem i spuštanjem zastave sve dok su bili na vidiku.

Bijaše liepo po svuda, nu najljepše za prijateljskim stolom, gdje budući svi zajedno i jedan do drugoga, mogli smo se liepo vidjeti i još bolje upoznati. Bilo je izrečeno liepih nazdravica i vjerenikom i njihovim roditeljem, pak našim občinskim prvakom: prisutnom načelniku i prvom savjetniku. Bilo je osobito liepo vidjeti kad na nazdravicu našeg č. kapelana svetom Ocu papi L. XIII. i našem caru i kralju Fran Josipu I. započe svirka carevke a na to svi svatovi ko u jedan glas zapjevaše složno: »Bože živi, čuvaj Bože« klicajući živio papi i kralju.

Al nije se zaboravilo niti našu dobru majku, hrvatsku domovinu, i njoj se nazdravilo, a da se ljubav činom potvrdi, uz pjevanje »Još Hrvatska ni propala« skupilo se za našu družbu sv. Cirila i Metoda 19 kruna i 25 para. A kad je po starom običaju kuhinjska družba uz obći smjeh donesla na stol »repić« za nevjestičou, tada naš učitelj, kum vjerenika, uz privolu nevjestice postavi donešeni repić na dražbu u korist družbe sv. Cirila i Metoda. Ta dražba donesla je »Družbi« korist od 4·38 kruna. I tako je naše družtvo činom pokazalo koliko ljubi svoj narod. A da treba bit ne samo dobri Hrvati, nego i dobri kršćani, dao nam je liep primjer naš načelnik: ne samo da je jur prije za počastit uspomenu svoje pok. majke liepom svotom nadario naše siromašnije seljane, već je i ovom prilikom htjeo za nje darovati 10 kruna istom nakanom. A neka nam se dopusti, da se ovdje zahvalimo g. Petru Leva, kapetanu na Lloydu, u bratu našeg načelnika, što je i on na počast svojoj pokoj. majci poslao za ove siromahe 30 kruna. Bog platio darovatelje.

A što da kažem Vam svim zajedno braćo predraga? Ostanite s Bogom, Vi dični mladoženje kad budete naskoro daleko od nas i spominjajte se vazda svoje domovine. A mi, koji ostajemo, dolazimo često zajedno jer je liepo biti skupa. Nadjimo se skoro u Velomselu kod otvora Družbe i naše čitaonice. Skupimo se, upoznajmo se i vidjet ćemo, što možemo. Napred, nek raste medju nama ljubav medjusobna, ljubav do Boga i ljubav do naše mile domovine.

Listnica uredničtva.

Gosp. N. P. u V. Zašto toli kasno? više nebijaše moguće. Zdravo!

Gosp. P. S. J. u K. Uranili ste za pol godine, al isto srdačna Vam hvala!

Gosp. N. N. Vašu pripovieđku niesmo još dospieli pročitati. Ustrpite se dakle.

Listnica uprave.

Nadalje uplatili su za „Našu Slogu" p. n. gg.: Čitaonica Kraljevica f. 1.25, C. M. Rieka f. 2, H. B. Belovar f. 2, M. R. Rieka f. 2.50, D. E. Karlovac f. 2, V. J. Račice f. 5, P. I. Pazin f. 5, T. F. Zaule-Tinjan f. 2.50, B. N. E. Bakva f. 1, C. Gj. Volosko f. 2, Čitaonica Osiek doljnji grad f. 1.25, M. A. Šibenik f. 3, K. F. Beč f. 5, J. R. Berseč f. 7, R. I. Kaštelir f. 4, P. A. Ika f. 2, Obć. ured Žminj f. 20, T. L. Podgrad f. 1.50, G. dr. A. Gorica f. 5, H. A. Trst f. 5, Čit. Kastav f. 10, V. Sč. Prezid f. 5, J. A. Ravnagora f. 2, P. L. Kraljevica f. 5, P. dr. F. Zagreb f. 5, Obrt, radn. družtvo Hreljin f. 1, Abgeordnetenhaus Beč f. 1.50, C. dr. V. Šisak f. 10, V. I. Karlovac for. 2.50. C. F. Rieka f. 1, S. A. Mali Lošinj f. 14.40, K. I. Podgorje f. 2, K. Z. Hrušica f. 3, L. M. Kastav f. 6, S. I. Zamet f. 1, S. M. Tomaj f. 2.50, P. I. Gržane f. 2, M. dr. S. Tyrnau (Ugarska) f. 5, S. F. Sisak f. 5, F. Š. Ivanić-grad f. 2, Sch. I. Zagreb f. 3, P. M. Rieka f. 2, D. A. Brnčići f. 2, S. V. Pula f. 2, S. J. Kanfanar f. 1, B. A. Lindar f. 2, G. dr. A. Mali Lošinj f. 3, J. M. Opatija f. 2, K. M. Sv. Petar u šumi f. 2, S. J. Premantura f. 1, B. I. Pićan f. 5, Glavarstvo občine Pazin f. 5, T. dr. D. Pazin f. 10, I. A. Klana f. 2, J. P. Opatija f. 34.50, Ž. dr. J. Rovinj f. 5, Braća P. Rieka f. 5, F. I. Opatija f. 5, R. I. Meja f. 2, M. M. Barban f. 2, P. A. Štema-Boje f. 2, T. I. D. Sv. Petar u šumi f. 2, F. A. Lovran f. 2

(Sliedi.)

Priposlano [1])

Ja niže podpisani očitujem ovim, da je ova ogencija za putovanja već 4 godine moje vlastničtvo i da neima ništa zajedničkoga sa onom istoga imena u Trstu.

Rieka, mjeseca veljače 1899.

G. B. Cargnelli

nasliednik C. PIRELLI, agencija za putovanja

[1]) Za članke pod ovim naslovom ne odgovara uredničtvo.

Phönix-Pomade

Na izložbi za njegovanje zdravlja i bolestnika u Stuttgartu 1890 nagradjena **odlikom**, jest po mnienju liečnika i priznata sa hiljadami zahvalnica.

Jedino postojeće u istinu pravo i neškodljivo sredstvo, da gospodjam i gospodi izraste **podpuna i bujna kosa** i da zaprieči odmah **opadanje kose i tvorenje prhuta**; ona pospješuje i kod posve mlade gospode rast **jakih brkova**. Jamči se za uspjeh kano i za neštetnost. Lončić 80 nvč., poštom ili pouzetjem 90 nvč. **K. Hoppe,**

Beč I. Wipplingergasse 12.

Njegova svetost

Papa Lav XIII.

sporučio je po svojem liečniku prof. Dr. Lapponi-u gosp. ljekaru G. PICCOLI-u u Ljubljani srdačnu zahvalu za priposlano Mu stakleničice

tinkture za želudac

te mu je diplomom od dne 27. nov. 1897. podielio naslov **„dvorski dobavljač Njegove svetosti"** sa pravom nositi u svojoj firmi uz naslov takodjer grb Njegove svetosti.

Rečeni liečnik kašto i mnogi drugi glasoviti profesori i doktori pripisuju bolestnim **Piccolli-evu želudačnu tinkturu**, koja jači želudac, povećava tek, pospiešava probavu i tjelesni otvor.

Naručbe prima uz pouzetje te opravlja točno

G. PICCOLI

ljekar pri Angelu u Ljubljani na Dunajski cesti.

Tinkturu za želudac razašilje vlastnik po 12 stakl. za for. 1.26 a. v., po 24 stakl. za for. 2.40, po 36 stakl. za for. 3.50, po 70 stakl. za for. 6.50 (poštanski paket, koji ne teži preko 5 kilogr.) po 110 za for. 10.30. I.

Poštarinu mora platiti sam naručitelj.

THE GRESHAM

Englesko osjeguravajuće družtvo na životu Londonu

Aktiva družtva do 31. decembra 1897	Krune	159.997,579.—
Godišnja uplata premija i interesa do 31. dec. 1897	„	28.823,375.—
Izplaćeno na osjeguranja i interesa od postanka družt. (1848),	„	343.860,067.—
U godini 1897. izdano 7468 polica za glavnicu od	„	67.331,351.91

Prospekti, cijenici i u obće sve druge informacije šalju se badava, ko god pismeno zapita od dolje imenovanog zastupstva, koje dopisuje u svijem jezicima.

Glavno zastupstvo u Trstu

Via del Teatro, N. 1, Tergesteo, Scala IV.

(Traže se svuda dobri agenti i zastupnici.)

DRUGO IZDANJE.

Broj 8. U Trstu, 2. marča 1899. Godina XXX.

TRIEST

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku il po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu pošku valja točno označiti.

Komu list ne dodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari.“ Nar. pos.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku, osim 2. febrara, 6. aprila, 11. maja, 1. junija, 29. junija, 2. nov. i 28. dec. Netiskani dopisi se nevraćaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 nč.

Uredničtvo nalazi se u ulici Farneto broj 14.

Odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić.

Tiskara konsorcija lista „Edinost“ ulica Carintia br. 12 u Trstu.

Zapljenjeno

Zapljenjeno

Zapljenjeno

Zapljenjeno

Zaplijenjeno

Otvoreni nalog.

Nalažem gospodinu Antonu Krajčeku, redarstvenemu oficijalu, da postupa zakonskim propisom na zaplienjenje svijuh primjeraka lista »Naša Sloga« današnjega dana br. 8, koje bi našao u uredničtvu, administraciji i odpravničtvu, kano i u tiskarni »Edinost«, gdje će zaplieniti takodjer dotični tiskarski sastavuk, te nadmetnuti uredovni pečat, iliti, sporazumkom tiskara, razložiti tiskarski slog.

Ovoj naredbi bilo je povodom članak „Quousque tandem?“ od početka do konca, uvršten u rečenom listu, — priuzdržavajuć si izpitavanje drugih članaka.

C. kr. državno odvjetničtvo
Trst, dne 2. marča 1899.
Dr. Chersich.

Uzorna talijanska uprava!

Boljun, 25. febrara 1899.

Bezsavjestno upravljanje nekojimi občinami, koje se nalaze u talijanskih rukuh; siromaštvo i nevolja, u koju te obćine usljed slabog gospodarenja upadoše; pašovanje pojedinih gladuha-oderuha, kojim kod uprave obć. dobara na sreu leži, ne dobro i korist obćine, već vlastiti probitak, reć bi, da se je počelo istarskim »u propastiteljem« kruto osvećivati. Na dnevnom redu čujemo, čitamo i vidimo »bankrot« nekojih obćina. Obćine nemogu, da se ganu usljed nereda, duga, pronevjerenja — slabog gospodarstva. Tu istinu priznala je ista porečka »L' Istria« prošle godine u jednom broju, kadno je lievala debele suze radi »kužne« bolesti, koja da je već mal ne sve obćine, koje su u talijanskih rukuh, zahvatila. Hvala staroj griešniei na tom priznanju! Ipak ima u njoj još nekoliko stida i iskrenosti, zar ne g. uredniče? (Bojimo, da se varate. Op. ured.) Medju obćinske uprave zaražene tom kužnom bolešću, koju bismo okrstili imenom »talijanska obćinska fijorenca« spada i mjestna obćina Boljun.

Jedan naš sadašnji obćinski zastupnik iz Boruta, našav se pred nekoliko dana u obćinskom uredu sa exnačelnikom J. Mattiassichem, okrstio je doista tu bolest drugim izrazom, koj bi njoj možda bolje pristojao, ali nije tako fin kako »fijorenca«. Rekao je naime taj zastupnik po domaće: »Ma čujete vi podeštat, oni vaši računi, to vam je prava sv.....a«. I nije rekao previše — nama se dapače čini, da je i to premalo. Iz spomenice g. revizora, koju ste tiskali u zadnjem broju, i iz komentara (tumačenja), koje će slieditи, moći će se zaključiti, da je taj izraz još preblag.

Kao dokaz, da su gg. revizori učinili svoju dužnost savjestno i nepristrano, eto vam za tisak u prepisu jednoglasni zaključak sadašnjeg zastupstva, stvoren na sjednici 14. julija 1898. pod točkom II. dnevnoga reda, koj glasi:

»I. Računi u obće nisu bili vodjeni zakonitim redom, te se ih nemože priznati s razloga, što ima u istih sadržanih kažnjivih zloporaba, netočnostih, da, i očevidnih zločina.

II. Svi izdatci i prihodi, koji se naznajaju na posebnu specifiku, ne priznaju se sve dotle, dok se dotični izkazi ne pronadju, meritorno ne pregledaju i nepriznadu jasnimi i valjanimi.

III. Glavnice obćinske imaju se likvidirati i ujedno označiti od kada su plaćeni kamati.

IV. Obćinsko zastupstvo ne priznaje nijednog duga učinjena od bivšeg glavara na teret obćine »a ne uvrštenog u dohodak« dotične godine, u kojoj je dug učinjen, sve dotle, dok se o zloporabi ne izreče kompetentan sudija.

V. Račune porezne obćine Sušnjevica nemože se zaključiti, jer nije jasan ni prihod ni razhod nijedne upravne godine, te se ima ove račune uz ostale konštatirane, kažnjive netočnosti u raznim ostalim računima poreznih obćina predati na ces. kr. državno odvjetničtvo u Rovinj, da se ono izreče meritorno.

VI. Bivši obć. glavar, kao blagajnik i upravitelj mjestne obćine Boljun, ima se pozvati na odgovornost radi svih zloporaba, izpitati ga na zapisnik radi zanemarene službene dužnosti i radi dalnjeg uredovanja proti njemu.

VII. 15 (petnaest) priloga računa porezne obćine Sušnjevica zasjecajućih u upravne godine 1889—1896. ima se pomnjivo sačuvati i priložiti svojedobno k ostalom gradivu, koje se bude imalo odposlati na c. kr. odvjetničtvo u Rovinj«.

Tako je glasio jednoglasni zaključak obć. zastupstva, u kojem se nalazi na žalost i dvojica »sa renjaka«, koji su nam se iznevjerili, ali koji već danas svoj grieh oplakuju.

Mi pak dodajemo za danas još k tomu sliedeće: Vi gospodo Talijani, koji Hrvate krstite barbarima, razgledajte, popitajte i vidite, dali se u jednoj obćini, koja se nalazi u naših rukuh, nalazi jedan zaključak sličan ovomu? Pristoji li izraz »barbari« više vamu ili nama?

Vi, koji držite sastanke u Trstu i u drugih gradićih, pa ondje viećate kako da istarskog Slavena izbrišete iz knjige živućih; vi, koji na tim sastancima stvarate zaključke, da ćete nas pod geslom: »Ejiciamus eos foras« baciti vanka; vi, koji nam strašću zasliepljeni, kratite sve ono, što vi već davno uživate, skoprem u manjini, stavite ruku na prsa, pa nam odgovorite: ne bi bilo pametnije i koristnije kad biste držali sastanke i viećali »o poštenom upravljanju« sa obćinskim dobrom; kad biste razpravljali o tom, kako da »gnjilež i trulež«, što se u vašim obćinam nalazi, izliečite; kako da na put stanete sleparij, što se u vašim upravama nalazi! Vi, koji imate u svojoj sredini svakakovih doktora, imali biste viećati, da iznadjete liek proti toj zaraznoj i kužnoj bolesti, t. j. u »obćinskoj fijorenci«.

Za danas dosta; drugi put ćemo vam odavle jednu »recept« preporučiti, akoprem nismo doktori; budete li se htjeli s njim poslužiti, izliečiti ćete nekoje Vaše obćine od spomenute bolesti.

Glavna skupština

kot. gosp. zadruge u Opatiji.

(Konac.)

Kako je iz obračuna razvidno, imala je zadruga tečajem godine 1898 dohodka for. 682·56
a troška „ 513·22
čisto navčano stanje koncem . . god. 1898. . . . . for. 169·34

Proračun za godinu 1899. bijaše prihvaćen jednoglasno kako bijaše predložen po odboru naime:

dohodkom od . . . . . forinti 399.34
i potroškom od . . . . . „ 342.—
dakle viškom od . . . forinti 57.34

Veoma zanimiva bijaše razprava točke V. dnevnog reda, naime ustrojenje vrta razsadnika, u koju je uticao veliki broj zadrugara. Pitanje o ustrojenju vrtu, kako kasnije doznah, bijaše potaknuto već prije nekoliko godina, nu nije se moglo ostvariti, jer nisu tomu dosizala novčana sredstva zadruge, a da se je, jur davno gojena želja zadrugara napokon izpunila, zasluga ide u prvom redu gospodinu predsjedniku, koji se je za tu stvar, kako i za ostale, tičuće se napredka zadruge, svimi silami zauzeo.

Razprava trajala je dulje vremena, pak su se zadrugari složili a principu i izabrali odbor od 10 zadrugara, koji imaju razgledati zemljišta, koja bi bila prikladna za ustrojenje vrta, te uspjeh javiti odboru zadruge.

Nadam se, da će ovaj zaključak odbor zadruge i provesti moći, a to će nedvojbeno biti od velike koristi po napredak gospodarstva.

Pošto bijaše stvoreno još nekoliko drugih zaključaka, porazdielilo se srećom orudja med članove, i predsjednik zaključi sjednicu, nu članovi ipak ostadoše još dugo vremena sakupljeni, dogovarajuć se sa odborom — osobito sa objubljenim predsjednikom, — dok nije nadošao čas rastanka.

Prije rastanka preporučiše zadrugari gosp. predsjedniku, da se pobrine, da se u Moščenicah ili Berseču ustroji posajilnica, a predsjednik obeća, da će se savjetovati o stvari sa uplivnimi osobami i nastojati o tom, da se želja zadrugara izpuni.

Tako je svršila ta važna skupština, koja je na mene i na sve prisutne učinila veoma ugodan utisak, nu neugodno dirnulo me je, što nije bilo ovoj skupštini — kako ni prijašnjim — prisustvovno nijedan odaslanik oblasti, što je dokaz, da se za zadrugu malo brinu. — Z.

Rodoljubni Poziv.

Dosada obstojale su podružnice družbe S. Cirila i Metoda za Istru samo u pokrajini Istri. Usljed molbe ravnateljstva družbe dozvolilo je visoko c. k. ministarstvo nutarnjih poslova odpisom od 26 listopada 1898. broj 34051. ustrojenje podružnica spomenute družbe u svim kraljevinam i zemljam zastupanim u carevinskom vieću. Tim je znatno razširena djelovanje naše družbe.

Naš narod u Istri je odviše siromašan, te nebi mogao izdašno podpirati nastojanje družbe, koja za polučenje svojih ciljeva treba mnogo većeg prihoda, nego ga do sada ima. Treba neobhodno, da nam prisko će u pomoć braća iz Dalmacije ustrajanjem podružnica u svim gradovima, mjestima i selima, gdje ima barem 20 rodoljuba pripravnih žrtvovati na godinu najmanje po 20 novčića. Podružnice su od velike važnosti za razvoj i napredak družbe. Što više ima dobro uredjenih podružnica, tim veći biti će prihod družbe, tim laglje i uspješnije moći će ona raditi na postignuće ciljeva za kojimi idje.

Svakomu pravomu Hrvatu poznato je žalostno, baš zdvojno stanje, u kojem se sada nalazi istarski Hrvat. Zakleti neprijatelji hrvatskog naroda u Istri upriče sve sile, da uguše probudjujuću se narodnu sviest, da zaprieče svako osviešćenje, svaki kulturni napredak našeg naroda u Istri. I nedao Bog, da njim njihovo pakleno nastojanje uspije! Narod, koji već vjekove i vjekove čezne za narodnom obukom, za narodnim hrvatskim školam, nemože iste postignuti, jer njegovi stari neprijatelji, premda brojno slabiji, ipak svedjer ravnaju udesom njegove nesrećne zemlje. Hoće li da dodje do svojih škola, hoće li da očuva jezik otaca svojih, mora si pomoći sam, mora od vlastitih sredstava, žrtvami, ustrajati svoje škole, neće li da mu se vlastita djeca za uvjek odnarode.

Obzirom na ovo prežalostno stanje istarskog Hrvata, podpisano pozivlje sve rodoljube diljem kršne Dalmacije, da u svim gradovima, mjestima i selima, gdje ima samo dvadesetak čestitih Hrvata pripravnih žrtvovati 1 fiorin, ili bar 20 novčića na godinu, da ustroje podružnice družbe S. Cirila i Metoda za Istru. Za upute, pravila i tiskanice neka se svak, koji, gdjegod mu bilo u Dalmaciji, hoće pokrenuti ustrojenje koje podružnice naše družbe, obrati na ravnateljstvo u Voloskom, te će mu ovo bezodvlačno poslati sve potrebite upute za ustrojenje podružnice.

Podpisano se stalno nada, da će ovaj zdvojni vapaj čuti svi, u kojim nije ugasnula zadnja iskra rodoljublja.

Umoljavaju se sve ostale rodoljubne novine u Dalmaciji, da ovaj poziv odmah pretiskaju.

Volosko-Opatija, 11 siečnja 1899.

Odbor družbe S. Cirila i Metoda za Istru.

Za ravnateljstvo: *Dr. K. Janežić*, podpredsjednik — *Dr. Poščić*, tajnik.

Pogled po svietu.

U TRSTU, 1. marča 1899.

Njeg. Veličanstvo primilo je u petak ministra predsjednika grofa Thuna u posebnu audijenciju. Sliedećeg dana obdržavalo je ministarstvo svoje vieće, u kojem se je razpravljalo medju ostalim i o sazovu onih sabora, koji nebijahu jošte sazvani. Koliko je do sada poznato, nije jošte ništa zaključeno o tom sazovu.

Zakon za uredjenje službeničkih plaća provesti će vlada na temelju § 14. Taj zakon imao bi stupiti u kriepost koncem mjeseca junija.

Iz zemaljskih sabora, koji bijahu nedavno sazvani, neima ništa osobita. Dolnjo-austrijski sabor razpravlja o promjeni izbornoga reda. Saborska većina — kršćanski socijalisti, kane tom promjenom osjegurati si i za buduće većinu. Promjena ta naperena je proti njemačkim liberalcem.

Njemački opozicijonalci svršili su u Pragu svoje razprave o programu i o zahtjevih sviju Niemaca. Čim dovrše izviestitelji svoj posao, biti će u Beču svi predlozi podneseni na odobrenje pouzdanikom opozicije.

Niemci iz Češke zaključili su na sastanku u Pragu, da neće stupiti u zemaljski sabor. Radi toga kani vlada sazvati češki sabor polovicom tekućega mjeseca.

Razprava, koju vode trentinski zastupnici sa vladom radi autonomije južnoga Tirola, reć bi, da će se ovaj put sretno svršiti. Ako vlada zadovolji zastupnikom južnoga Tirola, tada bi se moglo dogoditi, da se razpadne talijanski klub na carevinskom vieću. Trentinci bo nebi imali tada više razloga, da budu u opoziciji proti vladi.

Kod naknadnog izbora za Gorički sabor bio je izabran na mjesto odstupivšega grofa Franu Coronini-a, talijanski liberalni kandidat dr. Egger. Konservativni Talijani kandidirali su župnika Baubelu — valjda samo za to, da liberalce bolje drže na okupu.

U Ugarskoj odstupilo je ministarstvo Banffiy-evo a novo ministarstvo sastavio je Koloman Szell. U novo ministarstvo stupilo je više članova prijašnjeg ministarstva.

Novo bugarsko ministarstvo stvorilo si je veliku stranku od bivših pristaša Stambulova i Radoslavova. Bugarska vlada izpričala se opetovno u Carigradu, da se ona nemješa u narodni pokret u Macedoniji.

Rusiji neprijateljski listovi javljali su posliednjih dana zlobno, da je car Nikola bolestan, da se nepača u državne poslove, i da je upravu istih izručio svomu stricu Miljaju. Kao obično pokazalo se i sada, da su to sve same izmišljotine protivnika Rusije, koji bi rado vidjeli mladoga cara na mrtvačkoj postelji.

Talijanska vlada uprotivila se želji svih prijatelja svietskog mira, da bude i sv. Stolica zastupana na kongresu, koji će se sastati u Holandiji, i na kojem će se razpravljati o predlogu cara Nikole o sveobćem razoružanju. To je svakako slabo znamenje za taj budući kongres, na kojem bi imala voditi prvu rieč upravo sv. Stolica, duhovna naime vlast, kojoj leži najvećma na sreu duševno i tjelesno dobro sviju naroda.

Sv. Otac papa obolio je ovih dana pogibeljno. Prekjučer izveli su prvi rimski liečnici na njemu operaciju. Po najnovijih viesti kreće bolest visokoga bolestnika na bolje. Sav naobraženi sviet zanima se živo za stanje sv. Otca, kojega neka Svevišnji očuva na životu u ovako ozbiljnih i težkih časovih.

U Parizu odkrili su na dan pogreba predsjednika republike Faure-a urotu. Orleanski princ Filip, koji si prisvaja pravo na francezko priestolje, hotio je pomoćju svojih agenta izvesti prevrat, te sebe dati proglasiti vladarom Francezke.

Jurina i Franina.

Fr. Znaš, da misle mačji klast za poteštu Žukvarića.

Jur. Kega zlodeja?

Fr. Deju, da se j' hodil prepornčit Biseru.

Jur. A Halubljani?

Fr. Smeju se i Biseru i Žukvariću i Kajfe i Fritalje i svoj njihoj kumpanje.

Jur. Ča pak deju Bergujci, Brežani, Rukavčani i Zvonečani?

Fr. Pametneji kimaju s glavun i govore mej sobum, da su jih mačji poglavari previše za nos peljali.

Jur. A oni drugi?

Fr. Drugi ti, ča j' nemo ostane vavek nemo.

Različite viesti.

† **Ivan Krstitelj Černe.** Dne 24. p. mj. na večer preminuo je nakon kratke ali težke bolesti providjen sv. Otajstvi velezaslužni župnik susjednih Barkovlja, veleč. g. Ivan Krstitelj Černe u muževnoj dobi od 57 godina. Blagopokojnim Černetom izgubila je crkva uzorna svećenika a slovenski narod odlična sina. Za tršćanske Slovence, osobito pako za rodoljubne naše Barkovlje težki je to udarac, jer je blagopokojni župnik Černe bio tamo ne samo uzoran blagovjestnik, nego i odlučan branitelj i zaštitnik svoga naroda. A ovaj narod štovno ga i ljubio kano pravoga otca. To se osobito pokazalo prigodom njegova pogreba u nedjelju poslije podne kadno se je okolo njegova lieša sakupilo do 6000 duša iz svih strana naše okolice i muogobrojni iz Trsta. Za župnika g. Fr. Kosca u crkvi neosta oko suho.

Odličnomu svećeniku i rodoljubu kličemo: Nauživala se tvoja plemenita duša lica božjega, a njegovim milim šaljemo iskreno saučešće.

Odbor političkog družtva »Edinost« imati će u petak dne 3. t. mj. u 7½ sati na večer redovitu sjednicu.

Počastnim članom imenovano je odbor »Hrvatske čitaonice« u Rovinjskom selu u svojoj sjednici dne 5. febrara t. g. urednika našega lista gosp. M. Mandića.

Novi kazneni branitelj. Naš zemljak g. Dr. Ivan Zuccon, koji je nedavno položio sjajnim uspjehom ovdje odvjetnički izpit, i koji se nalazi sada u odvjetničkoj praksi u Trstu, upisan je ovih dana u imenik kaznenih branitelja, što dajemo do znanja našim vanjskim prijateljem.

Javni sastanak u Šmarju. U nedjelju poslije podne obdržavao se u Šmarju uređeni javni sastanak. Iz Trsta pošli su na sastanak od političkoga družtva gg. Mandić, Dr. Gregorin, Dr. Rybař. Cotič i još nekoja mladja gospoda. Njima se je pridružio i g. Dr. M. Trinajstić, zemaljski zastupnik za koparski kotar.

Na taj sastanak sakupilo se neočekivano velik broj občinara iz čitave bivše mjestne občine Pomjan. Ponajviše ih bijaše dakako iz Šmarja, pak Mareziga, Gažona, Pomjana, Truška, Krkavč, Babići, itd. itd. Rodoljubno svećenstvo naše bijaše takodjer liepo zastupano. Prostrana pučka škola bijaše natlačena, dočim je mnogo občinstva ostalo vani, na stubama, pred školom i pod triemom,

Okolo 3 sata pozdravi predsjednik pol. družtva »Edinost« prisutne, predstavi vlad. zastupnika, c. k. perovodju g. Gassera i ostale uglednije osobe. Pročita pozdravno pismo zastupnika D.ra Laginje, koji se je izpričao, što nije mogao doći. Kod druge točke dnevnoga reda: Pogovor o predstojećem izboru u dvih novoustrojenih občinah, Pomjan i Marezige, obrazložio je predsjednik obširno o čemu se radi. Govorili su nadalje kod te točke gg. župnik Tomšić, dekan Ladavac i nekoji občinari. Prihvaćena bijaše i resolucija, da se pozove c. k. vladu neka uznastoji, da budu u izbornih komisijah obje stranke zastupane.

Kod druge točke: Izvješće o djelovanju u semaljskom saboru govorili su: predsjednik, obširno i temeljito Dr. M. Trinajstić i drugi. Bilo je i nekoliko upita i predloga kod te točke. Oduševljeno bijaše prihvaćena pouzdanica zast. Trinajstiću. Kod posliednje točke: predloži i interpelacije govorilo je više njih u vrlo oduševljeno Dr. Rybař. Sastanak je trajao preko 2 sata. Vladalo je živo oduševljenje i uzoran red. Odbor pol. družtva nije se nadao niti iz daleka takovom uspjehu.

Naša drugarica »Edinost« donieti će obširno izvješće o tom važnom i zanimivom sastanku.

Za »družbu sv. Cirila i Metoda« priposlao je gosp. Depeder Andrija, kapelan u Hreljinu-Mejа 5 for. 40 novč. sakupljene prigodom imendana veleč. župnika Ivana Urpania; gg. Lav Klodič Sabladoski i Ante Topić, učenici trgovačke škole »Revoltella« u Trstu za počastiti uspomenu svojeg prežaljenog ravnatelja dra. Klementa Lunardelli, kruna 5.

Za nesretnike I. Drnjevića i I. Trinajstića nastradale požarom u Belovom (Bugarska) darovali su gg. Ivan Vlah, otac, Jušići i Amalija Bakarčić svaki po 1 krunu. Ugledali se u njihov primjer i drugi te pomogli nesretnim zemljakom u dalekom svieta!

Iz Opatije pišu nam 27. pr. mj. Našega je vriednoga prijatelja i čestitoga rodoljuba i učitelja gosp. Antuna Stiglića zadesila ovih dana najljuća nesreća, što u obće može, da zadesi srce ljubećega sina. U prošli naime četvrtak preminula mu dobra majka. Težak je to udarac, nu mi gojimo čvrstu nadu, da će mu on znati odoljeti. Znamo, da su u ovakim trenutcima riječi — pa bile one i najutješljivije — od slabe ili upravo od nikakove pomoći, s toga i zaključujemo, uz vrulu želju, da bi se duša našeg vrlog prijatelja prije razvedrila i razgalila, i da bi uzmogao, da i nadalje nastoji istim onim marom i žarom kao i do sada što je uznastojao okolo vršenja težkoga svoga i uzvišenoga apostolata medju nevoljnim narodom našim. Čestitoj pokojnici udielio Svevišnji vječni pokoj a uevljenoj svojti srčanosti, da udarac strpljivo podnesu. Prijatelji.

Naknadni izbor za istarski sabor. Smrtju zastupnika dra. Costantini ostalo je izpražnjeno mjesto zastupnika za gradove Pazin, Plomin i Labin. Naknadni izbor za te gradove obaviti će se dne 15. ožujka t. g. Odbor talijanskoga političkoga družtva za Istru sastaje se na sjednicu dne 3. t. mj., da se dogovore medju ostalim i o kandidatu za to mjesto.

Braći u Dalmaciji na srdce! Iz Voloskoga pišu nam 26. pr. mj. pod gornjim naslovom koliko slieđi:

»U broju 8. zadarskog »Narodnog Lista« od 28. siečnja t. g. bio je tiskan poziv[1]) »Ravnateljstva družbe sv. Cirila i Metoda za Istru« od 11. siečnja t. g., koji Vam ovdje šiljem molbom, pa ga i Vi preštampate. Žalostno je znati, da taj rodoljubni poziv nije bio pretiskan od nijedne dalmatinske novine[2]), kaošto je i žalostno, što se na taj poziv odazvaše samo tri rodoljuba iz posestrine Dalmacije, a ipak je evo već prošlo mjesec dana, što bijaše taj poziv u »Narodnom Listu« tiskan. Takav nemar za našu prezaslužnu družbu nemože, da se ničim izpriča. Dalmacija je čisto hrvatska kraljevina, gdje po statističkim podatcima živi samo nekoliko hiljada Talijanaša, pa ipak taj maleni broj sakuplja za nesretnu »Legu« godimice na hiljade i hiljade forinta. U Dalmaciji obstoji veliki broj podružnica te »Lege«; kod zabava priređenih u korist iste imade više hiljada čistog dohodka, a naši rodoljubi u Dalmaciji kao da za družbu sv. Cirila i Metoda neznaju i nemare. Ipak je svakomu i u Dalmaciji poznato naše prežalostno stanje u Istri kao i okolnost, da ćemo bez pomoći sa strane naše braće izvan ove pokrajine, propasti. Valja priznati, da i braća Dalmatinci doprinašaju za našu družbu, ali nepojmljivo je zašto se ne odazovu pozivu »Ravnateljstva«, da se i po Dalmaciji ustroje u svakom mjestu podružnice. Kad bi se u Dalmaciji ustrojilo bar 50 podružnica, družba bi mogla mnogo više toga izvesti, nego može sadanjimi sredstvi. Na novo postavljamo braći u Dalmaciji na srdce, da se gori priloženom pozivu čim prije i u što većem broju odazovu.

Djedovska kultura. Naša nespašena braća u Istri svakom se prigodom u borbi proti našim zakonitim zahtjevom pozivlju na svoju djedovsku kulturu, te bi porad iste htjeli, da njim mi u vlastitom našem domu robujemo. Nu ako je u prošlim vjekovima ovala u Italiji prosvjeta, umjetnost i znanost, mogu to zahvaliti samo Hrvatimu, koji su svojimi junačkimi prsi obranili svu zapadnu, dakle i talijansku kulturu od sigurne propasti pred navalami divljih Mongola i Osmanlija. Nu kakva je ta kultura talijanska sada, najboljo se razvidi iz 6. broja tiskanog u broju 6253 tršćanskog lista »Il Piccolo della sera« od 21. pr. mj. pod naslovom »Trgovci su djeca«. Narod, u kojem se događaju takve opačine, nemože se baš dičiti prevelikom kulturom. Divljim crncem u srdcu Afrike gadi se već sada trgovina s ljudskim mesom, dočim se u »prosvetnoj« Italiji još danas tjera ta trgovina u velikom obsegu. Takvu kulturu prepuštamo drage volje našim talijanskim suzemljakom.

Šaljem Vam članak*) o kojem gori u svrhu da ga pretiskate u dičnoj »N. Sl.«, da svatko vidi, da toli razvikana talijanska kultura nije nego obsjena.

Ženska podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Trstu imati će u nedjelju dne 5. t. mj. u 5 sati po podne godišnju glavnu skupštinu u prostorijah »Slovanske čitaonice«. Skupštini slieditи će »Domaća zabava« sa pjevanjem, deklamacijom i šalogrom. Ulaznina 20 nvč.

Pastirski list presvj. biskupa Mahnića mora da je u sreo pogodio talijanske lažiliberalce i framasune, jer se nanj silno srdi poznati »Nezreli radić« u nasliedniku i duševnom baštiniku pokojnog puljskog »Oslića«.

Naši Žbandajci tuže nam se, da neimaju ni danas nikakva odgovora na njihovu molbu za ustrojenje puške škole u Žbandaju. Molbu su upravili na c. kr. zemaljsko školsko vieće za Istru. Tu molbu preporučili su njihovi prvaci osobno na namjestničtvu, pa ipak neima još nikakva odgovora. Ove redke upravljamo na sl. predsjedničtvo c. kr. zem. školskoga vieća u nadi, da će ono pospješiti riešitbu rečene molbe.

Našim učiteljima na znanje. 5. pr. mj. obdržavala se u Beču konferenca učiteljskih delegata Dalmacije (Pavličević, Bradić), Primorja (Valentić, Jakac, Tribusson, Kosovel, Medveščck, Berini, Franzot), Tirola (Micheli) i Bukovine (Stefurcac). Istoj konferenci prisustvovahu i Bergmann i Schreier, predsjednik i tajnik učitelj. družtva Bečkog povog mjesta, te zajmenik predsjednika [illegible] učiteljskih družtava — Jessen. — Delegat Berini otvori konferencu te predloži Bergmanna za predsjednika a Schreiera za zapisničara, iste, što se jednoglasno i prihvati. Za toga prešlo se na pretresivanje spomenica, koje se imahu skupno podastrieti ministru nastave, zastupničkoj kući i Njegovu Veličanstvu. Nakon višesatnog razpravljanja prihvatilo se: 1. da se ministru nastave podastre spomenica slična onoj, što je jur predadoše Niemci u njemačkom a Česi u češkom jeziku. U toj je spomenici orisano nesnosno materijalno stanje učiteljstva; pita se provedbu § 55. državnog šk. zakona; subvenciju siromašnim pokrajinam od strane vlade, te izjednačenje učiteljskih plaća sa plaćama državnih činovnika XI. čina. U tom su složni svi učitelji Austrije a i oni Hrvatske; — 2. naložilo se učitelj. družtvu za kotar gradiški, da što prije izradi spomenice na zastupničku kuću i Njegovo Veličanstvo, pak da ih netom izradjene odmah pošlje na uvid ostalim učit. družtvima za eventualne opazke i odobrenje; 3. odabralo se odbor, koji imade odmah započeti akciju, kojom će se učiteljstvo monarhije što bolje medjusobno upoznati i po mogućnosti, ako i ne združiti u jednu falangu, a to barem čim više približiti, nebi li se tako složnim nastojanjem i radom postiglo ono, što pojedinae postignuti nemože. Tim bijaše dnevni red izcrpljen. Na konferencu prispjela je množina brzojavnih pozdrava osobito od drugova iz Dalmacije.

Kako bijaše jurve javljeno, hrvatsko-slovenski učitelji Primorja predadoše 6. pr. mj. ministrima posebnu spomenicu, koje neltjedoše podpisati delegati Gradiške, bojeći se, da bi time došli u sukob sa svojim zastupnicima, budući se visokoj vladi zahvalilo, što je predložila, da se za Goričku osnuje zemaljska školska zaklada mjesto obstojećih kotarskih škol. zaklada. Inače ova je spomenica bitno ista sa zajedničkom, što se je predala ministru nastave dne 7. pr. mj.

Molbe, kojima su austrijski učitelji pitali za audijencu k Njegovu Veličanstvu, bijahu odbijene. Savez njemačkih učiteljskih družtva uložio je opet molbu za rečenu audijencu — kakvim uspjehom, vidjeti ćemo doskora.

Nedavno povisilo se plaće svim državnim činovnicima i slugama; zato se i naše učiteljstvo, ti naši pioniri narodne prosvjete, punim pravom nadaju, da će kompetentni faktori i njima materijalno stanje poboljšati, te da neće njihov »vapaj za hljebom« ostati i nadalje — kao do sada — glas vapijućeg u pustinji.

Vrsari (kod Poreča) dne 26. febrara mjeseca. — Javljamo Vam, g. uredniče, da imademo u naših kmetskih konobah izvrstnoga vina — terana; ali trgovaca nije viditi, kako prošlih godina. Tako i obližnja sela na Poreštini, t. j. Valkanin, Mošaliž, Žbandaj, Fuškulin, Fontane, i. t. d., čekaju na trgovce, da prodaju svoje vino, a izvrstne vrsti. Neka se izvole obratiti trgovci s vinom na poštene muževe, a mi ćemo ih liepo primiti i pošteno poslužiti!

Žalibože nam čini konkurenciju vino talijansko; ali mi ga po dusi nemožemo dati uz onu tako nizku cienu, ta, to je prava ironija prodavati vino, kako smo prodali naše izvrstno grozje! A mi, nismo krivi, da se tudji (forešti) državljani kod nas tuste! Vrvarani.

Praktičan izum našega zemljaka. Naš zemljak — Kastavac — g. Josip Varljen Ivanov, mašinista, izumio je vrlo praktičan stroj, kojega je okrstio »Termo električni oglasitelj vrućine« (Indicatore termo elettrico della temperatura.) Svrha tomu stroju ili spravi jest ta, da oglasi putem zvonca toplinu jednoga mjesta ili predmeta bilo na koju mu drago daljinu. Ovom spravom biti će parni kotlovi i strojevi osjeguruni proti svakoj eventualnosti razprsnutja. Do sada pazilo se u strojevih na takozvane jastučiće, da se stroj odviše ne razvrući, nu i uz najveću opreznost dogadjale se ipak velike nesreće. Mnogi mjerniei i najodličniji tehničari razbijali si o tom glavu, kako da doskoče toj nevolji. Sada imademo spravu, koja odgovara posve navedenom cilju. Ovaj oglasitelj, postavljen na jastučić jednoga stroja, jamči za to, da se stroj neće odviše razvrućiti, jamči dakle za sjeguruost stroja i osoba. Oglasitelj uzimlje malo prostora, traje više godina, nepokvari se toli lahko i netreba da ga itko nadzire.

Ovaj izum pregledala je c. k. viša tehnička komisija, te izumitelju predala odlučnu povelju. Čestitamo srdačno našemu mladomu zemljaku izumitelju.

Nesreća radi neopreznosti. Dne 10. pr. mj. prebacila je Paškva žena Ivana Beletić iz Zumeska, občina Motovun, upaljenu svietiljku. Ova se razbila, upaljeni petrolej polio nesretnu ženu, koja je zadobila tako težkih rana, da je nakon devet dana u velikih mukah preminula.

Ljudi božji, budite oprezni sa ovakvimi svetiljkami i u obće sa ognjem!

Iz Voloskoga pišu nam 25. febr. 1899. Danas osam danas odpratismo do hladna groba truplo mladića. Bio je to sin čestitih u svakom obziru roditelja Ivana Mandića i njegove supruge Kornelije. Tužni roditelji izgubili su prije sedam godina svojega prvorodjenca Eda, osmoškolca gimnazije Sušačke. Sada, poslie dugotrajne bolesti preminuo njim je drugi sin, Ervin, onaj koj jih je imao zamjeniti u njihovoj trgovini, i u njihovom gospodarstvu u obće. Klicu bolesti dobio je kao vojnik c. i kr. mornarice, gdje je bio od svojih poglavara i drugova jako obljubljen. Par godina se je kod kuće krpao njegom roditelja i starih roditelja, al je napokon izdahnuo svoju plemenitu dušu u 25. godini dobe svoje. Njegov sprovod je predvodio naš prečastni župnik Monsignor Zamlić, kojega je pokojnik tako rad osobito u zadnje vrieme uz svoju postelju vidjao, i s kojim se je tako rad Svevišnjemu molio. Pred škrinjom stupale su dvie dražestne vriedne voloske djevojčice, jedna u bielo druga u crno obuče e. Nosili su škrinju vriedni Voloski mladići, a uza nje stupahu drugi vriedni naši mladići, noseći svieće. Za škrinjom bili su prvi četvorica braće pokojnika, jedan pravnik, jedan pisar, a dvojica gimnazijalci senjske gimnazije, te njihov djed. Sliedio je voloski načelnik, skoro svi občinski zastupnici i savjetnici voloskoopatijski, zastupnik Spinčić, te razni vidjeniji muževi koli iz te toli iz kastavske občine, i u obće mnogi i mnogi i ženske osobito iz Voloskoga. Lies krasilo je osam vienaca. Poslie obavnoga crkvenoga obreda koli u crkvi toli na groblju, dakako samo u našem jeziku po prastarom običaju, progovorio je nad grobom mladiću Belanić. Već prije rosile su mnogim suze, a kod toga govora i iza njega jedva bijaše koje oko, koje nije gorke suze ronilo. Belanić dielio se je od pokojnoga Ervina u

---

[1]) Mi smo ga spomenuli već u broju 3 ali ga ipak danas u cielosti donašamo. Op. uredn.)

[2]) Spomenule su ga nekoje. Op. uredn.

*) Čitali smo ga onaj dan, kad je izašao i zgražali se, nli nam za sada nedozvoljava drugo gradivo, da ga u provodu priobćimo. Sabranili smo ga. Op. uredn.)

ime dobrih mu roditelja, kao dragoga sina, u ime mu drage braće, kao ljubeznoga brata, u ime vjernih prijatelja, kao dragoga druga, u ime čestitih domoljuba kao gorljiva rodoljuba. Nepretrgavamo vez s tobom, dragi Ervine, završi govornik; mi ćemo i na dalje biti u duhovnom savezu. Ti ćeš molit za nas i naš narod, a mi za Te. Lahka Ti bila hrvatska zemljica, koju si toli ljubio! I doista, Ervin bijaše jedan od onih mladića, koji nije mnogo učio, al koji bijaše bistar, poduzetan, odlučan kao malo tko, kad se je radilo o narodnoj hrvatskoj stvari, o hrvatskoj časti, o hrvatskih svetinjah. On će stalno moliti Svevišnjega i na onom svietu za dobrobit koli njegovih razveljenih roditelja i braće, rodjaka i prijatelja i domoljuba, toli hrvatskoga naroda; a oni će uspomenom na njega, to jače raditi za spas domovine, da imenito njegova braća i vrstnjaci ponekle nadomjeste i ono, što bi bio pokojni Ervin učinio. Lahka mu hrvatska zemljica, koju je toli ljubio! Naša sućut roditeljem i roditelja roditeljem, braći i sestrici, kao i svim rodjakom i prijateljem.

U laži su kratke noge. Kazali smo u predzadnjem broju kako je netko iz Lindara nasamario ovdašnjeg »Židovčića« kako je tobož g. Josip Mandić, obć. blagajnik u Pazinu na nekoj zabavi u Lindaru mirne duše primio zatsničeu od viteza B. (čitaj: Mate). G. Mandić poslao je »Židovčiću« izpravak, kojim proglasuje spomenutu viest o »vitezu Matetu« prostom laži. I tako je »vitez Mate« nesamo dobio batina, nego je i njegovo junačtvo razkrinkano.

»Hrvatska« (Croatia.) Početkom pr. mjeseca počeo je u Zadru izlaziti pod gornjim naslovom novi list na mjesto »Katoličke Damacije«. Novi taj list izlaziti će pod gornjim naslovom dok bude uzpostavljena »Katolička Dalmacija«. »Hrvatska« izlazi dva puta na čedan kano i bivša »Kat. Dalmacija.« Urednik njoj je poznati hrvatski rodoljub veleč. g. Ivo Prodan.

Iz Višnjana pišu nam 25. febrara. (Dobra lekcija.) Imali smo prigode, da čujemo bagatelarnu ali zanimivu razpravu na sudu u Motovunu. Njekog dana bio je pošao u občinski ured u Višnjanu neki Beppo Decolle, poljski vještak, te je zahtjevao, da mu tajnik bez naredbe glavareve dade občinsku mapu veleći, da ona pripada občinarom, te da se svaki može s njom van ureda služiti (Che prétese! Opazka slugara). Pošto je tajnik znao svoju dužnost, Beppo pošao duga nosa, što nije uspio, da prevari tajnika i da se možda i naruga, da zapovjeda tko hoće, kako je to prije bilo. Ali naš Beppo učinio peticiju proti tajniku za forinta 3, jer da je bez mape izgubio toliko novca. A nije htio niti da ide pitati gospodina načelnika, kako mu je bilo rečeno, ako ju hoće imati. Tužba je bila učinjena i razprava je slicdila. Čuli smo, kako je Beppo imao obraza pisati, da je načelnik bio naredio tajniku, kadgod on dodje, da mu ima dati mapu, u čemu je bio utjeran u laž od gospodina načelnika. Beppo je čekao, da sudac prihvati tužbu i da mu likvidira za tužbu for. 2 a za copiu in duplo nč. 50 a za legu 35 i da osudi tajnika, kako se je hvalio po Višnjanu. Kad tamo, kano grom iz vedra neba, puče osuda, s kojom je bila odbijena tužba i sve Beppove sanje, te naš Beppo perit osudjen još, da plati troškove pravde. Da ga je vidila onako okamenjena njegova polovica, bila bi ga barem obrabrila, ali je bila daleko. Najviše boli šijor Beppa, što je sudac rekno, da je tajnik znao učiniti svoju dužnost i da je time pokazao svoj mar za ured i vjernost prama svomu starešini (Dobro je to stalo Beppu. Opazka slugara). — Mislimo, da će ta lekcija naučiti više od jednoga, kako se nesmije napadati na ljude, koji se u njih nepačaju, već znadu pošteno i revno vršiti svoju dužnost, a ne kako misli Keko i njegov učitelj.

Željeznica Opatija-Matulje. Austrijsko ministarstno željeznica podielilo je inžiniru dru. Juliju barunu Schwarzu u Beču dozvolu na šest mjeseci, da poduzme tehničke predradnje za mjestnu željeznicu Opatija-Matulje na južnoj željezničkoj pruzi Sv. Petar-Rieka-Opatija.

»Dante Alighieri« šalje u Istru talijanske knjige. Onomadne kazali smo, koju je svrha tomu u Italiji ustrojenomu družtvu, a danas nam je onomu dodati, da nesakuplja samo novce, kojimi se hrvatska i slovenska djeca u našem Primorju raznarodjuju, nego da šalje i knjige u Istru, da istimi to raznarodjenje pospješi.

Iz Velog Sela pišu naime ovdašnjim listovom, da je družtvo »Dante Alighieri« tamo poslalo stotinu knjiga od ponajboljih talijanskih pisaca. Nije dakle dosta, da »Dante Alighieri« novcem podupire »Legu« i razna talijanska politička družtva u ovih naših južnih strana, već je oto počelo i knjigami provadjati svoj nečisti posao. A naši suplemenici i naša sretnija braća!?

Službeni naslovi u Austriji. Ministar predsjednik je odredio, da se kod oblasti u službenom dopisovanju neimaju više rabiti dosad običajne titulature i kićeni pridjevi kao: slavni, veleslavni, visoki, presvietli itd.; od sada imaju glasiti službene adrese: «gospodinu kotarskom poglavaru», «gospodinu namjestniku», «gospodinu ministru», i ni više ni manje.

Iz nedaleke prošlosti. U Milanu izlazeća «L'Illustrazione popolare». Volume XVII. N. 19, od dne 7. marča 1880. pisala je o narodnostnih odnošajih u Istri ovako: «Na sajmu u Pazinu, koji je jedan od najvažnijih Istre, sakupe se različiti tipovi slavenskoga plemena, koji obitavaju u Istri. Ovi Slaveni različna poriekla sačinjavaju dvie trećine pučanstva čitave Istre, dočim sačinjavaju Talijani njedno sa unesenim austrijskim življem zadnju trećinu».

Književno družtvo sv. Jerolima u Zagrebu imati će svoju glavnu skupštinu za prošlu godinu na dan 9. marča o. g. sa sliedećim dnevnim redom: 1. u 10 sati služiti će se u crkvi sv. Marije tiha sv. misa za sve pokojne i živuće družtvene dobročinitelje; 2. u 11 sati započeti će skupština u družtvenoj zgradi, u kojoj će: a) predsjednik skupštinu pozdraviti; b) bilježnik čitati godišnji izvještaj; c) blagajnik podnieti račun o stanju družtvene imovine za godinu 1898; d) izabrati će se censuralni odbor za izpitanje tih računa; e) viećati će se o eventualnih predlozih skupštinara; napokom f) izabrati će se novi upravljujući odbor družtveni.

Priposlano [1]

Glasoviti izpravak

g. Frana Matičića, tiskan u broju 40 dične »Naše Sloge« od 29. oktobra l. g. nije nas ni najmanje iznenadio, jer smo znali, da baš va daje samo ono, što u sebi ima.

Sree nas ipak boli još i danas, kad pomislimo, koliko je našemu župniku trebalo srčanosti, da prepiše i vlastitim imenom podpiše nedonošče tudje mašte prepuno netočnostih, — on kojemu bi svetost istine imala bit iznad svega! — No tako će dogadja, kad čovjek padne u kolo spletkára, gdje mjesto razbora vlada strnst.

Daleko od nas i volja i želja da mlatimo po praznoj slami, ali nemožemo mimoići i da iz spomenutoga izpravka ne navedemo dvie tvrdnje g. Frana Matičića pa da si čitaoci »Naše Sloge« sami uzmognu stvoriti sud o čitavome, a navlastito o tome, tko mumice izkrivlja.

U trećoj naime stavci izpravka stoji doslovno:

»Nije istina, da sam ja govorio 28. augusta kot propovjedi o Jubilejski zabavi i. t. d. . . . ,«

a u četvrtoj stavci istog izpravka stoji opet doslovce:

»Nije istina, da je moje stado baš obratno učinilo, no ga sam ja upućivao i. t. d. . . . .«

Zar to nije i žalostno i — smiešno?!

Htjeli smo prištedjti g. župniku ovu gorku pilulu, ali pošto je već uz častnog si kolegu počeo krivo shvaćati i tumačiti našu dugu šutnju, nismo šutiti ni mogli ni smjeli.[2]

Boljunčani.

[1] za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo.

[2] Ovo priposlano tiskamo uz cienik i to na opetovani zahtjev naših rodoljuba iz one občine. Svaki eventualni daljnji izpravak neobsimo tiskati vam uz cienik, kao što tiskamo i ovoga. Op. Ur.

Listnica uprave.

Nadalje uplatili su za »Našu Slogu« p. n. gg.: T. M., Sv. Matej 2 f., Čitaonica, Valpovo 1.25 f., B. A. Kraljevica 1 f., S. M., Pazin 2.50 f., 7 f., B. A., Filipan 9 f., G. M., Trst 5 f., L. K., L. o. K., Hvar 6 f., R. Dr. M., Beč 2.50 f., Č. M., Opuzen 2 f., »Hrvatska«, Gradac 5 f., Čitaonica, Daruvar 1.25 f., M. M., Ustrine 2 f., Obć. glavarstvo, Baška 5 f., J. F., Materada 2 f., M. K., Umag 2.50 f., M. Š., Malinska 2.50 f., D. A., Boljun 1 f., K. J., Medulin 2 f., C. M., Pazin 1.50 f., N. V., Ogulin 5 f., Čitaonica, Požega 1.25 f., C. P. M., Krbune 2.50 f., Čitaonica, Pomer 3 f., S. S., Opatija 5 f., G. M., Kastav 9 f., T. J., Ljubljana 2 f., B. K., Boljun 2 f., R. F., Kozina 1 f., A. A., Baška 5 f., G. I., Berčeč 2 f., M. M., Volosko 19.70 f., M. Š., Višnjan 7 f., R. M., Brest 2 f., R. L., Velo selo 4 f., R. G., Sv. Vital Vižinada 2 f., Fr. J., Boljunsko polje 1.50 f., B. M., Lanišće 2 f., O. I., Pula 2 f., C. I., Drivenik 4 f., G. M., Brgud 2 f., D. Dr., Krk 10 f., Ž. A., Medulin 2 f. (Sliedi).

Gosp. Kazimir Mandić — Umag. Stiglo u redu; biti će priobćeno. Zdravo!

Listnica uredničtva.

Gosp. „Predplatnik iz Istre nastanjen na Rieci“: Kad bi ono od nas odvisilo, obistinila bi se brzo i Vaša i naša želja, nu ovako, uz poznati nemar mnogih naših predbrojnika hvalimo Boga, da vučemo i ovako napried. Da ste nam zdravo!

PRODAJA

dalmatinskog vina

na malo i veliko.

(vlastitog proizvoda iz Jesenica kod Omišal

Filipa Ivaniševića

U Trstu, Via Carintia br. 22

Phönix-Pomade

Na izložbi za njegovanje zdravlja i bolestnika u Stuttgartu 1890 nagrađena **odlikom**, jest po mnienju liečnika i priznata sa hiljadami zahvalnica:

Jedino postojeće u istinu pravo i neškodljivo sredstvo, da gospodjam i gospodi izraste **podpuna i bujna kosa** i da zaprieči odmah **opadanje kose i tvorenje prhuta**; ona pospješuje i kod posve mlade gospode rast **jakih brkova**. Jamči se za uspjeh kano i za neštetnost. Lončić 80 nvč., poštom ili pouzetjem 90 nvč. **K. Hoppe.**

Beč I. Wipplingergasse 1a.

G. Piccoli,

dvorski dobavljač

Nj. Svetosti pape

Lava XIII.

ljekarničar „pri angelu“

u Ljubljani, Dunajska cesta.

Željeznato vino.

Kemične analize odličnih strukovnjaka, koji su u

željeznatom vinu

ljekarničara **Piccoli-a u Ljubljani** uviek potvrdili navedeno množtvo željeza, jesu **najboljim dokazom**, te pružaju najveće jamstvo za njegovo djelovanje.

Ovo vino je dobro za **slabokrvne, nervozne, te za osobe usljed bolesti oslabljene, za bliedu, mršavu i bolješnavu djecu.**

Cieua staklenki od ½ litra 1 for.

Naručbe se razilje kretom pošte; poštarina plaćaju naručitelji.

Javna zahvala.

Rodbini, prijatelji i znancima, te svim onima, koji su se potrudili, da poprate do hladnoga groba milu nam majku, odnosno suprugu

Mariju Štiglić,

budi ovime izražena najdublja zahvala. Osobitu pako harnost dugujemo monsignoru V. Zamliću, veleč. g. A. Ellneru i častnoj gospodi Dubrovićui i Barbići, kao i veleuč. g. Vj. Spinčići i onoj gospodi zastupnicuma Opatijske i Veprinačke občine, koji niesu žalili ni truda ni napora, da nam miloj pokojnici izkažu zadnju čast, a nama, da ublaže težku tugu i bol. Bog im platio!

Opatija, 25. veljače 1899.

Tugujuća obitelj.

Sve vrsti

tambura

doviva se kod tvrdke

J. Štjepušin

SISAK

Cienike šaljemo na zahtjev svakomu franko.

THE GRESHAM

Englesko osjeguravajuće družtvo na životu Londonu

Aktiva družtva do 31. decembra 1897	Kruna	159.997,579.—
Godišnja uplata premija i interesa do 31. dec. 1897	„	28.823,375.—
Izplaćeno na osjeguranja i interesa od postanka družt. (1848),	„	343.860,067.—
U godini 1897. izdano 7468 polica za glavnicu od	„	67.331,351.91

Prospekti, cijenici i u obće sve druge informacije šalju se badava, ko god pismeno zapita od dolje imenovanog zastupstva, koje dopisuje u svijem jezicima.

Glavno zastupstvo u Trstu

Via del Teatro, N. 1, Tergesteo, Scala IV.

(Traže se svuda dobri agenti i zastupnici.)

Broj 9. U Trstu, 9. marča 1899. Godina XXX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku il po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list ne dodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Pcučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a rasloga sve pokvari.“ Nar. pos.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku, osim 2. febrara, 6. aprila, 11. maja, 1. junija, 29. junija, 2. nov. i 28. dec. Netiskani dopisi se nevraćaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 nč.

Uredničtvo nalazi se u ulici Farneto broj 14.

Odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić. Tiskara konsorcija lista „Edinost“ ulica Carintia br. 12 u Trstu.

IZBORNIKOM

gradova: Pazin, Labin i Plomin!

Dne 15. t. mj. imadu se obaviti izbori zastupnika na pokrajinski sabor za gradsko izborničtvo **Pazin-Labin-Plomin.**

Podpisano političko družtvo, udovoljujuć rado željam našeg pučanstva iz pomenutog izborničtva, preporuča ondješnjim izbornikom, da odadu svoje glasove za

Dra. Šima Kurelića,

načelnika u Pazinu.

Izbornici!

Muž, kojeg Vam preporučamo, je Vaše gore list. Na Vami je sada, da se svi složno sakupite pod zastavu toga imena, te izvojštiv pobjedu, otmet tu našu tvrdju iz protivničkih ruku. U to ime Bog i Hrvati!

Političko družtvo „Edinost“

Trst, dne 8. marča 1899.

Tajnik: **Dr. E. Slavik**, v. r. Predsjednik: **M. Mandić**, v. r.

Nasliedujmo u dobru i protivnika.

Odkad se je počeo istarski Slaven iz duga sna buditi, stali su njegovi narodni protivnici upošljati svakojaka sredstva, kojimi bi ga i nadalje u dubokom snu zadržali, i kojimi bi naglo probudjenje što bolje i što uspješnije zapriečili. Prva misao bila im je uzkratiti mu svuda početnu poduku ili pučku školu, znajuć, da je to temelj svemu duševnomu i tjelesnomu napredku jednoga naroda. Do pučke škole morao je istarski Hrvat i Slovenac proći kroz sve moguće klance jadikovce i kad je mislio, da je uspio, bio je tekar na početku svojih jada i nevolja. Svaka tako rekuć naša pučka škola stojala je obćine i pojedince neizmjernih muka, velikog troška i silnih dangubа. Htjelo se je doista neobične uztrajnosti, te izvanredne požrtvovnosti, koli od strane naroda, toli od one njegovih predstavnika, na obćinah, u saboru i u državnom zastupstvu, da se je postiglo ono malo u pučkom školstvu, što danas posjedujemo.

Premda je polazak pučke škole i u Istri kano i drugud u Austriji obvezatan i ukoprem plaća i istarski Slaven školske namete, ipak je i danas, na koncu 19. stoljeća, u Istri, u pokrajini pravno uredjene i ustavom vladane državе, skoro polovica djece, dužna polaziti školu, bez svake školske obuke. Ta djeca jesu krv naše krvi, jer se je istarska »Signoria« na vrieme pobrinula, da se ustroje talijanske škole tamo, gdje ih treba, i tamo, gdje ih netreba.

Kad su pak zastupnici našega naroda počeli odlučno zahtjevati, da se dade i našoj djeci školu, kako to zakon propisuje, tada se je našlo izgovor, da nejma za to novca i da pokrajina troši odviše za pučko školstvo. Ali kad nije ni taj izgovor više vriedio, došli su na svietlo sa nesretnom školskom taksom, koja bi imala siromu seljaku posvema odvratiti od pučke škole. Školskom taksom htjelo se je puku omraziti školu, za koju bi morao doprinašati veće novčane žrtve, nego li je u istinu podnašati može.

Rekosmo prije, da se je ustrojilo talijanskih škola i tamo, gdje ih nije trebalo. I to je nepobitna istina. Gospodujuća stranka u Istri ustrojila je velik broj talijanskih škola, što iz zemaljskih sredstava, što pomoću nesretne »Lega nazionale« u čisto slavenskih krajevih, ili tamo, gdje se je na selu nastanio kakav Talijan medju našim pukom. Ove škole neimaju uzvišene pedagogičke svrhe. One su ustrojene jedino radi toga, da našu dječicu odnarode, da stvore od naše djece ljute talijanske janjičare. To djavolsko djelo prelievanje naše krvi u talijansku krv, provadja se žalibože u mnogih krajevih Istre na veliko. S naše strane nastoji se i riečju i činom zapriečiti koliko je moguće to bezdušno i divljačko poduzetje, nu naš odpor je preslab, nedostatan, jer su naša sredstva neznatna i nedostatna.

Zlosretna »Lega«, koja je preuzela glavnu ulogu kod našega raznarodnjenja, necrpi svoja sredstva jedino iz redovitih svojih prihoda, već njoj se i inače pomaže na sve moguće načine.

Kazali smo nedavno kako je ustrojeno u Italiji družtvo »Dante Alighieri«, kojemu je svrha podpomagati širenje talijanstva izvan kraljevine. Neima dvojbe, da se novci ovoga družtva kod nas potalijanči godimice na stotine hrvatske i slovenske dječice.

Družtvu »Lega nazionale« pritiču i drugi na pomoć. Osim bogatih darova i zapisa pune se njezine blagajne i prinosi obćina i gradova. Talijanske obćinske uprave uvršćuju godimice u svoje proračune stalne svote novca u podporu »Lege«. To se dogadja dapače i u obćinah sa pretežnom većinom našega puka. Više oblasti nenalaze u tomu ništa nepravična ili nezakonita

U posliednje doba stvaraju talijanska obćinska i gradska zastupstva Istre zaključke, usljed kojih se obvezuju godimice doprinašati stanovitu svotu za talijansko

PODLISTAK.

Tko pjeva, zlo ne misli.

(Dalje.)

IV.

Da me se krivo ne shvati, moram očitovati, da ako i je diete nenko, moramo mu već s rana podati prigodu, da sluša valjano pjevanje i da samo pjeva kad uzhtije. To će mu toliko koristiti, koliko da bi gledalo od rane mladosti jedino umjetničke slike, risarije, umjetničko savršena djela: sgrade i drugo. Kad poodraste diete naučno od prvog djetinstva gledati i slušati umjetnički dotjerane radnje, znati će cieniti ljepotu i prema tomu dobrotu i kriepost i nastojati će prema ovomu i svoj život udesiti, bude li ga pratilo znanje. Posrne li, znati će da je sagriešilo, podignuti će se i osoviti na svoje noge, da stupa stazom krieposti. Tako i čovjek, što je slušao od djetinstva krasno pjevanje, znati će ga cieniti i shvatiti i po njemu se vladati, je li samo muz to užívno nauku bar elementarnu, da shvaća umjetnine i ljepotu. Dok bude stoga medju nama bilo toliko nepismenika, kao što ih je danas žalibože, nemamo očekivati vele naprednog pjevanja, u obće nit napredka u liepih umjetnostih. Mi možemo očekivati malo plemenita i uzvišena od pučanstva, koje ne mari da čita ni štiva što zasjeca u poljodjelstvo i gospodarstvo, a još manje štivo što bi ga poučilo u političkih naših pitanjih. Mi ništa — opet velim — ne očekujmo od naroda zanemarena, što se kini i muči iz petnih žila, jedino za to, da prehrani sebe i svoje.

V.

Što nam valja dakle raditi? Roditelji nek se sami naobrazuju koliko većma mogu; neka svoju djecu od rane dobe priučavaju u ljepoti i dobroti; nek joj ne brane marljivo pohadjati školsku obuku, i to do 14 godine dobe. Učitelji uz svakdanju obuku nek drže težnj za dalnje naobraženje. Kroz sve školske godine nek marljivo poučava izim stvarnih predmeta, u pjevanju i risanju i neka pruži djeci prigodu motriti liepe risarije i slike. Učitelj nek odabire takove pjesme i takove napjeve, koji istozvučno zvuče narodnim duhom, čvrstom odlukom, da mu ove prodru med pastire i zanatnike, med seljake i gospodu. Da mu koju pjesmu i njezin napjev prosti puk usvoji, tu se hoće vremena, muke i taktike. Nek učitelj postupa ovako: Prve godine njegova nastupa na koju školu, nek nauči učenike pjevati desetak pjesama. Druge godine toliko ih ne snije i ne može uzeti novih, jer valja za opetovanje, da pjeva onih deset uzetih prve godine. I tako valja postupati kroz više godina, uvjek treba mu ponavljati naučene napjeve. Da ne bude to učenikom dosadno, te da se osvjedoči, koju hoće i žele da pjevaju, nek reče po prilici ovako: Sad ćemo, djeco, zapjevati jednu da se razveselimo; je l' de?

Da, da, odvratiti će djeca zadovoljno. Al kažite mi, koju od poznatih da zapjevamo? — Nò reci mi ti, Vladimire, koja ti se svidja i koju si kod kuće pjevao. (Iskrenu i valjanu učitelju učenici će redom kazivati, koje im se pjesme dopadaju). Vladimir odgovori, a učitelj će na to: Dobro, Vladimire! Zapjevajmo djeco svi složno i živo pjesmu što ju Vladimir želi! I tako možeš pitati drugog djaka il upraviti isto pitanje na sve, a jedan od njih će već dignuti ruku, da ti odgovori. A ti, učitelju, pjevaj i ne će ti pjevanje ovim načinom unieti težkih muka. Al pjevaj svaki dan ili bar tri do četiri puta na nedjelju. Možebiti će mi se predbaciti, da je nedjeljom za pjevanje, a u pučkoj školi odmjereno prekratko vrieme, naime pol sata do jedan sat. Ja bih na ovu opazku odvratio, da je zakonom i pedagogikom učitelju dozvoljeno, da zapjeva svagda, kada mu je umorene učenike razvedriti, opet na rad potaknuti. U tom slučaju valja, da zapjeva dašco pjesmu već naučenu. U onaj pako pol ili cieli sat, što mu je odmjereno nedjeljom za pjevanje, neka poučava u novih pjesmah. Dobro je, da završi pouku pjevanjem. Dosta, da odpjeva jednu pjesmu, i to svaki put drugu, a to traje samo par časova. Time se ni najmanje ne gubi vrieme. Djeca pako izlaze vedra lica i čela iz škole i zaboravljaju rado na sve neugodnosti, što su im ih možda školske klupe i disciplina naniele. Bude li diete svaki dan pjevalo u školi, udomaćiti će mu se pjesme i napjevi, pa nije dvojbe, pjevati će i na domu u školi naučene pjesme. Al mu valja nuz to mladež nagovarati, ponukovati, hrabriti, dapače nek javno pohvali onoga, koga bude čuo vanj pjevati. Tomu će puno doprinieti učiteljev autoritet. Nek pokaže u školi i u crkvi, da rado pjeva, te da mu na sreu leži liepo, napredno pjevanje: nek pohvalom i pripoznanjem ponukuje na pjevanje i time će više ili manje blagotvorno uplivati u pritog pjevanju. — Mladež, da izkaže svomu vriednu i ljubljenu učitelju čast i poštovanje, te da mu ugodi, pjevati će rado i napolju. To će se osobito onda sgadjati, prošetne li se on okolicom, vinogradom, pašnjakom, šumom, gje se mladež nalazi pasuć svoja stada il radeći što drugo. Naidje li na dječaka u polju gdje pjeva, učitelj il inače svaki naisani rodoljub, nek ga pohvali, obodri, ossjeli, i to će pjevaču zaista ugoditi.

Ti pako vriedni i rodoljubni svećeniče, radi i ti sam u ovom smjeru, pozovi na rad učitelja, podpomaži ga i hrabri, da pripravlja dječicu od zelene mladosti za crkveno pjevanje. Ako je mila lež i navršila obvezatnu dobu školskog polazka, a ti, učitelju maj, pozovi ju nedjeljom il večerom k sebi na poučavanje u crkvenupnom pjevanju. To možeš lasno prigodom nedjeljne škole il večernjeg tečaja za dalnje naobraženje. Nastoj, da ti učenici i učenice pjevaju kod v. mise, i vidjet ćeš, preobiti ćeš za se puk, medju kojim ti je sudjeno požrtvovno djelovati. Znadem iz izkustva, da učitelj i svećenik nailaze na odpor gdjegdje, kad su ovi nakani zamieniti liepim pjevanjem ono poznato rogoborenje, što se čulo i čuje daudanas po nekih naših crkvah. Čvrsta pako volja ujihova, plemenito njihovo nastojanje nadvladati će u kratko sve zapreke i potežkoće. Budući što je liepo budne liepo i prostom pučanstvu, to će ovo privikunuti na novo pjevanje i zadovoljavati će ga. Hvaliti će dapače i blagoslivljati onoga, koji se ponajviše brinuo, da se je uvelo napredno pjevanje u crkvi. Učitelj: orguljaš i pjevač, opazit će otu zahvalnost i priznanje sa strane puka na redovitom polazku škole.

(Dalje sliedi.)

sveučilište, koje bi se imalo u Trstu ustrojiti. Ni proti tomu neima prigovora od strane ikoje oblasti.

Što da naučimo mi iz svega toga?

Najprije nam valja, da tražimo odlučno ustrojenje pučke škole svuda, gdje nam za to zakon pravo daje. Dalje treba, da poduprem» svimi silami plemenite težnje naše »Družbe sv. Cirilla i Metoda«. Siromah i imućan, svaki po svojih silah imao bi se svakom prigodom sjetiti ovoga doista svetoga poduzetja. Nu mi sami nemožemo mnogo učiniti, jer smo neuki i siromašni. Tuj su dužne pomoći naše občine, u koliko im to sredstva dopuštaju. U tom moraju se ugledati u talijanske občinske uprave, koje doprinašaju i za »Legu« i za sveučilište. Ono, što je njima dozvoljeno, nemože biti ni nama zabranjeno. Sliedimo dakle u tom naše narodne protivnike.

Ali na žalost malo imade narodnih občina, koje bi mogle žrtvovati većih svota u narodne prosvjetne svrhe. Valja dakle, da nam skoče u pomoć oni, koji su nam po krvi i po jeziku najbliži. To su naša braća u banovini i u Dalmaciji. Ovim je omogućeno u novije doba, da nam pomognu putem podružnica, koje mogu u svakom selu ustrojiti. Jedni i drugi moraju nam pomoći ako žele, da nas nestane sa lica zemlje.

Učinimo dakle ponajprije sami kod kuće sve što nam je moguće, da očuvamo našu sirotinju od duševne i tjelesne propasti. Pojedinci, družtva i občine — svi, svi okupimo se oko naše »Družbe«, koja ima najplemenitije poslanstvo, što si ga pomisliti možemo. A vi, sretnija nam braćo izvan Istre, neostavljajte nas slabe i goloruke u težkoj borbi, koju bijemo za naš narodni obstanak. Pomozite, brzo nam pomozite, jer tko brzo daje, dva krat daje.

— —

Uzorna talijanska uprava!

Boljun, 5. marča 1899.

U Beču širi se bolest «influenca», kako javjaju novine, a u Istri epidemička bolest pod imenom «talijanska občinska fijorenca». U Beču viečaju liečnici, kako da na put stanu toj bolesti, koja toliko ljudskih žrtava zahtjeva, u Istri naši Latini puščaju, da se «občinska fijorenca» širi na obću škodu Hrvata i Talijana, a na osobnu korist nekojih kolovodja talijanske «brattare». U Parizu sastaju se na kongresu najglasovitiji učenjaci, da izpitaju lick proti sušici — a u Istri sastaju se talijanski prvaci na kongres, kako da «sušicu občinsku» pospješe; puščaju toj rak-rani slobodne ruke, da upropašćuje naše občine. U Beču i u Parizu su napredujaci — krče put znanosti; u Istri naši Latini — sram jih bilo — su natražnjaci — zatvaraju put k znanosti; ondje sinovi svjetlosti — ovdje sinovi tmine; oni brane svjetlost, ovi tminu. Tamo se brinu za zdravlje tjelesno i duševno, ovdje pospješuju bolest tjelesnu i duševnu. Tamo je napredak, ovdje nazadak; tamo blagostanje, ovdje propast — bieda i nevolja. Kolika li razlika! Da je tomu tako, pružaju nam sami dnevnici jasne dokaze. Što su bo njihovi sastanci drugo već borba proti napredku, proti prosvjeti i slobodi? Krate svojim suzemljakom put k unobrazbi a gospodarstveno jih ubijaju, uništuju.

Pred sobom imaju bolestnika, komu su oni sami zadali smrtnih rana: bolestnika, koj se bori usljed zadobivenih rana smrću: pred sobom imaju tjela okužena «influencom i sušicom» naime svoje, ili bolje rečeno, naše, da ruba propasti u gospodarskom pogledu dovedene občine. — Pa zar mislite, da jim na sreu leži taj na smrtnoj postelji ležeći bolestnik, ta njihovom krivnjom upropašćena moralna tjela — občine? Zar mislite, da na svojih kongresih nadju ma i jednu rieč milosrdja i utjehe prama tim patnicima? Jok! Njima je sve to deveta briga: puščaju bolestnika nek se muči, dočim oni zbijaju komedije i rugaju mu se.

Izsisali su ovu pokrajinu — žepe mnogi si napunili, pa sada si glavu ne taru, kako da tu u svakom obziru bolestnu zemlju izliečе, dapače idu u svojoj naduto sti i okrutnosti tako daleko, da zaključuju, da će tog izranjenog, izmučenog i izsisanog istarskog seljaka iz njegove vlastite kuće izbaciti, pa zamjeniti ga valjda talijanskimi koloni.

To je eto plod «civieta» talijanske inteligencije u Istri, u kojem plodu se eto zrcali mjesto ljubavi — mržnju, zavist, okrutnost — mjesto lieka otrov! Na čast jim bilo! Od toliko učenih glava, što jih broji talijanska stranka, ma da bi se bio i jedan našao i dotaknuo pitanja, kako da se poboljša socijalno stanje u Istri, kako da se na put stane naglom propadanju talijanskih občinskih uprava — «talijanskoj občinskoj fijorenci». Obećanje težko dugovanje; obećasmo poslati odavle «recept», koga ovdje prilažemo i talijanskoj strani preporučamo na porabu. Neznamo hoćete li se Vi g. uredničke slagati sa našim »receptom; nesvidja li Vam se, a Vi ga izpravite — popunite; imajte na umu, da smo prosti seljaci. Recept nosi naslov:

Nadzirateljni ured za občine u Istri.

Zemaljski odbor ili junta u Poreču pozivlje se, da u predstojećem zasjedanju zemaljskog sabora u Istri predloži saboru na zaključak i odobrenje ustanovljenje «Nadzirateljnog ureda za občine u Istri», u tom smislu naime, da se računarski odjel zemaljskog odbora ili junte, koji ne mari nadzirati loše uprave nekojih občina, promjeni u nadziratelјni ured.

Taj ured imao bi sastojati od četiri zemaljska činovnika i to: dva Hrvata, odnosno Slovenca, koji bi nadzirali občine, koje se nalaze u talijanskih rukuh, i dva Talijana, koji bi nadzirali občine, koje su u hrvatskih, odnosno slovenskih rukuh.

Taj ured imao bi sliedeći djelokrug:

1. Periodično pregledevanje računovodstva i uredovanja, ili rukovanja novcem u pojedinih občinah Istre, u koliko su iste podložene nadzoru zemaljskog odbora.

2. Nadziratelјni ured nek sastavi i izdade naputak na uprave občinske u pogledu računovodstva i knjigovodstva, uz osobitu pripomenu, debelim slovima tiskanu «da treba občinskim imanjem pošteno upravljati, jer da je sleparija zakonom zabranjena».

3. Paziti, da se naputak sa svih strana točno uporablja.

4. Prisustvovati kod predaje obć. ureda iz jednih ruku u druge.

Takav je naš recept; imate li boljega, biti će nam dobro došno. Uporabi li se ovaj recept, prištedilo bi se nekojim neugodnosti a nam pisarije.

P. S. Doznajemo, da je c. k. državno odvjetničtvo u Rovinju svoj strej proti načelniku Mattiassich-u već uporabljati počelo; jučer je bio ime sadašnji načelnik g. I. Burotić pozvan na sud u Pazin u tom pogledu.

Za danas svršujemo, jer nam se pruža prigoda, da se u ugodnom razgovoru pozabavimo. Budući put uvod k razlaganju i početak razlaganja.

Dopisi.

Veliki Lošinj 1. marča g. 1899. (Moje uspomene.) Stupili smo u jedanaestu godinu odkad su laži-liberalne talijanske novine počele sijati ljuj i nemir u naše mjesto. Stari sam lošinski težak, pa se dobro sjećam svih sablazljivih događaja još od dobe Bosculo-Babarović. Kroz ovo sam vrieme u kutu ovog mojeg izmučenog rodnog mjesta očekivao, da se izpuni ona tmdra: »Duleis in fundo« te bilježih ove moje uspomene, da ih s vremenom objelodanim. Znati valja najprve, koji je povod razmiricah stranke »dell' ordine« jur od toliko godina i koji su im pokretači.

Prvi su ti oni nezahvalnici tuđjinci, što bi se morali sramiti, da smo ih primili kno goste u naše mjesto, pošto ih u drugim mjestim niesu mogli trpjeti. A žalost ti hvaća sree, kad promisliš, da su sinovi hrvatske krvi. Crniti koga niesam naučan, pa mi valja gg. čitateljem kazati istinu, podkriepiti ju dokazima, da se vidi kako lažu, kako mažu, kako su kukavice i kakov je njihov Machiavelisam. Nalazim zabilježeno o načinu, kako su branili svoju stranku; da im je uviek bio zanat klevetati, ružiži, ocrnjivati naše poštene ljude, odlične obitelji, dobre patriote, tlačiti napokon ljesine zaslužnih naših ljudi, koji im niesu smetali, a svietskog su glasa. — Grozota (orrore)!

Da vidimo, što ste postignuli u ovo 11 godina? Sjegurno onaj znak, čim su vaši »Legaši« našarali onaj grb, što ste ga poslali onoj odličnoj osobi u Trst. A što se može od vas boljeg i očekivati? Sa onom ste gnjusobom izmrčili hrvatski grb, jer ste i vi takovi smradi, pa vam se ono iz Podmorčića ne gadi uzimati u ruke. Ljepog ste se i kavalirskog oružja prihvatili Popardilžići moji! Budi to na diku i poštenje vaše. Ti dopisničare, koji si učio latinski, znati ćeš onu poslovicu, da nitko ne daje, čega ne ima — i s ovim ti je stumačeno sve.

Novih smo laži čitali u br. 6209 u »Piccolo« od 8. jenara i u onom »della Sera« br. 6253 od 21. pr. mj. Niesmo znali, da je lošinjski dopisnik toliko mudar. On zna, koji je predao samostan Trećoredcima, da je red iz Krka, da nesmiju glagolati, da živu od milostinje itd. itd. Pa kad si toliko mudar, stumači mi dopisničare, koji su ti »nostri avi«, koji su sa svojim novcima sagradili samostan. Bit će sjegurno Čozoti dovedeni od Obrada? Izdajico svojeg roda, pročitaj predzadnje redke stranice 55. poviesti lošinjske, pisane od poglavice Popardilske u Osoru, Salate, gdje kaže: »I primi abitanti dei Lussini — non giova negarlo — sono slavi della Croazia litorale, la lingua i nomi, la tradizione, i costumi lo confermano«. Po tom bi logično bilo, da bi naši stari, koji su sagradili samostan sv. Josipa, bili Hrvati. Ali je to drugčije. Samostan je sagradio zaslužni svećenik Dn. M. Ragusin god. 1859., koji ga je pak god. 1865. svojom oporukom ostavio M. Č. P. Stupariću, župničkom upravitelju, sa uvjetom, da mora služiti za nabožnu svrhu, kako bi bolje bilo. Sam je pokojni Dn. Marko obavljao službu božju, ošim sv. misē u našem jeziku; nevjeruješ li, propitaj stare ljude. Sada pak poviri u crkvicu, ako ti ne smrdi uliesti u kuću božju, pa gledaj sa kolikom se bogoljubnošću obavlja ondje služba. Viditi ćeš toliko svieta, da neće ni tvoja lažna sjena naći mjesta. Nesjećaš se možda kad je pok. Otac Roncaglia ili Pecci šiljao remetu vidjeti imali u crkvi 8 osoba, da uzmogne propoviedati? Neznaš li, da je na sv. misu više puta moralo zvoniti po dva krat, da tko dodje? Ne ničemo, da su Isusovci bili odlična čeljad, ali kako se onda nije moglo njihovoj metodi prilagoditi, još bi s manje to moglo sada, kad su Hrvati i ovdje stali na junačke noge, da se obrane od popardilskih dušmana. Koliko dobra niesu učinili u malo godina, sudnanji Oci. Dobavili su dvoje orgulje, uredili nutrnjost kuće, vrtuo, plokatu pred samostanom, napokon utemeljili su hvalevriednu ustanovu o podieljivanju hljebova Sv. Antona siromasima svakog utorka. Naši su to ljudi, pa i ćete za nas, a vi to nemožete probaviti. Radi spomenutih su uzroka Oci od svakog poštovani, samo ste vi popardilske podrepine, koji uvršćivate gadne laži u smradne vaše novine. Nebuje se oni, pa nebojimo se ni mi, i ako se sada znate pozivati na presvj. biskupa i na Rim. Ala ste pametni. Neznate sjegurno tko vam glavu nosi.

Odgovarajuć »Piccolu« glede učenja nauka vjere u našoj pučkoj školi, prije svega kažemo, da onaj, što izvrše stvari glede toga posla, učinio bi bolje pregledati spise od 7 godina nazada, kad je ravnajući učitelj htio takodjer započeti sadašnju komediju. Dolazak je predsjednika kot. školskoga vieća uzsliedio usljed izvješća naše oblasti, a ne kako »Piccolo« kaže, pošto je i laž, da je bilo udovoljeno ravnajućem učitelju. Protivno a istinito se zna, da je: 1. učitelj bio tako ukoren od predsjednika, da ga je milina bilo gledati, kad je saputnadu primio pred P. O. D. Z.; 2. danas se u nižim razredima podučava taj predmet za naše djecu u materinskom jeziku, kako i uviek. Vi talijanci nećete nit da iznesete na vidjelo kako se je začudio g. manjestnik u zadnjem posjetu, kad je čuo, da su u svih ovih naših mjestih škole jedino u talijanskom jeziku. Čudne li nepravice, premda je »L'Idea Italiana« u br. 95 pisala, da nas ima 87%. Morao bi još sjećati se g. Škarpa, što je bilo prihvaćeno u občinskom vieću nazad 3 godine, pa onog od čudnovatog izčeznuća onog spisa; te onog od 10 godina natrag, kad je isti sam zagovarao naš jezik u školi »per motivi didattico-pedagogici«. Razumije se, da se bez hrvatske škole nemožete proći; hoćete ju, ev nas i do brza ćete ju imati. Tako znaš tajiti istinu, a poznato izvraćati? Pravo mi netko reče: »od kad dodjoše škarpe, dogodilo se toliko žalostnih čina, da nebi bilo moguće popisati ih. Na znanje Veloselcem, da je došao iz Ferrare jedan od najmarljivijih i boljih dopisnika Popardilskih. O njemu ćemo i o »Casinu Concordia« i »Circolo di lettura« drugi put dalje. Bog s vami i do vidova!

Pogled po svietu.

U TRSTU, 2. marča 1899.

Austrijsko ministarsko vieće razpravljalo je u nedjelju o sazivu onih zemaljskih sabora, koji još ne zasiedaju. Jučerašnji službeni list bečke vlade donaša cesarsko pismo, kojim se sazivlju sabori češki, slezki, štajerski, koruški, kranjski i vorarlbežki za dne 14. t. mj. O sazivu sabora Istre, Goričke i Tirola nezna se još ništa. Sa sazivom goričkoga sabora zateže se valjda radi toga, što nije još imenovan nasliednik zemaljskomu kapetanu grofu Coroniui-u. Tirolski sabor sazvati će se po svoj prilici čim se dovrše pregovori između vlade i zastupnika južnoga Tirola, koji nesudjuluju već dugi niz godina na saboru, jer su u manjini i jer traže za južni Tirol ili za Trentin posebnu autonomiju. Po viestih jednih bečkih novina sastali bi se sabori Istre, Goričke i Tirola tekar poslije uskrsa.

Sazivom českoga sabora zatezala je vlada u nadi, da će medjutim Niemci staviti uvjete, pod kojimi bi stupili u zemaljski sabor, pak videći, da se Niemci nemiču, sazvala je i taj sabor. Vlada želi, da u českom saboru nedodje do političkih razprava, nu sudeć po pisanju českih novinah jedva da se izpuni ta vladina želja.

Českí listovi pišu, da se českí narod nebi zadovoljio sa riešitbom narodnostnoga pitanja putem § 14., jer da se to pitanje mora riešiti izvan državnoga sabora, i to u zemaljskih saborih.

U dalmatinskom saboru prosvjedovali su dne 2. t. mj. svi zastupnici bez razlike narodnosti proti uvadjanju niemštine u javne urede Dalmacije Hrvatski listovi vesele se tomu pojavu, što su se bar u tom važnom pitanju našle složne sve stranke sabora.

Pouzdanici Niemaca iz Češke, Moravske i Kranjske izradili su jurve izvješća o zahtjevih Niemacah tih pokrajina.

Sada se izradjuju takova izvješća za Gornju i Dolnju Austriju, Štajersku, Slezku, Solnogradsku i Korušku, pa kad budu ova gotova, sazvati će se u Beč sve izvjestitelje i tuj pomoćju klubskih predsjednika sastaviti državni program sviju opozicijonalnih Niemaca, te napose programi za pojedine pokrajine.

Iz Biograda brzojavljaju, da je nastao očit razdor izmedju srbske vlade i ruskog poslanika na biogradskom dvoru. Dne 6 t. mj. slavili su naime u Biogradu godišnjicu proglašenja srbske kraljevine. Ruski poslanik Sadovskij bio je naime pozvan k crkvenoj svečanosti i k primanju na dvoru, nu nebijaše pozvan k dvorskom objedu, kao što bijahu pozvani svi njegovi diplomatski drugovi. Tu uvriedu nije dakako mogao podnesti ruski poslanik, te je priobćio srbskoj vladi, da ostavlja Biograd i da je povjerio zastupstvo svomu tajniku Manzurovu. I tako je opet jednom uspio svojim spletkarenjem nesretni razkralj Milan, koji nesmotreno kopa grob svojoj dinastiji.

Iz Vatikana dolaze vrlo povoljni glasovi o zdravstvenom stanju sv. otca, koji se nalazi po najnovijih viestih izvan svake pogibelji. Sv. stolica biti će uzprkos nastojanju talijanske vlade zastupana na konferenci za sveobće razoružanje.

Belgijski kraljevski supruzi, kralj Leopold i kraljica Henriketa leže bolestni. Za kraljicu bilo se bojati, da neće preboljeti težke bolesti, nu reć bi, da njoj ide bolje. I kralju Leopoldu krenulo je na bolje.

Španjolska vlada baca u tamnicu sve one generale, za koje drži, da su prouzročili svojim nemarom ili neodlučnošću grozne poraze španjolskih četa u ratu proti Amerikancem.

Jurina i Franina.

Fr. Nebore, da im se je zbersilo.

Jur. Kemu, ča?

Fr. Onem **mažjen kapotom**, ki su nas pustili pal Matulj na cedilu ono kad su nas bili skupa zbubnjali.

Jur. Ča su parali, da će im saka franko pasat.

* * *

Fr. Va Kastve nemoru već ni mačka va staru lokvu vreć.

Jur. Ča oneh z dvemi ale četiremi nogami?

Fr. Ni jeneh ni drugeh, zač su iz stare lokvini storili baš lepu šternu.

Jur. Ma se sejeno sebojda mački poglavari bojè prit va Kastav.

Fr. Namor ši, zač neznaju treheda, da su na lokve grla.

Različite viesti.

Odvjetnički izpit položio je dne 4. t. mj. g. dr. Edvard **Slavik**, koncipient kod odvjetnika gosp. dra. Gregorina vrlo dobrim uspjehom. Čestitamo prijatelju i rodoljubu!

Naknadni izbor za istarski sabor. Na čelu današnjega broja donašamo poziv na naše izbornike u gradovih: Pazin, Labin i Plomin, da složno glasuju dne 15. t. mj. za narodnoga kandidata g. dra. Šimuna **Kurelića**, obć. načelnika u Pazinu.

Od rodoljubnih naših izbornika očekujemo, da će mnogobrojno pohrliti na izborna mjesta i složno glasovati za narodnoga predloženika. U to ime živili naši sviestni izbornici! Živio narodni kandidat dr. Šime **Kurelić**!

Redovita sjednica odbora političkoga družtva »Edinost« obdržavati će se u petak dne 10. t. mj. u $7^1/_2$ sati na večer u družtvenih prostorijah.

Zadnja naša zapljena. Zadnji broj našega lista zaplienilo nam je c. kr. državno odvjetničtvo radi uvodnoga članka pod naslovom »**Quousque tandem?**« U onom članku opisali smo točno i pravedno sve dogodjaje u političkom-kotoru Voloskom odkad se je tamo počelo rovariti s neke strane proti narodnim običajam, proti družtvom i proti pojedinim rodoljubom. Spomenuli smo dakako i nekoje službene osobe, koje su utjecale u naš narodni život u onom kotaru. Za svaku osobu naveli smo odnosne činjenice, koje su svakom dietetu u onih stranah poznate. U obće nova niesmo napisali ništa. Sve ono, što je tamo rečeno, bijaše već do sada priobćeno u našem listu u formi dopisa i viesti, il se je ob onom govorilo oštrije u zemaljskom saboru ili u državnom zastupstvu. Pa ipak nam je ono **sve** zaplienilo c. kr. državno odvjetničtvo. Kažemo navlas **sve**, jer, koliko nam je poznato, po najnovijem naputku od strane ministarstva pravosudja u tom pogledu, neima državno odvjetničtvo pravo zapljeniti čitatovoga članka, ako nije sav **kaznjiv**. Ono ima pravo i dužnost **kaznjive** stavke prekrižiti, koje mora zatim uredničtvo izpustiti — ako priredi drugo izdanje. Ali u našem slučaju zaplienilo nam je c. kr. državno odvjetničtvo sav članak od početka do konca, sve prvu stranicu i komad druge, puna četiri i pol stupca. Mi se ipak usudjujemo podvojiti, da je baš sve u članku bilo kaznjivo. Dakako, mi rado priznajemo, da je komodnije zaplieniti onako na veliko, nego li iztrgnuti stavak po stavak iz zaplienjenog članka, ali da li je to pravo i zakonito, vidjeti ćemo na drugom mjestu.

Radi te zapljene pripravili smo za naše predplatnike drugo izdanje a proti zapljeni učiniti ćemo utok.

Javni sastanak slovenskih kršćanskih radnika u Trstu. Na četvrtoj stranici današnjega broja naći će naši čitatelji poziv na sastanak, što ga sazivlju poznati slovenski rodoljubi i kolovodje slovensko-kršćanske stranke na Kranjskoj i u Goričkoj gg. dr. **Krek** i dr. **Pavlica**. Od našega občinstva, osobito od naših radnika, obrtnika itd, očekujemo, da će se mnogobrojno odazvati pozivu ove gospode, koji se toliko brinu i zauzimlju za duševno i tjelesno dobro trpećih razreda čovječanstva.

«Narodni dom» u Puli. Bez svake vike i halabuke izveo se u Puli čin i želja se našeg naroda izpunila. «Čitaonica» i «Sokol» u Puli došli su pod jedan krov. Ne pod krov kakve kućice, već pod krov najlepše palače u Puli. Kad je talijansko družtvo iztislo «Čitaonicu» iz kuće Skračićeve a «Sokolu» odkazao stan, stalo se misliti kuda i kamo smjestiti ta dva družtva. Bivši «Hotel Stadt Pola», ta velika zgrada sa 14 soba, jednom malom i jednom ogromnom dvoranom, sa krasnim i jedinim u Puli vrtom sada je takorekuć naš «Narodni dom» u Puli. Cieli bo ovaj ogromni posjed uzela su naša dva družtva u najam za 6 godina i tako si našla častno zaklonište za ovih 6 godina. Za budućnost valjati će pako već sada misliti, da nas nezateče nepripravne. «Narodni dom» u Puli nesmije biti privremen, on mora da bude vječiti znak naše eksistencije.

* * *

U subotu dne 4. o. mj. bila je prva akademija našeg dičnog «Sokola», koja je izpala nad svako očekivanje.

U osam sati već je ogromna dvorana puna bila. Najprije izvadjali su svi gombači uz pratnju vojničke glazbe »**proste vježbe**«. Poslije ovih bilo je »školsko gombanje« t. j. gombanje svih gombača i gombačica po metodi, kako se podučavaju na sistematičan način. To je bila vanredno zanimiva slika. Preko 40 osobn nastupilo je u 6 odjela sa svojimi prednjaci i u trem počeli jedni vježbati na konju, drugi na ručama, onda bučicama, čunjevi, itd. To se vrtilo, prigibalo, skakalo, svijalo, njihalo, ta čovjek bi mislio sve ti je tjedna ura, koja točnim makinizmom tjera ovu masu ljudi. Vrlo su se občinstvu svidjale vježbe sa štapovima, što su ih izvadjali uz vojničku glazbu nekoji gombači i gombačice, ter vježbe na ručama, koje su izvadjale gombačice. Divne bile su vježbe na preči, što ih je izvadjao prednjački zbor sa svojim učiteljem na čelu. Tu je bilo občinstvo elektrizovano, jer ovakovog još u Puli nikad vidjelo nije. Ja sam uvjeren, da bi naš «Sokol» sa takvimi gombači svagdje lovorvjence ubrao.

— Svršila je zabava sa alegoričnom slikom, kod koje sudjelovaše svi gombači i gombačice. Uz hongaličnu razsvjetu bila je ova ogromna skupina fotografirana. Poslije akademije napunile se susjedne sobe dubkom veselim občinstvom, koje je izvanredno zadovoljno na prelicpom uspjehu pjevalo, razgovaralo, nazdravljalo i zabavljalo se tamo do ranog jutra. Žao nam je samo što iz ostale Istre, pa ni iz najbližeg kraja nismo mogli vidjeti i pozdraviti ma ni ciglog gosta.

Plodovi talijanske kulture u Istri. Iz Višnjana pišu nam 2. t. mj., koliko sliedi: Prošle nedjelje — dakako noću — kad je naš občinski tajnik mirno prolazio svojim putem kući, poznati **Keko** počeo ga vrieđjati i izazivati a ma baš po talijanskom uzoru. Ovo dajemo do znanja oružničtvu i političkoj oblasti, koja bi morala bolje pripaziti na ove naše uznemiritelje i smutljivce, koji misle, da njim je pod plaštem »**djedovske brutture**« sve dozvoljeno.

100.000 for. za novu namjestničku palaču u Trstu. U ovogodišnjem državnom proračunu nalazi se svota od 100.000 for. za novu namjestničku palaču u Trstu. Sadašnja stara i neprikladna palača će se na jesen porušiti a na istom mjestu u većem obsjegu sagraditi će se nova veća palača.

I pravo je, da se ruši sadašnju i gradi novu. Sa starom palačom htjeli bismo, da nestane i starog sistema, kojim se ovo naše Primorje na našu narodnu štetu upravlja. U novoj palači neka se nastani i novi sistem, po kojem bi se ove naše južne pokrajine za sva vremena sačuvale našemu narodu i našoj slavno vladajućoj kući. Nebude li tako, propasti će u Primorju jedini dinastiji iskreno odani živalj a tim će za Austro-Ugarsku propasti i ove pokrajine, a bez njih prestaje biti velevlašću.

Pomoglo je! U 6. broju našega lista potužili smo se u viesti pod naslovom «**Novi parobrod za financijalne oblasti u Dalmaciji sa talijanskim imenom**» na protunarodno postupanje financijalnoga ravnateljstva u Zadru, po čijem su nalogu valjda pokršćeni svi parobrodi te oblasti talijanskimi imeni. Kako čitamo u hrvatskih novinah Dalmacije, našle su one tužbe odjeka, te je financijalna oblast u Zadru naredila, da svim njezinim parobrodom nadjenu i hrvatska imena. To je moralo biti odavna, ali bolje ikad nego li nikad.

Nije zabranjeno! Pišu nam iz Lošinjskoga kotara: U ovom kotaru ima učitelja, koji misle, da im je zabranjeno sudjelovati kod zabava za družbu sv. Cirila i Metoda, jer da bi mogli imati neugodnih opazaka, osobito kad bi aktivno sudjelovali. Ali to nije zabranjeno! U Malom Lošinju su aktivno sudjelovale kod zabave za «Legu» dvie učiteljice, od kojih jedna tek suplentkinja, pak ih nije nitko ni za zdravlje pitao. Kod ove zabave bilo je dapače i učenika jednoga c. k. srednjega zavoda, koji nesmiju na nikakve javne zabave bez dopusta ravnateljstva svoga zavoda. — Nije dapače zabranjeno u ove svrhe upotrebiti i školske prostorije, jer ni učitelja u Osoru, koji bijaše u svoje vrieme dao školsku sobu u «Legine» svrhe, nije nitko uznemirio. — Ovo navlas iznosimo malko kasnije, da se nebi reklo, da želimo neugodnosti osobam, koje su se u spomenutih slučajevih iztakle. Kad bi bile hotjele oblasti postupati, bile bi već do sada, a jer nisu, priznale su, da to nije zabranjeno. Ovo na znanje našim učiteljem, a ako bi tko bio za štogod slična bantovan, neka se slučaj javi u «Našoj Slogi», da uzporedimo postupak.

Stara pjesma. Pišu nam iz Maloga Lošinja: U drugoj polovici febrara usidrila se je bila za desetak dana u našoj drugi škvadra ratne mornarice pod zapovjedničtvom podadmirala Minutillo. U sve bilo je na brodovima do 12 stotina momaka, a zaista nećemo pogriešiti ako rečemo, da ih je bilo 11 stotina, ako ne i više, hrvatskoga roda i jezika. — Dne 26. febrara o. g. dalo je zapovjedničtvo brodovlja malu zabavu pozvanim gradjanom na brodu «Marija Tereza». Tko je imao dieliti pozive, mi neznamo, ali se je već prije govorilo, da će se posvema mimoići odvješnju hrvatske čitaonici i sve Hrvate. Niesmo hotjeli vjerovati, da će tako biti, ali je ipak tako bilo. Hrvati niesu dobili nikakva poziva, a samo mimogred spominjemo, da ima medju Hrvati i takvih, koji imadu čin savjetnika i glavara ureda. — Medju onima, koji su bili na brodu dočekani, bilo je doista osoba, koje valja poštovati, ali je bilo i takvih, kojim ondje nije bilo mjesta, pri čem osobito mislimo na one, koji su jurišali na sladkiše, na pivo, na smotke i cigare. Takvi su eto dobili poziv, a prezrelo se je ugledna lica i gradjanske i činovničke ruke, samo zato jer su Hrvati. To je najbrže s toga što Hrvati nisu malo dana prije bacali neke serpentine sa bojami talijanske zastave. — Mi mislimo, da bi najpametnije bilo kad bi se ove napojnice na ratnim brodovima naprosto zabranile, jer narodi Austrije imadu i prečih potreba, nego što je ova. Kome se hoće sladkoga, piva i cigara, neka posegne u svoju kesu. Svakako pak prosvjedujemo, da se ovi dočeki na c. k. ratnih brodovih priredjuju i izrabljuju u ovakove stranačke svrhe.

Za „Družbu sv. Cirila i Metoda“ podružnica Lovran sabralo se je: Gosp. **Franjo Turčić** pom. kap. sabrno je dne 15. febrara u družtvu (**kololom**) kod g. Malimarića u Medveji 1 f. 70 nov.

Gosp. **Anton Vidošić** kod pira Petrine Mrak i Frana Sandulj sakupio je 1 f. 36 nov.

Gosp. N. **Richtmann** trgovac na Rieci šalje svoje prinose za tri mjeseca ov. g. f. 3.

Gosp. **Franjo Turčić** pom. kap. sakupio je kod g. Minaka Mateše u Iki 3 f. 11 nov.

Ukupno 9 f. 17 nov.

Utonulo pet mladića. U nedjelju na večer utonulo je izmedju Milja i Trsta pet mladića, koji su bili pošli nedjelju poslije podne iz zabave ladjom u susjedne Žaule. Spasio se je samo jedan mladić, koji se je držao preobrnjene ladje 5 sati, i to na vrlo uzburkanom moru, uz vjetar i kišu.

O bolesti sv. otca pape Lava XIII. Kako smo javili u prošlih brojevih sv. otac bio je tako pogibeljno obolio, da je za njegov dragocieni život sav prosvjetljeni sviet strepio. Sada je već hvala Bogu sv. otac izvan pogibelji, i to nakon provedene operacije. Na operaciju podvrgao se sv. otac, pošto mu je to njegov kućni liečnik dr. Laponi odlučno i ozbiljno preporučio, i to po savjetu svoga druga operatera dra. **Mazzoni**-a. Eto kako izvedoše liečnici tu operaciju i kakav je bio tečaj bolesti. Dr. **Mazzoni** odstranio je operacijom jednu cystu (oteklinu) na zadnjoj strani lievoga bedra, od koje je sv. otac već dugo vremena trpio velike boli. Liečnici izjavljuju, da je operacija uspjela, da ne ima groznice i nadaju se, da će poći za rukom odvratiti komplikacije. Dr. Mazzoni izjavio je na dalje, da je groznica, od koje je bolovao zadnjih dana sv. otac, imala svoj uzrok upravo u operiranoj cysti, a pošto je odstranjen uzrok, nestalo je i groznice. Prvi bulletin o bolesti sv. otca izdan je drugi dan u 2 sata poslije podne. U istom javlja se ob uspjeloj operaciji cyste i da je sv. otac podnio operaciju za čudo mirno, ma da se nije upotriebio chloroform. Zdravstveno stanje je dosta povoljno. Bulletin podpisali su liečnici dr. **Mazzoni** i dr. **Lapponi**.

Sv. otac je mnogo patio za operacije, a kad je svršena, rekao je liečnikom: »Sada shvaćam ozbiljnost moje bolesti, no Vi ste dokazali veliku hrabrost, poduzevši operaciju na starcu mojih ljeta«. Liečnici zabrinuti su više radi proljeva, od kojeg pati sv. otac, jer ga ovaj ne samo slabi, nego je i pogibeljan s toga, što bi mogao otrovati krv. Liečnici bili su kod sv. otca večer u 6 sati, te izjavili mnienje, ako papa provede dobro noć, da će doskora ozdraviti Poslije operacije osjećao se je sv. otac prilično dobro. Operirana cysta velika je kao naranča, te je trebalo, da liječnik nožem svojim duboko zasegne. Sv. otac nosio je tu cystu već kojih 30 godina. (Cysta je oteklina, takozvana »guka«, koja izraste na tielu, ali ne prouzročuje boli.) Zadnjih se je dana upalila cysta, te su se liečnici složili u mnienju, da ju valja odstraniti operacijom. Operaciju izveo je dr. **Mazzoni** uz asistenciju dra. **Lapponija** i jednog pomoćnika. Kad su sv. otca iz kreveta prenieli na stol za operaciju, rekao je, smješeći se, liečnikom: »U mojih godinah hoćete da mi priredite još te veselje«.

Za tim je spokojno legao na desnu stranu. Liečnici su odustali od narkoze s obzira na visoku starost bolestnikovu, no rabili su ustreanje morfija i cocaina. Dr. Mazzoni obavio je operaciju brzo i okretno. Papa je uzdahnuo, ali nije zavrisnuo. Nakon izvedenja operacije rana su desinficirali i povezali. Ciela operacija trajala je 12 minuta. Kad su sv. otca smjestili opet u krevet, bio je malo omamljen od boli, ali se je brzo osviestio i tražio, da mu pokažu izrezanu guku.

Svečani prosvjed proti niemštini. Kao u ove naše južne pokrajine, tako se i u Dalmaciji uvlači malo po malo nesretna niemština. Kamo ovdje, jesu i tamo političke oblasti, koje uvadjaju u prvom redu taj tudji jezik u hrvatsku zemlju. Za njimi povadjaju se financijalne oblasti, viši sudovi itd. Proti tomu nezakonitomu a pogibeljnomu uvadjanju niemštine u Dalmaciju ustali su zastupnici kraljevine u saborskoj sjednici dne 2. t. mj. složnim prosvjedom. Tom prigodom piše »Narodni List« pod gorajim naslovom medju ostalim i sliedeće:

«Na 2. tekućega cio sabor, kao jedan čovjek, ustao je jednodušno proti proširanju službene niemštine u Dalmaciji, a indirektno za uvedenje hrvatskoga jezika kao uredovnog.

To je čin historičke važnosti i vanredne političke znamenitosti, o kojem germanizatorna vlada mora da osbiljno razmišlja. Za zaključak predložen od dra. Klaića u ime kluba narodno-hrvatskoga, glasovaše sve stranke: narodno-hrvatska, pravaška, srbska i talijanaška.

I ako nezadovoljni stilizacijom zaključka, pravaši su zanj glasovali, pokle je njihov predlog pao, uvjereni, da vrše patriotičnu dužnost, u koliko njim težke prilike dopuštaju.

Što su talijanaši glasovali za zaključak, osobito nas veseli, jer je to prvi put, kad su se oni pokazali pravedni prama ovoj našoj hrvatskoj zemlji, u pitanju uredovnog jezika.

Ostanu li oni na ovom temelju, naše domaće borbe brzo će jenjati, a i oni će se sami uvjeriti, da će to biti probitačnije i za samu talijansku kulturu, za kojom se toliko zanašaju.»

Iz Vrginca pišu nam 6. t. mj. Danas se je konstituirało naše novo izabrano občinsko zastupstvo. Občinskim načelnikom bijaše izabran sa 17 glasova (svih zastupnika imade 18) g. Andjelko **Stiglić**, pomorski kapetan i posjednik. Občinski savjetnici bijahu izabrani: gosp. **Bačić Benedikt** poštemeštar sa 14 glasova; g. **Andretić** Ivan **Zvanja** od Tumpić sa 14 glasova; gosp. **Andreicich** Ivan-**Golac** (bivši načelnik) sa 12 glasova i g. **Andretić Josip Luša** sa 11 glasova. Iznenadili će Vas bez dvojbe što nebijaše izabran **Andreicich**-**Golac**, za koga su pisale talijanske novine i zadnjih dana, da će biti načelnikom i komu je talijansko političko družtvo dne 3. t. mj. izreklo zahvalnicu i pouzdanicu. Talijanaši držali su kao stalno, da će on i nadalje talijančiti puk ove občine. Nezna se još pravo jeli se od straha pred Hrvati

ili od pŕkosa odrekao načelničke časti. Svakako je dobar znak i to, što uvidja i sam, da nije za ono mjesto, jer mu se je počeo rušiti krov nad glavom.

A što da Vam rečemo o novom načelniku? G. Štiglić bio je jedan put članom hrvatske čitaonice u Lovranu. A danas? Čekamo ga na djelu. U ostalom znademo već sada, da će g. Andreicich biti i nadalje potešta a g. Štiglich njegov servo umlissimo. Promjenio se dakle muzikant ali muzika ostala je ista. G. Stiglića dali su i naši zastupnici svoje glasove, da pokažu narodu, da su došli u zastupničtvo iskrenom željom, da složno rade na korist ove zanemarene občine.

Prvoj dvojici občinskih savjetnika dali su i nekoji naši svoje glasove. Ovi neznadu u politici što su, ali u privatnom životu jesu ljudi. (G. B. Bačić, dok je bio poštemeštrom u Frančićih, priznavano se je Hrvatom, nevjerujemo dakle, da nije i danas takovim. Op. ured.)

Izborom ravnao je kotarski poglavar g. Fabiani, koji je i zaključio sjednicu tim, što je pročitao u slovenskom jeziku talijanski sastavljeni zapisnik.

Dva garibaldinska govora na trščanskom groblju. Dne 6. t. mj. pokopali su ovdje talijanskoga državljanina, starca, koji se je pod Garibaldicm borio za slobodu Italije. Nad grobom govorio mu je prvi jedan drug iz mladih dana, a zatim neki mladić, koji bijaše takoljer u redovih Garibaldinaca. Mi dakako neimamo ništa proti tomu, što se slavi i poslije smrti zaslužne muževe, junake napose, koji su svoju krv lievali za slobodu i jedinstvo svoga naroda. U ovom slučaju govorili su talijanski državljani, nastanjeni u Trstu, svomu bivšemu drugu i suzemljaku. Dakle to bijaše sve u redu, no čudno nam je pri srcu, kad pomislimo, da mi Slaveni Trsta, austrijski državljani nesmijemo na istom grobliu zapjevati niti pjesmu tužaljku za našimi milimi, pa bili oni nama još većma dragi. Neka se dakle prispodobe garibaldinski govori i naša sloboda, pak neka nam tko reče, da nas nije vladajući sistem baš usrećio!

«Otče budi volja Tvoja». Svim prijateljem narodne knjige, osobito našemu rodoljubnomu svećenstvu i učiteljstvu javljamo ovim, da je preuzeo razprodaju prekrasnog molitvenika našeg nezaboravnog Dobrile «Otče budi volja Tvoja» odbor «Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri» sa sjelom u Kastvu. Tko dakle želi imati ovu prekrasnu knjigu neka se obrati na odbor Bratovšćine u Kastav.

Isti odbor imade na razprodaju i neke knjige «Matice Hrvatske.»

Knjige «Matice Hrvatske» primili smo ovoga ćedna. Ostali predplatnici dobiti će je ovih dana putem ovdušnjega povjerenika. Ljetošnje knjige jesu vrlo krasne, te mogu zadovoljiti svakoga u svakom pogledu. Svim onim, koji se nisu još predplatili, preporučamo toplo, da to čim prije učine putem povjerenika, kojih imade u svakom našem povećem mjestu.

Ujedno preporučamo svim onim, kojim sredstva dozvoljavaju, da dadu te knjige vezati kod knjigoveže «Matice Hrvatske», g. Ivana Schneidera, koji si je stekao vrlo dobar glas radi svojih vrlo ukusnih, solidnih a jeftinih vezova.

Hrvatsko družtvo «Prosvjeta» u Beču konstituiralo se u svojoj sjednici od 17. febrara o. g. kako sliedi: za predsjednika gosp. Dragutin pl. Šušković, podpredsjednik gosp. Petar Pačirski, tajnik Josip Juraj Strossmayer, blagajnik gosp. August Bauer, knjižničar gosp. Ivan Ciril Kovačić, arhivar i novinar gosp. Antun Blažković a za odbornike gg.: Josip Bolkovac i Ivan Kern. — Spisi, odnosći se na hrv. družtvo «Prosvjetu» neka se šalju u Beč, II. kotar, Grosse Sperlgasse 41, Gasthaus «zur goldenen Sonne».

Hrvatski pokret u jeseni 1848. Dio III. 75 nvč. Preštampano iz »Obzora«. Preporučamo tu liepu knjigu svim, koje zanimaju događaji od god. 1848.

Listnica uprave.

Nadalje uplatili su za „Našu Slogu" p. n. gg.: B. A. Vebriga Tar f. 1. H. A. Oprtalj f. 6. A. J. Oprtalj f. 2.50. V. A. Borut f. 2.50. K. A. Trst f. 5. C. F. Trst f. 2. S. I. Baderna f. 2. S. A. Poljana f. 6. P. I. Crkvice f. 1. L. J. Skalnica nvč. 50. G. S. Boljun f. 2. Čitaonica Čunski f. 2. B. J. Lovran f. 2. S. J. Djakovo f. 5. P. P. Lupoglava f. 3.50. J. A. Malinska for. 7. H. M. Rieka f. 2. F. I. Kuna f. 2. Kot. gosp. zadruga Krk f. 2. I. A. Gologorica f. 7. R. M. Trnške f. 5. K. V. Žminj f. 2.50. P. I. Kaldir for. 2. E. I. Crkvice f. 1. L. dr. J. Vrgorne f. 8. S. B. Rieka f. 24. K. J. Cres f. 2. M. A. Kringa f. 2.25. Ž. J. Sv. Lovreč-Labin f. 5. P. D. Baška for. 2. P. A. Sužak f. 2. Š. M. Kukuljanovo for. 5. G. M. Rovinj f. 5. B. N. Kormin f. 5. K. M. Zvoneća f. 1. D. M. Zvoneća f. 1. W. M. Hrušica f. 2. E. A. Ičići-Veprinac f. 5. G. M. Vrsnavari f. 1. Ž. Stj. Lošinj f. 1. T. A. Lošinj f. 2. C. J. Cerovlje f. 1. D. B. Sv. Matej f. 3. N. D. Sarajevo f. 5. D. A. Kastav f. 3.50. J. I. Kopar f. 2. V. F. Čunski f. 5. S. I. Lošinj f. 2. de F. A. Benkovac f. 4. G. J. Knežerga f. 5. C. A. Boljun f. 3. I. T. Boljun f. 1.50. Z. A. Kanfanar f. 2. R. M. Pula f. 2. Z. Lj. Gologorica f. 5. S. A. Kopar f. 1. M. M. Cielne f. 5. P. G. Osiek f. 35. J. G. Beršeč f. 2. V. S. Stj. Šibenik f. 4. M. J. Gorica f. 10. E. B. Sv. Matej f. 5. V. J. Pula f. 1. S. M. Karojba f. 1.50. U. I. Sv. Petar u Šumi f. 2. T. I. Rieka f. 5. K. T. Zadar f. 4. S. Vj. Sv. Lovreč Paz. f. 2.50 Čitaonica Buzet f. 10. V. J. Belej-Cres f. 5. D. o. Samobor f. 2. W. M. Crnilug f. 2. P. M. Sv. Vital-Višnjan f. 1. R. bar. Belec f. 5. T. I. Zrenj f. 2. M. J. Beršeč f. 4. R. A. Trst f. 10. P. F. Novi-Vinodol f. 1. B. J. Gjurgjevac f. 5. Čitaonica Sv. Lucija f. 2.50. S. D. Rieka f. 7. R. C. Zagreb f. 5. S. J. Trst f. 5. (Sliedi.)

Gosp. S. S. u S. – Dugujete mama do konca 1898. ukupno 8 for., a od sada napried po 3 for. na godinu.

Očitovanje *)

Ja podpisani Ivan Voltich iz Tinjana ovim očitujem pred podpisanimi svjedoci, i javno izpovjedam, da sve one klevete, ogovaranja i laži, koje sam ja malko vinjen izustio utorak dne 28. febrara t. g. vozeći se željeznicom od Rovinja do Kanfanara, vrhu poštenja i dobrog glasa velečastnog g. Antona Kjudera župnika, i g. načelnika Šimuna Defara u Tinjanu, su sasvim neistinite i od mene izmišljene.

Opozivam dakle sve, što sam izrekao proti njihovom poštenju i molim sve one kanfanarce i druge supatnike, koji su se smenom u onoj prigodi u kupelu vozili, da ništa od onoga neveruju, jer mi je danas jako žao, da sam naše vriedne poglavare tako težko uvriedio.

Zahvaljujem se istodobno javnim putem koli veleč. g. župniku Antonu Kjuderu toli g. načelniku Šimi Defaru, na njihovom dobrom srdcu, koji su mi, prem težko uvriedjeni, iz prave kršćanske ljubavi do iskrnjega tu pretežku uvredu milostivo oprostili.

U Tinjanu, dne 3. marča 1899.

Giovani Voltich, svjedok. Ivan Defar, svjedok.
Carlo Bottegaro, svjedok. Antos Pajca, svjedok.

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo.

POZIV

k glavnoj godišnjoj skupštini **„Posojilnice i hranilnice u Kopru"**, ukinjžene zadruge z neomejenim poroštvom, koja će se obdržavati u Kopru u zadružnih prostorijah

dne 19. marča t. g.

u 10. uri prije podne sa sliedećim dnevnim redom:

1. Izvješće tajnikovo o djelovanju zadruge u godini 1898.
2. Izvješće nadzorničtva o računih zadruge u god. 1898.
3. Izbor upravnoga odbora za g. 1899.
4. Izbor nadzornog odbora za g. 1899.

Ako dne 19. t. mj. ne dodje k skupštini po §. 31. zadružnih pravila propisani broj članova, obdržavati će se glavna skupština ob istoj uri i s istim dnevnim redom

dne 26. marča t. g.

bez obzira na veći ili manji broj prisutnih članova.

U Kopru, 5. marča 1899.

Odbor posojilnice i hranilnice.

Razpis natječaja.

Otvara se ovim natječaj za mjesto tajnika kod podpisane občine.

Zahtjeva se poznavanje hrvatskoga jezika kano uredovnog, te njemačkoga i talijanskoga.

Plaća 600 for. plativih u posticipatnih mjesečnih obrocih.

Natjecatelji imaju podnesti svoju molbu sa izkazom dosadanje službe podpisanomu do 31. tek. mjeseca.–

Občinsko glavarstvo.

Volosko, 5. marča 1899.

Dr. Stanger, načelnik.

PAVAO BARICH

razašilje uz poštansko pouzetje pakete po 5 klg. sve franko do mesta opredieljenja.

KAVU

Santos finu	1 K. for.	–.94
„ najfiniju	„ „	1.04
S. Domingo	„ „	1.26
Portorico finu	„ „	1.42
„ debelo zrnje	„ „	1.58
Moka izvorna	„ „	1.46
Cuba posebna	„ „	1.70

Dobre cerkvene orgulje

sa pedalom i 9 registara

vrlo jeftino

nudja

Kunard, orguljaš. via San Michele 16. TRST

Phönix-Pomade

Na izložbi za njegovanje zdravlja i bolestnika u Stuttgartu 1890 nagradjena **odlikom,** jest po mnienju liečnika i priznata sa hiljadami zahvalnica.

Jedino postojeće u istinu pravo i neškodljivo sredstvo, da gospodjam i gospodi izraste **podpuna i bujna kosa** i da zaprieči odmah **opadapanje kose i tvorenje prhuta;** ona pospješuje i kod posve mlade gospode rast **jakih brkova.** Jamči se za uspjeh kano i za neštetnost. Lončić 1 i 2 **for.** poštom ili pouzetjem 10 nvč. **K. Heppe,**

Beč I. Wipplingergasse 1a.

Blag. gospodin

G. Piccoli,

ljekar „pri Angelu",

dvorski dobavljač Nj. svetosti pape

LAVA XIII.,

u Ljubljani, Dunajska cesta.

Brezje na dolnj. Štaj. 14. nov. 1898.

Vaše blagorodje!

Pošto smo se već više puta osvjedočili, da je ta Vaša tinktura za želudac, kojom se je služila već sva moja kuća sa najboljim uspjehom, doista najbolje sredstvo proti želudačnim i mnogim drugim bolestim, zahvaljujem Vam se iskreno. Nu ja sam zahvalam ujedno i gospodinu, koji me je na tu izvrstnu tinkturu upozorio.

To potvrdjujem time, da Vam izrečen moju iskrenu zahvalu u ime čitave moje obitelji, te Vas uljudno molim, da mi pošaljete opet jednu škatulu tinkture za želudac sa 12 staklenčica i jedan lončić Glicerin Créme.

Sa poštovanjem **Tomaž Dobek.**

Pošaljite mi pošt. pouzetje pod podpisanim naslovom 24 staklenčice izvrstne „želudačne esence", koja se rabi najboljim uspjehom

Josip Černko, župnik.

Vahred — Štajerska.

Pošaljite mi pošt. pouzetjem 12 staklenica Vaše želudačne tinkture. Naš g. župnik Belec preporuča ju svakomu upravo toplo, te skoro svaki, koji ju rabi, o njoj se jako pohvalno izrazuje.

Sa poštovanjem

Ivan Vidas

kod sv. Martina, p. Sv. Nedelja

Labin (Albona) Istra.

Poziv slovenskim krščanskim delavcem v Trstu!

Rojaki! V skrbi za vašo časno in večno blaginjo so se razni rodoljubje dogovorili, da skličejo javen shod v Trstu dne 12. t. m. (v nedeljo) ob 4. uri popoludne v dvorani Mally, Via Torrente št. 16.

Na shodu bodo govorili dr. Ivan Krek iz Ljubljane, dr. Josip Pavlica iz Gorice in drugi gospodje.

Krščanski delavci! Gre se za vašo blaginjo. Vi sami najbolje poznate in čutite svojo revščino; zdramite se torej, ko vam ponujajo roko možje, ki vam dobro hočejo. Pridite na shod v obilem številu, da čim preje primerno dopolnimo organizacijo slovenskih delavcev v Trstu.

Rojaki! Krščansko-socijalna ideja zmaguje na Slovenskem, zato pa mora ta ideja prešiniti tudi slovensko delavstvo v Trstu.

Odlagali smo ta shod dolgo, oziraje se na napete narodne prepire v Trstu. Ker pa žalibog ni upanja, da bi se ti nesrečni prepiri tako naglo ublažili, ne moremo dalje mirno gledati, kako naše delavstvo v Trstu gmotno in moralno propada.

Krščanski delavci! Sami si morate pomagati, in Bog vam pomoral Pridite torej v nedeljo dne 12. t. m. ob 4. uri pop v dvorano Mally, Via Torrente.

Pripravljavni odbor.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstrijskega kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrednostnih papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni izkaz	2¼ %	30-dnevni odkaz	2% %
30- „ „	3¾ %	3-mesečni „	2¼ %
		6- „ „	2½ %

na pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstrijske veljave, stopijo nove obrestne takse v krepost z dnem 24. junija, 28. junija in odnosne 20. avgusta t. l. po dotičnih Avjavah.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto. V napoleonih brez obrest

Nakaznice

na Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kako v Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Sibinj, Inomost, Czovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku 1% provizije.

Inkaso vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi.

Jamčevne listine po dogovoru. Kredit na dokumente v Londonu, Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.

Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlati ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem kursu.

Broj 10. U Trstu, 16. marča 1899. Godina XXX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom ceniku il po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom napunicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Koma list ne dodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari.“ Nar. pos.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku, osim 2. febrara, 6. aprila, 11. maja, 1. junija, 29. junija, 2. nov. i 28. dec. Netiskani dopisi se nevraćaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 nč.

Uredničtvo nalazi se u ulici Farneto broj 14.

Odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić.

Tiskara konsorcij. lista „Edinost“ ulica Carintia br. 12 u Trstu.

Politika u gospodarstvu.

Ustrojenjem zemaljskog gospodarskog vieća za Istru dalo se je našim narodnim protivnikom u ruke novo sredstvo za odnarodnjenje našega pučanstva. Ovim viećem upravljaju od njegova postanka muževi talijanske stranke, koji ne samo, da nepoznaju jezika većine poljedjelaca Istre, nego su dapače ljuti protivnici i tomu jeziku i svim onim, koji se tim jezikom služe.

Ovu nepobitnu istinu dokazalo se s naše strane koli na skupštinah toga vieća, toli u zemaljskom saboru i na carevinskom vieću toliko puta.

Na čelu toga vieća nalazi se muž, koji neće da čuje ni u govoru ni u pismu išta za hrvatski ili slovenski jezik, kojim se služe naše gospodarske zadruge. Radi toga nastaju često trvenja i prepiri izmedju toga vieća i naših zadruga, koje se nemogu sliepo pokoriti neopravdanim i nezakonitim zahtjevom predsjedničtva rečenoga vieća. Odatle nastaje velika šteta gospodarstvu, radi kojega bijaše ustanovljeno i u ono vieće i njegove zadruge. Do takova trvenja došlo je i nedavno izmedju toga vieća i kotarske gospodarske zadruge ‚Opatija‘, koja je svoje račune sa odnosnom popratnicom poslala vieću na uvid u svojem uredovnom hrvatskom jeziku.

Niže priobćujemo odnosni pismeni prepir izmedju vieća i zadruge, na što upozorujemo visoko ministarstvo poljodjelstva, koje bi imalo podučiti talijansku gospodu u Poreču o tom, koja je prava svrha zemaljskog gospodarskog vieća za Istru. Eto tih dopisa:

(talijanski.)

«Zemalj. Gospodar. Vieće za Istru u Poreču.»

Br. 100/1899.

Uglednom Predsjedničtvu

Kotarske Gospodarske Zadruge

u

OPATIJI.

Podpisano začudilo se je primiv preporučen omot od 7. tek. mjesecа, pisan proti običaju samo u hrvatskom jeziku, koji nije uredovni jezik podpisanoga, a ne može biti ni te zadruge, koja baš iznimno obstoji, jer od sudbenoga kotara Volosko, koji bi po zakonu morao sačinjavati jednu zadrugu, bijaše odcijepljena občina Kastav, čisto hrvatska; dočim je zadruga Opatija u početku obuzimala sve talijanske občine kako i sada, a samo občina Volosko služi se od malo vremena hrvatskim jezikom, dočim ostale tri dopisuju talijanski.

Nu ako i ućli postojeći taj prvotni razlog, — koji neobstojeć, ili prestavši obstojati, kako bi imao dokazati postupak toga ureda, morale bi se stopiti zadruge Kastav i Opatija, što bi bilo od ekonomične koristi za ovo vieće, — ta zadruga bila bi mješovita i uvjek pretežno talijanska, zato moramo bi taj ured nastaviti talijanskim jezikom dopisivanje sa podpisanim služeć se, za područje gospodarskog kotara ako ne izključivo talijanskim jezikom, talijanskim i hrvatskim.

Podpisano medjutim vraća omot ovomu predsjedničtvu, da ga isto opet podnese u talijanskom jeziku, zamolbom, da u buduće nastavi, takodjer radi olakšočenja poslovanja — uporabu talijanskog jezika, upozorujuć istodobno, da bi u protivnom slučaju moralo providiti i to u interesu ovog vieća i u interesu ekonomičnom svih ostalih zadruga, koje su obstankom to zadruge razmjerno prikraćene u njihovih kvotah, da se dvie postojeće zadruge Kastav i Opatija stope u jednu za cieli sudbeni kotar Volosko, što bi bilo normalno.

«Zemaljsko Gospodarsko Vieće»
Poreč, 8. febrara 1899.

Predsjednik:
Dr. Campitelli m. p.

(hrvatski.)

Slavno

Zemaljsko Gospodarsko Vieće

POREČ.

Ako se je ugledno predsjedničtvo toga slavnoga vieća začudilo, što je podpisana gospodarska zadruga svojim hrvatski pisanim dopisom od 7. tek. poslala na uvid svoje račune, začudio je mnogo više podpisanu dopis toga slavnoga vieća od 8. tek. br. 100/1899, kojim su povraćeni bili podpisanomu spisi, poslani dopisom od 7. tek. samo za to, jer su onaj dopis i račumi u hrvatskom jeziku pisani.

Još više se je podpisani začudio, što je to slavno vieće zahtjevalo, da gospodarska zadruga «Opatija» dopisuje sa tim slavnim vićem u talijanskom jeziku, oslanjajuć se pri tomu na nekakve činjenice, koje ne obstoje, i koje kad bi i obstojale, nebi ovlastile to slavno vieće na onakav zahtjev, a još manje na grožnje, kojimi se isti zahtjev prati.

To slavno vieće se jako vara ako misli, da je gospodarska zadruga «Opatija» ni malo ni pretežno talijanska; jer ona je čisto hrvatska, baš kako i ona Kastavska, što je podpisani tomu slavnomu vieću već, svojim podpisom od 15. oktobra 1892 br. 16 dokazao, i što bi tomu Slavnomu vieću i bez onoga dopisa moralo poznato biti.

Ako občinska glavarstva u Veprincu, Lovranu i Mošćenicah sada dopisuju u više manje talijanskom jeziku, stoji faktum, da ona občinska glavarstva to čine samo od kratkog vremena ovamo, pošto su do pred malo godina dopisivale obstojavše občine Lovran i Veprinac samo u hrvatskom jeziku, i da odnosna občinska zastupstva, prem ih to slavno vieće smatra talijanskimi, u svojih sjednicah razpravljaju u svojem materinskom jeziku.

Puk občina Veprinac, Lovran i Mošćenice nije talijanski, nego je hrvatski, jer se u istih občinah nalazi i polag zadnjeg popisa pučanstva od godine 1890. hrvatski i slovenski govorećih 7.815. a talijanski govorećih samo 230, od kojih je u cieloj, tobože talijanskoj občini Veprinac, jedan jedini!

Na temelju statistike dakle ne može to slavno vieće tvrditi, da može biti ova zadruga ni malo ni pretežno talijanska, jer ova zadruga neima niti jednoga člana talijanske narodnosti.

Podpisani neće izpitivati, da li ima to slavno vieće u zakonu utemeljeno pravo zahtjevati od njega talijansko dopisivanje, jer u tom neima ni u rečenom dopisu ni spomena, ali ipak mora spomenuti, da ako u ovom kotaru obstoje dvie gospodarske zadruge, nisu bile iste ustrojene za to, da bude jedna hrvatska a druga talijanska, nego jer je tako zahtjevala korist ustanove gospodarskih zadruga; a kad bi se bilo u doba, kad su bile ove dvie zadruge ustrojene, gledalo na to, kako dopisuju dotične občine, to bi se moralo za sigurno uzeti, da nisu bile ustrojene dvie radi jezika, jer je onda bio jezik svih občina — osim Voloske, koja je sada svoj dopisni jezik promienila u materinski — samo hrvatski.

Koliko je podpisanomu poznato slavno Zemaljsko Gospodarsko Vieće nema nikakva u zakonu utemeljena prava nalagati gospodarskim zadrugam u kojem jeziku imaju dopisivati, niti su ove dužne obzirati se na uredovni jezik toga Slavnoga zemaljskoga gospodarskoga vieća, koji bi u ostalom morao biti jezik naroda u zemlji živućih, nego bi bez obzira na politička pitanja to slavno zemaljsko vieće imalo u smislu § 13. zakona od 8. septembra 1894 br. 36 podpomagati kotarske zadruge u njihovoj djelatnosti, bez obzira na jezik, kojim iste dopisuju.

Dopisom kako je onaj, na koji je podpisani prisiljen odgovoriti ovim, se po mnienju podpisanoga nikako ne vrši ono, što propisuje rečena zakonska ustanova.

Što se tiče grožnje toga slavnoga zemaljskoga vieća, da će obje u ovom sudbenom kotaru obstojeće gospodarske zadruge stopiti u jednu, podpisano opaža, da se te grožnje ne plaši, pošto zna, da u tom nema odlučivati to slavno vieće, nego ima tu riečі i visoka c. k. vlada, koja neće moći dopustiti, da se radi toga, što podpisani obći sa tim slavnim vićem u jeziku ovih zadrugara, uništuje ono, što se je, obzirom na gospodarske potrebe ovoga puka, prije postiglo.

Konačno opaža podpisani, da nije točno, što to slavno vieće tvrdi, da je do sada podpisani dopisivao sa tim slavnim vićem u talijanskom jeziku, nego je istina, da već od godine 1892 nije podpisani dopisivao strogo uredovno sa tim slavnim vićem drugčije, nego hrvatski, a to slavno vieće je na njegove dopise i odgovaralo.

Podpisani zaključuje sa željom, da bi to slavno vieće odustalo od uvadjanja politike u strogo gospodarske ustanove, jer se tim neće koristiti nikomu.

Kotarska Gospodarska Zadruga
Opatija, dne 23. febrara 1899.

Predsjednik:
V. Tomičić.

Pogled po svietu.

U TRSTU, 15. marča 1899.

Austrijskoj vladi zadaje najveću brigu spor Čeha i Niemaca u Českoj. Svi njezini dosadašnji pokusi, da izmiri te dvie narodnosti, ostali su bezuspješni. Prošlih dana doniele su vladine novine novi vladin program, kojim kani urediti jezikovno pitanje u Českoj. Vlada kani izdati čim se zaključi češki sabor, na temelju § 14. jezikovni zakon, koj bi se kasnije u carevinskom vieću razpravio i prihvatio u ostalom morao biti jezik naroda u zemlji živućih, nego bi bez obzira na političke pitanja to slavno zemaljsko vieće imalo u smislu § 13. zakona od 8. septembra 1894 br. 36 podpomagati kotarske zadruge u njihovoj djelatnosti, bez obzira na jezik, kojim iste dopisuju.

Dopisom kako je onaj, na koji je podpisani prisiljen odgovoriti ovim, se po mnienju podpisanoga nikako ne vrši ono, što propisuje rečena zakonska ustanova.

Što se tiče grožnje toga slavnoga zemaljskoga vieća, da će obje u ovom sudbenom kotaru obstojeće gospodarske zadruge stopiti u jednu, podpisano opaža, da se te grožnje ne plaši, pošto zna, da u tom nema odlučivati to slavno vieće, nego ima tu riečі i visoka c. k. vlada, koja neće moći dopustiti, da se radi toga, što podpisani obći sa tim slavnim vićem u jeziku ovih zadrugara, uništuje ono, što se je, obzirom na gospodarske potrebe ovoga puka, prije postiglo.

Konačno opaža podpisani, da nije točno, što to slavno vieće tvrdi, da je do sada podpisani dopisivao sa tim slavnim vićem u talijanskom jeziku, nego je istina, da već od godine 1892 nije podpisani dopisivao strogo uredovno sa tim slavnim vićem drugčije, nego hrvatski, a to slavno vieće je na njegove dopise i odgovaralo.

Podpisani zaključuje sa željom, da bi to slavno vieće odustalo od uvadjanja politike u strogo gospodarske ustanove, jer se tim neće koristiti nikomu.

Kotarska Gospodarska Zadruga
Opatija, dne 23. febrara 1899.

Predsjednik:
V. Tomičić.

Pogled po svietu.

U TRSTU, 15. marča 1899.

Austrijskoj vladi zadaje najveću brigu spor Čeha i Niemaca u Českoj. Svi njezini dosadašnji pokusi, da izmiri te dvie narodnosti, ostali su bezuspješni. Prošlih dana doniele su vladine novine novi vladin program, kojim kani urediti jezikovno pitanje u Českoj. Vlada kani izdati čim se zaključi češki sabor, na temelju § 14. jezikovni zakon, koj bi se kasnije u carevinskom vieću razpravio i prihvatio

PODLISTAK.

Tko pjeva, zlo ne misli.

(Dalje.)

V.

Hoćeš — nećeš, naš narod je takav, da svačemu hoće da umah rukom opipne plod truda i muke. To želi i hoće od škole.

Diete naše u današnjih okolnostih ne može, da pokaže svojim roditeljima korist škole u onoj mjeri, koliko je zbilja velika. Vide li svoga sina il kćerku, da u crkvi čita iz molitvenjaka i pjeva valjano dielove sv. mise i druge prigodne crkvene pjesme, ej! to će im biti ugodno i reći će: ne deru mi djeca badavo obću pohadjajanjem škole! Služit će sve to učitelju na iskreno veselje i zadovoljstvo. Al opet ti, župniče, ne moj uzkratiti učitelju-pjevaču i orguljašu primjerenu naplatu za trud njegov: već i stoga razloga, što gladan, žedan i potišten ne pjeva nitko rado.

Latinština, što se širom Istrije šepiri po naših crkvah, velikom je zaprekom do lieppog hrvatskog pjevanja.

Kakvo je danas pjevanje u mnogih crkvah, bilo ovo i latinsko, sve je, samo nije ugladjeno i lieppo; prosto je nadvikivanje smiešnim izgovaranjem nepoznatih latinskih rieči. Ovako ni hrvatsko ni latinsko pjevanje ne odgovara svojoj svrsi. Latinština ovako zapriečuje širenje hrvatskoga pjevanja. Ona je mnogo sakrivila hrvatskomu narodu,*) koji je prozvan od rimskih papa: «Predzidjem kršćanstva». Latinština ubija hrvatsku sviest i vriednost hrvatskoga jezika. U srednjoj i južnoj Istri Talijane i danas imenuju naši ljudi da su latini, a njihov jezik latinskim. To je po nas i po same Talijane jedno te isto. Ova činjenica nije od neznatnosti po nas, koji imamo za susjede Talijane. Latinština širi i podržava talijanski duh u Istri, a širi se i medju Hrvati i Slovenci. Talijani to dobro znadu, pa s toga željeznom uztrajnošću zagovaraju latinštinu u crkvi. Danas latinizam širi kod nas talijanizam. Zaboravljaju rado mnogi i viši crkveni dostojanstvenici onu: svi pući neka slave Boga svojim pjevom i govorom. Zaboravljaju na ovu, jer im pred očima lebde drugotni ciljevi — politički.

U srieđnjoj i u zapadnjoj Istri imade desetak i naših crkava, u kojih se skladno orgulja i pjeva.

U Liburniji svaka skoro župa i kapelanija ima svoga orguljaša — učitelja. Ovima bih prigovorio, što sami pjevaju i sviraju, a ne poučavaju školsku mladež i odraslije u crkvenom pjevanju. Znadem, da je to skopčano trudom, al ipak bi morali poučavati i odgajati pjevače od zanata. Rodoljubno svećenstvo nek budnim okom nadzire rad oko crkvenog pjevanja. Svira li samo orguljaš i sam pjeva, priliči prosto zidaru i kovaču. To ne valja! Crkveno i ostalo pjevanje mora unapredjivati narodnu sviest svestrano. U svih crkvah Liburnije pjeva se hrvatski (Lovran?); hrvatske su škole, sviraći i učitelji su Hrvati, pa bi tu moralo biti narodno pjevanje napredanije nego li je ovo u ostaloj Istri. Taj napredak jedva jedvice opaža se u najnovije doba, al ne u onolikoj mjeri, koliko bi bilo očekivati. (O Lovranu dvojim, jer je tamo orguljuš rodom iz Sežane — dakle čisto talijanske pasmine. Op. Ur.)

VI.

Liburnija mogla bi nas poučiti zašto da nam ne napreduje u Istri hrvatsko napredno pjevanje uza sve hrvatske škole i učitelje, uza sve orguljaše i orgulje. Uzroci tomu puževom napredovanju leže u osobah i stvarih. Tu sama stvar je neznanje, u kojem luta naše pučanstvo.

Više rieči ovdje mi nije potrebno upotrebiti. Ja sam posebice govorio o odnošaju znanja prema pjevanju. Jedno bez drugoga ne napreduje. A zašto je pako prosvjeta u Liburniji još nizko uza tolike škole, drugo je važno pitanje, vriedno, da se ga iztraži i razbistri. Kušati ću, gospodine uredniče, dobrotom Vašom, drugom prigodom o tomu više prosboriti, po svojih slabih silah. Samo ću već ovdje konstatovati, da našim ljudem manjka volja do čitanja. Ne nadješ nigdje Kačićeve «Pismarice», «Sbirke narodnih pjesama», a par samo primjeraka «Hrvatske pjesmarice». Razmjerno malo ima članova i čitatelja «Družtva sv. Jerolima»; kmeta i delavca pogotovo je malo, koji su pročitali štogod koristna. Koledar «Danica» služi im u toliko, da znadu za promjene mjeseca, te za svece i blagdane; za drugo štivo malo mare. Jedini istarski list za Hrvate, vriedna «Naša Sloga» premalo je tamo razširena medju nižim pučanstvom. Otče budi volja tvoja» nose mnogi u crkvu onako od navade; a tko je pročitao taj naš najkrasniji molitvenjak? Htio bih potaknuti tamošnje naše svećenstvo i učiteljstvo na razmišljanje o tomu. Što vriedi za Liburniju, to isto vriedi za ostalu Istru. Radošću pako mogu reći, da je u zadnje vrieme stao ljepi broj naših mladića trgovačke i zanatlijske ruke zanimati se za našu ljepu knjigu i pjevanje.

(Dalje sliedi.)

*) Nije ona, nego opaki ljudi. Op. Ured.

tio. Koli Niemci toli Česi izjaviše se u svojih listovih proti izdanju jezikovnoga zakona na temelju § 14.

Poluslužbeni bečki listovi pišu, da je vladina naredba, kojom se ima jezikovno pitanje u Českoj riešiti, već gotova. Ta naredba biti će proglašena odmah po zaključku českoga sabora.

Česki sabor sastao se dne 14. t. mj. Dan prije zaključili su njemački zastupnici, da neće u sabor.

Zemaljski podmaršal dr. Verunsky, član njemačke stranke, dao je ostavku. Mladočeska stranka, koja je u saboru u većini, zahtjeva od vlade, da imenuje podmaršalom zastupnika dr. Podlipny-a, načelnika Praga. Vlada bi htjela postaviti na to mjesto staročeskoga zastupnika dra. Zatku.

Thunovu ministarstvu neprijazni listovi pišu, da će ga pokopati češko-njemački spor. Nepodje li mu za rukom u što kraćem roku izmiriti Čehe i Niemce, da će odstupiti mjesto drugim, sposobnijim osobam.

U sjednici dalmatinskoga sabora od dne 13. t. mj. predložio je član saborske većine zastupnik Cingrija, da se izrazi vladi želja, neka se u svih uredih financije, sudstva i uprave uvede hrvatski jezik kao uredovni. Zastupnik Biankini predložio je, da se za odgovor na kraljevu poruku izrazi vladi želja, neka provede sjedinjenje Dalmacije s Hrvatskom i da se u to ime izabere odbor, koji će u roku od tri dana taj predlog pretresti. Sabor imade se izjaviti o obih predlozih.

U sjednici od dne 15. tek. mj. glasovali su složno Hrvati i Srbi proti odnosnoj stavki za talijansku pučku školu u Splitu.

U madjarskom saboru započela je prekjučer proračunska razprava. Većina govornika izjavila je novoj vladi povjerenje. Izuzam skrajnji lievieu glasovati će sve stranke za proračun.

Iz Biograda javljaju, da je ruski poslanik Žadovski ostavio srbsku prieštolnicu u sporazumku sa ruskom vladom. Taj odlučni korak ruskoga poslanika naperen je proti razkralju Milanu, koji je bio obećao pokojnomu caru Aleksandru, da se neće više nikada vratiti u Srbiju. Sad se glasa doista, da će Milan zapustiti Srbiju, nu ako se to i obistini, skupo će Srbija platiti taj odlazak, jer Milan neće zaista iz Srbije praznih žepova, a kako je poznato njegovi su žepovi ogromni.

Poslanika Žadovskega primio je dne 14. t. mj. car Nikola u audienci. Ovaj poslanik nevraća se više u Srbiju.

Talijanskoj vladi prohtjelo se nove slave nakon sjajnog poraza u Africi. Ona traži sada u Kini odštetu za afrički poraz. Hoće naime i ona komadić kinezkog zemljišta, pošto je uvidila, da se i ostale europejske vlasti za kinezkim posjedom otimlju. Talijanska vlada traži jedan važni kinezki zaliev za sebe, ali ga Kina dobrovoljno neodstupa. Italiju da podupire u njezinom zahtjevu englezka vlada.

Njemački cesar Vilim grozi se njemačkomu državnomu zastupstvu, da će ga doma poslati ako nepristane na njegov zahtjev, da se pomnoži i pojača njemačka vojska. Većina njemačkoga parlamenta nije naime sklona zadovoljiti želji mladoga cesara, i odatle njegova grožnja. Čudan je to zaista zahtjev baš sada, kad se ima sastati konferenca radi sveobćega razoružanja.

Kod te konference sudjelovati će i manje necuropejske vlasti.

Jurina i Franina.

Fr. Malomanj neznan jel još pust al je već korizam.

Jur. Čemu j' to svoje?

Fr. Tamo pul Matulj čujem sekadagod armoniku i kanat kako i o puste.

Jur. Ja, ma ono pride od mora zgoruna.

Fr. Ča se dole sme?

Jur. A ča nisu lane va korizme mačji i kapitunu muzikali?

Fr. Je tako varamente je!

Različite viesti.

Odbor političkoga družtva «Edinost» imati će u petak u 8. sati na večer svoju redovitu sjednicu, kojoj se ovim pozivlju gg. odbornici i zamjenici.

Visoke osobe u Volosko-Opatijskoj obćini. Javljaju nam od tamo danom 14. marča: Kako drugih godina u ovo doba, tako je i ljetos naša obćina, navlastito Opatija, puna gostova sa svih strana monarhije, i izvan nje, raznih narodnosti. Najviše je dakako barona, grofova i drugih imućnih ljudi. Osim tih imade i vladara i članova cesarske i kraljevske kuće. Veliki vojvoda Luksenburški sa svojom suprugom i ljetos je ovdje, i stanuje u «Villa Amalija», pred kojom se vije osim cesarske, takodjer njegova zastava, sasvim jednaka hrvatskoj, samo da ona visi nizdol, dočim se hrvatska vije vodoravno. — Cielu zimu boravi na Voloskom u «Villa Irenen» nadvojvoda Josip August, sin nadvojvode Josipa, sa svojom suprugom, nadvojvodkinjom Augustom, kćerju nadvojvodkinje Gizele, prestolonasljednice Bavarske, starije kćeri Njegovoga Veličanstva. Njihov dvorski meštar stanuje u bližnjoj krasnoj «Villa Mir», u kojoj stanuju takodjer neki drugi za podvorbu Njihovih Visosti. Njihove Visosti zahazile su početkom svake nedjelje i blagdana u župnu crkvu k službi božjoj. Od njeko doba služi njim se sv. misa u njihovom stanu. Nadvojvodkinja Augusta očekivala je ploda izpod srca svoga, i dočekala ga je sretno subotu u jutro rano dne 11. t. m. Porodila je kćerku, praunuku Njegovoga Veličanstva. Porodila je treće dieto. Krštenje biti će sutra, srieda, u rečenoj palači. Krst će obaviti prečastni Vinko Zanlić, naš župnik. Kumovati će baba novorodjenoj nadvojvodkinji Gizela sa svojim suprugom Leopoldom, kraljevićem Bavarske, odkud navlas za to večeras dolaze. — Medju gostovi iz cesarske i kraljevske kuće nalaze se u Opatiji cielu zimu mlade kćerčice nadvojvode Fridrika. O Božiću jih je posjetila majka sa svojom sestrom; prošlih dana otac nadvojvoda Fridrik, koj je s njimi kao dobri otac šetao, i među ostalimi takodjer Trsat posjetio. — Ponovno bio je u Opatiji takodjer naš prestolonasljednik Franjo Ferdinand, koj je pomekle službeno prošlih dana putovao Dalmacijom. — U «Črnikovicu» na Voloskom, u kojoj je toli rado proboravljala zime pokojna velika vojvodkinja Toskanska Marija Antonija, dolazi skoro nadvojvodkinja Josipa supruga nadvojvode Josipa. Stalno će njoj se dopasti u onoj krasno položenoj i udobnoj palači, kako se je dopadalo njezinoj rodjakinji pokojnoj Mariji Antoniji. — Drži se za stalno, da će i ljetos ovamo doći kralj Rumunjski sa svojom suprugom, poznatom pisateljicom «Carmen Sylva.» — Hoće li i naš cesar i kralj doći, nezna se ništa stalna.

Naknadni izbori zastupnika na zemaljski sabor u izborničtvu Pazin-Labin-Plomin izpali su još ovoga puta na uhar našim protivnikom. U Pazinu od 240 izbornika, pristupilo ih i glasovalo 140 za dra. Simu Kurelića, a 50 za dra. Costantina Costantinia. Izključeno njih je bilo u svemu 19; 5 naših bolnih i iz daleka kasno je prispjelo. U Labinu od 68 unešenih izbornika glasovalo njih 56 za Costantinia, a u Plominu od 50 unešenih izbornika 49 njih glasovalo za Costantinia. U ovom posliednjem njestu imat će posla i državni odvjetnik, jer su glasovali takodjer mrtvi. Značajno je kod ovih izbora, da bijaše u Pazinu **8** činovničkih glasova za Costantinia, a **1** za Kurelića. Ovi izbori pružiše nam ipak tu utjehu, što bjelodano dokazuju, da je Pazin i da će biti hrvatski. Živili za to naši svjestni pazinski izbornici, koji će, kako se čvrsto nadamo, do dvie godine uživati sjajniju poljedu.

Glavnu godišnju skupštinu obdržavati će podružnica družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Štrpedu — kod Buzeta — dne 19. t. mj. sa običnim dnevnim redom.

Petdesetgodišnjicu misničtva slaviti će dne 2. aprila poznati naš rodoljub i dični starina, franjevac Otac Franjo Dobrović u Padovi. Od tamo primili smo vrlo ukusnu sličicu, koja nosi straga sliedeći napis za onu svečanu prigodu: »Usksr 2. travnja 1899. Spomenica, koju otac Franjo Dobrović iz Cresa, franjevac konventualac, stalni definitor, naučitelj sv. bogoslovja, državni izpitatelj, hrvatski apostolski penitencijar i ravnatelj kora u bazilici sv. Antuna u Padovi, prigodom petdesetgodišnjice svoje prve mise častnoj braći, rodbini, prijateljem i znancem posvećuje.«

Čestitajuć najsrdačnije unapried častnomu Otcu i velevriednomu starini k toj riedkoj svečanosti, kličemo mu iz dubine srca: Bog Te poživio Otče Frane još dugo čila i zdrava sebi na čast i slavu, rodu na diku!

Javni sastanak slovenskih kršćanskih socijalista u Trstu, održavan prošle nedjelje u dvorani »Mally« bijaše vrlo dobro posjećen. Govorili su veoma zanimivo i pučno gg. dr. Pavlica iz Gorice, dr. Krek iz Ljubljane i kandidat odvjetničtva Pavletić iz Trsta. Na sastanak došlo je i nešto talijansko-židovskih smutljivaca, koje su naši radnici jednostavno van bacili.

Izbor gradskoga i zemaljskoga zastupnika g. Ivana vliteza Nabergoja uništen. Talijanska gospoda u tršćanskom zastupstvu vladaju se upram slovenskim zastupnikom po receptu njihovih istomišljenika u Istri. Ta su gospoda u tajnoj sjednici od subote uništili izbor zastupnika Nabergoja, premda je najviša u tom obziru oblast izrekla svoj sud, da bijaše gosp. Nabergoj posve zakonito izabran. Za talijansku gospodu nevriedi više ni zakon ni bilo kakovo pravo. Oni neće Nabergoja u zastupstvu, pak miran Bosna. Znatiželjni smo što će cesarska vlada na taj najnoviji čin samovolje talijanske gospode u Trstu.

Uzorna talijanska uprava. Nastavak članka pod ovim naslovom morali smo za danas izostaviti radi nestašice prostora.

Hrvatsko-vladin kandidat kod izbora u Pazinu, Labininu i Plominu. Glasilu strščanskih čifuta pišu iz Pazina, da je bio g. dr. Kurelić hrvatsko-vladin kandidat, dočim mi znamo, da je **8** c. k. činovnika glasovalo za Costantinia, a samo **1** za Kurelića. Dakle, vladini ljudi, c. k. činovnici u Pazinu glasovali su proti vladinu kandidatu! Bum!!

Kako lažu! Talijane po Istri i u Trstu je silno opekla pobjeda hrvatske stranke u prvom tjelu kod Veprinačkih izbora. Boli jih strašno, što njihov miljenik Andreicich nije već neomedjašeni gospodar u obćini, i što već nije načelnik, upravo usljed pobjede naših u prvom tjelu. S toga bacile su se njihove novine u psovke i laži, kako to čine u svih zgodah židovske i framašunske novine. Za pokriti svoj poraz, rekle su, da je hrvatska stranka pobjedila samo za to, jer su s njom tudjinci glasovali. To je debela laž, kakovu mogu izreći samo pokvarene duše. Za hrvatsku stranku glasovali su sami domaći ljudi. Jedan je naseljen na Slatini, a i taj je našega roda i jezika, Slovenac iz Štajerske. Za talijansku stranku glasovalo je u svemu osam izbornika, a izmedju tih je pet tudjinaca; tudjinaca po tom, što su uz obalu u obćini od kratka naseljeni, i što govore tudji jezik, koj nerazumije ni Luša nit Andreicich, a kamo li drugi obćinari Veprinački.

Iz Veprinačke obćine. (Uzor uprava. Tko širi talijanštinu u Istri.) Već smo posliednji put objavili uspjeh izbora obćinskoga glavara i savjetnika u našoj obćini. Znamenito je svakako, da nije bio izabran za glavara prvanji glavar Giovanni Andreicich, i da je isti postao jedva tretji savjetnik, premda su on i njegovi bili stvar tako uredili, da bude prvi. Al još vrednije spomena su dvie druge okolnosti. C. kr. političku kotarsku oblast zastupao je c. kr. kotarski kapetan Alojzij Fabiani. On je preporučio novomu glavaru, nek nastoji, da bude uprava tako dobra kako bijaše do sada, te tim označio dosadanju upravu kao uzornu. Na upravu spada s jedne strane uredovanje i briga za obćinsko dobro, s druge strane mir i red u obćini. Kakvo bijaše uredovanje, to zna svaki, koji je kad imao prigodu viditi kakav spis, bilo u hrvatskom bilo u talijanskom jeziku. Tu bilo je pogrešaka skoro toliko koliko rieči. Stvarno kažu, da je često došao koji politički činovnik, da rieši jednu ili drugu stvar. Briga za obćinsko dobro objašnjuje se najbolje tim, da u obćinskoj kući, u kojoj bijaše obćinski ured stoletja, već više godina miši strču, a da obćina plaća 120 for. godišnjih gospodinu Andreicichu za najamninu sobe, u kojoj se nalazi obćinski ured. A što da rečeme o miru i redu u obćini?! Ljudem se je nudjalo debele dnevnice, da i u nedjeljah i blagdanih težke poljske radnje obavljaju. Na pokojnoga prezaslužnoga kapelana Frana Zupana navaljivalo se je po danu i po noći. On nije bio slobodan od uvrieda nit onda, kad je išao s Presvetim k bolniku. Najsramotnije vrsti tiskovine dielile su se neovlašteno, protuzakonito, po obćini, i njimi huckalo na nered i nemir. Činilo se je to i neposredno prije netom prošlih izbora. A na dan izbora prvoga tjela tulilo se je s rogovi, prukalo, grdilo, s jaji nabacivalo; te pak za našimi kamenje bacalo, i streljalo prahom i olovom u vrata kuće gospodina kapelana, za kojimi je on s njekimi sjedio. Eto u tom i sličnom obstoji prvanja uprava, koju se je za izgled dalo novomu gospodinu glavaru. Nego nješto je ipak, čim se je odlikovala dosadanja uprava, radi česa je sa stanovite strane mogla biti pohvaljena i za uzor prikazana. Dosadanja uprava pisala je doista obćinarom, bar njekim, kadgod hrvatski — onako kako je. Sa c. kr. oblastmi služila se je talijanskim jezikom, primala je talijanske dopise istih, nije se protivila tudjinčenju. Pisala je zapisnike talijanskim jezikom. Njezini predstavnici bili su širitelji najgadnjih tiskovina. Glasovali su za kandidata talijanskoga političkoga družtva. Spadali su u istrijansku narodnu talijansku stranku. Radili su u obće tako, da jih je smatrala za svoje nesamo porečka «L' Istria», nego takodjer tršćanski židovski «Il Piccolo». Eto i na pretek zasluga, svake hvale i pohvale vrednih.

Zapisnik o novom izboru glavara i savjetnika pisao je povjerenik c. kr. kotarske političke oblasti Alojzij Fabiani. Neznamo kako je do te časti došao. Ili se je sam ponudio, ili su ga za to zaprosili članovi talijanske stranke, valjda nećuteć se sposobnimi, da ga napiše pravilno talijanskim jezikom. Govorilo se je dakako hrvatski, kako govore svi obćinari Veprinački, osim ono malo tudjinaca u novije vrieme uz more naseljenih. A zapisnik sastavio je gospodin c. kr. kotarski kapetan, povjerenik c. kr. kotarske oblasti, koj se zove na ime Alozija Fabijani-a, talijanski. Eto, tko narivava talijanski jezik u čisto hrvatske obćine! Eto, tko širi talijanštinu među hrvatskim pukom u Istri! Nadamo se, da novi poglavari neće uzeti za uzor dosadanju upravu u obće, i da se kod pisanja zapisnika svojih obćinskih sjednica neće ugledavati u rečenoga povjerenika c. kr. kotarske političke oblasti, već da će pisati onim jezikom, kojim u sjednicah govore, i kojim govori puk Veprinačke obćine.

Mudra odluka. Iz Opatije pišu nam dne 8. marča pod gornjim naslovom koliko sliedi:

Gospodine uredniče! Od prijatelja dobio sam na uvid jednu odluku obćinskoga glavarstva u Veprincu, koja mi se tako dopala, da mislim, da je vriedno, da ju pročitaju i Vaši čitatelji, e da se uvjere kako liepo znadu pisati dosadanji upravitelji obćine Veprinac: Evo Vam odluke od rieči do rieči:

Gosp. B. F.

Vasanska part. 1987/7!

Polak Vasoga rekursa primljenoga kroz c. kr. poste Icici dan 7 febbrara t. l, u komu predlazete da racun predlozen dan 26 Jenara istoga leta, edilskoga komissiona podpisana Zupanija promeni ali popravi po zakonu 19/12/1874.

Zupan podpisani nije nikada i nikomu uzimal na sgorarecenach komissioni vise fior. 3. i to vise puti pustil za dar, ali kad posije drugdeh nemore ucinit kako za sebe:

Alli ta put polak istega zakona ova Zupanija derzi sigurno da vas ni uredila buduci polak §. 9. broj 3 dokazuje, (Per affari edilizi nella sede dell' Ufficio od entro il perimetro di una lega se la fabbrica non oltrepassi i due piani per ogni sopra luogo. Vedi piano di costruzione fio 4—5

§. 5 istoga zakona (Oltre la tassa prescritta) tu se derzi br. 3, (Se la fabbrica non passa due piani; lecnik (doktor) i peritu drzise broj 3 (se la fabbrica non

pasa due piani) . . . . 8—10. Assieme 12—15.

Ako pak se suprotivite za bul od fior. na protokol od komissiona u prven gradjenje od Vase (Villa) Pension Breiner bilo vam je receno ako cete ali alli necete na Vasu odgovornost polak. c. kr. finanzijalnoge prepisz, onda se je oversilo, a sada kako kako privolite u perven vremenu su stavljali soldi 50.

toliko na odgovor od vasoga rekursa za mene je jednako platite fiorini 12 alli 15 jedino da se strane ne suprotive.

Zupanija Veprinca dan 7. febrara 1899.

Zupan Andreicich, m. p.«

Ičići (občina Veprinac) 6. t. mj. Naši novi «suci» sakupili su se danas, da izaberu občinskoga glavara iliti župana i 4 savjetnika (kunšilijere). Izbor župana je prošal baš «liso»; izmed 18 glasi ih je palo 17 na g. pom. kapetana Anjula Stiglića; kako se vidi, to su mu dali svoje glasi i naši od manjine. To, možebit, nebude svakemu od naših pravo; ali kako su mi neki ter neki rekli, bi moglo i to bit koristno; ač će tako moć lahko poznat oni od partida istrijanskega, koli u zastupstvu toli med narodom, da ti naši, ako ih je za ovaj put i mala peščica, misle trezno i složno delat, ako to samo moguće bude.

Za sada mi nećemo s tem gubit besede; pak i o novem g. županu nećemo za sada niš drugega spomenuti, leh da je on negda bil u odboru hrvatske čitaonice va Lovrane; a ča je sada — to pustimo na stran; leh' to nam se nekakò ne pari jušto pravo za napred, da su mu kod izbora g. kapetan Fabinni izprosili pomoć od dosadanjeg župana, «Sijorn Jovanina Andrejcich-Golen.» Ča je pravo je pravo, da su Šijor Jovanin našoj občini neč prikoristili — ali i to svi znamo, da je tega čuda i dosta inopakega. Ale ako ne za drugo, smo barem g. kapetanu žahvalni radi tega, da nam je tako lepo i jasno očitoval, da se je on kako poglavar naše cesarske praviee slagal s ponašanjem Šijor Jovanina; ač mi znamo, ča vredi ona naša starinska: Vrana k vrani seda...

Kod izbora kunšilijeri ili savetniki neč je silno zapinjalo. Poznali smo naime, da poli teh od »partida istrijanskega« neki put gubi svu force i komando Šijora Jovanina, ač naše postovane suce tega čudnega partida neki put nezaslepi leh samo mržnja do našega lepega imena slavinskoga ili ako ćete hrvatskega, ali da im luta mrežu na njihove oči kadagod i taščinu, slavohleplje. A tako da je bilo i taj put. Pomislimo: kako te stvari puli nas gredu, to je svaki računal, da će ti suci od većine imati svoje kandidate lepo i složno pripravne, tim sigurnije, kad su ih imali napisane; a ki bi rekal'? Kad su g. kapetan voti odprli i šteli, to se valje vidilo, ne samo, da nisu bili složni, nego, da su se malo manj svi jedan drugega votali. Eh! jedan «kunšilijer» — to nije svakdanja «žbravada»: pak ča je tako čudnega, da bi svaki želel va toj piatanci svoj pirun osmočit?! — Tako su Vam se, ljudi, va tem posle zmešali, da je bilo skoro već kandidati leh' suci!

Jedinemu Šijoru Jovaninu se nisu hteli nijedan zamerit, ač oni su peršona vredna tolikega zlata, koliko peža; pak za to su dobili sveh 12 njihoveh glasi. S njim je ostal zibran puli tega prvega izbora g. poštar Benedetto Bačić, jedan put (puli Frančić) veli Hrvatima, a danas — eh! pustimo to ča, ač imaju gospu iz Kopra —; kako je pak drugače dobar čovečina, dali su mu i naši od manjine svoji glasi, pak je dobil za 2 glasa već leh Šijor Jovanin, t. j. 14. - Ali od teh drugeh kandidati — svi su ostali s glasi prekratki! Trebala je za 2 savetnika još jedna prova, a sreća je htela (neznam, je-li ta prava), da se je zopeta 14 glasi složilo na Ivana Andretić-Zvanju, ki je za prvi put prišal va ta sucovski kruh. — A četrtega još nije bilo! Najveć -- ali sejedno još premalo -- palo je glasi na ovu dvojicu: Mata Žiganto Perinova, pravega Poljanca i častnega starinu, s kojim bi se bile mogle Poljane podižiti pred celim svetom; za njega je silno batila i manjina, ač je poštenjak, starega zrna, ako se je i dal sada na stara kolena pomest njihovom metlum; a drugi pak je bil: dosadanji kunšilijer, desna ruka Šijora Jovanina, Jožina Andretić-Luša. Pak morate znat, da je med tom dvojicom tako velika i očita razlika, da bi svako Poljansko dete znalo povedati, ki je od teh dveh bolji muž. A misliš ti pametni svete, da su to hteli spoznati oni od »partida istrijanskega?» Šijor no, ne, i ne! Pak ča im je za to, da oni osramote takovega častnega starinu kako je Mate Žiganto? Njim je dosta, da se je dal ulovit sirota u njihove mreže, a sada neka muči! Ča im je, pitamo, za to, da su oni hitili tako pod noge i one lepe Poljane? Ter oni znadu, da Poljanci (neki ter neki, ki će po svoj sili ostat slepi) će ih i napred verno a nemo sledit! (do kuća, he?!) Njim je samo za to, da bude uz zlatno telo Šijora Jovanina njegova desna ruka, Jožina Andretić Lušov, ki je va Parence kako doma; to će bit jedna dika od Leprinačkega kunšilijera, ač njemu će svaki na milem svetu valje na prve besedi i na očih poznat — ča je i ča zna! — Intanto, njega su potrdili sa 11 glasi, a sirota Mate Žiganto je dobil od naših sveh 6 glasi, a od svojega partida 1 glas, a vrhu tega, da mu nebude žal, — rog!

Bilo je poli tega baš dosti dela. A drugo bi se sve potrpelo, samo to nebi imelo bit, da su ulovili Šijor Jovanin samih 12 glasi, a njih desna ruka lih 11; a druga dvojica po 14.

Ma ča ćemo no! Ja bi im rekal ovu staru: da su i mesec i raki neko vreme puni, pa opeta se sprazne; a tako i slava i moć na tem božjem svete. — Sada dakle već imamo sve 4 savetnike, samo neznamo, ki od njih će bit prvi, ki bi imel va potrebe nadomestit samega župana. Po pravu bi bilo, da bude jedan od one dvojice, ki su dobili po 14 glasi. Naš g. kapetan, kako on već furjski zna, stavili su najprvo Šijora Jovanina; potrpimo, da vidimo, ča zakon doprinaša!

Tako smo puli finjetka; leh još ću reć, da su posle svega g. kapetan rekli g. županu i novemu zastupstvu u lipon nam zajiku slovenskem ali kranjskem par besed, kako je to jur od starine običaj, a primili su od župnua i savetnika svečano obećanje na mesto prisege; pak su napisali o svemu zapisnik ili protokol, a g. kapetanu su ga lipo prelejili zopeta u kranjskem jeziku. A vidite, mili ljudi, tu Vam moram reć još neč špasnega. Ono ča su g. kapetan, Bog im daj lipo zdravlje, lejili kranjski, to se je na tuarti promenilo valje va talijanski, kad su to zastupnici podpisali. Tega vi nećete, božji ljudi, tako lahko razumet, pak ću Vam to stumačit. Zapamtite si, to je to čudo, kako se od nas delaju va našoj Istre «umereni Slavenci»; kad nam govore, onda le još govore nekako po našu, ali kad se ča napiše, ča ima poć na višu pravicu, to vi Slavenci le napišite talijanski. — Ma nas znaju peljat? — Ter, ki nebi, kad se damo!

Vidit ćemo, ča će na takve stvari naša manjina. Mi od nje očekujemo, da u svakoj poštenoj stvari krepko drži sa ostalimi suci; ali, kade bude čagoder po staroj mere, pak posebice kade se bude kratila sveta pravica našemu starinskomu jeziku slavenskomu, onda opeta neka krepko udare po prstih neprijatelja, koli s dola toli od zgora. I mi kužemo, kako je nekemu zabrusil stari naš «Tone Silo», da se otelo tako neč u naše zastupstvo, da nebudu suci samo klimali kako na šustah na komando Šijora Jovanina, leh neka se bistri zrak: Pak za to i čekamo, da ćemo i mi ne-suci više puta čagoder čuti, kako svari na občini gredu, a da ćemo to i u «Našoj Sloge» šteti; pak ne kako do sada, da se je jedno u sednici odlučilo, a drugo puku govorilo pače i tajilo! Bog neka pomore i sveta Marija!

Hrvatska misa za mješoviti zbor, uglazbio Josip Mandić (sin doktora Frana). Ovu misu primio sam izravno od mladog našeg kompozitera, te se naveselio ne malo, pogledavši u nju. Mlad je to dečko od svojih šestnaest godina (Ne podpisuje. Op. uredn.), pak znade ovako liepo spajati glasove na čast i slavu ne samo Stvoritelju, nego i narodu, od kojeg je potekao.

Misa je razdieljena u šest djelova, od kojih svaki zauzimlje posebno, nezavisno mjesto uz posebne, nezavisne ljepote. Buduć je glazba umjetnost, koja izrazuje glasovima ljudske osjećaje, zato se je naš mladi skladatelj i potrsio, da čim više udovolji ovomu zahtjevu. Akoprem mu je bila mašta obuzdana melodijom i tekstom mise, koja osobito djacima usljed neprestanog pjevanja kod djačkih misa ostaje neizbrisiva i nepozabljiva, to se je ona ipak znala otresti ovog dosadnog nametnika ter urodila je dosta zdravim, jedrim plodom. Iz cele mise vidi se, da je skladatelju maštu bujna i nestrpljiva; ona bi rado navaliti na jedanput, ona bi htjela razliti se kao prepuna rieka, ali bedemi su ovdje, koji to prepriečuju; ovi bedemi će pako uz marljivo i temeljito nastojanje našeg Josipa biti do mala obaljeni.

Uz sve to moram ipak opaziti, da mladi komponista ne izrazuje »pitanja« onaka, kako to i sam tekst zahtjeva. Evo primjer kod »Pristupa« dobro je izraženo pitanje »ah, kamo da:... u tugi i nevolji?« neizvjestnim akordom, dočim pitanje »komu da javim boli i srdca blažen stan?« izraženo je sasvim sjegurnim i definitivno-odgovarjajućim akordom, što nikako ne odgovara istini.

Opažam na dalje, da melodija na svršetku »Vjerovanja« ne izrazuje smisao teksta »glas vječne harnosti«. Jur onaj razbijeni akord kod rieči »glas» odaje nešto neharnoga, a kamo li neće odati veliku neharnost onaj rapidni pad u melodiji, to jest onaj pad od visokog *efa* sa par nota u sredini na nizki *ef*.

Misa od »Pristupa« do konca »Vjerovanja« nije onako samostalna te izvorna kao od »Sveta« napried. Ista je melodijozna, dobro harmonizovana, lišena svake nepotrebne potežkoće, providjena svuda i na shodnom mjestu dinamičkimi znakovi, te u sebi simetrična.

Dragi Josipe! Od srdca Vam čestitam te Vas molim, da moje iskrene pogovore uzmete bez zamjere. Buduć je u Vama božjeg dara u izobilju, za to latite se, u koliko Vam za sada vrieme dopušta, inakar i palagano ali uztrajno te miljenice glazbe, a osobito njezinih najboljih gojitelja a la Zajc, Kuhač, Vilhar, i drugih ne domaćih, i budite uvjereni, da će Vam to u velike koristiti, jer iz djela spomenutih majstora ćete crpiti ona zdrava, zlatna zrnca, koja ubrana od Vas — biti će takodjer od Vas dobro posijana. Dakle samo napried sa glazbenom naukom, sa proučavanjem naših i tuđih klasika, osobito pako sa proučavanjem naše narodne glazbe, koja neka bude Vam za vieke i do vieka temeljem Vašem budućem radu. Nije dosta, da je komponista Hrvat po rodu, — on mora da bude istodobno hrvatski komponista, to će reći komponista, kojega su plodovi prožeti čistim narodnim duhom. Ne nagline se, već promišljeno i ozbiljno stupajte ovim skladnim, ravnim, božjim putem Kerubima i Serafina!

Krasna Liburnijo! Uz ostale divne sokolove dala si nam eto i dva žarka ljubitelja i pregaoca glazbe, a to su Josip Mandić i Hugo Tomičić, — oba vrlo nadobudna mladenca. Bog ih uzdržao zdrave, čile, uztrajne i marljive na ponos i diku svih Hrvata. M. B. R.

Zastupnik Bartoli proti hrvatskomu jeziku. Svako diete u Istri znade (osim zloglasnog Krstića i njegovih prijatelja Šlocarića, Lovrine, Marotića, Kaiše itd.), da mi Hrvati u Istri neimamo većega protivnika, nego li je zastupnik Bartoli, i da taj gospodin nemrzi na svietu ništa toliko, koliko naš hrvatski jezik. Taj jezik je i po sudu manjih prvaka naša starina, pak mu se skalde g. Bartoli nebi smio pozitiviti već radi te gospode, koja su ga pomogla spraviti u Beč. Pa ipak je taj prijatelj »starine« mače gospode opetovno javno pokazao, da mrzi taj jezik, da mu nieče pravo ravnopravnosti sa talijanskim i da neće ništa, da znaj znade. Evo što piše u tom obziru poznati bečki list »Der Süden«:

»Dne 17. novembra prošle godine odsudjen je odvjetnik dr. Bartoli, da plati sudbene troškove jedne sudbene razprave, koja se je morala njegovom krivnjom prekinuti. Prigodom jedne razprave u Rovinju izrekao je naime drž. odvjetnik nekoliko hrvatskih rieči, što je dra. Bartoli-a tako razsrdilo, da je odmah otišao iz sudbene dvorane, a kasnije radi toga podnio i tužbu na višu oblast. Vrhovno je zemsudište medjutim odobrilo prvobitnu osudu, te odlučilo, da dr. Bartoli imade platiti sudbene troškove druge razprave, pošto se ona prva njegovom krivnjom nije mogla dovršiti. Sredinom februara obdržavana je ta druga razprava, na kojoj je državni odvjetnik opet završio svoj govor sa par hrvatskih rieči. Dr. Bartoli je bio radi toga sav izvan sebe, te zahtjevno od suda, da prisili državnog odvjetnika na isključivu uporabu talijanskog jezika. Predsjednik nije udovoljio tomu zahtjevu, nego je naložio tumaču, da prevede na talijanski dio govora, što ga je izrekao državni odvjetnik. Dr. Bartoli se je uzprotivio i toj odredbi te izjavio, da se odriče obrane i opet pobjegao iz dvorane. Znatiželjni smo, završuje »Der Süden«, na odluku u toj stvari, pa već danas iztičemo, da je posve protuzakonita uporaba tumača na razpravi i to za jezik velike većine pučanstva u zemlji«.

Razpušćeno talijansko družtvo. Prošloga petka razpustilo je namjestničtvo talijansko radikalno družtvo »Lega dei giovani« u Trstu, jer da je prekoračilo granice svoga djelokruga. Medju razlozi za razpust toga družtva mladih talijanskih radikalaca nalazi se i taj, što se je dne 15. jenara prigodom posjeta talijanskih načelnika iz Istre u Trstu iz družtvenih prostorija demonstriralo znakovi trobojnice talijanske kraljevine i što su zadnjih dana mesopusta iz istih prostorija bacali takozvane serpentine u bojah talijanske trobojnice.

Družtvo »Lega dei giovani« bijaše jurve dva puta razpušćeno, sada valja čekati i treći razpust, jer do tri puta Bog pomaže.

Zabranjena spomen-ploča. Zastupstvo grada Trsta stvorilo je zaključak, da se postavi spomenploču u gradskoj palači na vječnu uspomenu posjeta talijanskih načelnika Istre dne 15. jenara 1899. Taj zaključak ukinulo je c. kr. namjestničtvo smatrajuć ga pukom demonstracijom.

Izlet u Postojnu. Naše »Delavsko podporno družtvo« priređuje za prvu polovicu mjeseca junija posebnim vlakom izlet iz Trsta u Postojnu. Tamo kani prirediti koncert i veliku pučku svečanost na korist »Narodnoga doma« u Trstu. Ovoliko do znanja onim, koji su možda nakanili o Duhovih u Postojnu.

Izpravak.*)

U «Piccolo dela Sera» od 8. t. mj. na drugoj strani stoji: «Un altercо fra due reverendi». Taj dopis datiran tobož iz Voloskog, skroz i skroz je izmišljen.

Podpisani kad je imao otići sprovidit bolestnika u sv. Anton, gosp. župnik nalazio se na svom posjedu u Dragi. On ga poslao obavjestit ecdiljom po njegovoj netjakinji, budući mu ol liečnika savjetovano ne ići uz brdo. Kad je dobio cedulju gosp. župnik ostavio je težake, te podpisanog dočekao na opredjeljenom mjestu, te nit pokazao kakve zle volje, a kamo li prigovarao, il se prepirao, il vikao, već mirno uputio se bolestniku.

Laži dopisniče, ne pueaj iz busije! Fingiraj slobodno dopis iz Voloskog, to ti ne pomaže. Vrtikapo, gdje su bili ti ljudi, koji su se sablaznili? Nas trojica t. j. gosp. župnik, podpisani i svjećonoša i nitko više. Pa da bi i bili kako si ti umišljaš u tvojoj usijanoj glavi, što bi bili čuli? Par rieči, al nit najmanje prepirajuće, i to morali bi bili stajat tik nas, da je čuju.

Izrode, smutljivče, prodana nješino, cm ti obraz, izadji delijo na vidjelo. Da! ja toga neću vidjet jer je ovaj podli način klevetanja u njekim utjelovljen. O nesretni «partito per la machina dell apetito.»

Mošćenice, 14. marča 1899.

Pop Ante Ragusin.
duh. pomoćnik.

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo.

Otvorene pismo.*)

Velečastnom gospodinu

Franu Matičiću, župniku

u

Boljunu.

Da zapriečim svako neumjestno nagaljanje i sumnjičenje od Vaše strane, preuzimljem ovime na sebe svaku odgovornost za sadržaj dopisa tiskanih u tiskom hrvaškom listu, kateri se štampa v Trstu» od dne 20. oktobra 1898 br.: 39. i od dne 2. marča t. g. br.: 8., te Vas ujedno ovim putem javno pozivljem, da podnesete proti meni obtužbu za sve — tobožnje — laži i uvriede, sadržane u gornjim dopisima; inače, znajte dobro, što ću do Vas držati i ja i čitavo Vaše duhovno stado, koje je skrušenim srcem i pravom pobožnošću slušalo Vašu propovjed od dne 5. t. mj., o kojoj će medjutim biti na drugom mjestu govora.

Kolikogod imade Boljunčana, izuzam naših narodnih neprijatelja, a Vaših sadašnjih prijatelja — u toliko, što se Vašom osobom služe za bezsramne agitacije proti narodnoj stranci i u tu svrhu sabiraju podpise na čiste arke papira, svi poznajn dobro i Vas i mene, a upoznati će nas, ako Bog da, doskora još i bolje!

Za sada ovoliko, te se bilježim uz dužno štovanje.

Boljun, 12. marča 1899.

Jasip Vidošić,
obć. tajnik.

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo.

Listnica uredničtva.

Gosp. Francesco Feranda i dr. u Boljunu: „Na podlagi §. 19. tiskanoga zakona“ neimate pravo članke dati, da mi tiskamo Vaših „Izjava“. Ako baš hoćete, da priobćimo Vašu „Izjavu“ pošaljite nam for. 10 za troškove, inače će u koš.

Gosp. L. Č. Ljepa hvala na priposlanom; nezaboravite nas ni u buduće. Od svijn srdačni Vam odzdravi!

Gosp. T. I. u B. Vaš „Razgovor" čeka mjesto u listu. Zdravo!

Gosp. J. I. u B. i dr. Ono što pitate, naći ćete u današnjem broju. Živili!

Gosp. X. „Osteria al pavone". Rieka. Zaboravili ste nam napisati ime.

Listnica uprave.

Nadalje su uplatili za „Našu Slogu" p. n. gg.: J. I. Poreč f. 10, L. J. Hirschberg f. 1, B. R. Sušak f. 4, K. dr. I. Pešta f. 7, G. N. Podvežica f. 2, K. J. Pičan f. 2.50, J. J. Kanfanar f. 2, I. P. J. Sv. Petar u šumi f. 2, J. M. Lošinj f. 2, O. I. Mali Lošinj f. 2.50, Č. A. Krk f. 2, Kot. školsko vieće Kopar f. 2, S. Vj. Kastav f. 1, P. M. Medulin f. 2, P. P. Zagreb f. 2.50, Ž. N. Starobaška f. 5, M. V. Sv. Vital f. 5, Č. B. Buzet f. 4, M. S. Zadar f. 1, K. Č. Krnica f. 5, M. M. Pula f. 2, R. A. Rusci f. 3, B. M. Lošinj f. 2, R. J. Mošćenice f. 5, J. J. Zagreb f. 2, S. Š. Žlumdaj f. 5, Š. A. Lovran f. 2, M. M. Cavle f. 2, M. F. Sv. Petar u šumi f. 1, S. I. Rieka f. 4.33, B. F. Tinjan f. 2, S. F. Plomin f. 1.95, I. Štj. Lovran f. 1, H. F. Šumberg f. 5, P. M. Pula f. 2.50, S. I. Rieka f. 2, S. I. Novigrad (Dalm.) f. 2, F. F. Pazin 3.50, Čitaonica Sinj f. 2, Ž. F. Mali Lošinj f. 4, Š. B. A. Vinica nvč. 50, T. I. Opatija f. 10, M. A. Lanišće f. 10, B. A. Pula f. 1.50, J. Ližnjan f. 3, S. J. Podgrad f. 5, B. K. Boljun f. 2, J. A. Ravnagora f. 2. (Sliedi.)

G. LIKAR

u Gorici, Sjemeniška ulica 10

trgovac sa pisarničkimi i školskimi predmeti te svakovrstne papirnate robe uz najniže konkurenčne ciene, preporuča se svojim slavenskim zemljakom najuljudnije za mnogobrojne naručbe.

Posujilnica u Voloskom

registrovana zadruga z neomejeno poroštvo

obdržavati će u petak 14. marča o. g. u 3 sata poslie podne u družtvu »Bratimstvo« u Voloskom svoju redovitu glavnu skupštinu sa sliedećim dnevnim redom:

1. izvješće odbora;
2. izvješće nadzornog odbora;
3. izbor ravnateljstva, nadzornog odbora i družtvenoga suda;
4. zaključak glede uporabe čistoga dobitka;
5. zaključak glede promjene pravila;
6. slučajni predlozi i nasveti.

Godišnji obračun izložen je zadrugarom na uvid u družtvenoj pisarni u Voloskom.

Volosko, dne 10. marča 1899.

Ravnateljstvo.

Dobre cerkvene orgulje

sa pedalom i 9 registara

vrlo jeftino

nudja

Kunard, orguljaš. via San Michele 16. TRST

PAVAO BARICH

razašilje uz poštansko pouzetje pakete po 5 klg. sve franko do mesta opredielienja.

KAVU

Santos finu	1 K. for.	—.94
„ najfiniju	„ „	1.04
S. Domingo	„ „	1.26
Portorico finu	„ „	1.42
„ debelo zrnje	„ „	1.58
Moka izvorna	„ „	1.46
Cuba poselna	„ „	1.70

Sve vrsti

tambura

doviva se kod tvrdke

J. Štjepušin

SISAK

Cienike šaljem na zahtjev svakomu franko.

THE GRESHAM

Englesko osiguravajuće družtvo na životu Londonu

Aktiva družtva do 31. decembra 1897	Kruna	159.997.579.—
Godišnja uplata premija i interesa do 31. dec. 1897	„	28.823.375.—
Izplaćeno na osiguranja i interesa od postanka družt. (1848),	„	343.860.067.—
U godini 1897. izdano 7468 polica za glavnicu od	„	67.331.351.91

Prospekti, cijenici i u obće sve druge informacije šalju se badava, ko god pismeno zapita od dolje imenovanog zastupstva, koje dopisuje u svijem jezicima.

Glavno zastupstvo u Trstu

Via del Teatro, N. 1, Tergesteo, Scala IV.

(Traže se svuda dobri agenti i zastupnici.)

Pserhoferovega

Ljekarna k „zlatnoj državnoj jabuci"

Beč, I., Singerstrasse broj 15.

J. Pserhofera pilule za čišćenje

izkušano, lahko probavljujuće od mnogo ljećnika občinstvu preporučeno kućno sredstvo.

Ove pilule so one iste, koje su već od mnogo stoljeća pod imenom „pilule za čišćenje krvi" občinstvu poznate i koje se prave samo u ljekarni k „zlatnoj državnoj jabuci" Beč I., Singerstrasse broj 15.

Od ovih pilula stoji: **1 kutija sa 15 pilula 21 nvč., 1 zamot sa 6 kutija 1 for. 5 nvč.**

Ako se prije pošalje dotični iznos, stoji franko: 1 zamot pilula 1 for. 25 nvč., 2 zamota 2 for. 30 nvč., 3 zamota 3 for. 35 nvč., 4 zamota 4 for. 40 nvč., 5 zamota 5 for. 20 nvč., 10 zamota 9 for. 20 nvč. (Manje od 1 zamota nemože se poslati).

Umoljava se, da se izrično zahtjeva „J. Pserhofera pilule za čišćenje"

i da se na to pazi, da nosi pokrov svake kutije ime „J. Pserhofer" i to crvenom tintom

košto i poduka glede porabe.

Balzam za zimu od J. Pserhofera 1 bonac 40 nvč., franko 45 nvč.

J. Pserhofera trpućev sok za ljećenje. Jedna staklica 50 nvč.

J. Pserhofera Kropf-balsam 1 staklica 40 nvč. franko 45 nvč.

Stollovi Kola-Preparati izvrstno sredstvo za jačanje želudca i nerva, 1 litar kola-vina ili Elixira 2 for., pol litra 1 for. 50 nvč., četvrt litra 85 nvč.

J. Pserhofera gorka tinktura za želudac (prije t. zv. štrotna crevca) po lagano razstavljajuće sredstvo za ojačavajućim upliyom na želudac kad isti slabo probavlja. Cijena flašici 22 nvč., 12 flašica 2 for.

J. Pserhofera balzam za rane 1 flašica 50 nvč.

Tanochinin-Pomada od J. Pserhofera najbolje sredstvo da rasta vlasi, 1 kutinja 2 for.

Obiz za ljećenje rana od prof. Steudel-a, 1 lončić 50 nvč., franko 75.

Sol za posvemašnje čišćenje od A. W. Bulrich-a domaće sredstvo proti slabej probavi, 1 paket 1 for.

Osim ovdje navedenih preparata, nadje se sve u austrijskim novinama oglašene tuzemne i inozemne farmaceutičke preparate djelomice u zalihi, djelomice se ih, ako ih nema u zalihi, najbrže i najjeftinije pripravi.

Pošiljke po pošti obavljaju se najbrže, ako se prije pošalje novac, vrće naručbe također poštanskim pouzećem.

Ako se prije pošalje novac, (najbolje poštnom naputnicom) stoji poštarina mnogo manje nego sa poštarskim pouzećem.

Zahvalnice!!

Štovani gospodine!

Zahvaljujem Vam, što ste mi tako izvrstan lik proti kašlju i prsoholi poslali. Potrošio sam jednu bocu trputčevoga soka, pa mi je kašalj i prsobol skoro prestala. Pošljite mi odmah još 3 boce Vašega izvrstnoga trputčevoga soka a uz to 1 2 omota čaja proti kašlju. Sa veleštovanjem

U Divači, 19. listopada 1897.

Vaš zahvalni
JAKOB SUPPAN.

Trpučev sok. (Spitzwegerich-Saft), koji tako izvrstno djeluje proti kašlju, prsoholi, promuklosti, težkom disanjiu pa i za stare bolesti, dobiva se uviek svježe u ljekarni k Zrinskomu, H. Brodjovin, Zagreb, Zrinjski trg broj 20.

Neka svatko pazi na zaštitni znak, jer samo onaj trpučev sok je iz moje ljekarne; koji ima na boci sliku *Nikole Šubića Zrinskoga*, bana hrvatskoga.

Ciena boci trputčevog soka sa točnim napukom 75 novčića.

Uz trputčev sok dobro je i gorski čaj proti kašlju rabiti.

Ciena jednog omota gorskog čaja proti kašlju za točnim naputkom 35 nč.

Jedno i drugo šalje se svaki dan uz poštansko pouzeće. Tko novac unapried šalje, neka za tovarni list i kištieu 20 nvč. priračuna.

Ljekarna k Zrinjskomu
H BRODJOVIN
Zagreb, Zrinjski trg br. 20.

Cienjeni gospodine ljekarniče!

Prije kratkoga vremena naručio sam od Vas jednu bocu pojačanih švedskih kapljica; ore su meni i mojim znancem tako dobro djelovale, da Vam se moram na tom dobrom ljeku najtoplije zahvaliti. Izvolite mi za moje znance još tri boce po 80 nvč poštarskim pouzećem poslati.

Modruš, dne 26. ožujka 1898.

Sa štovanjem
VID ZANIĆ.

Prave pojačane švedske kapljice djeluju izvrstno proti svim želudačnim bolim, popravljaju probavu, čiste krv, jačaju želudac. Od ovih se kapljica izgube sve bolesti želudca i cijeva, a dobije se dobar apetit.

Treba paziti na zaštitni znak, jer samo one pojačane švedske kapljice su iz moje ljekarne, koje imadu na boci sliku *Nikole Šubića Zrinjskoga*, bana hrvatskoga.

Ciena jedne bocc pojačanih švedskih kapljica za točnim naputkom 80 novč.

Šalje se svaki dan uz poštarsko pouzeće.

Tko novac unapried šalje, neka za tovarni list i kištieu 20 novč. priračuna.

Ljekarna k Zrinjskomu
H BRODJOVIN
Zagreb, Zrinjski trg br. 20.

Naručbe, koje iznašaju 5 for. i više šalju se franko.

Vrlo poštovani gospodine!

Moja žena ležala je tri mjesaca od trganja i kostoboli. Čim je počela upotrieblјavati Vaše „mazilo proti kostoboli" ustala je već za tri dana, pa danas hvala Bogu hoda. Zahvaljujući so Vama na tom izvanrednom mazilu, ostajem

U Strmcu kod Stubice 12. travnja 1898.

sluga pokoren
BARTOL LISIČKI.

Mazilo proti kostoboli (Fluid) je veoma dobar liek proti trganju i kalanju u kostima, remnatizmu, bolima u križieah, proti prehladam, kod propuha i. t. d. Mazilo jača izmučene žile, te kriepi starce, koji pate na slabući nogu.

Svaka boca mora biti providjena sa zaštitnim znakom t. j. slikom *Nicole Šubića Zrinjskoga*, bana hrvatskoga, jer samo ono je mazilo iz moje ljekarne, koje taj zaštitni znak na boci nosi.

Ciena jedne bocc mazila proti kostoboli sa točnim naputkom 75 novčića.

Svaki dan se uz poštarsko pouzeće razašilje.

Tko novac unapried šalje, neka za tovarni list i kištieu 20 novč. priračuna.

Ljekarna k Zrinjskomu
H. BRODJOVIN
Zagreb, Zrinjski trg br. 20.

Blag. gospodin

G. Piccoli,

ljekar „pri Angelu",

dvorski dobavljač Nj. svetosti pape

LAVA XIII.,

u Ljubljani, Dunajska cesta.

Brezje na dolj. Štaj. 14. nov. 1898.

Vaše blagorodje!

Pošto smo se već više puta osvjedočili, da je tu Vaša tinktura za želudac, kojom se je služila već sva moja kuća sa najboljim uspjehom, doista najbolje sredstvo proti želudačnim i mnogim drugim bolestim, zahvaljujem Vam se iskreno. Ni ja sam zahvalan ujedno i gospodinu, koji me je na to izvrstnu tinkturu upozorio.

To potvrdjujem time, da Vam izrečen moju iskrenu zahvalu u ime čitave moje obitelji, te Vas uljudno molim, da mi pošaljete opet jednu škatulu tinkture za želudac sa 12 stakleničica i jedan lončić Gliceriu Crême.

Sa postovanjem **Tomaž Dobek.**

Pošaljite mi pošt. pouzetje pod podpisanim naslovom 24 staklenčice izvrstne „želudačne esence", koja se rabi najboljim uspjehom

Josip Černko, župnik,
Vuhred — Štajerska.

Pošaljite mi pošt. pouzetjem 12 staklenica Vaše želudačne tinkture. Naš g. župnik Belec preporuči ju svakomu upravo toplo, te skoro svaki, koji ju rabi, o njoj se jako pohvalno izrazuje.

Sa poštovanjem

Ivan Vidas
kod sv. Martina, p. Sv. Nedelja
Labin (Albona) Istra.

Broj 11. U Trstu, 23. marča 1899. Godina XXX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku ili po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom napunicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu pošta valja točno označiti.

Komu list ne dodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklámacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari." Nar. pos.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku, osim 2. febrara, 6. aprila, 11. maja, 1. junija, 20. junija, 2. nov. i 28. dec. Netiskani dopisi se nevraćaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 nč.

Uredničtvo nalazi se u ulici Farneto broj 14.

Odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić. Tiskara konsorcija lista „Edinost" ulica Carintia br. 12 u Trstu.

„Civiltà Cattolica" i gimnazija u Pazinu.

Znanstveni list «Civiltà Cattolica», izlazeći u Rimu piše, u svom 1169. svezku od 4. marča o. g. o političkom položaju u Austriji. U tom članku govori dopisnik o raznih strankah lieviee i desnice na carevinskom viecu, pa i o Hrvatih i Slovencih, koji su po njegovom mnienju «un po' parenti per appetito colla lupa di Dante'»). Priete, da će ostaviti vladu na cjedilu, premda Thun sve radi «per acquetarne le bramose voglie²)», pa bilo to i na štetu svim Talijanom u Primorju. Tako je Thun uveo slovenski jezik na sudišta u Gracu, Celju i Trstu, a napokon uvrstio je i potrebitu svotu u proračun za srbsko-hrvatsku gimnaziju u Pazinu, u gradiću od 3000 stanovnika «quasi tutti Italiani», koji su odasvuda obkoljeni od slavenskog pučanstva i sdruženi u jednu občinu.

U cieloj Italiji, nastavlja dalje, «scoppiò un grido-immenso di indignazione» (nasta grozna krika) proti toj gimnaziji. Po cielom Primorju drže se sastanci, i svečani se prosvjedi šalju u Beč. Ali vlada «irosamente rimanda gli atti ai firmatari, senza nemmeno curarsi del dirito di protezione» (bezbrižno vraća spise podpisanim, a da se ni neosvrne na pravo zaštite.) Pri konecu veli dopisnik, da od šest srednjih škola, koje vlada uzdržava u Primorju, pet ih je njemačkih, i skoro u svih ne smatra se talijanski jezik niti kao obligatni predmet; «aggiungetevi una scuola magistrale tedesco-slava, ed ora un ginnasio serbo-croato, ed avrete un' imagine parlante della torre di Babele» (dodajte jedno učiteljište njemačko-slavsko, a sada srbsko-hrvatsku gimnaziju, pak ćete dobiti jasnu sliku o babilonskom tornju.)

Tako piše «Civiltà Cattolica» o istarskih odnošajih. Iz cielog članka se razabire, da dopisnik ne pozna naših stvari, ili neće, da ih pozna. Ako ih ne pozna, onda se zaista moramo čuditi, kako se usudjuje o tom pisati u znanstveni list; ako pak neće, da ih pozna, moramo žaliti, što rečeni list prima i tiska ovakve dopise, u kojih se naprosto nabacuje klevetami na naš narod i izvraća istinu, da ne kažemo koji oštriji izraz, koj bi ovakvo pisanje zaslužilo.

«Civiltà Cattolica» veli, da su Hrvati i Slovenci «un pò parenti per appetito colla lupa di Dante», i to zato, jer se bore za sveta svoja prava, koja njim po božjem i po ljudskom zakonu pripadaju, jer se bore za svoj jezik u crkvi i u školi proti Talijanom, koji hoće, da im pedalj po pedalj starog pošjeda otmu. U grieh nam se ubraja, što ne ćemo, da i nadalje budemo «schiavi». «Nezasiti smo vuci», jer se branimo proti onim, koji nam dopuščenimi i nedopuščenimi sredstvi prieče put do naobrazbe, krateć nam škole i proganjajuć nas u javnom i privatnom životu samo zato, jer smo Hrvati, jer hoćemo, da budemo svoji u svojoj kući. Tko ima zdrav razum, nek sudi, da li smo sličniji vuku mi, koji svoje tražimo, ili oni, koji nam naša prava krate, i otimlju

Vlada, piše «Civiltà Cattolica» sve radi, da se izpune naše želje. Pogledajmo širom Istre, da vidimo, komu je vlada više dala, nam ili Talijanom. Zar je to povlastica, što nam se dopušta, da se pred sudom branimo u svom jeziku? Talijani, koji su u velikoj manjini, ne samo da uživaju davno to pravo, nego se njihov jezik upotrebljava od svjetovnih i crkvenih oblasti i Hrvatom i Slovencem. Tako se eto izpunjavaju naše želje!

Ali najviše peče dopisnika rimskoga lista, što se je vlada odlučila, da ustroji hrvatsku gimnaziju u Pazinu, gdje obitava 3000 stanovnika «quasi tutti Italiani». Kad bi se «Civiltà Cattolica» htjela propitati, lahko bi se mogla osvjedočiti, da nisu skoro svi Talijani, nego da ima i velik broj Hrvata i u samom Pazinu.

Veoma bi nam bilo drago, kad bi nam «Civiltà Cattolica» raztumačila, što ona razumjeva pod imenom ciele Italije, koja se tobože digla proti ustrojenju hrvatske gimnazije. Italija kao kraljevina ne ima prava, da se upliče u naše odnošaje; ako se, ima pako razumjevati Istru, tada se «Civiltà Cattolica» jako vara, ako misli, da su se svi Talijani digli proti gimnaziji. Ta dobro je poznato, kako se i kakve podpise sakupilo na prosvjed sastavljen u Pazinu. Tako se radilo i drugdje, dočim se pošteni i razumni Talijani niti maknuli nisu. To bijahu samo usijane glave, kojim nije pravo, što nam se daje ono, što bismo već davno morali imati.

Ako vlada «irosamente» vraća prosvjede onim, koji su ih podpisali, radi sasma pravo, znajuć, da su Talijani školami dobro obskrbljeni, i da im se ustrojenjem hrvatske gimnazije ne čini nikakva nepravda, nego da se jedino zadovoljava davnoj želji i potrebi Hrvata i Slovenaca. «Civiltà Cattolica» pametno šuti o tom, da Talijani već imadu svoju gimnaziju u Kopru, premda su u manjini u Istri, dočim Hrvati do sada ne imaju niti jedne srednje škole, a manjka im takodjer silesija pučkih škola. «Civiltà Cattolica» zna pripoviedati, kako je zemaljski odbor zaključio, da će ustrojiti talijansku gimnaziju u Pazinu, ali ne će da kaže, kako ima okolo 17.000 hrvatske i slovenske djece, za koje zemaljska vlada ne će da se pobrine, da dobiju pučku školu. To bi morala «Civiltà Cattolica» žigosati, kad bi htjela nepristrano pisati o našem školstvu. A da je učiteljište u Kopru «tedesco-slavo», toga još valjda do danas nitko nije uztvrdio, koji pozna dotičnu školu. I još kaže «Civiltà Cattolica», da će biti «un imagine parlante della torre di Babele», ako se ustroji hrvatsku gimnaziju.

Naučni smo čitati laži i izvraćanja po talijanskih novinah, biše one židovske ili liberalne ili katoličke, kad pišu o Hrvatih i Slovencih, ali žalimo, što se ovako istini u obraz bije u znanstvenom listu, koji bi morao već kao takav pisati nepristrano; tim više žalimo, što ovako piše «Civiltà Cattolica», jer katolički list mora načelno propoviedati istinu, a laž odsuditi i zabaciti. Ni malo ne dolikuje katoličkom listu pisati ovakve neistine i pristrano prosudjivati odnošaje bile kojeg naroda. Nam se prigovara ako se nepovoljno izrazimo o kojem talijanskom svećeniku, koji je protivan našem rodu i jeziku, a talijanskim listovom i katoličkim je slobodno udarati na naše narodne svetinje. Katolički bi listovi morali oduševljeno pozdraviti napredak i podizanje škola znajuć, da dobra škola pospješuje duševno i tjelesno blagostanje, a ne pisati ovako pristrano, kao što piše Civiltà Cattolica».

Sv. crkva zove se za to katolička, jer je ustanovljena za sve zemlje i narode. Ona je uvjek pošiljala, a šalje i danas, vjerovjestnike ili misijonare i medju divlje narode, da im u njihovom jeziku propoviedaju uzvišene i svete istine katoličke

---

¹) U proždrljivost sliči Danteovoj vučici.
²) Da utiša njihove želje.

PODLISTAK.

Tko pjeva, zlo ne misli.

(Dalje.)

VI.

To se osobito opaža u Kastavčini. Kmeti i delavci drže se na žalost daleko. U Liburniji blagotvorno djeluju zabave tamošnjih čitaonica i podružnica sv. Cirila i Metoda, što budu obično dobro posjećene. Veseli svaku hrvatsku dušu videći u hrvatskoj čitaonici u Mihotićih pjevati težke sborove i predstavljati predstave uz ostale od mladića i djevojaka, koji inače nikada nisu uživali tonu potrebne nauke. Vidi se, da imadu dara i sposobnosti. Zašto se to ne bi moglo dogadjati u većem broju i u ostalih dielovih Istre? Na osobah leži mnogo što nam napredno pjevanje nije obuhvatilo veći obsjeg. Nama u Istri manjka osobije, koje bi bilo voljno i sposobno požrtvovno zauzeti se za uspjeh pjevanja. Čitavo breme nesmijemo svaliti na učitelje i svećenike. U naprednijih naroda velku ulogu igraju svjetovnjaci, koji se brinu za napredak i u tom pogledu. Kod nas se trud, al skoro i sva odgovornost, svaljuju na školu, dotično učitelja.

Učiteljstvo i svećenstvo istarsko-hrvatsko već u pučkoj školi nije uživalo ni slušalo nit se poučavalo u pjevanju. Starije škole sasma su zanemarivale pjevanje. Ako se što poučavalo, to se sgadjalo u naših gradićih u talijanskih pjesmah talijanskim jezikom. Prije kojih 15—20 godina ni niti ne imadosmo hrvatskih škola u Istriji, izuzamši Liburniju i kvarnerske otoke. Nu i ovdje se nije gojilo pjevanje u školi. Nije dakle zamjere, da današnje učiteljstvo i svećenstvo nije onakovo glede pjevanja, kako bi trebalo da bude. Imade častnih iznimaka izmedju najmladjih, a starije nije vriedilo u pjevanju. Ovo je bilo odgojeno u tudjinskom duhu.

Još i danas vele se zanemaruje u gimnazijah i učiteljištih pjevanje, risanje, sviranje. Nešto bolje stvar stoji bar u novije doba na učitelještih, akoprem učiteljski abiturijenti još i u najnovije doba ponesu sa učiteljišta lošu naobrazbu u umjetnostih. Istarski mladići svršavaju učiteljsku školu u Kopru sa neznatnom naobrazbom u sviranju gusala, a još manjom u poznanju glasovira. Mladići ovakve naobrazbe ponajviše su odlučeni, da učiteljuju u rodnoj svojoj pokrajini. To se nipošto nebi smjelo dozvoljavati, a još manje bi se moralo trpiti nesposobne učitelje-profesore pjevanja i glasbe na zavodih, koji nemadu srca ni smisla, da valjano odgoje učitelje za narod. Učiteljište u Kopru, moram odlučno naglasiti, bar kako je bilo, a je još i danas tako uredjeno, nije kadro absolutno odgojiti učitelje, da plodonosno mogu unapredjivati narodnu prosvjetu polugom pjevanja i glasbe; pogotovo to ne može hrvatske učitelje. Tamo obično skupe zajedno sve raznobojne elemente: Hrvate, Slovence i Talijane, pa budu poučavani od jednoga učitelja, u isto doba, na isti način, iste pjesme onako na njemačku. U prijašnja vremena samo njemačke se pjesme pjevale na imenovanom učiteljištu, i samo njemačke konzule svirale. Ovako je bio odgojen hrvatski učitelj!

Pjevanje, gusle, glasovir morali bi biti strogo obligatni predmeti, strogo klasificirani, poučavani od vrstne sile u narodnom duhu. Inače nije nade, da nam se valjano odgoje pučki učitelji, na kojih leži težka dužnost unapredjivati narodni boljak. Ne smažem dosta rieči, preporučiti najtoplije kandidatom učiteljstva i samim učiteljem, da posebnim trudom svojim prisvoje što veću sposobnost i možnost svirati glasovir ili harmonij. K tomu nek ih vode viši i niži razlozi. Viši jesu vlastita naobrazba, da uzmognu valjano poučavati u liepom pjevanju, da zadobe što veći auktoritet nad povjerenom njim mladeži i nad pukom. Niži razlozi, s kojih nek učitelj nastoji usavršiti se u glasoviru, leže u materijalnoj koristi, koju odatle mogu vući.

Učitelji nek nastoje upoznati se sa orgaljama. Gospoda župnici bit će pako tako obzirni, da povjere čast orguljaška učitelju, u kanom, da se što tješnje spoji crkva sa školom. Zaslužena plaća ne će mu uzmanjkati. Učitelj s druge strane ne smije odkloniti te časti. Učitelj-orguljaš koristi sebi, crkvi i školi; samo ovaj može svestrano poslovati na polju narodne prosvjete i morala. Narod će ga poštovati većma nego da se daleko drži od crkvene službe i držat će ga uz svećenika drugim odabranikom. Prema tomu će moći uplivnije poslovati. On valja da u sgodnih prigodah poučava pjevače u višeglasnom pjevanju. Valja mu uztrajati pjevačka i sviračka (tamburaška i dr.) družtva. Za sve ovo mora se dostojno pripraviti: pozvan je na to od Boga i naroda. Žalostno je i vrlo zamjerno, što hrvatska Istra nema takorekuć pjevačkog družtva. Znadem, na učiteljstvu ne stoji sva krivnja, al oni svakako moraju povoljne odnošaje i okolnosti za ustvaranje pjevačkih družtava sami stvoriti.

(Konac sliedi.)

vjere. Zato su rimski pape podignuli zavod, koji se zove propaganda, gdje se naladići uče razne jezike, da mogu onda uspješnije širiti sv. vjeru. Crkva uvjek radi na tom, da naobrazba prodre i u najniže slojeve pučanstva. Što se daje divljim narodom, to se žalibože nam često krati; nam se ne dopušta, da se služimo svojim jezikom, nam se šalje činovnike nevješte jeziku puka, naš se jezik isključuje iz crkve, namještа se svećenike, koji radi neznanja našeg jezika ne mogu, da vrše svetih svojih dužnosti, te narod gubi svoj jezik, gubi ljubav do svoje rodne grude, ali što je još gore, gubi i vjeru svojih otaca, mnogi stupaju u kolo protivnika vjere i domovine.

Toliko smo htjeli iztaknuti istine radi iz rečenog lista, u koliko se nanaša na naše odnošaje. Nadamo se, da će koji od braće Slovenaca iz Gorička i Kranjske takodjer iznieti na vidjelo netočnosti, koje se glede njih nalaze u tom listu. Pri svrsi želimo, da «Civiltà Cattolica» unapried bolje pripazi na političke članke svog dopisnika iz Austrije, i da piše o naših odnošajih ono, što odgovara istini i kako se pristoji znanstvenom katoličkom listu . . .

— —

O naknadnom izboru

zastupnika za zemaljski sabor u Pazinu-Labinu-Plominu priobćujemo još sliedeće podatke:

Kod sastava izbornih listina pošla su zanimana občinska glavarstva su različitog stanovišta. U Pazinu i Labinu mnine bili su uvršteni ne samo oni izborniei, koji su polag zadnjih izbornih listina za občinske izbore bili uvršteni u I. ili II. izborno tielo, ili su plaćali već onda for. 10 izravnog poreza, nego se takodjer uvrstilo one, koji su iza toga postigli zahtjevana svojstva, dočim su u Plominu jednostavno prepisali I. i II. izborno tielo. Proti izbornim listinam Pazina bili su podnešeni prigovori toli sa jedne, koli sa druge stranke c. kr. poglavarstvu, dočim je proti labinskim i plominskim listinam prigovorila samo hrvatska stranka. Prigovori hrvatske stranke bili su zavraćeni opazkom, da u pokrajinskom izbornom redu nisu predvidjeni prigovori. Reklo se na nadležnom mjestu, da u listine mogu biti uvršteni samo oni i onako, kako su bili uvršteni u zadnjih občinskih izbornih listinah. Pravna tomu je kotarsko poglavarstvo u pazinskih i labinskih listinah brisalo sve one izbornike, plaćajuće preko for. 10, koji nisu bili u posljednjih izbornih listinah. Usprot tomu je isto poglavarstvo ne samo *pustilo u listinah one činovnike unješene u Pazinu izza posliednjih občinskih izbora, te tri novoimenovana liečnika i jednog učitelja u Labinu, nego je dapače i samo uvrstilo dra takva činovnika.* Tako je eto dospjelo u pazinska listinu 11, a u labinsku 4 izbornika, koji nisu bili u občinskih izbornih listinah, pa ipak se kotarsko poglavarstvo nije žacalo providiti izborne listine zaporkom, da točno odgovaraju občinskim izbornim listinam.

U Pazinu je vladin povjerenik c. kr. kotarski poglavar Šorli izabrao u izbornu komisiju tri člana iz ogromne talijanske manjine, a jednoga iz ogromne hrvatske većine. Predsjednikom je bio izabran načelnikov zamjenik g. dr. Trinajstić.

Talijanska je stranka na usta svojeg kandidata g. C. Constantini-a izniela prigovore proti 20 hrvatskih izbornika, i to proti c. kr. brz. revizoru L. Majstroviću (koji se čuti Srbom i koji jedini od činovnika je glasovao za hrvatskog predloženika), jer da je premješten u Ljubljanu (još nije predno ureda) proti načelniku g. dru. Š. Kurelića, jer da nije pripadan u poreznu občinu Pazin nego Pićan (Taj prigovor je mogao g. doktor prepustiti komu pometaču. Op. slag.), proti drugim izbornikom, jer da ili neplaćaju poreza, ili ne for. 10, ili da plaćaju sa drugimi osobami zajedno. Komisija, oslanjajuć se na zadnje občinske izborne listine, odbila je sve te prigovore, izim jednoga.

Iza toga je g. A. Bertoša podnio pismeno prigovore proti 15 talijanskih izbornika, podkrepio je svjedočbom občinskog glavarstva, i to proti sedmorici činovnika uvrštenih u listine, koji nisu bili u zadnjih občinskih izbornih listinah, proti g. dr. H. Constantini-u, jer se nastanio kao odvjetnik u Voloskom (bio je pripušten, jer nije dokazano, da mu je ondje odmjeren porez), proti ostalim, jer su iza zadnjih občinskih izbora izgubili izborno pravo. Komisija je sve te prigovore prihvatila izim jednoga.

Za izbora nisu pripuštena glasovanju tri hrvatska izbornika, i to jedan, jer je došao sam, a unešen je sa sinom, a dva, jer njihova imena nesudaralu sa onimi u izbornoj listini. Radi ovog posliednjeg izroka nije bio pripušten niti jedan talijanski izbornik.

Proti nijednom drugom pristupivšem izborniku nije bio prijavljen budi kakov prigovor, te su dosljedno svi pripušteni glasovanju.

Od 11 isključenih činovnika bili su pristupili k izboru i bili bi predmnievno glasovali 7 za dra. Constantini-a a 2 za dra. Kurelića, dočim 2 nebi u obće bila sudjelovala.

Od činovnika, koji su odali svoj glas dru. Constantini-u, jesu: 1 c. kr. kotarski liečnik dr. de Beden kod kot. poglavarstva; 4 c. kr. porezna činovnika; 2 sudbena i 1 poštni činovnik.

Kako su se obavili izbori u Labinu i Plomina predhježno neima stalnih podataka. Znade se, da i u jednom i u drugom mjestu nisu htjeli zaključili izbore, dok nisu dobili viesti o izboru u Pazinu. Glasa se, da su u Labinu bile izrečene pretnje proti vladinom povjereniku, da je bilo držano govora u izbornom lokalu itd. Od 68 izbornika unešenih u listine, glasovalo njih je ondje 56, a k tomu se pripustilo glasovanju 12 njih, koji nisu bili u listinah, koje glasove ipak kot. poglavarstvo nije uzelo u obzir kod proglašenja izabranika.

U Plominu je šijor Mate Tonetti postupao po svoju, a imao je dobrog pomoćnika u članu komisije don Fr. Massalinu,, koji je pušten u listinah, akoprem neima nikakvog izbornog prava. Ondje su jednostavno uvrstili kao glasujuće osobe, koje niti blizu nisu bile; priznali su, da su ondje pripustili k izboru ljude, koji polag obaviesti, koje smo primili, ili su davno pod zemljom, ili su po moru, ili su u Americi, ili su u Marsilji, ili su se odtegli od glasovanja. Takvih glasova je kakvih 16. Dodade li se k tomu one 4, koji su nezakonito pušteni u labinskoj listini, uvidit će se, da bi bio imao biti u redovitih i zakonitih odnošajih proglašen izabranim dr. Šime Kurelić.

G. Mate Tonetti, načelnik u Plominu je prizano, da je ovo zadnji talijanski uspjeh.

Kako smo javili u Plominu je navodno od 50 izbornika glasovalo 49 za Costantini-a.

U večer u Pazinu glasba je prošla gradom, takodjer pred stan kotarskoga poglavara. Sliedilo ju desetak djece, a pred njima Šime Mećar i Rng. Camus. Ovi su htjeli pred stanom Liberata Runca i Nikole Ujčića uprizoriti demonstraciju, jer se ustegli od glasovanja, ali njih je policija raztjerala. G. dr. Čech je sa ostalimi svojimi privrženici slavno kapitulirao pred mučajim suparnikom i dao mu svoj glas.

Uzorna talijanska uprava!

Boljun 12. marča 1899.

Držali smo i mi ovdje konkres! Sakupili se sami seljaci. Šta mislite, što smo odlučili? Odlučili smo: «da ćemo mi njih baciti vanka». Zar smo možda pogriešili? Tko bi nam zamjerio? Možda Talijani? Ako su pravedni, moraju i oni našu odluku odobriti. Mi imamo na to pravo! One, koji naše občine upropašćuju, odlučili smo «baciti vanka». Do sada bili smo neizkusni, maloljetni; — imali smo skrbnike-kuratore, koji su se — kako to obično biva — našom malodobnošću okoristili, — našu občinu izmuzli — izsisali. Sada postali smo i mi punoljetnimi, te nećemo više talijanskih skrbnika. — Sami ćemo sa našom ubošćinom, koju su nam zapustili, gospodariti i upravljati.

«Kruška li je, jabuka li je, po vonju se pozna». — «Po lišću se trava pozna a po plodu dub».

Po djelima smo spoznali naše dosadašnje skrbnike, pa nemojte se čuditi, ako smo na kongresu taj grozni sud izrekli: »baciino jih vanka».

Da smo imali na to pravo, neka bude gg. čitateljem služila ovdje priklopljena prijava podnešena državnomu odvjetničtvu od sadašnjeg glavarstva proti ex-načelniku Mattiassichu, koj je bio šest godina skrbnik naše občine. On se «još» šeće po «Boljunšćini» i čudi se, da ga sud tuži «per crimine». Vjiditi ćemo, šta će se iz toga izleći. Budući imate za danas za tisak tu prijavu, odustajemo za ovaj broj sa obećanim «komentarom» pa ćemo ako Bog da, tamo za vazmene blagdane čitateljem pogaču osladiti — a nekomu osoliti, sa tumačenjem «k znamenitim računom občine boljunske.» Lievom će se rukom čitatelji križati! Sve mora u javnost! Mislimo, da će i c. k. državno odvjetničtvo — odnosno c. kr. sud kazati: «U Istri ima mnogo gnjilога». Evo prijave:

Br. 170.

Slavnomu

c. kr. državnomu odvjetničtvu

u

ROVINJU.

Podpisano občinsko glavarstvo časti se dostaviti na blagohotno daljnje uredovanje slavnoga toga c. kr. državnoga odvjetničtva pod ./. upravne dnevnike od god. 1889—1896 sviju poreznih občina, sačinjavajućih mjestnu ovu občinu — iz sliedećih razloga:

1. Kao što to svjedoči pod ./. priklopljeni izvadak iz zapisnika sjednice občinskoga zastupstva održavane dne 11. julija 1898. točka II. dnevnoga reda, a obzirom na izvješće revizora dotičnih računa č. gg.: Huga Steindl i Frana don Stefanutti-a, koje se u ovjerovljenom prepisu prilaže pod ./.; zaključilo je ovo občinsko zastupstvo izmedju ostalog i da se bivšeg obć. glavara odnosno upravitelja mjestne občine u periodi 1889—1896. Ivana Mattiassich-a pozove u ovaj ured a da se opravda radi sviju nezakonitostih i netočnostih sadržanih na veliku i neoprostivu štetu občine u gorajim računima, dočim da se u slučaju da to opravdanje nebi podpunoma zadovoljavalo — odstupe svikolici računi na dobrohotno daljnje uredovanje slavnoga toga c. kr. državnoga odvjetničtva. — («Obćenito» pri koncu zapisnika točka 3. i 4.)

2. Kao što to pako proizlazi iz pod ./. privitoga ovjerovljenog prepisa zapisnika od dne 5. jenara t. g. br. 35, povzvalo se bivšeg upravitelja mjestne občine Ivana Mattiassich-a u obć. ured, no ovaj ne samo što nije htjeo priznati nedjela počinjena u vodjenju obć. računa, već dapače kušao otresti od sebe svaku odgovornost i svaliti ju u prvom redu na bivšeg obć. tajnika Antona Salara a zatim na svakog pojedinog župana dotične porezne občine, o kojoj je bilo govora.

3. Bivši obć. glavar Ivan Mattiassich posudio je na teret mjestne občine nešto 800 forinti a bez da bi on bio u smislu § 87. O. P. zatražio ni postigao u tu svrhu predtečno povlaštenje od strane zemaljskoga odbora u Poreču; dočim — u koliko se o tome moglo osvjedočiti pregledavši zapisnike sviju obć. sjednica, obilažavanih za Mattiassich-eva pašovanja — nije nit isto zastupstvo občine o podnzimanju zajmova nikada obavješćeno bilo — tako, da je i zemaljski odbor u Poreču svojom odlukom od dne 14. decembra 1898., br. 8585 — prepis koje se prilaže pod ./. — već prigodom prve tužbe jednog od dotičnih vjerovnika t. j. Antona Paskvalića, ne samo oštro iztaknuo nezakonitost pri tome počinjenu, već i naložio, da bivši obć. glavar, kao onaj, koji je zajam nezakonito i nepovlašteno poduzeo, mora jedini biti odgovoran za svaki dosadašnji i slieditи imajući trošak, proizticući iz ovakvog zajma; dočim je takodjer pri sudbenoj razpravi u Pazinu bila občina riešena a tužitelj odsudjen na nošenje sviju odnosnih troškova.

4. Spomenuti dug od oko 800 forinti nije medjutim od bivšeg uzor-upravitelja občine Ivana Mattiassich-a ni bio predan sadašnjoj upravi a ni unešen u dohodak one godine, koje je dug učinjen; u obće, u čitavoj administraciji nije bilo tomu dugu ni traga ni glasa — svedotle, dok se razni vjerovnici kao n. pr. Paskvalić itd. oskrbljeni zadužnicom, podpisanom od Mattiassich-a i dviju vjernih mu pajdaša u upropašćivanju občine — nisu stali pomaljati u obć. uredu i zahtjevati, da im se plaćaju i kamati i čitave glavnice — tako, da je Ivan Mattiassich ovim manevrom htjeo prisvojiti do 800 for. obć. novca, što je očita prevara i zločin, koji počinjen u javnoj upravi mora biti zakonito kažnjen. —

5. O računima porezne občine Sušnjevica od g. 1893—1896 nije ovo občinsko zastupstvo moglo razpravljati, jer sasma nezakonito sastavljeni, da se ne može razabrati ni prihoda ni razhoda, te je bilo prisiljeno zaključiti, da se ih odpošlje na to slavno c. kr. državno odvjetničtvo — tostranoga daljnjega uredovanja radi. —

6. Kao što je to ustanovljeno i iztaknuto u zapisniku sjednice od 11. julija 1898. uvrstio je bivši obć. glavar Ivan Mattiassich u potrošak računa poreznih občina Paz, Borut itd. stavaka ovećih iznosa, a bez da bi dotičnog novca nikada na stranke izplatio bio, te je — kao što to proizlazi iz zapisnika od dne 5. jenara 1899. Br. 35 sam pripoznao (pošto je bio natjeran u tjesnac), da Wagather pl. Josipu i Perčić Ivanu, obojici iz Paza, nije izplatio: prvom for. 34.70 a drugomu 10 for., što se pako tiče sličnih prevara sadržanih u računima porezne občine Borut itd. (ponajpače glede stranke Grabar Dinka itd.), to će se tostranim daljnjim uredovnim postupanjem iznieti na vidjelo osim jur konštatiranih, još i za sada neodkrivenih sljeparija — tim više, što je Ivan Mattiassich na Ivana Bašića, bivšeg obć. župana porezne občine Boruta, bacio sumnju, da si je on pridržao i ne izplatio na stranke iz one občine više novčanih iznosa, koje mu se za nje bilo izručilo.

7. Kod porezne občine Paz pri god. 1890. ustanovljeno je, da je bivši obć. glavar Ivan Mattiassich primio for. 24. — obć. novca i izdao u tu svrhu uredovnu namiru, ali novca nije unesao u dnevnik one občine i godine, dotično, nije ga metnuo u obć. blagajnu, već u svoj — žep! To je nova sljeparija. — Namira s nadnevkom 25. agusta 1890. nalazi se u izvorniku kod Stepančić Marije prije udove Pulić iz Paza.

8. Za velike svote potroška, kao n. pr. za Boljun od god. 1895—7. od for. 179·10 ne obstoje nit namire a ni izkazi, zašto je Francesco Sestan primio tolik novac iz obć. blagajne. — Ovoliko je neoprostivo i nezakonito, dočim se pod time može kriti samo — nova sljeparija.

9. Više stalnih godišnjih dohodaka, kao lov, kamate raznih obligacija i konkretalne zaklade, regalija, itd. n. pr. regalija Boljuna god: 1893. od for. 60—80 doista je bivši obć. glavar Ivan Mattiassich redovito utjeravao, al sve ovo nesao on u žep a ne u obć. blagajnu, kao što je to i sam priznao glede kamata konkretalne zaklade bivšeg kotara Bellay-a. I tuj se dakle radi o očitoj prevari.

10. Ustanovljeno je nadalje, da je bivši obć. glavar Ivan Mattiassich po miloj volji izdavao občinski novac u svrhe posve neopravdane i takove, da troška za iste ne smije občina podnipošto snašati osim povlaštenjem občinskoga zastupstva: kao n. pr. za nagrade samom sebi za uzorno vodjenje obć. računa; obć. tajniku za pisariju mjestnog školskoga vieća, za izdavanje svjedočba-popratnica drva iz obć. šuma, za obavljanje poslova i riešavanje spisa, koji neoprecivo spadaju u obć. uredovanje, za razna putovanja bez cilja i svrhe u Pulu, Trst, Pazin, Motovun itd.; za mjerenje obć. puteva, kad se približavalo bud kakovi izbori itd., a Mattiassich ne priznaje ni ovih izdataka, već naprosto izjavlja, da su stranke novac od njega zahtjevale, pa im ga on izplatiti morao, ili, da mu župan te i te porezne občine poslao «ordine», da dotični iznos na stranku izplati itd. —

Pa zar ovo postupanje nije skroz i skroz nezakonito? — Svakako je pako pravično, da nezakonito izdani novac občine bude istoj povraćen, a osim toga, da bude kažnjen onaj, koji je nepovlašteno zlorabio javnu službu obć. glavara i blagajnika — i tako postepeno upropašćivao ovu občinu? —

11. Polag zapisnika od dne 5. jenara 1899. glede računa porezne občine Borut b.) od godine 1890/1. izjavio je bivši obć. glavar Ivan Mattiassich, da je primio od dotične stranke za občinu novca, a on ga ipak nije unesao u dohodak, već turio u — žep; a što tako izjavio je, da je primio od Ivana Bašića za jedan obć. murvu for. 3., dočim nije ni ovog iznosa uvrstio u dohodak občine (Borut, d.) od godine 1892/3). —

Na temelju svega ovoga i za volju pravice i zakona, koji oboje zahtjevaju, da osim jur ustanovljenih izadju na svjetlo dana takodjer nekonštatirane jošte nezakonitosti, sadržane u obć. računima od god. 1889—1896., najuljudnije se umoljava slavno to c. kr. državno odvjetničtvo, da blagoizvoli povesti proti bivšemu obć. glavaru i blagajniku Ivanu Mattiassich-u zakonitu iztragu i spasiti tako občini — neoprostivim njegovim gospodarenjem podkopano joj — gospodarstveno stanje, kao što i njedno obranili čast i ugled zakona, koji se kroz toliko godina pod noge bacao i gazio.

U tu svrhu dostavljaju se takodjer sub ./. *a)* bilježke gg.: revizora Huga

Steindl i Frana don Stefanutti-a; *b)* priloge računa od g. 1889—1896.—

Općinsko glavarstvo,
Boljun, 25. jen. 1899.

Glavar:
(M. P.) *Buretić* v. r.

Pogled po svietu.

U TRSTU, 22. marča 1899.

Austrijski ministar predsjednik grof Thun nailazi na silne zapriekе kod Čeha i Niemaca u Českoj. Prigodom zadnjeg svog boravka u Pragu viečao je sa prvaci jedne i druge stranke, nu reć bi za sada bez uspjeha. Nekoje novine pišu, da je njegov položaj uzdrman, te da bi imao odstupiti poslije uskrsnih blagdana. Njega bi imali zamjeniti na stolici predsjedničtva barun Chlumeeky, knez Auersperg ili barun Dipauli.

Uzprkos tim glasovom grof Thun nije izgubio nadu na konačni uspjeh. On kani izdati jezikovni zakon za Češku nakon zatvorenja českoga sabora i to na temelju § 14. Za slučaj, da odstupi grof Thun, pišu novine, da bi ujedno opozvao jezikovne naredbe za Češku itd.

Zemaljski sabori, koji su na okupu, viećaju bez osobitog interesa. U štajerskom saboru izabrali su liberalci u pojedine odbore i po jednoga konservativca. Ovi se protive primiti te časti. Predsjednik im se zagrozio, da će proti njima postupati u smislu poslovnika.

U hrvatskom saboru u Zadru razpravljao se ovih dana predlog zastupnika Biankini-a i drugova, da se odgovori na kraljevo ručno pismo i to pogledom na riešenje pitanja o državopravnom položaju Dalmacije. Većina odkloniла je taj predlog. S njom su glasovali i Srbi i Talijani.

U bečkih novinah čitamo, da će biti još ovoga ćedna sazvani sabori Tirola, Istre, Trsta i Goričke. Ti sabori imali bi se sastati okolo polovice mjeseca aprila. Sabor Istre sustati će se ovaj put u Kopru. Što je vladu potaklo, da sazove ovaj put sabor Istre u Kopru, nije nam poznato.

Crnogorski knežević Danilo odputovao je ovih dana u Petrograd. Tomu putovanju pripisuju političku važnost, nu reć bi, da ide samo u posjete ruskomu dvoru.

Iz Biograda javljaju, da spor izmedju Rusije i Srbije nije još riešen. Bivši ruski poslanik na biogradskom dvoru Žadovski, da će se vratiti na svoje mjesto čim otide iz Srbije razkralj Milan, koji je izgubio u Rusiji sve simpatije, i koga drže tamo odgovornim za sve nevolje u kraljevini Srbiji.

Bugarski knez Ferdinand razpustio je narodno sobranije ili narodni sabor. Nova se vlada nada, da će njezina stranka izaći ojačana iz novih izbora.

Ruske novine pišu oštro proti službenim krugovom u Biogradu. Jedne od najuvaženijih novina kažu, da će se Srbija dugo sjećati 6. marča kadno je Žadovski ostavio Biograd.

Konferenca za razoružanje sustati će se u kraljevskoj palači u Haagu. Odaslanici vlastih razdieliti će se u tri odiela; u svakom od tih viećati će se o pojedinih pitanjih, tičućih se razoružanja.

Talijanska vlada pojačala je svoje brodovlje u kitajskom moru. Kitajska vlada nije ni sada odgovorila na zahtjeve Italije.

Sv. Otac **Lav XIII.** oporavio se je u toliko, da već prima posjete i čita sv. misu. Službena Italija protivi se još uviek sv. Stolici, da bi i ona bila zastupana na konferenci za razoružanje. Ona neće naime, da priznade sv. Stolici pravo, koje da pripada samo svietskim vlastim.

Jurina i Franina.

Fr. Ča se to maćki ripe zarad komunjske dacije va Kastve?

Jur. Žal njim je, da ni njimi v rukah, kako bi točili i niš plaćali i kako bi prijimali a niš davali.

Fr. Ki jih nebi poznal, drago bi jih prodal!

Jur. Pak su mogli oni ponudit čagod više od 6000 florini za nju.

Fr. Ja da jih ni bilo strah, da bi manje tokali.

Jur. Pak govore, da ima komun sto po sto na državnu daciju.

Fr. Ja, ki sam štal oglas, znam da Klana, Bergud, Lisac, Studena i Škalnica imaju samo sedamdeset i pet po sto.

Jur. A na rakiju i špiriti?

Fr. Ni solda.

Različite viesti.

Sjednica odbora političkoga družtva »Edinost« biti će u petak dne 24. t. mj. u 8. sati na večer.

Imenovanje. G. Juraj Corazza, c. kr. sudbeni prisłušnik u Rovinju, imenovan je c. kr. sudbenim pristavom u Buzetu. Čestitamo!

Prauuuel Njeg. Veličanstva. U našem Voloskom porodila je ovih dana unuka Njeg. Velič. cesara i kralja Franu Josipa, nadvojvodkinja Augusta, supruga nadvojvode Josipa Agusta treće dieteta. Njezina sestra, barunica Siegfried, imade takodjer jedno dieteta. Tako imade sada naš cesar i kralj četiri praunuka.

Odsudjen Krstić. Prošloga ćedna bio je odsudjen dr. Krstić od zemaljskoga suda u Trstu na 7 dana zatvora radi uvriede javnih organa. Tužen je bio radi javnoga nasilja.

Javni sastanak u Koštaboni. Političko družtvo »Edinost« sazivlje sporazumno sa našimi rodoljubi iz obćinah Pomjan i Marezige u nedjelju dne 26. t. mj. u 3 i pol sata poslije podne javni sastanak u Koštaboni. Na sastanak će iz Trsta odborniei »Edinosti« a iz Istre očekuje se koji državni ili zemaljski zastupnik.

Ministar trgovine dolazi u Trst. Bečki listovi pišu, da će doći dne 26. t. m. austrijski ministar trgovine g. barun Dipauli u Trst, gdje će proboraviti više dana. Za njegova boravka ovdje porinuti će se Lloydovog arsenala veliki novi parobrod: »Nadvojvoda Fran Ferdinand«.

Istarski sabor u Kopru. Trščanske novine doniele su prve viest, da je vlada nakanila ovaj put sazvati istarski sabor u Kopar. Zemaljski kapetan, g. Campitelli, da je bio već radi toga u Kopru, gdje da je obašao prostorije sv. Klare, u kojih bi se sabor sastuo. Naš sabor imao bi se sastati polovicom aprila. Značajno je što pišu talijanske novine glede mišljenja Koparčana, koji da su jednako patrijotični kao i gradjani Poreča i Pule, a to će reći po domaću: oni će demonstrirati proti saborskoj manjini, proti hrvatsko-slovenskim zastupnikom kao što su to činili u Poreču i u Puli.

Mjesto poštemeštra. Otvoren je natječaj za mjesto poštemeštra u Vrani na otoku Cresu. Plaća je opredieljena na for. 150 a odštete za troškove pisarne for. 40. Kaucije treba for. 200. Molbe valja uložiti na c. kr. ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu u roku od 3 ćedna.

Koncert družtva »Lovor« u Opatiji. Pjevačko-tamburaško družtvo »Lovor« u Opatiji priredjuje na uskrsni ponedjeljak veliki koncert u prostorijah čitaonice »Zora«, na što upozorujemo već danas gg. članove i prijatelje onoga mladoga ali čiloga i važnoga družtva. U budućem broju donieti ćemo obširniji dopis o tom družtvu i o predstojećem koncertu.

Viesti iz Volosko-Opatlja. Piše nam od tamo prijatelj dne 20. marča: Posliedńji put poslao sam Vam viest o visokih osobah u našoj obćini. Prije svega dužnost mi je danas izpraviti, što nisam točno javio. Obćenito poznato ime visoke nadvojvodkinje, koja dolazi u Črnikovicu, jest Marija, Josipa, i ona je supruga nadvojvode Otona, brata prestolonasljednika Franа Ferdinanda. Njihova dva sinčića već su 17. došli u Črnikovicu, i stariji bio je 19. kod sv. mise u župnoj crkvi. Sa Bavarskom prestolonasljednicom nadvojvodkinjom Gizelom nije došao njezin suprug Leopold, nego njezin mladićne sin Juraj. A sad da još koju kažem. Sriedu dne 15. obavio se je krst ćeršice nadvojvode Josipa Augusta i nadvojvodkinje Auguste. Krstili su ju dakle na peti dan poroda. Dobila je ime Sofija (Klementina, Klotilda, Jelisava, Marija). Kod krsta bili su sami članovi cesarske i kraljevske rodbine i njeki njihovi dvorjanici, te prečastni župnik Vinko Zamlić podpomagan sa domaćim kapelanom njihovih Visosti Josipa Augusta i Auguste. Kuma bila je prababa krstenice Klementina, a zastupala ju je supruga nadvojvode Josipa. Poslije obavljenoga sv. krsta zastavili su se svi na razgovor kod sladkiša i šampanjca. Kao najznamenitije osobe bili su svakako majka rodilje Gizela, i otac roditelja, nadvojvoda Josip sa suprugom, stanujući na Ricci. Na spomen sv. krsta novorodjene nadvojvodkinje dobila je obćina 200 for. za siromahe na Voloskom.

Dne 18. popodne odputovala je nadvojvodkinja Gizela sa sinom i sa pratnjom u Trst, odkud da će u Pulu, pak u Schönbrunn kod Beča, te kući u prestolnicu Bavarske Monakov.

Gostova u obće ima sada u lječilištnom mjestu, kojemu je središte Opatija, i kojoj su po strani Volosko i dio Veprinačke obćine, sva sila; više nego li ikoje do sad godine. Ima i novih hotela, kako je »veliki« u palači našega čestitoga Mata Kundića, i novih penzionа, i novih ili povećanih privatnih kuća, i sve je puno. Mnogo gostova prisiljeno je prve dane stanovati na Ricci, dok si mogu gdje u Opatiji stan naći. Svi obrtniei i trgovci imadu mnogo posla i mnogo dobitka, a medju njimi i naši vozići i naši ladjari. Parobrodi izmedju Opatije i Rieke, te Voloskoga i Lovrana su skoro uviek kreati, a tako i parobrodi, koji čine izlete po svem Kvarneru, te dalje do Lošinja i Pule.

Naše pjevačko-tamburaško družtvo »Lovor« u Opatiji dobilo je ljetos novih članova. Pripravlja se marljivo na koncerat, što će ga dati na uskrsni ponedjeljak. Zanimanje za taj koncerat je već sada veliko. Ovaj put kao da će »Lovor« nadkriliti sve svoje dosadanje izvode.

Onaj njeki Fran Savoja, koji je njekoliko godina boravio u Opatiji, premda bijaše izagnan iz svih kraljevina i zemalja, zastupanih u carevinskom vieću, bio je konačno odpraćen do medje kraljestva Italije prije par tjedana. Naša c. kr. kotarska oblast bila ga je primila bez da se je o njegovoj prošlosti kako treba obavjestila; i trebalo je skoro godinu dana prije nego li je učinila svoju, iza kako bijaše javno iznešeno, da je proti njemu izrečen izgon. U ostalom da vele njeka gospoda, njegovi zaštitniei, da se je mogao odmah, čim je bio doveden do medje tudje države, vratiti, ako ne baš u Opatiju, a ono na Rieku, odkud nije izagnam. Postupak sa Savojom osvjetljuje postupak ovdašnje oblasti sa tudjinci u obće, pak nije nikakvo čudo, da se je već svakojakih naselilo, i da se o njih koje šta čuje, čim se domaće pučanstvo uznemiruje. Mnogi domaći, hvaleći se sa zaštitom c. kr. kapetana, išli su posliednje doba k raznim izborom, da tobože brane »domaćinu«, a kod tamo, naseljuju se tudjinci, koji domaćim uzimlju svaki dan svakdanji kruh izpod nosa.

Kod toga je mnogo kriva i »Krainische Baugesellschaft« iz Ljubljane, koja uzimlje pretežno tudjince u raduju samo za to, jer oni nješto jeftinije rade. Da se s nadležne strane upozori vodstvo njeno na domaće potrebne zaslužive, možda bi koristilo. Al sa nadležne strane samo kao da se daje radje djelo tudjincem. Čak i raduje na drž. cestah da obavljaju zadnje doba tudjinci Talijani, koje je inače do sad i dobro obavljao naš proto Pilepić iz Lovranšćine. A i njeki drugi da bi htjeli pod ruku dati javne raduje rečenoj družbi, koja najviše tudjince Talijane kod radnja rabi. Tomu valja, da na kraj stanu svi, koji imadu riečи u stvari. A morao bi se u obće učiniti konac povlašćivanju tudjinca, a zapostavljanju domaćih.

Sveti Josip donio nam je podvečer snieg, i prvi dan proljetja snieži i ovdje i kuda oko siže skoro cieli dan. Došao je sad mjesto zimi. Poslije najkrasnijih, već pretoplih dana, sada zimski, sniežni dani! Koristit dakako neće al neće ako će Bog ni škode biti velike. Ovdje bar se snieg skoro odmah topi; a skoro će se raztopiti i po Kastavšćini, Vepriniščini, Lovranšćini, kao i po naših otocih.

Porinutje parobroda. Dne 29. t. mj. porinuti će ovdje sa Lloydovog arsenala novi veliki parobrod imenovan »Nadvojvoda Fran Ferdinand«. Znatiželjni smo hoćeli uprava Lloyda i ovaj put mimoići slavenska uredničtva Trsta, kao što to čini obično.

Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru darovali su p. n. gg.: Martin Privrat sakupio među članovi čitaonice u Medulinu kod čaše vina 2 f. 23 nvč. — Andrija Depeder kapelan u Hreljinu sakupio na zabavi čitaonice u Hreljinu 5 f. — L. Burić sakupio kod svatbe Jakova Crnkovića dne 11. febr. f. 4 nvč. 50. — K. Modrčin župnik u Dolu sakupio na dan njegovog imendana 4 f. 15 nvč. — Šimat pop Matija u Praputnjaku darovao 5 for. 50 nvč. — Slavna »Prva iločka dionička štedionica« u Iloku darovala je 20 for. Vivat, crescat, floreat! — Jos. A. Kraljić iz Sovinjaka (Buzet) šalje 9 f. 22½ nvč. sabrane ovako: Prigodom rastanka gosp. Kazimira Mandića 5 f. 60 nvč.; prigodom izleta domaćeg »pjevačkog zbora« na Brigi 2 f. 5½ nvč.; »Trsetišti« i globe pjevača, koji nedoljoše k vježbam na opredieljeno vrieme 1 f. 57 nvč. — Živili darovatelji!

Latini u Buzetu. Od tamo pišu nam, da se je sastavio posebni odbor od buzetskih Latina, koji su dne 9. t. mj. priredili ples na korist zlosretnoga družtva »Lega Nazionale«. Neznamo, što će na to oni talijanski svećenici, koji podupiru dušom i tjelom ovo zlosretno družtvo, kad začuju, da se na korist toga družtva pleše i usried korizme. Nu nas neboli glava radi toga kako će to oni medjusobno poravnati, mi smo htjeli samo pokazati kako sačinjavaju buzetske Talijane sve sami potomci nekadanjih Latina. U odboru za taj ples bijaše eviet buzetskoga talijanstva. Eto Vam prezimena svih odbornika, pak neka svatko stavi ruku na prsa i neka reče po duši, nisu li ovo pravi potomci onih Rimljana, koji su prije narodjenja Isusova i u ovu našu pokrajinu zalutali. Dakle: Poropat, Preselo, Krivičić, Vivoda, Grabar i Ritoša!

Rječani pred 50 godina. U riečkom listu »La Bilancia« čitamo, kako su Riečani, i to najodličniji gradjani, činovniei itd. pred 50 godina položili zakletvu vjernosti hrvatskomu narodu, i kako je upravno viеće grada Rieke glasovalo za to, da bude hrvatski jezik uredovni u svih riečkih uredih. Gradsko viеće pristalo je istodobno na sjedinjenje Rieke sa kraljevinom Hrvatskom, te zaključilo, da se potroši for. 300 za mač, koji se je imalo darovati Jelačiću banu. Tako bijaše god. 1849. na Ricci, a danas?

Željeznica Matulje-Opatija. Baron Schwarz, koji je dobio predkoncesiju za tu željeznicu, svršio je prvo ujerenje. Nova pruga odieliti će se od postaje na Matuljah na visini od kakvih 140 metara, pak će lagatim padom spuščati se naprama Opatiji uz velike zavoje. Nova postaja ležati će nad Opatijom tako, da se bude moglo prugu produljiti u Iku, Lovran itd.

Za družbu sv. Cirila i Metoda darovali su nadalje p. n. gg.: Josip Kraljić iz Sovinjaka šalje 1 f. 65 nvč. sakupljene u veselom družtvu kod Zankoća na Livadah.; Ant. Doblar iz Ljubljane šalje 5 f. 36 nč. sakupljene na zabavi kat. politič. družtva na Slatini: Bönel Viktor iz Trsća kod Čabra šalje 1 f. 5 nč.

Za spomenik blagopok. R. Revelante-a. Umoljavaju se znanci i prijatelji pokojnika, kojih ima širom Istre liepa kita, koji se još ne odazvaše pozivu, da se otse sa pripoštanjem, jer sakupljeni prinosi još ni izdaleka ne dotječu, a vrieme odmiče. Prinosi neka se šalju monsig. V. Zaudiću, župniku u Volosko. Za kratko objaviti će se izkaz do sada naloših prinosa. Prijatelji, sjetite se svoje dužnosti! M.

„Matica Hrvatska“. Prispjele su ovogodišnje knjige »Matice Hrvatske« i članovi mogu ih pridignuti kod čuvara »Slovanske čitalnice«, Via S. Francesco br. 2.

Pošto ima u zalihi dosta neprodanih knjiga, primaju se još novi članovi, koji neka izvole obratiti se na družtvenog povjerenika g. Antu Bogdanovića.

Talijanske lire – Talijanom Primorja. Pisalo se do sada više puta o tomu, kako Talijani Istre, Trsta i Goričke dobivaju novčanu pomoć iz Italije, nu takovo pisanje bilo je bez dokaza. Pisalo se tako, jer se

znade, da naši Talijanaši, premda kesu rado stišću, ipak troše ogromne svote za «Legu», za kupovanje glasova kod raznih izbora i za druge više manje nepoštene svrhe. Ali sada pružili su nam sami Talijani dokaz, da oni zbilju novčano podpomažu Talijane Primorja. Taj novac upotrebljen je većinom na zator Hrvata i Slovenaca. Taj novac dolazi od družtva «Dante Alighieri», koje podupiru ministri, visoki dostojanstvenici, činovnici, osobito novinari i pisci. Zabavi ovoga družtva prisustvovala je nedavno i kraljica Margarita. Što je tim pokazala? Da mu je sklona i da ga podupire.

Podružnica družtva «Dante Alighieri» u Vidmu poslala je ovih dana Talijanom Trstu čestitke, što brane tobož junački djelovska prava, a uz to je poslala našim Talijanom 3000 lira kao pripomoć u borbi proti Slavenom.

Sada se dakle stalno znade, da naši Talijani dobivaju iz Italije novac, kojim ubijaju duševno i tjelesno siromašnoga našega kmeta. A kako da odolimo mi silnomu protivniku, kojega novčano podupire sav narod jedne kraljevine? Taj novac ide na zator naš, austrijskih podanika. Taj novac dolazi od saveznice Austrije!!

Za družbu sv. Cirila i Metoda podružnica Lovran sabralo se je: Gosp. Ivan Bačić, mašinist sabrao je u gostioni kod g. Vinka Batestina u veselom družtvu 1 f. 93 nvč.

Gosp. Franjo Turčić pom. kap. sabrao je medju Veprinčani, Ikari i Lovranci u gostioni kod g. Minka-Mateše u Iki 4 f. 80 nvč. Osim toga izkričala su se dva komadića krede svaki za 1 for. 10 nvč. Ukupno 8 for. 93 nvč.

Putujući nadzornik osjeguravajućeg družtva „The Gresham. Zamoljeni priobćujemo eto, da putuje Istrom u svrhe osjeguranja g. Petar Stj. Jakovljević putujući nadzornik goresponenutog osjeguravajućeg družtva na život. Generalno zastupstvo toga družtva nalazi se u Trstu, te dopisuje sa hrvatskim občinstvom isključivo hrvatski. (Vidi oglas na 4. stranici.)

Za I. Drujevića i I. Trinajstića nastradale požarom u Belovom (Bugarska) darovali su nadalje p. n. gg.: Bartolić-Filipac 60 nvč., Ivan Cotelj župnik Karojba 50 nvč., Šušanj Ljudevit obć. savjetnik Jušići 1 f., Sinčić Vjekoslav obć. savjetnik Kastav 1 f., Spinčić Jerolim Spinčići 20 nvč. i Lojk Josip poštni činovnik Matulje 50 novčića. - Sliedili i drugi njihov primjer!

Porotna razprava proti Carlu Martinolichu, bivšemu uredniku zloglasnoga „Oslića“ i bratu odvjetnika dra. Ivana Martinolich-a u Trstu, obtuženu radi pronevjerenja, prevare itd. traje u Gorici već osam dana. Porotnici su mu Talijani. Obtuženoga brani židov dr. Luzzatto a oštećenu stranku zastupa dr. Zuccon, zamjenik dra. Laginje.

Sudeć po pisanju židovskih i lažiliberalnih novina biti će Martinolich po svoj prilici riešen obtužbe.

Kod ove razprave pada nam je osobito u oko okolnost, da je državno odvjetničtvo pristalo na to, da budu porotnici sami Talijani - jer je obtuženik Talijan, dočim u Trstu i u Rovinju vriedi praksa, da Hrvata ili Slovenca sude porotnici sami Talijani. Tamo Talijanu sude Talijani, ovdje Hrvatu ili Slovencu sude Talijani. Pa neka se još koji iznedju nas potuži!

Nagla promjena vremena. Nakon prekrasnih proljetnih dana nastala je ovih dana tako oštra zima, kakve još ljetos imali nismo. U nedjelju jutro puhala je ovdje studena bura, a u ponedjeljak i utorak padao je snieg kano usred zime. Snieg palo je i u susjednih pokrajinah te ga je bilo primjerice čak i u našoj Opatiji. Nadamo se, da je to zadnji trzaj umirajuće zime, te da će brzo nastati liepi proljetni dani.

Velika nesreća u tvornici papira na Sušaku. Prošle subote zahvatilo je veliko kolo jednog stroja u tvornici papira na Sušaku Ani Curulić, djevojku od 26 godina, rodom iz Krasice, koja je u tvornici namještena bila. Stroj je povukao nesretnicu za sobom, a kad su ga zaustavili, bilo je djevojčino tjelo posve sgnječeno. Tjelo pokojnice preneseno je nakon obavljenih zakonskih propisa u mrtvačnicu na Trsatu.

Listnica uredničtva.

Veleč. g. F. M. Bolijun. Vaše obširno pismo priobćiti ćemo po cienku u budućem broju, jer za danas nedotiče nam prostora.

Gg. dopisnike molimo, da se ustrpe do budućeg broja, komu ćemo dodati prilog.

Listnica uprave.

Nadalje su uplatili za „Našu Slogu“ p. n. gg.: Ž. J. K. Punat f. 2. B. M. Peroj f. 2, G. L. Volosko f. 6, S. A. Spinčići f. 14, F. J. Sušnjevica f. 5, D. J. Krk f. 2. B. ud. A. Sušak f. 5, G. F. Baderna f. 15, G. A. V. Brgud f. 2, L. A. Dubašnica f. 10, Čitaonica Baška f. 5, K. S. Tinjan f. 2, I. M. Sušak f. 1, K. L. Ližnjan f. 5, B. dr. St. Zagreb f. 2.50. (Sliedi.)

Gosp. Miličetić Mate — Malinska. U redu do konca 1896; dugujete za 1897 i 1898 ukupno 4 for.

Gosp. Matijašić Ivan — Vižnjan. Primili u redu 2 for. od dne 8. jenara 1899.

Veleč. gosp. Fran Gorec — Baderna. Posiljkom od 10. marča 1899 za 15 f. plaćeno je do konca 1897, ostaje još 15 f. za 1898.

Gosp. Spinčić Augustin, tvornica torpeda — Rieka. Izvolite točnije i obširnije obrazložiti, za koga i za koje doba ste poslao dne 8. marča 1899 f. 14. Molimo čim prije odgovor!

Gosp. R. P. Pošaljite nam obećano na vrieme, da uvrstimo u prilog budućega broja.

Poziv

k prvoj redovitoj glavnoj skupštini „Buzetskoga družtva za Štednju i zajmove“

registrane zadruge na neograničeno jamčenje

što će biti

na veliku sriedu dne 29. t. m. u 2 uri pop. u hrvatskoj školi u Buzetu.

DNEVNI RED:

1. Izvješće upravnoga odbora.
2. Izvješće nadzorničtva.
3. Obračun godine 1898.
4. Što tko predloži.

Poslie dujih osam dana prosto je svakomu pregledati račune izložene u družtvenoj pisarni.

U Buzetu, dne 18. marča 1899.

Upravni odbor.

Natječaj.

Podpisani odbor razpisuje ovim natječaj na podpore „Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri“ za godinu 1899. kako sliedi:

1.) 10 podpora po 30 for. za učenike srednjih škola.

2.) 5 podpora po 50 for. za sveučilištne djake.

Prošnje obložene svjedočbom prvog polugodišta (kolokvija), te izkazom siromaštva imaju se dostaviti podpisanomu kroz dotična ravnateljstva (dekanate) najdalje do 20 aprila t. g.

ODBOR

„Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri“.

Kastav, dne 16. marča 1899.

Mijo Laginja,
predsjednik.

Poziv na predplatu.

»Učiteljskoga glasnika«, koji će izlaziti u Zagrebu dva puta mjesečno u većem formatu od 16. stranica i omotom sa oglasima. - Cijena mu je 6 kruna na godinu.

Smjer **„Učiteljskoga glasnika“** je unaprieđenje u pogledu materijalnog stanja našega učiteljstva.

Prvi broj izaći će pred uskrsom i biti će razaslan učiteljstvu naše domovine sa nadom, da će ga i učiteljstvo podupriieti i jer se radi lik o boljku njegovu. Želja je takodjer, da se **„Učiteljski glasnik“** udomi i izvan učiteljskoga kruga, koji se zanimaju za napredak naših škola.

Preporuča se i pojedinim čitaonicama u našoj domovini.

Vlasnik i izdavatelj **„Učiteljskog glasnika“** jest podpisani, komu se inače i pretplate slati.

U Grubišnompolju 8. marča 1899.

Vjekoslav Klemen
nav. učitelj.

Prodaja

dobroga, naravskoga, domaćega

vina istarskoga

na malo i veliko

vlastitoga proizvoda, kod

Ivana Gržinića,

trgovca u Humu, pošta Roč (Istra).

Sve odpadke

kosti, rogove, papke, loj, šćetinu, dlaku, mesinu

kupuje

Kemijska tvornica

za izradbu odpadaka

u Zagrebu

Phönix-Pomade

Na izložbi za ujegovanje zdravlja i bolestnika u Stuttgartu 1890 nagrađena **odlikom**, jest po mnienju liečnika i priznata sa hiljadami zahvalnica.

Jedino postojeće u istinu pravo i neškodljivo sredstvo, da gospoljam i gospodi izraste **podpuna i bujna kosa** i da zapriečí odmah **opadapanje kose i tvorenje prhuta**; ono pospješuje i kod posve mlade gospode rast **jakih brkova**. Jamči se za mojih kano i za neštetnost. Lončić 1 i 2 for. poštom ili pouzetjem 10 nvč. **K. Hoppe,**

Beč I. Wipplingergasse 1a.

Dobre cerkvene orgulje

sa pedalom i 9 registara

vrlo jeftino

nudja

Kunard, orguljaš. via San Michele 16. TRST

G. Piccoli,

dvorski dobavljač

Nj. Svetosti pape

Lava XIII.

ljekarničar „pri angelu“

u Ljubljani, Dunajska cesta.

Željeznato vino.

Kemične analize odličnih strukovnjaka, koji su u

željeznatom vinu

ljekarničara **Piccoli-a u Ljubljani** uviek potvrdili navedeno množtvo željeza, jesu najboljim dokazom, te pružaju najveće jamstvo za njegovo djelovanje.

Ovo vino je dobro za **slabokrvne, nervozne, te za osobe usljed bolesti oslabljene, za bliedu, mršavu i boljihavu djecu.**

Cieua staklenki od ½ litra 1 for.

Naručbe se razšilje kretom pošte; poštarinu plaćaju naručitelji.

PAVAO BARICH

razašilje uz poštansko pouzetje pakete po 5 klg. sve franko do mjesta opredieljenja.

KAVU

Santos finu	1 K. for.	—.94
najfiniju	„ „	1.04
S. Domingo	„ „	1.26
Portorico finu	„ „	1.42
„ debelo zrnje	„ „	1.58
Moka izvorna	„ „	1.46
Cuba posebna	„ „	1.70

THE GRESHAM

Englesko osjeguravajuće družtvo na životu Londonu

Aktiva družtva do 31. decembra 1897	Kruna	159.997,579.—
Godišnja uplata premija i interesa do 31. dec. 1897	„	28.823,375.—
Izplaćeno na osjeguranja i interesa od postanka družt. (1848),	„	343.860.067.—
U godini 1897. izdano 7468 polica za glavnicu od	„	67.331.351.91

Prospekti, cijenici i u obće sve druge informacije šalju se badava, ko god pismeno zapita od dolje imenovanog zastupstva, koje dopisuje u svijem jezicima.

Glavno zastupstvo u Trstu

Via del Teatro, N. 1, Tergesteo, Scala IV.

(Traže se svuda dobri agenti i zastupnici.)

Pserhoferovega

Ljekarna k „zlatnoj državnoj jabuci“

Beč, I., Singerstrasse broj 15.

J. Pserhofera pilule za čišćenje

izkušano, lahko probavljujuće od mnogo liečnika občinstvu preporučeno kućno sredstvo.

Ove pilule su one iste, koje su već od mnogo stoljeća pod imenom „pilule za čišćenje krvi“ občinstvu pozuate i koje se prave samo u ljekarni k „zlatnoj državnoj jabuci“ Beč I, Singerstrasse broj 15.

Od ovih pilula stoji: **1 kutija sa 15 pilula 21 nvč., 1 zamot sa 6 kutija 1 for. 5 nvč.**

Ako se prije pošalje dotični iznos, stoji franko: 1 zamot pilula 1 for. 25 nvč., 2 zamota 2 for. 30 nvč., 3 zamota 3 for. 35 nvč., 4 zamota 4 for. 40 nvč., 5 zamota 5 for. 20 nvč., 10 zamota 9 for. 20 nvč. (Manje od 1 zamota nemože se poslati)

Umoljava se, da se izrično zahtjeva „J. Pserhofera pilule za čišćenje“ i da se na to pazi, da nosi pokrov svake kutije ime „J. Pserhofer“ i to crvenom tintom

košto i poduka glede porabe.

Balzam za zimu od J. Pserhofera 1 lonac 40 nvč., franko 65 nvč.

I. Pserhofera trpeljivi sok za lječenje. Jedna flašica 50 nvč.

I. Pserhofera Kropf-balsam 1 flašica franko 65 nvč.

Stolloví Kola-Preparati izvrstno sredstvo za jačanje želudca i nerva, 1 litar kolavina ili Elixira 3 for., pol litra 1 for. 60 nvč., četvrt litra 85 nvč.

I. Pserhofera gorka tinktura za želudac prije t. zv. životna esencija je lagano razpadajuće sredstvo sa ujačavajućim uplivom na želudac kad isti slabo probavlja. Cijena flašici 22 nvč., 12 flašica 2 for.

I. Pserhofera balzam za rane 1 flašica 50 nvč.

Tanochinin-Pomada od J. Pserhofera najbolje sredstvo da rasta vlasi, 1 kutinja 2 for.

Obiz za lječenje rana od prof. Steudel-a, 1 bočić 60 nvč., franko 75.

Sol za posvemašnje čišćenje od A. W. Hahnel-a domaće sredstvo proti slabej probavi, 1 paket 1 for.

Osim ovdje navedenih preparata, nalje se sve u austrijskim novinama oglašene tuzemne i inozemne farmaceutičke preparate djelomice u zalihi, djelomice se ih, ako ih nema u zalihi, najbrže i najjeftinije pripravi.

Pošiljke po pošti obavljaju se najbrže, ako se prije pošalje novac, veće naručbe takodjer poštanskim pouzećem.

Ako se prije pošalje novac, (najbolje poštnom naputnicom) stoji poštarina mnogo manje nego sa poštarskim pouzećem.

Broj 12. U Trstu, 30. marča 1899. Godina XXX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku il po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu pošta valja točno označiti.

Komu list ne dodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu malo stvari, a nesloga sve pokvari.“ Nar. pos.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku, osim 2. febrara, 6. aprila, 11. maja, 1. junija, 29 junija, 2. nov. i 28. dec. Netiskani dopisi se nevraćaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 nč.

Uredničtvo nalazi se u ulici Farneto broj 14.

Odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić. Tiskara konsorcija lista „Edinost“ ulica Carintia br. 12 u Trstu.

Aleluja!

»A u prvi dan nedjeljni dodjoše (žene galilejske) rano na grob i donesoše mirise što pripraviše, i neke druge žene s njimi. Ali nadjoše kamen odvaljen od groba. I ušavši nenadjoše tiela Gospoda Isusa«. Ovako priprosto i jednostavno pripovieda nam Evangjelista slavno uskrsnutje Sina božjega, koji je došao na sviet, da spasi ljudski rod od vičnе smrti. Prvi svjedoci uskrsnutja Spasitelja svieta bijahu pohožne žene, koje su došle s Isusom iz Galileje, da slušaju njegovu božansku nauku. One su ga pratile u časovih najveće tuge i žalosti; one ga neostaviše ni onda, kad se razbjegoše njegovi najvjerniji apostoli; one su ga pratile plačući čak na goru Kalvariju. Tuj gledaše pohožne one žene sve one grozote, što ih je podnio Bog-čovjek žrtvovavši se za nezahvalno čovječanstvo. Žene galilejske prisustvovale su i onim strašnim grozotam, koje se pojaviše u naravi kod smrti Gospoda Isusa, pa su imale one prve pohrliti k Spasiteljevu grobu, da donesu u grad veselu viest o uskrsnutju božanskog učitelja. »Pa idite brže« — reče andjeo ženam — »te kažite učenikom njegovim, da je ustao iz mrtvih«. I one se vratiše veselo u grad, te pripovjedaše još prestrašenim apostolom što su vidjele i čule kod groba Isusova.

I mi, slaveći nedjelju nakon devetnaest viekova uspomenu na slavno uskrsnutje Spasitelja našega, veselimo se poput onih žena kličući: Slava Bogu-čovjeku, koji je prolio na Golgoti svoju dragocienu krv, da spasi griešni sviet! Blagoslovljeno bilo ime Gospodnje. Ovo je dan, koga je učinio Gospodin; radujmo se i veselimo se!

Uskrsnutjem Spasitelja preporodilo se čitavo čovječanstvo. Njim bijaše dovršeno božansko poslanje Isusovo. Ono bijaše posliedica smrti na Golgoti, ali ujedno i uvjet našemu spasu. Nakon uskrsa počelo se tekar plodove muke i smrti opažati. Svetа istina, koju je Isus učio i propovieduo, prokrčila si naglo put u tvrdokorna do tada ljudska srca, prouzročiv u razkošnom i raztrovnom životu tadašnjega poganstva neočekivani preporod.

Ali na žalost mljohavo čovječanstvo prerado zaboravlja na neizmjernu žrtvu, koju je Bog-čovjek doprineo na gori Kalvariji svomu Oteu nebeskomu za spas duša naših. To čovječanstvo mimoilazi često nauku njegovu idući za krivimi proroci i za novo vjekimi apostoli bezvjerja. Takovo čovječanstvo nemože se veseliti danu Gospodnjem, jer se nevlada po nauci njegovoj. Ono zaboravlja, da mu je osvanuo dan preporoda iz krvi čovjeka, koji bijaše ujedno Sinom božjim. Ono često neće, da znade kako je Spasitelj naš u neizmjernoj ljubavi do nas pretrpio grozne muke, te podnio istu sramotnu smrt na križu jedino za nas i radi nas.

Promišljajuć ovih dana velikoga čedna muku i smrt Isusovu sjetismo se i muka i patnja, koje mora da podnese naš hrvatski narod od neprijatelja ujegovih. I ujega su već smatrali dušmani njegovi mrtvim, i njemu su već pjevali mrtvačke pjesme, ali on je još ipak tuj, da vrši uzvišeno poslanstvo, koje mu je namienila providnost božja. Naposе hrvatsku granu u tužnoj Istri držali su protivnici naši osuđenom, izumrlom uslied nemilih udaraca, što ih je imala podnieti od ljudske zlobe. Nu ta grana ostala je u svojoj sriči živa, zdrava i zelena. Ona baca već danas nove podanke i grančice, koje nam svjedoče o njezinoj žilavosti i o njezinoj bujnosti. Ta grana više poginuti neće makar njoj njezini dušmani još većma uzkraćivali životne sokove. Ona imade u sebi toliko životne snage, da ju više nijedna sila nemože bezkažnjeno odsjeći od narodnoga stabla, te baciti u oganj. Sve naše narodne težnje moraju ići danas za tim, da sačuvamo ono zemljišta, što nam ga djedovi naši namriješe i da osviestimo ono našega puka u Istri, što se nalazi još u tmini neznanja il u okovih modernoga robstva.

Vjerom čvrstom u Onoga, kojeg slavno uskrsnutje slavimo pouzdanjem u žilavost hrvatskoga ogranka u Istri, te pomoćju naše jednokrvne braće, koja se nalaze u sretnijem položaju, slaviti ćemo i mi narodno uskrsnutje.

Opašimo se dakle čvrstom vjerom u Isusa i u njegovu božansku nauku, pak zasučimo rukave, da u duševnom i gospodarstvenom pogledu podignemo muš puk na samostalne noge, i eto nam bolje budućnosti, eno nam narodne slobode i narodnog jedinstva. Neumornim, živim i požrtvovnim radom, kojemu je izvor u sv. vjeri, te u uzvišenom narodnom idejalu stignuti ćemo i mi u luku duševnoga spasa i narodne sreće. Svatko od nas neka čvrsto vjeruje u narodno uskrsnutje i prema toj vjeri neka uztrajno radi, pak će se oživotvoriti naše davne, naše vruće želje. Tada ćemo moći uskliknuti iz dubine srca: *Cesitto ti rode božje i narodno uskrsnutje!*

Uzorna talijanska uprava!

Boljun 26. marča 1899.

Čitamo u talijanskoj novini «Lavoratore», da se je i u miljsku občinsku upravu blizu Trsta «influenca» ušuljala. U tamošnjoj je upravi kaos. Bivšeg obć. načelnika Ubaldini-a i tajnika Impastaria, da su stavili pod ključ, da ih izliječe od «influence». Većeg kaosa nego u obć. upravi Boljun nisliimo, da ne može biti, a ipak zamjenik Mattiassich šeće na oko zadovoljno po Boljunšćini; tuži se ipak, da nemože mirno spavati: uznemiruju ga občinski računi; nadao se valjda, da će občinsko zamazano rublje u ruke junti u Poreču, pa da će ista pokriti sve to «crnim velom», ali prevario se ljuto. Danas počimljemo sa obećanim razlaganjem. Revizori računa učinili su sasvim saviestno svoju dužnost, ne gledeć na desno ni lievo. Obć. zastupstvo kod pretresivanja računa bilo je velikodušno, pa je puno toga iz milosrdja odobrilo. Svaki razhod, koji nije namirom ili kvitancom dokazan, nebi se imalo priznati, ali je zastupstvo puno toga odobrilo, držeć, da su se ti potroški faktično zbili. Nama se čini, da nije zastupstvo u tom korektno postupalo, jer n. pr. u izdatku porezne občine Paz od g. 1895. br. 3. i 4. stoji upisano: plaćeno J. Wagataju for. 34.70 za županstvo, a J. Perčiću for. 10 za obć. sjednice, dočim su obojica odlučno izjavili prošle godine, javno u občinskom uredu pred sadašnjim zastupstvom, da nisu primili niti novčića. Kako se je dakle moglo ovo upisati, mogli su se i drugi rashodi upisati; najbolje bi bilo dakle zahtjevati za svaki rashod »kvitancu«; nu to će nadamo se učiniti sud u Rovinju. Za sve razhode svih šest godina nema skoro nijedne namire, a to je dostatni povod, da se proti Mattiassich-r postupa. Da bude čitateljem «ovo uzorno gospodarstvo» što jasnije, pretresti ćemo pojedine porezne občine napose, ali samo u poglavitijim točkama, kojima ćemo dokazati slabo gospodarstvo i očite zločinske zloporabe. Počimljemo sa poreznom občinom Boljun.

g. 1889.

1. Pod br. 46. izdatka plaćeno načelniku Mattiassichu za prisustvovanje komisiji za novačenje (leva) for. 12. (Gospodski je trošio 12 for. u tri dana.)

2. Pod br. 65 i 66. plaćena se namještarom za izbor zastupnika u Poreč nadnica po for. 2. (Po zakonu njim to ne pripada.)

3. Pod br. 70 i 110 platilo se načelniku svaki put troškove putne za u Pazin u poslu ukujižbe kuće Krozile na ime občine, dočim je tek sadašnji načelnik Buretić ukujižbu proveo. Liepo gospodarstvo, zar ne?

4. Za prenos carske slike iz Pazina u Boljun platilo se pod br. 72. for. 1. (Zašto se nije poštom poslalo, pa nebi bilo ni 50. n. stojalo?

5. Pod br. 88, 94 i 99 trošila je občina za peticije a cije od obtuženih stranaka zahtjevala povratak tih troškova!

6. Pod br. 5, 132, onda pod br. 32, 103, 124, 128, i 172 od g. 1890. br. 19, 45, 49 i 82 od g. 1891; 58, 65, 83, 104; 181 od g. 1892; br. 31, 50 i 61 g. 1893 br. 55 i 96 g. 1894; br. 26, 54, 112, g 1895 i br. 1 od g. 1896. platilo se obć tajniku za pisariju njesnog školskog vieća »poseblnu nagradu«, koja mu nije pripadala, jer je to njegova dužnost bila. Da je tomu tako, mogao se je načelnik osvjedočiti iz revizije računa od g. 1886 -1889. gdje su revizori Feranda i Sesta u isto slične nagrade brisali. Ali šta ćemo! občina je bogata, neka plaća!!

G. 1890.

1. Pod br. 35. izd. platio si načelnik za put do Šume «Kobiljak» for. 3. dočim je na zapisniku dne 5. 1. 1899. priznao, da mu je dosta 1·50 n.

2. Pod br. 39. putuju dvojica odvjetniku u Motovun. Zašto ne samo jedan? Nek se troši!

3. Pod br. 137. trošila je občina za boje, kist (pinel) itd. za naslikat kućne brojeve u pojedinih kućah. Zašto je trošila občina, kada je svaka kuća naposeb platila? Nije čudo, da je tajnik gospodski prolazio.

G. 1891.

1. Pod br. 11 i 12 platilo se izborној komisiji dnevnice. Na temelju kojega zakona? Nek ide obć. novac!!

2. Pod br. 57 putuje obć. tajnik u Trst i nosi «uredu za odmjerenje ekvivalenta» službene spise. Zašto taj nepotrebni trošak? Zar ne ide pošta svaki dan u Trst? Ako se hoće tko voziti i šetati, neka se šeće na svoje troškove!

PODLISTAK.

Tko pjeva, zlo ne misli.

(Konec.)

VI.

Oni ne smiju ove čekati prekrštenih ruku. Treba im uvjek stojati na straži pod oružjem znanja i umjeća. Pravo imadu oni, koji kažu, da vrieme radja junake i učenjake, al meni se sve čini vjerojatnije, da baš ovi stvaruju dobu svoju. Istrom nije moglo do danas zavladati doba pjevanja i glasbe, jer nije imala muževa, koji bi bili kadri dubom pokrenuti.

Nije druge, trpiti i raditi, raditi uztrajno i trpiti! Svećenstvo i učiteljstvo pako mora biti vodićem narodnim, što ne mogu da budu bez praktičnog znanja i unjenja, te bez čvrste nade u poljedu prava i istine. Jedni i drugi uz to nek strogo vrše svoje zvanične i redoljubne dužnosti. Nek učitelji svestrano uzgajaju i naobrazuju našu mladež, nek uporedo razvijaju njene duševne sposobnosti. Praktični, realni predmeti u pučkoj školi moraju biti zbilja glavni uz čitanje i pisanje, i ovi su zaista temelj duševnomu životu. Al znati sbrajati, i — reciino — znati nabrojiti i poznati štetne i koristne životinje, ne oživljava duh, ne dade poletnih misli, živih čustava. Nam se hoće više estetskog čustva. Na ovo navadja već učenike krasno pismo, risanje i pjevanje, a učitelje poznanje glasbe, slušanje drama i opera, motrenje umjetničkih slika, sgrada itd. A kada dječaci navrše dobu škole, nek ih poziva k sebi na pjevanje svjetsko i crkveno. On nek bude pjevač i orguljaš svcem i voljom. Nek uztraja gdjegod može čitaonice i podružnice sv. Cirila i Metoda, da tim lakše okupi ljude u pjevačkom družtvu itd. Nek širi zajedno sa svećenikom knjige družtva sv. Jeronima, onda pjesmarice svake ruke, osobito sbirke narodnih pjesama. Učitelj nek već u školi s djecom pjeva i ne čita samo narodne pjesme. Nek sve svoje sile uloži, da to čine doma, da pjevaju i čitaju večerom, nedjeljom i svetkom, mjesto plandovati i pusto brbljati. Nek uz odraslije pjevače u crkvi pjevaju i školska djeca, nastojeć, da svatko ima u ruci molitvenjak »*Oče budi volja Tvoja*«. Svećenikova je sveta dužnost, da se složi u tom radu s učiteljem. Ovaj nek drži nedjeljnu školu ili večernji tečaj daljnje naobrazbe, pa nek nit ovdje ne zaboravi pjevanja. Svećenstvo nek radi i ono u ovom smjeru, da podpomaže nositi težki rad na kulturnom polju. Svećenstvo i učiteljstvo nek ne bude samo na oko složno; srca i duše njihove valja da budu jednozvučne u želji, da nam se naš još krepki, al zanemareni narod probudi i osviesti na blagotvorni rad.

Rekoh, što mi bilo na srcu. Govorih bez reda onako, kako mi duša kazivalu. Osobe mi nisu pri tom bile na umu kano osobe, nego samo sveta stvar narodna. Radi toga očekujem, da se nitko nije uvriedio, jer vriedjati nisam htio. Sudio sam ipak, da činjenice pomanjkanja svojih milih i dragih ne smije se uvjek prikrivati, bar onda ne, kada ova pomanjkanja škode vjeri i narodu. Valja da jedan drugoga ljubazno pokaramo, prstom na zlo pokažemo, te da prijatelja i brata svoga privedemo na pravu stazu. Jedino ovako približiva se k savršenstvu. Svršavam geslom: Prosvjetom k slobodi! Sve za Boga i domovinu!

Orljak Vice.

3. Pod br. 96 i 102 platilo se izbornim fiducijarom dnevnicu. Na temelju kojega zakona?

4. Pod br. 100 platilo se za vožnju dvih štropa drva u Plomin a dohodak utjeran za drva nije nigdje unešen! Liepi i čisti računi!!

5. Pod br. 141 putuje načelnik na trošak občine u Plomin, da se pogovori sa «Fijorinom» glede ciene drva. Zašto nije pisao?

6. Prihod lova za g. 1891 nije unešen u dohodak. Načelnik izjavio je, da nezna kako je nastala ta okolnost. Možda je zaboravio unesti? Nemoguće, jer se ta ista okolnost opetuje kod svih skoro porezovnih občina i to kroz više godina.

G. 1892.

1. Pod br. 55 troši občinu za kupoprodajni ugovor, dočim ima stranka troškove pogodbe podnašati!

2. Pod br. 162 potrošilo se za put u Rovinj for. 12, dočim je bilo sasvim dosta for. 8. Priznao ste na zapisniku, da je tako pravo!

3. Pod br. 168 «izjelo i izpilo» se na carev rodjendan na trošak občine for. 4! Tko si hoće mastit bradu pečenkom, neka plati iz svojega žepa!! Priznao ste, da je to grdo!

4. Pod br. 64 troši se za upravljanje «konkretalne zaklade», dočim iz dohodka ne proizlazi, da bi se za kamate konkretalne zaklade nit novčića primilo bilo! Kako to? Raztumačite g. Mattiassich-u?

G. 1893.

1. Kamo ste metnuo iznos utjeran putem javne dražbe za rulj, smrekvu, travu u iznosu od 60—80 forinta? Svake godine je unešen a g. 1893. manjka! Vi ste izjavio, da neznate kako je mogao taj iznos izostati iz dohodka. To će vam sud kazati! Tako se gospodari jednom občinom??

2. Kamo ste metnuo prihod lova za g. 1893? Oh nesretni lov!! Možda je ostao kod Ferande u Boljunu? Izjavio ste, da su bili novci valjda sekvestrirani!

3. Pod br. 49 je isto pitanje kako pod br. 4 (64) od g. 1892. Odgovorite! Pače odgovorio ste u zapisniku od 5/1. 1899, gdje stoji upisano: da ste ipak kamate svaku godinu utjerao!! Kako se to slaže?

G. 1894.

1. Pod br. 49 plaća se obć. tajniku za postaviti izkaz konja! Zar nije to njegova dužnost? Ili zar je bio na občini da

2. Pod br. 53 je isto pitanje kako gori g. 1893 br. 3 (49)!

G. 1895.

1. Pod br. 15 trošilo se na poljskog čuvara, koji nikada takav nije bio!

2. Pod br. 32 je isto kako gori u g. 1894, br. 1 (49)!

3. Pod br. 34 troši se na obć. tajnika za identificiranje imena vojenih obveznika! Zar nije to bila njegova dužnost kao obć. tajnika?

4. Pod brojem 36 (čujte pa se čudite!) potrošilo se for. 1·40 n. za «vodu i sapun» pružen c. kr. kot. liečniku kod cieplenja kozica! Sirota liečnik ali je morao biti ern! ili su pak bila djeca boljunska jako blatna!! Krasnog li gospodarstva!

5. Pod br. 81 izplatilo se Fr. Sestanu for. 179·10 n. a još ni danas niste vriedan prikazati specifiku zato, akoprem više puta zapitan. Izjavio ste, da ćete priložiti izkaz! Vidit ćemo i to! Zašto zatežete? Ili se niste još domislio? Domislit će vas na to sjegurno c. kr. sud u Rovinju!

G. 1896.

1. Pod br. 28 daje se obć. tajniku posebna nagrada. Zašto? valjda za tako uzorno uredjene dnevnike?

2. Pod br. 30 platilo se Načinoviću za staviti u red obć. račune for. 3. Zašto? Zar nije bila to dužnost g. Salara prije nego je pobjegao iz Boljuna? Zašto je dakle vukao plaću iz občinske blagajne? Odgovorite na sve to. Drugi put ćemo vam iz porezne občine Paz još tušćih narisati.

Boljunčani! Eto, kako se je vašim občinskim imanjem baratalo! Ako je medju vami još koji sliepac, neka otvori oči. Ipak jih je u vašoj občini još takovih, koji misle Mattiassicha opet zapregnut pod občinska kola! Sram jih bilo!

Dopisi.

Iz Veprinaštine, 25. marča 1899. G. dopisnik iz naših gospodskih Ičića očitovno je u svojem dopisu želju, da se i u »Našoj Slogi« koji put čita, što odluče naši poštovani suci u svetih iliti sjednicah. A baš i dobro kaže! Ter obć. glavarstvo u Kastvu daje i tiskati po sobe izvješća o svojih sjednicah a razdjeli ih medju svoje občinare; tako je i pravo. A zašto nebi i naš puk na Veprinaštini (ako ćete i na «Leprinaštini») mogao čitati, kako se kod nas vrše občinski posli? Mi nemožemo tiskati posebna izvješća, pak za to ćemo, ako nam dozvolite g. urednike, javljati našemu puku u «Našoj Slogi», što i kako se u sjednicah odlučilo. U subotu na 18. ovog marča imalo je naše novo konstituirano zastupstvo prvu sjednicu. Došlo je 16 zastupnika (od većine, 10, a 6 naših) a 1 zamjenik; manjkali su dvojica: g. Andreicich, bivši načelnik, i g. Žiganto Mate, koji su morali odputovati svaki po svojem poslu, prvi u Trst, drugi u Pulu. Program je bio dosta obširan, a kako mudro sastavljen! Nu, to nije za čudo, jer ga je napisao bivši obć. tajniki liti škrivan, — (koji i sada još privremeno tu službu obavlja) — čovjek «domaćina» (!), negda pom. kapetan. Čuli smo, da će biti taj program ovjekovječen u »Našoj Slogi«. Bilo bi i pravo! Neka baš zanj doznaju svi, i pomorski kapetani, i tajnici i škrivani, pak i gosp. c. i k. kot. kapetan Al. Fabiani. Ma, će si stalno gg. pom. kapetani ponosno junačke brke navijati, kad budu čitali tu mudrost svojeg kolege! A koliko veselje će to bit za sav škrivanski zbor i pismene ljude! Mi bi mo se odmah okladili, da će sada našeg g. škrivana ono «72 leterata» u Oprtlju imenovati počastnim članom! — Onda pak će tekar moći g. c. i kr. kot. kapetan Al. Fabiani uzdizati i hvaliti uzorno dosadanje zastupstvo! —

Oni neka se svaki po svojoj volji vesele, a mi predjimo na taj program. Sve točke nećemo prorešetati, već samo one glavnije.

Naš občinski ured će se opeta seliti, od bivšeg k novomu g. županu. Nije baš ni daleko jedan od drugoga, a kuća novoga g. župana je svakomu i bolje na ruku, jer bliže glavnoj cesti u Ičićih (Villa Virginia). Občina naravski će morat opeta plaćat najam (šit) za sobu, gdje bude smješćen ured, premda ima za občinski ured od starine kuću gori na Veprincu, koja sada stoji prazna. Ali danas su već odnošaji takvi, da sve sili niže k moru; a kako se naša krasna Opatija širi uz more prama Ičićem, a sve to više se grade nove palače i na našoj strani, pak tudja gospoda obično imadu češće posla na občinskom uredu, stalno bi bilo odviše «z ruke», kad bi bio ured gore na Veprincu; za sa to i političke oblasti više sklone Ičićem nego visokom Veprincu. Uvaživ sve te okolnosti pristalo je i naša manjina na to, neka ostane občinski ured u Ičićih kod g. župana, ali je predložila, neka se po drevnom, starinskom običaju sjednice i izbori održavaju na starom mjestu. Nu većina nije htjela za to ništa čuti, premda su uvjek hvale, da oni hoće «da bude po staru». — Mi se ufamo, ako i nismo prodrli svojim predlogom, da ćemo po vremenu dobiti na Veprincu barem kakvu podžupaniju (agenciju), kako su i po Kastavštini, tako da nebude trebalo našim ljudem iz odaljenih sela (Vedež, Zadka i drugih) za svaku malu stvar klatariti u Ičići, nego da će to lahko obaviti bliže na Veprincu. To bi, mislimo, moralo odobriti svaki pametan čovjek.

Novom g. županu odlučila se je nagrada 30 for. mjesečnih za njegov trud, i 10 for. mjesečnih za sobu, koju odstupi u svojoj kući za občinski ured. — Suci nisu niti na sebe zaboravili, pak su si na predlog starog suca i kunšiljera Jos. Andretić-Luša povećali svoje «dnevne špendlje» od 1 for. na 1 for. 50 novč. — Eh, pak što za to? Ter naši stari kažu, da tko nije sebi dobar, kako će biti drugomu!

Povišala se je plaća i obć. panduru (policaju) pod uvjet, da se u napried pristojnije ponaša nego do sada; i obć. ingarom. Kod ovih siromalin već nije išlo tako lahko, jer su «kazali» njeki od onih većih sudaca, da «s komunskimi beći treba šparat od fulminanta». Ne bi to pravilo bilo baš zlo, kad bi se rabilo ne samo za uboge lugare, koji mnogi dan proklate po dalekoj gori s komadom suhoga kruha, nego da bi se je bilo upotrebilo i kod njeke druge odštete, (što — li?), koju su htjeli naši poštovani suci od većine odlučiti bivšem županu, g. Iv. Andreicich-Golcu. U točki 5. liepog programa se štije: «*Cien škode od fr. 3000 poduesene prezplatje birsi županu I. Andreicich, i druge for. 1200 I. Hlanuda birši Consig: komutski.*» A k toj točki su članovi većine predlagali, neka se g. Iv. Andreicichu izplati odobćene ništa manje nego 2000, velim: dvi chiljade forinta za.. protočeno vino, i za to, jer je on 6 godina «bezplatno» občini služio!

O škodi, koja je bila g. Andreicichu učinjena protočenjem vina, bilo je već govora u «Našoj Slogi», koja je taj zločin odlučno odsudila, kako ga i svi pošteni ljudi odsudjuju. Ali isto tako će morat svaki razsudni čovjek, makar da je i naš protivnik, odsuditi i zlobnu navalu, kojom je »partid istrijanski« lanio na našu hrvatsku stranku sumnju, kako da je ona počinila to nedjelo iz političke mržnje. O tomu ima kod nas najrazličitijih mnienja, a nije za čudo, da se o tomu misteriosnom protočenju čuju i glasi, koji nagadjaju baš protivno zlobnoj sumnji naših protivnika, da je taj zločin naime mogao biti naručen od glasovitih naših protivnika samo s tom nakanom, da se može ozloglasiti našu stranku. To su pak sve nagadjanja, kako rekosmo, a dokazano nije ništa, pak niti to, je-li ta škoda učinjena g. Andreicichu kako županu, ili kao priznatom j odlikovanom pristaši talijanske istrijanske stranke, ili je-li taj mrzka osobna osveta! A kad je to sve nepoznato, bi-li pravo bilo, da sada občina podnese trošak od 2000 for.? A bili to bilo muško od istog g. Andreicicha, da bi on takvu žrtvu zahtjevao i primio od naše male občine za to, što je njoj 6 godina «bezplatno» županovao, ne zamoljen, već na svoju vlastitu ponudu? — Ovaj je predlog tako nedelikatan, da si nemožemo raztumačiti, kako se mogao staviti na program, i čudimo se, što je na program s takvom točkom gosp. Andj. Stiglić dao svoj častni podpis. Premda nam je g. škrivan očitovao, da je sam g. Andreicich molio, neka se stavi tu stvar na dnevni red, to bimo mi ipak još uztvrdili, da se je to dogodilo proti njegovoj volji. G. Andreicich-Golac nije doduše Bog zna kakav kavalir, (A gdje bi se bio za to odgojio? U Vedežu ne, u Rovinju kao mladić još manje, a u Africi medju crncima?! Još manje! — Opazka slagara), ali baš činjenica, da je on odabrao za putovanje u Trst dobu, kad je imala biti sjednica, nas s njim nekako smiruje, jer zaključujemo, da je on upravo svojom odsutnošću htio pokazati, da se s predlogom neslaže. — A kako se poniela naša manjina? — Muški, kako je trebalo: predložilo je, neka se g. Andrejcichu odglasuje za njegovo bezplatno županovanje u zapisnik zahvalnost zastupstva, ali za trošak 2000 for. u takvih odnošajih da nemože glasovati. A kad članovi većine nisu htjeli od predloga odustati, morala je manjina zapustiti dvoranu. Predlog je pao — na g. škrivan je izjavio, da će se o njemu raspravljati kod buduće sjednice.

Druga polovica tog predloga, naime: «Cien škode 1200 fr. I. Hlanuda, bivši consig: komutski», izgubila se je sama sobom s prvom: zapalo je sunce, nestalo je dana! A vidjelo se je, da za ovu škodu nije baš niti svatko od većine ugrijan. Neka sudi svaki sam! G. Hlanuda-Kukiću iz Strmica izgorjela je prije njekolika đedana staja (štala); u vatri poginulo i nešto rogatog blaga. Takva nesreća sigurno svakoga kruto takne — a nesretniku valja se smilovati. Naši pak občinari su i dokazali lanjske godine, a dokazuju kod svake prigode, da imaju srca za siromaha, te nebi bili protivni, da se takodjer iz občinskog imanja takovog nesretnika pomože, ako moli pomoć. — Tako je pravo! Ali u ovom slučaju nije bila pomoć zamoljena, nego bez ikakve molbenice nekako ostentativno bi stavljena ta škoda u istu točku sa škodom g. Andreicicha, a tim se dalo svakomu dosta lahko razumiti, da se tu hoće od njeke stanovite strane podmetnuti jednoj i drugoj nesreći isti postanak i uzrok. A to je očita zloba! Po našoj občini javno se govori kako o gotovoj stvari, da je oganj u »štali« Kukićevoj postao nepažnjom mlade žene starog Iv. Hlanuda; ona da je to i sama priznala rekavši svojim u kući: «nemujte me maltratat ać ja sam noseća, ako me budete maltratali, ću storit ća sam naumela». — Velimo još jedan put, neka sudi svaki sam. — Ali sada je već nesreća gotova, a g. Hlanudi-Kukiću, bivšemu kunšiljeru, ako je baš toliko potreban, moglo bi se pomoć kako svakomu drugomu siromahu — ali na takov način se nije moglo niti smjelo!

Tako je bila izerpljena ova «važna» točka, za koju bi bilo bolje, da se za nju nije znalo!

Pošto smo sada bez tajnika, bilo je odlučeno, neka se razpiše natječaj. Moglo se je poznati, da tim se kani zadovoljiti samo nekakovoj formi, a da se želi potvrditi sadanjega g. škrivana; s toga bi odlučena ista plaća, koju i on uživa t. j. 40 for. mjesečnih. Zahtjeva pak se, da tajnik pozna sva tri jezika t. j. naš hrvatski, njemački i talijanski. Natječaj će bit razpisan po odluci većine samo u službenom tršćanskom listu; stoga upozorujemo na to mjesto privatno i ovdje.

Napokon bilo je još zaključeno, da se providi «jednu tabelu, ka kaze, kade stoji Županija od komuna Veprinae»; odlučeno je neka bude trojezična, naime zgora napis njemački, na sredini naš hrvatski a zdola talijanski. I kod ove točke se razvila živahna razprava. Na predlog manjine, neka se odluči našemu jeziku na tabeli častno mjesto, članovi su većine šutili, ali njemački i talijanski jezik su živo branili. — To je starina, zar ne?!

Tako je prošla prva sjednica. Mi želimo i savjetujemo, neka naš puk Veprinački pomnjivo pazi na to, što se u zastupstvu radi, i kako koja stranka postupa. Neka takodjer naši ljudi marljivo čitaju «Našu Slogu», koja će im donašat izvješća o sjednicah, a paće tko može, neka i sam dodje, jer svatko ima pravo, da dodje poslušati. U tih sjednicah se radi za puk, a puk valja, da sam se osvjedoči, kako se zanj radi! Onda će nam se mnoge stvari razjasniti. — Završujem kao i Vaš prijašnji dopisnik sa: Dao Bog i Sveta Marija.

Čunski na 20. marča 1899. Dragi moj kumpare! Već je, hvala Bogu i doba, da ti se oglasim, zač je jur dosti brodi prejidrilo ocean, odkada sam ti zadnji put pisal. Ma če češ nuko, kada ti blaženi posli ne dadu čoviku mira ni va dne ni v noći. Sad jeno, sad drugo, tako da nigdar mira ni počitka. A mojoj ženi nigdar ni dosta. Ona ima vavik ča nabrajat. Još jedan posal ne opravim, a ona mi već nabraja sto drugih. Ja vazmen motiku ol sapun, da gren šadit kumpiri, a ona kriči, da bi tribalo sadit i patate, pak leću, pa bob, čič, biži, grašić i če ti ja znam. A lahko bi bilo, da bi čovik imil sto ruk, ma ja nimam nego dvi nikakove. Pa još ta nikakova jizbina, s kun se čovik mora hranit. Priden večer doma trudan i lačan kako i pas, pak pojin malo kumpira, ol malo patat, ol malo broskve, ol palente, napijen se prevodjena osta i to ti je. Češ čoviče, da imaš zi takovun branum volje i jakosti za štentu. Lahka je za nikih ter nikih, ki po svitu dobivaju sami, a doma jim se vaspet inkuntriva i drugi dobitak. Oni na ta mod moru z manjim trudom i bolje jest i lipo se nosit i čegod imit. Ma če češ, drugi moj kumpare, kadu nismo svi jedne sriće ni jedne pameti. A pak vaspet se uža reć, da ki umi, ima dvi, tako su niki i v Čunskom. Vidiš, kumpare! Tamo nigdi va Novajorki su niki naši principali s Čunskoga, ki su doma svoji va svojem portu ostavili svoji brodi, ke su kupili z intenecijonom, da te oni sami nolejat svaki svoj brod dokli budu živi oni, oli dokli bude durat brod. Ma ja ne znam če je, če ni, sada se i po Čunskom i po Lošinju posvnda diškuri, da te ti brodi, ki su po naših portih, nolejat niki lošinjski kapitanići, zač da je škoda, da tako lipi brodi stoje va portu debando. Ja ne znam, kakovi su va tomu zakoni od maritima, zač ja nisam mogal študijat nautiku kako i Blašića sin, ma istešo niki vranul se miša, zač se sako toliko vidi kapitat v Čunski nikih kapitanići z Lošinja. Ti znaš kumpare, da je va naših portih dosta brodi, kim su principali v Ameriki, ma me par, da se lošinjski kapitanići potežu samo za onimi brodi, kih sako toliko, a najviše pasanoga karnevala, ponese vela mareta va porat »Lege«, ki najbrže ni bil ni učinjen toliko za drugo, koliko za to, da moru brodi va njem po mareti tancat. Va tom portu ti lošinjski kapitanići pridu oščevirat brodi, a v oficiju šenšala Takovića jih bi reć kontratiraju. Koliko se do sada zna, bi, reć, da su se lošinjskim kapitanićem najveć uha latili brodi: »Flink«, »Poluš«, brod i škuna »Sorzevica« i škuna »Cattina«. Morebit bi jim se uha latila i stara, ali još pašabila navina »Baldevica«, ma ona je već do sada dobro kontratana zač, kako morebit znaš, ona već ima dobro z davni i principala i kapitana. Principal od te navini šijor Govanin, ki je na jedno oko sup, a na drugo ne vidi, već se je na to naučil, pak već više godišć pušća pur libero, neka njegovu navinu noleja on kapitan od šila i kopita. Vol dir, da mu torana konat. Ma ja ne znam če te reć principal Jakov, principal Luka i principal Martin, ako lošinjski kapitanići mislę nolejat njihovi brodi brez njihova znanja. Ako ne, da su morebit i oni kontratali, da lošinjski kapitanići pur nolejaju, dokli oni z Novajorke pridu, to bi pak bil drugi posal. Bi intanto i tu imili kakova profita. Već se veramenti diškuri od nikih faccoliči, ke da su počeli kapitanići nosit, i ti da te služit za floki na brodih. Ala kurajo, almeno ćemo čegod lipoga i finoga vidit. Još se po Čunskom diškuri, da niki od tih kapitanići užaju spat va portu, va kom je surgan »Flink«. Pasanoga kar-

(Dalje u prilogi.)

Iz Opatije. Dne 22. prošloga mjeseca obdržavala se je u prostorijama »Zore« glavna godišnja skupština pjevačkog i tamburaškog družtva »Lovor«. Pozivu odbora odazvao se je cviet opatijske mladosti — preko dvadeset kćeri i sinova najboljih naših obitelji — te dična kita naših rodoljuba, i to veleučeni gospodin Vjekoslav Spinčić, veleč. stna gospoda Antun Ellner, župnik veprinački i Mate Dubrović naš dušobrižnik, veleučeni gospodin dr. Niko Fabianić sa gospodom, te naša gospoda Ivan Fijamin i Antun Jurković. Žalimo, da nije došlo još i više naše gospode iz Opatije, a takodjer iz Voloskoga, da tako svojom prisutnošću pokažu zanimanje za ovako važno družtvo. Svrha bo družtva je uzdržavanje i širenje hrvatske narodne pjesme i glasbe u krasnom ovom našem tudjinstvom poplavljenom mjestu. Nu nadamo se, da će naša gospoda i rodoljubi, sliedeć primjer gospode, koja prisustvovahu skupštini, te koja bez iznimke pristupiše družtvu, bilo kano utemeljitelji, bilo kano podupirajući članovi, takodjer pristupiti družtvu i tako pripomoći mladim djelujućim družtvenim članovom, da budu mogli pjesmom i tamburom širiti i ljubiti hrvatsku narodnu sviest ne samo u Opatiji, već i u okolici iste, gdje žalibože imade još zavedenog našeg naroda.

O pojedim točkama dnevnoga reda skupštine, koje su se sve razborito i uzorno razpravljale, nećemo ovdje pobliže govoriti, no spomenuti ćemo samo, da se je čulo krasnih rieči, osobito iz ustiju gg. Spinčića, Ellnera i Iv. Fijamina, tako, da kada je predsjednik pozvao prisutne, da se zaključi skupština sa »Liepa naša domovina«, caklila je u mnogom mladom oku suza radostnica.

Kako čujemo pripravljaju se naši vrli pjevači i tamburaši pod vodstvom još vrlijeg sborovodje g. Artura Gervaisa za koncert, koga kane prirediti na uskrsni ponedeljak. Raspored biti će vcoma divan. Tamburati će se samo fine koncertne komade, a pjevati će se uz pratnju orkestra nekoliko krasnih hrvatskih umjetnih pjesama, medju kojima senzacionalnu »Lahku noć« od Lisinskoga, instrumentiranu po poznatom glasbeniku Falleru, te novu »Poputnicu Lovora« koju je izpjevno dični naš Emin, a uglabio družtveni sborovodja g. Gervais. Nije se zaboravilo ni na narodnu pjesmu. Marljivi bo sborovodja sastavio i instrumentirao je krasan potpourri »Polag mayade stare« iz kakvih dvadesetak najljepših narodnih pjesama, pa i taj će biti na rasporedu. Iza koncerta biti će ples. Potanje o tom koncertu javiti ćemo u budućem broju dičnog ovog lista.

Preporučamo već sada, da se pozivu odbora odazovu ne samo sva naša gospoda iz Opatije i Voloskoga, već takodjer iz Kastavšćine, Veprinašćine i Lovranšćine, da si budemo mogli u veselom družtvu pružiti ruke, popitati se za junačko zdravlje i sprovesti skupa nekoliko ugodnih sati. Godišnja doba je prijetna, a dan da prikladniji biti ne može. Do vidova dakle na uskrsni ponedjeljak!

Podružnica sv. Cirila i Metoda u Veprincu sazivlje svoje članove i prijatelje na godišnju skupštinu u prostorije g. Ivana Blagar-a u Veprincu k. br. 87 («Na-Dolcu«) na 3. dojd. aprila (vazmeni ponedjeljak) na 3 i pol sata zapodne. Program doduše kratak t. j. izvješće za prošlu godinu i izbor novoga odbora, — ali dostatan, da se pokaže, da smo još tu.

Baš s toga razloga dodajemo za prijatelje i protivnike još njekoliko rieči o našoj podružnici.

Veprinac je zadnjih godina došo na čudan glas: kod nas bo su tražili a žalibože i našli himbeni proroci istrijanskog partida tako rekuć najkrieplje zaštite. Naši ljudi nešto iz lakomosti nešto možda nadajuć se i kakvoj koristi željno su prihvatiti naopaki i zlobni nauk naših ljutih protivnika, a spojiv se njimi do kraja su mrzili, grdili i proganjanili sve i svakoga, tko je ostao vjeran pravoj a jedino istinitoj našoj starini t. j. našemu narodu slovenskomu ili hrvatskomu. Naravno je, da u takvih žalostnih okolnostih nisu ni našoj »Podružnici« evale ruže. Ali, Bogu hvala! uzprkos svim protivštinam mi ipak još živimo, pak se takodjer, ako i skromno, mičemo!

Članova je brojila god. 1898 naša Podružnica 51, izmedju tih 1 utemeljitelja i 1 podupirućega. Početkom lanjske godine ostavi našu župu dotadanji župnik veleč. gosp. *Mijo Laginja* — a »Podružnica« izgubi u njemu revnog svog ravnatelja. Na njegovo mjesto bi izabran na glavnoj skupštini g. *Ivan Bačić*, pom. kapetan i posjednik u ubavih Ičićih. Eh! znno je on, dok je još morem križno, svoju ladju mnogom olujom vješto provesti — pak ti on i našu. »Podružnicu« vodi baš sigurno proti divljim valovim strasti i nezanastva naših zaslijepljenih protivnika! Na njegov poziv sastali smo se tekom g. 1898 osim na glavnoj, još na 2 izvanrednih skupštinah, kojim je bio povod eminentno *patrijotičan i lojalan*. Lanjska godina spajala je sve narode Austrije tiesnjimi vezi sa prejasnom vladajućom kućom u radosti a — žalibože! — i u žalosti. I naša »Podružnica« nije htjela izostati. Na dan 14. agusta pr. god. pozove nas g. ravnatelj na skupštinu i obodri, neka proslavimo jubilej 50 godišnjiče vladanja našeg premilostivog cesara i kralja Franu Josipa I., polag njegove plemenite želje dobrotvornim djelom; našim odnošajem da bi najbolje odgovaralo, kad bi priredili mjestnoj školskoj mladeži malu svečanost. Taj predlog je bio rado prihvaćen, a medju članovima bi odmah za tu svrhu sakupljena znatna svota, te izabran i posebni odbor mladjih članova, da predlog izvrše. — Pripravljasmo se, da sa predobrostivim otcem — cesarom i kraljem proslavimo *radostni jubilej* — a najednom nam kruta ruka zločinca ugrabi dragocieni život majke cesarice i kraljice baciv nas svih u crnu žalost! — Što da činimo? Evo kako nas opet skuplja naš dični ravnatelj pozivom od 28. nov. pr. godine; »Nakanili smo na oslavu jubileja 50 godišnjeg v l a d a n j a Njeg. c. i k. Veličanstva, najmilostivijeg cesara i kralja Franu Josipa I. prirediti našoj školskoj mladeži radostnu svečanost. Tko od nas bio bi onda mislio, da će nas mjesec kasnije mučenička smrt naše preljubljene cesarice i kraljice *Elizabete* baciti u duboku žalost! — Tu nitna mjesta radosti! — Ali da ipak dostojnim načinom izkažemo iskreno svoje čustvo prama našem najmilostivijem cesaru i kralju prigodom slavnog jubileja, pozivamo Vas: 1) da na dan jubileja 2. decembra o. g. prisustvujete sv. misi, te toj pred oltarom Kralja svih kralja sdružite svi molitvo za našeg premilostivog cesara i kralja; 2) da se sa kupite odmah poslije sv. mise na Veprincu u kući našeg druga g. Mata Blagar-a na svečanu skupštinu, iz koje ćemo ukupnim brzojavom očitovati našem prejasnom kralju-Jubilaru svoju odanost i ljubav. *Živijo Eranjo Josip I.!* — I tomu pozivu su se članovi častno odazvali. Poslije sv. mise sakupili su se u skupštini, gdje iza pozdrava g. ravnatelja njegov zamjenik, veleč. g. župnik A. Ellner, vatrenim riečima razloži značaj jubileja. Radostno su se širile grudi slušatelja, kad govornik spomenu ljubav i vjernost, kojom je narod hrvatski branio našeg prejasnog Vladara god. 1848 u Ugarskoj, a kasnije u Italiji i kod Visa: žarko su im sjale oči kod rieči; »Braćo! veli se sa svim pravom, da krv nije voda »a mi svi smo iste krvi s onimi vjernimi »junaci, pače i mnogi od Vas i Vaših su »se zajedno s njimi borili i život položili »za Cara našeg i naš dom. Od njih smo »baštinili istu vjernost i ljubav prama pre»jasnomu Vladaru - Otcu, a tu mi danas »izkazujemo učestvujuć iskreno na njegovu slavnom jubileju — pak i tugujuć s Njim »nad užasnom smrti premile majke muče»nice, cesarice Elizabete«.

A ta vjernost posvjedočile su i sadu — suze žalostnice na lieu naših članova muževa, koji su naučeni boriti se sa uzburkanim valovim morskim, od kojih mnogi su se sa ljutim njerili neprijateljem na bojnom polju; a baš jedan od tih dičnih starina glasno je uzklikano: »Služio sam Mu a služit ću do najzadnjeg uzdisaja!« — Ova liepa manifestacija bila je priobćena odanostnim brzojavom Njegovomu Veličanstvu.

Namjeravana svečanost za školsku djecu za ovoj put morala je izostati tim više, jer i školam je bila zabranjena svaka bučna svečanost; ali obavit će se uz pomoć božju i požrtvovnih naših članova i darovatelja tekom god. 1899.

Takvo bi naše djelovanje, čedno ali dostojno, da samo već suzbija sumnjičenje i klevetanje, kojim naši protivnici ruju proti nami. Neka si oni i nadalje crne takvimi sredstvi svoja crna lica, al neka i znadu, da: *„Mi stojimo postojano kano klisurine, bio proktet izdajica srdki domovine«*. Gg. članovi i prijatelji! Do vidova — na vazmeni ponedeljak »na Dolcu!«

Slava Karletta Martinolicha. Kako smo već javili, obdržala se je prošlih dana kaznena razprava pred porotom u Gorici proti Karlu M a r t i n o l i c h u, rodjenom Lošinjaninu, koji se je najviše proslavio u Rimu i u — Puli. Tužilo ga je državno odvjetničtvo radi prevare i ponevjerenja na štetu svaka si A. R. Rossi-ja; radi pronevjerenja na štetu njekih malodobnika Dellabbro, kojim je Martinolich bio štitnik i radi toga, što je pao pod stečaj svojom krivnjom.

Mi smo već prorokovali, da će Martinolich biti riešen od obtužbe, a sada možemo to i potvrditi, jer su Furlanski porotnici jednoglasno rekli, da on nije kriv ničega.

Svakako smo imali prilike čuti liepih stvari na toj razpravi. Martinolich se klatario najprije po Italiji, zatim je bezuspješno kušao sreću neki li zadobio mjesto kod poreške »L'Istria«, a napokon došao je u Pulu, već tada pun duga i neprilika. Skoro svaki, komu se je približio morao mu je posuditi novca: njeki njegovi prijatelji spasili su svoje na dobu, a njeki su ostali »in bianco«, medju posliednjimi je i dr. Rizzi za f. 7000.—, dr. Bolmarcich za f. 1600.—, pop Scarpa, pop Basilisco, dr. Cologiorgio itd. Svaki za koju stotinicu.

Martinolichu je bio passivan »Il Giovine Pensiero«; passivne su mu bile obe tiskarne, samo gubitka je imao na dućanu papira. Ipak on je uvjek hotio igrati prvu ulogu i u gradskom i u pokrajinskom političkom životu i proći za najvećikodušnijega čovjeka, osobito u službi italijanske stranke u Istri. Pri tome je žena Martinolicheva morala pretrpiti gubitak svega, što je imala — okolo f. 50.000,— njegova sestra je morala platiti za njega kakvih f. 30.000, a svak mu Rossi tužio se je, da je istim putem išlo i njegovih okolo f. 30.000.

To je sve proizašlo na javu kod razprave a zabilježiti moramo još i to, da je u političkih informacijah (c. k. kotarsko glavarstvo u Puli) Martinolich opisan kao: *„intrigant i vrlo lukav, te čovjek, koji bi svašta počinio za svoju korist, ali je do sada znao mimoići klisure kaznenih zakona.* —

Naravski, občinsko glavarstvo u Puli dalo mu je baš protivnu svjedočbu i opizalo ga kao najpoštenijeg čovjeka, dočim je dr. Rizzi, puljski mučenik, preslušan kao svjedok, potvrdio, da je Martinolich lahkouman i da ga drži kadrim, da u svojoj lahkoumnosti počini štogod neizpravna (*„azioni non corrette*«.

Nama je drago, da je spomenuta razprava odkrila mnogu stranicu talijanskog političkog života u Istri

Kud će sada Martinolich i koji će kraj usrećiti svojom osobom, to nam nije poznato, ali istinu kažemo, da neželimo nijednomu kraju u Istri, da ga usreći.

Občinski izbori u Rovinju. Najveću talijanska občina Istre — grad Rovinj — spada medju one talijanske občine, koje neznaju što je uzorna uprava ili koje trpe na talijanskoj »f l o r e n c i« — kako bi rekao naš boljunski dopisnik. Loša uprava sa občinskim imetkom stvorila je tamo dvie stranke, gospodsku - laželiberalnu i kmetsku ili katoličku stranku. Obje stranke jesu u narodnom pogledu čisto talijanske. Kmetska stranka imala je u posliednjem zastupstvu većinu, nu to zastupstvo bijaše usljed spletaka lažiliberalne gospode i pomoću njihovih zaštitnika u Poreču i u Trstu razpušteno. Gradom upravljao je skoro pol godine upravni odbor, sastojeći od takozvane liberalne gospode. Taj odbor pripravio je i izborne listine, na temelju kojih bijahu ovih dana občinski izbori provedeni.

Gospodska stranka pobiedila je u sva tri tiela, jer se proti kmetovom ili kopačem složili svi ostali razredi gradjanstva. Na čelu kmetskestranke stoji domaći svećenik veleč. g. B. Malusa, na koga napadaju silno lažiliberalne novine, jer taj svećenik otvara svomu pukn oči i pokazuje mu prstom na oderuhe i krvopije, koji ga sišu, glodju i odiru. Taj svećenik ustrojio je u Rovinju i trgovačko konsumno družtvo, koje kvari silno poslove lažiliberalnim trgovcem i koje drži famosnjega kmeta daleko od bezdušnih gospodskih pandža. Odatle i tolika vika i krika na g. Maluša, koji nastoji, da oslobodi talijanskoga kmeta u gradu Rovinju iz grabežljivih nokata bezdušnih lihvara.

Hrvatske žrtve. — Čitamo u bečkim novinama, da je izmedju hrvatskih i talijanskih radnika zaposlenih u Holeševu kod Tešnja u Češkoj nastala strašna i krvava borba. U borbi ostala su tri Hrvata ubijena, dočim ih je šestnajst drugih ranjeno. Dvojica od ranjenika već so umrla. (Nakuadno se javlja, da je samo jedan mrtav a više ranjenih. Op. Ur. »N. S.«)

Gdje god su Talijani zaposleni, svagdje mora biti š njima borbe i tučnjave, a u obće je cielom svietu poznato, da su uvjek naoružani sa noževima ili kojim ubojevitim oružjem, zato ih upravo i mrze svi radnici ostalih narodnostih. Države bi morale na put stati toj zavazi, jer nije dana, da se ne čita, da su Talijani napali druge i počinili krvavih tučnjava, u kojima pade sijaset žrtava.

„*H. S*“.

Iz blažene zemlje. U bečkih novinah, koje su inače prijazne Italiji, čitamo, da je u Casertu nedaleko Napulja od gladi umro profesor L u c a d' A v a n z o, jer nije imao koga podučavati. Tamo bi se morali izseliti i naši talijančići, te bi se za stalno dobrahno ukrotili.

Sredstvo, da stakla ili cilindri na svjetiljkah nepopucaju. Obćenita je tužba, da stakla ili cilindri od svjetiljaka brzo popucaju, više puta i po dva, tri, jedne večeri, što je vcoma neugodno, osobito kada nije za svaki slučaj još jedno u kući.

Suvišno je spomenuti, da se mora u prvom redu pazit na to, kako svjetiljka gori, jer ako se na to negleda, i najjače staklo će popucati, ali inače se može tomu doskočiti tako, ako se naime staklo, kad se kupi, prije nego što se uporabi, stavi u lonac vode, pa na vatri ugrije tako dugo, dok je voda dobro prokuhala a tada se stavi na stranu, dok se posve ohladi i tada se izvadi staklo, koje valja dobro obrisati i na svjetiljku nataknuti. Staklo, kojim se na ovaj način postupa, neće tako brzo popucati.

Nova tvornica prediva i tkanina u Bakru. U hrvatskih novinah čitamo, da će se do mala otvoriti u Bakru nova tvornica tkanina i prediva. Tu tvornicu podignuti će posebno dioničarsko družtvo, kojemu će biti ravnateljstvo na Ricci.

Književne viesti. Sa zahvalnošću primili smo od gg. pisca, odnosno nakladnika sliedeća djela: O hrvatskim naseobinama u Moravskoj, donjoj Austriji i zapadnoj Ugrskoj. Narodopisne crtice. Sa 5 slika. Napisao Ivan Milčetić. (Pretiskano iz Vienca 1898). U Zagrebu, tisak «Dioničke tiskare» 1899.

Engleska Čitanka sa zbirkom engleskih trgovačkih listova za mlade pomorce i za školu s obilnim hrvatskim tumačem sastavio prof. Alesander Lochner. U Senju 1899. Tisak i naklada Ive pl. Hreljanovića (prije H. Lustera). Ciena 1 for. 20 nvč.

Iz Podgrada pišu nam 27. t. mj.: Zadnji snieg, komu se nismo više nadali, zddao nam je trista jada. Ovdje je naime sniežilo pet dana skoro neprestance. Vozne pošte nismo imali više dana, već su ju morali nositi. U subotu nebijaše pače nikakve. Sada je opet razvremilo, te očekujemo, da se snieg čim prije raztopi. Sreća naša, što nebijaše mraza.

Književnost.

Poziv. Nakanio sam dati štampati podpunu glasovirsku udesbu svoje pučke opere »Smiljane«, koju su moji prijatelji sa zadovoljstvom i oduševljenjem pozdravili. S toga se obraćam na sve ljubitelje hrvatske glazbe, da me podupru u ovom za moje čedne okolnosti vcoma skupocjenom podnzeću. Ne pripada mi, da sâm o svom djelu sudim i zato upozorujem na kritiku čuvenog franceskog strukovnjaka A. E. E. Vincenta, koja je kritika preštampana iz »Revue internationale de musique« u 34. broju lanjskoga »Vienca«. Tvrdnja njekojih domaćih kritičara, da »Smiljana« ne stoji na »visini« moderne glazbe, posve je opravdana i istinita, a ja se time samo dičim i ponosim. Intencija bó moja bijaše, podati svom narodu zdravu hrvatsku glazbu, pravu hrvatsku narodnu operu, čistu od svih »modernih« zabluda. Držim, da sam sa »Smiljanom« svomu narodu više koristio, nego da sam napisao čitavu seriju »modernih« opera. Da je to istina, dokazom mi je okolnost, što su se za »Smiljanu« već sada stala zanimati njekoja prva kazališta inozemstva. S toga razloga dao sam »Smiljanu« prevesti na njemački jezik i to gospodičini Luji pl. Marčani-jevoj, koja je u tom pogledu priznata vještakinja. »Smiljana« će dakle izaći sa hrvatskim i njemačkim tekstom. Spomenuti moram, da sam prošle godine operu ponovno pregledao, porazdielio ju u četiri čina i prišao na konen četvrtoga čina veliki esemble-finale. Podpuna glasovirska udesba će obsizati 30 araka u kvart-formatu, te će stojati u predbroji 5 for. Obzirom na veliki štamparski trošak ova je cijena najumjerenija, te će kasnije biti za knjižare povišena. Bit ću zadovoljan, ako pokrijem trošak: ako pak ne bi nisao dosta odziva, zlo i naopako po mene. Ipak se nadam, da ne ću nastradati, te da ću naći dosta prijatelja i rodoljuba, koji će me podpomoći. Pozivam dakle sve prijatelje domaće umjetnosti, da mi jave dopisnicom, da li su pripravni naručiti koji primjerak, da mogu bar po prilici opredieliti jakost naklade.

U Zagrebu, 18. ožujka 1899.

F. S. Vilhar.

Katoličtvo. Željom i preporukom sv. Otca pape Leona XIII. izdavat će se u Rimu djelo pod naslovom »Catholicum«, u kojem će se opisati katolička crkva našega vremena. Sv. Otac udostojno se preporučiti djelo ovim riečim: Biskupima i ostalim promicateljima liepih umjetnosti preporučamo djelo«. Izlazit će u svezcima na 4 arka 2. i 4. subote svakoga mjeseca s krasnim ilustracijama i s ovim programom: 1. Vatikanski viestnik. 2. Rimska kurija. 3. Patriarkati i biskupije. 4. Misije. 5. Crkveni zavodi. 6. Katolički pokret. 7. Znameniti ljudi. 8. Važni događaji. 9. Povjestni spomenici. 10. Znanosti i umjetnosti. Mons. Aug. Bartolini, kanonik sv. Ivana Lateranskoga, predsjednik je uredničkoga vieća, kojega su članovi ravnatelji inostranih kolegija i prokuratori inostranih crkvenih redova te podpisani. Izbor slika povjeren je vještaku slikaru Ljudevitu Seitzu, koji je i u Hrvatskoj poznat sa svojih prekrasnih affreska u velebnoj stolnoj crkvi djakovačkoj. Prvi svezak resit će vrlo dobro uspjela slika Njeg. Veličanstva cara i kralja našega sa člankom o petdesetoj godišnjici Njegova vladanja. Djelo će se tiskati u vatikanskoj tiskari u više jezika, a podpisani je preuzeo odgovornost za književni dio hrvatskoga izdanja. Što će dakle samo veći i bogatiji narodi imati, to može evo i hrvatski narod imati na svojem jeziku, ako se bude prijavio dovoljan broj predplatnika, da se barem troškovi nakladniku naplate. Ciena mu je na cielu godinu 12 for. a. vr., na pol godine 6 forinti, a na četvrt godine 3 forinta. Tko se želi predplatiti na to djelo, neka to dopisnicom izvoli dojaviti g. Dragutinu Vasiću, uraru u Zagrebu, Ilica 29. Molim onu p. n. gospodu, koja će primiti predbrojni arak, da ga izvole dati na podpis imućnijim katolicima svoga mjesta, a poslije ga poslati g. Vasiću u Zagreb.

Andrija Friš,
kanonik hrvatskoga kaptola
pri sv. Jeronimu.

«Svetište bogorodičino na Trsatu, u hrvatskom Primorju.» Povjest i Marijanski molitvenik. Nakladom istoga svetišta gospina. — Cijena prema uskusnomu vezu u platno bez slika 50 nvč., sa slikama i u kožu vezano 1 for. i 1 for. 20 nvč. Poštom 10 nvč. po komadu više. — Naposlietce: Povjest Svetišta broširanu 10 nvč., svezana bez slika 25 nvč., sa slikama 35 nvč. — Marijanski molitvenik crvenrez 60 nvč., zlatorez 70 nvč., u kosti 1 fr. 20 nvč., poštom više 10 nvč. Ako se više komada naruči, šalje se franko. — Kod veće narudžbine 20% popusta. — Uprava crkve B. D. M. u Trsatu p. Sušak.

Otvoreno pismo[1])

JOSIPU VIDOŠIĆU
občinskomu tajniku
u **Boljunu.**

Vašemu pismu od 12. ov. m. u 10 br. »Naše Sloge« niste dali pravi naslov jer pisali ste mogli Boljunčanom, koji nisu znali. Tko je njihovo ime zlorabio i time ih uvredio; a ja sam bio uvjeren, da pisatelj dopisa u 39 br. pr. god. i priposlanoga u 8 br. od 2. ov. mjeseca ni mogao biti Boljunčan, jer tako propali još nisu moji župljani, da bi bez svega razloga svoga duhovnoga pastira potvarali i ozloglašali u listu na takav nesramni način i takove sablazni pronosili. Ako dakle preuzmete odgovornost za sve laži i uvrede, molite Boljunčane za oproštenje, budući da je g. dopisnik bez znanja podpisao Boljunčane kao sokrivce, što je velika uvreda. Što kažete o nesramni agitaciji, držite zase, jer Vi i vaši prijatelji agitirate na takov način, kakor drugima predbacivate, ako su se Boljunčani podpisavali, su činili zato, da su pokazali, da je 1) sve laž — ne tobožnja nego prava — što je g. dopisnik pisao u 39. br. pr. god. i u 8. br. ov. godine, 2) da oni nisu u nikakvi zvezi u tom poslu s dopisnikom, i da je 3) dopisnik zlorabio njihovo ime podpisuć bez njihova znanja Boljunčani i da obsude sve laži, klevete i ozloglašanja nahuđeća u onih zloglasnih dopisih. Jedina istina ste napisali u vašem otvorenom pismu, *da vas Boljunčani dobro poznaju*, žalibože, još previše. Pozivljete me, da Vas tužim, a tužiti Vas neću; obtužili i odsudili ste se sami, zato popravite očito, što ste javno zagrešili i da nebudete još više kriviti Boljunčane kao moje neprijatelje, Vam očito kažem, da imam u svem občinskom okružju, koje broji okolo 4000 duša samo tri neprijatelje od godine 1895, koje Vi dobro poznate. U propovieđi nisam govorio ne o tužbi ne o dopisniku, Zdravi ostante.

Boljun 21. marca 1899.

Fran Matičić
župnik.

[1]) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo.

Listnica uprave.

Gosp. I. T. u T. Izvolite nam poslati namiru, da se osvjedočimo, da ste u istinu dne 10. dec. 1898 gosp. P. platili for. 5 na račun našega lista. —

Nadalje uplatili su za „Našu Slogu“ p. n. gosp.

B. I. Završje f. 5.— B. A. Kršan f. 3.— M. A. Kormin f. 6.—, M. M. Virovitica f. 1.25 P. I. Vodnjan 2.—, S. J. Kaštelir 12.50, V. P. Kartovac f. 2.—.

(Sliedi.)

P. n. predplatnike molimo, da paze na pošto, jer se dogodili slučaji, da je pretplatnik reklamirao list, a pošta nam ga vratila sa opazkom „retour“, „respinto“ itd. — Istodobno upozorujemo p. n. gg. predplatnike, da je konac prvomu kvartalu, te umoljavamo ih, da učine svoju dužnost naprama administraciji. —

Natječaj.

Podpisani odbor razpisuje ovim natječaj na podpore „Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri“ za godinu 1899. kako sliedi:

1.) 10 podpora po 30 for. za učenike srednjih škola.

2.) 5 podpora po 50 for. za sveučilištne djake.

Prošnje obložene svjedočbom prvog polugodišta (kolokvija), te izkazom siromaštva imaju se dostaviti podpisanomu kroz dotična ravnateljstva (dekanate) najdalje do 20 aprila t. g.

ODBOR
„Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri“.

Kastav, dne 16. marča 1899.

Mijo Laginja,
predsjednik.

Poziv na predplatu.

»Učiteljskoga glasnika«, koji će izlaziti u Zagrebu dva puta mjesečno u većem formatu od 16. stranica i omotom sa oglasima. — Cijena mu je 6 kruna na godinu.

Smjer **„Učiteljskoga glasnika“** je unapređenje u pogledu materijalnog stanja našega učiteljstva.

Prvi broj izaći će pred uskrsom i biti će razaslan učiteljstvu naše domovine sa nadom, da će ga i učiteljstvo podupriieti i jer se radi lih o boljku njegovu. Želja je takođjer, da se **„Učiteljski glasnik“** udomi i izvan učiteljskoga kruga, koji se zanimaju za napredak naših škola.

Preporuča se i pojedinim čitaonicama u našoj domovini.

Vlasnik i izdavatelj **„Učiteljskog glasnika“** jest podpisani, komu se imadu i pretplate slati.

U Grubišnompolju 8. marča 1899.

Vjekoslav Klemen
rav. učitelj.

Phönix-Pomade

Na izložbi za ujegovanje zdravlja i bolestnika u Stuttgartu 1890 nagrađjena **odlikom**, jest po umnenju liečnika i priznata sa hiljadami zahvalnica.

Jedino postojeće u istinu pravo i neškodljivo sredstvo, da gospođjam i gospodi izraste **podpuna i bujna kosa** i da zaprieči odmah **opadapanje kose i tvorenje prhuta**; ona pospješuje i kod posve mlade gospode rast **jakih brkova**. Jamči se za uspjeh kano i za neštetnost. Lončić 1 i 2 for. poštom ili pouzećem 10 nvč. **K. Hoppe,**

Beč I. Wipplingergasse 1a.

Prodaja

dobroga, naravskoga, domaćega

vina istarskoga

na malo i veliko

vlastitoga proizvoda, kod

Ivana Gržinića,

trgovca u Humu, pošta Roč (Istra).

Sve odpadke

kosti, rogove, papke, loj, šćetinu, dlaku,

mesinu

kupuje

Kemijska tvornica

za izradbu odpadaka

u Zagrebu

PAVAO BARICH

razašilje uz poštansko pouzetje pakete po 5 klg. sve franko do mesta opredielienja.

KAVU

Santos finu	1 K. for.	—.94
„ najfiniju	„ „	1.04
S. Domingo	„ „	1.26
Portorico finu	„ „	1.42
„ delicio zrnje	„ „	1.58
Moka izvorna	„ „	1.46
Cuba posebna	„ „	1.70

Prsni Čaj ● ● ● ● ● ● sa „Učke-Gore“.

Izvrstni domaći lijek proti kašlju, nakladi ili pršnom kataru; proti hrapavosti i promuklosti grla.

Cijena 50 pora

Lijekarna i Pharm.-Kemijski Laboratorij
L. CHERSETICH
Volosko — Istra.

Dobre cerkvene orgulje

sa pedalom i 9 registara

vrlo jeftino

nudja

Kunard, orguljaš. via San Michele 16. TRST

Njegova svetost

Papa Lav XIII.

sporučio je po svojem liečniku prof. Dr. Lapponi-u gosp. ljekaru G. PICCOLI-u u Ljubljani srdačnu zahvalu za priposlane Mu stakleničice

tinkture za želudac

te mu je diplomom od dne 27. nov. 1897. podielio naslov **„dvorski dobavljač Njegove svetosti“** sa pravom nositi u svojoj firmi je uz naslov takodjer grb Njegove svetosti.

Rečeni liečnik kaošto i mnogi drugi glasoviti profesori i doktori pripisuju bolestnim **Piccolli-evu želudačnu tinkturu**, koja jači želudac, povećava tek, pospješava probavu i tjelesni otvor.

Naručbe prima uz pouzdanjem upravlja točno

G. PICCOLI

ljekar pri Angelu u Ljubljani na Dunajski cesti.

Tinkturu za želudac razašilje vlastnik po 12 stakl. za for. 1.26 a. v., po 24 stakl. za for. 2.40, po 36 stakl. za for. 3.50, po 70 stakl. za for. 6.50 (poštanski paket, koji ne teži preko 5 kilogr.) po 110 za for. 10.30. L

Poštarinu mora platiti sam naručitelj.

THE GRESHAM

Englesko osjeguravajuće družtvo na životu Londonu

Aktiva družtva do 31. decembra 1897	Kruna	159.997,579.—
Godišnja uplata premija i interesa do 31. dec. 1897	„	28.823,375.—
Izplaćeno na osjeguranja i interesa od postanka družt. (1848),	„	343.860,067.—
U godini 1897. izdano 7468 polica za glavnicu od	„	67.331,351.91

Prospekti, cijenici i u obće sve druge informacije šalju se badava, ko god pismeno zapita od dolje imenovanog zastupstva, koje dopisuje u svijem jezicima.

Glavno zastupstvo u Trstu

Via del Teatro, N. 1, Tergesteo, Scala IV.

(Traže se svuda dobri agenti i zastupnici.)

Pserhoferovega

Ljekarna k „zlatnoj državnoj jabuci“

Beč, I., Singerstrasse broj 15.

I. Pserhofera pilule za čišćenje

izkušano, lahko probavljajuće od mnogo liečnika občinstvu preporučeno kućno sredstvo.

Ove pilule su one iste, koje su već od mnogo stoljeća pod imenom „pilule za čišćenje krvi“ občinstvu poznate i koje se prave samo u ljekarni k „zlatnoj državnoj jabuci“ Beč I., Singerstrasse broj 15.

Od ovih pilula stoji: **1 kutija sa 15 pilula 21 nvč., 1 zamot sa 6 kutija 1 for. 5 nvč.**

Ako se prije pošalje dotični iznos, stoji franko: 1 zamot pilula 1 for. 25 nvč., 2 zamota 2 for. 30 nvč., 3 zamota 3 for. 35 nvč., 4 zamota 4 for. 40 nvč., 5 zamota 5 for. 20 nvč., 10 zamota 9 for. 20 nvč. (Manje od 1 zamota nemože se poslati).

Umoljava se, da se izrično zahtjeva „I. Pserhofera pilule za čišćenje“ — i da se na to pazi, da nosi pokrov svake kutije ime „I. Pserhofer“ i to crvenom-tintom košto i podaka glede porube.

Balzam za zimu od I. Pserhofera 1 bonac 40 nvč., franko 45 nvč.

I. Pserhofera trpućčev sok za liečenje. Jedna bočica 50 nvč.

I. Pserhofera Kropf-balsam 1 bočica 40 nvč. franko 45 nvč.

Stollovi Kola-Preparati izvrstno sredstvo za jačanje želudca i nerva, 1 liter kola-vina III. Elixira 3 for., pol litra 1 for. 50 nvč., četvrt litra 85 nvč.

I. Pserhofera gorka tinktura za želudac (prije t. zv. švedska esencu) po lagano razteplajuće sredstvo sa ojačavajućim upljivom na želudac kad isti slabo probavlja. Cijena dasiei 25 nvč., 12 dasiea 2 for.

I. Pserhofera balzam za rane 1 flašica 50 nvč.

Tanochinin-Pomada od I. Pserhofera najbolje sredstvo da rasta vlasi, 1 kutinja 2 for.

Obiz za liečenje rana od prof. Stendela, 1 loneić 50 nvč., franko 75.

Sol za posvemašnje čišćenje od A. W. Hadrichca domaće sredstvo prosti slaboj prošlovi, 1 paket 1 for.

Osim ovdje navedenih preparata, nalje se sve u austrijskim novinama oglašene tuzemne i inozemne farmaceutičke preparate djelomice u zalihi, djelomice se ih, ako ih nema u zalihi, najbrže i najjeftinije priprayi.

Pošiljke po pošti obavljaju se najbrže, ako se prije pošalje novac, veće naručbe takodjer poštanskim pouzećem.

Ako se prije pošalje novac, (najbolje poštnom naputnicom) stoji poštarina mnogo manje nego sa poštarskim pouzećem.

nevalu, da je jenu noć bila va tom portu jako velika mareta, a justo tu noć da je va tom istešom portu bil s »Flinkom« surgan i brod »Poluš«, ki je bil, kako znaš, fabrikan na istešom škveru, na kom i »Flink«. Kako se čuje bil je tu noć i »Flink« i »Poluš« va velom perikulu. Pokli su već bili posve surg a ni na bovi, parnesla je nesrićna mareta k njim nikoga kapitanića, ki je tu noć imil prespat va Flinkovom portu. Ta kapitanić je valjda mislil, da »Flink« i »Poluš« nisu dobro armižani, pa je šal molivat gumine za ih bolje valjda vezat. Ma justo kada je molal, pride jedan veliki refud i ponese Flinka i Poluša zi svum ankorun na kraj. Srića, da ih je ponesio va mandrač na komin i tako morebit ni bilo škode, samo se ne more špjegat, kako su se pak na kominu našli na njih lošinjski kapoti. Bi moglo bit, da su Lošinjani, kada su imili poć spat obišli kade v portu svoji kapoti, pa su jih »Flink« i »Poluš« s' onun brivun na komin ponesli, kade jim bilo čekat celu noć rikuper. Su pak još ku noć nesrićne »Flink« i »Poluš« bili va istešom, ali još i va gorem perikulu, to ti moj kumpare ne umim povidat, a umim ti povidat da kapitanići va Flinkovem portu već počeli i brodi pod mamuziku tancat. Pokle su se nadivertili na toj nesrićnoj mareti, prišal je vaspet z večera jedan jaki refud i ponesal i brodi i kapitanići po svem kulfu sve tamo do pasat Smrićje. Ah da ti je kumpare bilo videti tu lipu manovru! Navina Baldevica je roncala naprid i vukla za sobu nikoga kapitanića. Za navinun se je dondoljal, valkuć drugoga kapitanića, nesrićni Flink, komu se je već prova i karma nikako previše skrivila. Ne znam je l mu se to skrivilo od sluha konstrucijona, ali od strapnei, ma bilo će bilo, grubo ga je vidit i bašta. I još su toga netermantnega Flinka niki furbi od principali klali, da bude na rikuper, kada se imaju na bovah skarcivat žene s malum dicm. Kade je ono ni prova nikarma, ni makina za ta posal. Ja se ne bih fidal poslat onakova na rikuper neanke za moju našku, a kamo za ženu i za dite. Pred malo vrimena morala se je po nesrići prija dobe s ditetom skarcat jedna brižna žena. Kada je vidila, da bi mogla perikulat, zvale je barzo Flinka na rikuper. A Flink mesto da brižnu ženu rikupera malo je falilo, da ju ni pustil, da se pogubi. Ma za pravo reć, ja se ne čudim Flinku, ki je od drva kako i tačina, pa ne more ni imit pameti, nego se ja samo čudim onim, ki su ljudi i ki se drže mudri, pa su ga onakova za ta posal klali. Oni su dà uzrok, a ne ni Flink ni njegov kapitan, kada je mukina posve nevaljuta. Za navinun Baldevica i za krivim Flinkom bordižći su zi svojimi kapitanići put Smrićja—još i brod i škuna Sorzevica, ki su, kako se čuje, jako ugodni kapitanićem, zač da su još novi, pa škuna Cattina, isto nova, za ku se dušeno čuje, da ju misli nolejat niki principal, ki stoji nigdi na lošinjskoj pijaci. Ne bih ti imil povidat ako je još ki brod z onim refulom put Smrićja bordižal. Mej kapitanići znam, da je bil i principal Blašić, ki jim je tribida rabil za pilota i v Jakovića portu i v kulfu do Smrićja, kako je i Juda služil za pilota onim, ki su otili latit Isukarsta. Furbo ti je nebore ta naš principal Blašić. On već puti zna parvi bitit kamik, pa barzo ruku sakrit i tako najzad sve drugi poberu. Ma pustimo ga za danas, imat ćemo vrimena i njega šaldat. Ako Bog da, kumpare, barzo ću ti se vaspeta javit, a za danas dosta, zač se žene bojim. Ša je nikamo mlit za palentu, pa se je kvaljda nigdi začakulala i srića moja, da je tako, zač ako bi me maška pišnć, čuł bih litanije. Luhko, da bi mi i pero i karta skočila v oganj, pa bin sve zgubil, če sam ti napisal. Žutra ću zet sobun na polje motiku, sapun i maškin, a se intendi i maršun, pa će bit kuntenta, zač će mislit, da ću puno štgntat. Aha, čujem ju, da nigdi laje, moram dolinit i spravit, dokli ne kapita v kuću.

Bog kumpare moj i pozdravi tamo našin, a tebe pozdravlja tvoj virni kumpar

Menigo.

Jurina i Franina.

Jur. Govore, da je dobro lanjsko lito kumpir u Marčani urodija.

Fr. Govore, da je; jedan da je sam peza 33 kila.

Jur. Zato i je bila pršišjon s dvami popi.

Pogled po svietu.

U TRSTU, 29. marča 1899.

Anstrijski parlamenat imao bi se sastati tekar mjeseca septembta t. g. i to glavno radi izbora u delegacije, koje će zasjedati koncem oktobra ili početkom novembra.

Za koji dan izdati će austr. vlada na temelju §. 14 naredbu za produljenje proračunskog provizorija za daljnja tri mjeseca. Nu ako se nesastane carevinsko vieće prije septembra, morati će vlada još jednom izdati jednaku naredbu za daljnja tri mjeseca.

Glavna glasila desnice pišu, da bi se imao sastati do mala izvršujući odbor desnice carevinskoga vieća u Beču, da se posavjetuje o položaju i da pita vladu što kani poduzeti za poravnanje jezikovnoga spora u Českoj.

Dne 9. aprila sastati će se u Beču ponzdanici njemačkih opozicijonalnih stranaka carevinskoga vieća, da sastave zahtjeve austrijskih Njemaca. Od zemaljskih tabora ove polovice monarkije nekoji su jurve zaključili zasjedanje a drugi su jošte na okupu.

U galičkom saboru prihvaćen bijaše predlog većine, da se pooštri saborski pravilnik. Tim se daje predsjedniku sabora veću moć kod razprava. Proti predlogu bijahu rusinski zastupnici i socijal-demokrati. Socijalistička stranka priredila je na večer istoga dana demonstraciju proti saborskoj većini. —

U stalnom odboru moravskoga sabora predložio je jučer češki zastupnik Stransky, da se razpravlja o jezikovnom pitanju u Moravskoj. Većina odbora zabacila je taj predlog te bijaše zaključeno, da se taj odbor sastane opet nakon dva mjeseca.

Prvak mladočeške stranke dr. Herold govorio je dne 27. t. mj. na skupštini birača u Časlavi, gdje je izjavio, da će mladočeski zastupnici samo takvo riešenje českoga pitanja prihvatiti, po kojem bi bila sačuvana podpuna ravnopravnost češkoga jezika i jedinstvo kraljevine, te po kojem bi bila provedena podpuna jezikovna ravnopravnost po istom načelu u svih krajevih kraljevine Češke.

Iz **Srbije** javljaju, da je turska vlada naložila svojim komisarom na srbsko-turskoj granici, da razprave u sporazumu sa srbskimi adaslanici sva pogranična pitanja i da ih što prije u red dovedu. U jednih bečkih novinah čitamo, da radi nesretni razkralj Milan na tom, da se Srbija zarati sa Bugarskom, jer da hoće osvetiti Slivnicu, pošto su sada za to spremne srbske čete. Svaki prijatelj Srbije mora želiti, da se tu vratolomna namisao Milanova neoživotvori.

Sa Cetinja pobijaju Slavenom neprijateljske glasove kako da bi bili prijateljski odnošaji izmedju Petrograda i Cetinja ohladnjeli. Kao dokaz tomu navadja se najnoviji posjet knežević Danila u Petrogradu.

Iz Bugarske javljaju, da kane macedonski odbori za oslobodjenje Macedonije odaslati novu spomenicu zastupnikom vlasti, koji će se sastati mjeseca maja u Haagu, da razpravljaju o predlogu cara Nikole sa sveobće razoružanje.

Ruski ministar Muravjev odpravio je dne 23. t. mj. na zastupnike Rusije u inozemstvu okružnicu, u kojoj ih pozivlje, da se zahvale svima, koji su budi brzojavno budi pismeno izrazili caru svoje odobrenje radi njegova zauzimanja za sveobći mir.

Talijanski kraljevski supruzi pripravljaju se na putovanje na otok Sardiniju, kamo će krenuti dne 10. aprila. Talijanske novine pišu, da je ruska vlada odaslala sv. Stolici notu, u kojoj da se govori velikim poćitanjem o sv. otcu Lavu XIII. i u kojoj, da se navadja razlog radi kojega neće biti sv. Stolica pozvana na konferencu za sveobće razoružanje. Taj prividni razlog imao bi biti, što su pozvane na konferencu samo one vlasti, koje imadu stalnu vojsku.

Različite viesti.

Tršćansko-koparski biskup presvj. g. Andrija M. Sterk polazi — kako nam se s prijateljske strane javlja — poslije uskrsnih blagdana u Rim, da se pokloni sv. Otcu papi Lavu XIII.

Ustoličenje novoga župnika. Veleč. g. Šime Frulić novoimenovani župnik u Grdoselu, bijaše dne 16. t. mj. ustoličen u svojoj novoj župi. Čestitamo srdačno g. župniku i tamošnjemu našemu puku, koji dobiva u osobi g. Frulića velevriednoga pastira i čestitoga rodoljuba.

Imenovanje u sudstvu naše pokrajine. Ministar pravosudja imenovao je c. k. kotarskoga sudca u Buzetu g. dra. Antuna Barzelatto savjetnikim kod okružnoga suda u Rovinju.

Novi branitelj u kaznenih poslovih. U listinu kaznenih branitelja kod c. kr. zemaljskoga suda u Trstu unešen je veleuč. g. dr. Edvard Slavik, koji je nedavno ovdje položio odvetnički izpit.

Civiltà Cattolica». Na naš zadnji članak o rimskom listu i o odnošajih u Istri, priobćenih u tom listu, imademo nadovezati još sliedeće opazke. Taj list uredjuju oci Isusovci, i to iz te družbe najbolji muževi. Oni su puni znanja i visokog uma, pa nam je začudno kako se dadu zavesti od pristranih i bezdušnih dopisnika iz Austro-Ugarske. Da se šta takova u budućne nedogodi, pozivljemo ono častne članove te družbe, koji dolaze godimice u naše strane propovjedati rieč božju, da upute svoje drugove u Rimu, napose one kod uredničtva spomenutoga lista o pravom stanju odnošaja u našem Primorju, Dalmaciji itd. Oci Isusovci dolaze k nam na sv. poslanstva, te u mjesecu maju, o korizni itd. te imadu liepu prigodu, da upoznaju naš puk, njegove patnje i težnje i težko njegovo stanje, u kojem se nalazi krivnjom ljudske zlobe i nepravde. Oni su dokle dužni, da poduče o svemu tomu svoje drugove u Rimu, te da im kažu, da je naš puk dušom i tjelom odan sv. vjeri svojih otaca, da on želi, da mu se sačuvaju i u crkvi povlastice jezikovne i da je željan prosvjete, koju mu brane njegovi narodni protivnici, medju koje spada i onaj dopisnik lista «Civiltà Cattolica». To je častna zadaća otaca Isusovaca, koji nadaze svuda medju našim narodom toli živa odziva, da su se češće i sami o njemu najpovoljnije izjavili. Naš hrvatski narod neteži za tudjim, već zahtjeva jedino ono, što ga po božjih i ljudskih zakonih ide.

Sastanak talijanskih zastupnika na istarskom saboru. Dne 24. t. mj. sastali se talijanski zastupnici na istarskom saboru na poziv klubskog predsjednika dra. *Babbe* u Trstu. Koliko je došlo na javnost o tom sastanku, doznajemo, da je talijanska saborska većina izjavila, da će sudjelovati kod razprava u Kopru, nu da žali što vlada sazivlje sabor izvan zakonitoga sjela. Gledе vladine zakonske osnove za prenos sabora i zemaljskih ureda iz Poreča u Pulu, očitovala se većina prisutnih, da će glasovati za osnovu ako vlada pristane na njezine uvjete. Ovi uvjeti sastoje u velikoj novčanoj odšteti i u još većih narodnostnih povlasticah, koje idu za tim, da se Hrvate i Slovence Istre izruči Talijanom na milost i nemilost.

Za »družbu sv. Cirila i Metoda» te za «Bratovšćinu hrv. ljudi u Istri» darovao je gosp. Ivan Pujman iz Vodnjana po 1 krunu.

Koncerat «Lovora» u Opatiji. Hrvatsko pjevačko i tamburaško društvo «Lovor» u Opatiji priredjuje u ponedjeljak na 3. aprila 1899. u prostorijah «Zore» svoj sedmi koncert s plesom. Razpored koncerta jest sliedeći: 1 *a)* Zaje: «Izvadak iz opere Zrinjski», *b)* Mascagni: «Intermezzo iz opere Cavalleria rusticana». Udara tamburaški sbor. 2. *a)* Gervais: »Poputnica Lovora», *b)* Zaje: «Večer na Savi«, pjeva sbor uz pratnju orkestra. 3. *a)* Brož: «Potpourri česko-moravskih pjesama», *b)* Zaje: «Domovini i ljubi». Pjesma; udara tamburaški sbor. 4. *a)* Lisinski: «Lahku noć». *b)* Gervais: »Polag navade stare». Potpourri hrv. narodnih pjesama, pjeva sbor uz pratnju orkestra. Igrat će opatijska ljećališna glasba, a koncertnim dijelom ravnat će društveni sborovodja p. n. gospod. Artur Gervais. Početak točno u 8 i pol sati na večer. Ulaznina: 2 krune po osobi.

Godišnju skupštinu održavati će na mali vazam (osnina uskrsa) podružnica «družbe sv. Cirila i Metoda» na boljunskom polju. Ovim se pozivlju gg. članovi, da se potrude u što većem broju na tu skupštinu. Hrvati iz boljunskoga polja imali bi pokazati i ovaj put, da svećaju plemenitu svrhu naše družbe. Poslije skupštine biti će tombola.

Slavnomu c. k. ravnateljstvu pošta i brzojava u Trstu do znanja. Iz Baderne, obćina Poreč, pišu nam 27. t. mj. Dne 25. t. m. proglasi obć. sluga u Baderni, da je njesto poštenoštra za Baderni otvoreno, i da valja molbe uložiti u roku 3 čedna. Na naš zahtjev pokazao nam sluga taj natječaj c. kr. ravnateljstva pošta i brzojava u Trstu, koji je datiran dnevom 4. t. m. Natječaj zatvara se dakle upravo dnevom, kad se je to htjelo u Baderni proglasiti t. j. 25. t. m. Župan — delegat kaže, da mu je podeštarija to prekasno poslala, i da on nije mogao prije javiti. A znao je o tom prije — i u pravo vrieme — onaj, koga podeštarija u svih stvarih brani i zagovara, te bi htjela, da isti sva uplivna njesta ovdje zauzme. Ovaj je, kako se čuje, i u pravo vrieme prasio za to njesto, te se porugljivo smijao, kad je obćinski sluga to ostalim obćinarom javio. Taj ljubljenik talijanske klike i podeštarije je poznati Burić, čovjek za koga osim talijanaša, nitko nemari. Prosili bi bili za to njesto i naši ljudi, sposobniji i pošteniji od Burića, da nam se je to u pravo vrieme javilo.

Molimo Vas, javite to u »Slogi«, te upozorite c. kr. ravnateljstvo pošta, da se to popravi, odnosno, da se otvori drugi natječaj, i da se to bolje i u pravo doba javi.

Zapisnik izvanredne svečane sjednice obćinskoga zastupstva u Kastvu održavane dne 28. novembra 1898. povodom 50. godišnjice nastupa vlade Njegovoga Veličanstva Prejasnoga Gospodara Cesara i Kralja Frana Josipa I. dne 2. decembra 1898.

Pod gorajim naslovom primili smo zahvalnom od sl. glavarstva obćine Kastav odnosna izvješća o sjednicah onoga zastupstva od dne 28, 29 i 30 novembra 1898.

Glavna skupština. U nedjelju dne 9. aprila biti će redovita godišnja skupština ženske podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Kastvu u prostorijama »Narodnog doma«, na koju se najuljudnije pozivlju članice.

Odbor.

Zabranjen sastanak u Koštaboni. Za prošin nedjelju dne 26. t. mj. ureklo je političko družtvo »Edinost« javni sastanak u Koštaboni. Odnosna prijava na c. k. političku oblast u Kopru bijaše povoljno riešena i sve bijaše za sastanak pripravljeno. Narod naš u Koštaboni i u susjednih njestih očekivao je željno odbor političkopa družtva i narodne zastupnike, koji su kanili taj sastanak posjetiti. Nu zadnji čas bijaše sastanak zabranjen. Malo dana prije sastanka doznali smo iz Kopra, da su i tamošnji Talijani suglasno sa narodnimi odpadnici iz Ponjana podnieli prijavu na političku oblast za sastanak u Koštaboni. Taj tobožnji sastanak imao je biti u istom njestu, u isti dan i istu uru. Tko da neuviđi u tom talijanašku spletku ali mi toga talijanašom nezanjeramo znajuć, da se oni svuda i svagdje posluženju bilog kojeg sredstva samo da postignu svoju svrhu. Oni su bez dvojbe i u ovom slučaju urekli sastanak jedino radi toga, da nebude nijednoga ni drugoga sastanka. Tako se i dogodilo! U subotu po

noći primio je predsjednik političkog družtva »Edinost« brzojavnu zabranu sastanka od političke oblasti u Kopru, kojom kaže, da se sastanak obzirom na javni mir i red nemože dozvoliti. Sastanak »Edinosti« bijaše dakle brzojavno. zabranjen pošto je već predsjedničtvo imalo pismenu dozvolu od strane političke oblasti u Kopru.

Ovoga postupka političke oblasti nemožemo nikako shvatiti. Naše političko družtvo prijavilo je prvo sastanak; imalo je zanj dozvolu, na to dodju narodni odpadnici sa prijavom na sastanak, to im se dozvoli pak zadnji trenutak zabrani se jednim i drugim!! Po našem sudu imala je politička oblast u Kopru ostati kod prve dozvole a odpadnikom nije imala nikako dozvoliti sastanak u istom mjestu, u isti dan i u istu uru. Nu kad bi se i bilo oddržavalo oba sastanka u istom selu i u isto vrieme, s naše strane nebijaše nikakve pogibelji za poremećenje mira i reda, jer smo mi u Šmarju pokazali, da bijahu posve suvišni oni oružnici, koje je politička oblast tamo na sastanak poslala.

O dozvoli talijanskog sastanka pak o zabrani jednog i drugog pronose se različiti glasovi, koje ovdje priobćiti nemožemo, nu koji će doći na svietlo na pravom mjestu. Toliko da znanja talijanaškim spletkarom na Koparščini i njihovim zaštitnikom u Kopru.

Budući sastanak u Koštanboni. Pošto je politička oblast u Kopru zabranila javni sastanak, koji bijaše určen za prošlu nedjelju u Koštanboni, prijavilo je političko družtvo »Edinost« novi sastanak za nedjelju poslije uskrsa t. j. 9. aprila u istom mjestu, u istu uru i sa istim programom. Nadamo se, da će politička oblast u Kopru dozvoliti istoga dana samo jedan sastanak, koji njoj je na vrieme prijavljen, te da neće trebati izdavati zadnji čas brzojavne zabrane, kao što se je dogodilo zadnji put. Ako je stalo talijanaškim spletkarom na Koparščini zbiljа do sastanka, neka ga ureku na drugi dan ili na drugo mjesto. Njihova ponovna prijava za sastanak u isti dan i u isto mjesto, značila bi, da im nije stalo do sastanka, već jedino do spletkarenja, a takvoj spletki imala bi odlučno na put stati politička oblast.

Na budući sastanak doći će osim odbora »Edinosti« i narodni zastupnici, koli zemaljski toli državni, te smo stalni, da će biti veći uspjeh nego li bio prošle nedjelje. Ovakvom neočekivanom zabranom puk se samo još većma razpaljuje pak će poharliti u većem broju i sa većim oduševljenjem na prijavljeni sastanak.

Za javni mir i red neima se politička oblast plašiti, jer naš narod nečini izgreda niti prouzročuje nemira — ako s ga na miru pusti. Politička oblast neka pripazi dakle na talijanske smutljivce i nemirujake a mi njoj jamčimo, da tada do nemira i do nereda neće doći.

Predsjedničtvo političkoga družtva »Edinost« podnesti će u pravo vrieme utok proti zadnjoj zabrani političke oblasti u Kopru.

Ministar trgovine, baron Dipauli, boravi u našem gradu od 26. t. mj. G. ministar posjećuje u družtvu poglavicah oblasti obrtne zavode, arsenal, slobodnu luku, razna javna i privatna poduzeća. Dne 29. t. mj. prisustvovao je porinuću Lloydovog parobroda: »Nadvojvoda Fran Ferdinand«.

Prosvjed odvjetničke komore za Trst i Istru proti porabi hrvatskoga i slovenskoga jezika na sudovih. „Odvjetnička komora u Trstu prihvatila je na glavnoj skupštini dne 28. jenara t. g. predlog, da se naloži delegaciji iste komore, da podnese na ministarstvo pravosudja prosvjed proti porabi slavenskih jezika (idiomi slavi) kod sudbenih razprava, spisa i kod upisa u gruntovne knjige. Tom porabom, da se prieči sudbenu upravu u njezinom poslovanju: njom da se vriedja starinske narodnostne predaje sudova i da se istom podkapa neodvisnost sudaca.

Držimo, da bi bilo suvišno pobijati ovaj prosvjed talijanskih odvjetnika, koji se očito protivi zakonima drž. tem. i koji će bez dvojbe naći ono vrieme, koje je i ostavio.

Zatvoren bivši občinski načelnik i sadašnji tajnik u Miljah. Talijanske novine pišu, da je dalo državno odvjetničtvo zatvoriti bivšega občinskoga načelnika u Miljah Ubaldini-a i občinskoga tajnika Impastari-a radi promevjerenja občinskoga novca. Občina Milje spada medju one nesretne občine Istre, kojimi tako uzorno upravljaju naši narodni protivnici.

Samoubojstvo. Kad je već naš list bio pripravan za tisak, došla nam je iz Liburnije viest, da se je ubio kod Prvačine (u Goričkoj) Ivan Andreicich, bivši načelnik občine Veprinac, posjednik u Ičićih i jedan od talijanaških prvaka u Voloskom kotaru. — Bog mu se smilovao duši!

Austrijsko družtvo za unapredjivanje ribarstva oddržavalo je u subotu svoju jedanaestu glavnu skupštinu, koju je posjetilo što domaćih što izvanjskih članova okolo 40. Medju izvanjskimi članovi bijahu i presvj. g. dr. Dinko Vitezić te pl. Vukotić, zastupnik na carevinskom vieću iz Dalmacije.

Veprinačkoj podružnici sv. C. i M. darovaše za školsku svečanost, na proslavu 50 god. jubileja Nj. c. i kr. Ap. Veličanstva, Franu Josipa I. Gg. Ellner Ante i Andre Peršić po 5 forinta, gg.: Bačić Ivan, pom. kapetan 3 for., Barbić Miho, kapelan 1 f. 50 nvč., Stiglić Ante 1 f., Peršić Ivan 1 f., Poščić Josip Cimbić 1 f., Tancabel Mate 1 f., Žiganto Ivan, bogoslov 1 f., Tancabel Ivan, družtveni tajnik 1 f., Bačić Ivan ml., strojnik 1 f., Poščić Josip ml. 1 for., Bazg Ivan 1 for., Haidinger Miho 1 f., Blagar Ivan, družtv. blagajnik 1 f., Bazg Ivan (drugi put) 50 nvč., Rumac Frane 50 nvč., Andretić Josip 50 nvč., Žiganto Ante 50 nvč., Jelotić Josip, kovač 50 nvč., Martinčić Anton 50 f., Hlanuda Ivan 50 f., Blagar Mate Frčić 50 nvč., Dobrec Ante 30 nvč., Aničić Mate 50 nvč., Aničić Ivan 50 nvč., Kadmen Juraj 50 nvč., Korić Ante 50 nvč., Žigulić Ivan 50 nvč., Dobrec Ante (drugi put) 10 n., Andretić Josip Paron st. 50 nvč., Andretić Josip Paron ml. 50 nvč., Marelja Anton 50 nvč., Makuc Stjepan 50 nvč., Makuc Ante 50 nvč., Lučetić Andre 50 nvč., Tancabel Mate (drugi put) 50 nvč., Žiganto Josip 10 nvč. Kod vjenčanja gg. Korić-Turčić na Iki rodoljubni svati (20./8. 1898.) 14 for., «Na Dolcu» prodana dražbom cigara za 2 f. 86 nvč., i jedna butilja (2./12. 1898.) 1 f. 20 nvč., darovan ostatak računa «na Dolcu» 12 nvč., pečat pomirbe naših mladih sokolova Minak-Bačić 5 for., oprost od čestitanja za novu godinu Ellner i Barbić 2 f. 50 nvč., Ellner-Barbić mjesto brzojava vč. g. dekanu A. Nežić 1 f., rodoljubno družtvo za hrvatskim stolom u Poljanah «na Antonju» za oprost čestitanja našem »Toninu» 7 f. 50 nvč., na oslavu pobjede u I. tjela obć. izbora na Veprincu-družtvo u Ikoj 8 f. 14 nvč., g. Petar Jurković obć. zastupnik svoju dnevnicu od občinske sjednice 1 f. 50 nvč., (četvorica njegovih drugova od «manjine» odstupaju svoju dnevnicu u korist siromaha.) Ukupno: 79 for. 82 nvč. Darovateljima srdačna hvala! Dao Bog, da se možemo «k lletu» opeta zahvaliti!

Sveslovenska radnička svečanost. Dne 28. maja t. g. vršiti će se u bielej Ljubljani svesl. radnička svečanost. Posebni odbor poziva na tu svečanost ne samo slovenska radnička družtva nego i pojedine radnike Slovence i u obće Slovence te sve prijatelje slovenskoga radničtva.

Posujilnica i hranilnica u Kopru ukojižena zadruga sa neograničenim jamstvom oddržavala je dne 26. t. mj. svoju redovitu godišnju skupštinu, na kojoj bijahu godišnji računi potvrdjeni. Iz tih računa vadimo, da je zadrugi pristupilo 45 zadrugara: da ih je imala ukupno 552 sa toliko dionica. Prometa bilo je prošle godine 32.289 for. 86 nvč. Čistoga dobitka imala je posujilnica 805 for. 83 nč., koji su uvršteni u reservnu zakladu, koja iznaša sada 8610 for. 35 nč. U dobrotvorne svrhe darovala je posujilnica 100 for.

Talijanska kultura i bruttura u Višnjanu. Od tamo pišu nam 17. t. mj. Ako občina izloži kakav oglas — a svi žalibože talijanski — ne samo što ga kidaju i bacaju — dakako po noći uviek — nego još dolaze i u občinski trieni, pa ih olovkom mrče. Tako su oni od jezika Luchenia razdrli i kraljevu zahvalu. Biedni Forabosehetto! Toliko godina univerze i ništa ne izaći, a od toliko mjesta zapitanih, nijedno ne dobiti, pak i od onog unosnog mjesta biti odpravljen!!! Pa da se Višnjan nema ponositi takovim Salamonom? A kad krčmar Declich insultira tajnika, zašto ga nezna ukoriti? Zar misle sinovi djedovske kulture, da fini gospodin talijanski neima pustiti prolaziti miruu čeljad mirno putem proći već svakoga insultirati? Fina li su ta gospoda talijanska!

Sastav komisija za predstojeće izbore u Pomjanu i u Marezigah. Na zadnjem javnom sastanku u Šmarju, bijaše priobćen predlog, da se zauzme političko družtvo »Edinost« kod c. kr. namjestničtva za to:

1.) da budu u komisiji za riešavanje reklama proti izbornim listinam u občinah Pomjan i Marezige obje stranke t. j. slovenska i talijanaška jednakim brojem članova zastupnne; 2.) da bude sastavljena izborna komisija za provedenje izbora u Pomjanu i u Mareziguh tako, da se onemogući kod izbora svaka neurednost ili nezakonitost bilo s koje strane.

Vršeć taj zaključak rečenog sastanka bio je predsjednik političkoga družtva »Edinost« kod c. k. namjestnika prenzv. g. grofa Goëssa, komu je stvar razložio i na uvaženje preporučio. G. namjestnik pobilježio si je one pravedne želje našega puka na Pomjanščini obećav poduzeti shodna, da se nikomu krivica nedogodi nakon toga?

U komisiju za riešavanje reklama, nebijuše od četvorice imenovanih članova uzet niti jedan iz slovenske stranke, a u komisiju za provedenje izbora u občinah Pomjan i Marezige imenovan bijaše jedan Slovenac i trojica pristaša talijanaške stranke. U obih komisijah sjedio je il će sjediti kao predsjednik poznati talijanaški pristaša Gugnaz (Gonjač).

Ako još rečemo, da je u obih onih občinah po zadnjem popisu **6000** Slovenaca i samo **300** Talijana (talijanskih pristaša) tada nam zaista ne treba dalnjega tumača k odnošajem na Pomjanščini.

Odsudjen Krstić. Pod tim naslovom donieli smo u zadnjem broju viest, koju nam treba u toliko popraviti što Dr. Krstić bijaše tužen samo radi prestupka po § 279. k. z. i prekršaja po § 312. k. z. te odsudjen radi posljednega na globu od 35 for. pretvorivu u zatvor od 7 dana za slučaj neutjerivosti. Krstić nebijaše dakle tužen radi zločina.

Austrijski nespašeni u Rimu. U vječnom gradu imadu austrijski nespašeni, koji se tamo izseliše ili pobjegoše podporno družtvo pod naslovom »Triestee Trento«. Družtvo to imalo je jučer glavnu skupštinu, u kojoj se je izreklo zastupstvom Trsta i Kopra zahvalu za priposlanu im novčanu pripomoć, i u kojoj bijaše izabran novi odbor. U taj odbor bijahu izabrani i sliedeći potomci starih Rimljana: Načinović, Budić, Rodicu, Popović i Dobrila.

Tužno li Italije su ovakvimi pomoćnici!

Naknadni izbori za občinu Višnjan. Talijanaški zastupnici I. izbornoga tjela u Višnjanu dali su ostavku videći da ne mogu po miloj volji vladati kako bijahu tomu vični. Radi toga su se obavili prošloga četvrtka za I. tjelo naknadni izbori. Izabrani bijahu i u tom tjelu svi predloženi hrvatske stranke. Sve poznate talijanaške spletke nisu ovaj put ništa koristile. Tako neima sada u onom zastupstvu nijednoga talijanaškoga zastupnika, na čemu čestitamo srdačno našim tamošnjim biračem i njihovim prvakom.

Iz Veprinca. — Moj dragi barba Tončić. — Lovrun. — Vam dajem na znanje, da sam prijel Vaš zadnji list. Lepo Vas molim, da mi oprostite, ako Vam nisam valje odgovoril. — Ča ćete no! Vavek pride ki ta zlodej. — sad ovo, sad ono, toliko da se človek nemore pravo ni obrnut.

Dunke kako vidin — Vam je jako drago, da smo pul zadnjeg, naši izbori dobili prvo telo. Vi pravo govorite, da je prvi korak već učinjen, a drugo da će prit sve malo po malo, ako Bog da i sreća junačka. Samo kurajo i zdrave jetra. Tako mi smo učinili našu dužnost, a sada gledajte, da i vi dragi učinite vašu. Nego ča Vam ja to govorim!... Kako da Vi ne znate ča Vam je delat, a ča ne. No samo neka Bog blagoslovi Vaš trud i neka dà, da se do ki mesec budemo mogli veselit i mi s vami, kako se sada veselite vi s nami. Dunke: »Orajt — salabobić!» kako smo ono govorili, dokle smo va Londonu navigevali.

Pitate me, da ča ja mislim od onoga vina, ko je ono steklo va Golčevoj konobe. Ča ja mislim? Ja mislim i za stalno držim, da su svi oni foji i ljudi, ki govore i pišu, dà su ono Hrvati storili — najveći hupezi tujega poštenja. Zač kako more jedan pametan človek okrivit nekega, da mu je neč storil, ako ga ni sam svojemi očijami videl? A su ti talijanski ništeti morda videli, da je ono storil ki Hrvat? Toliko njim duša raja videla, amen — koliko su oni to ni čuli ni videli.... A ni to ni dosti. Još su morali va tu crnu i grdu kašu pomešat i časno ime mušega Gospodina Špinčića, kako da je tobože on sam svemu temu kriv. A Bog ih šental — ter ih šental — kada ne znaju ni ča bleju. Dunke mane su ov neki dan pofalile četiri kokoši, — pak ča ja sada rečem, da mi ih je zel on Bartolić z Rovinja, — ča mislite, da mi se ne bi zato smel vaš široki svet? I kako da bi — ma ča ćete šperat od oveh naših zalupanch Kalabrezi, kim je već Bog zel i pamet i razum. A ne znaju te prazne tikvi, da kada govore, da su ono storili Hrvati — da sami na sebe hitaju sramot i blato. Ja, sami na se — zač su svi oni skupa i Tonin i Golac i svi Leprinčani kolikogod ih je Bog dal svi su pravi rodjeni Hrvati — svi do jednega, i to samo za to, zač se zajik, kega su govorili njihovi stareji i kega govore i oni sami zove i zval se i zvat će se hrvatski, — a komu je materinski zajik hrvatski — taj je bil — je i će bit samo Hrvat — ja — samo Hrvat, pak magari; da se on na glavu stavi, on neće ostat ako ne Hrvat i Hrvat, a komu ni pravo neka se lepo zuje.

Vi me pitate, da Vam reći, ča ja mislim, ki je ono mogal protočit. Ja — dragi moj barba Tončić — nisam ni kudlak ni štrigun — pak Vam ne znam niš o tem stalnega povedat. Nego kada smo jušto na tem pogovore, pustite, da Vam povedam je dnu malu štorijicu.

Bil vam je nekada nejde preko Učki neki čovek, ki je trgoval s vinom. Bilo je puli njega beči kako blata a kanoba puna vina. Nego jedan lepi dan ta je trgovac odprl konobu i plačuć je ljudem pokazal celu lokvu vina. Kroz noć mu je bilo proteklo to vino, ča ga je imel va bačvah.

Ljudi se počeli čudit i zlamenjevat: Ki je — ki ni? — Šuspetali su i na ovega i na onega — najzad su pomisleli, da mu ni to morda opravil kigod furešt, kemu se je ta gospodin morda zameril dokle je još bival va Merike — zač, valja da znate, da je ta trgovac bil neko vreme i va Merike — pak reć bi, da se je tamo nekemu zameril. Iđi semo, iđi tamo — brate nigde onega, ki bi bil vino protočil. A znate ča se je govorilo, ki ga je protočil? — Ča bi te rekli — no — ki? A nebore se je na njega s prtom kazalo. A znate zač? Zač da mu je vino, ko je on fatural, šlo po zlu, i da ne zgubi kredita — on da ga je lepo sam protočil. A vi hote sada pitat je bilo tako ali ni? Nego vi će te reć, da vi dobro znate, kade je Vaša lumbrela — ma ja ne morem tako reć — a vane pljušći kako s kabla. Nego neka je kako je al mi je — svejedno žal, da se sve hita na naše ljude. Sve su krivi ti Hrvati — a ma sve i kade god se ča stori oni su krivi — i trebeda, kada bi taneki dobil šina i onputa bi rekal, da su Hrvati . . .

Nego bolje, da mučim. Lepo Vas prosim pišite mi ča iz tega Vašega Umaga. Javite mi malo ča j' s Toničem, Keničem, s Kukumum i z oneh drugeh kampiuni. A sad stojte dobro, pozdravite mi lepo Vašu Jeletu i Bog s Vami

Vaš prijatelj
Jožina.

Dane – občina Buzet. Najstariji u našem selu nesjećaju se ovako blage zime kao što bijaše ova. Bilo je vjetra i nešto studeni, nu sniega po običaju ni za lick. Kad tamo svanu nam 20. t. mj. silnim vjetrom, kišom i sniegom kano usried zime. Ovdje je sniežilo dva dana i jedna noć neprestance. Bijasmo odieljeni radi velikog sniega od ostalega svieta. Sada je opet nastupilo liepo vrieme, koje će protjerati ovaj kasni snieg te će nam, za koj dan osvanut krasno proljeće u čitavom svom sjaju.

Porotna razprava proti našem uredniku. Danas je bila razprava pred tršćanskom porotom proti našemu uredniku g. M. Mandiću radi uvriedenja poštenja usljed obtužbe dra. Ivana Krstića i Josipa Morotti. Nakon što bijaše sastavljena porotna klupa i pročitana obtužnica, predloži branitelj obtuženoga g. dr. Ivan Zuccon, da sudbeni dvor rieši obtuženika pošto je obtužnica podnešena prekasno. Obrazloži svoj predlog navodom odnosnih zakonskih ustanova. Sud se povukao na viećanje i nakon dulje stanke povrati se predsjednik proglasi osudu, kojom je naš urednik od obtužbe riešen, a dr. Krstić i Josip Morotti odsudjeni na platež troškova obtuženomu u iznosu od for. 60.

U obrazloženje iztaknuo je predsjednik, da se dr. Krstić nemože izpričati time, što ga je sudac krivo podučio, jer bi on kao pravnik sam morno znati što mu je bilo činiti. Pobliže o toj razpravi u budućem broju.

Broj 13. U Trstu, 13. aprila 1899. Godina XXX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku il po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštanskom i-paputnicom (assegno postale) na administracija „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list ne dodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mnle stvari, a nesloga sve pokvari.“ Nar. pod.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku, osim 2. febrara, 6 aprila, 11. maja, 1. junija, 29. junija, 2. nov. i 28. dec. Netiskani dopisi se nevraćaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 nč.

Uredničtvo nalazi se u ulici Farneto broj 14.

Odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić. Tiskara konsorcija lista „Edinost“ ulica Carintia br. 12 u Trstu.

Značajna interpelacija.

U naših izvještajih iz carevinskoga vieća mjesecа jenara t. g. bilo nam je izbjeglo nekoliko stvari, koje se i nas u Primorju tiču. Medju njimi i jedna interpelacija zastupnika Dobernigа i drugova od 24. jenara. Opažamo, da je Dobernig bio njekoč u Trstu, pa baš čini nam se zabavljen kod njekih poluslužbenih listova; da je on sada vlastnik i izdavatelj lista »Freie Stimmen«, izlazećega u Celoveu i zastupnik toga glavnoga grada staroga Korutana; da spada njemačkoj nacionalnoj stranki; i da su njegovu interpelaciju supodpisali njegovi drugovi njemački nacionalci.

Njegova rečena interpelacija upravljena je na gospodina ministra-predsjednika kao ministra nutarnjih posala, i glasi doslovno ovako:

»Kako novine javljaju je tiskara firme C. Meneghelli i drug. u Trstu, koje poglavice bijahu od onda prestalih poluslužbenih listova »Il Mattino« i »La Sera«, podigli kod tršć. gradjanskoga suda u Trstu tužbu proti vladi za izplatu iznosa 57.800 forinti.

U tužbi se kaže, da bijaše vlada vlastnica tih novina. Tužitelji kažu njedno, da su iznos od 25.000 forinti, koji njim je vlada nudjala kao svotu nagodjenja, odbili.

Kad bi ta viest bila istinita, bio bi to doprinos onim dogodjajem, koji su pod oznakom »Reichswer-sablazane« još obćenito u uspomeni. Već tada nije mogla vlada obezkriepiti prigovora, da razsipa novce porezovnika na posve neodgovoriv način u podporu tako zvanih jaslarskih listova. Sa dogodjaji u Trstu dobio bi taj prigovor značajnu podkriepu za, pospješivanje poluslužbene novinarske pokvarenosti. S toga postavljaju podpisani na gospodina ministra nutarnjih posala sliedeći upit:

Je li istina, da je vlada ponudila izdavateljem prestalih poluslužbenih listova »Il Mattino« i »La Sera« u Trstu svotu nagodjenja od 25.000 forinti?

Tako interpelacija zastupnika Dobernigа i drugova. Što mi znamo c. kr. vlada, gospodin ministar nutarnjih posala, nije na nju riečmi odgovorio. Činom reć bi, da je.

Mi s naše strane opažamo njeke stvari.

Mi nismo imali rukopipateljnih dokaza, da su listovi »Il Mattino« i »La Sera« oficiozni ili službeni listovi. Ipak bili smo u duši osvjedočeni, da jesu. Često smo one listove odnosno onaj jedan list sa jutranjim i večernjim izdanjem, nazvali »jaslarskim«, to jest, takovim, koji dobiva hranu iz poznatih jasala, koji dobiva novac ne toliko od predplatnika, koliko iz stanovite zaklade.

Onaj list bio je tobože »patriotički«, i učio je često nas patriotizme, a borio se proti našemu otačbeničtvu. Navaljivao je na nas i na našu stranku i na naše zastupnike skoro svaki dan, psovao i klevećao na sve moguće načine i u svih mogućih prilikah. Bio je prototip, pravi izgled one nesretne višegodišnje politike u Primorju, koja je proti našemu hrvatskomu i slovenskomu narodu poduzimala sve moguće za to, da Talijane pridobije za državnu austrijsku misao. I mi ovdje i naši zastupnici u Beču odsudjivali smo takovu nemoralnu politiku, usljed koje se nas tlačilo, da se pogodi Talijanom.

U raznih prilikah izticalo se je sa strane naše i naših zastupnika, da su listovi »Il Mattino« i »La Sera« te »Il Piccolo« i »Il Piccolo della Sera« pravi blizanci, da crpe svoje viesti iz istih vriela, da isto i na isti način pisu. Često se je reklo, da se ne može toliko odsudjivati lista »Il Piccolo« i »Il Piccolo della Sera«, koji ipak nije poluslužbeni, koliko se mora najodlučnije odsudjivati »Il Mattino« i »La Sera« koji bijahu uzdržavani novcem porezovnika, dakle i našim. Ne jedan put se je reklo, da nam je draži »L' Indipendente« koji očito kaže za čim ide i što hoće, nego li listovi, koji se izdavaju za »patriotičke«, a koji rade ono isto i za ono isto, što radi »L' Indipendente«.

Pohvalili smo naše zastupnike u Beču, što su sve mogućе godjuzeli, da se rečenoj nemoralnoj politiki, koja je jasno proviravala iz poluslužbenoga lista, učini već jednom kraj. Odobrili smo bili njihov korak, kad su stupili u većinu carevinskoga vieća. Odobrili smo ga tim lakše, što su stupili u nju zastupnici češkoga naroda, s kojimi su bili uvjek u savezu, i koji su svakako mnogo, mnogo jači čimbenik nego li su naši zastupnici. Odobrili smo ga, jer smo držali, da će pomoću većine, pomoću Čeha, Poljaka, Rusina i konservativnih Niemaca, doseći bar štogod i za naš narod, i činiti promjeniti bar koliko politiku u Primorju. Odobrili smo ga, jer je na čelo središnje vlade bio stupio muž, koj može imati pogrešaka kako svatko, al komu se nemože poreći, da nebi imao srca za sve slavenske narode u monarhiji, jer je on u ostalom bio prvi od ministara-predsjednika, koji je hotio ako i letimice viditi na svoje oči odnošaje u Istri. S tim ministrom predsjednikom, sa grofom Badenijem, stupili su bili u doticaj i naši zastupnici kako su to bili učinili svi zastupnici većine. I ako su naši zastupnici kao članovi većine carevinskoga vieća ugovarali s njim za odpravljenje raznih zalah u Istri i u Primorju i za bar njeke poboljšice, i ako njim je to jedno i drugo ministar predsjednik obećao, i koje šta od obećanoga izpunio, onda su mu oni s njihove strane, po parlamentarnih načelih cieloga svieta, morali izreći svoje povjerenje onako, kako se izriče u parlamentih cieloga svieta. Da je on zbilja bio muž, koji je hotio pravicu i za slavenske narode monarhije, i za hrvatski i slovenski narod, i kod nas u Primorju, dokaz je već i u tom, što je morao usljed pritiska protivnika tih naroda odprhnuti sa vlade; dokaz je na dalje u tom, što je razna od obećanoga i izpunio, i bio bi i ostalo, i više, da je na svom mjestu ostao.

U stvari, o kojoj govorimo, učinio je to, da je dao odstraniti javnoga čimbenika s mjesta, sa kojega se je diktovala rečena politika u Primorju, koji je medju ostalimi činio podržavati poluslužbeni list »Il Mattino« i »La Sera«. Da je on i dalje ostao na svojem mjestu, taj list bio bi i dalje obstojao, i izvršivao svoju zadaću proti nam i sa našim novcem. Samo padom onoga čimbenika mogao je propasti i taj list, i prestati raditi proti našemu narodu. Propast toga lista je samo posliedica pada onoga čimbenika, a ovaj je pao samo usljed loga, što su naši zastupnici bili u većini, i ujedno sa svimi njezinimi članovi imali povjerenje u ministra predsjednika grofa Badeni-ja. Ni oni ni on nisu krivi, što ide sada u Primorju malo ili ništa bolje. Ovo jedno o čem govorimo je činjenica.

Čujemo, da je jedan od izdavatelja i glavnih urednika spomenutoga poluslužbenoga lista, koj je prije svakojake povlastice i odlikovanja pred svojimi boljimi drugov uživao, bio smetnut sa službe; da njegov otac, takodjer odstranjen s visokoga mjesta, i onaj odstavljeni visoki čimbenik, moraju sada izdavati tisuća i tisuća u interpelaciji zastupnika Dobernigа spomenutoj tiskari. Interpelacija mogla je tomu povoda dati. Uzrok, da se je to dogodilo, i u obće, da je onaj list nesretne politike propao, ima se tražiti u odnošaju naših zastupnika prema većini i s njom zajedno prema bivšemu ministru-predsjedniku grofu Badeniju. Sadanji ministar predsjednik grof Thun nije odgovorio na interpelaciju riečmi, nego činom.

Kako je živio tako je svršio!

List »Edinost« od 18. marča 1899. donio je kratku viest »Samomor«: »Pod Gradiščem kod Renča blizu mlina na Goričkoj prerezao si je utorak popodne s britvom vrat gospodski obučen muž, kakvih 50 godina«. Isti list od 23. marča donio je o tom podulju viest od njekoga svoga prijatolja iz Prvačine. U toj viesti stoji da je nesretnik svim tamo posve nepoznata osoba, i da piše o tom u svrhu, da se možda sazna za ime nesretnika. Pak piše dalje od rieči do rieči; »Utorak dne 14. marča u jutro pripeljao je vozič iz Gorice njekoga gospodski obučenoga čovjeka do Dornberga. Ovaj je tu izstupio iz kočije i vratio se pješice po kotarskoj cesti proti Pervaškomu mlinu. Vozič se je vratio odmah u Gorieu, onaj »gospodin« pak išao je pješice do Pervaškoga mosta, gdje je sad na desnoj sad na lievoj strani držaka mosta gledao u rieku Vipavu. Mimoidući ljudi počeli su ga opažati i sumnjati. Bilo je baš podne. Poslie njekoliko vremena pobrao se je onaj »gospodin« proti Pervaškomu mlinu, a od tamo šetao se po lievoj obali rieke Vipave, u koju je bacao kamdiće papiru. Puškomet pod Pervaškim mlinom počeo je obut i obučen gaziti u rieki Vipavi, odkud su ga iztjerali radnici iz Gradiških vinograda, rekav mu, nek ide radje piti dobro vino na Gradišće mjesto vode u Vipavi. Na to je izašao iz vode i pobrao se u hrib, gdje je u umejku grofa Alfreda Coronini legao i za njekoliko vremena zaspao (! valjda popiv otrov). Vinogradari hodili su k njemu i gledali što radi; on pak jih je tjerao govoreć »Idi tamo!« Okolo četvrte ure po podne uzeo je britvu, s kojom si je, u prisutnosti nekojih, prerezao grkljan. Kad su to prisutni vidili, su se njeki prestrašili i pobjegli, a njeki ostali su tamo i gledali, kako se je sav krvav valjao po tlih i skubao suhu travu. To je trajalo po prilici jednu uru. Konačno se je još jedan put nagio obrnuo na hrbat — i ostao mrtav. Muž je bio u dobi od 50-60 godina, veličine izpod obične sredneje veličine mužkih; je dobro hranjen, imao je duge rajave brke, a glava bila mu je posve gola. Obučen je bio u crno skoro posve nove odjelo; kaput imao takodjer skoro nov, modre boje; čižme letnje i popravljene — kako se je vidilo — prije par dana; bielu košulju lieno gladjenu, i tanku sivkastu maju i takove dolnje gaće; crn, mehak klobuk te svilenu crnu biciklističku kapu, koju je pak pred smrtju bacio od sebe. Po ovdješnjem sudu bio je Istran ili Dalmatinac, jer je govorio talijanski i hrvatski jezik, i bio pravi tip stanovnika jadranskoga mora. Bilo bi pravo, kad bi koji hrvatski list pretiskao ovaj dopis; moguće, da se dozna, tko je bio onaj nesretni »gospodin« za kojega je možda u velikoj brizi njegova rodbina«.

* * *

Tako dopisnik iz Prvačine u »Edinosti« dne 23. marča. Kako se »Edinost« čita i u Liburniji, osobito u čitaonicah, mnogi su čitali tu viest, al koliko smo mogli doznati, nije nitko ni na kraj pameti slutio, tko bi to mogao biti, i prešli su preko nje, kako se prelazi preko svake dnevne slične viesti. Jedva za par dana čulo se je, da je za tu viest doznala iz »Edinosti« ili iz njeke slovenske Goričke novine i čestita gospodja bivšega obćinskoga glavara na Veprincu Andreicichu, i ona je odmah najernije zaslutila. Njezin suprug spremio se je dne 13. marča iznenada na put, i to, kako reče, u Trst. Cielo njegovo spremanje na put činilo njoj se je nješto čudno, sumnjivo. Nije hotio uzeti odjela, koliko njoj se je činilo potrebito. Uzeo je manje novaca nego obično i još to skoro po sili. Hotio je ići bez zlatne ure, i samo na njezino nagovaranje stavio ju je u žep, al ju je pak odložio u sobi, bez da je ona to vidila, Izljubio se je s njom, kako obično kad je išao na put nebivaše. Iz Gorice bila je dobila pismo od 14. marča, u kojem njoj je vratio skoro sve novce, što jih je bio uzeo sobom na put. i napisao njekoliko rieči slabim pismom pozdravljajuć ju čutljivo, nazivajuć ju svojom dragom nesretnom Rožom, i veleć njoj, da ide u Englezku ili pod zemlju (bilo je nečitljivo »in Inghilterra« ili »sotto terra«). Nedjelju dne 26. marča doznala je gospodja za tu viest. Ponedjeljak dne 27. marča odputio se je u Gorieu novi Veprinački načelnik Anjelo Stiglich sa još dvojicom rodjaka gospodje. Od ovih je već utorak dne 28. marča došla brzojavka iz Gorice, da je samoubojica bivši do nedavna Veprinački obćinski glavar Giovanni Andreicich; dočim je »Edinost« toga dana imala iz Veprinca viest, da se sumnja, da je onaj samoubojica u Prvačini isti Andreicich, pošto da ga nema doma već više dana i da se veli, da je odputovao u Trst. Dne 30. marča doniela je »Edinost« viest, u kojoj je sa svom stalnostju rekla, da neznane, koji si je u Prvačini prerezno vrat, nije nitko drugi nego bivši obćinski glavar Veprinački Giovanni Andreicich.

Dne 31. marča dobila je ista »Edinost« dopis iz Pervačine. Dopisnik veli, da bijaše opravdana njegova slutnja, da je nesretnik, koj si je bio dne 14. marča kod Prvaškoga mlina podrezao vrat, Istran, pošto je 28. marča došao tamo iz Veprinca gospodin Stiglić sa dvojicom rodjaka nesretnika. »Tu su dali izkopati truplo zakopanoga i spoznali, da je samoubojica identičan sa bivšim glavarom iz Veprinca Andreichem i čitateljem »Edinosti« dobro poznatom osobom. Gospodin Stiglić donio je sobom službeni pečat obćine i to — talijanski. Na pitanje njekoga tamošnjega rodoljuba, zašto nejma hrvatskoga pečata, odgovorio mu je, da ga čuva doma. Jučer su odpeljali truplo samoubojce Andreicicha doma u Istru, da ga pokopaju u domaću hrvatsku zemlju. Što je gnalo nesretnoga muža, što se je zgadjalo u njegovoj duši, kad je bježao od rodjene grude, da daleko od doma učini konac svomu življenju?! A sad se je vratio kao mrtvac u one krajeve, kojim je bio diktator. Strašna Nemezis! Činiki će nam se smijati, a mi kličemo usupor njihovom smiehu: Ipak je — Bog!«

* * *

Dakle dne 30. marča na veliku sriedu odpeljali su iz Pervačine, kroz Gorieu, truplo Andreicicha. Noću izmed velike sriede i velikoga četvrtka prispjelo je željezničkom na pos..ju Matulje, — ili je imalo prispjeti. Njeki naime vele, da je upravo onaj željeznički voz bio ostao one noći u Sv. Petru, u kojem bijaše truplo, pak da je prispjelo jedva četvrtak o podne. Drugi opet kažu, da se je moralo čekati dok truplo pregleda c. kr. kotarski liečnik Dr. Tamaro. Kako je ovomu moralo biti pri duši! Odmah poslie podne metnuli su truplo na voz i pratili ga kakvih 30 njih. Po strogih crkvenih propisih obzirom na samoubojice, za koje se zna, da se nisu pokajali, nije smjelo biti nikakvoga crkvenoga obreda. Zvoniti se onaj dan po podne i tako nije smjelo. Župnik nije smio blizu. Crkva prepovjeda takodjer pokopati takovoga u blagoslovljenu zemlju. Župnik je to rekao. Ali su ipak pokopali truplo Andreicichevo na blagoslovljenom groblju. Tim bilo je cielo groblje razblagoslovljeno, obezčašćeno,

i takovo je i sada. Za svakoga drugoga, koji je kršćanski živio i umro, morat će se njegov grob posebice blagosloviti. Občinski zastupnik i tajnik Bacich, da je hotio na grobu govoriti, al da mu je riječ u grlu zapela. Občinski policaj, da je rekao: sudbe, ča ste nam to storili!

Na Uskrs poslie svete mise, da je išlo prilično ljudi pod vodstvom rečenoga Bachicha na groblje — dakako usljed velikoga nagovoranja — i tu se pomolilo za samoubojicu Andreicicha. I treba mu molitve, kad sam nije molio, dapače je često naopako molio, i tako dokončao svoj život na rečeni način.

* * *

Kad je »Edinost« bila dne 30. marča doniela viest da je samoubojica stalno bivši glavar Veprinački Giovanni Andreicich, popratila ju je sa ovimi riečmi: »Trpka čuvstva nas napunjaju, i samo poštovanje do veličanstva smrti nas sili, da nam ne dolazi iz pera takodjer trpka rieč. Težko je odprostiti a još teže zaboraviti, što i koliko je pokojnik sagrešio proti svojoj krvi, ali kršćani smo i vjera nas uči: Odprosti! S toga molimo Svemogućega i Svepravednoga: budi milostiv dušu pokojnoga!

I mi činimo to isto.

I samo izazvani, pišemo što sliedi.

Židovče tršćansko »Il Piccolo« doniclo je dne 31. marča dopis iz Liburnije, od svoga židovskoga sluge, na koga mnogi tamo prstom kažu, i koj jede i naš nastan kruh. Onaj »Piccolo«, koj doznaje za svaku tricu odmah, i odmah o njoj piše, onaj »Piccolo« trebao je punih 18 dana, da donese viest o samoubojstvu onoga, koga je toliko puta hvalio i do neba dizao. On i njegov rečeni dopisnik bio je poražen sa dogodjaja. Nije se mogao snaći. Nije znao kako bi priodčio taj dogodjaj. Konačno je našao način, kako se samo njemu pristoji, banditski, kalabrežki, lupežki. Bacio je opet crnu klevetu na Hrvate, da su oni samoubojici protočili vino, i dodao još crnilju, da je Andreicich **„žrtva hrvatskih progona" da bi se takav napis imao metnuti na njegov grob!!**

Tim izazvani donosimo ovo njekoliko podataka iz njegova života.

Giovanni Andreicich bio je rodjen na Vedežu, visoko u Veprinačkoj občini. Bio je sin hrvatskih roditelja, i on sam, ma koliko ga proglašivali za Talijana, i koliko se on takovim držao, rekao je kod popisa pučanstva, da je njegov obćevni jezik hrvatski. Kao mladićac išao je s Imčvari u Rovinj. Tu kao da mu se nije dopalo. Ukrcao se je na brod pokojnoga Švrljuge. Na moru nije ostao. Izkrcao se je negdje u Africi, i tamo proboravio do 26 godina, toliko, da za njega nit njegovi znali nisu. Što sve je tamo radio, mi neznamo stalno. Pripovjeda se svašta, i mnogo.

Vratio se je poslie dugoga odsutja, i skoro se je opazilo, da je sobom donio novaca. Kupio je zemljišta i obradjivao ga, sagradio liepu kuću, posuđivao novaca; brinuo se je dan i noć za tjelesna, dočim je zazirao od svega, što je duševnoga, pače mrzio i smjeho izvrgao, odvraćao druge od toga. Pravi kršćanski uzgoj, prava plemenitost srca mu je posve manjkala. Više godina nije se ni malo bavio občenitimi stvarmi. Prije šest do sedam godina jedva zanješao se je u občinske izbore, sam iz sebe ili nagovoren po drugih, i pobjedio tim lakše, što občina nebijaše baš najbolje upravljana. Od tad je mao po malo postao neomedjašeni gospodar u občini, ili kako »Edinost« veli, diktator. Koliko se zna, on početkom nije zazirao od svoga materinskoga jezika, a i kasnije nebi pred pukom nikad rekao, da mu je protivan, a još manje, da je Talijan. Kasnije jedva postao je djelotvorni pristaša talijanske klike. C. kr. vlada imenovala ga je članom kulturnoga vieća. Kao takav zalazio je u Poreč, i tamo su ga prikvačili uz rečenu kliku. Uza nju je tim lakše pristao, što je vidio, da može raditi što i kako mu drago, i da mu je sve i svašta dozvoljeno. Kod talijanske gospode i c. kr. vladinih organa uživao je ugled. Mnogi občinari su mislili, da neima boljega »sudca« od njega. Mi neznamo kako je upravljao občinom, naši nisu mogli blizu. Znamo pak, da je njegov veliki zagovornik bio c. kr. kotarski kapetan Alojzij Fabiani; da je na njegov izvještaj bio svojedobno imenovan članom kulturnoga vieća, da je on bio prisilio jednoga podčinjenoga činovnika, da odustane od njeke tužbe za uvriedu poštenja; da ga je kod izbora pete kurije godine 1897. predpostavio jednomu čestitamu župniku-dekanu. Znamo na dalje, da je k nesretnomu pokojniku često zalazio c. kr. kotarski liečnik Dr. Tamaro; da je njegov gost bio jednom zemaljski prisjednik Dr. Gambini u družtvu sa Guglielmom Grossmanom, koj dakako nije onda jedini put tamo bio. I razglašeni Carlo Martinolich bio mu je gost, pače govori se i o njekih 6000 for., koje da mu je Andreicich posudio ili jamčio. Zadnjih godina bio mu je i razglašeni Krstić gost često, da li uvjek i ugodan, Bog zna! Andreicich je osobito za izbora 1897. dielio gdje je mogao onaj listićinu, što ga je Krstić izdavao. U oči netom proših izbora je poslieđnji silno polivalio Andreicicha i navalio njemu u prilog nečuveno na obojicu svećenika u Veprinačkoj občini.

Valjda nagovoren po svojih nezvanih prijateljih kandidirao je u zemaljski sabor godine 1895. Možda je već tadanjom njegovom propastju počeo padati njegov ugled kod puka. Kasnije je to brže išlo. I sam kao da je počeo što dalje, to jače čutiti to. Kod posliednjega imenovanja članova kulturnoga vieća mimoišlo se je njega. Ni kod odlikovanja za 50. godišnjice vladanja Njegovoga Veličanstva nije se ga uzelo u obzir, kako su mnogi mislili, da hoće. Tik pred netom minulimi izbori pronesla se je u dvih tiskovinah lopovska viest, da su »Hrvati« protočili Andreicichu 100 hektolitara izvrstnoga vina. Pretraživalo se je na sve načine, ipak nije do sada ništa izvjestna na javu došlo. Izvjestno je, da »Hrvati« vina protočili nisu, jer da jesu, znalo bi se za to, i bili bi u zatvorih. Prigodom samoubojstva je »Piccolo« obnovio klevetu na »Hrvate«. A c. kr. oblasti, koje su stvar istraživale i izticati dale, nisu se ganule, da takovu klevetu od poštenoga naroda odbiju. Onu viest o protočenom vinu uzelo se je za povod, da se napade na »Hrvate«, osobito na dvojicu svećenika, da se jih prestraši, da nedolju glasovnti. Nije pomoglo! Naši su poljedili u jednom tjelu uza svu pomoć, koju su imali protivnici s raznih strana. Prem je Andreicich svejedno mogao biti glavar, ipak se je odmah počelo govoriti, da on neće, da bude. I sad već pokojni Dr. Costantini, da ga je molio, da bude i na dalje glavar. I »Società politica istriana« izrekla mu je javno svoje priznanje, da ga potakne, da se drži. Nije koristilo! Andreicich je nješto snovao u sebi. Moguće, da mu je savjest što naricala. Moguće, da ga je sjećala njegovih proših dana i njegovoga rada i postupka, i u obće njegovoga življenja.

On je, kako nam pripovjedaju, već prvih godina, kad se je vratio iz Afrike u svoju rodjenu postojbinu, upisivao sve svoje na ime gospodje. Kasnije je to nješto promjenio, kad je bio nakanio zamješati se u izbore. Zadnjih dana prije svojega odlazka, da je davao izpisivati razne račune občinske, i da je uredio pisma sa svojimi dužnici. Napokon se je odpravio na put, tobože u Trst; u istinu on je išao u Gorieu — tamo, gdje se je upravo onih dana vodila razprava proti rečenomu Carlu Martinolich radi velikih svota novaca. Iz Gorice odvezao se je u blizu Prvačinu, gdje si je končao život prerezav si vrat.

* * *

Poznato je, da je nesretnik prkosio zapovielim Božjim i crkvenim: da nije zalazio u crkvu, dapače i drugim prečio, branio ići; da je na samo Tjelovo i Uzašašće platio dvostruku nadnicu onim, koji su mu tih dana težke poljske poslove obavljali; da se je rugao, pače prkosio postovom kao i drugim kršćanskim djelam i pred najbližnjimi i pobožnimi; da je uvredio svećenika nosećega k bolnomu Svetotajstvo. Mnogi, kad su čuli, kako si je dokončao život, rekli su: »Kako je živio, tako je svršio!« To bi bio pravi napis na njegov grob: Nekršćanski živio, nekršćanski umro! Ako bi se pak tomu imalo što dodati, obzirom na lupežki napadaj židovskoga dopisnika u židovskom nekršćanskom listu na Hrvate, onda bi se to imalo izraziti u riečih: »Žrtva istarsko-talijanskih lopovština!«

To jedno i drugo neka si dobro pamte oni, koji po občinah u Liburniji grde crkvu i svećenike, i koji su se dali u talijansko kolo.

Pogled po svietu.

U TRSTU, 13. aprila 1899.

Austrijska vlada razpustila je više njemačkih družtava u Beču, koja su snovala i radila na veliko njemačkom programu.

Dne 9. t. mj. sastali se u Beču pouzdanici njemačkih opozicijonalnih stranaka carevinskoga vieća na konferenciju, da utanače skupni program za sve Niemce Austrije. Zaključci te konferencije ostali su tajni. Izabran bijaše medju ostalim jedan pododbor, koji će pouzdanikom predložiti svoj izvadak iza zaključenja saborskih zasjedanja. Glede zahtjeva Niemaca iz Češke doznalo se, da ovi traže opoziv jezikovnih naredaba i uredjenje ovoga pitanja zakonitim parlamentarnim putem, te ustrojstvo narodnih kurija i omedjašenje čisto njemačkoga upravnoga područja.

Niemci iz Štajerske zahtjevaju, da se proglasi njemački jezik državnim jezikom.

Pouzdanici desnice carevinskoga vieća imali su se sastati sutra u Beču, nu taj sastanak odgodjen je na kasnije doba usljed dogovora predsjednika parlamentarnog povjerenstva viteza Jaworskoga sa predsjednikom ministarstva grofom Thunom.

Predsjednikom sabora i zemaljskim kapetanom za Goričku imenovan bijaše zastupnik Dr. Pajer, vodja talijanske stranke u Goričkoj. Tim imenovanjem zadovoljila je vlada Talijanom Primorja dočim je Slavene, osobito Slovence silno ogorčila. Grof Thun kazao je pouzdanikom desnice carevinskoga vieća prije nego li se razidjoše nakon zadnjeg zasjedanja, da neće poduzeti nijednog koraka, koj bi mogao doći u sukob sa programom desnice, a ni smo znatiželjni kako će opravdati ovo imenovanje pred pouzdanici desnice.

U češkom saboru prihvaćen je predlog, da se izabere posebni odbor, kojemu je izručena posebna zakonska osnova za preustrojenje saborskoga izbornoga reda za kraljevinu Češku. Istomu odboru izručen je i predlog, da se pretrese kraljev odgovor na adresu češkoga sabora.

Jučer bijaše otvoren sabor tirolski. Talijanski zastupnici niesu se prikazali u saboru. Oni neće sudjelovati ni u ovom zasjedanju, što ima značiti, da su se dogovori izmedju njih i vlade razbili.

U saboru Šlezije stavljen bijaše predlog, da se pozove vladu neka samovoljno neupotrebljuje §. 14. i neka opozove jezikovne naredbe.

U Štajerskom saboru razpravljalo se o jednakom predlogu, koji bijaše izručen posebnomu odboru.

Dalmatinski metropolita i nadbiskup Rajčević u Zadru izazvao je medju hrvatskim pučanstvom i svojim svećenstvom veliko ogorčenje time, što je zabranio, da se u njegovoj biskupiji obavlja bogoslužba u staroslavenskom jeziku.

Crnogorsku vladu zastupati će na konferenciji za svećbe razornažanje poselni odaslanici i to vojvode Plamenac i Petrović, te bivši ministar Bogišić. Po jednoj viesti bečkih novina imao bi kneževinu zastupati jedan ruski odoslanik.

Bugarski zastupnik na kraljevskom dvoru u Ateni, Dimitrov premješten je u istom svojstvu u Carigrad.

Ruska vlada zahtjeva od Turske konačnu izplatu duga, što ga je preuzela napram Rusiji nakon posliednjeg rusko-turskog rata. Rusija ide bez dvojbe zatim, da izposluje od turske vlade koju novu povlasticu.

Talijanski kraljevski supruzi nalaze se na otoku Sardiniji, kamo su stigli uz sjajnu pratnju jučer.

Sv. otac Lav XIII. držao je dne 10. t. mj. dulji govor oko njega sakupljenim kardinalom, koji su mu došli čestitati, što mu se opet povratilo dragocieno zdravlje.

Rumunjski kraljevski par odložio je za koji dan svoj odlazak u Opatiju usljed nemira, koji su nastali u Bukareštu izmedju vojničtva i gradjanstva. Radi tih nemira dalo je i ministarstvo svoju ostavku.

Jurina i Franina.

Jur. Po moje uho ti si Frane štrigo.

Fr. A zašto mi to govoriš?

Jur. Ti si reka, da će šjor Kilova Luca tornat i bome tornala je za vazan.

Fr. A benj dunke, tako je ponesla ća pusta i je donesla krizmu.

Jur. Ha, ha, ha!

Različite viesti.

† **Nadvojvoda Ernest.** Prošloga ćedna preminuo je član carske družine, nadvojvoda Ernest, brat nadvojvode Rajnera i rodjak Njeg: Velič. cesara i kralja Franu Josipa I. Blagopokojni nadvojvoda Ernest borio se je slavno na jugu proti Talijanom i na sjeveru proti Niemcem. Vječni mu pokoj!

Počastnim članom bijaše imenovan jednoglasno na glavnoj skupštini »Delavskoga podpornoga družtva« u Trstu, obdržavanoj u nedjelju, dugoljetni predsjednik toga družtva, urednik našega lista g. Matko Mandić.

Tršćansko-koparski biskup presvj. gosp. Andrija M. Sterk odputovao je u Rim, da se pokloni sv. Ocu. Presvj. g. biskup biti će odsutan jedno dva ćedna.

Senjski biskup u Krku. Presvj. g. Dr. Maurović, biskup senjsko-modruški bio je ovih dana u Krku u posjetu svomu prijatelju i drugu presvj. g. D.ru Antunu Mahniću. Senjski biskup vratio se iz Krka na Rieku, gdje će ostati njekoliko dana.

C. kr. namjestnik na putovanju. Preuz. g. grof Goëss, c. kr. namjestnik Primorja pošao je prekjučer u susjednu Furlaniju, gdje će ostati 3—4 dana.

Imenovanja u financijalnoj struci u Primorju. Naslovni financijalni nadsavjetnici gg. pl. Kuchaccvich kod ravnateljstva u Ttstu i Premuda u Gorici, te savjetnici gg. Fran Jelušić, Juraj Sablić, te financijalni viši nadzornici barun Kober u Trstu i Rottini u Puli bijaku imenovani c. kr. financijalnimi nadsavjetnici. Nadsavjetnik barun Kober bijaše ujedno imenovan ravnateljem glavnoga carinarskoga ureda u Trstu.

Premještenja. Politički komesar u Krku g. Polley premješten je iz Krka u Gorieu, a u Krk je pošao na njegovo mjesto g. Fr. Lasić iz Tolmina. Ovaj nam je poznat kano vriedani vrlo sposoban činovnik.

Vjenčali se. Dne 10. t. mj. vjenčao se u sv. Ivanu (kod Trsta) c. kr. poštanski oficijal g. Gregor Bartol sa g.ćnom Marieom Nadlišek, učiteljicom kod sv. Ivana i urednicom »Slovenke«. Naše iskrene čestitke novovjenčanim!

Dne 5. t. mj. vjenčao se u Voloskom g. Ivan Podolšak, ravnatelj tamošnje tiskare sa gdjom Karlom ud. Rubeša, rodjenom Dubrović. Bilo sretno!

Istarski sabor. Carskim pismom od dne 30. marča t. g. sazvan je istarski sabor za dne 15. aprila u Kopar. Predsjednik sabora g. Campitelli pozivlje gg. zastupnike za taj dan u 12 sata k prvoj sjednici u prostorije bivšeg samostana sv. Klare u Kopru. Ujedno sa pozivom dobili su zastupnici i dnevni red prve sjednice. Taj glasi (u italijanskom jeziku):

»IV. Zasjedanje, VIII. izborne periode zemaljskoga sabora u Kopru. Dnevni red:

1. Otvorenje zasjedanja.
2. Izbor dvojice saborskih tajnika,
3. Priobćenja.
4. Izbor revizora.
5. Izbor odbora.
6. Izvješće zemaljskoga odbora o nakanadnom izboru za grad Piran, te za gradove Pazin, Labin i Plomin.

Koliko nam je do danas poznato sakupiti će se hrvatsko-slovenski zastupnici na istarskom saboru dne 14. t. mj. u Trstu.

Odlikovanje našega čovjeka u Carigradu. List »The Oriental Advertiser« — »Le Moniteur Oriental« (što bi mi rekli »Orientalni viestnik«), što izlazi u Carigradu na engleskom i francezkom jeziku, donio je u svojem broju od 29. prošloga marča službenu viest, usljed koje su po sultanu (turskomu caru) odlikovani njeki austrijski c. kr. poštni činovnici u turskom carstvu. Red drugoga razreda Medjidiđ dobio je generalni ravnatelj austrijskih pošta u Turskoj Jeglinger; isti red trećega razreda viši komesar austrijskih pošta pl. Ebberan i Franjo Furlani viši poštni kontrolor u Carigradu; njeke druge niže redove njeki drugi. U viesti se veli, da je sultan hotio tako odlikovati te muževe, da jih odšteti za službu, što ju vrši austrijska pošta u carstvu turskom, i da su ta odlikovanja novi dokaz točnoga vršenja službe sa strane odlikovanih. Mi se radujemo osobito našemu čovjeku Franu Furlani-u, Slovencu iz Prvačine. On je već prije više godina bio dobio isti red četvrtoga razreda za vršenje težke službe za vrieme bombardiranja Aleksandrije sa strane Engleza, kad je on tako rekuć sam na jednoj ladji obavljao postansku službu tamo. Sad je eto odlikovan višim redom, nalazeć se u višoj službi u Carigradu. On spada medju najvrstnije više poštanske činovnike izpod ravnateljstva pošta i brzojava u Trstu. Odlikuje se osim strukovnom vrstnoćom, poznanjem raznih jezika, marljivostju, neutrudljivostju i prijaznostju naprama svakomu. Službovao je u Trstu i u Gorici, i ponovno u Aleksandriji i Carigradu, i svuda je uživao i uživa najbolji glas u svakom obziru. Čestitamo mu iz svega srca.

Pri tom još samo opažamo, da ima i naša monarhija, kao i njeke druge svoje pošte u raznih gradovih na Iztoku u turskom carstvu, i da timi poštami upravljaju naši činovnici spadajući pod ministarstvo trgovine u Beču

Iz Omišlja pišu nam 10. t. mj.: Javljamo Vam tužnu viest, da je ovdje preminuo dne 9. t. mj. nakon kratke ali težke bolesti providjen Svetotajstvi čestiti rodoljub Luka Turato, otac preč. g. Nikole Turata, kanonika u Cresu.

Pokojniku neka podieli Svevišnji vječni pokoj, njegovim milim tolike jakosti, da ovaj težki udarac strpljivo podnesti uzmognu.

Javni sastanak u Koštaboni. Nakon svih mogućih zaprieka, stavljenih političkom družtvu »Edinost« od strane političke oblasti u Kopru i od strane koparske gospode, obdržavalo je ipak naše političko družtvo prošle nedjelje u Koštaboni dva puta određeni i dva puta zabranjeni sastanak. Na sastanak pošli su iz Trsta predsjednik »Edinosti« Mandić, oba podpredsjednika dr. Gregorin i dr. Rybař, te odbornik Cotić. Naroda sakupilo se preko svakog očekivanja vrlo mnogo. Na sastanku bijaše živalno, oduševljeno. Talijanski koparski i odpadnici domaći imali su istodobno pijaću u jednoj krčmi. Do nereda nije došlo.

Sa uspjehom našega sastanka mi smo posve zadovoljni. Naša drugarica »Edinost« donaša potanko izvješće.

50-godišnjicu misničtva slavio je 25. marča umirovljeni kanonik preč. g. Urban Golmajer u Tomaju. Naše iskrene čestitke dičnomu starini!

Odbor političkoga družtva »Edinost« imati će u petak dne 14. t. m. u 8 sati na večer redovitu sjednicu, na koju se ovim gg. odbornici pozivlju.

Za družbu sv. Cirila i Metoda priposlali su p. n. gg.: Pavlović Milan — Križpolje 3 f., sabrane u veselom družtvu, te Andrija Pobar, župnik Tribalj — Grižane jednakom prilikom 5 f. Živili!

Za I. Drujevića i I. Trinajstića nastradale požarom u Bugarskoj, darovala je p. n. Sofija ..... u Trnovom kod Gorice 1 krunu.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri izručio je jednomu našemu prijatelju g. profesor Ivan Valjato, podprefekt u biskupskom konviktu u Senju f. 12 kao mjesečne prinose. Živio i množili se ovakvi rodoljubi. (Novci su predani družbinom blagajniku.)

Za družbu sv. Cirila i Metoda, podružnica Lovran, sabralo se je:

Gosp. Franjo Turčić, pom. ka. sabrao je u gostioni kod g. Baćića u Poljanah 1 f. 33 novč. kod Kenika u Lovranu 1 f. 12 nč., ukupno 2 f. 45 nč.

Podružnica družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Veprincu. Užasni i nepredvidjeni događaj, koji je ovih zadnjih dana uzrujao našu Veprinašćinu, sili nas, da skupštinu sazvanu na dan 3. aprila t. g. prenesemo na kasnije doba. Dan skupštine bit će opet najavljen.

Veprinac, dne 31. marča 1899.

Odbor.

Glavna skupština buzetske posujilnice. Od tamo pišu nam koliko sliedi:

Javljam Vam i cienjenim čitateljem «Naše Sloge», da se je dne 29. marča t. g. obdržavala prva glavna godišnja skupština »buzetske posujilnice« uz velikobrojno sudjelovanje članova iz cielo Buzetštine. Skupštinu otvori veleuč. g. dr. M. Trinajstić, velezaslužni upravitelj družtva, sa liepim govorom, u kojem je razjasnio korist veliku ovakva družtva, osobito pako za ovdješnji puk, koga tare u ovo zadnje vrieme nerodica i ine nezgode, čega radi bi se bio morao baciti u naručaj lihvara i tim se materijalno skroz uništiti. U Buzetskoj posujilnici našao je tako puk sjegurno utočište, što mu je u sto dobrih časova došlo. Razjasnio je puku posvemašnju sigurnost ovakih družtava i konstatirao napokon liepi uspjeh družtva, kako se može uvjeriti iz godišnjih računa. Družtvo je imalo od $^{1}/_{4}$—$^{31}/_{12}$ 1898. prometa 76.008·79 kruna, a članova 172.

G. Gjivić, izaslanik «Istar. posujilnice u Puli» kao člana nadzorničtva pregledao je točno račune i knjige, te je sve našao u redu, o čem je izvjestio skupštinu. Pošto je računar družtva g. Jos. Baćić pročitao i obrazložio podrobno račune, primiše ih skupština jednoglasno.

Zabranjen krabuljni ples u Pazinu. Pazinski talijanaši htjeli su u korizmi prirediti krabuljni ples na korist zlosretne «Lege». Glavarstvo obćine zabranilo je talijanaškoj gospodi taj ples. Na utok proti toj zabrani dobili su pazinski talijančići... dugi nos. Odatle silne navale na g. načelnika i na »divlje« Hrvate, koji nedaćtu sinovom djedovske kulture krabuljati u korizmi.

Razpisane štipendije. Početkom II. tečaja školske godine 1898—1899. podielit će se dvie državne štipendije — svaka po 200 f. Na te štipendije imadu pravo djaci sa kvarnerskih otoka, koji polaze koju državnu gimnaziju, napose onu u Puli.

Od sl. glavarstva obćine Kastav primili smo sa zahvalnošću dva «Izvješća» o sjednicah obćinskoga zastupstva u Kastvu, obdržavanih dne 21. decembra 1898. i dne 1. febrara 1899.

Popravak. U br. 8. od dne 2. marča donieli smo viest pod naslovom »Praktičan izum« o: »Termo električnom oglasitelju vrućine« te smo kazali, da potiče taj izum od g. Josipa Varljen, dočim je izumitelj onog aparata g. Mate Josip Slavić iz sela Varljeni, obćina Kastav, što ovim popravljamo.

Obćinski liečnik u Plomlu, koji nemora poznavati jezik puka. Slavno glavarstvo obćine Plomin razpisuje natječaj na mjesto obćinskoga liečnika sa godišnjom plaćom od f. 1000.

Molitelji imadu dokazati osim drugih svojstva i poznavanje talijanskoga jezika i »po mogućnosti« koga slavenskoga narječja. Budući liečnik obćine Plomin, u kojoj imade bar 90% Hrvata, nemora po sudu onoga slavnoga glavarstva poznavati i jezik te ogromne većine pučanstva. Plominci, jeli vam to pravo?!

Lopovštine porečkoga listića. Glasilo istarske sinjorije pripovieda u zadnjem broju, da bijaše porezano trsje markizu Polesini-u iz Poreča i njegovomu sočalu u Sv. Ivanu od Šterne, nekomu Simonichu. U istom mjestu da bijaše ukradeno 300—500 ovaca. Oblasti su iztraživale, nu bez uspjeha do sada, pa ipak se osuđuje ona bezobrazna lažitorba baciti lopovski krivnju radi kradnje i reza trsja na Hrvate! Postupaju li tako, šijor Marko, i abrucki banditi?

»Jadranska Vila«, hrvatsko pjevačko družtvo na Sušaku priređuje dne 17. t. mj. veliki koncert u dvorani »Narodne čitaonice« na Ricci.

Sastanak hrvatskih novinara. U splitskom »Jedinstvu« čitamo, da se radi na tom, kako bi se udesio sastanak hrvatskih novinara u tu svrhu, da se dade hrvatskoj žurnalistici nešto uzvišeniji i načelniji pravac. Čekamo, da predjemo od rieči na djelo!

Otvorenje »Hrvatske dioničke tiskarne« u Mostaru. »Osvit«, jedini list u borbi za hrvatstvo u okupiranih zemljah, dostojno je proslavio na dan Uskrsa i u uskrsni ponedeljak otvorenje »Hrvatske dioničke tiskare« u Mostaru. Na Uskrs bio je u 6 sati na večer komers u kazališnoj dvorani bratovštinskoga doma uz sudjelovanje vojničke glasbe. U ponedeljak u 8 sati u jutro bila je u katoličkoj župnoj crkvi svečana služba božja, koju je čitao presvjetli gospodin biskup Buconjić, a na večer u 7½ sati bijaše zabava, što ju je pjevačko družtvo »Hrvoje« dalo u proslavu otvorenja hrvatske tiskare.

Dolazak rumunjskih kraljevskih supruga u Opatiju. Od tamo pišu nam, da očekuju za dne 15. ili 16. t. mj. rumunjske kraljevske supruge t. j. kralja Karola i kraljicu Jelisavu (Carmen Silva), koji će se nastaniti u dvoreu »Angiolina«. Za doček kraljevskih gostiju čine u Opatiji velike priprave. Rumunjski kraljevski supruzi spadaju u Opatiji medju najobljubljenije gostove koli radi njihove izvanredne ljubeznosti, toli radi njihove velike skromnosti i jednostavnosti.

Vriedno da se zabilježi. Pisali smo nedavno, da Austrija nije odgojila za se nijednoga naobraženog Talijana, većma da Talijani austrijski, tko manje, tko više, tko otvoreno, tko pokrito, vide svoj spas, svoj raj u blaženoj Italiji .... zemlji liepote i divote, ali istodobno glada i nevolje. To je stara istina, koju mogu vidjeti i sliepci, a htjeli smo ju spomenuti opet danas, kad kanimo priobćiti što sliedi:

Državna oblast u Trstu je razpustila družtvo »Lega dei giovani« radi iredentističkih pojava, te je po tom i zabranila osnovanje novog družtva »Unione dei giovani« na temelju istovjetnih pravila. Stvar je jednostavna i tiče se državne oblasti i talijanske nadobudne mladeži. Ali nas zanima to, i hoćemo, da ustanovimo, da je medju odbornici razpuštenog družtva i pokretači novoga, medju mnogimi sinovi c. k. ljudi, i sin prvoga savjetnika na prizivnom sudu u Trstu, gosp. Mracha, rodom Pazinca. Reći ovomu, da je iredontaš, bilo bi kao ubiti ga iz puške, ali njegov sin može i smije stupati na čelu garibaldinske mladeži, jer njegov odgoj tako zahtjeva, a u Trstu smo, gdje je prvo i sve ... Italija, a ostalo nam se čini kao Kitaj.

Austrijo! ti se neboj, dok ti je talijanske mladeži, poglavito sinova tvojih c. k. plaćenika. U slučaju potrebe, oni će brzo skočiti na junačke noge do granica susjedne kraljevine.

Iz Kastavšćine pišu nam 12. t. mj. Svakogodišnje proštenje, uz izpostavu Svetotajstva, obavilo se je ljetos za jako studenoga i snježnoga vremena. Skrušenih ljudi došlo je iz sve Kastavšćine. Noviji doista riedki neprijatelji crkve i svećenstva nisu se dali viditi ni tu, kako nit kod drugih svečanosti crkvenih, i kako se u crkvi u obće nevidjaju. I u velikom tjednu dolazilo je mnogo ljudi k odnosnim sv. obredom. Uskrsnuće pak slavilo se je koli u Kastvu, toli u Rukavcu, na Zvonečoj, u Sv. Mateju, u Klani i na Brgudu, uz ogroman broj vjernika, najsvečanijim načinom. Svake su hvale vriedni koli gg. svećenici i korni pjevači i pjevačice, toli vjerno obćinstvo.

Na Uskrsni blagdan prije podne održavala je »Kotarska gospodar. zadruga« Kastavska svoju godišnju skupštinu. Zadrugara bilo je kako nikad prije. Dvorana »Narodnoga Doma« bila je natlačena, a bilo je zadrugara i u pokrajnih prostorijah. Mjesto zapriečenoga predsjednika otvorio je skupštinu g. Franc Dukić, a gg. Mate Šepić i Vjekoslav Jelušić pročitali su svoja izvješća, prvi kao tajnik, drugi kao blagajnik. G. Mate Srdoč izvjestio je ustmeno u ime revizionalnoga odbora, te izjavio, da je taj odbor pronašao račune i u obće cielo poslovanje u najboljem redu. Članova ima zadruga 355 iz ciele Kastavšćine i njekoliko iz Veprinačke obćinę. Radila je i ljetos sa razpoloživimi sredstvi za unapredjenje gospodarstva, osobito vinogradarstva. Iz poselne zaklade podupria je koliko je mogla one, kojim su obolile ili poerknule živine. Zadrugari su radostju uzeli na znanje, da je c. kr. vlada odlučila 500 for. zadrugi za godinu 1899., i odobrili predlog odbora, kako da se tu svotu porabi. Kod skupštine bio je također g. glavar i mnogi savjetnici i zastupnici, a uz njih i zastupnik g. Vjekoslav Spinčić, koj je skupštinu pozdravio oduševljenimi riečmi, i pòtaknuo zadrugare na daljni rad skupnimi silami

Na Uskrsnu osminu imala je svoju godišnju skupštinu ženska podružnica sv. Cirila i Metoda u Kastvu. Sakupio se je liepi broj članica u prostorijah »Narodnoga Doma«, gdje su pod predsjedanjem veleštovane gospodje Jenke Grosmanove zborovale u najljepšem redu i miru. Poslie skupštine su naše vriedne gospodje i gospojice zapjevale raznih pjesama uz pratnju glasovira. Samo napried! Živile naše čestite Hrvatice.

Od 6. t. m. izložene su u obćinskom uredu izborne listine. Bilo je posla dok se je to obavilo. Radi novoga zakona o osobnom dohodarinskom porezu nije se do konca godine moglo saznati za točno stanje poreza. Odmah u novoj godini počeo je izpisivati porez pojedinaca jedan c. kr. porezni činovnik. Čim je taj veliki posao svršio, poprimio je u ruke uredjivanje izbornih listina gosp. ravnatelj ureda Vinko Marjanović. To bijaše još veći posao, jer je treba iskati u kojih sve poreznih obćinah ima svaki obćinar posjeda, kakov sve porez plaća, pak kod svakoga sve sbrajati; onda sve poredati po visini poreza, te konačno sbrojiti sav porez, razdjeliti ga u tri diela, i napraviti tri izborna tjela. Prema drugim godinam nastala je u tjelih velika promjena u toliko, što je došlo u listine družtvo južne željeznice sa dohodarinskim porezom od nješto preko 6000 for. Cieli izravni porez u obćini iznosi 21.643 for. i 56 novčića. U prvom tjelu, osim počastnih gradjana, svećenika, učitelja i drugih, koji imadu pravo izbora po svojoj časti ili službi, ima samo pet izbornika na temelju poreza, naime družtvo južne željeznice, c. kr. erar (za Klanjsku šumu), gg. Mate Kundić i Frane Šepić, te njeki Fornasaro. Drugo tjelo poćme sa 150 for. 27 novč. poreza, koje plaća g. Ivan Grgurina. Svih izbornika u svih trih tjelih ima 3.188. Od tih jih ima 37 u prvom tjelu, 574 u drugom, i 2.577 u trećem tjelu.

Razni talijanski plaćenici kopore već dulje vremena radi izbora. Stalno će njim sviestni Kastavski obćinari i ovaj put doviknuti: Daleko vam od nas kuća, prodanci talijanski i kukavni propalice!

Iz Voloskoga pišu nam 12. t. mj.: Dne 8. t. mj. obdržavala je muška podružnica »Družbe sv. Cirila i Metoda« u Voloskom svoju redovitu godišnju skupštinu, na kojoj bijahu izabrana u novi odbor sliedeći gg.: Dr. Ivan Poščić, ravnatelj, Samuel Vladišković, zamjenikom, Viktor Car, tajnik, Franjo Perčić, njegovim zamjenikom, Ante Belanić, blagajnik uz zamjenika Karla Jurkovića. — Članarinu za godinu 1898 uplatiše: Franjo Konrad, Josip Stanger, Anton Poščić stariji, Baša Ernest, dr. K. Janežić, dr. I. Poščić, Inocent Stanger, dr. Niko Fabianić, Samuel Vladiković, Ivan Marušić, Andrija Blečić, Ivan Baje, Marko Stanger, Belanić Ante, Tomašić Vinko stariji, Klemens Rajčić, Viktor Tomičić, Monsignor Vinko Zamlić, Mario pl. Zambelli, Petar Jakovljević, Mirko Vukelić, Egidije Stanger, Streaj Vinko, Streaj Gjuro, Makso Černe, Janko Dovgan, Matko Brajša, Srećko Stanger, Niko Perčić, Imanuel Perčić, Ivan Perčić, Vinko Tomašić ml., Podolšak Ivan, Franjo Perčić, Brezovac Anton, Anton Sterk, Petar Mandić, Ivan Večerina, Ivan Virant, Anton Simunić, Viktor Car, S. Siročić, Karlo Jurković, Rajčić Anton, Armin Stanger — svi po 1 f., a Vjekoslav Rajčić, Visintini Ivan, Petar Rubinić i Rinaldo Bonani sa 50 nč. Tako da je uniišlo u ime članarine za godinu 1898 for. 49. — Za podružnicu darovali su dr. Niko Fabianić i Niko Perčić po 1 for., monsignor Zamlić 50 nč.. skupa for. 2,50. — Pri skupštini od 8. t. mj. sakupilo se na predlog g. dra. Stangera medju prisutnimi članovi podružnice for. 6.50. Svim darovateljem neka bude ovim na ime družbe izrečena najtoplija zahvala.

PRIPOSLANO*)

Slavnom

c. k. kot. školskom vieću

u Voloskom.

Dne 18. decembra prošle godine prigodom odkritja spomen-ploče za petdesetgodišnjicu vladanja Njegovog Veličanstva cesara i kralja Franc Josipa I. obćinsko glavarstvo u Lovranu težko je povriedilo čuvstvo odanosti Njegovom Veličanstvu podpisanih i njihovih sumišljenika tim, što na svečanost nije pozvalo hrvatsku školu i što se pučka himna nije pjevala na hrvatskom jeziku. Kada se je gospodin učitelj htvatske škole radi toga kod same svečanosti potužio nazočnomu gosp. c. kr. kotarskomu kapetanu kao predsjedniku toga c. kr. kotarskoga školskoga vieća, obećao je ovaj, da će stvar razvidjeti. Obćinski načelnik očitovao je, da je svemu kriv ravnatelj škole Guglielmo Grossmann.

Od te žalostne zgode prošla su već ciela četiri mjeseca, ali se ipak nije čulo, da bi slavno c. kr. vieće u ovom pitanju išto bilo poduzelo. Ne možemo dopustiti, da svatko po volji gazi najsvetija čuvstva naša i naših sumišljenika, pak se zato častimo slavno c. kr. kotarsko školsko vieće umoliti, neka izvoli dogadjaj od 18. de-

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo. Op. ured.

cembra pr. g. iztražiti, krivca kazniti i tako podpisanim dati dostojnu zadovoljštinu.

U Lovranu, dne 10. aprila 1899.

Nekoliko občinara Lovranskih.
(Sliede podpisi).

PRIPOSLANO*).

Gospodičiću

Valteru Decaneva

Višnjan.

Onaj, koji fukinskim izrazima i uvriedama bez razloga napada na javnoj šetnji koga, koji se nalazi u družtvu gospodja, može biti slučajem i plemić, ali je ··· bez odgoja, kulture i ugladjenosti.

Što si se ti pohvalio, da si uvriedio tajnika Višnjanskoga, i to ti odobrili dva postolara, dva krčmara i jedan izgubljeni advokat, nemože te se nego sažaljevati, a možeš zahvaliti slučaju i okolnostima, da je onako prošlo.

Takove osobe nemogu uvrieditи Hrvata, jer Hrvat si ne blati u kalu ruke.

Pošto pak znam, da ti je milo ogovarati po krčmama, gdje mene nigda nije, pravim ti uslugu, te iznašam na javu tvoju »bravuru«, da te i drugdje pohvale.

Pozdravom, koji ti dolikuje.

U Višnjanu, o Uskrsu 1899.

Gjuro Palavršić, obć. tajnik.

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo.

OTVORENO PISMO*)

Velečastnomu gospodinu

Franu Matičiću

župniku

u Boljunu.

Želeći, da s Vama i za buduće svaki prepir prekinem, pozivljem Vas, da Vi svakako podnesete proti meni kaznenu prijavu radi svju uvriedu, lažih i kleveta, a ja Vam dajem tvrdu vjeru, da ću Vam na sudu dokazati, koji je od nas dvojice onaj, koji je »tako propao te na takav nesramni način potvara i ozloglašava, prouzročava takove sablazni, laže, kleveće, vrieđja, nesramno agitira itd.« Dokazati ću Vam nadalje na sudu, koji je od nas dvojice onaj, koji je zlorabio podpise Boljunčana, pa i ne samo podpise, već i njihovo neznanje.

Oh, zlosretna godino 1895., što li sve ne naredi! Hoćete li, do Vidova dakle na sudu i »zdravi ostante«!**)

Boljun, dne 10. aprila 1899.

Josip Vidošić
obć. tajnik.

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo.

**) Ovim se prekida u našem listu svaki dalnji prepir. Op. ured.

Listnica uredničtva.

Gosp. L. Č. u B. Danas osam dana nije izašao naš list; čitajte na čelu kada izlazi. Srdačan odzdrav.

Gosp. Z. D. Rieka: Isto.

Gosp. Marin Zamorski: Nije još zrelo za javnost. S vremenom moglo bi biti, budete li proučavali starije uzor-pisce. Da ste nam zdravo!

Listnica uprave.

Nadalje platili su za „Našu Slogu“ p. n. gg.: Narodni dom Bakar f. 1.25, Čitaonica Delnice f. 1.25, Čitaonica Duravar f. 1.25, F. N. Punat f. 1, F. A. Poreč f. 2, Čitaonica Gospić f. 1.25, H. F. Zadar f. 5, J. M. Višnjan f. 2, Samostan oo. kapucina Karlobag f. 5, L. dr. M. Pula f. 30, M. Fletzer Rieka f. 1.70, M. L. Sušak f. 2, M. V. Sv. Lucija-Labin f. 1.50, Čitaonica Osjek gornji grad f. 1.25, Čitaonica Petrinja f. 1.25, Bralno družtvo Podgrad f. 1.25, R. O. S. Kopar f. 2, Čitaonica Senj f. 1.25, S. J. Kršan f. 2.50, Sch. dr. F. Beč f. 1.25, Š. F. Rukavac f. 2, T. A. Pazin f. 2.50, V. M. Krk f. 2, Čitaonica Valpovo f. 1.25, Čitaonica Varaždin f. 1.50, V. J. Vodnjan f. 7.50. (Sliedi.)

Gosp. Ivan Paravić — Bakar-Krasica. — Izvolite izričito javiti nam dali imamo obustaviti list Šimi pl. Paraviću (prije Bakar-Krasica) eventualno javite nam njegov naslov u Americi.

Tražim knjigovodju

i dopisnika

vješta hrvatskom, talijanskom i njemačkom jeziku; mora biti sposoban i poznati se sa parobrodarskim inozemskim družtvima.

Isti bi mogao udioničtvovat kao drug kod poduzeća, zato imade prednost onaj, koji razpolaže sa nešto glavnice.

Osobno ili pismeno upitati se: kod gosp. **Franje Kružića,** *Mešetara na Rieci, Ulica Adamičeva br. 2.*

Natječaj.

Podpisani odbor razpisuje ovim natječaj na podpore „Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri“ za godinu 1899. kako sliedi:

1.) 10 podpora po 30 for. za učenike srednjih škola.

2.) 5 podpora po 50 for. za sveučilištne djake.

Prošnje obložene svjedočbom prvog polugodišta (kolokvija), te izkazom siromaštva imaju se dostaviti podpisanomu kroz dotična ravnateljstva (dekanate) najdalje do 20 aprila t. g.

ODBOR
„Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri“.

Kastav, dne 16. marča 1899.

Mijo Laginja,
predsjednik.

Phönix-Pomade

Na izložbi za njegovanje zdravlja i bolestnika u Stuttgartu 1890 nagradjena **odlikom,** jest po mnienju liečnika i priznata sa hiljadami zahvalnica.

Jedino postojeće u istinu pravo i neškodljivo sredstvo, da gospodjam i gospodi izraste **podpuna i bujna kosa** i da zaprieči odmah **opadanje kose i tvorenje prhuta;** ona pospješuje i kod posve mlade gospode rast **jakih brkova.** Jamči se za uspjeh kano i za neštetnost. Lončić 1 i 2 for. poštom ili pouzetjem 10 nvč.

K. Hoppe,
Beč I. Wipplingergasse 1a.

Blag. gospodin

G. Piccoli,

ljekar „pri Angelu“,
dvorski dobavljač Nj. svetosti pape
LAVA XIII.,
u Ljubljani, Dunajska cesta.

Brezje na dolnj. Štaj. 14. nov. 1898.

Vaše blagorodje!

Pošto smo se već više puta osvjedočili, da je ta Vaša tinktura za želudac, kojom se je služila već sva moja kuća sa najboljim uspjehom, doista najbolje sredstvo proti želudačnim i mnogim drugim bolestim, zahvaljujem Vam se iskreno. Nu ja sam zahvalam ujedno i gospodinu, koji me je na tu izvrstnu tinkturu upozorio.

To potvrdjujem time, da Vam izrečen moju iskrenu zahvalu u ime čitave moje obitelji, te Vas uljudno molim, da mi pošaljete opet jednu škatulu tinkture za želudac sa 12 staklenčica i jedan lončić Glicerin Créme.

Sa poštovanjem **Tomaž Dobek.**

Pošaljite mi pošt. pouzetje pod podpisanim naslovom 24 staklenčice izvrstne „želudačne esence“, koja se rabi najboljim uspjehom

Josip Černko, župnik,
Vuhred — Štajerska.

Pošaljite mi pošt. pouzetjem 12 staklenica Vaše želudačne tinkture. Naš g. župnik Belec preporuča ju svakomu upravo toplo, te skoro svaki, koji ju rabi, o njoj se jako pohvalno izrazuje.

Sa poštovanjem
Ivan Vidas
kod sv. Martina, p. Sv. Nedelja
Labin (Albona) Istra.

Prodaju se jeftino

jedne **Orgulje-harmonjum** sa pedalom, sa 417 glasova, 2 manuala i 14 registara, *Trst, Androna S. Tecla br 2, Krammer.*

Poziv na predplatu.

»Učiteljskoga glasnika«, koji će izlaziti u Zagrebu dva puta mjesečno u većem formatu od 16. stranica. i omotom sa oglasima. — Cijena mu je 6 kruna na godinu.

Smjer **„Učiteljskoga glasnika“** je unapredjeojo u pogledu materijalnog stanja našega učiteljstva.

Prvi broj izaći će pred uskrsom i biti će razaslan učiteljstvu naše domovine sa nadom, da će ga i učiteljstvo podupirjeti i jer se radi lih o boljku njegovu. Želja je takodjer, da se **„Učiteljski glasnik“** udomi i izvan učiteljskoga kruga, koji se zanimaju za napredak naših škola.

Preporuča se i pojedinim čitaonicama u našoj domovini.

Vlasnik i izdavatelj **„Učiteljskog glasnika“** jest podpisani, komu se imadu i pretplate slati.

U Grubišnompolju 8. marča 1899.

Vjekoslav Klemen
mv. učitelj.

PAVAO BARICH

razašilje uz poštansko pouzetje pakete po 5 klg. sve franko do mesta opredieljenja.

KAVU

Santos finu	1 K. for.	—.94
„ najfiniju	„ „	1.04
S. Domingo	„ „	1.26
Portorico finu	„ „	1.42
„ debelo zrnje	„ „	1.58
Moka izvorna	„ „	1.46
Cuba posebna	„ „	1.70

Prsni Čaj ●●●● ●● sa „Učke-Gore“.

Izvrstni domaći lijek proti kašlju, nakladi ili pršnom kataru; proti hrapavosti i promuklosti grla.

Cijena 50 para

Ljekarna i Pharm.-Kemijski Laboratorij
L. GHERSETICH
Volosko — Istra.

THE GRESHAM

Englesko osjeguravajuće družtvo na životu Londonu

Aktiva družtva do 31. decembra 1897	Kruna	159.997,579.—
Godišnja uplata premija i interesa do 31. dec. 1897	„	28.823,375.—
Izplaćeno na osjeguranja i interesa od postanka družt. (1848),	„	343.860,067.—
U godini 1897. izdano 7468 polica za glavnicu od	„	67.331,351.91

Prospekti, cijenici i u obće sve druge informacije šalju se badava, ko god pismeno zapita od dolje imenovanog zastupstva, koje dopisuje u svijem jezicima.

Glavno zastupstvo u Trstu
Via del Teatro, N. 1, Tergesteo, Scala IV.

(Traže se svuda dobri agenti i zastupnici.)

FILIJALKA
C. kr. priv. austrijskoga kreditnoga zavoda
za trgovinu in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrednostnih papirjih na
4-dnevni izkaz 2½ %
30- „ „ 3 %
3-mesečni „ 3½ %
6- „ „ 4 %

V napotnicah na
30-dnevni odkaz 2½ %
3-mesečni „ 3 %
6- „ „ 3½ %

na pisma, katera se morajo izplačati v sledečih bankovcih avstrijski veljavi, stopijo nove obrestne tukse v krepost z dnem 24. junija, 28. junija in odnosno 28. avgusta t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vrsta. papirjih 2½ % na vsako svoto. V napotnicah brez obrest.

Nakaznice

na Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Trojavo, Reko kako v Zagreb, Arad, Hieltz, Gmünd, Gradec, Sibinj, Inomost, Czovec, Ljubljano, Lince, Olomuc, Reichenberg, Šanc in Solnograd, brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, dviz, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odtitku 1% provizije.

Inkaso vseh vrst pod najugodnejšimi pogoji.

Predujmi.

Jamčevne listine po dogovoru. Kredit na dokumente v Londonu, Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.

Kreditna pisma na kterokoli mesto.

Vložki v pohran.

Sprejemanje se v pohrano vrednostni papirji, zlati ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem kursu.

Pserhoferovega

Ljekarna k „zlatnoj državnoj jabuci“

Beč, I, Singerstrasse broj 15.

J. Pserhofera pilule za čišćenje

izkušano, lahko probavljajuće od mnogo liečnika občinstvu preporučeno kućno sredstvo.

Ove pilule se one iste, koje su već od mnogo stoljeća pod imenom „pilule za čišćenje krvi“ občinstvu poznate i koje se prave samo u ljekarni k „zlatnoj državnoj jabuci“ Beč I, Singerstrasse broj 15.

Od ovih pilula stoji: **1 kutija sa 15 pilula 21 nvč., 1 zamot sa 6 kutija 1 for. 5 nvč.**

Ako se prije pošalje dotični iznos, stoji franko: 1 zamot pilula 1 for. 25 nvč., 2 zamota 2 for. 30 nvč., 3 zamota 3 for. 35 nvč., 4 zamota 4 for. 40 nvč., 5 zamota 5 for. 20 nvč., 10 zamota 9 for. 20 nvč. (Manje od 1 zamota nemože se poslati).

Umoljava se, da se izrično zahtjeva „J. Pserhofera pilule za čišćenje“
i da se na to pazi, da nosi pokrov svake kutije ime „J. Pserhofer“ i to crvenom tintom
košto i poduka glede porabe.

Balzam za zimu od J. Pserhofer-a 1 lonac 40 nvč., franko 65 nvč.

I. Pserhofera trpčičev sok za liečenje. Jedna flašica 50 nvč.

I. Pserhofera Kropf-balsam ½ flašica 40 nvč. franko 65 nvč.

Stollovi Kola-Preparati izvrstno sredstvo za jačanje želudca 1 nerva, 1 liter kola-vina III Elixira 3 for., pol litra 1 for. 60 nvč., četvrt litra 85 nvč.

I. Pserhofera gorka tinktura za želudac (prije t. zv. ilirska esenca) po lagano razteplajuće sredstvo sa ojačavajućim uplivom na želudac kad isti slabo probavlja. Cijena flašici 22 nvč., 12 flašica 2 for.

I. Pserhofera balzam za rane 1 flašica 50 nvč.

Tanochinin-Pomada od I. Pserhofera najbolje sredstvo da vastu vlasi, 1 kutnja 2 for.

Obiz za liečenje rana od prof. Stendel-a, 1 lončić 50 nvč., franko 75.

Sol za posvemašnje čišćenje od A. W. Hahnik-a domaće sredstvo proti slaboj probavi, 1 paket 1 for.

Osim ovdje navedenih preparata, nadje se sve u austrijskim novinama oglašene tuzemne i inozemne farmaceutičke preparate djelomice u zalihi, djelomice se ih, ako ih nema u zalihi, najbrže i najjeftinije pripravi.

Pošiljke po pošti obavljaju se najbrže, ako se prije pošalje novac, veće narudžbe takodjer poštanskim pouzećem.

Ako se prije pošalje novac, (najbolje poštnom naputnicom) stoji poštarina mnogo manje nego sa poštarskim pouzećem.

Broj 14. U Trstu, 20. aprila 1899. Godina XXX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku il po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list ne dodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku, osim 2. febrara, 6 aprila, 11. maja, 1. junija, 29 junija, 2. nov. i 28. dec. Netiskani dopisi se nevraćaju.

Nebilježovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 nč.

Uredničtvo nalazi se u ulici Farneto broj 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ Nar. pos.

Odgovorni urednik i izdavatelj Mate Manžić. Tiskara konsorcija lista „Edinost“ ulica Carintia br. 12 u Trstu.

Poreč - Pula - Kopar.

Da nije stvar ozbiljna, mogao bi se čovjek šaliti, prispodabljajući istarski sabor putujućoj kazališnoj družbi: stalno se nemože nigdje namjestiti, a komedijanta ima u njemu dosta, kao svagdje pod istarsko-talijanskom kulturom.

Do lani saborovali su istarski zastupnici uvjek u Poreču, i to ne možda, jer bi koji zakon tako odlučivao, nego zato, što je volja talijanske svojte bila pravo Evandjelje, kojemu se nije smjela protiviti ni sama vlada. Ali odkad se je u Beču počelo čuti i slavensko zvono, odkad se je poderao zastor, što je pokrivao istarske sramote, od onda je i vlada uvidjela, da valja dati Istri glavni grad, koji bi barem donekle bio pristojan. Oko vladino palo je na Pulu, i to s pravom. Pula je najveći grad u Istri; Pula je najvažnija točka u pokrajini; Pula ima najbolje obćevne sveze sa svimi stranami Istre.

Ali talijanskoj svojti nije Pula kao glavni grad draga. Tà, kako da ona svojta mirno gleda svaki dan same znakove austrijske misli, austrijske sile?

S druge strane svojta nije htjela Pulu, jer se boji jakog netalijanskog življa, koji je u Puli doma. Hoćeš, nećeš, Pula mora da bude nekako internacijonalna, t. j. slika i prilika carevine, jer se u Puli stječu sinovi svih naroda austrijskih, ponajviše Hrvata, Slovenaca, Čeha i Niemaca. Ali svojta hoće, da bude »*in casa propria*«, medju čistimi Talijani, kakvimi nedrži one, koji se rodiše pod Divićem.

Neodlučna vlada popustila je svojti i odustala od Pule, barem začasno; ali opet, da sačuva i nješto svoga auktoriteta, sazovi ona sabor, ne već ni u Poreč ni u Pulu, nego . . . . u Kopar, u takozvanu »istarsku Atenu«. Čini se baš, da je vlada, puštajuć Poreč radi Hrvata, a Pulu radi Talijana, htjela naći treće, tobož neutralno zemljište, gdje bi se odlučilo pitanje glede prenosa sabora.

To je moguće samo pod našim nebom; ta igra dostojna djece, označuje najbolje istarske odnošaje. Vlada bi htjela učiniti nješto dobra, ali nezna kako bi prpošnu mezimčad umirila. Talijani neznaju ni sami, što bi, jer dok jim je žao ostaviti Poreč, nebi se rado zamjeriti svojim u Puli, ni istoj vladi: pravi pravcati »*tiramola*« s jedne i s druge strane, bez jasnog cilja i nuždne odlučnosti.

Hrvati i Slovenci, koje se smatra pri tomu kao peto kolo, gledaju igru sa strane i čekaju što će izaći iz tog tiesta.

Da imamo posla s poštenimi protivnici, sabor istarski bi bio dobrodošao u svakom gradu pokrajine. Ali što vidimo? Kad su zastupnici imali poći u Pulu, pripravljalo se talijanske gospodske fakine na zulukaferska divljačtva, koja su i bila izvedena. Sada, prije nego li se je sabor sakupio u Kopru, opet ista lopovština, i to javno u novinah, ali tako, da nebi stvar pala u oči inače vrlo pazljivom državnom odvjetničtvu.

A gospodska fakinaža će izvesti svoja »kulturna« junačtva bez dvojbe i u novom sjedištu sabora, da se dokaže, kako je razširen divljački apostolat istarske *Signorije*, i kako novovieka istarsko-talijanaška kultura ódsieva krasnim svietlom: nasilja i nesnosljivosti.

Medjutim mi moramo da zapišemo u dobro i tu seobu sabora. Jedan za drugim moraju istarski gradovi podnesti kršćenje hrvatskih il slovenskih govora. To je za nas dobitak: hrvatski jezik otvara si tako vrata posvnda.

Talijani misle, da će svojom brutalnošću prisiliti hrvatske zastupnike ili da nedodju u sabor, ili da negovore hrvatski. Nu varaju se ljuto. Oni su i nazad jedanaest stoljeća vikali i bučili na Hrvate i prietili, da će ih izbaciti iz ove zemlje, ali su im prietnje ostale u grlu i ostat će im i u buduće. To je bilo baš blizu Kopra, na vodi rižanskoj.

Čujemo pak, da pučanstvo u Kopru što je malih obrtnika i težaka, nije nipošto nmienja gospodske svojte. Ovo pučanstvo bi htjelo, da bude mir, jer ono zna, da ima svaki dan dotieanja sa pučanstvom druge narodnosti. I nije se nikad vidilo, da bi koparski kopač »paolan« našao svadju sa našim Šavrinom radi jezika ili narodnosti. Puk je dobar, on bi živio sa susjedom u miru i ljubavi, ali kvasa za taj kruh neima medju istarskimi Talijani.

Jedini, koji bi mogli dobro djelovati u tom pogledu, jesu svećenici, ali talijansko svećenstvo u Istri nepoznaje te svoje dužnosti. Ono smatra svojom zadaćom stupati sporazumno sa lažiliberalnom svojtom proti Hrvatom i Slovencem . . . i to je sve. U cieloj Istri našao se je do sada samo jedan pop Talijan, koji je razumio svoje poslanstvo u puku, ali svojta u Rovinju nu toga nemože oprostiti, te ga dapače i sami njegovi drugovi mrze. Takva je eto zasliepljenost kod većine naših narodnih protivnika. Oni nevide ni susjeda ni druga, ako taj nepuše u talijanski rog. To je njihova crkva, to je njihova škola, njihov odgoj, njihov početak i konac.

Je li po tom čudo, da vlada svuda sliepa strast, naduta oholost, podla mržnja?

Sada će naručena prostota u Kopru počiniti opet sva ona junačtva, koja su se dogadjala u Poreču i u Puli, a nitko neće medju Talijani dignuti svoj glas proti tome. Pa ipak će ovi govoriti i nadalje, da je Kopar istarska »*Atena*«, da je »*colta e gentile*«, da je eviet u porivoju istrijanskom. Viditi ćemo!

Uzorna talijanska uprava!

Boljun 14. aprila 1899.

Mirno i zadovoljno smo sproveli vazmene blagdane. Čitajuć viesti iz Boljuna, bolno smo uzdisali videć, kako se je našim občinskim imanjem slabo gospodarilo, pa smo uzkliknuli: »osloboli nas Bože od takovih gospodara«. Naši Talijani su pokunjeni — muče — sram jih je; poštenije bi bilo od njih kad bi javno ustali, pa otvoreno odsudili ove grieše svojih istomišljenika. Muče stoga, jer bi htjeli svojim mukom pokriti »Mattiassich-a; šta ćete: »ki s ken spi, s ten i drži«, ali mi njim dovikujemo: »kaži mi s kim se družiš, pa ću ti kazati što si«.

Razgovarajuć se ovih dana sa jednim obćinarom o našoj obćini, uzkliknuo je: »ada gredu vanka »talijanski maruni«, a mi smo mu pristavili: »da, da, i ti su debji nego oni lovranski«.

U zadnjem broju nanizali smo čitateljem nekoliko tih maruna iz porezne obćine Boljun, a danas ćemo iz obćine Paz; iz one obćine, gdje imade Mattiassich dobar broj istomišljenika; iz one obćine, koju je talijanska stranka materijalno upropastila, putiv, da propade cielih 7000 for. obćinskog novca tim, što nije glavnice (kapitala) zakonito osjegurala; iz one obćine, u kojoj »sjora Betta colla lingua sehietta« glavnu rieč vodi; iz one obćine, gdje ljudi više slušaju glas ženski nego muški. Iz te obćine eto nekoliko maruna, za' koje je Mattiassich odgovoran.

g. 1889.

1. Kamo je prihod regalije za g. 1889. u iznosu od for. 5? Izjavio ste u zapisniku dd. 5. 1. 1899., da vam jih župan obćine Paz »možda« nije izručio. Župan one godine bio je de Wagathey Josip, a on kao »kavalir« sjegurno neće tajiti, ako vam jih dao nije. Razjasnite nam malo to!

g. 1890.

1. Od udove Pulić Marije sada udate Stepančić primio ste for. 24. i izdao joj kvitanciu od 25. 8. 1890. Zašto niste tih 24 for. unesao u dnevnik (giornal)? »Možda« vam jih nije dala? Izjavio ste, da neznate kako je nastala ta okolnost! Nu to znamo mi! Spravio ste jih u žep! To će vam dokazati i c. kr. sud u Rovinju.

g. 1891.

1. Pod br. 21. izdatka potrošilo se za prevoz klupa za školu iz Pazina for. 6 dočim bi bilo dosta for. 3, jer vozari su vozili svoja drva u Pazin, pa istom prigodom su dopeljali klupe.
2. Kamo je dohodak lova za g. 1891 u iznosu od for. 3.03? Oh nesretni lov! Ili možda nije bilo zeceva one godine?

g. 1892.

1. Kamo je prihod lova za g. 1892 u iznosu od for. 3.03 n.? Odgovorite nam!
2. Kamo je prihod regalije za g. 1892. u iznosu od for. 5? Izjavio ste, da neznate kako je ta okolnost nastala, dočim svatko zna, da se je regalija svaku godinu pobirala. Razjasnite malo to!

g. 1893.

1. Kamo je prihod lova za g. 1893. u iznosu od for. 3.03 n.? Nesretni lov i nesretni lovci, koji su tako slabo plaćali?!
2. Pod br. 28—30. trošila je obćina za kupoprodajne ugovore, dočim su imali kupovci zemljišta te troškove snašati.

1894.

1. Kamo je prihod lova za g. 1894. u iznosu od for. 3.03.? Nije li si možda tko zaljevno zečevinu tim?
2. Pod br. 13. troši obćina za putovanje dvojice obćinskih zastupnika u nezna se ni kamo ni komu.

g. 1895.

1. Opeta taj nesretni lov! Kamo su for. 3.03 n.? Izjavio ste, da ih valjda niste primio! Tko da vam to vjeruje uz tolike griehe?
2. Pod br. 39. trošila je obćina za opeke I. Fedelu, a nezna se, da bi isti bio ikada dao opeka za župnu kuću.
3. Pod br. 55. troši obćina za geometra u privatnom poslu! Žašto?

g. 1896.

1. Izdatak br. 1 i 2 ima se brisati, pošto se tuj nije radilo u interesu obćine već privatne osobe.
2. Pod br. 3. i 4. izdatka stoji upisano (dakako talijanski): Plaćeno de Wagathey Josipu for. 34.70 i J. Perčiću for. 10. Molimo vas radi vašeg častnog imena, raztumačite nam, kako se taj potrošak služe sa izjavom obojice gori spomenute gospode, da oni tog iznosa primili nisu?!
3. For. 3 plaćena S. Načinoviću imaju se brisati pošto bijaše dužnost Salara, da račune uredi prije bjega u Egipat.

Što mislite, šta će c. kr. sud u Rovinju na sve te Vaše marune, debele i drobne? A vi Pažani, šta vi govorite na te marune? Okladili bismo se za jednog janjca, da će mnogi izmedju vas imati i kod budućih izbora mrežu na očijuh pa opeta glasovati za Mattiassich-a i njegovu stranku. Znajte dobro kojim imenom ćemo vas onda krstiti: »Kaži mi s kim se družiš, pa ću ti kazati šta si«. Za danas dosta — drugi put nastavak iz Boruta.

Dopisi.

Iz Marčane. Čujte me malo nu, ljudi moji; već me niste toliko vrimena čuli a ni danas ne bite, da ni onako kako je. Ča ćete, ja sam čovik, ki tendim svoje posle a tuje pustim smirom; jutro uzmim sikiru i grem u bošku sići kôce, a večer kad povečeram, uzmem u ruke »Sveto Pismo«, pak kraj ognja i bukaletice vina, kakovoga je Bog dà, štijem na vas glas. Zato pak i neznam ča se to sve u selu dogaja, a kako vraga bih moga znati, kad mi nijedan niš ne povida! Moja žena, kako i druge žene, zaspe valje, kad ja počnem štiti na libar; dica jopet misle samo na igru, a ja tako ne znam nič i mislim, da je vajk po staru. Zato me na ritku čujete. Dakle slušajte ča ću vam povidati. Prikojučer pokle podne proša je jašući kroz Marčanu — uganajte ki. — moj prijatelj stari Balota iz Raše Kad sam ga opazija, poteka sam valje k njemu i liepo ga pozdravija, a on me je od veselja bukia. Pomoga sam mu skinuti se s tovara (neka i on brižno blago malo počine) pak smo se pod krbunjom počeli pominjati za pope, za župane, za gospodarstvo, za kanonikatsku bižu u Motvoranu, za put na Mandalenjinu, za fratrariju poli sv. Jakova i ča ti je znamo još zašta. Pratredi smo ih više neg barba Ive na Petrovu. Mež tim je palo oko starom Balloti na jenu tabelu, na koj je napisano: »Osteria alla lanterna di Diogene«. Niš ni reka, nego se je obranja na drugi kraj i »takete« tu vidi jopet drugu ka glasi: »Distilleria d'acquavite«; obrne se na treti kraj, a tamo jopet druga: »Commestibili« i na četvrti kraj: »Macellaio«. Kad je starac sve to razgleda, začudija se je i reka: »Ča smo tuka va Kalabrije, ali va Coze?« Virujte mi, da mu nis zna ča odgovoriti; valje, valje bih mu bija reka, da smo u Kalabriji, ali sam malo promišljaka pak sam reka: ni tamo, ni tamo »Dunke ča je vrah to tu sve po tulijanski; ča će to reć »Osteria alla lanterna di Diogene«, »Distilleria« itd.; ča se tuka prodaju makaruni ali rengi?« I jopet nis

zna ča odgovoriti, pak sam počeja ovako: Komparić, ki se drži, da je profesor, reka mi je, da »Diogene« će reći »alojo« u »distilleria d' acquavite« kota od rakije, sad ja ne znam jeli to istina ili ne. »Ni ja vero ne«, će na to stari Balota, »zač ne umen ni beside talijanski«. Sad počme starac govoriti, kako je to grdo i sramotno, da u jenoj Marčani, lipom i čistom hrvatskom selu, tuji jezik je prviji od svoga domaćega i milozvučnoga jezika. Naš lipi i mili hrvacki jezik ima iste praviee kako i drugi, zašto dakle ne bimo se mi š njim i u pismu služili? Ča ne bi bilo lipše, da bi na misto »Osterin« bilo napisano: krčma, a na misto »Distilleria d'acquavite«: pečenje rakije? Tada bi svaki zna, da i mi čuvamo našu starinu, da i mi branimo i držimo naša prava, kako i drugi narodi. Starac je tako lipo govorija, da su me valje suze prolile. I u istinu je tako! Ča mora pomisliti svaki, ki dojde u Marčanu, kad vidi, da su sve tabele po talijanski? Niš drugo nego ono, ča je pomislija stari Balota, kad je reka »ča smo tuka va Kalabrije ali va Coze«. Svaki će nam reći: »Ki Hrvati ste vi, kad se služite tujim jezikom!« »Lako, da bimo gu razumili, ali ga ne razumimo. Kad ga ne razumi Komparić, kako pak bi mo mi drugi, ki ne gremo Talijanom u školu, kako i on. Ali sad slušajte jenu lipu. Jeno jutro sam vidija na jenoj tabeli napisano hrvacki i talijanski, a u podne već ni bilo ako ne talijanski. Pita sam gospodara zašto to, a on mi je odgovorija, da bi mu se Vodnjanci rugali kad bi vidili, da je hrvacki napisano. Bože moj dobri, kamo smo došli, sad već čovik ni gospodar ni u svojoj hiži! Eh, znate kako je, ki je šegav i ki zna ča, ta je gospodar, a ki je »štupido«, nazad s hartami, temu drugi i u hiži zapovidaju. Slušajte dobro ča vam govorim, ni tribe da vam još jedanput povidam kako vodnjanski malini melju. Kadu ča pišete, pišite vajk onako, kako znate, a ne silite kako oni, ki bi stili »tudeški« govoriti. Lipo je znati makar sve jezike, ali svoj materinski jezik mora biti vajk prviji. »Poštuj tuje a ljubi svoje«, govori jena stara poslovica. Kad budemo tako postupali, nijedan nam neće moći niš, već će nas svaki pohvaliti. Dok sam ja tako mislija, stari Balota je zajaha na svoga tovarčića, pak, kad smo se lipo pozdravili, pošа je galopajući u Rašu. Ja sam poša pak doma po dobi, da mi ne bi kakov kompir u bok darovâ, gledati ča moja žena dela za večeru. Za danas će biti dosta toga, drugi put će se još ča čuti.

Franina i Jurina.

Fr. Od kada te ni bilo u Medulinu, Jure?

Jur. A vero san bia od mala, i san ti se ima ča nagledati, brate.

Fr. Ča, je ča novoga?

Jur. Po majku Matiju, ni novoga nego staroga. Butigari i oštari Medulinski držidu svoje tabele talijanske, kaj da su u Kalabriji.

Fr. Je, je, to san i ja čuja i vidia: sami mesari imaju lipe tabele hrvatske, a od oštarih samo Grgo Ševrlički. Mi bac drži pô miša, pô tića. A po rakovo salo i ono »Michele Chiraz« uklesano na pragu od vratih, ni častno za jednoga Hrvata.

Jur. Nego nisu sami mužki, ki paraju, da je Bog talijanski, nego i dvi ženske imaju tabele po kalabrežku, a to su Pimpa i Brbunka, komunske babice, kaj da bi Medulinke ih zvale: »šijora lavatripe«.

Fr. A ča ćeš, to ti gre sve po komunskom pečatu, ki je samo talijanski.

Pogled po svietu.

U TRSTU, 19. aprila 1899.

Iz bečkih političkih krugova neimamo ništa osobita da zabilježimo. Njemački listovi nateču se neprestano sa Česima radi jezikovnih naredaba i radi ravnopravnosti jezikovne u Českoj.

Zemaljski maršal za Češku pozvao je njemačke zastupnike, da se vrate u sabor u roku od 14 dana, jer da će inače izgubiti svoje mandate. Niemci se neće tomu pozivu odazvati, i tako će doći u njihovih izbornih kotarih do novoga izbora. Vrlo je dvojbeno hoće li svi dosadašnji zastupnici biti izabrani, jer se napinju kolovodje radikalaca, da kod budućih izbora njihovi pristaše pobiede.

Od zemaljskih sabora, koji sada sasjedaju, najzanimiviji su dogodjaji u saborih Istre, Trsta i Gorice. O istarskom saboru izvješćujemo obširno na drugom mjestu. Željenoga mira i triezne razprave neima se žalibože ni u ovom zasjedanju očekivati. Saborska većina hoće, da se silom zaprieči manjini vršenje njezinih dužnosti. Tomu nam je svjedok zadnja saborska sjednica.

U tršćanskom saboru priobćio je nakon pozdrava predsjednik program ovoga zasjedanja, te izjavio, da se nije još moglo izraditi osnovu za promjenu izbornoga reda. Zastupnici slovenskoga pučanstva okolice niesu se ni ovaj put prikazali, jer njim je uz današnje okolnosti nemoguće vršiti zastupničke dužnosti.

Ni u Goričkom saboru niesu se prikazali Slovenci, hoteći time prosvjedovati proti imenovanju odlučno protivnoga im zemaljskoga kapetana viteza Pajera. I tako neima se očekivati uspješna rada na korist većine pučanstva od nijednoga od trih sabora Primorja. Svuda moraju Slaveni uzmaknuti pred nasiljem Talijana, kojim ide svuda vladajući sustav na ruku.

Crnogorski prijestolonasljednik knežević Danilo zaručio se u Petrogradu sa vojvodkinjom Jutom Aleksandrom od Meklenburg-Strelica. Značajna je pri tom okolnost, da su zaruke oglašene u Petrogradu, gdje se nalazi knežević u posjetu na carskom dvoru. U čitavoj Crnoj Gori vlada veselje radi tih zaruka mladoga kneževića.

Srbija će biti zastupana na medjunarodnoj konferenciji u Haagu po srbskom poslaniku u Londonu i srbskom poslaniku na Cetinju. U staroj Srbiji mora da ostavlja kršćansko stanovništvo svoja ognjišta, te bježi pred arnautskim nasiljem u kraljevinu Srbiju.

Rimski listovi pišu obširno o proslavi godišnjice krunitbe sv. Otca Lava XIII. Ta godišnjica slavila se izvanrednim sjajem dne 17. t. mj. U crkvi sv. Petra sakupilo se toga dana preko 50.000 duša iz čitavoga svieta, koje su oduševljeno pozdravljale sv. Otca, kojega pronesoše na prieстolju širom crkve.

Talijanski kraljevski par putuje otokom Sardinijom u pratnji ministara i drugih dostojanstvenika. U gradu Cagliari dogodila se prigodom odlazka kraljevskog para velika nesreća. Srušio se naime jedan balkon, kojeg ruševine raniše što lagano što težko mnogo osoba. Medju ovimi imade nekoliko mrtvih.

Imenovanja u financijalnoj struci u Primorju. Savjetnici kod financ. ravnateljstva u Trstu bijahu imenovani gg. J. Tomažić i A. Rosen, a g. Jablonski višim financ. nadzornikom. Ovdje nam je izpraviti jednu pogrišku, koja nam je izbjegla u zadnjem broju, da bijaše naime g. Premuda imenovan financ. nadsavjetnikom, što neodgovara istini.

Odbor političkoga družtva »Edinost« imati će sutra (petak) u 8 sati na večer redovitu sjednicu, na koju se ovim gg. odbornici i zamjenici pozivlju.

Otvorenje istarskoga sabora. Na drugom mjestu izvješćujemo obširnije o otvorenju istarskoga sahora dne 15. t. mj. Istarski sabor sastao se ovaj put na IV. zasjedanje u Kopru. Nije nam poznato, što je vladu navelo, da je sazvala sabor u Kopar, a ne u Pulu, kao što je bila započela god. 1898.

Članovi hrvatsko-slovenskoga kluba sakupili se dan prije u Trstu, odatle su u subotu u jutro krénuli skupno u Kopar. Občinstvo u Kopru promatralo ih mučke ljubopitno kad su prolazili gradom. U samostanu sv. Klare, gdje je sabornica i saborski uredi, našli su pripravnu sobu za njih opriedieljenu. U određeni sat pošli su odavle svi članovi toga kluba (osim dra. Laginje, koji je morao biti u Puli radi svojih posala) u sustolnu crkvu. Iza njih došao je saborski predsjednik, tri člana zemaljskoga odbora i 4—5 članova saborske većine. Ostaloga občinstva bijaše u velikom broju. Vladin zastupnik g. Fabiani imao je naproti predsjedniku u presbiteru poselno kljčalo. Prije sv. mise, koju je čitao kanonik, preč. g. Mocchia, pjevali su pred oltarom i na koru »Pridi duše sveti« latinski.

U sabornici pobilježili su članovi većine prije otvorenja svoja mjesta. Občinstva se sakupilo vrlo mnogo, na obih galerijah već prije otvorenja. Ulaz na gospodsku galeriju jest zajednički sa zastupnici, dočim vode vrata na pučku galeriju sa ulice.

Sabornica je veoma neakustična i hladna, te se nebi u njoj u današnjem stanju moglo u zimi nikako saborovati.

Na pučkoj galeriji sjedili su i njekoji izviestitelji novina. Medju občinstvom na ovoj galeriji bijaše i njekoliko sumnjivih lica, koja su mrmljala, kašljala i prigovarala kad je vladin zastupnik čitao hrvatski carsku poruku. Ovo su valjda kolovodje budućih nemira na galeriji, jer ako se je prigovaralo i demonstriralo inače od Talijana obljubljenomu vladinomu zastupniku na njegovo poluglasno hrvatsko čitanje carske zahvale, što će tek biti kad budu članovi hrvatsko-slovenskoga kluba glasno vršili svoju dužnost, služeći se svojim materinskim jezikom? Predsjednik sabora opomenuo je doduše občinstvo, zagrozio mu se i strožijimi mjerami, nu mi do tih mjera ništa ne držimo, jer znamo što su te mjere značile u Poreču i u Puli. Občinsvo na galeriji povelo se i povadjati će se bez dvojbe i u budúće za svojimi kolovodjami na zastupničkih stolicah, koji daju znak uzkliei, povici, kretnjami tjela i izlazom iz saborniee, svojim sliedbenikom na galeriji.

Nebude li saborski predsjednik odmah kod prvog izgreda na galerijah znao zaštititi ugled sabora i slobodu zastupnika, tada možemo stalno očekivati opetovanje divljačkih prizora iz Poreča i Pule.

Hoće li naši zastupnici i u Kopru Jobovom ustrpljivošću podnašati eventualne brutalnosti, kakovim bijahu izloženi u sabornicah u Poreču i u Puli, dvojimo vrlo, jer kod onakovih prizora moraju i željezni živci malaksati.

Do predsjednika sabora je dakle i do cesarske vlade, da se sablaznjivi prizori u sabornici u Kopru neopetuju, te da zastupnici većine pučanstva Istre slobodno od nikoga i ničim prièeni vrše težku svoju dužnost.

Bolji dio gradjanstva u Kopru znati će bez dvojbe valjano ocieniti važnost i korist, koju dobiva maleno mjesto tim, što u njemu zasjeda zemaljski sabor. To občinstvo susretati će stalno i naše zastupnike onim počitanjem, koje ih ide kano predstavnike druge, a po broju prve narodnosti Istre. Ovo občinstvo moglo bi, kad bi htjelo, obuzdati i one eventualne nemirnjake, koji neznaju što je bieda i nevolja, ili koji se daju od takovih na izgrede nagovoriti.

Mi se nadamo, da će taj bolji dio gradjanstva grada Kopra dielovati na to, da mogu zastupnici naroda, bez razlike narodnosti, slobodno i samostalno u saborniei mirno razpravljati, a na ulicah gradskih nebunjeni i neuznemireni gostoljubivost znobraženog grada uživati.

II. sjednica istarskoga sabora. Dan prije druge sjednice istarskoga sabora napisali smo vist pod naslovom »Otvorenje istarskoga sabora. U toj viesti izrazili smo nadu, da će bolji dio gradjanstva u Kopru zapriečiti opetovanje sablaznjivih dogodjaja iz sabornica u Poreču i u Puli. Prevarismo se! Taj bolji dio gradjanstva ili nije mogao ili nije znao zapriečiti sramotne izgrede u sabornici u Kopru prošloga utorka. Jedan dio talijanskih zastupnika u sábornici, te većina občinstva najprije na jednoj, pak kasnije na drugoj galeriji, ponašali se naprama hrvatsko-slovenskoj manjini nepristojno, nasilno, divljački.

Predsjednik sabora nije znao ili hotio uzdržati mira i reda ni u saboru ni na galerijah. On je prekidao bezrazložno govornika manjine, dočim je pustio slobodne ruke izgrednikom i u sabornici i na galerijah. Izpražnjenje galerijah bijaše samo prividno, jer se je i kasnije larmalo i bučilo na istih, kano i prije, i to sve dotle, dok se nije govornik uz prosvjed morao odreći rieči.

Mi žalimo u interesu zemlje i u interesu gradjanstva Kopra, da se nije znalo podići nad prostačinu gradova Poreča i Pule, te tako i ono pokazalo, da se u brutalnosti nimalo nerazlikuje od ostalih Talijana Istre.

Sablaznjivi dogodjaji u zadnjoj sjednici istarskoga sabora nedaju slutiti na dobro.

Zastupnik Benati preuzeo je vodstvo nad demonstranti. Tko ga pozna dobro kano i mi, složiti će se s nami u tom, da će on povesti svoju četu preko svake medje pristojnoga i dopuščenoga, proti saborskoj manjini — ako mu se bilo s koje strane nepristriže krila.

Demonstracije u Kopru. Utorak na večer demonstrirala su gospoda u Kopru sa gradskom glasbom, vriedjajućimi pjesmami i povici za talijansku saborsku većinu a proti saborskoj manjini.

Poštanski i brzojavni uredi u Kopru i u Poreču posluju od 15. t. mj. do konca saborskoga zasjedanja u Kopru i noću.

Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru priposlao je g. Josip Antun Kraljić iz Sovinjaka 1 for. 80 nč., sakupljene u veselom družtvu kod g. Žiganta na oproštaju s njegovim sinom Ivanom.

Sastanak dalmatinskih biskupa u Zadru. Ovih dana sastaše se svi dalmatinski biskupi u Zadru, da viečaju o velevažnom pitanju, t. j. o porabi glagoljice u zadarskoj nadbiskupiji. Sjednice biskupa jesu tajne, te nije do sada ništa poznato o zaključcih, koji su stvoreni u tom pogledu.

Iz Bertonigle (Verteneglio) pišu nam 12. t. mj. Naš svemogući načelnik hotio je opet jednom pokazati, da može što hoće. Na dnevni red občinske sjednice dne 25. marča stavio je g. Covrich (Kovrić) i ovu točku: Stalni prinos za talijansko sveučilište u Trstu. Ali eto nesreće. Zastupstvo zabaci tu točku skoro jednoglasno. Načelnik uvriedjen i razjaren posegnu tada za obljubljenim sredstvom: zagrozi se, da će dati ostavku (Ovo je treći put.) Nu, zastupstvo ostane neumoljivo.

Na sjednici od dne 31. marča predloži neki ljubimac načelnikov, da se ovoga posebnom deputacijom zamoli, da povuče natrag svoju ostavku. Sada čekamo, da vidimo hoće li ovaj put g. Covrich održati mužku rieč.

P. S. Netko je valjda za porugu javio iz Bertonigle tršćanskomu Židovčiću, da je ono občinsko zastupstvo opredielilo stalnu svotu iz občinskih sredstava za talijansko sveučilište u Trstu — što je gola laž. Što će nu to šijor Covrich?!

Talijanski kralj razbija si glavu radi Trsta i Istre. Nedavno imali su novinari u Rimu novinarski kongres. Na nekoj zabavi, koju je zastupstvo grada Rima priredilo na čast novinara, bio je prisutan i kralj Umberto. Kralj je tom prigodom razgovarao sa novinari razuih narodnostih pak je valjda »slučajno« nabasao i na vlastnika zloglasnog židovskog listića »Il Piccolo«, na čifuta Majera, koji se je nedavno iz Ugarske u Trst doselio. Nekoji listovi javljaju, da je kralj Umberto osobito prijazno razgovarao sa Majerom, te ga upitao za odnošaje u Trstu i u Istri, a napose o hrvatskoj gimnaziji u Pazinu. Kralju Umbertu je dakako slobodno sve ono, što i svakomu drugomu čovjeku, nu, da li mu je slobodno kao saveznika našega cesara i kralja dirati — pa makar samo rieču — u naš osinjak (koji se zove inače nesnosno stanje u Primorju), to neka prosude nepristrani čitaoci.

Iz Rovinjskoga sela pišu nam 15. t. mj.: Davno naša povlastica i crkvena svetinja, naš mili hrvatski jezik gone nam

sve to više iz naše župne crkve. Odkad je ovdje sadašnji župeupravitelj nestaje pomalo te naše svetinje iz naše crkve. Do sada krstili su nam primjerice svi svećenici hrvatski po rimskom ritualu, ali sada neće više da toga čini naš upravitelj. Ovih dana ktjeli smo krstiti po starinskom običaju jedno dieto, nu upravitelj reče, da će krstiti *latinski ili nikako*. Na to pošla nas trojica k biskupu u Poreč, koji nam reče, da se na zahtjev otca djeteta može krstiti i hrvatski i da će dati u tom smislu župeupravitelju nalog. Ali čujte pak se križajte! Naš za nesreću župeupravitelj nehtjedo krstiti dieto nego latinski. Reče naime, da bi mogao krstiti hrvatski u sakristiji ali doma i li u crkvi da neće. Morali smo popustiti bojeći se za spas duše dieteta više nego-li taj svećenik. Dan iza toga primili smo iz Poreča brzojav glaseći: *Dopuščeno krstiti u hrvatskoni jeziku po obredniku.* Ovaj odgovor stigao je drugi dan tekar na našu brzojavku, kojom smo biskupa obaviestili o ogorčenosti puka. Odgovor smo unapried platili.

Naš puk bio je doista ogorčen radi takvog postupanja župeupravitelja. Petorica staraca pošla je u župni stan i tuj našla i drugoga svećenika, g. Sudića iz Kanfanara. Obojica rekoše starcem, da se može krstiti hrvatski samo privatno, što neodgovara istini. To bi vriedilo samo za one župe ili kapelanije, gdje je hrvatski jezik uveden u novije doba, ali u našem selu krsti se hrvatski odkad su Hrvati ovdje. To nije nikakva novotarija, nego naše pravo, naša svetinja, koje se nećemo nikomu za volju odreći. Isti presvj. g. biskup priznao je, da se kod nas od starine hrvatski krsti.

Novotarija je u našoj crkvi ta, što se sada čita *Epistolu i Evanđjelje* najprije latinski pak hrvatski, čega nije nikada ovdje bilo Naši starci siećaju se još te popa Lanića, koji je ovdje čitao sv. misu glagoljski i sve obrede obavljao u našem jeziku.

Nam se dakle ukidaju narodne svetinje a najzad eto i u crkvi.

Mi se svuda čudimo koli župeupravitelju toli presv. g. biskupu, što se ovako igraju sa čvrstim osvjedočenjem jednoga naroda, osobito nas Hrvata u ovoj župi. Gospoda ta morala bi znati iz prošlosti, da ovakve igre obično slabo svrše po jednu ili drugu stranku, te neznaju stalno ni oni, kako bi ova igra s našim dubokim uvjerenjem mogla svršiti.

Pamet dakle u glavu, jer je kasno po tuči zvoniti.

Viesti iz Opatlje-Voloskoga. Stranaca ima još uvjek mnogo. Medju njimi je doista mnogo magjarskih i njemačkih Židova, al ima i Slavena i kršćana. Njekoliko Čeha doseglo je, da se u kavarni »Kvarnera« nalaze od 1. t. m. takodjer »Narodny Listy«. I drugi slavenski gostovi, imenito Hrvati i Slaveni, zalazeći u onu kavanu, imali bi zahtjevati svoje novine. Da ima kršćana-katolika, vidilo se je u crkvah u velikom tjednu i u Uzkrsnih blagdanih. U velikom tjednu kod velikih ceremonia u župnoj crkvi na Voloskom bilo je uvjek mnogo ljudi, medju njimi stranaca. Liepi izgled pobožnosti davali su odrasli nadvojvoda Josip August i mladi nadvojvoda Maks sin Otona i Marije Josipe. Praćeni uvjek sa višim dvorskim meštrom odnosno uzgojiteljem, sa molitvenikom u ruci, prisustvovali su svim i dugim obredom velikoga tjedna jako pobožno. Mladi nadvojvoda tako je uzgojen, da pozdravlja svećenika kad ga vidi na cesti ili gdje mu drago. Kod obhoda Uzkrsnuja na Veliku subotu u večer na Voloskom bili su prisutni nesamo domaći, i mnogi iz Kastavšćine, kao obično, nego i mnogi inostranci. Kakvih 50 kočija bilo je na Voloskom, koje su dovezle gostove iz Opatije. Sve išlo je u najvećem redu i u velikoj pobožnosti. Svi obredi obavljali su se crkvenim »slavenskim« jezikom, sve se je pjevalo tim jezikom, knošto to biva od pamti vieka; pak je pobožnost i tim pobudjivana. Na Voloskom pjevali su, osim običnih pjevača, Streaju, Sr. Stangeru, A. Rajčića i B. Rajčića, i naši sveučilištni djaci, pod vodstvom g. Brajše. Bilo je milina slušati jih, osobito kad su pjevali »Pomiluj....« poslie večernjica u Velikom tjednu. A milo bilo je slušati i učenice iz zasebne ženske škole vodjene po setrah Sv. Vincenca od Pavla, kod rečenoga obhoda, kao i kod njekih sv. misa prije, kod kojih su pjevale misu mladoga Josipa Mandića.

Na dan Uskrsa i na Uskrsni blagdan pjevao je kod sv. mise u Opatiji pjevački zbor Opatijski »Lovor«, praćen orkestrom lječilišne glasbe. Kod upravo natlačene crkve domaćimi i stranimi vjernici naše dičnо pjevučice i pjevači kao i članovi orkestra su se upravo odlikovali. Pjevali su misu dakako hrvatskim tekstom.

U večer Uzkrsnoga blagdana dao je »Lovor« koncert u prostorijah »Zore«. »Lovor« ima tamburaški i pjevački zbor, oba mješovita. Prvi je udarao krasno izvadak iz opere »Zrinski« od Zajca i »Domovini i ljubi« od istoga, Brožov »Potpouri česko-narodnih pjesama«, i »Intermezzo« iz Mascagni-eve opere »Cavalleria rusticana«. Drugi pjevao je uz pratnju rečenoga orkestra Zajčev »Večer na Savi«, Lisinskijevu »Luku noć«, te Gervais-ovu »Putnicu Lovora«« i potpouri hrvatskih narodnih pjesama »Polag navade stare«. Gervais ima francezko ime, al je Hrvat dušom i tjelom, sbormm i tvorom. On je podučavao oba zbora »Lovora«, i vodio kod koncerta. Uglasbio je putnicu »Lovora« na rieči, našega Emina, te eto sastavio krasan potpouri hrvatskih narodnih pjesama, prostonarodnih i umjetnih, kakvih 15 na broju. Divan je to vienčić, i bio je divno izvadjan, čim nećemo reći, da nije i ostalo tako bilo. Kod pjevanja toga vienčića povećanoga orkestrom rasla je svo jače oduševljenost, koja je dosegla svoj vrhunac zaključnom pjesmom »Liepa naša domovina«, kod koje glasova se je sve obćinstvo kao jedan ustalo na noge, oduševljeno slušalo, te pak burno povladjivalo.

Sriedu u Uskrsnoj osmini bila je dobrotvorna predstava u kazališnoj dvorani hotela »Stefanija« na korist Opatijskoga vatrogasnoga družtva. Program je obstojao iz tri komada, što jih je odigrala lječilištna glasba pod vodstvom njezinoga vrstnoga kapelnika Frizeka, iz dviju komada, što jih je odpjevao uz pratnju orkestra mješoviti pjevački zbor »Lovor« (sastavljen iz 12 gospodjica i 12 gospode), iz triju komada što jih je udarao tamburaški zbor »Lovora«, te iz malo šaloigrice. Najveći dio programa izpunio je dakle »Lovor« pod ravnanjem g. Gervais. Čast i njemu i »Lovoru«, kao i njegovom predsjedniku i cielom odboru. Mi neimamo rieči kako da ih pohvalimo. Pred stranom obćinstvo stupili su prvi put — i osvjetlali si lice. I stranci, premda mnogi nisu razumjeli rieči, divili su se, bili su oduševljeni — vidilo nim se na licih. »Lovore« samo napried! Drugi put bit će stalno više i stranaca. Domaćim nebi se imalo ni preporučati, da dolaze čim mnogobrojnije. Ta »Lovor« je naša dika, koj pronosi hrvatsku slavu medju stranace tako rekuć cielo Evrope.

Njeki gosti odilaze ili se spremaju na odlazak. Drugi opet dolaze. U »Anjulinu« doći će do mala kraljevski par Rumunjski. Već prošloga tjedna priredilo se je za nje prostorije, i namazalo zastavne stupove pred »Anjulinom« sa bojami kraljestva Rumunjskoga. Osim njekih članova naše vladajuće kuće, kralj i kraljica Rumunjska, dolaze najčešće i najradje u ovu naša hrvatsku Nicu. Kraljevim imenom nazvana je jedna cesta, za koju je dao on novaca, a nedavno otvoren je krasan šetalištni put nad cielom Opatijom sa dva kioska. Visoko po prilici u sredini toga puta ušećen je napis u francezkom jeziku, koj ističe kraljicu kao začetnicu toga puta.

Kongres slavenskih novinara. U Krakovu se je, kako se odanle javlja, konstituirao odbor drugog kongresa slavenskih novinara, koji će viećati u Krakovu od 23. do 25. septembra o. g. Taj je odbor zaključio, da će stupiti u savez sa odborom prvog kongresa slavenskih novinara, koji se je držao lanjske godine u Pragu, i sa lavovskim novinarskim družtvom.

Pazinski Talijanaši i hrvatske prodike. Naši narodni protivnici u Pazinu hoće, da dokažu i pomoću crkve, da je Pazin talijanski grad. Do sada nije to išlo jer se je u gradu Pazinu sve crkvene obrede obavljalo ili hrvatski ili latinski. Talijanskomu jeziku u pazinskih crkvah nebijuše do sada ni traga.

U novije doba počeli su pazinski Talijanaši zahtjevati, da se u župnoj crkvi i talijanski propoviedа. Prvi put propoviedalo se lanjske godine talijanski mjeseca maja. U netom prošloj korizmi bijaše naručen posebni talijanski propoviednik iz Trenta, za kojega su sami talijanaši medjusobom novce sabirali i tim ga platili. Nu ni tim niesu oni zadovoljni. Zahtjevaju naime od prečastnoga ordinarijata, da im dade posebnoga kapelana, koji bi redovito talijanski propoviedao. Oni idu dopače i dalje. Groze se naime, da će se inače odreći svoje crkve i preći u krilo Luterove crkve ili na Luteranizam. Hoće dakle, da grožnjom postigne ono, što nemogu postignuti spletkami i sliepanjem.

Da vidimo malko u koliko su opravdani ti zahtjevi, odnosno te grožnje pazinskih talijanaša.

Mi se još dobro sjećamo pokojnoga *Cappellari-a*, dugoljetnoga župnika i prošta u Pazinu. On je bio po rodu, po jeziku i po čuvstvu veći Talijan, nego-li jedan po jedan od pazinskih krnjela ili talijanaša.

Nekoji njegovi kapelani, već davno preminuli, kazivali su nam o njemu, da je on nekom prigodom, kad je čuo vikati: *Viva l'Austria!* kazao doslovno: *Evviva l'Austria si, ma evviva sam Marco! evviva san Marco! Se mi aprono il cuore, troverranno dentro: San Marco«.* I ovaj veliki i upravo zagriženi talijanski svećenik nije se nikada usudio u pazinskoj crkvi propoviedati rieč božju u talijanskom jeziku, što bi bio bez dvojbe učinio ili pokušao — kao saviestan svećenik i odlučan Talijan — kad bi bio uvidio, da ima za to ma i najmanji razlog.

Ono dakle, što se nije osudio učiniti pravi Talijan po krvi, jeziku i čuvstvu, htjeli bi danas izvesti krnjeli ili potalijančenci, ali se nadamo, da preč. ordinarijat neće dopustiti, da se u pazinsku crkvu uvadja novotarija jedino iz političkih razloga. On se valjda neće prestrašiti grožnjom na preliz k Luteranom od onih, koji pogotovo nedrže ništa ni do svoje vjere ni crkve, što može dokazati i spomenuti talijanski propovjednik, kod kojega su se izpoviedale za uskrsnu izpovied samo 3—4 gospodje.

Istomu propoviedniku šiljali su anonimna pisma: *neka se nosi čim prije iz Pazina*, jer je propoviedao o crkvi i o Bogu, a nipošto o Italiji i o kralju Umbertu.

Zatvoreni Irredentisti. Ovih dana zatvorili su u Gorici obć. živinara Codermaza i privatnoga činovnika Brumatti-n, što su sa novoustrojenom »Lega della gioventu friulana« kod nekog izleta u Červinjanu demonstrirali za Italiju proti Austriji. Pak još će tvrditi poznati krugovi u Trstu, da neima irredentista u Primorju!

Izlet članova hrvatske čitaonice iz Medulina u Pomer. Iz Medulina pišu nam, da se pripravljaju članovi hrvatske čitaonice u Medulinu u posjete bratskoj čitaonici u Pomeru. Izlet taj biti će u nedjelju dne 23. t. mj. u 2 sata poslije podne. U Pomeru prirediti će članovi jedne i druge čitaonice prijateljsku zabavu. Samo napried junački sinci dičnoga nam Medulina i Pomera!

Iz Dana (obćina Buzet) pišu nam 15. t. mj. Naš velezaslužni gosp. Mate Saukóvić, trgovac i posjednik u Danah pozvao je dne 20. pr. mj. više svojih prijatelja na čašicu vina, da u družtvu proslavi svoj imendan. Da ima naš Mate pravih prijatelja, pokazao je velik broj učestnika. Naravski, da nije uzmanjkalo prigodnih zdravica za stolom. Zabavljao nas liepo i njegov sin Davorin svojom tamburicom te deklamacijom »Izdajica« i »Putnik«. Samo napried Davorine! Tom prilikom sakupila se liepa svota za družbu sv. Cirila i Metoda. Darovuše: preč. g. Mikiša 10 kruna, Habat 9 krune 40 para, Dolžan 2 krune 70 para, Mandić 1 krunu 20 para, Jelušić 1 krunu 10 para, Sverko 3 kruno, Šepić 4 krune, Galo 1 krunu 20 para, Davorin 2 krune, S. Mate 2 krune, Macin 2 krune, po 1 krunu: Brkin, Sankovićlazin, Tomača, Felac, Ban, Nežić i Šendak. Ukupno 41 kruna 60 para. Živio svečan, živili darovatelji!

Iz Kaštela (Kastelvenere) pišu nam 16. t. mj.: Odkad dolazi k nama g. Kazimir Mandić propoviedati rieč božju, kano da simo preporodjeni. Svake nedjelje i svnkog. blagdana puna je kuća božja pobožnih, koji žele čuti rieč božju u svojem materinskom jeziku, čega nismo čuli pod prijašnjim župnikom za mšu i njegovu nesreću. Protivnici vjere i našega naroda iz Pirana ruju već sada proti g. Mandiću, huckajuć puk proti njemu. Doznali smo, da su bili u Trstu trojica odavle i poznati naš protivnik iz Pirana kod presvj. biskupa u Trstu moliti, da im dade svećenika Talijana. Čudimo se toj trojici, što idu u ime svega puka nešto pitati, proti čemu je sav ostali puk. Mi nepitamo ni Petra ni Pavla, nego vriedna svećenika, koji će služiti Bogu i nam, i koji će nam propoviedati rieč božju u našem jeziku, kako to čini naš velevriedni g. Mandić.

Bušobrižnici zadarske biskupije su imali prošloga čedna u Zadru sastanak radi pitanja o porabi gjagoljice u zadarskoj nadbiskupiji. Sa svog sastanka odaslaše dušobrižnici posebno odaslanstvo nadkiskupu Rajčeviću, ali ovaj neprimi odaslanstva — jer da je umoran. Na to su gg. župnici zaključili upraviti spomenicu na obranu gjagoljice koli nadbiskupu zadarskomu, toli sv. Stolici. To isto kane i sve obćine zadarskoga kotara. I zemaljski odbor Dalmacije ustati će na obranu te naše obrodne svetinje. A naši župnici i naše obćine u Istri?

Iz Mošćenica pišu nam 15. t. mj. Slavno c. kr. kotarsko školsko vieće na Voloskom u 23. broju »Naše Sloge« lanjske godine razpisalo je natječaj za više učiteljskih mjesta u ovom kotaru — osim Mošćenicah. Već su skoro četiri godine, da mi ovdje nemamo stalnog učitelja, pa nam se čudnovato čini, da to c. kr. kotarsko školsko vieće nije razpisalo natječaja i za Mošćenice. Bila bi zbilja doba, da i mi već jednom dobimo stalnog učitelja, pravog nasliednika našeg nezaboravnog bivšeg učitela gosp. Adolfa Justi-a, koji nam je onako dobro i savjestno djecu učio. Mili Bože, kako su onda djeca bila pristojna i dobra; pozdravljala su starije na putu, a danas žalibože od svega toga ne vidimo ništa.

Lanjske godine nekoji roditelji morali su plaćati globe, jer su bili počeli zanemarivati slati svoju djecu u školu, a svoju nemarnost opravdavali su time, da im se djeca veoma slabo uče. Mi neznamo koliko je od ovoga istine, ali znamo to, da su se nekoji roditelji morali pobrinuti za privatno učenje svoje djece, jer u školi nisu a ma baš ništa učila; dočim kad su se privatno učila, liepo su napredovala. Čudnovato, ali istinito!

Mi ovdješnjega učitelja g. Marchi-a reidko kad vidimo ići sa djecom na procesije, akoprem bi to morala biti njegova dužnost kao učitelja kršćanske djece. I sada na Uličnicu ove godine nije ga bilo sa djecom na procesiji, a djeca su hodila kao ovce bez pastira razgovarajući se medju sobom, da je bila prava sramota. Lanjske godine je ovdje svršila škola bez mise, jer velečasatni naš g. župnik nije bio obaviešćen kad svršava škola. Sada o Vazmu nije bilo škole od 25. marča do 7. aprila, a djeca neka planduju okolo pokvarena, da je Bogu zaplakati. Ali žalibože u najnovije vrieme za Mošćenice to nije nikakvo čudo. U sriedu dne 5. aprila t. g. djeca su došla u školu, ali se moradoše vratiti kući, jer učitelja nije bilo. Više puta se dogodilo, da mjesto učitelja po par urah bude u školi naš glavar Dešković, pa nam se čudnovato čini, da ga i onog dana nije zamienio. Bez tumača!! Dogodi se takodjer, da učitelj školu drži u četvrtak, da bude prost drugi dan. Neka se nitko ovomu ne čudi, jer rek bi, da je njemu u Mošćenicah sve dozvoljeno.

Mi sada ovim putem dajemo ovo na znanje slavnomu c. kr. kotarskomu školskomu vieću na Voloskom, pa se nadamo, da će znati šta mu je činiti, da udovolji i umiri ovaj ogorčeni puk.

Mošćeničan.

Ženska podružnica «Družbe sv. Cirila i Metoda» u Mihotićih obdržavati će u nedjelju dne 30. t. m. na 3. sata poslie podne svoju glavnu skuštinu u prostorijah «Hrvatske Čitaonice» u Mihotićih sa sliedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednice. 2. Izvješće tajnice. 3. Izvješće blagajnice. 4. Biranje novog odbora. 5. Eventualni predlozi; na koju p. n. g. članice najuljudnije pozivlje

Odbor.

Podružnica «Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru» u Veprincu sazivlje godišnju redovitu skupštinu, odlučenu već na dan 3. t. mj. a onda prenešenu, na 26. istog mjeseca u prostorije sudruga g. Ivana Blagara, u Veprincu (na Dolcu) na 3½ sata popodne sa dnevnim redom već najavljenim.

Izvješće i obračun posujilnice u Voloskom, registrane zadruge na ograničeno jamčenje za drugu upravnu godinu 1898. Od sl. ravnateljstva posujilnice u Voloskom primili smo gornje izvješće, iz kojega vadimo, da je imala svršetkom god. 1898. zadrugara 451 sa 8950 zadružnih dielova po 1 kruna, a od svih zadrugara bio je zajamčen do konca god. 1898. ukupni iznos od 89.500 kruna. Svršetkom godine bilo je uloženka za 207.308·91 kruna, a sa uglavničenimi kamati 211.987·60 kruna. Svršetkom godine bilo je aktivnih zajmova za 232.267·48 kruna. Čisti dobitak god. 1898. iznaša 2.259·73 kruna.

Medulinsko družtvo za štednju i zajmove, registrana zadruga na neograničeno jamčenje priposlalo nam je izvješće i obračun za prvu upravnu god. 1898. Iz istoga vadimo sliedeće podatke: Družtvo je počelo djelovati mjeseca maja 1898. Koncem godine imalo je 157 članova. Ukupni promet iznosi 64.313 kruna. Čistoga dobitka imalo je 569.44 kruna.

«Otče budi volja Tvoja». Prijateljem ovog prekrasnog molitvenika našeg nezaboravnog Dobrile javljamo, da je za puljski kotar preuzeo razprodaju istoga g. Jakob Kirac, trgovac u Medulinu. Njemu je povjerila «Bratovšćina hrvatskih ljudi u Istri» razprodaju za onaj kotar. Kod njega dobije se sedmo izdanje toga molitvenika uz nizke ciene i različitog veza.

Prijateljima na znanje.

Čast mi je ovime odgovoriti na mnogobrojne upite mojih prijatelja, da se knjiga: »*Povjest kraljevine Češke*« nalazi u štampi i da će se razašiljati čim bude djelo gotovo. Sbog udaljenosti od tiskare posao štampe dosta zapinje, jer svaki arak potrebuje skoro tjedan dana putovanja, dok se rukopis, korektura i revizija poštom simo tamo vraća.

Do danas prijavilo mi se tek 220 predplatnika. Kako će štampanje knjige samoga mene stojati preko hiljadu forinti, to i opetovno usrdno umoljavam sve čestite Hrvate i prijatelje hrvatske prosvjete, da me što prije i što izdašnije podupru predplatom ili barem predbrojbom. — Knjiga — oko 28 araka velike osmine — kako je poznato, stojati će uz plaćenu poštarinu i embalažu samo *dra forinta*. Oprema knjige biti će sjajnija od češkoga originala a uz to i za čitavu forintu i 60 nvč. jeftinija. Cienjene prijatelje opetovano i opetovano molim, da mi na karti dopisnici jave, da su voljni podupriteti ovo moje nastojanje, dok će novac moći priposlati i i nakon primitka knjige. — Držim, da će knjiga i svojim sadržajem i svojom opremom moći pristati u svaku bilo privatnu, budi javnu knjižnicu, s toga bi joj se mogao uz malo požrtvovnosti i samozataje posvuda otvoriti pristup.

Češka kritika jednodušno slaže se u tome, da je »Povjest...« profesora Tomka uz češku historiju Palackoga najsavršenije djelo te struke, dok samoga Tomka smatra najboljim i najznamenitijim historiografom svoga naroda. S toga su i njegove: »Děje královstvi českého« doživjele već šesto izdanje i unatoč skupe cijene razširile se među Česima u preko 30 hiljada primjeraka. Uz predgovor nakan sam knjigu popratiti i sa životopisom samoga pisca.

Čim se knjiga »Povjest kraljevine Češke« dostampa uči će u štampu i drugo izdanje moje zaplijenjene knjige pod naslovom: »*Hrvatski narod*« — od koje će pojedini primjerak 34 štampana arka — (bilo ih 37 ali 3 odpadaju na zaplienu) — uz sjajnu opremu stojati samo 1 for. i 30 nvč. i na ovu knjigu primam predplatu sa osobitom zahvalnošću.

U Grubišnom polju na veliki četvrtak 1899. — Hrvatska — Pošta u mjestu.

Ivan Nep. Jemeršić
župnik.

IZJAVA.

P. n. gospodi izbornikom porezne občine Opatija javljam ovim putem, da pošto nisam više občinskim zastupnikom, ne dolaze k meni ni za preporuke ni za savjete, u koliko se to tiče občinskoga posla.

Opatija, 13. aprila 1899.

Ivan Flamln.

Listnica uredničtva.

Gg. dopisnikom iz Labina, Lipe itd. drugi put!

Gosp. A. E. Oh onoj svečanosti neimademo vieti. Po običaju zanaša se jedan na drugoga, pak nepiše nitko. Preporučamo se za to i za ono drugo. U Kopru započelo je kamo u Puli i u Poreču. Naši protivnici jesu svuda jednaki. Da ste nam zdravo!

Listnica uprave.

Gosp. reklamantu iz Pule od 17. travnja javljamo, da smo odbili reklamaciju, jer je bila zatvorena, a ne biljegovana.

Nadalje uplatili su za „N. Sl." p. n. gg.: P. A. Trst f. 1, K. Trst f. 1.20, M. S. Vodice f. 3, Banca Commerciale Trst f. 5, Čitonica Brinj f. 1.50, C. A. Roč f. 1. Čitonica Kraljevica for. 1.25, K. F. Trst f. 7.50, Čitonica Ošlek dolnji grad f. 1.25, P. J. Tinjan-Montrilj for. 2.50.

(Sliedi.)

Prodaja

dobroga, naravskoga, domaćega

vina istarskoga

na malo i veliko

vlastitoga proizvoda, kod

Ivana Gržinića,

trgovca u Humu, pošta Roč (Istra).

Dobre cerkvene orgulje

sa pedalom i 9 registara

vrlo jeftino

nudja

Kunard, orguljaš. via San Michele 16. TRST

Prodaju se jeftino

jedne **Orgulje-harmonjum** sa pedalom, sa 417 glasova, 2 manuala i 14 registara, *Trst, Androna S. Tecla br 2, Krammer.*

Phönix-Pomade

Na izložbi za njegovanje zdravlja i bolestnika u Stuttgartu 1890 nagrađjem **odlikom**, jest po mnienju liečnika i priznata sa hiljadami zahvalnicam.

Jedino postojeće u istinu pravo i neškodljivo sredstvo, da gospoljam i gospodi izraste **podpuna i bujna kosa** i da zaprieči odmah **opadapanje kose i tvorenje prhuta**; ona pospješuje i kod posve mlade gospode rast **jakih brkova.** Jamči se za uspjeh kano i za neštetnost. Ločišć 1 i 2 for. poštom ili pouzetjem 10 nvč. . **K. Hoppe,**

Beč I. Wipplingergasse 1a.

G. Piccoli,

dvorski dobavljač

Nj. Svetosti pape

Lava XIII.

ljekarničar „pri angelu"

u Ljubljani, Dunajska cesta.

Željeznato vino.

Kemične analize odličnih strukovnjaka, koji su u

željeznatom vinu

ljekarničara **Piccoli-a u Ljubljani** uviek potvrdili navedeno množtvo željeza, jesu najboljim dokazom, te pružaju najveće jamstvo za njegovo djelovanje.

Ovo vino je dobro za **slabokrvne, nervozne, te za osobe usljed bolesti oslabljene, za bliedu, mršavu i boljihavu djecu.**

Cieni staklenki od ½ litra 1 for.

Naručbe se razšilju kretom pošte: poštarinu plaćaju naručitelji.

Tražim knjigovodju

i dopisnika

vješta hrvatskom, talijanskom i njemačkom jeziku; mora biti sposoban i poznati se sa parobrodarskim inozenskim društvima.

Isti bi mogao udioničtvovat kao drug kod poduzeća, zato imade prednost onaj, koji razpolaže sa nešto glavnice.

Osobno ili pismeno upitati se: kod gosp. **Franje Kružića,** *Mešetara na Rieci. Ulica Adamićeva br. 2.*

Sve odpadke

kosti, rogo e, papke, loj, šćetinu, dlaku,

mesinu

kupuje

Kemijska tvornica

za izradbu odpadaka

u Zagrebu

Poziv na predplatu.

»Učiteljskoga glasnika«, koji će izlaziti u Zagrebu dva puta mjesečno u većem formatu od 16. stranica i omotom sa oglasima. — Cijena mu je 6 kruna na godinu.

Smjer **„Učiteljskoga glasnika"** je unapredjeojе u pogledu materijalnog stanja našega učiteljstva.

Prvi broj izaći će pred uskrsom i biti će razaslan učiteljstvu naše domovine sa nadom, da će ga i učiteljstvo podupriječi i jer se radi lih o boljku njegovu. Želja je također, da se **„Učiteljski glasnik"** udomi i izvan učiteljskoga kruga, koji se zanimaju za napredak naših škola.

Preporuča se i pojedinim čitaonicama u našoj domovini.

Vlasnik i izdavatelj **„Učiteljskog glasnika"** jest podpisani, komu se imadu i pretplate slati.

U Grubišnompolju 8. marča 1899.

Vjekoslav Klemen
nav. učitelj.

PAVAO BARICH

razašilje uz poštansko pouzetje pakete po 5 klg. sve franko do mesta opredielienja.

KAVU

Santos finu	. . . .	1 K. for.	—.94
„ najfiniju	. . . .	„ „	1.04
S. Domingo	. . . .	„ „	1.26
Portorico finu	. . . .	„ „	1.42
„ debelo zrnje	.	„ „	1.58
Moka izvorna	. . . .	„ „	1.46
Cuba poselna	. . . .	„ „	1.70

Prsni Čaj ● ● ● ● ● ● sa „Učke-Gore".

Izvrstni domaći lijek proti kašlju, nakladi ili prsnom kataru; proti hrapavosti i pomuklosti grla.

Cijena 50 para

Ljekarna i Pharm.-Kemijski Laboratorij

L. GHERSETICH

Volosko — Istra.

THE GRESHAM

Englesko osjeguravajuće družtvo na životu Londonu

Aktiva družtva do 31. decembra 1897	Kruna	159.997,579.—
Godišnja uplata premija i interesa do 31. dec. 1897	„	28.823,375.—
Izplaćeno na osjeguranja i interesa od postanka družt. (1848),	„	343.860,067.—
U godini 1897. izdano 7468 polica za glavnicu od	„	67.331,351.91

Prospekti, cijenici i u obće sve druge informacije šalju se badava, ko god pismeno zapita od dolje imenovanog zastupstva, koje dopisuje u svijem jezicima.

Glavno zastupstvo u Trstu

Via del Teatro, N. 1, Tergesteo, Scala IV.

(Traže se svuda dobri agenti i zastupnici.)

C. kr. priv. austrijskega kreditnega zavoda

ZA TRGOVINO IN OBRT V TRSTU.

Novci za vplačila.

V vrednostnih papirjih na 4-dnevni odkaz 2½ %, 30- „ „ 3% „ 90- „ „ 3½ % „ 180-dnevni odkaz 2½ %, 3-mesečni „ 3% „ 6- „ „ 3½ % „

V napoleonih na 4-dnevni odkaz 2½ %, 30- „ „ 3% „ 90- „ „ 3½ % „ 180-dnevni odkaz 2½ %, 3-mesečni „ 3% „ 6- „ „ 3½ % „

na pismu, katera se morajo izplačati v srebrnih, bankovcih avstrijske veljave, stoječa merodavne takse v kreposti z dnem 24. junija, 28. junija in odnosno 30. avgusta t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni odsek.

V vrednih papirjih 2% na vsako svoto V napoleonih brez obrest

Naksnice

na Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Trojavo, Reko kako v Zagreb, Arad, Hermannstadt, Gradec, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Sanz in Solnograd, brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, divize, kakor tudi vnovčenje kuponov proti obitki 1% provizije.

Inkaso vseh vrst pod najmanotnejšimi pogoji.

Predujmi.

Jamčevne listine po dogovoru. Kredit na dokumente v Londonu, Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provizija po jako umerenih pogojih.

Kreditna pisma na katerokoli mesta.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v poljubno vrednostni papirji, zlati ali srebrni denar, inozenski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narejene banke Ungianik v italijanski franki, ali pa po dnevnem kursu.

Pserhoferovega Ljekarna k „zlatnoj državnoj jabuci"

Beč, I., Singerstrasse broj 15.

J. Pserhofera pilule za čišćenje

izkušano, lahko probavljujuće od mnogo lječnika občinstvu preporučeno kućno sredstvo.

Ove pilule so one iste, koje su već od mnogo stoljeća pod imenom „pilule za čišćenje krvi" občinstvu poznate i koje se prave samo u ljekarni k „zlatnoj državnoj jabuci" Beč I., Singerstrasse broj 15.

Od ovih pilula stoji: **1 kutija sa 15 pilula 21 nvč., 1 zamet sa 6 kutija 1 for. 5 nvč.**

Ako se prije pošalje dotični iznos, stoji franko: 1 zamet pilula 1 for. 25 nvč., 2 zamota 2 for. 30 nvč., 3 zamota 3 for. 35 nvč., 4 zamota 4 for. 40 nvč., 5 zamota 5 for. 20 nvč., 10 zamota 9 for. 20 nvč. (Manje od 1 zamota nemože se p šalati).

Umoljava se, da se izrično zahtjeva „J. Pserhofera pilule za čišćenje" i da se na to pazi, da nosi pokrov svake kutije ime „J. Pserhofer" i to crvenom tintom koštо i podukn glede porabe.

Balzam za zimu od J. Pserhofer-a 1 lonac 40 nvč., franko 65 nvč.

J. Pserhofera trpčeev sok za lječenje. Jedna flašica 50 nvč.

J. Pserhofera Kropf-balsam 1 flašica 40 nvč. franko 65 nvč.

Stollovi Kola-Preparati izvrstno sredstvo za jačanje želudca i nerva. 1 liter kola-vina ili Elixira 3 for., pol litra 1 for. 50 nvč., četvrt litra 85 nvč.

J. Pserhofera gorka tinktura za želudac (prije t. zv. žirutina esenca) po lagano razstupljujuće sredstvo za ojačavajućim upliv na želudac kad isti slabo probavlja. Cijena flašici 22 nvč., iz flašica 2 for.

J. Pserhofera balzam za rane 1 flašica 50 nvč.

Tanochinin-Pomada od J. Pserhofera najbolje sredstvo da rasta vlasi, 1 kutija 2 for.

Obiz za lječenje rana od prof. Steudela, 1 ločić 50 nvč., franko 75.

Sol za posvemašnje čišćenje od A. W. Radicha-a domaće sredstvo proti slabej probavi, 1 paket 1 for.

Osim ovdje navedenih preparata, nadje se sve u austrijskim novinama oglašene tuzemne i inozemne farmaceutičke preparate djelomice u zalihi, djelomice se ih, ako ih nema u zalihi, najbrže i najjeftinije pripravi.

Pošiljke po pošti obavljaju se najbrže, ako se prije pošalje novac, veće naručbe također poštanskim pouzećem.

Ako se prije pošalje novac, (najbolje poštnom naputnicom) stoji poštarina mnogo manje nego su poštarskim pouzećem.

Broj 15. U Trstu, 27. aprila 1899. Godina XXX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi, itd. tiskaju po običnom cieniku il po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list ne dodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku, osim 2. febrara, 6 aprila, 11. maja, 1. junija, 29 junija, 2. nov. i 28. dec. Netiskani dopisi se nevraćaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 nč.

Uredničtvo nalazi se u ulici Farneto broj 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ Nar. pol.

hrvatski čitao, premda je tako podglas čitao, da ga niesu razumjeli ni najbliži mu članovi manjine. Za čitanja izašli su nekoji članovi većine).

Predsjednik opomenu občinstvo na galeriji, koje da neima pravo ni odobravati ni prigovarati.

Obećanje novoizabranih zastupnika.

Na poziv predsjednika polažu svečano obećanje novoizabrani zastupnici dr. *A. Ventrella* i dr. *C. Costantini*.

Izbor tajnika.

Glasova predano je 23. Izabrani bijahu: sa 22 glasa *Ventrella* a sa 14 glasova *Costantini*. Zast. *Kompare* dobio je 8 glasova manjine.

Priobćenja.

Predsjednik priobćuje pismo biskupa Flappa, koji se izpričava, što nemože na sabor. Priobćuje nadalje, da bijahu zapriečeni doći k otvorenju zastupnici *Ghersa, Doblanovich, Rizzi, Glezer, Scampicchio i Vidulich.*

Osmrtnica za blagopokojnom caricom i kraljicom.

Predsjednik čita osmrtnicu za blagop. caricom i kraljicom Jelisavom. Spominje grozno umorstvo u Zenovi, te kako je onaj dan bio na izložbi u Turinu, odakle je brzojavno svoju sućut izrazio. Na dan zadušnica u Mljetcih prisustvovao je istim na poziv austro-ugarskog konzula. Na koncu pozivlje zastupnike, da ustanu u znak sućuti pak zaključi sjednicu.

Buduću sjednicu uriče za utorak u 11 sati u jutro.

II. sjednica 18. aprila 1899.

Prisutni: predsjednik Campitelli, vladin zastupnik A. Fabiani, 20 zastupnika; obje galerije natlačene.

Ovjerovljenje zapisnika.

Na poziv predsjednika pročita zast. Ventrella zapisnik zadnje sjednice.

Vladin zastupnik izpravlja zapisnik u tom smislu, da je on pozdravio sabor u ime vlade i u slavenskom jeziku.

Priobćenja.

Predsjednik priobćuje, da je mjestni kaptol pozvao sabor na zadušnice; da su se nekoji zastupnici izpričali, što nemogu na današnju sjednicu itd.

Osmrtnice.

Predsjednik čita osmrtnice za pokojnimi članovi sabora N. Venier i dr. Fr. Costantini, te pozove zastupnike, da ustanu sa sjedala u znak sućuti.

Izbor revizora:

Nakon što je predsjednik priobćio razne osnove, koje podnaša na razpravu vlada i zemaljski odbor, te razna izvješća, molbe itd., prelazi se na izbor revizora.

Izabrani bijahu sa 15 glasova zastupnici dr. Caneiani, dr. Cleva, dr. Chersich, dr. Gambini, dr. Tamaro i Tomasi. Saborska manjina glasovala je za četvorieu Talijana, i za Jenka i Kozulića. Ovi posliednji dobili su 6 glasova.

Izbor odbora.

Zast Gambini predlaže, da se biraju sliedeći odbori:

a) političko-ekonomički od 5 članova;
b) školski od 5 članova;
c) financijalni od 7 članova;
d) agrarni od 5 članova.

U prvi odbor izabrani su: dr. Bartoli, dr. Cleva, dr. Ghersa, dr. Vareton i dr. Ventrella sa 15 glasova. Zast. dr. Stanger i dr. M. Trinajstić dobili su 6 glasova.

U drugi odbor izabrani su sa 15 glasova: dr. Bennati, dr. Costantini, dr. Glezer, dr. Gambini i dr. Tamaro.

Manjina predala je 6 bielih listića.

U treći odbor izabrani bijahu: dr. Bubba, dr. Caneiani, dr. Chersich, dr. Rizzi, dr. Scampichio, dr. Venier i Vidulich sa 13 i 14 glasova Manjina neglasuje.

U četvrti odbor bijahu izabrani sa 14 glasova: dr. Caneiani, Doblanovich, Tomasi, dr. Venier i dr. Vergottini.

Osnova za prenos sabora.

Na predlog zast. Bubbe izabran bijaše odbor od 9 lica, koji će proučiti i izvieštiti o vladinoj osnovi za prenos sabora i zem. ureda iz Poreča u Pulu. Izabrani bijahu sa 14 glasova: dr. Bartoli, dr. Bennati, dr. Bubba, dr. Caneiani, dr. Costantini, dr. Rizzi, dr. Scampicchio, dr. Venier i Vidulich.

Ovjerovljenje naknadnih izbora.

Član zem. odbora Tomasi izvješćuje o naknadnom izboru dr. Ventrella za grad Piran, te dr. Costantina za gradove Pazin, Labin i Plomin. U Piranu obavio se izbor redovito, dočim bijaše u drugom izborničtvu neurednostih. Predlaže konačno, da se oba izbora ovjerovi.

Predsjednik čita u talijanskom jeziku hrvatski predlog dr. D. Trinajstića i drugova, koji glasi:

Predlog u smislu § 3., stavka 4. saborskog razpravnog reda:

Spisi o izboru zastupnika za gradsko izborničtvo Pazin, Labin i Plomin neka budu uručeni na proučenje i izvješće odboru od 7 lica, koj neka se odabere u tu svrhu.

Dr. D. Trinajstić, Mandić, dr. M. Trinajstić, Jenko, dr. Stanger, Spinčić, Kompare, Kozulić.

Zast. *Scampicchio* izjavlja, da pošto bijaše neurednostih kod izbora u gradu Pazinu, neka se spisi o tom izboru izruče političko ekonomičkom odboru.

Zast. dr. D. *Trinajstić* hoće, da utemelji svoj predlog. Čim je izustio prve rieči hrvatski, počeli su zastupnici većina povlačiti stolice i halabučiti, čim biješe galerijam dano znamenje, da započnu svoje djelovanje.

Predsjednik opomenu blago občinstvo na pučkoj galeriji, a medjutim govornik čekao je dok se umire.

Započev opeta govoriti nasta nova buka i krika u saborniei i na galerijah.

Zastupnici većine pridružili se izgrednikom, te stali vikati nek govori talijanski.

Opomenuto občinstvo nehtjede slušati predsjednika, već nastavi buku, urlikanje te žviždanje, tako, da je napokon predsjednik dao pučku galeriju izprazniti. Občinstvo izlazilo je lagano bučeć i žviždajuć neprestano.

Nakon toga nastavi govornik uz prekidanje većine svoj govor.

Ulogu, koju je do sada vršila pučka galerija, preuze gospodska galerija, te predsjednik, da se pokaže ljubezan, naloži, da se mužki odalje, a gospodje da slobodno ostanu.

Odaljilo se prividno občinstvo i sa one galerije, ali se posakrilo iza zastora i iza vrata, odakle je i nadalje bučilo i žviždalo.

Zastupnici većine postaše biesniji a njima se pridružio i predsjednik, koji mjesto, da opomene izgrednike, napade na govornika zahtjevajuć, da se drži predmeta i neka bude što kraći.

Govornik mu dovikne, neka pozove na red bunitelje, a njemu da se nemože prigovarati, jer on nezna što govornik kaže.

Čim je govornik počeo navadjati činjenice, zbivše se kod izbora u Plominu, te imenovati nekoje osobe, nasta takva vika i buka, da nebijaše moguće razumjeti govornika, koji je morao dulje vremena čekati, da se buka utaloži.

Kad je opet stao govoriti, dovikni mu zastupnik Glezer, da badava govori, jer da će i tako Costantini biti ovjerovljen.

Govornik: Znadem, da vi radite što Vas je volja i neobazirući se na pravicu i na zakon.

Medjutim vratilo se nešto občinstva najprije na pučku, pak na gospodsku galeriju. Pučku galeriju dao je predsjednik opet izprazniti, dočim je pustio občinstvo na gospodskoj galeriji, da i nadalje uriče. Na ovoj galeriji žviždali su kao biesni, te im je zastupnik Mandić dovikuo: bacite van te fukine!

Govornik pozivlje vladinoga komesara neka ovaj konstatira, kako predsjednik drži red. Vladin komesar stišće s plećima. Predsjednik čuvši rieč *komesar*, viče, da tu komesar neima šta govoriti, jer da je on predsjednik.

Govornik mu odgovara, da neprima njegove poduke spočitajuć mu, da bi morao paziti na vikače a ne na njega.

Zastupnik Bennati trčao je i nagovarao neprestance svoje drugove, novinare i občinstvo, te vikao sam kao biesan proti govorniku i manjini. Vidilo se je, da bijaše upravo on kolovodja izgrednika.

Govornik neprestano prekidan prosliedi svoj govor neobazirujuć se više na često prekidanje predsjednika i većine, te završi govor uz prosvjed, da pošto predsjednik nezna štititi dostojanstvo ove visoke kuće i braniti slobodu govora, jer. neima pojma o časti, na koju ga poligoše — on se odriče daljeje rieči.

Govor taj donieti ćemo naknadno, jer nam nebijaše moguće niti približno sliediti govornika radi neprestane vike i buke.

Iza toga daje predsjednik na glasovanje predlog manjine, koji pade.

Na to primi većina predlog zastupnika *Scampicchio*, da se izruči izborne spise odboru političko-ekonomičkom, što je po našem mnienju proti jasnim ustanovam saborskoga pravilnika.

Predsjednik priobći, kako će razdieliti pojedine podneske raznim odborom, te zaključi sjednicu obećav budući javiti na dom zastupnikom.

---

sastojeći iz zemaljskih zastupnika svih trih krunovina Primorja.

Talijanski iredentizam.

Glasilo državnih zastupnika sa našega juga, vrlo dobro uredjivani »Der Süden«, izlazeći u Beču, donaša u svojem zadnjem ona izlive svoje osjećaje za načela velike ideje u Italiji, ona u Istri i Austriji slavi godišnjice »Statuta«; pjeva himne protidržavne, nosi znakove talijanskih boja, buca kod svetčanostih u kazalištih iredentističke pjesme.

A kada Slovenci i Hrvati imadu kakov sastanak, napadaju ih iz busije, udaraju po njima i čine protuzakonja. Kad se propovjeda u crkvi za hrvatski ili slovenski puk

---

ost“ ulica Carintia br. 12 u Trstu.

br. 19. izdatka troši se za tužbe, jasno komu su tužbe učinjene!
o je prihod lova za g. 1892.??

g. 1893.

br. 11. i 12. plaća se fiducijarom a, koja jim po zakonu ne pripada.
br. 23. izdatka plaćen je iznos če- iz Boruta, a jedan izmedju te če- naime D. Grabar izjavlja javno, od uvrštenog potroška niti novčića nije!
o je prihod lova za g. 1893?

g. 1894.

br. 8. izdatka izjavio je D. Gra- la nije primio niti novčića od toga! učite nam sve te krasne stvari! ma osoba u Boljunu i Pazu, koje za t Mattiessichu! Barem ovdje vne bivši obć. tajnik!
o je prihod lova za g. 1894?

g. 1895.

br. 11. izdatka ne pripada fiduci- lnevnica.
br. 17. izdatka izjavio je D. Gra- a nije primio for. 1. nego samo 50 n.
o je prihod lova za g. 1895?

Gradina g. 1891.

od lova manjka!

g. 1892-1894.

jka prihod lova, te prihod rulja i ?!

g. 1895.

ieniteljem pripada for. 2, a ne for. nevnicu.
ka prihod lova, te prihod rulja i !

g. 1896.

hodku br. 3. ima biti for. 179. a

Sušnjevica.

hoglasno se prihvaća predlog gg. re- da su računi bili voljeni sasvim ito, ter jih nije bilo moguće pre- stoga obć. zastupstvo zaključuje, te ne stavlja na razpravljanje, već stavi c. k. državnomu odvjetničtvu j, uredovanja radi.

Letaj.

ka prihod lova godina 1889-1895. pošao?

Dopisi.

Višnjana 23. aprila 1899. Kad iši bili pozvani, da glasuju kako rede od njih učinjeni dugovi (a nego 28.000) došli su bili na sjed- prave opet komedije, kako su i lili; te, kad na njihove izazive ni- većine nije se niti okazreo, iza Višnjanski Crispi (tako se je sam sasuo nekoliko uvredljivih izraza tjačinu Radoša, izašli su iz više- kašnje osmorica njih t. j. oni od ela, dali ostavku. Tu se je naj- znao njihov krivi patriotizam. Da do sebe, bili bi nastojali i poka- im na sreu leži dobrobit obćine i tne što ih je dužnost vezala, što a uradili. Ali toga niesu naučili, e čuditi, da su dali novi dokaz oće. Nagovoreni od nekojih osoba, držale, da će vlada razpustiti za- sastavili su neku vrst peticije na zemaljski odbor e da razpusti občinu, te sa svom djecom i tudjincima niesu smogli niti 400 podpisa. Hrvati ne budu lieni, te sastavili svoju peticiju na vladu iskazavši u njoj sve nevolje obćine i odkrivši lošu talijansku upravu, te u dva dana sabrali preko 800 podpisa (a da su htjeli, mogli su i dvaput toliko) te polučili, da bude obdržan naknadni izbor za prvo tjelo, u komu su Hrvati pobiedili sa 5 glasova većine, premda su listine bile sastavljene od

primio!! Na zapisniku dne 5. 1. 1899. izjavio je Mattiassich, da je novac valjda izručio bivšemu županu, pa da ga on valjda Grabaru nije izplatio.

2. Pod br. 10. troši se za procienu jedne murve, koju je bivši obć. župan darovao. U zapisniku dne 5. 1. 1899. stoji ipak upisano, da je Ivan Bušić platio za tu murvu for. 3., a u dohodku tih for. 3. neima. Kuko se to slaže?

Prijateljima na znanje.

Čast mi je ovime odgovoriti na mnogobrojne upite mojih prijatelja, da se knjiga: »*Povjest kraljevine Češke*« nalazi u štampi i da će se razašiljati čim bude djelo gotovo. Sbog udaljenosti od tiskare posao štampe dosta zapinje, jer svaki arak potrebuje skoro tjedan dana putovanja, dok se rukopis, korektura i revizija poštom simo tamo vraća.

Do danas prijavilo mi se tek 220 predplatnika. Kako će štampanje knjige samoga mene stojati preko hiljadu forinti, to i opetovano usrdno umoljavam sve čestite Hrvate i prijatelje hrvatske prosvjete, da me što prije i što izdašnije podupru predplatom ili barem predbrojbo Knjiga — oko 28 araka velike os kako je poznato, stojati će uz plać poštarinu i embalažu samo *dva* Oprema knjige biti će sjajnija od originala a uz to i za čitavu forin nyč. jeftinija. Cienjene prijatelje op i opetovano molim, da mi na kart niei jave, da su voljni podupriti nastojanje, dok će novac moći pr i nakon primitka knjige. — Držir knjiga i svojim sadržajem i svoje mom moći pristati u svaku bilo budi javnu knjižnicu, s toga bi je gao uz malo požrtvovnosti i sv posvnula otvoriti pristup.

Češka kritika jednodušno sla tome, da je »Povjest...« profesora uz češku historiju Palackoga naj dielo te struke, dok samoga Tom tra najboljim i najznamenitijim his fom svoga naroda. S toga su i »Děje království českého« doživ šesto izdanje i unatoč skupe cien se medj Česima u preko 30 hilj mjeraka. Uz predgovor nakan sam k pratiti i sa životopisom samoga p

Čim se knjiga »Povjest I Češke« dostampa uči će u štamp izdanje moje zaplienjene knjige p vom: »*Hrvatski narod*« — od pojedini primjerak 34 štampana (bilo ih 37 ali 3 odpadaju na za uz sjajnu opremu stojati samo 1 nyč. i na ovu knjigu primam sa osobitom zahvalnošću.

U Grubišnom polju na vel tak 1899. — Hrvatska — Pošta

Ivan Nep. Jo
župnik.

IZJAVA.

P. n. gospodi izbornikom i čine Opatija javljam ovim puto nisam više občinskim zastupnik laze k meni ni za preporuke ni u koliko se to tiče občinskoga

Opatija, 13. aprila 189

Ivan

Listnica uredničtv

Gg. dopisnikom iz La itd. drugi put!

Gosp. A. E. Ob onoj svet demo vjesti. Po običaju zanaša se goga, pak nepiše nitko. Preporučan za ono drugo. U Kopru započelo je i u Poreču. Naši protivnici jesu s Da ste nam zdravo!

Listnica uprave

Gosp. reklamantu iz travnja javljamo, da smo odbili re je bila zatvorena, a ne biljegovana.

Nadalje uplatili su za „N. 5 P. A. Trst f. 1, K. Trst f. 1.20, 3 3, Banca Commerciale Trst f. 5, f. 1.50, C. A. Roč f. 1. Čitaonica 1.25, K. F. Trst f. 7.50, Čitaonic grad f. 1.25, P. J. Tinjan-Montrilj (Sliedi.)

Prodaj
dobroga, naravskoga,
vina istarsko
na malo i vel
vlastitoga proizvoda, kod
Ivana Gržini
trgovca u Humu, pošta I

Dobre cerkvene orgulje
sa pedalom i 9 registara
vrlo jeftino
nudja
Kunard, orguljaš. via San Michele 16. TRST

Prodaju se jeftino
jedne **Orgulje-harmonjum** sa pedalom, sa 417 glasova, 2 manuala i 14 registara, *Trst, Androna S. Tecla br 2, Krammer.*

kosti, rogo e, papke, loj, šćetinu, dlaku,
mesinu
kupuje
Kemijska tvornica
za izradbu odpadaka
u Zagrebu

Poziv na predplatu.

»Učiteljskoga glasnika«, koji će izlaziti u Zagrebu dva puta mjesečno u većem formatu od 16. stranica i omotom sa oglasima. — Cijena mu je 6 kruna na godinu.

Smjer **„Učiteljskoga glasnika“** je unapredjeoje u pogledu materijalnog stanja našega učiteljstva.

Prvi broj izaći će pred uskrsom i biti će razašiljan učiteljstvu naše domovine sa nadom, da će ga i učiteljstvo podupriječi i jer se radi ili o boljku njegovu. Želja je također, da se **„Učiteljski glasnik“** udomi i izvan učiteljskoga kruga, koji se [illegible] za poučenje naših škola.

PAVAO BARICH
razašilje uz poštansko pouzetje pakete po 5 klg. sve franko do mesta opredieljenja.

KAVU

Santos finu	1 K. for.	—.94
„ najfiniju	„ „	1.04
S. Domingo	„ „	1.26
Portorico finu	„ „	1.42
„ debelo zrnje	„ „	1.58
Moka izvorna	„ „	1.46
Cuba posebna	„ „	1.70

Prsni Čaj
Hôka-Gore“.

Prilog „Našoj Slogi“ broju 14.

Izvješće

o djelovanju istarskoga sabora 1899. u Kopru.

VI. zasjedanje VIII. izb. perijoda.

I. sjednica 15. aprila 1899.

Otvorenje sabora.

U 10. sati sabrali se nekoji članovi većine i svi članovi manjine — osim jednoga — u sustolnoj crkvi u Kopru kod sv. mise, koju je čitao kanonik g. Mecchia. U crkvi bijahu i poglavice oblasti, te mnogo pobožnika i znatiželjnoga gradjanstva.

U 12 sati sastali se saborski članovi u nekdanjoj crkvi sv. Klare. Ta crkva nalazi se usried istoimenog samostana, u kojem su nekoč stanovale koludrice sv. Klare; crkva bijaše već zapuštena, te je i sada bez stropa (plafona). Oblika je vrlo poduljasta a uzka, veoma visoka. Usred crkve priredjene su teatralno podignute klupe za zastupnike, a naproti njim mjesto za predsjedničtvo, zastupnika vlade, stenografe itd. Na desnoj strani predsjedničtva nalazi se pretinjeno mjesto za občinstvo uže ruke, a na lievoj za občinstvo gospodske ruke. Jedna i druga galerija nalaze se nješto niže od zastupnika. — (To vriedi mnogo u istarskom saboru za članove manjine! Op. slng.)

Članovi većine zauzeli su već prije mjesta na lievici, te su tako članovi hrvatsko-slovenskoga kluba zasjeli klupe na desnici.

Galerije bijahu posve pune. Zastupnika prisutnih je 23.

Saborski predsjednik g. dr. M. Campitelli pročita podulji govor, iz kojega vadimo samo važnije točke:

Njeg. Veličanstvo sazvalo je ovaj put zemaljski sabor na redovito zasjedanje u ovaj grad i to izvan svog zakonitog sjela. Pravo tog sazova pripada dakako kruni, nu tim rastu troškovi pokrajini i povećava se posao zemaljskim uredom. Cesarska vlada nije sazvala ovaj put sabora u Pulu kano god. 1898. ali je predložila saboru zakonsku osnovu za prenos zemaljskog sabora. Zahvaljuje gradu Kopru, što je odstupio ovu zgradu sa saborovanje, te pozdravlja sabrane zastupnike.

Zemaljski odbor izvršio je zaključke zadnjeg zasjedanja, te pripravio gradiva za sadašnje. Ustanovljena bijaše jubilarna zaklada, iz koje su nastale jurve nekoje pučke posujilnice. Radi žalosti u carskom domu nije predsjednik osobno, već pismeno čestitao cesaru i kralju za njegov jubilej.

Za željeznicu Trst-Poreč-Kanfanar izplatila je pokrajina prvi obrok od 140.000 for. Siromašnim občinam podieljena bijaše podpora, opredjeljena u zadnjem zasjedanju. Zemaljski odbor izvršio je jedan stari zaključak sabora na obranu *djedovske kulture* (Talijanska gimnazija u Pazinu. Op. ured.)

U poslu školskih taksa postupao je zemaljski odbor obzirno.

Nekoje zakonske osnove dobile su carsku potvrdu, druge nisu; nekoje će doći opet na razpravu. Navadja zatim razne osnove, koje će doći na razpravu, medju ostalim i nekoje o diobi občina.

U nadi, da će se svi zastupnici kod razprava služiti *samo jednim jezikom*, poživlja predsjednik zastupnike, da uzkliknu Njeg. Veličanstvu: *Viva!* čemu su jedni odgovorili sa *Viva!* drugi sa *Živio!*

Zatim proglasi predsjednik sabor otvorenim, te predstavi vladinoga zastupnika g. *Alojzija Fabiani-a.* Ovaj predstavi saboru dvojicu svojih stenografa (gg. Klemenčića i Prunka), te pozdravi sabor u ime cesarske vlade najprije talijanski i pročita carsku poruku na čestitku sabora prigodom jubileja talijanski, pak pozdravi sabor hrvatski i pročita istu poruku hrvatski. Ta poruka glasi:

Saboru
Moje margrofije Istre.

Prilikom pedesete obljetnice onoga dana, u koji sam Ja stupio na priestolje, sabor Moje ljubljene **margrofije Istre** zaključio je, da Mi po izaslanstvu prikaže poklon zemaljskoga zastupstva.

Zbog duboke žalosti, u koju je smrt Moje u Bogu usnule supruge, *Njenoga Veličanstva carice i kraljice Jelisave* zavila *Mene* i *Moj dom*, nije bilo moguće, da izaslanstvo izadje preda Me.

Ali rado uzimljem na znanje poklon sabora, te mu za njegovu lojalnu izjavu kažem svoju carsku zahvalu.

Ja znam, da dinastička vjernost, koja se vidi u toj izjavi, odgovara osjećajima naroda, što ga zastupa sabor, i da izrazuje također nepokolebljivo pristajanje uz svezu carevine, koja je Božjom providnosti snažno i čvrsto spojena razvitkom od nekoliko stotina godina slavne povjesti.

U raznolikoj sudbini *Mojega* pedesetgodišnjega vladanja nalazio sam sigurnu podporu priestolja u požrtvovnoj odanosti Mojih vjernih naroda, koja se je uvjek održala. Ona — ma što budućnost skrivala u svojem krilu — sigurno jamči zato, da će moć i ugled države ostati neokrnjeni.

Poduprte pravima pojedinaca, za koja jamče državni osnovni zakoni, i ravnopravnošću naroda, duševna i materijalna kultura svuda su se lieno razvile.

Brižnomu njegovanju dobra pojedinijeh djelova, koje je svakako potrebito za neprestani napredak cjeline, može samo koristiti, ako se pri razvijanju javnijeh uredaba zemaljskijem zastupstvima, koja su u prvome redu zvana da paze na interese blagostanja, dade primjereno polje za to, da vrše svoja ustavna prava.

Ja se nadam i želim, da poredsviju opreka mišljenja i nastojanja ozbiljna volja za stvarno promicanje duševnoga i materijalnoga blagostanja učini, da se postigne zajednički rad svijeh sila oslonjen na medjusobnome poštovanju prava i na pravici.

Svijem djelima sabora, koja budu nadahnuta tom mišlju, neće manjkati Moja vladalačka skrb.

Ovim šaljem saboru Svoj carski pozdrav.

Dano u Beču 22. decembra 1898.

Franjo Josip v. r.
Thun v. r.

* * *

(Ovo je tiskano na istom listu arha, prepolovljena na prvoj desnoj polovici talijanski na drugoj lievoj hrvatski, kako gori izpisano. Podpis Njeg. Veličanstva cara i kralja je vlastoručno pisan; a tako i podpis ministra-predsjednika Thuna. Pod talijanskim sastavkom podpisao je »Francesco Giuseppe«, pod hrvatskim »Franjo Josip«).

Zastupnik Bubba pita vladinoga zastupnika što je ono na konou čitao, na što mu ovaj odgovori, da ono bijaše cesarska poruka.

Zast. Bubba mu se zahvaljuje, te izjavlja, da je stavio svoj upit na obranu prava većine. (Občinstvo i zastupstvo većine mu odobravaju glasno. Občinstvo je mrmljalo i kašljalo dok je vladin zastupnik

i nerva, 1 litar kolavina III. Elixira 3 for., pol litra 1 for. 60 nvč., četvrt litra 85 nvč.

I. Pserhofera gorka tinktura za želudac (prije t. zv. Alcalina essence) pa lagano razgradjujuće sredstvo sa ojačavajućim upljivom

Ubiz za ljeđenje
franko 75.

Sol za posvemašnje čišćenje od A. W. Fabricius domaće sredstvo protiv slabe probavi, 1 paket 1 for.

Osim ovdje navedenih preparata, nudje se sve u austrijskim novinama oglašene tuzemne i inozemne farmaceutičke preparate djelomice u zalihi, djelomice se ih, ako ih nema u zalihi, najbrže i najjeftinije pripravi.

Pošiljke po pošti obavljaju se najbrže, ako se prije pošalje novac, veće naručbe također pošiljanskim pouzećem.

Ako se prije pošalje novac, (najbolje poštnom napatnicom) stoji poštarina mnogo manje nego sa poštarskim pouzećem.

Broj 15. U Trstu, 27. aprila 1899. Godina XXX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku il po ugovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list ne dodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ Nar. pod.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku, osim 2. febrara, 6 aprila, 11. maja, 1. junija, 29 junija, 2. nov. i 28. dec. Netiskani dopisi se nevraćaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 nč.

Uredničtvo nalazi se u ulici Farneto broj 14.

Odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić.

Tiskara konsorcija lista „Edinost“ ulica Carintia br. 12 u Trstu.

Sastanak zemaljskih zastupnika Primorja.

Na poziv predsjedničtva hrvatsko-slovenskoga kluba na istarskom saboru, sastali se dne 24. t. m. u Trstu hrvatsko-slovenski zastupnici zemaljskih sabora Istre, Trsta i Gorice, da se posavjetuju o političkom položaju u Primorju, te da se slože za skupno postupanje i za postignuće zajedničkih ciljeva.

Prisutni bijahu sliedeći zemaljski zastupnici:

Iz Goričke: Dr. Antun Gregorčič, prof. Ivan Berbuč, grof Alfred Coronini, Blaž Grča, Antun Klančič Antun Muha, dr. Aleksij Rojic, dr. Hinko Tuma.

Iz Istre: prof. Vjekoslav Spinčić, Slavoj Jenko, Josip Kompare, Šime Kvirin Kozulić, dr. Matko Laginja, Matko Mandić, dr. Dinko Trinajstić, dr. Mate Trinajstić.

Iz Trsta: Ivan vitez Nabergoj, Fran Dolenc, Ivan Goriup, Vjekoslav Goriup, Fran Kosec, te Ivan Marija Vatovec.

Narodni zastupnici sastali se u prostorijah »Delalskoga podpornega društva« na viečanje, koje je trajalo od 10 sati prije podna do 1 i pol poslije podna. Razpravljalo se je o svih predlozih vrlo živahno, a svi zaključci bijahu jednoglasno stvoreni.

Na sastanku izabrani uži odbor, u kojem sjede zastupnici svih trih pokrajina, zaključio je — na to opunemočen — priobćiti sliedeću

Izjavu:

Povodom izstupa slovensko-hrvatskih zemaljskih zastupnika iz zemaljskoga sabora Istre, sastali se slovensko-hrvatski zemaljski zastupnici iz Istre, Trsta i Gorice dne 24. aprila 1899. u Trstu. Konštatirali su, da je zastupnikom većine stanovničtva Primorja onemogućeno sudjelovati u zemaljskih saborih, te da već sama ta činjenica jasno dokazuje nesnosno stanje, u kojem se nalazi slovensko-hrvatski narod Primorja.

Jednoglasno su:

1. najcrćšitije odsudili postupanje i ponašanje vladajuće talijanske stranke, te c. kr. vlade proti Slovencem i Hrvatom u Primorju,

2. zaključili skupne korake na skupnu obranu, a u tu svrhu:

3. izabrali su stalni uži odbor, sastojeći iz zemaljskih zastupnika svih trih krunovina Primorja.

Talijanski iredentizam.

Glasilo državnih zastupnika sa našega juga, vrlo dobro uredjivani »Der Süden«, izlazeći u Beču, donaša u svojem zadnjem broju pod gornjim naslovom temeljit članak o težnjah Talijanah iz kraljevine i onih iz Austrije. Iz obširnoga članka vadimo važnija mjesta. Pisac članka odgovara na pitanje, što je talijanski iredentizam ovako:

»To je s jedne strane težnja talijanske kraljevine pripojiti si južne pokrajine austrijske, s druge strane težnja talijanskog življa u tih pokrajinah, ili barem težnja njegove većine, da se oslobode od Austrije i tako priedju k Italiji«. Italija teži za Trstom, Istrom, Goricom i Dalmacijom. Dvostruka je akcija u tom pogledu; jedna se vodi u samoj Italiji, druga u Austriji. Obje akcije su jednake u svom radu i u ciljevih, za kojimi idu, koji su napereni proti Austriji i hrvatskom i slovenskom narodnom životu. Za to je dužnost naša, da se svom silom opremo toj akciji, da očuvamo svoja narodna prava i narodni obstanak; ali je dužnost i države, da na vlastitu obranu stane na glavu iredentističkoj zmiji. Naši se interesi slažu s onimi Austrije, zato se mora sjediniti naša akcija i akcija države. Ako država misli, da se može sama obraniti od iredentizma i nas zanemariti, jako se vara i ne će doći do cilja. Iredentizam se može uništiti samo na jedan način, a taj je, ako se udovolji našim pravicam. Talijani zovu talijanskimi zemljami Dalmaciju, gdje i nema talijanske narodnosti, Istru, Trst i Goricu, gdje je ogromna većina Hrvata i Slovenaca. Na žalost službeni značaj javnoga života u tih zemljah opravdava misao, da su te zemlje talijanske. Taj službeni značaj morao bi se odstraniti. Morao bi se promieniti izborni red; iz državnih ureda moralo bi nestati italijanizma, Hrvatom i Slovencem moralo bi se dati njihove škole.

Na iredentizam ima i medjunarodni značaj, u koliko ga podupiru iz Italije. U Italiji postoji družtvo »Dante Alighieri«, kojemu je tobože svrha širiti talijanski jezik izvan granica Italije, gdje ima talijanskih podanika. No to je samo izlika. Pod tom kulturnom zadaćom krije se i politička zadaća s osobitim obzirom na naše južne pokrajine. To dokazuju izjave predsjednika i članova toga družtva. A da se i u ostalih političkih krugovih u Italiji simpatizira s iredentizmom, dokazuje najbolje kralj Umberto, koji se osobitim načinom na novinarskom kongresu dao obavjestiti o odnošajih u Trstu i o hrvatskoj gimnaziji u Pazinu. U tom je razgovoru kralj Umberto zaboravio na najelementarnije obzire, što bi ih morao imati kao saveznik, izraziv najživlje simpatije s iredentizmom. Sve to dokazuje, kako je iredentizam pogibeljan ne samo Hrvatom i Slovencem, nego u obće cieloj Austriji, jer je napereu proti njoj. Vrieme bi bilo, da se na mjerodavnom mjestu sve to ozbiljno promisli i stane na put tomu zlu.

Sušačka »*H. Sl.*« govoreći u jučerašnjem broju (br. 91.) o istom predmetu, kaže medju ostalim:

Što radi iredenta po Istri, u Trstu i drugih mjestih i postajah talijanske iredente — gdje izvadja pomoću oblasti, vlade i kod obćinskih i saborskih izbora nasilja svake vrsti, pritisak na narod osiromašen, a oni obogaćeni njegovim znojem, kupuju ga za novce i vino, te obećanjim, a oni, koji nepopuštaju, gone se pod ovrhe njihovih štedionica, te im se sve otimlje, što su imali. Iredenta agitira pomoću vlasti bez opasnosti po cielom austrijskom primorju; ona iztiče svoje osjećaje za nučela velike ideje u Italiji, ona u Istri i Austriji slavi godišnjice »Statuta«; pjeva himne protidržavne, nosi znakove talijanskih boja, bucа kod svetčanostih u kazalištih iredentističke pjesme.

A kada Slovenci i Hrvati imadu kakov sastanak, napadaju ih iz busije, udaraju po njima i čine protuzakonja. Kad se propovjeda u crkvi za hrvatski ili slovenski puk u njihovom jeziku, oni proti tomu javno demonstriraju; posjetitelje, kad iz crkve izlaze, napadaju čak kamenjem, sve po čefu iredentističkom, a ne samo to, nego onda »bolji« i »finiji« iredentiste sakupljaju podpise za memorandume, koje će poslati na svetu Stolicu, da se tuže na zloporabu hrvatskih svećenika, a groze se papi, ako ih ne odjera, da će preći na protestantizam, kako je to učinio gorički talijanaš Ceccoui.

Austro-Ugarska nema razloga, da se koji Italije ili da ju za njeno saveznićtvo brani. Hrvati i Slovenci su isti, koji su bili na talijanskih poljanah g. 1848., 1859 i 1866-te godine kod Visa. Službena družtva u Italiji kao da nisu ništa naučila od obiešnjake katastrofe, sanjaju opet o Kitaju ili o Tripolisu. Nije ni malo nevjerojatno, da će Italiju u njenim novim pustolovnim poduzećima postići ista sudbina kao ona kod Aba-Garima. U tom slučaju, da umiri unutarnje revolucionarne elemente, mogla bi onda započeti, da im dade neku zadovoljštinu, od zdvojnosti akciju za oslobodjenje potlačene braće u Austriji. Tko talijanske novine čita, i ono, što se u Italiji govori i radi, dapače i na dvoru, neće ovaj naš nazor naći prećeranim ni smionim, već će se jednostavno pitati, što može ovakav saveznik Austriji koristiti.?

Uzorna talijanska uprava!

Boljun 24. aprila 1899.

Usuprot tolikim sleparijam ima žalibože ljudi ovdje, koji Mattiassich-a izpričavaju, govoreć, da on nije bio kriv, da je bio poštenjak od glave do pete; uzrok svemu tomu neredu, da je bio bivši obć. tajnik. Tako pripovieđaju dakako oni, koji us Mattiassich-eve stranke, ili talijanskog »partida«, držeć se one: »ki sken spi, sten i drži«. Treba ovdje imat na umu, da Mattiassich nije bio samo mučenik, već i blagajnik. Da li su gg. čitatelji istog mnienja, kako ovdješnji »fatorirani« Talijani, da li i c. k. sud tako misli, dokazati će nedaleka budućnost, a na razmišljanje eto novih činjenica«.

Borut g. 1889.

1. Pod br. 5 i 7. izdatka troši se obćina za osobu iz Boruta, koja je imućna. Zašto? Nek povrati stranka. Izjavio je Mattiassich, da je zaboravio pozvati stranku na povratak.
2. Prihod lova za godinu 1889 manjka! Kamo je?

g. 1890.

1. Pod br. 10. izdatka isto kako pod br. 5 i 7. g. 1889. Izjavio je Mattiassich, da je stranka ipak nekoliko na račun povratila. A kamo je pošlo to??

g. 1891.

1. Pod br. 27. izdatka troši se za popis konja! Zašto to? Zar nije to bila dužnost obć. tajnika?
2. Prihod lova za 1891. manjka! Kamo je pošao?
3. Izdatci br. 31-37. imaju se stegnuti od for. 25. na for. 10., pošto su stavke nejasne.

g. 1892.

1. Pod br. 5, 6, i 7. plaća obćinu obć. zastupnika D. Grabaru, a ovaj, koj je i sada zastupnik, izjavio je javno na sjednici kod pretresivanja starih računa, da nije nikada od toga niti novčića primio!! Na zapisniku dne 5. I. 1899. izjavio je Mattiassich, da je novac valjda izručio bivšemu županu, pa da ga on valjda Grabaru nije izplatio.
2. Pod br. 10. troši se za procienu jedne murve, koju je bivši obć. župan darovao. U zapisniku dne 5. 1. 1899. stoji ipak upisano, da je Ivan Bašić platio za tu murvu for. 3., a u dohodku tih for. 3. neima. Kuko se to slaže?
3. Pod br. 19. izdatka troši se za tužbe, a nije jasno komu su tužbe učinjene!
4. Kamo je prihod lova za g. 1892.??

g. 1893.

1. Pod br. 11. i 12. plaća se fiducijarom dnevnica, koja jim po zakonu ne pripada.
2. Pod br. 23. izdatka plaćen je iznos četvorici iz Boruta, a jedan izmedju te četvorice, naime D. Grabar izjavlja javno, da on od uvršenog potroška niti novčića primio nije!
3. Kamo je prihod lova za g. 1893?

g. 1894.

1. Pod br. 8. izdatka izjavio je D. Grabar, da nije primio niti novčića od toga! Raztumačite nam sve te krasne stvari! Pa još ima osoba u Boljunu i Pazu, koje zagovaraju Mattiessicha! Barem ovdje nije krivac bivši obć. tajnik!
2. Kamo je prihod lova za g. 1894?

g. 1895.

1. Pod br. 11. izdatka ne pripada fiducijarom dnevnica.
2. Pod br. 17. izdatka izjavio je D. Grabar, da nije primio for. 1. nego samo 50 n.
3. Kamo je prihod lova za g. 1895?

Gradin g. 1891.

1. Prihod lova manjka!

g. 1892-1894.

1. Manjka prihod lova, te prihod rulja i smrekve!

g. 1895.

1. Procieniteljem pripada for. 2, a ne for. 4. za dnevnicu.
2. Manjka prihod lova, te prihod rulja i smrekve!

g. 1896.

1. U dohodku br. 3. ima biti for. 179. a ne 177.

Sušnjevica.

Jednoglasno se prihvaća predlog gg. revizora, da su računi bili voljeni sasvim nezakonito, ter jih nije bilo moguće pregledati: stoga obć. zastupstvo zaključuje, da se iste ne stavlja na razpravljanje, već se ih dostavi c. k. državnomu odvjetničtvu u Rovinj, uredovanja radi.

Letaj.

1. Manjka prihod lova godina 1889-1895. Kamo je pošao?

Dopisi.

Iz Višnjana 23. aprila 1899. Kad su taljanaši bili pozvani, da glasuju kako da se uredi od njih učinjeni dugovi (a nema ih nego 28.000) došli se bili na sjednicu, da prave opet komedije, kako su i prije radili; te, kad na njihove izazive nijedan od većine nije se niti obazreo, iza kako je Višnjanski Crispi (tako se je sam nazvao) sasuo nekoliko uvredljivih izraza na poštenjačinu Radoša, izašli su iz viečnice, te kašnje osmorica njih t. j. oni od prvog tjela, dali ostavku. Tu se je najbolje upoznao njihov krivi patriotizam. Da su držali do sebe, bili bi nastojali i pokazali, da im na sreu leži dobrobit obćine i bili bi, kao što ih je dužnost vezala, štogod dobra uradili. Ali toga niesu naučili, pa se nije čuditi, da su dali novi dokaz svoje sluboće. Nagovoreni od nekojih osoba, koje su držale, da će vlada razpustiti zastupstvo, sastavili su neku vrst peticije na zemaljski odbor e da razpusti obćinu, te sa svom djecom i tudjinčima niesu smogli niti 400 podpisa. Hrvati ne budu lieni, te sastavili svoju peticiju na vladu iskazavši u njoj sve nevolje obćine i odkrivši lošu talijansku upravu, te u dva dana sabrali preko 800 podpisa (a da su htjeli, mogli su i dvaput toliko) te poručili, da bude obdržan naknadni izbor za prvo tjelo, u komu su Hrvati pobiedili sa 5 glasova većine, premda su listine bile sastavljene od

taljanaša, umetnuvši u iste desetak njih bez ikakova prava. Dakako, da su se razvikali po novinah, da je nezakonito bio proveden izbor, i da su im bili odbijeni mnogi glasovi, ali, kad se znade svuda, da su ti glasovi bili nezakoniti, izborno ih povjerenstvo nije moglo primiti. U ovoj se je prigodi najbolje vidjelo, kako su i u prvom tjelu u manjini taljanaši i kako su prevarom bili sastavili listine, izkrivljujuć imena Hrvata a umećući svoje, koji nemaju nikakova prava, jer niesu plaćali niti polovice izravnog poreza od svote, koju su sami napisali. Kako su i zadnji put pobiedili u prvom tjelu sa krivom listinom, uzdajući se izaći sa nezakonitimi glasovi, ali ovaj se je put računalo bez krčmara i »Tonello Decolle«, taj nesudjeni advokat, koji se je spravljao kako da opiše izboru pobjedu (drugo i nezna nego brčkati po novinah — opazka slagara), promienio sve boje na svom licu, te ovaj put nije mogao istaknuti svoje znanje. Uzdajući se taljanaši u pobjedu te znajući, da su prvim tjelom nebi imali većinu u zastupstvu, glasovali su za ljude nesposobne i bolestne, ljude, koji su prošli 70 godina samo, da se mogu odreći bez platiti globe, te da mogu praviti komedije, kako su ih pravili do sada. A medju ovimi je jedan (Dellosto) koji boluje u kući od preko četiri godine i ne izlazi van. Ovo najbolje dokazuje na što su spali ti ljudi i kako rade na sramotu mjesta i na poruga samih oblasti. I to kano da im nije dosta, što su upropastili financijalno ovu občinu, tako da se za trideset godina sa dviesta skoro po sto nameta neće izbaviti duga. I te komedije kadar je da pravi i jedan Fortuna, koji duguje občini, kako se čuje, preko hiljadu forinta i koji uživa od više godina občinsko zemljište bez plaćati novčića interesa, paše se je ukujižio proti svakomu pravu i zakonu. Pa ne samo on nego i drugi, a obć. knjige i spisovi najbolje će svakomu dokazati, kako su taljanaši gospodarili s ovom občinom i kako se je raspao novac, taj krvavi pot siromašnog težaka, koji mora plaćati za njihove grieho. Pa ne samo da su uvalili u dug občinu Višnjan, nego i sve tri podobćine i to samo zato, što niesu znali proračunati potrebite troškove, da pokriju godišnji manjak, te su dugovi rasli od godine do godine, nanješto da ih izplaćuju. A to se je zbilo ne samo, što niesu znali upravljati, nego i za to, što su hotimice htjeli upropastiti podobćine, da mogu sa siromašnim težakom postupati u potrebi, kano s robom. Tako su uvalili občinu sv. Vital u dug od blizu dvie hiljade i pol forinta, a občinu Bačve nešto manje, premda su potrošili vas novac, što su bili sabrali radi puta. Pak gdje su drugi neredi blagajnički! Znamo, da je visokoj vladi više toga poznato, pak neiznašamo sve činjenice na svietlo, jer imamo malo milosrdja od nekih i onako nesretnih bića. Dakako, da niesu mogli propustiti prigodu u da u svom utoku (prepisan od nesudjenog Višnjanskog advokata) ne izliju svoju žuč i ne pokažu svoj fini odgoj i da su sljedbenici fine djedovske kulture. — Višnjanski gigerl pak, onaj, koga nigdje neće nego u krčmi, stao pisati po novinah u bojazni, da nebi utok bio brzo riešen, te pomrli njegovi predloženi junaci još prije nego ih ustoliče(?) — Nadamo se, da će visoka vlada, kojoj su poznate predobro okolnosti ove občine, i rad bivših upravitelja, znati biti nepristrana i imajući pred očima dobrobit ove občine, riešiti stvar povoljno, te potvrditi izabrane predloženike, koji imaju svu volju, da učine dobra i da oslobode iz ovog žalostnog stanja občinu Višnjan, te znati zapriečiti sablazni i komedije ljudi, koji su sve ali ne patriote i.... »dobar mak, zlatna besjeda«.

—

Iz Labina. Rjedko ili skoro nikada Vam se ne javlja nitko iz ovog, doduše ne talijanskog, već potalijančenog gradića, zato izvolite gosp. Uredniče tiskati ovo, da cienjeni čitatelji znadu, da nas imade i ovdje —, te da uvide kakvi su ovdješnji naši »prijatelji«. Da nebi pako možda tko pomislio, da lažemo, kad velimo, da nije Labin talijanski, nego potalijančeni gradić, navesti ćemo prezimena samo nekojih obitelji, koje stanuju u Labinu: Vladislović, Franković, Načinović, Valčić, Kumičić, Diminić, Vlačić, Zustović, Miletić, Trdoslavić, Višković, Perčić, Baštijanić i t. d. Kako vidite sve goli talijani »puro sangue«. Za danas budi dosta ovoliko ob ovom; drugom prigodom javit ćemo Vam koliko imade ovdje pravih Talijana i koji zapovjeda s nama po svojoj miloj volji. —

Prelazimo sada na izbor zastupnika, koji se obavio u Labinu dne 15. pr. mj. Talijani, znajuć, da su u ogromnoj manjini u Pazinu, napeli su sve sile, da dodju glasovati svi u Labinu. Da nije išlo sve u redu, t. j. da je glasovalo i onakvih, koji nebi bili smjeli, razumije se samo po sebi, jer takva je navada kod njih. Ali glasovao da je jedan do tri puta, a kad je htjeo i četvrti put, nije se ga pustilo pod izlikom, da nema prava!! Tako se barem sam hvalio. U Labinu imade i maših, koji bi bili morali glasovati, ali radi... česa, to oni znadu najbolje, nisu glasovali. Gosp. kapelan, koji je Slaven, pitao je u oči izboru dekana, dali će svećenici glasovati. Ovaj mu odgovori, da ne! Nu, glasovao je dekan i drugi kapelan, Don Luciani (»prete esemplare« kako oni vele) a naš, misleći, da neće ni oni, nije glasovao. Da nismo pako u Labinu imali niti jednog našeg glasa, krivi smo naivcć sami. Drugi put treba da budemo malko odlučniji.

Ove korizme imali smo u našem Labinu propovjednika iz Italije. Talijanski dio gradjanstva bio je sasvim zadovoljan s njime. Ta kako da i ne bude, kad je propovjedno često i o politici. Čujte, pa se smijte! Rekao je: »*Talijanski jezik jest najsladji, najmiliji, najprostraniji po čitavom svietu; on jest takav, da se njime ne može urriediti Boga; zato i nećete naći u talijanskom jeziku nijedne Bogu mrske rieči. Pa ako i jest koja malena kletva medju Talijanima, to je oni ne izražavaju svojim jezikom, već tudjim*«. Ali, gospodine častni, kako ste se prevarili, jer je baš obratno. Ta odkuda dolaze k nama kletve, nego baš iz Italije!! Mogli ste pozvati par staraca k sebi, pa ih pitati, kako to, da se sada tako grozno proklinje. Oni bi Vam bili jamačno odgovorili: »Gospodine dragi, kad smo mi bili mladji, nije se kod nas proklinjalo sve dotle, dok nisu k nam počeli dolaziti Talijani. Oni su tu nesreću donieli k nama«. Nu, po našem skromnom mnienju, propovjednik se s nama rugao, kad je onako govorio. Ta on dobro znade, da je u Labinu samo šačica Talijana, koje se dade izbrojiti na prste, pa je htio zavarati svieta tiše, zmjuć, da ga malo koji razumije. Najljepša pako je bila zadnja njegova propovjed, gdje je pozvao gradjane, da čuvaju i brane svoju talijansku narodnost, koju bi im ltio tudjinac oteti, te koju im potvrdjuje izmedju ostaloga i mletački lav nad vratima crkve. Pozdravio je sa propovjedaonice talijansko gradjanstvo Labina, dekana i njihovog vriednog načelnika i t. d. Oni tako uzhićeni ispratili ga sa glasbom iz grada, a budući nije to učinio jedan kapelan, pitali ga demonstrativno za uzrok, javno na trgu. —

Konac sliedi.

Pogled po svietu.

U TRSTU, 26. aprila 1899.

Austrijski ministar izvanjskih posala grof Goluchowski boravio je više dana u Budimpešti. Nekoji listovi donieli su viest, da taj dulji boravak njegov u priestolnici Ugarske stoji u savezu sa konačnim pripojenjem Bosne-Hercegovine k Austro-Ugarskoj. Ministar da je imao mime tu zadaću, da nagovori madjarske vladine krugove za to posjednuće. Vladini listovi pobijaju tu viest navodeć, da je ministar imao u Budimpešti razprava sa ugarskimi ministri radi važnih gospodarskih pitanja.

Austrijski ministar financija, dr. Kaizl, koji je nedavno putovao Dalmacijom, izjavio je nekomu novinaru, da je poduzeo to putovanje jedino u tu svrhu, da upozna kulturne prilike Dalmacije. Njegova namjera, da je podignuti gospodarstveno Dalmaciju i učiniti ju aktivnom zemljom.

Dalmacijom putuju i ministri pravosudja i željeznica, pak nam je nepojmljivo odakle na jednom tolika skrb za Dalmaciju, koju se je sve do sada u svakom pogledu zenemarivalo. Da neimaju možda ta putovanja austrijskih ministara po našoj Dalmaciji koje drugo znamenovanje?

Na drugom mjestu današnjega broja donašamo izjavu hrvatsko-slovenskih zastupnika na zem. saborih Istre, Trsta i Gorice. Ovo je prvi put, odkad postoje zemaljski sabori, da su ostali sabori Primorja, bez zastupnika većine pučanstva trih pokrajina. Skrajna nesnosljivost sadašnjih većina u tih saborih i nerazumljivi nehaj vlade za sve, što se događja u našem Primorju, prisiliše napokon zastupnike većine prebivaoca Primorja, da ostave svoje sabore, te da prepuste odgovornost tim većinam i vladi za sve korake Talijana Primorja, koje budu na štetu našega naroda učinili.

U dolnjoaustrijskom saboru stavljen bijaše predlog, da se proglasi njemački jezik državnim.

U sabor Štajerske povratili su se slovenski zastupnici. Saborski podpredsjednik dr. Srnec prosjedovao je proti postupanju njemačke većine u pitanju slovenskogr školstva.

U češkom saboru prihvaćena je resolucija, kojom se pozivlje zemaljski odbor, da se sporazumi sa vladom, da se kod budućega popisa pučanstva ustanovi i narodnost pučanstva i da se svakomu državljanu osigura podpuna sloboda, da može bez pritiska izjaviti kojim se jezikom služi i koje je narodnosti.

Crnogorskomu dvoru prigovaraju nekoje slavenske novine, što je dopustio, da se je knežević Danilo zaručio sa njemačkom princesom, jer da se tim povećava broj njemačkih vladarica na Balkanu. Niemci da su u Grčkoj, Niemci u Bugarskoj, Niemci u Rumunjskoj, sada da dolazi Niemica i u Crnogoru, pa će po svoj prilici Niemica i na biogradski dvor.

Bugarska je izposlovala privolom Turske, da bude i ona zastupana na konferenciji za razoružanje u Haagu.

Iz Biograda javljaju, da biva položaj kršćana u Staroj Srbiji sve to nesnosljiviji. Srbski poslanik u Carigradu podnio je turskoj vladi notu, u kojoj se zahtjeva, da Turska uvede mir i red u vilajetu Kosovo. U Srbiji nastao je velik pokret u prilog kršćana u Staroj Srbiji.

Ruski car Nikola podario je svoju sliku, izradjenu u naravnoj veličini, pješačkoj pukovniji u Plevju (Bosna). Ta pukovnija nosi ime ruskoga cara. Sliku preuzeti će pukovniji ruski pukovnik Voroncov.

Franina i Jurina.

Fr. Čujes Jure, kako gre ona diva talijanska škola va plovaniji Sv. Lovreča od Predubca?

Jur. Ni jušto slabo, zač već znaju školani lipo po talijanski proklinjat, pak te se još ča tako lipoga navadit.

Fr. A oblasti?

Jur. Ter ni hrvatska, nego talijanska za hrvatsku dicu.

Fr. Eh, onda valja zaprit obe oči.

* * *

Fr. Biš veroval, da će ov put izać za poštu va Kastve Krstić?

Jur. Nebudi nem ti, ni on, ki ti je to na nos obesil.

Fr. Ma tako deju mačji.

Jur. Znaš ča ti je, da pas poji se ono, ča oni zbrbljaju, bi valje krepal.

Fr. Tako nete bit kunšiljeri Pepić, Šlocarić, Biser i Kajfa?

Jur. Aj te kada se namoči!

Različite viesti.

† **Juraj Maračić.** U hrvatskih listovih Dalmacije čitamo, da je prošloga đedna u Zadru preminuo veleč. gosp. pop Juraj Maračić, rodom sa otoka Krka. Počivao u miru!

Premještenje i imenovanje. G. Fran Legat, c. k. savjetnik prizivnoga suda u Trstu, pošao je u Beč, gdje je dodieljen c. k. vrhovnomu sudu. G. Kumar Ciril, kancelist kotarskoga suda u Podgradu, imenovan je c. k. oficijalom kod zemaljskoga suda u Trstu.

Plemeniti dar. Gospodin Ščitomir Vilhar iz Prezida u Hrvatskoj priposlao je od radosti, i zahvalan vječnomu Bogu na ozdravljenju mile mu supruge od pogibeljne bolesti, za našu družbu sv. Cirila i Metoda liepu svotu od 100 for.

Uvažujuć činjenicu, da već dulje vremena dolazi malo prinosa za našu plemenitu družbu, smio bi biti gornji dar kao opomena hrvatskomu narodu, da ne zaboravi na jošte čvrsto udo hrvatskog tjela, koje se imenuje Istra. Ovom prilikom nemožemo inače, a da ne apeliramo još jedan put na hrvatsko rodoljublje, a gospodinu darovatelju Vilharu izričemo ovime u nadi, da će naći mnogobrojnih nasljednika, najsrdačniju hvalu. — Živio!

Osamdesetgodišnjica Ivana Trnskoga. U zagrebačkih listovih čitamo, da će naš slavni pjesnik, dični starina gosp. Ivan Trnski navršiti dne 1. maja 80. godinu svoga zaslužnoga života. Bog ga je nadario tjelesnim i duševnim zdravljem, da kao jedan od posljednjih pjesnika i književnika iz »ilirske« dobe doživi od malenog gorušičnog sjemena, što ga je prije više od 66 godina zasadio sa svojimi drugovi u materinsku zemlju, veliko i krošnjato stablo, koje se danas divno zeleni, bujno cvieta i narodu nosi plodove. S toga je samo čin najharnijeg pieteta, najliepše zahvalnosti, ako se starcu-pjesniku, Ivanu Trnskomu, izkažu prigodom njegove osamdesetgodišnjice oni topli osjećaji priznanja i hvale, što ih mora osjećati svaki Hrvat na prema našim preporoditeljem. Zagrebački književni i umjetnički krugovi spremaju, kako čitamo, za pjesnikov god skromnu ali pristojnu proslavu, te se je pod predsjedanjem profesora drn. Markovića sastao odbor, koji će tu proslavu provesti.

Mi čestitamo unapried najsrdačnije dičnomu svečaru!

Izstup hrvatsko-slovenskih zastupnika iz zemaljskoga sabora Istre. Nakon sablaznjivih i divljačkih dogadjaja kod prvih dvih sjednica istarskoga sabora u Kopru, sastali se članovi hrvatsko-slovenskoga kluba na tom saboru u Trstu, da se dogovore o tomu, dali im kaže i nadalje, uz posvemašnji nemar vladinog zastupnika, izvrgavati se nedostojnom i nezakonitom postupanju predsjednika sabora i njegove većine, te ruglu, smjehu i navalam nahuckane svietine. Zastupnici odlučiše, videći, da im je u ovakvih okolnosti nemoguće vršiti njihove dužnosti, da više u sabor neidu, te da će taj svoj korak svojim izbornikom poseb nim proglasom obrazložiti.

Čast njihova i naroda, koga zastupaju nalaže im, da se ne izvrgavaju dalnjim pogibeljim, te da uznastoje pomoći svomu narodu izvan sabora, kad im je to u saboru zapriečeno.

III. sjednica istarskoga sabora obdržavala se u subotu dne 22. t. mj. Prisutno samo 19 zastupnika talijanske većine. O izgrdih zadnje sjednice spominje zapisnik samo toliko, da je dr. D. Trinajstić na dugo govorio slaveski, te da je predsjednik morao sjednicu prekinuti. Na neku opazku zast. Scampicchio stalo mu občinstvo povladjivati, na što ga predsjednik opomu i pokara. Isto tako odsudi ponašanje občinstva na zadnjoj sjednici (Kasno popodne k misi!). Zast. Ventrella upita predsjednika da li su zastupnici manjine izpričali svoju odsutnost. Predsjednik odgovori, da nisu, nu da se nada, da će još stignuti parobrodom o podne. Zast. Ventrella preporuči, da se postupa proti manjini po pravilniku ako nebi došla.

Vladin zastupnik navadja razloge, koji su potakli vladu, da je predložila zakonsku osnovu za prenos sabora iz Poreča u Pulu. Poreč da će biti za to odštećen željeznicom a vlada da će odkupiti zemaljsku zgradu.

Razpravljene bijahu razne točke dnevnoga reda manje važnosti. Budući sjednicu uredi će predsjednik naknadno.

Lieumjerstvo. Zem. kapetan za Istru postupa do skrajnosti lieumjerski, napram saborskoj manjini. On je kriv svim izgredom, koji se zbivaju u istarskom saboru. Ipak u sjednici od subote imao je srca žaliti, što se je občinstvo u predjašnjoj sjednici ponašalo nepristojno i što je vidio, da su neki od občinstva bili donieli sa sobom zviždala s očevidnom namjerom, da zviždaju. Saborski predsjednik opomenuo je tako občinstvo, jer u subotu nisu bili prisutni hrvatski i slovenski zastupnici. Čemu ne opomene talijanske zastupnike, koji prvi davaju znak za izgrede, prekidajući naše, kad govore svojim jezikom? Čemu

ou sam ne štiti slobodu govora i ne priznaje predloge podnesene hrvatskim i slovenskim jezikom? Njegova je opomena licumjerstvo, koje obćinstvo ne će uvažiti, jer joj dobro poznaje smisao.

Prazniel u istarskom saboru. Zadnju sjednicu obdržavao je istarski sabor prošle subote. Očekivalo se obćenito, da će biti sliedeća (IV.) sjednica u ponedjeljak ili utorak, a kad tamo neima je ni danas. Ovdašnjim listovom javljaju iz Kopra, da će biti buduća sjednica u petak ili subotu, — dakle nakon 8 dana.

Neznamo što je talijanskoj gospodi na istarskom saboru na putu, da toliko zatežu sa sjednicom — osobito sada kad im više »nesmeta« mrzka im saborska manjina. Sada bi imali zasjedati i razpravljati bar svaki drugi dan kad su odtjerali one, koji su ih tobož priečili u poslovanju. Ili njim je možda sada dugočasno u samostanu sv. Klare, kad neima više tamo onih, koji su im pružali ugodnu zabavu u sabornici tim, što su ih mogli grditi i napadati po miloj volji, neprečeni od nikoga, a hvaljeni zato od gospodske fukare na obih galerijah?

Iz Višnjana. 20. t. mj. Rodio se je u Višnjanu, svršio je gimnaziju i polazio mnogo i mnogo godina universu, ali nije ništa dovršio, po onoj: Martin u Rim, Martin iz Rima, to jest kako pošao tako i došao. Pitao više mjesta a nijedno nije dobio. Bili su ga uzeli inžiniri, da nabija kolce, pak su ga brzo i oni opremili, te hoćeš nećeš, mora da se šeće po Višnjanu. Neima šta raditi, pak je stao ogovarati ljude po novinama. I to je sve što znade. U krčmi propovjeda i tumači da je Bog, koji je sve stvorio »un insetto«. I taj hoće, da spasi domovinu! Najveća mu je naslada ako štogod izbrblja, pak piše u novinah, ali i odatle neima utjehe, jer mu brzo operu uši, a on tada traži lieka u krčmarice, gdje ga sokole, da radi »pro patria«. Najprvi put kad je u novine pisao najgore laži, podpisao se je »Foraboschetti« pak, kad su mu se nasmijali, prestao je su lažnim imenima, te je bez podpisa stao pisati laži, ali mu nisu htjeli više tiskati. On se je ljutio, a Karlo najviše, pak se je obratio židovskom listu »Piccolo«, koji ga sluša i ne sluša, a koji pak prima i najgore bedastoće samo da napuni stupce. Najviše ga boli zub što nemože naći mjesta, te bi htio uvući se u ovu obćinu, radi čega nemože ni vidjeti tajnika, jer je ovaj za nj najtvrdja kost u Višnjanu. Pošto nemože nigdje ništa, htio bi u Višnjanu preokrenuti stvari, ali ljudi nisu ćuci, te mu ništa ne uspjeva, i naš Foraboscheto bez službe i zaslužbe mora da prodava vrieme u Višnjanu. Zovu ga u mjestu: Tonello.

Iz Boljuna pišu nam 24 t. mj. Talijanska stranka nemože nikako zaboraviti kako joj bijaše ugodno kod mastnih lonaca i punih jasala, pa bi se htjela opet toga dočepati. Mjesto da se skrušeno kaje i pokoru čini za stare griehe, snuje kako da do tog cilja dodje. Riečju zagovarati svoje »poštenjake« se neusudjuje, ali se zato hvata niemih instrumenata, glasbala — muzike.

U »slavnom« Boljunu ustrojili su »bandu«, koja ima biti kamen smutnje, da zavede il zapelje neuke.

Tu »bandu« sačinjava šestorica boljunskih gradjana, koji su dakako pripadnici djekovske kulture. Spomenuta »banda« biti će sjegurno kamen smutnje, jer izazivlje već sada boljunsko polje, te poduzimlje neovlaštena izlete u podobćine. Raznesao se bio glas, da će se ta »banda« na dan sv. Jurja, našeg crkvenog patrona, ćak i u crkvi proslaviti uz nove »latinske« pjevače; nu za ovaj put, budući su naglo požirali, ostala jim kost u grlu. Prosvjed ili protest podpisan ovih dana od vriednih gospodara iz cielog boljunskog polja i poslan na preč. bisk. Ordinarijat, pomrsio jim račune u crkvi a zapovjed iz Pazina potištila jih. Medju sretnimi, koje je banda do sada počastila je i župna kuća — neznamo samo je-li župnika ili kuharicu ili obojicu počastila (Čestitamo obojici. Op. stav.) Muzikanti da misle još nekoliko izleta učiniti, zloguki jezici govore, da bi jim se moglo dogoditi kako i pazinskoj »bandi« u Gologorici pred 4 godine.

Amerikani.

Iz Čepića (kod jezera) pišu nam 18. t. mj. Ovdje smo imali u ponedjeljak 10. t. mj. izvanrednu svečanost. Takvoga dana nije ni težko da bude dočekao nitko ovdje živući. Toga dana bijaše predan križ našemu velevriednomu gosp. Antunu Nežiću, nadžupniku, koga je Njeg. Velič. naš predobri i premilostivi car i kralj F. J. I. odlikovao prigodom svoga jubileja — 50 g. vladanja, dne 2 decembra 1898 — podieliv mu viteški križ reda Frana-Josipa I. U predvečerje bilo je pucanja iz pušaka, kao priprava i znak jutrašnjega dana. Drugi dan u ponedjeljak ciela plovanija svetkovala je, a bilo je mnogo ljudi iz susjednih župa, da vide riedku svečanost. Već za rana sakupilo se mnogo naroda, a župna crkva i kuća bile su u svečanom ruhu, narešene slavolući i zastavami.

Gostova — svečarovih prijatelja — došlo je iz bliza i daleka (ćak iz drevnoga Kastva), svećenikā, učiteljā, trgovacā i drugih. Iz Pazina preko Paza i Šušnjevice dodje poglaviti gospodin Ivan Sorli c. kr. kotarski kapetan (sa svojim komisarom gosp. Osti), koji je sobom donesao rečeni križ. Čim se je približio Čepiću, zagrunvaše mužari i puške na počast. Na 10½ sati pred crkvom sakupi se puk, gdje gosp. kapetan progovori narodu o zaslugah veleč. svečara, koji već 35 godina obavlja ovdje sdušno svoju svećeničku službu. Poslije govora metne na prsa sam gosp. kapetan zasluženi križ gosp. svečaru, koji se kratko al jezgrovito zahvali, uz gromovito živio-klice okolo stojećega naroda. Za tim bijaše svečana sveta misa, pri kojoj je veoma liepo držno prigodno slovo gosp. svečaru, veleč. gosp. Ivan Mlakar, župnik iz Brda, razloživ puku, da gosp. svečara pred 35 god. nije simo privukla ni mnstna plaća — ni zdravo i zabavno mjesto — ni velika i liepa crkva kao niti plovanska kuća — mjesto je nezdravo (grozničavo); godine 1872. sazidao je g. svečar liepu crkvu i kuću, učiteljevo je mnogo godina skoro bezplatno, poučavao narod i predujačio u gospodarstvu — već ga je simo pritegla sama ljubav naprama vama, da vam bude na korist duševnu i tjelesnu.

Pri gostoljubivom stolu g. svečara bijaše vrlo živahno i veselo, a mnogi prijatelji nazdravili su mu, kojim je on lijepo zahvalio. Da pako bude kod stola još veselije, zapjevalo se je uz »Carevku« po koju narodnu pjesmu uz guslanje »Češkoga kluba«. Kada su gostovi odilazili, bili su pozdravljeni gruvanjem mužara i pucanjem pušaka. Ostali pako gostovi pozabavili su se u veselom družtvu do kasne noći.

Na svrsi srdnčno zahvaljujemo g. svečaru na gostoljubivosti, prijateljstvu i ljubavi, te mu ujedno želimo, di bi onaj vitežki križ nosio mnogo godina u podpunom zdravlju i zadovoljstvu na radost i utjehu svojih premilih, a na spas njemu povjerena stada!

Živio velečastni gospodin Antun Nežić, vitez reda Fana-Josipa prvoga i naš velevriedni nadžupnik!

Zapostavljanje Hrvata i njihovog jezika kod vojne mornarice. U «Hrv. Pravu» br. 1041. od dne 25. t. mj. nalazimo dopis iz Pule, iz kojega priobćujemo sliedeće važnije mjesto u nadi, do će to doći do ruku i sl. upravi vojne mornarice i našim zastupnikom na državnom saboru.

Evo rečenog mjesta:

«Svake nedjelje i blagdana, poslie službe božje, naloži nam se, da se svrstamo po materinskom jeziku. Ima nas Hrvata 216, Talijana nema nego 18, Niemaca 9, Čeha 12, Poljaka 7, a nješto i Slovenaca, koji su u školi s nama Hrvati. Što se dogodi? K ovim, u malenom broju zastupanim narodnostim, pristupi nekoliko čestnika, k Niemcem jedan, k Magjarom drugi, Talijanom treći, pa im pripovieda poviest, stare ratove itd., ali nam Hrvatom o svem tomu još nikad nitko ništa pripovieda nije. Prem znadu svi hrvatski, kod nas se ne čuje nego talijanska i njemačka rieč.

Neka bi još bila njemačka, ta to je službeni jezik, ali ne razumijemo, radi čega da se talijančari? Zar radi pišljivih 12 renegata i odroda? Jedina naša sreća je još naš pop; on nam je i otac i majka; on ne govori nego u hrvatskom jeziku, drži samo hrvatske propovieđi. Ali da je komu stati pa gledati, kada naš dobročinitelj Tomić propovieda hrvatski! Talijan počme kašljati, smijati se, rogoboriti, ali nijednomu ništa.

Još nešto. Mi smo bili i u Dalmaciji. Sam nadvojvoda Ferdinand d' Este nas je inšpicirao. Bio je jako zadovoljan, te nas je pohvalio i odredio, da se njegov izraz pohvale i zadovoljstva proglasi svim vojnikom u materinjem jeziku. Ponajprije se čitalo za 18 Talijanah talijanski, a onda hrvatski. Mi se pitamo: zar ti sinovi imadu takovu protekciju? Hvala Bogu i nadvojvodi, da je još tako, jer se inače sve zapoviedi čitaju samo njemački i talijanski.»

Mornar.

Iz Voloskoga pišu nam 20. t. mj. Tragičnu smrt bivšega Veprinačkoga načelnika Ivana Andreicicha pobudila je i kod nas silnu senzaciju. — Izprva nije nitko mogao vjerovati, da se je u istinu takva šta dogodilo. Kasnije, kad se je viest o Andreicichovom samoubijstvu obistinila, stali svi nagadjati, koji je mogao biti razlog tomu njegovomu zdvojnomu koraku. — Nu koliko se o tome nagadjalo, ipak će se težko doznati pravi razlog. — Držeći se one: „de mortuis nil nisi bene“ nećemo, da podvrgnemo kritici Andreicichev život i djelovanje, jer bi morali reći mnogo koju gorku, nu zgražamo se na banditski način, kojim jedan lopov, odavle pišuć u tršćanskom židovčetu o Andreicichevoj smrti napada na Hrvate, i nazivljuć ih barbarima tvrdi, da su Hrvati povod njegovoj smrti, jer da su mu protočili 100 hektolitara vina i da su mu neprestano grozili se pismima. Svatko se neprestano grozi se pismima. Svatko se neprestano grozili se pismima. Svatko se neprestano grozili se pismima. Svatko se neprestano grozili

one, koji se kane seliti u Novu Zelandiju, da tamo kopaju gumu. Tko bi dakle kanio tamo, neka se obaviesti prije kod svoje političke oblasti.

Prasnula smotka. Prekjučer pušio je neki tedar na c. k. zemaljskom sudu u Trstu smotku od 1½ nvč. Srećom prasnula mu smotka, kad je njom okresao o zid, jer ju htjede ugasiti. Oblasti iztražuju.

Potonuo brod. Iz Santorina brzojavljaju, da je nedaleko od toga mjesta potonula austro-ugarska jedrenjača (skooner) »Eurote«. Brodom je zapovidao kapetan Začević. Brod bijaše vlastničtvo Lošinjana. Sva momčad se spasila.

Slavospjev biskupu Flappu. Glasilo tršćanskih židova napalo je u broju od utorka opet jednom tršćansko-koparskoga biskupa presvj. g. A. M. Šterka, koji da je nesnosljiv (!?) u narodnom pogledu. Njemu kao oprieku ističe biskupa porečko-pulјskoga presv. g. dra. J. Flappa, koji da u svemu i svuda zadovoljava Slavene svoje biskupije. Znatiželjni smo da li su presvj. biskupu Flappu ugodni ovi slavospjevi židovskoga listića, najvećega protivnika svega, što se krsti imenom katoličkim.

Redovitu glavnu skupštinu obdržavala je 9. t. mj. ženska podružnica »Družbe sv. Cirila i Metoda« u Kastvu kako bijaše već javljeno. Kod ove se potvrdio stari odbor.

Članarinu za god. 1898 uplatiše po 1 fr. Buršić Adelina, Juretić Klementina, Munić Amalija, Vlah Marija, — po 50 nvč. Buzdon Cilka i Stanić Marija.

Za god 1899 uplatiše po 1 fr. Babić Amalija, Bačić Cilka, Bune Ivanka, Dukić Tonka, Guerato Ana, Grosman Jenka, Grosman Ema, Jelušić Ernesta, Jelušić Nadalo, Jelušić Ludmila, Jelušić Ema, Juretić Klementina, Kleinmayr pl. Ema, Kučić Tereza, Marijanović Antonija, Rubeša Alba, Rubeša Petra, Sršon Milka, Spinčić Albina, Šebesta Blandinka, Šepić Roža, Šepić Jelisava, Škender Matilda, Zottmann Monika.

Po 50 nvč. uplatiše: Babić Gizela, Bačić Lidija, Brozović Hermenegilda, Buzdon Cilka, Dukić Josipa, Dukić Liza, Jelušić Marica, Jurinac Hedviga, Munić Dorica, Sablić Amalija, Spinčić Ivana.

Gospodin Vjekoslav Spinčić narodni zastupnik darovao je našoj podruž. 2 fr. Gdica, Monika Zottmann darovala 1 fr. Četirigodišnji dječak Tončić Rubeša, Božinov 1 krunu. Darovateljima neka bude ovim izrečena najtoplija zahvala.

Odbor.

Pješke okolo svieta. Iz Zeila, na obali Somali, primili smo 21. t. mj. od braće Seljan, koji putuju pješke okolo svieta, dopisnicu od dne 3. t. mj. koja glasi: »Na putu smo u Adis Abebu, putujemo sa karavanom kroz pustinju u Harrar. U pratnji smo sa ministrom At Jesefa, te se nadamo dobrom primitku na dvoru kralja Menelika. Opasno je ovdje radi rata sa Somalim, koji su veoma divlji. Žega je ovdje užasna, 40-50°. Inače smo zdravi i dobre volje. Pozdrav svim dobrim domorodcima«.

Potonuo parobrod. Ovih dana sukobili se na istarskoj obali, nedaleko Vrsara, parobrodi »Flink« i »Petka«. Prvi bijaše vlastničtvo načelnika Tonetti-a iz Plomina i drugova, a drugi dubrovačkog parobrodarskog družtva. Parobrodi plovili su načiju u protivnom smjeru. Parobrod »Flink« udario je u »Petku«. Potonuo je nakon malo časaka prvi dočim je drugi ostao malo oštećen. Po kazivanju mornara pada krivnja radi sukoba na zapovjedničtvo »Flinka«. Druge nesreće nebijaše nego ta, što je »Flink« sa svom teretom potonuo.

Vježbe ratne mornarice na Adriji. Javljaju iz Pule, da će ovogodišnje ljetne vojne vježbe mornarice započeti početkom junija. Eskadra će se razdieliti u tri divizije. Vrhovno vodstvo nad ciclom mornaricom, posebno pak nad prvom divizijom zapast će poladmirala Minutila; drugoj diviziji zapovjedat će contre-admiral Ritter pl. Becker, a trećoj contre-admiral grof Montecuccoli-Polinago.

Sjetite se

„Družbe sv. Cirila i Metoda"

za Istru!

Listnica uredničtva.

Veleč. gosp. Ivan Cotelj. — Pazin-Karojba. — Primili i bilo je oglašeno u br. 11. od 23. marča, tek. god.

Listnica uprave.

Nadalje uplatili su za „N. Sl." p. n. gg.: T. I.-j., Trst 5 f.; V. M., Barban 6 f.; V. M., Rakovica 3·75 f.; Ž. J., Pula 3·50 f.; W. A., Trst 7·50 f.; R. Š., Karojba 2 f. (Sliedi).

Gosp. Mandić Ivan. — Rukavac. — Pošta vratila nam list sa oznakom „neprima se". Molimo ubaviest da-li Vašim znanjem.

Tražim knjigovodju

i dopisnika

vieština hrvatskom, talijanskom i njemačkom jeziku; mora biti sposoban i poznati se sa parobrodarskim inozemskim društvima.

Isti Li mogno udioničtvovat kao drug kod poduzeća, zato imade prednost onaj, koji razpolaže sa nešto glavnice.

Osobno ili pismeno upitati se: kod gosp. **Franje Kružiča**, *Mešetara na Ricci. Ulica Adamičeva br. 2.*

Njegova svetost

Papa Lav XIII.

sporučio je po svojem liečniku prof. Dr. Lapponi-u gosp. ljekaru G. PICCOLI-u u Ljubljani srdačnu zahvalu za priposlane Mu stakleničice

tinkture za želudac

te mu je diplomom od dne 27. nov. 1897. podielio naslov **„dvorski dobavljač Njegove svetosti"** sa pravom nositi u svojoj firmi je uz naslov također grb Njegove svetosti.

Rečeni liečnik knašto i mnogi drugi glasoviti profesori i doktori pripisuju bolestnim **Piccoli-evu želudačnu tinkturu**, koja jači želudac, povećava tek, pospiešava probavu i tjelesni otvor.

Naručbe prima uz pouzdanjem upravlja točno

G. PICCOLI

ljekar pri Angelu u Ljubljani na Dunajski cesti.

Tinktura za želudac razašilje vlastnik po 12 stakl. za for. 1.26 n. v., po 24 stakl. za for. 2.40, po 36 stakl. za for. 3.50, po 70 stakl. za for. 6.50 (poštanski paket, kajl ne teži preko 5 kilogr.) po 110 za for. 10.30. I.

Poštarinu mora platiti sam naručitelj.

Sve odpadke

kosti, rogovje, papke, loj, šćetinu, dlaku, mesinu

kupuje

Kemijska tvornica

za izradbu odpadaka

u Zagrebu

Phönix-Pomade

Na izložbi za njegovanje zdravlja i bolestnika u Stuttgartu 1890 nagrađena **odlikom**, jest po mnienju liečnika i priznata sa hiljadami zahvalnica.

Jedino postojeće u istinu pravo i neškodljivo sredstvo, da gospodjam i gospodi izraste **podpuna i bujna kosa** i da zapriečí odmah **opadapanje kose i tvorenje prhuta**; ona pospiešuje i kod posve uzlade gospode rast **jakih brkova**. Jamči se za uspjeh kano i za neštetnost. Lončić 1 i 2 for. poštom ili ponzetjem 10 nvč. **K. Hoppe,**

Beč I. Wipplingergasse 1a.

Prodaju se jeftino

jedne **Orgulje-harmonjum** sa pedalom, sa 417 glasova, 2 manuala i 14 registara, *Trst, Androna S. Tecla br 2, Krammer.*

Razpis natječaja.

Usljed zaključka sjednice občinskog zastupstva od 19. aprila t. g. razpisuje se ponovno natječaj na mjesto občinskog tajnika u Voloskom.

Godišnja plaća ustanovljena je na forinti 840 godišnjih, koji će se izplaćivati iz občinske blagajne u posteecipatnih mjesečnih obrocih.

Molitelji imaju dokazati, da su vješti občinskoj upravi, da poznaju u pismu i govoru krvatski kao uredovni, te talijanski i njemački jezik, i podnesti svoje molbe — eventualno uredovnim putem do 31. maja, jer kasnije prispjele molbe neće se uvažiti.

Glavarstvo občine

Volosko, 24. aprila 1899.

Dr. Stanger, načelnik.

PAVAO BARICH

razašilje uz poštansko pouzetje pakete po 5 klg. sve franko do mesta opredieljenja.

KAVU

Santos finu	1 K. for.	—.94
„ najfiniju	„ „	1.04
S. Domingo	„ „	1.26
Portorico finu	„ „	1.42
„ debelo zrnje	„ „	1.58
Moka izvorna	„ „	1.46
Cuba poselna	„ „	1.70

Prsni Čaj ● ● ● ● ● ● sa „Učke-Gore".

Izvrstni domaći lijek proti kašlju, nakladi ili pršnom kataru; proti hrapavosti i pomuklosti grla.

Cijena 50 para

Lijekarna i Pharm.-Kemijski Laboratorij

L. GHERSETICH

Volosko — Istra.

THE GRESHAM

Englesko osjeguravajuće družtvo na životu Londonu

Aktiva družtva do 31. decembra 1897	Kruna	**159.997,579.—**
Godišnja uplata premija i interesa do 31. dec. 1897	„	**28.823,375.—**
Izplaćeno na osjeguranja i interesa od postanka družt. (1848)	„	**343.860,067.—**
U godini 1897. izdano 7468 polica za glavnicu od	„	**67.331,351.91**

Prospekti, cijenici i u obće sve druge informacije šalju se badava, ko god pismeno zapita od dolje imenovanog zastupstva, koje dopisuje u svijem jezicima.

Glavno zastupstvo u Trstu

Via del Teatro, N. 1, Tergesteo, Scala IV.

(Traže se svuda dobri agenti i zastupnici.)

C. kr. priv. austrijskega kreditnega zavoda

FILIJALKA

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplatila.

V vrednostnih papirjih na
4-dnevni izkaz 2¼ %
30- „ „ 3¼ %
6- „ „ 3½ %

V napoleonih na
30-dnevni odkaz 2½ %
6-mesečni „ 3 %
12- „ „ 3½ %

na pismu, katera se morejo izplačati v sedanjih bankovcih avstrijske veljave, sledijo nove obrestne tabele v krepost z dnem 24. junija, 28. julija in odnosno 20. avgusta t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% in vsako sveto. V napoleonih brez obrest

Nakazilo

na Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Trojavo, Reko kako v Zagreb, Arad, Hermanstadt, Gablonz, Gradec, Sibinj, Inomost Czernec, Ljubljano, Line, Olomuc, Reichenberg, Szasz in Sol nogrod, brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku 1%o provizije.

Inkaso vseh vrst pod unjunesnojimi pogoji.

Predujmi.

Jamčevno listine po dogovoru. Kredit na dokumente v London, Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provizija po jako umerjenih pogojih.

Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohran.

Sprejemajo se v pohranu vrednostni papirji, zlati ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje ukazanice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem kursu.

Pserhoferovega

Ljekarna k „zlatnoj državnoj jabuci"

Beč, I., Singerstrasse broj 15.

I. Pserhofera pilule za čišćenje

izkušano, lahko probavljajuće od mnogo liečnika občinstvu preporučeno kućno sredstvo.

Ove pilule so one iste, koje su već od mnogo stoljeća pod imenom „pilule za čišćenje krvi" občinstvu poznate i koje se prave samo u ljekarni k „zlatnoj državnoj jabuci" Beč I., Singerstrasse broj 15.

Od ovih pilula stoji: **1 kutlja sa 15 pilula 21 nvč., 1 zamot sa 6 kutlja 1 for. 5 nvč.**

Ako se prije pošalje dotični iznos, stoji franko: 1 zamot pilula 1 for. 25 nvč., 2 zamota 2 for. 30 nvč., 3 zamota 3 for. 35 nvč., 4 zamota 4 for. 40 nvč., 5 zamota 5 for. 20 nvč., 10 zamota 9 for. 20 nvč. (Manje od 1 zamota nemože se poslati).

Umoljava se, da se izrično zahtjeva „I. Pserhofera pilule za čišćenje" i da se na to pazi, da nosi pokrov svake kutlje ime „I. Pserhofer" i to crvenom tintom

košto i poduka glede porabe.

Balzam za zimu od I. Pserhofera 1 bonac 40 nvč., franko 65 nvč. trpitčev sok za liečenje. Jedna flašica 50 nvč.

I. Pserhofera Kropf-balsam 1 flašica 40 nvč. franko 65 nvč.

Stollovi Kola-Preparati izvrstno sredstvo za jačanje želudca i nerva, 1 liter kola-vina ili Elixira 3 for., pol litra 1 for. 60 nvč., četvrt litra 85 nvč.

I. Pserhofera gorka tinktura za želudac (prije t. zv. životna esenca) po lagano razlapljajuće sredstvo sa ojačavajućim uplivom na želudac kad isti slabo probavlja. Cijena flašici 22 nvč., 12 flašica 2 for.

I. Pserhofera balzam za rane 1 flašica 50 nvč.

Tanochinin-Pomada od I. Pserhofera najbolje sredstvo da rastu vlasi, 1 kutlja 2 for.

Obiz za liečenje rana od prof. Steudel-a, 1 lončić 50 nvč., franko 75.

Sol za posvemašnje čišćenje od A. W. Bubrich-a domaće sredstvo proti slaboj probavi, 1 paket 1 for.

Osim ovdje navedenih preparata, nalje se sve u austrijskim novinama oglašene tuzemne i inozemne farmaceutičke preparate djelomice u zalihi, djelomice se ih, ako ih nema u zalihi, najbrže i najjeftinije pripravi.

Pošiljke po pošti obavljaju se najbrže, ako se prije pošalje novac, reće naručbe također poštanskim pouzećem.

Ako se prije pošalje novac, (najbolje poštnom naputnicom) stoji poštarina mnogo manje nego sa poštarskim pouzećem.

Broj 16. U Trstu, 4. maja 1899. Godina XXX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku ili po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu pošt valja točno označiti.

Komu list ne dodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku, osim 2. febrara, 6 aprila, 11. maja, 1. junija, 29 junija, 2. nov. i 28. dec. Netiskani dopisi se nevraćaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan careviue više poštarina.

Na malo jedan broj 5 nč.

Uredničtvo nalazi se u ulici Farneto broj 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari." Nar. pod.

Odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić.

Tiskara konsorcija lista „Edinost" ulica Carintia br. 12 u Trstu.

Našim izbornikom, Hrvatom i Slovencem u Istri!

Ima već punih šestnaest godina, što nas neke birate u sabor. U tih šestnaest godina skusili smo groznih, nečuvenih stvari.

Osobito burna bila je godina 1895. Izvan sabora i u njem bilo je sablaznjivih prizora. Putem u Poreč i u Poreču bili smo — malobrojni, mirni i goloruci — napadani i u samoj kući, gdje smo stanovali i na hrani bili. Talijanska gospoda zastupnici nisu htjeli čuti nit u svojem jeziku pozdrava cesarsko-kraljevske vlade; zaključili su, *da se ima samo talijanski razpravljati;* prosvjedovali su proti dvojezičnim tablam i proti sastavu listina porotnika; te se porugljivo smijali predstavniku cesarsko-kraljevske vlade kad je zagovarao pravedne korake vlade, i tjerali ga »*van*«. I njihovi najbolji zagovornici predbacili su njim »*malnitost i bezumjerenost*«. I vladine novine spočitnule su njim, da nemisle nit nećute austrijski, kad neće, da priznavaju ni štuju hrvatsko-slovenske narodnosti u pokrajini, kako to zahtjevaju temeljna načela obstanka naše monarhije.

Sabor bio je odročen pak razpušten. Kod novih izbora proglasivalo se je talijanske kandidate, bivše zastupnike, za umjerene; hrvatsko-slovenske za pretjerane, korenjake — i postupalo prema tomu sa jednimi i drugimi. Uza sve to izabraste nas u sabor devet, sve nas podpisane.

Već prije izbora, na deseterih sastancih, što smo jih s Vami obdržavali širom ciele Istre, dali ste nam na volju, da, izabrani, idemo u sabor u Poreč ili ne.

Pošto je Njegovo Veličanstvo, naš cesar i kralj, svojom previšnjom rješitbom 14. septembra 1895., izjavio, da je zaključak saborske većine o jedinom talijanskom razpravnom jeziku nevaljan i neoživotvoriv; pošto su nam najviši predstavnici Njegovoga Veličanstva zajamčili sigurnost života i neomedjašenu porabu hrvatskoga ili slovenskoga jezika u saboru; i pošto smo voljni i željni uvjek sudjelovati kod razprava za dobrobit Vašu i svega pučanstva Istre, odlučili smo bili ići u sabor i išli smo.

Usljed bjesnećega nevremena i usljed skrajne ljudske zlobe dne 10. jenara 1896. bili smo u Piranu i putem do Kopra izvrgnuti pogibelji života; a u Poreču morali su nas čuvati na svakoj našoj stopi redari i žandari. U saboru nije pripoznavala saborska većina nit saborski predsjednik podpredsjednika imenovanoga od Njegovoga Veličanstva nit nas ostalih zastupnika; *priečila nam većina i predsjednik porabu hrvatskoga ili slovenskoga jezika, te se tako držala i većina i predsjednik zaključka o jedinom talijanskom razpravnom jeziku, usupor tomu, da je taj zaključak Njegovo Veličanstvo proglasilo nevaljanim i neoživotvorivim; a držali su se ga činom takodjer predstavnici cesarsko-kraljevske vlade.* Ista saborska većina, uz mûk saborskoga predsjednika i povjerenika c. kr. vlade, odobrila je nezakonito i neredovito obavljenih izbora svojih, a *uništila je posve samovoljno zakoniti i redoviti izbor obojice zastupnika seoskih občina Voloskoga kotara, te jednoga zastupnika seoskih občina Lošinjskoga kotara,* koj bijaše s drugim po istom izbornom činu i istimi glasovi izabran.

Mi smo radi takova posve samovoljna i protuzakonita postupka i radi neštovanja nit Previšnje rješitbe zapustili sabor i Poreč. Gospoda talijanski zastupnici pokazali su odmah za tim, za što su uništili izbor nas trojice, i zašto su i nas ostale bili izručili verifikacijonalnomu odboru. Četvorica talijanskih zastupnika seoskih občina izabrali su svoga talijanskoga druga u zemaljski odbor, dočim bi taj izbor bili imali obaviti osmorica nas.

Kod naknadnih izbora bili smo svi tri, koje bijaše većina izključila, opet izabrani u sabor.

Svih nas devet bili smo odlučili, da nemožemo u sabor uz obstojnosti, kakve bijahu izvan sabora i u saboru godine 1896.

Išli smo godine 1897. jedva onda, *kad su nam najviši predstavnici krune i opet zajamčili sigurnost osoba i porabu našega jezika.* Nego te godine nebijaše moguće nit da sudjelujemo kod razprava. C. kr. vlada imala je dati na znanje, da će se u buduće sabor sazivati ne već u Poreč, nego u Pulu. Bojalo se je, da će radi toga u Poreču nastati takvih izgreda, da u njem neće nam biti obstanka. Ono što nas bijaše tamo, otišli smo, a što nas nebijaše, nismo se tamo odputili.

Išli smo pak godine 1898. u Pulu. Izvan sabornice mogli smo se slobodno kretati, ništa nam se nije dogodilo. U sabornici prezirali su talijanski zastupnici i saborski predsjednik saborskoga podpredsjednika, našega druga, i nas sve; oni i on, i naručeni ljudi jednoga i drugoga spola, priečili su nas u porabi našega jezika; bučili su kao izvan sebe, nabijali po tlih i po vratih, žviždali, urlikali, derali se raznimi izazovnimi pjesmami, psovali nas i grdili najprostačkijimi naslovi. Sve to podnašali smo dulje vremena mirno, strpljivo. Čaša strpljivosti se je prevršila, *kad je saborska većina stvorila dne 10. febrara zaključak, da se ima u saboru samo talijanski razpravljati; kad je dakle ponovila svoj zaključak, koj je Njegovo Veličanstvo već 14. septembra 1895. uništilo; kad je nas Hrvate i Slovence i naš jezik u saboru bezpravnim proglasila.* Izašli smo iz sabora, i vratili smo se unj, *kad je Njegovo Veličanstvo svojom previšnjom odlukom 17. febrara proglasilo nevaljanim zaključak većine o jedinom talijanskom razpravnom jeziku; kad nam se je s nadležne strane priobćilo, da je saborski predsjednik stalno obećao, da se prenepristojni prizori prilikom hrvatskih ili slovenskih govora neće ponavljati; i kad je isti saborski predsjednik u javnoj sjednici dne 16. febrara izjavio, da je poduzeo mjere, po kojih da je red i mir u sabora osjeguran.*

U zatim sliedećih sjednicah lanjske godine mogli smo se uvjeriti, da su sva ta obećanja i sva osjeguravanja na vrbi svirala.

Poglavito predsjednik znade obećivati kad nas nije svakojaka jamstva; a kad jesmo, glavni je upravo on, koj nas prieči u vršenju naših prava.

Občinstvo na galerijah je bjesno bučilo kako i prije, a saborski predsjednik bio je još toli smion, da je odnosni divljački postupak opravdao sa „*nuždom pučanstva, da dade izražaja svojemu davno potisnutomu čuvstvu*", te da se je izrazio, da se slobodne razprave nije priečilo.

Kad je občinstvo bilo *hipno* zapriečeno bučiti, tad su njegovu ulogu preuzeli talijanska gospoda zastupnici, kojih nesamo da nije opominjao nit korio *saborski predsjednik*, nego je on sam hrvatsko-slovenske zastupnike često *pozivao, da govore u razpravnom talijanskom jeziku*, prekidao jih u govorih i činio pri tom posve neumjestne opazke. Interpelacije i predloge, hrvatski ili slovenski mu predane, davao je čitati samo u talijanskom prevodu nit nespomenuv, da su to prevodi. Jednu interpelaciju nije ćak dao nit u talijanskom prevodu pročitati, jer da radi o njegovom postupku, a on da je odgovoran samo Njegovu Veličanstvu.

Predloge naše, postavljene tečajem razprave, prezirao je posve, kao da nisu postavljeni. Hrvatski ili slovenski stavljene molbe ili u obće dopise stranaka, *vraćao je strankam, jer nisu sastavljeni u razpravnom jeziku sabora. Držao se je načela izraženih u saborskoj sjednici dne 12. febrara 1898., po kojih da bijaše, da jest, i da mora ostati jedinim razpravnim jezikom u sabora talijanski jezik: a pozvao se je u sjednici 26. febrara 1898. za opravdanje svoga postupka, na sporazumak utanačen s c. kr. vladom u zasjedanju 1894.*

Prije i poslie spomenute Previšnje odluke od 17. febrara 1898. priečili su dakle porabu hrvatskoga ili slovenskoga jezika nesamo ljudi na galerijah i talijanski zastupnici, nego i sam saborski predsjednik, te tako direktno proti onoj Previšnjoj odluci radili.

Saborski predsjednik radio je tako po svojih načelih, i pozvao se na sporazumak utanačen sa c. kr. vladom. Predstavnici c. kr. vlade su doista pobijali zaključak talijanske saborske većine o jedinom talijanskom razpravnom jeziku, al su se ga činom i oni držali. C. kr. namjestnik, jedan c. kr. namjestnički savjetnik, te povjerenik c. kr. vlade rabili su u saboru, osim pozdrava kod otvorenja, izključivo talijanski jezik. Posliednji je dapače izrično rekao, da rabi talijanski jezik, i to s razloga oportuniteta.

Poslie ponovnoga ustupa u sabor lanjske godine uzgrčali smo ipak u saboru ono malo sjednica, što se jih je još tada obdržavalo.

Sudili smo, da c. kr. vlada nemari hipno, al da će do budućega zasjedanja poprimiti mjere u zaštitu naših, hrvatsko-slovenskih i u obće zastupničkih uzakonjenih prava, u obranu temeljnih državnih zakona i tameljnih načela za obstanak monarhije, na čuvanje nedodirljivosti opetovane Previšnje odluke.

Kad bijasmo ljetos pozvani u sabor, u Kopar, viećali smo dan prije otvorenja, da li da idemo u sabor ili ne, i to što obzirom na mjesto zasjedanja, što obzirom na opisane dosadanje odnošaje u saboru. *Odlučili smo, da idemo, kad nam se je na nadležnom mjestu stalnostju izjavilo, da*

je pobrinuto za sigurnost osoba izvan sabora, i da bezdvojbeno možemo rabiti svoj jezik kod razprava.

U prvoj sjednici čuli smo poruku cesara i kralja vlastoručno podpisanu od Njegovoga Veličanstva, koli talijanski, toli hrvatski. Samo ta činjenica, da je poruka cesara i kralja prispjela saboru i u hrvatskom izvorniku, pak naglašenje ravnopravnosti pojedinaca i naroda, mogla bi nam bila udahnuti nade, da će i drugi čimbenici priznati ravnopravnost našu i našega naroda i jezika, al buka kod čitanja te poruke u hrvatskom jeziku, dala je slutiti, da bi bila izprazna takova nada. Da bijaše naša slutnja izpravna, morali smo se uvjeriti već u drugoj sjednici.

Gospoda talijanski zastupnici prezreli su nas posve kod svih izbora, kako prvašnjih godina; oni i predsjednik preziru podpredsjednika kao i do sada. Preziraju nas, a s nami i sav naš narod, kao da nas ni njega nije, te i za to, da nemožemo iz bližega viditi, kako postupa zemaljska uprava, i kako i na što troši novce i našega naroda. Občinstvo na galerijah i talijanska gospoda zastupnici htjeli su odmah pokazati, da je Kopar isto tako talijanski kao Poreč i Pula, i da će i u Kopru prieći porabu hrvatskoga i slovenskoga jezika košto su prije u Poreču i Puli. Predsjednik držao se je svoje prakse prvašnjih godina, svojih načela javno izraženih, svoga sporazumka sa c. kr. vladom. Praznio je doista galerije poslije opetovnih poziva; al nije opominjao nit zvao na red nepristojno se ponašajućih talijanskih zastupnika, pojačanih sa mladimi ljudi, koji su žviždalicami zaglušno žviždali i inače bučili. Na sve to ponašao se predsjednik kao da nevidi niti nečuje tih ljudi, nezastupnika; već je pretrgavao i pozivao, da govori talijanski našega govornika služećega se svojim pravom, utemeljenim nesamo u božjih, nego i u ljudskih zakonih, te posvećenim opetovanimi odlukami Njegovoga Veličanstva; te vratio molbu jedne slovenske občine *s razloga, što nije pisana u razpravnom jeziku sabora. Za njega, kako i za saborsku većinu, valjan je još uvjek zaključak o talijanskom jeziku kao jedino razpravnom u saboru, usupor tomu, da je Njegovo Veličanstvo proglasilo taj zaključak ništetnim, i da je nepravedan i protuzakonit. Saborski predsjednik je pouzdana osoba c. kr. vlade. Ona nije promjenila svoga dosadašnjega postupka. Službeni izvještaji o sablažnjivih prizorih u saboru su slabi ili nikakvi.*

Postupkom u saboru potiče se na izgrede na ulici, kojih početci su se već opazili, i kojih bi bilo moglo nastati tim većih, što koparski „poljani" nisu zadovoljni sa vladajućom strankom.

Dvie prve sjednice pokazale su, da odnošaji u saboru ostaju stari, kako bijahu do sada, da se stara, nedostojna igra prvašnjih godina obnavlja: da nas i jezik naš, jezik velike većine pučanstva naše pokrajine Istre, preziru svi, osim Njegovoga Veličanstva našega cesara i kralja.

Te nedostojne igre mi dalje podnašati nemožemo nit nesmjemo, i mi smo odlučili, da nemožemo u sabor dok ovakvi odnošaji u njem obstoje.

To Vam ovim dajemo na znanje.

Dugo smo zatezali sa svojom odlukom. Išli smo do skrajne medje uztrpljivosti, i proti izričitoj želji mnogih Vas. Razmislili smo sve dobro i razpravili medju sobom, i razvidili, da dalje nemožemo nit nesmjemo.

Nedopušta nam to čast naša zastupnička, čast Vaša poštovani izbornici, čast Vaša čestiti Hrvati i Slovenci Istre, čast Vašega i našega jezika, kojim se i »*Slava u višnjih Bogu*« poje, a kamo li, da se u saboru nebi smjelo njim govoriti.

U cielom dosta dugom nizu godina, što Vas zastupamo, vodila nas je ljubav do Boga i ljubav do iskrnjega svoga.

Na temelju božjih, prirodnih i pisanih zakona zagovarali smo prava Vaša i svega našega naroda i svih nas jezika u crkvi, u školah, u uredih, u svem javnom življenju.

Nikad nismo zahtjevali kakvih povlastica ili predpravica za naš narod, nego smo uvjek samo za tim išli, da valja, da ima naš narod iste pravice, koje ima drugi narod pokrajine. Kako su ovim narodom jednake dužnosti u krvi i u novcu, tako neka njim budu jednake i pravice.

Zauzeli smo se za dignutje poljodjelstva, pri čem nemožemo a da nespomenemo, da je naša zasluga, ako danas neima nesretnoga ezonera.

Nastojali smo, da se urede rieke i odstrane močvare, da se naprave potrebite ceste, da se digne obrt i trgovina.

Radili smo u obće za duševni napredak i tjelesno blagóstanje svega pučanstva Istre, bez razlike narodnosti, osobito pako za napredak i blagostanje nižih, siromašnih, potištenih razreda pučanstva.

Vladajuća talijanska stranka u Istri pokazala se je i pokazuje se protivnom svemu tomu.

Ona neće, da znade ništa o ravnopravnosti našega naroda sa drugim u pokrajini; ona neće, da znade ništa o temeljnih državnih zakonih naprama našemu narodu, nit o temeljih, na kojih načelno počiva naša monarhija.

U svem njezinom djelovanju: u uredovanju, crkvenih i školskih stvarih, pa čak i kod gradnje cesta i uredjivanja voda, u ustanovah za poljodjelstvo, u davanju vjeresija, u postupku sa občinami, u svem i svačem vodi ju politika, vodi ju političko načelo, *da je Istra talijanska pokrajina*, i koliko nije, da takovom mora postati. U nastojanju za oživotvorenje toga načela nežaca se služiti se nit najpokvarenijimi osobami, nit najgadnijimi sredstvi.

Ona neće, da se naš narod nauči čitati i pisati; neće, da se naši izobraze. Ona hoće, da se izgubi naš jezik u pokrajini, a tim i naš narod; dakle Vi naši izbornici, Vi svi Hrvati i Slovenci Istre. Ona hoće, da uništi našu narodnost u pokrajini, da nas sve, koliko nas je Hrvata i Slovenaca u Istri, potalijani.

Ona kaže, da neima novaca, kad naš puk gdje želi pučku školu, koja stoji 5 do 6 sto forinti na godinu; a sada hoće ustrojiti talijansku gimnaziju na nas svih troškove, koja će stojati u jednoj godini 40 tisuća forinti, i to samo iz prkosa, iz objesti, bez potrebe, samo radi svoga rečenoga političkoga načela, da je Istra talijanska pokrajina.

S njom nisu zadovoljni nit niži razredi talijanskoga pučanstva pokrajine, nit većina gradskih talijanskih stanovnika, jer nemari nit za njihovu izobrazbu nit za njihovo blagostanje; nju odsudjuju i njeki njemački listovi monarhije, inače njoj prijazni, i čak njeki talijanski listovi Italije; — al s njom rade ruku o ruku razni drugi čimbenici.

Mora doći vrieme, da se s takovom strankom obračuna. Dignuti će se i sdružiti stalno svi pošteno misleći proti njoj, kako se već dižu i druže. U saboru, uz obstojeće odnošaje u njem, nemože njoj se na kraj stati.

Izvan sabora valja dakle za sada raditi za promjenu odnošaja u saboru, i za poboljšanje stanja svega hrvatskoga i slovenskoga naroda u Istri. Na to smo zvani mi, koji se nismo nikad nit igdje, gdje smo mogli očekivati i malo uspjeha, uztezali od rada za naš narod. Na to ste zvani i Vi naši izbornici, na koje smo se uvjek oslanjali kod našega rada. Na to ste zvani svi Hrvati i Slovenci Istre. Radi se o obstanku i napredku našega naroda u ovoj pokrajini, o njegovom bitju.

Uprimo svi svimi našimi silami; nedajmo se nikim nit ničim prevariti; budimo sviestni svojih prava kao državljani, koji plaćamo davak u krvi i novcu, kao Hrvati i Slovenci; nezdvajajmo u očajnom stanju, nego sviestni boljih dana našega hrvatskoga i slovenskoga naroda u prošlosti, radimo uztrajno svi i svuda za njegovu bolju budućnost.

U našem poštenom radu za poštenu stvar pomoć će nam pošteni, pomoć će nas braća po krvi i jeziku, pomoć će nas Bog!

U TRSTU, 4. maja 1899.

Zastupnici naroda na istarskom saboru:

Vjekoslav Spinčić, Matko Mandić, Slavoj Jenko, Josip Kompare, Šime Kvirin Kozulić, Dr. Matko Laginja, Dr. Andrija Stanger, Dr. Matko Trinajstić, Dr. Dinko Trinajstić.

Istrianoc, koji su donieli pismo predsjednika talijanskoga parlamenta Zanardelli-a na tršćanskoga načelnika Dompieri-a, u kojem onaj prvi među ostalim kaže, da je Italija ponosna na ovdašnje svoje sinove, s kojimi da je vezana vezovi krvi itd. Interpelaciju predaše vladinomu zastupniku. Prihvaćen bijaše predlog, da se ustroje dvie zemaljske štipendije — svaka po 150 for. za djake nautičke škole u Lošinju.

Budućа sjednica urečena je za danas (četvrtak).

Tko će prodati Kastavšćinu?! Poznato je, kako su bezdušni ljudi trubili priprostim, da će jih pučka stranka, koja je na upravi občine, prodati. U istinu govorili su oni bezdušnici prema onoj: reci mu da ti nereče. Htjeli su sakriti svoje paklenške namjere. Zna se, da su već prije tri, četiri godine radili na to, da **prodadu** kastavsku obalu, i da je samo mužem pučke stranke zahvaliti, što se u istinu prodala nije. I sada već snuju bezdušnici o prodaji Kastavšćine. U oči izbora služe se svakojakimi sredstvi, negdje ovako, drugdje onako. Zvonećanom trube, da će dobiti Lišinu, i da će ju moći prodavati po miloj volji. Njekim dolnjim, bližnjim moru, obećavaju škole, kako su i prije par godina; raznim obećavaju da će u njihovih županijah biti občinski ured, da će se graditi, da će imati dobitka. A **novac za sve to da će se uzeti od prodaje Preluke, i u obće morske obale u Kastavskoj občini.** Eto kako bi ti bezdušnici gospodarili, kad bi došli na občinu: raztepli bi občinsko imanje, **prodali bi ga,** kako se je već mnogim njih prodalo njihovo privatno imanje, koje su njim njihovi otci ili strici namrieli. Žalostno je, da ima još ljudi, koji njim vjeruju, koji još do njihove rieči što drže. Oni, koji su raztepli svoju baštinu, još prije bi raztepli občinsku; a njeki, koji ništa neimaju, imali bi kod **prodaje** dobitka, dok bi u obće bilo što prodavati.

Dvadesetgodišnjica službovanja. Zagrebačkim listovom pišu iz Siska, da je tamošnji gradski većnik, g. Fran Steidle, 30. aprila slavio 25-godišnjicu svoga službovanja. Gradjanstvo je priredilo svetčaru pred njegovim stanom na večer veliku i srdačnu ovaciju, koju je on u podpunoj mjeri zaslužio. Svetčaru su stigli i mnogobrojni brzojavni pozdravi, tako od kr. podžupana, županijskog tajnika, kot. predstojnika, od »Matice Hrvatske«, kojoj je mnogo godina revnim povjerenikom, od načelnika Kastva u Istri, gdje je prije 35 godina tajnikovao itd.

(Tim čestitkam pridružujemo se i mi. Op. ured.)

Ženska podružnica sv. Cirila i Metoda u Mihotićih nije mogla držati u nedjelju glavne skupštine, zbog nedostatnog broja članica; s toga se javlja ovim p. n. članicam, da će se skupština obdržavati u nedjelju dne 7. t. mj. na 4 sata poslie podne sa istim dnevnim redom. Najuljudnije umoljava se p. n. g. članice, da dodju u velikom broju. Odbor.

Talijanskoj gimnaziji u Pazinu — koja se imade jedva ustrojiti — podielio je — kako javlja ovdašnji »Židovčić« — ministar bogoštovja pravo javnosti. Iz drugih listova doznajemo, da je ministar pozvao zemaljski sabor, da providi za sredstva, kojimi će se uzdržavati tu gimnaziju.

U istinu neznamo odakle i zašto na jednom toliko zanimanje od strane c. kr. vlade za tu gimnaziju. Podieljuju njoj pravo javnosti prije nego li je ni ustrojena? Vrag zel i tu prešu — rekao bi naš narod u Istri.

Izjava namjestnika grofa Goëssa o prenosu istarskoga sabora iz Poreča u Pulu. Kako čitamo u tršćanskih listovih, boravio je c. kr. namjestnik, g. grof Goëss utorak dne 2. t. mj. u Kopru, i to da prisustvuje sjednici odbora devetorice, koji je razpravljao o vladinoj osnovi za prenos istarskoga sabora i zemaljskih ureda iz Poreča u Pulu.

U toj sjednici izjavio je g. namjestnik koliko sliedi.

Vlada smatra koristnim prenos sabora i ureda iz Poreča u Pulu, nu ona neće da bude sudijom u ovom poslu, već puščа slobodne ruke saboru, da odluči kako hoće. Ova izjava da će se možda komu činiti opričnom s tim, što je vlada predložila spomenutu osnovu. Nu sadašnja vlada nesláže se sa bivšom vladom Badeni-a, koji je hotio taj prenos pod svaku cienu. Da opravda sazov sabora u Pulu, osobito pako činjenicu, da je grof Badeni samovoljno u carsku odluku uvrstio stavak, da će se unapried sazivati sabor u Pulu, morala je sadašnja vlada predložiti osnovu za prenos. U ostalom vlada nije stalo hoće li biti prihvaćena ova osnova, te prepušća saboru, da odluči polag probitka pokrajine. Pošto drži pako vlada koristnim taj prenos, ona bi od pokrajine odkupila zgradu zemaljskih ureda — u slučaju prenosa. Vlada neće biti niti najmanje uvriedjena, ako sabor zabaci njezinu zakonsku osnovu. Razlog, radi kojeg je vlada ovaj put sazvala sabor u Kopar, jest taj, što je htjela, da se odluči o osnovi u jednom neinteresovanom gradu. U slučaju, da bude osnova zabačena, drži vlada, da će se u buduće sazivati sabor u njegovom zakonitom sjelu. Istotako drži vlada, da može sabor bez ikakve zaprieke odlučiti, da se njegovo sjelo prenese u koji drugi grad. Vlada nekani natrag povući zakonsku osnovu, nu nebude li se moglo o istoj razpravljati radi nedostatnog broja zastupnika (tri četvrtine), tada po svoj prilici neće ju više predložiti.

Konačno izjavi g. grof Goëss, da su ovo doduše njegove misli, nu ove da se oslanjaju na razne dogovore, koje je vodio sa ministrom predsjednikom.

Ovoliko da je izjavio g. grof Goëss u spomenutom odboru o vladinoj osnovi glede prenosa sabora iz Poreča u Pulu. K ovoj izjavi nepristavljamo za sada ništa, jer čekamo, da vidimo potvrdu vladinih glasila, da li je zbilja ovako i ovoliko g. grof talijanskoj gospodi u Kopru izjavio.

Milanski »Il Secolo«, te službena i polusužbena glasila tršćan. namjestničtva. Povodom sramotnih izgreda, što jih je priredila talijanaška stranka u II. sjednici istarskoga sabora u Kopru, donio je milanski list »Il Secolo« o tih izgredih dopis iz Trsta. To izgrede odsudio je milanski list u posebnom dodatku k rečenomu dopisu. Taj dodatak doniele su prvo službene i polusužbene novine c. k. namjestničtva u Trstu, t. j. »L' Osservatore Triestino« i »Triester Zeitung«. Eto kako glasi taj dodatak milanskoga lista:

»Diveći se dušovnoj borbi, što ju vode naši zemljaci s onu stranu Adrije, braneći talijanstvo, koje je danomice napadano od slavenskoga naroda iz okolica njegovih gradova, kojemu većinom scosko pučanstvo pripada, ipak nam se čini, da oni mnogo puta prekoračuju granice dopuštene samoobrane, upotrebljavajući ista silovita sredstva, proti kakovim oni prosvjeduju, kada ih austrijska vlada proti njima upotrebi.

Sada hoće Slovenci, da se poslužе svojim materinskim jezikom u saboru, u kom su Talijani u većini; to oni samo rade prema primjeru tridentinskih zastupnika u saboru u Insbruku. I onda, kada bi kojim temeljnim zakonom bio odredjen službeni jezik, što bi se protivilo njihovim zahtjevom, bilo bi opravdano, da zahtjevaju, da se taj zakon promjeni. Poštovanje prava manjine priznaje se danas u najnaprednijih zemljah kao nuždnu posliedicu načela slobode. Neka se Talijani Venecije Giulie sjete, da savojskim zastupnikom senatorom u subalpinskih parlamentih, makar da su bili u absolutnoj manjini, nikada nije branjeno bilo pravo, da se služe francezkim jezikom, pak da su se oni zaista tim pravom obilno okoriščivali«.

Radi toga dodataka uzvrpoljili se silno talijanski lažiliberalni listovi Primorja predbacivajuć svomu milanskomu drugu neznanje, nepoznavanje odnošaja i čak izdaju talijanskih interesa u ovih »talijanskih« pokrajinah Austrije. Ti lažiliberalni piskari kažu medju ostalim, da savojski zastupnici u subalpinskom parlamentu nebijahu pogiešljeni talijanskoj većini i da su jedni i drugi bili istih načela, dočim svega toga da neima izmedju većine i manjine u istarskom saboru. To je doduše sve istina, ali je takodjer nepobitna istina, da su savojski zastupnici zastupali vrlo neznatnu manjinu izbornika za subalpinski parlament, dočim zastupaju hrvatsko-slovenski zastupnici na istarskom saboru ogromnu većinu pučanstva Istre; nadalje je nepobitna istina, da bijaše savojskim zastupnikom u subalpinskom parlamentu uzakonjeno pravo porabe francezkoga jezika, da su se oni tim pravom nikim i ničim pričeći vazda služili, dočim se hrvatsko-slovenskim zastupnikom u istarskom saboru to pravo ničće i njih se svakojako pričeći u vršenju zastupničkih dužnosti, jedino radi toga, jer se služe jezikom svojim i jezikom njihovih izbornika.

Iz Sv. Mateja, občina Kastav. Prigodom prvog maja sastalo se malo družtvance od 6 osoba u kući gosp. Ivana Trinajstića u Sv. Mateju, te medjusobno sabralo na predlog gosp. Ivana Jardas Fabro za »družbu sv. Cirila i Metoda za Istru«, for. 5 i to: g. Ivan Jardas Fabro 1 f., g. Ivan Sušanj Pužić 50 nvč., g. Franjo Saftić Zogarov 1 f., g. Ernest Trinajstić Jankotov 1 f., g. Josip Širola Nanin 1 f., g. Gabro Rodić 50 nvč. ukupno 5 f. koju svotu smo Vam poslali s poštom. Živili darovatelji!

Pastirski list kneza-nadbiskupa u Gorici. Preuzv. g. dr. **Missia**, knez-nadbiskup u Gorici, izdao je za svoju biskupiju pastirski list, kojim odvraća svoje stado od njemačko-talijanske agitacije za odcieplienje od Rima. Talijani i Niemci agitiraju kako je poznato i u naših južnih stranah za to, da se njihovi suplementi odiele od Rima t. j. od katoličke crkve, te da prigrle protestantizam. Proti njim je naperen rečeni pastirski list.

»Hrvatska čitaonica« u Supetru u šumi obdržavati će u nedjelju dne 14. t. mj. u vlastitih prostorijah svoju redovitu glavnu skupštinu sa sliedećim dnevnim redom: 1. Nagovor predsjednika. 2. Izvješće tajnika. 3. Izvješće blagajnika. 4. Izbor novoga odbora. 5. Možebitni predlozi.

Odbor.

Zadušnice za pokojne hrvatske mučenike, hrvatskoga bana **Petra** grofa **Zrinjskoga** i kneza **Frana Krsta Frankopana**, koji su god. 1671. podnieli u bečkom Novom Mjestu mučeničku smrt, obdržavale su se po davnom običaju u svih gradovih i većih mjestih Hrvatske.

Naknadni izbori za gradsko zastupstvo u Ljubljani. Prošloga ćedna obavili se naknadni izbori za sva tri tiela u bielo Ljubljani. Borba bijaše vrlo žestoka, a ta borba vodila se na žalost izmedju rodjene braće. Borile se naime obje slovenske stranke, t. j. stranka napredno-narodna, koju zastupa »Slovenski Narod« i stranka slovensko-katolička, zastupana po »Slovencu«. Kano što biva obično, tako se dogodilo i u toj borbi t. j. da se u nju umješao treći, nepozvan i netražen — Niemac. Njemački glasovi prouzročili su u III. i u I. tielu, da je došlo do užeg izbora izmedju jedne i druge slovenske stranke. U svih trih tielih bijahu izabrani pristaše »Slovenskoga Naroda«. Kamo sreće, da bi se u Ljubljani, i svuda, gdje imamo zajedničkoga protivnika na vratu, složili te braći si podali ruke na skupnu obranu proti tudjincu nametniku!

Povraćeni pozivi. Predsjednik istarskoga sabora, g. komendator Campitelli, posluo je, kako je izjavio u IV. sjednici, poziv svim zastupnikom hrvatsko-slovenskoga kluba na istarskom saboru u preporučenih pismih, da se vrate u sabor ili da opravdaju svoju odsutnost. Svi naši zastupnici vratili su neotvorena pisma, koji sa opazkom »neprimam«, koji »neprimam — natrag«, a nekoji »neprimam, jer pisano u tudjem jeziku«. Gospodin komendator Campitelli utekao se nakon toga brzojavu. Odaslao je naime svim našim zastupnikom brzojavne pozive, koje je stigla ista sudbina kano i njegova preporučena pisma. Brzojavi bijahu naime povraćeni sa opazkom »neprimam«.

O svemu tomu izviestio je — kako čitamo u novinah — gosp. komendator svoje drugove i jednomišljenike u četvrtoj sjednici istarskoga sabora, koja se obdržavala utorak dne 2. t. mj.

Sada čekamo, da vidimo, koje će novo sredstvo upotriebiti g. komendator sa svojom većinom proti »nepokornim i prkosnim« članovom hrvatsko-slovenskoga kluba na istarskom saboru.

† **Grof Dragutin Hohenwart.** Dne 26. aprila preminuo je u Beču u 75 godini života bivši austrijski ministar predsjednik grof Dragutin **Hohenwart**, koji je igrao važnu ulogu u javnom životu Austrije od god. 1876. pak sve do god. 1897.

Eto nekoliko podataka iz njegova života.

Bodio se 12. febrara 1824. u Beču od otca Andrije grofa Hohenwarta, dvorskoga savjetnika.

U Beču je svršio gimnazijalne i pravne nauke u Terezianeumu. G. 1856. bio je županijski predstojnik na Ricci, g. 1860. okružni predstojnik u Trientu, te još iste godine savjetnik kod namjestničtva u Ljubljani. Poslije ukinuća okružnih ureda postao je g. 1860. zemaljskim predstojnikom u Ljubljani, a g. 1862. kao dvorski savjetnik upravitelјem namjestničkog odjeljenja o Trstu. Pod Giskrom bio je u vrieme sukoba sa Linačkim biskupom Rudigierom namjestnik u gornjoj Austriji. Poslije gradjanskog ministarstva i poslije kratke vlade grofa Potockoga postade 7. febrara 1871. predsjednikom ministarskog kabineta, uzev sebi za ministarske drugove Jirečeka, Habietineka i Schäffle-a. Hoteć da provede veću autonomiju zemalja i ravnopravnost narodnosti, naišao je na velike protivštine, ali mu i protivnici moradjahu priznati neobičnu vještinu u upravljanju sa upravnim organizmom.

Jedan od najznamenitijih njegovih čina za kratko vrieme ministrovanja bijaše carski reskript na češki sabor, u kom se izričnо priznaje češko državno pravo. Uslied toga reskripta udružiše se proti njemu Magjari i Niemci te pade 30. oktobra g. 1871. Poslije god. 1873. zastupao je u carevinskom vieću naizmjence Kranj i Ljubljanu. Bio je duša federalističkih nastojanja, stvorio je klub desničarskog centruma, sastavljen od njemačkih klerikala, Hrvata, Slovenaca i Rumunja. Pod grofom Taaffeom bijaše na vrhuncu svoje moralne moći, jer se stvorio »željezni obruč« desnice, te stojeći u uskom dodiru sa Poljacima i feudalnim plemstvom, odlučno je utjecao na tečaj politike u Austriji.

Poslije smrti kneza Auersperga postao je 18. jenara 1885. predsjednikom vrhovnog računarskog dvora. Srušiv Taaffea počeo je i njegov upliv u koaliciji sa ljevicom slabiti. Odstupom koalicionog ministarstva počeo se je on sve više povlačiti. Po svršetku saborske periode položio je zastupnički mandat; 24. marča 1897. postade članom gornje kuće.

Pokojnik bijaše odlikovan mnogimi odlikovanji. Bio je tajni savjetnik i komornik, velekrstnik Leopoldova reda, vitez reda željezne krune I. razreda, posjednik ratne kolajne za hrabrost, velekrstnik talijanskog Mauricijeva i Lazarova reda, komander papinog Pius reda, posjednik japonskog reda sv. blaga, počastni gradjanin Praga, Ljubljane, Rieke i drugih gradova i občina.

Pokojnik je najbolje poznat kao načelnik kluba carevinskoga vieća, koji je nosio njegovo ime, i u kojem su dugo i naši zastupnici uzalud tražili pomoći našim novoljam. Pokojnik bijaše pošten i pravedan muž — ali nada sve bijaše Niemac, Počivao u miru!

Ravnateljem dalmatinskih pošta imenovan bijaše — na mjesto umirovljenoga ravnatelja g. Petra Afrića, g. Herman Pataj, rodom iz Pazina i sin bivšega tamošnjega pošte meštra.

Proštenje kod sv. Josipa (Riemanje). U župnoj crkvi sv. Josipa u susjednih Riemanjih (občina Dolina) obdržavati će se dne 5, 6 i 7 maja trodnevna crkvena pobožnost na uspomenu stopedesetgodišnjice odkada bijaše uvedeno proštenje tamo. Crvene pobožnosti vršiti će se u jutro i na večer. Propovjedati će preč. g. Andrija **Kalun**, kanonik iz Ljubljane. U nedjelju pjevati će svečanu sv. misu tršćansko-koparski biskup presvj. g. A. M. **Sterk**.

Iz Klane pišu nam 1. t. mj. (Sl. ravnateljstvu pošta i brzojava na znanje.) Vožnja pošte Kastav-Klana pala je, mislim, na najniži stepen od svih pošta spadajućih pod ravnateljstvo pošta u Trstu. Odkad bi izručena poduzetniku Gauš-u Josip, u takvom je neredu, da u slabijem stanju biti nemože, nit ije k tomu konja, nit voza, a bogme niti za to sposobnog kočijaša. Mi sudimo, da kao što mora svaki poduzetnik skrbiti za red i pristojnost, koja dolikuje pošti, morao bi i ovaj, koji ide iz Kastva u Klanu. Ako i neima kod nas sjaja, koji vlada u velikih mjestih, ipak mislimo, da radi toga red kod poste mora biti isti, pošto spada sve pod jedno ravnateljstvo, komu je dužnost paziti na red i točnost svih pod isto spadajućih pošta i njezinih podredjenih. Ali na našu žalost kod nas toga neima. Ovdje je svejedno dodje li pošta ili je nije, dodje li pješke ili vozom, to je ovdje i od ovdešnjih poštarskih činbenika sve dopušteno, te se nitko zato nit malo ne briga, a znade li zato ono slavno ravnateljstvo, to nam poznato nije.

Glavno, što tom slavnom ravnateljstvu priobćiti želimo, jest ovo, da dana 21., 24. i 25. ožujka t. g. *nije došla pošta u Klanu ni vozom ni pješke, a 27. i 28. ožujka t. g. donesao je gore označeni poduzetnik poštu pješke u Klanu*, a ne vozom, kako je to prepis i kako to zakon zahtjeva. Nu kriviti će se ovdje vrieme, i ono bijaše u istinu jedan dan ružno, ali ipak ne tako, da čovjek nebi mogao iz Kastva u Klanu, takvo nije bilo nit jednog dana.

Ovdješnja pošta ide iz Kastva kojugod će dobu; neima valjda propisanih sata. Dodje u Klanu kojugod će dobu, i dobro je, ali to svakomu pravo nije, pošto činovničtvo i šumski uredi, trgovci itd. žele, da dodje pošta u propisani sat t. j. na 9 sati 25 časaka, a ne kako to više puta biva okolo 10 a kadkad bogme i okolo 11 sati. Svakomu je glavno, da ako mu dodje štogod nuždnog i silnog, već isti dan i istom poštom odgovori, drugčije ako dodje na 11 sati, nije u stanju, da u ono malo vremena što stoji u Klani, na istu stvar odgovori, jer oko 1 sat i pol poslie podne opet odluzi, pa tako stvar zakasni za cielu 24 sata, pošto ide samo jedan put na dan iz Klane.

Imali bi koješta o ovom neredu ovdje izpripoviedati, ali znamo, da Vam prostor lista nedopušta, te za sada nećemo više duljiti, već čekati ćemo u nadi, da će ono slavno ravnateljstvo čim prije poduzeti shodne korake, te jednom već učiniti red, i to onakav red, kakav bi morao vladati i kakav vlada kod drugih pošta.

Kastavac i Klanjac.

Obrtna izložba na Ricci. Dne 30. aprila otvorišе na Ricci svečano obrtnu izložbu u prisutnosti zastupnika ministra trgovine, te mjestnog guvernera, načelnika i predstojnika raznih oblasti. Kako pišu od tamo ovdašnjim listovom, reć bi, da je ta izložba vrlo liepa i bogata, te preporučamo i našim obrtnikom, trgovcem itd. iz bližnjih mjesta do Ricke, da istu posjete.

Nepotvrđena zakonska osnova. Zakonska osnova, koju je prihvatila talijanska većina istarskoga sabora u zasjedanju od prošle godine u Puli o diobi občine Pazin, **nije zadobila carsku potvrdu.** Talijanska većina istarskoga sabora htjela je naime razdieliti sadašnju mjestnu občinu Pazin u četiri občine t. j. u Pazin, Lindar, Novaki i Trviž. Carskom odlukom od dne 23. aprila t. g. zabačena je ta osnova. I tako su bar glede dielitbe te občine naši talijanaši ostali . . . . dugim nosom.

Koliko cene židovi jednoga svoga? Od godine 1894. sjedi u zatvoru na »djavolskom otoku«, prognan, daleko od svoje domovine, koju je izdao, bivši francezki vojnički kapetan **Dreifus.** Židovi cielе Europe složili se u tu svrhu, kako će oprati od grdne ljage svoga istovjernika, izdajicu Dreifusa. Oni dižu putem kupljenih novina ne o i pakao, da doknžu sliepim i ćoravim kako je njihov istovjernik nevin i kako ga valja takovim proglasiti. Jedan parižki list pripoviela, da su židovi u tu svrhu već potrošili neizmjerne svote novca. On kaže, da su židovi iz Englezke poslali za oslobodjenje **Dreifusa** 15 milijuna franaka, židovi iz Njemačke poslali su 12 i pol milijuna franaka, iz Švicarske 1 milijun i 300.000 franaka, rumunjski židovi 650.000 franaka, a španjolski židovi 400.000 franaka. Ukupno stoji Dreifus židove već skoro 30 milijuna franaka.

Knjiga o glagoljici. Pozuati hrvatski rodoljub i urednik vlč. D. Ivo Prodan u Zadru izdati će mjeseca maja knjigu pod gornjim naslovom, u kojoj će opisati postanak ove neprocienjive naše povlastice, te pravo na nju u pojedinih hrvatskih pokrajinah. U knjigi biti će i posebno poglavlje o glagoljici u Istri i u Banovini. Knjiga će zapremati preko 15 štampanih araka a stojati će franko u kuću samo 1 for.

Preporučamo što toplije ovo rodoljubno poduzetje veleč. g. D. Ivana Prodana. Prijave neka se šalje na pisca u Zadar.

Budući broj „Naše Sloge" izaći će dne 18. maja. Danas osam dana neizlazi naš list, jer na taj dan pada jedan od onih 7 brojeva, koji su izuzeti. Radi toga ima današnji broj prilog.

Sjetite se

„Družbe sv. Cirila i Metoda"

za Istru!

Listnica uredničtva.

Gosp. S. Vrlo nam je milo što je Svevišnji očuvao Vaš drugocieni život crkvi i narodu. Prijateljski odzdrav!

G. T. S. B. Sv. L. Neznamo kakvu želite tablicu. Pišite jasnije a da Vas uzmognemo poslužiti. Zdravo!

Gosp. F. S. u T. Najbolji ilustrovani list u Zagrebu jest „Prosvjeta"; stoji sa poštom for. 7 na godinu; izlazi 2 puta mjesečno na 4 arka. „Vienac" mora da kuburi, jer uzkraćuje zamjenu i hrvatskim listovom. Da ste nam zdravo!

Listnica uprave.

Gosp. N. Jak. P. S. List Vam nebiljže obustavljen već negdje na poštah zabašuren. Šaljemo Vam zaostale brojeve. Novci stigli nam u redu.

Svim tamo našim bratski pozdrav!

Gosp. Ivan Načinović Ivanov Sv. Martin. Broj 15. „Naše Sloge" sa Vašim naslovom vraćen nam je sa pošte Labin i sa »puzkom: retour Triente. Jeli to sa Vašim znanjem?

Nadalje uplatili su za „Našu Slogu" p. n. gg.: B. D. Komen f. 2.50, G. J. Susak (Sansego) f. 6, Čitaonica Hrelijn-Mejа f. 6. J. A. Opatija f. 5, J. A. Berseč f. 2, Blagajna občine Kastav f. 6.05, L. J. Buje 2.50, Čitaonica Medulin f. 2, M. J. Punat f. 5, M. J. Brgud for. 2.50, Čitaonica Ogulin f. 1.25, P. M. Krk f. 2, Čitaonica Punat f. 5, R. M. Sušak f. 2, Š. A. Rieka-Plase f. 2, Sch. B. Lovrečica f. 5, Š. V. Jurišići f. 2, Čitaonica Unije f. 5. P. I. Krnica f. 2.

(Sliedi.)

Tražim knjigovodju

i dopisnika

vješta hrvatskom, talijanskom i njemačkom jeziku; mora biti sposoban i poznati se sa parobrodarskim inozemskim društvima.

Isti bi mogao udioničtvovat kao drug kod poduzeća, zato imade prednost onaj, koji razpolaže sa nešto glavnice.

Osobno ili pismeno upitati se: kod gosp. **Franje Kružića,** *Mešetara na Ricci. Ulica Adamićeva br. 2.*

Blag. gospodin

G. Piccoli,

ljekar „pri Angelu",

dvorski dobavljač Nj. svetosti pape

LAVA XIII.,

u Ljubljani, Dunajska cesta.

Brezje na dolnj. Štaj. 14. nov. 1898.

Vaše blagorodje!

Pošto smo se već više puta osvjedočili, da je ta Vaša tinktura za želudac, kojom se je služila već sva moja kuća sa najboljim uspjehom, doista najbolje sredstvo proti želudačnini i mnogim drugim bolestim, zahvaljujem, Vam se iskreno. Ni ja sam zahvalam ujedno i gospodinu, koji me je na tu izvrstnu tinkturu upozorio.

To potvrdjujem time, da Vam izrečen moju iskrenu zahvalu u ime čitavo moje obitelji, te Vas uljudno molim, da mi pošaljete opet jednu škatulu tinkture za želudac sa 12 staklenčića i jedan lončić Glicerin Créme.

Sa poštovanjem **Tomaž Dobek.**

Pošaljite mi pošt. pouzetje pod podpisanim naslovom 24 staklenčice izvrstne „želudačne esence", koja se rabi najboljim uspjehom

Josip Černko, župnik,

Vuhred — Štajerska.

Pošaljite mi pošt. pouzetjem 12 staklenica Vaše želudačne tinkture. Naš g. župnik Belec preporuča ju svakomu upravo toplo, te skoro svaki, koji ju rabi, o njoj se jako pohvalno izrazuje.

Sa poštovanjem

Ivan Vidas

kod sv. Martina, p. Sv. Nedelja

Labin (Albona) Istra.

Sve odpadke

kosti, rogove, papke, loj, šćetinu, dlaku, mesinu

kupuje

Kemijska tvornica

za izradbu odpadaka

u Zagrebu

Phönix-Pomade

Na izložbi za njegovanje zdravlja i bolestnika u Stuttgartu 1890. nagradjena **odlikom,** jest po mnienju liečnika i priznata sa biljadami zahvalnica.

Jedino postojeće u istinu pravo i neškodljivo sredstvo, da gospodjam i gospodi izraste **podpuna i bujna kosa** i da zaprieči odmah **opadapanje kose i tvorenje prhuta;** ona pospješuje i kod posve nalade gospode rast **jakih brkova.** Jamči se za uspjeh kano i za neštetnost. Lončić 1 i 2 for. poštom ili pouzetjem 10 nvč. **K. Hoppe,**

Beč I. Wipplingergasse 1a.

Prodaju se jeftino

jedne **Orgulje-harmonjum** sa pedalom, sa 417 glasova, 2 manuala i 14 registara, *Trst, Androna S. Tecla br 2, Krammer.*

Razpis natječaja.

Usljed zaključka sjednice občinskog zastupstva od 19. aprila t. g. razpisuje se ponovno natječaj na mjesto občinskog tajnika u Voloskom.

Godišnja plaća ustanovljena je na forinti 840 godišnjih, koji će se izplaćivati iz občinske blagajne u posteicipatnih mjesečnih obrocih.

Molitelji imaju dokazati, da su vješti občinskoj upravi, da poznaju u pismu i govoru krvatski kao uredovni, te talijanski i njemački jezik, i podnesti svoje molbe — eventualno uredovnim putem do 31. maja, jer kasnije prispjele molbe neće se uvažiti.

Glavarstvo občine

Volosko, 24. aprila 1899.

Dr. Stanger, načelnik.

PAVAO BARICH

razašilje uz poštansko pouzetje pakete po 5 klg. sve franko do mesta opredieljenja

KAVU

Santos finu	1 K. for.	—.94
„ najfiniju	„	1.04
S. Domingo	„	1.26
Portorico finu	„	1.42
„ debelo zrnje	„	1.58
Moka izvorna	„	1.46
Cuba posebna	„	1.70

Prsni Čaj

sa „Učke-Gore".

Izvrstni domaći lijek proti kašlju, nakladi ili pršnom kataru; proti hrapavosti i pomuklosti grla.

Cijena 50 para

Ljekarna i Pharm.-Kemijski Laboratorij

L. GHERSETICH

Volosko — Istra.

THE GRESHAM

Englesko osjeguravajuće družtvo na životu Londonu

Aktiva družtva do 31. decembra 1897	Kruna	159.997,579.—
Godišnja uplata premija i interesa do 31. dec. 1897	„	28.823,375.—
Izplaćeno na osjeguranji i interesa od postanka družt. (1848)	„	343.860,067.—
U godini 1897. izdano 7468 polica za glavnicu od	„	67.331,351.91

Prospekti, cijenici i u obće sve druge informacije šalju se badava, ko god pismeno zapita od dolje imenovanog zastupstva, koje dopisuje u svijem jezicima.

Glavno zastupstvo u Trstu

Via del Teatro, N. 1, Tergesteo, Scala IV.

(Traže se svuda dobri agenti i zastupnici.)

FILIJALKA

C. kr. priv. austrijskega kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Movel za vplačila.

V vrednostnih papirjih na
4-tinovni lokac 2½ %
30-dnevni odkaz 2½ %
3-mesečni „ 2½ %
6- „ „ 2½ %
12- „ „ 2½ %

V napoleonih na
30-dnevni odkaz 2½ %
3-mesečni „ 2½ %

in pisma, katera se morejo izplačati v sedanjih bankovcih avstrijske veljave, storijo nove obrestno takse v krepost z dnem 24. junija, 28. junija in odnanam 29. avgusta t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni odšel.

V vredn. papirjih 2½ % na vsako svoto. V napoleonih brez obrest.

Nakazuje

na Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kako v Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Sibinj, Inomost Czovec, Ljubljano, Lince, Olomuc, Reichenberg, Šanz in Sol nograd, brez troškov.

Kupuje in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčuje kupone proti odbitku 1% provizije.

Inkaso vseh vrst pod najugodnejšimi pogoji.

Predujmi.

Jamčenje listine po dogovoru. Kredit na dokumente v London, Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provizija po jako umetnih pogojih.

Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pobrano.

Sprejemajo se v pobrano vrednostni papirji, stati ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogojih, Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem kurzu.

Pserhoferovega

Ljekarna k „zlatnoj državnoj jabuci"

Beč, I., Singerstrasse broj 15.

J. Pserhofera pilule za čišćenje

izkušano, lahko probavljajuće od mnogo ljećnika občinstvu preporučeno kućno sredstvo.

Ove pilule so one iste, koje su već od mnogo stoljeća pod imenom „pilule za čišćenje krvi" občinstvu poznate i koje se prave samo u ljekarni k „zlatnoj državnoj jabuci" Beč I., Singerstrasse broj 15.

Od ovih pilula stoji: **1 kutija sa 15 pilula 21 nvč., 1 zamot sa 6 kutija 1 for. 5 nvč.**

Ako se prije pošalje dotični iznos, stoji franko: 1 zamot pilula 1 for. 25 nvč., 2 zamota 2 for. 30 nvč., 3 zamota 3 for. 35 nvč., 4 zamota 4 for. 40 nvč., 5 zamota 5 for. 20 nvč., 10 zamota 9 for. 20 nvč. (Manje od 1 zamota neriože se poslati).

Umoljava se, da se izrično zahtjeva „J. Pserhofera pilule za čišćenje" i da se na to pazi, da nosi pokrov svake kutije ime „**J. Pserhofer**" i to **crvenom** tintom košto i poduka glede porabe.

Balzam za zimu od J. Pserhofer-a 1 lonac 40 nvč., franko 65 nvč.

I. Pserhofera trpučev sok za ljećenje. Jedna flaška 50 nvč.

I. Pserhofera Kropf-balsam 1 flaška 40 nvč. franko 65 nvč.

Stollovi Kola-Preparati Izvrsno sredstvo za jačanje želudca 1 nerva, 1 liter kola-vina ili Elixira 3 for., pol litra 1 for. 60 nvč., četvrt litra 85 nvč.

I. Pserhofera gorka tinktura za želudac (prije t. zv. Hrvatna esenca) po lagano razpitajuće sredstvo za ojačavajuću upotrebu na želudac kad isti slabo probavlja. Cijena flašici 22 nvč., 12 flašica 2 for.

I. Pserhofera balzam za rane 1 flašica 50 nvč.

Tanochinin-Pomada od J. Pserhofera najbolje sredstvo da rasta vlasi, 1 kutija 2 for.

Obiz za ljećenje rana od prof. Steudel-a, 1 lončić 50 nvč., franko 75.

Sol za posvemašnje čišćenje od A. W. Ehrlich-a domaće sredstvo proti slabej probavi, 1 paket 1 for.

Osim ovdje navedenih preparata, nadje se sve u austrijskim novinama oglašene tuzemne i inozemne farmaceutičke preparate djelomice u zalihi, djelomice se ih, ako ih nema u zalihi, najbrže i najjeftinije pripravi.

Pošiljke po pošti obavljaju se najbrže, ako se prije pošalje novac, veće narudžbe tukodjer poštanskim pouzećem.

Ako se prije pošalje novac, (najbolje poštnom naputnicom) stoji poštarina mnogo manje nego sa poštanskim pouzećem.

seca, odnaša se, kad će se to obaviti, izvršiti. Prodje godina, bit će sliedeća; prodje mjesec, bit će sliedeći. Tako se javlja i govori ljudem. Medju tim njihovim novcem putuju oni njeki, i goste se i zabavljaju na njihov račun; a onaj jedan, sastavljač kojekavih molba i dopisa, putuje i »zaslužuje« tako kad ne može i nesmije inako.

Ljude se potiče na buku raznimi načini, sborom i tvorom. Medju ostalimi nagovara se još, neka nepladaju obćini njihovih dugova, pošto će se obćina razdieliti. A neznadu ludi, da da bi dugove obćini morali platiti i onda, kad bi obćina zbilja razdieljena bila.

To i slično nam daje povoda ovomu sastavku.

Opažamo već ovdje, da se je već godine 1879., dakle pred dvadeset godina, pronosio glas, da se je odlučilo obćinu razdieliti, da je razdieljenje potvrdjeno, i da se ima za koj dan dieliti početi. Zapitani za to c. kr. namjestnik, zemaljski kapetan i zemaljski odbor, zadali su tvrdu rieč, da su i oni proti dieljenju obćine. — I sad bi reći, da kolovodje za dieljenje neimaju osobitih nada, jer svaki čas pronose druge glasove; i opet i opet daju podpisivati biele arke. Njihovi zaštitnici u Poreču, kojim je Kastavska obćina trn u peti, i koji bi ju htjeli uništiti, hoće ipak da jih drže u izdajničkom djelu, pak njim doznačuju ili obećavaju iz zemaljske blagajne dosta velike svote novaca.«

Zaglavak se glasi:

»Živio je kralj. Na smrtni postelji pozvao je k sebi svoje sinove. Pružio je svakomu svežić šiba, i rekao neka ga prelomi. Nije mogao nijedan. — Tada njim je reko nek izvuku šibe jedan po jedan, i nek ih prelome. Prelomili su jih, i lahko. Na to njim je rekao: »»Eto sinci! Budete li skupa, složni, kako bijahu šibe u svežiću, neće Vas svi Vaši neprijatelji nadvladati! Budete li svak za se, nesložni, skršiti će Vas neprijatelji Vaši kao što ste Vi lomili šibe jedno po jedno!«

Budu li Kastavci složni, jedni, nerazdieljeni, neće ih slomiti, skršiti, upropastiti, uništiti njihovi neprijatelji. Budu li nesložni, svak za se, razdieljeni, slomit će ih i upropastiti njihovi neprijatelji.

„Slogom rastu i male stvari
Proklet bio koji slogu kvari!«

Dopisi.

Iz Labina 20 aprila: (Konac) Što se pako dogodilo na »Veliki potak« to prekoračuje svaku granicu. Po davnome običaju ide procesija na večer toga dana po gradu. Kršćani razsvetljuju i ures prozore svojih kuća, što ljepše mogu. To učini i naš gosp. kapelan metnuv na prozor svoje sobe, križ ogrnut sa prozirnim napisom u bojama, koje ne prikazuju nikakve posebne narodnosti, već cielo kršćanstvo, na jednoj, a na drugoj strani austrijsku zastavu. Videći to Talijani, raspale se tako te su počeli odmah demonstrirati govoreći, da je to »ruska zastava«; uz psovke i tulenje su kričali »dolje s njom«. Šta ćete, oni su tako neuki, da nepoznaju nikakvih boja, do onih talijanske zastave. Medju procesijom dogovorili se, da treba pozvati »quel prete šćavo« na red i to javno. Izabrali zato jednoga pravnika i jednoga kovača. Pravnik dakle i kovač izvršiti su htjeli to junačko djelo! I zbilja, po dovršenoj procesiji čekala ona dvojica na čelu drugih pred crkvom gosp. kapelana psujuć, dakako po svojoj navadi: »Fora i šćavi, fora i Russi itd.« Pošto su se pako svećenici nješto dulje zaustavili u crkvi, išli su generali sa vojskom ravno na vrata kapelanova, misleći: sad je naš, jer da bi im iz crkve mogao utећi neopažen. Ne misleći gosp. kapelan na ništa zla, došao je kući, al kad tamo, ima šta vidjeti! Napali su ga baš divljački porugami, koje samo njihovoj kulturi dolikuju, psovkami i grožnjami, nek im raztumači one »boje». On, dobar kako jest, rekao im, da se on ne pušta u razgovore na ulici; po dana, košto se poštenim ljudem pristoji, da će im raztumačiti te nevine boje. Nu oni ne bijahu zadovoljni, te su htjeli baš pokazati svoje junaštvo i činom, prieteći i noseći mu pjesti do pred nos, a on se ipak nekako izmako u svoju sobu. Fakinaža otišla na to psujuć i grozeć se na hiljadu načina izpred njegova stana. — Pošten čovjek, ako što nepristojna i učini, kad prospavu, barem se pokaje ili što je najmanje, srami se počinjenog djela! Oni pako ne, već su drugog dana opet došli, ali samo generali bez vojske, kapelana, mjesto moliti oprost, zahtjevat zadovoljštinu. Nu gosp. kapelan im reče: ako imate što, ajte me tužit, te znajte, da ću i ja vas, te im pokaza vrata. Pravnik i kovač išli zatim načelniku tužiti kapelana i nek se odmah odpravi odavle. Nu načelnik reče, da se je on popitao o stvari, te da je uvjeren, da nije bila ono ruska zastava, savjetova im, nek idu moliti gosp. kapelana, da im oprosti i nek ih za Boga ne tuži. Oni zbilja, po primjeru braće iz »blažene zemlje«, koji su htjeli Menelika smrviti, a kad im Menelik dao što su zaslužili, ispričavali se, da nisu znali, da je Menelik tako jak, išli kapelanu i molili ga, da im oprosti, jer da nisu znali, da je Čeh — Austrijanac i kršćan! —

Drugi vazmeni blagdan t. j. u ponedeljak imali su u Labinu »Legin« ples sa predstavom. Predstavljali su Seoskog učitelja. Predstavljačice i predstavljači bili su odjiveni baš demonstrativno. Crveni rubac na glavi, ovratnica i poprsje bjelo, a odozdo zeleno! Na plesu i na predstavi sudjelovali su i nekoji učitelji i to u vrieme, kad se ne smije držati javnih zabava! Da oude pako demonstracija čim očitija, sudjelovala je i kći jednog talijanskog podanika, koji se doklatio u svojoj mladosti u Labin. Ovdje se oženio i stalno nastanio. Sina dao u vojnike u Italiju, a kad je bio pogreb naše nezaboravne Cesarice, nije hotio niti zatvoriti svojega dućana, nego su ga morale zato moliti po tri puta javne oblasti! Tada jedva so sklonuo i zatvorio, ali na toli demonstrativan način, te je onda navio nekakov »Polyphon« i ala nek se svira! Zato je znala »obćina« žandarmerija i slavni c. kr. kapetanat u Pazinu, i on je još u Labinu, ali mu nije niti vlas sa glave radi toga izpao. Dapače on još pomaže raznarodjivati našu djecu!

Onog dana poslao je za »Legu« i župnik iz Sv. Nedelje, velečastni gospodin Bartolomeo Rucconich, žalostna mu majka, neznam pravo da li 30 for. ili 30 krunn. Mimogred Vam javljam, da Rucconich odlazi — nu o njemu drugi put. Zdravstvujte!

Vaš Labinjan.

Pogled po svietu.

U TRSTU, 3. maja 1899.

Austrijski dvor preselio se na dalji boravak u Budimpeštu. Sa dvorom preselili se i zastupnici pojedinih tudjih država, koji stanuju inače u Beču. Službenim krugovom predstavio se je u Budimpešti za prvi put kao prestolonasljednik nadvojvoda Fran Ferdinand d'Este. On je primio u audijenciju, ministre, velikaše i predstojnike oblasti. U audijenciji kod njega bio je i hrvatski ban grof Kuen Hederwary. Toj seobi carskog dvora u prieslonicu Madjarske podaju Madjari veliku važnost. Oni nastoje naime u svakoj prigodi dokazati, da su nesamo posve ravnopravni nego čak odlučujući čimbenik u monarhiji. Oni vode glavnu rieč na dvoru, u diplomaciji, u vanjskoj i nutarnjoj politici monarhije.

Ministar predsjednik grof Thun nije se, rečbi, odlučio hoće li ili neće izdati jezikovni zakon na temelju § 14. Po najnovijih viestih imao bi izaći takav zakon u drugoj polovici tek. mjeseca. Pronašaju se glasovi, da će sadašnje ministarstvo odstupiti nakon objelodanjenja jezikovnoga zakona. Da pravo kažemo mi nebismo ni najmanje žalili za grofom Thunom, jer nimamo od njega ništa nego prazna obećanja dočim zadovoljava Talijanom, kojih su rastupnici u državnom saboru proti njemu govorili i radili svako malo kojom povlasticom. Govori se takodjer, da se kani sadašnje ministarstvo tako preustrojiti, da bi iz njega izstupili nekoji Niemci, a na njihova mjesta zasjeli nekoji Slaveni.

I češki zastupnici tuže se na ministarstvo grofa Thuna, koje da se nimalo neosvrće na pravedne zahtjeve austrijskih Slavena. Nastojanje Čeha — piše jedan češki list — da žive u dobrih odnošajih sa bečkimi odlučujućimi krugovi, biti će uništeno starom predajom, koja bijaše vazda neprijateljska Čehom. Ovo što vriedi za češki narod, valja bez dvojbe i za nas južne Slavene.

Izvršujući odbor desnice carevinskoga vieća imao bi se sastati u Beču na 18. t. mj. ili odmah poslie Duhova. U tom odboru da će se razpravljati o nestalnom položaju i o tom, kakvo bi stanovište zauzeli prema nakani vlade, da uredi jezikovno pitanje. Članovi češkoga kluba da će biti proti jezikovnom zakonu izdanom na temelju § 14., jer da riešenje toga pitanja spada pred češki sabor.

Iz zemaljskih sabora ove pole monarhije, koji još zasjedaju, neimamo ništa osobita izviestiti. Istarski sabor imao je do sada u svemu samo četiri sjednice.

Slovenski zastupnici u Goričkoj poslali su zemaljskomu kapetanu pismene uvjete, pod kojimi bi se mogli vratiti u zemaljski sabor. Da tih uvjeta neće prihvatiti obiestni talijanski zastupnici, o tom nedvoje valjda ni sami Slovenci.

Iz Biograda javljaju, da bijaše dne 1. t. mj. izmedju Srbije i Turske sklopljen trgovački ugovor. Iz Stare Srbije dolaze još uviek nepovoljni glasovi o izgredih tamošnjih Arnauta.

Bugarske službene novine javljaju, da su uzpostavljeni dobri odnošaji izmedju kneževine i Turske. Ova je privolila, da bude Bugarska na mirovnoj konferenciji takodjer zastupana, nu samo po jednom izaslaniku.

Rusija je sklopila sa Englezkom ugovor glede posjeda, što ga zeuze jedna i druga velevlast u Kini. U tom ugovora da neima spomena o tom, da mora Kina ostati i nadalje netaknuta. Taj ugovor predložiti će se za kratko englezkomu parlamentu na potvrdu.

Talijanskomu ministarstvu reć bi, da su jurve odbrojeni časovi života. Ovaj par. razpravlja se naime u talijanskom parlamentu o talijanskoj izvanjskoj politici. Većina najuplivnijih govornika izjavila se proti izvanjskoj politici sadašnjega ministarstva, koje neće valjda ni čekati glasovanja o toj politici, već će po svoj prilici jurve prije dati ostavku.

Španjolska vlada provela je nove izbore za drža vno zastupstvo ili kortese. Vlada će u parlamentu razpolagati sa 60 glasova većine.

Franina i Jurina.

Fr. Si ča čul Jure od leglina plesa va Pazine?

Jur. A ča će mene leglin ples, tr ja imam dosti plesa, zač mi pazinska gospoda stavljaju imanje na liciti.

Fr. Ma ča da su neki Rašković i Lovrinić, Tršćanski deputati za Beč, (tako su imenovani od pazinske gospode) drugi dan za plesom legle va Pazinskoh Novakeh, Novačanom čuda, čuda vina platili?

Jur. Da su ja, a neki Arkole iz Pazina, da je zapovedal četrdeset litri, pak da ni imel š ćen platit.

Fr. Pak?

Jur. Pak! storili su koletu!

Fr. I va Cerovlju da su po vražji njavkali legaši!

Jur. Vero da ja, i jedan, da je pital, da neka mu hlev odpru, da bi rada videt hrvati!

Fr. Onda?

Jur. Gospodar mu je povedal, da va hleve nisu hrvati nego talijani, zač da su ih kupili vo Furlanije.

Fr. Mene se čini, da su takovi legaši zveli za hlev.

Jur. Vero imaš pravo.

* * *

Fr. Poznaš Jure onega iz Kringe, ki se hvali, da ni još nikada zgubin pravde?

Jur. Poznam ga, poznam, ma vero neznam, kako mu gredu drugi posli.

Fr. To j' pak njegov posal.

Različite viesti.

Uži odbor hrvatsko-slovenskih zastupnika trih sabora Primorja. Na sastanku svih hrvatsko-slovenskih zastupnika, obdržavanom dne 24. aprila u Trstu, bijaše izabran uži odbor, koji će voditi dalnje poslove. U taj odbor bijahu izabrani: za Goricu gg. dr. A. Gregorčić i Alfred grof Coronini; za Istru gg. Vj. Spinčić i M. Mandić; za Trst gg. Fr. Kosec i Iv. Gorup.

Taj odbor imao je dne 28. aprila u Trstu svoju drugu sjednicu, u kojoj bijahu utanačena glavna načela za skupno postupanje obzirom na zaključenu abstinencu (nesudjelovanje u saborih), te su imenovali izvjestitelje za pojedine pokrajine i skupnoga izvjestitelja za cielo Primorje sa nalogom, da najkasnije u roku od 10 dana odboru predlože svoja izvješća.

Biskup Sterk u Rimu. O boravku presvj. g. biskupa Sterka u Rimu čitamo u hrvatskih novinah koliko sliedi: Kao što je poznato, lanjske godine nešto oko uskrsa tršćanski municipij upravio je na rimsku kuriju spomenicu punu tužba i tegoba proti biskupu Sterku. Spomenica je naravno biskupu iz Rima poslana i već je biskup pismeno bio na najsjajniji način oprovrgao sve ono, što se u njoj o njemu piše. Kad su na municipiju doznali prošlih dana, da će biskup u Rim, izradili su novu spomenicu, da dozovu u pamet rimskoj kuriji tužbe i tegobe prve spomenice. Novi je spis stavljen na poštu baš onaj dan, kad je biskup u Rim odputovao. U razgovoru sa prelati i sa papom Sterk je obavješten i o ovoj novoj spomenici; ali ponovno njemu je pošlo za rukom, da činjenicami dokaže, kako je trvenju u Trstu i Istri kriva talijanska stranka, koja bi htjela, da biskup služi njezinim stranačkim svrhama, a biskup neće. Ovako tumači viest »Politische Correspondenz«, da je biskup sasvim opravdao sebe i uvjerio kardinale i papu, kako odgovornost za sve, što se je zbilo i zbiv, pada na življe, koji su izvan klera.

Imenovanje. Službeni list bečke vlade priobćuje, da je ministar bogoštovja i nastave imenovao g. Stjepana Križnića c. k. kotarskoga nadzornika za pučke škole u kotarih Pula, Pazin i Poreč c. k. ravnateljem ženskog učiteljišća u Gorici.

Čestitka starini-pjesniku Ivanu vitezu Trnskomu iz Trsta. Ovdašnji naši rodoljubi, Hrvati i Slovenci, odaslali su dičnomu našemu starini pjesniku, Ivanu vitezu Trnskomu dne 1. t. mj. brzojavnu čestitku k njegovoj osamdesetgodišnjici.

Za družbu sv. Cirila i Metoda sakupio je g. dr. Pero Magdić, odvjetnik u Varaždinu na pobudu konjaničkog častnika Stj. pl. Vučetića 11 f. 60 nvč. — Veleč. g. Eduard Gržetić u Draguću priposlao je 13 f., a darovali su veleč. gg. A. Kalac, I. Vranić, Ed. Gržetić, I. Kynčil, I. Vrbka, Mařenko te g. Jos. Kraljić uz sretan put »Contu« i sretan dolazak »Markizu«.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri sabrala je njekolicina ovdašnjih Čeha prilikom razstanka sa jednim prijateljem 3 forinta. Živila braća!

Piše nam prijatelj iz Kastavšćine. Iztiče rok izloženja listina za obćinske izbore. Razni naši sviestni obćinari imali su pogovor, i izabrali izborni odbor, te rade trieznо i mirno. Mačji trče već dulje vremena, sabirnju podpise govoreć jednomu za jedno, drugomu za drugo, sabiru i novce za svoje puteve; sastaju se na Voloskom, i po manje hrpice u krčmah; govore da je sve za njih, dakako u jednom mjestu da su za nje u drugom, a u drugom da su za nje u prvom; diele već sad obćinsko imanje i obćinske časti i službe. U očijuh stanovitih krugova obstoji u Kastavšćini narodnostna borba. Neznaju jadni nit neće da znadu, da je u Kastavšćini samo jedna narodnost, te da u njoj nemože biti narodnostne borbe. Nesjećaju se jadni ili neće da se sjete svih rugoba, što su jih njeki svojedobno javno pisali i govorili; nesjećaju se ili neće da se sjete, kako se je ljetos u jednom sastanku govorilo prevratno proti vjeri i državi. Nije i nemože biti u Kastavšćini narodnostnih stranaka, nego je u njoj samo jedna stranka, i hrpica ljudi, proti kojim valja da se dignu svi, koji hoće, da se uzdrži red i poredak u obćini, da obćina ostane kako jest, da njoj se sačuva starina duševna i tvorna.

IV. sjednica istarskoga sabora. Dne 2. t. mj. sastali se opet jednom talijanski zastupnici Istre u Kopru na sjednicu. Prisutnih bijaše 18 zastupnika. Galerije skoro posve prazne.

Upitan predsjednik, što je sa talijanskim stenografom, odgovori, da se u saboru Istre nemože govoriti nego o talijanskih stenografih. Tim hoće reći, da za njega neobstoje vladini stenografi.

Predsjednik priobćuje, da je pozvao najprije pismeno pak brzojavno članove manjine u sabor. Ovi su jedne i druge pozive odbili. Sabor će imati, da odluči, kako da se postupa proti njima.

Prihvaćena bijahu razna izvješća o obračunih različitih zaklada. Čita se interpelacija, koju je stavio zast. Scampicchio sa drugovi na c. k. vladu radi zapljene listova »Indipendente« i »Il Popolo

Govor

zastupnika dr.a *Dinka Trinajstića* izrečen u II. sjednici istarskoga sabora dne 18. aprila 1899.

U svojem izvješću iztaknuo je pokrajinski odbor nekoje prieporne točke, koje su nastale kod posliednjih izbora u gradu Pazinu i Labinu, a mukom je premučao po svojem običaju ono, što se je dogodilo kod izbora u gradu Plominu. Da neću reći, da se nije zbilo u istinu kod tih izbora u Pazinu i Labinu nekoliko neurednosti, da nije bilo nekoliko razlika u postupku, što bi se moglo tumačiti takodjer time, da je naš pokrajinski izborni red toliko manjkav i nejasan, da mu nitko nezna dati u nekojih stavkah nepobitnog tumačenja. Obzirom takodjer na to nastali su nesporazumci medju oblastima, koje su pozvane, da sudjeluje kod izbora i poimence kod sastava izbornih listina i jer jedne občinske oblasti tumačile su izborni red na jedan način a druge na drugi a sa strane političke oblasti kolebalo se amo i tamo, jer dočim su občinske oblasti sa jedne strane u Labinu i Pazinu uvrstile u izborne listine one, koji su po porezu i po svojem ..... (Predsjednik izpražnjuje galeriju.)

Dakle, kako sam rekao, nastalo je nesporazumaka izmedju občinskih oblasti. Labinska i pazinska obć. oblast uvrstile su u listine sve one osobe, koje po porezu i po činu pripadaju u I. i II. izborno tielo. Politička oblast polazila je sa drugog stanovišta te je nesamo pustila u izbornih listinah one osobe, koje je ona smatrala, da po svojem činu imaju pravo na glasovanje akoprem nisu bile u zadnjih občinskih izbornih listinah, nego dapače, je i sama uvrstila nekoje takve osobe, koje po javnom činu stiču izborno pravo, te koje su pometjom občinske oblasti izpustile, jer nisu bile u zadnjih občinskih izbornih listinah. U tomu valjda predgovornik opaža onaj vladin strančarski postupak na korist hrvatske stranke. Na njegovo umirenje priobćujem mu, da od tih novouvrštenih činovnika 7 bilo bi glasovalo za talijansku, a samo 2 za hrvatsku stranku. K tomu je ista politička oblast izpustila uvrštenje jednog činovnika u Labinu, jer se valjda bojala, da bi glasovno sa hrvatskom strankom. Usuprot tomu je ista oblast brisala u jednoj i drugoj listini one izbornike, koje su iza zadnjih občinskih izbora po porezu stekli izborno pravo. To je velika nepravda, koju moram ovdje iztaknuti. —

U prvom redu po pravičnosti morali bi biti pozvani, da sudjeluju kod izbora oni, koji takodjer moraju snašati terete naime koji plaćaju pokrajinske namete a činovnici, koji ne, snašaju nikakvog tereta za pokrajinu, jer ne plaćaju pokrajinskih nameta, iz pravednosti morali bi bit u obće izpušteni iz tih listina.

Ovdje se dogodilo baš obratno, jer se pustilo činovnike i one, koji po akademičkom stepenu stiču izborno pravo, a brisalo se druge poreznike, koji bi imali pravo, da glasuju.

Izmedju ostalih napomenut ću samo nekoliko takvih slučajeva, upozoriv prije, da je kod odnosnog izbora nadvladala talijanska stranka sa samih 15 glasova. Napomenute dakle slučajeve iz labinske izborne listine:

Izbornici: pod br. 26 Depangher dr. Carlo, pod br. 27 Lucas dr. Valente, pod br. 28 Bartoli dr. Matteo i pod br. 29 Coslovich Martino, učitelj, niesu bili u zadnjih izbornih listinah, te njih je imala pol. oblast takodjer brisati iz izbornih listina, ako se htjela dosljedno držati postavljenog si načela. Brisani nisu bili, nego su takodjer glasovali.

Načalje opozorujem na to, da su u labinsku izbornu listinu unešeni i pripušteni glasovanju takovi, koji ne stanuju u gradu nego u vanjštini, te u vanjštini takodjer vrše svoje izborno pravo. Tako izbornik pod br. 61 Lipich Giovanni stanuje u Sv. Martinu, drugi pod br. 70 Faraguna Domenico je stalno nastanjen u Rabcu i vrše oba svoje izborno pravo u vanjskom izborničtvu.

Ako se smatra kompetentnimi občinsku i polit. oblast, da mogu izpravljati izborne listine, tada bi ove morale takodjer uvažiti sve slučajeve, koji njim moraju bit do znanja, te brisati i ne pripustit glasovanju osobe, koje su prije plaćale poreze, a sada nikakva.

Tako se iznielo na znanje takodjer oblastim, da je u listini medju izbornici u Labinu pod br. 38 Valcich Ivan, koji je bio mesarom u Labinu, a sada nema više mesarne, te ne plaća već niti povćiću poreza, nego se dapače preselio u Pulu. Drugi takav slučaj je pod br. 55 Brunetti Pietro, koji je prodao svoj dućan u obć. Labin, te ne plaća poreza u gradu Labinu.

Opažam dalje, da u listini u Labinu je bio unešen pod br. 64 Dragonja Bernardo fu Giovanni.

To no odgovara listinam, kako su bile sastavljene kod zadnjih izbora, jer ondje unešena izborna tvrdka glasi se: Dragogna Bernardo e Giovanni fu Giovanni.

Medju tim ako se je dogodilo prama izvješću pokrajinskog odbora nekoliko neurednosti kod izbora u Pazinu i Labinu, dogadjale su se u Plominu očite nezakonitosti, na koje bi morajo uzeti obzir državni odvjetnik u zaštitu zakona i javnog morala.

Iznet ću samo nekoliko primjera.

Opažam, da prvi primjer bi morao takodjer biti ustanovljen u izbornom zapisniku, jer tu si je uzela izborna komisija pravo, da prenzimlje mandat od izbornika i u ime istoga glasuje. Tonetti Teodoro fu Giuseppe, poštar u Plominu, unešen je u izbornim listinama pod br. 15, a pristupio nije k izboru. Komisija je izjavila, da je ovlašćena, da glasuje mjesto njega i odala zanj glas. Kad bi doista to imalo vrieditи, onda ne bi trebalo, da se poziva izbornike nego bi dostajalo, da komisija suma za sve izbornike glasuje. O tom slučaju, koji kako rekoh, mora bit unešen u izbornom zapisniku, naš pokrajinski odbor u svojem izvješću mudro šuti.

To je u istinu jedan čin, ali ima još drugih slučajeva, koje naš pokrajinski odbor ne napominje.

Kad se od nas nikoga ne pripušća u komisije, imam pravo, da ovdje izkažem točke, na koje naš predlog osnivamo, jer inače komisija neće znati se ravnati.

Što se dogodilo u Plominu to vas jako boli, pa bi htjeli pokriti ove nezakonitosti, jer njih počinio valjda vašu pristaša.

Dakle izbornik pod br. 1 bio je unešen u listine svećenik Don Francesco Massalin, a taj u istini nije imao pravo glasa, jer on je umirovljen, te ne bi spadno u izborne listine. Ipak je on bio u izbornoj komisiji glavna osoba, koji je posvjedočavao, da i mrtvaci i odsutni prisustvuju izboru uzprkos prigovarom polit. činovnika — vladinog zastupnika na te slučajeve upozorenog.

Drugi slučaj, koji ću navesti je izbornik pod broj 4, Basadonna Giovanni jer je bio po moru ili u Mletcih, a pod br. 9 Teodoro Tonetti fu Giovanni je plovio po moru, te nisu prisustvovali izboru, a ipak su unešeni kao da su glasovali. Bili su nadalje odsutni, i nisu pristupili k izboru, a unešeni su kao da su glasovali: pod br. 9 Tonetti Giovanni, koji je u Ameriei; pod br. 16 Paškval i Ivan Baću; pod br. 17 Anton Rudan; pod br. 18 Vozilo Pebić Mate, pod br. 25 Načinović Gašpar pok. Gašpara; pod br. 28 Babarčić Mate i Donadić Antun; Vozila Files Josip, koji je bio u Trstu; pod br. 35 Donadić Antun pok. Ivana; pod br. 44 Donadić Mate pok. Antona; pod br. 50 Babarčić Ivan pok. Antona; pod br. 11 Zagabria Anton koji je odsutan; pod br. 40 Načinović Dinko pok. Ivana, za koga je glasovao sin Dinko.

Glasovali su i mrtvi.

Tako od izbornika pod br. 31 su dvojica mrtvi.

Dakle pod broj 44 Ivan, Anton i Josip Zustović su svi tri mrtvi.

Gospodine predsjedniče, kad vi niste u stanju ovu fukaru tamo vanka iztjerati, kad neznate štititi dostojanstva ovog sabora, te kada sam rušite slobodu govora, odričem se rieči.

Sada ste slobodni!

Uzorna talijanska uprava!

Boljun 24. aprila 18 99.

Ovdješnjoj talijanskoj stranki reć bi, da teče po žilah ne krv nego voda; srama i stidu ne pozna; obilježje je te ciele talijanske stranke u Istri, izuzev morda maleni broj onih, kojih sram i stid zagušuje bezsramnost i bezstidnost.

Hoćete li veće bezsramnosti? Prikazivati Muttiassicha kao golubicu bez ljage uz tolike grieh, koje je učinio, nije li to vrhunac bezobraznosti i bezstidnosti? Šta zagovaraju — šta brane takove osobe? Možda pravicu, poštenje, red, korist i napredak občine? Ne! Ti zagovaraju krivicu, nepoštenje, nered, škodu, propast občine. Koji pošten čovjek da dade svoj glas takovim grabežljivcem? Nijedan! Koja družba, koja oblast da podupre takovu stranku? Poštena družba, pravična oblast sjegurno ne. Daleko nam dakle kuća od takovih zagovornika! Pustimo njih, da se valjaju u blatu — u kaljuži — u griehu, a mi si podajmo složno ruku na obranu pravice i poštenja, pa budućnost je naša. Dosta se šaralo, dosta se varalo, mazalo, krpalo, odiralo, raztresalo i griešilo u našoj občini; tomu mora biti konac. Naše geslo budi: ljubi jezik svoj, brani ga svuda i svagdje, radi pravedno i pošteno. Doba pačevanja talijanske stranke bila je doba sebičnosti — egoizma — gdje je svaki od načelnika dalje do občinskog pandura tražio kod občine samo svoju korist; občinsko dobro bilo je krava muzara, koju je svaki natezao, muzao — srkao. To bijaše bolest; takova bolest daleko od nas; nije občinsko dobro tuj za pojedince, nego za sve. Nisu to gole fraze ne, to su činjenice: dokaza zato nanizali smo već, da bi mogli i sliepi pogledati — a takovih dokaza eto dalje.

BREST

g. 1896.

1. U šumi »Gospin dol« utjeralo se polak zapisnika dražbe za drva for. 251.06 n. a u dohodak unešeno je samo f. 231.06 n. Mattiassich izjavio je na zapisniku, da nezna kako je nastala ta okolnost! Eto dokaza našoj tvrdji! Ne čudimo se, da se više njih natjecalo tko da bude načelnik; kapalo je uvjek!

g. 1891.

1. Ima se izpitati občinare na Brestu, dali se utjeralo za drva na medji: Brest-Veprinac for. 40 ili 20.

2. Prihod lova manjka! Valjda ga nije primio! Tko će vjerovati neka vjeruje, mi ne!

g. 1892.

1. Pod br. 2. izdatka troši občina. na tajnika za izdavanje svjedočba popratnica za drva, dočim je tajnik dužan to učiniti bez osobite nagrade.

2. Br. 7 i 8. izdatka ima se brisati s razloga, kako br. 1. g. 1892.

3. Manjkaju interesi zemaljskog kreditnog zavoda za Istru za II. semestar g. 1892. u iznosu od for. 2.50 n. Izjavio je Mattiassich, da je kamate ipak potegnuo! Liepo je to!

g. 1893.

1. Izdatci pod br. 1, 2, 4, 6 imaju se brisati kako gori pod br. 1. g. 1892. Ala su bili šparni ti naši gospodari! Mogao je tako Salar trbušinu spasti!

2. Opeta taj nesretni lov! Ala ste morao primiti puno zeceva na dar, kada ste bio tako dobar sa loveima!! Pazite, da vam ne budu sada preseli!

g: 1894.

1. Izd. br. 6 ima se brisati kako br. 1. god. 1892.

2. Lov i opet lov!! Kamo je prihod lova?

3. Za obć. drva uništo je polag zapisnika dražbe for. 127.63 n. i onda for. 26. a u dohodku zapisnika unešeno je samo for. 90.33 n. Rastumačite nam malo to! Izjavio ste na zapisniku od 5. 1. 1899., da neznate kako je nastala ta okolnost, da su valjda obć. župan i tajnik proveli kradju!! Manjka dakle cielih for. 63.30 n. Ala se je muzlo!!

g. 1895.

1. Izd. br. 2, 4. 5, 15. imaju se brisati kako br. 1 g. 1892.

2. Pod br. 11 izd. putuje obć. načelnik u Brest, da izruči županu dekret imenovanja te troši u tu svrhu for. 2. Zašto se nije poslalo obć. slugu pa bi se bilo potrošilo samo 30 n.? Zar je to gospodarstvo? Al da, čekala je valjda »bukaleta izečevina« na Brestu!

3. I opet taj nesretni lov!

g. 1896.

1. Izd. br. 5. ima se brisati, jer bijaše dužnost Salara, da uredi račune prije emigracije iz slavnog Boljuna.

POSERT

1 Izd. br. 17. ima se brisati, jer nije razvidno pošto, kod koga i zašto je bila stranka u Pazinu; na papir se dade svašta pisati!

2. Izd. br. 19. ima se brisati, jer je dužnost obć. šumara, da nadzire sjek obć. drva!

3. Načelnik se ima opravdati kamo je prihod lova sa for. 1.50 n.

g. 1890.

Kamo je prihod lova? Valjda ga niste opet primio!

2. Izd. br. 16. ima se stegnuti na for. 5., jer nadzirati sjek pripada obć. šumaru a ne županu; župan si računa po 2 for. na dan, a šumar će i za 50 n. nadzirati!

g. 1892.

1. Izd. br. 4, 5. 12, neka povrati gospoštijn »Belaj«, jer je parnicu izgubila. Ima se uzeti na zapisnik upravitelja iz Belaja, je li su imenovani izdatci povraćeni.

2. Izd. br. 16. ima se stegnuti od for. 21 na for. 5, jer nadziratelj obć. sjeka nije mogao više ni zaslužiti.

3. Pod br. 29, 30, 31 i 32. troši občina za sekvestraciju drva for. 5.70. a za isto drvo utjeralo se samo for. 5.30. Krasnog li gospodarstva!

g. 1893.

1. Opeta taj nesretni lov! Kamo je prihod?

2. Izd. br. 9. ima se stegnuti od for. 21 na for. 5 s razloga kako br. 2 g. 1892. Dobro je bilo onda za župane!

g. 1894.

1. Prihod lova?! Ili ste možda uzeo zeca na račun?!

g. 1895.

1. Izd. od for. 12 ima se stegnuti na for. 2 s razloga kako pod br. 1 g. 1892.

2. Izd. br. 19 ima se brisati pošto se čišćenje javnih voda ima provesti rabotom.

Izd. br. 20 ima se brisati, pošto popravljeni put špada pod por. obć. Letay a ne Posert, te se ima pozvati Martina Puliča i drugove jesu li zbilja primili uvrštene nadnice!

4. Izd. br. 22 ima se brisati, jer stranka pristupajući na javnu dražbu limito soli u Boljunu nije zastupala interes občine već svoj vlastiti kao natjecatelj zakupa soli. To je bilo sve po domaću, zar ne?

5. Prihod lova? Nesretni lov!

g. 1896.

1. Izd. br. 4 ima se stegnuti na for. 6., jer se moglo mjerniku u Vodnjan pisati, a ne putovati u »calessu« po Istri!

2. Izd. 12 ima se stegnuti od f. 12 na f. 2 pošto se porez mogao šiljati poštom ili po obć. glavaru a ne 6 (šest) puta u jednoj godini za to u Pazin klatiti. Oj vi uzorni gospodari! Ala ste se tratali!

3. Izd. br. 14 ima se brisati, jer bijaše dužnost Salara, da uredi račune prije odlazka.

Za danas dosta, a u jednom od budućih brojeva zaključak naših dopisa. Mattiassich imao je ići za porotnika u Rovinj, ali mu sud uzteguo poziv!

Občina Kastav

jedna, nerazdruživa. — Napisao občinar Kastavski mjeseca aprila 1899. — Volosko, kujigotiskara J. Podolšak 1899.

Pod gornjim naslovom izašla je u Voloskoj tiskarni ugledna knjižica od 20 stranica, kojoj je svrha pokazati i dokazati malenomu dielu zavedenih občinara Kastavskih, da su na krivom putu, da rade sebi i občini na propast dočim traže, da se drevna občina Kastav podieli na dvie ili više mjestnih občina.

Knjižica ta, krasnim i lahko razumljivim jezikom sastavljena, jest osim *Uroda* i *Zaglavka*, sliedećeg sadržaja: „*Postanak, sastav i uredjenje* občine Kastavske »*Uredjenje katastra god. 1819.*« *Odluka predstavnika občine Kastavske 30. marć 1819.*«; »*Pridružene občine*«; »*Što veli zakon o udruženju občina*«: »*Što veli zakon o razdruženju občina*«; »*Koje su dužnosti svake mjestne občine?*«: »*Korist i šteta diobe*«.; »*Tko hoće dieljenje občine Kastavske?*«; »*Tko neće dieljenje občine Kastavske?*« Iz te zanimive i poučne knjižice priobćujemo samo »*Urod*« i »*Zaglavak*« a radi nismo i više, da nam prostor lista dopušća. U »Uvodu« čitamo:

»Posliednje dvie tri godine rade njeki na sve načine o razdieljenju občine Kastavske. Ljude u njekih županijah nagovara se i zavadja svakojako. Laže njim se, i nedopušta se, da saznaju istinu. Obećaje njim se brda i doline, a zatajuje njim se odkud dolazi težnja za dielitbom, zašto se za tim teži, i koj bi od toga imao korist. Čini se jih, da na čiste listove papira podpisuju svoja imena ili daju križe na podpise njihovih imena; čini se jih podpisavati ili podkrižavati a da ni neznadu što. Sabire se od njih novce, muze se iz njih kadkad i zadnji novčić, ili se jih ćak čini zaduživati se. Sabranim novcem plaća se sastavljače kojekakvih molba i spisa, ili rabe ti novci njekim ter njekim za puteve u Poreč, u Pulu i drugamo. Ljude se pak vodi za nos, da se opravda potrošeni novac, i da se ga može i opet sabirati i njih muzti. Već od početka godine 1897. svaki čas se javlja ili brzojavkami ili pismi, ili govorom medju ljudmi: sad je stvar gotova! Občina je razdieljena, Lisina je naša! Od godine do godine, od mjesecn do mje-

Broj 17. U Trstu, 18. maja 1899. Godina XXX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po obično-nom cieniku i po dogovoru. Ista-tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administ-straciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list ne dođje na-vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari.“ Nar. pos.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku, osim 2. febrara, 6. aprila, 11. maja, 1. junija, 29. junja, 2. nov. i 28. dec. Netiskani dopisi se nevraćaju.

Nebiljegovani listovi se ne primaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for. za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno fori 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 nč.

Uredničtvo nalazi se u ulici Farneto broj 14.

Odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić. Tiskara konsorcija lista „Edinost“ ulica Carintia br. 12 u Trstu.

Istarski sabor.

Pošto nemamo na istarskom saboru od II. sjednice amo nijednoga našega zastupnika, moramo pabirčiti po talijanskih novinah, da bar u kratko izviestimo naše čitatelje o djelovanju talijanske gospode na istarskom saboru. U zadnjem broju izviestili smo o IV. sjednici, a eto nas danas da izviestimo o dalnjih sjednicah.

V. Sjednica dne 4. t. mj. Prisutno samo 17 talijanskih zastupnika. Zemaljski prisjednik dr. Gambini izvješćuje o saborskom zaključku od god. 1872. o osnutju talijanske gimnazije u Pazinu. Već tada da bijaše razpisan natječaj za mjesta učitelja, ali se nije oglasilo dostatno natjecatelja. God. 1898. dne 29. decembra da je predložio zemaljski odbor saboru, da se ustroji u Pazinu realna gimnazija sa talijanskim nastavnim jezikom. Dotični predlog bijaše prihvaćen a zaključak je baš sada potvrdjen. On predlaže, da se taj predmet izruči financijalnomu odboru radi nabave potrebitih novaca za rečenu gimnaziju.

Predsjednik priobći iza toga, da je na sabor stiglo molba za ustrojenje talijanske gimnazije u Pazinu. Ove idu istomu odboru. Pročitan bijaše predlog zast. Ventrelle i drugova, da se poboljša unterijalno stanje poštе meštri i expeditora na neeramih poštah i da se odpravi pristojbu za dostavljanje pisama.

Zast. Tomasi sa drugovi interpelirajú vladu da li njoj je poznato za što neposluje središnji odbor na zaštitu trsja proti filokseri.

Gambini priobćuje, da je dobio od ministarstva viest, da je podieljena koncesija za gradnju željeznice Trst—Poreč.

Zast. Scampicchio sa drugovi interpeliraju vladu, da li njoj je poznato, da neće vjeroučitelj Jurinčić u Lovranu podučavati djecu u školi u talijanskom jeziku. Iza toga prihvaćena je osnova za uvedenje poreza na stanarinu u gradi Puli. Nadalje prihvaćen je predlog, da se u Puli uvede novi porez na vino i slična pića. Kod razprave o tomu napao je oštro vladu zast. Glezer, c. kr. bilježnik u Puli.

Zast. Cancianni predlaže, da se nabavi malenih topova za streljanje proti tuči. Predlog ide financijalnomu odboru.

VI. Sjednica dne 5. t. mj. Prisutnih 16 zastupnika. Molbu učitelja trih občina izruče se zem. odboru sa nalogom, da pripravi za buduće zasjedanje zakonsku osnovu za poboljšanje plaće učiteljem. Prihvaćen je obračun školske zaklade za god. 1897. Kod proračuna iste zaklade za god. 1899. napao je zast. Varetton vladu, što je nakanila otvoriti hrvatsku gimnaziju u Pazinu, i što da je ne samo sramota, nego dapače infamija. Talijani da će od sada odreći svaku podporu za netalijanske škole.

Vladin zastupnik prosvjeduje proti izrazu: infamija!

U odbor za osobnu dohodarinu izabrani bijahu zast. Bubba za veleposjed a od izvanjskih občina Angelo Stiglich kao zamjenik.

VII. Sjednica dne 9. t. mj. Prisutnih 18 zastupnika. Predsjednik priobćuje, da su zastupnici manjine već 28. prošloga mjeseca dobili pozive, da dodju u sabor. Njihov izgovor da ne vriedi. On da nemože i da neće rabiti drugog jezika do talijanskoga, koji da je jedini prosvjetni i povjestnički jezik. Istre (živahno odobravanje). Medju njimi nemože biti prosvjetljen onaj, koji ga nepozna. Zastupnici manjine, da će nesti posliedice njihovog postupanja. Pošto je pako prošlo 8 dana odkada bijahu pozvani, pozivlje sabor neka odluči kako mu je proti njima postupati. (Odobravanje.)

Varetton izvješćuje o zakonskoj osnovi o lovu.

Zast. Glezer, c. kr. bilježnik šiba oštro vladu, te predlaže, da se zabaci svaku vladinu osnovu.

Gambini predloži u sabor prihvati, da se izvješće tiska i izruči zastupnikom.

Ventrella izvješćuje o preustrojenju mirovine činovnika i poslužnika zemaljskih.

VIII. Sjednica, dne 10. t. mj. Zast. Costantini pita vladu radi postupanja oblasti prve molbe za opredieljivanje osobne dohodarine u Pazinu.

Zastup. Ventrella čita interpelaciju zast. Bartoli-a i drugova na vladu radi nezakonito tobož provedenih naknadnih izbora za občinu Višnjan.

Zast. Ghersa stavi predlog, da se pozove vladu neka zabrani izopačivanje imena obitelji u župničkih matičah Istre, kako bijaše prije god. 1850. i kako to zahtjeva talijanski značaj pokrajine. Razpravljeni su razni predlozi školskoga odbora.

IX. Sjednica, dne 12. t. mj. Prisutnih 18 zastupnika. Predsjednik priobći, da je prošlo osam dana odkad su primili zastupnici manjine pozive, radi toga je sada na saboru, da svoju reče.

Zast. Bubba reče, da premda je postupanje manjine čudnovato, ipak koli ni njemu toli ni drugovom nije stalo znati razloge odsutnosti manjine. Radi toga stavi predlog: Čuvši priobćenja predsjedničtva sabor uzimlje do znanja i dalnju odsutnost manjine, te odustaje za sada od uporabe članka 4. saborskoga pravilnika proti manjini. Predlog je prihvaćen.

Prisjednik Chersich čita predlog zem. odbora o poboljšanju plaća obć. liečnikom. Ide polit. gospodarskom odboru.

Zast. Ghersa obrazlaže podulјim i žestokim govorom svoj predlog, što ga je stavio u zadnjoj sjednici.

Prisjednik Cleva podupre predlog. Prihvaćen je uz burno odobravanje.

Zast. Scampicchio interpelira vladu radi prisilnog iztjerivanja poreza u poreznoj občini Hum za hrvatsku školu.

X. Sjednica, dne 15. t. mj. Prisutnih 18 zastupnika. Zastupnik Glezer predlaže ju ime školskoga odbora, da se potvrdi zaključak zem. odbora od dne 31. agusta 1898. odnošeći se na snižanje školske takse. Prima se. Vladin zastupnik preporuča vladinu osnovu o lovu. Zastupnik Rizzi predbacuje vladi, što je predložila ovu osnovu bez obrazloženija. U podrobnoj razpravi prihvaćeno je prvih 11 paragrafa. Buduća sjednica određena je za četvrtak.

Hrvatska škola u Nerezinah.

U Nerezinah obstoje dvie pučke škole: hrvatska i talijanska; no koja od tih dvaju bi po pravu zakona imala da obstoji, čovjek će moći lahko da prosudi, ako uzme u obzir jezik, narodne običaje, riečju — jednom riečju sve ono, što pojedinom narodu il mjestu podaje njegov narodni značaj! Ali, dok bi se baš kod podizanja pučkih škola imalo na te glavna načela paziti, reć bi, da se to kod nas u Istri sasma mimoilazi.

Mi Hrvati poštujemo tudje, no svoje nam je svetinja i najmiliji amanet, što smo ih baštinili od naših predjа, pa kad mi tudje poštujemo, to bi morali i drugi — bar iz uljudnosti naše.....; ali....?

Rekosmo prije: u Nerezinah obstoji hrvatska pučka škola, k tome nam valja nadodati: ona ne obstoji samo od nekoličak godina ili mjeseca, ne, — ona bitiše još od pamtenja sjedoglavih starаca, koji su u njoj primali — u svojoj dječačkoj dobi — prvu duševnu hranu u milom majčinom hrvatskom jeziku. Pa i danas ona biva! Da, obstoji....., ali kome nije poznato, što li ona nije morala, da u ove dvie godine pretrpi i podnese? To je poznato školskim viećem, naime kotarskom i pokrajinskom — pa čak i ministarstvu bogoštovlja i nastave, i to ne jedanput, nego.... A tko da to nabroji!? No uza sve to eto već na izmaku i druga školska godina pa je li se ištа podužilo, da se stane na put tomu zlu! Nije! — Sa žalošću moramo to priznati. Nije — ponavljamo — jer dok je početkom školske god. 1897.—98. bila ona premještena u «Margar« (— ovu riečь upotrebismo iz riečnika tamošnjega talijanaša — Šule-a) a kasnije, dne 25. jenara 1898. — tj. nakon treće ministarske naredbe — premjestilo se ju odatle iznova u obć. školsku zgradu, ona od tog dana jest poldnevna t. j. sva djeca pomenute škole imadu samo poludnevnu pouku. Občinsko zastupstvo u Osoru imade doduše često na dnevnom redu to pitanje, ali šta se zaključilo valjana do sada? — Ništa! — Nama se čini, da je sve to samo puka obmana, igra riečih — ništa više!.... I neki dan imadu jednu svoju sjednicu i na dnevnom redu pitanje o hrvatskoj školi! Pa šta se dogodilo? Ustao Šule, te rekao: — «La scola croata xe previsoria, quindi non occore far nulla» in essa non vi è 50 ragazzi! Io protesto; chi za della mia opinion?»

Zastupnici složiše se s njim. Zaista liepili zaključak! Mi čestitamo Šuletu, što može da i budućnost predvidi! Nu on se ipak vara! — Lanjske godine imala je hrvatska škola 51., što učenika što učenica. Tri su premještenja radi tečajem godine prestala ju pohadjati; dakle koncem godine bilo ih je 48! Koliko ih je prestalo polaziti, budući navršili 12 godinu — čisto ne znamo; metnimo da ih bijaše pet — šest! Potom bi ih jošte za školsku godinu 1898.-99. bilo 42 učenika. Danas ona ih broji ravno 65! Dakle koliko vriedi vaša: — «non ge ne xe nemeno 50« a vi kao član mjestnog škol. vieća ipak bi to morali znati!

Dakle ovo pitanje nije još riešeno, već se ono vuče kao gladna godina. Medjutim, dok se taj nerezinski čvor rieši — djeca hrvatske pučke škole imadu samo poludnevnu pouku, a roditelji njihovi živu u obećanju i ništa više! — Dokle će to tako trajati?

Kada se već neće, da se upotrebi školska zgrada, koju podigoše svi Nerezinci, koja je vlastničtvo ne čitave občine osorske, nego isključiva svojina porezne občine nerezinske, na koju bi potom i svi pravo imali; kad se već hoće, da hrvatsku školu odaleče iz te zgrade i progone ju kao nezakonito čedo, dočim se talijansku pučku školu gleda kao mezimicu, jer ona ima da pripravi omladinu za «blaženu zemlju« —; kad se već neće, da se dade učitelju talijanske škole odštetu za stanarinu po obstojećih propisih, kako se to dalo učitelju hrvatske škole, — nego se pušta, da se taj čovo širi i šepiri po cielom prvom katu; kad se već ne će, da se to barem za privremeno provede, — bar dok se inače providi, nego toga radi pušta se, da djeca imadu samo pol pouke; kad občina ne će, da vrši svoju glede hrvatske škole, zašto se nije onda odmah posegnuło za obstojećimi propisi.... i svemu kraj učinilo? Da, — zašto se nije poseglo za zakonskom ustanovom od 5 novembra 1874. br. 29 i to § 19, koji govori o dužnostih občine napram mjestnom školskom vieću i o pravu kot. školskog vieća, da providi na račun občine za školske potrebe, što donosimo i u talijanskom jeziku, da bi nas i neka gospoda razumjela. — «Rifiutandosi un Comune locale di addempire alle obligazioni derivantegli dalle premesse disposizioni, o non venendo da esso forniti in tempo debito al cons. scol. locale gli occorrenti mezzi pecuniarii, vi provederà d' ufficio l'Autorità scol. distrettuale, decretando l'attivazione di uno corrispondente addizionale alle imposte dirette o indirette (dazio consumo) od apponendo il sequestro sopra le altre rendite comunali«).

Ovako zakon, pa čemu se s njim rugati? Zar zato, da se udovolji hirom jednog Šuleta, Salute i — i Negria, koji je rekao: «Ako mi ne date stan u školskoj zgradi, ja ne ću vam biti za učitelja ovdje više!?« Zar je bolje i probitačnije po državu, da joj se mladi naraštaj valjano odgoji, ili da se zadovoljava jednom učitelju, radi česa moraju da trpe tolika djeca, što im je uzkraćena poludnevna pouka? E, Bog i bogme, ako je tomu tako, nije više ni more na obalah Istre slano!

Ovo našim zastupnikom do znanja!

A školska vieća molimo, nek se što prije za hrvatsku pučku školu u Nerezinah provide pristojne, školskim propisom odgovarajuće prostorije, te da tako i djeca, koja tu školu polaze, budu već jednom uživala ono, što ih po pravu ide; ono što imadu djeca talijanske škole: cielodnevnu pouku.

Pogled po svietu.

U TRSTU, 17. maja 1899.

O položaju u Austro-Ugarskoj monarhiji bave se više no obično domaće i strane novine. Dvie su glavne točke, okolo kojih vodi se glavna razprava, t. j. nagodba izmedju obiju pola monarhije i jezikovno pitanje u Českoj. Što se tiče nagodbe, reć bi da će morati da popusti ugarska vlada austrijskoj ili će slieditи odstup austrijskog ministarstva. Obzirom na riešenje jezičnog pitanje valja priznati, da se nalazi na istom mjestu, na kojem bijaše kod zaključenja zadnjega zasjedanja carevinskoga vieća. Većina stranaka protivi se izdanju jezičnog zakona na temelju § 14, a što je najglavnije, opiru mu se i Česi, koji naglašuju, da je pozvan za riešenje toga pitanja jedino češki sabor.

Dne 15. t. mj. prihvatio je češki sabor nakon višednevne razprave zemaljski proraču. Većina govornika branila je mladočesku politiku u carevinskom vieću.

U ljubljanskom saboru prihvaćen bijaše prošloga ćedna vrlo važan i rodoljuban predlog, da se podučaje naime u realnih školah u Kranjskoj hrvatski jezik kao predmet. I tim predlogom stvoren je korak bliže za ujedinjenje Slovenaca i Hrvata.

Gorički zemaljski kapetan dr. Pajer odgovorio je porugljivo i nedostojno položaja — kojega zauzima na uvjete slovenskih zastupnika, pod kojimi bi bili pripravni sudjelovati u saboru. Da se takvim postupanjem neće doći do složnoga rada u zemaljskom saboru Goričke, neočekuje valjda ni sam g. Pajer.

U dolnjo austrijskom saboru došlo je prošlih dana izmedju kršćanskih socijalista i liberalaca do burnih okršaja. Njemački liberalci hametom potučeni ostavili su sabornicu, i kako se čini, neće se u sadašnjih okolnostih vratiti u sabor.

Iz Biograda dolazi viest, da bivši ruski zastupnik na biogradskom dvoru Žadovski nije opozvan, već da se nalazi na dopustu. On da će se vratiti na svoje mjesto u Biograd čim otidje od tamo razkralj Milan, na što da se neće dugo čekati.

Bugarska narodna skupština ili sobranje sastati će se u Sofiji dne 27. t. mj.

Ruski car Nikola primio je ovih dana u audienciju zagovaratelja obćenitoga mira g. Steada. Car mu se je zahvalio, što je proširio po Englezkoj i Americi uzvišenu misao za sveobćim mirom. Taj apostol mira govorio je i u Petrogradu o tom obljubljenom predmetu. On je izjavio nekomu znancu, da se car Nikola mnogomu nada od konferencije za sveobće razoružanje.

U Italiji imadu novo ministarstvo, koje je sastavio bivši predsjednik Pelloux. Ovo će ministarstvo nastaviti nutarnju i vanjsku politiku nedavno odstupivšega ministarstva, pak mu već sada protivnici proriču kratkotrajni život. Najuplivnija osoba u novom ministarstvu jest ministar izvanjskih posala Visconti—Venosta, koga hvale kao muža veoma oprezna i razborita.

Na konferenciji u Haagu za sveobće razoružanje neće biti zastupana sv. Stolica. Radi toga je iz Haaga odputovao tamošnji zastupnik sv. Stolice. U novinah nalazi se imenik svih zastupnika onih država, koje će biti zastupane na toj konferenciji. Nekoji zastupnici nalaze se jurve na putu za Haag.

Franina i Jurina.

Fr. Mi da su kričali na prvu nedelju od maja va Pazine: Viva!

Jur. Vero su, maj gušta saki glas 20 soldi.

Fr. A ki je to plačal?

Jur. Oni mladi balavci.

* * *

Fr. Pazinskemu komunu da valja parićat 15 miljari fijurini za zidat talijanski jinazij.

Jur. A kade će ih zet? Ter kada mi Poljanci pitamo, da nam se popravi put, vodnjak al ča drugo, kažu oni od miništracione, da ni beći.

Fr. To j' drugi posal, oni misle reć, da ni za nas vanjske beći.

Različite viesti.

Odbor slovenskih i hrvatskih zemaljskih zastupnika Primorja imao je jučer dne 17. t. mj. sjednicu, u kojoj su izvjestitelji pojedinih trih pokrajina pročitali svoje izvještaje o stanju u njih. Obsežno gradivo izručio je glavnomu izvjestitelju, da ga u čim kraćem roku uredi.

† **Josip Tomažić.** U nedjelju u jutro preminuo je naglom smrti g. Josip Tomažić c. kr. financijalni savjetnik, uzoran činovnik i rodoljub. Prerana smrt toga mladoga a vele radinoga činovnika i rodoljuba izazvala je u svih slavenskih slojevih grada Trsta veoma iskrenu bol i duboko sučešće. Počivao u miru dični rodoljube!

Obiteljska nesreća. Iz Brseča javljaju nam, da je tamo preminula dne 13. t. mj. providjena Svetotajstvi u lieposi starosti od 72 godine veoma cienjena gdja. Pavica udova Jelušić, rodjena Mohović, dobra majka velevriednog župnika u Brseču g. Rajmunda Jelušića i dičnoga načelnika, Kastavskoga Kazimira Jelušića te Ermina i Lava Jelušića, Matilde Skender i Ljubice Dešković. Blaga pokojnica bijaše na daleko poznata radi njezine izvanredne dobrote i plemenitosti srca. U Brseču boravila je kod svoga Mondića skoro neprestance od kad je on tamo postao župnikom. Za njom žale težko uneviljeni sinovi, kćerke, nevjeste i unuci kano i mnogobrojni znanci i prijatelji.

Dobroj starici podielio Svevišnji vičnu pokoj a njezinim milim naše najiskrenije saučešće uz živu želju, da bi ovaj težki udarac strpljivo podnesti mogli.

Glavna skupščina »Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru«. Ravnateljstvo naše »Družbe« razposlalo je pozive na 6. redovitu glavnu skupščinu, koja će se obdržavati u Opatiji u četvrtak dne 25. maja 1899. sa sliedećim razporedom: 1. Sv. misa u 10 i pol sati u kapelanskoj crkvi u Opatiji. 2. Glavna skupščina u 4 sata popodne u prostorijama družtva »Zora« u Opatiji (kavana Central) sa sliedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav i komunikacije predsjedničtva.
2. Čitanje zapisnika posliednje glavne skupščine.
3. Izvješće tajnika.
4. Izvješće blagajnika,
5. Izvješće nadzornog vieća.
6. Možebitni predlozi.

3. Koncert s predstavom na večer u prostorijama družtva »Zore« (pri prikritim stolovima). Početak koncerta točno u 8 sati na večer. Ulaznina: za gospodu 2 krune, za gospodje i gospodjice 1 kruna. Čisti prihod ide na korist družbe sv. Cir. i Met. za Istru, te se radi toga preplate primaju sa zahvalnošću. Program koncerta jest sliedeći: 1. Zaje: »Graničari«. Ouvertura. Igra glasba. 2. a) Gervais: »Narodni zvuci«. Vulčik. b) Brož: »Nazdravice mornara«. Fantazija. Udara tamburaški sbor. 3. a) Brajša: »Poputnica družbe sv. Cirila i Metoda«. b) Eisenhut: »Mazurka«. Pjeva sbor uz pratnju orkestra. 4. a) Zaje: »Domovini i ljubi«. Pjesma. b) Brož: »Moj san«. Glasbena slika. Udara tamburaški sbor. 5. a) Lisinski: »Lahku noć«. b) Gervais: »Polag navade stare«. Potpouri hrvatskih narodnih pjesama. Pjeva sbor uz pratnju orkestra. — »Sior Bazilio z napipal«. Komedija u dva čina. (Napisao Emin.

Igrat će opatijska lječilištna glasba, a koncertnim dielom ravnati će sborovodja »Lovora« p. n. gosp. Artur Gervais.

Nova podružnica družbe sv. Cirila i Metoda za Istru ustanovila se je 30. aprila u Podgradu. Podružnica je mješovita t. j. ženska i muška. U novi odbor bijahu izabrane same g.dje odnosno g.djice. Predsjednicom bijaše izabrana g.djica Lina Jenko, tajnicom g.dja Marija Bilek, a blagajnicom g.djica Marija Mavrić. Živili naši svjestni Podgrajci i njihove rodoljubne dame!

Izpitu osposobljenja za pučke i gradjanske škole, koji se je obdržavao pred c. kr. izpitnim povjerenstvom u Kopru od 1—6. t. m. podvrgli su se izmedju ostalih sliedeći naši učitelji, dotično učiteljice, i to s dobrim uspjehom:

1. Gosp. Kraljić Josip, učitelj u Draguću.

2. Gosp. Rade Kazimir, učitelj u Buzetu.

3. Milosrdna sestra Tusar Rožn, učiteljica na Voloskom, i

4. Gospodjica Radivoj Jelka, učiteljica u Omišlju, s odličnim uspjehom.

Povrh toga proglašeni su sposobni, da mogu podučavati njemački jezik u hrvatskih pučkih školah: gosp. Rade, milosrdna sestra Tusar Rožn i učiteljica u Buzetu gospodja Golmajer-Sošić; gosp. Ryšlavy Ante, da može podučavati talijanski jezik i milosrdnica Deschman Marija hrvatski jezik u talij. pučkih školah.

Čestitajući iz svega srca ovim našim vriednim učiteljem i učiteljicam na tako lieposm uspjehu svoga dosadanjega truda, želimo im junačkoga zdravlja i željezne ustrajnosti, da uzmognu postići još ljepši uspjeh na polju prosvjete našega milogn naroda.

Umirovljen je na vlastitu molbu savjetnik prizivnoga suda u Trstu g. Klemente Mrach, rodom iz Pazina.

Gorički knez-nadbiskup biti će imenovan kardinalom. Zadnjih dana pronašala se sad ovdje sad ondje viest, da će biti imenovan kardinalom Gorički knez-nadbiskup preuzv. gosp. Dr. Jakov Missia. Jedni su tvrdili, da će i nakon imenovanja ostati u Gorici, dočim su pisali drugi, da će se nastaniti u Rimu. Židovske novine Primorja tražile su mu već nasliednika — dakako Talijana — kako da se radi o kakvom židovskom velikom svećeniku.

Sad bi reć, da je pitanje svršeno i glede imenovanja i što se tiče nasliednika. Jučerašnje novine Goričke javljaju naime, da će knez-nadbiskup imenovan biti kardinalom, da su mu na tom čestitali poglavari sviju oblasti i da će novi kardinal i nadalje ostati u Gorici.

Ovim će imenovanjem odlikovan biti visoko ne samo preuzv. g. knez-nadbiskup, nego i drevna biskupija Goričko.

Pazar sa našom kožom. Doznajemo iz posve pouzdana izvora, da je talijanska većina istarskoga sabora htjela na svaki način uništiti mandate hrvatsko-slovenskih zastupnika. Samo uslied toga, što su ju predstavnici c. k. oblastih od toga odgovarali, odustala je ta većina konačno od svoje nakane, ali uz dobro njoj zajamčenu nagradu. Ona je zahtjevala: 1) da zakon o diobi obćine Pazin, samo malko preustrojen, zadobije carsku potvrdu; 2) da istotako zadobije carsku potvrdu zakonska osnova o diobi obćine Kastav, koje će biti u ovom zasjedanju prihvaćena. Glede prvog zahtjeva, da se je vlada obvezala, da će ona osnova zadobiti potvrdu, a glede drugoga, da je obećala, da će preporučiti, da dobije takodjer carsku potvrdu.

Diobu ove posliednje obćine, da zahtjevaju Talijani za to, da uzmogu dobiti dva mandata u kotaru Voloskom i to kao odštetu za dva mandata, koja da će izgubiti u puljskom ili porečkom kotaru. Mi neznamo s kojih se je razloga c. k. vlada zauzela za to, da hrvatsko-slovenski zastupnici neizgube mandate. Da bi njim tim htjela pokazati milost, oni bi ju stalno najvećim prezirom odbili. Nego toga valjda nije nit kanila, već je tim htjela izkazati svoju prijazan miljenikom Talijanom u svrhu, da nebude razpušten sabor. Da se tu ljubav imade njim izkazati sa pazarenjem s našom kožom, to je nov dokaz nečuvenoga postupka sa Hrvati i Slovenci Istre. Za danas i o tom dosta.

Imenovanje. Gosp. Fran Mavrič c. k. sudb. prislušnik u Mariboru, imenovan je sudb. prislušnikom u našem Primorju.

C. k. kotarsko školsko vieće u Lošinju držalo je dne 3. t. mj. redovitu sjednicu i to prvu pod presjedanjem novoimenovanog kot. upravitelja g. A. pl. Munussi. U koliko doznajemo izjavio je gospod predsjednik glede razpravnog jezika, da će se on strogo držati državnih temeljnih zakona, polak kojih je svakomu dopušteno rabiti svoj jezik. Da to i primjerom pokaže, govorio je i talijanski i hrvatski, česa se nije doživjelo pod dugoljetnim presjednikovanjem g. Zuccha. Tako se i hoće, nek bude pravica za sve jednaka.

Zar tako? U talijanskih novinah čitali smo, da se je c. kr. namjestnik gosp. grof Goëss izrazio u Kopru kod sjednice odbora, koji imade razpraviti vladinu osnovu za prenos sabora iz Poreča u Pulu, *da hrvatsko-slovenski zastupnici na istarskom saboru nisu mogli naći u samom saboru poroda njihovom izstupu*, ili drugimi riečmi, da su oni—izstupili bez povoda, ili da se ima taj povod tražiti izvan sabora.

Težka bi bila zadaća dokazivati g. namjestniku ono, o čemu čvrkuću i vrabci na krovovih crkve sv. Frana u Poreču, gradske viećnice u Puli i samostana sv. Klare u Kopru, jer tko si čepi sam ušesa i zatvara silomice oči, taj zaista neće ništa ni čuti ni viditi.

U ostalom mi smo već davno na čistu o tomu, kako g. namjestnik grof Goëss o nesnosnom stanju u Primorju sudi i kako o tomu svojim predpostavljenim izvješćuje. Nu na to ćemo se još vratiti.

Crkva sredstvo potalijančivanja. Na drugom mjestu naći će naši čitatelji opravdanu pritužbu hrvatskih župljana iz Pazina proti potalijančivanju našega naroda pomoću talijanskih propovieda, a ovdje bilježimo sličan slučaj, što no nam ga kazivaše naši seljaci iz okolice Koprā. U crkvi oo. Franjevaca u Kopru propovieda kroz ovaj mjesec svaki dan od 6—7 sati na večer neki misionar Talijan. Ovomu širitelju talijanšćine jest svaka druga il treća riec: *„La bella Italia“*, *„La mia bella Italia“*. *„Nostra bella Italia“* itd. (Liepa Italija, moja liepa Italija i naša liepa Italija).

Mi neznamo kako dolazi «pobožni« Talijanne do toga, da upliće neprestano svoju Italiju u propovied, u kojoj bi morao govoriti o vjeri, o Spasitelju i o njegovoj svetoj nauci. I medju naš narod doluze propovjednici, Isosovci, Franjevci itd. ali mi nismo jošte čuli ni čitali, da bi oni bilo gdje za vrieme propovjedi politizirali. To svojstvo ili bolje rekuć tu zadaću postavili su si kod nas jedino talijanski propovjednici, kojim je — reć bi sve i sva dozvoljeno.

Čudimo se doista, da na sve to koli crkvene toli svietske oblasti šute, te mirno i nemarno podnašaju, da se u kućah božjih govori ono i onako, kako se nebi smjelo govoriti niti u privatnih stanovih. Nevjerujemo, da je takovo politiziranje u crkvah na korist crkve i države.

Za družbu sv. Cirila i Metoda sabralo se dne 30. aprila t. g. u veselom družtvu kod gosp. Kinkele u Rukavcu svotu od for. 4.75. U istom družtvu bje izlecitiran jedan »cinematograf« g. K. Jelušića za 50 nč.; k tomu se je dodao odstatak računa 15 nč. Odnosna svota bje poslana blagajniku družbe.

Iz Višnjana pišu nam 8. t. mj. Dušobrižnik u Višnjanu pop Palaoro bio je vruće zamolio obćinskog glavara, da mu ustupi jednu praznu školsku dvoranu za nekoliko predstava u dobrotvorne svrhe (tako je barem rekao) obećavši svetčano, da će zapriečiti svaki i najmanji politički izkaz, i kad bi slučajno koji nemirnjak takova šta učinio, da bi on sam bio onaj, koji bi zapustio stvar. Ali vuk mieni dlaku, nu ćudi ne. Dne 1. je bila prva predstava. Obćina je učinila sve moguće, da bude podhvatu pri ruci. Sve je teklo mirno do svršetka, onda svi dogovorno počeli izazivati vičući u obćinskom domu: »Evviva l' Istria italiana«. Dakako, da će tomu biti doprinieli i ono 5-6 glasovitih Porečana, koji su bili najmljeni za to, da ohrabre braću u Višnjanu. Znatiželjni smo kako će se opravdati pop i hoće li i nadalje gosp. načelnik dozvoliti tim finim sinovom djedovske kulture, da u obćinskom domu vriedjaju i izazivaju hrvatsku većinu. Čujemo, da je obćina bila zapitala program, ali da niesu niti odgovorili. Drugi ćemo se put obširnije baviti s tom predstavom i sa nekom malom stvarčicom, koja će zanimati šire obćinstvo, a danas smo samo ovo iznieli, da se vidi, kako se talijanaši ponašaju po Istri.

Iz Voloskoga pišu nam 16. t. mj. Dne 30. aprila obdržavala je ovdješnja ženska podružnica družbe sv. Cirila i Metoda svoju redovitu godišnju skupščinu. Iz izvješća blagajnice razabrasmo, da je u

godini 1898. uništo u ime članarine f. 49. U novi odbor bijahu izabrane: gospodja Avolina Fabianić predsjednicom, gospodjice Pia Perčić tajnicom, Lidija Grškovič blagajnicom. — Želimo i očekujemo, da će ova podružnica složno s mužkom požrtvovno raditi na korist naše prezasužne družbe. —

* * *

Dok nije prispio na ovaj kotarski sud novi predstojnik u osobi poglavitog savjetnika gosp. Dr. A. Perišića, vladao je na ovom sudu veliki nered, te su radi istoga zajmjali svi sudbeni poslovi. Sada je taj nered zaslugom spomenutog gospodina odstranjen, te možemo reći, da sud sada barem redovito posluje. Kod odstranjenja toga nereda naišlo se na velike nepodobštine, koje su se dogodile od godine 1890. ovamo sa strane jednog sudbenog podvornika, poznatoga mađjega pristašu. Stvar je tako težka, da su ga onomadne digli su službe kod suda u Krku i pod pratnjom žandara dopratili ovamo u iztražni zatvor. — Sada se vodi iztraga proti njemu radi velike množine biljega, koji manjkaju na podnescima od 1890. godine amo, premda bijahu ti biljezi od stranaka pošteno plaćeni. O izidu iztrage hoću Vas svojedobno obavjestiti. — Na sudu se tako učinio red; trebalo bi sada, da viša oblast posveti svoju pažnju jednomu drugomu uredu u Voloskom, gdje vladaju nezdravi odnošaji. — Nego o tome u buduće.

Iz Pazina pišu nam 3. t. mj. Talijanske novine javljaju, da je vlada priznala pravo javnosti nižoj realnoj gimnaziji sa talijanskim naukovnim jezikom, koju je zemaljski odbor istarski odlučio otvoriti u Pazinu prigodom dojduće školske godine. I ovaj je dakle nepravedan i nezakonit teret, koj ima svoj izvor jedino u političkoj strančarskoj strasti naših istarskih paša, bio po »slavnoj« pesvema potvrdjen, a k tomu se njezinim suznanjem pripravljaju gospoda tršćanska, koja su pripadala razpuštenom družtvu »Lega dei Giovani« da će buduće nedjelje u velikom broju pohoditi ovaj naš hrvatski grad i demonstrirati ovdje sa raznim Evviva klici, neizključiv dakako, kako obično ni «Italije!« ni «Umberta!« i «m. . . . ni ščavi! a to sve u svrhu, da sjajno i dostojno zapečate u nebo vapijuću krivdu, koja se time nanaša ovdješnjemu hrvatskomu pučanstvu. Kad kompetentni faktori neće, da na put stanu takvim nezakonitostim već ih dapače potvrdjuju, vriedno bi bilo, da ovdješnje naše pučanstvo pokaže i ovom prigodom, da je izključivo ono gospodarom u svojoj kući. (Bili su tamo. Op. ur.)

Novi odbor akad. liter. zabav. družtva »Hrvatska« u Gracu. Od tamo javljaju nam, da je bio na III.-oj glavnoj skupštini dne 3. t. mj. izabran sliedeći odbor:

Predsjednik: med. Korsano Fran; Podpredsjednik: med. Cviličević Baldo; Tajnik: phil. Mučalo Ante; Bilježnik: jur. Šeparović Jerko; Blagajnik jur. Ivkanec Ivan; Knjižničar: pharm. Buzolić Stjepan; Gospodar jur. Kolenc Josip. Odborski zamjenici: techn. Reizer Ivan, jur. Skorce Miho; Revizori: med. Spišić Božo, jur. Pavelić Stjepan, jur. Čulić Jozo; Častni sudci: med. Herzog Rudolf, med. Santica Ante, jur. Blazičević Miroslav.

Istra pripada Italiji! U talijanskih novinah Primorja čitamo, da je u sjednici istarskoga sabora od dne 12. t. mj. glasoviti zastupnik Ghersa izpustio gromopucateljnu govoranciju. Obrazlagao je naime svoj predlog, da se pozove cesarsku vladu neka zabrani izopačivanje obiteljskih imena u župničkih matica Istre — na štetu dakako »tužnih« Talijana. On je po svoju dokazao, da je Istra čisto talijanska, a ono malo slavenskih imena, što ih imade, to su poslavenjeni Talijani. Kad je to rekao občinski liečnik i zastupnik Ghersa, biti će stalno tomu tako, te nam netreba toga dalje iztraživati. Nu nešto drugo htjeli smo na ovom mjestu iztaknuti.

Kad je ono g. Ghersa svojim djetinjim glasom najgrozomornije proti vladi i proti Slavenom Istre grmio, dokazujuć, da je Istra talijanska, upao mu u riečdesni prijatelj i mili drug zast. Benatti uzkliknuv: Ona spada k Italiji!!

Ovaj uzklik neće dakako zabilježiti ni saborski stenograf, ni saborski izvjestitelj, a izljegno je valjda slučajno i vladinomu zastupniku g. Alojziju Fabiani-u, jer bi bio inače proti njemu stalno prosvjedovao, il bi ga bio bar putem Korespondene-biro u svietbacio.

Ovako je ostao taj glasoviti uzklik ubilježen samo u nekih talijanskih novinah, iz kojih će budući povjestničar Istre morati, da crpi dokaze za talijanstvo Istre pod sami konac 20. stoletja.

Nova zakonska osnova o diobi občine Pazin. Glasilo tršćanskih židova priopćuje u jutarnjem izdanju od 8. t. mj., da će zemaljski odbor za Istru još u ovom zasjedanju predložiti saboru novu zakonsku osnovu za diobu mjestne občine Pazin.

Zadnja zakonska osnova, koju je prihvatila saborska većina god. 1898. i koju da je vlada sama zemaljskomu odboru savjetovala (Ovo priznanje vriedi zlata, slavna gospodo u žutoj kući!) nije dobila potvrde, jer da bi seljaci izbornici sadašnje porezne občine Pazin izgubili izravno pravo izbora, kad bi se ih bilo odielilo od grada Pazina. Za odieliti ih od grada treba promjeniti zemaljski izborni red, a za tu promjenu hoće se, da su u saboru prisutne $^3/_4$ svih zastupnika.

Sudeć dakle po tomu kani zemaljski odbor — suglasne dakako sa cesarskom vladom — predložiti takovu osnovu o diobi mjestne občine Pazin, u kojoj bi sadašnja porezna občina Pazin sačinjavala jednu občinu za sebe.

Željeznica Trst-Poreč. Službeni list bečke vlade donaša ministarsku naredbu, kojom se daje zemaljskomu odboru za Istru koncesija za graduju uzko-tračne željeznice Trst — Kopar — Izola — Buje — Motovun — Višnjan — Poreč. Koncesija će trajati do 90 godina. Upravu željeznice preuzeti će vlada u svoje ruke. Gradnja željeznice mora biti svršena u 4 godine. Vlada može odkupiti željeznicu u svako doba.

Za gradnju pruge Poreč-Kanfanar nije ništa odlučeno.

Što i kako misle naši zastupnici o gradnji željeznice Trst-Poreč i eventualno — Kanfanar, izrekli su jasno i glasno u saborskom zasjedanju od god. 1898. u Puli.

Opravdan i valjan predlog u poslu glagoljice. U zadarskoj »Hrvatska« predlaže veleč. g. Vice Medini, obzirom na pogibelj, koja prieti našoj glagoljici u raznih hrvatskih pokrajinah, da bi postojeći svećenički odbor u Zadru razaslao pozive svećenstvo po svih hrvatskih zemljah i neka se sakupe podpisi u što većem broju, a skupna predstavka neka se što prije pošalje ravno u Rim, odakle imadosmo poruku: facciano ricorso tutti, e Roma farà giustizia. (Svi neka rekuriraju, a Rim će pravo suditi). — Predlog Medini-a došao je u dobar čas, jer nas očekuju u poslu glagoljice vrlo neugodna iznenadjenja, ako neuložimo sve svoje sile, da tako zapriečimo pobjedu spletkam i klevetam. Doznajemo bo iz Beča od posve pouzdane osobe, da odanle izviešduju odlučujući krugovi u Rim veoma nepovoljno o pitanju, glagoljice i u obće o naših narodnih težnjah. Glasovi talijanskih lažliberalnih i iredentističkih novinah i oblastili Primorja bolje su uslišani i uvažavani negoli opravdan vapaj našega puka i muža rieč naših crkvenih dostojanstvenika.

Ako se dakle našemu svećenstvu neposreći raztrgati crne spletke, koje pletu dušmani crkve i našega naroda oko glagoljice, očekujmo, da će to pitanje u Rimu po nas nepovoljno riešiti.

Na korist naše družbe. Članovi »Hrvatske čitaonice« u Jelši na otoku Hvaru, da proslave osamdesetgodišnjicu zaslužnog Ilirca, slavnog hrvatskog pjesnika viteza Ivana Trnskoga, smatrali su patriotičnom dužnošću, da se mjesto brzojavl.og pozdrava svečaru spomenu tužnog stanja braće u Istri, te sakupiše i poslaše družtvu sv. »Cirila i Metoda« 36 kruna.

Za širenje iredentizma. Dne 13. t. mj. otvorili su u Rimu nove prostorije zloglasnoga družtva «Dante Alighieri«, kojemu je svrha širiti i podupirati iredentiste u austrijskih pokrajinah. U novih prostorijah započeti će predavanja, kod kojih će se raspravljati o svemu, što se tiče talijanske narodnosti izvan Italije. Tuj će nastojati, da predobiju javno mnienje za Talijane izvan kraljevine. Isti ministar Canevaro bio je obećao, da će sudjelovati kod tih razprava. On je doduše odstupio, ali je svakako značajne što i službene osobe pružaju pomoć ovakvomu poduzetju, koje je novan je štopskim nadliečnikom I. razreda u vojničkoj bolnici u Trnavi, u g. Dr. Ivan Kalčić, rodom iz Lipe u Istri, štopskim nadliečnikom II. razreda u posadnoj bolnici u Budimpešti. Čestitamo srdačno gg. zemljakom!

Udrimo po svećenicih. U zadnje doba ulivatila se talijanaška stranka osobito ovoga od davna omiljenoga njej sredstvo t. j. udarati što žešće u saboru, u novinah i na sastancih po hrvatskom svećenstvu. Sada su na dnevnom redu mladi naši svećenici gg. Kazimir Mandić i Fran Jurinčić. Prvomu nemogu oprostiti, što provieda hrvatskomu puku u Kaštelu hrvatski, a drugomu, što neće da hrvatskoj djeci predaje nauk kršćanski u Lovranu talijanski. Proti ovomu izpukoše u istarskom saboru interpelaciju, a na onoga naval juju po abrucku u svojih lažopisih. Mi smo stalni, da neće radi toga ni jednoga ni drugoga zaboljeti glava pošto nečine drugo, nego svoju svetu dužnost.

Neklonite duhom, gospodo mlada, već samo napried za pravo i istinu, neobazirući se na poruge i klevete crkvenih i narodnih dušmana. Pri tom imajte na umu onu narodnu: Jao vuku, za kim psi nelaju, i junaku, o kom svietne zbori!

Talijanska škola za hrvatsku djecu. U čisto hrvatskom selu Kmeti (koje su naši krvni protivnici u najnovije doba prekrstili u Metti, a da im za to nitko ni prigovorio nije) občina Umag, hoće da ustroje istarski talijanaši pomoću zloesretne «Lege« talijansku pučku školu.

Neki gospodin — tako pripovieda ovdašnji Židovčić — da je tamo bio započeo podučavati djecu talijanski, ali da je morao od toga odustati. Sada da će tamo občina Umag otvoriti talijansku pomoćnu pučku školu. Bože dragi, hoćeli se tamo naći koja poštena duša, koja bi onomu tužnomu puku predočila silnu pogibelj, koja mu prieti od raznarodjenja.

Odviše zahtjevano! Ovdašnja «Edinost« u broju od 10. t. mj. pita c. k. kotarskoga poglavara i vladinoga zastupnika na istarskom saboru g. Alojzija Fabiani-a, obzirom na glasovitu interpelaciju talijanskih zastupnika Istre radi zapliene nekojih talijanskih listova, koji su priobćili zloglasno dopisivanje izmedju tršćanskoga načelnika Dompieri-a i predsjednika talijanskoga parlamenta Zanardelli-a: 1) da li su svi talijanski zastupnici podpisali onu interpelaciju? 2) dali je istina, da su interpelirali radi zapliene onih listova? 3) dali je istina, da nije ustno proti toj interpelaciji? 4) dali je istina da nije svečano odbio interpelante? 5) ako je istinito ono pod br. 1 i 2., zašto nije to priobćio »Korespondec-biro? 6) Kakve je imao uzroke, da je sve to zašutio?

Eto, koliko je toga nabrojila naša druga «Edinost« pak hoće, da njoj na sve to g. Alojzij Fabiani na dušak odgovori! Zar misli ona, da on neima drugoga posla? Mi smo bili prošle godine skromniji. te smo mu stavili samo jedno pitanje o crnih glasovih, koji su se u Liburniji pronosili o nekom groznom zločinu nekog talijanaškog učitelja, pak mislite, da je g. Fabiani — imao lazno, da nam na to jedino pitanje odgovori? A jok! Ustrpi se dakle draga nam «Edinost« jer ćeš stalno dugo i dugo čekati na tolika tvoja pitanja.

K predstojećim izborom za občinu Kastav. Od tamo nam pišu 15. t. mj. Poznatim desperadosom i mutikašam u Kastavšćini nastalo je doba žetve. Približavaju se naime občinski izbori u Kastvu. Mnogi generali lete okolo i sakupljuju nekakve podpise, agitiraju na sve moguće načine za talijansku stranku premda znaju, da ujim je sav trud jalov. Kastavšćina je i ostat će za Talijane kiselo grozdje. To znaju Talijani sami, nego ipak hoće, da kroz svoje plaćenike uznemiruju puk u Kastavšćini.

Koliko ih to stoji, znaju oni sami najbolje, a mi ćemo to već očutiti kod plaćanja poreza. Svakomu je jasno, da naši mutikaše dobivaju novac za izbornu agitaciju iz Poreča. Radi česa i odakle inuče silni trošak za putovanja u Poreč i Kopar, koja poduzimaju ti nesretni generali. Znamo doduše, da se kod zavedenih kmetova u Rukavačšćini i na Zvonečoj sakuplja novac za ta putovanja, novac koji pak putuje u nezasitnu torbu mađjih generala, nu sav taj novac nemože dostajati za trošak, koji se čini.

Izim toga pak sami generali troše sve u šestnaest. Onomadne »opuhali« su jednoga u jednoj krčmi u Mihotićih na karte za više od 30 for. a ipak znamo, da nigdje ne zasluži ni pare. Odkle mu dakle novac? Ta odkle nego iz Poreča! Čovjek dakle, koji se dade novcem kupiti i koji bi za novac učinio sve, hoće, da naš narod vodi! Sram bilo one propalice, koji se od takvog čovjeka-plaćenika dadu voditi. — Nu sami će trpiti škodu, te će bez dvojbe doći vriedne kajanja . . . Dao Bog da nebude prekasno!

Uzoran red na c. k. pošti u Labinchi kod Vižlinade. Na 8. t. m. poslao sam momka M. Baldaša po prešno preporučeno pismo i jedan omot na poštu u Labince — nu ta je bila zatvorena do poslje desete ure, te morao je čekati pošte-meštra na njegovom stanu.

Na 10. t. mj. pošao sam osobno u 9 sati na istu poštu — bila je zatvorena.

Ustrpljivo čekao sam do desete ure, ali badava; pošte-meštar bio je po svojem poslu — a ja morao dugim nosom kući jedan kilometar i pol daleko.

Mogu svjedocima potvrditi, da sam našao zatvoren više puta ured c. kr. pošte u Labincih u vrieme, kada je morao po propisu biti otvoren — te prisiljen dajem to na znanje c. kr. ravnateljstvu pošta i brzojava u Trstu.

Za »Bratovščinu hrvatskih ljudi u Istri« priposlao je gosp. dr. Jure Ferri, c. kr. sudbeni pristav u Vrgoreu (Dalm.), 12 for., poklonjenih od plemenitoga Hrvata g. P. D. Hvala!

Za družbu sv. Cirila i Metoda sabrali su domorodci u sv. Mateju prigodom prvoga maja 5 for. Živili!

Učiteljsko družtvo »Narodna Prosvjeta« za Istru obdržavati će dne 8. junija t. g. u 10 sati u jutro u Lindaru godišnju glavnu skupštinu. Izvjestit će se skupštinare o deputaciji u Beč i Poreč, te o posljednjem zasjedanju »Zaveze«; g. J. Jakac predavati će u školi štivo: »Čvrčak i mrav«, a g. Vinko Šepić razpravljati će o pjevanju u pučkoj školi. Ako nije koji od članova pomutnjom dobio poziv, pozivlje se ga ovim putem.

»Matica Hrvatska«. Pošto je preostalo nekoliko iztisaka ovogodišnjih Matičinih knjiga, primaju se još novi članovi, koji neka izvole obratiti se na družtvenoga blagajnika gosp. Antu Bogdanoviću ili kod čuvara »Slovanske čitalnice« ulica S. Francesco br. 2. ovdje.

Državno tajno redarstvo u Voloskom — Opatiji. Od tamo pišu nam 15. t. mj. Od nedavna imademo u Voloskom-Opatiji državnu tajnu policiju, sastojeću iz dvih tajnih agenta. Bilo je od skrajne potrebe, da se je u tom pogledu providilo, jer se u Voloskom-Opatiji počelo stjecati svakojakih i vrlo pogibeljnih stvorova iz gladne kraljevine preko mora. Lanjske je godine boravio ovdje kroz cielo leto anarhista čina Giovagnoli, koji je javno po krčmah prodikao anarhizam. Mislite, da ga je tkogod u tom njegovom zanimanju smetao? Da, koješta! Otišao je odavle na Rieku, pa tek kad je tamo počinio nekakvih prevara, te je usljed toga bio uapsen, odkrili su u njemu pogibeljnog anarhistu! Zbivalo se i zbiva se još, da talijanski radnici vraćajuć se cestom iz Opatije u Volosko po svršenoj radnji pjevaju na glas »Inno a Casserio« bez da ih tko muti. Kako rekoh, bilo je skrajno vrieme, da se malko pr'pazi na te potepuhe. Neznam pako da-li će to biti sada bolje nebudu li ti tajni redari vršili zdušno svoju službu. Kako pak čujemo jedan se od njih bavi posve drugim poslom, tako n. pr. sakuplja veterane, izdaje u tu svrhu proglase itd. što je sve na uštrb njegovoj službi, pak dvojimo, da će ni sada biti bolje. — Sakupljanjem veterana — što je i patrijotički i hvalevriedno, neka se bavi drugi, konu to služba dopusta.

U Primorju neima iredente — tako tvrde stanoviti krugovi, a pošto je uzaludno sliepcem otvarati oči, pustimo ih u tom sladkom sanjarenju, al uz to valja ipak, da zabilježimo radi potomstva ono, što se okolo nas dogadja. Prošloga mjeseca odkrili su svečanim načinom spomenik caru i kralju Franu Josipu I. u Gorici. Kod svečanosti djelovali su svi krugovi, koji patriotički čute. Ali takovi nisu svi ni u Gorici. Oni naime, koji pripadaju talijanskomu družtvu «Lega della Gioventù Friulana«, koje je u istinu samo podružnica zloglasnog «Circolo Oberdanke« priredili su recenzoga dne izlet u Červinjan i u Trzo, da tako ništa nevidte i ništa nečuju, što se u Gorici dogadja. U talijanskom gradiću Trzo činili su ti za nevolju austrijski podanici, tjelom i dušom Oberdankovci sramotne i veleizdajničke demonstracije proti Austriji a za Italiju. Duša te drzovite demonstracije bio je zloglasni Adolf Codermatz, gradski živinar u Gorici predsjednik družtva «Lega della Gioventù Friulana — i možda budući načelnik u Gorici.

K izletu «Dei giovani« u Pazin. Oblasti su bile u velikoj brigi, da zaštite te nepozvane gostove pred opravdanim gnjevom sa strane ozlovoljenog pučanstva, te su naručile 20 oružnika da nadziru mir i poredak. Troškove za prenoćenje tih oružnika mora snašat mjestna občinska uprava. Zar ne, da je to divno u Istri? Naše pučanstvo mora se pustit izazivati

i vriedjuti u vlastitoj kući, pa još k tomu plaćati troškove! Nije čudo, ako se kod takvih odnošaja čulo glasova, da se prekine brzojavne zice i činom ukroti bezobraznost izazivača.

Kod pozdrava izletnika iz nešto panzinske djećurlije stekao si osobitih zasluga učitelj i privremeni ravnatelj hrvatske pučke škole Bruno Jurinčić. Sa jednog skoda svie djevojke po struni su malale orljeno bielimi zastavami, a jednu u sredini sa zelenom posudom i gramom. Medju njima pak naš Bruno mahao šeširom i derao se, da ga bilo milota čuti. Talijani ga hvale, da to je pravi učitelj; a mi to priobćujemo, da ga pokrajinski odbor uzme u osobiti obzir kod podieljivanja zalagaja i nek školske oblasti uvide, da će doći do onoga, što se namjerava — do upropaštenja naime one škole. Jadna školo, od kakve, kakvom postaješ!

Sreslovenski sastanak krščansko socijalnih radnika vršiti će se dne 25. svibnja u Ljubljani. Tom prigodom ustanoviti će se u Ljubljani savez svih slovenskih kršćansko-socijalnih radnika i blagosloviti družbeni zastava.

Mnogo radničkih i drugih družtava obećalo je sudjelovati korporativno, ili po deputacijah. Svečanost ta biti će sudeć po pripravah sjajna.

Primili smo sa zahvalnošću o sl. glavarstva občine Jelšane: Poročilo o sejama občinskoga zastopa v Jelšanah dne 1. januvarja i 15. aprila.

Eto i rodoljubna občina Jelšane sliedi krasan primjer občine Kastav u izdavanju izvještaja.

Porezali mu trsje. Jednomu našemu posjedniku iz okolice koparske, koga su koparski talijanaši vidjeli na početku saborovanja u družtvu naših zastupnika, porez o mu je netko 60 trsa. Ovo nisu stalno počinili »divlji« Slovenci ili Hrvati, i za to šuti o tom »mudri poročila« »b a v n e«!

Pfui! Sram ga bilo! Op. Ured.

Sjetite se

„Družbe sv. Cirila i Metoda"

za Istru!

Listnica uredničtva.

Gosp. T. I. Onaj razgovor doći će bolje kad budu razpisani izbori. Zdravo!

Gosp. N. N. Boljun. Radi preobilnosti gradiva moralo je za danas izostati. Živili!

Gosp. N. N. Višnjan. Ostalo u budućem broju. Da ste nam zdravo!

Gosp. „Lav". Niesmo dospieli sve pročitati. Živili!

Gosp. D. I. Sv. L. Netiskamo talijanskih pjesama — makar i bile proti Talijanom. Zdravo!

Podgradska posojilnica in hranilnica

registrovana zadruga z neomejenim poroštvom.

Št. 59.

Vabilo

na

občni zbor

Podgradske posojilnice in hranilnice

registrovane zadruge z neomejenim poroštvom

ki bode

v Podgradu

dne 28. maja 1899. ob 2 in pol uri pop.

v zadružni pisarni.

DNEVNI RED:

1. Poročilo starešinstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Potrjenje letnega računa.
4. Določitev nagrad, odškodnin in daril v smislu § 20 zadružnih pravil.
5. Izvolitev starešinstva, nadzorstva in razsodništva.
6. Eventuelni predlogi.

Podgrad, dne 15. maja 1899.

Staresinštvo.

Opazka: Ako bi ob določeni uri ne bil zastopan v smislu § 49. zadružnih pravil zakoniti broj zadružnikov, obdržaval se bode občni zbor z istim dnevnim redom, isti dan ob 3 uri popoludne, kateri sme brezpogojno sklepati.

(253) Poslovni broj 3. 39.

Dražbeni izrok.

Po predlogu Še p i č k a n a „Tonetov" po dr. Janežiću u Volovskom proti Juretu Sušanj od odn. nj. ležećoj ostavini zast. po kuratoru dru. Stangeru — biti će dne 3. julija 1899 p. podne na 11 sata u sobi br. 3. u Volovskom dražba nekretnina I. gr. k. ul. br. 270 k. u Brgi.

Nekretnine što se stavljaju na dražbu procienjene su na 648.47 n.

Najmanja ponuda iznosi for. 419.82 n. izpod ovog iznosa ne prodaje se.

Dražbeni uvjeti i isprave odnosećo se na nekretnine (izvadak zemljišnika, hipoteka, izvadak katastra, zapisnici o procjeni itd.) mogu se razgledati kod dolje nazučenog suda kroz uredske sate u sobi br. 3.

Prava, što bi dražbu učinila nedopuštenom, imaju se prijaviti sudu najkasnije na dražbenom ročištu, prije nego li zaključe dražba, jer inače ta prava neće se više moći isticati u pogledu samih nekretnina.

Lica za koja su sada osnovana ili će se tekom dražbenog postupka osnovati prava ili tereti na nekretnini, koja nestanuju u području dolj naznačenog suda, ili nijesu naznačili kakva punomoćnika nastanjenog u mjestu suda, obaviesti će se o daljim zgodama dražbenog postupka samo oglasom, što će se na Sudu pribiti.

C. k. kotarski sud Volosko, odio VI.
dne 2. maja 1899.

Poziv

na

glavnu skupštinu

„Istarske posujilnice v Puli"

registrane zadruge na ugranićeno jamčenje.

Zadrugari pozvani su na osmu redovitu skupštinu, koja će biti u **nedjelju dne 21. maja u 10 sati prije podne** u velikoj dvorani „Pryog istarskog Sokola" u Puli.

RAZPORED:

1. Izvješće i obračun za upravnu godinu 1898.
2. Izvješće nadzornoga odbora. Od nadzornoga odbora odobreni obračunni za godinu 1898. izloženi su na ogled zadrugarom u društvenoj pisarni (Via Giulia 5 prizemno).
3. odluka o porabi čistoga dobitka.
4. Izbor starješinstva, nadzornog odbora i društvenog suda za vrieme do devete redovite skupštinć.
5. Što koji predloži.

Pula, dne 8. maja 1899.

Opazka: Na skupštini treba da je zastupana barem jedna desetina svih zadružnih dielova. Za slučaj, da no bude toliko zastupanih, biti će skupština isti dan po podne u 3 sata, bez obzira na broj. Svaki zadrugar može ovlastiti pismeno drugoga, da ga zastupa na skupštini.

G. Piccoli,

dvorski dobavljač

Nj. Svetosti pape

Lava XIII

ljekarničar „pri angelu"

u Ljubljani, Dunajska cesta.

Željeznato vino.

Kemične analize odličnih strukovnjaka, koji su u

željeznatom vinu

ljekarničara Piccoli-a u Ljubljani uviek potvrdili navedeno množtvo željeza, jesu najboljim dokazom, te pružaju najveće jamstvo za njegovo djelovanje.

Ovo vino je dobro za **slabokrvne, nervozne, te za osobe usljed bolesti oslabljene, za bliedu, mršavu i boljihavu djecu.**

Cieno staklenki od ½ litra 1 for.

Naručbe se razašilje kretom pošte; poštarinu plaćaju naručitelji.

Poziv.

„Družba sv. Cirila i Metoda"

za Istru

održavati će

25. maja 1899. u 4 s. poslie podne

u prostorijama „Zore" u Opatiji

svoju redovitu glavnu skupštinu sa sliedećim

DNEVNIM REDOM:

1. Pozdrav i komunikacije predsjedničtva.
2. Čitanje zapisnika o prošloj glavnoj skupštini.
3. Izvješće tajnika.
4. Izvješće blagajnika.
5. Izvješće nadzornog vieća.
6. Možebitni predlozi.

Svi prijatelji družbe pozivlju se ovim najučtivije, da ovoj skupštini po mogućnosti prisustvuju.

Ravnateljstvo.

PAVAO BARICH

razašilje uz poštansko poujetje paketa po 5 klg. sve franko do mesta opredieljenja

KAVU

Santos	finu	1 K. for. —.94
„	najfiniju	„ 1.04
S. Domingo		1.26
Portorico	finu	1.42
„	delicio zrnje	1.58
Moka	izvorna	1.46
Cuba	posebna	1.70

Prsni Čaj ●●●● ●● za „Učke-Gore"

Izvrstni, domaći ljek proti kašlju, nakladi ili prsnom kataru; proti hripavosti i pomanjkanju glasa.

Cijena 50 para

Ljekarna i Pharm.-Kemijski Laboratorij

L. GHERSETICH

Volosko — Istra.

THE GRESHAM

Englesko osiguravajuće družtvo na životu Londonu

Aktiva družtva do 31. decembra 1897	Kruna 159.997,579.—
Godišnja uplata premija i interesa do 31. dec. 1897	„ 28.823,375.—
Izplaćeno na osiguranja i interesa od postanka družt. (1848),	„ 343.860,067.—
U godini 1897. izdano 7468 polica za glavnicu od	„ 67.331,351.91

Prospekti, cjenici i u obće sve druge informacije šalju se badava, ko god pismeno zapita od dolje imenovanog zastupstva, koje dopisuje u svijem jezicima.

Glavno zastupstvo u Trstu

Via del Teatro, N. 1, Tergesteo, Scala IV.

(Traže se svuda dobri agenti i zastupnici.)

C. kr. priv. austrijskoga Kreditnoga zavoda

za trgovinu in obrt v Trstu.

FILIJALKA

Novci za vplatila.

V vrednostnih papirjih na

3-dnevni izkaz 2½%

3-mesečni „ 3%

6-mesečni „ 3½%

V napoleonih

brez obrest

Sprejemajo se v pohranoto vrednostni papirji, stari ali novi, bregi denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Nakaznice brzojavne nakaznice izplačuje na Dunaju, Pragu, Peštu, Brnu, Lvovu, Trstu, Reki, Zagrebu, Amsterdamu, Berolinu, Frankfurtu, Hamburgu, Londonu, Parizu, Curihu in v drugih mestih — provizija po dnevnem kursu.

Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohranu. Tekoči računi. Kredit na dokumente v Lombardi. Eskont menic.

Menjalnica. Prodaja in kupčija devizov, bankovcev, kuponov, srebra in zlata.

Kupčija in prodaja državnih papirjev, srečk, delnic in obligacij.

Okrožni odbor. Izplačuje kupone in srečke vsakovrstnih državnih papirjev brez odbitka.

Prodajni. Tekoče listine po dogovoru. Kredit na dokumente v Londonu, Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provizija po dnevnem kursu.

Pserhoferovega

Ljekarna k „zlatnoj državnoj jabuci"

Beč, I., Singerstrasse broj 15.

I. Pserhofera pilule za čišćenje

izkušano, lahko probavljajuće od mnogo ljećnika občinstvu preporučeno kućno sredstvo.

Ove pilule so one iste, koje su već od mnogo stoljeća pod imenom „pilule za čišćenje krvi" občinstvu poznate i koje se prave samo u ljekarni k „zlatnoj državnoj jabuci" Beč I. Singerstrasse broj 15.

Od ovih pilula stoji: 1 kutija sa 15 pilula 21 nvč., 1 zamet sa 6 kutija 1 for. 5 nvč.

Ako se prije pošalje dotični iznos, stoji franko: 1 zamet pilula 1 for. 25 nvč., 2 zamota 2 for. 30 nvč., 3 zamota 3 for. 35 nvč., 4 zamota 4 for. 40 nvč., 5 zamota 5 for. 20 nvč., 10 zamota 9 for. 20 nvč. (Manje od 1 zamota nemože se poslati).

Umoljava se, da se izrično zahtjeva „I. Pserhofera pilule za čišćenje" i da se na to pazi, da nosi pokrov svake kutije ime „I. Pserhofer" i to crvenom tintom košto i poduka glede porabe.

Balzam za zimu od I. Pserhofer-a 1 lonac 40 nvč., franko 65 nvč.

I. Pserhofera krpuljev sok za ljećenje. Jedna flašica 50 nvč.

I. Pserhofera Kropf-balsam 1 flašica 40 nvč. franko 65 nvč.

Stollovi Kola-Preparati izvrstno sredstvo za ljećenje želudca i nerva, 1 liter kola-vina ili Elixira 2 for., pol litra 1 for. 60 nvč., četvrt litra 85 nvč.

I. Pserhofera gorka tinktura za želudac (grije i sv. životna esenca) po lagano raz. Ugodno sredstvo za ojačavanje želudca.

na želudac kad bi slabo probavlja. Cijena flašici 22 nvč., 12 flašica 2 for.

I. Pserhofera balzam za rane 1 flašica 50 nvč.

Tanochinin-Pomada od I. Pserhofera najbolje sredstvo za rastu vlasi, 1 kutija 2 for.

Obiz za ljećenje rana od prof. Steudel-a, 1 lončić 50 nvč., franko 75.

Sol za posvemašnje čišćenje od A. W. Ulrich-a domaće sredstvo proti slabo probavi, 1 paket 1 for.

Osim ovdje navedenih preparata, nadje se ove u austrijskim, novinama oglašene tuzemne i inozemne farmaceutičke preparate djelomice u zalihi, djelomice se ih, ako ih nema u zalihi, najbrže i najsiguinije pripravi.

Pošiljke po pošti obavljaju se najbrže, ako se prije pošalje novac, veće naručbe također poštanskim pouzećem.

Ako se prije pošalje novac (najbolje poštnom naputnicom) stoji poštarina mnogo manje nego sa poštarskim pouzećem.

Broj 18. U Trstu, 25. maja 1899. Godina XXX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku ili po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskim naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list ne dođe na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari.“ Nar. pod.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku, osim 2. febrara, 6. aprila, 11. maja, 1. junija, 29. junija, 2. nov. i 28. dec. Netiskani dopisi se nevraćaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 nč.

Uredničtvo nalazi se u ulici Farneto broj 14.

Odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić.

Tiskara konsorcija lista „Edinost“ ulica Carintia br. 12 u Trstu.

Sjetite se

„Družbe sv. Cirila i Metoda“

za Istru!

Doli karte!

Zastupnici hrvatskoga i slovenskoga naroda u Istri moradoše izostati iz zemaljskog sabora, koji ove godine zasjeda po milosti... visoke vlade u Kopru, a nisu niti mogli učiniti drugo, kad je talijanske nasilje takovo i fanatična nesnošljivost tako drzovita, da oni nemogu razviti valjanoga rada ter dignuti svoj glas u korist puka, koji jih je tamo poslao. Njima, koji zastupaju većinu istarskoga puka, nedaje se govoriti jezikom te većine, ter se žviždanjem i tulenjem udušuje svaku njihovu rieč, dočim su s druge strane izključeni iz svih saborskih odbora, tako, da im je onemogućeno svako djelovanje u saboru.

Naše prijatelje (!) Talijane mi pojmimo: oni osnivaju svoje pravo na nasilju, pod vodstvom židovskog liberalizma, i postupaju tako kao da se nebuje u Austriji nikoga. Zato dokle mogu nastoje, da uguše svaki vapaj našega naroda u Istri, svaku kretnju protivnu svojim idealom sprdajuć se bahato sa zakonom i jasno izraženom voljom svietle krune. Znamo inače, da ti naši za nevolju susjedi srtaju u svoju propast, kojoj su naravnim zakonom osudjeni, jer kudgod hoće, da se maknu iz svojih gnjezda, moraju stupiti na hrvatsko zemljište, obkoljeni kao što jesu sa svih strana hrvatskim i slovenskim narodom.

Ali što nerazumijemo u tom, jest ponašanje središnje vlade, one, koja se pokazuje kao da je posve pasivna na sve lopovštine, što jih proti nama počinjaju talijanaši, one, koja mazi i tetoši zmiju otrovnicu u svojem njedru.

Tko će da razumije takovu politiku: u Beču »mili moji, dragi moji«, a u Trstu: »nepoznamo Vas«. Njegovo Veličanstvo šalje pozdrav saboru u oba jezika, a vladin zastupnik g. Fabiani ni da bi pisnuo hrvatski u saboru, kad odgovara našim. Ministri zajamčuju najbolji mir i red u sabornici i izvan nje, a predsjednik g. Campitelii, koga imenuje kruna usljed predloga ministarstva, brani fakine na galeriji, te se ruga s hrvatskimi zastupnici. Vlada u Beču daje hrvatske stenografe, a predsjednik sabora izjavlja, da nepozna drugih stenografa osim talijanskih. I tako bi se moglo nabrajati do sudnjega dana, al koja odatle korist? Martin u Zagreb, Martin iz Zagreba. U Beču će nam opet obećivati to i ono, dobacit liepih rieči, iznesti više razloge, a u Primorju ostati će sve i nadalje po starom. Neće nam se dati škole, tjerati će nam se jezik iz crkve, imenovati će se činovnike, koji nepoznaju našega jezika, baratat će se s našom kožom kao s tudjom, dieliti će nam se občine, koje su naše, a ostaviti će se u miru one, u kojih šaka Talijana može vladati našim pukom; provadjati će se izbore po starom kalupu, uredovati će se samo talijanski. tlačiti će nas se i prezirati kao do sada..... i medju tim zahtjevati od nas težki danak u noveu i krvi.

Nije li to liepo i pravedno, nije li to dostojno moderne države, koja ima najliberalnije temeljne zakone... za nas na papiru?

Ali gospoda nam još poručuju: »zašto ste vi hrvatski i slovenski zastupnici otišli iz sabora? Ta nisu vas nikoga još ubili tamo?«

Bogme, tako umuju u visokih krugovih i upućuju u tom smjeru u Beču, a nevide kamo sve to vodi.

Kako će ta igra svršiti, kakav li će biti uspjeh tega postupka? Mi doista nerazumijemo tajne visoke politike, ali ipak bi trebalo, da se stvar svede na čisto, da znamo na čemu smo. U toj neizvjestnosti nemože se dalje živjeti. Recite nam vi, odlučujući krugovi, što ste naumili s nama. Jesmo li osudjeni, da umremo ili da živimo, da nas tudjin proguta ili da ostanemo udo hrvatskoga tiela? Doli dakle karte!

Nu nije samo na žalost središnja vlada, koja na nas nepazi, jer nas i ista naša braća puštaju ograničujuć se na slabašnu moralnu pomoć, što nam ju daju kojim novinarskim člankom Istina je to gorka, grozna, težka, ali valja ju reći, valja da nevaramo sami sebe. Mogli bi opetovati što smo već često rekli o Banovini, al pustimo ju; mogli bi zvati braću česku i poljsku, al sit gladnomu nevjeruje; s bližnjom braćom se porazgovorimo, da vidimo kako nam pomažu dvie posestrime Kranjska i Dalmacija. Med njima smo kano u zibci, i samo malo bi trebalo, da nam budu od pomoći. Zašto nepokušaju jednom ta naša draga braća, da učine jedni s Talijani a drugi s Niemci ono, što čine s nama naši neprijatelji. Mi bi u istinu rado čuli, što bi vlada rekla. kad barun Schwegel u Ljubljani ili vitez Trigari u Zadru ne bi mogli do rieči u svojem jeziku pred saborom; kad bi zemaljski odbori u Ljubljani i u Zadru tjerali onakvu politiku, kakvu tjera istarski; kad bi tamošnji predsjednici gazili carsku besjedu i zlorabili pouzdanje krune poput gosp. Campitelli-a!

Na glavnoj skupštini političkoga družtva »Edinost« pred dvie godine doviknuo je zastupnik Spinčić vladi: morituri te salutant. Po svoj prilici taj uzklik nije ganuo vladu nimalo, i mi ga upravljamo braći našoj dalnjoj i bližnjoj: morituri vos salutant! Da, na umoru smo; iz limba smo stupili u pakao, iz tuge u nevolju, gore nam je nego ikad, zlo i naopako!

Visokoj vladi dovikujemo: doli karte! da se vidi je li igra poštena, a braći našoj: pazite, da ne bude prekasno!

Stara igra.

Skoro nikad nečitamo službenoga lista c. kr. zemaljske vlade u Kranjskoj «Laibacher Zeitung«. Čitali smo ju dne 20. t. mj. i naletili u njoj na viest iz Primorja. U njoj se veli, da se «Edinost« trudi dokazati kako je u Primorju grozno stanje za Slovence i Hrvate; pak se onda odmah dodaje, da «Il Piccolo« posve protivno piše, to jest, kako je grozno za tamošnje Talijane.

U toj viesti je kratko označena stara igra, koja se tjera u Primorju već nekoliko godina sustavno, naumice. Kad se Slovenci i Hrvati tuže, i to na temelju činjenica, kad iznašaju krivice i zahtjevaju pravicu, onda se dižu talijanske novine i talijanski zastupnici, kako je njim krivo, kako su oni tlačeni, a da pri tom nenavadjaju nikakvih činjenica, ili samo kakve malenkosti, gdje njim se tobože što krivo čini, i to dakako po njihovom čefu. Počeli su to po izričnoj želji i naputku stanovitih vladinih čimbenika, i rade to sporazumno s njimi. Čine to u svrhu, da olakšaju posao vladinim čimbenikom, da ovi mogu na gori i u javnost reći: tuže se jedni i drugi, mi se nalazimo na pravu, srednjem, putu.

Pri tom se neizpituje pritužbe jednih ni drugih, da li su naime istinite, osnovane, nego se na prosto baca sve u jedan koš sa spomenutom primjetbom.

Eto i u gornjoj viesti potvrde toga postupka. «Edinost« se tuži, i navadja činjenice, radi kojih se tuži, i odnosne pritužbe su posve opravdane. Al na to se neglеda, već se samo veli, da se i «Il Piccolo« tuži, nepitajuć, da li i koliko opravdano. I tim se pravica svršava.

Hrvatski i slovenski zastupnici cielog Primorja tuže se i u zadnje doba. Njim je onemogućen rad u saborih, njih se prieči ćak i govoriti. Krivice, koje se dogadjaju hrvatskom i slovenskom narodu su u nebo vapijuće u očijuh svakoga pošteno mislećega. Obzirom na istarski sabor n. pr. navedene su u proglasu hrvatsko-slovenskih zastupnika na izbornike i narod, a druge vidi, i čuti svaki čestit Hrvat i Slovenac.

Na što se tuže talijanski zastupnici Istre, to se može medju ostalim viditi iz njihovih interpelacija i iz povoda, radi kojih napadaju cesarsku vladu.

Interpelirali su cesarsku vladu radi toga, što vjeroučitelj na jednoj pučkoj školi u Lovranu podučaje vjeronauk u hrvatskom jeziku. On to čini u prvih razredih, gdje tamošnja školska djeca upravo ništa talijanski nezmadu, gdje jih mora podučavati hrvatski, jer drugače nerazumiju. I kako je neopravdana tužba talijanskih zastupnika proti tomu, tako je opravdana na temelju svih mogućih zakona cielog svieta tužba hrvatskih i slovenskih zastupnika, da ima u Istri na tisuću hrvatske i slovenske djece, koju se milom ili silom podučaje nesamo vjeronauk, nego sve školske predmete u talijanskom jeziku.

Italijanski zastupnici interpelirali su cesarsku vladu i radi toga, što da se prisilno utjeruje prinose za hrvatsku školu u Humu; ustrojenu za tamošnju hrvatsku djecu. Mi neznamo, da li se to tjera i kako. Ali ako i bi se, to bi bio samo jedan slučaj, i posve opravdan; dočim ima sva sila slučajeva, gdje talijanske ili talijanaške uprave posve neopravdano utjeruju prinose od Hrvata ili Slovenaca za talijanske škole, ustrojene za hrvatsku djecu; i dočim se već godine i godine utjeruje školske namete i od onih naših, koji škola neimaju.

Italijanski zastupnici interpelovali su cesarsku vladu i radi tobož nezakonito provedenih izbora u Višnjanu. Sva ta nezakonitost obstoji u tom, što je kod tih izbora propala talijanska stranka. Koliko se nezakonitosti počinja kod svakojakih izbora na štetu Hrvatom, o tom bilo je toliko govora, to je tako poznato, da bi bilo suvišno nabrajati pojedine.

Jedan talijanski zastupnik nazvao je sramotom i infamijom; namjeru vlade, da se ustroji hrvatska gimnazija u Pazinu. To je dakle krivica Talijanom, kakve izrnze bi mi morali rabiti, kad bi htjeli kako treba označiti činjenicu, da 185.000 Hrvata i Slovenaca neima ni danas gimnazije u svojem jeziku; te dalnju, da istarski zemaljski odbor i istarska saborska većina, uz predhodnu privolu cesarske vlade, ustroja talijansku nižu realnu gimnaziju u Pazinu i to na troškove pokrajine, na troškove takodjer Hrvata i Slovenaca, premda imadu svoju gimnaziju u Kopru.

Jedan drugi njihov zastupnik postavio je predlog i obrazložio u govoru, u kojem je pala rieč, da Istra pripada Italiji, po kojem bi se imalo zapriečiti tobožnje izpačivanje obiteljskih imena u župničkih maticah. Njemu i njegovim drugovom čini se krivica, ako li njeki župnici hrvatska imena hrvatskih obitelji hrvatskim pravopisom pišu. Kolike se istinske kriviče čine Hrvatom i Slovencem, kad mnogi župnik ili u obće dušobrižnik izkrivljuje njihova obiteljska imena; kad neće, da njim krsti djecu, da jih vjenčava, da mrtve nepokapa hrvatskim ritualom, kako je to dozvolom sv. Stolice stotine i stotine godina bivalo: kad neće, da njim u njihovom jeziku propovjeda; kad jih ćak sili, da talijanski i mole.

Razni talijanski zastupnici napadali su najžešćimi izrazi cesarsku vladu, medju ostalim i za to, što ona neobrazlaže svojih osnova. I to je njim velika krivica! A kakve tek istinske krivice se dogadjaju Hrvatom i Slovencem, kad se predlaže n. pr. zakonska osnova o školskih taksah bez ikakva obrazloženja; kad se bez ikakva razloga paće očito, da se uniše njeke hrvatske občine predlaže njihovo dieljenje; kad se predlaže i zaključuje, da se neda novca za zatiranje trsnoga sušenca; kad se sve moguće radi, da se duševno i materijalno uniši naš narod.

Talijani su u gori navedenom pokazali, kakve njim se tobože krivice gode. Mi smo njim suprotstavili njekoliko istinskih krivica. Nebi jih svršili nabrojiti cieli dan, kad bi htjeli sve krivice navesti, koje se dogadjaju hrvatskomu i slovenskomu narodu. Naveli smo samo one njeke za primjer, glavno za to, da pokuženo, da nije dosta reći: tuže se jedni, tuže se drugi — pa iz toga zaključivati, da c. kr. vlada pravo radi. Treba izpitati, što je krivica, i koliko jedanim i drugim, pak odstraniti ju onalje, gdje u istinu jest.

Nego toga neće se, da se kod nas čini. Kod nas se igra staru igru, samo da se krivice počinjene na našem narodu neodstrane.

Da se to sustavno, odgovorno radi, vidi se iz rečene službene novine Kranjske vlade, a potvrdjuje to i polusluženbeni bečki «Fremdenblatt«, koji u istom smislu piše.

Mi neznamo čim drugim zaključiti ove redke, nego da uzkliknemo: kad će već jednom svršiti takova neoostojna igra?!

Uzorna talijanska uprava!

Boljun 20. maja 1899.

U nekoliko brojeva nanizali smo čitateljem gomilu pogriešaka iz računa prijašnje talijanske uprave naše občine, te smo tim mislimo dostatno doknzali, da talijanski upravitelji nisu pošteno radili i da je nesretna »influenca« duboki koren uhvatila bila u svim poreznim občinam. Mogli bismo još veliki broj sličnih pogriešaka nanizati, ali obećali smo u početku, da ćemo biti što moguće kratki, pa pripušćamo to c. k. državnomu odvjetničtvu u Rovinju, da ono iztražuje, pa da izreče svoj sud vrhu te »uzorne talijanske uprave«, koja pokazuje gnjilobu, truležu, koji se u talijanskoj stranci nalazi i drugdje u Istri.

Po našem skromnom sudu jasno je iz objavljenih činjenica, da se je za vriemo šestgodišnjeg načelnikovanja Mattiassicha u obć. upravi na sve moguće načine u kazneni zakon diralo. Tuj se šaralo, varalo, mazalo, muzlo, zanemarivalo, zabušivalo, dielilo, kvarilo, pilo, jelo, slabo gospodarilo, jednom rieči nepošteno radilo.

Odmah u prvom broju naših dopisa pozvali smo talijanske novine, da otvore svoje stupce, pa da nam oprovrgnu što pišemo; do sada mukom muče. A šta bi i odgovarale na nepobitne činjenice? Svojim mukom potvrdjuju istinitost navedenih činjenica. Pozvali smo i zemaljski odbor, da predloži saboru, da stvori zakljućak, kojim se ustanovljuje za občine u Istri »nadzirateljni ured«, koji bi imao svrhu, da zapriječi dalnja pronevjerenja u talijanskih obć. upravah. Odbor taj se medjutim radje bavi pismom predsjednika talijanskog sabora, pisanog svomu istomišljeniku tršćanskomu načelniku. Odbor bavi se kako da razdieli pazinsku občinu, kako da sagradi u Pazinu nepotrebnu talijansku gimnaziju na trošak izsisane siromašne Istre i t'm zadale zadnji udarac istar. seljaku, a pušću, da se občinska dobra po miloj i dragoj volji raztresaju.

Gdje leži uzrok, da se pod Mattiassichem tako slabo gospodarilo? Talijanska stranka ovdje pripisuje sve te »marune« debelo i drobne neukosti, neznanju Mattiassicha kao načelnika. Da je i neukost i neznanje igralo ovdje možda donekle svoju ulogu, priznajemo i mi, al uz neznanje pridajemo, da je uzrok tolikim kažnjivim činom razmaženost, pokvarenost, lakomost, koja se bila utjelovila sa osobami, koje su bile na upravi; zanemarena službena dužnost i zloba je tuj po sriedi. Kako si inače tumačiti tolike i toli velike pogriješke? Mattiassich je doista prosti seljak, ali znade dobro čitati i pisati. Talijanska stranka drži ga za razumnog čovjeka, pa ga zato i po dvakrat birala načelnikom. Da bi bio Mattiassich neuk, mogli bi se donekle u obzir uzeti tu njegovu neukost i neznanje. Da nije bio Mattiassich ujedno i blagajnik, mogli bi se ga donekle izpričati, ali budući on vješt čitanju i pisanju, budući je on bio sam blagajnik občinski, nemože se izgovarati, da nije znao kako se vode obć. dnevnici ili giornali. Krivnja pada jedino na njega. On je utjerivao novace; on ga izdavao, pa je lahko mogao zaviriti u dnevnik dali je tajnik svaki dohodak upisao, a kad je trošio, mogao je od stranke zahtjevati namiru. Tko da ga u tom izpriča? Jedino strašču zasliepljena talijanska stranka, dočim će svatko, koj je nepristran, osobito sudac, takove zloporabe i nedostatke što oštrije odsuditi. Da su se u računima potkrale malenkosti, lahko bi se ga izpričalo, ali za onakove svote i stavke, kakove smo nanizali i koje su se toliko krat opetovale, moramo kazati, da su hotimice učinjene. Da se izpriča Mattiassicha radi neukosti, onda bi se moralo i svakoga budućega načelnika, koj bi novce pronevjerio, izpričati, jer jednog doktora neće Boljun nikada imati za načelnika.

Sada pitamo: jeli se moglo tom sleparenju prije na put stati? Moglo se, samo je trebalo stalne volje, bez obzira, da se čovjek zamjeri Petru ili Pavlu. Kako se je sada ušlo u trag sleparij, moglo se i prije; trebalo je samo odlučnosti. One pijavice, koje su se bile za obć. stolicu uhvatile pa obć. krv sisale, trebalo je prije skinuti. Da nebi bilo sadašnje zastupstvo ništa drugo učinilo, ako ne to, da je ušlo u trag sleparenju, te tim zapriečilo dalnje upropašćenje občine, dosta bi bilo učinilo. Bio načelnik u buduće koj mu drago, lebdit će mu uvjek ovo pred očima. Više se neće u ovoj občini tako mućuhinski postupati i gospodariti tako nepošteno.

U našoj občini nemamo svjetovne inteligence; sami smo seljaci. Ima medju nama razumnih osoba, nepokvarenih, poštenih od glave do pete, ali — znanje manjka. Izabrati u naše občinsko zastupstvo 18 seljaka jest, čini nam se, isto, što izložiti ladju sa 18 putnika na sred mora na milost valovima bez okretnog kormilara. Občina je takorekuć ladja nakrcana putnicima, koji k jednom stanovitom cilju putuju; izloži tu ladju na sred pučine morske valovima a bez kormilara, ladja će sa putnicima utonuti. Birati same seljake u zastupstvo geslo je veleč. g. Matičić-a. Neka nam oprosti velečastni ako mi toga mnienja nismo. Mi smo dapače protivnog mnienja, a to je: kad neimate medju svietovnjacima muževa, koji bi vam tom ladjom upravljali, a vi radje nego da se utopite, birajte i svećenike u zastupstvo, koji neka sreem i umom rade za korist občine i svih občinara.

Da je imao Mattiassich uz bok ma bilo jednog čestitog svećenika, nebi ga sada tolike skrbi trle. Tko je odkrio Mattjassich-eve marune? Tko drugi nego svećenici? Komu se imadu občinari zahvaliti, da se občinskim imanjem ne raztresa kako prije? Jedino svećenikom i onom djelu pučanstva, koje jih je u tom podpomagalo. Kako da prosti seljak odkrije takove sleparije, kad neima za to dostatna znanja?

Ili zar misli veleč. g. Matičić, da je tim već učinio svoju dužnost, ako vrši samo ono, što mu njegov stariš u crkvi nalaže? Ne, jer ne samo »kar veleva mu stan, ampak kar more, to mož je storiti dolžan!! Ako se pak velečastni ne čuti sposobnim zato, neka barem ne širi tako pogubne misli, koje mu stalno na čast ne služe, i koje mu stalno neće pribaviti većeg ugleda. U obć. zastupstvo treba birati muževe poštene, nepokvarene, razumne, nesebične, to jest one, koji ne gledaju u občini svoju vlastitu korist; osobe stalne, nepodmitljive; osobe, koje ne mienjaju dlaku svake godišnje dobe; ljude s kojima vjetar ne ljulja kao trstikom; osobe, koje ljube svoj narod, svoj jezik i koji su kršćanskog ponašanja. Svaka stranka neka nastoji, da izruči obć. dobra takovim muževom. Hvastaju se ovdješnji »fatorirani« talijani i njihove podrepnice, da će opet zamjeniti hrvatske »protokole« sa talijanskimi. Zalud vam trud, vi zagovornici i dionici debelih i drobnih »maruna«. Zamjenili biste radu, vjerujemo vam, naše poštene knjige, naše čiste račune sa onimi knjigami i računi, koji se nalaze u Rovinju na c. kr. sudu. Vjerujemo, da vas želja vuče za obć. jaslami, ali vjerujte nam vi talijanaši boljunski i podrepnice vaše, da tu jasla za vas više nisu. Pozdravljamo vas i kličemo vam: do vidova kod izvora!

Uzajemno osiguranje blaga (marve).

Nekoje naše kotarske gospodarske zadruge počele su praktično provadjati uzajemno osiguranje blaga, osobito krava, volova i krmaka, što je vrlo hvalevriedno i za narodno gospodarstvo od velike koristi.

Da pokažemo kako se u tom obziru radi u drugih naprednijih državah, navadjamo niže jedan primjer od napredne Belgije, što ga nalazimo u zadarskom »*Gospodarskom Poučniku*« od dne 16. t. mj. Eto, što kaže u glavnom rečeni list o osjeguranju blaga!

Od davne davnine brinuli su se narodi Europe i Amerike, da pronadju praktično sredstvo, kojim bi obezbiedili gospodare od velikih šteta, što trpe od izumiranja blaga.

U Belgiji, u pokrajini Brabant, ustanovljeno je godine 1882 jedno pripomoćno družtvo za izmjenično podpomaganje družinara, kojima pogine blago od bolesti ili nepogoda.

S početka se je država na temelju postojećih zakona protivila ustanovi ovakovog družtva, ali je usljed izjave vrhovnog predsjednika komisije za tumačenje zakona, najzad popustila.

Usljed prestale zabrane sa strane vlade, ovakova družtva za izmjenično osiguravanje blaga širila su se polahko, jer je svaki izčekivao, da vidi izpadak praktičnih kušnja. Do g. 1892 nije bilo ustanovljeno nego sedam ovakovih družtava.

Ovaj slabi napredak bio je osokolio vladu, da zasnuje osiguranje blaga sredstvom pokrajinskih blagajna, ali je vlada našla radi toga kod svih odpora, te je morala najzad popustiti odporu; a od godine 1894 podupire ova uzajamno osiguravajuća družtva sa blago, i ako razmjerno malenimi svotami. Dapače su zakonom od 24. junija 1894. ova družtva formalno priznata kao zakonite ustanove.

Dosad ima u Belgiji 279 družtava za izmjeničpo osjeguravanje blaga, koja družtva broje 27.235 družinara. Po zadnjem izkazu bilo je osigurano 75,893 glava blaga za svotu od 23,960.642 franka.

Godine 1897 platila su družtva svojim družinarom štete za poginulo blago 139.384 franka, koja je svota bila pokrivena dužnostnimi doprinosi družinara u iznosu od 146.377 franaka, i sa vladinom podporom u iznosu od 15.686 franaka.

Pričuvna glavnica svih 279 družtava postigla je dosad svotu od 104.449 franaka.

Pošto je zakonom dozvoljeno, da se pojedina družtva mogu sdružiti u svezu, to u Belgiji svih 279 družtava pravi jednu svezu.

Viši odbor družtva za uzajemnu podporu za Belgiju izradio je za družtva za izmjenično osiguranje blaga pravila, koja je beližijanso ministarstvo za poljodjelstvo, dalo o svom trošku objelodaniti.

Koliko ima naš narod danas neprilike za osigurati blago! U obće i imali prilike, da ga osigura kod osiguravajućih družtava, koja razvijaju svoju djelatnost sa naše strane? Koje mastne interese mora narod plaćati, ako hoće, da osigura blago proti bolesti? Koliko je već liepih posjeda kod nas propalo radi toga, što je pošalina naglo uništila blago, jer se nije imalo sredstava, da se brzo doskoči i providi?

Bez dvojbe ovo uzajamno osiguravanje blaga, kako je u običajeno u Belgiji, jest prava providnost božja za gospodare, jer je najjednostavniji, najpraktičniji i najjeftiniji način osiguranja, a pobudjuje na skupnost i na obranu zajedničkih interesa.

Draga braćo Kastavci!

Mjeseca agusta lanjske godine odlučili smo mi Drenovčani, da ćemo dobrovoljnimi prinosi iznova sazidati posve jur razrušenu crkvicu Svih Svetih, koja se nalazi na osamljenom brežuljku nad Dolnjom Skurinjom.

Da tu svoju odluku, za koju se je htjela liepa svotica novaca, lakše i brže dovršimo, zaprosili smo za pomoć naše dobro i vriedne susjede Kastavce, osobito bližnje nam Hoste, Benčane, Skvažiće i Saršone. I nismo uzalud pokucali na njihova poštena vrata. Vi ste nam, braćo Kastavci, u toj priliki pokazali, da ste ne samo dobri kršćani, nego da ste nam dobra braća. Pomogli ste nam rado i obilno i mi vam na toj hrvatskoj ljubavi iz svega srca zahvaljujemo, a Svi Sveti, kojim na čast ste vi veselo segnuli u svoje žepove, neka vam obilno naplate vašu veliku požrtvovnost.

U isto vrieme držimo za svoju svetu dužnost javiti svoj Kastavšćini, u prvom redu našim dobrim pomagačem, da je crkvica hvala Bogu, posve dovršena i da će se svečano blagosloviti i poslie petdeset godina u njoj opet služiti sveta misa u nedjelju dne 28. tek. mjeseca maja.

U tu svrhu doći će u procesiji na Drenovu dobri puk Jelenjskisa svojim plovanom, gosp. Nikolom Polićem.

Pobožni puk iz Pehlina, Hosti i Škurinje dovesti će gosp. vjeroučitelj Mikuličić.

U devet sati sastat će se procesije u plovanskoj crkvi Drenovskoj, gdje će odmah služiti veliku sv. misu plovan Drenovski gosp. Ladić. Po dovršenoj sv. misi držat će odmah propovied Jelenjski župnik gosp. Polić, na daleko i široko poznat kao izvrstan propovielnik. Kada svrši pronovied, odvesti će združeni puk u procesiji k crkvici Svih Svetih prečastni gospodin dr. Kukanić, župnik i kanonik riečki. On će najprije blagosloviti crkvicu, a onda će uz pomoć više svećenika odpjevati veliku sv. misu. Po podne okolo četvrte ure bit će svečana večernjica u crkvici Svih Svetih. Kod te liepe svečanosti svirati će i za to naručena glasba.

Dočim Vam to, mila braćo Kastavci, s najvećim veseljem na znanje davamo, pozivljemo Vas, da nas ne zaboravite u nedjelju 28. t. m. nego da u što većem broju dodjete na Drenovu, da se svi skupa pomolimo Svim Svetim, da nam budu oni na pomoći u svih naših stiskah i nevoljah, ne bismo li kako njihovom pomoću odoljeli tolikim našim skupnim napastim, te dosegli bolji i ljepšu budućnost vremenitu i osobitu vječnu.

Dodjite dakle, braćo, u što većem broju, da se skupno pomolimo i veselimo!

Vaši zahvalni susjedi

Drenovčani.

Istarski sabor.

XI. sjednica dne 18. t. mj. Prisutnih 19 zastupnika. Predsjednik — dirnut — spominje smrt dvojice »uzornih« svećenika — Carla Cocianeich-a u Grožnjanu i Ivana Ivicha-a župnika — dekana u Oprtlju — »uzore ljubavi i patriotizma«. Zastupnici ustaju u znak sućešća.

Vladin zastupnik odgovori na interpelaciju zast. Scampicchio i drugova o pouci u vjeronauku u školi u Lovranu. On reče, da je školska oblast jednostavno trpila, da se podučaje vjeronauk u hrvatskom jeziku u prvih razredih dok se djeca uvježbaju u talijanskomu jeziku. (Oni ga dakle ne poznaju!? Op. Ured.)

Čita se interpelacija zast. Glezera i drugova na ministra željeznica u pogledu nereda na željeznici Pula — Kanfanar — Divača — Rovinj — Herpelje — Trst.

Čita se interpelacija zast. Scampicchio i drugova na cesarsku vladu radi tobožnjih agitacija ravnajućega učitelja Dragutina Mahnića u Šmarju?

Dopisi.

Iz Višnjana 20. maja 1899. Doznali smo, da su talijanski zastupnici u saboru u odsutnosti naših zastupnika interpelirali vladu gledo naknadnih občinskih izbora u Višnjanu, kod kojih su Hrvati pobiedili sa 5 glasova većine a proti kojim izborom taljanaši uložise utok. Da su naši zastupnici bili u saboru, bili bi sigurno l razjasnili stvar, no da sviet znade nešto potanje o njih, u kratkih ćemo ertah opisati ih. Vlada imade u rukama utok, izvješće občine, u kojemu su pobijene sve točke utoka, pak bi za to bilo suvišno tim bavit se, ipak ćemo dvie rieči progovoriti a taknut ćemo se i bivše uprave. Kod obćih izbora Hrvati su dobili dva tiela, a talijanaši jedno. Kako su pak nekoji obećivali složno raditi na korist unesrećene občine, u trećem su tielu Hrvati predložili dva talijanaša, ali odmah u prvoj sjednici pokazali su ovi koliko mare za občinu. Buduć teljanaša deset u zastupstvu, da zaprieče svaki spasonosni rad, počeli odmah praviti neprilike i odalečivat se iz sjednicah. Kad su vidjeli, da će se sjednice sa zamjenici moći isto držati, svi od prvog dadoše ostavku. Politička oblast je naredila, da se pozovu i svi dimisionarei i da se predloži globa onim, koji neimaju prava odreć se. Našla se je neka mudra glava, koja je znala prigovoriti odluci, s kojom ih se je pozivalo po naredbi političke oblasti, da ostanu u svojoj časti. Nego, kako nije bila navedena odluka poglavarstvena, sasuli u odgovoru sve znanje i svu finoću djedovske kulture, te je još neki zanešenjak imao obraza javno objelodaniti ju. Proti toj sjednici uložili su utok, a porečki odbor brzo ju uništio, jer da tobože nebijaše dovoljan broj za odlučivati. Sada proti tom zaključku zemaljskog odbora visi utok na administrativnom sudištu u Beču, i tu će se vidjeti, da li dvie trećine imadu pravo ili ne odlučivati. Kad su dali ostavku mislili su, da će zemaljski odbor razpustiti zastupstvo, ali pošto su Hrvati u svojoj spomenici na namjestničtvo odkrili stanje občine i nesretnu bivšu upravu, bili su razpisani odmah novi izbori za prvo tielo, u komu su Hrvati pobiedili, ali ne nezakonito, već zakonitim putem, kako je zahtjevala pravednost i — zakon. Izbori su bili provedeni zakonito, kako će se i sama vlada uvjeriti. — Umirovljeni učitelj neima prava glasa, za to je morao biti odbijen, a isto tako i oni, koji neplaćaju niti 10 forinta izravnog poreza, a bili su se postavili u prvo tielo. Mislili su, da neima zakona, koji bi zapriečio njihove nezakonitosti, misleći, da moraju dobiti samo zato, što su nezakonitim brojem upisani u listine, i da ih se mora zato i pripustiti k izborom. Nego računali su bez krčmara, a ti su računi kano da bi biti napisani na ledu. Svoje pristaše, bez dokazati koji su i koliko ih je, htjeli su, da ih se primi, dočim zakonite sljedbenike hrvatskih birača, koje su bili izkrivili po talijanšku, zahtjevali, da se ih odbije. Jedan, koji ne plaća nego desetak forinta poreza, bio se je dao uvrstiti kano da plaća preko petdeset, a povzan, da dokaže tvrdnju, donio je neke platežne naloge na svog oca, koji se zove istim imenom. Ali članovi povjerenstva niesu se dali tako lahko zasliepiti, te su i toga nametnika odpravili. Tako su dva brata došla glasovati, premda jedan od njih, koji sačinjava tu tobožnju tvrdku, ne plaća u ovoj občini niti pol helera poreza. Pojmivo je, da to talijanašem nije ugodno,

Dalje u prilogu.

Iz Kastavšćine, dne 23. maja 1899. Nedavno ste opet jednom javili, kako je ono pred dvadeset godina po prilici došao u občinu Kastavsku stvor jedan sa tajnom uputom, da dade občini Kastavskoj smrtni udarac (colpo di grazia), a taj smrtni udarac imao je nastati usled toga, da se ovo občinu razdieli u više občinah. Taj čovjek bio je poslan iz Poreča, dakle od Talijana. Čim se dakle govori o smrtnom udarcu sa strane Talijana, očito je, da se tim hoće uništiti ovu znamenitu našu občinu; občinu naime, u kojoj živi jedino puk našeg roda i jezika, u koju bi se usljed oslabljenja i osiromašenja kao što i radi prepirake izmedju občinara ušuljalo talijanstvo. U pojedinih občinieah bi nastala borba kod raznih izbora, a talijanaši se unapried vesele, kako bi mogli biti izabrani i u ovih stranah, osobito prigodom izbora za zemaljski i državni sabor, samo Talijani, kao na primjer Bartoli, Gambini, Bennati itd., i u kojih bi naši najveći narodni protivnici, Talijani mogli imati s vremenom najbolju žetvu na korist Talijanstva a na propast našeg roda, koji hrvatski govori.

Zadnjih godina došao je u tu občinu drugi stvor, koji je u neprestanom odnošaju sa Porečom, koji je bio dapače pred malo dana u Kopru, da se s kojim od naših protivnika rukuje, te koji radi osobito sada baš napeto skupa sa svojimi poznatimi pajdaši oko oživotvorenja ove paklenske talijanske namisli, oko razdioba ove naše občine. Taj čovjek, koji stoji na čelu ciele te agitacije, jest zlosretni Krstić, trgovac sa vinom na veliko, a bez vina.

Svaki čovjek nastoji, da mu ostane bar izvanjski čisto lice, a kakovo ima Krstić?

Dne 10. aprila 1899. nalazio se on u gostioni kod Andreta na Ricci sa više naših i njegovih Kastavaca. Od njegovih bili su Popić, Pilepić i Kalčić. Iza nastale prepirke izmedju jednih i drugih, približi se Krstić jednomu našemu, te ga umoli za notes ili bilježnicu, u koju da želi nešto važnoga upisati. Taj naš ga je poslužio, a Krstić je onda upisao sliedeće; »Nad ljudskimi trvenji jeste stvar, — jeste domovina. Zaboravi nazadjevice, spas naše. Ovo vlastoručno Krstićevo pismo može viditi svatko u notesu toga našega. Onom prigodom se dapače sabralo za »Bratovšćinu hrvatskih ljudi u Istri« for. 3:72, od kojih je jedan cieli forint Krstićev.[1])

Nu sasvim tim on nadaljuje agitaciju za diobu ove naše občine, koja dioba je inače neizvediva, kako je to jasno dokazano u knjižici: »Občina Kastav jedna, nerazdruživa«, ali koja dioba ipak muti glave njekolicine kastavskih občinara, te koja jim prouzročuje i troška i gubitka vremena.

Kad dakle Krstić tako radi, gdje mu je domovina, gdje spas?!

Pogledajte ga sada u lice pak recite nam malo kakovo je?

Da ga još bolje upoznate, evo vam darovne pogodbe, sklopljene izmedju njega i njegove s njim ne živuće, od njega zapuštene žene Ljudmile Krstić, Ova glasi::

»Darovna pogodba«.

I. Ja Ivan Krstić darujem causa[2]) srebrnjaka. mortis svojoj suprugi Ljudmili rodj. pl. Kružić sav svoj imetak budi u nepokretnosti, budi u pokretnosti. Nepokretnosti nalaze se u Dalmaciji u por. občini Zadar, kojih sam ja uknjiženi vlastnik, te sastoje od vinogradah, oranicah, vrta itd. Uzrok nazočne darovnice jest zahvalnost mojoj suprugi za njezinu njegu i brigu, koju je ona napram meni tekom našeg zajedničkog života izkazala. Nazočnom darovnicom neposredno nije nitko prikraćen, što ja neimam potomakah.

II. Ja Ljudmila Krstić rodj. pl. Kružić prihvaćam zahvalnošću ovdje učinjeno mi darovanje.

Irašćina, 4. veljače 1891.

Anton Debeljak s. r. svjedok. **Ivan †ić** s. r.

Josip Sanjek s. r. svjedok. **Ljudmila Krstić** s. r. rodj. pl. Kružić.

Akoprem je on učio zakone i premda je kao čovjek zakona morao znati, da pogodba izmedju muža i žene mora biti sastavljena od notara u notarskom obliku, — on ju je ipak podpisao sa **Ivan †stić.** Ovaj krst, ovaj križ je fatalan. On je prava osmrtnica pogodbe i ugovarajuće žene!

Da li vidite sada u pravom svjetlu ono lice? Držimo, da da.

Bog mu prostio griehe!

Iz Punta pišu nam 19. maja 1899. (Naše prilike). Ustrajnošću ipak se nešto postigne, tako i nama bjé učinjena pravica u toliko, što naš poštarski pečat mora nositi i hrvatsko ime «Punat«. Po pravu nebi imalo biti mjesta talijanskomu napisu, ali bolje išta nego ništa, jer do sada bijaše samo talijanski, kako da bismo bili u sredini ujedinjene Italije!

Državna doznačila nam je podporu od 2200 fr. obzirom na zle godine i siromaštvo, da je potrošimo u gradnju puteva. Naše zastupstvo odlučilo je i započelo graditi put od Punta do uška naše prostrane ali plitke luke u nadi, da će pomorska vlada, koja tvrdi, da bi odviše stojalo dubljenje uška, ondje učiniti lukobran za ovećo brodove i parobrod, koji bi imao dnevnice pristajati i tako olakšati občenje s Rickom, koli Puntarom toli Korničarom i Krajnom, a i svemu istočnomu djelu otoka Krka. U Kanajtu, biskupskomu posjedu, započelo se strukovno saditi amerikansku lozu. Već je uz trošak od preko 3 hilj. for. liepi komad uredjen, te ako bude to uspjelo, biti će našemu puku živo poticalo, da taj primjer sliedi i tako dodje u prijašnje blagostanje, kada se je obilovalo domaćim vinom, koga je sada posve nestalo. U tomu slučaju naši žilavi radnici, koji pojdoše trbuhom za kruhom, povratiti će se kući svojoj, pa će naš puk u nezaboravnoj uspomeni sačuvati presvietloga biskupa Mahnića i s tog pogleda.

Naša «Hrvatska Čitaonica« ne samo živi, već i junački kroči, jer slogom rastu i malene stvari. «Rodoljub« za podpore djakom sa geslom «prosvjetom k slobodi« — čvrsto se drži i dava već ploda, a nade je, da će u budućnosti biti sve to sposobniji za vršiti svoje poslanje. Ovih dana očutilo je ovo družtvo težki udarac, jer je nemila smrt pokosila u Zadru njegovoga začetnika popa Jura Maračića, koji je još za života utemeljio i jednu posebnu zakladu za podpore našim djakom. Za počastiti njegovu uspomenu, umjesto vienca, darovao je družtvu prečastni Dr. Orlić, kanonik — župnik u Krku 20 kruna. Ugledali se u svoga predsjednika i ostali članovi «Rodoljuba«, a osobito oni, koji su u rodu ili tiesnijem prijateljstvu bili s pokojnikom.

Uredovni sati c. kr. poreznih i sudbeno-depozitnih ureda Istre i Goriee traju od 11. junija 1899. u djelatne dane od 8 do 12 sati prije podne, zatim od 2 do 6 sati poslije podne; u blagdane pak od 8 do 12 sati prije podne. —

Novčani se promet pako na djelatne dane zaključuje u 5 sati poslije podne, na blagdane u 11 ½ sati prije podne a na posliednji djelatni dan svakog mjeseca u 12 sati. —

Nedjeljom i na Božić ne ima kod poreznog ureda novčanog prometa, te ostaje ured na te dane zatvoren; te dane se izplaćuju samo plaće, aktivni i mirovinski dohodci. —

Hrvatski sveučilištni gradjani za družtvo sv. Cirila i Metoda. Pod ovim naslovom čitamo u zagrebačkih novinah dne 18. t. mj.:

Jučer na večer sastao se u maloj dvorani zagrebačke streljane liepi broj sveučilištara, njih preko 100, da se dogovore o načinu, kako bi se hrvatsko občinstvo prenulo iz svoga sudanjega nehaja prema ovoj družbi, kojoj bi moralo posvećivati najveću skrb i pažnju. — Taj nehaj u jednu ruku, a u drugu sve veći pritisak irredente na našu braću u Istri, bio je ujedno razlogom, da se i naša omladina prenula, te uvidjela, da sadanji nemar prema ovoj družbi ne smije duže potrajati, ne čemo li, da naša istarska sirotinja ne postane žrtvom talijanaške pohote; nemar, koji hrvatskomu občinstvu tim manje služi na diku, čim veća pogibelj prieti pojedinim dielovima njegove domovine.

Viećanje, što no je potrajalo do kasne noći, odpočeo je predsjednik hrvatskog akad. podpornog družtva g. Slavo Dragić, razlažući dobar sat o žalostnim istarskim prilikama.

Kad Hrvati i Slovenci dobiju nuždan broj svojih škola, nestati će glavne poluge, kojom se talijanaštvo proti njima služi.

Nakon toga razvilo se živalno razpravljanje. — Konačno je ciela stvar predana privremenom odboru uz naputak, kako da poduzme nuždne mjere, te uz nalog, da o svom radu podnese što prije izvješće i da stavi konačni predlog. Sveučilištni naši gradjani latiše se ozbiljna rada i nadamo se, da će za kratko vrieme biti jedino na hrvatskom občinstvu, da se zajedno s njima uhvati u jedno kolo.

Slika i prilika glasovitog Karla Martinolicha, bivšeg urednika zloglasnog »Oslića«, koji je poginuo u Puli pred dvie godine, neoplakivan i nikim nesažaljivan. Tu sliku i priliku izdalo je na svoje troškove, a na zahtjev c. kr. kot. suda u Puli, slavno c. kr. poglavarstvo u Puli. Slika ta putovala je iz Pule u Rovinj, a odavle u Gorieu. Sada neznamo gdje se nalazi. Evo te slike popisane u izvornom njemačkom jeziku i u hrvatskom prevodu.

Br. 19169.

Slavnomu c. k. kotorskomu sudu

u Puli.

Obzirom na cienjenu notu od dne 9. t. mj. priobćuje se slavnomu c. k. kotarskomu sudu službeno - uljudno, da je Karlo Martinolich pok. Ivana iz Maloga Lošinja, 34 godine star, kao novinar doduše neporočan, što proizlazi iz ovdašnjih službenih podataka, nu on neuživa nit najmanje dobar glas, već je opisan kao intrigant, koji bi bio sposoban počiniti svako djelo iz koristoljublja, istodobno vrlo je lukav, te je znao do sada uviek kaznenom zakonu izbjeći. —

On je oženjen, nu bez djece, imade tiskaru, ali je inače tako pun duga, da nebi mogao podmiriti parničkih troškova u slučaju, da bude odsudjen.

Pula, dne 18. novembra 1897.

C. kr. kotarski poglavar:

Rossetti v. r.

Njemački opisana je ta slika ovako:

Nr. 19169

An das löbliche

k. k. Bezirks-Gericht

in Pola.

Mit Bezug auf die geschätzte Note vom 9. l. M. wird dem löblichen k. k. Bezirks-Gerichte diensthöflich mitgetheilt, dass Karl Martinolich selig. Johann aus Lussinpiccolo, 34 Jahre alt als Journalist zwar aus den hiorümtlichen Registern unbeanständet hevorgeht, aber keinen guten Ruf geniesst, sondern als ein Intrigantgeschildet wird, der um seines Vortheiles willen jeder Handlung fähig wäre, gleichzeitig aber sehr schlau ist und bisher die Klippen des Strafgesetzes immer zu umgehen wusste.

Der genannte ist verehlicht, jedoch kinderlos, besitzt eine Druckerei, ist aber stark verschuldet, so dass er im Falle einer Verurtheilung die Kosten des Processes und Strafvollzuges nicht tragen könnte.

Pola, am 18. November 1897.

Der k. k. Bezirkshauptmann

Rossetti m. p.

Po jednu kopiju ove krasne slike šaljemo svim Karletovim prijateljem u Istri badava i franko na stan.

Trnje s krune Isukristove. Francuski učenjak de Méli, koji je na glas izišao s proučavanja onih mučila, kojima su Isusa mučili, podastro je franceskoj akademiji izvještaj o trnju s krune Kristove.

Na početku našega stoljeća znalo se samo za 27 trna. Učeni se pisac bavi s onim trnjem, koje je uzeto s one svete krune, koju je 1239 godine vojvoda Balduin u Franceezku donio i koju je 1247. predao Ljudevitu svetomu.

Ovaj pobožni kralj sagradi posebnu kapelicu »Sainte Chapelle«, u kojoj je sveta krunu smjestio. Po generalu reda Dominikanca, Saint Vincent Ferrier, koji je živio u XIV. stoljeću, imala je sveta kruna 72 trna. De Méli spominje u svojoj študiji 60 trna, koje su, kako je dokazano, franceski kraljevi podarili knezovom, crkvam i samostanom ciele Europe. Sam Ljudevit, sveti razdielio je 23 trna, od kojih je mnogo popisanih u inventaru Ane Austrijske. Jedan trn, »trn škotski«, nosila je kraljica Marija Stuart vazda uza se, te ga je neposredno pred tim, što ju smaknuše, predala grofu northumberlandskomu; sada se čuva u Gentu.

Po iztraživanju de Mélievu bila je sveta kruna sastavljena od 2 diela, jedan bijaše bez trnja, koji se čuva u parižkoj crkvi Notre Dame, a drugi imao je na sebi onih 60 trna.

Smrtna osuda Isusova. U kapelici u Caserti (u Italiji) nalazi se mjedena ploča, na kojoj je u židinskom jeziku urezana smrtna osuda Isusova. Ova je ploča naljena okolo god. 1280 u Akvili, u njekdašnjoj napuljskoj kraljevini, prigodom nekog iznašanja. Zatim je bila mnogo vremena sahranjena u kutiji od ebanovine u sakristiji samostana kartuzijanskog reda, koji je blizu Napulja, dok ne bi napokon prenesena u casertsku kapelicu. Za Napoleona I. bila je pogibelj, da ju prenesu u Franceezku, ali ju je jedino to spasilo, što su ju predali Kartuzijancem za odštetu i dar s toga, što si je njihov red stekao velikih zasluga i podnio ogromnih žrtava za franceezku vojsku. Poslje je franceska komisija za umjetnost točno pročila ovu ploču i priredila franceski prievod, po kojem evo joj sadržaja:

Osuda izrečena po Poncija Pilatu, namjestniku dolnje Galileje, da Isus iz Nazareta ima umrieti na križu. Sedamnaeste godine vladanja cesara Tiberija, a na 25. ožujka, kada bijahu u svetom gradu Jeruzalimu velikimi svećenici Ana i Kajfa; Poncij Pilat, namjestnik dolnje Galileje, sjedeći na pretorskoj stolici, odsudjuje Isusa iz Nazareta, da umre na križu medju dvjema razbojnicima, jer težki i dokazani razlozi izriču: 1) Isus je zavodnik; 2) On je bunitelj; 3) On je neprijatelj zakona; 4) On se lažno nazivlje: Sin sam božji; 5) On se lažno nazivlje: kralj sam izraelski, 6) On je noseći u ruci grančicu palme, došao u tempal praćen množtvom. Naredio je Pilat prvom centurionu rimske legije Kvirilija Korneliju, da ga izvede na stratište. Zabranjuje se i siromasima i bogatašima zapriečiti njegovu smrt.

Svjedoci, koji su odsudu podpisali, jesu ovi: 1) Danijel Robani, farizej. 2) Ivan Raerbal; 3) Rafael Robani, 4) Kaget, pismoznanac. Isus bi izveden iz grada Jeruzolima kroz vrata Srnenca.

Očitovanje [1]).

Niže podpisane izjavljuju time, da nije istina, da su one dne 22. augusta 1898. trgovca Martina Drefuka opomenule, da se čuva trgovca Josipa Šepuke u Puzinu i da nestupa s ovime u nikakve trgovačke odnošaje, jer da je ovaj prošle godine prevario njekog trgovca iz Trsta i da neuživa nigdje kredita, što u koliko je njima znano, neodgovara niti istini.

Pazin 20. maja 1899.

Marija i Katarina Jedrejčić.

[1]) Za članke pod ovim naslovom uredničtvo ne odgovara. Ured.

Izjava [1]).

Niže podpisani izjavlja ovim jednom za uviek svim onim, koji su zadnje doba u ovih stranah širili neistinite glasove glede diobe občine Kastav, kao da bih ja bio za tu diobu, i kao da bih ja bio njekoga nagovarao, da će biti za nas koristno ako se naša starinska občina razdieli — da je to grda izmišljotina i prosta laž.

Ja sam bio i biti ću uviek za to, da ostanemo i živimo svi občinari kastavski u miru, u slogi i jedinstvu, jer jedino tako možemo valjano napredovati, jedino u tom naći ćemo naš narodni spas. Uztimam konačno onim, koji su gornju klevetu širili, da ću jih javno i punimi imeni nazvati lažci i klevetnici, ako neprestanu puk varati sliepiti, i zavadjati.

U Rukavcu, 20. maja 1899.

Franjo Šepić v. r.
župan dolnjega Rukavca.

[1]) Za članke pod gornjim naslovom uredničtvo ne odgovara. Ured.

1006

Razpis natječaja.

Usljed zaključka sjednice občinskog zastupstva od 19. aprila t. g. razpisuje se ponovno natječaj na mjesto občinskog tajnika u Voloskom.

Godišnja plaća ustanovljena je na forinti 840 godišnjih, koji će se izplaćivati iz občinske blagajne u posteipatnih mjesečnih obrocih.

Molitelji imaju dokazati, da su vještí občinskoj upravi, da poznaju u pismu i govoru krvatski kao uredovni, te talijanski i njemački jezik, i podnesti svoje molbe — eventualno uredovnim putem do 31. maja, jer kasnije prispjele molbe neće se uvažiti.

Glavarstvo občine

Volosko, 24. aprila 1899.

Dr. Stanger, načelnik.

Tražim knjigovodju

i dopisnika

viešta hrvatskom, talijanskom i njemačkom jeziku; mora biti sposoban i poznati se sa parobrodarskim inozenskim društvima.

Isti bi mogno udioničtvovat kao drug kod poduzeća, zato imade prednost onaj, koji razpolnže sa nešto glavnice.

Osobno ili pismeno upitati se: kod gosp. **Franje Kružića,** *Mešetara na Ricci. Ulica Adamićeva br. 2.*

[2]) U slučaju smrti.

[3]) Imalo bi mu se se pod noge bacit pot

Javna zahvala.

Ganutim srcem i iz sve duše izričemo svoj rodbini, prijateljem i znancem, što su prigodom duge bolesti i smrti naše nezaboravne majke

Pavice udove Jelušić rodj. Mohović

izkazali njoj toliko ljubavi, a nama toliko saučešća i privrženosti, najsrdčniju zahvalu.

Naša iskrena hvala napose veleč. g. Antunu Nežiću župniku-dekanu u Čepiću, što je predvodio njezin sprovod; veleč. g. Miji Laginja župniku-dekanu Kastavskomu, što je tom prigodom odpjevao sv. misu za pokoj njezine duše; velecuč. gospodinu Vjekoslavu Spinčiću narodnom zastupniku, veleč. g. Ivanu Kraljiću, župniku u Kozljaku, veleč. g. Jakovu Sedmaku, župniku u Kršanu, veleč. g. Antunu Ragusinu žup. pom. u Mošćenicah, veleč. g. Ivanu Vrabcu žup. pom. u Kastvu, veleč. gosp. Franju Jurinčiću žup. pom. u Lovranu, što su istom prigodom čitali sv. mise za pokojnicu; veleč. gospodinu Josipu Flegaru, župniku u Šušnjevici, veleč. g. Antunu Pužu župniku u Mošćenicah, veleč. g. Ivanu Mlakaru župniku na Brdu, veleč. g. Franu Halama župniku u Šumbregu, veleč. g. Antonu Ellneru župniku na Veprincu, veleč. g. Mihovilu Barbiću kapelanu u Poljanah, veleč. g. Ivanu Mandiću žup. pom. u Kastvu; veleč. gg. kapucinom Riečkog samostana, koji su se rado odazvali prijateljskom pozivu, te došli na sprovod i tako doprinjeli sjaju istoga.

Budi iskrena hvala takodjer poglavitomu gospodinu Ivanu Deškoviću glavaru Mošćeničkom, poglav. gosp. dru. Andriji Stangeru glavaru Voloskog, koji zapriečen odposlav zamjenika, ovomjestnom županu g. Franu Skalamera, g. Viktoru Tomiću občinskomu savjetniku iz Voloskog i svim uglednim občinskim zastupnikom i županom iz Mošćenicah, Brseča, Voloskoga i Kastavšćine; ovomjestnim crkvenim starešinam; vrlomu pučkomu učitelju g. Niki Pajaliću i mjestnoj školskoj mladeži; veleštovanoj gg. učiteljem i občinskim činovnikom iz Kastva, te svim ostalim prijateljem i znancem iz Rieke, Kastva, Voloskoga, Opatije, Veprinca, Poljana, Ike-Poljana, Kraja, Mošćeničke Drage, Mošćenicah, Berseča i Plomina, koji se potrudiše došav u Berseč, da prisustvuju sprovodu.

Napokon zahvaljujemo liepo svim onim, koji su nam prigodom naše velike žalosti bilo kakovu uslugu učinili, osobito onim, koji su nosili svieće kod sprovoda i mrtve ostanke premile pokojnice, koji darovaše vience, a i onim mnogobrojnim prijateljem, koji su nam pismeno izrazili svoju sućut. — Hvala i vječna harnost, a Bog platio svima!

BERSEČ-KASTAV, dne 21. maja 1899.

Rajmund Jelušić
bersečki župnik.

Kazimir Jelušić
kastavski načelnik.

u ime svoje i sve obitelji.

Poziv na predplatu.

»Učiteljskoga glasnika«, koji će izlaziti u Zagrebu dva puta mjesečno u većem formatu od 16. stranica i omotom sa oglasima — Cijena mu je 6 kruna na godinu

Smjer **„Učiteljskoga glasnika"** je unapredjenje u pogledu materijalnog stanja našega učiteljstva

Prvi broj izaći će pred uskrsom i biti će razaslan učiteljstvu naše domovine sa nadom, da će ga i učiteljstvo podupriječi i jer se radi lih o boljku njegovu. Želja je takodjer, da se **„Učiteljski glasnik"** udomi i izvan učiteljskoga kruga, koji se zanimaju za napredak naših škola

Preporuča se i pojedinim čitaonicama u našoj domovini

Vlasnik i izdavatelj **„Učiteljskog glasnika"** jest podpisani, komu se imadu i pretplate slati

U Grubišnompolju 8 marča 1899

Vjekoslav Klemen
rav. učitelj.

Phönix-Pomade

Na izložbi za njegovanje zdravlja i holestnika u Stuttgartu 1890 nagradjena **odlikom**, jest po mnienju liečnika i priznata sa hiljadami zahvalnica.

Jedino postojeće u istinu pravo i neškodljivo sredstvo, da gospodjam i gospodi izraste **podpuna i bujna kosa** i da zaprieči odmah **opadanje kose i tvorenje prhuta**; ona pospiešuje i kod posve mlade gospode rast **jakih brkova**. Jamči se za uspjeh kano i za neštetnost. Lončić 1 i 2 for. poštom ili pouzetjem 10 nvč. **K. Hoppe,**

Beč I. Wipplingergasse 1a.

Prsni Čaj ● ● ● ● ● ● sa „Učke-Gore".

Izvrstni domaći lijek proti kašlju, nakladi ili pršnom kataru; proti hrapavosti i pomuklosti grla.

Cijena 50 para

Lijekarna i Pharm.-Kemijski Laboratorij
L. GHERSETICH
Volosko — Istra.

Njegova svetost
Papa Lav XIII.
sporučio je po svojem liečniku prof. Dr. Lapponi-u gosp. ljekaru G. PICCOLI-u u Ljubljani srdačnu zahvalu za priposlane Mu staklenčiće

tinkture za želudac

te mu je diplomom od dne 27. nov. 1897. podielio naslov **„dvorski dobavljač Njegove vetosti"** sa pravom nositi u svojoj firmi je uz naslov takodjer grb Njegove svetosti.

Rečeni liečnik kanošto i mnogi drugi glasoviti profesori i doktori pripisuju bolestnim **Piccolli-evu želudačnu tinkturu**, koja jači želudac, povećava tek, pospiešava probavu i tjelesni otvor.

Naručbe prima uz pouzdanjem upravlja točno

G. PICCOLI
ljekar pri Angelu u Ljubljani na Dunajski cesti.

Tinkturu za želudac razašilje vlastnik po 12 stakl. za for. 1.26 a. v., po 24 stakl. za for. 2.40, po 36 stakl. za for. 3.50, po 70 stakl. za for. 6.50 (poštanski paket, koji ne teži preko 5 kilogr.) po 110 za for. 10.30. L

Poštarinu mora platiti sam naručitelj.

PAVAO BARICH

razašilje uz poštansko pouzetje pakete po 5 klg. sve franko do mesta opredielenja

KAVU

Santos fina	. . . .	1 K. for.	—.94
„ najfiniji	. . . .	„ „	1.04
S. Domingo	. . . .	„ „	1.26
Portorico fina	. . . .	„ „	1.42
„ debelo zrnje	. . . .	„ „	1.58
Moka izvorna	. . . .	„ „	1.46
Cuba poselna	. . . .	„ „	1.70

Prodaju se jeftino

jedne **Orgulje-harmonjum** sa pedalom, sa 417 glasova, 2 manuala i 14 registara; *Trst, Androna S. Tecla br 2, Krammer.*

Pserhoferovega.
Ljekarna k „zlatnoj državnoj jabuci"
Beč, I., Singerstrasse broj 15.

J. Pserhofera pilule za čišćenje

izkušano, lahko probavljajuće od mnogo liečnika občinstvu preporučeno kućno sredstvo.

Ove pilule so one iste, koje su već od mnogo stoljeća pod imenom „pilule za čišćenje krvi" občinstvu poznate i koje se prave samo u ljekarni k „zlatnoj državnoj jabuci" Beč I., Singerstrasse broj 15.

Od ovih pilula stoji: **1 kutija sa 15 pilula 21 nvč., 1 zamot sa 6 kutija 1 for. 5 nvč.**

Ako se prije pošalje dotični iznos, stoji franko: 1 zamot pilula 1 for. 25 nvč., 2 zamota 2 for. 30 nvč., 3 zamota 3 for. 35 nvč., 4 zamota 4 for. 40 nvč., 5 zamota 5 for. 20 nvč., 10 zamota 9 for. 20 nvč. (Manje od 1 zamota nemože se poslati).

Umoljava se, da se izrično zahtjeva „J. Pserhofera pilule za čišćenje"
i da se na to pazi, da nosi pokrov svake kutije ime „J. Pserhofer" i to crvenom tintom
košto i poduka glede porabe.

Balzam za zimu od I. Pserhofer-a 1 bonac 40 nvč., franko 65 nvč.
I. Pserhofera trpčiev sok za liečenje. Jedna flašica 50 nvč.
I. Pserhofera Kropf-balsam 1 flašica 40 nvč. franko 65 nvč.
Stollovi Kola-Preparati izvrstno sredstvo za jačanje želudca 1 nerva, 1 liter kola-vina ili Elixira 3 for., pol litra 1 for. 60 nvč., četvrt litra 85 nvč.
I. Pserhofera gorka tinktura za želudac (prije t. zv. životna esenca) po lagano razstajujuće sredstvo za ojačavajućim upljivom na želudac kad isti slabo probavlja. Cijena flašici 22 nvč., 12 flašica 2 for.
I. Pserhofera balzam za rane 1 flašica 50 nvč.
Tanochinin-Pomada od I. Pserhofera najbolje sredstvo da rastu vlasi, 1 kutinja 2 for.
Obiz za liečenje rana od prof. Steudel-a, 1 lončić 50 nvč., franko 75.
Sol za posvemašnje čišćenje od A. W. Thierfelder-a domaće sredstvo proti slaboj probavi, 1 paket 1 for.

Osim ovdje navedenih preparata, nadje se sve u austrijskim novinama oglašene tuzemne i inozemne farmaceutičke preparate djelomice u zalihi, djelomice se ih, ako ih nema u zalihi, najbrže i najjeftinije pripravi.

Pošiljke po pošti obavljaju se najbrže, ako se prije pošalje novac, veće naručbe takodjer poštanskim pouzećem.

Ako se prije pošalje novac, (najbolje poštnom naputnicom) stoji poštarina mnogo manje nego sa poštarskim pouzećem.

THE GRESHAM

Englesko osjeguravajuće družtvo na životu Londonu.

Aktiva družtva do 31. decembra 1897	. . . .	Kruna **159.997,579.—**
Godišnja uplata premija i interesa do 31. dec. 1897		„ **28.823,375.—**
Izplaćeno na osjeguranja i interesa od postanka družt. (1848)		„ **343.860,067.—**
U godini 1897. izdano 7468 polica za glavnicu od		„ **67.331,351.91**

Prospekti, cijenici i u obće sve druge informacije šalju se badava, ko god pismeno zapita od dolje imenovanog zastupstva, koje dopisuje u svijem jezicima.

Glavno zastupstvo u Trstu
Via del Teatro, N. 1, Tergesteo, Scala IV.

(Traže se svuda dobri agenti i zastupnici.)

ali nije im nitko kriv, da su htjeli praviti lakrdije mjesto da se pobrinu kako da se urede knjige, kako da se izplate dugovi od njih napravljeni. Zar niesu pokazali svoju najveću slaboću, kad niesu mogli glasovati za druge ljude, nego sve slabiće i bolne, ljude od preko 70 do 80 godina. Kad su prikazivali interpelaciju, zar su bili zaboravili (ako su znali), da je bivši načelnik Fortuna prije obćih izbora zapitao bio zemaljski odbor, da razpusti zastupstvo? Zar nije najbolji dokaz, da nije kadar da upravlja obćinom kako ju je uvalio u dug? Što imaju reći sadašnjoj upravi? Zar niesu sadašnji upravitelji pokazali kako im na sreu leži dobrobit ove obćine i da su pozvani, da ju podignu? Za ovaj ćemo put prekinuti a nastavit ćemo drugi, i pokazat postupanje zemaljskog odbora i vjeresijskog zavoda. Visokom su namjestništvu dobro poznate tužne okolnosti ove obćine i što li nisu učinili bivši upravitelji, pak će, nadamo se, znati, smetnuvši one obzire, koji su na štetu dobrih uprava, da odgovori interpelantom: Zar nije bila poruga, što su talijanaši glasovali sve za onakve ljude, kakve da su sa svićem tražili, nebi ih bili našli? Dakako, da interpelantom nije pravovaljan ovaj izbor zato, jer im nije po ćudi, dočim hoće, da je onaj zastupnika dra Costantinia najzakonitiji. Povratit ćemo se. Do vidova!

Pogled po svietu.

U TRSTU, 24. maja 1899.

Austrijski ministri imadu zadnjih dana češće dogovore sa ugarskimi ministri radi austro-ugarske nagodbe. Jučer je trajala ministarska sjednica puna tri sata, a ostala je bez uspjehu. Poslije te sjednice viećao je ministar predsjednik grof Thun sa ministrom izvanjskih posala grofom Goluhovski-em a danas u jedan sat poslije podne obdržavalo se ministarsko viće pod predsjedničtvom cara i kralja. Iste službene novine, priznaju, da je položaj sadašnjega ministarstva izvanredno težak. Ugarski ministri neće naime da popuste u poslu nagodbe osobito pako u poslu austro-ugarske banke. Zadnji pokus reć bi, da je učinjen u današnjoj sjednici, kojoj su prisustvovali ministri obiju pola monarhije i kojoj je predsjedao sam Vladar. Nedodje li do sporazumka očekivati je krizu u austrijskom ministarstvu a možda i odstup čitavoga ministarstva.

Njemački obstrucionisti Austrije izdali su napokon zajednički program, na kojem su toli dugo radili. Taj program je toli radikalan, da se takovomu valjda niti sam Šenerer nije nadao. Njemački zastupnici govore u svojem programu toli bahato kao da i neima drugih narodnosti u Austriji doli njemačke. Isti poluslužbeni list tršćanske vlade «Triester Zeitung» prigovara neobuzdanim zahtjevom Niemaca predbacivajuć im nezasitnost i poblepu za tudjim.

Češke novine obiju stranaka ustale su odlučno proti neograničenim zahtjevom obstrukcionista, koji zaboravljaju, da su u manjini u ovoj poli monarhije. I sve ostale slavenske novine odsudjuju neobuzdane zahtjeve austrijskih Niemaca.

Iz Crne gore pišu jednim njemačkim novinam da su Crnogorci nezadovoljni, što je knežević Danilo pošao tražiti vjerenicu u tudjinu i to Niemicu, dočim je njegov otac knez Nikola podigmo na kneževski priestol domaću ženu kneginju Milenu.

U Bugarskoj provedeni su prošloga čedna izbori u svih obćinah i gradovih kneževine. Skoro u svih mjestih bijahu izabrani pripadnici sadašnje vlade.

Ruski car Nikola dobio je iz Haga na svoj imendan t. j. dne 18. t. mj. upravo onaj dan kad se je otvorila mirovna konferencija, od članova iste vrlo srdačnu čestitku. U ruskom gradu Rigi došlo je dne 22. t. mj. izmedju radnika vagona i vojske do krvavoga sukoba. Vojska je upotrebila oružje, te je ostalo s jedne i s druge strane ranjenih i mrtvih.

Iz Haga javljaju, da su se odaslanici vlastih podielili u tri odsjeka u kojih će se razpravljati tri najvažnija pitanja. Prvo je strogo vojničke naravi t. j. kako bi se odstranile najveće grozote rata; drugo pitanje vrti se oko crvenoga križa i ženevske konvencije, a treće o obraničkom sudu. Najglavnije pitanje t. j. ono o sveobćem razoružanju skinuto je s programa. Glavna razprava vrtiti će se o obraničkom sudu, od kojega se je nadati najvećemu a možda i jedinomu uspjehu.

Franina i Jurina.

Fr. Češ Jurino čut jedan pogovor trih mačjeh jenerali puli Matulj?

Jur. Buškarona da ću.

Fr. Tako čuj:

Mačina: Ako se budemo koliko vrteli, ćemo pridobit va Kastve baren treće telo.

Mačak: Dragi ti, nebudi nem! Tr vidiš, da delamo koliko moremo, zač moramo ča zaslužit, ma ne za to da ćemo predobit.

Mačić: Pravo deš. Naše smo šundrali i protepli; sada nam je dobra kosiga kruha, ku nam bite neprijatelji naši, našega naroda i naše starini. Za tu kosicu moramo prodat sebe i svoju dušu.

Jur. Ta valja, da ju va »Franinu i Jurinu« hitiš.

Različite viesti.

„Naša Sloga" neće izaći danas osam dana t. j. dne 1. junija, jer taj dan spada medju one, koji su tečajem godine izpušćeni.

Odbor političkoga družtva „Edinost" obdržavati će u petak dne 26. t. mj. na večer svoju redovitu sjednicu.

Promaknut na čast doktora liečničtva. Ovih dana bijaše promaknut na čast doktora liečničtva nakon položenih izpita vrlo dobrim uspjehom g. Milan Tomičić, sin našega velevrednoga starine presvj. g. Ljudevita Tomičića c. kr. savjetnika prizivnoga suda u Trstu.

Mladomu doktoru i njegovim čestitim roditeljem srdačne naše čestitke!

Načelnikom biele Ljubljane bijaše ponovno izabran u sjednici gradskoga zastupstva dne 18. t. mj. dosadašnji načelnik, velezaslužni rodoljub slovenski i gradjanin ljubljanski, te narodni zastupnik g. Ivan Hribar. Čestitamo srdačno g. načelniku i gradjanstvu biele Ljubljane!

Iz Berseča pišu nam: Vi ste, g. uredniče, u zadnjem broju istinito kazali, da bijaše blagopokojna majka našeg ljubljenog župnika na daleko poznata radi njezine dobrote i plemenitosti srca. To se je pokazalo osobito prigodom njezina pogreba, koji bijaše uprav sjajan i kakvih vidjamo riedko u ovih stranah. Mnogobrojno svećenstvo iz bliza i daleka, silno množtvo domaćega puka, velik broj prijatelja i štovatelja pokojničinih i njezinih čestitih sinova svjedoče nam, da bijaše ona, kao što su i oni, od sviju nas ljubljeni i štovani.

Poslije sprovoda zastali se prijatelji župnikovi oko njegovog gostoljubivog stola, gdje se je često spomenulo ime blage pokojnice. Tom prigodom sjetismo se i naše plemenite družbe, koja čeka pomoć od blagotvornih ruku. Dadosmo drage volje milodar družbi na spomen mile nam pokojnice, kojoj neka podieli Svevišnji vječni mir i pokoj!

Za družbu sv. Cirila i Metoda je darovno prigodom pogreba pok. Pavice ud. Jelušić rodj. Mohović dne 15. t. mj. u Berseču, da proslavi uspomenu svoje ljubljene pok. majke, g. Rajmund Jelušić, župnik bersečki, »družbi sv. Cirila i Metoda za Istru« 50 for. i »Bratovšćini hrvatskih ljudi u Istri« 50 for.; g. Kažimir Jelušić, načelnik kastavski, »družbi sv. Cirila i Metoda za Istru« 10 for. i »Bratovšćini hrvatskih ljudi u Istri« 10 for.

Nekoji prijatelji i znanci sa rodbinom sabrali u isto ime 20 for., od kojih polovicu za družbu, a polovicu za »Bratovšćinu«. Ukupno 140 for. — Povrh toga na korist obih družtava veleč. gg. svećenici kod sprovoda darovaše svieće.

U kući g. Mirka Jelušića, obć. načelnika u Kastvu, unišlo u škrabicu za družbu 1 for.

Gosp. Martin Privrat sabrao je u Pomeru na izletu medju članovi Pomerskimi i Medulinskimi dne 23. aprila t. g. for. 2.41, koji svotu je izručio podružnici Medulinskoj; isti Privrat sabrao je na isti dan u istom družtvu za »Bratovšćinu hrv. ljudi u Istri« for. 1.20, koje je izručio povjereniku u Medulinu, a on poslao dne 13. t. mj. u Kastav. Živili!

Sastanak hrvatsko-slovenskih zastupnika u Ljubljani. Utorak dne 23. t. mj. sastali se državni zastupnici Hrvati i Slovenci iz Primorja, Kranjske i Štajerske u bieloj Ljubljani, da se pogovore, što im je činiti obzirom na obći politički položaj, osobito pako na nesnosno stanje Hrvata i Slovenaca Primorja. Na tom sastanku dalo se je brez dvojbe savjetu i naputaka zastupniku Povše-tu, koji sjedi kao sadašnji predsjednik «Slavenske narodno-kršćanske sveze« u eksekutivnom odboru desnice carevinskoga vieća. Odbor taj sastati će se mnime danas — dne 25. t. mj. u Beču, i u tom odboru treba se čuje i odlučna rieč zastupnika rečene sveze, odnosno bolni vapaj Hrvata i Slovenaca Primorja.

Ovdje nam valja priznati, da nam je žao, što se nisu sastali svi članovi naše «Sveze«, čemu bi se bilo bez dvojbe pripisalo veću važnost. Neznamo što bi reći, da nebijahu pozvani i hrvatski zastupnici Dalmacije na sastanak u Ljubljanu ili ćak možda u Beč, gdje se sastaju i zastupnici naroda poljskoga, da viećaju o položaju u predvečer sastanka eksekutivnoga odbora desnice.

Što se niesu sastali bar svi slovenski i hrvatski državni zastupnici u Ljubljani, mora biti važan razlog, pa se nadamo, da ćemo i zanj doznati.

Sastanak eksekutivnoga odbora desnice carevinskoga vieća vršiti će se dne 25. t. mj. u Beču. Ovo je — ako se nevaramo — prvi put, što se sastaje taj odbor nakon zadnjega zatvorenja carevinskoga vieća. U tom kolu zastupnika desnice nalazi se uviek i odaslanik «Slavenske narodno-kršćanske sveze«. Sada je na vrsti zastupnik g. Povše, i to kao sadašnji predsjednik rečene «Sveze«. Mi se nadamo, da je dobio g. zastupnik Povše od svojih drugova, slovensko-hrvatskih zastupnika na sastanku, što su ga imali dne 23. t. mj. u Ljubljani, jasne i stalne naputke i uvjete, koje će imati da predloži ili postavi svojim drugovom u eksekutivnom odboru u Beču. Te predloge, odnosno uvjete morati će taj odbor da uvaži, da je provede i da je dade provesti ako želi, da ostane i nadalje sadašnja većina carevinskoga vieća na okupu. Ne dogodi li se to, dvojimo veoma, da bi mogao itko od slovenskih i hrvatskih zastupnika i nadalje vući onaj voz, pod kojega kolesi hoće da izpuste dušu Hrvati i Slovenci Primorja.

Kakvi su radikalci Česi, a kakvi »umjereni« Talijani?! Česi razvikani su kao radikalci. Oni su ljetos saborovali bez Njemaca, koji nisu imali nikakva pravoga razloga za svoj izstup iz sabora. Češki sabor mogao s razlogom zaključivati što mu se shodnim činilo, taj sabor je ipak gledao, da čuva koristi Njemaca, i ugibao se je svega, čim bi se mogla razdražiti njihova občutljivost. Hrvatski i slovenski zastupnici Istre imali su i preveć razloga, da zapuste sabor, u kojem se za nje niti znati htjelo nije, i u kojem se jih silom pričelo ćak i govoriti. Talijanski zastupnici nisu nimalo čuvali koristi hrvatskoga i slovenskoga naroda; oni su baš tražili načine i sredstva, kako da pokažu svoju skrajnu protivnost svemu, što je Hrvatom i Slovencem u Istri milo i drago. I tako su eto Česi pokazali svoju radikalnost i neprijateljstvo naprama Niemcem; a Talijani svoju umjerenost i prijateljstvo prema Hrvatom i Slovencem?!

Mirisavo crievje iz vrta »talijanske kulture«. U današnjem (24. t. mj.) broju ovdašnjeg »L'Indipendente« nalazi se dopisić iz Višnjana, u kojem je dotični piskar izrigav svu svoju blatnu dušu proti hrvatskoj upravi u Višnjanu i u obće proti istarskim Hrvatom. Mi smo vični čitati u talijanskih novinah Primorja svakojakih lopovštinah proti našemu narodu, osobito proti njegovim prvakom, al ovako razbojničke pisarije, ovako banditskih navala na sve što nam je milo i sveto težko je naći izvan Istre. Pak da znate za razlog toj abruckoj navali! U Višnjanu udavala se neka udova. Neki mladić izazvao tom prigodom izgred. Mjestni redar hotio ga napsiti. Mladić je junački — kano bruca mu u Abesiniji — pobjegao kući. Redar ga pomoćju oružnika potražio u stanu. I to Vam je taj grozni zločin redara i hrvatske uprave u Višnjanu. Redar taj usudio se sa oružnikom obezčastiti kućno svetište, obiteljsko svetište — tako više biesni piskar u rečenom listu, jer jadan nezna, da imade slučajeva kad prestaje svako svetište. Ili zar misli taj ludi delija, da su oblasti dužne štediti i poštivati kućna il obiteljska svetišta ubojica, razbojnika i drugih zločinaca, pa bili oni i u gospodskih rukavicah.

Izbori u Žminju. Ovih dana obavili se bez vike i buke obćinski izbori u Žminju. Na premda nebijaše izvanjske buke, ipak nije prošlo bez borbe. U trećem tielu pobiedila je stranka, koja se neslaže sa bivšom upravom, sa 16 glasova većine. U II. i I. tielu nebijaše borbe. Izabrani su svi predloženici rečene stranke.

Milije bi nam bilo, da je prošlo gladko i bez borbe, kad nebijahu posredi ni narodnostna ni načelna pitanja.

Mi poznamo bivšega načelnika kao muža poštena i domoljubna, i proti takovomu nije se zaista protivna stranka upustila u izborau borbu. Bit će dakle, da je netko zlorabio il njegovo ime il njegov položaj. Bilo što mu drago, mi očekujemo od tamošnjih rodoljuba, da će rado žrtvovati sve osobne želje i težnje obćemu dobru, da će zaboraviti na sve prošle zadjevice, te da će svi složno uzraditi na korist omoga čestitoga puka i ciele obćine, koja nije i nemože biti nego li hrvatska.

Iz Moščenica pišu nam 20. t. mj. Neredi sa ovom školom su na dnevnom redu. Neću potanko opisivati jer bi preveć upotrebio dragocjenog prostora, već ću se u kratko osvrnuti na nemar više školske oblasti u pogledu ove škole. Jeli poznato slav. c. kr. kot. škol. viću u Voloskom, da od dana 26 aprila do 1. maja nije bilo predavanja? Učitelj gosp. Marchi otišao, bez da je išta djeci rekao. Djeca su dolazila iz duga i bliza, al moradoše se kući vraćati. Dakako, da su roditelji, pravom razljućeni na tu nepodobštinu, k djavlu šiljali meštra i školu i one koji ga brane. Da, ako diete jedan dan ne dodje u školu, u tomu je revan učitelj i brzo piše globe, al zašto on prije na sebe ne pazi? Al dà, ima on svojih zagovornika, njemu je sve slobodno u Moščenicah. Sad je opet otišao, već ga neima deset dana. Njekoji govore za više, a njekoji za manje vremena; njekoji ćak za dva mjeseca. A je li to poznato bar ako ne roditeljem, što bi bila dužnost javiti, barem mjestnom školskom viću? Jok valaj! Moguće samo da je njegovom zaštitniku načelniku Descovichu. A što ste vi roditelji, vi članovi školskog mjestnog vića, zastupnici obćinski? Kao deveto kolo, vas se pelja na taneu kako »tanecaj medo«.

Tako naša djeca planduju, i ako se ne providi morat će plandovat puna četiri mjeseca. Iz tolike duge svićete blagdanske praznike, uz ostale, koje uzima il dobiva to on zna, uz četvrte akademičke za čitanje novina, puščanje djeee iz škole prije dobe, može li biti napredka u Moščeničkoj školi? Koliko je bilo dana škole dosada? A s ovimi praznici koliko će biti u školskoj godini 1898/99? Učitelj Marchi je otišao, kako se glasa liečiti se, veleć, da dojduće školske godine neće ovdje učiteljevat. Nek je otišao, Bog mu dao zdravlja, a sreće i pameti više nego u dosadašnjih službah; Bog mu dao što želi, samo daleko mu kuća od nas barem pet milja. — Kot. pak školskom viću stavljamo ponovno na dušu, da vrši svoju dužnost, da se po zakonu zauzme za odgoj naše zapuštene djeee.

Njekoliko roditelja zapuštene djeee.

Dva talijanska svećenika. Prošloga čedna preminula je dvojica talijanskih sve-

ćenika tršćansko-koparske biskupije, i to veleč. g. Karlo Cociančich, župnik u Grožnjanu i veleč. g. Ivan Ivich župnik-dekan u Oprtlju. Začuv za smrt ove dvojice svećenika, požalili smo ih iskreno, jer se odseliše u bolji život obojica u najljepšoj muževnoj dobi. Kao o svakom pokojniku, rada bismo i o njima samo dobar sud izrekli. Nu na žalost toga nemoćno. Nakanili smo bili jedino spomenut njihovu smrt i zaželiti im vječni pokoj. Ali od toga nas silom odvraća postupanje istarskih Talijana. Evo kako. Predsjednik istarskoga sabora slavi pokojnike u javnoj sjednici kano uzor svećenike i patriote; predsjednik talijanskoga političkoga družtva za Istru njeva im u odborskoj sjednici hvalospjeve kano odlučnim talijanskim domoljubom i pristašam talijanaške svojte u Istri; talijanske židovske i lažiliberalne novine slave ih kano talijanske mučenike, progonjene ne samo od biskupa nego i istoga našega dobroga puka; »L' Amico« hvali jih i uzvišuje do neba! Koli spomenuti predsjednici, toli navedene novine oslobađaju nas od toga, da rečemo o pokojnicim išta druga nego: vječni im pokoj!

Občinski izbori za novoustrojene občine Pomjan i Marezige. Kako nam javljaju prijatelji iz Koparšćine, započeti će občinski izbori za novu občinu Pomjan dne 5. junija, te će trajati do 10. junija. Za občinu Marezige birati će novo zastupstvo od 12—16 junija.

U občini Marezige neće biti izborne borbe, jer u njoj neima ni Talijana ni njihovih pristaša. Tim žešća biti će izborna borba za občinu Pomjan. U okružju ove občine imadu koparska gospoda posjeda i izborno pravo. Osim toga imade na žalost u toj občini i talijanskih pristaša t. j. Slovenaca, koji se dadu od koparske gospode za nos voditi. Dodajmo tomu, da već dugo u sjelu te občine — u samom Pomjanu — po miloj volji gospodare poznati narodni odpadnici M. Bartolich i Gugnaz (čitaj Gonjač), pak ćemo lahko pojmiti položaj našega poštenoga puka u onoj občini.

Talijanskoj većini istarskoga sabora bilo je sve to dobro poznato kad je stvarala zakon za diobu bivše mjestne občine Pomjan. Ona je znala, da nemože nikako zavladati u cieloj občini, pak je odlučila da ju razdieli. Ona je naime unapried zasnovala osnovu, kako će bar u jednom dielu te občine vladati. Taj dio imao bi biti nova občina Pomjan.

Mi se čvrsto nadamo, da njoj neće ni ta crna spletka uspjeti — bude li reda i zakona kod samoga izbora. Naši pristaše, čestiti Slovenci pripravljaju se već dugo na izbornu borbu, i oni će slaviti pobjedu bude li se poštivalo zakon i ako budu složni i jedini proti tudjincu i nametniku.

Našim prijateljem u toj občini preporučamo, da bdiju nad pukom, da ga drže na okupu i da ga čuvaju od koparskih spletkara. Možebitne domaće ili privatne razmirice moraju u ovako važnom i ozbiljnom času prestati. Svakomu, koji želi dobro sebi, svojim občinarom i svomu narodu, mora za sada pred očima jedino to lebditi, kako će složno svi pošteno misleći Slovenci one občine zatvoriti za uviek vrata narodnomu dušmanu, talijanaškoj gospodi iz Kopra. Složno dakle gospodo i prijatelji u narodnu borbu za obće probitke našega naroda.

Koparskoj gospodi i njihovim podrepnicam pokažite jednom za uvjek vrata. Na vami je sada, da osvietlate sebi lice i opoštenite svoje krasno slovensko ime!

Hoće li se jadranskaga mora i hrvatske obali. U posliednjih smo brojevih na više mjesta pokazali, kako u Italiji podupiru svi službeni krugovi, od kralja i kraljice, pak do zadnjeg činovničića, spletke i težnje talijanske irredente u Austriji. Novi dokaz tomu nalazimo u izvještaju talijanskoga ministra pošta Nasi, s kojim je mjesecu aprila dogovorno sa ministrom trgovine parlamentu predložio zakonsku osnovu za novi ugovor, što se je imao sklopiti izmedju talijanske vlade i talijanskoga parobrodarskoga družtva »Puglia«.

U tom izvješću kaže ministar Nasi medju ostalim, da vlada drži za svoju dužnost, da pomogne državna rečeno družtvo radi talijanskih trgovačkih i političkih razloga na protivnoj obali (dalmatinskoj) jadranskoga mora.

Mi bismo bili — reče nadalje ministar — vrlo rado prihvatili osnutje guste parobrodarske mreže u jadranskom moru, u tom zalivu, stvorenom od naravi povlaštenimi obalami, i koji je italijansko more, nu nestašica novca sili nas, da omedjašimo naše ideale užimi granicami.

Ovo kaže ministar Italije o obalah hrvatskih, koje pripadaju našoj državi, saveznici Italije! Dakle ovo su talijanske obale, a oni u Rimu usilovani su ograničiti ideale (znamo već koje) u skromnije granice — radi para!

Nakon one šake ruke, što je talijanski kralj Umberto pružio uredniku »Piccola« zbog naše gimnazije u Pazinu, nakon pisma Zanardelli-a, dolazi ovo izvješće ministra Nasi-a, da popuni gdje treba. Nisu ovo usijani Imbriani, ni Barzilaji, ni pojedini novinari i zanešanjaci, koji daju oduška svojim željam o hrvatskih obalah. Kralj, predsjednik parlamenta i ministar!! A što kažu u Beču? Teško je pogoditi, ali tek u Istri i u obće na hrvatskom primorju ide se na ruku svima proti Hrvatom.

Iz Kastva pišu nam 23. t. mj. Danas je obdržavao odbor naše plemenite »Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri« sjednicu, na kojoj su podieljene podpore siromašnim našim učenikom raznih škola.

Na Duhovu imala je naša muška podružnica družbe sv. Cirila i Metoda glavnu skupštinu. U novi odbor bijahu izabrani: predsjednikom g. Frane Dukić, tajnikom g. Petar Juretić, a blagajnikom g. Ivan Urabec. Ovih dana podnio je Krstić sa drugovi utok na c. k. političku oblast proti riešenju izbornih reklama. Kako vidite on nemože ili nesmije mirovati.

Potalijančivanje crkve u Istri. Pišu nam iz Pazina: Pred nekoliko brojeva priobćili ste, kako se postepeno uvadja u ovdješnju crkvu talijanštinu, a iztiskava hrvaštinu. Čim dalje, postaje taj postupak bezobzirnijim i očitijim. Za svibanjske pobožnosti najmila su pazinska gospoda nekog Isusovca iz blažene zemlje gluda — Italije. Odmah medju prvimi propovietimi je on nešto frenuo o «Italia nostra». Mislilo se, da se zarekao. U nedjelju dne 7. tek. mj. meljutim smo se osvjedočili, da je to promišljeno. Toga naime dana nam je on iznedjo ostalih kazao: «Noi Italiani siamo i prediletti della Madonna, e lo dimostrano i fatti — cioè la Casa di Loreto e la Madonna di Pompei. Di questa è la fama per tutto il mondo, e forse anche in Austria. (Mi Italiani jesmo ljubimci Blažene Gospodje, što dokazuju čini — mimo kuća u Loretu i Blažena Gospa od Pompeja. Glas ob ovoj je već po cielom svietu, pak valjda i u Austriji). O tih «noi Italiani prediletti della Madonna« propovieđao je i sliedećeg dana.

Pred 30 godina, kad se u Pazinu govorilo još isključivo hrvatski, tko bi bio i u snu pomislio, da će se bilo koji i kakav doklućenik usuditi govoriti tako u crkvi, sagradjenoj žuljevi hrvatskog pučanstva, da će se odanle širiti italijanska mašela i vriedjati samoljubljte ovdješnjeg naroda. U ostalom, otče Isusovče, znaj, da su pred Bogom i njegovimi svetci svi narodi jednaki, da svih jednako ljubi, i da ako si je Bog i Spasitelj naš odabrao židovski narod za svoj svietski život, taj isti narod ga je propeo na križ, pa valjda i za to talijanski narod ima tako često «Madonne« po ustijuh. Znaj nadalje, da takim izazivanjem nećeš širiti u ovih krajevih vjersku ćut i pobožnost Blažene Djevice, nego ćeš sijati mržnju i odvraćat od crkve. To poručujemo tebi i onim, kojim je povjerena duševna pastva u ovih stranah.

„Slavjanska čitalnica" u Trstu imati će u subotu dne 27. t. mj. u 8 sati na večer glavnu skupštinu sa sliedećim dnevnim redom: 1) Nagovor predsjednika. 2) Izvješće o družtvenom djelovanju tečajem prošle godine. 3) Izvješće blagajnika. 4) Izvješće pregledaoca računa. 5) Predlozi i interpelacije. 6) Izbor predsjednika i odbora. 7) Izbor trojice pregledaoca računa.

Ministar poljodjelstva g. Kast u Dalmaciji. Ovih dana stigao je austrijski ministar poljodjelstva gosp. Kast u Dalmaciju. Tečajem nešto više od mjesec dana ovo je četvrti austrijski ministar, što posjećuje Dalmaciju. Najprvi od sadašnjega ministarstva, posjetio je Dalmaciju ministar financija; za njim dodjoše tamo zajedno ministar pravosudja i železnica, a sada eto i ministra poljodjelstva. Sretne li Dalmacije kad bi ta sreća odvisila od posjeta gg. ministara!

Iz Pule nam pišu: Smrt nemila pokosila nam vriednog starinu Frana Mihaljevića, umirovljenoga c. kr. nadposlovodju ratne mornarice. Rodjen na Fužinah u Hrvatskoj, te izučiv domaću pučku školu, stupio je za rana — i baš u burno doba talijanskog rata — u vojničku službu, gdje je proživio skoro cieli svoj vieк. Od šestdesetih godina je bio uviek u Puli, koja baš u ono doba počinjaše dizati krila. Bez ikakve škole znao se je uzdići do c. k. nadposlovodje.

Strog i točan u službi, bio je ipak obljubljen i od viših i od nižih, a kao Hrvat dušom i tielom posvetio je svoj rad zadnjih godina našoj »Čitaonici«, kojoj je i mnogo koristio kao blagajnik.

Čvrst u značaju, iskren u duši, bio je dobar prijatelj, dobar otac, čestit muž.

Za njim žali udovica Jele, sin i kćerka, snaha i unučad mala.

Lahka mu hrvatska zemljica, koju je toliko ljubio: počivao u miru!

Dopisniku iz Voloskog. Gospodine uredniče! U zadnjem broju »Naše Sloge« donieli ste cieli slavospjev sadašnjemu upravitelju kotarskoga suda na Voloskom, g. savjetniku Perišiću. Nebi mi bilo žao za to, kad bi dopisnik ostao na tome; ali hvaleć njega, huda druge i to nije pravo. Čini se po onom dopisu, da svi drugi sudci na Voloskom, sadašnji i prijašnji, nisu nego ćuci, dočim je sve dobro usredotočeno u tom Dalmatincu, koji će valjda biti za Hrvate, kao i drugi sinovi Dalmacije, što su se naselili u Istri.

Bivši sudac na Voloskom, g. Budinić nije bio nimalo gori od Perišića: i pod njim je sve teklo u redu, a sam je radio kao malo tko, sviestno i marljivo. Valjda će biti zasluga Perišićeva i ta, što je negdje izrazio želju, da na Volosko dodje talijanski odvjetnik, jer da oba hrvatska jesu političari, ili ta, što šalje stare pravde u Trst na riešenje, mjesto da bi se tamo riešile. Pravica.

Jork uskrsnuo! Veselte se, renegati hrvatski: Vaš vodja i učitelj uskrsnuo je opet i njegov glas će se još oriti medju Vama. Poslie sedamnaest mjeseci jadnog tamnovanja, oporaviv se od svе tuge i boli za izgubljenim Golcem, uzdajuć se u svoj neizcrpivi duh — eto nam ga opet kao dopisnika, kao novinara. A čini se, da će pravac biti radikalniji: ta «Indipendente« nebi inače primao dopisa iz Istre, a list, što će ga izdavati Karlo Martinolich nebi se zvao «Progresso». Napredak je svakako i to, kad su se naši Talijani toliko riešili od kojekakvih presuda, te šior Carlotto može opet na vidjelo.

Sretne li Pule sa tri talijanska lista, jednim radikalnijim od drugoga. Sretne li Au trije i njezine c. i k. ratne mornarice!

O blaženoj zemlji — Italiji — pod koju bi hotio zastupnik Bennati sa drugovi spraviti i našu tužnu Istru, čitamo u talijanskih novinah sliedeće krasne crtice: Na otoku Sardiniji uhvaćeno je dne 14 i 15. maja mnogo osoba radi razbojstva i radi podupiranja razbojnika. Uhićeni gospodarili su po svoju u svojih kotarih zadajuć ostalomu pučanstvu grozni strah i trepet. Po najnovijih viestih uhvaćeno je okolo 300 osoba, a medju ovimi 6 občinskih načelnika, tri občinska tajnika, više posjednika, dupače i žena.

Pak da nije sretna ta blažena Italija! Kad bi samo zastupnik Bennati sve svoje istomišljenike iz Istre hotio odvezti na otok Sardiniju!

Mirovna konferencija u Hagu. Dne 18. t. mj. u 7 sati poslie podne otvorila se u Hagu medjunarodna konferencija za mir. Jedan čas činilo se je, da će se otvorenje morati odgoditi, pošto se je ruski poslanik barun Staal, koji je opredieljen za predsjednika, putem u Hag bio nahladio, te mu je liečnik zabranio svaki veći rad. Medju tim se je popravilo njegovo stanje i tako nebijaše zaprieke, da se konferencija otvori. Onaj je dan odabran i za to, što je ruski car Nikolaj slavio svoj 31. rodjen-dan.

Prvu sjednicu, koja je bila posvećena samo formalnostim, otvorio je holandezki ministar vanjskih posala Beaufort kratkim pozdravnim govorom, te je predložio ruskog delegata Staala predsjednikom. Izbor se je obavio aklamacijom. Na to je Staal držao govor, u kom je osobito značenje i svrhu konferencije. Konferencija je na to na predlog Beaufortov upravila ruskomu caru zahvalnu brzojavku, kojom ga je pozdravila, te mu se zahvalila na iniciјativi za sastanak konferencije a njega uvjerila o svojih najboljih intencijah.

Tek u drugoj sjednici konferencija je stvorila svoj poslovnik, podielila se u odsjeke i stvorila zaključak, da se rasprave vode tajno.

Obćenito se misli, da će konferencija svakako uroditi moralnim uspjehom i poučiti bar to, da se ublaže strahote rata i da se proširi ženevska konvencija. Na faktično razoružanje ne misli nitko; pitanju o obraničkih sudovih daje se samo akademička važnost.

Holandezki ministar vanjskih posala Beaufort imenovan je po ruskom caru vitezom reda Aleksandra Nevskoga.

Svaka država ima bez obzira na broj svojih zastupnika samo jedan glas, samo Rusija, koja zastupa i Crnu Goru, ima dva. U svemu dakle 25 glasova.

Svim onim, koji imadu posla sa modrom galicom (vitriolom) poznato je, kako se na rukah koža krči i kako pali. Osim toga težko je oprati boju galice. Radi toga preporučamo svim onim, koji rukami mješaju u raztopljenoj i razvodjenoj modroj galici, neka si prije toga posla namažu ruke sa uljem ili mašću. To se opetuje svake dvie ure. Tako se neće galica uloviti ni kože ni nokata.

Jubilarna godina 1900. Iz Rima brzojavljaju 18. t. mj.: Papa je danas primio substituta tajničtva apostolskih breva Msgra. Marinia i oficijala datorije, Msgra. Dell' Acquila, kojim je predao bulu za obću jubilarnu godinu 1900. Bula je zatim običajnim načinom u vestibulu vatikanske basilike proglašena, gdje ju je Dell' Acquila u prisustnosti papinskih prelata i občinstva pročitao. Za tim je bula pribita na vrata. Danas će ju takodjer proglasiti u basilici loretanskoj te u basilikah Sta. Maria Maggiore i San Paolo.

Jubilarna će godina započeti 24. decembra. Po redu je ona 20. Prvu je razpisao papa Bonifacij VIII. g. 1300., a Dante ju spominje u svojoj «Božanskoj komediji«. Tada je u Rim došlo 2 ½ milijuna ljudi.

Nova vrst razsvjete kod ribolova. Nedavno imenovani nadzornik ribarstva kod pomorske vlade u Trstu g. Petar Lorini, rodom iz Dalmacije, izumio je novi stroj za razsvjetu ribolova s pomoću acetilenskoga plina. Ovaj stroj osim toga, što proizvadja jaku svjetlost od 1000 svieća, ima tu prednost, da se na njemu prištedjuje 80 po sto na razsvjeti do sada uobičajenoj smrekovim drvom. Tako n. pr. ribarska ladja, što je do sada trošila na ribolovu godišnjih for. 400 za drva, sa novim će strojem trošiti samo for. 80. Stroj je vrlo jednostavan, zauzimlje malo mjesta i nije pogibeljan. Poduzeto je već nekoliko pokušaja s ovim novim strojem u Komiži i Visu, onda na Hvaru, Jelši, Starigradu na otoku Hvaru i u Trpnju na poluotoku Pelješću, te se uspjeh pokazao vrlo povoljan.

Novi odbor akademičko-tehničkog družtva »Triglav« u Gracu za ljetni tečaj sastoji se od sliedećih članova:

Predsjednik: stud. iur. Risto Pustoslemšek; Podpredsjednik: stud. iur. Pavao Glaser; Tajnik: stud. iur. Bogumil Senekovič; Blagajnik: stud. iur. Vjekoslav Gregorič; Knjižničar: cand. phil. Ivan Koštial; Gospodar: stud. iur. Miloš Vehovar; Odb. namjestnik: stud. iur. Fran Žiher.

Iz Boljuna pišu nam 1. maja. Tabor obdržavao 24. febrara 1895. na boljunskom polju tako je bio uzrujao živce našemu veleč. gospodinu, da od onog dana uvjek snuje, kako da se Hrvatom osveti. Tvrdi, da ima u cieloj občini sama 3 neprijatelja od one godine, pa ipak radi proti čitavoj stranki. Pošto za sve njegove spletke proti obć. glavarstvu po prstima biju, hoće, da se u crkvi osvećuje, ali tu ošlja ga sreća. Za Jurjevu učili novi pjevači novu latinsku misu na nos. Ili su možda to učinili bez znanja i bez naputka, veleč. gospod. župnika?? Tko je nosio trošak za učitelja? O tom kolaju razni glasovi; polovicu da je trpio Feranda a polovicu..... Kad doznamo bolje kako stvar stoji javiti ćemo. Kod Ferande vidimo našeg veleč. više puta, gdje talijanšćinu nemilo drapa... On pa talijanšćina: tko da ne puca od smjeha! Ovaj put činili su gradjani račune bez krčmara; oni isti boljunčani, koji su pred mjesec dana ustali na obranu svoga župnika, zavedeni njegovom filipikom, koju je držao u crkvi (a one osobne stvari ne spadaju u crkvu božju), oni boljunčani velimo — ono junačko boljunsko ustalo sada jednoglasno proti njemu; u tren oka potpisalo 102 njih protest proti uvedenju novosti u njihovu crkvu. Na Jurjevu odzvoniti će za uvjek hrvatskom njevanju u našoj crkvi brbljali vrabci na krovu boljunskih gradjana, ali protest pomrsio jim račune. Pripovjeda se, da je došao gosp. župniku od preč. ordinariata oštar, jako oštar »befel«, koji ga je silno opario.

Govorka se, da mu se je neki ušuljao u ured pa pročitao taj »befel« a bogme da je tamo než silno paprenо: Drugi govore, da si je kuharica dala taj »befel« po trećoj osobi raztumačiti, pa tako je došla ta novost medju svietinu; mi dakako taj »befel« vidili nismo, ali tako brblju ljudi, a mi ćemo radje vjerovati nego poć pitati. Za uzdržanje mira na Jurjevu svijetlile se u Boljunu cieli dan bajunete. Čitatelji iščite uzrok tomu! Prigovoriti će nam tko, da se bavimo malenkostima, osobnimo stvarima! Nisu to osobne stvari, nisu to malenkosti; to su stvari, koje zasiecaju i kako u naš narodni život i obstanak u Istri a napose u našoj občini.

Broj 19. U Trstu, 8. junija 1899. Godina XXX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnoj cieniku ili po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list ne dodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku, osim 2. febrara, 6. aprila, 11. maja, 1. junija, 29. junija, 2. nov. i 28. dec. Netiskani dopisi se nevraćaju.

Neobiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 nč.

Uredničtvo nalazi se u ulici Farneto broj 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ Nar. pos.

Odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić. Tiskara konsorcija lista „Edinost“ ulica Carintia br. 12 u Trstu.

Sjetite se

„Družbe sv. Cirila i Metoda“

za Istru!

Želja za razdieljenjem občine Kastavske.

Nedavno oglasili smo knjižicu »Občina Kastav jedna nerazdruživa!«

»Občinar Kastavski«, koji ju je napisao, navodi povod zašto ju je napisao; progovorio je o postanku, sastavu i uredjenju katastra godine 1819; o odluci predstavnika občine Kastavske 30. marča 1819; o pridruženih občinah; o zakonskih ustanovah glede udruženja, i glede razdruženja občina; o dužnosti svake mjestne občine; o koristi i štetah diobe; te konačno odgovorio na pitanja, tko hoće, a tko neće diobe občine Kastavske.

Pod naslovom, »što veli zakon o razdruženju občina«, rekao je doslovno ovo: »Za stvoriti takav zakon (naime o diobi) treba, da zakonsku osnovu podnese i razpravi zemaljski sabor i da ju prihvati većina njegovih članova. **Mi smo od saborske većine istarskoga sabora koje čemu naučeni, pak nas napokon nebi začudilo, da prihvati zakonsku osnovu o dielitbi občine Kastavske u više mjestnih občina, ili o odruženju jedne ili više poreznih občina od nje, premda bi to bilo posve neopravdano, nepravedno i na veliku štetu i zator ciele občine Kastavske i svih njezinih občinara, te neutemeljeno u zakonu**; te nadovezno, da pak takova osnova još nije zakon, nego da valja da ju potvrdi Njegovo Veličanstvo za da bude zakon.

»Občinar Kastavski«, kako se je vidilo poslie što je knjižicu napisao, pozna dobro većinu istarskoga sabora, gospodu Talijane.

Već 19. maja 1899. imao je tršćanski židovski listić »Il Piccolo« brzojavnu viest, da je zakonska osnova za diobu občine Kastavske prihvaćena. On je doista lagao, kako često laže, al nješto bijaše na tom. Onaj dan, po službenoj novini Tršćanske vlade, predložio je pokrajinski odbor zemaljskomu saboru osnovu za razdieljenje občine Kastavske, i ta osnova bila je izručena saborskomu političko-ekonomskomu odboru na proučenje i izvještaj.

Ta komisija proučavala je osnovu kakvih 15 dana, doniela ju je pred saborsku većinu dne 2. junija, i saborska većina ju je u toj sjednici prihvatila, a Dr. Bartoli govorio da je tom prilikom »energično« i »s osvjedočenjem«, i napadao c. kr. vladu. Na drugom mjestu donašamo tu osnovu od rieči do rieči.

Saborska većina, Talijani i potalijančenici, pokazali su, da su kadri i što takova učiniti. Nemare oni, da li je to opravdano; nemare da li je to pravedno; nemare oni, da je to na štetu, pače na zator ciele občine i svih njezinih občinara; nemare oni da li je to utemeljeno u zakonu ili ne. Pače upravo za to, jer bi dioba občine bila na štetu i na zator ciele občine i njezinih občinara, prihvatili su osnovu da se ju razdieli.

Još godine 1879. sramili su se zemaljski kapetan i zemaljski odbor javno priznati, da su za razdieljenje občine. Poslie 20 godina nesrame se već toga. Tajno su želju za razdieljenjem gojili pod svojimi »blagimi« srci već ondu. Poslali su bili iz Poreča u Kastav čovjeka sa tajnom uputom, **da dade občini Kastavskoj smrtni udarac — „colpo di grazia“, i to tim, da učini sve priprave za razdieljenje te občine.**

Kastavci bili su se digli proti toj zamisli smrtonosnoj i u obće paklenskoj osnovi. Pritužili su se u Beču proti onomu iz Poreča poslanomu čovjeku i njegovim zagovornikom, i odtjerali od občine njega i svu družbu, koja se bijaše tamo sakupila, te činili iztjerati s njihovih mjesta njeke najbliže njegovo zagovornike.

Gospoda iz Poreča i njihovi zagovornici bili su prisiljeni zatomiti svoju »srdačnu« želju za razdieljenjem občine Kastavske i za njezinim zatorom. Klijala je pak u njih neprestano, i čekali su, kad bi opet s njom na dan. Došli su prije par godina, od kad u občini radi za nje nedomaći čovjek. Pomoću, c. kr. kotarskoga glavarstva, koje je proti predlogu občinskoga zastupstva i proti svojoj prije izrečenoj odluci, kašnje odlučilo, da se ima birati izbornike za V.-u kuriju na raznih mjestih, uspjelo je onomu čovjeku, da je zavco dio občinara, te su glasovali po volji talijanske stranke. U tom dielomičnom uspjehu talijanske stranke ima se tražiti zametak smjelosti, da nerečemo drzovitosti, gospode Talijana, da zasnuju i predlože i prihvate osnovu za dieljenje občine.

Od sada je onaj čovjek, i njeki drugi s njim, trčao u Poreč, u Pulu za lanjskoga zasjedanja sabora tamo, u Kopar za ljetošnjega zasjedanja sabora tamo.

Od onda je član zemaljskoga odbora Dr. Kršić putovao u Kastav, odsjeo kod onoga čovjeka, primio kod njega one njeke pridobljene za dielitbu.

Od onda neopravdani utoci proti odlukam občinskoga zastupstva; zatezanja su riešenji koristnih njegovih odluka i uništivanja njegovih posve zakonitih zaključaka sa strane zemaljskoga odbora; posve nezakonita dopisivanja sa njekimi župani, doznačivanja novaca na nje preko zakonito postavljenoga glavarstva i glavara. Od onda u obće, sve što dalje to življi snobraćaj, osobni i pismeni, izmed onoga čovjeka i onih, koje je dobio na svoju stranu sa jedne strane, i izmed zemaljskoga odbora, njegovih članova i zemaljskoga kapetana s druge strane.

Od onda sve to veća bezakonja, smetnje, zavadjanju, varanja puka Kastavskoga. Od onda povladjivanje i zaštitjivanje buntovnika, i umjetno uzdržavanje bune.

A sve to u svrhu, da se občina Kastavska razdieli, ili da govorimo sa njekadajim odaslanikom zemaljskoga odbora, da se toj občini zadade smrtni udarac; jer razdieliti občinu Kastavsku znači isto, što zadati njoj smrtni udarac, uništiti ju, zatrieti ju. Većina istarskoga sabora, istarski krnjasti sabor, **hoće** da njoj ga zadade. Pokazala je to u sjednici 2. junija t. g. Ona to **hoće**, ona to **želi**, ona je učinila što je u njezinoj moći, da se to dogodi. *Al drugo je veliko pitanje, hoće li se ta njezina volja i želja izpuniti, hoće li osnova koju je prihvatila, dobiti Vladarevu posvetu, hoće li prejasni Vladar tu osnovu potvrditi, hoće li ona zakon biti.* Većina istarskoga sabora valjda to ni sama nevjeruje. Ona je morala osnovu prihvatiti, da zadovolji svomu čovjeku u Kastavščini i onim, koje je za se dobio. Ovi su već lani očekivali, da će većina zakonsku osnovu prihvatiti. Oni bijahu u neprestanoj trzavici cielu godinu. »Kapi« već nisu mogli uzdržati prigovora od strane ljudi, koji njim moradu svaki čas novce sakupljati. Tršćanski Židovčić bio je već 15 dana prije javio, da je osnova prihvaćena, samo da se tom viestju može uzdržati na uzdi zavadjane. Većina je osnovu prihvatila, da mogu »kapi« bar s nječim pred zavedene doći, i na dalje težko zaslužene novce od njih pobirati. Ovim se, ni sada nekaže istine. Njim se veli, da su već svi ministri, dvanaest njih na broju, i da je Njegovo Veličanstvo odlučilo, da se občinu razdieli. Da zavadjani taj lažni lakše vjeruju izjesite su se zastave, spuštale rakete, palili kriesi.

Da njim se laže, može se svatko osvjedočiti iz doslovno prevedene osnove, koju na drugom mjestu donosimo. Tko zna talijanski, nek ju čita u broju od 27. maja službenoga lista zemaljskoga odbora »I.' Istria«.

I napadaji na c. kr. vladu prilikom razprave osnove sa strane Dr.-a Bartoli, bili bi znak da c. kr. vlada nemože zagovarati osnove.

Mi gojimo čvrstu nadu, da zakonske osnove o diobi občine Kastavske neće Njeg. Veličanstvo nit cesar i kralj potvrditi, da ona neće biti zakon, da se občina kastavska neće razdieliti, da će ona ostati i nadalje jedna, nerazdruživa.

Nego i puk cielokupne Kastavščine mora učiniti svoju, da se paklenska namjera o diobi občine kastavske neoživotvori. Kako da to učini, znat će sam, i kazat će mu njegovi prijatelji, občinari kastavski, zauzeti za njegovo duševno i tjelesno dobro. Kastavski občinari znali su i drugih svladati, svladati će i ovu. Svi trieznomisleći dići će se na junačke noge i svaki učiniti svoju. Po malo osvjestiti će se i zavedeni medju njimi, i uviditi gdje je laž a gdje istina, gdje za njo i za sve občinare šteta gdje korist, gdje nevjera gdje vjera! Zavladati će medju svimi opet mir i blagoslov božji, kako je vladao uvjek kad se tudjinci nisu mješali u njihove poslove.

Govor

presvj. g. dr.a Dinka Vitezića, držan na glavnoj skupštini družbe sv. Cirila i Metoda u Opatiji dne 25. t. mj.

Slavna skupštino! Častna gospodo! Pošto broj prisutnih članova, imajućih pravo glasa, kako smo se netom osvjedočili, premašuje znatno onaj, koji se polag §. 25. pravila zahtjeva za valjanost zaključaka skupštine, to kao predsjednik družbe sv. Cirila i Metoda za Istru otvaram VI. redovitu glavnu skupštinu iste družbe, pozdravljajući Vas ujedno najsrdačnije u ime njezina ravnateljstva. Kao što sam se ovom prigodom i prijašnjih godina na prvom mjestu običavao zahvaliti našemu novinstvu na neumornom njegovu radu i nastojanju za napredak naše družbe, tako dužnost zahtjeva, da to učinim i danas, pošto onaj rad i ono nastojanje niesu ni najmanje malaksali, već neprekidno traju.

Vaše ravnateljstvo jur je objavilo putem raznih hrvatskih novina uz izraz svoje harnosti najotmenije čine darežljivosti od strane posebnika, zborova i družtava prama našoj družbi; gospodin blagajnik imat će pak čast poimence navesti i druge dobrotvorce, koji su sa znatnijom svotom priskočili u pomoć našoj družbi, i kojim se svim ovdje u ime družbe najtoplije zahvaljujem. Gospodin tajnik od svoje strane dati će vam, častno gospodo, točan račun o djelovanju družtvenog ravnateljstva tekom prošle godine. Samo glede ostavštine pokojnog Mihovila Babića dati će Vam obaviest odbornik g. dr. Laginja, pošto je on kao punomoćnik naše družbe i svih ost lih legatara pokojnoga Babića imao u rukama ciele posao. Neka mi bude kao predsjedniku dopušteno predočiti Vam sadašnje nevoljno stanje naše družbe, da napnemo sve naše sile, a da se to-nje poboljša. Naravna je stvar, da što veći valovi na nas navaljuju, što više prieti pogibelj našem političkom obstanku, a naš politički obstanak uzko je skopčan sa obstankom naše družbe, tim bi više trebalo, da mi prikupljamo naše sile, e da odolimo tim navalama, da obranimo i sačuvamo naše najveće blago na ovome svietu, našu narodnost. A što se, gospodo moja, u tom pogledu dogadja? Dogadja se — težko mi je to izreći, ali treba kazati istinu — dogadja se baš protivno, t. j. da mi sve to manje skrbimo za našu zaštitu. Evo Vam dokaza za to mnienje:

Njemački »Schulverein« širi se na sve krajeve. On radi tiho, ali uspješno, pošto ima za ledjima cieli njemački narod. Za ovo družtvo sabiraju se novci u austrijskoj i njemačkoj državi. Nu kao da dojakošnji rad nije zadovoljio naše protivnike sa sjevera, oni se spremaju ustrojiti tako zvani »Militär-Schulverein«, koji bi išao za tim, da se ustroje u nenjemačkim gradovima *njemačke škole*, i to ne samo pučke, nego i srednje, za sinove vojnika pod plaštem, da toj djeci treba dolično i jednostavan uzgoj, koji da ne bi imali, kad bi pohadjali škole s nenjemačkim naukovnim jezikom.

Nu njemački Schulverein razvija svoju djelatnost više u sjevernim, iztočnim i zapadnim predjelima naše države. Nam istarskim Hrvatom i Slovencem prieti, barem za sada, puno veća pogibelj od zapada nego li od sjevera. Ne treba, da Vam kažem, jer Vam je svim poznato, kako je razprostranjeno u našoj pokrajini talijansko družtvo »Lega nazionale« i koliko hrvatske i slovenske djece je ono otudjilo i pridobilo za svoju narodnost. Ne ima dana, da talijanski listovi u Primorju i u Dalmaciji ne bilježe znatne svote u ime prinosa za to družtvo. Osim redovitih prinosa članova, bogatih darova i zapisa, te prihoda iz priredjenih plesova i drugih zabava, dobiva ono družtvo novaca i od pojedinih občina.

Talijanske občinske uprave uvrščuju svake godine u svoje proračune stalne svote u podporu toga družtva, a to se dogadja takodjer u občinama s pretežnom većinom našega puka, i tako naši protivnici s našim novcem otudjuju našu djecu. Odurno djelovanje družtva »Lega nazionale« postostručilo se, odkad je bivši ministar i senator Rugiero Boghi osnovao u Milanu družtvo »Dante Alighieri«. Ovo družtvo, ne sastavljaju pripadnici jedne izvjestne političke stranke, već su, u koliko se rada i ciljeva družtva tiče, sve stranke složne. Ali ne samo da sve stranke, bez razlike političkog načela pristaju uz ovo družtvo, nego ga podupire takodjer vlada, pače mu najviši krugovi izkazuju svoju privrženost. Sama kraljica izrazila se jednom prigodom sasvim sporazumnom sa svrhom družtva i obećala mu svoju najizdašniju pomoć. Na kongresu, koji je bio u listopadu 1897. u Milanu, vlada je bila zastupana od jednog državnika, koji je pozdravio družtvo u ime vlade i zajamčio mu vladinu podporu. Za podpomaganje ovoga družtva dozvolila se lanjske godine posebnim zakonom »državna lutrija«. Dne 13. ov. mj otvorilo je ovo družtvo u Rimu nove prostorije. U tim prostorijama započeti će predavanja, kod kojih će se razpravljati o svem, što se odnosi na talijansku narodnost izvan Italije. Tuj će nastojati, da predobiju javno mnienje za Talijane izvan kraljevine, drugim riečima, da raznarodjujuć navlastito Hrvate i Slovence u Austriji pretvore u Talijane. »Lega nazionale« u našem Primorju imade isto svrhu, koju i talijansko družtvo »Dante Alighieri« u južnom Tirolu, dapače može se slobodno reći, da je ona pravo čedo ovoga družtva. Ovo družtvo šalje »Legi« na hiljade i hiljade, koje ona upotrebljuje većinom na zator Hrvata i Slovenaca. Ali družtvo »Dante Alighieri« ne samo da sakuplja novce, kojima se hrvatska i slovenska djeca odnarodjuju, nego ono šalje ovamo i knjige, da i njima to raznarodjenje pospješi. Kako se mi u takovoj pogibelji vladamo? Družtvo sv. Cirila i

Metoda za Istru jedino je družtvo, koje polag svojih pravila ima zadaću boriti se proti navalama navedenih nasilnika time, da ustroja na svoje troškove škole sa hrvatskim, dotično slovenskim naukovnim jezikom i upotrebljuje ostala sredstva za pospješenje školstva u svim onim predjelima, u kojima prieti pogibelj, da bi se mogla naša djeca otuđjiti svojemu rodu.

Da dostignemo taj cilj — pošto nam se boriti s tako snažnim protivnicima — treba mnogo veoma novaca, dočim žalibože kod našega družtva oskudieć novaca biva od godine do godine veća. Već u svojem govoru obdržanom u lanjskoj glavnoj skupštini morao sam opaziti, da mi u ekonomičnom pogledu ne napredujemo u onom razmerju, kake to iziskuju žalostne naše okolnosti. Ako je ova opazka, kako i jest, vriedila za predzadnju upravnu godinu, vriedi tim više za zadnju. I doista, čisti dohodak u ovoj zadnjoj godini iznaša for. 6618.03, a čisti potrošak for. 5162.19, dakle suvišak for. 1455.94. U zadnjoj upravnoj godini dakle imamo ne samo najmanji čisti dohodak, nego i najmanji suvišak u cielom razdoblju obstanka naše družbe. Dočim dakle potrošak naše družbe od godine do godine raste — što se razumije po sebi, budući da se škole i s ovima skopčani troškovi godimice množe — dohodak sve to više nazaduje. Zaista, gospodo, ako budemo mi tako tjerali dalje, ako se ekonomično stanje naše družbe ne poboljša, mi ćemo morati podleći u tako nejednakoj borbi. Naši protivnici toliko se žrtvuju i toliko rade, da nam otmu najveće naše blago: našu narodnost, pa da mi ne budemo kadri združiti naše sile, da odbijemo barbarski taj napadaj! Ogromna praznina, koju opažamo u izkazu utemeljitelja naše družbe, mora se popuniti; u onom izkazu ne bi smjelo faliti ime nijednog imućnoga Hrvata, kojemu na sreću lezi napredak našega naroda. Na hiljade mogli bismo nabrojiti Hrvata i Slovenaca, koji, premda bogati ljudi, nisu nikad ni pomislili upisati se u tako plemenito i potrebito družtvo, kao što je naše, a ipak se hvastaju, da ljube svoj rod. Ljube svoj rod a nisu pripravni, da ga spase od propasti, niti na najmanju žrtvu! Djelima, a ne praznim riečima izkazuje se ljubav!

(Svršit će se.)

Hrvatska gimnazija u Pazinu.

Službeni list »L'Osservatore Triestino« donio je ovih dana natječaj za dva učiteljska nijesta na državnoj gimnaziji u Pazinu sa hrvatskim naukovnim jezikom, »koja se ima otvoriti početkom školske godine 1899/1900«. Tako je pisano:

Natječaj je od pokrajinskoga školskog vieća za Istru u Trstu od 23 maja 1899. Br. 841. J. S.

Razpisana su mjesta: jedno za jezikoslovnu a drugo za prirodoslovnu skupinu.

Suplenti imaju u molbi naznačiti kako žele, da jim se zaračuna dosadanje službovanje.

Molbenice imaju se podnieti (putem predpostavljene oblasti ako je molitelj u službi) na c. kr. ministarstvo bogoštovja i nastave u Beču kroz zemaljsko školsko vieće za Istru najdalje do 20. junija 1899.

Budući je po Hrvatskoj na srednjim školama dosta Cislajtanaca a usposobljenih u Cislajtaniji, molimo novine izlazeće u Hrvatskoj, Bosni i Dalmaciji, da bi objavile gornju viest, nebi li se našao čim veći broj natjecatelja.

Temeljna je plaća definitivnog učitelja srednje škole u Austriji 1400 forintih prvu dva kvinkvenija po 200 for. a druga tri po 300 forintih. Natječaj je pisan njemački, zato je sjedište budućeg hrv. gimnazije u Istri (Pazin) naznačeno sa »Mitterburg« a oblast što je izdala natječaj podpisana je »K. K. Landesschulrath für Istrien in Triest«.

Toliko na ravnanje onim, koji bi željeli pitati razpisana mjesta. Jednomu će bez dvojbe biti povjereno takodjer ravnateljstvo zavoda, a koliko znamo, valjda će se otvoriti početkom školske godine prvi razred.

Hrvatski narode!

Mladost Tvoja s najvišeg Tvoga učevnog zavoda dolazi evo pred Tebe s molbom, da se odazoveš njezinu pozivu, a Svojoj dužnosti.

Braća Tvoja u siromašnoj Istri vode žestoku borbu, da za Tebe i za sebe spase svetu onu hrvatsku grudu, s koje je ljuti dušmanin nastoji da izbriše. Borba je težka. Vodi se na život i smrt. U toj očajnoj borbi stoji istarski Hrvat osamljen bez ičije pomoći.

Ti, koji si u prvom redu pozvan, da rodjenu grudu braniš od neprijateljskih nasrtaja i da bratu Svome u sudbonosnoj borbi prvi pružiš pomoćnicu ruku, kao da si zaboravio na Svoju dužnost i njegovu ljubav. Braća Tvoja u Istri krv su Tvoje krvi; dio si Tvoga bića. Gube li oni, izgubio si i Ti. Njihova jakost i Tvoje je pojačanje. Nehaj na jednoj strani ljuto se osvećuje i na drugoj.

Dok neprijatelju našemu sa svih strana pomažu, istarski Hrvat ne dobiva podpore ni od Tebe, koji si mu je u svakom času dužan pružiti. Dok za njega postoje samo dužnosti, sva si prava drugi prisvajaju. Da to zatorno stanje i u buduće potraje, nastoje se siloviti neprijatelji njegovi i Tvoji najvećeg njegovog blaga: njegove djece, s paklenom namjerom, da od rodjenih mu sinova učine najveće dušmane. Zato oni progone protuzakonito i nasilno hrvatsku i slovensku riječ iz sabora, iz sudnice, iz škole, iz crkve — odasvuda, i samo da nje nestane, grade talijanske škole, a Hrvatima i Slovencima ne dopuštaju, da si odgajaju i naobrazuju djecu u svom materinjem jeziku. Oni dobro znadu, da bi hrvatske i slovenske škole bile ognjište prosvjete i rodoljublja, a njima propast. U tom ih odurnom nastojanju i otimanju našeg najvećeg blaga, naše narodnosti, podpomažu svi njihovi suplementi, ne poznavajući pri tom nikakovih žrtava, a na ruku im idu i oni, koji bi po svom položaju morali, da budiju nad pravom i pravednošću, te da u sustavnim povredama prirodnih i ljudskih zakona vide sigurnu propast države.

No kako god težka i žestoka borba bila, istarski Hrvat i Slovenac ne uzmiče pred svim svojim neprijateljima. Čeličnost, požrtvovnost i uztrajnost u borbi do sad ga je uzdržala. S krasnim tim vrlinama podigao si on malu, ali jaku utvrdu: družtvo sv. Cirila i Metoda. Iz njo može on da odoli svim pogubnim protivničkim napadajima, ali bez Tebe ne.

Hrvatski narode! Na Tebi je sada, da spoznaš zamašaj ove svoje jedine tvrdjave, te iz nje odbiješ neprijatelje Svoje narodnosti. Čuvstvo samoobrane i samouzdržanja nalaže Ti tu dužnost i ono Te zove, da vječno imaš na umu onu: Propast naroda potiče od njega samoga i da prema tomu radiš. — Manje izpraznih rieči a više ljubavi i čina. To traži od Tebe Istra, To ti nalaže i cilj Tvoga života!

***

Prema svojim pravilima ima družtvo sv. Cirila i Metoda vrlo težku i plemenitu zadaću: boriti se proti navalama navedenih nasilnika time, da ustroja na svoje troškove škole s hrvatskim dotično slovenskim naukovnim jezikom. Da dostigne taj svoj cilj, treba mu izdašnje podpore. Zato je hrvatska sveučilišna mladež, da joj uspije oživotvorenje njezine zamisli, odabrala kao najzgodniji način sabiranje priloga s pomoću numerovanih blokova, svaki s 50 listića. Ciena je jednom listiću **samo 10 novč.** Posjednik bloka dužan je darovatelju za svakih 10 novč. izdati jedan listić. Tko prekupi u godini dana 10 listića, postaje članom družbe sv. Cirila i Metoda u Istri. Onaj, koji u roku od godine dana (jednom za uviek) izplati 100 for., postaje prema § 4. družtvenih pravila utemeljiteljnim članom.

Siromah i imućnik, svaki prema svojim silama mora da se ejeti plemenite djelatnosti i zadaće družtva sv. Cirila i Metoda. Ne može se nitko izgovarati, da ga siromaštvo toliko tišti, da ne bi mogao u godini češće puta kupiti po jedan ili više listića, u cieni samo od 10 novč.

Hrvatice i Hrvati! Plemenitije se ne možete odužiti prema nevoljnoj svojoj braći u Istri van time, da joj udielite po mogućnosti što veći darak. Tim ćete učiniti plemenito djelo, za koje će Vam biti zahvalni oni nevoljnici u Istri, kojima će se s pomoću Vaših velikodušnih darova otvoriti školska vrata. Tim ćete izvesti mnogoga iz tmine neznanja, tim ćete pomoći i onima, koji vode ljutu borbu proti nepravdi i nasilju u Istri, a sebi ćete malo odtrgnuti od ustiju.

Dajte dakle, prijateljice i prijatelji hrvatske sirotinje, svoje braće u Istri, zaredajte gradom i okolicom, pak sakupljajte za nju i najmanje prinose s pomoću blokova. Vaša je to sveta dužnost, rodoljubne Hrvatice, da pomognete svojim sestrama u Istri odgajati djecu, kako bi uzmogli kasnije vaši i njihovi sinovi braniti i čuvati svoju hrvatsku domovinu. Svakom zgodom sjetite se dobrostivo istarske sirotinje.

Na posao odmah, dok nije kasno. Skranje je vrieme, da se osvijestimo, da pogledamo u oči pogibelj, koja nam prieti. Napried dakle, osvjetljajmo si lice! Složimo sve svoje sile i neumorno radimo! Ne oglušimo se vapaju Istre za našom pomoći!

Spasimo je!

***

Prijave za razprodavanje blokova, koje se u što većem broju očekuje, prima Vladimir Malvić, pravnik, a novac i druge dopise Slavo Dragić, služ. fil. Zagreb — sveučilište.

Umoljavaju se najuljudnije sve hrvatske i slovenske novine, da ovaj progias preštampaju.

Hrvatska sveučilišna mladež u Zagrebu.

Pogled po svietu.

U TRSTU, 7. junija 1899.

Austro - ugarska kriza radi nagodbe reć bi, da se primiče kraju. Još prošlih dana javljali su koli iz Beča toli iz Budimpešte, da mora odstupiti jedno ili drugo ministarstvo, jer da neće jedno ni drugo da popusti u poslu nagodbe, a danas dolazi iz Beča viest, da imade nade, da će doći do sporazumljenja. Ugarski ministar-predsjednik Szell da je donio u Beč novi nacrt, po kojem bi se oštrine poravnale. Ugarska da će naime popustiti Austriji i glede trajanja nagodbe i glede austro-ugarske banke. Danas poslije podne sastaju se jedni i drugi ministri, da na temelju novih koncesija Ugarske nastane dalnja dogovaranja. Nova nagodva imala bi potrajati do konca godine 1905. —

Radi težkog položaja, koji je bio nastao zbog bezuspješnog dogovaranja izmedju ministara jedne i druge pole monarhije, ostao je i posliednji sastanak eksekutivnoga odbora desnice carevinskoga vieća bezuspješan. Taj odbor sastao se ponovno jučer. Prisustvovali su sjednici ministri Thun, Kaizl i Dipauli. Ministarstvo reć bi, da je napustilo nakanu izdati jezikovni zakon na temelju §. 14. Mladočeski članovi toga odbora tražili su, da se odabere uži odbor, koji neka sastavi političko - narodne zahtjeve, koji su zajednički svim Slavenom. Predlog taj naišao je na odpor Niemaca i Poljaka. Konačno je taj odbor zaključio, da se priobći sliedeća izjava: Eksekutivni odbor većine carevinskoga vieća razpravljao je danas obširno o političkom položaju, te je ponovno izrazio želju, da se mirno i pravedno rieši viseća narodnostna i politička pitanja. Pošto nije jošte svršeno dogovaranje o nagodbi izmedju obiju pola monarhije, prepušta se predsjedniku, da sazove budući sjednicu po uvidjavnosti.

Istarski sabor zaključio je u subotu ovogodišnje zasjedanje. Saborska većina tog krnj-sabora ponašala se je u vrieme odsutja hrvatsko-slovenskih zastupnika, kao da vieća usried Rima. Ona je navaljivala kao biesna na Slavene Istre i na njihove zastupnike a vladu i pojedine njezine činovnike šibala je upravo nemilosrdno. Vladin zastupnik kušao je par puta obraniti vladu i njezine korake, ali bez uspjeha, ako nije kazao ono i onako, kako je ta većina zahtjevala.

Iz Cetinja pišu bečkim listovom, da je zdravlje kneza Nikole silno poremećeno. Po tih glasovih imao bi biti knez duševno bolestan. Zaručnica kneževića Danila vojvodkinja Jutta Meklenburška preći će na luteranske na pravoslavnu vjeru.

Iz Biograda javljaju, da imadu tamo novu ministarsku krizu. Ministar gradjevina Andonović predao je ostavku a na njegovo mjesto da će stupiti pukovnik Atanasković.

Ruski listovi pišu, da će rumunjski kraljevski par posjetiti budućeg mjeseca ruski carski dvor u Petrogradu. Kralja Karola i kraljicu Jelisavu da će primiti ruski narod najsrdačnije ne samo kao vladare, već kano pouzdane susjede.

Franczki vrhovni sud ukinuo je osudu ratnog sudišta, izrečenu proti poznatom Dreyfusu, te je uputio odsudjenika pred novo ratno sudište u Rennu.

Franina i Jurina.

Fr. Danas pak ću ti povedet jedan razgovor baš praveh domaćeh mačić.

Jur. Ter ča nisu bili ono neki dan domadi?

Fr. Ne, zač je bil mej njimi i on dokločeni mačina.

Jur. Tako povej no!

Fr. Evo me:

Prvi mačak: Braćo moja nač smo mi spali! Još prije 5—6 let bili smo mi najtrji Hrvati va celoj Kastavšćine, a danas služimo i pomažemo Talijanu proti svojoj krvi.

Drugi mačak: Va naših straneh ja sam bil na tako dobren glase, da su mi nadeli baš lepo ime. Danas su tamo si Hrvati, a ja sam mačak, ter se neznan kamo det ni podet.

Treći mačak. Ja bin bil šal prije nego smo se s fritaljun zakasonjali, svaken na goli noži za to hrvatsko, a danas blepuzdrinim od nemila do nedraga ter dajem nemotam rog za sveću, da te nas naši zastupniki prodat pod Hrvatsku.

Prvi mačak: Ma je mane od onda sve moje šlo pod hubanj.

Drugi mačak: Mane ta vrag nespi.

Treći mačak: Ja sam već na tujem.

Fr. Ća da su počeli i va pazinskoj kazarme neč čistit i prašit?

Jur. Vero da je bila zadnja doba, zač je već preveć smrdelo.

—

Fr. Ča bi reć, da se pazinski krnjeli i talijanaši toliko vesele jinaživi?

Jur. Zač da te njim doma študijat dica, ka nemoru naprid ni u Puli, ni u Trstu ni u Kopru.

Fr. To moraju bit fine glave.

Jur. Altrokè tovarske!

Različite viesti.

Osnova za razdieljenje občine Kastavske. Krnjasti istarski sabor obdržavao je sjednicu takodjer 19. maja tekuće godine U toj sjednici bilo je 18 zastupnika, samih Talijana ili potalijančenika. Medju ostalimi je zemaljski odbor ili junta predložio tomu krnjastomu saboru zakonsku osnovu za razdieljenje mjestne občine Kastav. Tu osnovu pročitao je u ime zemaljskoga odbora potalijančenik Dr. Kršić (Cresan je rodom, a piše se Chersich). On da se je trudio dokazati mogućnost, a ponekle i potrebu razdieljenja Kastavske občine. Čim je nastojao, da dokaže mogućnost i ponekle potrebu dieljenja, to nekuže list »L' Istria« iz kojega ovo vadimo. Moguće, da se talijanska gospoda srame toga »dokazivanja«.

Da bude svakomu jasno, o čem se radi, što Talijani žele, mi donašamo po rečenom listu zakonsku osnovu u hrvatskom prevodu onako, kako ju je zemaljski odbor saboru predložio:

»Članak I:

Sadanja mjestna občina Kastav dieli se, i napravljaju se iz nje tri nove mjestne občine:

1. **Kastav** sa Spinčići, Trinajstići, Rubeši, Jurčići, Brnasi, Brnčići, Sroki, Marčelji, Rečina, Saršoni, Blažići, Hosti, Zamet i Srdoči;

2. **Rukavac-gorenji** sa Rukavac-dolenji, Bregi, Pobri, Pereniči, Kuceli, Žvonečа, Brdud veli, Puži, Breza, Jurdani, Jušići i Matulje;

3. **Klana** sa Lisac, Škalnica i Studena.

Članak II.

Prava materijalna dioba imovine i občinskih dobara, spadajućih sada skupu poreznih občina naznačenih pod člankom I. 1. i 2. izuzam Brgud veli, i obćih tereta, medju mjestnu novu občinu Kastav s jedne strane i novu mjestnu občinu Rukavac s druge strane, odnosno medju porezne občine sačinjavajuće ovu posliednju, izuzam Brgud veli, slieditće upravnim putem odlukom, koju će izdati namjestničtvo Primorja sporazumno sa pokrajinskim odborom Istre, ili ako se ove dvie oblasti nebi složile, ministarstvo nutarnjih posala.

Jedva onda kad se obavi ta razdioba, i kad se podpunoma razluči imovinu i občinska dobra kao i občinske terete, stupiti će u kriepost prava dioba sadanje mjestne občine Kastav kako je ustanovljeno pod člankom I.

Članak III.

Do ustanovljenja novih občinskih izvršujućih i upravnih oblasti ostaju u vlasti sadanje občinske oblasti«.

Eto, tako želi zemaljski odbor ili junta istrijanska na usta njezinoga člana Dr-a Kršića.

Juntinoj želji pridružila se je krnjasta dieta ili krnjasti sabor. I ona ili on (kako hoćete) želi razdieljenje občine Kastav. Taj sabor izrazio je tu želju u sjednici krnjca-sabora petak dne 2. junija t. g. Rovinjac Talijan Dr. Bartoli da je tom prilikom govorio jako »energično« i s »osvjedočenjem«, i da je potukao do kraja c. kr. kotarsko glavarstvo ili kapitanat na Voloskom, koje da je proti dieljenju občine. U čem sastoji ta energija i to osvjedočenje Bartolievo, to još neznamo. Tko zna čitati i misliti svojom glavom, nek čita i razmišlja ob ovom, što i kako predlažu gosp. Talijani u krnjastom istarskom saboru. Ovdje nedodajemo ni rieči, nego da njihov predlog još nije zakon.

Tielovo. Uzvišena ta svečanost obavila se ovdje za najkrasnijeg vremena. Svečanom obhodu, što ga je predvodio sam presvj. biskup A. M. Šterk, prisustvovalo je množtvo pobožnika. Prisutni su bili i poglavari svietskih i vojničkih oblasti. Obhod prošao je svuda u najliepšem redu bez ikakve zaprieke.

Imenovanje. Naš zemljak g. Drugutin Podreka, vježbenik kod financijalnoga računovodstva u Trstu, imenovan bijaše računarskim asistentom. Čestitamo!

Imenovanje. Ministar financija imenovao je računarskoga savjetnika g. Stjepana Bajta računarskim nadsavjetnikom i predsjednikom računarskoga odiela kod ravnateljstva finance u Trstu.

Preč. g. dr. Franc Sedej, kanonik u Gorici imenovan je tamo članom zemaljskoga škol. vieća.

Novi savjetnici prizivnoga suda u Trstu bijahu imenovani gg. Artur Fleischer, August Jakopič i Emil vitez Nadamlenzki.

Odlikovanje. Velezaslužni župnik u sv. Ivanu kod Trsta, veleč. gosp. Ivan Treven, svećenik jubilarac, bijaše odlikovan od sv. Oca tim, što ga je imenovao svojim komornikom sa naslovom »Monsignore«. — Čestitamo srdačno dičnomu starcu!

Glavna skupština družbe sv. Cirila i Metoda za Istru obdržavala se je dne 25. maja u prostorijah hrvatske čitaonice »Zora« u Opatiji.

U jutro čitala se po programu sv. misa u mjestnoj crkvi sv. Jakova. Sv. misi prisustvovalo je ravnateljstvo »Družbe« i liep broj članova, te drugoga občinstva.

Poslije podne oko 4 sata sakupio se izvanredno velik broj članova, članica iz bliza i daleka, te svi skoro članovi ravnateljstva i nadzornog odbora.

U uročeni sat otvori predsjednik presvj. g. dr. D. Vitezić skupštinu, predstavi zastupnika političke oblasti, zastupnike štampe, te pozdravi najsrdačnije mnogobrojne skupštinare. Prvi dio poduljeg, ganutljivog i često odobravanjem prekinutog govora g. predsjednika donašamo na drugom mjestu.

Načelnik Voloskog-Opatije, g. dr. A. Stanger pozdravlja najsrdačnije skupštinare kao načelnik ove občine, u kojoj imade naša »Družba« sjelo.

G. predsjednik zahvali se predgovorniku preporučiv njemu i svim narodnim načelnikom Istre, da bi podupirali našu »Družbu« onako, kako podupiru talijanski načelnici talijansko družtvo »Lega nazionale«.

Družbin tajnik g. dr. Poščić pročita zatim nekoje brzojavne pozdrave.

Čitanje zapisnika zadnje skupštine odpalo je, jer ga i onako dobiše članovi u izvještaju.

Tajnik pročita zatim svoj izvještaj o djelovanju ravnateljstva tečajem minule družtvene godine. Obširno i krasno sastavljeno izvješće prihvaćeno bijaše živahnim odobravanjem.

Revni družbin blagajnik, g. dr. N. Fabinnić izvjesti iza toga skupštinu o novčanom stanju »Družbe«. Zanimivo razlaganje g. blagajnika uzeli su skupštinari burnim odobravanjem do znanja.

Član nadzornoga odbora, g. Kazimir Jelušić, izvjesti, da je odbor našao sve račune u podpunom redu, te predloži, da se dade ravnateljstvu absolutorij, čemu je skupština jednoglasno pritvrdila.

G. dr. Matko Laginja izviešćuje kano punomoćnik »Družbe« o ostavštini pok. Mihovila Babića. Njegovo izviešće doći će u godišnji izvještaj.

Kod zadnje točke dnevnoga reda t. j. predlozi, stavilo je više članova razne predloge kako bi se pospješilo djelovanje naše »Družbe«. Svi ti predlozi izručeni bijahu ravnateljstvu, da o njima razpravlja i koliko bude moguće iste uvaži.

Kao zadnji priglasio se je za rieč dr. Matko Laginja, staviv predlog, da se »Družba« svimi dopuštenimi sredstvi zauzme za to, da bude otvorena hrvatska gimnazija u Pazinu već početkom buduće školske godine. Kad bi se državne oblasti izgovarale, da neimaju za to sredstva, ili da ta sredstva niesu zakonito odobrena, neka »Družba« državnim oblastim posudi 2000 for. za otvorenje i uzdržanje I. razreda hrvatske gimnazije do konca g. 1899.

Govornik obrazložio je temeljito svoj predlog. Govorio je živo, oduševljeno, a skupština prihvatila je njegov predlog burnim odobravanjem.

Konačno se zahvali gosp. predsjednik svim prisutnim na živom zanimanju za našu »Družbu«, preporuči istu svim prisutnim i odsutnim prijateljem, te digne skupštinu, koja je trajala puna tri sata.

Odbor političkoga družtva »Edinost« imati će u petak u svojih prostorijah u obični sat na večer redovitu sjednicu, kojoj se ovim gg. odbornici i zamjenici pozivlju.

Razpis profesorskih mjesta za državnu gimnaziju sa hrvatskim naukovnim jezikom u Pazinu. Domašamo u prevodu od rieči do rieči ono što sliedi, i što vadimo iz službenoga lista trščanske c. kr. vlade »L' Osservatore Triestino« od 25. t. m. i sliedećih:

»Br. 841. I. š. v. 99. 2-814 ½ L.

Razpis natječaja.

Na državnoj gimnaziji sa hrvatskim naukovnim jezikom u Pazinu, koja se ima otvoriti početkom školske godine 1899/900, imadu se popuniti dva učiteljska (profesorska) mjesta sa zakonitimi berivi, i to jedno za filologičku, drugo za prirodopisnu skupinu.

Oni molitelji, koji žele, da njim se uračuna dosadanje suplentsko službovanje, imadu to u svojoj molbeniei izričito navesti, jer će se o tom prema § 10. odst. 1 zakona 19. septembra 1898. D. Z. L. br. 173. u slučaju imenovanja odlučiti.

Molbeniee shodno obložene imadu se upraviti na c. kr. ministarstvo za bogoštovje i nastavu, i podastrieti propisanim službenim putem do 20. junija t. g. predsjedničtvu c. kr. zemaljskoga školskoga vieća za Istru u Trstu.

Od c. kr. zem. škol. vieća za Istru. — Trst 23. maja 1899.

Novi odbor «Slavjanske čitalnice» u Trstu. Na zadnjoj skupštini naše čitaonice izabrani odbor konstituirao se ovako: predsjednik g. dr. Otokar Rybář; podpredsjednik g. Ante Truden; tajnik g. Stanko Trnovec; blagajnik g. Ante Bogdanović; gospodar g. Ivan Matkoč; knjižničar g. Viktor Klinar; odbornici: g. dr. Josip Abram, g. Stjepan Pregelj i g. Fran Toros; zamjenici gg. Gjuro Vučković, dr. Drago Lukež i Josip Prunk.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Iz Beča doznajemo, da se je tamošnja naša sveučilištna mladež uhvatila u kolo, te da snuje podružnicu naše družbe. Bilo sretno i koristno. U hrvatskih novinah čitamo predlog, da se izposluje pravo snovati podružnice u čitavoj banovini. Dao Bog neostalo samo kod predloga.

Občinski izbori u Pomjanu započeli su u ponedjeljak a danas svršavaju za III. tielo. Izborna borba je vrlo ljuta. Svi prvaci talijanaški nalaze se u Pomjanu. Izborna komisija postupa nepravilno i samovoljno, nu ipak naša stranka ostaje na svojem mjestu prosvjedujuć proti svim nezakonitostim. Dok ovo pišemo nije nam poznat uspjeh izbora za III. tielo. Talijanaši iz Kopra izjaviše unapried, da moraju nadvladati.

Izvješće o zadnjih sjednicah istarskoga sabora morali smo radi nestašice prostora izostaviti za budući broj. Isto tako ostalo nam dopisa i viesti za budući broj, što neka izvole do znanja uzeti gg. dopisnici.

Občinski liečnik u Višnjanu i predstojeći naknadni izbori. Kako javljaju tal. listovi udovoljila je cesarska vlada utoku višnjanskih talijanaša proti nedavno obavljenom izboru u I. tielu. Uslied toga vršiti će se tamo naknadni izbori za to tielo.

Od tamo nam javljaju, da se hvali tamošnji občinski liečnik, da će glasovati proti svojim poglavarom kod tih izbora, a tim i proti većini pučanstva one občine, koja ga uzdržaje i plaća. Da vidimo dakle hoće li taj gospodin održati svoju rieč proti ogromnoj većini puka one občine.

Iz Pazina pišu nam 5. t. mj. Vaš dopisnik odavle u zadnjem broju Vašeg cienjenog lista spočitava ovdašnjemu talijanskomu prodikaču, što je uplićao politiku u propovied. Istini na čast valja da kažemo, da je taj propovjednik miran, triezan i pravedan muž, koji neima onih mušica po glavi, kako ih imaju na žalost mnogi prodikači, koji dolaze iz Italije u naše strane. On nebijaše Isusovac, nego član družbe »Stigmatina, poslan amo na molbu trščanskog ordinarijata. (Dakle naš ordinarijat šalje talijanske propovjednike i tamo, gdje se do sada talijanski nije popovjedalo. Ovu nam valja zabilježiti. Op. ured.) Istina je, da su mu spočetka izbjeglo par puta rieči: »Nella nostra Italia«. »Noi Italiani« (Dakle ipak! Op. ured.) nu njegova namjera nebijaše nikoga vriedjati ili izazivati (A tko je mogao znati što on misli! Op. ured.)

Ovim nećemo da dirumo u pitanje, da li su potrebite talijanske propoviedi u Pazinu i da li je bilo pravo i mudro iste uvadjati i tamo, gdje ih do sada nebijaše.

Koncert pjevačko-tamburaškog družtva »Lovor« u Opatiji. Dne 25. maja priredilo je pjevačko-tamburaško družtvo »Lovor« u »Zorin-domu« u Opatiji koncert sa predstavom na korist »Družbe sv. Cirila i Metoda« u Istri.

Jedan sat nakon svršene skupštine naše »Družbe« t. j. u 8 sati na večer bijahu prostrane prostorije dične »Zore«, gdje se je imao vršiti koncert, upravo natlačene. Osim većine skupštinara prihrlilo je na koncert množtvo domaćeg občinstva, te više gostova, koji borave u Opatiji iz Češke, Poljske, Kranjske itd. Občeniti bijaše glas, da je prva zabava ove vrsti nakon glavne skupštine naše »Družbe« nadmašila sve dosadašnje u Opatiji i što se tiče množtva posjetitelja i što se tiče izvedbe bogatog i raznolikog programa.

Koncert otvorila je ljećilištna glasba pod vrlo vještim ravnanjem mladoga Hrvata g. Gervais-a Karlovčanina. Glasba igrala je za čitave večeri same slovenske komade. Glasbu zamienjivali su sad pjevači, sad tamburaši, sve same članice i članovi dičnoga »Lovora«. Koli milozvučni piev, toli miloglasni zvuci naše tambure oduševiše mnogobrojno i razdragano občinstvo.

Pojedinim točkam programa odobravalo se silno, oduševljeno. I pjevači i tamburaši zaslužiše podpuno priznanje. Svaka čast njima, njihovom predsjedniku i njihovom zborovodji.

Neželeći nikomu prikratiti podpuno zasluženo priznanje ipak hoćemo, da napose spomenemo gdjicu Mitri Mehlhofer, po rodu i jeziku Niemicu, koja je oduševljeno sudjelovala i kod pjevačkog i kod tamburaškog zbora. Evala njoj i ugledale se u nju i druge tudjinke!

Nakon dovršenog pjevačko-glasbenog dielu koncerta, sliedila je predstava vesele igre, što ju je napisao poznati naš mladi i neutrudljivi pisac »Emju«.

Igri, pod naslovom »Šior Bazilio z napi pal« jest u kratko sliedeći sadržaj. U manjem istarskom mjestu jesu dvie obitelji, kojih se poglavice, stari prijatelji, povadiše u krčmi kod igre karata. Radi toga su si oni protivnici i u politici. Jedan od njih je vatren pristaša hrvatske, a drugi talijanaške stranke u Istri. Ovoga podupire doklačenik Bazilio, koji bi hotio postati i zemaljskim zastupnikom. Supruge zavadjenika protivne su si takodjer i u politici, ali tako, da se ona talijanaškoga pristaše zauzimlje za Hrvate, a ona Hrvata za talijanaše.

Odatle razdor i izmedju njih i neprilike u obiteljih. I služkinje jedne i druge obitelji prepiru se radi politike. Jedino djeca jedne i druge obitelji jesu složna u politici, jedni i drugi jesu vatreni Hrvati. Dvojica izmedju njih se dapače potajno ljube, i to kćerka talijanaša sa sinom Hrvata, kojega narod silno voli, te ga konačno i izabere svojim zastupnikom proti svim spletkam šior Bazilia. Taj izbor i usljed toga silno oduševljenje naroda izmiri konačno obje obitelji, te dodje i do zaruka zaljubljenih mladenaca. Spletkara Bazilia osramoćena biešе van iz kuće.

Samu igru, u kojoj dolazi na pozornicu u svemu 17 osoba, i koja imade dva čina, očekivalo se velikom napetošću. Igralo se živo, oduševljeno. Nitko nebi bio rekao, da imade diletante pred sobom.

Sve je teklo točno i gladko a da niesi ni čuo šaptaoca.

Od predstavljača i predstavljačica nećemo da pohvalimo nikoga napose, jer su svi zaslužili podpunu pohvalu. Gosp. piscu čestitamo srdačno, što nam je znao tako živo predočiti jedan vjeran prizor iz našega narodnoga života. Njegova igra nesmije više izčeznuti sa naših skromnih pozornica. Konac njoj valja nješto zaobliti pak njoj nemože biti s nijedne strane prigovora.

Konačno valja, da izrečemo zahvalu občinstva i g. Rudolfu Stangeru, koji je onako ukusno pozornicu priredio, i onim rodoljubom, koji su za nju milodare doprinjeli.

Plemenito srce jedne Nadvojvotkinje. Iz Velog Sela pišu nam 1. t. mj.: Njezina Visost nadvojvotkinja Marija Terezija priredila je mjeseca svibnja t. g. veliku južinu djećici, koja polaze školu utemeljenu od Njezine Visosti godine 1886. Tom zgodom prisustvovala je Njezina Visost nadvojvotkinja, te djeca, nadvojvotkinje Marija Eleonora, Marija Renata, Marija Mehtildis i nadvojvoda Drugutin Albrecht.

Djećica su bila već na dvorištu pripravljena za dolazak Njihove Visosti. Stupivšu nadvojvotkinju u dvor pozdravljaše djećica sa »Hvaljen Isus«! zatim zapjevaše: »Bože živi«! Iza toga su se djećica na zapovied posjela. Mlade nadvojvotkinje ne obazriuć se na svoje plemstvo, posluživale su s najvećim veseljem ovu sirmašnu ali presretnu djećicu. Milina je bilo vidjeti s kakovim veseljem nadvojvotkinje to činiše te se medjusobno natjecahu. Njezina Visost nadvojvotkinja mati nasladjivala se, promatrajuć revnost mladih nadvojvotkinja. Djećica siromašna nisu imala sretnijeg dana do ovoga. Jestvina su imali koliko im je mladjahno srce poželiti moglo. Poslije južine darivale su još nadvojvotkinje razne igračke i slike, te dobru djecu nagradili su još osobito liepimi slikami.

Ovdje nam treba napose napomenuti plemenitost mladjahnog 10 godišnjeg nadvojvode Dragutina Albrechta. Prije dvie godine je isto Njezina Visost pripravila djećici sjajnu južinu, te je kako ovaj put tako i onda prisustvovala ovoj zgodi. Nadvojvoda Dragutin, bivši za onda djećak od 8 godina, prisustvova i on toj svečanosti. Onom zgodom opazi medju djecom i jednog slieposg djećaka, koji mu se veoma sažali. Budući je ovaj djećak već dorasao za pučku školu, to je i on morao onamo. Mladi nadvojvoda sjećajuć se još tog nebogog siročeta, želio je, da i on dodje ovom zgodom ovamo, te da ga može nagraditi. Tako je i on došao te dobivao svega. Najednoć ugleda predstojnica one škole pred malim Nikolom (tako se zove djećak) veliku kutiju, u kojoj bijaše mnogo sladkiša i robe. Misleći dotična, da se Nikola sam nevideć što je, toga dočepao, htjede ga upitati odakle mu ovo. Njezina Visost Marija Terezija opaziv ovo, stupi bliže te reče: »Ovo je mladi nadvojvoda svaki dan u jutro si od ustiju odkidno, te stavio na stranu veleć: »Ovo je za onog slieposg djećaka, kojega sam prije dvie godine u školi vidio«.

Evo, kako mladi nadvojvoda već za

rane svoje mladosti kaže duh samozataje i milosrdja prama biednoj sirotinji.

Na koncu ove južine su dječica po želji Njezine Visosti još zapjevala nekoliko milih pjesmica i završila sa »Bože živi!«

U istinu presretni su Veloselci, jer imadu u svojoj sredini ne samo člana Visoke carske obitelji, nego ujedno i najveće dobročinitelje, koji nastoje gdjegod mogu biti Veloselcem na korist i biednoj sirotinji na pomoć. — Bog ih poživio i stostruko nagradio!

Iz blažene zemlje — glada dopeljalo se je — kako piše »Mir« — samo jednom željeznicom i to preko Pontebe u Austriju ništa manje nego 59.000 Talijana u kratkom roku od 10. aprila do 10. maja. Koliko je takovih sretnika došlo oduzimat našim radnikom kruh od ustiju po željeznici preko Kormina i kroz Tirol, toga se nezna. A ta bi Istra gospodski stala, kad bi pripala toj zemlji glada, kojoj pripada po sudu g. Bennati-a.

Za glagoljicu. U hrvatskih novinah Dalmacije čitamo, da će se do mala u poslu glagolice držati obći sastanak svega narodnoga svećenstva Dalmacije. Nebi li se i naše čestito svećenstvo maknulo živahnije u prilog te naše narodne svetinje?

Tuča u Istri. Prijatelj nam je ovih dana pripovjedao, da je nemila tuča potukla prošloga ćednа porezne obćine Vrh i Sovinjak — obćina Buzet, te Zrenj — obćina Oprtalj. U Sovinjaku da su jadni seljaci žito pokosili, te polja na novo izorali. Preporučamo oblastim, da se ćete ovih siromaha.

Vrtna veselica priređuje ženska podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Trstu u nedjelju dne 11. t. mj. u Sv. Ivanu kraj Trsta. Veselica vršiti će se u vrtu »Narodnoga doma« tamo. Kod veselice sudjelovati će glasba i »Slovansko pevsko društvo« iz Trsta. Početak u 4½ sata po podne. Ulaznina 25 nvč.

Izpravak[1]).

Izvolite častni Gospodine polag § 19 tisk. zakona uvrstiti sliedeći izpravak k viesti uvrštenoj na moj račun u »Našoj Slogi« od 18. p. mj. broj 17..

Nije istina, da je dne 8. svibnja c. k. poštanski ured u Labinciih kod Višnade bio zatvoren do poslje desete ure, već ravno u 10 sati bio je svakomu otvoren a polag obstojećeg satnika nije niti dužan pošte-meštar, da ga prije otvori.

Biti će istina, da je č. dopisnik dne 10 svibnja došao u 9 sati na poštu a da je ista bila zatvorena, a to sa svim pravom, jer to nije uredovni sat.

Nije pak istina, da je isti dan bio poštanski ured zatvoren po desetoj, a to mogu svjedočima potvrditi.

Toliko na čast istini i na znanje i ravnanje č. dopisnika, koji nek se spomene, da c. kr. poštanski ured nemože biti na njegovo razpoloženje izvan uredovnih ura otvoren, a nek si bolje ravna svoj dolnik, koji mu posve slabo ure kaže.

Labinci kod Višnade 6./6./99.

Giovanni Voivoda
c. k. pošte meštar

[1]) Za članke pod ovim naslovom uredničtvo ne odgovara. Ured.

Izjava.*)

Obzirom na dopis iz Pazina uvršten u «N. Sl.» dne 18. pr. mj. molim to sl. uredničtvo, da izvoli priobćiti koliko sliedi:

Izidjoh na sbod pokrivene glave, a snimiv klobuk pred gospodjam i gospodjicam, koje na sbodu bijahu, u šali ga neodložih, neg u istinu tako reko bi baciv, da se je u vis uzvinuo, a onda pao na ćevićе, koje se na sbodu nalazi. Gospod dopisnik biti će valjda tu moju šalu uzeo za pozdrave Tršćanima mahanjem klobuka.

A da bih bio na pozdrave Tršćanim i riečim odgovarao i derao se, kako kaže dopisnik — ničem najodlučnije.

U Pazinu koncem svibnja 1899.

Bruno Jurinčić v. r.,
privr. ravnaj. učitelj hrv. učione.

*) Za članke pod gornjim naslovom uredničtvo ne odgovara. Ured.

Listnica uredničtva.

Gosp. dopisniku iz Opatije: Nepodpisana pisma bacamo u koš — ako dolaze od nepoznatih nam osoba.

Listnica uprave.

Nekojim reklamantom javljamo, da reklamacije moraju biti otvorene i kratkog sadržaja t. j.: reklamirano taj i taj broj, inače moramo mi platiti globu ili reklamaciju vratiti.

Sl. c. kr. kotarskim oblastim u Istri: Ovdašnja pošta čini nas platiti globu za svako nefrankirano pismo, pa bila i označena „službeno".

Razpis natječaja.

za sliedeće učiteljsko službe:

1. za mjesto ravnajućeg učitelja II. vrsti i učiteljice III. vrsti na dvorazrednoj mješovitoj pučkoj školi u Pazinu sa hrvatskim nastavnim jezikom, a italjanskim kao predmetom.

2. za mjesta ravnajućih učitelja III. vrsti na jednorazrednih mješovitih pučkih školah u Čepiću, Krašanu i Bermu sa hrvatskim nastavnim jezikom, a italjanskim kao predmetom.

3. za mjesto ravnajućeg učitelja III. vrsti na jednorazrednoj mješovitoj pučkoj školi u sv. Nedelji kod Labinu sa hrvatskim i italjanskim nastavnim jezikom.

Dohodci ustanovljeni su u pokrajinskom zakonu za Istru od 14. decembra 1888 broj 1 ex 1889.

Natjecatelji podnesti imadu svoje podkriepljene molbe propisanim putem ovomu c. k. kotarskomu školskomu vieću do 30. junija 1899.

Pazin, dne 28. maja 1899.

Predsjednik:
Šorli v. l.

Blag. gospodin

G. Piccoli,
ljekar „prvi Angelu",
dvorski dobavljač Nj. svetosti pape
LAVA XIII.,
u Ljubljani, Dunajska cesta.

Brezje na dolnj. Štaj. 14. nov. 1898.

Vaše blagorodje!

Pošto smo se već više puta osvjedočili, da je ta Vaša tinktura za želudac, kojom se je služila već sva moja kuća sa najboljim uspjehom, doista najbolje sredstvo proti želudačnim i mnogim drugim bolestim, zahvaljujem Vam se iskreno. Nu ja sam zahvalam ujedno i gospodinu, koji me je na tu izvrstnu tinkturu upozorio.

To potvrdjujem time, da Vam izrečen moju iskrenu zahvalu u ime čitave moje obitelji, te Vas uljudno molim, da mi pošaljete opet jednu škatulu tinkture za želudac sa 12 staklenićica i jedan lončić Glicerin Crême.

Sa poštovanjem **Tomaž Dobek.**

Pošaljite mi pošt. pouzetje pod podpisanim naslovom 24 staklenćice izvrstne „želudačne esence", koja se rabi najboljim uspjehom

Josip Černko, župnik,
Vuhred — Štajerska.

Pošaljite mi pošt. pouzetjem 12 staklenica Vaše želudačne tinkture. Naš g. župnik Belec preporuča ju svakomu upravo toplo, te skoro svaki, koji ju rabi, o njoj se jako pohvalno izrazuje.

Sa poštovanjem

Ivan Vidas
kod sv. Martina, p. Sv. Nedelja
Labin (Albona) Istra.

Phönix-Pomade

Na izložbi za njegovanje zdravlja i bolestnika u Stuttgartu 1890 nagrađenu **odlikom**, jest po mnienju liečnika i priznata sa hiljadami zahvalnica.

Jedino postojeće u istinu pravo i neškodljivo sredstvo, da gospodjam i gospodi izraste **podpuna i bujna kosa** i da zapriečiti odmah **opadapanje kose i tvorenja prhuta;** ona pospješuje i kod posve mlade gospode rast **jakih brkova.** Jamči se za uspjeh kano i za neštetnost. Lončić 1 i 2 for. poštom ili pouzetjem 10 nvč.

K. Hoppe,
Beč I. Wipplingergasse 1a.

Prsni Čaj ● ● ● ● ● ● sa „Učke-Gore".

Izvrstni domaći lijek proti kašlju, nakladi ili pršnom kataru; proti hrapavosti i pomutlosti grla.

Cijena 50 pora

Lijekarna i Pharm.-Kemijski Laboratorij
L. GHERSETICH
Volosko — Istra.

Poziv na predplatu.

»Učiteljskoga glasnika«, koji će izlaziti u Zagrebu dvii puta mjesečno u većem formatu od 16. stranica i omotom sa oglasima — Cijena mu je 6 kruna na godinu.

Smjer **„Učiteljskoga glasnika"** je unapredjenje u pogledu materijalnog stanja našega učiteljstva.

Prvi broj izaći će pred uskrsom i biti će razaslan učiteljstvu naše domovine sa nadom, da će ga i učiteljstvo podupriječi i jer se radi lih o boljku njegovu. Želja je takodjer, da se **„Učiteljski glasnik"** udomi i izvan učiteljskoga kruga, koji se zanimaju za napredak naših škola

Preporuča se i pojedinim čitonicama u našoj domovini

Vlasnik i izdavatelj **„Učiteljskog glasnika"** jest podpisani, komu se imadu i pretplate slati

U Grubišnompolju 8mar ča 1899.

Vjekoslav Klemen
rav. učitelj.

PAVAO BARICH

razašilje uz poštansko pouzetje pakete po 5 klg. sve franko do mesta opredieljenja

KAVU

Santos finu	1 K. for.	—.94
„ najfiniju	„ „	1.04
S. Domingo	„ „	1.26
Portorico finu	„ „	1.42
„ debelo zrnje	„ „	1.58
Moka izvorna	„ „	1.46
Cuba posebna	„ „	1.70

Prodaju se jeftino

jedne **Orgulje-harmonjum** sa pedalom, sa 417 glasova, 2 manuala i 14 registara, *Trst, Androna S. Tecla br 2, Krammer.*

THE GRESHAM

Englesko osjeguravajuće družtvo na životu Londonu

Aktiva družtva do 31. decembra 1897	Kruna	159.997,579.—
Godišnja uplata premija i intersa do 31. dec. 1897	„	28.823,375.—
Izplaćeno na osjeguranja i interesa od postanka družt. (1848),	„	343.860,067.—
U godini 1897. izdano 7468 polica za glavnicu od	„	67.331,351.91

Prospekti, cijenici i u obće sve druge informacije šalju se badava, ko god pismeno zapita od dolje imenovanog zastupstva, koje dopisuje u svijem jezicima.

Glavno zastupstvo u Trstu
Via del Teatro, N. 1, Tergesteo, Scala IV.

(Traže se svuda dobri agenti i zastupnici.)

FILIJALKA
c. kr. priv. austrijskoga kreditnoga zavoda
za trgovino in obrt v Trstu.

Kovol za vplatila.

V vrednostnih papirjih na
4-dnevni izkaz 2½ %
30- „ „ 3¼ %

V napoleonih na
30-dnevni odkaz 2% %
3-mesečni „ 2½ %
6- „ „ 2½ %

na plamu, katera se morejo izplačati v sedanjih bankovcih avstrijske veljave, stopijo nove obrestne take v kropost z dnem 24. junija, 28. junija in odnosno 30. avgusta t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vrednostnih papirjih 2% % na vsako svoto. V napoleonih brez obrest

Naknznice

na Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Trapavo, Reko kako v Zagreb, Arad, Hodlita, Gablonz, Gradec, Sibiu, Inomostu Černe, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostnih divis, kakor tudi unovčenje kuponov proti odbitku 1/8 % provizije.

Inkaso vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi.

Jamčevne listine na dogovoru. Kredit na dokumente v London, Pariz, Berolin ali v druga mesti — provizija po jako umestnih pogojih.

Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohran.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlati ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naši blagajni izplačuje nakaznice neodlne banke Italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem kursu.

Pserhoferovega
Ljekarna k „zlatnoj državnoj jabuci"
Beč, I., Singerstrasse broj 15.

J. Pserhofera pilule za čišćenje

izkušano, lahko probavljajuće od mnogo liečnika občinstvu preporučeno kućno sredstvo.

Ove pilule so one iste, koje su već od mnogo stoljeća pod imenom „pilule za čišćenje krvi" občinstvu poznate i koje se prave samo u ljekarni k „zlatnoj državnoj jabuci" Beč I, Singerstrasse broj 15.

Od ovih pilula stoji: 1 kutija sa 15 pilula 21 nvč., 1 zamot sa 6 kutija 1 for. 5 nvč.

Ako se prije pošalje dotični iznos, stoji franko: 1 zamot pilula 1 for. 25 nvč., 2 zamota 2 for. 30 nvč., 3 zamota 3 for. 35 nvč., 4 zamota 4 for. 40 nvč., 5 zamota 5 for. 20 nvč., 10 zamota 9 for. 20 nvč. (Manje od 1 zamota nemože se poslati).

Umoljava se, da se izrično zahtjeva „J. Pserhofera pilule za čišćenje"
i da se na to pazi, da nosi pokrov svake kutije ime „J. Pserhofer" i to crvenom tintom

košto i poduka glede porabe.

Balzam za zimu od I. Pserhofera 1 lonac 40 nvč., franko 65 nvč.

I. Pserhofera trpčitov sok za lječenje. Jedna flašica 50 nvč.

I. Pserhofera Kropf-balsam 1 flašica 40 nvč. franko 65 nvč.

Stollovi Kola-Preparati izvrstno sredstvo za jačanje želudca i nerva, 1 liter kola-vina ili Elixira 3 for., pol litra 1 for. 60 nvč., četvrt litra 85 nvč.

I. Pserhofera gorka tinktura za želudac (prije t. zv. životna esenca) po lagano razstupljajuće sredstvo sa ojačavajućim upljivom na želudac kad isti slabo probavlja. Cijena flašici 22 nvč., 12 flašica 2 for.

I. Pserhofera balzam za rane 1 flašica 50 nvč.

Tanochinin-Pomada od I. Pserhofera najbolje sredstvo da rastu vlasi, 1 kutinja 2 for.

Obiz za lječenje rana od prof. Steudela, 1 lončić 50 nvč., franko 75.

Sol za posvemašnje čišćenje od A. W. Rulitch-a domaće sredstvo proti slaboj probavi, 1 paket 1 for.

Osim ovdje navedenih preparata, nadje se sve u austrijskim novinama oglašene tuzemne i inozemne farmaceutičke preparate djelomice u zalihi, djelomice se ih, ako ih nema u zalihi, najbrže i najjeftinije pripravi.

Pošiljke po pošti obavljaju se najbrže, ako se prije pošalje novac, veće naručbe takodjer poštanskim pouzećem.

Ako se prije pošalje novac, (najbolje poštnom naputnicom) stoji poštarina mnogo manje nego sa poštarskim pouzećem.

Broj 20. U Trstu, 15. junija 1899. Godina XXX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku il po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list ne dodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ Nar. pos.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku, osim 2. febrara, 6. aprila, 11. maja, 1. junija, 29. junija, 2. nov. i 28. dec. Netiskani dopisi se nevraćaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Raznjerno for. 2,50 i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 nč.

Uredničtvo nalazi se u ulici Farneto broj 14.

Odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić. Tiskara konsorcija lista „Edinost“ ulica Carintia br. 12 u Trstu.

jer vide, da čovjek osamljen malo broji i malo može, pak zaostaje u svem za drugimi.

Zadnji su počeli i kmeti uvidjati, da ako budu i napred gledali svaki samo za se, i ako bude jedan radio na desno, a drugi na lievo, hoće ostati uvjek veliki siromasi, kojim će drugi lukaviji od njih izsisati i ono malo, što njim ostaje. Vidili su, da je u udruživanju ona velika moć, koja će jih spasiti u velikoj nevolji, u kojoj živu, i koja njim napred ne dade.

Zato su se počeli u raznih krajih udruživati u razne svrhe. U samoj našoj državi brojimo danas na hiljade takovih zadruga.

U svakom kraju, gdje su kmeti malo oči otvorili naći ćete: posujilnica, gospodarskih zadruga, mljekarskih zadruga, konsumnih družtva, skupnih skladišta, zadruga za osiguravanje blaga, za osiguravanje kuća, ploda, i tolikih drugih.

I u ovom kotaru se je očutila potreba takova udruživanja, pak se je pred desetak godina ustrojila ova gospodarska zadruga, koja, ako i polagano, al ipak napreduje. Lani se je ustrojila posujilnica, koja je u godinu dana svojim živim prometom pokazala, da smo ju trebali kako gladan kruha i da je škoda što ju nismo mnogo prije ustrojili.

To su družtva, na kojih ima svatko mjesta bez obzira na političku stranku, kojoj pripada.

Veli se, da tko ne idje napried, idje, ili barem ostaje natrag dok drugi napred koracaju. Za to naši kmeti, koji su sa gospodarskom zadrugom i za družtvom za štednju i zajmove učinili dva koraka, nesmiju ostati kod toga, nego još ove godine učiniti i treći korak, a sliedećih godina još i druge.

Kako treći korak odbor preporučuje skupštini da zaključi, neka se ustroje kod nas družtva za uzajamno osiguranje goveda.

Nema sumnje, da je govedarstvo jedna od najvažnijih grana gospodarstva toli glede koristi, koje donaša, koli glede sigurnosti ploda. Govedo vam u polju radi za deset težaka, pa vam još i gnoj daje; daje vam mlieka, od kojeg vi priredjujete sir i maslo, pak vam napokon i samosebe daje, da se njegovim mesom nasladite. Dobitak od govedarstva ne ovisi ni o tuči, ni o suši, ni o vjetru ni o vlagi; sve to govedu ne nahudi, kako lozam i usjevom. Može oboliti, al pametan gospodar će se od toga očuvati dobrim gojenjem i ljekarijami. Dobitak će izgubiti samo onda, ako mu govedo pogine. To je za kmeta gubitak i gubitak tim veći, čim je on siromašniji. Čovjek koji ima n. pr. 10-50-100 glava goveda ne će tako očutiti gubitak vola ili krave, kako će to očutiti onaj, koji ima jednu samu kravu. Onomu će još uviek ostati 9 49-99 glava, kojimi će moć svoje poslove urediti i doskora nadomjestiti onu poginulu glavu, dočim onaj, koji je izgubio jedinu kravu, je poginućem iste kadgod izgubio sve svoje imanje i nema načina, da tako brzo do druge dodje.

Ovakovoj nesreći može se doskočiti jedino i najbolje uzajemnim osiguranjem iliti družtvom, koje za tim idje. Ovakovim družtvom kmeti dodju u položaj onoga bogataša, koji ima 100-200 glava i ne očuti ako mu jedna glava pogine.

Kako su se naši kmeti udružili u našu posujilnicu iliti družtvo za štednju i zajmove, pa garantirajuć solidarno za sve, što družtvo od drugih posudja, predstavljaju bogataša, koji ima do 1000 rali zemlje i svega onoga što se uz to mora imati, te lahko nadju čovjeka koji će njim posuditi na hiljade forinti, tako neka se udruže gospodari blaga, obećajuć si zamjenitu pomoć u slučaju, da njim nesrećem i bez njihove krivnje pogine koja glava, pa se neće nikada dogoditi, da onaj, kojemu je poginula jedina glava bude posvema unesrećen već će se naći u položaju bogataša, koji lahko naknadi jednu izginulu glavu.

Vežuć se na ovakovu zamjenitu pripomoć, vi ne ćete učiniti ništa nova, jer vi to i sada činite i bez družtva. Ako komu kuća pogori, ako koga snadje kakova nesreća na blagu, vi, budući ste dobra srdca, pomožete onomu nesretniku davajuć mu što premožete i pomagajuć ga po vaših silah. Što vi tako činite dobro je, ali često ne pomaže toliko koliko bi pomoglo, da jedan sam učini što ste vi svi učinili. Pomislite da kuća ili štala gori i da vi priskočite svaki sa kablom vode, da gasite, pa da ga jedan za drugim izlijete na oganj. To će možda pomoći ali možda i ne će. Spravite nasuprot svu tu vodu u jedno i izlijte ju svu na jedan put na kuću pak ćete viditi kako će se oganj odmah ugasiti.

Za tim idje družtvo uzajemnog osiguranja blaga: ono je ona ruka, koja na jednom daje što je sto ruka podalo i tako postostruči vriednost pomoći.

Ovakovih družva ima u Njemačkoj do deset tisuća, i u Austriji jih ima takodjer, al mnogo manje. U Istri, koliko ja znam, nema još nijednoga pak bi bila čast, kad bi naš kotar bio prvi.

U nekih krajevih članovi plaćaju redovito toliko po stotini vriednosti svoga blaga i tim se onda naknadjuje šteta. Drugdje pak nemaju stalnoga i redovitoga prinosa, nego kad se koja šteta dogodi, prociene škodu i ovu naknade taksirajuć svakoga člana po vriednosti njegova blaga osiguranoga

Koje od ovih družtva bi za nas bolje bilo to će se moć odlučiti, kada budemo na čistu je li ćemo družtvo ustrojiti.

Ja mislim, da neće biti ni jednoga predvidnoga gospodara, koji bi se otimao pristupiti ovakomu družtvu. Sjećam se, da su mi pred godinu dana Saležani izrazili želju, da bi htjeli takovo družtvo ustrojiti. Kako oni tako će bez sumnje i drugi osjećati potrebu takova družtva. Ja sam mnienja, da bi ovakova družtva morala biti ograničena na plovanije ili na porezne obzine, jer će biti tako laglje nadzirati kako članovi blago drže i paziti, da li nisu nesreći krivi. Treba još pomisliti, da, kako ima u pšenici kukolja, može u družtvu biti i sliepar, koji špekulira na štetu svih članova, a to se mora prepriečiti.

pasti. Pojedinci, družtva i občine, svi neka učine u tom pogledu svoju dužnost. Pošto pak naše sile nisu dostatne, da odolimo takovim protivnicima, to se utječemo našoj srodnoj braći izvan Istre, navlastito onima, koji stanuju u Dalmaciji i Banovini, da nam priteku u pomoć.

svjestimo svojim pojedinima broj preko 70000 članova. I Hrvati u Banovini imali bi se na slični način organizirati; u svakom ovećem mjestu imala bi se osnovati podružnica družtva sv. Cirila i Metoda za Istru; djaci i rodoljubne gospodje imali bi se zauzeti za taj važni posao. Grad Za-

biti, kako se nadamo, od najblagijih posljedica za našu družbu. zahvalnosti našega društva za taj ni i plemeniti podhvat ja Vas po-č. g., da uzkliknete sa mnom: Žirebački sveučilištni gradjani! Slieđtala hrvatska mladež njihove stope! vršujem svoj govor.

Posujilnica u Puli.

vno priznata je istina, da narod, nalazi u bieli i nevolji, i koji je lno odvisan od drugih, nemože se vno pridignuti. Takav narod robuje i tjelesno onomu, koji je bogatiji ji od njega. U takvom ovisnom nalazio se do nedavna i naš narod Istri, a nalazi se na žalost u nekojih i danas. Da se toj narodnoj neskoči, da se narod materijalno osloa se ga pridigne, počeše naši prvaci stre snovati novčane zavode pod m »Posujilnica i štedionica«. vi takav zavod ustrojen bijaše nam velezaslužnoga Dra Laginje u d naslovom: »Istarska posuja u Puli, registrana zana ograničeno jamčenje«. u posujilnici imade se smatrati s svim ostalim posujilnicam, koje su u Istri postale, i kojih imade već iep broj.

matica naših posujilnica u Istri e dne 21. pr. mj. svoju godišnju skupštinu, o kojoj hoćemo da nešto izviestimo, te da nekoje opazke m blagotvornom djelovanju nado-

upštinu otvorio je predsjednik gosp. tko Laginja pozdraviv mnogobrojne . Izvješće o družtvenom djelovanju minule družtvene godine i obračun 1898 prihvaćeni bijahu jednoglasno na sve prisutne najbolji utisak. izvješća razabiremo, da je novčani premašio u godini dana jedan n forinta.

Štednju je primala »Posujilnica« d svakoga redovito po 4 ½%. vala je svojim zadrugorom po 6%, a povisila interes, premda su ga prošle bile povisile sve i najveće banke. — lo je pomoženo lani 1063 zadru-287 ½ hiljada forinta.

stoga dobitka bilo je ukupno for. ! – od kojega su zadrugari odrebude podieljeno »Družbi sv. Ci-Metoda« za Istru kao utemeprinos od for. 100. — a ostalo, lje sve u reservni fond, koji ima samo za pokriće gubitaka, ako bi

elatnost posujilnice bila je velika na i u drugom pogledu.

mukom i podporom »Posujilnice« eno je 5 novih samostalnih ava za štednju i zajmove, Medulinu, Buzetu, Beramu, Oprtlju nu. Tri prva su već i objelodanila ačune za prvu družtvenu godinu, ala krasan uspjeh. —

a najzanimije je to, da je vodnjansko vo, talijanske krvi i jezika, došlo niku »Posujilnice« g. Dr-u Laginji, jalo ga kao otca, da i njima utesujilnicu, da se obrane od krvopija, janske liberalne gospode. — On im obećao, te je već pošla molba za eiju na sud u Rovinj*). I tako će bari« vodnjanski imat kasu, pod stvom naše »Posujilnice« – te je nade, da će krasno napredovati, na propast narodnim pijavicam, a na korist sloge i sporazumka medju Hrvati i pravimi Talijani u Istri. —

*) Već je registrana i družtvo je počelo raditi.

Opazka uredničtva.

rane svoje mladosti kaže duh samozatajo i milosrdja prama biednoj sirotinji.

Na koncu ove južine su dječica po želji Njezine Visosti još zapjevala njekoliko milih pjesmica i završila sa »Bože živi!«

U istinu presretni su Veloselci, jer imadu u svojoj sredini ne samo člana Visoke carske obitelji, nego ujedno i najveće dobročinitelje, koji nastoje gdjegod mogu biti Velcseleem na korist i biednoj sirotinji na pomoć. — Bog ih poživio i stostruko nagradio!

Iz blažene zemlje — glada dopeljalo se je — kako piše »Mir« — samo jednom željeznicom i to preko Pontebe u Austriju ništa manje nego 59.000 Talijana u kratkom roku od 10. aprila do 10. maja. Koliko je takovih sretnika došlo oduzimat našim radnikom kruh od ustiju po željezniei preko Koruzina i kroz Tirol, toga se nezna. A la bi Istra gospodski stala, kad bi pripala toj zemlji glada, kojoj pripada po sudu g. Bennati-a.

Za glagoljicu. U hrvatskil Dalmaciji čitamo, da će se d poslu glagoljice držati obći sastar narodnoga svećenstva Dalmacije se i naše čestito svećenstvo nar valnije u prilog te naše narodne

Tuča u Istri. Prijatelj nar dana pripovieđao, da je nemila tukla prošloga ćedna porezne ol i Sovinjak — občina Buzet, te občina Oprtalj. U Sovinjaku de seljaci žito pokosili, te polja na rali. Preporučamo oblastim, da ovih siromaha.

Vrtnu veselicu priređuj podružnica družbe sv. Cirila i Trstu u nedjelju dne 11. t. n Ivanu kraj Trsta. Veselica vršit vrtu »Narodnoga doma« tamo. J lice sudjelovati će glasba i »pevsko družtvo« iz Trsta. Početsata po podne. Ulaznina 25 nvč.

Izpravak[1]).

Izvolite častni Gospodine p tisk. zakona uvrstiti sliedeći iz viesti uvrštenoj na moj račun u Slogi od 18. p. mj. broj 17.

Nije istina, da je dne 8. k. poštanski ured u Labinciih nade bio zatvoren do poslje već ravno u 10 sati bio je svak ren a polag obstojećeg satnika dužan pošte-meštar, da ga prije

Biti će istina, da je č. dopi 10 svibnja došao u 9 sati na poš je ista bila zatvorena, a to sa svim jer to nije uredovni sat.

Nije pak istina, da je isti poštanski ured zatvoren po dese mogu svjedocima potvrditi.

Toliko na čast istini a na ravnanje č. dopisnika, koji nek mene, da c. kr. poštanski ured biti na njegovo razpoloženje izvan nih ura otvoren, a nek si bol svoj dobnik, koji mu posve s kaže.

Labinci kod Vižinade 6./6./9

Giovanni Voi

c. k. pošte me

[1]) Za članke pod ovim naslovom ne odgovara. Ured.

Izjava.*)

Obzirom na dopis iz Pazina u «N. Sl.» dne 18. pr. mj. moli uredničtvo, da izvoli priobćiti koli

Izidjoh na shod pokrivene snimiv klobuk pred gospodjam i eam, koje na shodu bijahu, u šal odložih, neg u istinu tako reko da se je u vis uzvinuo, a onda evieće, koje se na shodu nalazi. dopisnik biti će valjda tu moju š za pozdrave Tršćanima maknanjem!

A da bih bio na pozdrave i riečim odgovarao i derao se, ka dopisnik niečem najodlučnije.

U Pazinu koncem svibnja

Bruno Jurinčić v.
privr. ravnaj. učitelj hrv.

*) Za članke pod gornjim naslovom ne odgovara.

Listnica uredničtva.

Gosp. dopisniku iz Opatije piesma pisma bacamo u koš — ako doh poznatih nam osoba.

Listnica uprave.

Nekojim reklamantom javljamo, da reklamacije moraju biti otvorene i kratkog sadržaja t. j.: reklaminan taj i taj broj, inače moramo mi platiti globu ili reklamaciju vratiti.

Sl. c. kr. kotarskim oblastim u Istri: Ovdašnja pošta čini nas platiti globu za svako neframkirano pismo, pa bila i opazka „službeno".

Razpis natječaja.

za sliedeće učiteljske službe:

1. za mjesto ravnajućeg učitelja II. vrsti i učiteljice III. vrsti na dvorazrednoj mješovitoj pučkoj školi u Pazinu sa hrvatskim nastavnim jezikom, a italjanskim kao predmetom.

2. za mjesta ravnajućih učitelja III. vrsti na jednorazrednih mješovitih pučkih školah u Čepiću, Kršanu i Bermu sa hrvatskim nastavnim jezikom, a italjanskim kao predmetom.

3. za, mjesto ravnajućeg učitelja III. vrsti na jednorazrednoj mješovitoj pučkoj školi u sv. Nedelji [illegible]

Poziv na predplatu.

»Učiteljskoga glasnika«, koji će izlaziti u Zagrebu dva puta mjesečno u većem formatu od 16. stranica i omotom sa oglasima — Cijena mu je 6 kruna na godinu.

Smjer **„Učiteljskoga glasnika"** je unapredjenje u pogledu materijalnog stanja našega učiteljstva.

Prvi broj izaći će pred uskrsom i biti će razaslan učiteljstvu naše domovine sa nadom, da će ga i učiteljstvo podupriieti i jer se radi lih o boljku njegovu. Želja je takodjer, da se **„Učiteljski glasnik"** udomi i izvan učiteljskoga kruga, koji se zanimaju za napredak naših škola

Preporuča se i pojedinim čitaonicama u našoj domovini

Vlasnik i izdavatelj **„Učiteljskog glasnika"** jest [illegible]

PAVAO BARICH

razašilje uz poštansko pouzetje, pakete po 5 klg. sve franko do mesta opredieljenja

KAVU

Santos finu	1 K. for.	—.94
„ najfiniju	„ „	1.04
S. Domingo	„ „	1.26
Portorico finu	„ „	1.42
„ debelo zrnje	„ „	1.58
Moka izvorna	„ „	1.46
Cuba posebna	„ „	1.70

Prodaju se jeftino

iedne **Ormulie-harmonium** sa podalom.

Bez daljnjega obrazloženja odbor predlaže, da prihvatite sliedeći zaključak:

Zaključuje se, da se imaju u kotaru buzetskomu ustrajati družtva za uzajamno osiguranje govedjeg blaga i nalaže se odboru, da izradi odnosna pravila, pozvav na savjet i druge gojitelje blaga, te da o tom izviesti u jednoj izvanrednoj glavnoj skupštini, koja se ima čim prije sazvati.

Zamoli rieč g. Franjo Flego, koji u kratko preporuči predlog i podupre ga ističuć živu potrebu takova družtva, osobito sada gje će se morat gojenjem blaga nadomjestiti bar djelomice dobitak, što nam ga loza više ne daje.

Pošto nijeden ne zamoli više rieči, predsjednik, stavi predlog na glasovanje i bude jednoglasno prihvaćen.

Gospodin predsjednik priobći, da je Antun Flego pok. Antuna Dančić ponudio se preuzeti od zadruge ono zemljište, što je bilo nabavljeno za zadružni vrt a poslije neshodnim pronadjeno, i to za cienu plaćenu od iste zadruge. Svotu for. 50 bi platio odmah, a ostalo u 5 godišnjih obroka.

Bude primljena ponuda s tim, da kupac plati 6% interesa od dana pogodbe.

Gospodin predsjednik pročita za tim molbu Mata Grebla, koji priobćuje, da mu je osliepio osal podoranske pasmine i da mu daje sada velike brige te moli, da mu bude dopitana kakova nagrada za držanje istoga jer drugače on ga neće moć nastojati.

Gospodin Šverko Mate nije protivan da se ùčpita nekakva nagrada, al preporuči da g. Greblo drži osla u malo boljem redu, jer je bilo dosta pritužba proti njemu.

Gospodin Franjo Flego se takodjer tuži, da je g. Greblo slabo osla držao i izriče sumnju, je li više osal dobar za naskok.

Gosp. Sanković Mate želi ugoditi svim i predlaže nek se dade osla obaći od veterinara i ako ga ovaj nadje još dobrim za razplod, neka se plati g. M. Greblu for. 20 na godinu za nastojanje osla s tim da tvrdo obeća, da će ga u napried u dobrom redu držati.

Ovaj predlog, stavljen na glasovanje, bude primljen.

Gosp. Antun Flego pok. Mata iz Strpeda tuži se, da zemaljsko gospodarsko vieće šalje slabe bikove u ove strane, te se s tim samo kvari pasmina i preporučuje g. Dr. M. Trinajstiću, kuko članu permanentnoga odbora, da se zauzme neka se tomu zlu doskoči.

Gosp. dr. M. Trinajstić uzimlje to do znanja.

G. Ivan Draščić predlaže, da članovi plaćaju 20 nvč. za naskok bika.

Gosp. predsjednik ga upozori, da se u tom ne može sada ništa mienjati, jer je družtvo vezano pogodbom.

G. Rašpolić Petar predlaže, da se na sve družtvene štrcaljke pribije kakov znak, jer će se tim ne samo izbjeći tomu, da je tko za gore zamieni, nego će je se lahko upoznati i tim prepriečiti, da je rabi tko nije član.

Prihvatilo se predlog i zaključilo se pribiti na sve štrcaljke slova Z. B.

Na predlog odbora bude zaključeno prodavati ove godine modru galicu po 24 nč. dok traje zaliha.

Na koncu budu izždriebana imena dvojice prisutnih članova, koji su izplatili članarinu za godinu 1898. da jih se upiše kako doživotne članove družtva Sv. Jeronima u Zagrebu.

Izždriebani su gg. Kajin Antun pok. Andra kbr. 44 u Kajini, i Benčić Mate pok. Martina iz Ciriteža, koji upita, da se mjesto njega zapiše kako šlan njegov sin Benčić Antun Matov kbr. 18 u Ciriteżu.

Predsjednik zatvori skupštinu u 1½ sat posl. podne i zakvaličlanovom, što su se u tolikom broju odazvali.

ili prsnom kataru; protiv hrapavosti i promuklosti grla.

Cijena 50 para

Lijekarna i Pharm.-Kemijski Laboratorij
L. CHERSETICH
Volosko — Istra.

zemne i inozemne farmaceutičke preparate djelomice u zalihi, djelomice se ih, ako ih neman u zalihi, najbrže i najjeftinije pripravi.

Pošiljke po pošti obavljaju se najbrže, ako se prije pošalje novac, veće naručbe takodjer poštanskim pouzećem.

Ako se prije pošalje novac, (najbolje poštnom naputnicom) stoji poštarina mnogo manje nego sa poštarskim pouzećem.

Broj 20. U Trstu, 15. junija 1899. Godina XXX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripostana se pisma, oglasi itd. tiskaju po obič. nom ceniku i po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (vaglia postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list ne dodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ Nar. pos.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku, osim 2. febrara, 6. aprila, 11. maja, 1. junija, 29. junija, 2. nov. i 28. dec. Netiskani dopisi se nevraćaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 nč.

Uredničtvo nalazi se u ulici Farneto broj 14.

Odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić. Tiskara konsorcija lista „Edinost“ ulica Carintia br. 12 u Trstu.

Prilog „Naše Sloge“ br. 19.

Glavna skupština
kotarske gospodarske zadruge u Buzetu.

Kotarska gospodarska zadruga u Buzetu držala je dne 15. maja tek. godine svoju redovitu glavnu skupštinu u občinskom uredu u Buzetu i o teku iste primili smo i priobćujemo sliedeći izvještaj:

U 11 sati pr. p. otvori g. predsjednik Jakov Draščić skupštinu i ustanoviv, da ima prisutnih 120 članova, dakle broj više nego dostatan za obdržanje skupštine, pozdravi svih ukupno izrazujuć svoje veselje, što su se gg. članovi u tolikom broju danas odazvali, da razpravljaju u društvenih poslovih. Ne samo to nego i sve više rastoći broj članova nam je jasan dokaz, da se sve više shvaća korist ovakove zadruge.

Na 19 oktobra 1888, kad se je zadruga ustanovila, brojila je ista 21 člana, a koncem godine 1898 dakle poslije deset godina, bilo nas je 184. Do danas jih se ove godine upisalo 13 novih, tako ćemo do konca godine preći svakako i broj 200 članova. Kako i što je zadruga u prošloj godini uradila, razabrati će se iz izvješća tajnikova i blagajnikova, te umoli g. tajnika, da izviesti.

Tajnik g. Franjo Flego izviesti, da je zadruga koracala istim putem kako i prošlih godina. Jer je najveći prihod ovoga kotara od trte i jer se zadnje godine pojavila takodjer kod nas filoksera, to je zadruga upriela svoje sile, da pomogne članovom boriti se uspješno i proti peronospori i proti filokseri.

Uz 220 kg. modre galice, što se je imalo od godine 1897 nakupilo se još drugih 1500 kg. tako, da se je imalo pripravno za članove 1720 kg.

Jer je bilo ljeto preko očekivanja suho nije se peronospera u tako velikoj sili pojavila, te se potrošilo samo 1180, kg. a 540 je ostalo za ovu godinu, što je svakako dobro za članove, jer dočim se onih 540 kg. kupilo lani po 22 ½ n. kg. ove godine bi je se težko moglo dobiti manje od n. 36 po kg.

Prama zaključku lanjske skupštine naručilo se 13 novih štrcaljka, tako da jih je družtvo imalo uz stare 75 na razpolaganje.

Ako ikoji to je nade, da su se članovi zadruge mogli uspjehom boriti proti medljiki.

U lanjskoj glavnoj skupštini se bilo zaključilo da će se skupno nabaviti žveplo i Thomasovu žlindru, ali za prvo se je bilo malo njih prijavilo, a za drugo nam se poručilo iz Praga, da zastupstvo za Istru ima g. Slokovič u Pazinu, a za Buzet pok. g. Rigo, te da tko želi neka se na ovoga obrati. Tako nije mogla zadruga dati naručbu ni za jedno ni za drugo. Lani se je bilo upravilo molbu na ministarstvo poljodjelstva, da bi zadrugi dalo bezkamatni zajam za nabavu modre galice i žvepla i štrcaljka. Jer je molba bila tek u aprilu poslana, nije se moglo postići ništa. Al-nam je koristilo za otu godinu, pošto smo pred malo dana dobili 12 štrcaljka Vermorel za pol ciene te 2000 kg. žvepla i 800 kg. modre galice badava, tako da će članovi imati od toga velike koristi osobito ove godine gdje je modroj galici poskočila ciena za jednu trećinu više nego lani.

U pripravah za borbu proti trsnomu ušencu nije bilo toliko sreće.

Onaj vrtao, što se bio kupio lani u svrhu, da se priredi razsadnik amerikanske loze, nije bio dobrim pronadjen i moralo se potražiti drugdje zemljište, te se uzelo jedno u zakup za godišnjih for. 50. — Kupiti ga se nije moglo, jer bi bilo previše stojalo. Da ga se posvema uredi hoće se troška i to velika troška, kojega naša zadruga ne bi mogla snašati. Zato se upravilo molbu na ministarstvo poljodelstva za podporu. Preporučilo se i osobno tu stvar kod c. k. namjestničtva u Trstu, te je sva nada, da će nam biti zamoljena podpora i podana. Tako bi napokon doskora mogli članovi iz zadružnoga vrtla amerikanske loze dobivati. To će biti od neizmjerne koristi osobito sada, gdje je filoksera konstatirana u Sovinjaku, a nemože se reći, da je nje već u Grimaldi, Draguću, Račicah, Vrhu, Svi Svetih i u Buzetu.

Pred desetak dana je vlada poslala 15'000 komada Riparia i Rupestris monticola, ali te su bile jako pretrpljene, te će se mali broj istih zažiliti. Kad bude priredjen zadružni vrtao ne će biti tih neprilika.

će biti, kako se nadamo, od najblagijih posljedica za našu družbu.

zahvalnosti našega družtva za taj ni i plemeniti podhvat ja Vas poč. g., da uzkliknete sa mnom: Žirebački svenčilištni gradjani! Slietala hrvatska mladež njihove stope! vršujem svoj govor.

Posujilnica u Puli.

vno priznata je istina, da narod, nalazi u biedi i nevolji, i koji je dno odvisan od drugih, nemože se vno pridignuti. Takav narod robuje i tjelesno onomu, koji je bogatiji iji od njega. U takvom ovisnom nalazio se do nedavna i naš narod Istri, a nalazi se na žalost u nekojih i danas. Da se toj narodnoj neskoči, da se narod materijalno oslobodi, da se ga pridigne, počeše naši prvaci istre snovati novčane zavode pod m »Posujilnica i štedionica«. vi takav zavod ustrojen bijaše nam velezaslužnoga Dra Laginje u d naslovom: »Istarska posujilnica u Puli, registrana zadruga ograničeno jamčenje«. u posujilnici imade se smatrati i svim ostalim posujilnicam, koje su u Istri postale, i kojih imade već iep broj.

matica naših posujilnica u Istri e dne 21. pr. mj. svoju godišnju skupštinu, o kojoj hoćemo, da nešto e izviestimo, te da nekoje opazke m blagotvornom djelovanju nado-

upštinu otvorio je predsjednik gosptko Laginja pozdraviv mnogobrojne . Izvješće o družtvenom djelovanju mintle družtvene godine i obračun 1898 prihvaćeni bijahu jednoglasno na sve prisutne najhollji utisak. izvješća razabiremo, da je novčani premašio u godini dana jedan u forinta.

i štedanju je primala »Posujilnica« od svakoga redovito po 4 ½%. vala je svojim zadrugarom po 6%, povisila interes, premda su ga prošle bile povisile sve i najveće banke. — lo je pomoženo lani 1063 zadru- 287 ½ tiljada forinta.

stoga dobitka bilo je ukupno for. ! — od kojega su zadrugari odrebude podieljeno »Družbi sv. Ci- Metoda« za Istru kao utemeprinos od for. 100. — a ostalo, lje sve u reservni fond, koji ima samo za pokriće gubitaka, ako bi

elatnost posujilnice bila je velika na i u drugom pogledu.

mukom i podporom »Posujilnice« eno je 5 novih samostalnih ava za štednju i zajmove, Medulinu, Buzetu, Bermu, Oprtlju m. Tri prva su već i objelodanila čune za prvu družtvenu godinu, la krasan uspjeh. —

a najzanimije je to, da je vodnjansko vo, talijanske krvi i jezika, došlo niku »Posujilnice« g. Dr-u Laginji, jalo ga kao otca, da i njima utesujilnicu, da se obrane od krvopija, janske liberalne gospode. — On im obećao, te je već pošla molba za eiju na sud u Rovinj*). I tako će bari« vodnjanski imat kasu, pod nstvom naše »Posujilnice« — te je nade, da će krasno napredovati, na propast narodnim pijavicam, a na korist sloge i sporazumka medju Hrvati i pravimi Talijani u Istri. —

*) Već je registrana i družtvo je počelo raditi. Opazka uredničtva.

pasti. Pojedinci, družtva i občine, svi neka učine u tom pogledu svoju dužnost. Pošto pak naše sile nisu dostatne, da odolimo takovim protivnicama, to se utječemo našoj srodnoj braći izvan Istre, navlastito onima, koji stanuju u Dalmaciji i Banovini, da nam priteku u pomoć.

sviestnih svojih povjerenika broji preko 70000 članova. I Hrvati u Banovini imali bi se na slični način organizirati; u svakom ovećem mjestu imala bi se osnovati podružnica družtva sv. Cirila i Metoda za Istru; djaci i rodoljubne gospodje imali bi se zauzeti za taj važni posao. Grad Zagreb toga zamo i od mase strane, da se naša mladež okoristi razboritim pouckama i naputcima u onom članku. Srećom može se već sada zaključiti, da ono blagodarno sjeme nije palo na neplodno tlo; jer kako se čita u hrvatskim novinama, zagrebački svenčilištni gradjani započeli su akciju,

rano svoje mladosti kaže duh samozatajo i milosrdja prama biednoj sirotinji.

Na koncu ove južine su dječica po želji Njezine Visosti još zapjevala njekoliko milih pjesmica i završila sa »Bože živi!«

U istinu presretni su Veloselej, jer imadu u svojoj sredini ne samo člana Visoke carske obitelji, nego ujedno i najveće dobročinitelje, koji nastoje gdjegod mogu biti Veloselcem na korist i biednoj sirotinji na pomoć. — Bog ih poživio i stostruko nagradio!

Iz blažene zemlje — glada dopeljalo se je — kako piše »Mir« — samo jednom željeznicom i to preko Pontebe u Austriju ništa manje nego 59.000 Talijana u kratkom roku od 10. aprila do 10. maja. Koliko je takovih sretnika došlo oduzimat našim radnikom kruh od ustiju po željeznici preko Kormina i kroz Tirol, toga se nezna. A la bi Istra gospodski stala, kad bi pripala toj zemlji glada, kojoj pripada po sudu g. Bennati-a.

Za glagoliću. U hrvatskih Dalmacije čitamo, da će se d poslu glagolice držati obći sasta narodnoga svećenstva Dalmacij se i naše čestito svećenstvo mu vahnije u prilog te naše narodn

Tuča u Istri. Prijatelj mi dana pripoviedao, da je nemila tukla prošloga čedna porezne o i Sovinjak — občina Buzet, te občina Oprtalj. U Sovinjaku d seljaci žito pokosili, te polja na rali. Preporučamo oblastim, dj ovih siromaha.

Vrtnu veselicu priredju podružnica družbe sv. Cirila i Trstu u nedjelju dne 11. t. Ivanu kraj Trsta. Veselica vrši vrtu »Narodnoga doma« tamo. lice sudjelovati će glasba i pevsko družtvo« iz Trsta. Poče sata po podne. Ulaznina 25 nvč

Izpravak[1]).

Izvolite častni Gospodine p tisk. zakona uvrstiti sliedeći iz viesti uvrštenoj na moj račun u Slogi« od 18. p. mj. broj 17.

Nije istina, da je dne 8. k. poštanski ured u Labinci bi nade bio zatvoren do poslje d već ravno u 10 sati bio je svak ren a polag obstojećeg satnika dužan pošte-meštar, da ga prije

Biti će istina, da je č. dop 10 svibnja došao u 9 sati na po je ista bila zatvorena, a to sa svim jer to nije uredovni sat.

Nije pak istina, da je isti poštanski ured zatvoren po des mogu svjedocima potvrditi.

Toliko na čast istini u ra ravnanje č. dopisnika, koji nek mene, da c. kr. poštanski urec biti na njegovo razpoloženje izva nih ura otvoren, a nek si bo svoj dolnik, koji mu posve kaže.

Labinci kod Vižinade 6./6./

Giovanni Vo

c. k. pošte me

[1]) Za članke pod ovim naslovom ne odgovara. Ured.

Izjava.*)

Obzirom na dopis iz Pazin u «N. Sl.» dne 18. pr. mj. mol uredničtvo, da izvoli priobćiti koli

Izidjoh na shod pokrivene snimiv klobuk pred gospodjam i cam, koje na shodu bijahu, u ša odložih, neg u istinu tako reko da se je u vis uzvinuo, a onda evieće, koje se na shodu nalazi. dopisnik biti će valjda tu moju š za pozdrave Trščanina mahanjem

A da bih bio na pozdrave i riečim odgovarao i derao se, ka dopisnik — ničćem najodlučnije.

U Pazinu koncem svibnja

Bruno Jurinčić v. privr. ravnaj. učitelj hrv

*) Za članke pod gornjim naslovom ne odgovara.

Listnica uredničtva.

Gosp. dopisniku iz Opatij pisana pisma bacamo u koš — ako do poznatih nam osoba.

Listnica uprave.

Nekojim reklamantom javljamo, da reklamacije moraju biti otvorene i kratkog sadržaja t. j.: reklamiran taj i taj broj, inače moramo mi platiti globu ili reklamaciju vratiti.

Sl. c. kr. kotarskim oblastim u Istri: Ovdašnja pošta čini nas platiti globu za svako nefrankirano pismo, pa bila i oznaka „službeno".

Razpis natječaja.

za sliedeće učiteljske službe:

1. za mjesto ravnajućeg učitelja II. vrsti i učiteljice III. vrsti na dvorazrednoj mješovitoj pučkoj školi u Pazinu sa hrvatskim nastavnim jezikom, a italjanskim kao predmetom.

2. za mjesta ravnajućih učitelja III. vrsti na jednorazrednih mješovitih pučkih školah u Čepiću, Kršanu i Bermu sa hrvatskim nastavnim jezikom, a italjanskim kao predmetom.

3. za mjesto ravnajućeg učitelja III. vrsti na jednorazrednoj mješovitoj pučkoj školi u sv. Nedelji

Poziv na predplatu.

»Učiteljskoga glasnika«, koji će izlaziti u Zagrebu dva puta mjesečno u većem formatu od 16. stranica i omotom sa oglasima — Cijena mu je 6 kruna na godinu.

Smjer **„Učiteljskoga glasnika"** je unapredjeoje u pogledu materijalnog stanja našega učiteljstva.

Prvi broj izaći će pred uskrsom i biti će razaslan učiteljstvu naše domovine sa nadom, da će ga i učiteljstvo podupriječi i jer se radi ili o boljku njegovu. Želja je takodjer, da se **„Učiteljski glasnik"** udomi i izvan učiteljskoga kruga, koji se zanimaju za napredak naših škola

Preporuča se i pojedinim čitaonicama u našoj domovini

Vlasnik i izdavatelj **„Učiteljskog gla-**

PAVAO BARICH

razašilje iz poštansko pouzetje pakete po 5 klg. sve franko do mesta opredieljenja

KAVU

Santos finu	1	K. for.	—.94
najfiniju		„ „	1.04
S. Domingo		„ „	1.26
Portorico finu		„ „	1.22
„ debelo zrnje		„ „	1.58
Moka izvorna		„ „	1.46
Cuba posebna		„ „	1.70

Prodaju se jeftino

jedne **Ormulie-harmonium** sa pedalom.

jer će se dobivati i trte nepaćene i trte shodne za zemlje ovoga kotara.

Kako drugih godina bila su i prošle godine trojica iz našega kotara u Poreču na zemaljske troškove, da se uvježbaju u ciepljenju amerikanskih loza. Akoprem je samo jedan od njih pohvalni red dobio uvjereni smo ipak, da su se sva trojica okoristili onimi vježbami.

Jer je iztekao Ivanu Flegu rok od dvie godine za vodjenje govedje naskočne postaje, dobilo se od pokrajine novog bika bujske pasmine i povjerilo vodjenje postaje Silvestru Rašpoliću iz Pintori. Žalibože taj bik nije odgovorio i ne odgovara očekivanju.

Od pokrajine se primilo i jednog nerasta pasmine Jorkshire i povjerilo ga se g. Antonu Draščiću iz Sv. Martina. Vrst nije baš najbolja.

Zadruga je takodjer sudjelovala kod razdieljenja murava, što jih je u liepom broju i liepe vrsti poslala pokrajina onim, koji su se bili ovdje prijavili.. Na isti način je sudjelovala i kod nabave raznih predmeta za jubilarnu izložbu u Beču.

Po tom se vidi, da u granicah označenih družtvenimi sredstvi uradilo se ono, što se moglo. Dao Bog, da bi se u napried i više uradilo, a da to bude hoće se više rada i više požrtvovnosti i više zanimanja sa strane gospode odbornika i članova.

Skupština je primila to izvješće do znanja i zatim je g. dr. M. Trinajstić, kako blagajnik, izviestio o stanju blagajne.

		for.	nvč.
	Dohodka je imala zadruga u godini 1898 for. 594·11½ i to:		
1.	Ostatak god. 1897	34	57½
2.	Naknada vozarine modre galice	18	49
3.	Članarina	83	—
4.	Naknada troška za dopeljanje bika i za nabavu izložaka za bečku izložbu	16	08
		20	—
5.	Povratak posude	15	20
6.	Predujam	94	22
7.	Dio lovakih taksa i globa	310	50
8.	Prodaja modre galice		
9.	Pripomoć zemaljskog gospodarskog vieća za nabavu škropilnice	3	25
	Ukupno .	594	12½

		for.	nvč.
	Pram tomu je izdatak iznašao for. 486.75 i to:		
1.	Pristojbina za prenos prava vlastničva kupljenog vrtla	3	75
2.	Nabava sjemenja	6	86
3.	Troškovi za pošiljku i nabavu izložaka u Poreč za dopeljanje bika i za dangube kod nagrada ovaca u godini 1897	19	75
4.	Poštanski i ini troškovi	2	84
5.	Nabava modre galice	244	11
6.	Nabava 13 novih štrealjka i popravak starih	152	90
7.	Prevoz modre galice	11	34
8.	Učlanjenje jednog člana u družtvo Sv. Jerima	5	—
9.	Povraćena posuda	15	20
10.	Upravni troškovi	25	—
	Ukupno .	386	75

K točki 5 razjasni blagajnik, da ako su troškovi manji od dohodka prodajom modre galice, ne smije se misliti, da je družtvo štogod dobilo sa prodajom. Ona razlika potiče odatle, što je bilo ostalo nešto neprodane galice još od god. 1897. pak se je tu prodalo u godini 1898.

Ovom prilikom upozori isti g. blagajnik članove, da je ove godine modra galica poskupila za cielih 15 novčića, jer, dočim smo ju lani kupovali po novčića 22 ½ na veliko, ove godine ju je je težko dobiti i po novč: 37. Razlozi mogu biti tomu razni. Može biti, da je kriva sve veća uporaba i proti peronospori i u druge obrtne svrhe, a može biti i dogovor medju tvorničari. Bilo što mu drago, jer gospoda članovi bez nje nemogu proći i jer je skupija, moraju oni priređjivati raztopinu strogo onako, kako je propisano i upotrebljivati ju prema svrsi, dakle niti u raztopinu metati modre galice više od potrebe niti raztopinu u taman razlievati. Kod toga njim protumači kako se raztopina modre galice priredjuje i kada se rabi.

Na to g. Antun Osso, kako pregledatelj računa, koji su bili po pravilih izloženi kroz 14 dana u občinskom uredu na uvid gg. članova, izviesti, da je pregledao sve račune i namire i da je našao sve u podpunom redu te predlaže, da se računi potvrde i da se g. blagajniku i odboru dade obsolutorij.

Taj predlog bude primljen jednoglasno.

U ime odbora izviesti Dr. M. Trinajstić, kako blagajnik, o proračunu za tekuću godinu, te sudjelovanjem mnogo članova bude prihvaćen sliedeći:

Proračunu za godinu 1899.

		for.	nvč.
	Dohodak:		
1.	Ostatak koncem godine 1898	107	36½
2.	Dio lovskih taksa i globa	132	50
3.	Prodaja modre galice	150	—
4.	Globe	5	—
5.	Članarina	200	—
6.	Prodaja kupljenog vrtla	50	—
	Ukupno .	644	86½
	Izdatak:		
1.	Upravni troškovi	25	—
2.	Nabava novih škropilnica i popravak starih	250	—
3.	Nabava sto mješića za žvepljanje	150	—
4.	Radnje u zadružnom vrtlu	200	—
5.	Učlanjenje dvojice družbi Sv. Jeronima	10	—
6.	Ini troškovi	9	86½
	Ukupno .	644	86½

Na to uzme opet rieč g. Dr. M. Trinajstić, da u ime odbora izviesti skupštinu o predlogu za osnuće zadruge za uzajemno osiguranje goveda.

On predoči članovom kako danas teži sve za udruživanjem. Svi stališi skupljajn se u svoja družtva,

ili prašnom kataru; proti hrapavosti i pomuklosti grla.

Cijena 50 para

Lijekarna i Pharm.-Kemijski Laboratorij

L. GHERSETICH

Volosko — Istra.

zemne i inozemne farmaceutičke preparate djelionice u zalihi. djelionice se ih, ako ih nema u zalihi, najbrže i najjeftinije pripravi.

Pošiljke po pošti obavljaju se najbrže, ako se prije pošalje novac, veće narudžbe takodjer poštanskim pouzećem.

Ako se prije pošalje novac, (najbolje poštnom naputnicom) stoji poštarina mnogo manje nego sa poštarskim pouzećem.

Broj 20. U Trstu, 15. junija 1899. Godina XXX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku il po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom. (vaglia postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list ne dodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ Nar. pos.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku, osim 2. febrara, 6. aprila, 11. maja, 1. junija, 29. junija, 2. nov. i 28. dec. Netiskani dopisi se nevraćaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 nč.

Uredničtvo nalazi se u ulici Farneto broj 14.

Odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić. Tiskara konsorcija lista „Edinost“ ulica Carintia br. 12 u Trstu.

Sjetite se

„Družbe sv. Cirila i Metoda“

za Istru!

Govor

presvj. g. dra Dinka Vitezića, držan na glavnoj skupštini družbe sv. Cirila i Metoda u Opatiji dne 25. maja.

(Konac.)

Na svršetku predzadnje upravne godine naša družba imala je dvadeset i devet podružnica, a budući da ih se je u minuloj upravnoj godini ustrojilo pet, a u sadašnjoj do sada dvie, — to ona danas broji u svem trideset i šest podružnica. Ali za naše potrebe trebalo bi, koko sam jur u prijašnjim skupštinama kazao, da se u svakoj župi, u kojoj stanuju izključivo ili većinom Hrvati dotično Slovenci, ustroji barem jedna podružnica.

Priznati ćete č. g., da smo još veoma daleko od izpunjenja tog zahtjeva.

Nu, gospodo čestna, u tom ne sastoji još sva nevolja; ima još gorega! Od svih trideset i četiri podružnica, koje su obstojale koncem prošle godine, poniele ih je samo osamnajst na vrieme izvješće o svojem djelovanju i položilo račune družtvenomu ravnateljstvu, dočim ostale učinilesu to kasno, ili netočno, ili pak nramorkome šute.

Mi ne nalazimo rieči, kojom da okrstimo takovo nehajstvo. Nehajnici čestokrat pogibeljniji su tielu, kojemu pripadaju, nego li sami otvoreni protivnici. Najskrajnje je vrieme, da se osvjestimo, da pogledamo u oči pogibelji, koja nam prieti. Radi se o tom, da siloviti i snažni naši protivnici nastoje pogubiti i zatrti hrvatski i slovenski narod u ovoj pokrajini, premda smo prama njima u većini na broju. Da uklonimo od nas tu užasnu pogibelj, treba da složimo sve naše sile i da neumorno radimo. Siromah i imućan, svaki po svojim silama mora se sjetiti družbe Sv. Cirila i Metoda, bud da se upiše kao član, bud da joj prieteče u pomoć manjom ili većom svotom. Tuj su dužne pomoći i naše obćine, u koliko im to sredstva dopuštaju. Ono, što je dozvoljeno talijanskim obćinskim upravama, mora biti našim.

U svakom gradu, u svakom selu, u kojem stanuju izključivo Hrvati ili Slovenci, ili su u većini, neka se ustroji muška ili ženska, ili mješovita podružnica, ako se nije već do sada ustrojila. Ali nije dosta osnivati podružnice i sakupljati članove. Onda dodje tek najglavnije, t. j. redovito ubirati članarinu, držeći se u tom pogledu propisa obstojećih pravila, a navlastito ustanova § 14. pravila i § 31. pravilnika, po kojima uz novce, primljene u ime članarine ili darova, ima se ujedno poslati izkaz dotičnih članova, koji su te novce platili, i to u prvoj polovici siečnja i srpnja svake godine.

Kad bi blagajnik podružnice opazio, da ima poteškoća sa uplatom članarine, neka ima pomnju, da pošalje svakomu članu na vrieme potvrdu o članarini u kuću; jer ako nitko ne dodje po novce, mnogi zahorave, da su u obće članovi; zaostatke im se ne da platiti i tako se podružnice malo po malo razvrgnu. Učinimo pomajprije sami kod kuće sve, što nam je moguće, da očuvamo naš narod od duševne i tjelesne propasti. Pojedinci, družtva i obćine, svi neka učine u tom pogledu svoju dužnost. Pošto pak naše sile nisu dostatne, da odolimo takovim protivnicama, to se utječemo našoj srodnoj braći izvan Istre, navlastito onima, koji stanuju u Dalmaciji i Banovini, da nam priteku u pomoć.

Što se napose Dalmacije tiče, družtveno predsjedničtvo videći, da je ministarstvo unitarnih posala svojim odpisom od 25. listopada 1898. dalo dozvolu, da se ustroje podružnice družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u svim kraljevinama i zemljama, zastupanim u carevinskom vieću, videći to predsjedničtvo, obratilo se je svojim pozivom od 11. siečnja 1899. na braću u Dalmaciji s molbom, da nam priskoče u pomoć osnivajući podružnice u svim gradovima, mjestima i selima, gdje ima barem 20 rodoljuba pripravnih, da ustroje takovo družtvo. Družtvenom ravnateljstvu stigla je do sada samo jedna prijava, i to popa Frana Gabrića i drugova iz Metkovića u Dalmaciji za ustrojenje mješovite podružnice, koja prijava prosliedila je do znanja c. k. namjestničtvu u Zadru.

Pošto braći u Dalmaciji mora biti poznato naše prežalostno stanje, to ne mogu propustiti, da i ovom prigodom ne stavim na srce istoj našoj braći, da se što prije i u što većem broju odazovu navedenom pozivu. Ali ne samo u Dalmaciji imale bi se ustrojiti podružnice sv. Cirila i Metoda za Istru, nego i u samoj Banovini. Doista, ako njemački »Schulverein« i talijanska »Lega nazionale« imaju svoje skrbnike izvan granica Austrije; ako se za »Schulverein« pobiru prinosi u cieloj njemačkoj državi, ako družtvo »Dante Alighieri« ustrojeno u Milanu priskrbi za »Legu«, koliko njoj treba novaca, zar ne bi mogla i družba sv. Cirila i Metoda, koju ne napada nikoga, kako to čine »Schulverein« i »Lega nazionale«, nego samo brani svoju najdragocjeniju stečevinu, naime svoju narodnost, zar ne bi mogla ona imati svoje podružnice u Banovini, da njoj sakupljaju prinose?

Hrvatsko-slavonsko-dalmatinska vlada u Zagrebu po našem skromnom mnienju ne samo da ne bi zapriečila ustrojenje podružnica sv. Cirila i Metoda u zemljama svojega područja, nego imajući pred očima ponašanje talijanske vlade prema družtvu »Dante Alighieri«, koje ide za tim, da putem družtva »Lega nazionale« uniši i zatre hrvatski živalj u Istri, ona bi sama pružila sredstva, da se Hrvati i Slovenci Istre mogu braniti proti nezakonitom i bezdušnom napadaju talijanskih šovinista. Ove nazore uzimamo si slobodu predočiti čestnim saborskim zastupnicima u Zagrebu bez razlike političkog mnčela, e da bi nam do zgode priskočili u pomoć. »Krv nije voda!« Krasan je to rečenica naših pradjedova; ona mora takodjer biti naše geslo u javnom životu. Pitanje o ustrojenju podružnica u Banovini obširno se razpravlja u dopisu, uvrštenom u listu »Hrvatska Domovina« od 7. kolovoza 1898. pod naslovom »Podružnica sv. Cirila i Metoda u Zagrebu i drugdje«.

Pošto je ovo pitanje od nemale važnosti, ne će biti suvišno izcrpiti iz navedenog dopisa nekoje točke. U tom dopisu se tvrdi najprije, da se kod drugih naroda puno više čini u narodne svrhe, nego kod Hrvata, a kao primjer spominju se austrijski Niemci, onda navlastito Česi, koji u tom pogledu tvore prava čudesa. Po mnieniu spisatelja razlog je tomu, da se oni znadu veoma dobro uredjivati i organizirati. Svako česko selo ima podružnicu »Matice školske«, družtvo, koje odgovara našoj družbi. I braća Slovenci daju nam u tom pogledu krasan primjer, jer njihovo družtvo sv. Cirila i Metoda s pomoću podružnica mužkih i ženskih lieno napreduje; a literarno družtvo sv. Mohora nastojanjem sviestnih svojih povjerenika broji preko 70000 članova. I Hrvati u Banovini imali bi se na slični način organizirati; u svakom ovećem mjestu imala bi se osnovati podružnica družtva sv. Cirila i Metoda za Istru; djaci i rodoljubne gospodje imali bi se zauzeti za taj važni posao. Grad Zagreb, koji je vazda predjačio svojim rodoljubljem, imao bi i u ovom poslu biti prvi; da bi zagrebačka mužka i ženska podružnica imale domala svaka do hiljadu članove; diljem cielc Hrvatske da bi se lako sakupilo 10—15 hiljada članova i tim družbi sv. Cirila i Metoda osiguralo godišnji prihod od 20—30.000 for. od same članarine, ne računajući zabave, koje mogu podružnice priredjivati, dobrovoljne prinose itd.

Konačno se u dopisu opaža, ako se ne dozvole podružnice, jer je družba u Cislajtaniji, neka se onda ustroji drugo posebno družtvo u svrhu podpore hrvatskih škola, jer se i za prijašnjih vlada zemaljski novac slao za podpore u Istru. U pogledu ovog mumljenog družtva treba opaziti, da bi isto bilo doneke slično talijanskomu družtvu »Dante Alighieri«, ali bitno bi se razlikovalo u tom, što se novci ovoga družtva upotrebljuju u nemoralne svrhe, naime za raznarodjivanje austrijskih Hrvata i Slovenaca, dočim bi se novci ovoga našega upotrebili, da se zaprieči takovo prikorno postupanje. U z daje vrieme čita se u hrvatskim novinama drugih sličnih predloga i toplih članaka u korist družbe sv. Cirila i Metoda za Istru. Mi se smatramo dužnima s nekojima od ovih obširnije se baviti; s jedne strane, da izkažemo našu harnost prema spisateljima navedenih članaka na njihovoj brizi za našu miljenicu, a s druge strane, da tim pripomognemo, da se navedeni predlozi doista oživotvore.

Pod naslovom »Za našu Istru« čitalo se pred nekoliko mjeseci u rodoljubnim hrvatskim novinama, da Hrvati ne smiju dozvoliti, da družtvo sv. Cirila i Metoda za Istru bude nazadovalo, već da moraju sve učiniti, kako bi ono napredovalo. U tu svrhu predložilo se, da svaki hrvatski grad i svaka imućnija hrvatska obćina uvrsti u proračun svake godine malu svotu u ime podpore navedenomu družtvu, te da će se tim učiniti lieno patriotično djelo. Isto tako čitalo se je pred par mjeseci u navedenim novinama sliedeći predlog na korist naše družbe: naumilo se je naime, da povjerenici »Matice Hrvatske«, izručujući godišnjice matičine knjige i utjerujući dotične novce, saberu od svakoga člana »Matice«, koji bi na to pristao, deset novčića za družbu Sv. Cirila i Metoda za Istru. Ako bi — kako se ima očekivati — svaki član matice pristao na taj neznatni namet, misli predlagatelj, da bi naša družba dobila na taj način liepi godišnji dar po prilici 1000 forinta.

Mi gojimo nadu, da od strane upraviteljstva ovog rodoljubnog i velezaslužnog družtva ne samo da se ne će priečiti, nego da će se povjerenikom preporučiti, da se drže ovog savjeta. »Hrvatska Domovina« u Zagrebu, kao jedan od organa sjedinjene opozicije, u uvodnom članku od 30. srpnja 1898. pozivlje se na tužbu predsjednika družbe sv. Cirila i Metoda za Istru, izuščenu u zadnjoj glavnoj skupštini gleda toga, da su se prinosi navedene družbe snizili i da ne vlada već ona požrtvovnost, kakova se kod ustrojenja družbe pokazala, i ovaj list tražeći uzrok tomu žalostnomu pojavu misli, da je nemalo istomu kriva mlitavost za patriotični rad, koja da je počela uzimati mah kod naše mladeži.

Prijašnjih godina imali smo od naše strane prigoda diviti se žarkomu zauzimanju naše mladeži za napredak naše družbe, ali žalibože u zadnje vrieme očutismo i mi, da je taj plemeniti žar počeo malaksati. Radi toga želimo i od naše strane, da se naša mladež okoristi razboritim poukama i naputcima u onom članku. Srećom može se već sada zaključiti, da ono blagodarno sjeme nije palo na neplodno tlo; jer kako se čita u hrvatskim novinama, zagrebački sveučilišni gradjani započeli su akciju, koja će biti, kako se nadamo, od najblagotvornijih posljedica za našu družbu. U znak zahvalnosti našega družtva za taj rodoljubni i plemeniti podhvat ja Vas pozivljem č. g., da uzkliknete sa mnom: Živili zagrebački sveučilišni gradjani! Sliedila i ostala hrvatska mladež njihove stope! Tim završujem svoj govor.

Posujilnica u Puli.

Davno priznata je istina, da narod, koji se nalazi u biedi i nevolji, i koji je materijalno odvisan od drugih, nemože se ni duševno pridignuti. Takav narod robuje duševno i tjelesno onomu, koji je bogatiji i lukaviji od njega. U takvom ovisnom stanju nalazio se do nedavna i naš narod u cieloj Istri, a nalazi se na žalost u nekojih krajevih i danas. Da se toj narodnoj nevolji doskoči, da se narod materijalno oslobodi i da se ga pridigne, počeše naši prvaci širom Istre snovati novčane zavode pod naslovom »Posujilnica i štedionica«.

Prvi takav zavod ustrojen bijaše nastojanjem velezaslužnoga Dra Laginje u Puli pod naslovom: »Istarska posujilnica u Puli, registrana zadruga na ograničeno jamčenje«.

Ovu posujilnicu imade se smatrati maticom svim ostalim posujilnicam, koje su kasnije u Istri postale, i kojih imade već danas liep broj.

Ta matica naših posujilnica u Istri imala je dne 21. pr. mj. svoju godišnju glavnu skupštinu, o kojoj hoćemo, da nešto obširnije izviestimo, te da nekoje opazke o njenom blagotvornom djelovanju nadovežemo.

Skupštinu otvorio je predsjednik gosp. Dr. Matko Laginja pozdraviv mnogobrojne članove. Izvješće o družtvenom djelovanju tečajem minule družtvene godine i obračun za god. 1898 prihvaćeni bijahu jednoglasno učiniv na sve prisutne najbolji utisak.

Iz izvješća razabiremo, da je novčani promet premašio u godini dana jedan milijun forinta.

Na štednju je primala »Posujilnica« novce od svakoga redovito po 4 ½%.

Davala je svojim zadrugorom po 6%, a nije im povisila interes, premda su ga prošle godine bile povisile sve i najveće banke. —

Bilo je pomoženo lani 1063 zadrugara sa 287 ½ hiljada forinta.

Čistoga dobitka bilo je ukupno for. 1713.22 — od kojega su zadrugari odredili, da bude podieljeno »Družbi sv. Cirila i Metoda« za Istru kao utemeljitelji prinos od for. 100. — a ostalo, da predje sve u reservni fond, koji ima služiti samo za pokriće gubitaka, ako bi ih bilo.

Djelatnost posujilnice bila je velika i koristna i u drugom pogledu.

Ponukom i podporom »Posujilnice« utemeljeno je 5 novih samostalnih družtava za štednju i zajmove, i to u Medulinu, Buzetu, Bermu, Oprtlju i Tinjanu. Tri prva su već i objelodanila svoje račune za prvu družtvenu godinu, i izkazala krasan uspjeh. —

Nu najzanimije je to, da je vodjansko pučanstvo, talijanske krvi i jezika, došlo k načelniku »Posujilnice« g. Dr-u Laginji, i zaklinjalo ga kao otca, da i njima utemelji posujilnicu, da se obrane od krvopija, od talijanske liberalne gospode. — On im je to i obećao, te je već pošla molba za registraciju na sud u Rovinj*). I tako će »Bumbari« vodjanski imat kasu, pod nadzorstvom naše »Posujilnice« — te je nade, da će krasno napredovati, na propast narodnim pijavicam, a na korist sloge i sporazumka medju Hrvati i pravimi Talijani u Istri. —

*) Već je registrana i družtvo je počelo raditi. Opazka uredničtva.

Prije postanka »Posujilnice« najobičniji interes u Istri bio je 12-15 % a i do 30 % i više. Od kad postoji naša »Posujilnica« prisiljeni su gospoda Talijani snizit interese na 8 i 6½ po sto. Nu to je još dosta visok interes prema onomu, što se plaća u drugih zemljah. »Posujilnica« je gledala i tomu zlu doskočit, i zbilja je postigla, da su velike kase izvan Istre, s kojim je ona u savezu, izravno dale zajmova ili posuda na hipoteke u Istri po 5½, po 5, i po 4¾ po sto, uz pogodnost male obročne odplate. Tako je došlo u Istru do 200 hiljada forinta u jednoj godini a u napried će ako Bog dade i više.

Kako vidimo snizila je »Posujilnica« interes na taj način za ½, dapače i za čitavi 1 po sto, izpod interesa, kojega uzima pokrajinski zemljišno-veresijski zavod u Poreču. Ovaj nedaje posude u noveu nego u založnicah, pa uzima 5 % ali k tomu plaćaju dužnici za upravne pristojbe po 33 ili 24 novč. od 100 for. svake pol godine, i nota bene, uviek na cieli prvobitni iznos duga. Tako se može računati, da plaćaju 1 % preko interesa. Toga oderuštva nema nigdje nego u Istri, jer u drugih pokrajinah obično na dugove izpod 5000 for. neuzima banka nikakve pristojbe, a na više dugove samo za 5—6 godina a posle ništa. Uz to se interesi drugdje plaćaju obično sa 4 % i sada već po 3½ %. — Kod zadnje saborske razprave glede zemaljske banke nije se našao nitko od mudrih talijanskih zastupnika, da predloži, da bi se snizio kamatnjak toga zavoda. Vidi se koliko im dobrobit siromašnoga naroda leži na sreu! U tomu ih barem nisu priečili naši zastupnici, jer ih nije bilo u saboru. Kod istarske vjeresijske banke postoje svi uvjeti za sniženje interesa. Ciena založnicah je povrh pari t. j. povrh nominalne vriednosti i prodavaju se okolo 105 for. za svako 100 nominalnih for., a obća je tendencija, da interes pada, te u Austriji vriednice sa 4 % stalna interesa imaju pari. U vlastitoj zalihi poreške banke ima valjda do 200 hiljada for. njenih papira, pak bi mogli liepo početi postepeno snizivat interes, i stavit se u red s drugimi pokrajinami. Ali da! mare gospoda za boljak biednog naroda; njima je dosta kad su sami siti, i nije se izmedju svih zastupnika našao niti jedan, da bi predložio kakvu koristnu preinaku. Samo je gladki i sladki Rizzi predložio, da se tiska obvezuica i po 50 for. — da ih bude moguće lakše prodavati. Neznamo za sjeguruo kako postupaju gospoda sa založnicami kod podieljivanja zajma ili posuda, ali se bojimo, da će onih 4 ili 5 for. razlike izmedju nominalne i prodajne ciene igrati veliku ulogu kod »krasnih« osnova talijanske pokrajinske klike. Nastojati ćemo, da se osvjedočimo o stvari, pak da se povratimo na predmet drugom zgodom.

Iz svega rečenoga proizlazi, da jedino naša stranka imade smisla, volje i mara za dobro siromašnoga naroda Istre i za gospodarski napredak naše pokrajine. Sve što protivnici naši učine u tom pogledu, biti će radi djelovanja našeg i od strahu pred našimi uspjesi.

Hrvati!

Dvie sto dvadeset i osam je godina, što su u Bečkom Novom Mjestu hrvatski velikani ban Petar grof Zrinjski i knez Fran Krsto Frankopan životom platili svoju ljubav za rod i dom. Kosti onih, što su živi bili strah i trepet dušmana, a dika i jaka obrana svoga naroda, ne leže u rodjenoj grudi, niti će na žalost ikada ležati: groba im se ne zna . . . . .

Hrvati! Da izpunite čin pieteta spram velikih zastupnika zdrave hrvatske sviesti, da pokažete, da vam njihovo ime nije mrtva rieč, da dokažete sve to djelom, odazovite se našemu pozivu.

Hrvatska je akademička omladina u Beču dala fotografski snimiti sve one predmete, što se odnose na tragični dan 30. travnja 1671., a nalaze se u Bečkom Novom Mjestu. Prvi je to put, što ih imamo na okupu. To su: dva snimka (obadvije strane) mača, kojim su bile odrubljene mučeničke glave, snimak nadgrobne ploče, što je sada uzidana na crkvi, snimak spomen-ploče, što je podignuta na mjestu stratišta i snimak starinske uljene slike (izradjene po jednom suvremenom drvorezu), što prikazuje sami prizor dekapitacije.

Fotografije su izradjene u kabinet-formatu, krasno uspjele, svi nadpisi čitljivi, a ciena je za svih pet komada 5 (pet) forinti.

Čisti dobitak namienjen je istarskoj družbi sv. Cirila i Metoda, te »hrvatskom starinarskom društvu« u Kninu za odplatu Kninske tvrdnjave, toga svetog hrvatskog spomenika, koju je spomenuto društvo, premda siromašno, kupilo, da ne padne u ruke nama neprijaznih elemenata, u nadi, da će mu svi Hrvati svojim obolom za narodnu stvar priskočiti u pomoć.

Evo prilike!

Mi pozivljemo sve čestite Hrvate, pojedince i razna društva, čitaonice i političke klubove, knjižare i dr., da što prije nabave spomenute fotografije, da odplate time jedan dio duga, što ga hrvatski narod duguje svojim velikim sinovima, a tim i doprinesu svoj kamenčak temelju narodne samostalnosti, probudjenju hrvatske sviesti.

Naručbe prima: stud. iur. Milan Matić, Beč (Wien) VII., Burggasse 81, Mezzanin 2, a slike šalje, ako mu se novac (5 for. i 20 nvč. za poštarinu) unapried pošalje ili uz pouzeće.

U hrvatskim novinama izniet ćemo imena p. n. naručitelja osim onih, kojih to izričuo zabrane.

Hrvati! I opet apeliramo na vaše rodoljubje, na vaš ponos, a da ne ostanemo razočarani u radu za svetu stvar!

U Beču, 27. svibnja 1899.

Uz hrvatski pozdrav

Uroš Masovčić, stud. med. Milan Matić, stud. iur.

Željko Kutuzović, stud. ing.

Pogled po svietu.

U TRSTU, 14. junija 1899.

Austro-ugarska nagodba sklopljena je nakon silnih napora sa obiju strana i pošto je kod dogovarajućih se stranaka i sama kruna opetovno posredovala. Uvjeti, pod kojimi je ta nagodba sklopljena, nisu još poznati, te svi glasovi, koji se o tomu pronose, nisu nego puka nagadjanja. U sutrašnjoj sjednici ugarskoga sabora izvjestiti će ugarski ministar predsjednik Széll o ustanovah te nagodbe. Već sada je poznato, da je ugarski ministar predsjednik popustio austrijskoj vladi glede produljenja nagodbe do god. 1907., dočim je izposlovao od austrijske vlade, da rok carinskom i trgovačkom savezu ističe vazda s rokom trgovačkih ugovora.

Njemačke liberalne novine nisu zadovoljne s uspjehom nagodbe, predstavljajuć stvar kao da je grof Thun pretrpio kod ugovaranja poraz. Vladi prijazne novine kažu, da je sa utvrdjenom nagodbom izpunjena vrućа želja krune i da može s njom biti Austrija zadovoljna.

Pošto je sada sretno riešeno glavno dnevno pitanje o nagodbi, nagadjaju nekoji bečki listovi, da bi se moglo sastati carevinsko vieće mjeseca septembra. Veoma dvojimo, da će se moći mirno razpravljati u carevinskom vieću prije nego li se rieši jezikovno pitanje u Českoj. Niemci obstrukcijonisti biti će stalno proti nagodbi niti će dopustiti, da se triezno razpravlja dok se nezadovolji njihovim neumjerenim težnjam.

Nakon proglašenja njemačko-narodnog programa u Austriji zaključili su českí zastupnici iz Moravske, da se imade upitati njemačke članove moravskoga sabora, koji sjede u povjereničtvu za nagodbu izmedju Čeha i Niemaca, da li smatraju oni mjerodavnim jedino njemački program ili kane i nadalje voditi pogovore u povjerenstvu sa českimi zastupnici. O tom odgovoru ovisiti će i postupanje Čeha, koji su za sporazumljenje izmedju obiju narodnostih.

Iz Biograda dolazi viest, da kani tamošnja vlada izdati modru knjigu o najnovijih dogodjajih u staroj Srbiji i Macedoniji, koje su prouzročili turski podanici u tih pokrajinah.

Bugarska kneževska vlada zaključila je, da se imade na bugarsko-turskoj granici pojačati vojnička posada. U tu svrhu poslala je na granicu Dugmice i Kestendila jednu konjaničku i jednu pješačku pukovniju. Ona opravdava taj svoj korak strogom provedbom pograničnog korduna za održanje mira.

U talijanskom parlamentu provadjaju radikalni zastupnici obstrukciju poput njihovih prijatelja u bečkom carevinskom vieću. Oni napinju sve sile, da otegnu prihvat vladinih političkih predloga. Radi toga postupanja radikalnih zastupnika nalaze se predsjedničtvo i vlada u velikoj neprilici.

Francezko ministarstvo moralo je odstupiti, pošto se je većina parlamenta izjavila proti prestrogim redarstvenim mjeram, koje je upotrebio ministar predsjednik Dupuy prigodom velikih konjskih natrkivanja na Longchampsu, kojim je prisustvovao i predsjednik republike Loubet.

Na mirovnoj konferenciji u Hagu nisu — kako se je predvidjalo — već sada složni odaslanici raznih država niti u nekojih načelnih pitanjih. Tako je izjavio u jednoj od posliednjih sjednica odaslanik Njemačke, da se njegova vlada protivi uvedenju stalnog mirovnog sudišta, jer bi se takovim uvedenjem prikratilo prava vladara i naroda.

Franina i Jurina.

Fr. Pišu mi, da su prvu nedelju od maja pazinski krnjeli i šarenjaki va Novakeh talijansku pamet prodavali.

Jur. Kakova j' bila pak trgovina?

Fr. Slaba, zač daj' i va Novakeh bednasteh glav kako su i neke šarenjačko-krnjelske.

* * *

Fr. Ča da su mački poslali Kajfu po beči za izbori?

Jur. Bora su, zač su nemi dat vuku ovce past.

Fr. Ma da j' le nekamo sprošal.

Jur. Aj ni, zač su ga nesli al peljali.

Fr. Ja da bi za njim šli i svi drugi mački jenerali.

Jur. Amen Bože!

Različite viesti.

Imenovanja. Ministar financija imenovao je g. Alojzija Goljevščeka c. k. financ. komesara, tajnikom u okružju c. k. financ. ravnateljstva u Trstu. Čestitamo!

Ministar pravosudja imenovao je sudbenoga pristava u Motovunu g. Dr. H. Stepančića c. k. kotarskim sudcem u Buzetu.

Imenovanje za Dalmaciju. Dvorski tajnik kod upravnoga suda u Beču gosp. Rikard Malnić imenovan je c. kr. namjestničkim savjetnikom u Zadru. Gosp. Malnić služio je u političkoj struci u Istri i ovdje u Trstu, te ostavio svuda najbolji glas vrlo čestitoga činovnika.

† **Dr. Valentin Müller**, prošt stolnoga kaptola u Celju i predsjednik velezaslužnog slovenskog družtva Sv. Mohorn preminuo je dne 6. t. mj. u Celovcu. Bratski narod plače punim pravom nad grobom toga uzornoga svećenika i rodoljuba. Vječni mu pokoj!

Za družbu sv. Cirila i Metoda sabrano i priposlano »Ruski Kružok« u Splitu for. 5. Živili!

Za družbu sv. Cirila i Metoda priposlao nam je jedan gospodin, koji neće biti imenovan, for. 3. Hvala mu!

Razprava kod upravnoga suda u Beču vršiti će se dne 17. t. mj. i to na utok oprtaljskih talijanaša proti odluci c. k. namjestničtva u Trstu, kojom bijaše zadnje občinsko zastupstvo u Oprtlju razpušćeno.

Vladinim komesarom kod osiguravajućeg družtva proti nezgodam u Trstu bijaše imenovan c. k. kotarski komesar g. Dr. Juraj Lippert.

Občinski izbori u Barbani obavit će se — kako nam se od tamo javlja — dne 19., 20. i 21. t. mj. Od tamošnjih rodoljuba očekujemo, da će učiniti narodnu dužnost, da će naime nastojati, da u novo zastupstvo dodju sve pošteni i značajni muževi, koji će raditi za dobro čitave občine i koji neće dopustiti, da se u onu staru hrvatsku občinu uvuče krnjelsko sjeme. Složno dakle braćo Barbanci na izbore, da si izaberete domaće čestite muževe, koji se nesrame svoga roda i jezika, i koji budu pripravni žrtvovati se za obćenito dobro. U slogi je moć, jer slogom rastu male stvari, dočim nesloga sve pokvari.

Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru darovali su i izručili podružnici u Puli sliedeći: Jedan gospodin iz Pule u Trst preko g. dr. M. Laginje f. 10. — Jedan gospodin na akademiji ist. »Sokóla« u Puli f. 5. — Jedan drugi gospodin istom zgodom f. 5. — Jedan gospodin odlazeći iz Pule darovao je družbi f. 10.

Občinski izbori u Pomjanu svršili su u subotu. Izbori ti vršili su se pod predsjedničtvom glasovitoga Gugnaza i pod uplivom još glasovitijeg Bartolich-a, koji provadjaju naloge koparske gospode. U Pomjanu bijaše otvorena kroz čitav ćelan talijanska agencija, u kojoj se je glasove kupovalo i prodavalo i kojom su rukovodili talijanski odvjetnici iz Kopra. Uspjeh izbora za sva tri tiela odlučile su talijanaške punomoći, kojih bijaše sila božja. Koparski talijanaši pokupili su sve punomoći koparskih kopača, koji imadu izborno pravo u Pomjanu, i koji bi bili morali po zakonu osobno glasovati. Neurednostih i nezakonitostih bijaše toliko i takovih, da ih je čak i sam politički komesar javno priznao. Nesviestni i pokvareni birači prodavali se kao blago za novac i vino. Uz takove okolnosti nije mogla pobiedit poštena i pravedna stvar; pobiedio je novac i vino.

Stiže jih prst božji i pravica ljudska. Na Spasovo ili Uzašašće Gospodnje dopeljala su dva oružnika iz Krka na Volosko c. kr. sudbenoga slugu Schleinera. U Voloskom sudbenom kotaru je to poznat čovjek. Negdje do lani služovao je kao c. kr. sudbeni sluga u tom kotaru. Lani negdje obnašla je sudbena oblast, da ga premjesti u Krk. Nije to bilo bez razloga, a koliko je javnosti poznato, bio je premješten, i samo premještен, u Krk, za to, što da nije raznašao sudbenih spisa kada i kako je morno po svojoj službenoj dužnosti. Sada da se je došlo i do čina drugih, koje da je počinjao na Voloskom. Eto što se pripovjeda. Došli su financijalni službenici u sud, da razvide, kako imadu pravo i dužnost, da li su svi spisi biljegovani po zakonu. Opazili su odmah, da jih manjka. Što su dalje pregledali, to su sve više opažali, da manjka biljega, te došli do toga, da jih manjka u vriednosti od kakove četiri tisuće forinti, i da jih manjka od godine 1888. napried, Kako, šta?! Odvjetnici su jih stavljali, činovnici su potvrdjivali, da su stavljeni, a biljega neima! Opazilo se je, da su odlicpljeni. Tko jih je odlicpljivao? Kamo jih je davao? Po jednom mladiću doznalo se je i jedno i drugo. Doznalo se je tko jih je prodavao i komu. Prodavao jih je rečeni c. kr. sudbeni sluga Schleiner u prodavaonici biljega Spendau. Schleinera su žandari dopeljali na Spasov dan i dopratili u zatvor, gdje se nalazi. Dan za tim bio je Spendau izpitivan od osme u jutro do devete u večer, i priznao, da je kupovao biljege od Schleinera. Što će slediti, to ćemo viditi. Svakako je grozno za c. kr. oblasti i njihove predstavnike, da se je takov zulum mogao tjerati 11 godina. Sad sve govori, da se sud razumie kako je mogao Schleiner onako obilato i gospodski živiti. To bi bilo moralo već prije njegovim poglavarom pasti u oči. Schleiner poznat je ne samo kao c. kr. sudbeni sluga po njegovom službenom poslovanju, nego i po njegovoj protunarodnoj, mrzkoj agitaciji. On je jedan od onih, koji se je često sastajao sa Krstićem, i radio gordjivo u njegovom smislu, i hvalio ga i radio za njega. Za što Krstić radi, i s kim je u savezu, to je već i vrabcem poznato. Bilo je već više puta i javno rečeno, da je u uzkom dotieaju koli sa c. k. kot. glavarom Alojzijem Fabijanijem, toli sa talijanskom vladajućom strukom u Istri i Primorju, odnosno njezinimi predstavnici. Bilo je javno ponovno rečeno, da su se Krstićevci pozivali na prijuzan c. kr. kotarskoga glavara ili ka-

petana. Poznato je, da su kod Krstićevaca imena Krstić i Bartoli nerazdruživa. A i Spendau davno je Krstiću ruku kad je prodavao onaj njegov listićinu, i imao na ulazu u svoj dućan uz c. kr. orla oglas, da prodaje »Pravu Našu Slogu«.

Tako eto što se sve s Krstićevci nedogadja! On sam neima ništa. Kad su ga sudbeno htjeli plieniti, nije se kod njega našlo ništa. S kobilicom i s vozićem pobjegao je silom, kad su mu jih htjeli zaplieniti, a kasnije izjavio, da neima ništa. Dvojica njih pokončali su si život, jedan streljajem lani, drugi prerezanjem grkljana ljetos. Raznim su se već prodala imanja, drugim se prodaju. Njeki su odsudjeni već bili radi zločina težkih ozlieda, drugi radi kradja. Njeki su eto sad u zatvoru radi velikih pronevjerenja, drugi pod iztragom radi toga, što su bili sudionici tih pronevjerenja.

I još uviek ima c. kr. oblasti i njihovih predstavnika, koji hoće, da Krstićevce predstavljaju kao narodnu stranku, koji bi dapače htjeli, da se toj stranki pošteni ljudi nit ne protive, da ju puste da zavlada u obćinah Voloskoga kotara. To se dogadja u Austriji i to u Istri, leta Gospodnjega 1899. za c. kr. namjestnika grofa Goëssa.

Iz Voloskoga pišu nam 10. t. mj.

Onomadne bilo je u »Našoj Slogi« javljeno, da se je kod ovdješnjeg c. k. kotarskog suda odkrila velika kradja biljega, te da je jedan sudbeni podvornik zatvoren. Ovih dana zatvorili su i ovdješnjeg trgovca i dosadanjeg prodavatelja duhana Ivana Spendau, jer se vodi proti njemu iztraga, da je ukradene biljege kupovao. Kaznena iztraga radi tih biljega uzimlje sve to veće dimensije to se čini, da će još više njih obuhvatiti. — Usljed iztrage proti spomenutomu prodavatelju duhana oduzela se ištomu dozvola prodaje duhana i biljega. — Tu prodaju duhana vršio je Spendau na račun ovdješnjeg glavnog razpačatelja duhana Vilima Tončić, koji imade pravo, da na svoj račun drži malu prodaju duhana. — Ovom prilikom obratilo se na njega više domaćih ljudi molbom, da bi komu od njih podielio prodaju duhana. I bio je već obećao, da će istu dati jednoj domaćoj osobi, kad nabrupiše na njega ovdješnji talijanski matadori, te ga prisiliše, da je trafiku odno jednomu Puovićevom pisaru — tolomašu iz Raba — koji se je pred mjesec dana po prilici ovamo doselio. — Tako vidite ti ljudi gledaju na korist našega mjesta i njegovih stanovnika, premda su se ovdje jedva malo okužili. — Nek propadne sve, samo da se njihove kreature tuste. —

* * *

Premda smo već na sve moguće načine pospješivali riešenje naše pred dvie godine podnešene molbe za ustanovljenje hrvatske paralelke na ovdješnjoj pučkoj školi, i premda za izpravno riešenje iste nema absolutno nikakve zakonite zapriecke, ipak do danas nije usljedilo nikakvo riešenje iste. — Pak još imaju obraza naši protivnici tvrditi, da smo mi ljubimci vlade!! Oh gorke li ironije! Znamo naime, da visoko c. k. zemaljsko školsko vieće zateže riešenjem naše molbe samo da se ne zamjeri Talijanom. Nam neće preostati drugo nego da se obratimo ravno na svjetlu krunu i da se istoj pritužimo radi ovog nezakonitog postupka njezinih oblasti. Na taj se korak baš sada spremamo.

Iz Višnjana pišu nam 10. t. mj. Netom je g. Bartoli upitao vladu, što misli sa riešenjem utoka proti naknadnim izborom I. tiela u Višnjanu, ova se je brzo pobrinula za riešenje i javi radostnu viest svojim miljenikom, da ih je uništila narediviši ponovni izbor, dakako oslanjajuć se na stare izborne listine i nepitajuć jesu li one zakonite i kakove su, pak ni na okolnost, da su bili odbijeni od izborne komisije glasovi tvrdkah, koje ne obstoje i glasovi osobah, koje nemaju nikakova prava, dočim zakoniti nasliednici u Višnjanu niesu priznati. Kod naknadnog izbora zastupnika Dr-a Constantinia iz Pazina bilo je sve dopušteno i zakonito, niti je bilo prosvjeda kano u Višnjanu, ali onamo se je birao talijanac, nečiji miljenik, a ovdje je valjalo, da propadnu kandidati hrvatske stranke, koju drži Istru zemljom austrijanskom a ne talijanskom. I po tomu riešenju Hrvati, koji su u Višnjanu u većini i u prvom tielu, valja da ovo tielo izgube radi nezakonito sastavljene listine, koja se mora, po riešenju utoka, držati najzakonitijom a članove povjerenstva i njihov glas šupljom svirulom na vrbi, a to jedino zato, što se hoće, da se ugodi sa stanovite strane onim ljudem, koji rade kako da otudje Istru i u prigodi, kad bi mogli, daruju prekomorskom prijatelju. Ali sviestni Hrvati nesmiju da dadu gaziti svoja prava. Hrvati imaju zakonitu većinu i nezakonitosti bivše uprave nesmiju da podlegnu. Hrvati imaju dva tiela, osim dva zastupnika, a i treće im pripada, jer su u većini. Talijanaši, koji se niesu ničesa žacali u obćini, niesu se niti sramili staviti njekoliko svojih u I. tielo neplaćajućih niti polovicu poreza od onog, što su si sami u listine upisali. (Che grandezze senza possessioni. — Op. slagara). Pošto im je bilo uspjelo dobiti prvo tielo, sad bi htjeli svojimi komedijami, koje su toliko na štetu dobre uprave, srušiti većinu i pomoću zaštitnice vlade iztisnuti Hrvate. Ali Hrvati nesmiju za živu glavu to dozvoliti; moraju obraniti svoja prava i nedopustiti, da im ih nitko pogazi, jer tako zahtjeva zakon božji i ljudski. Spletkam talijanskim i umjetnoj njihovoj većini pod zakrilјem njihovih patrona mora da jednom bude kraj; mora da se vrši zakon i pravica i — ništa drugo. Namjera talјanaša ta je, da vladu, ako oni predobiju te opet naprave stare komedije, razpusti zakonite dvie trećine zastupstva i da negledajuć na većinu, postavi u administrativni odbor sve »puro sangue italiano«, da mogu provesti novi izbor na sramotu zakona i pravice i da se malo napaševaju kako su bili navični, da upropaste još više obć. finance i da još i dalje uživaju obćinsko dobro i da ne izplate svoje dugove obćini. I tu manovru hoće da obave prije nego stigne riešenje od upravnog sudišta, da dvie trećine mogu odlučivati i do novih izbora redovito upravljati. Ali u svakom slučaju većina nesmije propasti, ona mora, da upravlja, jer tako zakon i pravica zahtjevaju. Hrvati sviestni svojih prava, nesmiju da za dlaku popuste, već su dužni i moraju raditi, da se zakon poštuje i nesmiju se dati gaziti od tri četiri potepuha, te moralnih i materijalnih propalica. Sa komedijami protivnikah svako valjane uprave, obćina nemože da ujedini dugove, da ih se izbavi, da sastavi predračun i da izplati dugove, koje su učinili talijanaši sami dok su bili na upravi, i radi kojih imade ogromnih troškova i štetnih posliedica, i to sve radi patriotizma tih neprijatelja reda, uprave, morala i dobrobiti puka, koji u ovih nesretnih godinah mora krvavo i skupo da plaća njihove grieho. Osviestite se ljudi božji a puk neka dobro otvori oči i neda se pogaziti i nedopusti, da ga gaze one izgubljene duše, koje su upropastile njega i obćinu, i koje bi se htjele opet uvući, da mu isisaju svu krv i da si napune torbu. Idemo da vidimo što bude, sviestni svojih prava i uzdajuć se u se i u svoje kljuse — jer je nebo visoko a car daleko.

Istina.

Izlet u Devin. Odbor »Slovanske čitalnice« u Tratu pozivlje svoje članove za nedjelju dne 18. t. mj. na izlet u susjedni Devin. Sastanak članova određen je za 2 sata popodne na južnom kolodvoru. Povratak u 8 ili 11 i pol sata na večer. U slučaju nepovoljnoga vremena odročiti će se izlet na 25. t. mj.

Opatija-Volosko. (Viesti o gostovih). Ove zimske sezone bilo je gostova u tom našem divnom ljećilištu preko 11.000, više nego li još ikoje godine. Gostovi su već poslie Uskrsa počeli odlaziti, i sada jih ima već jako malo. Velika većina zimskih je već otišla, al već počimaju dolaziti ljetni, radi morskih kupelji. Od visokih osoba zapustili su za ljetos Opatiju mlada nadvojvotkinja, hćerka nadvojvode Fridrika, koja je dulje vremena probavila u »Villa Laura«, i koju su bili njezini roditelji ponovno posjetili. Okolo 15. maja ostavio je Opatiju veliki vojvoda Luksenburški sa svojom visokom gospodjom, ti tako rekuć svakogodišnji ovdašnji gostovi, obitatelji Ville Amalija. U »Villa Angiolina« stanovala je dulje vremena njeka bogata češka obitelj. I prije nego li je želila, bila je izpraznila kuću za kraljevski Rumunjski par, al taj nije došao radi njekakvih smutnja u kraljevini baš onda, kad je imao ovamo doći. Nadvojvoda August sa svojom visokom gospodjom, koja mu je na Voloskom porodila hćerku, otišao je također sa svojom obitelju i pratnjom. Tako i mladi nadvojvoda Karl Maks, sin nadvojvode Otona sa svojimi uzgojitelji i pratnjom. U po njem izpražnjenu krasnu Črnikovicu došla je neposredno poslie njegovoga odlazka njegova majka nadvojvotkinja Marija Josipa s mladjim svojim dietetom i pratnjom. Došla je, da se oporavi poslie bolesti, i da ostane najviše kakova četiri tjedna. Već je ovdje kakvih pet tjedana i kao da njoj se neda otići. Lieno se je oporavila, jako njoj se svidja. Krasna je to žena — gdje nemislim toliko na njezin visok i vitak stas i u obće vanjštinu, koliko na njezinu duševnu krasotu. Redovito živi, blaga je u držanju i razgovoru, sva zauzeta za svoje. Hći kraljevske obitelji danske, katoličke u kraljevini po većini protestantskoj, jako je pobožna. Češće se izpovjeda i pričešćuje, i daje si čitati sv. mise svakdanji dan na oltariću što ga je baštinila od blagopokojne kraljice Jelisave. Dok još nije mogla izlaziti, čitao njoj je na njem sv. misu prečastni župnik Voloski takodjer u nedjeljah i blagdanih. Odkad može izlaziti, dolazi ona u crkvu k velikoj sv. misi, pak se tako i ona naužije pjevanja slave Božje u našem jeziku. I na Tjelovo bila je kod pjevane sv. mise, te prisustvovala obhodu kod jedne postaje. Svojom pobožnošću upravo potiče i druge na pobožnost. Dan prije Tjelova, dne 31. maja, slavila je svoj rodjendan, trideset i treći. U predvečer toga dana svirala njoj je pred palačom lječilištna glasba, a Vološčaci su razsvjetili svoje kuće njoj na čast. Sa svojom dvorskom gospodjom, mark-groficom Pallavicini, također jako pobožnom gospodjom, provezla se je po Voloskom do u Škrbiće, radujuć se počasti, što njoj se ju je razsvjetlom izkazalo. Na rodjendan svirala njoj je glasba već rano u jutro, a prema podnevu primala je čestitke. Izrazili su njoj čestitke prečastni župnik Vinko Zamlić sa zastupnikom naroda Vjekoslavom Spinčićem, obćinski načelnik Dr. Stanger uz obć. savjetnika Antona Jurkovića, privremeni upravitelj kotara baron Reinlein, predsjednik lječilištne komisije pukovnik Wachter, i njeki privatnici. Obćina kao i poslijednja dvojica pružili su njoj i krasne vience. Bila je upravo razdragana s tih činova učtivosti, zahvaljivala je prijazno, i sa svimi se ljubezno razgovarala. Uzdržao ju Bog još dugo takodjer na radost obćinara Voloskih!

Cesarsku potvrdu dobio je zakon stvoren u istarskom saboru, kojim se mienja § 37. zakona od 27. julija 1875. o nadzoru škola.

Stogodišnjica narodjenja najvećega ruskoga pisca i pjesnika Puškina Aleksandra proslavio je prošloga četvrtka sav ruski narod. Toj svečanosti pridružili su se u duhu i ostali Slaveni. Sa svih strana slavenskoga svieta odaslani su u Petrograd brzojavni pozdravi odboru za proslavu stogodišnjice.

Naknadni izbori u Višnjanu. Čujemo, da će do koji dan slieditи ponovni izbor za I. izborno tielo, koji je vlada uništila i tim udovoljila mezimcem - talijanašem. Nego pri ovomu se nesmije mučke mimoići, a da se ne prikaže očitu pristranost. Kad je naime zastupnik Bartoli bio upitao vladu kako misli riešiti utok, vlada je odmah odgovorila po svom predstavniku — tako javlja «Piccolo» od 25. maja — da su izbori uništeni a iz pouzdane strane doznajemo, da dotična odluka nosi nadnevak od 30. maja. Tako je očito, prije nego je bio riešen utok, bilo je javljeno, da su izbori ukinuti!! To je dobro, da se znade bez ikakvog tumačenja. Ali za Boga miloga kako može to biti? Doznali smo i uvjerismo se, da su listine bile sastavljene kao nigdje, jer su se imena Hrvata izkvarila na sve moguće načine. Umetnuli su talijanaše, koji nebi smjeli biti po visočini poreza niti u drugom tielu, i upisali više od jednoga, koji nema prava glasa i koji su tudji pripadnici, dočim su izostavili više od jednoga Hrvata, koji plaća poreza još i više nego što je potrebno, da bude u I. tielu kano izbornik upisan. Pak se još talijanaši imaju srca hvaliti, da imadu većinu, te se bahato pozivati na izkrivljene listine. Nadamo se, da će brzo biti kraj tomu bezakonju i uzdamo se, da će biti ljudi, koji će znati učiniti, da se poštuje većina i da se neda gaziti zakon i da puk neće dopustiti, da ga više taru i da upropašćuju obćinu tri četiri izgubljeni stvorovi. Poručujemo našim sumišljenikom, da se nedadu smesti od nikoga i da sačuvaju svoje svetinje i obrane svoja prava.

Iz Opatije dobili smo i priobćujemo bez ikakve opazke sliedeću viest: Od više godina traže Opatijci odcieplјenje od župe Voloske i ustrojenje posebne kuracije ili župe u Opatiji. Sve što se zahtjeva učinili su zakonitim putem. Obćinska i političke oblasti usvojile su njihovu želju. Samo prečastni ordinarijat još uvjek ne odgovara. Prvanji preč. i presvj. biskup bio je obećao zadovoljiti njihovoj želji; sadanji prigodom njegovoga boravka u Opatiji bio je prijazno primio odaslanstvo k njemu za istu stvar poslano, i obećao, da će proučiti odnosnu molbu, što mu ju bijahu izručili. Već je prilično vremena od onda, al na molbu neima odgovora. Po božjem i ljudskom zakonu misle Opatijci, da imadu pravo na svoju vlastitu kuraciju ili župu, a ovo daju na znanje, da se na odlučujućem injestu potaknu na skoro riešenje ovoga pitanja:

(Čujemo iz pouzdane strane, da sadanji presvj. biskup radi na povoljno riešenje ovoga pitanja, i da je već u tom smislu pisao jednomu od podpisanih na spomenutoj molbenici. Opazka ured.)

Iz Pule pišu nam 1 t. mj. Na današnjoj procesiji opazili smo, da su se neki učitelji pučkih škola najnepristojnije ponašali. —

Mjesto da paze na red i da drže stegu nad razpuštenom i bučećom djećurlijom, oni su se kočili, osvrtali, razgovarali, šalili i glasno smijali, ogledajuć se na prozore kuća, mimo kojih je procesija prolazila.

Prednjačio je osobito jedan — koj ide okolo na šetnju sa djevojkama u crnini a na procesiji je došao u svjetlom odielu. — Valjda, da izkaže svoje slobodoumnje!

Molili bismo biskupa Flappa, da uznastoji, da se takove nepodobštine na sablazan pobožnih drugi put više ne dogode.

Katolik.

Izvješće i računski zaključak »Podgradske posojilnice in hranilnice« za četvrtu upravnu godinu 1898. Iz toga izvješća vadimo, da imade zadrugu 432 zadrugara sa 436 zadružnih dielova. Upravnoga dobitka bijaše god. 1898. for. 536·46, od čega je glavna skupština darovala for. 20 »Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru« i for. 20 »Bratovšćini hrvatskih ljudi u Istri«, te for. 20 »Gospodarskoj zadrugi u Podgradu«. Čisti dobitak pridieljen je pričuvnoj zakladi, koja iznaša sada forinti 1830·76.

Prometa novčanoga imala je zadruga ukupno for. 139.732·82½.

Glavna skupština ženske podružnice družbe sv. Cirila i Metoda za Istru obdržavala se u Mihotićih kako bijaše određeno.

Gdja. predsjednica pozdravi prisutne članice i izrazi žalost, da se je moralo opetovno pozivati na skupštinu, jer da se time pokazuje nehaj za narodnu svetinju, kao što je družba sv. Cirila i Metoda. Preporuča, da se to više ne dogodi, jer onda bi se moralo zaključiti, da nam nije stalo do narodnog napredka. Podsjeća jih na dvije neumorne članice naše podružnice, koje su svagdje riečju i činom radile na korist naše podružnice. Jedna, t. j. Marija Trinajstić rodj. Dubrović, jest sada u sv. Mateju, a druga je blagopokojna Ida Šepić. Ganutljivimi riečmi poerta redsjednica rad pokojnice, te pozove članice, da uzklikne: »Slava Idi« čemu se one odazovu.

Zatim pročita tajnica izvješće glavne skupštine i odborske sjednice; zatim pročita blagajnica račune te sve bijaše u redu pronadjeno i sa oduševljenjem primljeno. Odbor se zahvalio na časti, an prisutne zamoliše, da ostane stari odbor, a osobito gdja. predsjednica, jer je ona duša naše podružnice, bez koje bi ista malaksala. Tako osta stari odbor. Gdji. predsjednici kličemo: živila i vodila i unapred članice ove podružnice, da rade na korist našeg milog materinskog jezika, koj bi nam htjeli silom zatajiti.

Tom prilikom uplatiše članarinu za god. 1898. po 1 fr. Dubrović Katica, Marija Mavrović;

po 1 krunu: Dubrović Franeika, Slavić Rozarija, Kinkela Amalija, Dubrović Dragica, Grattoni Jenka, Šepić Antonija, Potepan Milka.

Za god. 1899 po 2 krune: Albertini Marija, Čović Anka, Dubrović Katica, Trinajstić Marija, Feranda Franeika, Franki Cila, Grgurina Jelena, Grgurina Tereza, Grgurina Franeika, Kinkela Josipa, Kinkela Marija, Kinkela Milka, Košak Katinka, Kundić Anastazija, Kundić Anka, Mavrović Marija, Osojnak Emilija, Osojnak Ivka, Osojnak Vjekoslava, Pospišil Marija, Potepan Milka, Šepić Marija, Šepić Ivka, Spinčić Zaneta, Spinčić Ivka, Večerina Marija, Zahija Savica, Podolšak Dragoila, Geržetić Marija, Haidinger Marija;

po 1 krunu: Albertini Ernesta, Babić Marija, Dubrović Dragica, Franki Kaze, Jugo Marija, Kinkela Antonija, Kinkela Amalija, Slavić Rozalija, Šepić Antonija, Šepić Ivka, Puž Vera, Šepić Ana, Kinkela Tereza.

Djelovanje banke «Slavija» tečajem god. 1898. Iz izvještaja o zadnjoj glavnoj skupštini banke «Slavija» za god. 1898 vadimo sliedeće zanimive podatke.

Osigurane vriednosti iznašale su koncem god. 1898 u dielu osjeguranja života K 62,892.878; u požarnom odielu K 646,515.632; u odielu proti tuči K 22,259.108; ukuno K 731,667.618; dakle za K 80,262.412 više nego li prošle godine. Osjegurnina povećala se za K 415.922 — na K 5,035.696. Pričuva i zaklade iznašaju K 17,895.846, dalje činovnička zaklada K 885.390 te mirovinska zaklada zastupnikah K 390.036. — Sve dakle pričuve i zaklade iznašaju koncem 1898 god. K 19,171.272 — te su više za K 1,661.852

nego li prošle godine. Imetak u vriednostnih papirih, gotovinah, posjedih, u hipotekarnih i drugih tražbinah iznaša koncem 1898 god. K 18,801.028, te se je dakle povećao za K 1,618.536.

Škode izplatila je «Slavija» prošle godine K 2,974.346, a svih 30 godina svoga obstanka 59 milijuna 821.140 kruna.

Ove brojke govore najsjajnije o blagotvornom djelovanju ovog čisto slavenskog osjeguravajućeg zavoda i o njegovoj solidnosti.

Kaznena razprava proti Krstiću, Kristanu itd. Dne 9. t. mj. bijaše pred zemaljskim sudom u Trstu kaznena razprava proti Krstiću, Kristanu i proti petorici naših rodoljuba iz Kastavšćine. Krstića, koji je govorio na razpravi talijanski (naša starina — rekli bi mađji Op. slagara) branio je Martinolich, a naše rodoljube Dr. Rybař.

Povod razpravi dao je Krstić, koji je bio dne 15. agusta 1898. sazvao u Matulje sastanak, na kojem je govorio jedan od vodja ovdašnjih socijalista Ethin Kristan. Sastanak je bio zabranjen nu ipak se je u vrtu dvorca gdje Ambrosini (Krstićeva kuća. Op. slagara) razpravljalo u prisutnosti množtva. Pred vrtom čekalo je množtvo naroda, da će unutra, te se nehtjede razići, jer nevjerovaše, da je sastanak zabranjen pošto se je u vrtu javno govorilo i razpravljalo, odobravalo i pljeskalo. Na poziv oružnika nekoji od onih, koji bijahu izvan vrta, nehtjedoše se odaljiti. Petorici njih tužilo je radi toga državno odvjetništvo. Od ovih bijahu trojica odsuđjeni na novčanu globu, jedan na 10, a drugi na 14 dana zatvora.

Krstića odsudio je sud na 14 dana zatvora, a Kristana je riešio obtužbe.

U najliepšem svietlu pokazao se je ovom prigodom poznati kotarski poglavar Fabiani. Sud je naime tražio političke informacije za sve obtužene njegova kotara. Tim je došao kotarski poglavar u veliku nepriliku, jer o Krstiću nije mogao dati dobre informacije, pošto bi takove bile u protuslovju sa informacijom, koju je on izdao Krstiću god. 1895. i koja bijaše priobćena i u našem listu — a nepovoljne informacije nije hotio dati o — svojem prijatelju! U toj neprilici pomogao si je tim, da je dotični upit kotarskoga suda odstupio kotarskomu poglavarstvu u — Zadru, koje je ustanovilo u svojih informacijah, da je Krstić jur više godina odsutan iz svoga rodnoga mjesta. Sada nastaje pitanje da li su političke informacije za kaznene razprave potrebite ili nisu?! U prvom slučaju moramo pitati, zašto nije sud zahtjevao od kotarske oblasti u Volosku, da ona takodjer odgovori, koja pozna valjda najbolje Dr-a Krstića?! Netreba li pako potanjih informacija, zašto se toliko dragocjena vremena trati nepotrebnim dopisivanjem?!

Za «blaženu Italiju». Iz Pule pišu nam 6. t. mj. Svake godine, a na važnije svetkovine, dolaze ovamo u Pulu, a i druga mjesta u Istri, svećenici iz Italije i drže prodike cielo vrieme ovakovih svetkovina. Za uskrsne blagdane bio je jedan takovi propovjedač, a za svibanjsku položnost opet drugi, dakako oba iz Italije.

Jedan je izmedju ove dvojice imao osobito uvjek na jeziku svoju Italiju. — Sve mu je bilo sveto, što je talijansko, sve lieno, pametno, izobraženo, umiljato, bogoljubno, mudro i plemenito.

Na gle vraga! Ciela se Pula smije i čudom čudi, kako je mogao taj mudrac sve krstiti savršenim, a nije kazao, jeli i ono po talijanski, kad mu je nedavno talijanski pop odavle odmaglio u Italiju u družtvu... unesrećiv jednu čestitu ovdašnju obitelj. Šta ćete na to, vi carlatani?

Matica Hrvatska umoljava najsrdnije gg. družtvene povjerenike, da još zaostale prinose svojih članova «Matice« svakako prvih dana budućeg, mjeseca sabera i ukupno sa imenicima članova — u koliko ih nisu još dostavili — što prije upravi «Matice« dostave, da se uzmogne računi za buduću glavnu skupštinu zaključiti i imenik članova štampati. — Pošto je prošlogodišnjih knjiga «Matice« još dosta velika zaliha (do 1400 primjeraka) nerazpačana preostala, to se članovi «Matice« još uviek na ove knjige primaju.

Listnica uredničtva.

Gg. dopisnike molimo, da se ustrpe jer uz najbolju volju nemogosmo već danas priobćiti nekoje dopise radi nestašice prostora. I saborsko izvješće morali smo i danas izpustiti s istog razloga. Dakle strpljen spašen!

Razpis natječaja.

za sliedeće učiteljske službe:

1. za mjesto ravnajućeg učitelja II. vrsti i učiteljice III. vrsti na dvorazrednoj mješovitoj pučkoj školi u Pazinu sa hrvatskim nastavnim jezikom, a italjanskim kao predmetom.

2. za mjesta ravnajućih učitelja III. vrsti na jednorazrednih mješovitih pučkih školah u Čepiću, Kršanu i Bermu sa hrvatskim nastavnim jezikom, a italjanskim kao predmetom.

3. za mjesto ravnajućeg učitelja III. vrsti na jednorazrednoj mješovitoj pučkoj školi u sv. Nedelji kod Labina sa hrvatskim i italjanskim nastavnim jezikom.

Dohodci ustanovljeni su u pokrajinskom zakonu za Istru od 14. decembra 1888 broj 1 ex 1889.

Natjecatelji podnesti imadu svoje podkriepljene molbe propisanim putem ovomu c. k. kotarskomu školskomu vieću do 30. junija 1899.

Pazin, dne 28. maja 1899.

Predsjednik:
Šorli v. l.

G. Piccoli,
dvorski dobavljač
Nj. Svetosti pape
Lava XIII.
ljekarničar „pri angelu"
u Ljubljani, Dunajska cesta.

Željeznato vino.

Kemične analize odličnih strukovnjaka, koji su u

željeznatom vinu

ljekarničara **Piccoli-a u Ljubljani** uviek potvrdili navedeno množtvo željeza, jesu najboljim dokazom, te pružaju najveće jamstvo za njegovo djelovanje.

Ovo vino je dobro za **slabokrvne, nervozne, te za osobe usljed bolesti oslabljene, za bliedu, mršavu i boljhavu djecu.**

Cieua staklenki od ½ litra 1 for.

Naručbe se razašilje kretom pošte; poštarinu plaćaju naručitelji.

Phönix-Pomade

Na izložbi za njegovanje zdravlja i bolestnika u Stuttgartu 1890 nagradjena **odlikom,** jest po mnienju liečnika i priznata sa hiljadami zahvalnica.

Jedino postojeće u istinu pravo i neškodljivo sredstvo, da gospodjam i gospodi izraste **podpuna i bujna kosa** i da zaprieči odmah **opadapanje kose i tvorenje prhuta;** ona pospješuje i kod posve mlade gospode rast **jakih brkova.** Jamči se za uspjeh kano i za neštetnost. Lončić 1 i 2 for. poštom ili pouzećem 10 nvč. **K. Hoppe.**

Beč I. Wipplingergasse 1a.

Sve odpadke
kosti, rogove, papke, loj, šćetinu, dlaku,
mesinu
kupuje
Kemijska tornica
za izradbu odpadaka
u Zagrebu

Poziv na predplatu.

»Učiteljskoga glasnika«, koji će izlaziti u Zagrebu dva puta mjesečno u većem formatu od 16. stranica i omotom sa oglasima — Cijena mu je 6 kruna na godinu.

Smjer **„Učiteljskoga glasnika"** je unapredjenje u pogledu materijalnog stanja našega učiteljstva.

Prvi broj izaći će pred uskrsom i biti će razaslan učiteljstvu naše domovine sa nadom, da će ga i učiteljstvo podupirjeti i jer se radi lih o boljku njegovu. Želja je takodjer, da se **„Učiteljski glasnik"** udomi i izvan učiteljskoga kruga, koji se zanimaju za napredak naših škola

Preporuča se i pojedinim čitaonicama u našoj domovini

Vlasnik i izdavatelj **„Učiteljskog glasnika"** jest podpisani, komu se imadu i pretplate slati

U Grubišnompolju 8marča 1899.

Vjekoslav Klemen
rav. učitelj.

PAVAO BARICH

razašilje uz poštansko pouzetje pakete po 5 klg. sve franko do mesta opredieljenja

KAVU

Santos finu	1 K. for.	—.94
„ najfiniju	„	1.04
S. Domingo	„	1.26
Portorico finu	„	1.42
„ debelo zrnje	„	1.58
Moka izvorna	„	1.46
Cuba posebna	„	1.70

Prodaju se jeftino

jedne **Orgulje-harmonjum** sa pedalom, sa 417 glasova, 2 manuala i 14 registara, ***Trst, Androna S. Tecla br 2, Krammer.***

THE GRESHAM

Englesko osjeguravajuće družtvo na životu Londonu

Aktiva družtva do 31. decembra 1897	Kruna	159.997,579.—
Godišnja uplata premija i interesa do 31. dec. 1897	„	28.823,375.—
Izplaćeno na osjeguranja i interesa od postanka družt. (1848),	„	343.860,067.—
U godini 1897. izdano 7468 polica za glavnicu od	„	67.331,351.91

Prospekti, cijenici i u obće sve druge informacije šalju se badava, ko god pismeno zapita od dolje imenovanog zastupstva, koje dopisuje u svijem jezicima.

Glavno zastupstvo u Trstu
Via del Teatro, N. 1, Tergesteo, Scala IV.
(Traže se svuda dobri agenti i zastupnici.)

Pozor!

Čast mi je javiti p. n. slavnom občinstvu, da sam otvorio na Sušaku kraj Rieke

medjunarodni zavod

za primanje i odpremanje putnika po cielome svietu i to: **Ameriku, Afriku, Aziju, Australiju** i cielu **Europu.**

Sva gospoda, koja žele putovati u ove krajeve, neka se izvole obratiti na mene gdje će sve točne uvjete i naputke dobiti a k tomu najjeftinije putne karte za svakoga putnika.

Osobitim poštovanjem

Brzojavi: Kružić-Sušak.
Telefon br. 420.499.

Adresa: **Franjo Kružić, mešetar**
Sušak kraj Rieke.

Pserhoferovega
Ljekarna k „zlatnoj državnoj jabuci"
Beč, I., Singerstrasse broj 15.

J. Pserhofera pilule za čišćenje

izkušano, lahko probavljajuće od mnogo liečnika občinstva preporučeno kućno sredstvo.

Ove pilule so one iste, koje su već od mnogo stoljeća pod imenom „pilule za čišćenje krvi" občinstvu poznate i koje se prave samo u ljekarni k „zlatnoj državnoj jabuci" Beč I., Singerstrasse broj 15.

Od ovih pilula stoji: **1 kutija sa 15 pilula 21 nvč., 1 zamot sa 6 kutija 1 for. 5 nvč.**

Ako se prije pošalje dotični iznos, stoji franko: 1 zamot pilula 1 for. 25 nvč., 2 zamota 2 for. 30 nvč., 3 zamota 3 for. 35 nvč., 4 zamota 4 for. 40 nvč., 5 zamota 5 for. 20 nvč., 10 zamota 9 for. 20 nvč. (Manje od 1 zamota nemože se poslati).

Umoljava se, da se izrično zahtjeva „J. Pserhofera pilule za čišćenje"
i da se na to pazi, da nosi pokrov svake kutije ime „J. Pserhofer" i to crvenom tintom
košto i podukn glede porabe.

Balzam za zimu od I. Pserhofer-a 1 lonac 40 nvč., franko 65 nvč.
I. Pserhofera trpotčev sok za liečenje. Jedna flašica 50 nvč.
I. Pserhofera Kropf-balsam 1 flašica 40 nvč. franko 65 nvč.
Stollovi Kola-Preparati izvrstno sredstvo za jačanje želudca 1 nerva, 1 litar kola-vina ili Elixira 3 for., pol litra 1 for. 60 nvč., četvrt litra 85 nvč.
I. Pserhofera gorka tinktura za želudac (prije t. zv. životna esenca) po lagano razstanjujuće sredstvo sa ojačavajućim upliv
na želudac kad isti slabo probavlja. Cijena flašici 22 nvč., 12 flašica 2 for.
I. Pserhofera balzam za rane 1 flašica 50 nvč.
Tanochinin-Pomada od I. Pserhofera najbolje sredstvo da rastu vlasi, 1 kutinja 2 for.
Obiz za liečenje rana od prof. Steudel-a, 1 lončić 50 nvč., franko 75.
Sol za posvemašnje čišćenje od A. W. Bakelden-a domaće sredstvo proti slabej probavi, 1 paket 1 for.

Osim ovdje navedenih preparata, nalje se sve u austrijskim novinama oglašene tuzemne i inozemne farmaceutičke preparate djelomice u zalihi, djelomice se ih, ako ih nema u zalihi, najbrže i najjeftinije pripravi.

Pošiljke po pošti obavljaju se najbrže, ako se prije pošalje novac, veće naručbe takodjer poštanskim pouzećem.

Ako se prije pošalje novac, (najbolje poštnom naputnicom) stoji poštarina mnogo manje nego sa poštarskim pouzećem.

Broj 21. U Trstu, 22. junija 1899. Godina XXX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku il po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na „Amministraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list ne dodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku, osim 2. febrara, 6. aprila, 11. maja, 1. junija, 29. junija, 2. nov. i 28. dec. Netiskani dopisi se nevraćaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerne for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 nč.

Uredničtvo nalazi se u ulici Farneto broj 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ Nar. pos.

Odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić. Tiskara konsorcija lista „Edinost“ ulica Carintia br. 12 u Trstu.

Sjetite se

„Družbe sv. Cirila i Metoda“

za Istru!

Našim čitateljem!

Odlučilo se je, da se list »Naša Sloga« prenese iz Trsta u Pulu.

Današnji broj jest posliednji što izlazi u Trstu. Budući će božjom pomoći izaći u Puli. Pošto je danas osam dana blagdan Sv. Petra i Pavla, jedan od onih dana, kad list neizlazi, izaći će prvi broj lista u Puli dne 6. julija.

Od 1. julija t. g. nalazi se uredničtvo i uprava lista »Naša Sloga« u Puli (Pola). Od toga dana napried valja tamo odašiljati dopise, viesti, predplate, oglase, u obće, sve što se toga lista tiče.

Dosadanji odgovorni urednik i izdavatelj lista Mandić jest od sada glavni suradnik lista, i ostaje medjutim u Trstu. Tko želi na njegovu osobu što pisati, nek piše i na dalje na njegovo ime u Trst, ulica Farneto broj 14.

Razbojničko pisanje.

Mi smo se već odavna naučili na gadne napadaje, na prostačke klevete, na lopovska ocrnjivanja, što ih skoro svakidan moramo čituti u talijanskih novinah ovkraj ili onkraj jadranskoga mora, kad pišu o Hrvatih ili u obće Slavjanih. Mora, da im grdo kvarimo račune na ovom komadu božje zemlje, koja nam je od Providnosti dana, da ju čuvamo i branimo, te svojim potomkom sačuvamo.

Ali u zadnje vrieme nastala je baš njekakva osobita bolest pisanja proti nama. Nisu već to zakutni primorski listići u ruku krivonosih framasuna, nisu već to povjestničari i narodopisci istarske iredente, koji napadaju naš narod: tamo u Italiji, u toj blaženoj zemlji glada i smrada, nevolje i razbojničtva, tamo se je počelo u zadnje doba rigati otrov na sve, što je slavensko. Njeki Alfredo Niceforo i njeki Dante Veroni napisali su svaki u jednoj smotri članke o austrijskih, napose o primorskih Slavenih, ali na način, da se odmah mora razumjeti kakve vrline rese osobe, koje ono pišu i ljude, kojim je ono namienjeno za čitanje.

Za tu bezobraznu čeljad Slaveni su sami barbari, slični najzadnjim plemenom u Africi, na stupnju kulture nedalekom od životinja. Po toj jezgri razvijeni su cieli članci, sve u veću slavu nespašenog talijanstva, a na diku valjda Črnogorke Jelene, koja je i sama naše krvi.

Mi nećemo braniti našega naroda od tih razbojničkih napadaja; on je već davno obranjen, on, koji je pozvan braničem kršćanstva, dakle i prosvjete, on, koji je malen dao mnogo više svietlih umova sveobćoj naobrazbi, nego li gdjekoji veći narodi, što se danas bane kao prvi. Osobito za naš narod u Istri spomenuti ćemo, da je on najljepše prikazan u spisih poštenoga Talijana, Vižinadca Facchinetti-a, koji ga je poznavao u dušu i opisao mu krasne vrline, divne običaje, težke patnje i veselu njegovu ćud! Ti mažikarte u Italiji, koji o nama pišu, nisu stalno niti vidjeli našeg puka, a kamo li da poznaju njegov život, njegov razvoj. Jedino, što bi se moglo misliti u tom pogledu, bilo bi to, da je koji Talijan motrio život talijanskih težaka u Istri, da je pohodio bumbare u puljskom kotaru, Rovinjce ili Koprance, pa da je njihov način življenja i njihovu zapuštenost prišio Slavenom. Jerbo nižeg stepena kulture, nego li ga u Istri predstavljaju talijanski težaci, nije moguće naći u našoj zemlji. Medju njima je štala i kuća, jedno; medju njima žena mora truditi kao i muž; medju njima nije ni tečne urane, ni zdravog pića; medju njima je sve smradno i zapušteno; medju njima nedieluje ni crkva ni škola, a staro krvoločtvo vlada još i danas. Dodjite u Vodnjan, u Galežan, u Bale, u Šišan, u Rovinj i drugamo, dodjite, vi pisci talijanskih smotra, i osvjedočite se nije li sve tako.

Pa da bi nam se tko ruguo, da bi tko podmećivao Slavenom zla svojstva ili sposobnosti, ali to čine ljudi iz one zemlje, koja je porodila Casseria, Angiollila, Luchenia i svu ostalu gamad anarhističnu; iz one zemlje, gdje drže svoj pašaluk Maffia i Kamora, gdje razbojničtvo i banditstvo evate još i danas.

I ta gospoda pozivlju svoje sunarodnjake na oslobodjenje nespašenih krajeva, na riešenje primorskih Talijana iz susjedstva »barbarskih« Slavena!! Smiešno! Pod Visom smo ih potopili, na poljanah Lombardije smo ih potukli, u Milan nisu htjeli bez Franceza, niti u Mljetke bez pomoći Prusa, paće i od Menelika su morali bježati, pa ti ljudi bi htjeli nama oteti ove zemlje?!

Odpala su krila rimskom orlu, razdrle su se pandže miletačkoga lava, nestati će odovuda i talijanske zmije usupor razbojničkom pisanju spomenutih piskara.

Izopačivanje imena mjesta itd.

Mi smo već često u ovom listu ustali proti nasilnom izopačivanju pojedinih imena naših gradova, sela i selaca, gora, rieka, voda itd. po naših za nevolju susjedih. Oni hoće naime, da dokažu stranom svietu, da je sve ono, što hoda, gmiže, plazi, pliva i leti od obala Soče, pak tamo do Triglava, bilo, da jest i da mora biti talijansko.

Hrvatsko-slovensko pučanstvo, koje od starjine na toj zemlji obitava, odlučili su ti naši »mili« susjedi pomoćju sustava, koji u Primorju vlada i putem školstva odnaroditi, te danas sutra kano zrelo jabuko majci Italiji u krilo baciti.

Tu svoju namjeru ili odluku netaji već nijedan iole iskren Talijan našega Primorja. Toj odluci daje se jasna i glasna odluška u talijanskom novinstvu, na talijanskih sastancih i skupštinah, dapače ćak i u zemaljskih saborih Istre i Trsta — uz grobni muk prisutnih vladinih zastupnika.

Odluka je dakle stvorena i osnova se sustavno provadja putem i pomoćju navedenih čimbenika. Tu osnovu provadjaju talijanska politička družtva triju pokrajina, kojim je podreljen sav javni život u tih zemljah, i koja raspolažu u tu svrhu silnimi moralnimi i materijalnimi sredstvi. Ova družtva uplivaju neposredno ili posredno ne samo na javnu obuku, nego dapače na žalost u novije doba i na vjerski uzgoj našega puka. Sve je dakle u njihovoj vlasti, a kako im ide u raznarodjivanju našega naroda na ruku vladajući sustav u Primorju, to mora biti već i vrabcem poznato.

U svoju osnovu o potalijančenju Hrvata i Slovenaca Primorja umetnuše i tu točku, da im valja uz narod uzporedno potalijaniti i imena gradova, sela i mjesta, u kojih taj narod bar od sedmoga stoljeća amo prebiva.

Izopačivanjem pokoji nazovi-povjestničar ili koji agrijani novinar u svojem užem djelokrugu, nu danas vrši se to inače. Spočetka zadovoljiše se pojedinimi mjesti, kao na prim. Moncalvo (Gologorica), Motti (Kmeti), u Istri; Piedimonte (Podgora), Moncorona (Kronberg), u Goričkoj; Trebichiano (Trebče), Padrichiano (Padrič) itd. u tršćanskoj okolici, nu sada provadja se to na veliko. Danas nerade na tomu samo pojedinci i za pojedina mjesta, već čitava družtva, ćak oblasti i za čitave pokrajine. Danas je već težko naći iole važnije mjesto u Primorju, kojeg ime nisu još te izopačili. U talijanskih novinah čitamo dnevimice nova imena gradova i sela u našem Primorju, za koja se nije do nedavna niti znalo. Čisto hrvatska ili slovenska imena gradova i sela postanu preko noći čisto talijanskimi. Čovjek mora da se čudi, da se snebiva, kako se to trpi i podnaša, kako je to moguće. Ipak se to dogadja svakog dana, sustavno, pred nosom c. k. oblasti i pomoćju oblastih, bar autonomnih.

U tom nas podkriepljuje najnovije izdanje zakona za obćine Istre. Izdanje to tiskano je u Poreču, u tiskari Coana, stalno privolom, podporom i pomoćju zemaljskoga odbora za Istru.

Na koncu toga izdanja nalazi se imenik poreznih obćina Istre. Mi smo taj imenik pročitali; čitajuć ga smo se snebivali, zgražali. Polovica imena poreznih obćina izopačena je na talijanski jezik i tiskana uz službeno ime većimi, ležećimi slovi. Mnogo tih novih imena uzeto je iz Italije, da bude tako svrha jasnija i očitija! Evo te talijanske rugobe.

Imenik taj razdieljen je po političkih kotarih kako sliedi:

I. Politički kotar koparski: Škofje — Albaro. Dolina — S. Odorico della valle. Prebenek — Mascoli. Grabrovica — Carpineto (mjesto u Italiji). Boršt — Moccò. Riemanje — S. Giuseppe. Boljunec — Bagnoli. Okčisla — Occisiano. Klanec — S. Pietro di Madras. Černotič — Negrano. Podgorje — Piedimonte (zvuči po Piemontu, inače više mjesta u Italiji). Draga — Piaggia. Brežnica — Poggio. Dekani — Villa de' Cani. Černikal — Castel s. Sergio. Loka — Lonciano. (u Italiji je mjesto Lanciano). Zazid — Sasseto. Kristolje — Crestogliano. Pomjan — Pomiliano. Krkavce — Carcase. Truške — Trusenlo. Bošte — Bostenico. Lanišče — Nilino. Bergodac — Montalto. Trstenik — Triestinico. Dane — Danniano. Rakitović — Granciano. Slum — Silino. Černica — Nigrignano. Valmovraž — Valmorosina. Sočerga — Castel San Sirico. Vrh — Vetta. Dragnć — Draguccio. Račice — Arcelle. Mlun veliki i mali — Milino grande, piccolo. Dolenjavas — Bassano (mjesto u Italiji). Gorenjavas — Villalta. Ležišćine — Volpara. Semić — Semi (u Italiji).

II. Politički kotar porečki: Dračevac — Monspinoso. Berkač — Brancacio. Novaki — Novello. Sovišćine — Sovischiena. Gradinja — Castellaro. Topolovac — Pioppino. Čepić — Ceppo (brieg u Piemontu). Sv. Vital — Montelino. Sv. Ivan od Šterne — San Giovanni della Cisterna. Krasica — Carsania. Brda — Collalto. Šterna — Cisterna. Bertonigla — Orteneglio.

III. Politički kotar pazinski: Trviž — Treviso (grad u Italiji). Kašćerga — Casserga. Kršikla — Carsicola. Grdoselo — Castelverde. Botonega — Buttenilla. Zareč — Arezzo (mjesto u Italiji). Novaki — Novano. Cerovlje — Cerretto (mjesto u Italiji). Previž — Previso. Gologorica — Moncalvo. Škopljak — Episkopia. Topljak — Topoliano. Grobnik — Avellino (mjesto u Italiji). Krišćane — Merlino. Boljun — Finale (mjesto u Italiji). Borut — Buttrio (mjesto u Italiji). Paz — Passo. Posert — Puteoli (mjesto u Italiji). Gradinje — Castelania. Letaj — Letana. Sušnjevica — Frascati (mjesto u Italiji). Vranja — Aurania. Učka — Monmaggiore. Brest — Olmetto. Cere — Cerre. Krmenica — Montagnana (mjesto u Italiji). Cerovica — Cerrovetto. Vlahovo — Romania. Brgod — Bergolo. Dubrava — Selva. Šumbreg — Cimniana. Kozljak — Cosiliano. Malakraška — Monsassoso. Jesenovik — Frassineto. Brdo — Colle S. Giorgio. Čepić — Felicia.

IV. Politički kotar puljski: Peroj — Pretorio. Šošić — Medelano. Bokordići — Boccoui. Štokovci — Stocchetti. Smoljani Mogliani.

V. Politički kotar voloski: Veprinac — Apriano. Poljane — Piana. Puharska — Monventoso. Vasanska — Vassania. Lovran — Laurana. Oprie — Oprino. Tuliševica — Tulliano. Mošćenice — Moschiena. Kraj — Riva (u Italiji). Kalac — Cala. Draga — Dosso. Berseč — Versura. Bregi — Erta. Breza — Betulla. Marčelji — Marceglia. Puži — Pusiano. Rečina — Fiumicello (mjesto u Furlaniji). Rukavac gornji i donji — Manciano superiore, inferiore. Zamet — Presano. Jurgud — Altino. Zvonečа — Monsono. Klana — Catalana. Lisac — Volpego. Škalnica — Pila. Studena — Villafontana. Podgrad — Castelnuovo del Carso. Račice — Arceri. Starada — Castravetera. Obrovo — Vallo. Gradišće — Vecchiazzano. Hrušica — Piro. Podbeže — Pobbiano. Javorje — Laureto (ili Loreto mjesto u Italiji). Ritomeče — Ritondello. Sajevče — Ajaccio (talijansko mjesto na Korziki). Pregarje — Pregarino. Harje — Cariano. Gaberk — Gabrio. Erjavce — Arese. Prelože — S. Egidio. Sabonje — Sabbione. Studenagora — Monfreddo. Maleložе — Malavilla. Materija — Metellano. Herpelje — Carpelliano. Brezovica — Betullano. Artojže — Artisciano. Košane — Cosciana. Tatre — Tatriano. Slivje — Pruneta. Markovščina — Marciana, Golue — Carsecli. Vodice — Acqui (mjesto u Italiji). Jelovice — Abeto. Jelšane — Elsaceo. Lipa — Tiglio. Rupa — Rupe. Dolenje — Bassanico. Novakračine — Novellaza. Sušak — Susa (mjesto u Italiji,

u sreu Savoje). Brdo — Colle. Malobrdce — Collina. Pasjak — Canino. Zabiće — Sabaziano. Podgraje — Casale (mjesto u Italiji).

VI. Politički kotar lošinjski: Ćunski — Chiusi. Belej — Biancavilla. Lubenice — Morsana. Dragozetić — Carignano (mjesto u Italiji, u Piemontu). Orlec — Aquilonia. Vrana — Corviana. Predošćica — Traghetto. Pernata — Framata. Podol — Dolo. Dubašnica — Rovereto (mjesto u južnom Tirolu, na granici bluženo zemlje). Bogovići — S. Apollinare. Poljica — Pinnello. Sv. Fuška Linardići — S. Fosca in Monte. Sv. Fuška Škrbe — S. Fosca a mare. Miholjice — Micheliano. Dobrinj — Felizzano. Vrbnik — Salicetо. Garice — Arsago. Batomali — Batomaglio.

Ova rugoba nalazi se za sada samo u rečenom zakoniku, ali već sutra doći će u porabu. Najprije poslužiti će se tim talijanski novinari, pak autonomne oblasti, občine i zemaljski odbor, a za ovimi doći će družtva, koji ordinarijat, župni uredi, škole, pak c. k. oblasti.

Mi pitamo: smije li i može li to biti? Je li to pravedno i dopušteno? Nije i sto puta nije! Toj rugobi, toj samovolji, tomu zulumu talijanske Sinjorije Primorja morala bi državna oblast odlučno na put stati.

Mi već sada prosvjedujemo najodlučnije u ime Hrvata i Slovenaca Istre proti toj drzovitosti i nepravdi talijanskih spletkara Istre, te pozivljemo cesarsku vladu, da stane na put ovomu bezobraznomu i nepoštenomu postupanju. Nedogodi li se to, tad ćemo se latiti i mi ovakvog sredstva, bez obzira na to hoće li to biti komu drago il nemilo. Izbiti ćemo klin sklinom, a za posliedice odgovarati će oni, koji dopuštaju ove zulume na štetu države i njezinih podanika.

Dopisi.

Buzet 19/6. 1899. Zbilja ovdje u Buzetu doživismo već takovih događaja, koji se mogu napisati u najerniji raboš. Mnogi čini odaju kao da niesmo u Austriji već u sredini kojeg divljeg naroda, koji ne pozna ni prosvjete ni zakona. Evo uz to nekih činjenica, neka pošteni ljudi čuju i sude kako je u glasovitom Buzetu, kazjéno pa-nmu vdn- [illegible] ali nemilice.

Dne 1. ovog mjeseca stanovita Buzetska fukara raztuče stakla hrvatske narodne učione: jedan dan ili dva kasnije takodjer raztuče stakla jednome c. k. činovniku. Spomena je vriedno, da to nije prvi put, da je fukara raztukla stakla na hrv. učioni, na občinskoj zgradi i. t. d. No sve to bijaše njoj malo. Napadaj pak, koji se je zbio dne 5. tekućega jutrom rano, prekoračuje svaku mjeru. Dne 4. ovog mjeseca pod večer držala se je godišnja skupština podružnice sv. Cirila i Metoda u S. Martinu kod Buzeta. Tu je sve teklo u podpunom redu i miru i zabavljasmo se nešto preko pohoći. Za tim 16 nas krenusmo mirno put Buzeta. Ne bijasmo svi u jednom skupu, a to je bila naša sreća. Kad stigosmo do financijalne postaje, započme padati kamenje sa dviju strana. Kamenje je padalo kao tuča, težko od pol do jednog kilograma i preko, i upravo držimo za čudo što nijedan kamen nije nas pogodio. Opazit je da je nešto kamenja palo i na financijalnu postaju i jedan baš u sobu. Opazit je takodjer, da jedna gradska vrata oni lopovi zatvorišе, da nemoženo nikako pobjeći, da lakše i slanije izvedu svoje razbojničko djelo.

Što ćete većega što li sramotnijega no izlajnički i razbojnički atentatirati na život tolikih ljudi i muških i ženskih i dapače djece?! Kako je to da mirni austrijanski građjani nemogu biti sjegurni niti u svojoj zemlji?!

Onog istog jutra bijaše događaj najavljen c. k. oružničtvu i iztaknuto paće na koje sumnja pada. Ali kakve mjere mislite da se je poduzelo da se štogod saznade, da se potraži krivce? Neznamo. Stvar bijaše samo uzeta na znanje i odgovoreno, da će biti prijavljeno c. k. satničtvu u Kopru i mjestnome sudu. Hvala liepa! Stalno je pak da kad bi se bilo s koje strane stalo odmah iztraživati, pa makar sumnjive i poznatovrilo, da bi krivci bili na površinu izplivali: Nemože se uz to shvatiti kakve naputke ima u obće oružničtvo prama javnome životu i družtvu. Minulih poklada neke noći nepoznati raztukoše občinski kameni grb; a premda se nije zaulo za krivce, premda obć. glavarstvo nije se zato nikomu potužilo, ovdješnje oružničtvo od svoje volje onog istog dana stalo je potanko iztraživati po cielom Buzetu, pače be ik akvog višeg naloga posjetilo neke osobe po obližnjih selih. Sada pako kad se je radilo o životu tolikih ljudi odnosne oblasti, premda o svemu obaviestene, nisu se onako zauzele, kao da komad kamena vriedi više negoli život tolikih ljudi. Ali lako se dade tu raziuku raztumačiti. Dodajemo još, da su Buzetski taljanuši oblatili pak raztukli hrvatski napis na Buzetskom zvoniku a oblasti niesu poduzele ništa. Pa za što to? Što zar za Hrvate obstoji jedan zakon i za taljanaše drugi? Mi predvidjamo, da i ovog puta neće se saznati za krivce, a oni će po miloj volji pašovati kao i do sada, kad se ne boje ni zakona ni Boga.

Pa kamo sve to vodi? Zar ne obstoje na našu obranu c. k. oblasti i oružničtva? Što zar da se sami branimo? No ako se još drugdje dogodi, kao što se je dogodilo u Poreču natrag par godina, neka taljanaši ne krive nikoga a oblasti neka uzmu odgovornost na sebe.

(Zar nebi moglo obć. zastupstvo imenovati potrebit broj redara za Buzet i na teret te porezne občine? Op. Ured.).

Iz Brguda u Kastavšoini 18. junija 1899. U izvještaju sjednice občinskoga zastupstva u Kastvu od 22. jenara 1898. bila je viest o pokušajih uznemirenja puka na Bergudu. Pripovjeda se tamo, da je onoga dana stupio pred sakupljene kućne gospodare Martin Gregorić, bivši občinski zastupnik i član mjestnoga školskoga vieća, i onda još sudbeni delegat. To je onaj isti, koj bijaše negdje godine 1897. odsudjen u Trstu na 4 mjeseca tamnice i na odplatu odštete 120 for. 50 nvč. naprama tužitelju oštećenomu. On je usljed te odsude bio iza onoga dana po žandarih odveden u tamnicu u Trst, i odsjedio kazan, te izgubio pravo izbora za pet godina. Sakupljenim ljudem je rekao, da ima dozvolu promjeniti župana, i da neimaju već služiti župana. Bijaše to pravo bunjenje puka proti županu zakonito i redovito službujućem. Bilo je kasnije i pismenih prijava proti županu Antonu Afriću koli kod občinskoga glavarstva, toli kod zemaljskoga odbora, al sve nije koristilo ništa. Anton Afrić je ostao župan, i morao je ostati, kad je savjestno vršio dužnosti, i kad su mu i sami protivnici govorili: *Čast ram župane, mi nemadjemo nikakve falinge na vas, ma ćemo župana premundat.* Jedino mjestu u cerkvi [illegible] da je [illegible] nikakav grieh. Kasnije su se bunili njeki radi dozvole gradnje jedne kuće. Ta dozvola bila je ne samo zakonita, nego i po navadi dana! Bijahu sazvani kućni gospodari, i nisu prigovorili proti dozvoli. Stvar je išla na občinsko zastupstvo, i ovo je dalo dozvolu. Konačno je i zemaljski odbor ili junta potvrdio odnosnu prodaju zemljišta. Koji se toj dozvoli protivi, taj se protivi zakonitim odredbam zakonitih oblasti, i volji samih kućnih gospodara Berguda; koji se tom protivi, je pravi buntovnik, i zaslužuje kao takav biti kažnjen. Kad se nije moglo ništa županu, onda se je to većom silom bacilo proti učitelju i njegovoj supruzi, učiteljici ručnih djela. Na predlog c. kr. kotarskoga školskoga vieća odredilo je c. kr. zemaljsko školsko vieće premještaj učitelja. Nije premješten za kazan, bit će mu plaćen put, drugdje ga trebaju. Njemu nije žao seliti se. Al buntovnici ipak misle, da je usljed njihovoga rovarenja premješten, i tu su njim njeki oblastnici stalno naumice išli na ruku. U najnovije doba bacili su se označeni Martin Gregorić i njeki drugi na crkovnika ili mežnara. Hoće na silu, da ga sprave iz mežnarije. Išli su subotu dne 10. t. mj. k gospodinu kapelanu, i zahtjevali od njega da mežnara smetne. On jih je odlučno odbio. Ako budete sutra (nedjelju) što proti mežnaru poduzeli, zatvoriti ću crkvu, i prijaviti vas sudu. Nedjelju su bili mirni. Al utorak u večer došli su opet kapelanu sa zahtjevom, da mežnara smetne. Kazali su mu pisma na biskupa i župnika, da ga ustraše, i nudjali njemu jedno pismo. Gospodin kapelan jih je opet odlučno odbio, i nije htjeo primiti pisma na njega naslovljena. Mežnari da se mienjaju o Jurjevi ili o Svih Svetih, a ne kad se komu shoće, i bez razloga. Ponukom istoga Gregorića se je kasno u večer dne 30. aprila t. g. sabiralo podpise za to, kako se je reklo, da će Bergud imati svoje račune. Sad su ljudi doznali o čem se je radilo. Od Talijana iz Kopra bio je došao poziv na glavnoga njihovoga agitatora u Kastavščini neka se nadje podpisa za dielitbu občine još u njekih županijah. Iskali su jih na Bergudu. Razni su podpisivali, a da ni neznadu, za odieljenja Berguda od Kastva i pridruženje k gornjem Rukaven. Sad jedva znadu, što su podpisivali i srde se svi pošteni, i hoće, da opozovu svoje podpise. Oni hoće i nadalje s Kastvom s kojim su bolje u savezu. Eto tako varaju mutikuše ljude! A varaju jih i inače. Znadu, da Krstić neuživa glasa kod Bergujaca, pak njim vele, da neimaju oni ništa s Krstićem. A onamo zna se, da se svaki hip sastaju sa Krstićem, i da sve rade po njegovih savjetih i naputcih. Zaklela se zemlja raju, da se sva otajna znadu. I varke dolaze na svjetlo. A s tim se i ljudi osvješćuju. Svi pošteni odvraćaju se zgražanjem od mutikaša, i medju ostalimi od ljudi, kojim su oduzeta državljanska prava. I Brgujce moglo se je koje vrieme zavadjati i varati, al se poštenjaci već nedaju.

Pogled po svietu.

U TRSTU, 21. junija 1899.

Austrijsko-njemački i madjarski listovi prepiru se sada nakon sklopljene nagodbe o tom, koja li je od ugovarajućih stranaka popustila, odnosno, koja li će pola monarhije imati veću korist ili veću štetu. Bečkoj vladi prijazne novine tvrde, da je madjarska vlada austrijskoj u toliko popustila, što će biti nagodba produljena do god. 1907., nipošto do god. 1903., kako je madjarska vlada predlagala i zahtjevala. S druge strane pišu madjarskoj vladi sklone novine, da će austro-ugarska banka dobiti od Austrije odštetu, kako ju je madjarski ministar-predsjednik tražio. Nekoje bečke novine, koje su inače u uzkom dotiecaju su ministarstvom, taru si mnogo glavu o tom hoće li desnica carevinskoga vieća i nadalje ostati na okupu, i da li će zastupnici južnih Slavena — dakle »Slovenska narodno-kršćanska sveza« i nadalje podupirati većinu, dotično ministarstvo grofa Thuna. Mi doduše neznamo što i kako misle pojedini članovi rečene sveze, i što će ta sveza poduzeti na korist našega naroda, nu toliko možemo znati, da nijedan [illegible] nemože ostati u sadašnjoj većini carevinskoga vieća ako imadu i nadalje potrajati ovi nesnosni odnošaji i ovo nezdravo, po državu i po naš narod do skrajnosti pogibeljno stanje u Primorju. Strahovanje rečenih listova, da bi se sa izstupom Hrvata i Slovenaca iz današnje većine ista mogla ili morala razpasti i da bi na njezino mjesto stupili Niemci liberalci Talijani itd. može samo neiskusno diete prestrašiti, ali neće prestrašiti naših zastupnika, kojim mora napokom biti indiferentno jesu li u većini ili u manjini ako imade naš narod propasti, premda su oni sve do sada požrtvovno i lojalno tu većinu i vladu podupirali, a ona ipak dopušta, da taj narod propada i napokon propadne. Po našem mnienju neće dakle ni hrvatski ni slovenski zastupnici moći uztrajati u desnici ako se posvema nepromjeni vladajući sustav u Primorju, pod kojim stenju i Hrvati i Slovenci, i pod kojim bi napokon morali — kad bi i nadalje potrajao — propasti.

Srbske novine izvješćuju obširno o sukobu izmedju turskih četa i srbskih seljaka na srbsko — turskoj granici kod Jablanice. Po srbskom vrielu povriedili su Arnauti i turski vojnici srbski teritorij i tim bez izazova prouzročili krvav sukob. Okršaj taj ponovio se je 17. i 18. t. mj. te bijaše s jedne i s druge strane ranjenih i mrtvih. Srbska vlada poslala je odmah na granicu dva batalijuna pješadije i jednu gorsku bateriju. Turska vlada tvrdi nasuprot, da su srbski oružnici izazvali sukob time, što su u jutro dne 17. t. mj. pucali na kulu Pronik, koja se nalazi na turskom zemljištu. Tim izazvane turske čete, da su uzvratile vatru, nu srbske granice, da nisu prekoračili. Posebna komisija, sastojeća od srbskih i turskih odaslanika, ustanoviti će tko li je izazvao taj sukob i tko će zanj odgovarati.

Iz Bugarske javljaju, da je nekoliko manjih četa u Macedoniji ustrojeno, koje će uznemirivati turske čete na granici. Bugari će bez dvojbe potajno podupirati svoju neoslobodjenu braću u Macedoniji.

Ruski carski supruzi kane još tečajem ove godine posjetiti razne dvorove. Najprije da kane posjetiti svietsku izložbu u Parizu, a odavle da će u Beč, Rim, Napulj itd. U Parizu dočekati će carske supruge službeno, dočim će u ostalih gradovih biti njihov posjet privatne naravi.

Franczeka ministarska kriza nije jošte riešena. Predsjednik republike pozivlje na dogovore sad jednoga sad drugoga izmedju najuplivnijih osoba parlamenta i senata, nu jošte se nije nikomu od ovih posrećilo sastaviti novo ministarstvo. Poznati odsudjenik Dreyfus nalazi se na putu sa djavolskoga otoka za Rennes, gdje će ga postaviti pred novi vojnički sud.

U talijanskom parlamentu dolazi kod svake sjednice do burnih prizora. Dočim je vladina većina nemarna za sve, što vlada predlaže i preporuča, skrajna lievica ili opozicija vodi proti vladi i većini odlučnu obstrukciju. Vlada je u neprilici te već razmišlja o razpustu parlamenta.

O mirovnoj konferenciji u Hagu nedolaze povoljni glasovi. Općenito se je očekivalo prije konferencije, da će se na istoj složiti sve vlasti bar u tom, da se ustroje mirovna sudišta, nu reć bi, da nisu ni u tom složni odaslanici sviju vlasti.

Franina i Jurina.

Fr. Stari ljudi deju, da sve kemu god pade rug na peti.

Jur. Paran da ja!

Fr. Kujfina je svojni svo zlo zrigal na Zagreb, pak je najzada ovi dni tamo šal.

Jur. A, viš malo!

Fr. Tamo da su mu dali nekakovu kućicinu i bokunac vertića brez fita za 6 let pak da će barem sada malo mirovat.

Jur. Aj će još ki više brez njega.

Fr. Čuj Jurino ovu iz Legine škole u Zrenju.

Jur. No!

Fr. Meštar te škole, da se je rugâ dici, da govore mej sobom svoj materinski jazik, a na to mu je jedna divojčica odrezala ovako:

Moja mat nezna govorit talijanski, ma pur se nijoš zgubila sa samim slovinskim jezikom!

Jur. Fino mu ju je odsikla; a ča je on na to.

Fr. Mučâ je kako zid.

Fr. Kosirići, da se jako hvale svojim Tonažom.

Jur. A ja, dragi moj, ter znaš, da lopata i blato su vajk skupa.

Fr. Po moje uho, to je viš mužka besida.

Dalje u prilogu.

O posjetu nadbiskuga zadarskoga Rajčevića (poznatoga protivnika naše glagolice) u Rimu, čitamo u jednom hrvatskom listu iz Dalmacije ovaj dopis:

Nj. pr. gosp. nadbiskup Rajčević bio je skoro u Rimu, gdje je liepo pričekan, kao što se pristoji crkvenomu dostojanstveniku i kao što u Rimu znadu, da im izlaze na susret. U Vatikanu više ne izkazuju ni antipatiju ni simpatiju vanjskimi biljezi. U tomu svakoga prema činu poćaste ili što mu imadu kazati, kažu mu u četiri oka. Od vrlo pouzdane osobe doznajemo, da presvjetli Grgur nije pošao iz Vatikana najzadovoljniji. Sv. Otac Lav XIII. govorio je s njime o Dalmaciji i i zadarskoj dijecezi, ali o glagolici ni jedne rieči, što više, govor sv. Oca bio je tako udešen, da se vidjelo, da ne želi ni dotaći se pitanja glagolice, ma da mu je na rastanku kazao, da mu je vruća želja, da nitko pokuša uzdrmati tradicionalno povjerenje Dalmatinaca u sv. Stolicu. Značajne su ove rieči! Na protiv presvj. Grgur razgovarao se s njekimi kardinali, osobito s jednim, koji se svaki dan sastaje na prijateljski sastanak s poklisarom austro-ugarskim. Što su govorili, to znadu samo oni, ali tek jedan kardinal (iz raznih obzira ne ćemo ga imenovati) dobacio je presvjetlomu:

— »Čudo! Vaša presvjetlost, mislio sam, da dolazi ovdje braniti pravo Slavena, mislio sam, da ćete nam povećati brigu, a uz put nas i osokoliti, da Nj. pr. austro-ugarskoga poklisara napokon uvjerimo, da se pravo nemože zakopati!« »He, he, i nasmješi se čestiti kardinal, pa još viču vaši zemljaci na nas Talijane. He, he .... a Vi ste sviedok, da su ovdje tri Talijana, tri kardinala, koji ih brane i koji će ih obraniti. Pa i sveti otac je Talijanac....!«

— Presvietli nadbiskup Grgur donio je sobom i predno u kancelariju sv. Oca njeki spis. To je njegovo odvojeno mišljenje proti zaključku dalmatinskih biskupa glede glagolice.

— Da vas uvjerim, kako stoje stvari, kazao je nadbiskup predavajući spis.

— Uvjereni smo, odgovorio mu je drugi glavni tajnik kancelarije i rastvorio veliki ormar, te pokazao na najgoruju policu, na kojoj je naslagano preko 30 velikih snopova hartije.

— Vidite, monsignore, svi oni stari spisi progutati će sve druge nove, koji se s njimi neslažu.

Glavna skupština »Narodne Prosvjete. Dne 8. junija t. g. vidje ponosni Lindar u svojoj sredini skoro sve brv. učitelje iz četiri kotara Istre: Pazina, Pule, Poreča i Kopra. Toga dne obdržavala se IV. glavna godišnja skupština mladoga ali liepo napredujućeg učit. družtva za Istru: »Narodne Prosvjete u Pazinu«. Vrieme bijaše u jutro ružno tako, da si mislio, ne će biti ni dostatna broja za obdržavanje skupštine, ali učitelji, koji su vični, na stradanja i preguranja, koji uz stotinu nevolja visoko drže zastavu narodne prosvjete, ne ustraši ni dalek put ni ružno vrieme. Nebo je plakalo i oči njihove suziše od veselja, da se vide na okupu oni, kojim je sve zajedničko: i djeca i domovina, svete dužnosti i velike biede i vruća želja uz sve te biede savjestno raditi na učiteljskom polju.

Skupštinu otvori podpredsjednik gosp. Josip Baćić u stanu mjestnoga učitelja g. Martinčića, pošto, kako sa strane čusmo, zatvorene su po svoj prilici, školske prostorije i onim, kojima pripadaju, onim, koji u njima živu i umiru: učiteljem. Družtvo nije doduše ni mislilo obdržavati skupštinu u školi, jer je premalena, nego se je — rekao bih — skoro bojalo u školi i praktično predavanje držati; al kud će suza, neg na oko, kamo će učitelj — nego u školu; ne će nam se to valjda zamjeriti.

U pozdravnom nagovoru sjetio se podpredsjednik bivšeg predsjednika, gosp. Ernesta Jelušića, koji si je toliko zasluga stekao za utemeljenje i napredak nasega družtva, pozove prisutne, da utemeljitelju pučkog školstva u Austriji, ocu naroda svojih, Njeg. Veličanstvu Franu Josipu I. uzkliknu trokratni: živio! Napomenu zatim, da je ovo prva skupština iza onog kobnog dana, koji je u crno zavio prejasnu vladalačku kuću i ciela državu — iza smrti Njezina Veličanstva blagop. cesarice Jelisave, te poziva skupštinare, da u znak žalosti ustanu, što i učiniše s trokratnim: slava! — Pozdravi mjestnog župnika, veleč. g. Bartula Vitezića i g. Sima Crvara, župe — upr. u Novacima, koji su svojim prisustvovanjem pokazali ljubav do učiteljstva i zanimanje za našu stvar; tuži nad gubitkom dvih članova, učiteljice g. Zore Jelušić — Brozović i Anta Vivode, učitelja, na što skupštinari ustaju, kličući: slava im! Ističući žalostnu okolnost, koli malo imade radnika na polju narodne prosvjete, napominje uzroke, što su krivi, da se tako malo mladića posvećuje učit. zvanju. Najmanja plaća, kakve činovnik nijedne grane nema, najveća nezahvalnost za učiteljski požrtvovni rad, zlo tumačenje najboljih namjera njihovih, robstvo u kojem se drži, omalovažavanje, mjesto poštovanja, koje zaslužuje onaj, koji se je posvetio najglavnijoj, najsvetijoj i najtežoj službi domovine, to su uzroci, da ima tako malo učitelja uz tako ogroman posao. Veli, da ne može kuditi one, koji plačućim srcem ostavljaju školu i milu dječicu, te odgoj puka, da uzmognu „prehraniti svoj vlastiti porod i sebe drugom zaslužbom, nego veoma hvali one mučenike, koji poznavajući te težke okolnosti, sasvim tim se posvetiše učit. zvanju i sa svim žarom i veseljem vrše svoje težke dužnosti i — umiru prije dobe, ali znadu, da najbolju službu rade domovini.

U izvješću tajnika g. V. Šepića ističe se sa zadovoljstvom, da je naše družtvo okupilo pod svoj barjak brv. učitelje kotara: Pazin, Pula, Poreč i Kopar; ističe se, da je potrebno, da se i ostala učit. družtva u Istri s našim združe u jednu zajednicu, čemu se dalo izraza na skupštini učitelja u Trstu. To se je prije činilo nemoguće ponajviše radi neudobnosti komunikacija za skupna sastajanja, nu uz dobru volju, koje učiteljstvo, hvala Bogu, nigda ne fali, svladat će se i ta poteškoća, stoga se i preporučilo novom odboru, da stupi u dogovore s ostalim odborima učit. družtava za sjedinjenje. — Na to pojedini izvjestitelji izvjestiše o deputacijama u Beč i Poreč, na što gosp. J. Jakac predavaše uzorno u školi po formalnim stupnjevima jedno štivo moralna sadržaja; imali su prilike svi prisutni, da se usavrše u metodi, kako se slična štiva imaju s uspjehom predavati. Gosp. Vinko Šepić razpravljao je na dugo i krasno o pjevanju u obće i u pučkoj školi, što je skupština sa pozornošću pratila, akoprem bijaše ura odmakla. U novi odbor izabrana su sliedeća gospoda: Predsjednik Jos. Baćić, podpr. V. Šepić, zborovodja V. Zidarić. S osobitim veseljem moram istaknuti liepi uspjeh orkestra našeg družtva pod ravnanjem gosp. Vinka Zidarić-a. — U 2½ mogosmo na skupni objed, koji zasladismo skladnom pjesmom i ugodnim sviranjem.

Veleč. g. B. Vitezić, župnik u Lindaru nazdravi liepom rieču učiteljstvu, na što mu se zahvali predsjednik nazdravivšem častnom svećenstvu:

Dok bude u skladu radilo svećenstvo i učiteljstvo — a to će biti ako Bog da uviek — djelo će naše skupno biti od Boga blagoslovljeno. Liepa hvala p. n. svećenstvu, koje je našem družtvu pristupilo bilo kao pravi članovi, bilo kao podupirajući; hvala takodjer veleč. g. Viteziću za darovani for. 1 za bas. Živili!

Opet o izborih u Višnjanu. Od tamo pišu nam 20. t. mj. Imali smo prilike čuti za riešenje utoka proti naknadnim občinskim izborom u Višnjanu, te ćemo samo nekoje točke istoga navesti, da se vidi, kako su štićeni talijanaši, koji se u saboru javno hvastaju, da će ih 30 milijuna srodnika iza ledja znati braniti.

Po §. 1 slovo f izbornog reda imaju pravo glasa samo stalni učitelji, usljed čega oni u mirovini izgube svoj glas netom prestaju biti činovnici. Držeći se zakona izborna je komisija odbila glas takvog učitelja, koji je bio u stanju mira prije nego li su i bile listine sastavljene. Namjestničtvo je naprotiv našlo, da je taj glas bio nezakonito odbijen. Po sveobćem gradjanskom zakoniku zakoniti nasljednici nastupaju sva prava svojih predšasnika, a po tomu i pravo glasa. Komisija je primila takova tri glasa, pošto su dokazali, da su zakoniti nasljednici. Sud ih priznaje, komisija ih prima, ali namjestničtvo nepriznaje njihovo izborno pravo. Dakako, oni su glasovali za Hrvate. Drugdje je sve zakonito, ali u Višnjanu nema biti tako, jer ide u prilog Hrvata u Istri se toga nesmije dozvoliti. Zakonitim nasljednikom nije priznato pravo glasa, jer niesu upisani u listini »abbenchè questi non fossero registrati nella lista«. Naknadni izbor ima se držati na temelju starih listina, ali tu nije kazano, da nevaljani glasovi, jer tako upisani u njima, moraju biti valjani ne osvrćuć se na uzroke, koji ih čine nevaljanimi. U Istri se dan danas može svega doživjeti, no za sada prekidamo čekajući glasove o ponovnom izboru uvjereni, da će Hrvati znati isposlovati, da se i za njih mjeri istom mjerom kano i drugim, i da im budu pripoznata sva gradjanska prava, zajamčena zakonom i ustavom, te se nadamo, da se neće dati zastrašiti u isposlovanju svojih prava, već napried postojano koracati k svomu cilju, da izbave sebe i puk i da ga dovedu do blagostanja nedopuštajuć, da se uvuku u upravu ljudi, koji samo skrbe za svoj prazni tobolac i naduta ambiciju, a inače neimaju niti pojma o upravi i gospodarstvu.

Nagrade za školsku mladež. Ostalo je u zalihi više iztisaka od zbora izdane knjige »Marijina djeca«. Pošto su troškovi izplaćeni, namjenjen je sav dohodak kao i preostale knjige slavnoj družbi sv. Cirila i Metoda za Istru.

Upozorujemo dakle sve prijatelje mladeži, da što izdašnije pomognu širenju prosvjete u našem narodu.

Ciena je ukusno vezanej knjižici s poštom u kuću 20 nvč.

Naručbe prima *Zbor hrvatske duhovne mladeži u Gorici* [centralno sjemenište].

Austrijski nadzornici u Rimu. Svaki izgred, što ga počine talijanski iredentisti u ovih naših južnih pokrajinah, nadje odziva ne samo u novinah kraljevine Italije, nego li čak i u samom talijanskom parlamentu; ako pako ti izgredniei okuse strogost zakona — komu znadu inače vrlo lukavo izbjeći, eto ti vike i krike u tom parlamentu proti austrijskim oblastim i proti samoj Austriji. Poznati vikači Imbriani, Barzilai, Succi itd, došli su radi toga u talijanskom parlamentu do nezavidjene slave. Svakom prigodom upletu se oni u austrijske unutarnje poslove — kao da je Austrija podanica gladne Italije. Tako je prošlih dana u talijanskom parlamentu ustno jedan od spomenutih vikača — zastupnik Succi, te interpelirao ministra izvanjskih posala, ćak napao oštro austrijske oblasti u Trstu i u susjednih krajevih — što nedozvoljavaju Talijanom, da slobodno viču i kliču: Evviva Italia!

List, iz kojega vadimo ovu vicet i koji izlazi pod nosom austrijskih oblastih u Trstu, nada se, da će talijanski ministar odgovoriti stalno na interpelaciju tako, da bude zadovoljeno Talijanom i ponosu Italije!!

Mi smo doista znatiželjni što će taj ministar odgovoriti drzovitomu vikaču, koji misli, da ima već Italija pravo nadzora nad austrijskimi oblastmi u našem Primorju, koje se jošte nalazi pod Austrijom.

Listnica uprave.

Nadalje uplatili su za „Našu Slogu“ p. n. gg.: P. K. Trst 5 f., P. M. Sušak 2 f., S. I. Perjavec 2 f., A. I. Pula 1 f., C. G. Buzet 5 f., Caffè marittimo Rieka 1 f., J. N. Omišalj 2 f., M. F. Opatija 1 f., M. F. Maribor 1 f., M. D. Gorazda (Bosna) 6 f., P. M. Pula 2 f., S. F. Pag 2 f., S. F. Pag 5·50 f., S. J. Pazin 1 f., T. I. Druga bučenska 2 f., T. M. Opatija 5 f., V. A. Sušak 2 f., Ž. D. Rakitovac 2 f., F. J. Boljun 1·50 f., B. P. B. Bistrica 2·50 f., B. A. Tinjan 2 f., R. D. Trst 10 f., G. I. Pula 2 f., R. J. Volosko 2 f., Čitaonica Krk 2·50 f., P. A. Matulje 1·50, R. A. Kaštelir 1·40, Š. B. Krk 2 f., Kotarsko poglavarstvo Volosko 5·10, S. I. Kantrida 3 f., S. G. Topolovac 2 f., B. I. Sv. Nedelja kod Labina 5 f., F. J. Karnica 2 f., L. I. Boljun 2 f., R. A. Višnjan 10 f., S. B. Lubenice — Cres 5 f. (Sliedi).

Javna zahvala.

Dobio sam mnogo čestitaka. Sve odišu vrućom ljubavi za naš hrvatski i slovenski narod. To me napunja najvećom radostju. Naš narod je još uvjek nukotrpan. Neuživa svojih prava, prem vrši svoje dužnosti. Premnogi mu protivnici i preraznih mantijah izmišljaju svaki dan novih načina, kako da ga oslabe, malo po malo posve upropaste i unište.

Usupor tomu, ja se uz iztaknutu vruću ljubav za njega radujem. Prava iskrena ljubav za narod neizkazuje se samo rečmi za njega, nego ponajpače uztrajnim i neumornim radom za njegovo vremenito i vječne dobro, za njegov tjelesni i duševni napredak.

Radimo za njegovo dobro i za njegov napredak svi, gdje i kako ko može, i budimo uvjereni, da ćemo tako osujetiti sve paklenske spletke, osnove i namjere proti njemu, te da će se on osloboditi svih svojih protivnika, zadobiti svoja prava, i dospjeti do oživotvorenja svojih opravdanih težnja.

U tom našem radu pomoć će nam Bog, Hrvati i Slovenci!

Najiskrenijim pozdravom,

Opatija 21/6. 1899.

Vjekoslav Spinčić
zastupnik naroda

Razpis natječaja.

za sliedeće učiteljske službe:

1. za mjesto ravnajućeg učitelja II. vrsti i učiteljice III. vrsti na dvorazrednoj mješovitoj pučkoj školi u Pazinu sa hrvatskim nastavnim jezikom, a italjanskim kao predmetom.

2. za mjesta ravnajućih učitelja III. vrsti na jednorazrednih mješovitih pučkih školah u Čepiću, Kršanu i Bermu sa hrvatskim nastavnim jezikom, a italjanskim kao predmetom.

3. za mjesto ravnajućeg učitelja III. vrsti na jednorazrednoj mješovitoj pučkoj školi u sv. Nedelji kod Labina sa hrvatskim i italjanskim nastavnim jezikom.

Dohodci ustanovljeni su u pokrajinskom zakonu za Istru od 14. decembra 1888 broj 1 ex 1889.

Natjecatelji podnesti imadu svoje podkriepljene molbe propisanim putem ovomu c. k. kotarskomu školskomu vieću do 30. junija 1899.

Pazin, dne 28. maja 1899.

Predsjednik:
Šorli v. l.

G. Piccoli

dvorski dobavljač

Nj. Svetosti pape

Lava XIII.

ljekarničar „pri angelu“

u Ljubljani, Dunajska cesta.

Željeznato Vino.

Kemične analize odličnih strukovnjaka, koji su u

željeznatom vinu

ljekarničara **Piccoli-a u Ljubljani** uviek potvrdili navedeno množtvo željeza, jesu najboljim dokazom, te pružaju najveće jamstvo za njegovo djelovanje.

Ovo vino je dobro za **slabokrvne, nervozne, te za osobe usljed bolesti oslabljene, za bliedu, mršavu i boljihavu djecu.**

Ciena staklenki od ½ litra 1 for.

☞ Naručbe se razšilje kretom pošte; poštarinu plaćaju naručitelji.

Phönix-Pomade

Na izložbi za ujedovanje zdravlja i bolestnika u Stuttgartu 1890 nagradjena **odlikom**, jest po mnienju liečnika i priznata sa biljadami zahvalnica.

Jedino postojeće u istinu pravo i neškodljivo sredstvo, da gospodjam i gospodi izraste **podpuna i bujna kosa** i da zaprieči odmah **opadanje kose i tvorenje prhuta;** ona pospješuje i kod posve mlade gospode rast **jakih brkova.** Jamči se za uspjeh kano i za neštetnost. Lončić 1 i 2 for. poštom ili pouzetjem 10 nvč. **K. Hoppe,**

Beč I. Wipplingergasse 1a.

Sve odpadke

kosti, rogove, papke, loj, šćetinu, dlaku, mesinu

kupuje

Kemijska tovrnica

za izradbu odpadaka

u Zagrebu

Poziv na predplatu.

»Učiteljskoga glasnika«, koji će izlaziti u Zagrebu dva puta mjesečno u većem formatu od 16. stranica i omotom sa oglasima — Cijena mu je 6 krtina na godinu.

Smjer **„Učiteljskoga glasnika“** je unapredjenje u pogledu materijalnog stanja našega učiteljstva.

Prvi broj izaći će pred uskrsom i biti će razaslan učiteljstvu naše domovine sa nadom, da će ga i učiteljstvo podupriječi i jer se radi lih o boljku njegovu. Želja je takodjer, da se **„Učiteljski glasnik“** udomi i izvan učiteljskoga kruga, koji se zanimaju za napredak naših škola

Preporuča se i pojedinim čitaonicama u našoj domovini

Vlasnik i izdavatelj **„Učiteljskog glasnika“** jest podpisani, komu se imadu i pretplate slati

U Grubišnompolju Smarča 1899.

Vjekoslav Klemen
rav. učitelj.

PAVAO BARICH

razašilje uz poštansko pouzetje paketo po 5 klg. svo franko do mesta opredieljenja

KAVU

Santos finu	. . . .	1 K. for.	—.94
„ najfiniju	. . .	„ „	1.04
S. Domingo	. . . .	„ „	1.26
Portorico finu	. . . .	„ „	1.42
„ debelo zrnje	. .	„ „	1.58
Moka izvorna	. . . .	„ „	1.46
Cuba posebna	. . . .	„ „	1.70

Prodaju se jeftino

jedne **Orgulje-harmonjum** sa pedalom, sa 417 glasova, 2 manuala i 14 registara, *Trst, Androna S. Teela br 2, Krammer.*

THE GRESHAM

Englesko osjeguravajuće družtvo na životu Londonu

Aktiva družtva do 31. decembra 1897	Kruna	**159.997,579.—**
Godišnja uplata premija i interesa do 31. dec. 1897	„	**28.823,375.—**
Izplaćeno na osjeguranja i interesu od postanka družt. (1848)	„	**343.860,067.—**
U godini 1897. izdano 7468 polica za glavnicu od	„	**67.331,351.91**

Prospekti, cijenici i u obće sve druge informacije šalju se badava, ko god pismeno zapita od doljo imenovanog zastupstva, koje dopisuje u svijem jezicima.

Glavno zastupstvo u Trstu

Via del Teatro, N. 1, Tergesteo, Scala IV.

(Traže se svuda dobri agenti i zastupnici.)

Pozor!

Čast mi je javiti p. n. slavnom občinstvu, da sam otvorio na Sušaku kraj Rieke

medjunarodni zavod

za primanje i odpremanje putnika po cielome svietu i to: **Ameriku, Afriku, Aziju, Australiju** i cielu **Europu.**

Sva gospoda, koja žele putovati u ove krajeve, neka se izvole obratiti na mene gdje će sve točne uvjete i naputke dobiti a k tomu najjeftinije putne karte za svakoga putnika.

Osobitim poštovanjem

Brzojavi: **Kružić-Sušak.**
Telefon **br. 420.499.**

Adresa: **Franjo Kružić, mešetar**
Sušak kraj Rieke.

Pserhoferovega

Ljekarna k „zlatnoj državnoj jabuci“

Beč, I., Singerstrasse broj 15.

J. Pserhofera pilule za čišćenje

izkušano, lahko probavljajuće od mnogo liečnika občinstvu proporučeno kućno sredstvo.

Ove pilule so one iste, koje su već od mnogo stoljeća pod imenom „pilule za čišćenje krvi“ občinstvu poznate i koje se prave samo u ljekarni k „zlatnoj državnoj jabuci“ Beč I., Singerstrasse broj 15.

Od ovih pilula stoji: **1 kutija sa 15 pilula 21 nvč., 1 zamot sa 6 kutija 1 for. 5 nvč.**

Ako se prije pošalje dotični iznos, stoji franko: 1 zamot pilula 1 for. 25 nvč., 2 zamota 2 for. 30 nvč., 3 zamota 3 for. 35 nvč., 4 zamota 4 for. 40 nvč., 5 zamota 5 for. 20 nvč., 10 zamota 9 for. 20 nvč. (Manje od 1 zamota nemože se posluti).

Umoljava se, da se izrično zahtjeva „J. Pserhofera pilule za čišćenje“ i da se na to pazi, da nosi pokrov svake kutije ime „J. Pserhofer“ i to crvenom tiutom košto i poduka gledo pornlio.

Balzam za zimu od J. Pserhofera 1 bunar 40 nvč., franko 65 nvč.
I. Pserhofera trputčev sok za liečenje. Jedna flašica 50 nvč.
I. Pserhofera Kropf-balsam 1 flašica 40 nvč. franko 65 nvč.
Stollovi Kola-Preparati izvrstno sredstvo za jačanje želudca i nerva, 1 litar kola-vina ili Elixira 3 for., pol litra 1 for. 60 nvč., četvrt litra 85 nvč.
I. Pserhofera gorka tinktura za želudac (prije t. zv. životna esencia) po lagano razstupljajuće sredstvo za ojačavajućim upliyom na želudac kad isti slabo probavlja. Cijena flašici 22 nvč., 12 flašica 2 for.
I. Pserhofera balzam za rane 1 flašica 50 nvč.
Tanochinin-Pomada od J. Pserhofera najbolje sredstvo da rastu vlasi, 1 kutinja 2 for.
Obiz za liečenje rana od prof. Steudel-a, 1 lončić 50 nvč., franko 75.
Sol za posvemašnje čišćenje od A. W. Bolrich-a domaće sredstvo proti slabej probavi, 1 paket 1 for.

Osim ovdje navedenih preparata, nadje se sve u austrijskim novinama oglašene tuzemne i inozemne farmaceutičke preparate djelomice u zalihi, djelomice se ih, ako ih nema u zalihi, najbrže i najjeftinije pripravi.

Pošiljke po pošti obavljaju se najbrže, ako se prije pošalje novac, veće naručbe takodjer poštanskim pouzećem.

Ako se prije pošalje novac, (najbolje poštnom naputnicom) stoji poštarina mnogo manje nego sa poštarskim pouzećem.

FILIJALKA

C. kr. priv. austrijskoga kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrednostnih papirjih na 4-letni izkaz 3½ % 30- „ „ 3½ %

V napoleonih na 30-dnevni odkaz 3% % 3-mesečni „ 3% % 6- „ „ 3½ %

na pismo, katerem se morajo izplačati v sedmih bankovcih avstrijske veljave, stopilo nove obrestno takso v krepost z dnem 24. junija, 28. junija in odnosno 30. avgusta t. l. po določnih objavah.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 3% na vsako svoto. V napoleonih brez obrest

Nakazuje

na Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kako v Zagreb, Amd, Bielitz, Gablonz, Gradec, Silezij, Inomostu Czovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Šanz in Solnogrand, brez troškov.

Kupuje in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčuje kuponov proti obstoječim provizije.

Izdaje vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predaujem.

Jamčevne listine po dogovoru. Kredit na dokumente v Londonu, Parizu, Berolinu ali v drugih mestih. — provizijo po jako umestnih pogojih.

Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohran.

Sprejemajo se v pohranu vrednostni papirji, zlati ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem kursu.

Blag. gospodin

G. Piccoli,

ljekar „pri Angelu“,

dvorski dobavljač Nj. svetosti pape

LAVA XIII.,

u Ljubljani, Dunajska cesta.

Brezje na dolnj. Štaj. 14. nov. 1898.

Vaše blagorodje!

Pošto smo se već više puta osvjedočili, da je ta Vaša tinktura za želudac, kojom se je služila već sva moja kuća sa najboljim uspjehom. došta najbolje sredstvo proti želudačnim i mnogim drugim bolestim, zahvaljujem Vam se iskreno. Nu ja sam zahvalan ujedno i gospodinu, koji me je na tu izvrstnu tinkturu upozorio.

To potvrdjujem time, da Vam izrečen moju iskrenu zahvalu u ime čitave moje obitelji, te Vas ujedno molim, da mi pošaljete opet jedan škatulu tinkture za želudac sa 12 staklenčica i jedan lončić Glicerin Créme.

Sa poštovanjem **Tomaž Dobek.**

Pošaljite mi pošt. pouzetje pod podpisanim naslovom 24 staklenčice izvrstne „želudačne esence“, koja se rabi najboljim uspjehom

Josip Černko, župnik,
Vuhred — Štnjerska.

Pošaljite mi pošt. pouzetjem 12 staklenica Vaše želudačne tinkture. Naš g. župnik Belec preporuča ju svakomu upravo toplo, te skoro svaki, koji ju rabi, o njoj se jako pohvalno izrazuje.

Sa poštovanjem

Ivan Vidas
kod sv. Martina, p. Sv. Nedelja.
Labin (Albona) Istra.

Zahvalnice!!

Štovani gospodine!

Zahvaljujem Vam, što ste mi tako izvrstan lieк proti kašlju i prsoholi poslali. Potrošio sam jednu bocu trputčevoga soka, pa mi je kašalj i prsobol skoro prestalo. Pošljite mi odmah još 3 boce Vašega izvrstnoga trputčevoga soka a uz to 1 2 omota čaju proti kašlju. Sa veleštovanjem

U Divači, 19. listopada 1897.

Vaš zahvalni
JAKOB SUPPAN.

Trpučev sok. (Spitzwegerich-Saft), koji tako izvrstno djeluje proti kašlju, prsoholi, promuklosti, težkom disanju pa i za stare bolesti, dobiva se uviek svježe u ljekarni k Zrinskomu, H. Brodjovin, Zagreb, Zrinjski trg broj 20.

Neka svatko pazi na zaštitni znak, jer samo onaj trpučev sok je iz moje ljekarne; koji ima na boci sliku *Nikole Šubiće Zrinskoga*, bana hrvatskoga.

Ciena boci trputčevog soka sa točnim napukom 75 novčića.

Uz trputčev sok dobro je i gorski čaj proti kašlju rabiti.

Ciena jednog omota gorskog čaja proti kašlju za točnim naputkom 35 nč.

Jedno i drugo šalje se svaki dan uz poštarsko pouzeće. Tko novac unapried šalje, neka za tovarni list i kištieu 20 nvč. priračuna.

Ljekarna k Zrinjskomu
H BRODJOVIN
Zagreb, Zrinjski trg br. 20.

Cienjeni gospodine ljekarniče!

Prije kratkoga vremena naručio sam od Vas jednu boeu pojačanih šveđskih kapljica; ove su mi meni i mojim znancem tako dobro djelovale, da Vam se moram na tom dobrom ljeku najtoplije zahvaliti. Izrolite mi za moje znance još tri boce po 80 nvč poštarskim pouzećem poslati.

Modruš, dne 26. srčnja 1898.

Sa štovanjem
VID ZANIĆ.

Prave pojačene švedske kapljice djeluju izvrstno proti svim želudačnim bolim, popravljaju probavu, čiste krv, jačaju želudac. Od ovih se kapljica izgube sve bolesti želudca i cijeva, a dobije se dobar apetit.

Treba paziti na zaštitni znak, jer samo one pojačane švedske kapljice su iz moje ljekarne, koje imadu na boci sliku *Nikole Šubića Zrinjskoga*, bana hrvatskoga.

Ciena jedne bocе pojačanih švedskih kapljica za točnim naputkom 80 novč.

Šalje se svaki dan uz poštarsko pouzeće.

Tko novac unapried šalje, neka za tovarni list i kištieu 20 novč. priračuna.

Ljekarna k Zrinjskomu
H BRODJOVIN
Zagreb, Zrinjski trg br. 20.

Naručbe, koje iznašaju 5 for. i više šalju se franko.

Vrlo poštovani gospodine!

Moja žena ležala je tri mjesaca od trganja i kostoboli. Čim je počela upotrebljavati Vaše „mazilo proti kostoboli“ ustala je već za tri dana, pa danas hvala Bogu hoda. Zahvaljujući se Vama na tom izvanrednom mazilu, ostajem

U Strmcu kod Stubice 12. travnja 1898.

sluga pokorac
BARTOL LISIČKI.

Mazilo proti kostoboli (Fluid) je veoma dobar liek proti trganju i kalanju u kostima, reumatizmu, bolima u križieah, proti prehladam, kod propuha i. t. d. Mazilo jača izmučene žile, te kriepi starce, koji pate na slaboći nogu.

Svaka boca mora biti providjena sa zaštitnim znakom t. j. slikom *Nikole Šubića Zrinjskoga*, bana hrvatskoga, jer samo ono je mazilo iz moje ljekarne, koje taj zaštitni znak na boci nosi.

Ciena jedne bocе mazila proti kostoboli sa točnim naputkom 75 novčića.

Svaki dan se uz poštarsko pouzeće razašilje.

Tko novac unapried šalje, neka za tovarni list i kištieu 20 novč. priračuna.

Ljekarna k Zrinjskomu
H. BRODJOVIN
Zagreb, Zrinjski trg br. 20.

Različite viesti:

Knez nadbiskup gorički preuzv. g. dr. Jakov Missia bio je u konzistoriju dne 19. t. mj. po sv. otcu papi Lavu XIII. medju ostalimi imenovan kardinalom.

Srbski kralj Aleksander kani u Opatiju. Srbski listovi pišu, da će mladi srbski kralj Aleksander letos iz Karlovih Varih u našu Opatiju.

50godišnjicu svoga književnoga djelovanja slaviti će najveći živući srbski pjesnik dne 24. t. mj. Zmaj Jovan Jovanović u Zagrebu. Za tu proslavu ustrojio se u Zagrebu poseban odbor, koji će rukovoditi tu riedku proslavu.

Občinski izbori u Marezigah. Dne 13. t. mj. započeli su izbori za novoustrojenu občinu Marezige. Izbori započeli su III. tielom dne 13., a svršili su sa I. dne 16. t. mj. U izbornoj komisiji sjedili su glasoviti Gugnaz, Bartolich i još dvojica narodnih protivnika, dočim je bio medju njimi samo jedan naš. Biralo se je u kući Ivana Bahića-Fikona.

U III. tielu birali su 63 občinari, u II. 65, a u I. 40. Izbor je obavljen za sva tri tiela jednoglasno. Izabrano je u svakom tielu po 8 zastupnika i 4 zamjenika.

Izbor je prošao u najboljem redu i miru, jer nebijaše blizu koparskih mutikaša i trgovca sa ljudskim mesom. Smrdilo im je doći blizu.

Traži se občinskoga tajnika. Jedna narodna občina u Istri traži sposobnoga tajnika uz pogodne uvjete.

Koji bi htjeli za to mjesto moliti, neka se prije obrate na našega urednika. Naše prijatelje molimo, da nas upozore, ako bi znali za sposobnu osobu, da joj uzmognemo mi pisati.

Iredentizam. Zagrebački »Obzor« donaša na uvodnom mjestu jučerašnjeg broja (20 t. mj.) pod gornjim naslovom poučan i oštar članak proti strastvenim talijanskim piskarom à la »Dante Veroni, o kojih govorimo i mi u današnjem broju na uvodnom mjestu.

Iz Barbana primamo tužbu proti tamošnjoj pošti, što imade na svojem vozu (Karioli) samo talijanski napis »I. R. Posta-Barbana«, i što je poštarski pečat samo talijanski, kao da smo gdjegod u Kalabriji. Ovakvih tužba primamo i iz drugih mjesta Istre. Svim tužiteljem preporučamo, da se radi takve nepravde i nezakonitosti obrate na c. k. ravnateljstvo pošta i brzojava u Tratu. U tomu bi imale puku prednjačiti občinske uprave, koje se nalaze u narodnih rukuh. Gdje neimamo naših upravah, tuj neka se prituže župni uredi, školske uprave i pojedinci. Tko kuca, tomu se otvara — stara je rečenica, a što se nami neotvara, krivi smo često puta sami. Kucajmo dakle neprestano, a gdje nepomaže kucaj, udarimo žešće. Op. Uro.)

Za našu družbu. Karlovački list »Svjetlo« javlja, da se je tamo razvilo živahno zanimanje za našu družbu Sv. Cirila i Metoda, što mi sa veseljem bilježimo zahvaljujuć se rodoljubnomu uredničtvu čestitoga »Svjetla«, što ono svakom prigodom prepručа svojim čitateljem našu plemenitu družbu.

K našoj vlesti, koju priobćismo u zadnjem broju pod naslovom: Opatija-Volosko (viesti o gostovih) imademo naknadno dostaviti, da je nadvojvodkinja Marija Josipa s obiteljskih razloga utorak dne 13. t. mj. u večer naglo odputovala. Nadalje dodajemo, da je veliki vojvoda Toskanski s pratnjom već prije više dana doplovio sa parobrodom i usidrio se pred lukom u Opatiji. Tuj je uzeo u najam »Villa Szemere« i kani u Opatiji ostati do tri mjeseca.

Iz Kastavšćine pišu nam 20. t. mj. U ovoj občini — sve što je pošteno, sve što se nije prodalo — ogorčeno je silno proti namjeravanoj dielitbi ove občine.

Neka se znade i ovaj slučaj, pak da se vidi, kako su »mački« sakupljali podpise za odieljenje občine Kastav.

Občinari iz Brguda, želili su imati upravni odbor za občinske poslove; kad su zato doznali »mački«, brže bolje počeli sakupljat podpise tobože za taj odbor, dočim oni su ih sakupljali za odieljenje od Kastva. Sad, kad je došla stvar na vidjelo, uzbunio se sav Brgud, te su u nedelju (14. t. mj.) pozvali na red tamošnjeg »Krstićevca«, jer da ih je »prodao pod Rukavac«.

Eto vidite, kako se sakupljaju ti podpisi! Po občini kolaju prosvjedi proti dielitbi občine. Čuje se, da ih i sami »mački« podpisuju. U njekih županijah narod se već buni radi naumljenog razdieljenja občine.

U obće, ako zbilja dodje do dielitbe, nastati će sjegurno nemiri u Kastavšćini, pak onaj, koji je svemu tomu kriv, odnest će na dobu zdrava pleća, a drugi nek se česu, nek ih budu pune tamnice, brigu njega.

Čuje se, da Krstić traži od svakoga »mačka«-kućegospodara po 50 for. (pedeset for.) za troškove kod razdiobe občine. Stretan li je taj čovjek! Javno i tajno sakuplja novce od zavedenih ljudi, bez da ga tko pozove na red, dočim hoće li siromah pogoreloc, da sakupi par forinti, eto, tu mora radit molbe, teći od Petra do Pavla, dok dobije zaželjeni dopust. A Krstić? E, on ima »kartu bianku« u našem kotaru, jer ima debeloga kuma na Voloskom u osobi g. Aloizija.

Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru sabrano je u Brgudu: 6 for. 40 n. te Vas molim, da to javite u »Našoj Slogi«, kako sliedi: Na Tielovu u kući g. Jakova Mezeka kapelana u Brgudu darovali su za družbu sv. Cirila i Metoda:

Veleč. gosp. Jakov Mezek kapelan u Brgudu 1 for. — Veleč. g. Josip Petrak kapelan u Zvonečaj 1 for. — Velešt. g. Ernest Drnjević učitelj u Brgudu 50 n. Vel. g. Andre Brentin, Vel. Brgud, kbr.: 80. 50 n. Velešt. g. Josip Kinkela, Zvonečа kbr.: 53. 50 n. Veleč. Velešt. gosp. Anton Afrić, Vel. Brgud, kbr.: 99. 50 n. Velešt. g. Aleksandro Pretti, Vel. Brgud kbr.: 131. 50 n.

U veselom družtvu na čast kućice božje u Brgudu na Tielovu darovali su:

Gospoja Zaneta Grgurina Vel. Brgud 50 n. Gospoja Antonija Drnjević 50 n. Gospodična Marija Petrak, Zvonečа 50 n. Gospoja Angjelika Afrić, Veliki Brgud, kbr.: 99. 20 n. Gospoja Jela Brentin, Vel. Brgud kbr.: 80. 20. n.

Ukupno 6 for. 40 n. Novce poslalo se blagajniku u Voloska.

Utok proti občinskim izborom u Pomjanu: Proti netom obavljenim izborom za novoustrojenu občinu Pomjan podnesli su tamošnji neodvisni občinari u zakonitom roku utok, predavši ga njekolicina njih osobno i uz potvrdu u občinskom uredu u Pomjanu.

O namjestniku grofu Goëssu čitamo u jednom hrvatskom listu iz Dalmacije vjernu sliku i priliku. Njegovo djelovanje u našem Primorju opisano je tako vjerno i točno, da bismo mi mirnim srcem sve ono podpisali. Mi bismo dapače s tom sličicom vrlo rada i naše čitatelje upoznali, ali.... bojimo se modre olovke državnoga odvjetnika, koji nesmije dopustiti itd. itd.

K vlesti »Iz Opatije«, uvrštenoj u zadnjem broju, moli nas g. dopisnik, da dodamo da onaj privatni odgovor presvietlog g. biskupa jednomu od podpisanih na spomenici Opatijci nisu uzeli do znanja kano službeni odgovor na spomenicu, izručenu presvietlomu g. biskupu. Isti dopisnik izrazuje želju i nadu, da se sa riešenjem toga pitanja neće dulje zatezati.

Svoj k svojemu. Ovih dana bio je na Krku trgovački putnik za vosak iz Italije. Pokazivao je imena nekoliko naručitelja. Nudi vosak uz male ili nikakove pogodnosti, uz istu cienu kako ga dobivamo u Ljubljani, na Ricci kod Slovenca Jugodnika i u Šibeniku. Kod nas Hrvata je kao moda radje kupovati kod tudjinca, nego kod svojega. Kojekakvi čarlatani iz Italije su dvie tri liepe i brzo po čarlatansku izrečene rieči odmah nas predobiju za sebe. Većina gg. župnika na Krku, kako on veli, poslužit će se kod njega naručbami.

Sada putuje za Dalmaciju. Tužimo se na klauzulu, sad će nam i talijanski parobrodi činiti konkurenciu po cielom našem Primorju; a eto sami pokazujemo, kao da bez Italije nemožemo biti.

Ljubimo i branimo svoj domaći obrt, naše proizvode i držimo se u svačem one: svoj k svojemu!

Iz Rovinjskoga sela pišu nam 19. t. mj. U Puli izlazi neki zakutni talijanski listić (ako se nevaramo brat ili sin zloglasnoga «Osliću»), kojemu neznamo za pravo ni ime. U tom listiću, čujemo, da ovdašnji agent talijanskoga političkoga družtva i poznati talijanski nemirnjak prazni svoju nečistu dušu rižuć svoj otrov na sve što nemiriše po iredentizmu. Ta ništarija usudio se baciti grdu ljagu na našu čitaonicu i na naše narodne prvake radi toga, što je netko blatom zamazao vrata župnog stana. Ja bih stavio glavu, da je to junačtvo počinio kakov talijanaš ili talijanska podrepnica jedino u tu svrhu, da pak može na čitaonicu i na čestite naše muževe krivnju baciti, te nas orniti i klevetati po smradnih talijanskih listovih.

Razumije se samo po sebi, da ti noćni junaci, te propalice ružeć i grdeć nas, uzdižu isto dobno svoje pristaše, svoje prijatelje i istomišljenike. Tako i ovom prigodom hoće, da predstave poznatoga talijanskoga svećenika, a našega za navolju i za nesreću župo-upravitelja, kao pravoga mučenika, kano najuzorajega svećenika i kano vriela i sjela svih vrlinah i kriepostih.

Ti zagriženi piskari neznaju ili neće da znadu, da je upravo odkad je taj svećenik medju nami, ovdje zavladala mržnja i zavist i da je nestalo stare sloge i ljubavi. Taj svećenik počeo je ukidati naše povlastice u crkvi i tim je bacio medju nas sjeme nemira i razdora. Radi toga potužili smo se opetovno presvj. biskupu, ali ovaj kao da za to mari i nemari. Nije nas briga što je taj svećenik dušom i tjelom Talijan, ali u crkvi hoćemo, da bude samo svećenik i da štuje naša prava i naše povlastice. Svojim postupanjem otudjio si je sve pošteno misleće župljane, a za nemar i nehaj puka za crkvu i za njezine nauke odgovarati će on Bogu. Zanemarivanje sv. misa, nehaj za primanje sv. sakramenta prouzročilo je jedino postupanje toga svećenika. Presvj. biskup znade za sve to i on mirno šuti kao da nije ništa. Nevjerujemo, da presvjetli očekuje i većih i jasnijih dokaza našega nezadovoljstva sa njegovim svećenikom.

Talijanstvo Istre. Splitskomu »Jedinstvu« pišu iz Trsta o talijanstvu naše Istre koliko sliedi:

Talijani znaju i priznaju, da su u Istri dvie trećine pučanstva *naše*. Nu oni znadu proti nama mudro mudrovati. Prije svega zovu historiju u pomoć. Istra da je jednom bila rimska, kašnje mletačka, a potomci Rimljana i Mlečića da su... Talijani. Sto je izrečeno zadnjom stavkom, to je čista istina. No koji je historik dokazao, da je Istra jednoč bila rimska a kašnje mletačka?

U Istri je bilo nekoliko rimskih *kolonija*, kao što ih je bilo u slavnoj domovini Sokratovoj, u svotoj zemlji izabranog puka, u Africi do ispred dvora Menelikova, onkraj Dunava do Teutoburških batina itd. To je historijski dokazano i ništa drugo. Kukovo je bilo onda domaće pučanstvo istarsko? Bog zna — Iliri, Kelti, Grci?

Da li je kašnje Istra bila mletačka? Tko poznaje politiku mletačku, ne može nu to ni misliti. Mlečićem nije bilo stalo, da Istru osvoje, nego da osvoje istarsko vino, ulje itd. Mletačka politika nije nikad bila narodnostna, nego gospodarstvena.

Eda lakše postignu materijalne svrhe, znali su uviek poštovati jezik i narodnost onih, s kojima su mešetarili. — Ne stoji, da su oni gradili na zapadnoj obali, kojim smo već prije priznali talijanski značaj, mletački. — Raztvorite atlas, pogledajte gdje leži Venecija, gdje se dižu ti gradići, pak će vam stvar biti jasna, kao što će vam biti jasno zašto Mletački brodari nisu..... doplovili do Pazinske jame.

Nu i u iztočnoj i u srednjoj Istri ima starih talijanskih obitelji. Ima — da li su stare, to je drugo pitanje. Te obitelji nisu .... rimske ni mletačke, nego karnjolske. Njih djedovi su došli — i još danas dolaze — medju nas brusiti, prodavati trake, žigice, puceta itd. ili prosit koru kruha i čašu hladne vodice. Kako su se ti ljudi mogli ogaziti? Naši gostovi iz Karnije znadu šteditи, postiti, stradati; nisu mudri ali su lukavi; karnjelsko lihvarstvo preći će u historiju. Zakoniti kamati u Austriji iznose 5%, istarski patnici znadu plaćati i 1000%. Nemojte se čuditi — to su činjenice.

Iz Zdrenja pišu nam 18. t. mj. Pitanje našega župnika ostaje još ujeki neriešeno. Mi neznamo komu bismo se već utekli. Ova nesretna župa postoji već preko 40 godina bez župnika, te upravljaju njom uviek upravitelji na štetu puka s većenstva.

Sadašnji upravitelj nalazi se medju nami već 5 godina a ipak nemože doći do stalna namještenja, premda imade za to sve uviete. Tomu su krive spletke ovdašnjih i oprtaljskih talijanaša, te neodlučnost i popustljivost svietske i crkvene oblasti. Postupanju svietske oblasti nečudimo se nimalo, jer to odgovara vladajućemu sustavu u Primorju, nu neodlučnost i mljohavost crkvene oblasti nemožemo nikako pojmiti. Najprije nam se reklo, da neima prikladnog župnog stana, a sada kad je već i novi župni stan skoro ostario, ne daju nam župnika.

Posliednji natječaj za mjesto župnika bio je otvoren prije 4 ili 5 godina, a odnosna molba nije ni danas riešena. Slali smo deputacije vladi i biskupu, ali do sada bijaše sve uzalud.

Mjeseca septembra 1898. obećao nam je presvj. biskup tvrdo, da će biti stvar stalno do mala riešena, a za kratko eto nam na vratih i drugi septembar. Što imademo dakle očekivati od obećanja, kad ni tako visoke osobe nedrže rieči?

Mi se utičemo ovim još jednom koli crkvenoj toli svietskoj vlasti, a nebude li ni ovo pomoglo, udariti ćemo u druge strune.

Posliedica toga nemara i nehaja vlastih jest ta, da imademo ovdje zloglasnu »Leginu« školu, koja nam otudjuje djecu, i u kojoj se djeca nenauče ništa koristna za svakdanji život niti za spas duše.

Presvj. biskup osvjedočio se sam, da ta djeca nepoznadu nimalo kršćanskoga nauka, jer se u obće u toj školi proti svim propisom niti danas vjeronauk nepredaje.

Da smo imali redovitog župnika — svega toga zla nebi bilo, a ovako pada odgovornost za slab odgoj duševni i tjelesni naše djece ponajviše na crkvenu oblast, koja neće ili nezna vršiti svoje dužnosti.

Ili zar imadu u istinu pravo ovdašnji i oprtaljski framasuni, koji nam u brk kažu, da nećemo imati sve dotle župnika dok budu oni htjeli? Zar vrieli više pokos onih mutikaša nego li svi crkveni i svietski zakoni?

Kad bi tomu tako bilo, morali bismo zaista zdvojiti.

Iz sv. Lovreča Pazenatičkoga pišu nam 18. t. mj.: Nije tomu davno što su nas jedne nedjelje poslije večernjice posjetili nekoji Porečani na trkalicah (bicikl). Govore, da bijahu tuj i nekoji činovnici. Držimo, da su valjda došli gospodi u posjete i radi zabave. Malo dana iza toga počeo je občinski sluga na javnom trgu jednoga po jednoga od naših seljaka potajno nagovarati, da treba, da učinimo svi skupa nekakvu molbu na namjestničtvo e da bi ovo zabranilo fabriciranje umjetničkoga vina. Molbu valja da svi podpišemo, jer da su to već učinili u Tinjanu, Višnjanu i Pazinu. Ta viest da je stigla iz Višnjana. Mi smo dakako svi proti umjetnomu fabriciranju vina, ali bojimo se podpisati sve ono, što nam talijanaši na podpis pružaju, jer znamo, da oni nikada pošteno s nami nemisle. (Pravo imate. Op. ured.)

Iz Lindara pišu nam 16. t. mj.: Dne 8. t. mj. počastili su naše skromno mjesto dični naši učitelji, sastav se na skupštini učiteljskog družtva »Prosvjeta«. O njihovih razpravah nećemo vas izvještiti (Imademo i donašamo odnosno izvješće na drugom mjestu.), već želimo samo to iztaknuti, da nas je sve i na učitelje predavanje gg. Jakca i Šepića u veliko zanimalo, poučilo i zadovoljilo.

Žalimo, što nebijahu medju nami nekadanji ovomjestni učitelji, te nekoji i sada stanujući u ovom kotaru. S druge strane veselilo nas veoma, što je i ovom zgodom koli kod službenog diela, toli kod prijateljskog stola izmedju našega svećenstva in učiteljstva vladala sloga i ljubav, i u svemu bratsko suglasje. Tako valja čestita gospoda svećenici i učitelji, Vi dični apostoli pravoga napredka i promicatelji narodne prosvjete.

Iz sv. Marije od zdravlja (občina Barban) pišu nam 17. t. mj. Mjeseca aprila prošle godine umro je jedan od naših crkvenih ključara i to čestiti rodoljub pok. Ivan Brgić. Njegov prijatelj i drug Ivan Lupetina položio je istodobno čast crkvenoga ključara. Tako je ostala naša crkva bez ključara sve do agusta prošle godine. Toga mjeseca dobio je talijanski dekret jedan ovdašnji talijanaški pristaša, da je imenovan ključarom. Naši neodvisni i pošteni župljani nebijahu tim imenovanjem zadovoljni i nehtjedoše ga kao takova priznati. On nebudi lien podje sam u Poreč k biskupu, koji da mu je kazao, da on ima biti i nadalje ključarom. Nu mi se nismo mogli s tim imenovanjem zadovoljiti, te smo si dne 18. marča t. g. izabrali dvojicu ključara, koji su naše krvi, našega jezika i čestiti rodoljubi. Tim izborom zadovoljan je sav puk i mi se nadamo, da će oni tu častnu službu vršiti mnogo godina na korist crkve i puka.

Opet jedan »mačji« manje. Ovih dana javio nam prijatelj iz Rieka, da je u tamošnjoj bolnici preminuo bivši urednik zloglasne »Prava Naša Sloga«, prvi savjetnik i desni prijatelj nesretnoga Krstića, Robert Vlah, poznat u onih stranah pod imenom Kajfa.

Pokojnik potekao je iz vrlo čestite obitelji Vlah iz grada Kastva, koja je jednoč slovila i radi svog dobrostanja i što je dala našemu narodu vrlo uglednih i zaslužnih muževa.

Sa pokojnim Robertom pošao je pod crnu zemlju zadnji muški potomak toga nekoć slavnoga imena u Kastvu, a na žalost i taj zadnji mora je svojim poznatim djelovanjem pod zadnje vrieme svoga života okaljati čast i slavu svojih čestitih pokojnika.

Njegovom smrtnju nestalo je opet jednoga od onih nesretnika, koji se dadoše u službu, što iz proste osvete, što iz mrzkog interesa, krvnim dušmanom našega naroda.

On je pošao Bogu na račun i On neka mu bude milostiv! Njegov život, njegovo djelovanje i njegova smrt u tudjoj i javnoj bolnici neka bude opomenom svim onim propalicam u Istri, sapose u kotaru Volosko, koji se nalaze u službi istarskih Talijana, i koji kopaju hotomice ili nehotice grob svomu narodu.

Bog neplaća svake subote — kaže stara poslovica — ali on nikomu ni dužan neostaje.

Hrvatski svenčilištari za družtvo sv. Cirila i Metoda. Kako danas osam dana priobćeni proglas svjedoči, nisu naši svenčilištari ostali samo kod rieči, već su se složno latili i čina, da s veoma zgodnim načinom sabiranja stupe pred hrvatsko obćinstvo, kojemu se sada pruža prilika, da doprinese svoj obol na oltar domovine. Kako je cienu jednomu listiću bloka upravo neznatna — 10 novč. — to je omogućeno svakomu, da se češće sjeti svoje rodoljubne dužnosti i da češće daruje neznatnu svotieu u rodoljubnu ovu svrhu, milu svim Hrvatom.

Primjerom za to moraju služiti naši neprijatelji, koji — kako sa to vrlo sgodno navodi u proglasu — ne poznaju nikakovih žrtava u podupiranju onih družtava, koja rade protiv našeg naroda.

Zajednica sv. Cirila i Metoda ne ide za osvajanjem, već jedino brani, što je hrvatsko, pak je baš zato tim veća dužnost Hrvata, da pokažu, kako u vlastitoj obrani svoga naroda nisu malodušni i kako pri tom ni oni ne poznaju nikakovih žrtava. Neznatan doprinos nikomu ne će biti težak, nitko ga ne će ni osjetiti, a ipak, kad ih se mnogo sastavi — čine liepu svotieu. Kad bi samo od 100.000 Hrvata kupio svaki po jedan listić ovakova bloka, sakupila bi se svota od 10.000 for., a kad bi to učinio svakoga mjeseca, dobilo bi družtvo sv. Cirila i Metoda godišnje 120.000 for., s kojom bi svotom ono počinilo čudesa.

Predlog dakle za sabiranje veoma je zgodan i nikoga ne obterećuje, pak je za to dužnost svakoga, koji u istinu hrvatski osjeća, da se odazove proglasu svoje mladosti. Tko prema svojim prilikam može da kupi više listića, pokazat će, kupi li ih, da shvaća zamašaj one liepe misli u proglasu: Manje rieči, više ljubavi i čina!

U Zagrebu su se mlade Hrvatice već dale na posao s razprodavanjem blokova i liepa ova zamisao upravo prekrasno napreduje. Za Zagrebom ne smije zaostati ni pokrajina. I u njoj neka krasni spol shvati svoju dužnost, pak svakom prigodom neka nastoji, da si osvjetla lice s razprodavanjem ovakovih blokova. Svi čestiti Hrvati biti će im zahvalni.

Kako saznajemo, rade svenčilištni gradjani na tom, da po vremenu zatraže od vis. kr. zem. vlade dozvolu, da osnuju u Zagrebu stalno družtvo sa spomenutom svrhom, kojemu bi družtvu bio na čelu odbor od gradjanstva i djačtva. Družtvo bi u pokrajini imalo svoje podružnice. Poselni odbor naših svenčilištara ozbiljno proučava ovo pitanje.

Ovom prigodom javljamo, da se je izabrani privremeni odbor, koji rukovodi akciju s blokovima, konstituirao ovako: Predsjednik i blagajnik g. Slavo Dragić, slušs. fil.; tajnik g. Vladimir Malvić, pravnik; poslovodje gg. pravnici Aleksander Valenteković i Dražen Tomić; blagajnički zamjenik gosp. Ferdo Kuhynka, slušs. fil. Nadzor nad cjelokupnim radom povjeren je gospodi pravnicima: Zdravku Kovačeviću, Franu Ritzu i Mirku Brežanu.

»O.«

Za glagoljicu. Čitamo u »Hrvatskoj«: Kako nije moguće, da se svi svećenici sastaju, nekoliko odaslanika iz pojedinih biskupija, koji su na boljoj prigodi, nakon predhodnih pismenih dogovora, već su ustmeno i pismeno ustanovili osnovu zajedničke predstavke na Sv. Stolicu u poslu glagoljice. U izmjeni misli učestvovala su osobito tri ugledna svećenika iz spljetske jedan iz hvarske, dva iz zadarske i dva iz dubrovačke biskupije.

Stalni smo, da će ovaj epokalni a brzo i bez buke izvedeni dogodjaj, prvi ove vrsti u našoj crkvenoj poviesti, obradovat braću svećenike i narod.

Do malo dana počet će se kupit podpise na predstavku. Odbor zadarski i spljetski našli su način kako će i taj vrlo mučni i dugočasni posao bit valjano izveden po cieloj Dalmaciji u malo dana.

Što ne čini sloga i dobra volja!

Iz Sovinjaka pišu nam 20. t. mj. U br. 19 »Naše Sloge« čitamo pod naslovom »Tuča u Istri«, da je nemila tuča potukla porezne obćine Vrh i Sovinjak, obćina Buzet, te Zdrenj obćina Oprtalj, na po tomu vidimo, da Vaš dopisnik nije bio posve dobro obaviešćen [1].

Da se unapried vinski trgovci nebi u tom smutili i onim stanovnikom to škodilo, molimo Vas gospodine uredniče, da to izpravite kako sliedi:

Dne 27. prošloga maja ta je nesrećna tuča dobro oškodila oko pol porezne obćine Zdrenj; na Buzeščini samo pod kuće Velog Mluna; ostalo do sada Bogu hvala sve čisto, na Vrhu samo malo u selu Dobrova, ali u Sovinjaku, to jest u selih: Beneži, Pračana, Majeri, Brnozi, Sovinjak, Sirotići, Jermanija, Brkani, Polje i Cunjci padala je ona nesretna tuča ništa manje nego 52 časa, i to tako, da je uništila ne samo grozdje ove godine, već i trsje za više godina [2], žita nije ni klasa pustila. Kuruzu (turkinju), krumpir, fažole i druge usjeve potukla je posve u zemlju. Sva ova sela broje 97 obitelji, a sve su danas bez hrane u kući, i na prosjačkoj palici, kako se je osvjedočila dne 5. t. m. posebna komisija na lieu mjesta, kod koje je sudjelovao i c. kr. porezni nadzornik iz Kopra. Strašna tuča nije pustila niti trave na sjenokošah sve je golo kao o Božiću.

Ne znamo jesu li naši koji bili s komisijon u Buzetu, i da li su učinili molbu, da se obustavi ekskekucija za porez za poreznu obćinu Sovinjak.

Ako čim prije ne doskoče dotične oblasti i drugi nam siromahom na pomoć, više njih skapati će od gladi u najboljoj dobi godine.

Sovinjac.

Iz Lošinja javlja nam kotarsko poglavarstvo: Čast je pišućemu naznaniti tomu poštovanomu uredničtvu, da počam od 17. t. mj. pak kroz 14 dana dakle uključivo do 30. lipnja t. g. bit će »izvadci iz platežnih naloga lične dohodarine« (t. j. popis poreznika lične dohodarine) za proejenbeni kotar Lošinj za 1899. god. ovog c. kr. kotarskog poglavarstva izloženi na uvid u uredovnih satovih.

Iz Lipe pišu nam 16. t. mj. Jedan od naših rodoljuba bio je prošloga mjeseca u Voloskom po poslu i to s konji. Vraćajuć se večer kući nedaleko sela Permani sreti kočiju bez konja (automobil) koju tjera elektricitetа, i koja je doluzila iz Jelšana proti Ricci. Čim su konji to strašilo zapazili i štropot doušili, nebijaše sile, koja bi jih mogla zadržati, da nebijahu srećom između dva visoka zida. Gospodar skoči sa voza uhvati čvrsto konje kod glave i jedva ih zadrži dok je ono strašilo od kočije bez konja i osla mimo projurilo.

Srećom što se nisu sretili gdje na otvorenom ili uz kakav prokop, jer se u tom slučaju nebi tu spasio ni gospodar konja ni njegov sin ni konji, koji su napried i natrag skakali kano biesni Mi nemožemo imati ništa proti onakvim kočijam, ali one nebi imale juriti po pogibeljnih cestah, kojimi prolaze neprestano putnici i vozovi.

O glavnom činovniku osjeguravajućeg družtva proti nezgodam u Trstu, koje stoji pod nazorom c. k. vlade, pišu splitskomu »Jedinstvu« odavle koliko sliedi: Sa strane ovdašnje osjeguravaonice radnika proti nezgodam biti će ovih dana izaslan tajnik, da pregleda proračune i druge stvari, koje se tiču rečene osjeguravaonice kod poduzećah, koja se u Dalmaciji nalaze.

Nu ovo pregledanje je po zakonu sasvim opravičeno, samo osoba, koja će ovaj posao vršiti, sumnjiva je, da će raditi, osim službenog naloga, i u smislu talijanske propagande. Kao član i pristaša ovdašnje talijansko-radikalne stranke, je on najveći neprijatelj slavjanstva i pokazao je već mnogo puta svoju protivnost na naš narod.

Kod rečenog zavoda se nalazi od više godina jedan u ovoj struci izkušan činovnik kao nadziratelj, koji bi po pravici ovaj posao imao vršiti; zašto se ne pošalje isti van i to tim više, jerbo je vješt hrvatskome jeziku? taj činovnik bi se mogao sa strankama razumjeti. Primetnuti moram, da je ovaj tajnik — Dr. Ferruccio Cimadori — u najtiesnijem savezu sa ultraradikalci: Venezian, Benussi, Luzzatto, Rasković itd. onda sigurno nećete više dvojiti, da je taj dragi tajnik u političnom pogledu vrlo sumnjiv.

Naputak našim vinogradarom što im je činiti u slučaju kad im tuča trsje pobije ili uniešti.

»Slovenski Gospodar« piše u zadnjem broju o tomu, što je činiti vinogradarom u slučaju kad tuča pobije vinograde, a pošto je već sada takovih slučajeva i u našoj Istri, priobćujemo odnosnim gospodarom sliedeći naputak, kojeg neka se i oni drže:

Ako tuča trsje potuče, valja prije svega čekati 8—14 dana, da se škoda u pravoj mjeri dokaže. Zatim treba sve trte dobro pregledati, te oštro brušenim nožem obrezati, i to:

1. Na pušćenicah ostaviti samo one mladice, na kojih je ostao još koji grozd; takove mladice valja skratiti toliko, koliko treba; najbolje je ako ostanu na mladići tri do četiri lista nad grozdom. Mladice bez grozdja valja posve odrezati.

3. One mladice, koje stoje na šćapu ili palcu, koje daju dakle drvo za buduće pušćenice, palce ili reznike, valja osobito pazljivo obrezati i sačuvati, jer je inače i trgatka (berba) i buduće godine izgubljena.

Ako su takovim mladicam samo vrhunci potučeni, odrežemo toliko, da odstranimo onaj dio, koji je najviše raujem. Za zadnjim listom nalazeću se zaprnicu (zalistnik) pustimo, da raste, jer će taj nadomjestiti potučeni i odrezani vrhunac trsa. Sve ostale zaprnice odšćipnimo za drugim listom, jer moraju na mjesto potučenog lišća da pomažu krignuti drvo. Ako li su te mladice pako tako iztučene, da je jedva donji dio sačuvan, skratimo jih na dva ili tri zdrava oka t. j. na palac ili šćap, tako da brzo i jako potjeraju te pruže takovo drvo, kako n. pr. na zeleno čiepljen trs u prvoj godini.

Kupalište u Crikvenici — u hrvatskom primorju dostao je na javnoj družbi sa svimi zgradami, vrtovi itd. nadvojvodu Josip za 250.000 for.

Kako piše »Hrvatska Sloge« sa Sušaka izraditi će se valjda tramway (konjska ili električna željeznica) iz Rieke do Crikvenice odnosno Novoga. Ta pruga bi išla iz Rieke okolo Martinšćice, u Kostrenu-Bakar-Bukarac-Kraljevicu, pak dalje u Crikvenicu do Novoga.

Novi tunel izpod Trsata. Ovih dana prorovan je novi tunel izpod Trsata sa otvorom kod Pećinah nedaleko Sušaka. Za prorov toga tunela potrošilo se do danas 40.000 kilograma dinamita, a troši se i sada danomice 60 kilog. Radnja potrajati će valjda do jeseni. Kod te radnje dogodila se prošloga petka nesreća. Talijanski radnik Mafraca iz Kalabrije pao je sa 3 i pol metra visoke skele na gradjevni materijal, te se na više mjesta težko ranio.

Uvažen utok oprtaljskih talijanaša. Kako je poznato c. k. namjestničtvo u Trstu bilo je uništilo zadnje obćinske izbore u Oprtlju. Tamošnja talijanaška stranka uložila je utok na upravno sudište u Beču proti ukinutju c. k. namjestničtva. Dne 17. t. mj. razpravljalo je upravno sudište o tom utoku te ga uvažilo dokinuv odluku c. kr. namjestničtva. Tako će stupiti na upravu obćine Oprtalj većina talijanaškog zastupstva, kojeg izbor bijaše po namjestničtvu uništen. Našim rodoljubom na Oprtaljšćini nepreostaje za sada drugo nego da budno paze na djelovanje oprtaljske gospode i da se kroz ove tri godine marljivo pripravljaju za buduće obćinske izbore.

Izlet u Dalmaciju. Hrvatsko planinarsko družtvo iz Zagreba priredjuje dne 3. agusta t. g. izlet iz Rieke posebnim parobrodom u Dalmaciji. Izletnici razgledati će sva važnija mjesta i sve znamenitosti krasne naše Dalmacije. Na povratku na djelovanje oprtaljske gospode i da se kroz ove tri godine marljivo pripravljaju za buduće obćinske izbore. će ploviti će kvarnerskim zaljevom mimo Omišlja pak okolo istarske obale mimo Lovrana, Opatije, Voloskog na Rieku. Prijave izletnika primaju se do 30. julija t. g.

Širenje iredentizma knjigom: Glavna poluga širenju iredentizma u našem Primorju jesu talijanski časopisi i knjige pisane u tom duhu.

Izmedju toliko i toliko knjiga, koje se kod nas bez kazne i bez nadzora prodavaju, evo jedne:

»*Nuovo compendio di geografia. Ad uso delle scuole ginnasiali, normali e terniche, di Eugenio Comba. 1-a ristampa sulla 40-a edizione (1897.) riveduta, Torino. Stamperia Reale 1898*«.

Italija se tu uzimlje baš iredentistički ovim rečima: »Italija je razdieljena politički u tri nejednake države talijanske i u četiri tudjinska posjeda..... Posjedi tudjih država jesu: 1. Trentin i Primorje (Istra, Trst, Gorica — Gradiška) (podložni Austriji).

Prije 1859. Italija je bila razdieljena u osam država talijanskih i u četiri tudjinska posjeda.... Četiri tudjinska posjeda bila su: 1.) Kraljevstvo Lombardsko-Mletačko podložno Austriji ...Trentin, Trst sa Gorieom — Gradiškom i Istrom....

U krajevih podložnih tudjincu oblik (vladavine) je prema evropejskim državam, kojim pripadaju.

Zatim prelazi na obširan opis pojedinih tih krajeva; dakle i talijanskih zemalja, koje pripadaju carstvu Austro-Ugarskom... Primorje ili bolje: Venezia Giulia... ima okolo 300.000 Slavena.

Kod opisa Austro-Ugarske ove se krajeve tekar spominje i veli: »ova talijanska provincija dieli se u tri circola...

Za Kraljičin gradac (Königsgrätz) kaže: glasovit radi velike pobjede, što ju izvojevaše Prusi proti Austrijancem 3. julija 1866. Vis spominje dva puta, jednom baš ostentativno.

Uzoran red na c. kr. pošti u Labinelh kod Vižinade. Pod ovim naslovom a na temelju u onom uredu još danas javno izloženog satnika, na kojem stoji, da se ureduje od 8-12 u jutro; i od 2-6 p. p., pritužio sam se u »N. S.« od 18. p. mj; da se onaj pošte meštar ne drži uredovnih sata. Ovim potvrdjujem svoju pritužbu i dodajem, da nas je bila trojica na pošti u Labinelh dne 15. t. m. kad je ura na zvoniku kazala 5 sati 25 časaka po podne — a ured bio je zatvoren.

G. pošte-meštar Giovanni Voivoda izpravio je ono u »N. S.« od 8. t. m. u smislu, da polag obstojećeg satnika nije bio dužan otvoriti ured; a nije pako naveo uredovne ure novog satnika.

Ako je istina, da je satnik promienjen, moralo se je to oglasom razglasiti u okolici, jer poštni ured u Labincih nije samo za ono selajce već ima još drugih 15 stotina državljana, kojim je onaj ured najbliži i kojim se služe.

Toliko na izpravak g. Voivode i na znanje slav. ravnateljstva c. kr. pošta i brzojava u Trstu.

Zbor duhovne mladeži u Zagrebu javlja nam, da imade na prodaju ove knjige:

»Isus, prijatelj malenih«. Molitvena knjižica za mladež. Posebno izdanje za dječake, posebno za djevojke. Tvrdo vezana u platno 25 nč.; zlatorez 40 nč.

»Sveti križni put«. Molitvenik s pobožnošću sv. križnog puta. Tvrdo vezan u platno 28 nč.; zlatorez 50 nč.

»Mali Goffiné ili Život katoličke crkve«. Tumačenje evangjelja i svetih čina. Tvrdo vezan u platno 80 nč.

Iveković dr. Fr.: »Čitanja i evangjelja za sve nedjelje i praznike Gospodnje i za neke dane svetačke«. Broširana 50 nvč.; tvrdo vezana 75 nč.

»Savijaj drvo dok je mlado«. Pripoviest za mladež sa slikama. Tvrdo vezana 45 nvč.

»Dobri Radojica i zločesti Ivica«. Pripoviest za mladež sa slikom. Tvrdo vezana 30 nč.

»Genoveva«. Pripoviest za matere i djecu. Sa slikom. Tvrdo vezana 25 nvč.; čitava u platno sa zlatorezom 45 nč.

»Ružica Garička i Drveni križ«. Dvie pripoviesti s dvjem slikama. Tvrdo vezana 25 nvč.

»Osveta je moja, ja ću ju vratiti«. Pripoviest za mladež sa slikom. Tvrdo vezana 25 nč.

»Pustinjačka špilja«. Zanimiva pripoviest za mladež i odrasle sa slikom. Tvrdo vezana 20 nč.

»Trideset i jedan dan pred presv. olt. Sakramentom«. Razmišljanja i molitve. Tvrdo vezana 50 nč.

»Svibanjski Ružičnjak«. Molitvena knjiga o Bl. Dj. Mariji. Tvrdo vezana 60 nvč.

Gruber: »Katheheze«. Prvi dio. Broširane 30 nč.

Hammerstein L. O. Isusovac: »Razmatranja (meditacije)« za svaki dan preko crkvene godine u dva sveska sa 1223 str., velika osmina. Preveo s njemačkoga »Zbor«. Broširana oba sveska 3 for., elegantno uvezana u pol kože s crvenim rezom 3 f. 90 nvč.

Marković dr. Ivan: »O evkaristiji«. Ciena 1 for. 50 nč.

Marković dr. Ivan: »Papino poglavarstvo«. Ciena 1 f. 10 nč.

Izlet u Devin priredjuje »Slovanska čitalnica« u Trstu u nedjelju dne 25. t. mj. željeznicom u 2 sata po podne.

»Hrvatski Dom u Vrbniku. Velečg. g. dr. Andrija Štanger odvjetnik, postao je podupirajućim članom uplativ 30 for; V. g. Simun Kv. Kozulić, zastupnik darova istomu družtvu 10 for.

Dočim se odbor srdačno zahvaljuje obojici želi, da bi našli plemenitih nasljednika.

Budući broj „Naše Sloge“ t. j. dne 29. t. mj. (na blagdan sv. Petra i Pavla) neće izaći, kako javljamo na čelu današnjega broja.

---

[1] Nebijaše rečeno, da je dopisnik javio, nego da nam je prijatelj pripovjedao. Op. Ur.

[2] Čitajte naputak, što Vam je činiti sa takovim trsjem. Op. Ured.

Broj 22. U Puli, dne 6. julija 1899. God. XXX.

Oglasi, pripošlane itd. tiskaju i računju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili pošt. nicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Ked naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se nepleća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 821-705.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku. Izključeni su ove godine: 2. novembra i 28. decembra.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata s poštarinom stoji: 5 for. u obće, 2 for. za seljake } na godinu ili for. 2.50, odn. for. 1.— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 5 nč. u Puli, izvan iste 6 nč.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare A. Gabršček (J. Krmpotić i drug.) u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sjećajte se „Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru!

„Naša Sloga" u Puli.

Kako je objavljeno u zadnjem broju, naš će se list od sada tiskati i izdavati u Puli. Stalno je, da će čitatelji pitati, zašto li ta promjena, pak je dužnost uredničtva, da ovom zgodom koju reče, da se nebi možda mutili pojmovi bez potrebe, ni stvaralo Bog zna kakove račune bez razloga. Evo dakle kratko tumačenje:

Trideset je godina, da je „Naša Sloga" počela izlaziti, i to u Trstu. Ona je, poslje službene novine, kojoj se vedri i moći, kako ju je volja, naj starija novina u Primorju. I to nešto vriedi, i dobro je spomenuti, da znaju oni, koji nam predbacuju divljačtvo i nenkost.

Kroz dugi niz godina ovaj su list milovali ljudi, koje danas crna zemlja krije.

Stanovali su većinom u Trstu, a jedan od njih barem često dolazio u Trst. Svojih tiskarnica nismo imali druguda. Naša slovenska braća trebala su i od naše strane pomoći.

Danas tomu nije više tako. Danas ima hrvatskih ljudi od pera i nauke izvan Trsta u drugih mjestih Istre, pak i u samoj Puli. Danas naša braća slovenska u Trstu imaju mnoge svoje uredbe i svoju dnevnu novinu „Edinost", danas imamo i u Puli svoju tiskarnicu.

Što je slovenskoga plemena u Istri bliže Trstu, to će se grijati i nadalje na žarkom traku rodoljublja naše braće u Trstu. Mogli smo dakle mirne duše učiniti tu malu promjenu i prenesti list ovamo u Pulu. Druge promjene neima nikakove. Naš će list i od sada unapred zagovarati pravice hrvatskoga i slovenskoga puka u Istri, a zagovarati će ih slobodno, bez obzira lievo ni desno, postojano bez sustajanja, tvrdim osvjedočenjem, da ovaj narod mora doći do svih svojih prava u političkom, družtvenom i gospodarstvenom smjeru. — Te baš zato, jer je ovo novina namienjena u prvom redu istarskom seljaku i malom obrtniku hrvatskoga jezika, nije joj više ni bilo pravo mjesto u Trstu. Tamo ćemo, ako Bog da i sreća junačka, do koju godinu osnovati veliki list za politiku svega hrvatskog naroda i za trgovačke interese svega juga ove prostrane države, i u Trstu će onakvoj novini biti pravo mjesto.

A za našu, ako i očajnu, ali omeđnjenu borbu za prava naroda u ovoj pokrajini, držali smo, da je zgodnije, da se ovdje namjestimo u Puli. Ceste i željeznice dobro i brzo spajaju Pulu s ostalom Istrom, parobrodi sa kvarnerskimi otoci. Ovdje je hrvatskoga roda i, ostalih Slavena mnogo više, nego li i sami znaju, jer mnogi još spavaju, te jih treba probuditi; ovdje je stožer junačke mornarice našega Cesara i Kralja, koja je puna hrvatske djece, a ta se nesmije tudjiti ni kralju ni domovini i zato ne smije da gubi svoj jezik, to glavno obilježje narodnosti. Ovdje je središte Istre, jer od Herpelja do Pule od prilike toliko je, koliko od Pule do otoka lošinjskih. Ovo je najveći grad Primorja iza Trsta, i podaje neke udobnosti, koje u drugih manjih gradovih zaludu tražiš. Ovdje je narodna priča o Diviću, ovdje okolica naseljena narodom, koj je najčišće očuvao jezik svojih otaca. Evo dosta razloga, da smo, birajući za Trstom, izabrali baš ovaj grad, da iz njega širom Istre dolazi „Naša Sloga".

I premda uprava ove obćine nije naša ni našemu jeziku prijazna, premda smo i ovdje doživili neugodnih dana, kojih nismo zaslužili, mi ćemo se ipak uvjek svojski zauzeti za dobrobit svega grada, komu je sudjeno, da opet postane velik i da usredotoči u sebi sve, što je znamenitijega u Istri bilo u upravi političkoj, bilo u sudbenoj, bilo u autonomnoj. Zauzeti ćemo se s toga, jer smo stalni, da će naša narodna stvar nadvladati i da nikom ne čineći sile, nećemo ni mi uvjek biti potišteni, nego ćemo postati ravnopravni.

Koliko prostor lista dopušta, donašati će pregled svjetskih znamenitijih događaja, a u prvom redu od života hrvatskoga i slovenskoga naroda u drugih zemljah. Posvetiti ćemo i nadalje našu osobitu brigu gospodarstvu u Istri, jer je naš puk žalibože i ne uvjek svojom krivnjom u mnogočem zaostao. Jednom rieči, prosvjetljivati ćemo i nadalje.

Osobnih zadirkivanja nećelimo ni od sada unapred; ali kada bude potrebno baš da se znade, tko je pravi, a tko nije, morati ćemo i po imenu pohvaliti dobroga, a pokuditi slaboga. Nu baš zato, što se tiskano slovo lahko prenese na mnoga i mnoga usta, ništa nam nebi bilo žalnije, nego da nas koji dopisnik hotomice ili nehotice krivo obavjesti o jednom ili drugom čovjeku, bilo javne službe, bilo zasebniku.

I baš zato ponovno preporučamo istinu, golu istinu, jer s njom smo već mnoge zidine provalili i provaliti ćemo jih još, ako se budemo nje držali. Upravljajmo korake naroda na pravi put, kažujmo mu istinu, učimo ga, da čuva svoj narodni život, pak ćemo ga i spasiti za buduća vremena. Bez puta se ncide, bez istine se nezna, bez života se neživе.

Tim kratkim uvodom pozdravljamo iz Pule sve naše čitatelje, a osobito one od ovdje i od okolice, koji će od sada „Našu Slogu" sve jače privijati na svoje srce, jer će jim rasti baš medju njima, kao mila sestra medju dva brata Jaksića, što jih spominje narodna pjesma, ovuda još budna i krepka!

A sada braćo: Bog i Hrvati!

Uredničtvo.

I svetce nam gone!

Svete uspomene papa Pio IX., uzveličav blagdan sv. Cirila i Metoda, uzveličao je i slavlje, koje se je i god. 1863. po svih slavenskih zemljah slavilo na tisućgodišnju uspomenu dolazka medju Slavene prvih blagovjestnika njihovih. Njegov nasljednik na Petrovoj stolici, sada slavno vladajući papa Lav XIII. uveo je godine 1880 štovanje i čašćenje svete solunske braće u svu katoličku crkvu i medju sve katoličke narode, čime je povećao ono slavje. On je podno time sveobće znamenovanje onim načelom, koja su sv. Ciril i Metod zastupali.

Glasovitom okružnicom pape Lava XIII. „Grande munus" (veliki nalog), kojom bijaše uzvelićan blagdan sv. Cirila i Metoda, i koja je izašla upravo na tisućgodišnju uspomenu poslanice pape Ivana VIII., kojom je ovaj porabu slavenskoga jezika u crkvi svečano potvrdio, hotio je sv. otac jasno i glasno dokazati, da on želi štititi i štovati povlastice katoličkih Slavena i da je hoće postaviti pod zaštitu svete stolice.

Sveti otac Lav XIII. priznao je onom okružnicom neizmjerne zasluge Slavena za kršćanstvo i za prosvjetu, te im je podao novi dokaz svoje ljubavi i naklonosti i time, što je dne 5. julija 1881. posvetio oltar sv. Cirila i Metoda u crkvi sv. Klementa u Rimu, gdje je taj obretnik slavenskoga pisma i osnovatelj slavenske književnosti sahranjen. Onom prigodom sakupio je sv. otac okolo sebe množtvo svoje slavenske djece, koja su mu podastrla smjernu izjavu sinovlje odanosti, te iskrene zahvalnosti. Pod zaštitom poglavice apoštolskoga, sv. Petra i uz blagoslov velikoga pape Lava XIII. združeni slavenski hodočastnici pomoliše se na grobu prvoga prosvjetitelja svega slavenskoga plemena.

Po naredbi sv. otca pape Lava XIII. častila se dne 5. julija 1881. prvi put po svem katoličkom svietu blažena uspomena svete braće Cirila i Metoda, koji su hiljadu godina nazad neizmjernim trudom i uz silne zaprieke obratili naše pradjedove na katoličku vjeru. Osim toga preveli su nam oni sv. pismo na naš jezik i tim postavili temelj našemu vječnomu spasenju i vremenitomu napredku i blagostanju. Od tada slavilo se i častilo od ljeta do ljeta blagdan naših svetih blagovjestnika dne 5. julija po čitavom katoličkom svietu. Od toda pronosilo se svake godine 5. julija po svem svietu naše slavensko ime i orila se slava na čast svetih apoštola slavenskih. Taj dan, premda nije blagdan zapovjedani nego samo u Moravskoj, gdje je sv. Metod preminuo izručiv svoju svetu dušu Svevišnjemu, našlo je svako slavensko bogoljubno srce način, kojim se je odužilo Bogu na daru sv. vjere, a sv. Cirilu i Metodu za sve ostale blagodati, koje od njih primismo.

U ovom listu pozivalo se je svake godine bogoljubno naše občinstvo, da izkaže njim blagovjestnikom počast i zahvalnost u predvečer njihova blagdana s time, da pali narodne kresove po humcih i brdinah, a na sam blagdan, da pohrli mnogobrojno u hramove božje, i da se tuj pomoli sv. braći za sve naše duševne i tjelesne potrebe.

Naše rodoljubno i požrtvovno svećenstvo sakupljalo je dne 5. julija svake godine sve to više pobožnoga pučanstva u župnih i kapelanskih crkvah, te mu tuj tumačilo život i djelovanje sv. slavenskih apoštola. Dne 5. julija slavio je dakle po naredbi sv. otca sav katolički svjet blagdan sv. Cirila i Metoda po crkvenom propisu, nu katolici Slaveni slavili ga i napose kano blagdan njihovih prosvjetitelja.

Tako bijaše sve do ljetos, ali od sada napried nesmije više tako biti. Protivnici Slavenstva zaboli su i u taj čisto vjerski posao svoje nečiste prste. Evo kako:

U zadnjem broju ovoga lista priobćili smo iz jednog hrvatskog lista iz Dalmacije viest o posjetu zadarskoga nadbiskupa Rajčevića kod sv. Stolice u Rimu. Ondje bje očito naglašeno, da radi poslanik kod Vatikana sve moguće, da se ta naša višestoljetna povlastica i njom stečeno pravo, da rabimo naš drevni jezik, posvećenu glagolicu u crkvenom bogoslužju, ukinulo. Svemoguća diplomacija kao da neima prečega posla nego da zadovolji protivnikom crkve i Slavena, koji posliedњi sačinjavaju većinu obitavateljstva Austro-Ugarske. Našim dušmanom biva sve zazorno i mrzko, što spaja Slavene Austro-Ugarske u jedno bratimsko kolo. Zazorno im bijaše i to, što su svi katolički Slaveni dne 5. julija svake godine slavili blagdan svojih apoštola sv. Cirila i Metoda, koji blagdan je podigao Lav XIII. na stupanj, što ga crkva zove latinskim nazivom „duplex".

Protivnici katoličkih Slavena nisu mirovali u Rimu dok nisu izposlovali od „Zbora za crkvene obrede", da se dan 5. julija opredieli za koga drugoga svetca i da se blagdan naših apoštola baci na koji drugi dan u godini polag toga, kako se nadje za njih u koledaru pojedinih biskupija mjesta. Blagdan taj neima dakle od sada više biti 5. julija za sav katolički svjet, dapače niti za katoličke Slavene, jer čitamo, da će ga primjerice častiti u trščan-sko-koparskoj biskupiji dne 11. septembra, u ljubljanskoj 7. junija itd.

Na dan 5. julija, koji bijaše do sada posvećen sv. Cirilu i Metodu, postavili su blagdan sv. Antona Mariju Zaccaria, bivšeg talijanskog franjevca

Koli blagdan sv. Cirila i Metoda toli onaj sv. Antona M. Zaccaria jesu jednakoga stupnja, pak mislimo, da „Zbor za crkvene obrede" nije smio nikako dati prvenstvo sv. Antonu i potisnuti naše sv. apoštole natrag kao ..... Istina je doduše, da je sv. Anton u slavi nebeskoj kao što su i sv. Ciril i Metod, nu na zemlji on neima ipak one važnosti, kao što je imadu slavenski apoštoli. On je živio za sebe i za svoju okolinu, te je njegovo djelovanje služilo ponajviše samo njemu i njegovoj okolini na spas, dočim su slavenski blagovjestnici od Kerzonesa kroz balkanski poluotok i staru Panoniju do Višegrada sa tielom sv. Klementa pape do Rima milijuna slavenskih plemena doveli. Tà sam sv. otac u rečenoj okružnici izričito kaže: Što je Englezkoj sv Agustin, Njemačkoj sv. Bonifacij, to su slavenskim narodom sv. braća Ciril i Metod. Radi toga je neumrle uspomene Pio IX. dopustio god. 1863. Čehom, Moravcem i Hrvatom, kod kojih bijaše običaj, da su dne 9. marča slavili sv. Cirila i Metoda, da se taj dan proslave prenese na 5. julija. Naši blagovjestnici imadu neizmjernu zaslugu za duševni spas i tjelesno dobro onih naroda, medju kojimi su sv. vjeru propovjedali i širili — pa ipak im se neda ni sada mira! Njih, odnosno njihov blagdan goni se u koledaru, jer treba dati mjesto drugomu i jer su to zahtjevali protivnici Slavena i dvojbeni prijatelji sv. vjere.

Mi žalimo duboko, da je sv. „Zbor za crkvene obrede“ ovako nasjeo protivnikom katoličkih Slavena, za koje se je još nedavno govorilo, da uživaju posebne obzire sv. Stolice. Naša kratka pamet nemože nikako dokučiti, koji li je mogao biti razlog, da su morali naši apostoli odstupiti dan 5. julija talijanskomu svetcu. Nevjerujemo, da su u Rimu već zaboravili na zasluge sv. Cirila i Metoda za sv. vjeru, kao što se je zaboravilo na potoke krvi, koju su naši pradjedovi prolieli za krst častni. Dvojimo jako, da će ova dvojakamjera još čvršće privezati katoličke Slovene Rimu.

DOPISI.

Iz Kastva, 2. julija 1899. (Sjednica obć. zastupstva. — Odlučan glas proti diobi obćine. — Prosvjed proti talijanskoj gimnaziji u Pazinu. — Obćinski izbori.) — Naše obćinsko zastupstvo imalo je jučer sjednicu. Sa glavarom bilo je prisutno 26 zastupnika. Dvojica su izpričali svoju odsutnost, a dvojica su se valjda stidila doći. Sjednica je trajala od prije desete u jutro do blizu treće po podne nepretrgnuto. Razpravljalo se je kao uvjek trizno, mučevno. Razpravljalo se je mnogo stvari. Najznamenitija je svakako ona ticuća se diobe obćine. Glas, da su Talijani napravili zakonsku osnovu, da se obćina razdieli u tri obćine, uzbunilo je pučanstvo Kastavšćine i pridruženih joj obćina. Po svih županijah čulo se je glasova ogorčenja. Da nije bilo trieznijih medju njimi, bilo bi stalno nastalo ozbiljnih nereda. Umirili su se ponješkle, kad njim se je reklo, da ono, što su Talijani predložili, nije još zakon, da ima još svoju reći c. kr. vlada i Njegovo Veličanstvo, a da može i puk izraziti svoju volju i želju. I puk ju izrekao. Talijani su rekli, da njim je došlo nekoliko stotina podpisa iz njekih županija za dieljenje. Na obćinsko glavarstvo došli su prosvjedi i molbe proti dieljenju iz svih županija sa blizu dvie tisuće podpisa. Prosvjeduju proti dielitbi obćine, koju hoće Talijani da oslabe i osiromaše, i mole glavarstvo, da učini sve moguće korake, da se obćinu nerazdieli. Obćinsko glavarstvo izručilo je to obć. odboru; taj je usvojio prosvjede i molbe, i ostavio da zastupstvo u stvari odluči. I zastupstvo je reklo svoju. Reklo ju trieznu, ali odlučno i jednoglasno. Ostalo je vjerno predstavnikom kastavske obćine iz godine 1819., 1880. i 1897. Izreklo se je kao i oni odrješito proti diobi. Prosvjedovalo je proti zakonskoj osnovi, prihvaćenoj od Talijana i talijanaša dne 2. junija tekuće godine. Izreklo je svoju stalnu volju i vruću želju, da se obćina nedieli. Naložilo je obćinskom glavarstvu, da učini predstavku na c. kr. vladu, da ju pošalje na razne c. kr. oblasti, u kojoj nek jih umoli, da rečene pogubonosne osnove Talijana nepodnesu na potvrdu Njeg. Veličanstva, koje stalno neće, da se nanaša škoda i uništuje obćinu i obćinare. Odnosni predlog je temeljito pismeno obrazložen. Razni zastupnici govorili su pri tom, i svi su izrazivali tvrdo uvjerenje svoje i po njih zastupanih obćinara, ogromne većine pučanstva, svih osim na razne načine zavadjanih i varanih. I iz prosvjeda i molba vidilo se je, kako se je puk varalo, kad se je sabiralo podpise za diobu. Njekim županijam obećivalo se je ciele obćinske šume, drugim da će se i njim komadić dati; Bergujcem se je reklo, da podpišu za vlastitu upravu. Njekim se je novce pošiljalo, drugim obećivalo. Svim se je reklo, da jih dioba nebi ništa stojala. Obćinsko je zastupstvo sa svojom odlukom bezuvjetno protivno dielitbi imovne obćine kastavske. Ono je mnienja, da bi dapače škodljivo bilo za iste pridružene obćine Klana, Lisac, Studenu i Škabnicu, kad bi se od kastavske obćine odielilo, a ustrojile u svoju vlastitu obćinu. Ali ono njim se neće naniećati. Ako se c. kr. vlada uvjeri, da je većina tamošnjih porezovnika za vlastitu obćinu, onda obćinsko zastupstvo neima ništa proti tomu, da se jih odieli od kastavske mjestne obćine. Obćinsko zastupstvo izreklo je glede Bergúda, da mu je uvjek slobodno imati svoju upravu, dakako pod uvjeti u zakonu ustanovljenim. Ako to hoće Bergujci, njih velika većina, slobodno njim.

Svi znadu, da hoće Talijani, da naprte Istri kakvih 20.000 forinti godišnjih troškova za posve nepotrebnu talijansku gimnaziju u Pazinu. Kad ljudi našega jezika pitaju kakvu školu, onda slavna junta nešina novaca, onda hoće, da nametiju školske takse. A sada imade za prkos 20 hiljada forinti, kojim bi se lahko uzdržavale 40 prepotrebnih i u zakonu odredjenih pučkih škola. Pošto taj trošak tišti svakoga porezovnika u Istri, to se je već u sjednici obćinskoga odbora govorilo o tom. Zastupstvo pak prosvjedovalo je proti tom trošku, dostojno i odrešito. (Žalimo, da toga prosvjeda u ovom broju nemožemo tiskati. I druge naše obćine morale bi prosvjedovati proti onomu nepotrebnomu trošku. Ured.)

Jedan obćinski zastupnik i savjetnik potaknuo je pitanje, zašto se izbori obć. zastupstva već obavili nisu? To pitanje začudilo je sve zastupnike, i stalno bi bio koji zastupnik jako rezko odgovorio, da se nije odmah oglasio gospodin glavar. Poznato je svim, da se je obćinsko glavarstvo na dobu pobrinulo za izpis listina kod c. k. poreznoga ureda; da se toga izpisa nije moglo dobiti, jer još nebijaše uredjena lična dohodarina; da se je obć. glavarstvo dalo na uredjenje listina, čim je dobilo izpis; da su pako reklami sa stanovite strane, velikom većinom posve neopravdani, ukrali mnogo vremena te da je sa iste strane bio učinjen utok na c. kr. kotarsko glavarstvo i da taj utok sada tamo leži. Neki ljudi da vele, da će biti taj utok tada riešen, kad bude Krstić htio: Vidit ćemo. Za sada se zna, da na obć. glavarstvu niti zastupstvu neima krivnje, što se izbori već neobaviše.

Sa otoka Krka. Krčko učiteljsko družtvo držalo je dne 17. maja t. g. svoju redovitu IX. skupštinu u mjestu Dobrinju, koja je bila tako dobro posjećena, kao što još nijedna do sada. Izmed ostalih bio je na skupštini i gosp. nadzornik P. Skopinić, dva gosta iz Lošinja i mjestno svećenstvo.

Skupština započela je u 10 sati u školi sa praktičnim predavanjem o cjepljenju američke loze u zeleno učenicima VI. školske godine, kojeg je držao mjestni učitelj g. I. Mahulja. Kao što se isti izpričavao, predavanje se imalo obaviti u školskom vrtu, nu poradi velike topline i odaljenosti školskog vrta, odabralo se školu, donesav potrebite loze. Pošto bijahu poslje predavanja djeca odpuštena, preslo se na kritiku predavanja, pri kojoj je bilo učitelju izraženo obće priznanje. Obavilo se zatim druge točke dnevnog reda, kao pozdrav predsjednika, izvješće delegata o glavnoj skupštini „Zaveze slovenskih i istarsko-hrvatskih učiteljskih družtava“, izvješće tajnika-blagajnika itd. Zanimivo je bilo i teoretičko predavanje gospodje Dragice Fučić o važnosti pletenja u pučkoj školi. Napokon podneslo se i nekoliko važnijih predloga, te se skupština sa zaključnim govorom gosp. predsjednika A. Fučića na 1 sat popodne svršila.

Poslje skupštine bio je skupni objed kod mjestnog učitelja, pri kojem se izreklo liepih nazdravica, a sjetilo se i družine sv. Cirila i Metoda su izžrebanjem jedne jagode, koju je donesao g. župe-upravitelj Trinajstić iz svoga vrta i za koju je uniišto 14 kruna i 80 hel. Pod večer se gospoda razišla svojim kućam, ponesav ugodnu uspomenu na sretno i veselo sprovedenom danu, da se do godine opet sakupe na ubavom Puntu. Dao Bog, bilo i to sretno!

Politički pregled.

U Puli, dne 5. julija.

Austrija. — Službeni list bečke vlade „Wiener Zeitung“ doniela je carsku naredbu, kojom se na temelju § 14. ustava opunomoćuje vlada, da utjeruje i nadalje porez i pristojbe, te da se brine i nadalje za financijalnu upravu države do konca ove godine. — Slavenske novine pišu o zlovolji hrvatsko-slovenskih zastupnika sbog favoriziranja talijanskoga življa u Primorju i priznavaju, da nam Thunovo ministarstvo čini nepravdu. Obećavaju odlučnu podporu ciele desnice bečkog parlamenta. — Nakon 30-godišnje žestoke borbe pobiedili su Slovenci kod izbora kotarskoga zastupstva u Brežcih, i to u veleposjedničkoj skupini. Tom pobjedom osigurali su si Slovenci većinu u kotarskom zastupstvu. Čestitamo!

Belgija. — Da se ministarstvo uzdrži na vladi, htjelo je promjeniti izborni red. (Kao što u Istri ciepaju obćine, da se uzdrži talijanstvo. Op. slagara). Radi toga se narod pobunio i u velikim gradovima: Bruselju, Liežu itd. prolievala se krv. Ministarstvo je bilo prisiljeno popustiti samosviestnom narodu i povući zakon o promjeni izbornog reda.

Francuzka. — Kapetan Dreyfus, koji je bio odsudjen radi izdajstva na doživotno progonstvo, povratio se nakon 4-godišnjeg boravka sa djavolskog otoka u tihom oceanu, opet u Francezku, gdje će mu se opet suditi. Ulivanje je, da će novim sudačkim pravorieckom biti utišane strasti i povraćen mir toj plemenitoj zemlji. — U franc. Nici, na granici Italije, uhvatili su talijanskoga generala Gi-letta, kad je ogledavao franc. utvrde, i osudiše ga na višegodišnji zatvor i veliku novčanu globu. (Kod nas bi takove špijune muzikom pozdravljali Op. slagara).

Rusija. — Ruskomu caru Nikoli porodila je supruga treću kćerku, koju krstiše Marijom. — Uvažene ruske novine pišu, da sporazum Rusije sa Austrijom glede Balkana nije pretrgnut.

Italija. — Usljed kraljeva dekreta sužena je sloboda tiska, govora i sastajanja u Italiji. Kad je većina parlamenta htjela taj zakon odbiti, zapriečila je glasovanje manjina silom tako, da su se tukli zastupnici medju sobom te su i liečnici morali priteći na pomoć i vidati rane. — U Napulju se sada vodi sudbena razprava proti sukrivcima anarhista Acciarita, koji su htjeli ubiti talijanskog kralja Umberta. Kad su htjeli svoga, da što bi istom drugoga; kud su kod svoje kuće tukovi, nije se čuditi njihovomu ponašanju s ove strane granice.

Španjolska. — U Barceloni, Valenciji i nekim drugim gradovima nastali su nemiri te se je i krv prolievala. Bilo je više ranjenih i mrtvih.

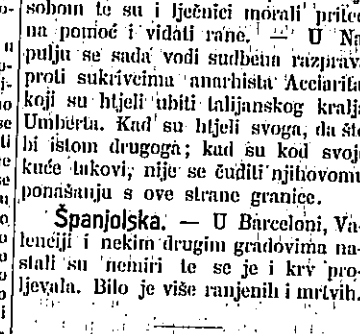

Franina i Jurina.

Franina (Jurini):

Zakantajmo mi dva,
Malo dobre volje,
Pak neka se jade,
Ki od nas govore.
Neka živе „Naša Sloga“,
Svaki Hrvat prav,
Svaki sinak roda svoga
Neka bude zdrav!

Jurina (Franini) još jednu:

Zapivajmo mi dva
Prvi put iz Pulja,
Da je svaki onaj
Kukavac i hulja,
Koj se svoga srami
Jezika i roda,
Koj neznade više,
Da krv nije voda!

Domaće i razne viesti.

Otvaramo predbrojbu za drugo polječe lista „Naša Sloga“.

Zadaća „Naše Sloge“ i njezino djelovanje kroz 30 prošlih godina, dobro su znani svemu hrvatskomu narodu.

Molimo sve rodoljube, da predplatom priskoče u pomoć našemu radu, a zaostale dužnike, da izpune svoju dužnost.

Šaljući novce, neka se uviek naznači, zašto se šalje, da li za družbu sv. Cirila i Metoda, za Bratovšćinu, oglase ili predbrojbu; u posljednjem slučaju i za koliko vremena.

Imenovanja. — Ravnateljem c. k. više gimnazije u Puli, imenovan je g. Petar Marešch, dosadašnji ravnatelj u Beču.

Ravnateljem talijanske gimnazije u Pazinu imenovan je g. Silvio Mitis, rodom sa otoka Krka, dosada profesor u Italiji. Talijanske novine ističu, da ima svoje imenovanje zahvaliti poznavanju njemačkoga i hrvatskoga jezika. Tim su sami dokazali, da je sve laž što pišu o talijanstvu Istre. Talijanstvo Istre valja da nekud silno hramlje, kad je i ravnatelju vazikan talijanske gimnazije u Pazinu potrelia, da znade hrvatski jezik.

Kardinal Jakob Missia. Iz Beča pišu nam 29. junija: Dne 28. pr. mj. obavila se u carskom dvoru riedka svečanost. Mjesto oboljeloga cara i kralja, je položi-nainc nadvojvoda Fran Ferdinand novoimenovanomu kardinalu dru. Jakovu Missia, knezu-nadbiskupu goričkomu kardinalski kapicu.

Svečanosti prisustvovali su osim drugih i nadvojvodkinja Marija Josipa, ministar za izvanjske poslove grof Goluchowski, ministar predsjednik grof Thun, papini odaslanici Pecci i Celli te više ministara, viši kler i drugih dostojanstvenika.

Zaštitnika primorskih Talijana, apostolskoga nuncija Taliani-a ne bijaše kod te svečanosti, jer leži težko bolestan. Istoga dana poslije podne u 5 sati bijaše u carskom dvoru na čast novomu kardinalu i papinim odaslanikom svečana gostba, kojoj je mjesto cara i kralja, prisustvovao nadvojvoda Fran Ferdinand. Pozvani bijahu kano i u jutro ministri, dvorski dostojanstvenici, zastupnici višeg klera itd.

Papine odaslanike grofa Pecci-a i monsignora Celli-a primio je car i kralj istoga dana u audienciju, i to u ljetnom dvoru Schönbrunu, kraj Beča. Grof Pecci, neljak sv. otca pape Lava XIII. izručio je caru i kralju vlastoručno pismo sv. otca. Naš vladar primio je vrlo ljubeznivo papine odaslanike, te se potanko dao obaviestiti o zdravlju i stanju sv. otca.

† **Dr. Fran P. grof Schönborn.** Dne 25. junija preminuo je nakon kratke ali težke bolesti providjen sv. otajstvi uzoriti gosp. kardinal, nadbiskup pražki, primas kraljevine češke, dr. Fran de Paula grof Schönborn u Falknovu, gdje je dielio sv. potvrdu. Pokojni kardinal Schönborn rodio se u god. 1844. u Pragu, gdje je svršio srednje i visoke škole sa odličnim uspjehom.

God. 1866. sudjelovao je kao konjanički častnik u bilkah kod Náchoda i Kraljevagradca proti Niemcem. Grozote te vojne reć bi da ga skloniše na to, da se odreče svieta te se posveti svećeničkomu stališu. Kao potomak stare češke obitelji i kao muž izvanrednih vrlina napredovao je naglo u časti. Već ga vidimo g. 1883. biskupom na Budjejovicah, god. 1885. nadbiskupom, a g. 1889. kardinalom. Za pokojnikom žali sav češki narod bez razlike stranaka. Vječni mu pokoj!

Blagdan svetih slavenskih apostola, svete braće Cirila i Metoda slavili će se ljetos dne 7. julija. Na drugom mjestu govorimo obširnije o tomu, kako i zašto se je preneslo blagdan svetih naših apostola. Ovdje hoćemo samo, da preporučimo našemu puku da svečano proslavi taj blagdan, da se uteče Svevišnjemu i k našim blagovieslnikom vrućom molitvom za sve naše duševne i tjelesne potrebe. U predvečer toga blagdana, t. j. svake godine dne 6. julija na večer neka se pali na čast slavenskih apostola kresove, da pokažemo tako i vanjskim načinom koliko ljubimo i častimo svetu braću, koji su prvi donieli svietlo istine medju naše pradjedove. Taj krasni običaj nesmije, da se zatare ni-kada više.

O prilici blagdana svetih slavenskih apostola svete braće Cirila i Metoda, koj slavi ljetos katolička crkva dne 7. julija, preporučamo našim rodoljubom širom Istre, da se sjete tom prigodom naše plemenite družbe, koja se nalazi pod zaštitom tih slavenskih blagovieslnika. Bolje se nemožemo dostа odužiti svetim našim apostolom nego li tim, da se mi njihov blagdan kojima utečemo iskrenom molitvom i da štite i brane našu plemenitu družbu i da toj družbi svaki po svojoj mogućnosti doprinesemo svoj milodar. Ako ikada, to nam treba sada izvanredne požrtvovnosti.

ako hoćemo, da se održimo u borbi za obstanak proti ljutom neprijatelju. Sjetite se dakle rodoljubi oblutinih milodari naše plemenite družbe sv. Cirila i Metoda.

Potvrdjen zakon. N. V. cesar sankcionirao je zakon, kojim se dozvoljava zajam od for. 700 tisuća, za gradnju železnice Trst-Poreč-Kanfanar.

I Hrvati su ovdje, gospodo Latini! Talijanske novine napadaju poštanskog kontrolora g. Bartola Marjanovića u Puli jerbo da ima izgleda postati nadkontrolorom, a da nezna talijanski. Koliko je u tomu istine, neznamo, to će znat njegovi starješine, a ovi su ga valjda pripoznali vriednim, kad mu misle povjeriti tu službu.

U pitanju činovničke službe i promocija mi neutičemo. Nama su svi carski činovnici jednaki kad savjestno vrše svoju službu i poštuju naš jezik.

Nu u pogledu popunjenja mjesta nadkontrolora c. kr. pošte u Puli moramo odlučno iskati, da na to mjesto dodje čovjek, koji poznade hrvatski u pismu i govoru, pa neka se zvao Petar ili Pavao.

Poštanski ured u Puli prepun je činovnika, koji neznaju ni rieči hrvatski, i zato se nitko ne brine. Dočim jedan cigli činovnik, gosp. Stein, koji nije dovoljno poznavao talijanskoga jezika, bio je premješten, i tom zgodom mu je ravnatelj g. Felicetti kazao, da svaki činovnik u Puli mora znati talijanski.

Molimo g. ravnatelja Felicetti-a, da tu istu revnost pokaže i prama činovnicima, koji neznaju hrvatski, a ih je mnoštvo.

— Što rekosmo gori glede c. kr. pošte, vriedi za sve c. kr. ureda u Puli u obće, a napose za naše kotarsko glavarstvo, koje će biti sigurno u neprilici radi cenzora „Naše Sloge“; odnosno će se morati uticati za prevode ljudima, koji dvojbeno poznavaju hrvatski jezik ili pako takovima, koji preziru nas i naš hrvatski jezik. Posljednji sigurno neće biti nepristrani. —

Za sada želimo, da zaposjedne cenzorsko mjesto kod c. kr. glavarstva osoba, koja ne samo da je za to usposobljena te temeljito poznaje hrvatski jezik, nego takodjer da nije protivna Hrvatom! Pametni nas razumiju!

Priprave za hrvatsku gimnaziju u Pazinu. Za koji dan uzsliedit će imenovanje ravnatelja i jednoga profesora za I. razred hrvatske gimnazije u Pazinu, koji će se otvoriti početkom budućé školske godine. Pošto se približava, konac školske godine na pučkih školah, preporučamo vrućе gg. učiteljem i svećenstvu, da bi se na vrieme zauzeli za to, da odaberu i opredjele one djake, koji su svršili pučku školu i koji su sposobni za daljnu naukú! U svakoj školi imade talentiranih djećaka, koje bi valjalo pod konac godine i u praznicih pripraviti, da budu mogli u gimnaziji napredovati. Na posao dakle gg. učitelji i gg. svećenici još ovo par mjesec što nas diele do otvorenja I. razreda naše gimnazije. Ova preporuka vriedi za sve naše pučke škole i za sve kotare Istre.

Hrvatska pobjeda u Višnjanu. Dne 28. junija obavili se naknadni izbori u I. tjelu za občinsko zastupstvo u Višnjanu. Izbor za ovo tjelo bijaše naime na zahtjev talijanskih talijanaša uništen i novi izbor tiečen. Za taj izbor pripravljali se talijanaši svimi poznatimi u Istri nepoštenimi sredstvi. Ta sredstva nepomogoše im ovoga puta. Oni će sada vikati i psovati kano i obično, kad im se na rep stane. Vidjet ćemo, hoće li im to i ovaj put pomoći. (Upozorujemo čitatelje na posebni dopis iz Višnjana, tiskan u prilogu.)

Talijanska bezobraznost. — Pisu nam iz Sv. Petra u Šumi: „Na Petrovo dolazi godimice amo mnogo naroda iz okolice. Ove godine bilo medju ostalima takodjer družtvance tobožnjih Talijana iz Kanfanara i Žminja, koje je imalo sobom nekoga mladića iz Kanfanara sa harmonikom. Da bi bio dotičnik igrao samo nedužne komade, prosto mu; ali usudio se, u ovo izključivo hrvatskom selu, toli u vrtu trgovca i krčmara Giorgisa, koji na kolodvoru zaigrati ona zloglasnu: „Lasse pur che i canti“ itd. Pošto je spomenuto društvance pri tom pomoglo pjevati i demonstrativno povladjivalo, sliedi, da je bilo sa dotičnikom sve dogovoreno ili bar, da je ugadjalo njegovoj pratnji. Samo trieznijim, koji su sa prezirom morali slušati ovaj infamni čin, mora da se dotičnik zahvali, što nije došlo do reakcije. Ali što nije danas, lahko bude sutra. Stoga upozorujemo onoga i one, kojih se tiče, neka ne tjeraju mak na konac; inače će se kajati, ali prekasno. Nu što je najgore: bila da su umješana i, kako se uvjerava, branila da su dotičnu pjesmu izvodjer dva željeznička službenika. Neka se i oni paze“.

Talijančenje crkve. Pred malo vremena priobćili smo viest iz Pazina, kako se u onu župnu crkvu postepeno i sistematično uvadja talijanština. Nekoga je htio navedeni u podkriepu čin izpraviti, ali ga nije nego potvrdio. Evo sada drugog dokaza, kako se dojmila naša opomena nadležne činbenike.

Stari je običaj u Pazinu, da se svake subote za podne moli ruzarij hrvatskim jezikom. Zadnjih dvih subota zaporedoma je gosp. prošt pazinski Orbanić jednostavno zamjenio hrvatski ruzarij sa talijanskim.

Moramo smatrati, da je to učinjeno uz znanje i privolu biskupskog ordinarijata, jer inače nevjerujemo, da bi se pomenuti gosp. prošt i župnik bio drznuo na to novotariju.

Bilo kako mu drago, znamo da će se tim postupkom ugoditi pazinskoj gospodi i vragu, ali nipošto Bogu i ogromnoj većini župljana, od kojih se već mnogi iz javiše, da takvoj crkvi već pristupit neće, veleć, da Bog će čuti vapaje Hrvata i pod vedrim nebom.

Koliko se istarski Talijani brinu za gospodarski napredak talijanskih seljaka. Opetovano bilo je rečeno i dokazano u ovom listu i u istarskom saboru, da se talijanska gospoda Istre nimalo ne brinu ni za materijalni ili gospodarstveni napredak talijanskih seljaka ili kopača Istre, a tim dakako još manje ili dapače nimalo za boljak i napredak hrvatskog ili slovenskog seljaka. Dokaze tomu nalazimo u radu ili bolje neradu kotarskih gospodarskih zadruga, koje se nalaze u talijanskih rukuh. Od 12 ili 13 kotarskih gospodarskih zadruga, kojimi upravljaju naši narodni protivnici, postoji većina njih samo po imenu. Niti saziva sjednice ili skupštine, niti polaže računa, niti sastavljaju proračuna, nekoje dapače ne potroše niti ono malo podpore, što im ju država, odnosno pokrajina podieljuje.

Primjer talijanskog nemara za napredak gospodarstva u Istri, pruža nam medju ostalimi i kotarska gospodarska zadruga u Piranu — u toj tvrdji, u toj republici talijanskoj. Tamo bijaše ovih dana sazvana glavna skupština i članova i redovne zadruge; pak znate li, što se je dogodilo? Na skupštinu ne dodjoše ni svi odbornici, a članova toliko malo, da se skupština nije mogla ni obdržavati. Sada prispodobite glavne skupštine onih zadruga, kojimi upravljaju Hrvati i Slovenci, pak recite po duši, gdje je mar i ljubav za rad i napredak, a gdje je nemar i nehaj. Na glavne skupštine naših zadruga u Kriku, Kastvu, Voloskom, Podgradu, Buzetu itd. dolazi po više stotina članova, a ovdje na skupštinu i zaboravlja narod, koji je usisao sve svjetsku kulturu i koji je pozvan, da preobrazi sav svieć, ne dolazi ni toliko članova, da bi se ista zakonito obdržavati mogla. Članovi nižih zadruga moraju daleko po jedan, dva i više sati na skupštine, pak se ih nabere toliko, da nemogu često ni u najveću dvoranu, a u glasovitom Piranu — gdje su svi jedna obitelj — kako reče slavni Fragiacomo — taj se ne može sakupiti začica članova, da bi uzmogli obdržavati glavnu skupštinu. A ti nemarnici i nehajnici imadu još obraza krstiti nas divljacima ili barbarima!

„Podrobno o tom čitati je u listu Osservatore Triestino“ je zaglavak službenog razpisa natječaja za učiteljska mjesta u koparskom kotaru, kojega donašamo na zadnjoj stranici. Mi pitamo u interesu samih natjecatelja, zašto se podrobnosti nepriobće odmah i u n. p. u našem listu, da nemoradu učitelji tražiti ili naručivati si službeni list. A ako ga i slučajno i dobiju, tada nerazumiju, što je tiskano, jer je hrvatski ili slovenski oglas tako pogrešno tiskan, da je upravo sramota ne samo za sam službeni list, nego i za nas, kada se takove stilistički i tiskarski pogrešne oglase tiska.

Iz Materade (občina Umag) pisu „Edinosti“, da se u tamošnjoj talijanskoj školi za hrvatsku djecu podučuje i vjeronauk u talijanskom jeziku, što je u očitoj protimbi sa naredbom c. kr. namj. dd. 15. maja 1885. Na taj nered — najblaže rečeno — upozorujemo presv. g. biskupa, koji pozna dobro tamošnje narodnostne odnošaje i koji nebi smio dopustiti, da se božji i ljudski zakoni ovako gaze.

Veliki oltar u Dobrinju. Pošto je bio u župnoj crkvi dobrinjskoj veliki oltar od drva već prilično star, to je g. župeupravitelj Trinajstić odmah iza svoga dolazka lanjske godine naručio novoga iz mramora kod g. Jurinovića, klesara u Baški. Puk, koji najvoli starinu, nekako je nepovjerljivo o tom oltaru govorio, nu ove dane, kad se oltar postavio na mjesto, obći je glas bio, da škoda, da još nisu takova dva po strani.

I zbilja: djelo majstora liepih, tako i g. Jurinovića dobrinjski oltar, koji je u svim svojim djelovima, podpuno savršen. Ciena je pak takva, da se moraš čuditi, kako je on mogo toliku finu radnju za tako malu svotu od 1800 for. izvesti. Sav je oltar sa divnim tabernakulom od bielog kararskog mramora, osim stupića za svjeće, koji je od domaćeg imendulata-mramora, obloženi crnim mramorom. G. Jurinovića nemožemo nego preporučiti svim našim župnicima po Istri za svakovrstne klesarske radnje.

Na novom se oltaru prvi put misilo na Petrovo u dubko punoj crkvi. Gosp. župe-upravitelju preporučamo, da napredjuje na začetoj stazi te da malo po malo, u koliko može, poljepšava crkvu na sve to veću slavu božju.

Ratna mornarica na Rieci. Dne 29. junija doplovio je na Rieku drugi odiel c. i k. ratne mornarice, sastojeći iz sliedećih triju oklopnjača: „Don Juan d' Austria“, „Kaiser Max“ i „Prinz Eugen“. Taj odiel prati 12 torpiljača. Odielom tim zapovieda c. i k. podadmiral baron Becker, zapovjednik c. i k. ratne akademije na Rieci. Oni brodovi, ostali su na Rieci 6 dana, te se vježbati u onom zaljevu i pred Opatijom.

Nesreća u Puli. U tvrdji „sv. Daniela“ kod Pule razprsnuo se je prigodom vježbanja u pucanju jedan top te ranio četvoricu vojnika. Jednomu od tih raznio je desnu ruku i nekoliko prsta na lievoj ruci, dočim je ostaloj trojici oprlio lice.

Uhvaćen golub. Pišu nam iz Karlobaga dne 3. t. m. Jučer je ovdje uhvaćen golub, koji ima na nozi kolobarić sa nadpisom „Pola“ broj 98.776 a na krilih „Pola“ 687. U poltrani je kod gradskog načelnika g. Tome Pilipića.

Upisivanje učenika, koji kane polaziti puljski gimnazij u školskoj godini 1899./1900., vršiti će se dne 14. srpnja od 10—12 sati te od 16. i 18. rujna t. g. od 9—12 sati prije podne u prostorijah ravnateljstva; prijamne izpite polagati će se na dan upisivanja od 3 sata popodne napried.

Učenici, stari najmanje 9 godina, koji ne poznaju baš ništa njemački jezik i koji kane polaziti pripravnički razred, moraju se prijaviti ravnateljstvu 17. srpnja t. g. od 9—12 sati prije podne, pošto se ili u mjesecu rujnu neće primati.

Objava. Dne 10., 11. i 12. julija te 12., 13. i 14. septembra t. g. upisivati će se učenike u 1., 2., 3. i 4. razred c. kr. djećačke pučke učione sa njemačkim naukovnim jezikom u Puli i to od 10. do 12 uré prije podne u prostorijama učione, Viale Carrara br. 3, I. kat.

P. n. roditelji neka svoju djecu, podvrženu školskoj obuci, predvedu i donesu sobom krstni list te svjedočbu o cjepljenju boginjah.

Hrvatska škola na Rieci. Mi se nerado pačamo u tudjé poslove, jer imademo i doma odviše srabe, nu ustrojenje hrvatske škole na Rieci nije ni za nas tudji posao, pošto znamo, da Rieka bijaše i da moro opet biti Hrvatska.

O ustrojenju hrvatske škole na Rieci bavi se čestita „Hrvatska Sloga“ na Sušaku u brojevih 143. i 144. od dne 27. i 29. junija, i to nas je ponukalo, da napišemo ovo par redaka našoj braći na Rieci na blagohotno uvaženje.

Neima dvojbe, da bi morala tamošnja vlada za ono 16—17.000 Hrvata ustrojiti sama potrebite hrvatske pučke škole, jer i ti Hrvati nose sve državljanske terete kano i svi ostali gradjani riečki. Riečki Hrvati imali bi dakle nastojati, da prisile vladu, da im ustroji pučke škole, na što imadu po zakonu pravo. Neide li to odmah, tada bi se morali sami pobrinuti za to, da ustroje sami čim prije hrvatsku pučku školu na Rieci. Za onoliko hiljade gradjana, medju kojimi imade liep broj imućnika, nebi bila nikakva poteškoća ustrojiti takovu školu. U gradu, gdje imade onako čvrsto parobrodarsko družtvo, kao što je „Ugarsko-hrvatsko“, kojim upravljaju većinom riečki Hrvati, nebi se imalo ni časka čekati na druge činbenike, da oni ustroje takovu školu. Zaludu je zanašati se na one, koji su odstranili iz Rieke sve, što su mogli.

Riečki Hrvati neka dakle sami osnuju pučku školu i sami neka ju uzdržavaju. Takova škola bila bi hrvatska jer bez tudjinske primjese.

Dok nebudu riečki Hrvati imali svoje pučke škole u samom gradu, uzaludan bili će im trud da podignu hrvatstvo u tom otudjenom nam gradu. Graditi valja sa temelja, jer je inače sav ostali trud uzaludan.

Ni „Hrvatska čitonica“ ni parobrodarska družtva a ni politička družtva neće spasiti hrvatstvo na Rieci. Na noge dakle hrvatski prvaci na Rieci. Nečekajte pomoći ni od Petra ni od Pavla. Pomozite si sami, pak će Vam pomoći i Bog.

Morski pas. U tuneri kod sv. Jakova u hrvatskom primorju ulovljeni je ovih dana morski pas koji mjeri u duljini tri metra. Izložen bijaše u riečkoj ribarnici, gdje se ga je moglo viditi uz ulazninu od 10 novč.

U Zagrebu proslavljali su Srbi 50-godišnjicu književnoga rada svoga pjesnika Zmaja Jovana Jovanovića. Priredjivaoci proslave dosliedno preziraše hrvatski značaj Zagreba u svih pozivih i povrhu pozivaše izletnike k izletu na „srbska“ plitvička jezera. Usljed toga preziranja svega što je hrvatsko, došlo je do male protisrbske demonstracije na sam dan proslave. Tko nas u vlastitoj kući prezire, taj nije vriedan, da ga i mi cienimo. Tko sije vjetar, žanje buru.

U Dubrovniku je umro bivši tamošnji automaški načelnik baron Gondola.

Kako slave Rusi slavenske apoštole sv. Cirila i Metoda? Na predlog metropolite petrogradskoga proglašen je školskim praznikom dan 23. maja svake godine kad pravoslavna crkva slavi blagdan sv. Cirila i Metoda. Eto, tako slave Rusi svete slavenske blagoviestnike, a katolici tjeraju ih po koledaru kao da su cigani.

— Slavenski sastanak u Parizu. God. 1900. obdržavati će se — kako je poznato — u glavnom gradu Francezke u Parizu, svietska izložba. Nastojanjem slavenskih muževa obdržavati će se tom prigodom tamo sastanak Slavena. Ovim prijazni franceczki učenjaci i zastupnici sastavili su odbor, koji imade prirediti sve potrebito za taj sastanak. U tom odboru nalazi se osim drugih i poznati prijatelj Slevena profesor Louis Léger, te zastupnici Decoulade, Millevoye itd. Na čelu odbora od strane Rusa nalazi se ruski general Ritih.

Književnost i novinstvo.

Novi list „Gorica“. Slovenski državni zastupnici i većina slovenskih zastupnika u saboru u Gorici pokrenuli su novo glasilo, koje će početkom julija izlaziti u Gorici pod naslovom „Gorica“.

Dosadašnje glasilo tih zastupnika „Soča“ preporuča svoju novu drugaricu, jer da je prostora i za nju dosta i da bi novi list mogao Slovencem koristiti, ako bude uredničtvo shvatilo svoju zadaću. „Gorica“ izlaziti će 4 puta na mjesec.

Primljene knjige:

„Crkveni kanon“, historijsko-kritička studija o razlici izmedju današnjega židovskoga i crkvenoga kanona. Napisao dr. Karlo Bošnjak. 1899. Naklada A. Scholza u Zagrebu. 60 novč.

„Konac Obrenovićeve dinastije“. Nakladom Fridrika Liebhardta u Berlinu i u Lipskom izašla je pod gornjim naslovom brošura, koja je izazvala velikog uzbudjenja. Pisac brošure kaže, pošto je proučio današnje tužno stanje mlade kraljevine Srbije, da je sadašnji mladi kralj Aleksander zadnji kralj iz kuće Obrenovića. U Srbiji da vlada najveća pokvarenost a političke stranke, da su iztrošene i nemoćne.

Radoica, plemić jamnički, napisao Fr. Geiser. — Tisak Dioničke tiskare u Zagrebu. — Šaljiva knjiga za puk.

Sve rodoljube uljudno molimo, neka zahtjevaju „Našu Slogu“ po svih kavanah i gostionah koliko u Puli toliko izvan iste.

Ako se je usljed preseljenja lista dogodila kakova pomutnja kod odpravničtva, molimo da nam se to javi.

Družtvene viesti.

Glavna skupština „Matice Hrvatske“ bje obdržavana dne 29. junija u Zagrebu sa običnim dnevnim redom. Izvadak iz izvješća donieti ćemo u jednom budućih brojeva.

Družtvo za slobodnu plovitbu ustanovilo se je na Rieci pod pokroviteljstvom ugarsko-hrvatsko-parobrodarskog družtva sa glavnicom 10 milijuna kruna.

Za „Bratovščinu hrv. ljudi u Istri“ sabrao 1 krunu Martin Privrat u gostioni Jak. Kirca u Medulinu. Novac bje izručen povjereniku.

Redovita glavna skupština podružnice sv. Cirila i Metoda u Sv. Ivanu kod Buzeta obdržavati će se u nedjelju dne 9. t. mj. u 6 sati popodne u kući Petra Flego „Roko“ sa običnim dnevnim redom.

Prinosi za podružnice družbe sv. Cirila i Metoda za Istru:

— U **Lovrànu**: Sabrao g. Fr. Turčić, pom. kapelan, kod g. Ant. Kenike u Lovranu for. 3·04, a g. Krunoslav Bobinac iz Zagreba darovao je 2 for.

— U **Medulinu**: Darovaše po 1 krunu Jakov Kirac, Privrat Martin, Ana ud. Cukon i N. N.

— U **Pazinu** unišlo je točajem prvog polugodišta 1899. koliko slijedi:

Župnik Bukovec Fr. u Trvižu dar	for.	5·—
Različiti za članarinu	„	—·53
Različiti za ostatke kod igre na karte i krugle u „H. Č." u Pazinu	„	1·33
Župnik Bič Vilim u Ravlovodki dar	„	1·—
Župnik Bogatec Ante u Cerevi dar	„	1·—
Različiti darovi po dr. D. Trinajstiću	„	2·—
Sabrano prigodom izbora zastupn. za gradove Pazin-Labin-Plomin	„	13·01
Karolincky Karolina za izgubljeni okladu o istom izboru	„	2·—
Ista sabrala medju razl. gospodjani	„	—·76
Sabrano prilikom oprostne večere g. Majstorovića	„	37·36
Preostanak računa iste večere	„	2·04
Dr. D. Trinajstić sabrao kod raznih prigoda	„	2·31
Ukupno	for.	68·34

— Uprava „Naše Sloge" u Puli doznačila je glavnoj družbi for. 22·91, koje je primila od raznih predplatnika dne 4. t. mj.

Narodno gospodarstvo.

Kada bačve puštaju, tada si svaki po mogućnosti pomaže u brzu ruku. Svaki iole dobar gospodar imati će pri ruci sve pivničarske potrebočе, pa tako treba da imade i liepak, da može njim zamašiti bačvu, ako mu puška. Od mnogih liepaka, kojih se rabi, n. pr. loj, sapun, vapno itd., najbolji je liepak pripravljen iz loja, voska i slanine, a pripravlja se ovako: Uzmi 400 grama loja, 30 gr. voska i 60 gr. slanine. Stavi sve skupa u lonac i na vatru, da se rastali. U ovako razstaljenu smjes, koju se tada uzme od vatre, primješaj često prosijanog pepela i mješaj, dok se nezgusti i otvrdi, a tada ju spravi do potrebe, pa ćeš se osvjedočiti, da nećeš žaliti, što si ju pripravio.

Škropiti loze je sada — u ovo kišovito vrieme — neobhodno potrebno, jer ove silovite česte kiše izperu i vapno i galicu, a bolesti se najradje poslie kiše pojavljuju. Zato toplo preporučamo našim vinogradarom, neka ne zanemare svojih vinograda, jer će inače ostati pusti.

Pokvareni korun kao krma. Odlučno se mora zabaciti praksa, da se nagnjili i jako već prokljijali krumpir daje za krmu živinji, osobito brezjim kravama. Ali ima sredstvo, kojim se dade takav krumpir učiniti porabljivim. Biva to, ako se skuha ili zapari. Tim se ne samo uhuju zametci bolesti u krumpiru, nego se uveća i probavljivost njegova. Ima li tko mnogo nagnjila krumpira, dobro je odmah ga zapariti i vrućega u jame strpati, dobro utrpšati i pokrita zemljom sačuvati. Ovakav krumpir rado jedu volovi i krave, nu kravama neka se ne daje više od 10—12 kg na dan po glavi, jer će mlieko dobiti neugodan ukus.

Kako se može krv brzo zaustaviti? Dogadja se često rataru i težaku, da se bud kojim načinom ozledi i krvariti počne. Mnogi u takovoj zgodi izgube glavu i nezna što bi počeli. U tom slučaju neka se rabi sliedeće posve jednostavno, ali dobro sredstvo. Uzmi vate, umoči ju u vrelu vodu i metni ju na ranu. Uspjeh je neočekivan, pa i kod samih žilah kucavicah. Ako se na ranu metne sama vata ili vata umočena u hladnu vodu, nema tolikog uspjeha. „G. L."

Listnica uredničtva i upravničtva.

Razne gospodu dopisnike, kojih dopise nepriobćismo u ovom broju, molimo uztrpljenje do budućeg broja.

Izkaz plaćene predplate priobćiti ćemo takodjer u budućem broju.

Upozorujemo rodoljube diljem Istre, da je naša nakladna tiskara uredila i

svoju kjigovežnicu,

koja prima i izvršuje svakovrstne i najteže radnje zasjecajuće u knjigovežku obrt.

Dječaka

u 15. godini, sa 2 gimn. razreda, iz čestite hrvatske obitelji u Puli ili okolice

prima u nauk naša nakladna tiskara.

Dječakom sa roditeljima oglasiti se je u tiskari.

Sve odpadke

kosti, rogove, papke, loj, šćetinu, dlaku, mesinu itd.

kupuje kemijska tvornica

za izradbu odpadaka u Zagrebu.

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice

svoj krojački posao

na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli.

U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odijela, koja izvršuje točno po mjeri.

***Anton Klement**, krojački majstor.*

The Gresham,

engl. osiguravajuće družtvo na život u Londonu

Aktiva družtva do 31. decembra 1897	K 159.997.578·—
Godišnja uplata premija i interesa od postanka družtva (1818)	K 28,823.375·—
Izplaćeno na osiguranju i interesu od postanka družtva (1818)	K 343,860.067·—
U godini 1897 izdano je 7464 polica za glavnicu	K 67,331.351·91

Prospekti, cienici i u obće sve druge informacije šalju se badava, tko jih god pismeno — kod dolje imenovanoga zastupstva upita, koje dopisuje u svim jezicima.

Glavno zastupstvo u Trstu

Via del Teatro, N. 1, Tergesteo, Scala IV.

Traže se svuda sposobni agenti i zastupnici.

POZOR!

Čast mi je javiti p. n. slavn. občinstvu, da sam otvorio na Sušaku kraj Rieke

medjunarodni zavod

za primanje i odpremanje putnika po cielome svietu, i to: **Ameriku, Afriku, Aziju, Australiju i čitavu Europu.**

Ona gospoda, koja žele putovati u imenovane krajeve, neka se izvole obratiti na podpisanoga, od koga će najtočnije uvjete i naputke dobiti, a k tomu i najjeftinije putne karte za svakoga putnika.

Osobitim poštovanjem

Adresa: **Franjo Kružić**, mešetar.

Brzojavi: Kružić — Sušak. Telefon br. 420.499.

Sušak kraj Rieke.

Broj 485.

Natječaj.

U koparskom školskom kotaru popuniti je mjesto učitelja III. plaćevnog reda na jednorazrednoj pučkoj školi sa učevnim jezikom hrvatskim i talijanskim u Sovinjaku i mjesto učiteljice III. plaćevnog reda na dvorazrednoj pučkoj školi sa učevnim jezikom hrvatskim i talijanskim u Roču.

Podrobno o tom čitati je u listu „Osservatore Triestino".

C. kr. kotarsko školsko vijeće

u Kopru, dne 24. junija 1899.

Phönix Pomade.

Na izložbi za njegovanje zdravlja i ljepotnika u Stuttgartu 1890 nagradjena s diplomom, jest po liečničkom mnienju priznata sa tiljadu zahvalnih pisama.

Jedino postojeće u istinu pravo i neškodljivo sredstvo, da gospodjama i gospodi izraste podpuna i bujna kosa i da zaprieči odmah odpadanje kosa i tvorenje prhuta; ona pospješuje kod posve mlade gospode rast jakih brkova. Jamči se za uspjeh, kao i za neškodljivost. Lončić po 1 i 2 for., poštom i pouzećem 10 nč više.

K. Hoppe

Beč I., Wipplingergasse 1a.

G. Piccoli,

dvorski dobavljač

Njeg. Svet. pape Lava XIII., ljekarničar „pri angelju"

u Ljubljani

na Dunajski cesti.

Željeznato vino.

Kemične analize odličnih strukovnjakah, koji su u **Željeznatom vinu** ljekarničara **Piccoli-a u Ljubljani** uviek potvrdili navedeno množtvo željeza, jesu najboljim dokazom te pružaju najveće jamstvo za njegovo djelovanje. — Ovo vino je dobro za **stabolarne, nervozne te za osobe osjetljive usljed bolesti, za blijedu i boležljivu djecu.**

Ciena staklenki od pol litra 1 for.

Naručbe se razašilje franco pošte, poštarinu plaćaju naručitelji sami.

F. Pečenkov

HOTEL EUROPA

u Puli

preporuča se gg. putnicima.

Knjigotiskara i knjigovežnica

A. Gabršček

J. Krmpotić i drug.

U PULI

prima sve u knjigotiskarsko-knjigovežku struku spadajuće radnje koje izvršuje brzo i ukusno.

Zaliha svijuh tiskanica za župne i občinske urede,

kao takodjer pisaćeg papira.

Preporuča se toplo rodoljubom u Istri i u drugih pokrajinah.

Broj 23. U Puli, dne 13. julija 1899. God. XXX.

Izlazi svakog četvrtka na cielom

liečnik bio izbrisan, on ga je sâm pozvao, pitao za koga bi htio glasovati, pa kad se komisija oprla, on stao pisati u zapisnik kandidate za koje bi bio glasovao. To je očila povreda zakona, pošto g. nadziratelj nema ništa drugo nego nadzirati, a ne po sebi zvati osobe izbrisane te zahtjevati da budu pripuštene glasovanju. Kad je glasovala tvrdka Sinožić, pustio kuma Dekola, da pridi imena, onoga istoga, koji je u svoje doba bio iskrivio sva imena — nemislite nehotice — u rečenim listinama te po njegovim opaskama, bilježiti svoje na zapisniku. I to je povreda zakona, jer u listine nema prava dirati pri izborima nego sama komisija. G. nadziratelj bi bio mogao obustaviti izbor, da je opazio štogod nezakonitoga, no nije nikad smio dirati u poslove komisije, koja je taj jedini sudac. Kad su se bili prikazali, da će glasovati za ostavštinu Cadore tri nadzirača i dao je pozvati njezinog upravitelja, te u svemu nastojao biti im pri ruci. Kad bi komisija odbila koji glas, brzo bi zapitao za koju bi listinu bio glasovao da li talijansku ili hrvatsku, te sve to bilježio nepitajući da li između predloženikâ hrvatske stranke bijaše i taljanca, kojih je i bilo ali takovih, kojima leži na sreu red občine a ne svrha da prave komedije. I kad nebi bili taljanci imali prigovoriti, to bi ponašanjem njegovim osokolili se i prigovarali. A tu bi podizao svoj glas jedini Piero Dekole, onaj bo, koji je znao upravljati kako svojom imovinom tako i s občinom, te prodati občini svoje stare sjedalice. Kad je bio pozvan neki Mianić Aurelio, prikazao se je Mianić Antun-Aurelijan, te, kad ga povjerenstvo nehtjede pripustiti, brzo se je g. nadziratelj pobrinuo da pozove naručena dva svjedoka, da potvrde, da se on zove i Aurelio samo da bi dobio glasa i da nema drugih, dočim baš takav jedan obstoji.

Obć. liečnik sve vrieme izbora stao je u dvorani. „Piccolo della sera“ učinio ga je znamenitim ako ne glasovitim, pa čak i mučenikom. Da jedan obć. činovnik, kojega plaća cio puk, dolazi glasovati proti njemu i proti svojim starešinama, biti će i dozvoljeno, ali to može da učini samo jedan Dr. Cicuta (perchè di puro sangue italiano. — Opazka slagara.)

Mansionar Cadore, premda je čuo iz samih ustiju kapetanovih, da nema pravo glasa za to dobro, budući već prije toga glasovao, pita u „Piccolo della sera“ kako je to moguće, kad plaća 109 forinta poreza zajedno sa prirezima, koji prelaze 100 po sto.

Nelom je bio unišao u dvoranu nesudjeni advokat i vendi tempo iz Višnjana, odmah htio pokažati odgoj visokih škola te sa svojim dragim bratom stao vriedjati načelnika što je dozvolio da 5—6 osoba stoje u njegovoj sobi i to bi bilo dulje trajalo (jer se niko nije na njih obazirao) da ih nije ušutio, kako su zasluživali, vladin odaslanik. Kad je taj vječni student izlazio van, tumačio je svomu kumu, koji je više mjeseci odsjeo u tamnici, kako će načelnik biti kažnjen i koliko mjeseci. (Bit će da je našao te paragrafe u svojoj diplomi. — Op. slagara), pak pošao u krčmu tumačiti moralku.

Ovaj su put taljani kandidirali druge stare junake, kad su vidjeli, kako su se bili obružili sa prvima.

Mansionar Cadore tužio se da nije dobio poziva, dočim su ga od svoje strane zahtjevali i tre sorvegianti; no, občina nije u dužnosti svakomu uručiti poziv. Kô je imao nanj prava, slobodno mu bijaše pitat ga.

Nekomu suposjedniku Radovanu bili su postavili križ na punomoći proti njegovoj volji, pa kad je imalo zbog toga doći do gustih, naš junak, koji je bio prisvojio punomoć, nije se niti pokazao.

Pak još ti gladuši imaju obraza govoriti o presijama, koje bi bili tobože uradili Hrvati. Reci mu, da ti ne reče!

Brzojavili su na ministarstvo i na namjestničtvo, prosvjedujući proti izbornoj komisiji, kako čujemo, anonimno, što se i pristoji takovim junacima.

Naš višnjanski fléfrić, koji sav božji dan i svu noć, dok su krčme otvorene, ogovara mirnu i poštenu čeljad i koji bi u mutnu htio loviti ribe ili kakogod se dočepati barem kakve pisarske službice, kad nakon toliko godina, što je gulio klupe universe, nije moguo ništa postići, — niti izpite položiti te se mora skitati po Višnjanu. Taj delija ono poslije podne iza izbora počeo je vriedjati mirne kmetove, koji su svojim novcem objedovali, te kad je dobio, on, assolto legale, dobru lekciju od njih, brzo napisao u „Indipendentu“, da su nekoji uvriedili „una rispetabile persona del partito italiano“.

Svatko, pa i sama vlada znade, što su htjeli sa svojimi komedijami neki razvikani patriote. Htjeli bi su svojimi komedijami i pomoću zaštitničtva porečke junte iztisnuti sadašnju većinu, pak uljesti u občinu kano absolutni gospodari te prisvojiti občinska dobra, prodavati svoje krpe i napunjavati prazan tobolac i to sve iz patrijotizma. Htjeli bi se uvući občinski dužnici, da plate još prije svoj dug (t. j. na grčke kalende).

Htjele bi so uvući one dvie višnjanske propalice, koje ne mogu nigdje naći privrede.

Zemaljski odbor, koji je prvi pozvan, da se brine za občine i da im ide na ruku, ovoj občini baca klipove u svako doba i kod svake prigode; te ne samo da neće, da joj priskoči u pomoć, nego dapače prieči svojim postupanjem da sadašnje zastupstvo konsolidira obć. financije, raztrojene od juntinih štićenika, tako, da občinari moraju težko plaćati za griehe nekih moralnih i materijalnih propalica. Gospoda baštardi imaju obraza pisati još po novinah, da je ova občina na razsulu, kao da ju oni sami nisu upropastili, i kad su bili pozvani, da glasuju za zajam, što su uradili: — dali su ostavku, da zaprieče, da se urede občinske finance, te je zemaljski odbor uništio odnosni zaključak, jer da njezini miljenici nisu prisustvovali, te da nije bilo dovoljnog broja za glasovanje, i pošto je občina uložila utok proti zemaljskom odboru, a upravno sudište odredilo ročište, tako sada zemaljski odbor sa svojimi prijatelji radi sve moguće, da razpusti občinsko zastupstvo i da postavi svoje miljenike na upravu, te iztisne većinu; ali to ćemo da vidimo, hoće li i vlada poći putem juntinim. Ali narodu može to jedan dan dogrustiti, a onda neka budu odgovorni oni, koji bi htjeli s komedijami i nezakonitim putem izbaciti zakonitu većinu, koja je sviestna svoje zadaće i koja znade, da je kadra — jer je već dokazala — upravljati i podignuti občinu od razsula.

Zašto ta velika gospoda talijanska ne plate svoje dugove občini? Zašto ne plaćaju mjesto na grobištu, da ga se jedanput može urediti, a ne vikati i ozloglašivati občinsku upravu, koja je te velike patriote pozvala ne jedan put, nego pet puta, da plate, ali gospoda znala su još ne primiti izplatbene naredbe, a kamo li vršiti svoju svetu i patrijotičku dužnost. Doli karte, gospodo, priznajte svoje griehe i pospite se pepelom, i nemojte pod lažnim patriotizmom upropaščivati občinu i nemojte se varati niti misliti, da će se Hrvati, koji su u ogromnoj većini, dati da ih gazite, jer ste pred svima izgubili c r e d o, budući su poznata svakomu i svuda vaša bezzakonja, licumjerstvo i razsipavanje občinskog novca, koji kmet krvavim trudom izplaćuje, a kmet je ona poluga, koja podržava občinsku zgradu. Dosta ste ga varali, ali Bog je htio, da otvori oči i da razabere prijatelje od krvopija.

V i š n j a n, dne 2. julija 1899.

I s t i n a.

Prinosi za podružnice družbe sv. Cirila i Metoda za Istru:

Prilog „Naše Sloge“ br. 22 dne 6. julija 1899.

Naknadni izbor u Višnjanu i obć. stvari.

Naknadni izbor za I. lielo obćinskog zastupstva u Višnjanu obavio se je dne 26. junija poljedom Hrvata, koji su dobili 20 glasova, dočim ih taljanci niesu mogli skupiti nego 14. Nadali su se, da će izborna komisija morati držat se pokvarenih listina, kano da bi to bio kakav pravorjek, kad i djete, koje znade pročitati dva slova, uvidjelo bi da se nesmije ugoditi našim protivnicima proti svim jasnim ustanovama obć. izbornog reda, koji kaže da po § 1. br. 2 slovo *f)* samo učitelji stalno namješteni imaju pravo glasa, a nikad oni u mirovini, pa bili oni stoput upisani u listinam. Zato je i postavljena komisija da bdije, da nebudu pripušteni na glasovanje oni, koji nemaju nikakovog prava. Reklamanti višnjanski za izborne poslove našao je Arhimedovu točku, da sve osobe umešene u listinam i pravomoćnim postale, imaju pravo glasa; ali toga nestoji u zakonu a nije niti propisano da jedan liečnik ima pravo glasa u obćini, gdje ne uživa domovnosti, ali svak znade, da u § prije spomenutom, slovo *c)*, oni imadu pravo glasa samo u obćini pripadnosti.

Bilo bi nemoguće opisati sredstva, s kojim su se sinovi djedovske kulture služili da zastrašivaju izbornike i prisile da glasuju za njih ili da ih prisile da neglasuju.

Neki Corazza iz Motovuna podnio je ovrhu proti jednom našem izborniku za više stotina forinta. — Dr. Polesini iz Poreča došao je drugom našem izborniku, koji mu je nešto dugovao, te mu dao još drugih 400 for. — dakako na dug, koji će se znati učinit dobro isplatiti — da ne glasuje. — Umirovljeni učitelj De' Medici, čovjek izobražen, koji je preveo na talijanski jezik Vergilijeva djela i drugih studija napisao te koji je htio da mirno živi nepačajuć se u politiku, bio je pošao nekoliko dana prije izbora u Trst na liečenje. U Poreču pozvali su ga neki naši „dobri“ prijatelji, da se povrati u Višnjan a ne podje na liečenje i da ide glasovati, premda ne imade pravo glasa, kao što je izrekao i sudbeni dvor za upravne poslove u Beču god. 1886. (Vidi izdanje Budwinskoga br. 3326). Budući pošao na liečenje a nedao svoju slobodu skrćiti, zem. odbor, premda mu je bio obećao, i kako se čuje već i opredielio svotu po preporuci zem. sabora, povratio mu je neuvaženu molbu, s kojom je bio zapitao pripomoć. Kad se je povratio u Višnjan, sasuli sve pogrde i psovke najgore vrsti na siedu njegovu kosu sinovi tako zvane djedovske kulture, a medju timi se je isticao najviše jedan pripadnik talijanski, koji je najprije bio izagnan sa oružnicima iz obć. doma, kamo se je bio kano poslužnik nastanio usprkos zabrane svojih starešina, te koji je i nazad malo dana bio prognat iz službe kafandjije u Poreču i to od jednog taljanca. — Budući da još jedan gospodin nije hotio da se paća u izborne stvari, te sva njihova zastrašivanja ni prietnje niesu uspjela, da ga sa neutralnosti namame k sebi, pak i oni te mu duguju od više vremena i oni koji nemogu niti in viaggio bez njegovog novca, stali insultirati. A noć kašnje iza izbora sastali se pod njegovim prozorima svi glavniji insultanti u Višnjanu, a koji se još drže da spadaju sinjoriji, pijani kano blago, stali grditi njega i obitelj mu i to najgadnijim i najsramotnijim riečetinama, koje nebi izgovorio najpropaliji stvor na svietu. No nije se tomu s jedne strane niti za čuditi, kad se pomisli, da su sve to sinovi taljanske bruture bez odgoja srca i bez izobraženosti, a neki i odsjedili u kriminalnim tamnicama po više mjeseci. Takova se šta neće doživjeti niti u najdivljem predjelu svieta, pa niti medju Hotentolima, niti medju crnim Afrikancima, koji će znati poštovati tudje poštenje zaista više nego ovi fakini djedovske kulture. — Insultiranja, vriedjanja, napadanja na dnevnom su redu, osobito im je ugodno ako mogu pa bilo i iza ledja insultirati obć. tajnika, koji se u nikoga nepača. Tako je neki Bepi Decolle, koji je već bio osudjen na izplatu troškova i dobio valjanu lekciju na sudu u Motovunu radi obć. tajnika, jedne noći con a fianco la dolce metà stao pljuckati i insultirati obć. tajnika, koji, znajući da „gdje magarac tuli, slava Bogu ne ide“ nije se niti obazreo na nj. Tako ga je druge neke noći stao insultirati prolazeć izpred njegovih prozora, kad ga je redar morao izagnati iz krčme na. polje, jer je bio prošao sat od zakona ustanovljen da se moraju krčme zatvoriti.

Privatna glazba, kojoj obćina badava ustupa dvoranu u obćinskoj kući, i kojoj je obćina rado dozvolila da svira na plokati i u svemu pri ruci ide, iz zahvalnosti i u svemu pri ruci ide, iz zahvalnosti dakako, opetovano zasvirila zabranjeni marš del si. — 'Ne bilo im dosta po krčmama, na putu, javno i privatno ozloglašivati i vriedjati, dali se na pisanije po novinama i u njima pokazali svoj ilni taljanski odgoj i kulturu, no, da bi tko, taljanski odgoj i kulturu, no, da bi tko, a ono jedan propalica bez službe i zaslužbe, koga nigdje neće, a i gdje ga prime, tjeraju ga od sebe, jer bi htio da znade stranicu više od pune knjige, pak i neki buljasti fanatik i najveći lieumjerac, koji pod plaštem bratske ljubavi, sasuo je više pogrdâ i više laži napisao proti Hrvatom i hrvatskim svetinjama nego li je u cielom životu progutao zalogaja kruha. Stao pisati o presijama, koje bi se bile preduzele proti liečniku, plaćenom od obćine i od cielog puka. Nego, ako ima poštenog obraza i srca izaći vam podpisom na vidjelo, neka izjavi i neka imenuje tko je liečnika nagovarao da glasuje sa Hrvatima, kako je pisano u čifutskom i za babe listiću „Il Piccolo della sera“. Ovo su ti moraliste, koji nekako pod silu hoće da im damice, koje ne zaslužuju družtvenog položaja, dolaze i danju i noću u kuću za kumpaniju pronoseći u mjestu sablazni, koje se tim većma opažaju, što ih se vidi kod onih, koji hoće da propovjedaju moral i kulturu, nabacivajuć se lažima, patvoram i uvredama na ljude, koji znadu žigosati njihov nemoral i bruturu. Čeljad, koja je skoro vas dan bezposlena, nemože sigurno da ništa dobra stvori, osobito u stvarim, gdje ih vodi sliepi fanatizam, te im je sve zazorno, što nije po ćudi njihovim glavicama i djetinjastim hirima. Abbasso la maschera, pak da vidimo tko je to prognjen i komu dolaze slušat što u kući govore. To su kadri činiti i pretesi moraliste, šiljajuć svoje službenice u tudje kuće. Crn vam obraz podli licumjerci! Van s velikim imenom i u brk što se ima komu kazati, a ne kazivati rogove za ledjima. — Kad je župe-upravitelj Sv. Ivana od Šterne ulazio u obćinu preko izbora, našao se je drugi sin velike idee prekomorske te ga straga u ledja šakom udario. — Nije bilo dosta što su otrovali obćinsku vodu, što su pucali za načelnikom i što su bacali kamenje za redarom, nego im se još hoće, regbi, ljudske krvi piti. Nebi se ništa začudili, jer im ne manjka još nego to, per compir l' opera grande.

Ponašanje oblastnog nadziratelja preko izbora dalo je ovaj put nešto odviše u oko. Dakako da je to godilo taljancima, te ćemo ovdje samo nešto malo navesti, znajući da pod Gesovom erom stvari ne idu kako bi imale te možda da je od onamo dosta bilo zapuhalo, no neke činjenice nedadu se premučati radi kronike. Odmah pri početku izbora obratio se je prama taljancima te ih pozvao da mogu u svako doba prosvjedovati, te svaki put kad nebi bio zadovoljan sa izjavom izborne komisije, razvlačivao je sa glasovanjem e da milje-nici stanu prigovarati a on protestirati. Opazio je, da su listine bile ispravljene, naime da je nad osobom koja je umrla, zabilježen znak križa te u opaskama navedeni nasliednici i priložena odnosna dosudbena odluka. Kad je to opazio, stao nagovještati obraćajuć se k nekim osobama „Questo ha scritto il segretario“ pak kašnje „Questo ha corretto il municipio; questo e un abbuso“ itd., te prenda je obć.

Broj 23. U Puli, dne 13. julija 1899. God. XXX.

Oglasi, pripostana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na adr inistraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se nepleća poštarina, ako se izvana napiše: «Reklamacija».

Čekovnog računa br. 847 849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku. Izključeni su ove godine: 2. novembra i 28. decembra.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata s poštarinom stoji: 5 for. u obće, 2 for. za seljake ili for. 2.50, } na godinu odn. for. 1.— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 5 nč. koli u Puli, toli i izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare A. Gabršček (J. Krmpotić i drug.) u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sjećajte se „Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru!

Cesarskomu namjestniku u Trstu.

Preuzvišeni gospodine!

Talijansko političko družtvo za Istru obratilo se je Vašoj oblasti u poslu občinskih izbora netom obavljenih u Višnjanu za prvo tielo onoga zastupstva.

Spomenuto družtvo ne pita samo, da namjestničtvo uniši izbor, kako je obavljen, nego pita i to, da razpustite cielo zastupstvo.

Buduć ono pitanje objavljeno u novinah, pravo je, da i Vaša preuzvišenost i občinstvo čujete takodjer drugo zvono.

A to drugo zvono glasi ovako: Vi znate, jer kao cesarski kraljevski namjestnik morate znati, da je odlučujuća većina naroda u višnjanskoj mjestnoj občini dobila jedva lanjske godine većinu u zastupstvu.

Vi znate, da je nova uprava našla občinsku blagajnu praznu, občinu zaduženu do grla, pisarnu neuredjenu, komunala razgrabljenoga, za koga nitko ne plaća ništa, škole nikakove za ogromnu većinu naroda hrvatskoga jezika.

Vama je, preuzvišeni gospodine, poznato i to, da je nova većina zauzela za dobrobit i napredak občine, da je pokušala početi dobro, a da nije mogla ničesa dovršiti s razloga, kojim ona nije nimalo kriva.

Talijanska stranka, koja bi bila morala zadovoljiti se tim, da ima prvo tielo u zastupstvu, radila je na to, da onemogući poslovanje većine. Uspjeh toga bio je, da su se zastupnici prvog tiela pozahvalili.

Trebalo je ponovno izabirati za to tielo. Zakon kaže, da se to ima obaviti na temelju posljednjih listina. Zdrav razum kaže, da se to ima razumjeti tako, da od onih, koji su zakonito bili uneseni u listine, neima nitko biti izpušten, ni od novih nitko biti priložen.

Tako tumačeći zakon, obavila je občina višnjanska naknadni izbor za prvo tielo negdje marča ove godine.

Visoko namjestničtvo ukinulo je taj izbor, koj je izpao u korist većine naroda mjestne občine višnjanske. Je li to učinjeno po zakonu, ili je možda zakon slabo uporabljen, to se još danas ne može reći, jer oni, koji bijahu izabrani, još imaju vremena, da se prituže na vrhovno upravno sudište i da čuju njegovu osudu.

Došlo je do ponovnoga izbora dne 26. junija prošloga. Hrvatska strana, to jest ogromna većina puka, dobila je za svoje predložnike 20 glasova, talijanska 14 glasova.

Sada bi zastupstvo, složno u sva tri tiela, moglo sastati se, cieliti rane, što su ih občini zadale prijašnje uprave, razpravljati i odlučivati o svakoj koristi i dobrom napredku, toliko samoga Višnjana, koliko težko zanemarenih podobćina Sv. Ivana-Šterne, Bačve i Sv. Vitala.

Ali eto novih pritužba, da se nebo trese, eto i talijanskog političkog družtva, da se obori na čeljad, koja je voljna raditi za dobro občine, te pitaju namjestničtvo ne samo, da se uniši i ovaj ponovni izbor, nego i da se razpusti cielo zastupstvo, dakle i ona dva tiela zakonito i neprigovorno izabrana, to jest drugo i treće.

Preuzvišeni gospodine! Hrvatski narod u Istri očekuje od Vas, da nećete dopustiti, da se više stavlja na muke, pak nikomu za volju.

Izvolite sami zaviriti u izborni čin, kojega je vrgao na pismo isti kotarski kapetan, pak ćete se osvjedočiti, da očite povrede zakona neima ni iz daleka, a što je izborno povjerenstvo učinilo, učinilo je nakanom i tvrdom voljom, da se udovolji pravici i zdravom razumu.

Evo podkrepljenja tomu:

Prigovara se, da je pri izboru povredjen zakon, što su brisani izbornici dr. Cicuta i neki de Medici i neki Csolich. Tu treba ponajprije spomenuti, da dr. Cicuta nije pripadnik občine, da nije to ni bio, da neplaća poreza niti ga je plaćao za prvo tielo ni onda, kad je bivša talijanska uprava njega unesla u listine i da je hrvatska stranka već onda bila podnesla reklam proti tomu upisu. Kako je rieč šen, ili zašto nije zakonito riešen onaj reklam, toga mi ne znamo. Nu što znamo, jest to, da makar bio neizbornik sto puta unesen u listinu, on neima prava glasovati proti volji komisije, kad za vrieme unašanja nije imao prava i kad je redovito bilo reklamirano proti njemu.

Pripadnik občine višnjanske nije, poreza neplaća, pogotovo ne za prvo tielo. Gdje mu je onda izborno pravo? Zar možda razlog pravednosti zahtjeva, da on glasuje, i to možda proti interesom i nazorom ogromne većine naroda, u kojega službi stoji?

Ne, preuzvišeni gospodine, tu potištenost, to tumačenje zakona bilo bi odviše zahtjevati od nas, koji znamo, kako su se stotine izbora u Istri vršile na štetu našega naroda, očitimi povredami zakona i pravice!

To je jedna točka. Druga se tiče bivšeg učitelja Medici. On nije više u službi u onoj občini ni drugdje. On je sam svojim podpisom izjavio, da je osvjedočen, da neima prava glasa za izbor občinski u Višnjanu. Tu pismenu izjavu, koja oblastim mora biti znana, Vi, preuzvišeni gospodine, zahtjevajte, da ju sami vidite, ako bi Vam se činilo neistinito, što mi govorimo. Taj se de Medici nije niti prikazao na občinske izbore.

Kako se onda može tvrditi, da je talijanskoj stranci u tom krivo učinjeno! Sud o tom pripuštamo mirne duše Vami, po svojem položaju nepristranom sudiji.

Treći je slučaj neizbornika nekog Csolicha. Ni on se nije prikazao, a mislimo, da nije ni mogao, jer nije više u životu. Nisu se prikazali ni njegovi nasljednici, koliko je nama znano, posve nepoznati u občini.

Komu je krivo učinjeno, ako je to ime brisano iz občinske listine. Zar da stoji u njoj, pak da se danas sutra pred drugom izbornom komisijom prikaže budi koji pótepuh, pak da glasuje na ime Csolich? O, takvih nepodobština si hrvatski narod u Istri neda više priuštivati, bilo jih je dosta.

Prigovara se nadalje, da upravitelјem beneficija Cadore nije bilo dopušteno glasovati.

To je istina, jer oni, koji su se kao upravitelji prikazali, to nisu. Upravitelj toga beneficija jest jedini svećenik Angelo Palaoro i u tom svojstvu sa porezom od preko 40 forintih, on je u istinu i glasovao onda i tondje, kada i gdje mu je bilo mjesto.

Dajte si, preuzvišeni gospodine, podastreti zakladni list privatnoga beneficija Cadore, pak ćete vidjeti, da je upravitelj istoga jedino dotični svećenik, a nipošto ona tri gospodina, koji su htjeli glasovati.

Prigovara se nadalje, da nije pripušten glasovanju tutor nekih maločobnih Mainenti. Istina je, i koliko mi možemo prosuditi, podpunim je pravom uzkraćen taj glas: mi mnijemo, da su Mainenti podanici tudjega kralja; ali kada toga i nebi bilo, tutor njihov nije prikazao dosudbene odluke, da se vidi, koji su Mainentovi nasljednici, dotično za koje imade on pravo glasovati. Ako je tutor pokazao samo tutorstvenu knjižicu, to nije dosta, jer tutela može biti i za one, dapače i samo za one, koji nisu nasljednici u imetku, dakle koji nisu porezници, a onda ni izbornici.

Prigovara se nadalje, da su proti zakonu izključeni od glasovanja tvrdka Attilio i Andrea de Sinich. Pietro Decolle, Lodovico Travan di Lodovico i Aurelio Mianich. Tu neima po našem sudu nikakve krivice, jer kažu nam, da je Andrija Sinich sam izjavio, da on već od godine 1894. neplaća nikakva poreza, dakle već prigodom osnivanja listine nije smio biti u njej. Tko će zamjeriti povjerenstvu, da u tom slučaju neda glasovati? Talijanska stranka je u drugih mjestih i u drugih zgodah uvjek učila: la commissione è sovrana.

Pietro Decolle je na javnoj dražbi izgubio sav svoj nepokretni imetak. Lodovico Travan neplaća poreza potrebitog za prvo tielo, te je dakle njegov upis u listine već od prvog početka neistinit, nepravedan. Pri posljednjem glasovanju, kaže nam se za stalno, da se je netko drugi prikazao mjesto njega s punomoću. Tko će prisiliti izborno povjerenstvo, da vjeruje, da je punomoć istinita. La commissione è sovrana nelle sue decisioni, tako nas je učila talijanska stranka!

Dolazi napokon Aurelio Mianich. Pod imenom Aurelij prezimena Mianich, u mjestnoj občini Višnjan samo je jedna osoba, a taj je još mlad, zaufano maloljetan. To se Vaša preuzvišenost lahko osvjedoči iz uredovnih spisa, kao i tom, da Travan Lodovico sin neplaća poreza, koj mu je pričvrknut i o tom, da je Petru Decolle na javnoj dražbi propao imetak. Ako dakle za Aurelija od listine pristupi neki Antonij-Aurelian Mianich, povjerenstvo nije dužno priznati ga.

Prigovara se nadalje, da je izborno povjerenstvo dalo glas Petru Radošu za se i majku. A kako i nebi, kad su tako u listini upisani, plaćaju težki porez i majka ovlašćuje sina! Takove se doista ne smije goniti kući i to bez obzira, hoće li glasovati za talijansku ili za hrvatsku stranku.

Prigovara se nadalje, da su pripušteni glasovanju nasljednici nekog pokojnog Antona Ritoše, pak nekog Sinožića Luke i Korlević Marka. I pravo je, da su pripušteni, jer njihovi su oci redovito uneseni u listine, a nasljednici prikazali su svoje dosudbene odluke i po tom ne može se reći, da je tiština izkvarena. Jer kada se nasljednike pita, da plate porez mjesto pokojnog otca, onda neima sumnje, da jih se mora i pustiti da glasuju mjesto pokojnog otca, kada se izkažu sudbenimi odlukami, da su u istinu ujegovi nasljednici.

Eto, preuzvišeni gospodine, da o kakvoj krivici jednoj ili drugoj strani nemože biti govora. Naročito se talijanska stranka neima prava tužiti, da joj je krivo učinjeno, jer da i najblažije po nju sudimo, jedino bi joj se mogao možda pribrojiti glas Petra Decolle, na kom je možda još i sada porez upisan. A to nebi mienjalo konačnog uspjeha.

Drzovito je dakle, kad se u pogledu hrvatske stranke jednoj oblasti kao namjestničtvu piše, da ona u Višnjanu tare zakone, neposluša oblasti, tlači prava gradjana. Tu drzovitost izvolite, gospodine namjestniče, naučiti jedanput pameti, davši joj odrešito razumjeti, da deklamacije nepomažu ništa proti gori navedenim činjenicam i da talijansku stranku nitko nije gonio iz občinske dvorane u Višnjanu, pa kad je sama izašla, neka i sama sebi pripisuje posljedice,

Pitanje višnjanske občine objavom podneska talijanskog političkog družtva postalo je pitanjem javnim za pokrajinu, pak zato ni Hrvati Istre nemogu uvjek mučeć gutati. Potrebito je bilo i ovaj naš odgovor priobćiti u javnost, neka javnost sudi!

A Vi držite u pameti, da smo siti one drzovitosti protivne nam stranke talijanske; siti do grla svi, koji nismo članovi „della società politica“!

Nečuvena agitacija.

Danom 27. junija t. g. br. 4311. razaslao je zemaljski odbor okružnicu „na sva občinska poglavarstva i upravna vieća pokrajine“. Ta okružnica glasi od rieči do rieči ovako: „Izvolite priobćiti ovamo u roku od 15 dana, ustjed neposrednih izvida nuždnih u stvari, koji su učenici u toj občini, koji namjeravaju polaziti u dojdućoj školskoj godini prvi, koji drugi razred pokrajinske realne gimnazije italijanske, koja se ima otvoriti u Pazinu. Od zemaljskoga odbora Istre. Poreč 27. junija 1899. Zemaljski kapetan Dr. Campitelli v. r“. Može li biti krupnije, nego li je ova sa strane zemaljske oblasti!?

Zemaljski odbor proglasio je dakle ustanovljenom talijansku realnu gimnaziju na zemaljske troškove, na temelju njeke saborske odluke od godine 1872., i odmah razpisao sedam služba za nju. On je to učinio nit ne zapitav prije zemaljski sabor.

On je to učinio pošto je i sva talijanska vladajuća klika digla groznu viku proti državnoj gimnaziji u Pazinu; kad je vidio da ta vika ništa nekoristi; i za prkos c. kr. oblastim.

On je to učinio iz čisto stranačko-političkih obzira, bez ikakve potrebe za sredinju naobrazbu talijanskoga puka Istre, za koji obstoji u Kopru državna talijanska gimnazija.

On je to učinio znajuć, da je pokrajina siromašna i da njezini stanovnici stenju pod raznimi porezi i nameti, i da će ta nepotrebna talijanska prkos-gimnazija stojati pokrajinu najmanje kakvih 20.000 forinti na godinu. On je naprtio to breme stanovnikom Istre, Istranom, koli Hrvatom i Slovencem toli Talijanom, premda može znati da su proti takovom teretu svi Hrvati i Slovenci, a stalno i pučani talijanski.

On hoće da istarski porezovnici nose taj posve nepotreban trošak za zavod, kojega zakon ne naredjuje, dočim se protivi u brk c. kr. oblastim dati novaca za pučke škole, koje su potrebite i u državnih zakonih naredjene.

On hoće onolik trošak od istarskih porezovnika, od svih Istrana, u isto vrieme kad zahtjeva nesnosne i nesretne školske takse za djecu u pučkih školah.

Taj odbor ima još toliko obraza, da sada poziva i hrvatska i slovenska glavarstva, da mu priobće broj djece, koji kane onu talijansku gimnaziju polaziti, koji bi dakle imali ići u onu školu u Pazin, da se tamo potalijanče.

Občinsko zastupstvo kastavsko odgovorilo je zemaljskomu odboru na njegovu namjeru za ustrojenje talijanske gimnazije Pazinu u svojoj sjednici 1. jula.

Ono prosvjeduje proti toj gimnaziji talijanskoj na zemaljske troškove, na troškove svih Istrana.

Taj prosvjed domašamo na drugom mjestu, i stalni smo, da će jednak ili sličan dostojno sastavljeni prosvjed podnesti sva hrvatska i slovenska zastupstva Istre, i svi Istrani naše narodnosti, gdje neimaju svoga zastupstva.

Proti takovom gospodarstvu, proti takovoj razsipnosti sa novci istarskih porezovnika treba da se izjave svi trezni i dobro misleći stanovnici Istre.

C. kr. vlada ustraja potrebitu hrvatsku gimnaziju u Pazinu na troškove ciele države; nećemo da se ustraja posve bezpotrebna talijanska gimnazija na troškove pokrajine, to jest svih i samo njezinih porezovnika. Ako hoćete gospodo ustrojiti sredinje škole na prkos c. kr. vladi, za potalijančivanje pokrajine, onda činite to bez nas, nedirajte u naše i tako dosta izpražnjene džepe, nego segnite u svoje i ustrajajte sa svojim vlastitim novcem što vam je drago! Nemučite i tako izmučenoga pučanstva Istre i tim za naše okolnosti razsipnim načinom.

Pravi Istrani, koli Hrvati i Slovenci toli Talijani, moraju nastojati, da se odstrani bieda i nevolja, glad i golotinja, i učiniti barem što im je moguće, to jest prosvjedovati proti troškovom nepotrebnim i vredjajućim narodno čuvstvo velike većine stanovnika ove pokrajine.

Prosvjed

proti ustrojenju talijanske realne gimnazije u Pazinu na zemaljske troške.

Zastupstvo mjestne občine Kastav stvorilo je u svojoj sjednici dne 1. jula 1899. jednoglasno slieđeći zaključak:

Pošto občinsko zastupstvo smatra odluku zemaljskoga odbora od 29. decembra 1898., stvorenu na temelju zaključka zemaljskoga sabora 12. novembra 1872., kojom je proglasio ustanovljenom nižu realnu gimnaziju sa talijanskim naukovnim jezikom u Pazinu, te za nju razpisao mjesto ravnatelja, pet profesora i vjeroučitelja, nezakonitom, koje izvršenje kao takove bio bi morao zemaljski kapetan obustaviti, te predložiti na Previšnje riešenje.

Pošto je ta odluka zemaljskoga odbora bila stvorena iza kako je c. kr. vlada odlučila zadovoljiti davnoj želji hrvatsko-slovenskoga pučanstva Istre i živoj potrebi obzirom na isto pučanstvo, naime otvoriti državnu gimnaziju sa hrvatskim naukovnim jezikom u Pazinu, i iza kako su zemaljski odbor i vladajuća stranka u Istri pa i u Primorju digli uzalud groznu viku proti toj državnoj gimnaziji, te se ona odluka zemaljskoga odbora nemože uzeti za drugo nego za uztuk državnoj gimnaziji, za prkos proti zakonitoj i pravednoj namjeri c. kr. vlade a nipošto kao kulturna nužda za talijansko pučanstvo Istre.

Pošto je ona odluka zemaljskoga odbora čin čisto stranačko-političke naravi, izviruć iz načela, da je Istra talijanska pokrajina, i imajući svrhu, da to bude u koliko nije, i da se njom hoće da stavlja klipove državnoj gimnaziji.

Pošto talijanska sredinja škola u Pazinu u istinu nije nuždna za sredinju naobrazbu talijanskoga pučanstva Istre, kada obstoji viša c. kr. gimnazija sa talijanskim jezikom u Kopru.

Pošto je Istra veoma siromašna pokrajina, te se težkom mukom pobire porezе i namete za ono, što je potrebito, a kamo li, da bi se trošilo kakvih 20.000 do 25.000 for. godišnjih za posve nepotrebit i k tomu još na prkos c. kr. vladi ustanovljeni zavod, i pošto bi takav trošak značio pravu raztrošnost zemaljske autonomne oblasti.

Pošto su takovu trošku stalno protivni porezovnici hrvatske i slovenske narodnosti, sačinjavajući absolutnu većinu pučanstva Istre, a tako skoro stalno i siromašniji porezovnici talijanske narodnosti.

Pošto je u Istri oko 17.000 hrvatske i slovenske djece, koja neimaju nit pučkih, zakonom odredjenih škola, pa bi se svakako imalo pobrinuti prije za nje nego li da se ustanovi posve nepotrebit i u zakonu neodredjen zavod:

občinsko zastupstvo:

1. prosvjeduje proti odluci zemaljskoga odbora Istre od 29. decembra 1898., kojom je proglasio ustanovljenom nižu realnu gimnaziju sa talijanskim naukovnim jezikom u Pazinu na zemaljske troškove, dakle na troškove svih porezovnika Istre, opažajuć da je slobodno talijanskoj gospodi ustanoviti kakav njim je drago zavod na svoje vlastite troškove;

2. Nalaže občinskom glavarstvu da dade svoj prosvjed na znanje c. kr. vladi, u ruke Njegove preuzvišenosti gospodina ministra predsjednika.

DOPISI.

Pazin, dne 10. srpnja 1899. (Talijančenje crkve u Pazinu.) Bilo je već više puta govora u „N. Slogi“, kako se u nekojih crkvah po Istri uvadja talijanstvo korak za korakom. Medju ove crkve spada u prvu vrst i pazinska župna. Nije dosta, da bijahu uvedene talijanske propovjedi u ovogodišnoj korizmi; — nije dosta, da bijaše ovdje kroz cieli mjesec svibanj prodikač iz Italije; ne, već ovdješnji gosp. prošt Mons. Orbanić, — koji se priznava Hrvatom — htjeo je doljerati svoju slavu do vrhunca time, da je u subotu dne 24. prošlog lipnja ukinuo moljenje kruniee, koje se je od pamtivjeka obavljalo u hrvatskom jeziku, te nadomjestio isto talijanskim. — Njegov predšasnik, koji bijaše dušom i tielom Talijan, nije se usudio toga učiniti; nu on ga je htjeo prekositi, nemareći, kakvu krivicu da čini time hrvatskome puku u ovoj župi. Pa zašto bi i mario za tu krivicu, kad se dade š njo ne prilizati gospodi, koja znadu bolje hvaliti i ljepše „komplimentirati“, nego li hrvatski kmet.

Kako si tumači dotični gospodin onaj „Nil innovetur“, znao si ga sam Bog! Videnil consules! — — — Struna je već tako silno napeta, te se je bojati, da ne pukne.

Pa čime bi htjeo opravdati dotični Mons. ovu svoju novotariju? Kako smo mogli čuti time, što da bijaše dotičnog dneva: t. j. 24. lipnja u crkvi više Talijana, — to jest, ovi sastojahu o takozvanih „Marijinih héera“, družtvancu po njemu ove godine ustrojenom, — nego li Hrvata, zato da mu savjest nedopušta, da bi ih pustio bez ove duševne hrane, — bez ružarija na me u italijanskom jeziku.

Ali prepoštovani, kad imadete tako obćutljivu savjest, pitamo Vas, nekaže li Vam ništa Vaša savjest, da se ne pjevaju litanije sv. svetili na Markovu i u tri molitvene dane kod obhoda hrvatski, akoprem su sa neznatnom iznimkom, samo Hrvati na ovih procesijah? (Naši-stariji župljani ovdje se joste domišljaju, da su bile ove pjevane hrvatski.) Ovdje, šuti savjest! U nedeljah kod blagoslova po podne je uvjek većina Hrvata, a ipak čuje se pjevati „Vi adoro“, dočim su čuli naši stariji „Časti mo te“. Opet šuti savjest! Biti će valjda da većini hrvatskoj netreba dati duševne hrane u svojem jeziku, kako italijanskoj!

I sami Vi, prepoštovani, pripoznavate te ste tvrdo uvjereni, da je ogromna većina naše pazinske župe hrvatska. Nu koje ste si Vi izabrali kao pomoćnike kod upravljanja crkvenog imanja? Obojica su ključara Talijani. Mi Hrvati nismo Vam, prečastni, nikada ništa kazali niti imali štogod proti tome; ali Vi, koji imadete tako „delikatnu“ savjest, morali biste upoznati sami, t. j. savjest Vaša morala bi Vam kazati, da pripada punim pravom po crkvenom, naravskom i božjem zakonu bar jedan ključar Hrvatom. Vidi se dakle da se rabi dvojaka mjera! Za Talijane govori savjest; za Hrvate šuti!

Imali bi još mnogo toga, ali za sada nek bude dosta! Sada kažemo samo toliko: mi nepitamo nikakovih povlastica, ali nećemo da nam se dira u naša sveta prava; nećemo da nam se ukidaju naše starine; nek nam ostane netaknuto ono, što smo baštinili od naših otaca i pratotaca. Imali su oni svake subote kruniću u hrvatskom jeziku, tako hoćemo i mi! Nebude li tome tako, nebude li odmah uzpostavljen stari red, onda znati ćemo kamo se obratiti i vjere nam braniti ćemo svoja prava, dok teče zadnja kap krvi po žilah naših.

Ližnjan, 7. julija 1899. Od vajkada se naši seljani uz poljodelstvo bave i ribarstvom, ali ponajviše za kućnu porabu. Rabili bi budi kakav komad mreže, većih ribarskih priprava nisu imali.

Obala je ovuda ribom bogata, a izkoristili bi ju stranci — Rovinjci, Lošinjani i drugi.

Ližnjanski ribari nadjoše u gospodinu pl. Milinkoviću, lučkom kapetanu u Puli, pravog otca; nagovaranjem, poticanjem i zagovorom kod središnje pomorske vlade, izposlova on, da su se Ližnjanci latili većim marom ribarstva.

Odkad je pako na središnjoj pomorskoj vladi nadzornikom ribarstva g. Lorini, opaziti je posebitu skrb c. kr. vlade i za dosada zapuštene ribare. G. Lorini pohodio je lani ove strane, saslušao je naše ribare, opazio njihovu vrlinu i smjelost na moru, nu našao je koli naučiu ribolova toli ribarske priprave sasvim primitivnimi.

Obala je bogata srdelama, nu ribari su siromasi, odkud smoći trošak za tratu, brod i svieću? C. kr. vlada je tu izdašno pomogla. Tri družine: Garbin-Skilić, Grahalić, Klunić-Sebelić dobiše na dar svaka svoju svieću od 160 for. na acetilenski plin, nakon što si providiše trate i brodove; a četvrta veća družina Jelčić-Boljun davši 200 for. dobi na dar veliku tratu, majstorski skrojenu od gosp. Lorinia, sa sviećom — sve vredno oko 700 for. Jedina družina Mizdarić-Milošević nije mogla zadobiti pomoći, jer se prekasno udružila, a jer bez broda, nada se pomoći za dojdućn godinu.

G. Lorini se još više poskrbio: poslao je ribara A. Šebelića u Dalmaciju, da se tamo nauči rabiti svieću na plin i voditi pod njom ribu, za poduku ostalih ribara.

Sada imademo pet trata sa šest svieća, pet ribarica sa 20 manjih brodića, a svake noći je na moru do 80 ribara.

Podpisani, zamoljen od darovanih ribara, izrazuje koli c. kr. središnjoj pomorskoj vladi, toli spomenutoj častnoj gospodi na izdašnoj pomoći najveću zahvalnost, i preporuku za komadić mulja, jer im brodovi za osjeke ostaju na suhom.

L. Kirac, župnik.

Politički pregled.

U Puli, dne 12. julija.

Austro-Ugarska. Austrijski ministri Thun i Depauli odputovali su jučer u Budimpeštu u poslu austro-ugarske nagodbe. Njih će slieditи i ministar financija dr. Kaizl.

U Beču razmahala se velika agitacija proti sadašnjemu načelniku dru. Luegeru i njegovim pristašam. Agitaciju pokrenuše Niemci liberalci i nacijonalci, a kano sliepo orudje služe im i socijalisti. Ovi sazivlju sastanke i skupštine, na kojih se oštro navaljuje na većinu gradskoga zastupstva u obće, a napose na načelnika. Povod tim navalam dao je zakon, prihvaćen u zadnjem zasjedanju dolnjoaustrijskoga sabora o promjeni izbornoga reda za grad Beč. Tom promjenom osjegurala bi si sadašnja većina gradskoga zastupstva većinu i za buduća vremena na štetu njemačkih židova i lažiliberalaca. Borba se dakle vodi izmedju Niemaca lažiliberalaca i Niemaca kršćanskih socijalista.

U jednih českih novinah piše neki zastupnik o odnošaju, u kojem se nalaze Česi napram ostalim strankam carevinskoga vieća. Taj zastupnik kaže medju ostalim, da su i klubovi desnice nesložni i da imade stranka u većini carevinskoga vieća, koja bi htjela, da se povuku jezikovne naredbe za Česku i da se pomoću Niemaca stvori na temelju § 14. jezikovni zakon. Takovomu zakonu da će se protiviti ne samo českí zastupnici, nego dapače sav českí narod.

Zadnje zasjedanje zemaljskoga sabora za Goričku-Gradišku, zaključeno je prošloga tjedna i to pošto je vlada uvidila, da su uzaludni svi pokušaji za izmirenje slovenskih i talijanskih zastupnika.

Kongres slavjanskih žurnalista, biti će dne 21. septembra u Krakovu. Pokroviteljstvo nad kongresom preuzeo je bivši ministar-predsjednik Kazimir Badeni.

Crnagora. Crnogorski prieстolonasliednik knežević Danilo vjenčati će se dne 27. t. mj. sa njemačkom princesom Juttom na Cetinju. Princesa stignuti će sa pratnjom par dana prije u Bar, gdje će prigrliti pravoslavnu vjeru i dobiti novo ime: Milica. Na Cetinju čine velike priprave za to vjenčanje. Mladencem će kumovati ruski car po odaslaniku i talijanski kraljević osobno.

Srbija. Iz Srbije imademo opet potresnih viesti. Prošle subote pucao je naime neki Bošnjak po imenu Knežević iz samokresa na razkralja Milana, kad se je ovaj u kočiji vozio iz tvrdjave u dvor. Napadač izpalio je četiri hitca, od kojih su dva dotakla se Milana i dva njegova pobočnika majora Lukića. Milan ostao je neozleđjen, dočim je major u ruku težko ranjen. Napadača uhvatili su u Savi, u koju se je bio bacio u nadi, da će ju preplivati. Sve to dogodilo se po bielom danu. Za taj korak smušenoga Kneževića odgovarati će prvaci radikalne stranke. Po viestih iz Biograda pohvatano je do 30 najvidjenijih prvaka rečene stranke.

Srbski državnik Jovan Ristić bio je težko obolio, nu sad mu krenulo na bolje.

Rusija. Ruski carević, mladji brat cara Nikole, veliki knez Gjuraj Aleksandrović preminuo je ponedjeljak nakon duge i težke bolesti. I tako je sada Rusija bez prieстolonasliednika, dok se ne rodi caru mužko diete.

Njemačka. Car Vilim posjetio je ovih dana u sjevernom gradu Bergenu francuzku ratnu ladju Iphigenie. Tom prigodom pozdravio je car pred-

sjednika republike Loubet-u brzojavno, na što mu se je isti brzojavno zahvalio. Odatle zaključuju mnogi, da će doći do zbližanja između Francezke i Njemačke, što bi bilo od velike koristi za europejski mir.

Belgija. U toj zemlji zavladao je opet mir, nu čini se, da će morati ministarstvo odstupiti ili natrag povući zakonsku osnovu o preinaci izbornoga reda, proti kojoj se bore liberalci i socijalisti.

Franina i Jurina.

Fr. Ha, ha, ha, ha!
Jur. Ča ti je z moda?
Fr. Po majku svita, ki se ne bi smija, kada onako učeni ljudi račun faljuju.
Jur. Ki, ča, kaki?
Fr. A oni, ki su od pazinske prašče „mostre" protokol pisali na Markovo.
Jur. Pak ča su falili?
Fr. Dali su va gazele, da je za nerišci prvi dar bil 20, druga dva po 15, a treta tri po 8 fiurini, pak da to dela 75 fiurini, a po našem računu pride samo 74: —
Jur. To je niš. Ja znan lepše: Od prasic je va gazetali račun, da su dali jedan dar od 16, druga dva po 10, a treta četiri po 5, pak da to dela 91 fiurin, a nam, ki hrvatski računamo, pride samo 5ti.
Fr. San ti ja vavek govoril, da mi talijanski računi negredu pravo va glavu!

* * *

Fr. Si čul, da se Rovinjezi neće vozit na hrvatskem vapore?
Jur. Bi bili nemi, kada je va Pule va porte onoliko lepih i velikih karocad.
Fr. Ja, mi šujimi nezapovida Lumberto.
Jur. Na to pak nisam ja ni mislia.

* * *

Fr. Čuješ, Jure, kako je proša marčanski samanj na Petrovu? Ta ti si bia tamo.
Jur. A proša je kako svako lito; samo taj put su Marčani bižali van iz crikve.
Fr. A Bože moj, ča bi reć?
Jur. A ča bi reć! Njihov popić da je odlučia, da Gospodin Bog, čast i hvala Mu budi, niš, ma čisto niš ne razumi, kada Marčanci u svojoj crikvi svoje staринske svete pisme hrvatski kantaju ali pivaju; pak su pobigli van, kad je poča popić ništo latinski se derati, česa oni ne razumiju.
Fr. Aj brižni mi, ki saki dan puno grišimo, pak nas Bog nerazumi, kad ga skrušeni proščenja pitamo, kako smo od svoje majke i od svojih popi naučili.
Jur. Reci pjutošto: aj munjeni mi, ki dajemo limozinu, da se nam šalju takovi popi, ki nisu zajeno odlučili, da nas Bog i tada čisto niš ne razumi, kad ga hrvatski uvridimo.

Domaće i razne viesti.

Občinsko vieće grada Pule, imalo je sjednicu dne 3. tek. Načelnik saobći odluku namjestničtva, kojom se ukida prodaja komada občinskog zemljišta tvrdki Karlo Artusi.

Dr. Srečko Gleser stavlja prešni predlog, da se napravi utok proti odluci namjestničtva. Predlog je primljen jednoglasno.

Na predlog istoga dr. Srečka Glesera odlučuje vieće pridružiti se svečanosti Pavla Djakona prinosom od 20 for. i zamoliti prof. Bernarda Benussija u Trstu, da zastupa grad Pulu.

Na predlog referenta dr. Varetona odlučuje se zabaciti ponudu c. kr. mornarice da bi občina uzdržavala ulice predgradja S. Polikarpa.

Odlučuje se na predlog dra. Srečka Glesera, povisiti na 100.000 for. predujam mjestnoj zalagaonici; i razpisati natječaj za mjesto ljekarnika u gradskoj bolnici sa plaćom od 1200 for.

Na predlog izvjestitelja gradjevnog odbora, odlučuje se razpisati dražba za podignuće javnih zahoda po gradu, predujmiti poduzetniku potrebne iznose i dati bezplatno razsvjetu i točak. Nadalje, da se zamoli pomorsku vladu, da bi nasula jedno 2000 □ *m* obale sjeverno od novoga mula, te da bi sagradila mulj u Fazani, i popravila pločnik obale u Puli.

Na predlog viećnika Fonde zaključuje se moliti c. kr. zapovjedničtvo III.-vojnog zbora, da popravi kanale kasarne, da ne zaudaraju.

Ko je bio referent i predložio, da se odbaci predlog c. kr. vojne mornarice, da bi občina, dotično cestni odbor, preuzeli uzdržavanje cesta predgradja Polikarpo, onoga dielа grada, gdje su kasarne, uredi mornarice i druge erarske zgrade. Isti onaj dr. Varenton, koga su kandidirali i birali u vieće, zajedno sa cielim sadašnjim občinskim zastupstvom, sami pripadnici c. i kr. mornarice. — Kako ko sije, tako i žanje.

Barbarstvo. — Dva učenika srednjih škola u nedjelju dne 9. tek. po bielu danu nabacivahu se kamenjem na tablu „Prvog Istarskog Sokola", s povikom „malededi šćiavi meritassi bružarli", a jedan kamen malo da nije razbio glavu gospoji, koja je u društvenom vrtu sjedela. — Bili su uhvaćeni i predani redarstvu.

To je posljedica huckanja talijanskih novina proti Hrvatima, i svjedočanstvo o liepom uzgoju talijanske mladeži — te naše domovine. Avita cultura!

Pozor na prste! Danas osam dana oglasili smo po Puli, da je izašla „Naša Sloga": Ti oglasi bili su u noći od četvrtka na petak svi poderani. Dajemo to do znanja gosp. kotarskom kapetanu i občinskom načelniku, uvjereni da se ono nebi dogadjalo, kad bi oni učinili podpuno svoju dužnost. A derane, koji se onim trganjem bave, opominjemo po prvi put, da se kane nevaljana posla.

Imenovanje. U novinah čitamo, da je dobio c. kr. kotarski kapetan u Voloskom, g. Aloizij Fabiani naslov i značaj c. kr. namjestničkoga savjetnika.

Kad bi vriedila i u ovom slučaju latinska poslovica, koja glasi: „neka se ga promakne, a da se makne", mi bismo se doista tomu imenovanju od srca veselili, ali bojimo se, da u ovom slučaju gornja poslovica neće naći uporabe.

Ovo odlikovanje neznamo zaista čemu drugom pripisati, nego da si je gospodin Fabiani stekao zasluga za ono nesnosno stanje u političkom kotaru Voloskom. Odlikovanje ovo je svakako znak vremena i posliedica nesretnog sustava, koji se toli tvrdokorno i dosliedno u Primorju provadja.

Umirovljenje. Velezaslužni profesor na državnoj gimnaziji u Trstu i slovenski pisac g. Ivan Jesenko stupa koncem ove školske godine na vlastitu molbu u stalno stanje mira. Tom prigodom hijaše g. Jesenko odlikovan tim, što mu dadoše naslov c. kr. školskoga nadzornika.

Sa profesorom Jesenkom odlazi sa trščanske gimnazije najstariji, a bez dvojbe i najzaslužniji profesor. On je neprekidno kroz 32 godine podučavao na istoj gimnaziji, a što je još veća riedkost — valjda unicum — kroz 32 godine nije niti jedan sat izostao iz škole.

S njim gubi školska mladež ne samo izvrstnoga učitelja, nego i ljubeznjiva savjetnika. Osobito naši mladići Hrvati i Slovenci ćutiti će bolno gubitak profesora Jesenka.

Nu on je učinio svoju i kao učitelj naše mladeži i kao pisac i kao rodoljub, pak neka u božjem blagoslovu uživa još dugi niz godina zasluženi mir.

Vjenčao. Izloženi komesar u Krku, g. Fran Lasić, vjenčao se sa gjicom Martom Lasićevom. U dobar čas!

Porečka „L' Istria" donaša viest, da se je „Naša Sloga" preselila iz Trsta u Pulu, pak govori da utvrdjuje jednu novost, jer da odkad božje sunce svieti nad ovim poluotokom, ovo je prvi put, da izlazi na njem jedan hrvatski list. Nego da tvrdo vjeruje, da dobrotvorne zrake latinske kulture neće od toga trpiti škode. I završuje sa riečma: „Evviva l' Istria italiana!"

Markova baba i tu se je posjekla. Mi smo mislili, da će se veseliti što smo odišli iz Trsta, jer oni uvjek pripovjedaju kako pravo za pravo i Trst je Istra, dapače da je on duševno i moralno središte sve Istre. Po tom dakle nije istina, da na ovom poluotoku nije još izlazio hrvatski list, kad se evo „Naša Sloga" tiska već trideset u godinu. A opet je baba neizravno potvrdila (ako Trsta neračuna u Istru), da drugi jedan listić, koj je na ovom poluotoku izlazio kratko vrieme pod lažnim imenom „Prava Naša Sloga", nije bio naš, nego njihov to jest talijanski, premda hrvatskim jezikom pisan. U toliko se slažemo s njom podpuno.

S povikom: „evviva l' Istria italiana", valjda baba nemisli na priključenje k Italiji. Onda je dobro: ona neka više onako, a mi ćemo po našu: živila hrvatska Istra!

Dozvola za nabiranje prinosa za „Družbu sv. Cirila i Metoda" u Istri. Sve zagrebačke novine bez razlike političke boje, donašaju pod istim naslovom dne 7. t. mj. sliedeću radostnu viest:

Hvalevriedno nastojanje naših sveučilištnih gradjana urodilo je željenim plodom: Kr. hrv. slav. dalm. zemaljska vlada izdala je odboru sveučilištnih slušatelja za sabiranje prinosa pod br. 44.530 dozvolu, da može tečajem dvie godine sakupljati prinose u korist spomenute družbe.

U dozvoli se veli, da se sabiranje možen činiti i blokovim, uz koje je moguće voditi točnu kontrolu, i da za prispjele prinose jamče sveučilištni naši profesori gg. Gjuro Arnold i dr. Milivoj Maurović, koji su privremenom odboru najpripravnije pružili svoju pripomoć.

Dok nam je u jednu ruku milo, što možemo, da to hrvatskom občinstvu objavimo, u drugu ruku ne možemo, a da mu ponovno ne stavimo na srce, kako je sad jedino dojnja, da liepo i rodoljubno pregnuće naše mladosti, da donesu družbi Cirila i Metoda onu korist, koju joj svi mi želimo. Da do toga dodje, nuždno je, da dosadašnji nehaj i puste želje zamieni ozbiljan rad i vruća ljubav, koja o ovom slučaju ne smije znati ni za kakove žrtve, tim više ne, što žrtava nitko ni ne traži: radi se jedino o neznatnom mjesečnom doprinosu, što ga svaki Hrvat može lahko doprinieti na oltar svoje domovine i u korist narodne naše stvari.

Neka se u svakom mjestu nadje osoba, koja će neznatan trud uložiti u sakupljanje doprinosa. U većim mjestima može i više njih preuzeti taj posao, te bilo tjedimice ili mjesečno pobirati po 10 novč. od svakoga, koji je i činom, a ne samo riečju voljan posvjedočiti svoje rodoljublje. Manje imućni mogu svaki mjesec doprinieti 10 n., a imućnijima ne će biti težko, da i deset puta toliko doprinesu.

Tko prekupi deset blokova (= 1 for.), postaje podupirajućim članom rečene družbe, izkaže li se odboru za sakupljanje. Nego nije nuždno, da se sabiranje ograniči samo na blokove; ono se može i lahko obavljati, ali prema dozvoli ne mora. imenito ne kod većih svota. Tko želi više doprinieti, neka svoj prinos pošlje odboru. Objelodanjenje prinosa — prema želji — u našim novinama, bit će uz nadzorni odbor najbolja kontrola.

Upozorujući još jednom na dozvolu vis. kr. zem. vlade, molimo naš krasni spol, naše svećenstvo, činovničtvo, učiteljstvo, trgovce, obrtnike i sve hrvatsko občinstvo, da se što većma odazovu pozivu sveučilišne naše mladosti. Ujedno molimo sve one, koji imaju kod sebe koji blok, da nastoje što prije razprodati, a sabrani novac poslati na predsjednika odbora gosp. Slavu Dragića, filozofa na našem sveučilištu. Novi blokovi naručuju se kod tajnika gosp. V. Malvića, pravnika, koji i druge upute podjeljuje. — Kao prvu svoju pošiljku odposlao je odbor na družbu liepu svotu u iznosu od 500 for.

Poštanske razglednice i družba sv. Cirila i Metoda. U Sušačkoj „Hrvatskoj Slogi" preporuča netko upravi družbe sv. Cirila i Metoda za Istru, da izda na korist družbe više poštanskih razglednica sa slikama naših prvaka, te žigice u škatuljah, kakve se prodavaju u Českoj i Kranjskoj na korist tamošnjih školskih družtava. Na umirenje g. pisca javljamo, da je bio prihvaćen predlog na zadnjoj skupštini naše družbe mjeseca maja u Opatiji, da se preporuča upravi družbe, da dade izraditi razglednica i da se pobrine za prodaju žigica na korist družbe. Neima dakle dvojbe; da će slavna uprava pokrenuti jedno i drugo na korist naše družbe.

Djačko pripomoćno družtvo u Pazinu. Nastojanjem rodoljuba u Pazinu, ustrojilo se tamo družtvo pod gornjim naslovom, koje će obdržavati svoju prvu glavnu skupštinu dne 20. o. mj. u Pazinu. Obširnije u budućem broju.

Nova podpora našim nespašencem iz Italije. U talijanskih listovih čitamo, da je podružnica glasovitog talijanskog družtva „Dante Alighieri" iz Vidma poslala ponovno 4000 lira našim talijanašem kao podporu za potuljančenje hrvatske i slovenske djece u našem Primorju.

Videmski Talijani učinili bi po gotovo veće djelo milosrdja, kad bi svoje lire slali onim gladuhom i potepuhom iz Italije, koji se klate po hrvatskih i slovenskih zemljah, tražeći koricu kruha ili kad bi poslali te težko skucane lire svojoj zasužnjenoj braći u Eritreji, koji gorko proklinju sudbinu svoju i siromašne svoje domovine.

Nove banke. Uprava austro-ugarske banke dala je izraditi više uzoraka novog papirnatog novca ili banknota u vriednosti krune, i to banke po 10, 50, 100 i 1000 kruna. Ti uzorci poslani su na uvid ministrom financijah u Beču i Pešti. Ako se nebi ministri složili za predložene im uzorke, izraditi će se novi ili predloženi popraviti Kad izadju nove banke — a to bi imalo biti početkom godine 1900. — povući će se iz prometa sadašnje papirnate novce od for. 5 i 50.

Drzovito ponašanje jednog činovnika. Iz Voloskoga pišu nam 4. t. mj.: Na dan sv. Petra i Pavla donieli su u našu župnu crkvu na sv. krst diete c. kr. kancelieliste kod našega suda gosp. Braidotti-a. Kao kumovi došli su sa dietetom g. I. Maljac, trgovac i I. Bombig, c. kr. nadkontrolor kod c. kr. poreznoga ureda u Voloskom. Pripraviv se prečastni gosp. župnik, da podieli sv. sakramenat dietetu, poče vršiti sv. čin u hrvatskom jeziku, kako je to ovdje uvjek običaj od davne davnine. Čim je začuo g. Bombig prve hrvatske riečі, izjavi, da on ne može kumovati, jer da ne razumije hrvatskog jezika. Svi prisutni kao da su sa neba pali. G. župnik raztumači g. Bombigu, da se ovdje uviek hrvatski krstilo i krsti svako diete bilo koje narodnosti i kad bi se htjelo latinski krstiti, da bi trebalo za to zapitati posebnu dozvolu kod prečastnog biskupskog ordinarijata. Nu taj c. kr. činovnik ni pet ni šest, pobere svoja kopita pak hajd iz crkve, jer da on neće prisustvovati hrvatskomu krstu. Tada nije preostalo drugo, nego tražiti drugoga kuma, pak diete krstili, što se je i dogodilo.

Sad vas pitamo: treba li ovo drzovito ponašanje jednog c. kr. činovnika u čisto hrvatskom mjestu dalnjeg tumača? Taj činovnik imade u svom uredu posla neprestano i jedino sa Hrvati, kojih imade pod ovaj porezni ured bar 90 po sto, pak se usudi kazati, da ne razumije hrvatski! Kako je mogao taj gospodin moliti za ono mjesto, na kojem se nalazi, ili kako ga se je mogło amo poslati? Zar mi nosimo za to naše žuljeve u porezni ured, da nas ovako jedan c. kr činovnik sramoti? Naš novac prima taj gospodin, ali naš mu jezik smrdi.

Mi znamo, da proti takvom postupanju jednog c. kr. činovnika neće ništa poduzeti njegov predstojnik u Voloskom, pak se radi toga obraćamo na ravnatelja u Trstu g. dvorskoga savjetnika Zimmermanna, komu preporučamo, da se dade točno podučiti o svojih činovnicih poreznih ureda Istre u obće, a napose našega ureda u Voloskom.

G. ministru financija dru. Kaizlu, Čehu, poručamo ovim, da je upravo sramotno, što se može što ovakva dogoditi u Primorju za njegovog ministrovanja.

Svečano obećanje. Nanovo izabrani načelnik biele Ljubljane velezaslužni gosp. Ivan Hribar, bijaše kano takav od cesara i kralja potvrdjen, te je dne 3. t. mj. položio u gradskoj viećnici svečano obećanje. Čestitamo g. načelniku, a još više bielој Ljubljani.

Plodovi talijanske kulture. Izviestili smo onomadne, da je sazvao odbor kotarske gospodarske zadruge u Piranu svoje članove na dogovor, da ustroje novo gospodarsko družtvo, kojemu bi bila svrha unapreditи vinogradarstvo u jednom dielu one občine i štititi vinski proizvod proti fabriciranom vinu. Prvi sastanak razišao se, jer talijanski seljaci nevjeruju više gospodi. Za prošlu nedjelju bijaše sazvan drugi sastanak, koga su razjareni seljaci razljerali. Ni glasoviti načelnik Bubba nije mogao do riečі.

Dapače kažu, da se je pred razjarenom svjetinom spasio biegom kroz prozor. Ovo su plodovi mnogogodišnjeg huckanja svetine na Hrvate. Sad se okrenula batina, i gospoda podžupci nemira u Istri dobivaju od debljega kraja. Dat će Bog, da još što šta liepa doživimo. — Naknadno javljaju iz piranske republike: da su se odrekli načelnik i 4 savjetnika občinska svojih mjesta,

Budućemu broju dodati ćemo prilog, da tako pospiešimo priobćenje gradiva, kojega smo morali ovog puta izpustiti. Cienjeni gg. predplatnici neka izvole izviniti za ovaj put.

Priposlano.*)

Moj odgovor.

Spljetsko „Jedinstvo“ u svomu 51. broju dneva 27. lipnja donosi odelji članak iz ovoga grada. U spomenutomu članku nepravedno i bas sramotno se napada na g. Bilića radi njegovoga priobćenoga u 48. broju „Nar. Lista“. Doduše g. Bilić mogao se je jasnije izraziti, jer svaki, tko je čitao, mislio je da odgovara dopisniku „Nar. Lista“ kao pravašu; nu mi, koji ovdje živimo, znamo, a k tomu nas i mnogi upućeni izvješćuju, što je i naše tvrdo uvjerenje, da auktor dopisâ u prošlim brojevim „Nar. Lista“, polag kojih su radi osobnih uzroka gg. braća Inkiostri bili napadnuti, nije pravaš nego narodnjak, a tako isto tumače i braća Inkiostri, koji se nenatiču u dielenju ni kod humanitarnih svrha, a nekmoli, da su ludo odlučili dati 1000 kruna onomu, koji im iznadje dopisnika. Medju ostalim, dopisnik „Jedinstva“ spočitava g. Biliću radi njegove najčudnovatije naravi i da je uvjek protivan odlukama njegovih kolega, občinskih upravitelja; naime da se u ničemu s njima neslaže. Na ovo mi je odgovoriti: da sâm dopisnik uvidja i priznaje, da pametan i pošten čovjek absolutno mora stati u velikoj oprieci sa današnjim radom naših obć. upravitelja, jer bar dosele nisu dali dokaze, da im je do napredka naroda i dobrobiti ovoga skroz zapuštenoga grada. U istom članku dopisnik nije ni na mene zaboravio, pa kad nije znao drugo, okrstio me zakletim neprijateljem naroda i občinske uprave. Moja bi želja bila, dopisniče, a to u tvomu poštenju stoji, da izneseš bar jedan čin, koji bi mogao dokazati, da sam neprijateljski napram narodu djelovao. Ja s ponosom ističem, da sam svedjer narod susretao i da sam kanjske i prekolanjske godine mnoge izbavio iz lihvarskih ruku, radi česa se tvoji gospodari mene nesimpatički sjećaju. Neprijatelj sam naroda valjda zato, jer sam Hrvat-pravaš ili zato, što u obće ne odobravam tvojih silnih na občini i radi toga narod od vaših pogubnih načela odvraćam? Ruku na dušu, pa iznesi nešto dobra, što su tvoji gospodari na občini do danas učinili. Da dalje nenabrajam, samo pogledaj ono dio obale, koju danomice more poplavljuje, a pogledaj onu novu gradobu do obć. perivoja; što uzaludno proždire naš vama povjereni novac. Odgovori, kako su tvoji gospodari riešili ugovor obć. klaonice, pa da i drugo ne spominjemo. Pa da niste smišani, kada mene s neprijateljstva korite!?

Uvjeren sam, kada bi uz vas bio i odobravao vaša gori navedena i druga djela, što mi moje čovječtvo nedozvoljava, drugčije bi o meni pisali, ali vam isto hvalim, a vama prosto ostaje jedina ta utjeha, što još uz vas pristaje jedna nezasitna čelica zavedenih ljudi, koji se danomice pod občinske prozore otvorenih usiju pokazuju. I neka ti je do znanja dopisniče, da se okaniš mene, te radje igraj pred tvojim gospodarom i pomno slušaj, kako pripovieda o svojoj zastupničkoj sposobnosti i načelničkoj dužnosti.

Sibenik, 29. lipnja 1899.

P. Čikara.

Talijanskim prosvjeliteljem u Višnjanu.

Izazvan od ljudi „appartenenti al partito italiano“ i koji se hvastaju svojom kulturom, posvećujem ovo nekoliko rieči: Odkad su Hrvati predobili ovu občinu te služim ovdje kao tajnik, neprodje dan a da me neki sinovi slavne kulture neobasiplju miomirisnim cvićem svog finog odgoja i izobraženosti, no, držeći se one naše, da „gdje magarac tuli, slava Bogu ne ide“, ne obazirnć se, idem svojim putem. — Čuvši sinoć, gdje skup takovih sinova, dostojnih svojih učitelja, pjeva izmedju občine i kuće moje zaručnice izazivne i uvriedljive pjesme, podjoh, a za menom občinski redar, da vidim tu finu gospodu, nu jmaci se posakriše, da se jih ne prepoznade. Jednoga dobro poznatog, koji se je valjda nasladjivao onim melodijama, nečujuć jih više, čuli su vikati: „Questo xe abuso del potere, mi me rivolgerò domani al capitanato . . .“ a dakako da nije prošlo bez uvrede. Pošto bi izpod moga dostojanstva bilo, baviti se takovim ljudima, koji su stopro sažaljenja vriedni, iznašam bez komentara toliko na javu, da o toj činoći sudi javno mnijenje.

Višnjan, 10. julija 1899.

Gjuro Palavršić.

*) Za sastavke, priobćene pod tim naslovom, odgovara uredničtvo samo u toliko, koliko ga na to zakon veže.

Listnica uredničtva i upravničtva.

Gg. A. B. Labinci, Gj. C. Buzet i drugim, koji su neredovito primali naš list, javljamo, da će se tomu u budnće doskočiti. Reklamirane brojeve — izuzev zadnjega — netrošimo poslati, jer jih sami jošte neprimismo od prijašnjega odpravničtva iz Trsta, koje je također uzrok neredovite odpreme.

G. A. P. Višnjanu: Nemožemo udovoljiti Vašoj molbi, jer trebamo dječaka za tiskarski nauk, a ne odraslog čovjeka.

Garantirana prava kranjska vina domaćega proizvoda, kao

cvičak, vipavac i rebulja

polag drugih pijača i jedila dobije se u

Weinstube „Zum Eigenbau“,

Via Barbacani 3, Pola.

Sve odpadke

kosti, rogove, papke, loj, šćetinu, dlaku, mesinu itd.

kupuje kemijska tvornica

za izradbu odpadaka u Zagrebu.

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice

svoj krojački posao

na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli.

U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odijela, koja izvršuje točno po mjeri.

Anton Klement, *krojački majstor.*

POZOR!

Čast mi je javiti p. n. slavn. občinstvu, da sam otvorio na Sušaku kraj Rieke

medjunarodni zavod

za primanje i odpremanje putnika po cielome svietu, i to: **Ameriku, Afriku, Aziju, Australiju i čitavu Europu.**

Ona gospoda, koja žele putovati u imenovane krajeve, neka se izvole obratiti na podpisanoga, od koga će najtočnije uvjete i naputke dobiti, a k tomu i najjeftinije putne karte za svakoga putnika.

Osobitim poslovanjem

Brzojavi: Kružić — Sušak. Telefon br. 420-499.

Adresa: Franjo Kružić, mešetar.

Sušak kraj Rieke.

Obznana.

Delavska škola u Kastvu zaključuje ovu školsku godinu subotu dne 15. t. mj. sa službom božjom. Sliedeći dan, t. j. u nedjelju dne 16. biti će javno izložene risarske radnje učenika u školskoj dvorani, te ih može pregledati svatko, koga to zanima.

Budućа školska godina započeti će dne 16. sept. t. g., a upisivanje učenika dva dana prije ili najkasnije na dan otvorenja škole, t. j. dne 16. sept.

Ravnateljstvo delavske škole

u Kastvu, dne 10. julija 1899.

M. Šepić.

Dječaka

u 15. godini, sa 2 gimn. razreda, iz čestite hrvatske obitelji u Puli ili okolice

prima u nauk naša nakladna tiskara.

Dječakom sa roditeljima oglasiti se je u tiskari.

F. Pečenkov

HOTEL EUROPA

u Puli

preporuča se gg. putnicima.

Njegova svetost

Papa Lav XIII.

sporučio je po svojem liečniku prof. Dr. Lapponiu g. ljekaru G. PICCOLI-u u Ljubljani srdačnu zahvalu za priposlane Mu staklenčice

tinkture za želudac

te mu diplomom od dne 27. novembra 1897. podielio naslov »dvorski dobavljač Njegove svetosti« sa pravom nositi u svojoj firmi uz naslov također grb Njegove svetosti.

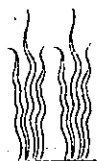

Rečeni liečnik kao što i mnogi drugi glasoviti profesori i doktori pripisuju bolestnim Piccoli-jevu želudačnu tinkturu, koja jači želudac, povećava tek, pospješava probavu i tjelesni otvor. Naručbe prima i uz pouzeće opravlja točno

G. PICCOLI,

ljekar „pri angelu“ u Ljubljani.

Tinkturu za želudac razašilje vlastnik po 12 stakl. za for. 1·26 a. vr., po 24 stakl. za for. 2·40, po 36 stakl. za for. 3·30, po 70 stakl. za for. 6·50 (poštanski paket, koji ne teži preko 5 kg.), po 110 za for. 10·20. — Poštarinu moraju plaćati sami naručitelji.

Knjigotiskara i knjigovežnica

A. Gabršček

J. Krmpotić i drug.

U PULI

prima sve u knjigotiskarsko-knjigovežku struku spadajuće radnje koje izvršuje brzo i ukusno.

Zaliha svijuh tiskanica za župne i občinske urede,

kao takodjer pisaćeg papira.

Preporuča se toplo rodoljubom u Istri i u drugih pokrajinah.

Broj 25. U Puli, dne 27. julija 1899. God. XXX.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na tecnelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se nepleća poštarina, ako se izvana napiše «Reklamacija».

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku. Izključeni su ove godine: 2. novembra i 28. decembra.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a ne-frankirani neprimaju.

Predplata s poštarinom stoji: 5 for. u obće, 2 for. za seljake na godinu ili for. 2.50, odn. for. 1.— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 5 nč. koli u Puli, toli i izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare A. Gabršček (J. Krmpotić i drug.) u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru!

Sve drugo nego barbari.

Pred dvije tisuće i više godina silno se je bio podigao narod grčki. Bogat, izučen, izvježban u svemu, dao se je Grk i na mekušan život. Sebe su Grci držali jedinim narodom vriednim da žive i da zapovjeda. Svaki, koj nije bio njihovoga roda, makar i znao grčki, njim je bio „barbar". Iz početka baš je to značilo isto što tudjinac, gost.

Grci propali, svladao jih je tudjinac „barbarin" Filip kralj od Macedonije, bolje rekuć svladala jih je pokvarenost, mekuštvo, izdaja domovine, jer se je Filip Macedonac hvalio, da neima grčkoga grada, kojega zidove nebi prevalio magarac zlatom natovaren.

Za Grci došli su do velike moći izprva krepostni i junački R i m l j a n i. I njim je svaki tudjinac bio „barbar". I oni su se držali gospodari svieta, kojega su doista dobar dio bili zasužnjili.

Tudjinci su bili manje ugladjeni, manje razmazani, pak je malo po malo u latinskom jeziku rieč „barbar" stala znamenovati prostaka, neugladjenog čovjeka, n e z n a l i c u, koj nemože s naprednimi tobože Latini pojednako biti čašćen.

Od latinskoga nastao je jezik talijanski i u njem rieč „b a r b a r o" neznači više tudjinca, nego znači, čovjeka bez ikoje nauke ni napredka, zaostala posve, jednom rieči, d i v l j a k a. Tako i Niemci rabe tu rieč.

Našemu hrvatskomu narodu, odkad ljudske zgodovine o njem pišu, uvjek je bila teža. Pokršten i od svetih ljudi podučen u istinama kršćanske vjere, odlučen je od providnosti Božje, da tu vjeru brani. A braneć kršćansku vjeru, branio je narod hrvatski i sve one družtvene uredbe, koje su se s kršćanstvom ili stvorile, ili po njem obnovile, oplemenile. Svim tim uredbam reče se jednom besjedom: kršćanska, evropejska civilizacija, iliti uljudba. Za obranu te uljudbe borio se je hrvatski naš narod proti Obrom, proti Tatarom i Mongolom, pak proti Turčinu, a to tako slavno i po druge narode koristno, da su rimski sveti oci, ti čuvari evropejske uljudbe, ponovno pohvalili naše stare radi toga junačtva, nazvali jih dari: predzidje kršćanstva: antemulare christianitatis.

Turski mjesec zalazi, od njega neima više pogibelji kao ujegda. Ali hrvatski narod neprestaje biti vojnik kršćanske uljudbe. Njega još čeka veliki boj, al i slavna pobjeda za čistu, pravu, uljudbu kršćansku. On ima još izvojevati sebi i drugim pobjedu misli o slobodi i jedinstvu naroda i o ljubavi prema bližujemu, ravnoj ljubavi samoga sebe.

Nije čudo, da uvjek vojujuć, hrvatski je rod gdjegod zastao u nauci, a po tom u mnogo krajeva i osiromašio. Tako je navlastito s nami u Istri. Tako je kojekuda našoj rodnoj braći po Banovini, po Bosnoj, po Dalmaciji, po Crnoj gori. Pak sada oni, za koje su naši stari vojevali, koje su od Turaka branili, kojim su na galijama vesłali, oni nas nazivlju „barbari". Takovim je već davno zagrmio naš pjesnik Ivan Mažuranić, spominjući križ na Lovćenu, najvišem brdu Crne gore: „Oh da vide svieta puci ostali, iz nizina odkud vida neima, Krst ov slavni nepobjeđen igda, vrh Lovćena što se k nebu diže! Nebi trome prekrstili ruke, dok Vi za krst podnosite muke, nit bi zato barbarim vas zvali, što Vi mroste, dok su oni spali!"

* * *

Pak jesmo li u istinu „barbari", to jest čeljad ne samo tudja ovoj zemlji, nego i čeljad divlja, nepristupna onom poredku života i onom napredku, kojim se diče zapadni narodi, navlastito naši Talijani?

Odgovor je lahko dati, istinit i za nas ponosan! Ne samo, da nismo barbari, nego smo, hvala Bogu, barem njim ravni, ako ne daleko pred njima.

Za dokaz toga, htjelo bi se iznesti ovdje prispodobu o svih granah ljudskoga života, bilo u obitelji, bilo u obćini, bilo u pokrajini, bilo u državi, te istinitim popisom načina mišljenja i djelovanja naroda hrvatskoga s jedne strane, a talijanskoga s druge, lasno bi se svakomu poštenomu sudiji dokazalo, da su Hrvati sve drugo, nego li barbari! — To ćemo i napisati u dva tri članka, jer želimo, da i oni naši, koji su još zavedeni i zasliepljeni stanu na pravi put i zagledaju, te se nebudu više sramili svoga imena i jezika, nego da ga budu izpovjedali neustrašivo, otvoreno, kao pravu nauku, kao pravo spoznavanje istine.

I Petar je zatajio svoga Spasitelja, dok još nebijaše tvrde vjere, ali kad ga je svega prosinula istina Hristove nauke, i kad je vidio na svoje oči, da „učitelj" trpi i smrt podnaša za svoju nauku, tada je Petar postao u istinu „pećina" na kojoj je sagradjena crkva Hristova, te joj neprijatelji nahuditi nemogu.

Eto tako i hrvatski narod prostio je ponovno svojim sinovom, koji su ga zatajili, dok nebijahu stalni u vjeri, ali naše je tvrdo osvjedočenje, da se dan spoznanja istine bliža brzim korakom, i da će hrvatsko ime slaviti svoj veliki dan.

Dà, jer jesmo sve drugo, nego li barbari!

* * *

Talijani imali su negda pravih plemenitih muževa, koji su štovali i uzveličivali naš hrvatski rod. Njihov najveći pjesnik Dante Allighieri pred više od 500 godina, kudio je jedan grad svojega plemena, da je rugoba od svih ljudi, a Hrvate je postavio za izgled prave pobožnosti.

Ariosto nazivao je vjetrove, što duvaju od Učke, Velebita i Dinare, da su „slovinski" vjetrovi, a ovo more, da je „slovinsko more", Fachinetti prodičio je život i običaje Hrvata od Istrije.

Tekar u novije doba, odkada se je u Talijana izgubila prava vjera, a počeli jim knjige i novine pisati židovi, od onda počela je hajka na nas Hrvate i sijanje mržnje i pripovjedanje, da se mi nemožemo jednačiti s njimi, da mi nismo za „kulturu", da smo mi neki niži rod ljudski, koj se neda oplemeniti.

Pustite jih neka bleju, a na dokaz koliko su ili neuki, ili zlobni, neka za danas budu samo ove opazke:

U Trstu znamenit liečnik zove se N i k o l i ć, znamenit naučitelj zove se S t e n t a, a rodom je izpod Učke, M i a g o s l o v i ć, a rodom je iz Dalmacije, jedan prvak politički zove se R a š k o v i ć.

Jesu li to Talijani? Imena i rod od kojega potiču i krajevi njihovi, starine, sve to jasno dokazuje, da nisu Talijani. I žalibože nisu nego po osvjedočenju. Hotomice ili nehotice, oni se odvrgoše od svoga roda i plemena, pak sjedoše onamo, gdje se lagljе uživa, gdje se brže slava stiče.

Nisu Hrvati po mišljenju ni djelovanju, ali kad Talijani toliko štuju i hvale rad njihovih kreposti i znanja, što to znači? To znači, da je naš narod sposoban i nadkriliti druge, da ima dara Božjega za svaku nauku i napredak, da se može dignuti u mudrosti, pak makar žalibože i na štetu svoga naroda.

Ono malo stalnoga što su Talijani stvorili u Istri, komu imaju zahvaliti? Pokojnomu zemlje kapetanu Franu V i d u l i ć u! Pa zar je Vidulić po rodu i starini bio Talijan? Podnipošto! On je to bio samo po osvjedočenju, po nenarodnom odgoju one dobe, kad je Austrija za Hrvate imala visokih škola samo u Padovi, Pisi i drugod po Italiji.

Komu imaju Talijani u Istri zahvaliti dobar napredak njihove gimnazije u Kopru?

Poglavito mnogogodišnjemu ravnatelju B a b u d e r u. Pak zar je Babuder od starine i roda Talijan. Podnipošto! Njegova je starina na istarskom Krasu, medju hrvatskim svietom, gdje su se tolike bistre glave odgojile.

Prije nekoliko godina osnovala je vlada u Trstu veliku obrtnu (industrijalnu) školu sa talijanskim naukovnim jezikom. Znate li koga su postavili za ravnatelja? Onu mudru glavu profesora H e s k o g a, a Heski je po rodu i starini Slovenac i učio je svoje mlade dane hrvatske škole. Dakle jesu li, ili nisu naši ljudi za napredak za „kulturu"?

Mogli bismo stotine takovih primjera još navesti, ali za danas neka bude dosta još ovaj jedan najsvjetliji, najjači:

Zemaljski odbor za Istru imao je nedavno imenovati ravnatelja za gospodarski zavod u Poreču, na kojem se mladež iz Istre podučuje j e d i n o u talijanskom jeziku. Dakako da je zemaljski odbor gledao, da ponajboljega učitelja i učenjaka nadje medju „talijanskimi" umnici. I našao ga je i namjestio.

Ime mu je signor direttore C u c o v i c h. Jeli u istinu Talijan? Podnipošto, krstite se ljudi od čuda, i taj je rodjen od oca Slovenca, starina mu je u Ritomežah na istarskom Krasu i od onuda dobio je prekršteni Kuković slovenski pisanu svjedočbu, da spada u onu obćinu, da je austrijski podanik!

Eto vidite, da bez naših otudjenih, al žalibože n a š i h ljudi, nemoga ni najznamenitija službena mjesta pokriti, pak nam se rugaju, da smo „divljaci", da nas rod nije za višu uljudbu ni nauku. Već je ovo dosta da jim odgovorimo, da smo . . . . sve drugo nego barbari!

DOPISI.

Boljun, 15. julija. Sadašnjem zastupstvu ističe rok trogodišnjeg djelovanja. Dne 6. t. mj. držalo je isto svoju zadnju sjednicu, u kojoj je imenovalo i komisiju za riešavanje reklama proti izpostavljenoj izbornoj listini.

Uz ovdješnje raznaženo pučanstvo nije čudo, što se je u zastupstvo usuljala bila dvojica, koja nas svojim neiskrenim ponašanjem nekako očarala. Odmah u početku iznevjeriše se nama, a pokazali su svoje neiskreno djelo kod izbora za IV. i V. kuriju glasovav oba za talijansku stranku, za stranku Talijana Bartolića. Da bude sviet znao za njihova imena i da se ih u buduće naši muževi budu čuvali, eto imena te dvojice: Francesco Scrobe, „ostellano e leguleo" da Sušnjevica i Ivan Čeh Brajuha iz Paza, komu, budući zaveden, oprašćamo, ako popravi svoju krivnju kod predstojećih izbora; drugčije nek si i on dobro za uho zapiše, da ga uvjek hrišemo iz knjige naše: — „o M a r c o o m a d o n n a — mi ne trebujemo pol miša pol liča.

Pametan gospodar, na koncu godine svrati svoj pogled na minulo vrieme, da vidi, dali je on to vrieme koristno uporabio. Sadašnje zastupstvo nije moglo u ove tri godine doista čudesa stvoriti, ali ipak misli, da je učinilo svoju dužnost, te može mirnom savješću pogledati na minule tri godine i kazati: eto nas, tu smo; razgledajte i vidite naše djelovanje, uzporedite isto sa djelovanjem prijašnjeg zastupstva; razgledajte i vidite naše upravne knjige, naše dnevnike, naše račune; uzporedite iste sa knjigama i računima prijašnjeg zastupstva, pa ćete viditi kakva razlika; viditi ćete, gdje je poštenje i pravica i čistoća, a gdje je nepoštenje, krivica i zamazano rublje.

Dà, sadašnje zastupstvo učinilo je u ove tri godine dosta. Da nebi bilo isto ništa drugo učinilo, nego to, što je u trag ušlo slieparenju, koje se je kroz niz godina u občini provadjalo, pa tim na put stalo daljnjem slieparenju, već bi dosta bilo učinilo.

Uzmemo li u obzir stanje, u kakovom je sadašnje zastupstvo primilo u ruke ovu upropašćenu občinu, diviti se moramo ustrajnosti istog. Občinski ured u neredu do skrajnosti. Na stotine službenih spisa neriešenih, občinski računi u neredu, blagajna prazna, dugova na sve strane; obć. dobra sekvestrirana zbog neuplaćenog poreza i ekvivalenta; peticije privatnika spram občini — pravi kaos, eto žalostnog stanja, u kojem smo primili u ruke upravu. Tko da ne zdvoji! Pravo je rekao ovih dana g. načelnik, da nije mogao spavati prvih noći od skrbi i brige. Toliko neurednosti preuzeti na svoja pleća, a k tomu još bez vještog tajnika! Toliko rana na tielu tko da odmah zacieli? Ipak hvala ustrajnosti načelnika i zastupstva, hvala ustrajnosti i vještini sadašnjeg tajnika g. Vidošića, zastupstvo nije klonulo duhom — učinilo je svoju dužnost u moralnom i materijalnom pogledu.

A Vi crnitelji tudjega poštenja, koji neprestano vašim otrovnim jezikom sadašnje zastupstvo blatite i crnite, dodjite pa zavirite u naše račune, pa nadjite ako ste vriedni ma bilo i drobnih nedostataka u istima. Ne, to niste kadri, jer su naši računi čisti, a vaši bili su zamazani. Pregledatelj računa bio je vaš čovjek, koj će i vas zapustiti, kao što je i nas ostavio najme Francesco Scrobe, pa neka vam on kaže, ako je u računima sadašnjega načelnika našao ma bilo koju nezakonitost ili neurednost. Kakva li razlika g. Scrobe medju računima Mattiassich-a i Buretića? Odgovorite malo, no! Gdje je poštenje bilo prije, a gdje je sada? Nije li time u moralnom pogledu občina podignuta? Jest! Zavirite u ostale upravne knjige, spise itd. pa recite po duši ono šta je pravo.

U prijašnjem zastupstvu bilo je osoba, koje su sa načelnikom na čelu u dane obć. sjednica ciele noći kod Ferandića pijančarili i „alla mora“ igrali. A kada su sadašnji zastupnici ostali ob noć u Boljunu, igrajuć na sablazan pučanstva? Nikada! niti jedanput, već su oni kao trieznі muževi iza sjednice izpili čašu vina pa se liepo razišli.

Nu u materijalnom je pogledu učinilo sadašnje zastupstvo svoju dužnost u koliko je moglo. Na stotine, dapače preko hiljade zaostalog poreza i ekvivalenta je izplaćeno pod sadašnjim zastupstvom.

Kolike sekvestracije i prodaje obć. dobra nije sadašnje zastupstvo zapriečilo? Koliko li dugova izplatilo? Dodjite, razgledajte, pa ćete se osvjedočiti.

Koliko občinskih puteva se nije u ove tri godine popravilo? Neima skoro pula u občini, da se ga nije popravilo.

Koliko podpore su primile pojedine porezne občine, i to najviše na zagovor i preporuku obć. glavarstva? Kroz ove tri godine primile su sve porezne občine što veću, što manju podporu. Kolikim se je tim, ako i ne posve zadovoljilo, a to barem donekle pomoglo u ovih slabih ljetinah?

A prije, kada se je primilo kakovu podporu? Koliko obć. „užurpa“ li se nije u ove tri godine občini prikoristilo? A što se je prije činilo? Za pijaću i dobru jedaću pripuštalo se obć. „uzurpe“.

Nastojanjem obć. glavarstva izprosilo se od c. k. ravnateljstva pošte poštarski ured u Sušnjevici sa voznom poštom do Cerovlja, a u Pazu, Poserin i Borutu sabiraonice listova. Gdje su bili vaši prijašnji poglavari, da vam nisu to prije priskrbili?

U Vranji kupilo se ove godine novu zgradu za tamošnju pučku školu, sklopilo se kupoprodajni ugovor sa družtvom južne željeznice u Opatiji za vodu, i tim materijalno znatno podigло por. občinu Vranje.

U ove tri godine provelo se gruntovnu uknjižbu razdjeljenog obć. imanja u Poserin na ime pojedinih gospodara i poduzelo se shodne korake, a i primilo privolu na diobu obć. dobara u Sušnjevici.

Popravilo se groblje u Borutu, Pazu, Brestu, izplatilo se dug prijašnjeg zastupstva za popravak zvonika u Boljunu.

Račume sa bivšim načelnikom Mattiassich-em nije moglo zastupstvo prijateljskim putem riešiti, jer je bilo u njima previše nezakonitosti, zloporaba, koje spadaju pod kazneni zakon, pa je iste odstupila c. k. državnom odvjetničtvu u Rovinju za daljnje postupanje. Do sada je bio Mattiassich jedan sam put radi toga pozvan pred sud u Pazin, a inače stvar spava na sudu u Rovinju. Ljudi naklapaju svašta o tom, pa i da se čeka, da bude Mattiassich opeta načelnik? Ali počekajmo, da vidimo, strpljen spašen.

To je u glavnim potezima rad sadašnjega zastupstva za minule tri godine. Pojedine podrobnosti nećemo nabrajati, jer smatramo to suvišnim. Budućem zastupstvu, preostaje još puno toga za poravnati. Ono, što su Talijani u toliko godina zanemarili; ono, što su naši stariji sagriešili, nemožemo preko noći popraviti; „dub ne pada od jednog udarca“.

Požrtvovnošću i slogom ozdraviti će bolni odnošaji u našoj občini; samo osobne strasti na stran, jer, gdje se bratsku srca slože, tamo i olovo plivat može, a nesloga gdje zavlada, tamo i slamka na dno pada. Druga pa narodna poslovica glasi: stalnom voljom čovjek brda valja, i na ravnom opet nova diže. Sloga dakle i ustrajnost dovesti će našu občinu do boljeg stanja.

Boljun, 24. julija. Prošlog četvrtka izmenadio našu občinsku upravu zemaljski odbor, poslav ovamo svog računara u osobi g. Matosovich-a, da pregleda občinsku upravu, račune, knjige, spise — sve. Zar mislite da račune prijašne razklimane uprave? Jok! račune sadašnjeg zastupstva u minulih trih godinah. Zemaljski odbor htio nam se valjda tim osveliti radi tamnjana, što smo ga odavle zapalili u nekoliko dopisa. Milo nam je i drago, da je g. računar zemaljskog odbora tučno sve pregledao — uporabio je ciela četiri dana. Neznamo, kakav će referat g. računar podnijeti zemaljskom odboru, ali stalni smo, da slaboga nemože. Šteta, što su računi stari na c. kr. sudu u Rovinju, — jer bi bio mogao g. računar iste sa sadašnjim prispodobiti, pa bi bio vidio, kakva razlika. Nadamo se, da će zemaljski odbor doć do zaključka, da Hrvati ipak skrbnije upravljaju občinskim imanjem, nego Talijani. Zemaljski je odbor možda mislio, da će ovdje naći odnošaje kao u miljskoj občini.

Redu u občinskoj upravi imamo najviše zahvaliti revnosti i požrtvovnosti g. tajnika. Ovoliko na znanje onim Talijanom i njihovim podrepnicam, koji neprestano svojim zlobnim jezikom sadašnju upravu napadaju, a prijašnjeg načelnika Mattiassich-a, kao uzornačelnika do devetog neba uzvisuju. Ima ljudi, koji imaju u obrazu ne kry, već vodu.

Čudno nam se čini, da nas je zemaljski odbor baš pred izbori počastio gosp. oficijalom. Ili zar je počeo i zemaljski odbor agitaciju u korist mušh občina?

Iz Višnjana, dne 24. julija. Ovdješnjoj činoći djedovske kulture već će zaista i Kahabrezi da zavide. Denuncije proti občini i prvacim hrvatske stranke; ozloglašivanja, prietnje, insultiranja noćna i urlikanje, već su dodijala i puk je presit toga. U tim ljudima vidite sinjoriju sa školskom djecom, postolarima i krčmarima; te uz otrovanje vode i druge divljačke čine tuže se da je Višnjan na zlu glasu! Kud bi moraliste davali izgled bratske ljubavi na njesto podjarivati strasti i mržnje te ogovarati poštenu čeljad, koja neće da misli, kako bi njihove usijane glavice htjele (Sono passati i tempi quando sotto le ali del leone Margherita Illava. — Op. slagara), i držali se cue: štuj, ako hoćeš da te časte, „paiz“ drugačije bi slovio.

Ako su Hrvati u godinu dana odkrili toliko neuredosti, da se i sami protivnici srame, znak je, da ih je bilo, te im je uzaludno po svojim novinama izvraćati stvari i vriedjati hrvatsku narodnost; vlasti znadu dovoljno i više nego je potrebno, — Puk se budi, otvara oči i razlučuje prijatelje od dušmana. Ne čuje se više Višnjanskog Crispia: „io voglio, io commando“. Svak se služi svojim jezikom, nema nasilja ni tlake te narod čeka mirno na poprištu nametnike i zavoditelje.

Puran piše labinskoj svraki, da je kokot obolio na srcu, odkad je golubica odletjela, te da nemože jesti, piti ni spavati, te ne nastane li kakav preokret u možđjanima, da će stupri del „Popolo“, dell' „Eco“ i dell' „Istria“ zievati od dosade, a dopisnik, pun krčmarskih obveza, da neće moći toj praznini doskočiti.

Moralista uzvrpoljio se, što nečuje one noćne melodije, koje je Pilatus tolikim zuojem bliedog lica sastavio proti ovim Hrvatima, a koje je uredjivao rastežući kozju bradicu, i što su vlasti pokazale i ako malo pokasno da nije dozvoljeno ni vriedjati ni insultirati te naredile, da se one krasne pličice pri opetovanju postave u krletku.

Pobožni članakopisac srdi se u porečkoj bobi, što redar čuva tjutog dalmatinca (koji im je trn u peti i tvrda kost za glodati) od jaganjaca „del paese“ i što su njegove učenice onako malo pisale studentima u teatru postavivši tudji podpis.

„Guarda puppole“ tuži se u „Eco del Litorale“, što vlada nije još izagnala hrvatsku većinu iz palače, koja je odkrila onu savršenu talijansku upravu i što neće još da postavi onu manjinu, koja je do grla zadužila občinu i dovela je do one slave i veličine, da je sam putrijarka u u Poreču pobožno ispovjedio: „Era troppo, . . . ma . . . la favella . . . .“

Dobro poznate noćne sove, iza kako su obnovile divljačku dreku pod tudjim prozorima i do sitosti pravile insulte, našle su još vremena, da priliepe na jednom zidu pergamenu svoje brutalnosti proti bezprikornim osobama. (Ovo je „la decantata civiltà di Visignano!“ — Primjetba slagara).

Neka fina gospoda misle, da se ugodno zabavljaju, kad mogu insultirati Hrvate kad koji prolazi sam, a ma baš kako su naučili na visokim školama, pardon — u bečkim krčmicama.

Višnjan, 17. julija. Talijanski šćiriri pribavišе neku izazivnu pjesmu, kojoj su promienili nekoliko fraza, uvriedljivih po hrvatsku narodnost, te bi se noću drečili, da je veladina vječnoga žida od dragosti igrala. Nego vlasti, i ako malo kasno, ipak gamuše svoje prste, a naši „masavski junaci“ povukli se brže bolje u brlog, od kuda su se čula dva tri hrapava glasa u daljini, koji su se miešali sa umiručim rikanjem krilatog lava i sa žučljivim psikanjem učitelja „Mortoinpiedi“, dočim se je stara velada mrko objesila, a višnjanski Crispi podviv rep i pod mjesečevim zrakama uzdisao za starim vremenima, kad su strepila polja, brda i doline pod gromovnim „io voglio“, „io commando“. — Prilog „Naše Sloge“, uzbunio vas Izrael i fine glaviee, koje su držale, da će im spomenik biti dignut na plokati sv. Roka za svoje razturene dopise, jer su tobože izagnali Hrvate iz občine, i da im je odzvonilo po onoj: „reci mu, da ti ne reče“.

Politički pregled.

U Puli, dne 26. julija.

Austro-ugarska nagodba sklopljena posliednje doba na temelju § 14. austrijskoga ustava probudila je na novi život Niemce obstrukcioniste, koji su se bili nakon svog duhovskog programa uljuljali u sladki san.

Pojedini klubovi njemačke lievice proglasuju izjave, kojimi prosvjeduju proti nagodbi i proti tomu, što vlada pomoćju § 14. razpisuje nove poreze.

Što se tiče novih poreza, proti kojim ustaju Niemci, dajemo im pravo u toliko, što se nove poreze nebi smjelo udarati na pučanstvo bez dozvole parlamenta. nu pošto se znade, da su upravo ti Niemci zapriečili svako djelovanje parlamenta, moramo se čuditi smjelosti Niemaca, koji prosvjeduju proti nečemu, što su sami sakrivili. Svojim bezobzirnim i neopravdanim postupanjem podali su vladi oružje, kojim se ona sada služi — kako oni tvrde — protizakonito i neparlamentarno.

Na temelju zemaljskoga zakona od g. 1897. započeli su u Dalmaciji dne 23. t. mj. občinski izbori. koji će svršiti koncem agusta. U izbornu borbu stupaju 4 stranke i to najmoćnija narodnjačka stranka, kojoj je na čelu saborski predsjednik dr. Bulat, zatim stranka prava. srbska i talijanska stranka. Najviše občina ostati će bez dvojbe u rukuh narodne stranke, dočim će se srbsko-talijanaške občinske uprave još većma skrčiti. što je i posve u redu. jer im u Dalmaciji neima mjesta. jednim ni drugim. Jedna od najvažnijih občinskih uprava. ona naime slavnoga Dubrovnika. kojom upravljahu zadnje doba združeni Srbi i Talijani. doći će stalno za predstojećih izbora u hrvatske ruke.

Nesretni razdor u susjednoj Gorici zahvaća sve to dalje krugove. Nadali smo se, da će narodni prvaci ograničiti razdor na što uži djelokrug, a kad tamo oglasuju se izvanjske občine, trgi i kotari za jednu ili za drugu od prepirućih se stranaka. Svaki rodoljub, koji uzradi na tom, da se na Goričkoj što brže uzpostavi stara sloga, steći će si za narod velikih zasluga.

Crnogorski knežević Danilo nalazi se ovaj par u Baru, gdje očekuje svoju zaručnicu, koja ima tuj u crkvi sv. Nikole preći na pravoslavnu vjeru. U Bar je jučer pošao i odaslanik ruskoga cara veliki knez Konstantin Konstantinović, koji će kod vjenčanja zastupati svoga cara.

Srbskomu razkralju Milanu reć bi, da će se izjaloviti i njegova zadnja komedija. Nije tomu dosta, da mu danas nitko više nevjeruje, već da je svatko osvjedočen, da si je on naručio atentat na svoju slavnu osobu, nego stale mu se i groziti nekoje velevlasti. Njemačka, Italija i Austro-Ugarska da su naime ozbiljno opomenule kralja Aleksandra, neka pazi što radi njegov otac sa radikali, koji je progoni kao divlju zvier, dočim se znade odavna, da je Rusija do grla sita Milanovih spletaka i da ona neće nikada mirno trpiti, da se u Beogradu tjera protuslavensku politiku.

Ruski narod okuplja se oko mrtvog tjela svoga priestolonasljednika, velikog kneza Jurja, koje bijaše jučer doveženo u Petrograd, gdje će biti u crkvi sv. Pavla pohranjeno.

Na zadnjoj skupštini slavenskog dobrotvornog družtva u Petrogradu, bijaše izabran predsjednikom državni savjetnik A. Vasiljev, iskren prijatelj zapadnih Slavena i poznati zaštitnik balkanskih Slavena.

Franina i Jurina.

Fr. Ča j' tamo novega va Boljune Jurino?

Jur. Sijera Bela, da se jako jadi.

Fr. Ča bi reć?

Jur. Zač da njoj posli od politike negredu kako bi otela.

Fr. Dragi ti, neka se ona drži kuharice i preslice, a politiku neka pusti na stran.

Jur. Vero sam njoj i ja to rekà.

* * *

Fr. A ča ono pišu talijanske gažete, da je poli Visa „mare — moto“?

Jur. Baš sada sam sluša predikat, da je neki „Palestro“ skočija iz mora na brdo „Hum“.

Fr. A dragi ti, to naša skvadra manovre deka poli Visa, pak se Talijanom gaće tresu.

Jur. Ma ! meni se para, da će bit tako nekako.

* * *

Jur. Ča je istina, Frane, da će Pikular crikvu zidati u vrhu.

Fr. To sam i ja čuja, ma da ne će gustati kako i ona Valtursko.

Jur. Varmente je i pravo, zašto kad pre Blaž neće više kantati u staroj crikvi vanjelje po starinsku, neka manko kanta u novoj kako će on „moderno“.

* * *

Jur. Ča se to miša za te pope; niki da se uziru na plovaniju, drugi na kanonikat a pre Blaž?

Fr. Pre Blaž, ako dobije pravdu s Marčanci postati će s vrimenom biskup, ako ne pak šišanski kunšiljer ali podešat.

Jur. More, more, kad zna onako latinski.

Domaće i razne viesti.

Novi kanonik stolnoga kaptola u Krku. Njeg. Veličanstvo car i kralj Fran Josip I. imenovao je župe-upravitelja u Malom Selu, veleč. g. dra. Antuna Grškovića, kanonikom stolnoga kaptola u Krku. Čestitamo!

Ivan Rendić odlazi iz Trsta. U hrvatskih novinah čitamo, da se naš proslavljeni kipar g. Ivan Rendić seli iz Trsta u biel Zagreb, koj je započeto god. 1879, odmah nakon zlosretnog potresa.

G. Rendiću stavljalo se je ovdje kao Hrvatu od strane zagriženih Talijana osobito od strančarskih novina svakojake zaprieke. On bijaše od svakog itole važnijeg kiparskog posla, što su ga posjednici ili oblasti, putem javnosti ili privatno naručivali — već unapried izključen. Talijanski fanatizam nepozna ni umjetnika ni umjetnosti, kad se radi o političkom protivniku. Osveta i strast krieposti su naših dušmana.

Umirovljen liečnik. Poznati slovenski rodoljub i odličan liečnik g. dr. Sime Pertot, prosektor u javnoj bolnici u Trstu, stupio je na vlastitu molbu iz zdravstvenih obzira u stanje mira.

Veleučenomu g. liečniku i dičnomu našemu rodoljubu nemože doista nitko podati liepše svjedočbe, nego li mu ju podaše tršćanski talijanski listovi — pohvaliv njegovo uzorno djelovanje — koji inače ništa nehvale, što poljeće iz slavenske glave ili iz slavenskih ruku.

Plemenit dar. Ugledni hrvatski rodoljub g. dr. Dragutin Neuman, odvjetnik u Osjeku položio je dne 22. t. mj. u uredničtvu „Obzora" svotu od 100 for. za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri.

Zahvaljujuć se ovim dičnomu rodoljubu na veledušnomu daru, želimo vruće, da bi taj plemeniti čin bio pobudom svim onim hrvatskim imućnikom, kojim leži na srcu duševni i tjelesni spas istarskih Hrvata.

Hrvati konzuli u dalekom svietu. Naš cesar i kralj imenovao je nedavno poznatoga hrvatskoga rodoljuba i vlastnika mnogih parobroda g. Nikolu Milanovića, počastnoga konzula u Buenos-Ayresu (Argentina) počastnim vrhovnim konzulom, a trgovca u istom mjestu g. Petra Milunovića počastnim podkonzulom.

Pomorski kapetani. Kr. pomorska vlada na Rieci imenovala je kapetani duge plovitbe dosadašnje podkapetane (poručnike) gg. Artura Dujmića iz Rieke, Nikodema Gudca iz Kraljevice, Gašpara Randića iz Sušaka i Vinka Vlašića iz Drage, a poručnikom g. Cezara Medanića iz Kostrene sv. Barbare.

Admiral Dewey u Trstu. Dne 20. t. mj. u 8 sati u jutro stigao je američkanski admiral Dewey na ratnoj ladji „Olimpia" u tršćansku luku. Širom obale čekalo je dolazak admirala mnoštvo znatiželjnih. Sa svetionika pozdravljena bijaše američkanska ladja pucanjem topova, na koje je ona odvratila. Tečajem istoga dana primio je admiral u posjete više domaćih i tudjih novinara. Sliedećeg dana posjetio ga je c. k. namjestnik, gradski načelnik, konzuli itd.

Dan prije admiralova dolazka u Trst stigao je onamo američki poslanik u Beču g. Addison Harris, da pozdravi admirala. Istodobno sastali se u Trstu svi američki konzuli, koji stanuju u Austro-Ugarskoj.

Dne 21. t. mj. priredio je poslanik svečanu gostbu, u jednom hotelu na čast admirala. Drugi dan gostio je admiral na svojoj ladji mnoge pozvanike.

Admiral je posve zdrav. Ovdje ostaje u svemu 10—12 dana te će najkraćim putem u Ameriku, gdje mu priredjuju velike svečanosti.

Veliki vojvoda ruski Konstantin, putujuć na svatbu kneževića Danila, bio je dne 20. tek. u Puli i ukrcao se je na brzi lojdov parobrod Wurmbrandt sa suprugom i pratnjom za Kotor.

Kneginja Jutta od Meklenburga-Strelica, zaručnica crnogorskog prestolonasljednika kneževića Danila ukrcala se je u Puli o ponoći dne 24. tek. na posebni parobrod, koji je je odvezao u Bar. Pratili su je otac i majka, veliki vojvoda Adolf Friedrich i Jelisava od Meklenburga-Strelica, koji su putovali pod imenom grofa i grofice Wenden.

Uz nju je bila brojna pratnja dvorjana, kojoj se u Beču pridružio crnogorski vojvoda Mihajlo Popović.

Kneginjica Jutta, koja će nositi po vjenčanju krasno naše narodno ime Milica, božanstvene je liepote, vitka stasa i zlatokosa dieva. Ciela njena bajna pojava obećaje, da će biti prava narodna majka, dostojna družica uz bok kneževića Danila.

Ona proističe iz prastare slavjanske vladalačke kuće Strelica, zadnjeg ostanka nekadašnje zelene grane polabskih Slavena.

Vojvoda Popović je krsna ljudeskara, crna brka i mrka pogleda, pravi sin junačke Crne Gore.

33godišnjica Viške bitke, vršila se dne 20. o. mj. u Puli. — Bile su izvješene zastave na ratnim brodima, a u večer vrtna zabava sa razsvjetom u ovdješnjem Marine-Casino.

Pišu nam iz Visa: Pukim slučajem dopao mi je rukuh broj talijanskog lista, izlazećeg u Puli, gdje piše o Viškom boju i veli za Hrvate, da su prali kuvjertu.

Talijanski člankopisac nije se iznevjerio ćudi svoga naroda. Članak mu vrvi „fanfaronadami".

Da su mu poznati viški dogodjaji, što sumnjamo, jer Talijanom isti smrde, zapitali bismo ga, da li je bio Talijan onaj Anton Tončić, koji je spasio „Kaisera" začepiv s pogibelji života škulju dobivenu od „Palestro" i očistiv kuvjertu od oborenog jarbula?

Je li bio Talijan onaj Nikola Karković, koji je oteo zastavu sa talijanske oklopnjače „Palestro".

Je li bio Talijan Jakov Žilko, junak „Helgolanda" i „Visa"?

Jesu li bili Talijani Kamalić sa „Salamandre" i Brkulić s „Ferdinand-Maksa"? A admirali Florio i Milošić tada zapovjednici Salamande i Svarcenberga?

Ko je branio Vis toliko dana od neprijatelja, doklegod mu nije došao u pomoć slavni austrijski admiral. Jesu li to bili Talijani ili naši kršni Ličani?

Slavni Tegetof, ne danski admiral, kako ga Talijan nazivlje, već junak rodjen u slovenskom Mariboru, jeli on hvalio Talijane ili Hrvate riečima, upravljenim viškom načelniku, a koje ovako glase: „Lako je pobjediti s Vašim slavskim lavovima"?

Dosta je ta svjedočba hrabrosti i spoznanja, upravljena od najkompetentnije strane, baš poslje vruća boja, a da se smiešnim pokažu sve talijanske „fanfaronade".

Nismo mi prali kuvjerte već junački prolievali svoju krv za kralja i domovinu, a neka nam se javi ime ciglog jednog Talijana na austrijskoj strani, koji je bio te bitke ubijen ili ranjen.

Talijani su oni, koji uvjek bježe u hlad, i obavljaju ženske poste, samo da im je ljenčarit i vrieme gubit. Oni se nikad s ljudima mjerit ne mogu.

Ako ih je bilo koliko u bitki kod Visa, te su naši nogama u debelo meso tjerali iz njihovih skrovišta pod tuču tanela, da ginu, kako su i naši ginuli.

To je istina, a bitka Talijana proti Talijanima je izmišljotina.

Grozna nesreća. Na torpnjači prvog reda „Adler" u dalmatinskim vodama, na sjeverozapadnoj strani otoka Torkule medju Hvarom i Korčulom, prsnuo je u zrak parni kotao dne 22. tek. mj. po noći.

Poginuli su zastavnik Grabmayer, podčastnik Josef Deotto, Puljanin; Nikola Ulipić, dobar Hrvat, rodom iz Gline; Anton Siegl i Andrija Miljak. — Pokoj im duši!

Ranjena je sva ostala momčad broda; jedanajst ih na broju. — Ladja nije potonula.

Dne 23. tek. mj. na 6 sati po podne bio je u Spljetu sjajan sprovod zastavn. Grabmayera i mornara Siegla. Prisustvovale su sve oblasti uz znatno saučešće naroda. Tjelesa drugih žrtava nisu se mogla naći.

Sliedimo njihov primjer. Doznajemo, da su se naši vrieđni franjevci, konventualci i dominikanci pobrinuli na dobu, da im već i ove godine bude dozvoljeno dne 5. julija slaviti blagdan slavenskih apostola sv. Cirila i Metoda. To im se je također dozvolilo, i rečenoga dana slavito. Ujedno javljamo sa zadovoljstvom, da se je za franjevce-konventualce osobito zauzeo poznati naš franjevac i dični rodoljub, otac Franc Dobrović rodom iz Cresa, a za sada još nastanjen u Padovi, odakle će do mala medju svoju milu braću Istrane.

Rovinjski seljani budite oprezni. Prošloga mesopusta priredili su Talijani u Rovinju ples u kazalištu na korist zloglasne „Lege". Uniša je tom prigodom liepa svota, koja je imala služiti kao kvas za ustanovljenje talijanske škole u Rovinjskom selu. Tada je malo tko vjerovao, da bi se tko osudio u hrvatskom selu otvoriti talijansku školu, gdje već odavna postoji hrvatska. Nu danas moramo i mi vjerovati, da se o tomu radi. U nedjelju priredili su naime Rovinjci i drugi zabavu, koje čisti prihod je namienjen budućoj talijanskoj školi u Rovinjskom selu. Tim novcem, da će graditi „Leginu" školu u rečenom selu, a što bude trebalo, dati će „Lega" i gladna im braća iz Italije.

Pozor dakle čestiti naši rodoljubi u Rovinjskom selu, jer se plete gusta mreža, da Vas u nju zapletu.

Pomoć Talijanom. Subotnji „Popolo istriano" javlja, da je Lega dobila opet onih šestdeset i nekoliko novčića od pristojbe oglasa priljepljenih po gradu, što plaća „Naša Sloga".

Slabo jim se mora goditi, kada te naše novce trebaju za Legu. Bolje bi bilo, da je občina razpisala natječaj za zakup oglasivanja, možda bi se bilo više dobilo.

Spomenuta novina javlja nadalje, da su oglasi bili pokidani. Istini za volju izjavljamo, da se je to moralo dogoditi u noći, jer obdan smo jih cieli četvrtak vidili. One derane, koji se tim barbarstvom bave, opominjemo, da se uvjek hvale svojom „kulturom", a prava uljudba dopušta svakom narodu i svakom jeziku, da očituje svoje misli i da se razvija. U ostalom jih opominjemo za treći i poslednji put, neka se kane posla, koj bi jim mogao prisjesti.

Narodni ponos, gdje si? — Piše nam iz Pule: Neko družtvance u nedjelju večer, tako se glasno i izazivno razgovaralo u vrtu „Čitaonice" u inače dosta slabom talijanskom dijalektu, da je snebivalo sve prisutne članove. Tome krive su neke gospoje i gospodične, koje rekbi, neimadu pojma o narodnom čuvstvu. Nečudimo se njima, ali se čudimo i zamjeramo njihovim muževima i zaručnicima, koji slove kao rodoljubi, a neće ili neznaju uplivati, da i njihovi čine čast družtvu u kojem se nalaze.

Upozorujemo na to družtvenu upravu, a drugom zgodom ćemo drugčije zaguditi.

Rodoljubni čitaoničari.

Putovanje c. kr. namjestnika po Goričkoj. Njegova ekselenca, c. kr. namjestnik grof Goëss kao da je zaljubljen u našu braću Slovence u Goričkoj. Mi nismo doduše ljubomorni u ovom slučaju — jer su predmet ljubavi naša braća — ali da g. grof toliku ljubav izkuže — recimo mrzkim mu Talijanom — neka nam vjeruje — da bismo bili na njega ljubomorni. G. grof bio je naime prošle godine medju Slovenci Goričke, a sada je pošao opet tamo, dočim znamo, da imade sela, gradova i kolara Primorja, koje nije još nije g. grof svojim posjetom usrećio. Mora dakle da ga vuče osobita ljubav medju goričke Slovence ali na žalost oni reć bi, da su mu ostali nezahvalni, nesamo da neće da slušaju njegovih otčinskih savjeta, nego rade baš protivno. On im n. pr. savjetuje: poljerajte Vaše zastupnike u zemaljski sabor, biti će tada vaša zemlja, druga obećana zemlja, a one tvrde glave u soškoj i vipavskoj dolini, te na golom Krasu smijale se g. grofu u brk. Rekoše mu naime, da će ostati i nadalje siromašni ali pošteni, jer da je bolji dobar glas nego li zlatan pas, i svi naslovi ovoga svieta.

Možete si misliti, da su slovenski listovi Primorja kao „Edinost", „Soča", „Primorski List", „Primorac" itd. srdačno čestitali g. namjestniku na neuspjelu, što ga je požeo medju goričkimi Slovenci.

Nama se je osobito dopala kratka ali kraftna kritika „Primorskoga Lista". Kaže naime: „da je sprejem g. namestnika bil skoro povsod precej hladen." Ali kakav da i bude nego li hladen u ovoj nesnosnoj vrućini, koja vlada u Primorju već dugi niz godina? G. namjestniku bio je stalno „hladen sprejem" u ovo doba godine miliji nego li, da su mu gdjegod braća Slovenci zakurili.

U ostalom neka se g. namjestnik tim tješi, da je bilo, da jest i da će biti nezahvalnika dok svieta i vieka. Ono veselje, koje su mu pokvarile tvrde slovenske lubanje u Goričkoj, vratiti će mu u Trstu stostruko drugovi po krvi, naime novi i stari baroni, te desni prijatelji D'Angeli, Venezian i ostala svojstva.

Iz Klane. (Izbor župnika). Naša plovanija već je više godina bez župnika. Sada je najednom došlo, da će izbor biti dne 30. ovoga mj., dakle dojduću nedjelju. To je prenaglo. Govori se, da su spisi ležali više mjesaci na kapitanatu, a sada naglo uriču izbor. Nije pravo, jer je trebalo popraviti listinu kućegospodara, jer neki su pomrli, pak bi se moralo glas dati njihovim punoljetnim nasljednikom, koji su kućegospodari.

Koliko sam čuo, šest je natjecatelja, dakle ima se dosta prilike od dobrih izabrati najboljega.

Občinari neka paze, kako si prosteru, onako će spavati.

Čudno je ipak to, da mi još danas neznamo, koja trojica jesu u terni, kao najsretniji predloženici.

Važnost Hrvatske na jugu monarhije. Bečki list „Information", za kojega kažu, da je pisan za diplomaciju i da je u blizkom doticaju sa bečkimi vladajućimi krugovi, piše obzirom na nezdrave odnošaje u susjednoj Srbiji o važnosti kraljevine Hrvatske za monarhiju koliko sliedi:

U oči ovakovih eventualnostih, koje bi mogle devesti do većih ratnih zapletaja na balkanskom poluotoku, za Austriju i Ugarsku je od najveće važnosti, da je njezino pogranično pučanstvo zadovoljno sa obstojećimi odnošaji, te da nebude u srbske spletke i druge zapletaje uvučeno. Najbolje sredstvo, da se to ne dogodi i da se nješto postigne, ima se u tom tražiti, da vlada izpunjenjem njihovih ipak ne nerazboritih želja, znade osigurati ljubav i vjernost Hrvata, koji su se i u najtežili krizah do sada uvjek sjajno izkazali, da bi po mogućnosti oživotvorili državnopravne ideale Hrvatu i stvorili jednu državnu skupinu sa historičkim pojedjem ovoga vazda carstvu vjernoga naroda.

Ovaj narod je ljevao svoju krv na biljadama ratišta za dinastiju, pak je zato vlada dužna, da sjedini sve hrvatske zemlje u jednu hrvatsku skupinu, ili da se bar što je najmanje, podupire razvitak hrvatskoga naroda, da se osobito gleda na to, da se svi Muhamedanci u Bosnoj i Hercegovini s Hrvatima sjedine. Onda se neće trebati bojati srbskih agitacija, koje prolaze na zemljište naše monarkije i onda će sve veliko-srbske ideje biti u zametku ugušene. I u jednom drugom pravcu zaštjeva se u interesu monarkije ojačanje hrvatstva za obranu i zaštitu iste. To je naime irredentizam, koji se razvija u južnih austrijskih pokrajinah, u austrijskom Primorju i na Rieci; proti tomu je neobhodno nuždno gojenje hrvatskih interesa i razvitak hrvatskoga školstva, jer će onda hrvatski narod, kad bude vidjeo, da ima u monarkiji svoga prijateljskoga podupiratelja njegovih materijalnih i narodnih potreba i muža, on će kao jaka većina u Primorju moći, da malu talijansko-irredentističku manjinu drži na uzdi i u miru, dočim osnove talijanske irredente tako imadu puno veće izglede na uspjeh, ako bude hrvatska većina pučanstva i nadalje u jarmu. Nadamo se, da će iza sadanjih smutnja u Srbiji odlučiti se u Beču na pravednu uporabu te će se pojaviti napokon ona narodna politika, koja je u interesima monarkije.

Carev dar na korist znanosti. Ruske novine javljaju, da je car Nikola II. podielio petrogradskoj akademiji znanosti 60.000 rubalja za nabavu ladje, kojom se imadu izticati novosibirski otoci i zauškovska pokrajina.

Talijanske uzor-uprave. Medju talijanske uzor-uprave valja da ubrojimo i uzornu upravu grada Trsta. Da se taj novac baca lievo i desno u čisto političke svrhe t. j. u svrhe raznarodjenja tršćanskih Slavena, o tomu evrkućaju sve i vrabci na krovovih, nu da mogu i pojedini činovnici slavnoga magistrata občinskim novcem razpolagati po miloj volji, doznali smo tekar ovih dana. Došao je naime na svietlo jedan debeli „maran" občinske uprave i to nakon dvie godine. Birši činovnik gradske uprave neki Miffatonich pronevjerio je naime svotu od 24.000 for. na štetu grada, a sada se to iztražuje. Pak da nisu naši Talijani svuda jednaki?!

Novi porez na šećer (cukar). Od 1. augusta t. g. uvadja se novi porez na šećer od repe i to 12 helera (para) po kilogramu, koji se nalazi u proizvodu kao takav in koji se nalazi u raznih sladčicah (polufabrikati) kao u sladkisih, zaslađenom voću, čokoladi, kakao, likeri itd.

Zalihu šećera, sladkiša itd. mora se prijaviti financijalnoj straži onoga mjesta, u kojem se nalazi, i to tri prva dana mjeseca augusta 1899. Prijava je pismena u dvih primjercih na tiskanicah, koje izdaje financijalna straža.

Upozorujemo na ovo opozivanje trgovce i druge osobe, koje se tim bave, da nebudu imali kasnije suvišnih troškova i neprilika.

Privremeni odbor djački u Spljetu (Dalmacija) pozivlje hrv. akademičare i abiturijente, da dodju na djački sastanak u Spljet dne 24. kolovoza t. g. Prigovori, savjeti i predlozi šalju se na gosp. stud. med. Dujma Gironetti u Spljet.

U Liptovu Sv. Miklošu imali su naša braća Slovaci veliki političko-narodni tabor, na koji se skupilo do 5000 ljudi. Dogovarali su se o budućim izborima. Vladin povjerenik je s v i m govornicima oduzeo riječi. i predbacio jim veleizdaju. Živila madjarska sloboda!

Talijani prolnze zlo u Americi. U Tallulah, s sjev. Americi, poriečkali se Talijani se jednim liečnikom, kojemu zadaduše smrtonosnih rana (jamačno bodežom). Sgrnuvša se mnogobrojna svietina ulovi i objesi Talijane o grane stabala, pucajući iz revolvera i pušaka. Njihova su tjelesa bila užasno izmrcvarena.

Talijanski ministar prosvjete, za talijanske škole izvan Italije. Dokazali smo opetovno kako se svi krugovi Italije brinu za širenje italijanštine izvan Italije. Taj posao vrše počam od kralja; kraljice i ministara sve uplivnije osobe. Sada čitamo u talijanskih novinah, da se brine na osobiti način ministar prosvjete B a c c e l i za pučko školstvo izvan Italije. Da je u programu g. ministra širenje talijanskog školstva i u naših južnih stranah. o tomu nema nikakve dvojbe.

Ako pomislimo, da Hrvatom i Slovencem našega Primorja nedaju ni zemaljske ni državne vlade potrebitih škola, a da se talijanski ministar toliko brine za talijanske škole izvan svoje države, tada zaista neznamo, kako da riešimo tu zagonetku.

Ni mrtvoj nedaju miru. Kako pišu neke novine iz Nizze, bio je ovih dana kip naše blagopokojne kraljice Jelisave u Mentoni od talijana veoma oštećen. Nije im dosta, da je njihov suplementik, nesretni Luchcni skočao dragocieni život plemenitoj i nevinoj vladarici, već im se hoće. da ju i poslije smrti uznemiruju. Jeli moguće i pomisliti većega divljačtva!?

70.000 talijanskih radnikah u našoj državi. U novinah čitamo, da imade sada 70.000 radnika iz Italije u raznih stranah Austro-Ugarske. Ovi radnici grade željeznice, mostove, uredjuju rieke itd. itd. Naši radnici moraju po svietu trbuhom za kruhom. a tudjim njim otimlje kruh iz ustiju. Naš radnik klati se po Americi i Africi za koricom kruha, a talijanski radnik radi u njegovoj domovini.

U Trstu i Primorju u svakom većem poduzetju sve je puno talijanskih radnika. U tršćanskom gradskom vieću razpravljalo se nedavno o graditi jedne željeznice u tršćanskoj okolici i toj je bilo rečeno. da se imade dati radnju talijanskim radnikom.

U istarskom saboru rekao je u zadnjem zasjedanju jedan talijanski zastupnik, da bi se imalo u naših stranah postaviti za oružnike Furlane.

Znatiželjni smo, hoće li istarski talijanaši dati radnju na ž.-cznici Trst-Poreč domaćim radnikom ili Talijanom.

Putovanje u svetu zemlju. U Ljubljani sastao se odbor, koji priredjuje posebno putovanje u svetu zemlju. Pobliže o tomu u slovenskih listovih.

Provrtane srebrne forinte primati će državne blagajne usljed naredbe ministarstva financija također poslije 15. julija.

Sve rodoljube uljudno molimo, neka zahtjevaju „Našu Slogu" po svih kavanah i gostionah koliko u Puli toliko izvan iste.

Upozorujemo rodoljube diljem Istre, da je naša nakladna tiskara uredila i

svoju kjigovežnicu,

koja prima i izvršuje svakovrstne i najteže radnje zasjecajuće u knjigovezku obrt.

Družtvene viesti.

Braćo Sokoli! Radi prevelike topline obustavljaju se redovite gombaličke vježbe za neopredielieno vrieme!

Početak vježbanja bit će objavljen u „Našoj Slogi" i u družtvenoj dvorani!

Tamburaške vježbe sliede nepretegnuto kao i do sada.

Pula, dne 25. srpnja 1899.

Odbor
I. Istarskog Sokola.

Proslavu desetgodišnjice obstanka i blagoslovljenje svoje zastave slavilo je dne 9. t. m. pjevačko družtvo „Adrija" u Barkovljah kod Trsta. Svečanost ta bijaše i obzirom na množtvo naroda i obzirom na provedenje krasnoga programa upravo sjajna. Čestitamo sl. odboru i svim „Adrijašem".

„Narodna veselica," koju je prošle nedjelje priredilo konsumno družtvo u Pobegih, izpala je upravo sjajno. Naroda sakupilo se je iz bliza i daleka toliko, da ga toliko u onom skromnom selu jošte nikad nije bilo. Samo iz Trsta bijaše tamo do 150 izletnika. Program veselice izveden je vrlo liepo, i uz obće odobravanje. Svuda vladao je uzoran red i zanosno veselje.

Ako se uvaži, da se je vršila ova veselica pred vrati grada Kopra, i da su silni glasovi naše pjesme te mili zvuci narodne glazbe odjekivali od zidova talijanaškog gnjezda, priznati se mora, da zasluže naši dični Pobežani svaku hvalu, što mogu i znadu prirediti ovako krasne veselice.

Izkaz prinosa na ravnateljstvo „Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru" tekom mjeseca febrara tek. g. 1899.:

Gosp. Ivan Rabar, ravnatelj gimnazije u Osieku: sabranih u družtvu prijatelja	for.	6·40
Podružnica u Lovranu, članarina dijelom i darove u iznosu	„	55·77
Gosp. Franjo Anaković, župnik u Privlaci: svoj mjesečni prinos za febrar	„	1·—
Gosp. Dinko Spinčić, blagajnik podružnice u Rukavcu što članarine, što inih prihoda	„	131·51
Gosp. Josip Mirković iz Pontiere kod Barbane: sabranih na piru Ivana Mirkovića od Pavla	„	1·10
Gosp. Julij Miran, učitelj u sv. Mateju: svoj mjesečni prinos za febrar	„	1·—
Gosp. Šime Kvirin Kožulić, Mali Lošinj: — članarine i darova	„	42·61
Gosp. Ivan Mahulja, učitelj u Dobrinju, sakupljenih: prigodom večere dne 2. febrara 1899. za prodanu šunku i od igre broštulina	„	8·—
Uprava „Hrvatskog Naroda" na ime J. K. Čuljata u Vinkovcima	„	3·—
Uprava „Narodnih Novina" — Zagreb: — od raznih darovatelja	„	99·70
Gosp. Albin Priskić, bivši blagajnik podružnice u Opatiji: članarine od g. 1897. ujedno sa kamatama u iznosu od	„	28·87
Gosp. Sl. Jenko — Podgrad: *a)* Lina Jenko, primila za crnu kavu od gosp. nadinžinira Frana Žužeka	„	5·—
b) Preplatili su članarinu u Čitaonici gosp. odvj. Makso Hrovatin i gosp. dr. Petar Bleiweiss svaki sa 30 nč.	„	—·60
Odbor za zabavu na korist družbe sv. Ćirila i Metoda u Opatiji, dne dne 8. febrara čistog prihoda, iznos	„	94·—
Uprava „Obzora" sabranih: kroz god. 1898. prinuljenih od istog lista	„	938·11
te na računu zaklade Ivana Gabrića sabranih:	„	54·31
Gosp. Antun Rauch — Volosko — na uspomenu umirulog prijatelja si Ervina Mandić	„	1·25
Gosp. Anton Jurković, pomorski kapetan i kućevlastnik u Opatiji: jedan naljeni i jedan darovani for.	„	2·—
Gdična Pia Perčić, blagajnica ženske podružnice u Volosku: članarinu za prošlu god. 1898. u iznosu od	„	46·—
Gosp. Ante Volarić — Rijeka sakupljenih po Anti Smokvini u veselom družtvu	„	3·60
Gosp. Ernest Baša, notarski činovnik u Podgradu, sabranih: na njegov predlog, pri veseljci tamb. družtva „Hrvatska Vila" u Crikvenici dne 11. febrara	„	11·—
Uprava „Hrvatske Sloge" na Sušaku, sabranih: na banketu u Čitaonici dne 19. febrara	„	15.—
Gosp. Hrvoj Istranić: svoje mjesečne prinose za jenar i febrar	„	2.—
Gosp. dr. Konrad Janežić u Voloskom: svoje mjesečne prinose za jenar i febrar	„	2·—
Gosp. Mate Sanković iz Dane — Vodice — sabranih: u gostioni njegovoj dne 1. jenera, od prodanih lešnjaka, pomaranče, na predlog Davorina Sankovića, (licitiranih	„	4·53
Gosp. M. Sanković iz Dane, pošta Vodice — Istra — sabranih: dne 17. jenara u kući gosp. Antuna Poropat prigodom njegovog imendana na predlog gosp. M. Sankovića	„	4·50
Zastupstvo sl. i kr. grada Karlovca: jednoglasnim zaključkom u občinskoj svojoj sjednici dariva	„	100·—
Gosp. Fran Brnčić, pravnik iz Trsta, sabranih:	„	2·—
Gosp. Fran Josip Matejčić, blagajnik podružnice u Baški: sakupljenih pri večeri u Čitaonici medju članovima dne 13. febrara	„	1·60
Banka i štedionica za Primorje na Sušaku: daruje od iznosa za dobrotvorne svrhe opredijeljenog zaključkom u ravnateljskoj sjednici, od 23. tek. mj.	„	100·—

Volosko, dne 28. julija 1899.

Dr. Fabijanić, blagajnik.

— Uprava „Naše Sloge" primila je u gornju svrhu sliedeće prinose: Dr. Pero Magdić Varaždin for. 5·55, Stjepan Pokvan Kraljevica for. 5·36, Dr. Pero Magdić Varaždin for. 5, Dr. Matko Latković Osiek for. 5, Rud. Petrih Varaždin for. 2, Milan Pavlović for. 35, Župnik Stj. Kropek f. 1, Ivan Benigar Zagreb for. 7·50, Stj. Bračić Var. Toplice for. 10·50.

Listnica uredničtva i upravničtva.

Gosp. F. R. u P. Žao nam je, ali ne možemo upustiti se u prepir sa glasili tamošnjih stranaka. Mi želimo duhom i boli nas srce gledajuć one medjusobno m e s a r e n j e tamošnjih novina i to sve „za spas, slobodu i jedinstvo domovine". Tko čita tamošnje novine — kao što moramo mi čitati, čuditi se moru tolikoj strasti i slepoći tamošnjih kolovodja, koji se medjusobno kolju, dočim nam plamsa svim skupa krov nad glavom. Izgorjeti ćemo, nestati će nas sa lica zemlje, neopametimo li se već jednom Vasi junaci. Dosadašnjom bratoubijalačkom borbom ne gradi se bolja budućnost, a kamo li sloboda i jedinstvo narodno. Tužna nam majka svim skupa.

Raznu gospodu dopisnike, kojih dopise neprioběćeno u ovom broju, molimo uztrpljenje do budućeg broja.

Izkaz plaćene predplate priobćiti ćemo također u budućem broju.

Mliekarnica

braće Znidaršić

na Sišanskoj cesti 9

u Puli

preporuča

svoje dnevno svježe mlieko, koje dobiva od dobropoljske mliekarske zadruge.

Prodaje se također domaći sir, svježi maslac, klobase, salam, pivo u bocah itd.

F. Pečenkov

HOTEL EUROPA

u Puli

preporuča se gg. putnicima.

Priposlano.*)

Talijanskim prosvjetiteljem u Višnjanu.

Cienim da će Vam ježik bit dobrahno odebljao usljed tolikog insultiranja, vriedjanja, zvižd anja i prietnja odkad sam ovdje; a ako vam nije dosta, nasitite se; još sam vam jednom poručio, što držim do vašeg tulenja. Nemislite, da će se iko dati zastrašiti pa niti od insultâ onih u rukavicama ili veladinam. Kad budete dobri nadvladati sadašnju većinu, potrebe od vaših gazeta i dugova neću imati. Intelligenti sat.

Višnjan, 24. julija 1899.

Gjuro Palavršić, obć. tajnik.

*) Za stavke, prioććene pod tim naslovom, odgovara uredničtvo samo u toliko, koliko ga na to zakon veže.

Njegova svetost

Papa Lav XIII.

sporučio je po svojem liečniku prof. Dr. Lapponiu g. ljekaru G. PICCOLI-u u Ljubljani srdačnu zahvalu za priposlane Mu staklenčice

tinkture za želudac

te mu diplomom od dne 27. novembra 1897. podielio naslov »dvorski dobavljač Njegove svetosti« sa pravom nositi u svojoj firmi uz naslov također grb Njegove svetosti.

Rečeni liečnik kao što i mnogi drugi glasoviti profesori i doktori pripisuju bolestnim **Piccoli-jevu želudačnu tinkturu**, koja jači želudac, povećava tek, pospiešava probavu i tjelesni otvor. Naručbe prima i uz pouzeće opravlja točno

G. PICCOLI,

ljekar „pri angelju" u Ljubljani.

Tinkturu za želudac razašilje vlastnik po 12 stakl. za for. **1·26** a. vr., po 24 stakl. za for. **2·40**, po 36 stakl. za for. **3·50**, po 70 stakl. za for. **6·50** (poštanski paket, koji ne teži preko 5 kg.), po 110 za for. **10·30**. — Poštarinu moraju plaćati sami naručitelji.

Filijalka

c. kr. priv. austr. Kreditnoga zavoda

za trgovinu i obrt u Trstu.

Novci za uplaćivanja.

U vriednostnih papirih na 4-dnevni odkaz 2¼%,
30- » » 3¼%
U Napoleonih na 30-dnevni odkaz 2%
3-mjesečni » 2½%
6- » » 2¾%

Na pisma, koja se moraju izplatiti u sadanjih papirih austrijske vriednosti, stupaju u kriepost nove takse u smislu dotičnih objava.

Okružni odiel.

U vriednostnih papirih 2% na svaku svotu. — U Napoleonih bez kamata.

Doznačnice

na Beč, Prag, Peštu, Brno, Lavov, Tropavu, Rieku, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Cjelovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz i Solnograd bez troška

Kupnja i prodaja

vriednostih, diviza, kao takodjer unovčenje kuponah proti odbitku 1% provizije. Inkaso svijuh vrsti po najumjestnijimi uvjeti.

Predujmovi.

Jamčevne listine po dogovoru. Kredit na dokumente u Londonu, Parizu, Berlinu ili u drugih gradovih, provizija po jako umjestnih uvjetih. — Kreditna pisma na kojigod grad.

Uložci u pohranu.

Primaju se u pohranu vrednostni papiri, zlatni ili srebrni novac, inozemski novac itd. — po pogodbi. Naša blagajna izplaćuje doznačnice talijanske narodne banke u talij. frankih ili pako po duevnom tečaju.

Svim onima, koji su za duge i težke bolesti i kod pokopa pokojnog

Ivana Pošćića,

ravnajućeg učitelja u Gologorici.

bilo riečju, bilo djelom sudjelovali, a osobito veleuč. g. Vjekoslavu Spinčiću, nar. zastupniku, domaćemu i stranomu svećenstvu, koje nije žalilo ni truda ni muke, da pokojnom prijatelju izkaže zadnju počast, njegovim kolegama i prijateljima se najljepše zahvaljuje

u Veprincu, dne 18. julija 1899.

Raztužena obitelj.

Broj 26. U Puli, dne 3. augusta 1899. God. XXX.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se nepleća poštarina, ako se izvana napiše «Reklamacija».

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku. Izključeni su ove godine: 2. novembra i 28. decembra.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata s poštarinom stoji: 5 for. u obće, } na godinu
2 for. za seljake }
ili for. 2.50, odn. for. 1.— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 5 nč. koli u Puli, toli i izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare A. Gabršček (J. Krmpotić i drug.) u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru!

Sve drugo nego barbari.

II.

U poslednjem broju spomenuli smo nekoja imena znamenitih ljudi iz ovoga našeg Primorja, koji su radili ili još rade i djeluju na korist talijanstva, a roda su slovinskoga ilili baš hrvatskoga. To smo naveli za dokaz, kako je plitko i ludo što Talijani govore, da naš rod nije sposoban stati usporedo sa drugimi narodi.

Na to se je već javila jedna nami protivna novina, te govori, da su oni ljudi postali sposobni za veliki rad i znamenito djelovanje tim, što su se prekrstili na talijansku. A da jim imenujemo jednoga jedinoga, koj bi bez toga bio znamenit.

Ne toliko na odgovor onomu listu, koliko za prosvietljenje našega puka, evo idemo napred s našim pisanjem, da se vidi jeli, nije li istina, što smo već rekli, da Slovinci a napose Hrvati podnipošto nisu barbari.

Pri tom mogli bismo zaseći dalje, pak spomenuti gradove i ljude iz drugih pokrajinah, kuda stanuju Hrvati i pričati njihovu po svoj Europi znanu slavu i mudrost: ali to bi zašlo na daleko, zato ćemo obredati i to samo u kratko ove strane istarskoga i riečkoga Primorja.

* * *

Nazad tri sto i više godina imala je Istra ljudi nedvojbeno hrvatskoga roda, koji su se svietu očitovali kao veliki umnici i za takove bili držani. Stipan Konzul nazvan Istrijanin, i Juraj Juričić pisali su već ono doba svete knjige na hrvatskom jeziku iz latinskoga i grčkoga jezika. Ivan Franković-Vlašić iz Labinštine bio je mudrac znan cielomu učenom svietu; po latinskom načinu one dobe zvali su ga Flacius illiricus, a ilirskim imenom nisu se nazivali Talijani, nego Hrvati.

Kasnije za njime znan je u slovstvu Istranin Budinić Lošinjan. Još pred njim znamenit je naš čovjek biskup Simun Bratulić, kraljev namjestnik u kraljevstvu Hrvatskom i vojskovodja proti Turkom. Početkom ovog vieka proslavio se je velikim riečnikom Istranin Voltić. I jedan i drugi bili su iz srednje Istre, iz sadanje mjestne občine Tinjanske.

Početkom ovog vieka cvala je znamenita obitelj Vlaha, dočim je jedan toga roda pred više od sto godina u istočnoj Istri obnašao čast, koju sada od prilike nosi cesarski namjestnik u Primorju. Od njega imamo u hrvatskom jeziku prevedene zakone i naredbe što su izašle za vladanja Marije Terezije i ako Bog dade zdravlja i zgode, objaviti ćemo jih.

Je su li to sve Talijanci? Ne, podnipošto. To su bili sinovi našega roda, Hrvati ilili Ilirci i takovim se rodom ponosili.

Kod majke božje na čepijskom jezeru i u Šupetru (u šumi) bili su znameniti naši koludri, koji su odgajali mladež u znanju i umjeći. Tamo su naše kulturne uspomene, koludri Paulinci onih samostana zvali su se službeno „hrvacki koludri". Tamo je odgojen ne samo gore spomenuti Bratulić, nego i drugi prošlih vjekova znameniti biskupi, učenjaci i poslanici na dvorovih kraljskih. Jedan Pavle Vrančić vriedi za tisuću „profesora".

* * *

Rieka je za mnogo vremena u prošle vjekove bila vezana uz Austriju od prilike onako kako istočne županije istarske i knežija pazinska. Kako su ju Niemci kraljevstvu otimali skupa s ovimi krajevi, onako su ju s njimi ljesnije spajali. Zato govoreć o ovom Primorju, punim pravom s njim možemo i o Rieci govoriti.

Tek je tamo počelo nešto više trgovine i obrta, eto ti ljudi hrvatskoga roda i plemena i odgoja, koji su se pokazali, što se reče, na visini položaja.

Tko je od ništa stvorio danas tako veliko i jako ugarsko-hrvatsko parobrodarsko družtvo? Hrvati!

Mi znamo jednoga, koj je prvi dao zametak tomu, nagovarajuć pomorce istočne Istre da počmu graditi parobrode za svezu Rieke i obližnjih mjesta. Talijanski jedan pristaša htio se je narugati toj misli, pak je na listu zapisao, da će on učestvovati „sa pol miliona forintih", ali kad budu dokazali, da je stvar sjegurna! A danas? Usupor onom ruganju ugarsko-hrvatsko parobrodarsko družtvo ima kakovih trideset parobroda, milijune vriednih, i hrani dobar diel Primorja s ove i s one strane Rieke i vezalo je Dalmaciju s Riekom čvršće nego svi paragrafi austrijskoga ustava i ugarsko-hrvatske nagode i našega roda uzdanica zviezda Danica, znamenje onoga družtva, ponosno zrači ne samo Kvarner nego i svu obalu do Kotora i dalje.

Nevije se doduše na onih brodovih hrvatska zastava, nečuje se izključivo hrvatska rieč, ali duh hrvatskoga genija stvorio je, što bi u onih okolnostih na Rieci bili stvorili samo Inglezi.

Je su li to dokazi našega tobožnjega barbarstva? Sve drugo, baš protivno; to su dokazi sjajnog očitovanja hrvatskoga narodnoga duha i na polju velike trgovine.

Na istoj Rieci, danas dosta otudjenoj, ali za hrvatski narod neizgubljenoj, postoji čistionica rudnog ulja, petroljeja, evropejskoga glasa.

Tko ju je podigao do toga imena, tko ju podržaje na tom glasu? Možda samo akcionerski milijuni? O ne, i tu ga utiče duša hrvatskoga naroda. Ravnatelj je znani Hrvat Barač.

Nehotijuć potamniti slave drugih, moramo iztaknuti kao predstavnike hrvatske oštroumnosti na Rieci za veliku plovitbu Matu Polića, a za veliku industriju ravnatelja Baračа. Da njihov narod ima slobodu, koju zaslužuje i vlast ravnati sam svoj udes, oni bi bili ministri na kraljevom dvoru!

* * *

Povratimo se u takozvano austro-ilirsko Primorje, te baš u Trst i Istru.

Da je nami Austrija dala škole, kakove trebamo, i ovdje bi naš hrvatski narod već bio daleko dalje nego li jest.

Al i ono malo, što je za čudo koju školu prošlo a ipak držalo narodno osvjedočenje, čini upravo čudesa.

U Trstu iza malo godina čvrsta rada, Slovenci imaju svoju tiskaru i svoj dnevni list, svoj veliki i čvrsti kreditni zavod, pedesetak raznih družtva za zabavu, pouku, zdravlje, gospodarstvo itd.

Toga barbari u istinu nebi imali. Barbari su oni, koji tako zdravo napredujućem, na sploh siromašnom narodu nedaju iz javnih troškova niti jedne pučke škole u gradu, već ga sile, da ju svojimi žuljevi uzdržava posebice, kao da je kakva kolonija.

U Trstu ima, i ako ne velik broj, trgovačkih firma, osvjedočenih Hrvata, Slovenaca, koje su se iz priprostog položaja, poštenjem, marljivošću, uztrajnim radom, podigle do ugleda i priznanja. Mi bismo mogli imenovati jednu takovu trgovinu, od koje se služe mnogi mali talijanski trgovci po Istri.

Jesu li oni Slovenci u Trstu barbari?

U Trstu imade danas slovenskih odvjetnika, kojim se rad znanja i vještine utiču isti Talijani, u koliko nisu zasužnjeni od kojegod klike.

Jesu li i oni odvjetnici barbari?

U Goričkom vriedi u puno većoj mjeri, što smo rekli o Trstu.

Prilike našega puka još su toliko bolje, što je tamo odieljen po zemljištu. Samo grad Gorica jeste ona jabuka, za kojom se otimaju Talijani i Slovenci čija da bude. Tajni ali veleban kulturni boj bije tamo Slovenstvo sa Talijanstvom.

Svako skoro čeljade našega roda tamo znade čitati knjigu i iz nje se učiti. Svećenstvo posve narodno, radi uporedo sa svjetovnjaci. Dižu se svakojaka družtva za boljak i napredak duševni i tjelesni.

U koliko u Goričkom naš rod nije prekosio Talijana, svakako mu je barem jednak.

U Istri, goloruk narod, osiromašen do skrajnosti, samom vjerom u Boga i u svoj hrvatski narod, preoteo je Talijanom znamenitih občina, i dok se „dvie tisuć godišnja kultura" ruši pod sramotnimi griesi bezbožnih pronevjerenja u Trstu, Piranu i Miljah, dotle se občinske uprave hrvatske kao ona u Pazinu i Buzetu mogu postaviti za uzor i Hrvatom i Talijanom.

Gospodarstveni pokret zadnjih deset godina medju hrvatskim pukom u Istri raznahao se je upravo za čudo, tko ga iz bliže pozna.

Hrvatsko-slovenske gospodarske zadruge u Istri broje svaka na stotine članova i rastu svaki dan.

Je li to znak barbarstva?

Kreditne zadruge medju hrvatskim pukom u Istri ustanovljuju se po tri, dok talijanske po jedna.

Je li to barbarstvo?

Hrvatske kreditne zadruge nadju ljudi zadojenih kršćanskom i rodoljubnom mišlju, koji pomažu savjetom, naukom i koliko mogu novcem, dočim se talijanski list „Istria" tuži, da talijanska kreditna zadruga u Momjanu nenapreduje, jer ju nepomažu bogatiji, kojim bolje meće da sami daju novca na velike interese i gone narod po sudu. Gdje je barbarstvo a gdje prava uljudba?

To će odgovoriti sam narod!

A mi radimo uvjek napred, složno, mirno svaki na svojem polju rada, pak će doći lepi dan, kad će i ona klika, koja nas pred svietom ruži sa barbarstva, prestati tim i povući se u zakutak. Dobar dio pravih Talijana, navlastito njihovi pučani, nevjeruju jim više, jer vide na svoje oči, da smo sve drugo, nego li barbari.

* * *

To što je uvidio već najpriprostiji talijanski pučanin, morala bi uviditi austrijska vlada. Ona bi morala konačno odlučiti se na to, da hrvatskomu narodu povrati prava, kojih se sam nikada nije odrekao. Vlada bi morala tomu našem narodu na državni račun dati škole dobre, potrebite, valjane škole. Morala bi mu nadalje dati više, mnogo više nego li do sada, poduke i pripomoći za pridignuće gospodarstva, osobito tražiti načina, kako da se narod može odduživati lagodnije kroz više godina.

Vlada bi morala uputiti svoje službenike sudbene, političke i druge, da moraju učiti se jezik naroda i rabiti taj jezik prema narodu svagdje, bez omedjašenja, posve jednako, kao što se rabi jezik talijanski. Jednom rieči, vlada bi morala nastojati, da se u hrvatskom ili slovenskom narodu Primorja, to jest Gorice, Trsta i Istre, povrati vjera i osvjedočenje, da je svoj u svojoj kući, da nije odlučen ni prodan nikomu, da može razvijati se i napredovati po božjih

i ljudskih zakonih do mile volje. — Kada to bude, onda će vlada ponosno moći pogledati na ove krajeve, napučene narodom mladim, zdravim, naprednim, onda će i ona uviditi, da smo sve drugo, nego barbari, čega na našu žalost, a svoju sramotu kao da još sama nezna!

DOPISI.

Iz Baderne, 25. julija. (Pošta i još nešto.) Dopisnik iz Baderne u zadnjem broju „N. Sloge" veli: „temeljitih i valjanih razloga o premještenju pošte iz Baderne u obližnji sv. Ivan od Šterne nije ima, niti ih je absolutno ikome moguće naći, — pače sve, što se u tu svrhu donaša nadležnim vlastima, pretjerano je i izvrgnuto, a to u dobro nama poznatu svrhu, koju danas nećemo, da ovdje iztaknemo". Tako veli nepoznati nam dopisnik. Cienimo, da nam neće isti zamjeriti, ako se nečisti poslovi, strančarske spletkarije, podle osvete i poništenost nekojih na javu iznese. Upravo zato, jer uvijek mramorski šutimo, te od svijuh strana poruženi i nepravo ozloglašeni, nismo spremni na obranu, dà, zato — velimo — postupa se s nama, bez obzira.

Danas nećemo ni mi, da na puna usta govorimo, tek ćemo nataknuti, da glavni uzrok, rad kojeg bi se imala prenieti pošta iz Baderne u obližji sv. Ivan od Šterne, navadja se od dobrog nam poznatog gospodina, dotepene ništice, da pošta u Baderni ne bi bila sigurna ni o bielom danu, a da je u sv. Ivanu od Šterne c. kr. žendarmerijska postaja, koja bi poštu čuvala. Koliko vriede ti šuplji razlozi, sutiti će svatko tko pozna Baderna, a onomu lažitorbi dovikujemo: u pamet!

Malo po malo svim ćemo na vidjelo, da se vidi: „tko je vjera, a tko li nevjera".

Višnjan, 25. julija. (Talijanska kultura i demonstracije.) I prigodom sajma htjeli su sinovi djedovske kulture da pokažu svietu, koliko su odgojeni, i što nije kadar njihov odgoj da stvori. Tako su u noć sajma sastavili jedan plakat pun najnižih kleveta i uvreda proti poštenim obitelјima, i to zato, što se nedaju vući za nos od njih i što ne služe njihovim hirima. Tu su pokazali svu brutalnost i svu nizkoću odgoja, a takova sta, sigurni smo, da nebi počinili ni najdivlji Hotentoti: ali toga se dogadja i samo u Višnjanu može dogoditi, nel paese della civiltà e dei moralisti. Dà, do takove se brutalnosti samo može ovdje da dodje, a to je uradjeno, dakako, sve — pro patria!

Iza kako su vlasti zabranile svako insultiranje i provokatorno pjevanje, hotjeli su s glazbom obnoviti nerede. Čujemo, da im je občina to zabranila bila, na što su vješti studenti pošli pritužit se političkoj oblasti, odakle su se povratili duga nosa primivši, kako nam kažu, zaslužan odgovor. Onda su našli neku terasu uz javni put i tu na otvorenomu izveli što su im vlasti zabranile, držeći da se može sa terase izvesti ona plemenita djela i provokacije, koje znadu ovi fini ljudi. Deranju trieznih kano puna bačva ljudih nebi bilo kraja ni konca, da nije oluja iznenada navalila i razljerala demonstrante upravo u času, kad su vriedni glazbari stali opetovati zabranjenu od političke vlasti pjesmu. Ideimo da vidimo, hoće li nadležne vlasti znati učiniti, da se vrše njihove naredbe, a rek bi, da je već stvar predana gdje ima biti od oružnika, koji su pazili na te demonstracije.

Jučer poslje podne do četiri seljaka pili su za stolom mirno svojim novcem kupljeno pivo, kad poznati mutikaše iznenada na njih navalili i prevalili im stol. Nastala tučnjava, gdje je jedan nemirnjak dobio što je tražio, a čujemo, da su još i drugi tuženi sudu, koji su svojim zauzimanjem za stvar, htjeli zabašuriti izgrede, koje su sami počinili. Došlo je doba kad se mirno nemože proći putem a niti mirno stati u svojoj kući, i to se još događja pred očima oružnika, koji da nisu spravni da priskoče, doživjelo bi se stvari što se medju sicilskim bajductma ne događaju. Željeti bi bilo, da se vlasti pobrinu kako da se pojača oružnička postaja za neko neizvjestno vrieme, dok se uzpostavi malo reda i mira. I ovi se svi neredi događaju sa jednog jedinog uzroka, i taj je: što se Talijanci vide u najtjesnijem skripcu, i što vide da im tlo izmiče svakim danom izpod nogu, te bi zastrašivanjem, izvrćanjem stvari i denuncijacijama pak i izazivanjem— dakako u mutnu — htjeli loviti, te što nemogu vidjeti da se Hrvati bude i da svakim danom napreduju. Hic Rhodus, hic salta!

Vriedno je iztaknuti, kako se i sami medju sobom, i ne riedko kolju. Tako su sinoć dobar broj onih, koji su se nasitili vikanjem kod glazbe, psovali u krčmi sa tobožnjim prvacima, te su ih ovi tom prigodom čuli liepih i dostojnih da se znadę, kao: Non se miga piu podestà; cosa commandè? credè de commandar come primà e de far quel' che vole itd. A to je uljeljiv pojav, jer su i svojima bili dodijali davno.

Mali Lošinj, 25. julija 1899. Na 24. o. mj. posjetiše naš ug.-hrv. parobrodom „Drava" crkvenički Hrvati. Kod njivog odlazka, kao obično neuzmanjkaše Talijani niti ovaj put pokazati avitu coltura italiana u svoj svojoj golotinji. Rulja djaka talijanske koparske gimnazije, kad je parobrod počeo ploviti, a tamburaši na brodu stadoše udarati divnu pjesmu „mila naša domovino", stadoše svirlikati sa sviralicama, kojih su za taj posao bili nabirali, i zvizdali kao bjesni vuci. Ali im posao nije baš pošao osobito za rukom, jer se našlo dobro mislečih ljudi, koji su u ovoj zgodi očito pokazali, da im je već dodijala talijanska lošinjska fukara, te stadoše koriti njihov postupak, i zaprietiše, da bi mogao koji od demonstranta izmjeriti morsku obalu.

Ti dobri i pošteni ljudi bili su Ivan Čunko, Antun Šidrić i Gašpe Markvić, i mnogi drugi, kojima je stalo do časti i pošlenja.

Kad se talijanske delije od straha i trepeta odstraniše i pobjegoše sa punim gaćama na Molo Lloyd, naši ljudi ostadoše na svojem mjestu pozdravljajuć izletnike sa burnim živio i mahanjem rubaca.

Na sredini muše luke poslaše te delije jednog stučenika s rogom da reve, dok se parobrod odalji. A to sve, kako se čuje, da je iz daleka motrio poglaviti gosp. kotarski kapetan, te mislimo, da je i njega to brutalno djelo dirnulo, jer se čuje, da je dao nalog stražaru, koji je svih vidio i upoznao da mu iztraži imena tih talijanskih delija. Znatiželjni smo, kako će se stvar svršiti.

Izličemo jošte, da su se hrvatski izletnici ponašali kao pravi gentelmani, dočim su svojedobno izletnici iz Zadra, ljuti Talijanci, vas dan pjevali i izazivno po gradu vikali. Hrvati lošinjski pustili su tu neotesanu rulju, nek viče što hoće, nisu im niti najmanje smetali. Oni prama nama nisu imali takvih obzira. Takova je njihova nadrikultura, prama našoj uljudbi.

Iz Kornića kod Punta, 25. julija 1899. (Ugarija, šta li?) Kada bih gdje drugdje, izvan austrijskoga Primorja, stao pripovjedati ovo što sliedi, mene bi zatvorili u ludnicu, kano ti čeljade kome je ovo božje sunce u glavu dalo. Ali kako smo mi kojeśta već i vidjeli i izkusili, na moje se kazivanje ne će nitko zabrinuti za moje možđjane.

Dakle evo čujte.

Ljeta Gospodnjega 1892., dne 25. jenara, mjestno školsko vieće u Puntu (otok Krk), pita, da bi se u podobćini Kornić otvorila redovita pučka učiona. To je dakako zapitalo na molbu ondješnjega mjestnoga sudca i uslied zaključka občinskoga zastupstva u Puntu.

Nakon desetak upita i odgovara c. kr. kot. školsko vieće u Lošinju zaiskalo je od kuracijalnoga ureda u Korniću broj djece dužne polaziti školu u petgodištu 1887—91. U maju 1892. zemaljsko školsko vieće naređuje, neka se pregledaju neke kuće ponudjene za školu.

U febraru 1893. bila je prihvaćena jedna od ponudjenih kuća, uz uvjet, da vlastnik dade izvesti neke radnje. Vlastnik pristaje i na to. Videći ipak, da još škole ne ima u martu 1895., seljani se nude, da će sazidati novu kuću za školu.

Istoga mjeseca i iste godine c. kr. školsko vieće u Lošinju poziv'je školsko vieće u Puntu, neka se pobrine, da občinsko zastupstvo u Puntu izabere tri člana u komisiju, koja se ima sastati za osnuće škole u Korniću.

Izvješćem od 3. aprila iste godine br. 25. mjestno školsko vieće u Puntu javlja imena izabranih članova. — U oktobru 1895. c. kr. kot. školsko vieće sazivlje tu komisiju na lieu mjesta za dan 12. novembra iste godine, upozorivši na to i zemaljski odbor, da se može dati zastupati. Dne 12. novembra iste godine sastaju se u Korniću svi članovi komisije, dok se zemaljski odbor nije dao po nikome zastupati. U svojoj sjednici od 4. decembra 1895. zaključuje c. kr. školsko vieće u Lošinju jednoglasno, da se predloži otvorenje pučke učione u Korniću. God. 1896., na molbu občine, zemaljsko školsko vieće šalje nacrt za novu zgradu. Dne 15. novembra 1896. zaključuje občinsko zastupstvo u Puntu, da će graditi novu zgradu prema nacrtu, poslanu od zemaljskoga vieća. Iza toga je občina kojih desetak puta pitala, da se dopusti sagraditi tu kuću, ali joj se uvjek odgovaralo neka počeka, dok bude škola osnivana. — U oktobru 1896. poručuje zem. školsko vieće, da se neće ovako jednu po jednu školu otvarati, nego neka c. kr. kot. školsko vieće izradi nacrt i podieli sav politički kotar u školska okružja, označivši, gdje još neima škole, a morala bi biti. Poznato nam je, da bijaše i to izradjeno.

Nakon tri godine odgovara zemaljsko školsko vieće, da nemože sve nanjkajuće škole na jedan put osnovati, nego neka se za sada predlože 3, a ostalo će doći na red u dvadesetom vieku. C. kr. kot. školsko vieće predloži sliedeće tri škole: Kornić, Kras i Rasopasno-Gabonjin. Tada napokon odgovori zemaljsko školsko vieće, da je zaključilo uzeti u obzir jedino osnuće škole u Korniću (prendere in vista), ali da i za tu valja na novo učiniti izvide na lieu mjesta.

Ovo je zadnja poruka kot. školskog vieća u Lošinju mjestnomu školskomu vieću u Puntu, u juliju 1899.

Zar nije ovo igrarija, ako ne i štogod gore? Nakon sedam godina i pol dopisivanja, nakon par bremena izmrčene harlije, ne samo da još u Korniću pučke škole ne ima, nego se tek moraju napraviti izvidi! Ovako čine djeca, kad dižu kućice od papira: slažu, puhnu, sruši se, opet slažu, opet se sruši itd.

Lako vama, dokona gospodo, šetati se po komisijama, ali tko će to plaćati? Zar mislite da je nas filoksera uništila, i da nas zle godine taru za to, da vam „diete" plaćamo? A vaše su „diete", gospodo, nešto drugojačije od onih, što ih liečnici propisuju. Ruku na srce, gospodo, ta ljetos su vam povećali plaće!

Pučku školu pita ovaj puk, i ne može je dobiti, nego se ovako s njim titrate, sad mu nešto obećavajući, sad opet izmičući. Ovakva se šta ne može dogadjati nigdje na svietu, nego samo kod nas. Ali za to i ne ima nijedan narod, do našega, one zlatne poslovice: bolje da te Turčin goni jalaganom, nego . . . . . perom.

Turčin ili će te stići, pak si pošećen, ili ćeš mu uteći, pak si spašen: ali ovdje te sedam godina i pol gone, pak ti tek onda poručuju, da su te uzeli „in vista", i šalju na te nove komisije, koje moraš plaćati, a ti jedi krumpir bez soli.

Igrarija, dokona gospodo, nedostojna igrarija.

Politički pregled.

U Puli, dne 2. agusta.

Austro-Ugarska. Njemci raznih političkih boja nastavljaju sve to žešće borbu proti vladi radi uporabe § 14. ustava. Oni sazivlju u svih ovećih gradovih skupštinu za skupštinom, na kojih se više manje oštro napada na vladu, što se je poslužila § 14. kod uvedenja novoga poreza na slador.

Te skupštine bivaju često tako burne, da mnoge vladin zastupnik razpustiti mora, a onda nastavljaju sazivači demonstraciju proti vladi na ulicah.

Priznati se mora, da su Niemci vrlo vješti priredjivači svakojakih demonstracija. Tko se jošte nesjeća burnih prizora u carevinskom vieću prošle godine i tomu sliedećih demonstracijah po ulicah grada Beča? Nemanje burne bijahu njihove demonstracije u Beču i u raznih drugih njemačkih gradovih radi uvedenja jezikovnih naredaba u Českoj i Moravskoj. Sada eto dobro im došla uporaba § 14. za nove demonstracije. Svaki u istinu slobodouman čovjek mora biti proti uporabi neustavnih sredstava u ustavnoj državi, dakle i proti uporabi § 14., nu u ovom slučaju jesu baš Niemci krivi, da se vlada poslužuje neustavnim sredstvom. Baš Niemci, i to najžešći Niemci carevinskoga vieća prouzročili su uporabu onoga paragrafa, upravo oni uveli su ovo neparlamentarno djelovanje vlade, baš oni su krivi, da se u ustavnoj državi vlada pomoću § 14. i bez parlamenta. Ali to će i biti jedan od mnogih uzroka, zbog kojih demonstriraju i sada Niemci. Oni hoće naime, da tom demonstracijom pokriju svoje stare grieh, radi kojih trpi monarhija, napose njezina slavenska plemena.

Crna gora. Svečanosti minule su i sada vlada na skromnom Cetinju opet običajni mir i red. Visoki gostovi kao veliki knez Konstantin, grčki priestolonasliednik, talijanski priestolonasliednici, knez Karagjorgjević te rodjaci mlade kneginjice Milice zapustili su Crnu goru, gdje bijahu toli srdačno dočekani i pogošćeni.

Srbija. Spletkaru razkralju Milanu biti će — ako svi znaci nevaraju — ovaj put loša sreća. Njegovoj osnovi, o atentatu na njega samoga već danas nitko pametan nevjeruje. On se je naime hotio lahkim načinom riešiti kolovodja radikalne stranke u Srbiji, koja je tomu spletkaru najpogibeljnija. Njemu je doduše poslo za rukom pohvatati i pozatvarati sve prvake rečene stranke, ali dvojimo jako o tomu, da će se razkralj odvažiti i na to, da koga od njih pogubi. U tom obziru križa njegove osnove u prvom redu silna Rusija, koja bdije budnim okom nad nesretnim razkraljem i nad njegovimi nedjeli, i koja neće dopustiti, da se Milan svojim političkim protivnikom krvno osvećuje.

Bugarska. Iz Sofije javljaju, da je tamošnja liberalna (Stambulova) stranka izdala okružnicu, kojom javlja svojim privržnikom, da se dieli od vladajuće stranke i da će od sada samostalno postupati.

Nizozemska. U Haagu svršila je dne 29. t. mj. mirovna konferencija svoje djelovanje. Prijatelji mira naziru u tih konvencijah, što ih je prihvatila mirovna konferencija, prvim uspjehom miroljubivog nastojanja svietske diplomacije. Te konvencije tiču se: 1. mirovnog suda; 2. ratnih običaja u kopnenih ratova i 3. o promjeni ženevske konvencije o pomorskih ratovih. Punim je dakle pravom kazao nizozemski ministar izvanjkih posala g. pl. Beaufort kod zaključne sjednice, da se moralne posljedice toga viećanja već sada ćuti, a unapried će se iste sve to više ćutiti i u javnomu mnienju odziva nalaziti.

Franina i Jurina.

Fr. Ti si Jurina fina glava, ćeš mi odgovorit na jeno pitanje.

Jur. Ću, ako budem znal.

Fr. Čuj no! Ako bi jena gazeta čagod proti tebi pisala, ča ti nebi bilo drago da drugi doznaju, kako biš to zabranil?

Jur. Ej to je lahko; nè lagljega od tega.

Fr. Povej malo no.

Jur. Kad ta gazeta pride na poštu, neka ju poštar ne izručí onemu, na kega je indrićana, nego neka ju vrže va ogenj ali neka ju pošalje nazada va Stamparíju.

Fr. Drago mi je, da si mi to povedal.

* * *

Jur. Ča j' bil na Aninu v noći on „arjan barjan" puli puha na Voloskem?

Fr. Ti, Jurina, nikad niš neznaš! Onu noć su ti se, nebore, čapali puli i puhovica da su čepi letele lievo i desno.

Jur. A ki je kemu prvu čepu dal?

Fr. Ja ti neznam, puh je vrišćal: „ti, ti me ga da el primo ščafo ke go visto tute le štele“, a ona je vrišćala: „ti, ti, ti me ga da el primo ščafo“. Hodi ti sada sudit, ki je prvi od njih dveh pevu cinkvinu dobil.

Jur. Pak se još drže, da su od Talijakove „avite kulture“.

Fr. A ja, baš ta njihova kultura jih tako vadi.

Jur. Sram jih budi ter budi.

* * *

Fr. On lovranski tululu da će dobit ki ta dan medalju.

Jur. Ča morda za to, da smradi va zibel, va koj se je rodil.

Fr. Aj ne leg za to, ča kuževa hrvatski meštri va poreckoj „babe“.

Jur. Tako mu gre vuramente medalja; će mu morda još kade pod posteljun nać prijatelj kakov stari poplat.

Domaće i razne viesti.

Razpust občine Višnjan. Opeta nas je zazeblo, odkud bi nas imalo grijati.

Odlukom od 27. julija 1899. br. 15.751 c. kr. namjestničtvo u Trstu uništilo je izbor prvog tiela občinskog zastupstva višnjanskoga, obavljen dne 26. junija o. g.

Drugom odlukom od istog dana br. 16.636 razpušteno je cielo zastupstvo mjestne občine Višnjan, i uprava občine povjerena nekomu Aurelu Antonu Mianich, a provedenje novih izbora povjereno je perovodji namjestničkomu, gosp. Alfredu vitezu Lill-Lilienbach.

Te odluke dostavljene su načelniku Radošu nedelju večer, nalogom, da u ponedjeljak u jutro ima obaviti predaju ureda. Ta predaja sliedila je kako čujemo u istinu odmah u ponedjeljak bez načelnika i nedav njemu ni toliko vremena, da prizove savjetnike, pa da s njimi obavi posao.

Istodobno odpušten je s mjesta usposobljeni, vrli tajnik občine Gjuro Palavršić.

Hotijuć se, koliko više moguće, držati hladni, gdje nam krv kljuca u mozak, nedodajemo za danas opazke k tomu postupku s jednom našom občinom, gdje su u dva tiela sjedili po prvi put narodni, bistri, za svako dobro občine zauzeti ljudi.

Pripominjemo samo, da proti onim odredbam po zakonu pristoji pritužba na ministarstvo radi razpusta, na upravno sudište radi uništenja izbora, na državni sud radi prikrate političkih prava zastupnikom drugog i trećeg tiela, kojim se povjeruje pravo vršiti poslove, za koje su zakonito i neprigovorno izabrani.

Možda nijedna od tih pritužba nebude imala uspjeha u toliko, da se odredbe namjestničtva promjene, ali jedan uspjeh će imati sve tri bez sumnje, a to će biti, da će u Beču još jednom čuti i iz spisa vidjeti, kako se postupa s hrvatskim pukom u Istri!

Obiteljsko veselje našeg zastupnika dr. M. Laginje. Pridružujemo se od srca radosti, koju je ovih dana očutila ta naša obitelj u Puli. Dr. Laginja ima, kako je poznato po prvom zakonu svoje gospoje troje pastorčadi, koje ljubi kao prave svoje. Jedno tih, g. Albert Rieger položio je ovih dana na kraljevskom sveučilištu Franje Josipa I. u Zagrebu prvi državni izpit iz pravoslovnih nauka s odlikom u svih predmetih.

Jučer pako vjenčala se je gospodjica Arabella Rieger u ovdješnjoj župnoj crkvi mornarice sa g. Lackom Križom, ovdje nastanjenim članom poznate rodoljubne obitelji u Čabru.

Kumovali su njoj, njezin tetak g. dvorski savjetnik dr. Tušar, a njemu brat Josip, viećnik kr. sudbenog stola u Gospiću.

Pridružujemo se od srca tomu dvostrukomu veselju u obitelji i želimo svaku dobru sreću.

Imenovanje. Njeg. Veličanstvo imenovalo je savjetnika c. kr. rudarstva u Trstu g. Ivana Budina nadsavjetnikom kod istog rudarstva.

Blagajnik kod depozitnog ureda u Trstu g. Fr. Korenčan imenovan je predstojnikom istoga ureda, a gosp. Eug. Sutter blagajnikom.

Gradjevni savjetnik kod vlade u Primorju g. Josip Vilfan imenovan je gradjevnim nadsavjetnikom kod iste vlade.

Namjestnik grof Goëss putovao je slovenskim dielom goričkoga i posvuda nastojao, da skloni Slovence, da bi prislili svoje zastupnike, da dodju u sabor, koji, kako je poznato, već od dvije godine nemože da sabori*e, jer su se iz njega odalečili slovenski zastupnici, nemogav više podnašati talijanski zulum.

Svratit ćemo se na to putovanje, a za sada prenašamo iz goričkih novina samo to, da je u Kojskom, na nagovaranja namjestnikova, tamošnji načelnik odgovorio, da je pučanstvo podpuno solidarno sa zastupnicima, jer da ovi zahtjevaju ravnopravnost, a Talijani hoće prvenstvo.

Na to, da je namjestnik primjetio: „Toga neće biti nikada“.

Slovenske novine se tuže na te rieči, i tumače ih tako, kao da bi namjestnik dao izjavu, da jednakopravnosti nebude nikada za Slovence.

Mi mislimo, da se namjestnikove rieči odnašaju na talijansko prvenstvo, i da je on htio kazati samo to, da je prispio konac talijanskom prvenstvu.

Jedino tako može i mora govoriti namjestnik Njegova Veličanstva a nikako drugčije.

Ako se pak njegove rieči odnose na jednakopravnost, i ako se on izrazio, da to nebude nikada, molimo slovenske novine, nek nam izvole javiti, je li to rekao prije ili poslje objeda.

† **Ante M. Smirčić.** U Malom Lošinju umro je dne 26. julija t. g. u 74. godini Ante M. Smirčić, gorljivi hrvatski rodoljub i jedan od hrvatskih prvaka na otoku Lošinju, koji su budili i podržavali hrvatstvo. On je rodjen u Dalmaciji, izučio je pomorske škole, te dotjerao do pomorskoga kapetana na trgovačkom brodu. Kao pomorac oplovio je sav sviet, a dva puta je prošao Cap Horn, na kojem je vjerojatno Ivan Orth (prije nadvojvoda Ivan) zaglavio s cielom svojom momčadi. Hrvatstvo na Lošinju gubi u njem oduševljena pristašu i rodoljuba. Zakopan je na lošinskom groblju 27. julija. Oplakuju ga razeviljena supruga Jelena, i nećakinja Karmela. Pokoj mu plemenitoj dusi!

Sliedimo dobar primjer. Občinsko zastupstvo gradića Izole zaključilo je u sjednici od dne 23. t. mj., da se imade dati iz občinske blagajne podpora jednomu djaku, koji bude polazio talijansku gimnaziju u Pazinu. Tu podporu dieliti će zastupstvo svake godine u istom iznosu jednomu talijanskomu djaku rečene gimnazije. Na ovaj zaključak upozorujemo hrvatske i slovenske občine Istre, preporučujuć im, da slieđe ovaj primjer i da stvore slične zaključke za djake hrvatske gimnazije u Pazinu.

Iz Poreča pišu nam 1. t. mj. Doznajemo od preč. gg. kanonika, da se je talijanski viši kler ove biskupije obogatio za dva člana. Imenovana bijahu dva kanonika, jedan u Puli drugi ovdje i obojica dakako Talijana, jer preč. g. Gulat, koji še priznavao za mladih tjela Slovenrem, ubraja se sada medju Talijane. Kao Slovenac nebi bio stalno u današnjih okolnostih postao kanonikom. Imao je dakle tin nos.

U ovoj biskupiji imade još te za popuniti jedno osam mjesta kanonika, do 30 mjesta župnika, više mjesta kapelana. Župničke mjesta se nepopunjava, jer su to župe većinom hrvatske i jer se upravitelje bolje drži na uzdi — i napokon, jer se je na taj način u zadnjih 15 godina prištedilo vjerozakonskoj zakladi oko 200.000, koji bi inače bili došli medju svećenstvo i puk. Nu šta će s novcem ni bogato svećenstvo ni bogalo pučanstvo! Siromašno svećenstvo je poniznije nego li bogalo.

Mlade mise. Prošle nedjelje darovali su svevišnjemu prvi put nekrvavu žrtvu ovi bogoslovi tršćansko koparske biskupije: g. Matej Škabar u Barkovljah, g. Slamič u Katinari (kod Trsta), a g. Josip Abram u Stanjelu na Krasu.

Čestitamo srdačno gg. mladomisnikom, koji su pozvani, da vode naš narod po putu duševnog i tjelesnog spasenja.

Glasoviti Petar Corà, bivši c. kr. poštanski nadkomesar, koji bijaše odavle radi kazne premješćen, hoćio bi, kako pišu tršćanski listovi — natrag u Trst. G. Corà, koji se sada nalazi medju svojimi Talijani u Trentu, ostavio je u našem Primorju veoma neugodnih uspomena te bi učinio vrlo dobro, da svojim spletkarenjem te uspomene nebudi na novi život.

G. Corà želi nimme doći u Trst na mjesto ravnatelja ureda, koji se jošte nalazi u službi, al koji bi imao do malu stupiti u stanje mira. Mi se čvrsto nadamo, da će sadašnji ravnatelj pošte i brzojava uložiti sav svoj upliv, da se g. Petar Corà nepovrati nikada više u Trst, gdje nije sposoban za službu već i stoga što nepoznaje zemaljskih jezika.

Nepojmivo! Hrvatski listovi Dalmacije priobćuju godišnice dolazak jednog liečnika iz Trsta u Dalmaciju sa običnom opazkom: Poznati N. N. biti će toliko i toliko dana tuji i tuj. Mi se nečudimo tomu odlučnomu Talijanu, bivšemu predsjedniku zlosretne „Lega nazionale“, što dolazi u Dalmaciju medju divlje Hrvate, već se čudimo hrvatskim listovom, što oni priobćuju dolazak u Dalmaciju odlučnih naših narodnih protivnika, pa bili oni i glasoviti. Zar misle naši drugovi u Dalmaciji, da bi primjerice židovski „Il Piccolo“ priobćio dolazak bilo i najglasovitijeg Hrvata u Trst. A jok!

Čudan zahtjev. U poznatom tršćanskom „Židovčiću“ čitamo dopis iz Velog Sela, u kojem se neki piskar čudi, što nije htjela hrvatska većina občinskoga zastupstva prihvatiti predlog nekog Scarpe, da bi se iz občinske blagajne dala neka svota za talijansko sveučilište u Trstu Zaista čudnovatog zahtjeva toga Veloselskog Talijana! Nezmamo zaistu, je li on držl svoje drugove u obć. zastupstvu toli naivnimi ili sebe toli mudrim, da je mislio, da će većina hrvatskoga zastupstva glasovati za podporu talijanskomu sveučilištu.

Rado bismo vidjeli onoga hrvatskoga zastupnika, koji bi stavio gdjegod medju talijanskom većinom predlog, da se dade podpora hrvatskoj gimnaziji u Pazinu. Takova zastupnika bi talijanska većina po gotovo van bacila.

Srećom većina zastupstva u Velom Selu nije pošla na liepak g. Scarpi.

„Uzorno kotarsko poglavarstvo“. Pod tim nastovom čitamo u njemačkom vrlo krasno uredjivanom listu „Der Süden“ opis odnošaja u kotarskom poglavarstvu Voloskom. Povod tomu opisu dala je nedavno obavljena razprava pred zemaljskim sudom u Trstu proti glasovitom Krstiću i nekojim našim rodoljubom radi poznate socijalističke skupštine u Matuljih.

Žalimo, što nemožemo donieti onaj opis u cielosti u prevodu, jer se plašimo modre olovke g. cenzora. Toliko budi ovdje rečeno, da pisac onog opisa medju ostalim kaže, da su tamo u nebo vapijući odnošaji.

Tko želi čitati sav opis, neka si dobavi broj 25. rečenog lista od dne 20. t. mj.

Malo prevće bezobzirno. Od više pouzdanih osoba doznajemo, da je izišak našeg lista, koji je hodio u Alturu na Ivana Sgrablića, od više vremena bio držan i čitan od popa alturskoga.

Ako je to istina, onda je dosta žalostno od jednog svećenika, da takova šta čini.

A ravnateljstvo pošte molimo, da pozove na red nadstojnika sabiratnice u Alturi, koji mu ju je davao, znajuć da mu ne ide.

Barbari — dakako za Talijane. U subotu večer, udarao je u vrtu Marine-Casina tamburaški zbor od pedesetak mladih vježbenika mornarice i izveo 10 raznih komada na obće udivljenje i priznanje. Evo programa:

1. Smidt: „Admiral pl. Spaun“, koračnica, 2. Svoboda: Simfonija za tamburice“, 3. Ernestini: „Gondoljera“, 4. König: „Valčik“, 5. Svoboda: Komadi iz opere „Faust“ od Gounoda, 6. Ventura: „Doi Ochi“, romanca, 7. S. Mascagni: Intermezzo iz opere „La Cavalleria Rusticana“, 8. Svoboda: „Slavenske pjesme“, karišik, 9. — „L'Allalena“, pjesma, 10. Schneider: „Uliste“, koračnica.

Tamburica je prosto narodno glazbilo, a od njenih struna odronilo je hijadu krasnih narodnih pjesama, kakovih nema nijedan narod pod kapom nebeskom, osim našega. Pa ne samo arije već i komade opera evo se savršeno i na sveobći aplaus na njima izvadjaju pred finom i glazbeno naobraženom publikom pripadnika c. kr. mornarnice. Gdje ste mandoline i kitare, da se usporedite s našim tamburicama? Nemožete, jer same po sebi niste dostatne da sačinjavate podpuni orkestar, što naše tamburice mogu. —

Pa narod, sred kojega je nikk. tamburica, da je barbarski? Dakako, u očima talijanskih neznalica, ali: non ti curar di loro ma guarda e passa.

Za odnarodjenje naše djece. Odnarodjujuće talijansko družtvo „Lega Nazionale“ kani poslati jednoga učitelja talijanskih škola grada Trsta u Boljun, da pripravlja tamo hrvatsku dječicu i njihove roditelje za „Leginu“ školu, koja bi se imala tamo podignuti. Taj učitelj da će primiti nagrade za trud od „Lege“ za dva mjeseca for. 120 te putne troškove.

Preporučamo našim rodoljubom u Boljunu, da paze na tu ptieu grabilicu.

Za ministra financija Čeha g. dr. Kaizla. U 171. broju „Edinosti“ čitamo pravednu tužbu radi najnovijeg imenovanja nekojih činovnika financijalne struke u Primorju. Isti list pripovieda, da bijahu od malo imenovani porezni činovnici za čisto slovenska mjesta, kao što su Kanal, Bovec, Crkno i Komen, koji ne poznaju slovenskoga jezika.

Ako je tako u susjednoj Goričkoj i u čisto slovenskih mjestih, što će biti tekar u Istri, gdje je pučanstvo manje sviestno, i gdje misle oblasti, da tuj mora još uviek svuda vladati talijanski jezik.

Ministar financija g. dr. Kaizl neće zaista znati za ova protuzakonita imenovanja, jer ih on nebi valjda kao odlučan Čeh niti potvrdio. Radi toga treba, da se ga na vrieme o svemu obavisti te da čim prije ove i slične nepravde popravi.

Iz Voloskoga nam pišu. Na Anim. t. j. dne 26. srpnja t. g. u večer slavili su ovdješnji doklačeni lakozvani Talijani kod nekoje udovice u Voloskom odhodnicu jednog svoga pristaše, c. kr. poreznog činovnika. Pri tome bijahu prisutni skoro svi činovnici ovdješnjeg poreznog ureda, talijanska perjanica Punčić, talijanski odvjetnik i još nekoji, te se zabavljali razgovorom i pjevanjem do kasno doba noći. Po svom običaju morali su i tu prigodu upotriebiti, da nas Hrvate Voloskoga vrieđaju u našim čustvima pjevanjem izazivne pjesme: „Nella patria di Rossetti“ i garabaldinskom koračnicom „Addio mia bella, addio“. Mi ne imamo ništa proti tomu, da se gospoda više ili manje Talijani zabavljaju, mi njim dapače priuštimo, da pjevaju i u doba noći, kad je policajno zabranjeno, nu nemožemo trpjeti, da nas ta doklačena gospoda u vlastitoj kući izazivlju i vrieđaju pjevanjem kojekakvih pjesma. Jednom možemo tu provokaciju podnieti, nu težko da ćemo po drugi put. To neka si gospoda c. k. i ne c. k. „garibaldinci“ zapamte jednom za uviek. Ako ih sree toli za kraljevinom glada i zločina vuče, slobodan njim onamo put, neka idu u nepovrat, nu u našoj vlastitoj kući neće nas vrieđati niti provocirati. Ebasta! U ostalom očevidci pripovieđaju, da je ta odhodnica svršila s tragikomičnom scenom izmedju pozvatog izroda, koji je svečanosti prisustvovao i njegove „milostive“, koja ga je pri dolazku čuškom pozdravila, a on njoj čuškom odvratio.

Mjesto c. kr. poštanskag odpravnika u Sv. Mateju, občina Kastav — polit. kotar Volosko — razpisano je u službenom listu primorske vlade. Kaucije treba položiti 200 for., godišnja plaća iznaša 150 f., uredovni paušal 40 f.

Molbe treba uložiti na c. kr. ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu u roku od 2 čedna.

Krasne prostorije „Pri zelenem hribu“ u Trstu, koje drži sada u najmu družtvo „Austria“, preći će do godine nastojanjem slovenskih rodoljuba za pet godina u slovenske ruke. U te prostorije, kojim, što se tiče dvorane, vrta itd. neima u gradu Trstu para, preseliti će se mjeseca augusta buduće godine: „Čitalnica“, „Del. podporno družtvo“, pjevačko družtvo „Kolo“ te još jedno narodno družtvo. Rečena družtva podpisati će pogodbu za pet godina sa vlastnikom prostorija g. Kocjerom iz Ljubljane.

Stalni smo, da će u tih prostorijah oživjeti i družtveni život Slovena grada Trsta, kojim su zatvorena sva tršćanska gledališta — zbog talijanskog fanatizma.

Talijani medju sobom. U nedjelju poslije podne pošlo je 30—40 talijanskih socijalista iz Trsta u Piran, da tamo propovieđaju svoju nauku. Tamo je došlo do burnih izgreda izmedju tršćanskih i piranskih Talijana. Da usposlave mir i red morale su posredovati sve mjestne oblasti. Tršćanski socijalisti utekoše na parobrod pod pratjom oružnika, mjestnih redara, financijalne straže i pilota

Ukinutje činovničke kaucije. Ministar financije g. dr. Kaizl ukinuo je kauciju državnih činovnika na molbu činovničkoga družtva. Dosadašnje kaucije činovnika biti će im povraćene. Ovo ukinutje činovničkih kaucija jest od velike važnosti za siromašne činovnike, koji su

se morali često zadužiti, a da uzmognu traženu kauciju položiti.

Hrvatsko političko družtvo na Ricci. Čestita naša drugarica „Hrvatska Sloga“ na Sušaku zagovara toplo u svojem broju od dne 23. t. mj. na uvodnom mjestu ustrojenje hrvatskog političkog družtva za grad Rieku sa okolicom.

Ova misao je vrlo krasna i važna po javni život naše braće na Ricci, te neima dvojbe, da će ona, ako se oživotvori, biti od velikog zamašaja za tamošnje hrvatstvo.

Osnuje hrvatske pučke škole na Ricci te ustrojenje hrvatskog političkog družtva tamo pozdraviti će zaista svaki Hrvat najvećim veseljem.

Riečkim Hrvatom dovikujemo i mi sa našom drugaricom: Na posao riečki Hrvati! Dosta ste već spavali, dosta ste bili uljuljani ravnodušnošću i mekoputnošću, da ste bili u istinu izvrženi ruglu Vaših protivnika.

Uredjenje plaće državnih poslužnika. Ministar financije kani izdati na temelju § 14. naredbu, kojom se uredjuju plaće državnih poslužnika. Zakonska osnova o uredjenju plaće tih poslužnika nije mogla dobiti carske potvrde, jer se nisu mogle složiti obje kuće parlamenta glede roka, u kojem imade stupiti u život taj zakon. Po predstojećoj naredbi dobiti će poslužnici bolju plaću već 1. septembra t. g.

Radi ogromnog gradiva *morali smo izpustiti i ovaj puta više članaka, dopisa i viesti, da uzmognemo priobćiti starije dopise. Kad bi naši predplatnici točnije podmirivali predplatu, odnosno podmirili ogromne zaostatke, izdavali bi list redovito sa prilogom, no dok se to ne učini, ne možemo si dozvoljavati izvanrednih troškova. Odviše je dakle od samih predplatnika lagatije obaviešćivanje u našem listu. — Da nam dužnici podmire dug, odnosno predplatu, priložili smo današnjem broju položnice našega čekovnoga računa post. štedionice broj 847,849, kojom se šalje novac bez da se plaća poštarina. Nadamo se, da će se na taj način oglasiti barem dužnici. Položnice smo priložili i predplatnikom, koji su jur podmirili predplatu i za pokrajine, zastupane u carevinskom vieću.*

Gospodi suradnikom, dopisnikom itd. *preljubu, da ćemo najbolje sastavke priobćivati samo tada, ako su kratki, jezgroviti, istiniti i bez osobnosti te pisani crnilom i to samo po jednoj strani papira.*

Družtvene viesti.

Prvo Sokolsko družtvo u Puli. C. kr. namjestničtvo u Trstu dozvolilo je obstanak gimnastičko- i pjevačkog družtva „Sokol Tyrš“ u Puli, potvrdilo pravila istog, te dozvolilo nositi sokolske haljine po propisu Č. O. S. kao i zastavu bielu, plavu i crvenu, koju će družtvo kod svojih nastupa upotrebljivati.

Za odbor družtva „Sokol Tyrš“

Lj. Nehrony, t. č. starosta.

P. S. Prva redovita glavna skupština biti će u nedjelju dne 6. augusta u 5 i pol sati popodne u „Sala Apollo“ via Tradonico 3).

Izkaz prinosa na ravnateljstvo „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru“ tekom mjeseca marča tek. g. 1899.:

Gosp. Toma Šarić, Rijeka daruje	for.	1·—
Gosp Fran Anaković, župnik u Privlaci svoj mj. prinos za ožujak	„	1·—
Monsign. kanonik dr. Fran Volarić iz Krka: Ivu ratu na ime člana utemeljitelja	„	50·—
Nekoji članovi čitaonice „Bratimstvo“ u Voloskom mjesto vijenca na odar blagopok. Ervina Mandića	„	5·—
Gdična Lina Jenko, Podgrad, sabrala: medju gdjama pri zabavnom večeru dne 9. febrara kod Vikotovih	„	9·90
Gosp. dr. Otokar Rybarž, odvj. u Trstu: na ime uprave „Naše Sloge“ prispjelih prinosa	„	20·53
Gosp. Niko Kovačević, učitelj u Starom gradu, Dalmacija for 31·60 kao čisti prihod od plesa, dana od onomjestne hrvatske omladine dne 11. febrara na korist Družbe a fr. 1·30 sabranih pri večeri izmedju omladine ukupno	„	32.90
Otac Frane Smolje u Pasmanu: sakupljenih u družtvu	„	3·—
Gosp. Škender Fabković, Zagreb: u pripomoć da barem kaplje — kada već nelije	„	1·—
Gosp. Andrija Mikolić, kapelan u Gornjem Osijeku: mjesečne prinose razne gospode u svoti	„	21·50
Podružnica u Pazinu: poštanskim checkom, što članarine što darova, iznos	„	169·61
Kroz ruke dr. Stangera prispjelo:		
1) Gosp. Ivan Rabar, ravnatelj osječke gimnazije na ime „Štedno i predujmno družtvo u Osijeku“ kao dar od svog čistog dobitka g. 1898.	„	20·—
2) Gosp. Pánac, ljekarnik u Petrinji: prigodom oproštne večere ravnatelja Marka pl. Strige sabranih	„	10·—
Gosp. dr Otokar Rybarž, odvj. u Trstu: Na ime Uprave „Naše Sloge“, po njoj uniših	„	50·45½
Gosp. Franjo Deberlet mladji, daruje dobrovoljno (Opatija)	„	10·—
Podružnice u Omišlju što članarine što darova:		
a) muška	„	13·32
b) ženska	„	5·40
Po gosp. predsjedniku Viteziću dr. Dürr iz Zaboka u Hrv. sabranih u veselom družtvu	„	1·50
Muška podružnica u Voloskom:		
a) članarina za god. 1898.	„	46·50
b) darova	„	2·50
c) članarine za god. 1899.	„	1·—

Volosko 25. julija 1899.

Dr. Fabianić, blagajnik.

Priuosi za podružnice družbe sv. Cirila i Metoda:

— Mužka u Kastvu: Primila je od g. M. Jelušić, obć. načelnika u Kastvu for. 4·36, subratih dne 11. julija t. g. kod g. Frana Monjac obć. savjetnika u Zametu na predlog g. Petra Marinceł.

Gosp. dr. M. Laginja za sliku „Delavske škole“ u Kastvu uplatio na korist družbe 50 nč.

U SLAVU MLADENCEM

ovosmisl

ARABELI RIGER-LAGINJA

i gospodinu

LACKU KRIŽ.

Sretan danak eto svanu
Mladenačkom paru tom,
Veselte se tomu danu
Srećom neka Vam sjaje svom!

U životu nek Vas krili
Stalna ljubav vjek i svud,
Zatočnici sloge bili
Miljem nek Vam plane grud!

Nek Vam s Vašeg milja sine
Na tom svietu dragi plod,
Nek se umom k nebu vine
Da nam ljubi dom i rod.

U života svakoj zgodi
Bilo srce srcu liek!
Nek vas vazda ljubav vodi,
Živili nam sretno vjek!

Posvetila

Julka Jurkotić

u Puli, dne 2. kolovoza 1899.

Listnica uredničtva i upravničtva.

Gosp. M. S. S. u D. Novac za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru izvolite poslati ravno blagajniku družbe u Volosko.

Vama i Vašim prijateljski pozdrav!

Predplate i podmire „Našoj Slogi“. Do 31. julija t. g. platili:

N. E. B. Nova Baška f. 1. Čitaonica Jaska f. 2·50. Čitaonica Rieka f. 2·50. P. Sarajevo f. 2·50. F. K. Trst f. 2·50. B. D. Sv. Matej f. 10. A. R. Volosko f. 2 Čitalnica Tolmin f. 2·50. Gj. Sta. M. Ležče f. 2·50. Podgradska posojilnica f. 3·60. V. M. Moččenice f. 9. A. T. Pula f. 10. Dr. P. M. Varaždin f. 5. M. D. Šumbreg f. 4. Buzetsko družtvo za štednju i zajmove f. 4. F. P. Kopar f. 5. V. pop F. Komić-Krk f. 5. A. L. Trst f. 5. Franjevački Samostan-Pašman, Tkon f. 3. Čitaonica Trpanj f. 3. A. B. Teschen f. 2·50. Čitaonica Kostrena f. 2·50 Čitaonica Kopar f. 2·50. I. P. Varaždin f. 2·50. Vj. T. Karlovac f. 2·50. I. O. M. Lošinj f. 2·50 M. B. Meja f. 2·50. Fr. Skr. Bačve f. 2·50. Čitaonica Dubrovnik f. 2·50. F. T. Tinjan f. 2·50. Čitalnica Novo Mesto f. 2·50. Čit. Ličke Vile Gospić f. 2·50. Hrv. esk. banka Zagreb f. 2·50. Čitaonica Belovar f. 2·50. Čitaonica Kostrena, sv. Barbara Bakar, f. 2·50. Čitaonica Zadar f. 2·25. I. F. Opatija f. 2. G. F. Cargnelli Rieka f. 2. Dr. ud. M. Ičići f. 2. J. S. Mlaka (Rieka) f. 2. M. B. Rieka f. 2. A. B. Vrbnik f. 2. F. V. Muggia f. 2. M. I. Rieka f. 1·70 Čitaonica Osiek f. 1·25. Dvorana Varaždin f. 1·50. Čitaonica Brinje f. 1·50. D. J. Sušak f. 1. J. J. Rieka f. 1. Čitaonica Petrinja f. 1·25. Dr. F. Sch. Beč f. 1·25. Čitaonica Senj f. 1·25. Narodni dom Bakar f. 1·25. Bralno družtvo Podgrad f. 1·25. Čitaonica Valpovo f. 1·25. Čitaonica Vinkovci f. 2·25. J. C. Tar f. 3. M. J. Kastav f. 6. J. M. Cres f. 2·50. A. J. Zadar f. 5. Čitaonica Požega 1·25. Posojilnica Kopar f. 5. I. C. Ruščl-Tinjan f. 3. Čitaonica Kraljevica f. 1·25. I. M. Bakar f. 1. Čitaonica Celje f. 2·50. Čitaonica Ogulin 1·25 A. G. Sv. Matej Rieka f. 1. A. V. Kraljevica f. 1. P. M. Kraljevica f. 1. Čitaonica Pula f. 2·50 M. A. Čatić f. 1. A. J. Pula Zvjezdarna f. 1. J. O. Pazin f. 2·50. J. P. Trst f. 2·50. Fr. D. Kastav f. 31·10. Čitaonica Pazin f. 2·50. Čitaonica Osiek 1·25. Slj. K. Stari Pazin f. 2·50. M. Z. Čavle-Sušak f. 1. P. P. Lupoglava f. 3·50. Dr. A. P. Ilčmanje-Borst f. 2·50. F. Č. Podgrad f. 1. Č. K. Lohorika f. 5. J. K. Topolovac f. 2·50. K. J. Opatija f. 5. Grädj. Streljana Zagreb f. 2·50. Š. A. Draga Baščanska f. 1. A. R. Kaštelir f. 1. G. M. Kaštelir f. 1. A. L. Kaštelir f. 2·50. Gior. Batt. Flapp-Poreč f. 2·50. A. dr. G. M. Lošinj f. 2. M. P. Beršec, za selie, Čit. i druge f. 8. G. B. Sv. Daniel, Pula f. 2. M. D. Zvonečа-Breže f. 1. F. R. Piran f. 1. Fr. D. Kastav f. 15. M. S. župnik Tomaj (Sežana) f. 2·50. P. P. Čepovan (Gorica) f. 2. S. B. Pula f. 2·30. I. D. Beč f. 1·50. A. V. Rieka f. 1. Dr. St. pl. M. Zagreb f. 2. 2·50 A. B. Fijipani f. 8. M. G. Kastav f. 9. S. M. Dubašnica f. 2·50. M. Š. Pazin f. 2·50. L. R. Krk f. 5. J. P. Zvonečа f. 2·50. P. P. Zagreb f. 2·50. I. L. Karkavci f. 2·50. Pos. Volosko f. 6. I. U. Valtura f. 3·20. M. Vrbanac Valtura f. 1. A. J. Valtura f. 2. J. L. Rieka f. 2·50. M. Š. Lab. f. 2. Glavarstvo Volosko f. 14.

Priposlano.*)

Zlobne jezičine prosule su glas po Kastavščini, da sam ja nagovarao nekoje od Krstičeve čeljadi, neka žilavo nastoje oko razdjeljenja občine kastavske, te da sam dapače pripravan u slučaju gotove stvari dati im bezplatno na razpolaganje kuću.

Klevetnikom nije ni to dosta, nego još bezobrazno lažu, da sam i svoj podpis dao za razdjeljenje občine. To je izmišljotina najprostije vrsti, te bi gdjekoji bolje učinio, da se bavi svojim stvarima, nego da širi kojekakve klevete.

Josip Grgurina,
trgovac.

*) Za stavke, priobćene pod tim naslovom, odgovara uredničtvo samo u toliko, koliko ga na to zakon veže.

Gospodin

Fran Kučinić,

glavni zastupnik engl. osjegur. družtva za život „THE GRESHAM“

Trst

Via del Teatro br. 1. »Tergesteo« stube IV.

Izkazujem Vam moje podpuno i najtoplije priznanje za brzu i točnu izplatu od 50.000 lira talijanskih, slovom: petdeset tisuća lira talijanskih, što ste mi Vi odmah poslije smrti moga nezaboravnoga supruga, g. dr. Ivana Inverardi-a, bivšeg profesora na sveučilištu u Padovi, koji je bio kod Vašeg družtva „Gresham“ sa policom br. 563757 za rečenu svotu osjegurau, izplatili. Spominjem za javnost, da je moj pokojni suprug uplatio samo 4 godišnje premije, te je iza toga iznenada umro.

Smatram stoga za moju dužnost, da to častno družtvo „Gresham“, koje Vi u Trstu zastupate, najtoplije preporučim svim poglavicam obitelji, jer je „Gresham“ zaista jedno od najprvih i najliberalnijih družtava za osjeguravanje života.

Padova, 27. srpnja 1899.

Gabriela Inverardi-Goria
u ime svoje, kao i u ime svoga sina
Josipa Inverardi-a.

F. Pečenkov

HOTEL EUROPA

u Puli

preporuča se gg. putnicima.

Broj K. S. V.

Razpis natječaja

za mjesto ravnajućeg učitelja 3. vrsti na jednorazrednoj mješovitoj pučkoj školi u Gologorici sa hrvatskim nastavnim jezikom, a talijanskim kao predmetom.

Dohodci ustanovljeni su u pokrajinskom zakonu za Istru od 14. decembra 1888. br. 1 ex 1889.

Natjecatelji podnesti imadu svoje redovito podkriepljene molbe propisanim putem ovomu c. kr. kotarskomu školskom vieću do 31. augusta 1899., i dokazati takodjer usposobljenje za naknadno poučavanje vjeronauka.

C. kr. kotarsko školsko vieće

Pazin, dne 20. julija 1899.

Mliekarnica
braće Znidaršić
na Sišanskoj cesti 9
u Puli
preporuča

svoje dnevno svježe mlieko, koje dobiva od dobropoljske mliekarske zadruge.

Prodaje se takodjer domaći sir, svježi maslac, klobase, salam, pivo u bocah itd.

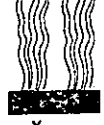

G. Piccoli,
dvorski dobavljač
Njeg. Svet. pape Lava XIII.,
ljekaničar „pri angelju“
u Ljubljani
na Dunajski cesti.

Željeznato vino.

Kemične analize odličnih strukovnjakah, koji su u **Željeznatom vinu** ljekaničara **Piccoli-a u Ljubljani** uviek potvrdili navedeno množtvo željeza, jesu najboljim dokazom te pružaju najveće jamstvo za njegovo djelovanje. — Ovo vino je dobro za **slabokrvne, nervozne te za osobe oslabljene usled bolesti, za blede i boležljivu djecu.**

Ciena staklenki od pol litra 1 for.

Naručbe se razašilje kretom pošte, poštarinu plaćaju naručitelji sami.

Filijalka
c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda
za trgovinu i obrt u Trstu.

Novci za uplaćivanja.

U vriednostnih papirih na 4-dnevni odkaz 2¼%
» » 30- » » 3¼%
U Napoleonih na 30-dnevni odkaz 2%
» 3-mjesečni » 2¼%
» 6- » » 2½%

Na pisma, koja se moraju izplatiti u sadanjih papirih austrijske vriednosti, stupaju u kriepost nove takse u smislu dotičnih objava.

Okružni odiel.

U vriednostnih papirih 2% na svaku svotu. — U Napoleonih bez kamata.

Doznačnice

na Beč, Prag, Pešću, Brno, Lavov, Tropavu, Rieku, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Cjelovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz i Solnograd bez troška.

Kupnja i prodaja

vriednostih, diviza, kao takodjer unovčenje kuponah proti odbitku ½% provizije. Inkaso svijuh vrsti po najumjestnijimi uvjeti.

Predujmovi.

Jamčevne listine po dogovoru. Kredit na dokumente u Londonu, Parizu, Berlinu ili u drugih gradovih, provizija po jako umjestnih uvjetih. — Kreditna pisma na kojigod grad.

Uložci u pohranu.

Primaju se u pohranu vrednostni papiri, zlatni ili srebrni novac, inozemski novac itd. — po pogodbi. Naša blagajna izplaćuje doznačnice talijanske narodne banke u talij. frankih ili pako po duevnom tečaju.

Broj 27. U Puli, dne 10. augusta 1899. God. XXX.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se nepleća poštarina, ako se izvana napiše «Reklamacija».

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svaku četvrtka na cielom arku. Izključeni su ove godine: 2. novembra i 28. decembra.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata s poštarinom stoji: 5 for. u obće, 2 for. za seljake } na godinu ili for. 2.50, odn. for. 1.— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 5 nč. koli u Puli, toli i izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare A. Gabršček (J. Krmpotić i drug.) u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru!

Za nas dakle neima ustava!

Do sada smo se običavali pozivati na postojeći ustav u težkoj borbi, koju bijemo za naš narodni obstanak. Kadgod smo držali, da smo prikraćeni u svom pravu, bilo po zastupniku najniže oblasti, bilo po samom ministru, pokazali smo prstom na ustav, koji je tuj jedan i jednak za sve državljane bez razlike vjere i jezika. Pozivi naši ostali su većinoma neuslišani, bezuspješni, ali mi se nismo prestali nikada pozivati na ustav, koji nalaže svim državljanom jednake dužnosti i daje svima jednaka prava.

Državni ustav smatrali smo uviek kao zakon nad zakoni, kao neizcrpivo vrielo, iz kojega se svim pripadnikom ove pole monarhije jednakom mjerom prava podieljuje. Takvim smo smatrali ustav, takvim bi u istinu i morao biti. Nu tomu reć bi da nije tako. Najnovija nauka c. k. namjestnika Primorja gospodina grofa Goëssa o ravnopravnosti naroda, porušila je naše shvaćanje ustava, poremetila nam je pojmove o državnih temeljnih zakonih i uništila posliednju nadu, da bi se moglo, dok je nekih ljudi na upravi kraljevina i pokrajina, zastupanih na carevinskom vieću svima istom mjerom pravicu krojiti. Ta nauka c. k. namjestnika razočarala nas je do kraja, utrnuv u nas i zadnju iskru vjere u njegovu nepristranost.

Eto, kako je došlo do te zlosretne nauke g. grofa Goëssa.

U Goričkoj nezasjeda već drugu godinu zemaljski sabor, u kojem su prilično jednakim brojem zastupnika zastupani Slovenci i Talijani. Razlog tomu nesuglasju izmedju zastupnika iste pokrajine leži u tomu, što bi Talijani htjeli, premda ih je u zemlji brojno manje nego li Slovenaca, ovim zapoviedati. Htjeli bi naime, da uživa talijanski jezik prvenstvo u zemlji, da se talijanski dielovi pokrajine okoriste na štetu slovenskih krajeva moralno i materijalno. U obće, zastupnici Talijana u Goričkoj htjeli bi, da i tamo zavladaju turski odnošaji, koji vladaju u Istri, t. j. da jedni pašuju a drugi da im robuju.

Uz takove uvjete neima dakako ni govora, da bi moglo doći do sporazumljenja izmedju zastupnika jedne i druge narodnosti one pokrajine. Uzaludni ostali su do sada svi pokusi, koji bijahu poduzeti na izravnanje spora.

Takovimi će ostati bez dvojbe i svi budući pokusi sve dotle, dok se prkosne i prpošne talijanske zastupnike neuvjeri, kako su na krivom putu, i da zahtjevaju nješto, što je nepravedno, nemoralno i nepošteno.

C. k. namjestnik g. grof Goëss kuša da dovede Slovene u sabor, i nezdvaja o uspjehu svojih pokusa, premda su jednostrani, i koji se neosnivaju na načelu jednakosti i ravnopravnosti. G. namjestnik vodi sam te pokuse evo već drugu godinu.

Prošle godine započeo svoje djelo u samoj Gorici, pa neuspjevši tuj, podao se je medju same Slovence u Sošku dolinu. Slovenci dočekivali ga gruvanjem mužara, pozdravljali ga pod slavoluci, nu osobita oduševljenja nebijaše nigdje. G. grof razgledao je crkve, javne urede i škole, te bi konačno na razstanku toplo preporučio občinskim načelnikom, ako žele, da se oživotvore razne njihove želje i potrebe — neka prisile svoje zastupnike, da stupe u zemaljski sabor u Gorici ili drugimi riečmi, neka se slovenski zastupnici predadu Talijanom na milost i nemilost.

Ova agitacija g. grofa Goëssa ogorčala je već tada silno ne samo slovenske zastupnike one pokrajine, već takodjer i sviestne njihove izbornike, koji stoje čvrstvo uz svoje predstavnike. Agitacija ta na korist Talijana Goričke, a na štetu Slovenaca, nije imala drugih posliedica van tu, što su tim Slovenci došli na čisto sa g. namjestnikom. Uvjerili su se naime, da g. grof Goëss u narodnostnom pogledu sliedi posve stope svojih predšasnika, gorke uspomene Pretisa i Rinaldini-a.

Nu i g. namjestnik mogao se je već tada osvjedočiti, da će njegovo nastojanje ostati bezuspješno. Načelnici bo slovenskih občina odgovoriše mu jasno i glasno, da se oni i ostali izbornici posve pouzdaju u svoje zastupnike. Ovaj odgovor bio bi nas obične ljude razoružao, ali nije g. grofa Goëssa. On je naime i ljetos pokušao svoju sreću medju slovenskim pučanstvom u Goričkoj. Prošloga ćedna podao se u gorička Brda, odakle se je kroz Vipavu i Kras vratio u Trst.

Na svom putu nagovarao je g. namjestnik najprije u Komnu kraške načelnike neka prisile svoje zastupnike, da stupe u zemaljski sabor, pa neopraviv tuj ništa odvažio se u Brdih na odlučniji korak. Na odgovor naime načelnika pl. Reje, da se izbornici posve pouzdaju u svoje zastupnike, te da bi im izrekli nepouzdanje kad bi inače postupali, i to tim više jer Slovenci nezahtjevaju drugo negoli ravnopravnost, odgovorio je c. k. namjestnik g. grof Goëss ove kod nas još nečuvene rieči: Toga (ravnopravnosti) neće nikada biti!

C. k. namjestnik kazao je dakle javno predstavnikom naroda, da do ravnopravnosti u Primorju neće nikada doći, ili drugimi riečmi, da Talijani moraju uviek gospodariti, premda su u ogromnoj manjini u ovih naših pokrajinah.

Nikada dakle nećemo mi po sudu g. grofa Goëssa do svojih prava doći!

Nikada dakle neće stupiti u život u našem Primorju čl. XIX. državnih temeljnih zakona!

Za nas su dakle državni temeljni zakoni mrtvo slovo! Za nas neima dakle ustava!

Tako bar kaže jasno i očito c. k. namjestnik g. grof Goëss! I to nije do danas dementirano.

Šta je sada činiti našemu narodu za koga po gornjoj izjavi nepostoji više ustav?

Odgovor prepušćamo našim zastupnikom na carevinskom vieću.

DOPISI.

Boljun, 1. augusta. Ovdje vrije na sve kraje. Talijani htjeli bi opeta zasjesti obć. stolicu, da spase svoga miljenika Mattiassich-a — da odrinu od sebe sramotu, koja mora stići njihove istomišljenike, ako ima još ikoliko pravice. a valjda i zato da proštudraju još ono malo što jim preostalo — a naši se brane, da uzdrže upravu u poštenim rukama. da spase ono malo, što je talijanskim razpikućam preostalo. Zar misle oni gonćini, koji su na Petrovu po Vranjskoj por. občini svoje bljutave i gnjusne agitacije širili, da će brabre Vranjce i Učkare primamiti, da bace pod noge onaj pošteni, dobri glas, što ga do sada uživaju?

Nadamo se, da će Vranjčani, kao što do sada, na čelu sa svojim župnikom otvoriti izbornu bitku pa si tim uzdržati dobar glas, koga uživaju.

Podestati, župani i zastupnici ničuh u moždjanima naših Talijanaša kao gljivegubice preko noći iza kiše. I medju našima reć bi, da je u tom pogledu neko nesporazumljenje, nu nadamo se, da će naši razumniji kmeti pustiti s vida osobne stvari, a da će kod njih rodoljublje prevladati. Disciplina, red, stega, poslub mora vladati u stranci; svaki se mora pokoriti onomu, što većina uglednijih i razumnijih muževa odluče. Talijani dižu ovaj put glavu više no ikada, a za moći jih predobiti, treba da smo složni. Bit će borbe, ali nadamo se, da će pobjediti stranka, koja se za pravicu bori.

Naši protivnici i njihove podrepnice — dobar dio Sušnjevice i Paza poduzimlju sva moguća sredstva, da zbace sadašnje zastupstvo. Šilju svoje gonćine okolo na Borut, Brest, Vranju itd., pa govore sve je s nami: Borut je s nami, Brest, Vranja, Gradin, Letaj itd., a kad tamo baš u tih porezovnih občinah nemaju skoro ni glasa. Drugi pa govore: mi smo vaši, mi smo s popom iz Paza, a kad tamo ti farizeji nisu još s svojim plovanom niti govorili, jer su se već davno združili sa „svojimi talijanskim generalom", koj jih je već toliko puta u rojsku bez prava i olova poslao, na njihovu sramotu. Glavnu ulogu da igra u tom I. Brajnha. Oj Zvaniću, ali su te Talijani na tanak led zapeljali! Pozor Boručani — Vranjci — Gradinci itd.

Poznate dobro plovana iz Paza, on s takovima „fićfirićima" posla nema. Oni, koji vam tako stvari izvraću, to su plaćenici talijanski.

Pučanstvo je ovdi žalibože siromašno; trgovinu u rukama imaju Talijani. Tu prigodu uporabljuju, da uplivaju na tužneg seljaka. Pozivlju ga k sebi, zatvaraju u dućan, straše mu peticijami. Baš danas tužio se jedan Gradinac, da mu je „spažić" poručio, da će ga tužiti za . . . čujte samo dva forinta, ako s njim ne glasuje. Pfui! To je oružje! Tim misle Talijani predobiti Gradince?

Hvale se, da imaju pripravnu pijaću i jedaću. Onaj „leguleo" iz Sušnjevice znao bi najbolje kazati, odkuda to žderilo. „Bit će vam kumpare bolje z nami, imamo vina kruha i pečenke". Imali ste braćo toga i za V. kuriju, ali ste opuhani kući došli u mnogim je vino presjelo — pazite da vam se i sada tako ne dogodi.

Plovanu iz Paza namazali su kuću — Gradince nabacali sa kamenjem po noći kad su se kući vraćali.

Najviše ruju proti sadašnjemu načelniku, ali bez ikakvog uzroka. Govorka se, da su tužili na juntu, da je na občini pronevjereno 2000 for. i zato da je junta i poslala svog oficijala, da razvidi račune. Ali „činovnik od junte našao je sve u redu". Zašto dakle tolika buka i bruka proti poštenomu mužu? Ili misle nekoji, da će načelnik čudesa stvarati? Činiti da mlieko i med po Boljunčici teče? Ili misle nekoji, da on toliko za tom čašću, koja mu samo brige, dangube i troška prouzročuje, hlepi? Ili su nekoji zavidni, što u njegovoj kući blagostov, blagostanje, mir i ljubav vlada? Zašto dakle toliko ogovaranje? Nećete li njega više za načelnika, izaberite si drugoga, ako imate boljega, ali našega čovjeka, a ne Talijana; ta nigdje nije ustanovljeno, da bude baš on za načelnika, ali to se može učiniti i miruim putem kako se pametnim ljudem i pristoji. Ovo nek si upamte i nekoji naši, koji su proti sadašnjemu načelniku.

Tru u oku su ovdješnjim Talijanima naši svećenici. Udri pastira, razstrkati će se stado. Ne pope u zastupstvo, to je glavna svrha naših protivnika, jer čim su to postigli, postigli su na pola svoju svrhu. Ako su popi nutri, nemoguće je varati, nemoguće držati pijanke na občinske troškove, nemoguće si žep zakrpati, misle „generali talijanski" — s toga vanka s popi. Kada nebude ni jednoga popa nutri, delat ćemo što i prvo, još i gore; u tom smislu draže puk proti svećenikom.

Hvale se, da će jim doć na pomoć Fijorin iz Porta, Camus iz Pazina. Mećar iz Trviža — ali bit će manje toga nego se govori.

Da bude stvar još smješnija, poslala junta inženjera Križmanića, da opeta mjeri cestu iz Boljuna u Lupoglavu, onu cestu koja bi rabila jedino Feraudu za prevažat trgovinu iz Lupoglave. Pravo ima junta, da se malo naruga ovdješnjim mamelukom; cesta će ostat samo na papiru. Nekoji govore pak, da ako ostane Feranda za podestata, da će činit on na speže od komuna onu cestu napravit.

Zar mislite, da to oružje neće koristiti? Hoće! Primamiti će dobar dio Sušnjevice i Paza. Pred par godina kod izbora za petu kuriju bacilo se Sušnjevčanom žderila a Pažanom nekoliko vitriola u oči, pa se jih tim još više zaslepilo: letos vitriola nije, akoprem peronospora hara. Dielilo se vitriol, nekomu kilo, nekomu dvie — tri itd., kao kad se djeci bombonice dele. Onda se radilo za veliku glavu „Bartolića", pa došlo vitriola, a letos ništa. Oj Pažani

— Pažani — jadna vam majka! To li je plod sjemena i nauka, što vam vaši svećenici dr. Požar, Ellner, Stefanutti posijaše? Ili mislite, da njima sramotu činite? Jok! sami sebi!

Doć će vrieme kad ćete spoznati da ste na krivom putu, pa ćete se združiti sa ostalom braćom. Osamljeni ćete ostati i ovaj put, nadamo se, jer će ostali obćinari pustiti vas i vaše generale, koji vas samo ruglu i smjehu izvrgavaju, da lutate stranputicom.

Bolje biti u poštenoj stranki prost vojnik, nego u sramotnoj general.

Veprinac, dne 22. srpnja 1899. „Naša Sloga“ već je donieła tužnu viest o smrti učitelja g. Ivana P o š ć i ć a. Pravo kažu naši starci, da s t a r i m o r a, a m l a d i m o ž e — u m r i e t i. Nam mladjim se to nerado vjeruje; ali u zadnje doba baš kao da nas hoće hladna smrt tvrdo osvjedočiti, da ona m o ž e i medju našimi mladimi četami izabirati; ter evo u kratko doba 2 mjeseca ugrabila nam je četiri mlada života u našoj župi: za trojicom dičnih djevojaka tuguju roditelji, braća, drugarice, tuguje sav naš kraj. A kao da nije dosta te n a š e žalosti, htjelo se je još, da zavapi i naša školska djeca istarska, i onako već sirota, za svojim učiteljem. Pokoj mu duši!

Iza pokopa istoga pokojnika sakupljeno je medju sudionicima for 21·54 u korist družbe sv. Cirila i Metoda za Istru.

U nedjelju 5. augusta ustrojila se ženska podružnica sv. Cirila i Metoda u Poljanah (župa Veprinac). Pomalo — ali ipak se kreće.

O I. Minaku, o kojemu je „Naša Sloga“ pisala, da je bez traga iščezmo, nezna se još ni danas — ma ništa.

Iz Rovinjskoga Sela, dne 6. tek. Starodrevni običaj je u našem selu, da se hodočasti dne 5. kolovoza Majci božjoj od Sniega. Ove godine, po običaju, najavio nam je pop, da se taj dan saberemo, i zbilja u 5. u jutro zvona su pozivala na okup viernike, sabralo se naroda kod crkve jedno trieštak osoba, a dalje putem bilo ih je 50—60.

Sabrani narod čekao je i čekao popa, da dodje predvoditi procesiju, nu njega nije bilo. Kasnije se doznalo, da je pošao sam pješice, prije nego je zvono zvonilo, k Sv. Mariji od Sniega i tamo na brzu ruku odmisio, te se kući vratio.

Eto, nije dosta, da polatinjuju naše starodrevne obrede i molitve, već se eto pomeće i svete naše vjerske običaje.

Ogorčenje naroda težko je opisati. Ljudi su pustili silno poljsko djelo, da izvrše pobožnost prema Majci Božjoj, pak koje čudo, da su se silne kletve sasule na glavu popovu. A u svetom pismu stoji pisano: jao onomu od koga smutnja proizlazi!

Čuje se, da će ovaj pop poći u Vižinadu. Molimo gosp. biskupa, da ga što prije premjesti, i ako će, da ga liepo i kanonikom učini, ali samo da ga izmedju nas makne, i pošalje nam svećenika, koji će poštovat naše stare i vjerske i narodne običaje.

Iz Voloskoga. Dne 24. julija t. g. vršila se pred ovim sudom kaznena razprava proti velečastnom g. veprinačkom župniku, a uslied prijave veprinačkog načelnika radi uvrede poštenja. Spomenuti g. župnik je najme u jednoj propovjedi prispodabljao dobre i zle članove od pojedinih različitih stališa u javnom životu, te zaključio, da se nemože radi toga, što imade u pojedinim stališima više ili manje zlih, opakih, bezbožnih članova, odsuditi cieli odnosni stališ.

Pri tome nije g. župnik nikoga spomenuo, a niti koga uvriedio. Ipak se veprinački „magnifico“ ćutio uvredjenim te tražio na sudu poštenje.

Razprava se taj dan nije dovršila, jer je „šior Anjulo“ predložio, da se ustupe spisi ništa manje nego državnom odvjetničtvu nebi li ga isto zastupalo. Po svoj prilici predvidja izid te kaznene parnice pa se boji, da bi morao nositi troškove. Do sada ništa čudnoga, jer smo naučni da Talijani i njihove podrepnice naše ljude na sve moguće načine proganjaju, nebi li ih tako pristilili, da se sustegnu svakog sudjelovanja pri osvještenju našeg dobrog ali zavedenog puka. Čudno je pri tome to, što se u taj posao prti zloglasni Krstić, što prisustvuje razpravi, što tekom iste — premda nebi smio — razgovara, šapuće, namiguje sa zasebnim tužiteljem šior Anjulom, s njegovim zastupnikom, sa svjedoci, i što ga sadac ne poziva k redu pošto kao slušaoc nesmije imati nikakvog utjecaja na razpravu ni na stranke. Ili zar . . . . . ? Nu, sapienti pauca! Idemo da vidimo kako će ta komedija, inscenirana po g. veprinačkom načelniku, Anjulu Štiglić (puro sangue latin, jelda?) svršiti, a kad bude, javit ću Vam.

* * *

Pred nedavno bila je razprava kod ovdješnjega c. kr. suda, izmedju Bergujskoga župana Africa i slavno poznatoga Martina Gregorića. Svi su se čudili — reć ćemo samo tako — postupku i odsudi. Proti odsudi uložio je Africe po svojem odvjetniku utok na višu sudbenu oblast. Čekat ćemo da vidimo. Nješto drugo želimo da ovdje iztaknemo. U novije doba poduzelo se je na Bergudu ješkta, da se puk tamo uznemiri. Onim, koji su to podupirali, reklo se je, da su „Krstićevci“. Oni su se branili: Nismo mi „Krstićevci“, ništa neimamo s Krstićem! Njeki su čak govorili: nit ga nepoznamo. Reklo njim se, da se bar njeki njih stiću kod Krstića. Njeki možda nit sad toga nevjeruju. A evo, što se je u rečenoj razpravi pokazalo? Kod nje čitala se je molba, poslana na zemaljski odbor pred par mjeseci, radi koje se bijaše pučanstvo na Bergudu najviše uznemirilo. Ta molba pisana je rukom Krstićevom — tako kažu, koji pismo poznaju — i sastavljena je talijanskim jezikom. Dakle njeki Bergujci su podpisivali nješto u talijanskom jeziku, kojega najveći dio nerazume, i podpisivali su nješto, što je Krstić svojom rukom pisao. Za Krstića vele njeki, da hodi na Rieku (gdje nesmije ostati preko 24 ure) i da piše u pisarni odvjetnika dr. Sachsa. Za vrieme razprave nije bio na Rieci kod dr. Sachsa, nego je bio na Voloskom u sudbenoj dvorani. I to ne možda kao zamjenik dr. Sachsa, jer stvar zastupanja Gregorića imao je dr. Ettore Costantini, koji kao tvrd Talijan rabi kod suda samo talijanski jezik.

Što je imao tu Krstić?! Pak još neka kažu Gregorić i drugovi, da nisu Krstićevci. Uzalud tajiti. Sva uznemirivanja u Kastavštini i drugih obćina kotara imadu jedan izvor, i jedno oruđje. Kod jedne druge razprave proti jednomu poštenjaku sa strane Krstićevaca vidilo se je Krstića cielo vrieme u sudbenoj dvorani, i vidilo se je, gdje razgovara sa braniteljem Ettorom Constantinijem. Nevidi se ni ovoga mnogo sa Krstićem, al se je sveza njegova s njim i kod te razprave pokazala. Uzalud je tajiti. Talijanstvo hoće, da se skrivši ušnjava; al koj ima oči, vidi. Na oprez ljudi, koji držite do sebe, i do svojih svetinja, najpače do svojega miloga jezika.

Iz Opatije. Baš su dovršene radnje o uredjenju ces. erar. ceste kroz Volosko u Opatiju. Dočim je ta cesta prije bila u vrlo lošem stanju, moramo priznati, da je sada u vrlo liepom redu. Na mnogim se mjestima izmedju Voloskoga i Opatije znatno proširila, cesta se poravnala i učinili se odvodni kanali. Prije običavala je svaka i najmanja povodnja pokvariti svu cestu navlastito u Voloskom. Sada je pak tomu zlu kanaliziranjem za uvjek doskočeno.

Što su te radnje, koje nemalo doprinašaju razvitku našeg liečilišta u obće, izvršile, zasluga je poglavito erarijalnog nadinžinira kod visokog namjestničtva u Trstu g. Huga Dudana i c. k. nadcestara u Voloskom g. Ivana Marušića, koji se mnogo zauzimlju za razvitak i poliepšanje Voloskoga-Opatije. — Pošto je projektirana nova paralelna cesta izmed Voloskoga Opatije, koja bi sa zdravstvenih i prometnih obzira bila neobhodno potrebita, bilo bi dobro, kada bi visoki cestovni erar odlučio svake godine jednu stanovitu što veću svotu, da se ta paralelna cesta može čim prije započeti i izvršiti. Time bi se neizmjerno koristilo napredku našeg krasnog liečilišta. — Nadamo se, da će visoka c. k. vlada uvidjeti sama, da promicajuć interese ovog liečilišta, radi sebi na korist, jer time povećava poreznu snagu pojedinih poreznika.

Iz Raba, dne 7. julija. Na 3., 4. i 5. o. mj. imali smo u Rabu obćinske izbore. U trećem i drugom tjelu izvojevala je hrvatska stranka jednoglasno pobjedu. I u prvom tjelu bi se bilo dogodilo isto, da talijanašem nije pritekao u pomoć župnik g. Orlić sa svojim i biskupovim glasovim. Ali ipak pobjedismo većinom glasova. Badava su bila nagovaranja prvaka da župnik Orlić ne čini te sramote narodu, i da nepromišljeno ne zlorabi biskupove glasove. Uvjek je odgovarao, govorit ću sa Don Luiglom. A taj Don Luigl je strastven autonomaš. Volio je g. Orlić udovoljiti svom Don Luigiu, nego poštediti presvjetloga od čakula, kojih ima sada dosta u Rabu. Pa da biste vidili, koje ljudi je imenovao za svoje kandidate. Kad bi J. Orlić poslao imenici svojih kandidata presvjetlomu u Krk, sa biografijom svakoga pojedinoga, uvjereni smo, da mu biskup nebi odobrio njegovo ponašanje. Osobito svraćamo pozornost na brata od Miće, i molimo g. Orlića, da opiše događjaj od ovoga Vazma sa B. T. i o. Bontempom. Kad bi ti kandidati bili došli u obćinu, bila bi to najveća nesreća za Rabljane.

Pozdravljamo i harni smo našim Istranom svećenikom, koji ljube ovaj puk, i rade za njega u crkvi i izvan crkve. G. Orlić pako dobit će i on ovog puta pohvalu, ali od Dalmate, Piccola i Indipendenta. Prosit. Rabljan.

Politički pregled.

U Puli, dne 8. augusta.

Austro-Ugarska. Austrijski ministri rata i nastave gg. Kriegshammer i Bylandt-Reidt bijahu dne 4. t. mj. na audienciji kod Njeg. Veličanstva u Išlu. Dan zatim stigao je tamo i ugarski ministar-predsjednik. Tamo očekuju i ministra predsjednika grofa Thuna i ministra financija dr. Kaizla.

Službeni list bečke vlade od dne 5. t. mj. priobćio je oglas ministra nutarnjih posala od 31. julija t. g., kojim se priobćuje, da stupa uslied sporazumka austro-ugarske i talijanske vlade u kriepost utanačenje o medjusobnom bezplatnom podupiranju siromašnih bolestnika. Ovim sporazumkom pružila je vlada Austro-Ugarske Italiji opet jednu od onih polakšica ili povlasticah, kakve nedobiva od nijedne druge vlade. Svemu je svetu poznato, da se može austro-ugarske siromake, koji se nalaze u Italiji, pobrojiti tako rekuć na prste jedne ruke, dočim imade u Austro-Ugarskoj godimice siromašnih talijanskih radnika skoro 100 hiljada. Po gornjem ugovoru dužna je naša monarhija sve bolestne radnike i druge siromake Italije badava liečiti, kojih će biti bez dvojbe godimice više stotina, dočim će Italija u zamjenu pružiti liečničku pomoć jednomu il drugomu podaniku Austro-Ugarske.

Moramo iskreno priznati, da mi običnim umom nemožemo shvatiti politike austro-ugarske diplomacije napram Italiji.

Agitacija njemačkih opozicijonalnih stranaka u Beču proti uporabi § 14. našla je živa odziva i u ostalih njemačkih gradovih Austrije. Medju timi izkazao se osobito lmonost, gdje je prošlih dana izmedju gradjanstva s jedne strane a s druge redarstva i vojničtva došlo i do krvavih okršaja. Vojničtvo moralo je opetovno posredovati, da uzpostavi mir i red.

Medju goričkimi Slovenci nastaje sve to veći razdor zbog osobnostih, koje su smutljivci znali mudro izkoristiti.

Kako se je predvidjalo, većina obćinskih zastupstva Dalmacije ostati će i nadalje u rukuh pristaša narodne stranke.

Crna gora. Crnogorske svečanosti prigodom vienčanja kneževića Danila dale su povoda — kako piše jedan bečki list — austrijskoj vladi, da razpusti političko društvo „Srbsko Bratstvo“ u Splitu. Kod svečanosti na Cetinju izticali su se osobito prvaci dalmatinskih Srba, što bi reć, da nebijaše pravo austrijskoj vladi.

Srbija. Iz Biograda dolazi viest, da su Gjorgjevićevu ministarstvu odbrojeni dani. Ovo ministarstvo da bi bilo jurve odstupilo, nu težko mu je naći nasliednike, jer se neće danas nikomu trieznomu čovjeku preuzeti ministarsku listnicu, dok je razkralj Milan u Srbiji svemoguć. Razpravo proti zatvorenim radikalom odgadjaju se, jer je težko naći gradivo, na temelju kojeg bi se dalo zatvorene odsuditi.

Rusija. Ruski car Nikola imao bi po sudu uvaženog englezkog lista „Times“ odstupiti. Kao razlog navadja rečeni list političke razočaranja, koja je doživio mladi car i činjenicu, što neima car do sada mužkog nasliednika. Ti razlozi su toli neznatni za tako velik korak, da je težko i pomisliti na to, da bi oni mogli mladoga vladara na odstup ponukati.

Franceski ministar izvanjskih posala Dolcassè nalazi se ovaj par u Petrogradu. Tomu putovanju prvoga ministra francezke republike prepisuju veliko znamenovanje. Jedni kažu, da je ministar radi toga pošao u rusku priestolnicu, da tamo učvrsti dosadašnji rusko-franczki savez, dočim tvrde drugi, da je ministrova zadaća ta, da opravda postupanje francezke vlade napram Njemačkoj.

Domaće i razne viesti.

Imenovanja. Sin pjesnika Preradovića, g. Dušan pl. P r e r a d o v i ć, c. i kr. korvetni kapetan, koji je do sada na admiralskoj ladji oklopnjači „Monarch“ upravljao kod ljetne eskadre topničtvom i ovih dana boravio na Rieci, imenovan je upraviteljem topničke obuke na fregati „Radetzky“. — Kod c. kr. ravnateljstva financije u Trstu bijahu ovih dana imenovani medju ostalimi također g. dr. F r a n k o D o r č i ć, te g. S t j e p a n P r e g e l j, c. kr. financ. perovodjama. Čestitamo!

Vjenčanje. Naš prijatelj i rudoljub g. Ante M e z u l i ć vjenčao se jučer u Puli sa dražestnom gospodjicom Virginijom L a h. Mladi par odputovao je put bieloga Zagreba, da pogleda metropolu hrvatstva. Bilo srećno!

Obiteljska nesreća. Iz Lovrana pišu nam, da je 1. t. mj. rodoljubnu obitelj g. C a r a zadesila težka obiteljska nesreća Onoga dana preminuo je naime nakon težke bolesti najstarlji sin rečene obitelji, E r n e s t o u 33 god. svoje dobe, ucviliv gerko mladu udovu, stare roditelje, braću i rodjake. Pokojnik bio je više godina u Egiptu, gdje si je stvorio krasan položaj. Nedavno rodilo mu se prvo dijete, te je mislio, da mu ništa više nefali, a kad tamo, pokosila ga mlada i jako nemilosrdna smrt,

Dičnomu pokojniku neka podieli Svevišnji vieću pokoj, a njegovoj svojti, napose težko ranjenim roditeljem i našemu milomu E m i n u dao toliko srčanosti, da strpljivo podnese težki ovaj udarac. (Naše iskreno saučešće svima, navlastito prijatelju Viktoru (Eminu). Op. uredn.)

C. kr. namjestnik g. grof Goëss širitelj talijanštine u tršćanskoj okolici. Dne 2. t. mj. posjetio g. grof u družtvu članova talijanskoga gospodarskega družtva tršćansku okolicu. Sa g. grofom bijahu nekoji talijanski radikalci, koji ne poznaju našega puka nego tada, kad trebaju njegove glasove.

U čisto slovenskom Padriču kazao je g. grof jednomu seljaku, koji mu se je potužio što dolazi talijansko družtvo agitirati medju slovenske seljake, d a t u j z n a d u š v i t a l i j a n s k i.

Krasno g. c. kr. namjestniče! Nas puk neće Vam zaboraviti imena radi tog Vašeg priznanja.

Za glagoljici. P a v a o R é l j a O h m u č e v i ć, potomak historične hrvatske obitelji i bivši austrijski poklisar na marokanskom dvoru, putuje na zavjet k majci božjoj pompejskoj, svratio se i u Rim. Tu je posjetio kardinale Rampollu, Agliardo, Steinhubera i Mazzellu, da se razpita u kojem stadijumu se nalazi pitanje o glagoljici.

Kardinali su ga osjeguravali, da sv. stolica najtočnije proučava to pitanje i da želi biti o svemu dobro obaviešćena za izreći pravedan sud. Zato da je slobodno s v a k o m u, p a i s v j e t o v n j a k u, obratiti se u tom pitanju na sv. stolicu, koja će svačije utoke dobro primiti i proučiti. Gosp. Ohmučević je branio tom prigodom svetu našu povlasticu vrlo zgodnimi i učenimi razlozi. Iztaknuo je, da ta povlastica nije dana pojedinim svećenicima, nego crkvama cielе zemlje, a te ne mogu izgubiti povlasticu, ako koji svećenik nije znao, mogao ili htio uživati iste. Osvjetlio je ponašanje zadarskog nadbiskupa, koji proti volji naroda potezom pera

polatinio 107 župa njegove biskupije. Nadovezao je, da inovacija nije od puka, nego od latinizatora, te da hrvatski narod u Dalmaciji ne zahtjeva drugo, nego li restitutio in integrum. Ne dakle formalnu obnovu postupka ob novita reperta. Opazio je, da paragrafi gradjanskog prava, o zastarjelosti, ne mogu se uporavit u pitanju glagoljice; te ako je komu drago, radi vlastite koristi kaživati to vjersko pitanje u političkoj boji, i slikati glagoljaše kao prevratnike i buntovnike, proti tomu prosvjeduje cieli hrvatski narod, koji nezahtjeva drugo, van sjedinjenje i slobodu pod svojim legitimnim kraljem. Preporučio je brzo povoljno riešenje, jer periculum in mora, da se ne dogodi: Roma deliberante Dalmatia catholica dispereat.

Tako i ljepše zagovarao je taj ugledni i vrli rodoljub vjerske i narodne svetinje našega naroda, koji mu je zato u velike haran.

Podieljenje koncesije za tiskaru. Našim čitateljem znana je već stvar, da je nagovorom nekih rodoljuba ustanovio g. A. Gabršček iz Gorice u Puli tiskaru. Ta tiskara postala je zadnje vrieme vlastničtvo hrvatske stranke u Istri, i kao otvoreno trgovačko družtvo „Tiskara J. Krmpotić i dr.“ ukapižena kod c. kr. okružnog suda u Rovinju odlukom 2. junija t. g. Firm. 121. S. I 48/3, a odlukom c. kr. namjestničtva u Trstu dne 18. julija t. g. br. 15.716 bje podieljena družtvu i koncesija za tjeranje daljnje obrti, pošto je g. Gabršček odstupio od svoje koncesije na korist družtva. Polag tiskare bje ustanovljena i knjigoveznica, koja već dobro radi.

Evo i tom prigodom glavna poluga došla nam je od brata iz susjedne pokrajine. Da nije bilo Gabršćekove pomoći i poduzetnog duha, možda nebi još imali ovaj najnoviji narodni zavod u Puli.

Pak ima još ljudi, koji viču na braću iz drugih pokrajina, da su došljaci. —

Kako smo malen! Često čitamo opravdanih pritužba, kako se u naše strane selé tudjinci iz susjednih zemalja, da otmu našemu čovjeku komad kruha izpred ustiju. Imade tužba proti trgovcem, obrtnikom, činovnikom, radnikom itd., koji dolaze medju naš narod trbuhom za kruhom, premda nepoznaju jezik toga naroda, njegove običaje, težnje i potrebe. I takove pritužbe jesu posve opravdane i mi je sa obim rukam podpisujemo.

Nu šta da kažemo na one neosnovane, pogrdne i sramotne pritužbe nekojih naših političkih stranaka proti odličnim osobama našega roda i jezika, koje su došle medju nas u unjplemenitoj nakani iz koje susjedne naše pokrajine, i koje vrše sve dužnosti pravoga rodoljuba požrtvovno i nesebično?

Na ova razmišljanja potakli nas najnoviji dogodjaji medju našom braćom na Goričkom. Tamo je naime nastao spletkarenjem bezdušnih osoba u slovenskoj strani razdor, kojim se okorišćuju Talijani i ista vlada. Povadjena braća ruže se i grde tajno i javno, kao što je to na žalost naš narodni običaj, te se medju ostalim predbacuje jednomu inače uzornomu rodoljubu i radniku na narodnom polju, da nije iz domaće pokrajine, da je tudjin, da je iz Kranjske.

Zar ne, dragi čitaoci, da je to težko vjerovati, da je šta takova moguće medju braćom na koncu 19. vieka? Ipak je žalibože tomu tako! A što sliedi odatle? Odatle sliedi, da smo nezrieli i nesposobni za složno i skupno djelovanje na korist naroda, sliede odatle nadalje, da je u nas veća strast i zavist do pojedinca, nego li je naša ljubav do naroda.

Mjesto, da se veselimo, svakomu narodnomu radniku, ma od kuda on došao, samo da radi požrtvovno i nesebično, mi ga odbijamo od sebe, jer je sposobniji od nas za rad, jer je u radu ustrajniji, jer bi mogao njegovo uzorno djelovanje na narodnom polju oštetiti naše privatne probitke, — mi takova radnika nećemo, jer je . . . . tudjinac!

Nije li to smiešno, da nekažemo sramotno! Zar može biti, recimo: Slovenac iz Štajarske, Kranjske i Koruške tudjincem u jednoj ili drugoj od naših pokrajina Primorja. Može li biti tudjincem Slovenac Primorja u spomenutih sjeveruih slovenskih pokrajinah? Nipošto! Brat bratu nemože biti nikada tudjincem pa makar ih dielila sva mora ovoga svieta.

Ovo što vriedi za Slovence, mora da valja i za Hrvate. Jedan drugomu nemogu biti drugo nego li ono što, je brat bratu.

Kao što nepita austrijski Niemac Prusa ili austrijski Talijan Rimljana, odkuda si i što si, već ga susreta svuda kao rodjena brata, tako moramo se i mi svi, koji smo sinovi jedne majke, ljubiti i štovati, a što je najvažnije, jedan drugoga riečju i djelom podupirati.

Tjerajmo dakle od sebe one smutljivce, koji nastoje bilo s kojih razloga povaditi brata s bratom, najpače pako sve one, koji smatraju svoga brata tudjincem, jer se je slučajno rodio u drugoj zemji. Nesramotimo sami sebe i nekažimo svietu, da smo tako maleni.

Višnjanci se zabavljaju. Iz te nesretne občine pišu nam, da su tamošnji slavni gradjani dne 7. t. mj. na večer priredili na trgu koncert radi veselja, što je c. kr. vlada razpustila većinu hrvatskog zastupstva. Na koncertu demonstrirali su glasbom, pjesmom i uzklici proti Hrvatom. Isto slavno gradjanstvo poslalo je u formi otvorenog pisma novoimenovanomu upravitelju občine Minichu pouzdanicu, u kojoj izriču nadu, da će znati braniti čast slavnog Višnjana.

Po našem mnienju imali su poslati zahvalu i pouzdanicu gosp. namjestniku Goëssu.

C. kr. zdravstveni nadzornik. Pišu nam iz Kastavčine: C. kr. zdravstveni nadzornik Melraus pridieljen c. kr. namjestničtvu u Trstu, bio je dne 25. i 26. julija u Kastvu, Rukavcu, Sv. Mateju i Klani, te tuda pregledao što se zdravstvenoga stanja tiče. Taj c. kr. činovnik dolazi u službenih poslovih u čistu hrvatsku občinu, a da hrvatski nezna, — ili nepokazuje, nko znade.

Hrvati, izvrstni liečnici, moraju se zahvaljivati na službah, jer nemogu ni makac napried. Niemci dolaze u naše zemlje jesti naš kruh. U tom grmu leži zec njemačke kulture. Nije Melraus jedan, nit mi ovo radi njega bilježimo. Kakov je on, takovih je stotine u Primorju u svih strukah. Blaženi krušac i trbušac Njemac nedopušta, da se naši namjestaju i brani da jih uzgoji.

† **Fran Blažić,** umirovljeni župnik u Lupoglavi preminuo je dne 20. p. mj. Služio je po raznim mjestima Istre, a u Lupoglavi oko 20 godina. Akoprem je bio rodom i dušom Slovenac, nije se kao takav u javnosti nikad izticao,

O njegovim stališnim i privatnim djelima sudio mu dobri Bog! Vječni mu mir i pokoj!

† **Josip Marot „Šepić“.** C. kr. sud na Voloskom dobio je nedavno viest o smrti našega domorodca Josipa Marota po domaće Šepića. Tu žalostnu viest poslao je njemački podkonzul u Quezaltenango, koji obavlja tamo poslove tičuće se naše monarkije. U spisu se veli, da je dne 17. aprila t. g. njeki Crnac ubio Josipa Marota, vlastnika jednoga razsadnika kave u Guatemalskoj republici, u srednjoj Americi, solidnoga trgovca. Crnac da ga je ubio u misli, da ubija njekoga posve drugoga čovjeka, koj da je Crnca negdje mučio. Tako je platio prav za krivoga. Josip Marot, da je iz Spinčićeve u Kastavščini, da ima kakvih 49 god. i da je neoženjen. Njegova baština da iznosi 135.000 pezos. Onaj podkonzul pita c. kr. sud za bližnji rod pokojnoga Josipa radi razdieljenja baštine. Župni ured izvjestio je c. kr. sudu o bližnjem rodu, koj obobstoji od šestorice sestara odnosno njihove djece, i jednoga već preko 20 god. odsutnoga brata, najme Ivana, nebrinećega se ni malo za svoju suprugu i diete.

Koja razlika izmedju njega, starijega, i izmedju Josipa, mladjega. Josip išao je još mlad u svieta, da si što privredi, neimajuć doma skoro ništa, kao što idu mnogi naši. Dugo se nije o njem znalo. Nije se javljao dok nije imao. Kad si je privredio liep imetak, oglasio se je svojim sestram, a reć bi, da se je u svietu i brat k njemu utekao.

Skoro svake godine je obdarivao rodbinu, i platio dugove svoje otčinske kuće. Neimajući nikakve dužnosti, činio je to jedino iz ljubavi do svojih, iz plemenštine njegova srdca radio je tako. Odsutan od više 30 god. od svoga doma, on ga zaboravio nije. Stalno je želio i mislio pod svoje stare dane vratiti se na svoju rodjenu grudu, koju je ostavio siromak, a u koju bi se bio bogat vratio, obogativ se neumornim i poštenim radom. Jer kako piše konzulat bio je solidan trgovac, t. j. trgovac koji je uživao vjeru u dalekom i širokom svietu.

Bogat i poštenjak na glasu bio bi se vratio doma, medju svoje, da mu nije na grozan način presiečena nit života. Ovako ostaje mu samo blaga uspomena medju njegovimi bližnjimi od roda medju mnogimi po Kastavčini, osobito njegovimi vrstnjaci, s kojimi je u Kastvu u školu hodio, medju koje spada i pisac ovih redaka.

Mi smo Te, dragi Josipe, kao dječarci zvali „Moli za nas!“ Rastajuć se s Tohom u muževnoj dobi, duboko žaleći Tvoju preranu i takovu smrt, izričemo svoje sužalje Tvojim bližnjim, molimo ovdje na zemlji: Pokoj Tvojoj plemenitoj duši! a Ti kod Previšnjega: Moli za nas!

Talijanska mornarica Istre hrvatskog primorja i Dalmacije. Zloglasni tršćanski „Zidović“ tuži se u jednom od zadnjih svojih brojeva na pomorsku vladu u Trstu, koja da je počela poniemčivati našu trgovačku mornaricu, koja da je čisto talijanska.

Priznajemo rado, da je najveći nesmisao poniemčivati našu trgovačku mornaricu, medju kojom neima stalno nijednoga urodjenoga Niemca, nu isto tako je koli smiešno toli drzovito tvrditi, da je ta mornarica čisto talijanska, i da joj se mora sačuvati talijanski značaj. Koli vojna mornarica koli trgovačka sastoji se po svojoj ogromnoj većini od sinova našega naroda, od Hrvata, koji su unutar granicah monarhije i u dalekih krajevih svieta proslavili zastavu vojne i trgovačke mornarice.

Hrvatski mornar nezaostaje u vještini, sposobnosti i srčanosti za nijednim mornarom svieta i radi toga uzima on najbolji glas doma i tudjini.

I mi smo dakle odlučno proti tomu, što uvadjaju pomorske oblasti njemački jezik tamo, gdje mu mjesta neima, ali smo isto tako proti potalijančivanju naše mornarice, koju sačinjavaju bar trimi četvrtinami sinovi hrvatskoga naroda.

Svakomu dakle svoje, pak mirna Bosna.

Njemčka agitacija proti § 14. Austrijski Niemci, osobito takozvani liberalci pokrenuli su u svih njemačkih gradovih Austrije veliku agitaciju proti uporabi § 14 za povišenje poreza na šećer (cukar). Ministarstvo izdalo je naime naredbu, kojom se na temelju § 14. ustanova povisuje porez na šećer. U Beču bijaše već više skupština, na kojih se je oštro napadalo vladu radi uporabe rečenog §. Sva zastupstva većih občina i gradova njemačkih šalju na vladu prosvjede proti rečenoj uporabi.

Ovakovih povišenja poreza na šećer naredbenim putem imali smo g. 1897. pod Badeni-em i g. 1898. pod Thunom. Tada se nije agitiralo proti odnosnim naredbam, dočim se diže sada od strane Niemaca nebo i pakao proti najnovijoj naredbi. Gdje je tim Niecem pamet?

Kako službeni Talijani nagradjuju austrijske izdajice. U tršćanskih novinah čitamo, da je u Parmi preminuo bivši urednik poznatog tršćanskog lažiliberalca „L' Indipendente“, Ferdinand Ullman, kojega je g. 1889. tršćanska policija protjerala. On je prošao iz Trsta u Rim, gdje bijaše tada na čelu vlade ministar-predsjednik glasoviti Francesco Crispi. Ovaj uzorni rodoljub — tako čitamo u jednom talijanskom listu — uzeo si udes Ullmana tako k srdcu, da je ovomu odmah priskrbio u Parmi „častnu i mastnu službu“.

Talijanski ministar predsjednik, koji je prije i poslje sklapao ugovore i saveze sa Austrijom, nagradjuje njezine krvne dušmane častnimi i mastnimi službami! Pak da se nemoramo pouzdati u takovog saveznika.

Pišu nam iz Medulina. Pred nekoliko dana udarila munja u kuću Martina Miloševića u Ližnjanu, koji je bio osjeguran kod banke „Slavije“. Putem zastupnika „Slavije“ u Medulinu čestitoga Jakova Kirca bila je odmah sva šteta izplaćena.

Njeki dan na Premanturštini ubila je munja govedo, koje nije bilo osjegurano, i dotični gospodar morao se zadužit, da kupi drugo. — Dakle je pretrpio znatnu štetu.

Pamelni gospodari treba dakle da osjeguravaju svoj imetak, a osobito ovdje na Puljštini, gdje često munja škode čini.

Iz Ližnjana. Nismo imali zdrave i pitke vode. Naš upravitelj poštovani starac Garbin sa svojimi drugovi u občinskom odboru nisu si dali mira, ter proučivši prilike i uzdajuć se u dobru sreću dali su kopati u živac kamen.

To je trajalo mjesece i mjesece, rabilo se i dinamit. Došlo se u veliku dubljinu i počeli smo već gubiti vjeru, da li ćemo postignuti za čim ćeznemo. Kada eto, milom Bogu hvala, ovih dana na dubinu od 31 metar, a jedno 2 metra nad razinu morsku, našla se izvrstna pitka voda.

Nadamo se, da će, po običaju i zemaljski odbor i c. kr. vlada priskočiti našoj občini u pomoć izdašnim prinosom, jer je troška već do sada mnogo, a biti će ga još, dok se sve dokonča.

(Veseli smo i toga Vašeg napredka. Jedan dokaz više, da niste barbari. Uredn.)

Iz Klane. Dne 30. julija imali smo ovdje izbor župnika.

Patronat ima občina Klana, na koju je to pravo prešlo od negdašnje gospoštije Negovetića od kojega su Klanjci nagodom odkupili još godine 1861. sve gospoštijske pravice i takozvani „dominikal“ t. j. kuću (sada župni stan) vrt „Pristavu“ i sjenokoše „Graščina“, „Ganjga“ i „Mlaka“.

Pristupilo je 46 občinara, a od tih je dalo 35 svoj glas sadanjemu upravitelju, č. g. Koruzi, koji je doista pobožan čovjek. Nećemo tim ni najmanje, da prevrednim drugim moliteljem, nego ćemo reći, da su ljudi velikom većinom birali baš onoga, koga već od više vremena poznaju.

G. Koruza biti će valjda i potvrdjen, pak Bože daj, da bude koristno vjeri i narodu,

Iz Kopra pišu nam 1. t. mj. Ovdašnji Talijani, koji su u neposrednom doticaju sa c. kr. učiteljišćem, neprestaju pripovietati od svršetka školske godine amo, da će sadašnji zemaljski nadzornik g. Antun vitez Klodič-Sabladoski do mala stupiti u stanje mira, te da će ga naslieditи u svojstvu zemaljskoga školskoga nadzornika ravnatelj ovdašnjeg učiteljišća g. Markelj — ili kako ga Talijani laskavo nazivlju: il nostro Marchelli.

Mi neznamo doduše koliko je na tome istine, ali toliko znamo, da su istarski Talijani danas svemogući, da si je g. Markelj stekao velikih zasluga za istarske Talijane, osobito za talijanske djake na rečenom zavodu i da je dakle vrlo probitačno, da će mu prvaci istarskih Talijana iz zahvalnosti i priznanja izposlovati rečeno mjesto. Ali tada moći ćemo punim pravom uzdalmuti i reći: Tužnih li nasih škola!

Iz Mošćenica pišu nam, da se bliža tamošnji občinski izbori, jer da iztiče rok sadašnjemu občinskomu zastupstvu. Ogromna većina ovih občinara, da je do skrajnosti nezadovoljna sa dosadašnjom upravom, osobito sa načelnikom, koji je proti svakom pravu uredovao pomoćju tamošnjega furešta u talijanskom duhu i jeziku.

Sjednice občinskoga vieća bijahu vrlo riedke, jer se je načelnik obično izgovarao, da neima vremena sazivati obć. sjednicah. Medjutim je radio i upravljao kako je hotio i kako mu je savjetovao više spomenuti prijatelj.

Njim bijaše sve dozvoljeno, jer su znali, da imadu debeloga kuma na Voloskom, koji će pokriti sve njihove nepravilnosti, i koji je kriv svemu zlu u onom kotaru.

Sada mora već biti konac nezdravomu stanju u onoj občini.

Osim dvojice trojice šarenjaka ili talijanaških podrepnica sav puk one občine jest hrvatskoga porieklа i jezika, te neće trpiti više dosadašnje sramote, da mu jedan tudjinac zapovieda il da ga jedan slabić za nos vodi.

Občinska uprava u Mošćenicah, mora doći u čisto hrvatske ruke, a onaj koji misli, da nemože živjeti ako nije na upravi, neka si traži druge zasluže. Občina nije za nijednoga krava muzara, već je ona skupno dobro svih čestitih občinara.

Radi toga pozivamo već sada naše sviestne Mošćeničane i Brsečane, da se dogovore na vrieme, što će i koga u novo zastupstvo, koje mora biti čisto hrvatsko i kojemu mora da bude na čelu načelnik dušom i tjelom Hrvat.

Iz Cirkvenice pišu nam, da nije bio hrvatski izlet u Lošinj, o komu zadnji dopis iz Lošinja, već izlet gostova kupališta, v činom Njemaca i Madjara. — Kad je tako, onda je lošinjska talijanska fukara, koja im je demonstrirala, još divljija, nego li smo si mislili.

Gostova u Opatiji bilo je polag zadnjeg izvještaja od dne 31. julija t. g. od 1. septembra 1898. do sada ukupno 13.316. Dne 29. julija t. g. bijaše još te u Opatiji 1220 gostova.

Hodočastnici na Puškinovu slavu. Iz Češke donieli su doma veselu viest, kako javljaju češke novine, a po njimi i tršćanska „Edinost“, da su ruski vladajući krugovi poručili, da Ruska neće nikada dozvoliti, da bi se koje česko-njemačko zemljište otrglo od Austrije i pripojilo njemačkome carstvu, a kamo li, da bi se ta nesreća dogodila čitavoj Češkoj kraljevini. Mi se veselimo toj svečanoj izjavi i kao Hrvati i kao pripadnici habsburške monarhije, a slična izjava glede Primorja Italiji bila bi vrlo utješljiva.

Grom udario u crkvu. Iz Pićna pišu nam, da je dne 7. t. mj. udario grom u propelo na vrh crkvenog tornja te se spustio u crkvu, koja bijaše srećom prazna. Grom je počinio štete na orguljah i nješto na krovu.

Ravnateljstvo financija izdalo je naredbu, da se nesmije prevažati više od 2 kile sladora iz zemalja zastupanih u carevinskom vieću u one takozvane ugarske krune ili obratno. Za više iznose valja prijavit financi.

Slador se može voziti parobrodom i željeznicom, a nositi samo onimi cestama, kojima je dozvoljen prenos rakije.

U područje ravnateljstva financija za Primorje može se voziti slador jedino cestom, što vodi iz Rieke u Kantridu.

Ova naredba stupila je u kriepost dne 1. augusta o. g.

Za one Primorce i Dalmatince, koji su nesposobni za privredu s onih rana što su ih zadobili u ratu, kao i za takove primorske i dalmatinske porodice, koje u ratu izgubiše hranitelje svoje, razpisuje „Zemaljsko pomoćno družtvo crvenoga križa“ za Trst i Istru natječaj za podpore. Molbenice prima do konca kolovoza o. g. tršćanski „podesta“, ako jim se priloži domovnica; zatim dokazala, da je molitelj spadao mornarici ili vojsci, te da je sudjelovao u ratu god. 1866, ili u kojem kasnijem ratu; nadalje liečnička svjedočba, kojom se potvrdjuje, da je molitelj nesposoba za privredu uslied zadobivenih rana; napokon svjedočba sirominaštva i po župniku sastavljen popis onih članova njegove porodice, za koje se molitelj skrbili mora. Ako mnoli porodica onakova vojnika, koji je u ratu pao, lad mora svim gore izbrojenim prilozima dodati još i vojničku smrtovnicu pokojnikovu, ako je moliteljica udova takova pokojnika, tada mora dokazati, da se ni još udala. Molbenice su proste od bijega, samo ih mora politička oblast potvrditi.

Djački viših škola i gimnazijski i učiteljski abiturijenti priredjuju za 12. kolovoza t. g. u Dobrinju (na otoku Krku) prvi djački sastanak. Razpravljat će se o pučkim predavanjima i u obće o djačkom radu za vrieme praznika. Sastanak će biti u 3 sata po podne, a u večer prvo pučko predavanje: a) o sosskim štedionicama i zajmovnicama; b) o šumama i vočkama otoka Krka. U slučaju zaprieke bit će predavanje u nedjelju (13.) po podne.

Pozivlju se svi bogoslovci, akademičari i abiturijenti kvarnerskih otoka. Tko ne bi mogao doći lično, neka barem pismeno sroči svoje stanovište spram namještenog djačkog ferijalnog družtva za kvarnerske otoke. I svaki ini brat dobro nam došao! Privremeni odbor.

Plisan (pepeo — Oidium Tukeri) na trsju. Naši vinogradari neka paze ako im se je gdje na trsu (lozi) i to na grozdju pojavila plisan (pepeo). Gdje imade te nesreće valja grozdje odmah sumporati, jer je još za to vrieme. Za taj posao vrlo su prikladni mjehovi, a gdje neima mjehova neka si vinogradar pomogne vrećicom, od platna ili od vreće zašivenom. Na vrećici jest duga palica za koju drži radnik i trese povrh grozda. Vrećicom može tresti i bez palice, ako se neboji, da mu sumpor naškodi. U vrećicu metne se okolo ½ kilograma silnog sumpora, koji probija platno i grozdove prši. Ovaj posao je cieniji, a radi se brzo baš kao i sam mjehom.

Zahvala.

Iz dna srca blagodarim svim, koji su imali dobrotu sjetiti se mene prigodom mojeg imendana.

U Krku dne 7. kolovoza 1899.

Zahvalni
dr. Vinko Vitezić.

Družtvene viesti.

Odbor za sabiranje prinosa družbi sv. Cirila i Metoda za Istru javlja nam, da je dobio naručene razglednice, i to sa slikama: dr. Vitezića, Spinčića i Mandića, dok će ostale naknadno stići.

Naručbe pod adresom: Vladimir Malvić, pravnik, Sveučilište, Zagreb.

Koncert pjevačkoga družtva „Kolo“ u Trstu obdržavati će se u nedjelju dne 13. t. mj. poslie podne na školskom vrtu kod sv. Jakova. Sa veseljem javljamo, da su odlučili naši čestiti Pobežani iz okolice koparske mnogobrojno posjetiti taj koncert. Odbor tamošnjega konsumnoga družtva zaključio je, da će na koncert članovi družtva, te sav mješoviti zbor istoga družtva.

Milu braću iz tužne Iste očekuju tršćanski rodoljubi iskrenim veseljem, te im kliču unapried: Dobro nam došli!

Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru odposlala je podružnica u Sovinjaku 99 for. 10 nč. kao dio članarine, jer mnogi od obvezanika neučiniše jošte svoje dužnosti. Toga radi nije mogla podružnica obielodaniti obračun.

Obzirom na veliku potrebu i plemenitu svrhu našega družtva, nadati se je, da će uplatiti zaostale prinose i oni, koji su se kao članovi upisali.

Djačko pripomoćno družtvo u Pazinu. Na osnovateljnoj skupštini toga družtva sakupio se liepi broj narodne inteligencije i ljudstva iz srednje Istre. Upisalo se tom prigodom 28 utemeljiteljnih, 33 redovitih i 7 podupirajućih članova. U odbor bili su izabrani gg.: dr. D. Trinajstić, odvjetnik u Pazinu, kao predsjednik, Grašić Josip, župnik u Bermu, kao podpredsjednik, Kurelić dr. Šime, načelnik u Pazinu, kao tajnik, Mandić Josip, obć. blagajnik u Pazinu, kao blagajnik, Orbanić Josip, prošt i nadžupnik u Pazinu, i Matejčić Franjo, profesor u Kopru, kao odbornici, Frulić Šime, župnik u Gradoselu i Bertoša Antun, trgovac u Pazinu, kao zamjenici, Bersenda Ivan nadžupnik u Pićnu, Kalac Antun, nadžupnik u Buzetu i Defar Šime, načelnik u Tinjanu, kao pregledači računa. C. kr. namjestništvo izjavilo je, da nema uzroka zabraniti osnovanje toga družtva, a sada je zamoljena priznanja obstanka istog.

Sokol Tyrš. Osnovateljna skupština ovoga drugoga puljskoga Sokola, bila je u nedjelju po podne. Prisustvovala je 41 osoba. Skupština je tekla mirno i redovito. Neki odbornik počeo govorit proti „Edinosti“ radi njezine posve umjestne opazke, ali mu je predsjedatelj odmah oduzeo rieč. Bila je opetovano naglašena sloga i sporazumak s ostalim nar. družtvima u Puli, i bili su toplo pozdravljeni prisutni članovi „Prvog Istarskog Sokola“. Načela, koja će družtvo voditi, imaju biti čisto demokratička, a odbornik Janež je osobito naglasio, da će paziti, da u sokolskom gnjezdu neizleže jaje kukavice! Brzojavni pozdrav dr. Podlipnog, načelnika Zlatnog Praga, priestolnice kraljestva Češkoga bio je primljen burnim oduševljenjem. Starostom izabran je na predlog g. Val. Cveka jednoglasno gosp. Ljubomir Nebrony, i u zanj još 10 odbornika. Družtvo će imat svoje prostorije u prizemnoj dvorani „Apolo“, — koju je uzelo u najam za 6 godina. Srećno.

Lošinjsko družtvo „Zora“. Pošto se je pored „Čitaonice“, koja već davno postoji u Lošinju ustanovilo i družtvo „Zora“, za težački, zanatlijski i mornarski dio pučanstva, to se preporučuje svim prijateljem hrvatske sloge i uzajmnosti, da ovom novom družtvu priskoče za početak u pomoć, pa bilo ma kakvim načinom podpore. Sa zahvalnošću primiti će ovo družtvo takodjer knjige ili novine, koje bi mu dobrotvori za prvi osnutak priposlali. Novce i svaku drugu pošiljku valja upućivati na g. Ivana Lovrića u Mali Lošinj.

Glavna skupščina gospodarske zadruge Materija za sudbeni kotar Podgrad biti će u Podgradu dne 20. t. m. u 2 sata popodne u prostorijah g. Drag. Vičića. Dnevni red običan.

Slovenska družba sv. Cirila in Metoda imala je prošloga tjedna na Vrhniki svoju godišnju glavnu skupštinu. Iz izvješća tajnikova i blagajnikova crpimo sliedeće podatke. Družba ta broji 140 podružnica. 244 utemeljiteljna člana, koji su platili po 100 for. Družba uzdržaje i podupire 18 škola, koje pohadja 2000 slovenske djece. Zadnje godine imala družba for. 14.172 prihoda, a for. 41.802 troškova. Družba podupire ili uzdržaje slovenske škole medju ostalimi u Trstu, Gorici, Velikovcu i Mariboru.

Listnica uredničtva i upravničtva.

Cienjene dopisnike, čijih dopise nepriobćujemo u ovom broju, molimo uztrpljenja do budućega. A istodobno jim opet preporučamo, da pišu samo kratko i jezgrovito i sa jedne strane papira.

— Onim cienj. predplatnikom, koji su podmirili predplatu i kojima bijaše priložena položnica u zadnjem broju, javljamo, da su bile iste priložene svim predplatnikom bez obzira, dali su podmirili predplatu ili ne.

— Hrvatska pravaška čitaonica u Šibeniku, V. Lad. u Trstu, novaljsko družtvo „Napredak“ i Iv. Erj. u Kotora zabilježeni su kao predplatnici od 1. julija i odnosni brojevi odposlani.

— Sve one, koji reklamiraju brojeve mjeseca aprila, maja i junija, molimo oproštenja, što jim nemožemo poslužiti.

— Predplatnici, koji se sele iz jednoga kra'a u drugi ili koji žele imati promjenu u naslovu, neka uvjek naznače točno kraj i poštu prijašnjega boravišta ili broj tiskane pasice, odnosno priloža istu pismu, jer nam tako olakšavaju posao.

Javna zahvala.

Ganutim srcem i iz dna duše izričemo najusrdniju zahvalu svoj rodbini, prijateljima i znancima, koji su prigodom duge bolesti i konačne smrti nepreždaljenog našeg sina, odnosno supruga i brata

Ernesta Cara

izkazali njemu toliko ljubavi, a nama toliko saučešća. Hvala i vječna harnost svim onim, koji su nam prigodom naše velike žalosti bilo kakovu uslugu učinili, kao i onima, koji nežaleći nikakva truda, pohrliše izkazati milomu pokojniku posliednju počast.

Bog platio svima!

Lovran, dne 3. kolovoza 1899.

Tugujuća obitelj.

F. Pečenkov

HOTEL EUROPA

u Puli

preporuča se gg. putnicima.

Službu obć. tajnika

traži u obć. poslovih vješt muž.

Ponude prima uprava.

Mliekarnica braće Znidaršić

na Sišanskoj cesti 9

u Puli

preporuča

svoje duevno svježe mlieko, koje dobiva od dobropoljske mliekarske zadruge.

Prodaje se takodjer domaći sir, svježi maslac, klobase, salam, pivo u bocah itd.

Blagorodni gospodin

G. Piccoli,

ljekar „pri angelju“,

dvorski dobavljač Njegove svetosti

pape Lava XIII.,

u Ljubljani,

Dunajska cesta.

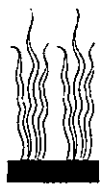

Brezje (na dol. Štaj.), 14. nov. 1898.

Vaše blagorodje! Pošto smo se već više puta osvjedočili, da je ta Vaša tinktura za želudac, kojom se je služila već sva moja kuća sa najboljim uspjehom, doista najbolje sredstvo proti želudačnim i mnogim drugim bolestim, zahvaljujem Vam se iskreno. Nu ja sam zahvalan ujedno i gospodinu, koji me je na tu izvrstnu tinkturu upozorio.

To potvrdjujem time, da Vam izrečen moju iskrenu zahvalu u ime čilave moje obitelji, te Vas uljudno molim, da mi pošaljete opet jednu škatulu tinkture za želudac sa 12 staklenčica i jedan lončić Glicerin Creme.

Sa poštovanjem Tomaž Dobek.

Pošaljite pošt. pouzetjem pod podpisanim naslovom 24 staklenčice izvrstne „želudačne esence“, koja se rabi najboljim uspjehom

Josip Černko, župnik.
Vubred — Štajerska.

Pošaljite mi pošt. pouzetjem 12 staklenica Vaše želudačne tinkture. Naš g. župnik Belec preporuča ju svakomu upravo toplo, te skoro svaki, koji ju rabi, o njoj se jako pohvalno izraznje. Sa poštovanjem

Ivan Vidas
kod sv. Martina, p. Sv. Nedelja
Labin (Albona) Istra.

The Gresham,

engl. osiguravajuće družtvo na život u Londonu

Aktiva družtva do 31. decembra 1897	K 159.997.578·—
Godišnja uplata premija i interesa od poslanka družtva (1848)	K 28,823.375·—
Izplaćeno na osiguranju i interesu od poslanka družtva (1848)	K 343,860.067·—
U godini 1897 izdano je 7464 polica za glavnicu	K 67,331.351·91

Prospekti, cienici i u obće sve druge informacije šalju se badava, tko jih god pismeno kod dolje imenovanoga zastupstva upita, koje dopisuje u svim jezicima.

Glavno zastupstvo u Trstu

Via del Teatro, N. 1, Tergesteo, Scala IV.

Traže se svuda sposobni agenti i zastupnici.

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice

svoj krojački posao

na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli.

U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odijela, koja izvršuje točno po mjeri.

Anton Klement, *krojački majstor.*

Broj 29. U Puli, dne 24. augusta 1899. God. XXX.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se uputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se nepleća poštarina, ako se izvana napiše «Reklamacija».

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku. Izključeni su ove godine: 2. novembra i 28. decembra.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata s poštarinom stoji: 5 for. u obće, 2 for. za seljake na godinu ili for. 2.50, odn. for. 1.— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 5 nč. koli u Puli, toli i izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare A. Gabršček (J. Krmpotić i drug.) u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Pučka škola drugdje i kod nas.

U zadnjem broju priobćili smo razmatranje jednog prijatelja iz sežanskoga kotara o tužnom stanju pučkoga školstva u Istri pod naslovom „Pučko školstvo". Ona razmatranja dozvala su nam u pamet zanimiv i poučan članak, što ga čitasmo pred dvie godine u „Hrvatskih New-yoržkih novinah" o pučkom školstvu kod nas i u Americi. Držimo, da je vriedno osvrnuti se na taj članak, pak da vidimo koliko se radi i troši drugdje na pučko školstvo, a koliko ovdje kod nas.

Narod bez valjanih pučkih škola jest zgrada bez čvrstoga temelja, koja se mora prije ili kasnije sama srušiti. Čovjek neuk i nepismen nemože na nijednom polju samostalno raditi i napredovati, jer ako se samo gane, treba mu za svaku sitnicu tudjeg savjeta i tudje pomoći. Ako je pako tako čovjeku u njegovoj domovini medju svojim, kud i kamo teže mora da mu bude u tudjini, daleko od rodjaka i prijatelja.

Naš čovjek — kaže navedeni list — neznajuć ni čitati ni pisati, nebrine se, da nauči ovdješnji jezik, netrudi se, da se upozna sa ovdješnjimi osebnimi prilikami, pa nije ni čudo, da uzpored izobraženom amerikanskom radniku ostane čitavog svog vieka prostim radnikom. On se nikako nemože popeti do čega boljega i do bolje zaslužbe, već služe samo svojom mišicom i rukom Amerikancu, kao što služi tegleće živinče poljodjelcu. Nije on sirota tomu kriv, nego njegovi gospodari kod kuće, krive su neuredjene školske prilike u njegovoj domovini, koje ga prate kao narodna kletva sve do groba.

Poznato je, da neima nijedne države na svietu, koja se može mjeriti sa bogatstvom sjedinjenih sjevero-američih država; isto tako neima države, koja bi imala tako razvijeno poljodjelstvo, obrt i trgovinu, ali za to ni neima na svietu države, koja troši na pučke škole i za naobrazbu svoga pučanstva, koliko ova republika. Iz zadnjeg službenog izkaza od god. 1890. doznajemo, da su imale sjeverne sjedinjene američke države u god. 1889—90. ukupno 62,622.250 stanovnika, a od ovih je polazilo pučke škole 14,377.536 djece, dakle 23 po sto od svega pučanstva. Nijedna država Europe nemože se pohvaliti tolikim postotkom polaznika škole.

Austro-Ugarska imala je primjerice po službenom izkazu od god. 1890. u godinah 1889—90. ukupno 41.231.342 stanovnika, u pučke škole pohadjalo je samo 5,312.656 djece, što čini tekar 12 po sto od broja svega pučanstva.

Uzporedimo li ova dva službena izkaza, tada vidimo, da je u američkoj republici upravo dva puta veći postotak djece pohadjao pučke škole.

Da vidimo pako, kako se brinu oblasti tamo, a kako kod nas za pučku prosvjetu.

U sjevero-sjedinjenih američkih državah sve su pučke škole bezplatne, sve knjige i sva učila dobiva diete badava. U austro-ugarskoj monarhiji niesu svuda škole bezplatne, a knjige i učila moraju svuda roditelji ili skrbnici pribavljati. Kod nas u Istri primjerice uveli su Talijani u novije doba školske takse, da otežčaju ustrojenje novih škola i da zamraze našemu narodu pučku školu.

Po navedenom službenom izkazu od god. 1890. uzdržavala je američka republika u god. 1889—90. ukupno 373.728 pučkih učitelja, za koje je trošila 400 milijuna forinta. Ta ogromna svota čini okolo dvie trećine ukupnoga proračuna Austro-Ugarske.

U našoj monarhiji, osobito u hrvatskih i slovenskih zemljah, imade pučki učitelj 400—500 for. plaće, dočim je poprečna plaća učitelja u američkoj republici 1000 dolara, što čini u našemu novcu okolo 2500 for.

Kod nas nedosiže plaća pučkoga učitelja niti njemu samomu, a kamo li njegovoj obitelji.

U tako tužnih prilikah naših valja se upravo diviti samozataji i požrtvovnosti hrvatskoga pučkoga učitelja, koji vrši toli težku i uzvišenu zadaću za nižu plaću nego li ju uživa najniži državni poslužnik.

Ako pomislimo na ovdješnjega najnižega radnika — piše nadalje rečeni list — koji zasluži i sada, premda su sada zaslužbe vrlo nizke, okolo 4 for. na dan, pa to prispodobimo sme sa plaćom hrvatskog učitelja, ili još bolje, ako prispodobimo plaću američkog učitelja od 2500 for. — bez druge zaslužbe — sa plaćom hrvatskog učitelja od 400—500 for. tada moramo priznati, da se za tu plaću nemože bogzna kako valjana učitelja zahtjevati, a kad bi i bio valjan, kruta bieda mora da mu slomi svaku volju za rad.

Američki list savjetuje vladam i oblastim u naših stranah, neka kod razprava o proračunu skrče izdatke o svih drugih granah i neka žrtvuju sav ostatak na pučko školstvo.

Glede naukovne osnove kod nas — kaže spomenuti list — da ista neodgovara našim primitivnim odnošajem. Seoske škole trebalo bi u punom redu približiti što više potrebam poljodjelaca. Naukovne godine imalo bi se povećati a gospodarske predmete uvesti što većma u viših razredih teoretički i praktički. Za zreliju mladež, koja je danju zabavljena gospodarstvom, imala bi se uvesti večernja bezplatna ali prisilna poduka. U tih proširenih pučkih školah, navlastito u nižih razredih, moralo bi se učiti: vjeronauk, čitati i pisati, valjano računati, obćenite crte geografije i nješto statistike. Kratke crte gospodarstvene kemije, učiti naime sastav zdrave vode, plodina i drugih gospodarskih predmeta, kratke crte prirodopisa itd. Osim toga imala bi biti što točnija obuka u svih gospodarskih predmetih tako, da bi iz takove škole izašao mladić zrio za samostalnoga poljodjelca.

Naukovni sustav nebi imali sastavljati sami pravnici, nego i pučki učitelji i sviestniji gospodari, a takovu osnovu neka razprave i odobre sabori.

Obranimo li mi i probudimo iz mrtvila našega poljodjelca — zaključuje navedeni list — tada će on stečenim znanjem svaku grudu zemlje znati izcrpiti, njegovi proizvodi biti će deseterostruki. Njegova živa produkcija dati će mu sile i moći, da javna bremena, koja svakim danom rastu, lakše snaša, i tako stvoriti će se za stanoviti niz godina zdrav i gospodarski čvrst stališ poljodjelaca, koji će tada svojimi proizvodi stvoriti sam obrt, trgovinu i blagostanje svega naroda.

DOPISI.

Iz Kaštelira, 12. augusta. 1899. Dne 1. t. mj. svršila se je svečanim načinom treća školska godina na ovdješnjoj školi družbe sv. Cirila i Metoda za Istru, naime g. 1898/99. U 8 sati bijaše sveta misa sa „Tebe Boga hvalimo". Onda se je otišlo u redu u školske prostorije, gdje je bio izpit, koji je izpao na obće zadovoljstvo. Prisutan je bio veleuč. gosp. prof. Fran Franković sa svojom suprugom, veleč. g. Ante Legović i prilično roditelja. Poslije izpita je najbolji učenik Marko Ružić liepim, prigodnim govorom zahvalio veleč. gosp. župe upravitelju, učitelju i roditeljima na svem onom dobru, što su ga u vrieme polazka u školu od njih primili. Govorio je tako liepo i razgovjetno, da su svi začudjeni slušali i suze radostnice sa lica si brisali. Šteta bi bila, da učenik tako dobre glave ne ide na daljnje nauke!

Nakon toga je veleuč. gosp. profesor Franković sjetio djecu i roditelje na dužnosti; što treba da ih i jedni i drugi imaju u vrieme praznika. Na koncu govora pozvao je prisutne, da uzkliknu Njegovu Veličanstvu trokratni „živio", čemu se svi burno odazvaše. Nakon toga podielile su se školske viesti i nekoje nagrade. Napredak bio je dobar. Polazilo je školu 105 djece.

* * *

Kao što sve talijanske obćine u Istri, ili, koje su samo u talijanskimi rukama, imaju „influencu", tako i naša u Vižinadi trpi na toj priljepčivoj bolesti. Sirota! A znate što čini, da se iz te influence izkopa? Tjera ljude, neka još jedan put plate ono, što su već pred više godina platili.

Obćina Vižinada ima u „Valama" kod rieke Mirne svoje sjenokoše. Ove su razdieljene na više česti, od kojih si Kaštelirci po koju uzmu, da na njima kose sieno za svoja goveda, kojih u Kašteliru prilično imade. Za to moraju obćini štogod platiti, što su i učinili. Sada je gospodi u obćinskom uredu školsko u glavu dalo, da traže od ljudi, neka plate pristojbu za one sjenokoše još od g. 1890. Dakle tekar 9 godina kasnije znadu, da nije plaćeno. A skoro svi imaju namire, koje su po izplati rečene pristojbe u g. 1890. primili i do danas sačuvali. Mnogi su bili radi toga zvani i na sud, jer nisu htjeli ponovno platiti. Sud ih je oslobodio plaćenja, kad je vidio namire. Za put u Motovun nijedan nije primio odštete. Ne znamo, je li to pravo. Nameće nam se pitanje, zašto su bili ljudi zvani, da plate ono, što je već bilo plaćeno? Sadašnja obćinska uprava ili nezna čitati ili nema knjige da čita. Ili si misle, da je seljak viečna ovca, koju se može po volji šišati. Ne gospodo, neće tako unaprijed biti. Svaka sila do vremena, a nevolja redom ide. Doć će i vama crni petak! Vi sviestni i pametni Vižinadci i Kaštelirci gledajte kod budućih izbora za koga glasujete. Glasujte za vaše rodoljube, za vaše prijatelje, a ne za talijansku gospodu, koje ne mare, ako ste vi gladni. Vi ste se do sada dali prodati za pol litra vina, a gospoda su vam se za hrbtom smijala. Nemojte već nikad tako. Od Boga je grjehota a od ljudi sramota raditi proti svojemu prijatelju, gledati da mu se naškodi, sramiti se svojega jezika. A tako ste vi činili do sada. Svi Kaštelirci bi morali biti kao braća. Imamo, hvala Bogu dosta pametnih ljudi, koje možemo pitati, što nam je činiti za naše dobro, za koga imamo glasovati kod izbora. Kamo jedan, tamo svi!

Obćinu u Vižinadi upozorujemo, nek u buduće pazi, da ne zove ljude da plate ono, što je već plaćeno. Mi nemamo ništa proti tomu, ako se oni zabavljaju, ali toga nećemo, da to bude s našim novcem. Nek pitaju Legu ili igraju Intriju! Namjestničtvo u Trstu pak molimo, nek opomene obćinsku upravu u Vižinadi, da se u buduće takova šta ne dogodi.

* * *

Za hrvatsku gimnaziju u Pazinu ne zna se do danas još ništa stalna. Gospoda misle u tomu opet kakovu varku. Oni misle: ćemo ju otvoriti dva tri dana pred početkom školske godine, učenici ne će biti pripravni, doći će ih veoma malo, a mi ćemo ju moći brzo zatvoriti, kada bude malo učenika. S toga opominjemo sve one roditelje, koji kane poslati svoju djecu u Pazin, nek budu pripravni, otvorila se gimnazija danas ili sutra. Bog dao srećno!

— —

Poljane, dne 12. augusta. Paklena mreža, koju je svemožna talijanska ruka splela oko našeg naroda u Istri, zahvatila je na žalost i velik dio Poljanaca. Narod ove obćine, prije na daleko i široko dobro vidjen i držan, izgubio je mnogo na svom dobrom glasu, odkako sliepo služi neprijatelju svog roda i jezika. To je i uzrok, da se u cjenjenoj „Našoj Slogi" riedko kada čita štogod veselog i utješljivog iz ovih naših strana, jer gdje dobra polovica puka, zavedena krivimi proroci, baca pod noge svoje svetinje, tu ródoljubno srce ne može naći veselja. Ipak se i medju nami kadgod dogodi štogod, što nam daje nade, da će naši ljudi progledati i upoznati, tko im je prijatelj, a tko neprijatelj, te oprati sramotu, koju nanašaju svojim djedovima a i svojim potomcima. Po malo, ali se ipak mičemo. Kad bi bio čovjek, recimo pred 5 godina, zavirio u našu obćinu, srce bi mu se moralo raztužiti i volja za rad oslabiti, jer si onda ljude, koji su narodno mislili i osjećali, mogao izbrojiti na prste jedne ruke.

I danas još većina pleše, kako sviraju pokorni učenici talijanske gospode, ali ipak se broj naših dan na dan množi, i do

mala moći ćemo uz božju pomoć i uztrajni rad naših prvaka, doviknuti našim gospodarom: „Dosta ste se nagospodovali, ustupite mjesto drugim, koji će znati bolje čuvati narodu dobro ime i čast“. Da se kod nas zbilja opaža pokret na bolje, svjedokom nam je i osnutak ženske podružnice družbe sv. Cirila i Metoda, koja se dne 5 o. mj. kod nas osnovala. Sva izsmjehivanja, poruge i grožnje naših zastjepljenaca nisu mogle zaprečiti, da se ta vrlo potrebna podružnica ne osnuje, te svjetu pokaže, da još nas ima, koji nećemo da budu Poljane talijanske. Podružnica broji već u prvom početku oko 50 članica radinih i požrtvovnih, a da nije nepotrebnog straha i drugih obzira, bilo bi ih i više. Čast vam dične Poljanke i Veprinčanke, liepo ste si osvjetlale lice. Neka kažu naši protivnici, što im drago, neka se srde i tule makar za pukunt, vas to nesmije prestrašiti, niti vam oduzeti dobru volju i ljubav za vašu podružnicu. Takve nesretnike samo sažalimjte i molite, da im Bog razsvjeti pamet, jer ne znaju što govore ni što čine. A vaš broj, dao Bog, da bi se sve više množio, u vašu blagajnu, da bi prinosi, ako ne tekli, a ono barem kapali, vam na čast, a na korist zapuštene istarske djece. Bio Vam na pomoć Bog i sveta braća Ciril i Metod.

Dobrinj, 10. augusta. (Posjet upravitelja c. kr. kotarskog poglavarstva Alfreda pl. Manussi.) Jučer počastio nas za prvi put upravitelj c. kr. lošinjskog kapetanata, u pratnji c. kr. živinara Tomašić-a, putujućeg učitelja poljodjelstva Trampuša i tajnika c. kr. političke izpostave u Krku gosp. Češču-a. Gospodin upravitelj bio je dočekan i pozdravljen od gosp. načelnika i obć. savjetnika, gg. svećenstva, te od c. kr. oružničkog poštajevodje.

Ugodno nam je javiti, da smo evo za prvi put doživjeli, vidjeti među nama muža, koji se s nama u čisto hrvatskom jeziku razgovarao, te se pokazao zauzetnim za dobrobit i napredak pučanstva; i nije žalio truda, uz svu žegu sunca i slab put, da pregleda izvor vode na „Ogrenom“, odalečen od mjesta do 500 metara i osvjedoči se, da u mjestu nema zdrave pitke vode, obećao izhoditi novčanu pomoć za dovod vode iz „Ogrenog“, i zauzeti se za tiranje parobroda u luku „Šilo“. Razgledao je župnu crkvu i škole.

Dao Bog, da sve obećano bude i izvršeno, a puk bi mu dobrinjski bio za uvjek baran i zahvalan.

Sv. Matej, 17. kolovoza 1899. (Talijanski ubojica.) U noći od 15. t. mj. dogodilo se u županiji Blažići, obć. Kastav, nečuveno i u ovim stranama ne vidjeno zločinstvo, odnosno ubojstvo.

Toga dana povadili se i porječkali u krčmi sa jednim doklaćenim Talijanom domaći mladići. Stara je to i poznata talijanska bezobraznost, da jedan zanoveta makar stotini. Izazivao prisutne svakojako, dok ga ne poljeraše iz krčme. Kasnije dvojica mladića produjoše mu pred stanom i narugaše mu se. A on, kao junak na nožu, na mrtvo ili sa nožem izprobode. Jednomu je zadao šest, a drugomu osam težkih ozleda. Sve su rane na leđima, — na vratu i na glavi u zatiljku, dakle znak, da se nije branio, nego napadao. Jedan ostao na mjestu ležeć, sav u krvi ogreznut do 7 sati u jutro, dok ga nije jedan c. kr. oružnik oprao i shodnije namjestio, dočim se je drugi, oženjen, jedva kući dovukao. Ubojica pobjegao, nu po podne opazila ga djeca u blizini jednog obližnjeg sela — najavila to oružniku, koji išao za njim u potjeru. Kad ga ubojica zapazio, počeo bježati i pošto se na opomene oružnika nije htjeo zaustaviti, vele da je na nj pucao, lahko ga ranio, a tad ulovio. Predan je c. kr. sudu u Voloskom, a i njegova žena, koja htjela u jutro pobjeći nu sviet ju zadržao, jer kako kažu ranjenici, i ona ih tukla. Pobliže će se doznati i uzpostaviti sudbenim putem.

Ubojici je ime Domenico Negri, a ranjenicima Ivan i Josip Blažić. Obijca su u riečkoj bolnici, gdje se smrću bore.

Istog dana u večer i sa jednim drugim doseljenim Talijanom jedan se mladić porječkao pa i među njima skoro da nije došlo do šaka.

Najbrže ćemo se riešiti tih dotepuha, ako im ne budemo nosili svoje novce.

Višnjan, 19. augusta. Rodjendan našeg cesara i kralja proslavio je hrvatski puk u Višnjanu po svim podobćinam skromno i odanom dušom pomolivši se, da ga Bog uzdrži zdrava i čila svojim narodima i da ga okriepi da muževno podnese gorki udarac, koji ga je snašao lanjske godine.

Hrvati u Višnjanu, tlačeni sa svijuh strana, nadaju se, da obljubljeni vladar neće dozvoliti da se njihova prava tlače i da će odlučiti, da postanu ravnopravni svim ostalim narodima, što nastoju zapriečiti neki mandarini.

Ovdješnji su se Hrvati toga dana sastali na prijateljski dogovor kod gosp. Reica, ustrojiše „Višnjansko družtvo za štednju i zajmove“ da praktično proslave taj god. To je prama volji Njeg. Veličanstva, jer on želi, da veselje u njegovu slavu bude uviek spojeno s činom na korist puka.

Kad je višnjanska glazba prošla u večer mjestom, nekoji su se sinovi djedovske kulture i ovom prigodom iztaknuli svojom finoćom te obasuli Hrvate svojim mirisnim cvićem. Insulti i žviždanja talijanske fukare još ne prestaju. Hrvati su znali držati red i mir, a proti zakonu niesu ništa radili, kako to bleju piskarali po talijanskim novinama, niti su Hrvati insultirali i žviždali protivnicima, jer su nešto više držali do svoga dostojanstva. Što nas pak ni najmanje ne čudi, to je, da se i nekoji pitomci talijanskih gimnazija hoće u tomu da ističu. Jadan li je takav odgoj!

Lovran, 21. aug. 1899. Istini za volju molimo, da viest u zadnjem broju „Naše Sloge“ o izazivnom pjevanju u lovranskoj školi izvolite izpraviti u toliko, da se nije pjevalo za školskih sati i ne znamo, je li kod toga bio učitelj i školska djeca. Ostaje ipak istina, da se je u toj školi, koja je na mjestu u Lovranu općinstvu najviše izloženom, kod otvorenih prozora više puta na glasovir udarala izazivna pjesma Nella patria dei Orsetti i da su 8. o mj. u njoj djaci pjevali najizazivnije talijanske pjesme. C. kr. školskim oblastim i ovo je dosta.

Vriedno je takodjer da se znade, kako se ponašaju gospoda na našoj talijanskoj poteštariji. Spomenuti djaci vriedjali su nas cielih mjesec dana svojim izazivnim pjevanjem. Našim ljudem po Lovranu počelo je napokon vreti i ne znamo, što bi se dogodilo bilo, da se izazivanju nije kraj učinilo. Mislite li, da su se ta gospoda poskrbila za mir i red, kako im je to dužnost bila? A jok! Ne samo to, nego su mlade izazivače i pomagali. Jedan od njih, poznati na daleko gospodin, ih je dne 15. o. mj., kada im se je zabranilo pjevati pod todonjom, poveo u gostionu, gdje su nastavili svoj posao, a na velike negodovanje i samih gostova u kući. Drugi pozvao ih je u svoju vilu, gdje su nadalje izazivali, dok im se nije zabranilo.

Našim ljudem preporučamo, neka to dobro pamte, pak toj gospodi u prvi čas daju za njihovo delo i zaslužénu plaću.

Politički pregled.

U Puli, dne 23. augusta.

Austro-Ugarska. Austrijski ministri grofovi Thun i Bylandt-Rheidt stigli su dne 19. t. mj. u Išel, te bijahu jedan za drugim primljeni od cara i kralja Frana Josipa u audienciju. Kasnije bila su oba ministra pozvana k previšnjem obiteljskom objedu.

Ministar izvanjskih posala grof Goluchowski boravio je 20. t. mj. u Semmeringu kod posjeta njemačkog državnog tajnika grofa Bülowa. Kao stalno može se uzeti, da su si oba ministra izmjenila mnienja o političkom položaju u obće, napose savezničh država koje zastupaju.

Na rodjendan Njeg. Veličanstva cara i kralja Frana Josipa I. izrekao je predstojnik austrijskog vojničkog štopa u Beču grof barun Beck kod svečane gostbe važne govor, koji je na sve prisutne učinio dubok utisak. Govornik reče medju ostalim, da je sudbina uzkratila vladaru i onu utjehu, koju bi mu bila mogla sloga i zadovoljstvo njegovih naroda pružiti, da nebiesni već dvie godine medju timi narodi unutarnji politički razdor.

Izgredi i nemiri, koje su Niemci digli najprije u Beču proti uporabi § 14. i proti novomu porezu na slador, našli su živa odziva i u sjevernoj Češkoj. U njemačkom gradiću Gaslici započele su dne 19. t. mj. demonstracije proti državnim oblastim. Prvog dana porazbijali su demonstranti prozore na kotarskom poglavarstvu i na oružničkoj kasarni. Sliedećega dana došlo je do ozbiljnog okršaja. Biesna svjetina bacala je kamenje ne samo u prozor nego i na oružnike, od kojih bijahu nekoji ranjeni. Oružnici upotrebili su na to oružje usmrtiv i raniv više osoba. Pojačano oružničtvo uzpostavilo je trećeg dana mir i red.

Bečke novine pronose sve to uztrajnje viest, da će se budućega mjeseca sastati carevinsko vieće. Jedan uvaženi berlinski list savjetuje njemačkim opozicijonalcem u carevinskom vieću, neka neprieče izbor za delegacije, ako im vlada zajamči onakav jezikovni zakon, kakvog oni sami već dulje vremena traže.

Srbija. Srbske službene novine javljaju, da se je imao jučer svečano proslaviti rodjendan razkralja Milana. U selu Takovu, gdje je pokojni knez Miloš razvio zastavu narodnog oslobodjenja, imala je biti narodna svečanost. Tuj se je imalo blagosloviti i temeljni kamen za „dvorac“, što će ga okolišni narod sliedeće godine kralju Aleksandru predati. Po službenih glasovih odreklo se više stotina radikala iz raznih sela i gradova radikalne stranke i njezinih vodja. Nema dvojbe, da su te puste želje i luda naklapanja plaćenih novinara.

Francezka. U Francuzkoj imadu osim glasovite parnice proti židovu Dreyfus-u u Rennes-u takodjer i velikih izgreda u glavnom gradu Parizu. Tamo su anarhisti i socijalisti u ponedjeljak izazvali pobunu te navalili na katoličke crkve, u kojih su sve porazbijali i počinili svetogrdja takovih, pred kojimi se zgraža svako nepokvareno srce. Za pobune došlo je izmedju stražara i buntovnika do krvavih okršajah iz kojih iznesoše više stotina što težko što lahko ranjenih. Jedna crkva je oplačkana.

Njemačka. U pruskom saboru odklonila je većina proti svakom očekivanju i proti vrućoj želji cara Vilima zakonsku osnovu o gradnji srednjo-njemačkoga kanala, koji bi imao spojiti Rajnu sa većimi njemačkimi riekami i sa Dunavom. Njemačke novine pišu, da je car Vilim silno ogorčen radi tog prkosa većine pruskoga sabora. Car da se je izrazio, da će njegova osnova ipak biti izvedena, pa protivio se tomu pruski sabor koliko mu drago. Tko pozna željeznu volju mladoga cara, neće podvojiti o izvršenju njegove nakane.

Franina i Jurina.

Fr. Si bil potak večer va Žminje?

Jur. A vero sam i neko signorijo videl, ka se je dokarocala na mužiko.

Fr. Ma da so trumbetali po sakrabojski.

Jur. A vero so i mogli, kad trumbetajo već leto dan.

Fr. Ja san se bojà, da će im trombon puknit od onolikega trumbetanja.

Jur. Tr niso sopli kune dva kuščića i pol.

Fr. Meno mal da bi jedan put, ma da so 25 puti i pol, tako da me je i trbuh bolel ne samo glava i uši.

Jur. Ča ćeš, 25 fijaski i pol stori jedan veliki „Fijaskom“ i jedan mali „fijaskić“.

Fr. Ma da so i plovana hteli grdit ono noć?

Jur. Ma ja! neki šijor Žiži i neki šinjorin Dolfo su bili jako na nj rabijani.

Fr. So valja na onoj fijasko, kega so pomogli trumbetat.

Jur. Bogme so i na plovanà, ač so ga i babuljali celo noć va kuće.

Fr. A zač?

Jur. Za to, da je neki napisà va Franina i Jurina: Nella patria dei Orsetti non si parla che di fam!

Fr. Ma ir je valja istina.

Jur. Ma znaš da je kune nebi bili ni štampali.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru!

Domaće i razne viesti.

Kraljev rodjendan. U predvečerje bio je grad djelomice razsvjetljen, i obilazile su gradom glazbe. Glazbu mornarice pratilo je više stotina ljudi, kličući živio Njeg. Veličanstvo itd. Prolazeć blizu naših družtava, klicali su „živio prvi istarski Sokol“.

Vrtni koncert Čitaonice i Sokola krasno je uspio. Vrt je bio dubkom pun otmenoga občinstva, koje se najljepše zabavljalo. Svirala je glazba družtva vojničkih veteranaca, i njihov nas je odbor in corpore posjetio, te je bio primljen i pozdravljen od tajnika čitaonice. Cesarska himna a i ostali osobito slavenski komadi, bili su aplaudirani. Mladjarija sjatila se u veliku družtvenu dvoranu, da se pozabavi plesom, a i ciela se zabava kasnije tamo nastavila, kad je počela kiša kroz gusto lišće drveća u vrtu propadati.

Ta liepa večer ostat će svima u ugodnoj uspomeni.

Pobjeda u Boljunu. Iz Boljuna nam brzojavljuju, da je kod občinskih izbora, koji počeše dne 21. t. m., pobjedila naša stranka u III. razredu sa 168 proti 67, u II. razredu sa 69 proti 7 glasova. Prvo tielo je sigurno. Živili sretni birači!

Na temelju § 14., danas toliko razvikanog, objelodanjena su 2 vrlo važna zakona.

1. zakonom se uredjuju plaće državnih službenika, čim će biti mnogim siromašzim obiteljima pomoženo.

2. zakonom uredjene su pristojbe za promjenu vlastničtva. Po tom zakonu, nakon smrti glave obitelji, ako imanje neizmaša više od 2500 for., neće se plaćat nikakva taksa. — Uvedeno je i drugih polakšica, vrlo korisnih za narod. Osvrnut ćemo se na taj zakon u dojdućem broju.

Imenovanje profesorâ za talijansku realnu gimnaziju u Pazinu. U talijanskih listovih čitamo, da je sl. zemaljski odbor za Istru imenovao za zemaljsku talijansku realnu gimnaziju četiri profesora. Do sada bijaše imenovan ravnateljem g. S. Mitis iz Cresa, koji je služio u Italiji, a sada su imenovani još sliedeći: g. Karlo Cibora, bivši gimn. učitelj u Zadru; g. Pio Dallapiccola iz Trenta; g. Rudolf Scarizza iz Zadra i g. Ivan Moro iz Trsta. Ako smo dobro obaviešćeni jedan od imenovanih je ponešto gluh te će težko moći podučavati.

Talijanska realna gimnazija u Pazinu, koju će uzdržavati svi Istrani — dakle i Hrvati i Slovenci Istre — imade eto već četiri profesora i ravnatelja, a za hrvatsku gimnaziju, koju bi morala država već tečajem nastajuće školske godine otvoriti, nema još ni ravnatelja ni učitelja. Nevjerujemo, da vodi i u ovom poslu vlada za nos čitavu većinu carevinskoga vieća! Il se varamo?

Načelnikom novoustrojene občine Marezige bijaše izabran g. Dinko Babić. Kod prve sjednice zastupao je vladu sam kotarski poglavar iz Kopra.

Novoga načelnika g. Babića hvale občinari kao poštena muža, čvrsta rodoljuba i neodvisna občinara.

Kako se naglo riešavaju slovenski podnesci na c. kr. namjestničtvu. Kotarski cestovni odbor u Podgradu poslao je dne 12. marča t. g. pritužbu na c. kr. namjestničtvo u Trstu proti zemaljskomu odboru u Poreču, što ovaj neće da rieša slovenskih podnesaka, kojim je priložen talijanski predlog. Cestovni odbor molio je ujedno c. kr. namjestničtvo, da prisili svom odlučnosti zemaljski odbor u Poreču

s da bi ovaj već jednom riešio priposlane mu podneske rečenoga cestovnoga odbora.

Na tu pritužbu neima cestovni odbor niti danas, poslije punih pet mjeseci odgovora.

Neka se znade. Trščanski list „L'Indipendente" od dne 18. t. mj. tuži se na dalmatinsko parobrodarsko družtvo „Rismondo", jer da zapostavlja talijanski jezik hrvatskomu, koji da je svuda na prvom mjestu.

G. Rismondo — kaže rečeni list — jest rodjen Talijan, Rovinjac, pak zapostavlja svoj materinski jezik tudjemu, talijanskomu, dočim „Ugarsko-hrvatsko parobrodarsko družtvo" — dakle i hrvatsko, daje svuda prvenstvo talijanskomu jeziku.

Ovo priznanje talijanskoga lista služi na čast g. Rismondu, koji cieni i poštuje jezik naroda, medju kojim živi i posluje, a koliko služi na diku „Ugarsko-hrvatskom parobrodarskom družtvu", neka kažu Hrvati dioničari.

Novi namet občini Višnjan. Višnjanskomu obć. upravitelju stigao je novi činovnik, rodom iz Pićna, koga je našao, kako kažu, porečka junta da ga nauči nešto u računstvu i da mu unese u dnevnik nove namire. O tomu čovjeku, koji za plaću služi, nemamo ništa reći, nego, kako smo već jednom kazali, to je treći namet občini. Prvi je novi upravitelj, drugi je pisar, a treći računar, dočim toga luksusa i tih troškova prije nije bilo, jer je obć. tajnik sam sve obavljao. A na koncu mora sve plaćati tužan kmet svojim znojem i trudom. Nama je milo, što će taj računar znati protumačiti, što su uradili u gospodarstvu bivši talijanski upravitelji.

Pas u crkvi. Pop Angelo Palaoro (jednom Palauro) u Višnjanu imade psa, koji ga prati u crkvu, te ga se vidi za vrieme službe božje tresti po crkvi buhe i okolo oltara na sablazan pobožnikâ, pak ne samo u crkvi, nego taj psić prati i procesije. Bilo bi već vrieme, da te komedije prestanu i tko je vlastan, neka to zabrani. — Čujemo, da taj pop krsti djecu bez pitati dozvole i kad je župnik u mjestu, dostatno je, da mu dodje javiti primalja Dušica da obitelj to želi. Pas popa Palaoro zove se „Nemo", a i dopisnik „porečke babe" zove se „Nemo". Liepe sličnosti, zaista!

Hrvatska mladež visokih i srednjih škola za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. U hrvatskih novinah iz Banovine čitamo vesele viesti, kako priredjuje dična hrvatska mladež visokih i srednjih škola u raznih gradovih uže Hrvatske koncerte i zábave na korist naše plemenite družbe.

Dočini hvalimo našoj mladeži na tom rodoljubnom činu, želimo vrućе, da bi se u svoje drugove ugledala i ostala naša mladež po drugih hrvatskih pokrajinah.

Moralna zaušnica Slavenom od c. kr. vlade. Trščanska „Edinost" donjela u broju 178. na uvodnom mjestu temeljit i krasan članak o razpustu občinskoga zastupstva u Višnjanu, kojim dokazuje, da je tim razpustom zadana moralna zaušnica Slavenom od c. kr. vlade.

25-godišnjica. Hrvatsko sveučilište u Zagrebu proslaviti će buduće školske godine svoju 25-godišnjicu obstanka. Programi svečanosti priobćiti će se početkom iduće školske godine.

Tisućgodišnjica glasovitog povjestničara Pavla Djakona slaviti će se u Cividalu budućega mjeseca septembra. Svečanostim predsjedati će talijanski ministar prosvjete Baccelli.

Neima dvojbe, da će kod tih svečanosti sudjelovati i hrvatska učena družtva, pošto je baš Pavao Djakon ostavio vrlo važnih podataka za hrvatsku poviest srednjega vieka.

Prosvjed proti porezu na slador. U Puli se držala u ponedjeljak poslje podne u sali Apolo skupština, u kojoj se prosvjedovalo proti porezu na slador i upórabi § 14. Skupštinari su se razišli oko 10 sati u noći i obilazili grad, kličuć: abasso Rizzi, abbasso Bartoli, abbasso i partiti, viva il socialismo universale. Na Foru ih je policija razšavila.

Rodoljuban i zakljućak občinskoga zastupstva u Virju. U dičnom „Podravcu" čitamo, da je rodoljubno občinsko zastupstvo u Virju u svojoj sjednici od dne 4. t. mj. zaključilo na predlog g. Tomislava Bauca, da se dade iz občinske blagajne zaslužnomu družtvu sv. Cirila i Metoda u Istri for. 20.

Zahvaljujuć se u ime istarske sirotinje rodoljubnomu zastupstvu občine Virje, želimo vrućе, da bi ovaj krasni primjer bratske ljubavi sliedile i ostale občine širom hrvatskih zemelja. Bez bratske ljubavi i pomoći neima nam spasa!

Za diobu občine Labin. Poznato nam je, da je jedan dio naših občinara občine Labin podnio molbu na zemaljski odbor Istre, da se ih odieli od mjestne občine Labin. Sad čitamo u talijanskih listovih, da se je zemaljski odbor, saslušav c. kr. namjestničtvo u Trstu i občinsko zastupstvo u Labinu, obratio na c. kr. ministarstvo notarnjih posala, da čuje i njegovo mnienje, pak da će zatim predložiti saboru osnovu za diobu, kako ju preporuča občinsko zastupstvo u Labinu. Koli občinsko zastupstvo u Labinu, toli, c. kr. namjestničtvo u Trstu izjaviše se za diobu, nu neslažu se o načinu diobe. Mi znamo unaprieđ, da Talijani neće predložiti takve diobe, koja bi bila na korist većine občinara Labina, već da će zagovarati diobu, kojim bi uništili rečenu većinu. Hoće li c. kr. namjestničtvo u Trstu zagovarati takvu diobu i da li će takva osnova dobiti cesarsku potvrdu, pokazati će nam budućnost.

Iz Lovrečice (občina Umag) tužе nam se tamošnji prijatelji, da se i u njihovu župnu crkvu po malo uvadja latinština a izpodrivava hrvatski jezik. Tako je primjerice proti dosadašnjem običaju tamošnji g. župnik na dan sv. Lovreča pjevao Epistolu i Evandjelje u latinskom jeziku. Kad su mu se radi te novotarije pritužili ponajbolji župljani, izpričavao se tim, da je to učinio radi tudjinaca, koji taj dan tamo dolaze, kao da je crkva najprije za tudjince, a onda za domaće pobožno počanstvo. Nekojim od župljana kazao je g. župnik, da je dobio od novoga dekana zapovied, da pjeva latinski, nu mi toga nevjerujemo, jer njegov dekan neima obštasti, da mienja jezik u crkvi. Rekao je također, da toga više činiti neće, a mi se nadamo, da će ostati muž beseda i da se više tužiti nećemo.

Istarska pisma. Službeni list hrvatske vlade „Narodne Novine" u Zagrebu donašaju u br. 189. od dne 19. t. mj. pod gorinjim naslovom I. pismo iz Istre, u kojem opisuje poznati događaj u istarskom saboru u Poreču god. 1883. kadno je u saboru pala prva hrvatska rieč. Zatim opisuje nepoznati nam pisac naše tužne odnošaje, osobito u pogledu školstva, te poziva hrv. občinstvo, da podupre naše škole.

Uredjenje Riečine. Ovih dana započele su radnje okolo uredjenja Riečine. Korito Riečine započelo se uredjivati kod Grahova a radi se danju i noću.

Buduć načelnik drevnog Dubrovnika. U hrvatskih novinah Dalmacije čitamo, da su dubrovački Hrvati ponudili načelničku stolicu svomu sugrađanu i rodoljubu g. dr. Petru Čingriji, veteranu u narodnoj borbi i bivšem mnogogodišnjem načelniku grada Dubrovnika.

Predstojeći popis pučanstva. Od prošloga popisa pučanstva u ovoj poli monarhiji ističe deseta godina, te će se koncem buduće godine obnoviti taj popis. Pošto znademo svi, kako se kod nas u Primorju taj popis obavlja na štetu Hrvata i Slovenaca a na korist Talijana, to upozorujemo ovim više rodoljube širom Istre, da se na vrieme stanu pripravljati za taj popis, a da nas taj važni posao nepripravne nezateče.

Slavonija traži radnika. Kako doznajemo, vlada u Slavoniji nestašica radnika te mnoga industrijska, naročito šumska poduzeća, potrebuju više tutina žilavih radnih sila uz dobru nadnicu i obskrbu. Našim ljudima, koji su voljni raditi, pruža se eto liepa prilika privrede u našoj otačbini te im ne treba seliti se u Ameriku. Bilo bi shodno, da se organizuju odbori, koji bi sustavno sakupljali radnike, a za dalnje obaviesti neka se onda obrate na gosp. Nikolu Atanasieva Plavšića, tajnika trgovačko-obrtničke komore u Osieku.

Naši radnici iz Istre dolaze često tražiti pošla i zaslužbe u Trst, gdje ih talijanski gospodari krivim okom gledaju ili mu u obće nedaju zaslužbe. Još nedavno bili su u Tstu radnici iz Buzeščine i Poreščine te nam se tužili, da nemogu zaslužiti ni pare. Našim načelnikom, svećenikom i učiteljem preporučamo, neka se zauzmu za naše nevoljne radnike.

Morskoga psa uhvatiše kod Vaza na otoku Krku, u mrežu za lov tunova. Taj pas mjerio je 3 metra dužine.

Kuja sa 18 mladih. U hrvatskom gradu Zemunu okotila je kuja nekog kobasičara 18 mladih psića. Po sudu prirodoslovaca nije poznat slučaj, da bi jedna kuja okotila toliko psića.

Uhvaćen talijanski anarhista. Iz Voloskoga javljaju nam dne 12. t. mj, da je tamošnje oružničtvo uhvatilo pogibeljnog talijanskog anarhistu Giovanoli-a.

Bilo bi vrieme, da naše oblasti malko pročiste ove naše strane od kojekakvih talijanskih dotepuha, koji dolaze amo otimati kruh našim radnikom a uz to su pogibeljni životu i tudjemu vlastničtvu.

Traži se sposobnoga tajnika za jednu našu občinu u Istri. Godišnja plaća 5 do 600 for., a osim toga imati će i privatne zaslužbe.

Molitelji neka se obrate na našega glavnoga suradnika g. M. Mandića u Trstu.

Putnik.

Večer je. — Sa znojem vraća se na čelu
Za napornim radom težak k rodnom selu,
Motiku i mašklin na ramenim nosi:
Vječni druzi to mu — žeđ li il rosi.

Rad mu mrak prekine, miran kreće doma
Jači da se zorom vrati nanj siroma,
Gospi pozdrav zvoni — kapu skida, moli;
Snage pita, kušnjam teškim da odoli.

Žena j' kući vjerna, troje nejačadi,
Vrući cjelov njihov krvav trud mu sladi;
Srećan on bi bio — mir mu tihi mutî
Nešto, što i dušu znade da mu smuti.

Od zore do mraka znoji se i trudi
Na djedovskoj zemlji, rodjenoj na grudi,
Nametnika gordog mora gdje da hrani,
Skoro rob da mu je, jače da ga rani.

Uzdarje mu sve je, što na svojoj njivi
Sa uboštvom, s biedom može još da živi.
Svetinje mu gazi — tudje stavlja ime
Svu da zaboravi prošlost on sasvime.

Pod udarcim sudbe stoji, al ne pada,
Budućnosti doma boljoj svedj se nada.
Nit najjača kušnja slomit ga ne može:
Zna za koga radi.... — Ti ga snaži, Bože!

Gjuro Palavršić.

Družtvene viesti.

Novo štedovne i zajmovne zadruge u Istri i na Kvarnerskim otocima:

U Višnjanu bila je svečano ustrojena štedovna i zajmovna zadruga na rodjendan cesara i kralja. U odbor bijahu izabrani jednoglasno gg.: Josip Reic, upraviteljem, Fran Škrjanec, zamjenikom, Ante Radoš, Tomo Stifanić i Ivan Bernobić, odbornicima, te Gjuro Palavršić, računarom.

Tom prigodom primio je g. dr. Laginja slieđeći brzojav iz Višnjana: „Danas slogom Hrvata ustrojeno „Višnjansko družtvo za štednju i zajmove". Podpisani, izrazujuć harnost za sebe i drugove Vama i g. Gjiviću na zauzimanju kliču: živili mnogo ljeta na korist i diku naroda i domovine. — Reje, Škrjanec, Gasparini, Radoš, Polavršić, Bukić, Fabac, Legović, Korlević, Bernobići, Sinožići, Stifanići, Mogibob".

U Rokotolah kod Motovuna bje ustanovljena zadruga u nedjelju dne 13. t. m., a 17., iza ovjerovljenja podpisa kod motovunskoga kotarskoga suda, bijahu podpisani dotični spisi c. kr. okr. sudu u Rovinj za uknjižbu.

U Vrbniku na otoku Krku, kako nam odajle javljaju, bje ustanovljena štedovna i zajmovna zadruga dne 20. t. m.

Hvala idje najviše duhovnoj mladeži. Poprimilo se ime i pravila drugih sličnih družtva po Istri, samo što se u svrhe metnulo još ukupna dobava gospodarskih pomagala (strojevi, orudje, sjeme, gnoj itd.) i prodaja istih, pak ustup gospodarskih strojeva i orudja članovom družtva na porabu uz primjernu naknadu.

U odbor su odabrali župnika i dekana č. g. Jak. Duminića, kao upravitelja, obć. načelnika Mata Grškovića, kao zamjenika, Nika Volarića, Ivana Toljanića i Josipa Trinajstića kao odbornike.

Skrb računara preuzeo je kapelan pop Mate Oršić.

U Dobrinju bje ustrojena jednaka zadruga također dne 20. t. m.

Samo napried tako, pa ćemo za par godina i u gospodarstvenom pogledu napredovati!

Sve tiskanice potrebne za štedovne i zajmovne zadruge po Reiffeisenovu sustavu preskrbljuje tiskara J. Krmpotić i dr. u Puli. Sve zadruge, koje žele imati takove tiskanice, neka se dakle obrate na istu tiskaru, koja će jih u svakom pogledu najsolidnije i točno poslužiti.

Hrvatska čitaonica u Pomeru obdržavati će svoju godišnju skupštinu dne 27. t. mj. u 3 sata po podne. Poslije skupštine biti će plesna zabava.

Delavsko podporno društvo u Trstu slaviti će dne 27. t. mj. godišnjicu blagoslovljenja svoje prekrasne zastave i 17-godišnjicu svoga obstanka.

U jutro biti će pjevana sv. misa u crkvi sv. Antona, kamo će članovi u obliodu sa glazbom i zastavom na čelu, a poslije podne obdržavati će se na školskom vrtu kod sv. Jakova družtveni koncert sa glazbom, pjevanjem itd.

Prinosi za podružnice sv. Cirila i Metoda za Istru:

Mužkoj u Kastvu darovao g. Sužtar Antun, poduzetnik gradnje jednog diela ceste Klana vrh Pake iz Klane dne 7. t. mj. 2 for.

Narodno gospodarstvo.

Polievanje u vrtu. Polievanjem nadomjestujemo kišu, ako je nema. Ova misao neka nam je na umu, kada idemo za tim, da razumno zalievamo. Ili je zrak suh, pa želimo, da fina prskavica biline osvježi. Stoga uzimamo kantu za polievanje i poprskamo slogove u bašči. Ili nije već dugo padala kiša, pa se je tlo duboko izsušilo. Tu ne pomaže mnogo fina prskavica, već jaka, duboko prodiruća, trajna kiša. A kako da ovu nadomjestimo? Napravit ćemo brazde na slogovima i napuniti ih vodom, pa kad je zemlja vodu upila, napunimo ih iznova. To djeluje baš kao dobra trajna kiša.

Moramo biti na čistom glede toga, kojim načinom prija kiša našim bilinam, pa ćemo onda znati i zalievanje udesiti. To je glavna stvar. Sve se to dade naučiti praktičnim izkustvom i brižnim podpažanjem biline. Može biti, da bilina, kojoj je koren posušen, već dugo na kišu čeka, dočim toga još netreba bilina duboka korena, ili koja u obće manje vlage potrebuje, makar baš i ne bilo kiše a vrieme je toplo. Odtuda sliedi, da se često jedan slog zalievati mora, dok drugi toga ne treba, niti se smije zalievati.

Vrlo je kriv nazor, da biline tim bolje uspievaju, čim se više zalievaju. To može da vriedi za pješčano tlo; ali kruto i donjekle hladno tlo može se čestim zalievanjem pokvariti, jer kako se zna, u takovu tlu ugine biline, ako kiša dulje vremena pada. U obće razuman vrtlar ne će dan na dan slogove zalievati i vlažnimi ih držati. Kao što se u prirodi kiša i sunce izmienjuju, ne smije ni da u slogovima bude neprestano mnjetna kiša. Da može zrak i sunce na biline djelovati, mora se od vremena prestati zalievanjem, a mjesto toga neka se tlo motičicom razrahli.

Uzgoj pasminske peradi. Kod peradi mnogo se drži do njihove vanjštine, kao: boje perja, kreste, veličine, a pazi se i na kakvoću mesa, zatim kolika i kakova jaja nesu i t. d. Sva ta svojstva žele oni, koji se prilježno bave peradarstvom na potomke prenieti i odtuda nastalo je križanje pasmina medju peradi, koje se sada u velike čera na sve strane. Tim križanjem kani se jednoj pasmini peradi osigurati svojstvo, koje joj je priroda uzkratila. Po tom uzgoj pasminske peradi križanjem nije ino nego neprestana borba s prirodom. Čim se životinja više udaljuje od svoje prvobitne plemenske forme, tim je ova borba teža, jer tim lakše vraćaju se potomci k toj prvobitnoj formi. Odtuda se vidi, s kakovim poteškoćama ima da se bori gojitelj pasminske peradi. Bilo bi pogrešno misliti, da se od dvajuh eksemplara, koji imadu podpuno razvita obilježja pasmine dobiva isto tako dobro potomstvo. Usuprot tu se najprije pokaže nazadak k prijašnjemu.

Glavna je zadaća gojitelja, da svoje razploditeljе sastavi tako, da se prednosti i mane u vanjskih obilježjih pasmine medjusobno izravnaju. Vrlo je važno kod pasminskog gojenja, da se krv od vremena do vremena mienja, jer ako se to ne čini, onda razplodna perad degenerira, postane malokrvna pa nije kadra, da svoja pasminska obilježja prenese na potomstvo. Gojitelj ne treba da pazi mnogo na to, da li su pojedina obilježja liepo razvita, nego samo da se važniji pasminski znaci u potomaka nalaze. Nadalje treba osobitu pažnju davati ne toliko pietlu, koliko kokoši, jer ova prenosi obilježja i svojstva pasmine s mnogo više intenzivnosti od pietla.

Po svem tom vidi se, da se uzgajanjem pasminske peradi može baviti samo razuman i izkusan peradar, jer samo na temelju tvrda izkustva možemo doći do povoljnih resultata.

Nevježa bolje će učiniti, ako ostanu kod domaće vrsti, koja nam daje i tečno meso i nese dosta jaja. Domaća pasmina nije baš velika, ali ne može se zahtjevati, da jedna pasmina ima sva dobra svojstva raznih pasmina.

Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru sakupilo se dne 5. o. mj., u užem prijateljskom krugu, prigodom imen- i rodjen-dana naše vrle Voloske Hrvatice gdje Marije ud. pl. Märzthal for. 4·20. (Novac primila je uprava „N. S.“) Malen doduše darak, ali pošto sabran na predlog gospodje, koja svakom zgodom pokazuje svoje hrvatsko rodoljublje, vriedan je, da se zabilježi, a da se time potakne i ostale naše Hrvatice, da slieđe njen primjer i nezaboravljaju nikad naše družbe. — Živila!

U glavnoj ovogodišnjoj skupštini akademičkog ferijalnog družtva „Napried“ koja se je obdržavala u Opatiji dne 6. t. mj., bje izabran sliedeći odbor:

Predsjednik: Zagrbalić Davorin; podpredsjednik: Perčić Emanuel; blagajnik: Stanger Josip; tajnik: Batestin Arkanjeo; odbornici: Pertot Vladimir, Rajčić Hermes; častni sud: Stanger Armin, Grgurina Ante, Pertot Pravoslav; revizori: Nežić Janko, Mandić Rudolf, Štrcaj Gjuro.

Hrvatsko akademičko družtvo „Sloboda“ u Gradcu. Odlukom c. kr. štajnamjestničtva u Gradcu dne 28. julija t. g. br. 25.699 bijahu potvrdjena pravila akad. družtva „Sloboda“ u Gradcu, koje imade svrhu, da sakupi u bratsko kolo sve, kojima je do ljubavi, rada i sloge. Postavljajući si za najveći ideal: jedinstvo i slobodu domovine, cieni, da će se tim načelom u suglasju raditi, ako budu najprije pojedinci u slozi i zajednici djelovali. Pozivlje stoga u svoje kolo hrvatsko dičaštvo i moli podporu i naklonost svih otačbenika. Za odbor: cand. med. Jakov Milutin Mariani, cand. phil. Vinko Lozovina, cand. jur. Artur pl. Saraca.

Preustrojstvo bečkog „Zvonimira“. Hrvatsko akademičko družtvo „Zvonimir“ u Beču je jedino akad. družtvo, koje nema ni utemeljiteljnih ni podupirajućih članovah, već samo prave članove — akademičare. Za to su se pred dvie godine sastavila nova pravila, s kojimi bi se stara popunila i djelokrug družtva razširio, a družtvo materijalno bolje osiguralo. Nakon više uzaludnih pokušajah kod dolnjo-austrijskog namjestničtva, da potvrdi promjenu pravila napokon dne 26 svibnja o. g. stigne od namjestničtva odluka, da se dozvoljuje i potvrdjuje promjena pravilah. Budući, da po tih novih pravilih imade družtvo i utemeljiteljnih (ejelokupni iznos od 25 forr.) i podupirajućih članovah (godišnji prinos 2 for.), pozivljemo sve prijatelje hrvatskoga akad. družtva „Zvonimir“, kojim je na srcu napredak i procvat „Zvonimira“, da pristupe kao utemeljiteljni ili podupirajući članovi. Kao prvi utemeljitelj pristupio je prvi družtveni predsjednik, veleučeni g. dr. Fran Gundrum, liečnik u Križevcih. Prinosi se šalju na: hrvatsko akademičko družtvo „Zvorimir“, VIII., Rother Hof 16, Beč.

Br. 25614.

Oglas.

U skorašnjim će tjednima biti naknadni izbori na mjesto onih članova i zamjenika komisija za porez od tečevine, koji izstupaju uslied žrieba ili iz drugih razloga.

Vrieme i mjesto izbora, kaošto i točnije odredbe glede postupka kod istih, mogu se razabrati iz službene objave u „Osservatore Triestino“ od 14. t. mj., iz oglasa porezne oblasti te iz izbornih legitimacija, koje izbornicima šalju porezne oblasti.

Samo su one glasovnice valjane, što ih izdaju oblasti te koje su od izbornika valjano podpisane.

Izborne se legitimacije s glasovnicama mogu i poštom frankirano poslati na izbornoga komesara.

C. kr. financijalno ravnateljstvo u Trstu,
dne 14. augusta 1899.

Br. 666.
B. S. R.

Natječaj.

U koparskom školskom kotaru popuniti je stalno mjesto učiteljavoditelja II. plać. reda i stalno ili provizorno mjesto učiteljice III. plać. reda na dvorazrednoj pučkoj školi sa učevnim jezikom hrvatskim u Laništću.

Pravilno opremljene molbenice uložiti je kod podpisanog ureda u teku 4 tjedna po trećem razpisu u službenom listu.

C. kr. kotarsko školsko vieće
u Kopru, dne 15. aug. 1899.

Mliekarnica
braće Znidaršić
na Sišanskoj cesti 9
u Puli
preporuča
svoje dnevno svježe mlieko, koje dobiva od dobropoljske mliekarske zadruge.
Prodaje se takodjer domaći sir, svježi maslac, klobase, salam, pivo u bocah itd.

Njegova svetost
Papa Lav XIII.
sporučio je po svojem liečniku prof. Dr. Lapponiu g. ljekaru G. PICCOLI-u u Ljubljani srdačnu zahvalu za priposlane Mu staklenčice
tinkture za želudac
te mu diplomom od dne 27. novembra 1897. podielio naslov »dvorski dobavljač Njegove svetosti« sa pravom nositi u svojoj firmi uz naslov takodjer grb Njegove svetosti.

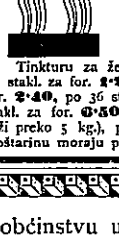

Rečeni liečnik kaošto i mnogi drugi glasoviti profesori i doktori pripisuju bolestnim Piccoli-jevu želudačnu tinkturu, koja jači želudac, povećava tek, pospiešava probavu i tjelesni otvor. Naručbe prima i uz pouzeće opravlja točno
G. PICCOLI,
ljekar „pri angelju“ u Ljubljani.
Tinkturu za želudac razašilje vlastnik po 12 stakl. za for. **1·26** a. vr., po 24 stakl. za for. **2·40**, po 36 stakl. za for. **3·50**, po 70 stakl. za for. **6·50** (poštanski paket, koji ne teži preko 5 kg.), po 110 za for. **10·20**. — Poštarinu moraju plaćati sami naručitelji.

Brijač
Nikola Alaić
preporuča
svoju brijačnicu
u Puli
na Fran Josipovoj cesti 6
(tik kavane „Miramare“)

F. Pečenko
HOTEL EUROPA
u Puli
preporuča se gg. putnicima.

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice
svoj krojački posao
na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli.
U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odijela, koja izvršuje točno po mjeri.
Anton Klement, *krojački majstor.*

Sve tiskanice
za štedovna i zajmovna družtva u obće
preskrbljuje točno, brzo i jeftino
Tiskara i knjigovežnica J. Krmpotić i dr.

Veliki izbor službenih i trgovačkih omota, papira, posjetnica te zalihu tiskanica za občine i župne urede u Istri
preporuča Tiskara J. Krmpotić i dr. u Puli.

OBJAVA.

Uslied naredbe visokog c. kr. financijalnog ministarstva, izdane u smislu § 17. izbornog propisa [prilog D pravila ovršbe I. članka zakona direktnih osobnih poreza od 25. oktobra 1896. l. d. z. br. 220, sadržane u l. d. z. br. 35 od god. 1897.] donaša se na obće znanje, da će se vršiti izbori **komisijâ za porez od tečevine** kako sliedi:

A. Neposredni izbori.

1. Poreznici **II. razreda** u kotaru taksacije i zajedno kotaru trgovačke komore Rovinj biraju dné **11. septembra** 1899. od 9 do 11 sati prije podne u zgradi trgovačke i obrtničke komore u Rovinju jednoga člana i jednoga zamjenika.

2. Oni **III. razreda** u kotaru taksacije **„grad Pula“** dné **4. septembra** 1899. od 10 do 12 sati u školi Piazza Alighieri u Puli jednog člana i jednog zamjenika.

3. Oni **IV. razreda** u kotaru taksacije **„grad Pula“** dné **5. septembra** 1899. od 9 sati prije podne do 1 sat po podne u školi Piazza Alighieri u Puli jednog člana i jednog zamjenika.

B. Posredni izbori.

1. Poreznici **III. razreda** u izbornom i poreznom kotaru **Pula (okolica)** biraju dné **6. septembra** 1899. od 10 do 12 sati prije podne u školi Piazza Alighieri u Puli jednoga biranog birača.

2. Oni **III. razreda** u izbornom i poreznom kotaru **Vodnjan** biraju dné **1. septembra** 1899. od 4 do 6 sati poslje podne u občinskoj dvorani u Vodnjanu jednog biranog birača.

3. Oni **III. razreda** u izbornom i poreznom kotaru **Rovinj** biraju dné **4. septembra** 1899. od 9 do 11 sati prije podne u občinskoj dvorani u Rovinju dva birana birača.

4. Birani birači **III. razreda** u kotaru taksacije **politički kotar puljska okolica sa gradom Rovinj** biraju pako dné **16. septembra** 1899. od 10 do 12 sati prije podne u školi Piazza Alighieri u Puli jednog člana komisije i jednog zamjenika.

5. Poreznici **IV. razreda** u izbornom i poreznom kotaru **Pula (okolica)** biraju dné **7. septembra** 1899. od 10 do 12 sati prije podne u školi Piazza Alighieri u Puli jedanajst biranih birača.

6. Oni **IV. razreda** u izbornom i poreznom kotaru **Vodnjan** biraju dné **2. septembra** 1899. od 8 do 11 sati prije podne u občinskoj dvorani u Vodnjanu 12 biranih birača.

7. Oni **IV. razreda** u izbornom i poreznom kotaru **Rovinj** biraju dné **5. septembra** 1899. od 9 do 11 sati prije podne u občinskoj dvorani u Rovinju 20 biranih birača.

8. Birani birači **IV. razreda** u kotaru taksacije: **„politički kotar puljska okolica sa gradom Rovinj“** biraju pako **18. septembra** 1899. od 10 do 12 sati prije podne u školi Piazza Alighieri u Puli jednog člana komisije i jednog zamjenika.

Pravo biranja imajuće osobe uvršćene u razrede poreza i njih zamjenici, kao i zastupnici občina i obrtničkih zadruga mogu razviditi biračke listine pojedinih razreda poreza od tečevine i takodjer prepisati iste, a to samo u uredu poreznog odjela toga c. kr. kotarskoga poglavarstva.

Od c. kr. kotarskoga poglavarstva.
U PULI, 15. agusta 1899.

The Gresham,
engl. osiguravajuće družtvo na život u Londonu

Aktiva družtva do 31. decembra 1897	K 159,997.578·—
Godišnja uplata premija i interesa od postanka družtva (1848)	K 28,823.375·—
Izplaćeno na osiguranju i interesu od postanka družtva (1848)	K 343,860.067·—
U godini 1897 izdano je 7464 polica za glavnicu	K 67,331.351·91

Prospekti, cienici i u obće sve druge informacije šalju se badava, tko jih god pismeno kod dolje imenovanoga zastupstva upita, koje dopisuje u svim jezicima.

Glavno zastupstvo u Trstu
Via del Teatro, N. 1, Tergesteo, Scala IV.
Traže se svuda sposobni agenti i zastupnici.

Broj 30. U Puli, dne 31. augusta 1899. God. XXX.

Oglasi, pripošlana itd. tiskaju, i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za preibrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošta predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se neplaća poštarina, ako se izvana napiše «Reklamacija».

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku. Izključeni su ove godine: 2. novembra i 28. decembra.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata s poštarinom stoji: 5 for. u obće, 2 for. za seljake ili for. 2.50, odn. for. 1.— na pol godine. } na godinu

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 5 nč. koli u Puli, koli i izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulizi Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare A. Gabršček (I. Krmpotić i drug.) u Puli. — Glavni suradnik [illegible] Matko [illegible] u Trstu.

Hrvatska gimnazija u Pazinu otvorena.

Punih je dvadeset i pet godina, što hrvatski i slovenski narod u Istri diže svoj glas za ustrojenje jednoga srednjega prosvjetnoga zavoda, jedne gimnazije sa hrvatskim naukovnim jezikom u Pazinu otvorenom.

Svoj glas za tu gimnaziju dizao je u zasebnih razgovorih i u nebrojenih skupštinah, a taj njegov glas prenašala su dalje sva hrvatska i slovenska občinska zastupstva pokrajine u svojih odlukah, molbah, predstavkah na c. kr. namjestničtvo, odnosno na c. kr. ministarstvo, pa i na samo Njegovo Veličanstvo našega cesara i kralja. Taj jednodušni glas naroda izticali su njegovi zastupnici u zemaljskom saboru i na carevinskom vieću u govorih, predlozih resolucijah, interpelacijah.

Dok bijaše u Pazinu njemačka gimnazija, dotle se je pitalo, da se ta gimnazija pretvori u hrvatsku. Ljuti protivnici naroda znali su to raznimi spletkami osujetiti. Pred deset godina morao je svak poštenjak zajecnuti, kad je gimnazija u Pazinu u obće prestala. Svak poštenjak morao je zajecnuti i radi osujećene želje za hrvatskom gimnazijom i radi Pazina; dočim su si protivnici naši zadovoljno trli ruke, veseli, što se nedaje našemu narodu prosvjetnoga zavoda i nemareć da Pazin i propade.

Naši nisu mirovali ni od onda, već su dizali glas za ustrojenje hrvatske gimnazije u Pazinu u svih navedenih zborovih.

I c. kr. vlada uslišala je konačno taj glas, te postavila u proračun za tekuću godinu 1899. stanovitu svotu „za državnu gimnaziju sa hrvatskim naukovnim jezikom u Pazinu".

Protivnici naši digli su proti toj odluci c. kr. vlade cieli pakao. Naš narod izricao je c. kr. vladi zahvalu za tu njezinu odluku, makar i kasnu, al posve opravdanu i u zakonih utemeljenu.

Narodu se je postavilo u izgled ono, za čim već četvrt vieka čezne kao žedan za studencem vode. Čim se je više približavao dan, u koj bi mu se imao otvoriti taj studenac prosvjete, tim je teže iščekivao, da dobije znamenja, da će se zbilja otvoriti. Mnogi su već govorili o Tantalovili mukah, o mukah, na koje je bio odsudjen čovjek, nalazeći se u vodi žedan, a neinoguć se je napiti. Mnogi su već zdvajali, i govorili jako rezko. Roditelji širom Istre, nakani poslati svoje dječake na hrvatsku državnu gimnaziju u Pazinu, bili su uznemireni, neznajuć, što će sa svojimi dječaci. Bilo je pisanja na sve strane, na koje su konačno stizali i povoljni glasovi. Još je manjkao jedan, i taj je došao.

Svojom previšnjom odlukom proglasilo je Njegovo Veličanstvo naš cesar i kralj državnu gimnaziju sa hrvatskim naukovnim jezikom u Pazinu otvorenom.

Neposredno iza toga imenovao je ministar za bogoštovje i nastavu dva profesora, i to za klasičku filozofiju i za prirodne nauke.

Sad nejma dvojbe, sad prestaju zdvajanja, sad nejma mjesta uznemirivanju.

Progovorila je prosvjetla kruna. Njezin ministar imenovao je profesore i voditelja.

C. kr. gimnazija sa hrvatskim naukovnim jezikom je otvorena. Otvara se zajedno sa svimi drugimi srednjimi školami u ovoj polovici monarhije, dne 16. septembra 1899., i to sada prvi razred.

Radujemo se tomu. Radujemo se i za to, što poznajemo osobe, kojim je povjeren uzgoj i vodstvo naših dječaka. Poput Filipa Macedonskoga možemo i mi kliknuti: drago nam je, što nam se otvara gimnazija, a još draže, što se otvara uz vrla voditelja, uz vrle učitelje i uzgojitelje.

Težku će imati zadaću ali plemenitu. Oni će ju stalno riešavati kako valja uz njihove vrline, a pratit će ih molitva svih nas i blagoslov božji.

Roditelji dječaka, skorih djaka hrvatske gimnazije u Pazinu, pripravite te Vaše dječake na polazak te gimnazije, pobrinite se za njihov boravak tamo.

Prijatelji prosvjete hrvatskoga i slovenskoga naroda u Istri, priskočite što izdašnije na pomoć za one, koji pomoći trebaju.

Našom zemaljskom blagajnom zapovjedaju ljudi, koji ne samo da neće učiniti ništa za naš napredak, nego koji bi nas htjeli u tmini i uništiti. Sami na se smo vezani. Učinimo li pako svi, i pojedinci i družbe i občine, svaki svoju, moć ćemo pomoći svim, koji pomoći trebaju.

Udruženimi silami napried za naše mladje.

A Vi dječaci, za koje se otvara gimnazija, i na koje će mnoge oči biti okrenute, ponašajte se liepo, učite se marljivo, sjećajuć se onih, koji se za Vas brinu i koji za Vas mole, i mislec na Boga, taj izvor svakoga dobra, svake krieposti.

Zanimiva razprava.

Onomadne pisala je „Naša Sloga": „Idemo, da vidimo, kako će ta komedija, inscenirana po g. veprinačkom načelniku Anjulu Stiglicu (puro sangue kalabreze, jel da? . . .) svršiti . . . ." Evo nas danklem, da dojavimo, kako se tu odišta prava komedija svršila.

Vriedni čitatelji „Naše Sloge" znadu, zašto je šior Anjulo tužio veprinačkog župnika, veleč. g. Ellnera, oni znadu i to, da se je odnosna razprava prvog puta vršila dne 24. julija kod sl. suda u Voloskom, a možda će se sjećati i to, da je tužitelj izhodio, da si je spise, odnoseće se na njegovu tužbu, ustupilo državnom odvjetničtvu, koje ih je povratilo s opazkom, da ono ne nalazi u obtužnici razloga, s kojega bi isto imalo da zastupa g. veprinačkog načelnika. Na uza sve to „šior Anzulo" neće da odustane od obtužbe on ima „energije" jušmu on zna ča ima storit — pa eto. Nadošao i dan 14. agusta — dan, za koji bijaše najavljena ponovna razprava o toj stvari. U sudbenu dvoranu prvi unidje — dakako — Krstić! Njegov neliepi nos mora biti svagdje! — Nego on spada u „galeriju" — pa kao takav ima prava prisustvovati sudbenim razpravam.

Za Krstićem unidje tužitelj i obtuženik, a iza ovih — liepi broj občinstva. — Za stolom sjedio sudac gosp. Debeuz, njemu na desno dr. Constantini, zastupnik tužitelja, a na lievo dr. Janežić, branitelj obtuženoga.

Razprava započe. Gosp. sudac upita tužitelja, da li odustaje od obtužbe. On odgovori — dakako talijanski, (jer se rodio u Fijorenci — Boga ti! —) daklem on odgovori — da ne će odustati — da ne može, da nesmije — eto. A izgovorio je to glasom, kojim je htio da kaže: — Ja ga već držim v ruke — plovana — pak ćete da ga pustim — ma nanke per ideja! Njega je župnik uvriedio — on mu je, veli, u crkvi na pulpitu predbacio, da ne polazi crkve i da ne prima svete sakramente — i rekao puku — da kako može da časti jednoga takovoga načelnika! — Sudac ga na to upita: — A polazite li vi zbilja u crkvu? — Ja ne hojevam nikada k maše, odrezal je šior Anzulo. — Ali ipak idete kadgod — barem kao načelnik — opazio na to g. sudac. — Beuj, grem jedan, dva puta na ljeto — justo kada su veli blagdani, ma de resto nikada. — A k ispoviedi? upitao ga dalje g. sudac. — A ja se nisam već spovedel, odkada sam bil mali otročić (de infanzia, rekô je on talijanski, a gosp. sudac izpravio: de pubertà.) Tuj se digao gosp. župnik Ellner i priminio od prilike ovo: — Gospodin se Anzulo lani oženio i rekao mi, da će se na Rieci izpovjediti — i u to ime dao mi poštenu rieč — a ja sam njegovoj rieči — rieči jednog pomorskog kapelana vjerovao — i niesam od njega tražio listića, za dokaz. da se je izpoviedio. Sada vidite, kako je on zlorabio moje povjerenje — on sam — eto kaže, da se nije izpoviedio. . . . . Molim, da se to zabilježi — to će mi služiti. To nas svih zabezeknulo — i sam šior Anzulo se je malo stresao i kako da je promislio: — „Ej, ča ja to govorim tu, — kako mi je to pobeglo". Ma zaludo je, ono, što je rečeno — rečeno je — pak Bog teta Jele!

Po tom se prešlo na preslušavanje svjedoka. Najprvi unišao Anton Korić Jurović. Na pitanje, sudca, govori li talijanski, odgovorio, da bi malo po malo zastupil i talijanski, ma on voli, da ga se pita — po naški, kako ga je mat naučila. Starac je to — s bradom i kosom, kao biela vuna. Na gospodina župnika nije se usudio ni pogledati — on se suv tresao — ja mislim, da je u onom času bilo u njemu nešto, što mu je govorilo — da bi bilo bolje, da ga tiesu ni pozvali nmo. — Ta proti komu je došao da govori? Proti svom duhovnom pastiru, proti jednom od onih, za koje je Isus rekao, da tko njih progonja, da proganja Oca, koji je na nebesih. No on je kazao svoju. On je svjedočio, da je gosp. župnik kazao, da kako možete si častit jednega župana, ki ne hojeva k maše ni spovede — i jednega pulicaja, ki mesto da čini zapret oštarije na deset uru večer — on lepo pijančuje po oštarijah do dveh, trih uri za polnoću". A sudac ga upitao: — A je li tim g. župnik mislio na Vašega župana? — A Jurović! Ha — šior — ha! — ja ne znam, ha! ma mi nemamo nego jednoga župana, ha! — — i jednoga plovana — — ja neznam, ha! ma rečeno je va našoj crekve, ha! dunke — ja neznam! . . . .

Svjedok Šor svjedočio jednako — u obće svi se tužiteljevi svjedoci izjavili u malo ne jednako. . . . Jeletinčić na priliku imao je sa sobom u crkvi maloga unučića — pak mu je mali — (a ma Bože moj. ter se zna, ča su deca!) bio vrlo nemiran — „a teplo je bilo — insoma on ni puno čul, nego samo ono za župana — no on ne zna kega župana je mislil gosp. plovan — ma on „kalkula" — da je mislil na našega leprinačkoga — nego — za reć pravo — — on ne zna niš — eto. Bilo je teplo — a mali unučić — — a no — deca su deca! — Iza njega došô Ivan Tancabel-Babilon. Čovjek žilav — krepak — da ima samo malo veće brke, čovjek bi rekao, da jetamo kuda iz Like ali iz Krbave. Junačina je to — tek što je govorio nešto ljutito — oštro! Ni on ne zna niš — ča bi on to držal va glavi! On pride z gori blatan i trudan — da moli krunicu, a ne da one fandonije posluša. On je samo čul to. da su plovan govorili neč, da kako će se častit župana — paše ku čast će se dat — — ne — ne, nego ono . . . — k zlodju — — čekajte, kako je ono bilo — — a ja — — nego — — uf! — ja — ono . . . — — „ma vam govorim, da ja pridem z gori blatan i trudan — — ki će te fondonije poslušat".

Tako je od prilike svjedočio i Giovanni Lulić — ali ipak je i on zahtjevao, da ga izpitaju u jeziku kojim govori. Najposljednji unišao Mender Anton — čovjek mlad — čudan svat — vidi se na njemu, da je nekakva naprzica — riečju čovjek, koji je na sve prisutne učinio vrlo neprijatan utisak. Značajno je pak to, da nijedan od svjedoka nije upamtio a ma ni cigle jedne rieči od ciele prodike, što je bio izrekao g. župnik — ni ciglog slova — tek ono o županu i pulicaju — a i to sasma izkrivljeno, izvraćeno, izopačeno.

Tuj se g. sudac iznova obratio na tužitelja, da se izjavi, da li odustao od obtužbe. Tužitelj Anzulo — videći — da azioni stoje lošo — pokaza se pripravan odustati — nu uz uvjet, da g. župnik očituje, da žali itd. No pošto je taj uvjet g. župnik doštojanstveno odbio — prešlo se na saslušanje obtuženikovih svjedoka, koj. su jedan za drugim — a navlastito g. Barbić, kapelan u Poljanah, te učitelj Rajčić i naši Tancabel upravo krasnim riečima dokazali neosnovanost Anzulove obtužnice.

Po tom se digao zastupnik tužitelja dr. Constantini. Tri, četiri obične fraze, jedan ili dva neuspjela ustipka na svećenike — riečju — pravi govornički neuspjeh. Koje li razlike medju izpraznim i nesuvislim govorom dr. Constantina i odišta krasnim i jezgrovitim govorom branitelja g. dr. Janežića! Žalimo, što nemožemo, da taj govor priobćimo u cjelosti, da naši čitatelji vide, kako je g. branitelj temeljito podkriepio svoje navode i kakovim je logičnim i nepobitnim razložima utukao svoga protivnika. „Istina — kazao je medju ostalim g. dr. Janežić" — veleč. g. župnik nije naniejeravao, da svojom propovieđi nišani na g. veprinačkog načelnika — nu kad bi i sve to bilo, kakovo bi to uvriedа bila g. Stiglichu, da mu se predbaci, da nepolazi crkve i

da ne ide na izpovied, kad je on to već sam priznao.

Iza toga je g. sudac proglasio gosp. Ellnera nevinim i to — kako se sam izrazio, upravo uslied temeljitih razloga iztaknutih u krasnoj obrani g. dr. Janežića.

I tako je eto šior Anzulo ostao za ovaj put vrlo kratkih rukava, jer će osim grdnog razočaranja, morati da podnese i sve parbene troškove. „Ti ga volesto — manja de questo — šior Anzulo“! Nego ki mu j' kriv, da se j' dal zapeljat za nos na tanak — ma na jako tanak led.

Još nešto. Za vrieme razprave dr. se je Costantini svaki čas dizao na noge, pa pristupao k svomu savjetniku Krstiću, s kojim se upuštao u podulje potiše šaputanje. To nekorektno postupanje talijanskog odvjetnika dodijalo i napokon samomu g. sudcu — tako, da ga je ovaj na posljedku pozvao na red. Dr. Costantini izpričao se time, da pošto nerazumije dobro hrvatski, da se obraća na „veleučenoga“, da mu ovaj prevede poteze mjesta u razpravi. On da je ovoga uzeo za „interprete“ (tumača) i da ga za to i plaća. O tome se kakve pol ure razpravljalo i pisalo — dok nije napokon sam g. sudac pristao, da „veleučeni“ (gospodin je sudac rekô — Krstić) može doduše biti Costantinu „interpretom“ — ali pod uvjetom, da se prije, nego li će s njim govoriti, prijavi njemu — sudcu. Protiv toga je pako prosvjedovao g. dr. Janežić, pridržav si pravo, da protiv ote odluke poduzme shodne korake.

Zaključujući ovaj kratki izvještaj te vrlo zanimive razprave — mi čestitamo od srdca veleč. g. Ellneru na liepoj zadovoljštini, koja mu je uza sve neprijateljske spletke i petlanje ipak priuštena bila — a podjedno čestitamo i g. dr. Janežiću, koji je svojom krasnom obranom ne malo doprinio, da je toga dana božica Pravda izišla pobjedonosna!

DOPISI.

Lovran, 19. avgusta 1899. Škole na materinskom jeziku potrebite su, ako narod hoće napredovati u znanju. ako hoće da bude svoj gospodar. Bez njih, bez škola na materinskom jeziku. zaostajat će za drugimi, bit će kod nas u Istri sluga talijanske gospode. To naši samozvani gospodari Talijani dobro znaju, pak su zato u zadnjem glasovitom zasiedanju svoga sabora zaključili, da ne daju ni novčića više za škole. Razumije se dakako za hrvatske škole, jer talijanskih imaju još i previše i sada su pripravili 20.000 forinti za svoju talijansku gimnaziju. Ali neka, to njihovo postupanje jasno dokazuje, na kako slabih su nogah. Tko se utaplja i slame se hvata, a tako i istarski Talijani.

I Lovran podava nam sličicu tih naših odnošaja. I ovdje imamo pored uzorne hrvatske škole i talijansku, imamo i lovranskog Varetona, koji ju brani zubi i nokti. Ali kakova je ta škola! Naša djeca polaze ju po 6 godina, pak najzada roditelji žale, da su im u njoj vrieme gubila. Čovjek se mora upravo smijati, kako ti nekadanji gojenci starega meštra Grossmanna kući pisma pišu.

Naš veseli barba Tončić bio je u svoje vrieme objavio jedno takovo pismo:

Cara mama mija, mi la jera a Novajorka . . . skornje me se ga fato razkinut. Aghi per dretva . . . itd. To nije laž, tako danas, godine 1899. pišu oni, koji su svršili talijansku školu u Lovranu. A kako se istom ponašaju Grossmannovi pitomci! Tko još nije vidio, neka dodje na lovransku marinu ili u Iku na paladu, pak će viditi. Tko hoće, neka se, kada do par dana škola počne, postavi pod lodonju, kada budu djeca iz škole izlazila. Ne će mu baš težko biti pogoditi, koje je diete iz hrvatske, a koje iz talijanske škole. No najljepšu svjedočbu toj školi podavaju stranci, koji k nam dolaze. Ne jedanput čuli smo na svoje uši, gdje se tuže na surovo ponašanje djece. Pa ipak, uza sve nevolje, kojimi obiluje ta škola, dosta je djece, koja ju polaze. Krivi su tomu i roditelji sami, koji još uviek starinu bate. Govore, da zašto nije škola kakova je nekada bila. Ali ljudi božji! Nekada se je u toj školi po našu vadilo, vaša djeca učila su se na svojem materinskem jeziku, kako vi doma govorite, pak su se zato dosta i navadila. A ča znaju deca, ka hode va talijansku školu? Natukli su se nekoliko talijanskih besed kako papagalo i to je sve. A ča će reć te besedi, kako gre jedna z drugun, kamo peljaju, tega ti brate oni ne razumeju! Drugi opet govore, da smo mi ljudi od mora, da nam je potrebito znat i talijanski zajik. Pravo imate; govori se: koliko zajik znaš, toliko ljudi valjaš. Ali z decun se mora pomalo poć. Najprvo neka se vade svoj zajik materinski; a kašnje, kada budo nekoliko let va škole, neka uče drugi zajik. Onput će ga i čuda laglje naučit. Po Dalmaciji su škole hrvatske, pak Dalmatinci jednako talijanski znaju. Talijanski se navudit još je lazno, ali fundament mora bit na materinskem zajiku, drugačije bit će sve neć semo neć tamo.

Pak najzada ki ne će verovat neka decu pita. Ona samo govore, da ne razumeju, ča njim meštar va talijanskoj školi govori.

No ni sami roditelji nisu svemu krivi. Imamo u ruci dokaza, da je Guglielmo Grossmann, koji je ravnatelj hrvatske i talijanske škole, u školi kadu je upisivao, nagovarao roditelje, neka diete upišu u talijansku školu ili ga prepišu iz hrvatske u talijansku. Kada k tomu pomislimo, kako su naši ljudi bojazljivi, da su se do sada bojali njemu nijednom riečju prigovoriti, kakovo čudo, ako je radio, što je sam htio? Nego vremena se mienjaju, pak da kod upisivanja u lovransku školu već jednom reda bude, upozorujemo naše ljude na školski zakon, po komu oni sami imaju reći, u koju školu će diete upisati. Kada dakle dodju na mjesto upisivanja, neka otvoreno reku, da će diete upisati u hrvatsku školu. Ni Grossmann ni nijedan drugi njim onaj čas nesmije reći ni jedne riečі. Ako što reče, imaju ga pravo tužiti na Volosko. Neki su do sada imali navadu reći: neka sam učitelj zapiše, kamo ga je volja. Ali to nevalja jer, opetujemo, oni sami, otac ili majka imaju pravo reći, kamo će diete upisati.

Svetlovreč, 22. kolovoza 1899. Po starom običaju obdržavala se dne 10. t. mj. procesija do crkve sv. Lovreča u grobље. Prisustvovalo je mnogo vanjskoga svieta, a od gradjana nije bilo van jednog postolara sa sinom. Govore, da je gradjanima bila trn u oku liepa povorka članova čitaonice. — Žalostna im majka!

U nedelju 13. tek. mj. objavio je g. župeupravitelj odlazak kapelanov. Kličemo mu srećan bio gdjegod se nalazio! A molimo g. biskupa, da pošalje kapelana, da može on puk i puk njega razumit. I da se ne obistini glas, koji se čuje medju pukom, da će nam doć svećenik, koj ne odgovara po našu ni na hvaljen Isus i Marija.

Sišan, 25. avgusta. Morala se bojadisati tabla, koja naznačuje pokrajinu, kotar, občinu. Naš sladkousli Don Valeriano učinio je sve moguće, da nebude napisano i hrvatski na tabli, jer da je Sišan čisto talijansko mjesto. Kad mu nije uspjelo, našla se najednoč tabla — preko hrvatskog napisa — zamazana. Mazanje table dogodio se onu noć, kada se baš pop sa putovanja povratio. — Krasno!

Iz Kastva, dne 20. kolovoza — Ima već više godina, da je nekuda iz Goričke privandrao u naš Kastav nekakov dugonja, da mete naše dimnjake. Kašnje protegnuo je svoju obrt i na občine Jelšane i Podgrad. U početku znao se taj delija hvalisati, da mu je u rodu voloski kapetan, gosp. Fabiani. Koliko ima u tom istine, mi neznamo. Nego znamo, da je, čim se malo podkožio, pošao naš „špacakamin“ stopami svoga tobožnjega rodjaka, gosp. Fabiani-a, t. j. da šuruje sa Talijani, izdajicami, a to sve na našu škodu i nevolju. Nego, da nebi tako mislio, da je vriedno ovoliko pisati o jednom „špacakaminu“, prelazimo na samu stvar.

Evo, o čem se radi. Ovih dana dobio je dozvolu tjeranja dimničarskog obrta u občini Kastav, Jelšanah i Podgradu jedan Kastavac, naš domaći sin. Taj će ovih dana započeti svoj posao. Njega preporučamo svim našim ljudem. Dimničarenje je slobodan obrt, pak je svakomu slobodno imati dimničara za svoju kuću, koga hoće, kako recimo, postolara, krojača itd.

Koga dakle da odaberemo? — Je li onoga, koji se druži sa našimi krvnimi neprijatelji i ruje proti nam, te je imao i sa sudom okapanja; ili hoćemo podpomagat domaćega sina, čovjeka, koji ima srca, da s nami čuti i misli? — Na pozor! Izbor nije težak. — Onomu je talijansko ime Ermenegildo Valesio, ovomu pošteno hrvatsko: Anton Stanić.

Boljun, 23. kolovoza. (Talijanski izgredi.) Usljed huckanja i draženja „talijanskih generala“ došlo je u našoj občini do velikih izgreda, koji će po nekoje obitelji imati slabih posljedica. Upriličili su na „veliku sveticu“ veliki nemir na Pazu, pa postigli baš protivno od onoga, za čim su išli. Posljedica toga je bila, da su desetoricu pristaša talijanskih pod ključ stavili, gdje sada razmišljaju, da se nesmije preveć saliti. Uzrok nemiru je sliedeći: Župa Paz sastoji iz triju porezovnih občina: Paz, Posert i Gradin. Posert i Gradin je naš, a na Pazu većim djelom pristaše talijanske stranke. Pažani i Gradinci se od starine gledaju, kako pas i mačak. Pred mjesec dana su nekoji Pažani kamenovali Gradince. Zato se sukobilo na veliku sveticu dvadesetak ljudi jednog i drugog sela. Žandari su mirili — zapovjedali i jednim i drugim, da se razidju. Naši slušali i razilazili se, a protivnici bjesnili još više. Žandari napisli onda jednog Boljunčana, koj se najviše drečio i protivio; njegovi ga drugovi htjedoše osloboditi — postaviše ruke na žandare i uhvatiše jednog za vrat — a oni se poslužili bodalom i probodoše tom napadaču stegno kroz i kroz. Kad su žandari drugoga napisli, padalo je za njima kamenje debelo 2—3 *kg* tako, da su bili sami u pogibelji, pa uporabiše oganj. Zatvorena su do sada dva Boljunčana i osam Pažana; ranjeni je susjed ex-načelnika Mattiassicha. Prouzročitelji nemira se izpod brkova smiju, a njihove žrtve čame u tamnici, dok jim kod kuće roditelji plaču i cvile. To je eto plod talijanske propagande. Pred dvije godine stigao isti udes Sušnjevičane, a letos Pažane i Boljunčane. Kada ćete ljudi božji progledati, tko vam je prijatelj, a tko neprijatelj? Zašto naša stranka neprouzročuje takovih nemira? Zašto idete za drugoga kostanj iz ognja vaditi? Pamet u se ljudi božji, dok nebude prekasno!

Boljun, 26. kolovoza Občinski su izbori dovršeni. Uspjeh III. i II. tiela Vam je priobćen. U prvom tielu glasovalo za nas 24 a za Talijane 21. Naši izbornici Boručani, koji odlučuju, razcjepili se u zadnji hip, i to radi pitanja gradnje kapelanske kuće. Jedni bi htjeli kuću na starom mjestu, drugi na novom kod crkve sv. Duha — i eto razdora; ali se većina od 24 proti 21 glasu našla za prvobitne hrvatske predloženike.

Učestvovanje kod izbora bilo po brojevima prilično dobro; znak, da se je pučanstvo zanimalo za te izbore; iz nekojih porezovnih občina glasovalo jih gotovo 80%.

Mnogo se pisalo i govorilo o tim izborima i ne bez uzroka. Pripravljale se obe stranke; naša ozbiljno, a talijanska onako, kako već Talijani u Istri znadu. Sredstva, koja su Talijani rabili, neka jim služe na čast!

Da vam je bilo vidjeti naše krnjele i prodance pred izborima, kakovu su „ariju“ imali i kako su visoko nos dizali — i vidjeti jih poslje izbora, kako su nos obješili — pukli biste od smjeha.

Hvastaju se Talijani, da će „rekurirati“ proti izborima; znatiželjni smo, kakove će laži nutri natrpati. Do vidova!

(Čestitamo na pobjedi, a glavna briga nove uprave neka bude, da se zakonito, uredno i štedljivo upravlja, a napose da se narodu u svemu na ruku ide, da bude narod zadovoljan, jer nije narod radi uprave, već uprava radi naroda. Sapienti pauca. Op. ured.)

Višnjan, 26. kolovoza 1899. Proti razpustu občinskog zastupstva u Višnjanu i proti namještenju na upravu protivnika većine uložen je utok na ministarstvo unutarnjih poslova i pobijeni temeljito razlozi namještničtva u Trstu. Ovo je kazalo, da opetovani pokušaji, da se naknadnim izborom popuni zastupstvo, nisu uspjeli radi nezakonitosti pri istima i da zastupstvo nije moglo u prvom sazovu pravovaljano odlučivati, a občinski organi da su se pokazali nesposobni u rješenju zadataka, koje im zakon postavlja, i — ništa drugo. Nijedan od tih razloga nije osnovan u zakonu, da se razpusti cielo zastupstvo. Ako je izborno povjerenstvo provelo izbore na temelju pravičnosti i svoga uvjerenja, to nije nikakav razlog razpustu. Ako namjestničtvo drži, da su uslied odbitih glasova Talijani imali većinu, moglo je proglasiti njih izabranim ili povjeriti izbor vladinom povjereniku. Tako nebi bila nanešena nami nepravica. — U zakonu je rečeno, da su dovoljne dvije trećine zastupnika za pravovaljane zaključke, a nigdje ne kaže, da se bez jednog tiela nemože odlučivati. Ne pristupi li koji zastupnik na prvu sjednicu, a drugom sazovu dovoljan je i manji broj, a za nepristupivše imade lieka u zakonu dovoljno. — Navod, da obć. organi niesu bili kadri upravljati, uvreda je ne samo njima i obć. zastupstvu, nego i cieloj hrvatskoj stranci, jer občina Višnjan nije nigda bila uredjena kano pod hrvatskom upravom, a dugovi, s kojim je talijanska stranka obteretila občinu, već su se bili počeli izplaćivati, i bilo je poskrbljeno, kako da ih se ujedini i uz povoljne uvjete izplati sve do jednoga. Sposobni su dakle bili, i te kako! Talijanac na upravi već je počeo gaziti hrvatski jezik i odbija hrvatske podneske. Valjda to čini u slavu rečenice, da za Hrvate neće nigda biti ravnopravnosti! Pošto puk nije odabrao toga ljutog neprijatelja, već ga je vlada nametnula, vlada nosi i moralnu odgovornost za sve te zloporabe. Očekujuć razvoj stvari, dati ćemo zabave vladi i upraviteljstvu, svim zakonitim sredstvima tražeć svoje pravo. — Govori se, da novi kamaleon hoće da promieni obć. delegate i postavi sve „puro sangue italiano“. Manje sile i pred očima onu, da puk odabira zastupstva a ne vlada.

Višnjan, 27. kolovoza 1899. „Naša Sloga“ uzrujala živce našemu „Nemo“ te te ovaj laje i laje, da milozvučne note razblaženi od milinja prenašaju. talijanski organi i organeti, a da nema musariole namedjene iz Poreča, jao ti ga Hrvatima. „Mostrapuppole“ htjela bi razriešiti musariolu, ali se „Guardapuppole“ ne uzda tangere spinos. Ovaj bi htio bosti a ne biti uboden, pak ga zato duplo ubodac peče.

Višnjan, 29. kolovoza 1899. Novi računar naše občine prevadja knjige bivše uprave iz hrvatskoga na talijanski. Živila štedljivost!

Politički pregled.

U Puli, dne 30. agusta.

Austro-Ugarska. Austrijski ministar izvanjskih posala grof Goluchowski boravio je opet dne 26. t. mj. u Išlu, gdje bijaše primljen od cara i kralja u audienciju.

Dan prije toga sastalo se je u Beču ministarstvo te viećalo o najnovijem pokretu Niemaca u Štajerskoj, Koruškoj, Češkoj itd.

Pražka „Politik“ piše, da će se sastati carevinsko vieće početkom oktobra. Želji većine, da se naime sastane vieće već mjeseca septembra, da se nije moglo zadovoljiti, jer se imaju prije proglasiti zakonske osnove o nagodbi na temelju § 14.

Madjarski listovi pišu, da je uzdrman položaj Thunova ministarstva radi spomenutih nagodbenih osnova i radi toga, što neće moći provesti izbora u delegacije. Službene novine pobijaju tu viest navodeć, da uživa Thun podpuno povjerenje krune u pitanju nagodbe, a glede izbora za delegacije, da je ministar predsjednik jurve na čistu.

Vodja njemačke katoličke stranke u Austriji zastupnik dr. Kathrein govorio je dne 24. t. mj. pred svojimi izbornici o položaju u Austriji. On reče medju ostalim, da njemačka katolička stranka želi sporazumak izmedju Niemaca i Čeha. Njegova stranka hoće ravnopravnost svijuh naroda Austrije. Ministarstvo mora preduzeti sve zakonite mjere, da dodje do sporazumka, jer inače nemože biti mira ni reda. Za postignuće toga treba da se slože svi umjereni krugovi monarhije. Svatko, koji kaže, da je proti uporabi § 14. mora nastojati, da budu razprave u carevinskom vieću omogućene.

Niemci obstrukcionisti neprestaju buniti svoje izbornike proti vladi i njezinim odredbam. Najprije su bunili gradjanstvo u Beču, pak u Gracu, Celju, Celovcu, Graslicah i u drugih gradovih sjeverne Češke. Svuda propovieđaju boj proti Slavenom, proti vladi i njezinim naredbam.

Crna gora. Crnogorski knez Nikola pošao je sa kneginjom, kneževićem Mirkomći sa bogatom pratnjom u Carigrad, kamo ga je pozvao sultan, da prisustvuje svečanostim, koje će se tamo vršiti dne 31. t. mj. u slavu 23-godišnjice uzašašća sultanova na priestolje. Kneza dočekaše u Carigradu veoma svečano, a odsjeo je u

krasnoj palači, koju mu je sultan prije više godina podario.

Srbija. Kralj Aleksander pao je posve u ruke svoga nesretnoga otca. Prigodom zaključenja narodne skupštine u Nišu slavio je kralj svoga otca Milana, kano stvoritelja i usrećitelja kraljevine Srbije, dočim znade sav svijet, da podkapa upravo nesretni razkralj temelje kraljevini i svojoj dinastiji. Iz Biograda pišu, da se još uviek traži u i izvan kraljevine lažne svjedoke, koji bi dokazali krivnju radikala o atentatu na Milana. Iz mržnje do crnogorskoga kneza Nikole, razdielio je Milan pukovniju, koja je nosila ime kneza Nikole, medju druge pukovnije.

Bugarska. U Bugarskoj obavili su prošlih dana izbore za okružna vieća u 22 okružjih kneževine. Opozicija proturala je svoje kandidate samo u 4 okružjih, dočim su svi ostali pripali vladinoj stranci. Prošloga ćednа primio je sultan u audienciju bugarske ministre Tončeva i Gešova, te im podielio visoke turske redove.

Njemačka. Pruski sabor, koji je, kako je poznato, zabacio vladinu i care u osnovu o uredjenju njemačkih rieka i kanala, imao je biti zaključen već prošle subote, nu odustalo se od toga, jer ima ra praviti još neki zakon, što ga nije gornja kuća odo-brit.

Čefranina i Jurina.

Fr. Na Pazu da su šarenjaki na Majku božju počeli izabirat poteštata.

Jur. Ma su vero dobrilino uranili.

Fr. Ono su se samo vadili, ki će kega bolje namlatit.

Jur. Ta njim nisu za nič poslali talijanskega meštra iz Trsta.

Fr. Nisu ne, lego oni te poć sejeno još va školu na Rovinj i morda na Kopar.

Jur. Pravo je, da s fundamenta nauče talijansku kulturu.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru!

Domaće i razne viesti.

Imenovanje. Doznajemo, da je ravnateljem pazinske hrvatske gimnazije imenovan g. Frane Matejčić, profesor klasičkih jezika u Kopru. — Učiteljem prirodnih znanosti g. J. Just, profesor u Ljubljani, — Vjeronauk će predavat privremeno svećenik iz Pazina. Službenog imenovanja još nismo čitali.

Sudbeni savjetnik Baksa premješten je iz Vodnjana u Trst. Nazivamo mu sretan put!!

Španjolska kraljica Marija Kristina u Velon Selu. Ponedjeljak stigla je na Ricku španjolska kraljica — vladarica Marija Kristina iz San Sebastiana, gdje je boravila sa svojom djecom i sa svojim dvoranstvom. Na Ricci dočekao je kraljicu njezin brat nadvojvoda Karlo Stjepan. Visoki putnici ukrcaše se na nadvojvodinu jahtu „Orsero", kojom odplovise sliedećega dana put Velog Sela (Velog Lošinja). Kraljica Kristina ostati će nješto podulje kod svoga brata, s kojim ju vežu najnježnija čuvstva bratinstva i ljubavi.

Tudjinske spletke proti cr. kr. pošti u Zametu. Nedavno bio je otvoren c. kr. poštanski ured u selu Zametu, u središtu odnosne porezne občine — mjestne občine Kastav. U mjestu Kantridi, na medji riečko-kastavskoj naselilo se nješto tudjinaca, koji rovare proti poštanskom uredu u Zametu, jer bi htjeli, da se taj ured premjesti na Kantridu. Poglavstvo one porezne občine i občinsko zastupstvo u Kastvu dokazalo je oblastim i ravnateljstva pošta korist i potrebu pošt. ureda u Zametu, nu uzprkos tomu tudji spletkari ne prestaju spletkariti proti rečenomu uredu u Zametu. Oni su pošli već tako daleko, da su zamolili kr. ugarsko ravnateljstvo pošta na Rieci, da im pošalje dva puta na dan iz Kantridu listonošu sa poštanskim vozom, što je ono ravnateljstvo proti svakom zakonu i obziru naprama austrijskim oblastim i učinilo.

Mi se čvrsto nadamo, da sl. ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu neće poći na ruku spomenutim spletkarom, te da će i nadalje ostaviti pošt. ured u Zametu, što je neobhodno koristno i potrebito za ogromnu većinu tamošnjega pučanstva.

Ujedno preporučamo istomu ravnateljstvu, da izvoli kr. poštanske oblasti na Rieci podučiti, kako se one neimaju mješati u poštanske poslove u ovoj poli monarhije. Bude li potrebito vratili ćemo se opet na ovaj predmet, te predočiti našim čitateljem sve one spletke, koje su poduzeli tudjinci i narodni protivnici na zator pošte u Zametu.

Uredjenje plaće državnih poslužnika. Službeni list bečke vlade „Wiener Abendpost" priobćio je cesarsku naredbu, izdanu na temelju § 14. kojom se uredjuje plaća državnih poslužnika. Odnošnu osnovu o uredjenju plaće državnih poslužnika razpravile su bile obje kuće parlamenta. Osnova nije postala zakonom jer se obje kuće nesložiše u roku, kada bi zakon imao stupiti u kriepost.

Usljed spomenute naredbe stupa u život zakon o uredjenju plaće državnih poslužnika dne 1. septembra.

Od sada imati će državni poslužnici I. razreda 5, 6 do 700 for. plaće i petgodišnje doplatke.

Sada ima doći na red uredjenje plaće financijalnih stražara i to okolo 1. oktobra, pak će se konačno početkom nove godine urediti plaća oružničtva.

Možda će ipak jednom doći na red i uredjenje plaće pučkog učitelja! Za sada može on još čekati jer — još nije nijedan umro od gladi. . . . .!

Izleti naših Talijana u blaženu zemlju. Talijani iz našega Primorja t. j. iz Istre, Trsta i Gorice priredjuju poveće izlete u talijanske gradove preko austrijske granice, a da uzmognu taj dati oduška svomu austrijskomu patriotizmu. Tako biva i u južnom Tirolu, odakle lete ugrijane talijanske glave preko austrijske granice. Nedavno izletili Talijani iz Rive i Arca u Bresciu, gdje su priredili veliku demonstraciju. Tim povodom izdale su političke oblasti u Trentu okružnicu na svećenstvo i na občinska poglavarstva, kojom preporučuju, da se odvraća pučanstvo od tih iredentističkih izleta.

Naši Talijani upotrebe svaku i najmanju prigodu u kojem talijanskom pograničnom gradu, da tamo posjete svoju braću i da se oduševe za novu borbu proti tudjincu. Od nedavna počeli su dolaziti i u naše strane talijanski državljani u većih družtvih tobož radi zabave. U Trstu primjerice od imala zabranilo je redarstvo demonstrativan obhod jednomu mletačkomu družtvu.

Talijanski listovi Primorja proti umišljenom slaviziranju crkve. Talijanski listovi Istre i Trsta stali su opet navaljivati na naše biskupe, kanonike i niže svećenike, što tobož oni uvadjaju slavenski jezik u crkve, dočim se dogadja u istinu protivno osobito u porečko-Puljskoj biskupiji, gdje se goni iz hrvatskih crkva i zadnji ostanak našega jezika. Rečeni listovi navaljuju osobito žestoko na presvj. gg. biskupe Šterka i Mahnića, koji da pomažu i provadjaju slaviziranje crkve i koji da se tim stavljaju u očitu oprieku sa naredbami sv. stolice. Uzaludno bilo bi pobijati talijanske smušenjake, koji hotomice izkrivljuju činjenice, i koji crne i blate naše duhovne pastire, dočim dižu do devetoga neba jednoga — a to je presvj. g. biskup Flapp. Da mi napišemo proti njemu deseti dio onoga, što spomenuti lažiliberalni listovi pišu proti našim nadpastirom, naš list nebi zaista ugledao božje svietlo. Nu ono, što se može i smije proti Šterku i Mahniću — s talijanske strane, nemože se i nesmije proti Flappu s naše strane, jer . . .

Iz Klane nam pišu: Već prije kakve tri godine bili su njeki občinari klanjski izrazili misao, da bi se ponekle sami upravljali. Občinsko zastupstvo kastavsko njim je odgovorilo, da neima ništa proti tomu, ako se zadovolji zakonu 25. oktobra 1868., to jest, ako za to pita najmanje treljina izbornika, i ako oni, koji hitaju svoju upravu, predstavljaju više od polovice izravnoga poreza u njihovoj županiji. To bijaše javljeno u toj županiji već prije tri godine, al na to nikakva glasa do najnovijega vremena. U najnovije vrieme došla je na vidjelo njekakva molba za vlastitu upravu. Molba je pisana talijanskim jezikom. Reć bi, da ju je pisao odvjetnik na Voloskom dr. Ettore Costantini, pošto je na prvom mjestu † di Sustav Andrea m. me dr. Costantini. Drugih križeva ili podpisa autentičnih neima, nego je samo prepis podpisanih i podkrižanih, gdje se prema svrsi nalazi † Sustav Andre Nr. 33 občine Klana Zupan p. m. Frane Marcelja. Prepis podpisanih i podkrižanih kaže, da je pisan baš od toga Frana Marčelje. Isti da drži original podpisanih i podkrižanih, i da ga neda iz ruku. Nastaje pitanje: zašto ne?! Redovitih, poštenih podpisa netreba se bojati, to manje u stvari, kojoj se nijedna oblast neprotivi, ako je s njom zadovoljan zakonom propisani broj izbornika sa zakonom ustanovljenim iznosom poreza. Zašto se dakle nedaje iz ruku originala podkrižanih i podpisanih? Govori se, da njeki od podkrižanih i podpisanih neznadu ništa o svojih križih ili podpisih. Zar bi se tako imalo početi? Pak, ako je tomu tako, već sada u najprvom početku, što bi tek kasnije moglo biti? Pak zašto talijanska molba od ljudi, koji samo hrvatski govore? Zašto da takvu molbu sastavlja dr. Ettore Costantini, kakvu je mogao sastaviti svaki dječak u Klani, koj i malo čita? Zašto ima original molbe baš Frane Marcelja? E, zašto, zašto? Ko do sada nije vidio sveze, može ju viditi sada. Kad dr. Ettore Costantini zastupa koga proti kojemu našemu čestitomu čovjeku i rodoljubu, onda je medju slušateljstvom Krstić, i s ovim se on svaki čas posavjetava. Sveza njihova je vidljiva, kad i nebi od svud znali, da zveza medju njimi obstoji. S kim je pak Krstić u zvezi, i kamo spada dr. Ettore Costantini, to i vrabci znaju. U stvari molbe občinara Klane vidi se ovo: savjetnik Krstića dr. Ettore Costantini je u savezu sa Franom Marceljem. Nek bar svaki zna, i nek progleda ko ima oči.

Hrvatska pučka škola u Šijani. Upisivanje počelo je utorak, a traje do 31. poslje podne 5 sati. Primaju se na novo djeca, koja su navršila ili će ove godine navršiti 6 godina, a ne provalila 12 godina. Upisivati treba i onu, koja su lani u istoj školi već učila.

Djačke podpore. Hrvatsko pripomoćno družtvo u Beču podielit će za školsku godinu 1899./1900. osam redovitih godišnjih podpora po 90 for. siromašnim hrvatskim djacima na visokih školah u Beču. Natjecatelji moraju molbenice najkasnije do 30. septembra 1899. priposlati na hrv. pripomoćno družtvo, Beč VIII., Rother Hof 16., I. kat; na kasnije prispjele molbenice ne će se uzeti obzira. Molbenici treba priložiti: a) krstni list (domovnicu), b) svjedočbu siromaštva, c) svjedočbu o napredku u zadnjem semestru, odnosno svjedočbu zrelosti.

Nesreća. Dne 21. t. mj. na 4 sata poslje podne dogodila se vrlom rodoljubu g. Stroniću, županu u Trvižu, grdna nesreća. Poplašio mu se u Pazinu konj i prevrnuo ga iz kočije. Liečnik kaže, da je slomio jedno rebro, ali je nade da, će se hitro oporaviti. Mi mu to od srca želimo.

„Danica" koledar i ljetopis književnoga družtva Svetojeronimskoga za godinu 1900 tiskana u 48.000 eksemplara dogotovljena je i može se na razprodaju dobiti. Umaljavaju se s toga svi, da družtvu pomoćnicu ruku pruže i što više „Danice" u narodu razpačaju. Sadržaj je „Danice" sliedeći: Visoka kraljevska kuća. G. 1900 Koledar. Ljetopis književnoga družtva sv. Jeronima. Izvadak iz pravila družtva svetojeronimskoga. Bratovšćina hrvatskih ljudi u Istri. Izvadak iz pravila Bratovšćine. † Carica i kraljica Jelisava. (Sa slikom). Gdje nam je živa vjera? † Ivan Nep. Bošnjak, opat i kanonik. (Sa slikom). Bog svojih ne ostavlja. Vrbnik. (Sa slikom). Ivan vitez Trnski. Sličice iz seljačkog životа. † Dr. Juraj Dočkal. (Sa slikom). Dobričina Miso. Glavna hrana našega naroda. Liepa naša domovina. Noši najbolji liekovi. Za kratak čas. Izlaz i zapad sunca u god. 1900. Pomrčine u god. 1900. Kakva će biti god. 1900? Crtice iz gospodarstva i zdravstva. Vinogradi gorice. Što treba da se svakoga mjeseca radi? Sajmovi. Povjerenici i broj članova svetojeronimskoga družtva. Uvjeti su glede razprodaje „Danice" isti kao i prvašnjih godina, to jest: družtvo nudi razprodavaocem i razpačateljem od svake stotine prodanih komada 20 postotaka i samo plaća poštarinu od pošiljke, no pojedine naručbe imadu sadržavati najmanje 25 komada. Poznatim trgovcem i razpačateljem, koji su dosele „Danicu" prodavali, a ništa ne duguju, pripravno je družtvo poslati i u napredak „Danicu" na komisionalnu prodaju; ostalim, pako nepoznatim trgovcem i razpačateljem, kao i onim, koji svoj dug namirili nisu, jedino uz poštovno pouzeće. I to dužnikom pod tim uvjetom, da se i stari dug uz poštovno pouzeće namiri. Komisijonalni trgovci dužni su novac za prodanu „Danicu" družtvu poslati odmah, čim ju prodadu, najkašnje pako do sredine mjeseca siečnja buduće godine.

Naručbe se šalju na „Odpravničtvo družtva Svetojeronimskoga", Zagreb Trenkova ulica kuće br. 1.

Izkaz prinosa na ravnateljstvo „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru" tekom mjeseca maja tek. g. 1899.:

Gosp. Franjo Anaković, župnik u Privlaci, svoj mj. prinos za maj	for.	1·—
Gosp. Ivan Prebilič u Pasjaku — pošta Jelšane — daruje	„	1·—
Mužka podružnica u Veprincu, po svom blagajniku gosp. Ivanu Blagar, članarine za god. 1898.	„	28·—
Vlč. O. Ljudevit Brusić iz Krka sakupljenih: kao povjerenik od članova „Matice Hrv."	„	3·20
Gosp. dr. Otokar Rybarž, odvjetnik u Trstu: na ime Uprave „Naše Sloge"	„	27·50
Gosp. M. Kundić iz Frančići od gosp. Veljato, prefekta u konviktu u Senju, kao mj. prinose po forint za cijelu godinu	„	12·—
Gdja Anastasija Kundić — Frančići — sabranih:		
a) u veselom družtvu kod g. Kinkele u Rukavcu dne 30. aprila	„	4·75
b) jedan cinematograf gosp. glavara Jelušića na lecit	„	—·50
c) ostatak računa	„	—·15
Kod veselog stola gosp. Antuna Šterka u Varljenima dne 11. istog mj. sabralo se	„	21·—
Gosp. N. Jurinović, blagajnik podružnice u Baški: darovanih od		
a) gosp. Grge Haltanića	„	5·—
b) „ Petra Grandića	„	3·—
Mužka podružnica u Kastvu predaje po svome blagajniku g. Vrabec:		
a) dr. Sebesta	„	2·90
b) Mirko Jelušić, glavar, na usponenu blagopok. majke	„	10·—
c) prigodom sprovoda gospodje Pavice Jelušić u Berseču, sabrano	„	10·—
d) N. N. daruje	„	10·—
Uprava „narodnih Novina" — Zagreb — dostavlja	„	82·—
Gosp. Hrvoj Istranić, svoj mj. prinos za maj	„	1·—
Gosp. dr. Konrad Janežić, — Volosko, — svoj mj. prinos za maj	„	1·—
Gosp. Ivan Mahulja, učitelj u Dobrinju na otoku Krku od preplaćene poštarine za maticine knjige od 9 članova	„	1.—
te sakupljenihdne 17. maja tek. god. pri objedu za izdražbovanu jagodu prigodom skupštine krčkog učitelj. družtva u Dobrinju	„	7·35
Uprava „Hrvatske Sloge" na Sušaku: dostavljenih njoj više iznosa u svoti od	„	46·45
Gosp. Josip Vidošić: na ime podružnice Boljunske	„	34·25
Ženska podružnica u Vrbniku dostavlja članarinu	„	7·20
Mužka podružnica u Vrbniku što članarine što darova	„	18·02
Podružnica u Podgradu: poštanskim chekom po svojoj blagajnici Mavrić:		
a) članarine	„	44·55
b) darova	„	7·65
Gosp. Rajmund Jelušić, župnik u Berseču, da proslavi uspomenu svoje premile majke, daruje	„	50·—
U škrabicu u kući gosp. Mirka Jelušića, ohć. načelnika u Kastvu, uniišlo za družbu	for.	1·—

Mjesto vienca na odar pok. Ant. Smirčiću darovaše družbi sv. Cirila i Metoda sliedeću svotu:

Šime Kvirin Kožulić K. 5, prof. Ambroz Haračić K. 5, dr. Ante Gršković K. 2, pop Luka Vitezić K. 2, gosp. Fausto Cosulich K. 10, gosp. savjetnik Pave Baričević K. 4, g. Dragutin Favetti K. 3, g. Pave Skopinić K. 3, g. pop. Ivo Oršić K. 3, prof. Jos. Martinolić K. 2. Ukupno 39 kruna.

Volosko, 15. kolovoza 1899.

Dr. Fabianić, blagajnik.

Prinosi za podružnice sv. Cirila i Metoda za Istru:

U Puli: darovao Higin pl. Peršić iz Lovrana 10 kruna. — Gosp. Šamanić Ivan sakupio na koncertu Čitaonice i Sokola 18. augusta na uzdarje za knjižicu o prvoj šk. godini nove škole u Puli—Siana for. 8·91. — Lacko Križ sabrao u Čabru 27 for. Srdačna hvala rodoljubnim darovateljem i sabiraču.

Uprava „Naše Sloge“ primila je od svoga preseljenja u Pulu do 31. augusta sliedeće iznose za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru:

dr. Pero Magdić, Varaždin for. 5·55, Stjepan Paskvan, Kraljevica, prigodom vjenčanja g. I. Köchlera i Franjice Vučić for. 5·36, dr. Pero Magdić, Varaždin, u družtvu Hrvata, koji se obvezaše, kod svakog prijateljskog sastanka položiti 10 nč. po osobi for 5·—, dr. Matko Latković, Osiek for. 5·—, Rud. Petrik, Varaždin, medju članovima pjev. družtva Vile, koji će također darivati svakom zgodom po 10 nč., for. 2·—, Milan Pavlović, Križpolje, na vjenčanju g. Frane Hrustića i i Anke Rukavine for. 35·— Stjepan Kropek, St. Pazin for. 1·—, Ivan Banigar, Zagreb, neki profesori for. 7·50, Stjepan Brnčić, Var. Toplice, gosti razdragani duhovitošću o. Miškova for. 10·50, Ostatak računa kod Furijana na medulinskom zajmu for. —·85, dr. J. Majstorović, Spljet, od zabave for. 120·—, Članovi Hrvatske Čitaone, Svetkovreč for. 3·15, Vilim Zadrović, Petrinja, čist prihod koncerta omladine for. 100·14, Ivan Kocijančić, Kaštelir, za 1. br. „N. S.“ for. 1·05, Fran Simčić, Volosko for. 4·17. Ferdo Kuchinka, Delnice, čist prihod zabave sveučilištara for. 42·80, Mart. Curić, sudb. pristav u Glini, sabrao na imendan A. Srnka for. 5·50. —

Privremeni odbor prvog hrvatskog istarskog biciklističkog družtva „Liburnija“ držati će dne 7. septembra u 6 sati poslie podne u prostorijama „Zore“ u Opatiji sjednicu za konstituiranje. Odbor.

„Slavija“. Iz izvješća banke „Slavije“ za I. polugodište 1899. saobćujemo, da je od 1. jenara do konca junija 1899. podneseno bilo u odjelu životnom banke „Slavija“ 2.423 osiguravajućih ponuda na glavnicu od for. 3,333.780·—. U isto vrieme iznašala je osigurnina fr. 645.674·31—. Osiguranih glavnica za slučaj smrti i doživljenja izplaćeno je for. 247.772·93—. Pričuve i zaklade koncem godine 1898. čine for. 9.585.636·17. Ukupno izplaćeno je glavnice u iznosu od for. 29,91.069·98. Na 10%-noj dividendi izplaćeno je članovima for. 305.942·15. Banka „Slavija“, utemeljena na temelju uzajamnosti, sklapa osiguranja uz najpovoljnije uvjete i to za slučaj smrti, doživljenja, miraza djeci, mirovine i osiguranja na razne slučajeve. Razjašnjenja, upute i cjenike šalje generalno zastupstvo banke „Slavije“ u Ljubljani.

F. Pečenko

HOTEL EUROPA

u Puli

preporuča se gg. putnicima.

Brijač

Nikola Alaić

proporuča

svoju brijačnicu

u Puli

na Fran Josipovoj cesti 6

(tik kavane „Miramare“)

Oglas natječaja.

Na temelju odluke obć. odbora i u smislu zemaljskoga zdravstvenoga zakona od 17. marča 1874. otvara se natječaj na mjesto

liečnika občine Kastav

sa godišnjom plaćom od for. 1000 i for. 500 za paušal konja, ukupno sa for. 1500, koje će primati iz občinske blagajne u predplatnih mjesečnih obrocih.

Liečnik će biti dužan liečiti bezplatno siromašne bolestnike i voditi občinsko zdravstveno uredovanje.

Za pohode ne siromašnih bolestnikah ustanovljena je taksa kao i za druga občinska poslanstva i dužan je o svom trošku držati obć. liečnički ormar, kojega mu občina bezplatno daje.

Službena pogodba biti će sklopljena na tri godine, a poslije od godine do godine uz odrieku od tri mjeseca unapried od jedne ili druge strane.

Molbe, obložene poveljom [diplomom] sveobćeg liečničtva i svjedočbom, dokazajućom poznavanje hrvatskoga ili slovenskoga jezika, austrijsko državljanstvo i drugimi svjedočbami, koje bi bile u prilog, imaju biti podnešene podpisanom do 20. sept. t. g.

Pobliže obavjesti daje podpisato.

Glavarstvo občine

Kastav, dne 29. augusta 1899.

Obć. glavar:

M. Jelušić.

Mliekarnica

braće Znidaršić

na Sišanskoj cesti 9

u Puli

preporuča

svoje dnevno svježe mlieko, koje dobiva od dobropoljske mliekarske zadruge.

Prodaje se takodjer domaći sir, svježi maslac, klobase, salam, pivo u bocah itd.

Blagorodni gospodin

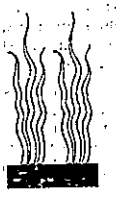

G. Piccoli,

ljekar „pri angelju“,

dvorski dobavljač Njegove svetlosti

pape Lava XIII.,

u Ljubljani,

Dunajska cesta.

Brežje (na dol. Štaj.), 14. nov. 1898.

Vaše blagorodje! Pošto smo se već više puta osvjedočili, da je ta Vaša tinktura za želudac, kojom se je služila već sva moja kuća sa najboljim uspjehom, doista najbolje sredstvo proti želudačnim i mnogim drugim bolestim, zahvaljujem Vam se iskreno. Nu ja sam zahvalan ujedno i gospodinu, koji me je na tu izvrstna tinkturu upozorio.

To potvrdjujem time, da Vam izrečen moju iskrenu zahvalu u ime čitave moje obitelji, te Vas uljudno molim, da mi pošaljete opet jednu škatulu tinkture za želudac sa 12 staklenčica i jedan lončić Glicerin Crème.

Sa poštovanjem Tompž Dobek.

Pošaljite pošt. pouzetjem pod podpisanim naslovom 24 staklenčice izvrstne „želudačne esence“, koja se rabi najboljim uspjehom

Josip Černko, župnik.

Vuhred — Štajerska.

Pošaljite mi pošt. pouzetjem 12 staklenica Vaše želudačne tinkture. Naš g. župnik Belec preporuča ju svakomu upravo toplo, te skoro svaki, koji ju rabi, o njoj se jako pohvalno izražuje. Sa poštovanjem

Ivan Vidas

kod sv. Martina, p. Sv. Nedelja

Labin (Albona) Istra.

Javna zahvala.

Potrta srca blagodarimo rodbini, prijateljem i znancem, gradjanom Kastav-grada, učiteljstvu, obć. činovničtvu te svim, koji su nastojali umanjiti prevelike nam boli prigodom dugotrajne boli i smrti naše nezaboravne majke

Marije Rubeša rodj. Zamlić.

Ponajpače srdačna hvala veleuč. g. dru. Jos. Šebesti, občinsk. liečniku u Kastvu, koji je riedkom požrtvovnošću nastojao, da dubokim svojim znanjem miloj nam pokojnici ublaži težke boli i produži viek njezina života.

Vječni Bog svim obilato nagradio!

KASTAV, 26. augusta 1899.

Raztužena djeca.

U nedjelju dne 3. sept. biti će

godišnji sajam

kod Sv. Ivana na Krasu (Oprtalj).

Uprava crkve Sv. Ivana na Krasu

u Oprtlju, dne 25. augusta 1899.

Sve tiskanice

za štedovna i zajmovna družtva u obće

preskrbljuje točno, brzo i jeftino

Tiskara i knjigovežnica J. Krmpotić i dr.

Opazuje se, da tiskara preskrbljuje sve tiskanice, koje se rabe, bez da bi joj to stranka naznačivala, to jest sve, što je za početak poslovanja potrebno; biljeguje također knjige itd.

Odvjetnik

Dr. Mate Pretner

u Trstu

ima svoju pisarnu počamši od 25. augusta t. g.

u ulici Cassa di Risparmio br. 7 II. pod

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice

svoj krojački posao

na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli.

U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odijela, koja izvršuje točno po mjeri.

Anton Klement, *krojački majstor.*

The Gresham,

engl. osiguravajuće družtvo na život u Londonu

Aktiva družtva do 31. decembra 1897	K 159,997.578·—
Godišnja uplata premija i interesa od postanka družtva (1848)	K 28,823.375·—
Izplaćeno na osiguranju i interesu od postanka družtva (1848)	K 343,860.067·—
U godini 1897. izdano je 7464 polica za glavnicu	K 67,331.351·91

Prospekti, cienici i u obće sve druge informacije šalju se bilo-kamo, tko jih god pismeno kod dolje imenovanoga zastupstva upita, koje dopisuje u svim jezicima.

Glavno zastupstvo u Trstu

Via del Teatro, N. 1, Tergesteo, Scala IV.

Traže se svuda sposobni agenti i zastupnici.

Broj 31. U Puli, dne 7. septembra 1899. God. XXX.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za preibrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu-predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se neplaća poštarina, ako se izvana napiše «Reklamacija».

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku. Izključeni su ove godine: 2. novembra i 28. decembra.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata s poštarinom stoji: 5 for. u obće, 2 for. za seljake } na godinu ili for. 2.50, odn. for. 1.— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 5 nč. koli u Puli, toli i izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare A. Gabršček (J. Krmpotić i drug.) u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Oglas.

«Na c. kr. hrvatskoj gimnaziji u Pazinu, na kojoj će biti učenje njemačkoga jezika obvezatno za sve učenike, a talijanski će se jezik učiti kao relativno obvezatan predmet, početi će 16. septembra t. g. školska godina 1899-1900.

Upisivanje učenika započeti će 15. t. mj. na 8 sati prije podne. Učenike valja da doprate roditelji ili njihovi predstavnici, te da donesu njihov krstni list, svjedočbu pučke škole i liječničku svjedočbu o zdravlju.

Prijamni izpiti držati će se 16., 17. i 18. t. mj. od 8 sati u jutro do 12 o podne, a poslije podne od 3 do 4 sata.

Dne 18. biti će svečana služba božja, a 19. započeti će redoviti nauk.

Ravnateljstvo c. kr. gimnazije u Pazinu

dne 4. septembra 1899.

Fr. Matejčić, privremeni voditelj.

Zastupnik Ferjančić pred svojimi izbornici.

Od početka mjeseca febrara t. g. kad no bijaše određeno posliednje zasjedanje carevinskoga vieća, sakupljali su nekoji državni zastupnici na sastancih svoje izbornike, da im polože račun o svojem djelovanju, da im podadu savjete i poduke, il da izreku svoje mnienje o položaju u državi il pokrajini.

Prije duhovskih blagdana sastajali se najčešće njemački zastupnici opozicijonalnih stranaka, koji su kasnije izdali na svoje izbornike glasoviti duhovski program.

Od slavenskih zastupnika sastajali se sa svojimi izbornici više puta zastupnici českoga naroda ili članovi mladočeskoga kluba na carevinskom vieću.

Od članova „Slavenske narodne kršćanske sveze", u kojoj se nalaze skoro svi hrvatski i slovenski zastupnici na carevinskom vieću, oglasio se je do sada svojim izbornikom — koliko nam je poznato — jedini zastupnik Dr. Ferjančić, I. podpredsjednik carevinskoga vieća.

On je naime dne 21. pr. mj. sakupio u Kranju svoje izbornike, da im položi račun o djelovanju na carevinskom vieću i da im raztumači odnošaj većine carevinskoga vieća napram vladi i obratno. Prije njega govorio je zastupnik na kranjskom saboru Ivan Šubic, koji je izviestio svoje izbornike o djelovanju zemaljskoga sabora u Ljubljani.

Nas zanima osobito izvještaj državnoga zastupnika Dr. Ferjančića, koji je govorio o političkom položaju u našoj poli monarhije i koj se je dotaknuo i našeg nesnosnog stanja u Primorju.

Prije svega obrazložio je zast. Ferjančić, kako je njemačka obstrukcija u carevinskom vieću zapriečila svaki parlamentarni rad, odsudiv većinu toga vieća, da nemoćna gleda i sluša divljačke izgrede pobiesnilih njemačkih viknača, koji bi htjeli, da se većina pokori manjini. Zahtjevi njemačkih obstrukcijonista nesamo što su nepravedni, već su dapače upravo obiestni. Od 8 milijuna Niemaca, koji šalju svoje zastupnike na državni sabor, opozicijonalci zastupaju jedva 4—5 milijuna Niemaca, jer su svi ostali Niemci zastupani po takozvanih konservativnih ili katoličkih zastupnicih. Ali uz prkos tomu, htjeli bi ti opozicijonalci, da svemu ostalomu pučanstvu Austrije od 19 do 20 milijuna duša nametnu svoju volju.

Za članove „Slavenske narodno-kršćanske sveze" — napose za Slovence jest taj položaj po mnienju g. govornika vrlo težak, dapače kritičan. U carevinskom vieću nemogu do rieči, a u nekojih zemaljskih saborih oduzeta im je rieč.

Središnja vlada bez carevinskoga vieća radi po svojoj volji, a Slovenci su bez nadzora svojih zastupnika predani na milost i nemilost svojim protivnikom i neprijaznom njim činovničtvu. Uzprkos tomu nepovoljnomu položaju Slovenaca želimo mi — reče govornik — da bude carevinsko vieće čim prije sazvano, jer težki odnošaji u zemljah, u kojih stanuju Slovenci, traže djela. Slovencem bo nije bilo gore ni pod protivničkom vladom i većinom.

Obzirom na djelovanje sabora u Primorju, reče dr. Ferjančić, da su tršćanski i istarski sabor morali slovenski zastupnici zapustiti, jer su uviek u pogibelji lebdili i jer im se je branila poraba njihovog jezika. U Gorici pašuje talijanska manjina nad slovenskom većinom.

Na obalah jadranskoga mora nisu u pogibelji samo interesi naši, nego dapače i interesi, države.

U Koruškoj je Slovenac rob na svojem tlu a u Stajerskoj nisu mogli slovenski zastupnici izposlovati niti jednu jedinu slovensku gradjansku školu u dolnjoj Stajerskoj.

Nakon što je ocrtao nesnosno stanje u hrvatsko-slovenskih zemljah pod sada vladajućim sustavom, pita govornik; da li i kakovu imadu silu središnja vlada i većina carevinskoga vieća, da to stanje promjene ili barem ublaže? Glede većine reče govornik, da bi ujezin odlučan zahtjev mogao vladu spraviti sa ravnodušja i bez brige za naše stanje, a obzirom na vladu reče, da je stalan, da ima ona stotinu sredstava, kojimi bi mogla promjeniti spomenuto stanje.

G. zastupnik Ferjančić orisao je doduše preblago nezdrave i nesnosne odnošaje Hrvata i Slovenaca na našem jugu, ali je i sam priznao, da se ovako dalje nemože i nesmije ići. On je nadalje priznao, da bi većina državnoga sabora mogla vladu prisiliti, da se makne, da već jednom nješto učini i za one narode, koje ta većina zastupa, i koji se bore za svoj narodni obstanak. Ovo priznanje I. podpredsjednika carevinskoga vieća i odličnoga člana većine toga vieća nemože ni vlada ni većina omalovažiti ili prezrieti.

Nu kolikogod nas je moglo zadovoljiti vierno crtanje tužnoga stanja Hrvata i Slovenaca u ovoj poli monarhije, kolikogod smo zahvalni g. zastupniku, što je otvoreno priznao, da pada na vladu i na većinu krivnja, što Hrvati i Slovenci na jugu izpod nesnosnog stanja izdišu, to ipak nemožemo prihvatiti njegov savjet ili predlog, da naime zastupnici Hrvata i Slovenaca i nadalje u većini uztraju.

G. zastupnik priznaje, da Hrvati i Slovenci dulje nemogu ovoga stanja podnašati i on priznaje, da bi koli većina toli vlada tomu stanju doskočiti mogle, ali toga ipak nečini ni jedna ni druga; on znade, da smo osobito mi u Primorju i braća Slovenci u Koruškoj u najvećoj pogibelji, da u nejednakoj borbi proti lukavomu, mogućnomu i nasilnomu protivniku za uviek podlegnemo; on kaže izričnu, da nije bilo Slovencem gore niti pod protivničkimi vladami i većinami — pa unatoč tomu nebi mogao odobriti, da naši zastupnici zapuste većinu ili drugimi rieči — on preporuča, da naši zastupnici ostanu i nadalje u toj i takovoj većini te da podupiru i unapried tu i takovu vladu.

Priznajemo rado, da se nerazumijemo u tajne visoke politike, ali toliko znamo i mi, da je svaki luda, koji pruža dragovoljno protivniku ledja i ljeskovaču.

DOPISI.

Iz Istre, koncem kolovoza. (Maestri politicanti.) — Već je više godina, da poznato crčkalo iz Liburnije bljuje po talijanskih zakutnih listovih proti našem čestitom učiteljstvu, a to ne možda stoga, jer nevrši svoje dužnosti, nego jer nije još zatajilo svoga naroda. Dakako, da školske oblasti ne smatraju shodnim, uzeti svoje podredjeno učiteljstvo u obranu, već puštaju slobodne ruke svim i svakomu, komu se samo hoće, da ga pred svietom ruži i crni. Naše školske oblasti istom tada pokažu enerzije i odvažnosti, kada nadju sgodu, da budi za kakvu tricu postupaju disciplinarno proti našem učiteljstvu. Mi smo u svoje vrieme o tom već više puta pisali. Prisiljeni, svraćamo se opet, ako i nerado, na ovaj predmet. Tomu daje nam povoda dopis iz Voloskoga, tiskan u br. 913. lista „L' Istria" pod gornjim naslovom. Da se istom sada svraćamo na ovaj dopis, uzrok je taj, što smo želili, prije nego koju rečemo, podučiti se dobro o samoj stvari.

Povod lovranskomu, da rečemo, voloskomu piskaru da opet napada na naše učitelje, dao je ovogodišnji „Izvještaj pučkih škola" občine Kastav. Molimo, tko ima pri ruci taj izvještaj, da nas sliedi, pak će viditi, koliko ima uzroka talijanski dopisnik navaljivati u ovoj stvari na naše vriedno učiteljstvo. Napomenut ćemo ovdje one stranice, koje i on spominje u svojem traljavom dopisu. Nego, da već sada rečemo, taj dopis nema u sebi ništa stvarna ni temeljita, ni dokaza, niti pohijanja, već onakav je, kakvi su svi njegovi dopisi — denuncijacija vriedna samo podle duše.

Na strani 41. rečenoga izvještaja preveo je točno opazku, u kojoj se veli o posjetu lovranskoga nadučitelja, gospodina Grosmanna, u zametskoj školi.

Da sbilja čini Grosmanov posjet u školi na djecu i učitelja čudan utisak, to smo čuli sa više strana, te smo u svoje vrieme o tomu i pisali.

Zar ne čini Grosman svojim posjetom čudan utisak, kad ulazi u školu, bez da prije pokuca na vrata, niti dotičnoga učitelja pozdravi pri dolazku i odlazku? Dapače sa učiteljem ne prozbori ni rieči, a sa djecom u hrvatskoj školi razgovara — talijanski. Tužan učitelj jedva velikom mukom nauči seljačko diete, da mora pokucati prije nego udje u sobu, da mora dotične stanare liepo pozdraviti, da se mora sa svakim uljudno i ljubezno ponašati, a kad tamo juntin delegat radi bas protivno. Ako nije to demoralizovanje školske djece i omalovažavanje učiteljstva, onda mi neznamo, kako bi to okrstili. Mi pozivamo ovom prilikom školske oblasti, da Grosmana poduče, kako se ima ponašat kod školskih posjeta. Nego od školskih oblasti u Voloskom kotaru nemamo se čemu nadati. Tamo su tako traljavi odnošaji, da je lovranski nadučitelj čak nadzornik c. kr. kotarskom školskom nadzorniku u Voloskom, — a ovaj nema srca, da mu zube pokaže.

Napried ulovio se dopisnik „L' Istrie" pisca „Crtica iz kastavske poviesti" tiskanih u istom izvještaju. U oči pada mu str. 72., gdje se sasma stvarno opisuje najnovije bune i smutnje u Kastavščini. Mi nemislimo ovdje braniti gosp. pisca rečenih crtica. Braniteljmu je sav dobromisleći puk kastavski, koji se još sasma liepo sieća zadnjih buna i smutnja, pak znade vrlo dobro, od kuda se nietilo i danas se nieti proti vidjenijim kastavskim rodoljubom.

Piskaralo spominje i str. 73. Upalo mu u oči, što je Kastavščina uviek bila jedna nerazdieljiva, pak da se tako lahko nemože razdieliti, kako bi radi njegovi gončini. Pak i sama c. kr. vlada izrekla se u zadnjem zasjedanju istarskoga sabora proti djelitbi kastavske občine. Dakle gosp. pisac nije još valjda zaslužio da se ga vješa.

Dopisnika talijanske jaslarice ubo je tra u petu kad je čitao str. 85. rečenog izvještaja. Velika li prekršaja po jednoga pučkoga učitelja, kad uči puk, medju kojim živi, kojoj li narodnosti pripada! To mora svaki učitelj, po našemu mnienju, učiti već i školsku mladež. Kad bi bio gosp. pisac rekao, da su Kastavci

po narodnosti Slaveni, domaćini, lirici, pa makar i kranjski Talijani, onda bio bi zadovoljio debelokožnog dopisnika talijanske lažitorbe.

Konačno spomin je taj delija str. 87. On, pedagog! Mi, koji smo laici u toj struci, znademo ipak, da učenje povjesti u pučkoj školi ima osim drugih svrha i to, da se sgodnimi primjeri djecu uputi, kako dobri čini proizvadjaju dobre posljedice, a zle nevaljale, pak da se djeca u kasnijem životu čuvaju zlih djela, a dobrih se prihvate. Al da, gosp. pisac ogriešio se težko, kad je pozvao suobćinare na koncu svojih crtica, da se ugledaju u dobre vlastitosti svojih djedova i pradjedova.

Mislit će koji, da su školske oblasti voloskoga kotara uzele u zaštitu napadnute učitelje, dale po prstih dopisniku porečke babe. A jok! — Dopisnik na koncu pozivlje baš ove školske oblasti, da učine svoju proti dotičnim učiteljem, pak pošto su ti učitelji Hrvati, mi nedvojimo nit najmanje, da će se sbilja one pobrinuti kakvom disciplinarnom istragom, samo da zadovolje „talijanskoga konzula“.*

Lovran, početkom septembra. (Čudan postupak učitelja Grossmanna.) Visokom c. kr. zemaljskom školskom vieću u Trsta bje odposlana sliedeća prilužba, podpisana od nekolicine lovranskih gradjana. Evo je:

Dne 18. decembra 1898. bila je u Lovranu svečano odkrivena spomen-ploča petdesetgodišnjice vladanja Njegovog cesarskog i kraljevskog apoštolskog Veličanstva Franu Josipa I.

Toj svečanosti prisustvovao je c. kr. kotarski glavar g. A. Fabiani, občinsko zastupstvo u Lovranu sa načelnikom na čelu, školska djeca talijanske pučke škole s ravnajućim učiteljem u Lovranu g. Vitinom Grossmann, koja su pjevala cesarsku himnu na talijanskom jeziku, i dosti lovranskog puka. Nije pak prisustvovala istoj svečanosti hrvatska pučka škola obstojeća u Lovranu, nili se je cesarska himna pjevala na hrvatskom jeziku, jer se učitelja iste škole nije o svečanosti nili obaviestilo a nekmoli na istu pozvalo. Time bijaše težko povriedjeno čustvo odanosti podpisanih, njihove djece i učitelja prama Njegovom Veličanstvu. Učitelj hrvatske pučke škole u Lovranu, doznavši medjutim u zadnjem trenutku za svečanost, pristupio je istoj te se je kod same svečanosti prituži nazočnom c. kr. kotarskomu glavaru kao predsjedniku kotarskoga školskog vieća radi postupka občinskog glavarstva, odnosno mjestnoga školskog vieća. Također prisutni občinski načelnik očitovao je na to, da je hrvatska pučka škola bila prezrena samo uslied krivnje ravnajućeg učitelja Guglielma Grossmann, a g. kotarski glavar izjavio je na to, da će stvar razvidjeti i odrediti shodno. Medjutim do danas nije se u toj stvari ništa razvidilo niti učinilo, premda se je ista kod c. kr. školskog vieća pred četiri mjeseca sa strane podpisanih pospješila.

Obzirom na to, što je gori navedenim postupkom g. Guglielma Grossmann bilo težko povriedjeno naše i naše djece rodoljubno čustvo,

obzirom na to, što ne možemo dopustiti, da nam svatko po volji gazi najsvetija čustva,

obzirom na to, što je c. kr. kotarski glavar obećao javno, da će stvar razviditi i odrediti shodno,

obzirom na to, što do danas u tom pogledu ništa poduzeto nije, te konačno

obzirom na to, da za javno nanešenu nam uvredu imademo pravo zahtjevati i javnu zadovoljštinu,

podpisani časte se upraviti na to visoko c. kr. zemaljsko školsko vieće upit: je li visokoisto kani poduzeti proti gosp. Guglielmo Grossmann kakove mjere radi gori navedene povrede? (Sliede podpisi).

Boljun, 4. septembra. (Častkomu čast!) Minuli su izbori dokazali, koja je porezna občina oči otvorila i koja je još mrežom zaogrnuta. Eto u kratko nekoliko podrobnosti iz pojedinih por. občina.

Brest. Brešćani su pokazali i ovaj put, da su pravi junaci; oni su većim dielom trgovci — idu i izvan Istre, pa su dobro oči otvorili. Čvrsti su kao stiene, koje njihovo selo okružuju. Pod vodstvom svog zastupnika M. Romca glasovali su svi za našu stranku; nema Brešćana, koj bi se dao podkupiti. Živili!

Vranja-Učka. Izuzev 8 Vranjčana, opoštenili se svi ostali. Najviše rovali Talijani u toj občini, ali su kršni Učkari i Vranjčani pokazali, da u njima pošteno srce bije — pokazali su, da njima nijedna bura ljuljati ne može — pokazali su, da ljube svoju starinu — svoj materinski jezik. Otvorili su izbornu bitku i pobjedu odnieli. „Na zdar“! njima i njihovom veleč. g. župniku.

Boljun. Grad Boljun i Ravnobrčani su Talijani, koji hrvatski zbore. Boljunsko polje bilo složno kako obično — hvala mladim rodoljubom Šimetić - Pataj - Tončinić itd., koji se tako krasno ponesli. Boljunsko polje treba da bude i u buduće kao predstraža svemu izbornom gibanju u našoj občini.

Sušnjevica. Kako je bilo predvidjeti, glasovala je većina za protivnu stranku, osobito prvi dan; išli su na liepak glasovitog „legulea“, koji pozna sve zakone i „palaglafe“! U drugom tielu glasovali s nami.

Letaj (župa Sušnjevica). I ovdje nije bilo kukolja — sve sama pšenica; glas svog župana slušali su svi do jednoga. Živili Letajci.

Posert. I Posert opoštenio se ovaj put uz sav pritisak sa protivne strane. Dva su glasovala za Talijane, a ostali s nami.

Gradin. Ovdi nisu Talijani imali niti jednog glasa. Izmedju 33 glasova dobili smo jih 26. Tako valja — živili — čak iz Tinjana došao jedan glasovati.

Paz. Pažani ponieli se najkukavnije; ostali su bez zastupnika; neka to zahvale svomu „generalu“ i staroj „Betti“. Pažani, zar ste vi tudji robovi? Pokažite, da niste; pokažite, da ste slobodni ljudi! Žalimo vas.

Borut. Boručani su čvrsti — nepodmitljivi — naši svi, ali ipak ovog puta nisu se baš najbolje zauzeli za izbore. Prvi i drugi dan malo jih je došlo na glasovanje, a u prvom tielu nešto se razciepili radi mjestnih pitanja. Pažani su sve sile uporabili da Boručane na svoju stran predobe, ali zaman. Znadu Boručani što je „dobar glas“. Živili!

Politički pregled.

U Puli, dne 6. septembra 1899.

Austro-Ugarska. Njeg. Veličanstvo car i kralj Franjo Josip I. vratio se dne 3. t. mj. sa velikih vojničkih vježba u Českoj u Beč. Cara i kralja pratio je prestolonasliednik nadvojvoda Fran Ferdinand. Prigodom tih vježba priredili su Niemci u nekojih gradovih Češke nadvojvodi Franu Ferdinadu protuaustrijske a velikonjemačke demonstracije.

Prije odlazka iz Išla primio je car i kralj u audienciju poznatoga vodju njemačkog liberalnog veleposjeda baruna Chlumeckoga, člana gospodske kuće i bivšega ministra. Tomu putovanju toga austrijskoga državnika pripisuje se s raznih stranah veljko političko znamenovanje. Njemački listovi pišu, da je Chlumeckomu povjerena težka zadaća, da ozdravi nezdrave političke odnošaje u Austriji. On bi naime imao pronaći sredstvo, kojim bi se poravnao narodnostni spor u ovoj poli monarhije. Niemci se vesele unapried tomu, što je povjerena tako važna zadaća njihovomu pristaši. Dvojimo u ostalom, da li će njemu poći za rukom, da mirnim i redovitim putem razrieši odviše zauzlani politički čvor u Austriji. Po nekojih glasovih stavio je Chlumecky zahtjev, da se opozovu jezikovne naredbe za Češku, pak da se izdade jezikovni zakon na temelju § 14. Česi se opiru unapried koli opozivu naredaba toli jezikovnom zakonu. Po dugom izvoru preuzeo je barun Chlumecky ulogu, da nagovori Niemce obstrukcioniste, da ne čine vladi neprilika kod budućeg izbora za delegacije u parlamentu. Ovo su dakako sve sama nagovieštanja, nu toliko je stalno, da ne radi o nekakvoj promjeni u sadašnjem stanju austrijske nutarnje politike. Radi toga moraju naši državni zastupnici biti vrlo oprezni, jer bi moglo doći u Beču do preokreta bez njih, a na štetu našega naroda.

Crna Gora. Crnogorski kneževski par sa kneževićem Mirkom dočekani su u Carigradu vrlo svečano. Knezu na čast, a u prisutnosti sultana bio bio je u Carigradu veliki vojnički mimohod. Kneževiću Mirku darovao je sultan krasna i plemenita konja, a knezu i kneginji visoke turske redove. Osim toga bijahu odlikovani turskimi redovi i svi članovi kneževe pratnje.

Srbija. U Biogradu zavlače sve to više sa razpravom proti tobožnjim urotnikom proti razkralju Milanu. Pred pučki sud, da će biti postavljeno 29 osoba. Knežević, koji je streljao na razkralja da će biti oblužen radi pokušaja umorstva na osobi pobočnika razkralju Milana.

Francezka. U Francezkoj nalaze se još uviek duhovi u neprestanoj trzavici radi razprave proti glasovitom izdjici Dreyfusu. Židovski listovi napinju sve sile, da dokažu svietu kako je njihov ljubimac nevin. Pošto su pako danas židovi svemogući, moglo bi se dogoditi, da bude Dreyfus od vojničkoga suda u Rennes-u od obtužbe radi izdajstva svoje domovine riešen i na slobodu pušten.

Franina i Jurina.

Jur. Ča još nisu došli „ščaveti“ iz librarije.
Fr. Ana jušto! Ma ti Jurino vero misliš, da ih je pre Blaž posla u librariju da ih vežu?
Jur. Zvan žefov mi je reka tako.
Fr. Ni ne; on ih je posla dekanu u Vodnjan i reka marčanskim zvonarom, da će u „ščavete“ papar zavijati.
Jur. Dunke „no se prega più in arabo“?
Fr. A ne zašto i Grgo je od puniona, da ih nećemo nikad više imati.
Jur. A ča su ih oni kupili?
Fr. Nisu, ma sve jeno delaju ča će.

* * *

Fr. Naši krajeli su se veselili, da nam nete dica nać stana u Pazinu, ako da jih pošaljemo u hrvatski jinazij.
Jur. Mani se čini, da te prvo nego njihova.
Fr. Iz Poreča je priša jedan gospodin iskat stan, da će si dat sina u talijanski jinazij, pak mu se lipa dogodila, pitali su ga 40 fl. na misec.
Jur. Pak ča im je reka.
Fr. Ostal je blid kako kipa i valje je pobrisal nazada od kuda je došal.
Jur. Tako neće više u Pazin.
Fr. Ja mislim da ne.

* * *

Fr. Čujem, da se porečka „baba“ jedi radi hrvatskega jinazija va Pazine.
Jur. Ča bi se jadila ter te imet i oni talijanski jinazij.
Fr. Ja, ma da će njihovega plaćat provincija.
Jur. Te ga plaćat najvise žulji našega kmeta.
Fr. Z njegovemi žulji te se hranit njegovi neprijatelji.
Jur. Tako je brate tako, ter sami Talijani govore: paga škarpa groša.

Domaće i razne viesti.

Imenovanja: G. Fridrich Schnitzer, privremeni učitelj na Jelisavinoj gimnaziji u Beču, imenovan je pravim učiteljem na državnoj gimnaziji u Puli. — Nadzornikom pučkih škola slovenskih u kotaru Goričkom imenovan je glavni učitelj na učiteljišću i kotarski školski nadzornik u Kopru g. Fran Einžger. Njegovim nasljednikom u nadziranju slovensko-hrvatskih škola u koparskom kotaru imao bi postati g. Dominko, učitelj na vježbaonici u Kopru.

Novi ravnatelj hrvatske gimnazije u Pazinu. Kao što smo u zadnjem broju javili, imenovan je ravnateljem drž. gimnazije sa naukovnim jezikom hrvatskim u Pazinu g. Frane Matejčić, profesor na državnoj talijanskoj gimnaziji u Kopru. G. Matejčić rodio se u Pazinu okolo god. 1849—50. U rodnom gradu izučio je normalku i nižu njemačku gimnaziju, na kojoj su tada poučavali tamošnji oo. franjevci. Višu gimnaziju svršio je u Trstu, odakle je pošao na sveučilište u Gradac (ako se ne varamo) i tuj slušao klasičnu filologiju te položio izpite za cielu gimnaziju. Služio je neko doba kao profesor u Pazinu na tadašnjoj državnoj njemačkoj gimnaziji, odakle bijaše premješten u Kopar radi spletaka talijanskih i nekojih njegovih drugova.

U Kopru na talijanskoj gimnaziji službovao je dugi niz godina na opće zadovoljstvo predpostavljenih mu i njegovih djaka.

Premda je po rodu i čuvstvu Hrvat, čega nije nikada pred nikim zatajio, štovali ga i cienili koli njegovi drugovi toli njegovi djaci — jedni i drugi skoro isključivo Talijani. Učen, ozbiljan, triezan i umjeren imponirao je prijatelju i protivniku i svojim znanjem i svojim ponašanjem. Na gimnaziji u Kopru predavao je osim starih klasičnih jezika, također hrvatski jezik onim Hrvatom i Slovencem koji su polazili tu gimnaziju.

U hrvatskoj čitaonici u Kopru bijaše članom od njezina postanka, a tamošnjoj našoj posujilnici jest upravo on i danas duša.

Marljiv i radin kao crv svršio je točno dužnosti učitelja u školi, a rodoljuba izvan škole. Narodna družtva u Kopru ćutiti će težki udarac odlazkom g. Matejčića od tamo, ali hrvatska gimnazija u Pazinu nije mogla dobiti boljega ni vrstnijega ravnatelja nego li je g. profesor Matejčić.

Mi čestitamo srdačno novomu g. ravnatelju na zasluženom imenovanju i odlikovanju, nu još većma čestitamo hrvatskomu narodu Istre, koji može mirne duše izručiti svoju mladež u vrstne i poštene ruke g. ravnatelja Frana Matejčića.

Novi gvardijan franjevačkog samostana u Pazinu. O. Kalist Medić, član franjevačkog samostana u Gorici (Kastanjevica), imenovan je gvardijanom franjevačkog samostana u Pazinu.

Zamjenili učiteljska mjesta. U službenom glasilu zemaljskoga odbora za Istru čitamo, da je taj odbor pristao na to, da zamjene privremeno na jednu godinu svoja mjesta ravnajući učitelj u Kastvu i u Vrbniku t. j. g. Niko Butković i g. Albert Brozović. Prvi ide naime iz Kastva u Vrbnik, a drugi iz Vrbnika u Kastav.

Sin čudaka. U Kopru preminuo je prošloga čedna nakon kratke bolesti markiz Nikola Gravisi-Barbabianca, posjednik i do skrajnosti zagriženi Talijan. Tu zagriženost baštinio je od svoga pok. otca, po imenu Gianandrea Gravisi, koji nije od godine 1848. pak sve do svoje smrti nikada izašao iz svoje kuće, jer se bio tako zavjetovao, da neće naime, da ga grije austrijsko sunce. Čekao je naime, da će ga ogrijati talijansko sunce „da će naime Italija osloboditi istarske Talijane“ — patnike izpod austrijskog jarma“, ali sirota toga nije dočekao.

Talijanski listovi našega Primorja izjaviše povodom smrti markiza Nikole Gravisi, da je nasliedino sva liepa svojstva svoga otca pa čak i njegovo rodoljublje, čemu rado vjerujemo ali, se nije ipak bojao austrijskog sunca.

Iz tužne Istre. Ljubljanski „Slovenec“ u svojem broju od dne 27. t. mj. donosi veoma krasan članak pod gornjim naslovom o žalostnom stanju Hrvata i Slovenaca Istre. U članku opisan je vierno gospodarski nazadak našega naroda zbog protivnosti Talijana i njihovih zaštitnika. Političko stanje našega naroda opisano je još crnijom bojom. Primjeri dokazuje pisac, kako uživa talijanska manjina u pokrajini sve povlastice i pogodnosti od c. kr. vlade u Trstu.

Kamo ide novac opredieljen za siromahe Kopra? Pod tim naslovom piše tršćanskoj „Edinosti“ iz Kopra koliko sliedi: Neka žena je došla k nekomu trgovcu, gdje je tražila svileni rubac. Trgovac je tražio za rubac 3 for., na što mu je žena ponudila 3 krune. Trgovac se na to razsrdio i prišio ženi — zaušnicu. Žena je trgovca tužila na sudu, gdje je ovaj platio 5 for. globe za siromahe. Nakon nekoliko dana pritužio se je trgovac prvomu gradjaninu Kopra, da je morao platiti za zaušnicu 5 for. globe, na što ga je prvi gradjanin umirio, rekavši mu: „Neka

---

Doznajemo naknadno, da su školske oblasti u Voloskom jur naoštrile svoje pero u ovoj stvari. Bude li od potrebe, svratit ćemo se opet na ovaj predmet, neka sviet vidi, kako se u ovom nesretnom kotaru postupa sa našim učiteljstvom.
O. U.

Vam toga nebude žao, tá ona petača biti će za Lega nazionale". Jesi li to čula veleslavna pravico? U Kopru je siromaha dosta, ali novac ide za „Lega nazionale"! Novac, koji bi morao biti za siromahe! I to također nevaspje nekamo?!

Pas u crkvi višnjanskoj. Mansionarov pas „Nemo" reg bi da se iz prkosa vodi u crkvu, dok traje služba božja. Držimo, da bi takav skandal imao jednom prestati, jer se gadi vidjeti psa po crkvi za vrieme službe božje.

Ne godi mu hrvatska rieč. U nedjelju se pripoviedala u višnjanskoj crkvi rieč božja na hrvatskom jeziku, kako je to bilo od pamtivjeka. Novi obć. računar, netom je čuo prve rieči, izašao naglo iz crkve. Bez komenata!

Istarsko pismo zaplienjeno u Zadru. Čestiti naš drug zadarski „Narodni List" priobćioje u broju 67. od dne 23. pr. mj. jedno pismo iz Istre, kojemu slavna cenzura u Zadru nije dozvolila, da ugleda svietlo božje zdravo i čitavo.

U tom pismu crta dopisnik točno i vierno postupanje istarskih Talijana i njihovih patrona proti Hrvatom u saboru, na občinah i u uredih. Od prve do zadnje rieči nema niti jedne neistinite ili pretjerane, pa ipak nedobiše u Zadru pašaporta. G. cenzor u Zadru neka se nevara, da je možda učinio kakvu uslugu istarskoj iredenti, što je okrnio spomenuti dopis na dvih mjestih, jer se ona neobazire na takove malenkosti. Naškodio je možda dobroj stvari ali nespašeni neće mu za to stalno reći ni: hvala!

Višnjanska glazba svirala je u prošlu nedjelju po svomu običaju kao svaki put iste one izazivne i iredentističke talijanske pjesme, zaboravljajuć, da smo na austrijskom teritoriju, a ne na zemlji anarhista. Kažu nam, da se je tu nalazio nametnuti občinski upravitelj pa i nekoji oružnici. I te su se arije morale ponoviti, da se više lojalnosti pokaže naprama svojoj državi. Bože moj, talijanecim je dandanas sve dopušćeno! I glasoviti je „Nemo" bio tu, pa kad bi koji zavikao „bis", on bi također zalajao da opetuju. Ovaj će u poročkoj babi pak pohvalit se, kako su ga poslušali. Netreba ni govoriti, da su se i veladine laštile, premda bijaše nešto tamno, a „Mostrapuppole" je iz daleka pljeskao; uljeravajuć nas, da je promienio i kabanicu te postao influente persona nel partito italiano. Eviva patria!

Pišu nam iz Sluma da je istina, da novoimenovani ravnatelj dubrovačke gimnazije potiče iz Sluma buzetskoga, jer mu se otac tamo rodio. Novi dokaz. da nismo barbari.

Iz Nerezina pišu nam 30. pr. mj. U nedjelju dne 27. t. mj. umro je ovdješnji okorjeli odmetnik svoga naroda Ivan Zuclich (čitaj Zuklić.) Da ostane dosljedan svojim zabludama, ostavio je u oporuci „da ga sprovedu do zadnjeg počivališta latinskom molitvom, inače bez popa". Ali ipak pred smrt pustio je da o. Bonaventura podajuć mu svetotajstva umirajućih, moli kao običajno po hrvatskom obredu. Nitko nije od ukućana tomu prigovorio, već bili zadovoljni i bolestnik i njegovi.

Za pogreb zamoli sin mu o. Bonaventuru, da ga sprovede latinski, na što ovaj nije mogao da pristane. Brzojaviše na ordinarijat, da dopusti sprovod u latinskom jeziku, i dobiše putem dekana dozvolu, ali pod uvjetom, da sprovod bude tih. Sin pokojnoga nehtjede nato da pristane.

Dne 29. o. mj., dan sprovoda, sakupilo se mnoštvo naroda, da vidi pogreb, svi očekuju popa, ali popa nema. Dolazi načelnik Salata, učitelj i dr. iz Osora. Pozdravše se sa Šulom, liečnikom i članovima „Unione" i sprovod krenu put grobišta bez popa, udova pokojnikova stane naricati, mislite talijanski? ne, nego po domaću: „oj Jive moj, a dobro moje srce, milo i drago". Sinovi za njom: „a čaćo moj"; unuci: „a nono moj"! Taj hrvatski naricaj, kog srce njegovih zatomiti nije moglo, pratilo ga mjesto hrvatske molitve, koju je odnemario. Htjedoše ući u franjevački samostan s liesom, ali im zatvoriše vrata, jer u crkvu smije samo kršćanski sprovod, a ne poganski. Odnesoše ga ravno na groblje i zakopaše ga. Tako je kriv talijanski fanatizam, da kršćana zakopaše kao . . . . . Rapočani.

Iz Žminja nam pišu: Dne 26. pr. m. na 7 i pol sata u večer navjesti kobni glas velikog zvona župne crkve vatru. pozivljajuć stanovnike na pomoć proti divljem i biesnom elementu, koji je strielomičnom brzinom jednu kuću uhvatio i do malo vremena i u pepeo preobratio. Narod priskoči odmah na pomoć, da otme stranom gostu barem nekoliko pokućtva, al i ovo postade većinom žrtvom vatre. Onom velikom brzinom, što se pokućtvo na ulicu bacalo, zaboravilo se je na jednu sliku presv. srca Isusova, koja je bila na zidu pokraj kreveta. Slika ova nebijaše ni u okviru ni u staklu, već jednostavno od prostog papira na zidu pribijena. Gle čudo! Plamen lizao sliku sa svjuh strana, al slika ostane neozledjena i posvema sačuvana, dočim se sve drugo okolo nje u pepeo pretvorilo. I Na ulici pred kućom, koja bijaše u vatri čule se ove rieči: „Evo ona slika na zidu nije još izgorela, to je zbilja čudo božje". Nevjerujuć ovim riečima htio se svaki o istini osvjedočiti i viditi sliku. Očevidac tog čuda božjeg bijaše i pisac ovih redaka.

Iz Lovrana nam pišu 5. tek. mj. Talijanskim šludentom u Lovranu vidi se, da su se u Kopru nečemu naučili. Zabranilo im se je pjevati, ali da, mare oni zato. Još dokle su pjevali, čuli smo jednoga od njih vikati: viva la bandiera italiana, a drugi je javno rekao, da ne može dočekati časa, kada će Lovran doći pod Italiju. Treći od njih, nosi na prsima talijansku zviezdu, kojoj sa strane su dva S. Na morskih stienah u blizini porta, a izpod nečijeg imanja, naslikana na bielog kruglji — talijanska zviezda a povrh kruglje savojski križ. Na rodjendan Njeg. Veličanstva jedan je izvjesio zastavu sa crvenom, bielom i zelenom bojom, a to je učinio onaj gospodin, komu su djaci u viti pjevali. Po Lovranu su govorili, da je ono talijanska bandiera. Ili je gospodin možda Ungarez?

A vi mladi delije, koji odgovarate na imena: Francesco Slama, Nicolò Pegan, Giacomo Battestin, Vincenzo Giacich — Mario i Guglielmo Grossmann, Valcich Alcide i Giachich Ervino, budite malo mirniji i obzirniji, da nam ne dozlogrdi.

U prigodi neka se čuje i ova: Pred nekoliko mjeseci je dobro poznati dopisnik javio u stanovitih novinah, da se po Lovranu šire knjige, koje vriedjaju Talijane. Znate li, koje su te knjige? To je Spomen-spis † kraljice Jelisave. Dopisnikovim prijateljem na ugodnu uspomenu.

Hrvatske predstave u Puli. Kazališna družba pod upravom g. M. Stojkovića, koja je već dala vrlim uspjehom nekoliko predstava u „Zorin-domu". u Opatiji, prispjela je jučer u Pulu te će dati nekoliko predstava u dvorani „Čitaonice" za njezine članove i pozvanike. Prva predstava biti će već sutra večer u 8 sati. Predstavljati će se obljubljena igra „Graničari". Da može pristupiti k predstavi i siromašnije hrvatsko občinstvo, koje želi čuti hrvatsku rieč sa pozornice, ulazne ciene su jako nizke te se mogu razabrati iz posebnih oglasa, koji će biti priljepljeni po uglovima.

Nadati se je, da će doći predstavam i oni krugovi izvan Pule, kojim je to moguće. Preporučamo rodoljubom što ogromniji posjet.

Družtvene viesti.

Podpora Djačkomu pripomoćnomu družtvu u Pazinu. Javili smo nedavno, da se je ustrojilo u Pazinu novo družtvo pod gornjim imenom, kojemu će biti svrha, da se brine za naše mladiće, koji budu polazili hrvatsku gimnaziju u Pazinu. Odbor toga družtva skrbiti će, da dobiju vriedni naši mladići siromasi hranu badava ili uz nizku cienu; brinuti će se, da nadje djakom zdrave i jeftine stanove, u obće ići našim djakom i njihovim roditeljem i skrbnikom u svemu na ruku, da njihova djeca duševno i tjelesno netrpe. Radi toga sveta je dužnost svju nas, ponajprije Istrana, da tomu blagotvornomu družtvu na pomoć priskočimo, da ga podupremo svimi silami a da uzmogne vršiti svoju težku i plemenitu zadaću.

Pošto smo pako svi većinom siromasi, dužnost je naše braće Hrvata i Slovenaca i izvan Istre, da nam priteku u pomoć. Hrvatsku gimnaziju u Pazinu polaziti će većinom naša sirotinja, koja će trebati i hrane i odiela i knjige itd.

Naši narodni protivnici i za nevolju susjedi ustrojili su za talijansku gimnaziju u Pazinu silu božju štipendija i podpora iz zemaljske blagajne. U tu blagajnu ulaze i težki žuljevi Hrvata i Slovenaca nu štipendija i podpora hrvatska i slovenska dječica neće uživati.

Našim novcem i žuljevi odgajati će se na talijanskoj gimnaziji u Pazinu mladići, koji će danas sutra pomoći svojim starijim, da nas još više gaze i tlače. To je krvava nepravda, ovo je grieh vapijući za osvetom.

Nu mi se osvećivati nećemo van tim, da upregnemo sve sile oko uzgoja naše siromašne mladeži svojimi žuljevi i pomoćju naše mnogobrojne braće izvan Istre.

Svatko, koji nam je pravi brat, koji čuti iskreno s nami, koji pojmi važnost hrvatske gimnazije u Pazinu i kojemu je do obstanka Hrvata i Slovenaca Istre — taj neka priskoči na pomoć plemenitomu i blagotvornomu družtvu „Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu".

(Molimo naše hrvatske i slovenske drugove, da sole priobćiti ovaj poziv. Op. uredn.)

„Hrvatska čitaonica u Pomeru obdržavala je dne 27. kolovoza svoju glavnu skupštinu. Nakon pozdrava družtvenoga predsjednika, g. Ivana Buića, bje skupština otvorena, te poslie razprave izabran sliedeći odbor; Blaž Vojak, predsjednik; Ivan Zuccon, podpredsjednik; Ante Mikovilović, tajnik; Ante Zuccon, blagajnik; Ivan Zudić, odbornik. Zamjeniki: Josip Vojak, Mate Zuccon, Ivan Hrvatin, Mijo i Bogomil Zuccon. Nadzornici: Ivan Buić i Martin Zuccon. Novi predsjednik zahvalio se skupštinarom na povjerenju, te obećao nastojati svimi silami, da se čitaonici osigura bolja budućnost. Nakon toga bje skupština uz uzklik: „Živio cesar i kralj Fran Josip I." zaključena.

„Delavsko podporno družtvo" u Trstu proslavilo je prošli mjesec godišnjicu blagoslovljenja zastave sa sv. misom i zabavom. Kod proslave bilo je prisutno do 3000 osoba. Tom prilikom bje uručena družtvenom predsjedniku, našemu glavnomu suradniku, g. prof. M. Mandiću, krasni skupocieni diplom, častnoga člana. Proslava uspjela u svakom pogledu krasno.

XI. Skupština „Zaveze slovenskih učiteljskih društev" obdržavati će se dne 10. i 11. t. mj. u Gorici.

Medju glavnijimi predmeti, koji će se na toj skupštini razpravljati, jest bez dvojbe sliedeći: „Materijalno stanje pučkoga učiteljstva u Gorički". Izviestiteljem toga pitanja biti će g. Andrija Vrtovec, učitelj u Tolminu. On će na koncu svoje razprave predložiti, skupštini sliedeće resolucije: a) učiteljstvu neka se pruži prigoda za višu naobrazbu; b) plaća trih zadnjih razreda državnih činovnika; c) premještenje učiteljišća iz Kopra u Trst ili Gorieu; d) „Zaveza slovenskih učiteljskih društev" neka moli ponovno za audienciju kod cara i kralja.

Književnost i novinstvo.

„Povjest kraljevine Češke". Napisao Vaclav Vladivoj Tomek. Preveo, životopisom pisca i uvodom popratio Ivan Nep. Jemeršić, župnik u Grubišnompolju u Hrvatskoj; Nakiada prevodioca. — Tisak Antuna Scholza u Zagrebu. — Ciena 2 for. — Pred nama leži krasno opremljena knjiga u vel. osmini sa XVIX+456 stranica prevedena po neutrudivom piscu i nakladniku veleč. g. Jemeršiću. Svaki iole naobražen Hrvat, kome slavenska uzajamnost nije deveta briga, morao bi si kupiti i pročitati povjest bratske nam kraljevine Češke. Ocjenu knjige prepuščamo strukovnjakom, a mi ju toplo preporučamo osobito pako radi toga, da se neumornomu g. piscu olakša nošenje ogromnog tiskarskog troška.

„Hrvatski narod". (Drugo izdanje poslije zapljene.) Knjiga za pouku hrvatskom seljaku i prijateljem našega naroda poklanja Ivan Nep. Jemeršić, župnik grubišnopoljski. Nakladom piščevom. Tisak Antuna Scholza u Zagrebu. Ta krasno opremljena knjiga obsiže u maloj 16° XX+544 strana i stoji for. 1·35 sa poštarinom. Sadržaje: Predgovor i pozdravnu pjesmu. I. Što je naród, povjest čovječanstva i razdiobu naroda, s obzirom na Slavene. II. Zemljopis Hrvatske, u kom su divno opisane naše zemlje, (osim par sitnih netačnosti glede Istre). III. Setnja kroz Hrvatsku: Pisac vodi čitatelja kroz sve hrv. pokrajine iznašajuć preda nj sve liepote domovine. IV. Poviest Hrvatska, a) od početka do izumrća narodne dinastije, b) od izumrća iste do provale Turaka, c) Borba s Turcima, d) Borba protiv Madjara. V. Osvrt na naobrazbu i život, na književnost, stariju i mladju, na umiećе i znanost. VI. Hrvatsko državno pravo. VII. Sadašnjost i budućnost, te svršuje s političkim strankama. Sve je pisano s velikom ljubavi za hrvatski narod, a liepim i lakim jezikom. Čitatelj će naći koristi i naslade u ovoj knjizi, te ju najtoplije preporučamo svim rodoljubom, kojima je na srcu napredak hrvatske misli medju našim pukom i upoznavanje hrvatske povjesti.

Primili smo dalje sliedeće knjige: **Jagić prama srbstvu i hrvatstvu.** Nap. prof. Jos. Pasarić — Ciena 30 nvč. Dobiva se u Dioničkoj knjižari u Zagrebu.

„Pobratim" jedini hrvatski list za odraslju mladež, izvršuje ne samo odgojnu, nego i patriotičnu zadaću, te zapada 3 for. na godinu. Uredničtvo u Zagrebu, Josipovac 19. Preporučamo ga.

Narodno gospodarstvo.

Loša berba u hrvatskom primorju. U Sušačkoj „H. Sl." čitamo, da je stanje tamošnjih vinograda tako žalostno, da čovjek nehotice sa žalošću svoj pogled od njih odvraća. Tamošnji vinogradari da neće tako rekuć ljetos ni trgati. Trsne bolesti da su sve redom uništile. Rečeni list poziv|je hrvatsku vladu, da pošalje u Primorje strukovnjaka, koji bi vinograde pogledao i koji bi vladi podnio izvješće o tužnom stanju vinograda, da pak ova učini shodne korake za obnovu uništenih vinograda.

Kako se mogu zli bikovi upitomiti? Zlih bikova mora se gospodar često na uštrb svoje kese i razploda dobre pasmine prije reda da rieši, jer je saobraćaj s njima opasan. Često je uzrokom zločudnosti bikova krivi postupak i draženje, pa zato valja paziti na to, da se kanimo svega, što ih može zlimi da učini.

Prije svega dvoritelji bikova nesmiju nikada da bika draže, niti smiju dopustiti, da druge koje osobe to čine. I ako treba kazniti bika, valja biti na oprezu. Prijazno, ali uz to ozbiljno postupanje najviše se preporuča glede bikova. Izkustvo je pokazalo, da bikovi postanu dobroćudni, ako ih od mladosti naučimo, da se vode na lancu. Dvorište bika ima se trsiti, da se životinja priuči na njegovu osobu, a to će postići, ako mu često daje hranu, koju najvoli, slanih narezaka, kruha itd. Kad je bik posije skoka doveden natrag u staju, neka mu se također dade nešto soli, kruha, rukovieť djeteline, ili nešto dobra siena. Tako će se radje vraćati u staju i neće se opirati na svom putu onamo. Mjesto za skakanje neka bude tako položeno, da ga bik odmah vidi, čim izadje iz staje. Okrene li se prama staji, treba da odmah ugleda stajska vrata. Vrlo je nezgodno, ako se s bikom kojekuda obilaziti mora, dok dospije na skakalište. Bik postane zlovoljan, ako odmah kravu nevidi i lahko će da napane osobu. Vrlo je uputno, da se bikovi za razplod rabljeni također uprežu. Uprezani bikovi riedko su kada onako divlji i zločudni, kao oni, koje samo onda riešavamo lanca, kada ga treba kravi pripustiti. U svakom slučaju dobro je, ako mlade bikove, prije nego ih za razplod upotrebimo, providimo nosnim prstenom.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Listnica uredničtva i upravničtva.

Predplate i podmire „Našoj Slogi". Do 31. augusta t. g. platili su u forintih a. v.:

A. C. Roč 1, M. R. Poreč 6, H. M. Split 5, N. T. Rieka 2·50, I. R. Moščenice 6, Š. D. Buzet 5, F. G. Zagreb 5, I. P. Veprinac 4·90, P. P. Pula 2, A. G. Šjana 5, I. S. Kastav 1, A. B. Smrika 1, Dr. B. Karlovac 5, A. K. Dobrinj 5, Dr. A. St Volosko 5, K. S. A. Trst 2·50, A. S. Žminj 5, F. F. Pazin 3·50, I. T. Malinska 1·03, Dr. Š. K. Pazin 2, I. E. Kotor 1, Dr. F. V. Krk 8, Gj. P. Višnjan 8·50, A. V. Sv. Vital 2, E. P. Poreč 2·50, A. L. Osor 5, F. H. Zadar 5, I. M. Lindar 2·50, I. K. Podgorje 1, A. K. Roč 2, J. J. Zamet 1, J. G. Rukavac 2·98, Obć. glav. Pazin 5, I. R. Medulin 2, Sl. Čit. Trst 5, M. F. Dutovlje 2, B. D. Cerovlje 5, A. S. Trst 5, Dr. F. N. Volosko 5, R. J. Brseč 15, D. M. Vrsna 5, M. S. M. Lušnj 2, A. B. Kršan 2, F. J. Trst 2·50, J. U. Cres-Beli 1, V. H. Novaki 5, A. G. Biograd 2, K. M. Meran 2·50, I. G. Volosko 2, M. K. Zvoneća 1, Dr. I. M. Nerežišće 2, Dr. I. T. Dobrinj 5, I. G. Lindar 2, V. B. Cernica 5, V. M. Fužine 2, I. C. D. Pazin 1, M. R. Malinska 2, Fr. S. Kotlenica-Klis 2·50, Dr. R. D. Volosko 2·50, I. L. Kastav 5, N. M. Rieka-Brajda 2, S. I. Rieka-Brajda 2, D. K. Ripenda 2, D. T. K. Sušak 2, Fr. Z. & C° New-York 7, Hr. Pr. Čit. Šibenik 2·50, Z. L. Silbe 2, A. I. Crkvenice 2, P. K. Gorica 4, V. P. p. N. Nova Baška 2, I. S. T. Baderna 2, I. M. Šipan 4, A. J. Opatija 2, A. B. Buzet 4, V. S. Matulje 1·50, A. L. Kluna 2, A. D. Boljun 1, Š. S. Poreč 2, N. R. Baška 2, J. P. Opatija 2, I. M. Zamet 1, I. K. Kozljak 7, Dr. D. V. Krk 1·30, A. B. Kaldir 4.

Broj 2972.

Oglas natječaja.

Na temelju odluke obć. odbora i u smislu zemaljskoga zdravstvenoga zakona od 17. marča 1874. otvara se natječaj na mjesto

liečnika občine Kastav

sa godišnjom plaćom od for. 1000 i for. 500 za paušal konja, ukupno sa for. 1500, koje će primati iz občinske blagajne u predplatnih mjesečnih obrocih.

Liečnik će biti dužan liečiti bezplatno siromašne bolestnike i voditi občinsko zdravstveno uredovanje.

Za pohode ne siromašnih bolestnikah ustanovljena je taksa kao i za druga občinska poslanstva i dužan je o svom trošku držati obć. liečnički ormar, kojega mu občina bezplatno daje.

Službena pogodba biti će sklopljena na tri godine, a poslije od godine do godine uz odrieku od tri mjeseca unapried od jedne ili druge strane.

Molbe, obložene poveljom [diplomom] sveobćeg liečničtva i svjedočbom, dokazajućom poznavanje hrvatskoga ili slovenskoga jezika, austrijsko državljanstvo i drugimi svjedočbami, koje bi bile u prilog, imaju biti podnešene podpisanom do 20. sept. t. g.

Pobliže obavjesti daje podpisato.

Glavarstvo občine

Kastav, dne 29. augusta 1899.

Obć. glavar:

M. Jelušić.

OGLAS.

God 1883. i 1884. izašao je dubrovačkomu „Slovinac" I. i II. dio „Objateljenja", odatle pjesme pseudonima Miliroja Strakinića, i to ciriliscom. Koliko je ta pjesma zanijela onda čitalački svijet, nije potrela ovdje ponavljati.

Uzor je pjesmi Danteova „Božanstvena komedija", pramjerena na naše prilike; dapače sam Dante prati pjesnika po cieštosti u I. i II. dijelu, a u III. vodi ga vila. I tehnika je pjesme po Dantea u terzama, a stih je narodni deseterac.

U svakome dijelu ima od prilike 4000 stihova, a u sva tri preko 12000.

Pjesma se bavi s višega gledišta i objektivno historijom preplašnjom i sadašnjom južnoga slovenskoga naroda, sastavljena od četirija plemena, i to Slovenaca, Hrvata, Srba, i Bugara. U svakom dijelu ima pristup, arod (I. noć, jer su sve snuri), i još 7 noći. Dakle pristup i 8 noći.

U I. dijelu razpravljaju se svatni grijesi i grešnici, u II. manji poroci i uzrieštenje njihe, a u III. blaženstva i kreposti s ugledničima. Spomenuta lica u pjesmi nijesu samo davna, nego izvrsna vremena; dapače ima ih još živih, ali ih pjesnik sreta u cieštosti, gdje im se reć zametnula sjena.

Odkad se prvi put pomodi I. i II. dio „Objateljenja" u „Slovincu" prošlo je nješkoliko godina. Sad je pjesma popunjena trećim dijelom, a i I. i II. dio mnogo su preobraženi, jer je dodat izmetnuto i umetnuto, izpravljeno i izgladjeno, i reć je sazrela, da se iznese na vidjelo. Tako će se ugoditi mnogim prijateljima knjige, koji odavna naredjuju.

Podpisani je preuzeo djelo od samoga pisca i namiio da ga tiskom turi u svijet; a trebo se nada, da će čitalački svijet podupriieti ovu rijetku pojavu.

Na Rijeci, augusta mjeseca 1899.

S potpunijem poštovanjem

Tiskarski i litografijski zavod Emilija Mohovića
NAKLADNIKA.

Uvjeti. *Djelo će izlaziti na snopiće svake nedjelje od prilike po jedan. Bit će u sve skupa 30 snopića po 10 nč. svaki. Dakle cijelo zapasti će for. 3 ordje na Rijeci, a izvan Rijeke for. 3.60 n. radi opreme i poštarine. Tko se popiše, ako mu je težko sve odjan izplatiti, može u tri roka cijenu namiriti: i to kad primi I. snopić svakoga dijela po 1 for. ili 1 for. 20 nč. Uplaćuje se poštanskom naputnicom odmah kad se podpiše nrj-ti ili poštanskim ponzećem, kad se primi I. snopić svakoga dijela.*

Brijač

Nikola Alaić

preporuča

svoju brijačnicu

u Puli

na Fran Josipovoj cesti 6

(tik kavane „Miramare")

Broj 19377
II. 1899.

RAZPIS

natječaja za gospodarske štipendije.

C. kr. je ministarstvo poljodjelstva dozvolilo odlukom 12 augusta t. g. br. 18012 za školsku godinu 1899-1900.

dvie štipendije

godišnjih 120 for.

za mladiće hrvatske iliti slovenske narodnosti iz Istre, koji hoće, da polaze zemaljsku vinarsko-voćarsku i poljodjelsku školu na Grmu kod Novog Mjesta (u Kranjskoj), t. j. jedan za polaz prvoga, drugi za polaz drugoga tečaja ovog učnog zavoda.

Dalje je spomenuto ministarstvo dozvolilo

jedan štipendij

u istom iznosu za jednog mladića slovenske narodnosti iz tržaške okolice za polaz prvog tečaja spomenutog školskog zavoda.

Molitelji za ove štipendije imaju podnieti svoje molbenice podpisanom namjestničtvu do konca mjeseca septembra 1899.

Molbenicam valja dodati:

1. Krstni list (za upis u spomenutu školu treba je dovršenih 16 godina — iznimice samih 15 godina u slučaju osobito čvrstog tjela — te neprekoračene 24 godine);

2. domovnicu;

3. liečničku svjedočbu o dobrom zdravju i tjelesnoj sposobnosti za obavljanje običajnih gospodarskih djela;

4. svjedočbu barem o dovršenoj pučkoj školi sa dobrim uspjehom;

5. svjedočbu o ciepljenju koza;

6. občinsku svjedočbu o dobrom ponašanju, podpisanu i od župnika;

7. svjedočbu o imetku i o gospodarskih odnošajih molitelja;

8. Zbog ustupa u spomenutu školu morat će se mladić podvrći prijamnom izpitu u dokazanje svoje pripravnosti za učenje.

Školska godina na Grmu počima 1. novembra 1899.

Od c. kr. namjestničtva

u Trstu, dne 28. augusta 1899.

Br. 19377
II. 1899.

RAZPIS

natječaja za gospodarske štipendije.

C. kr. je ministarstvo poljodjelstva dozvolilo odlukom 12. augusta t. g. br. 18012 za školsku godinu 1899-1900.

dvie štipendije

godišnjih 100 for.

za mladiće hrvatske iliti slovenske narodnosti iz Istre i

jedan štipendij

u istom iznosu za mladića slovenske narodnosti iz tržaške okolice, koji hoće, da polaze zemaljsku gospodarsku školu u Gorici.

Molbenicam valja dodati:

1. Izjavu roditelja ili štitnika, da pristaju na ustup molitelja u gospodarsku školu;

2. Krstni list (za upis u spomenutu školu treba je dovršenih 16 godina — iznimice u slučaju čvrstoga tjelesa 15 godina);

3. občinsku svjedočbu o dobrom ponašanju, podpisanu i od župnika;

4. svjedočbu barem o dovršenoj pučkoj školi sa dobrim uspjehom;

5. liečničku svjedočbu o dobrom zdravju i tjelesnoj sposobnosti za obavljanje običajnih gospodarskih djela;

6. svjedočbu o ciepljenju koza;

7. svjedočbu o imetku i o gospodarskih odnošajih molitelja;

8. zbog ustupa u spomenutu školu morat će se mladić podvrći prijamnom izpitu u dokazanje svoje pripravnosti za učenje.

Školska godina u Gorici počima 8. novembra 1899.

Od c. kr. namjestničtva

u Trstu, 28. augusta 1899.

F. Pečenko

HOTEL EUROPA

u Puli

preporuča se gg. putnicima.

Mliekarnica

braće Znidaršić

na Sišanskoj cesti 9

u Puli

preporuča

svoje dnevno svježe mlieko, koje dobiva od dobropoljske mliekarske zadruge.

Prodaje se takodjer domaći sir, svježi maslac, klobase, salam, pivo u bocah itd.

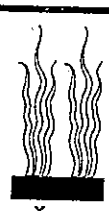

G. Piccoli,

dvorski dobavljač

Njeg. Svet. pape Lava XIII.,

ljekarničar „pri angelju"

u Ljubljani

na Dunajski cesti.

Željeznato vino.

Kemične analize odličnih strukovnjakah, koji su u **Željeznatom vinu** ljekarničara **Piccoli-a u Ljubljani** uvick potvrdili, navedeno množtvo željeza, jesu najboljim dokazom te pružaju najveće jamstvo za njegovo djelovanje. — Ovo vino je dobro za **slabokrvne, nervozne te za osobe oslabljene usled bolesti, za blieda i bolježljivu djecu.**

Cena staklenki od pol litra 1 for.

Naručbe se razašilje kretom pošte, poštarinu plaćaju naručitelji sami.

Filijalka

c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda

za trgovinu i obrt u Trstu.

Novci za uplaćivanja.

U vriednostnih papirih na 4-dnevni odkaz 2¼%
» 30- » » 3¾%
U Napoleonih na 30-dnevni odkaz 2%
» 3-mjesečni » 2¼%
» 6- » » 2½%

Na pisma, koja se moraju izplatiti u sadanjih papirih austrijske vriednosti, stupaju u kriepost nove takse u smislu dotičnih objava.

Okružni odiel.

U vriednostnih papirih 2% na svaku svotu. — U Napoleonih bez kamata.

Doznačnice

na Beč, Prag, Peštu, Brno, Lavov, Tropavu, Ricku, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Cjelovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz i Solnograd bez troška.

Kupnja i prodaja

vriednostih, diviza, kao takodjer unovčenje kuponah proti odbitku 1% provizije. Inkaso svijuh vrsti po najumjestnijimi uvjeti.

Predujmovi.

Jamčevne listine po dogovoru. Kredit na dokumente u Londonu, Parizu, Berlinu ili u drugih gradovih, provizija po jako umjestnih uvjetih. — Kreditna pisma na kojigod grad.

Uložci u pohranu.

Primaju se u pohranu vrednostni papiri, zlatni ili srebrni novac, inozemski novac itd. — po pogodbi. Naša blagajna izplaćuje doznačnice talijanske narodne banke u talij. frankih ili pako po dnevnom tečaju.

Odvjetnik

Dr. Mate Pretner

u Trstu

ima svoju pisarnu počamši od 25. augusta t. g.

u ulici Cassa di Risparmio br. 7 II. pod

Broj 32. U Puli, dne 14. septembra 1899. God. XXX.

Oglasi, pripostana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se nepleća poštarina, ako se izvana napiše «Reklamacija».

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka na cielom a tu. izključeni su ove godine 2 novembra i 28. decembra

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani netiskaju, a ne frankirani neprimaju.

Predplata s poštarinom stoji: 5 for. u obće, 2 for. za seljake } na godinu ili for. 2.50, odn. for. 1.— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 5 nč. koli u Puli, toli i izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare A. Gab[illegible] J. Krmpotić i drug.) u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Poslanstvo Chlumeckoga.

Dne 28. prošloga mjeseca bacio je brzojav u sviet viest, da je cesar i kralj Fran Josip pozvao u Išel poznatoga kolovodju njemačkog liberalnog veleposjeda i člana gospodske kuće u Beču, baruna Chlumeckoga. Sliedećega dana bijaše primljen u dugotrajnu audienciju.

Razumije se samo po sebi. da je ta neočekivana viest u ovo mrtvo doba godine morala da iznenadi sve političke krugove monarhije. Sve političke stranke stale su nagadjati o pozivu i audienciji u Išlu.

Glasila njemačkih stranaka bijahu jurve izvan sebe od radosti, naziruć u Chlumeckom spasitelja Niemstva i Austrije. Obćenito pripisivalo se veliko znamenovanje posjetu baruna Chlumeckoga u Išlu.

Poslanstvo baruna Chlumeckoga ostalo je dugo vremena zagonetnim. On je radio neumorno, nu reć bi, da nije hotio odmah nikomu odati svoga naerta. Nu to nije moglo dugo stati tajnom.

Prvi njegov korak bio je posjet ugarskomu ministru - predsjedniku Szell-u u Ratotu, drugi bio je saziv ustavovjernih veleposjednika na sastanak, koji se 3. t. mj. držao u Beču. Upada bez sumnje u oči, što se njemački spasitelj Austrije prije svega obratio na podporu ministru Szellu. Magjari imaju razloga, da budu zadovoljni, jer eto novoga dokaza, da se i austrijska politika, a po tom i čitava politika monarhije, mora ravnati prema njihovoj volji. To je u ostalom naravno. Niemci i Magjari znadu se do prilike zgrabiti; no kad se radi o tom, da se spasi dualizam, da se spasi naime politiku, naperenu proti Slavenom, tada se lahko sporazumiju, tada se moraju sporazumjeti, tada je nuždno, da se medjusobno poduprU, jer je to uvjet, uz koji se jedino dualizam može da održi. Prema tomu posjet baruna Chlumeckoga barunu Szellu dovoljno odkriva namjere novoga spasitelja Austrije.

Pošto je primio naputke i savjete od madjarskoga ministra predsjednika valjalo mu da obračuna sa njemačkimi strankami u Austriji. Najprije pozove njemački veleposjed na sjednicu. On je i sam toj sjednici prisustvovao. Njegovi prijateiji zahtjevali su tuj promjenu sadašnje vlade, koja da se je izigrala jezikovnimi naredbami.

Poslanstvo baruna Chlumeckoga imalo je tu svrhu, da izravna nezdrave parlamentarne odnošaje u Austriji, da učini carevinsko vieće sposobnim za život i djelovanje.

Madjarski ministar predsjednik obećao mu je bez dvojbe moralnu pomoć, ali kod svojih zemljaka i suplemenika nenadje dostatna odziva. Njemački skrajni življi kažu, da se je za njih Chlumecky davno preživio, i da treba njima u ovom ozbilju ča času muža sadašnjosti, mu je iz Pla i radikalna, Niemca od pete do Stjave. I glasila ostalih njemačkih kapetanaka pisala su sa nepouzdanjem o osobne vrline i sposobnosti ... Chlumeckoga a da bi on ... izmiriti i zadovoljiti opozicije ... stranke.

Skoro svi njemački ... izjaviše, da oni stoje nepomično na poznatom duhovskom programu, da se protive svakom pokusu izmirenja stranaka u Austriji, koji se protivi njihovom programu.

Prva i glavna točka toga programa jest ukinuće jezikovnih naredba za Češku te proglašenje njemačkoga jezika državnim jezikom. Na provedenje prvoga neće nikada pristati Česi i njihovi saveznici, a njemački jezik neće, nemože i nesmije nikada priznati nijedan Slaven Austrije.

Barun Chlumecky morao je brzo uvidjeti, koli neizmjerno težka jest zadaća izgladiti postojeće oprieke izmedju pojedinih naroda Austrije, te pripraviti tlo za iole parlamentarno djelovanje državnoga zastupstva.

Pod toli ogromnom potežkoćom klonule bi sile i državnika prve vrsti, a kamo li neće sile običnoga čovjeka. Barun Chlumecky uvidio je, da on toj zadaći nije dorasao te izviestio u tom smislu Njegovo Veličanstvo.

Što je sada? Tako se pita svatko, komu je stalo do sudbine Austrije u obće de obstanka monarhije.

Ministar predsjednik grof Thun nije hotio, il nije mogao okrenuti državni voz za čitavog trajanja parlamentarnih praznika od početka febrara t. g. do danas, niti za jedan palac na pravu kolotečinu. Ono stanje, u kojem se nalazila naša pola monarhije prije punih 6 mjeseca vlada i danas.

Podpuni razdor medju narodnostim, obće nezadovoljstvo na sjeveru i jugu, iztoku i zapadu monarhije. Ova neizviestnost, ovo nezdravo i abnormalno stanje nemože dulje trajati. Grof Thun morati će, da se odluči za neki drugi pravac politike ili da odstupi i prepusti svoje mjesto drugomu, sposobnijemu i vještijemu od sebe. Dogoditi će se po svoj prilici ovo posliednje. Nastaje samo pitanje, gdje uzeti muža, koji bi hotio preuzeti ovako razklimanu i neuredjenu ostavštinu grofa Thuna, i gdje se nalazi osoba, koja bi mogla tu ostavštinu valjano urediti. Pitanje je naime to, da li će potražiti kruna takvu osobu medju pristašama današnje većine ili manjine carevinskoga vieća. Bilo jedno ili drugo, svakako se hoće muževa izvanrednih vrlina i sposobnostih, koji bi htjeli i znali stvoriti u monarhiji posve druge, zdrave i normalne odnošaje.

Slavene Austrijske čeka bez dvojbe velika zadaća, možda i nova težka kušnja. Tu zadaću moći će da rieše na korist svoju i monarhije, jedino tada, budu li u svih načelnih pitanjih složni i jedinstveni. Kušnji pako, ma i najtežoj, odoljeti će, ako budu stali na okupu i na obrani probitaka svih Slavena zastupanih u carevinskom vieću — ako budu svi za jednoga a jedan za sve. Samo sloga i jedinstvo očuvati će austrijske Slavene od svih pogibelji, koje njim pripravljaju njihovi stari dušmani.

Menotti Garibaldi u Trstu.

(Pjesma u prozi).

Pozdravište ga kao kralja židovskoga! Već iz daleka krilјahu obje ruke na pozdrav! Još bijaše u Mljetcima, kad mu nazvaše dotrodošlicu u ime ciele Regione Giulija. Kroz usta „Piccola" nespašenici od gradskih laguna do burnog Kvarnera složiše sve glasove u jedan glas, da ih čuje, njih patuljke, gerostas on, koji se spravljao u pohode. Slava! velika slava! Kćeri Izraelove obukoše se u bjelinu i namazuše ustne crljenilom, da dočekaju uzdisanog Mesiju, te da mu ostave vidljivi trag poljubaca s ustana njihovih.

I dodje! Nije došao na tovarčiću, već s ditmom sukljajućom parnjačom, koju mu netko na razpolaganje postavi, da pohodi, da odkupljuje. Tako zahtjeva „Progresso"! Nu prefekat u Judeji, bezbožnjak, nepusti mu se izkrcati usred grada, nego malo dalje. Ali ništa zato! Brzi vranci dovest će ga u središnu naroda, u hram gospodnji, gdje se čuvaju deset zapovieđi njegova otca! A da mu putem prodje vrieme, pratit će ga dva odabrana sina nespašenog naroda, po naravi vrlo razgovorna, jer — jedan njeri sukno laktom, a drugi šalje bale bakalara u kraljestvo Dalmaciju.

Ali hip, hip, hura! Evo Mesije! Iskrcava se, stupa pomljivo nogom na nespašeno tlo, i gle čuda! Kamen pod njegovim nogama se uvinu i ostane na kamenu otisak njegove noge. Kamen će biti prenesen u viečnicu, da ga rabini svaki put prije viečanja poljube i prilikom poplat a njegove cipele, na kojoj se razpoznaje i otisak firme „Lissa, Novara e Custozza" nadahnu se, da se budu mogli, osobito u pitanju seobe barbara u posvećenu zemlju, uzdignuti nad petu.

A liep ti li je evo Mesija! Slika i prilika otca svoga, krupan, jak, a gusta mu vrana kosa na pleća popadala, kao lavu griva. Tako nese viasi Bogom nadahnuti pjesnici, a i poznati šarlatani. Tako ih je nosio prije Mesijina pohoda mudrac i prorok Hortis, nu sada će ih ostrići, jer se ne pristoji običnom smrtniku, da se plete poput velikog mestra.

A mogu ti je novi Mesija! Snažna njegova ruka razmrskala je već u Grčkoj hrabre legije velikoga Padišaha, a nemile groznice na njegovu zapovied zapustiše močvarna rimska polja, koja se izsušiše i radjaju žitom i vinom svakojakim, tako da je nestalo glada u blaženoj zemlji. Posluživ se rukom bogatog princa, i preko Oceana dopre moć njegova — a to sve ze korist i slavu svoga odabranoga naroda!

U svojoj čednosti ne priznaje on, da je tako mogućan po vlastitoj sili, već sve pripisuje otcu svomu, koji ga nadahnjuje! Otac njegov uljezao je samodrug u Neapolis i grad je pao pred noge njegove, a bio bi otco i drevnu Nicu, postojbinu svoju, da ju nije pustio sinu u amanet. Kad bi sve stari opravili, što bi onda mladjim preostalo? Nu da. Nica se odmetnula i zaniekala ga plebisitom svojim i savojskim, a na ovu stranu je mekše. tu će, kao Jozuja kod Jerihe, dovoljan biti glas i vlas Mesije, da se svi dušmani naroda izabranoga sruše i propanu.

I udje mali sin velikoga otca u hram gospodnji, medju poglavice i sveštenike židovske, da sjede na priestolje. Poklonišе mu se, noge mu izljubiše, izpoviedišе mu svoju vjeru, svoje uhvanje i svoju bojazan, a on ih blagoslovi, obodri i utješi. Tumačeći im zakon i proroke, ostade medju njima dulje vremena, dok ga ne povedoše u unutarnjost hrama, gdje pontificiraju glavni rabini i odkuda narod prima zakone svoje. I ovdje počini čudo veliko dodirom kažiprsta, jer ozdravi od pusnje nakazeno lice čovjeku od zakona, koji no se zvaše De Diavoli, i čije uhvanje bijaše veliko. Pogladiv rukom lice gradonačelnika izpravi mu škiljaste oči, i učini ga liepim kao djevojčicu. Mnogim poravna krive nosove. kržive noge, baštinu otaca. I bi slavje veliko!

Narod zanesen pratio ga je taj i sliedeće dane po ulicama i trgovima, prostirući pred njegova kola svoje plašte, palmu i maslinu, a kćeri židovske ljubljahu mu skute i rukave. Na skutima se poznala šminka s ustana njihovih, ali na rukavima uije, jer je nosio košulju boje crvene. Tako ga pratiše od njiesta do njiesta, od ruéka do južine, diveći mu se i obožavajući ga. Odvedoše ga na milostivo pozajmljenim državnim ladjama i u okolna sela, da ga puk upozna, da pristupi k njemu, da se obrne na pravu vjeru.

Prefekt carski u X. dielu Judeje. što no se zvaše Regione Giulia puštao da rade. što hoće, jer najposlje liče se židova i njihove vjere, a u vjerske javne — tajne podanika ne valja se nješati! Ali kad je mislio, da bi slavlje moglo postati carstvu pogibeljno, prefekt se odlučio na energične, strašno energične korake. Bili Židovi na objedu, siljao im pretorijance, da ih mine probava: bili oni u kavani, zatvarao im plinske cievi i pušlao ih u tmini; išli oni na morski hlad, naganjao ladje za njima, da ih progone. I baš na moru u najljepšem svietlu pokazalo se rimsko tiranstvo, pod kojim Židovi uzdišu, jer nastade prava trka za njima. Nu dobri Jehova smilova se narodu svomu i iz mora iznikmu lukobran, okolo kojega bježahu židovske ladjice pred carskim vojnicima. Leteći tako jedni za drugim u počeru okolo lukobrana, ugledaše prolaziti mimo njih parnjačom obećanog Mesiju. Stojao osovito na provi broda, i na njegov magnetični pogled — — vojne ladje pretvore se u prah i pepeo. a spašeni Židovi odoše za Mesijom u blaženu zemlju u novi Hanaan, odakle se u ove zasušnjene krajeve, gdje mrzki barbar, ne mareći za njih ovu viku, mirno svoja polja ore, više nikad povratiti neće. Amen!

DOPISI.

Iz Voloskoga nam pišu: dne 31. p. mj. obavio se na ovom kotarskom glavarstvu izbor biranih birača za izbor jednoga člana komisije za odnjerenje poreza od teievine u III. poreznom razredu. Kod toga izbora bijahu jednoglasno izabrani od naše stranke predloženi birani birači.

Dne 6. mj. obavio se pak izbor 55 biranih birača za 3 člana komisije u IV. razredu. Za taj izbor bijaše od stanovite strane najmiljen poznati mutikaša u Matuljih, te je strašeć i varajuć ljude sakupljao glasovnice. Pratila ga dapače i jedna službena osoba. Uz svu agitaciju ipak ne smože sakupiti više od 100 gla-

sovnica, dočim bijaše naših predano preko 300 - tako, da su naši predloženici bili izabrani ogromnom većinom glasova.

Kad bi bili naši obrtnici polagali malo veću važnost ovomu izboru, jamačno moglo se sakupiti i preko 500 glasovnica, jer je svih birača preko 1000. Nu naši su ljudi neuki i previše nemarni, pa iz nemarnosti puščaju, da njim se neprijatelji ušuljaju u svako mjesto, u svaki odbor, gdje njim mogu mnogo naškoditi. Očekujemo, da će se u buduće malo više zanimati za ovakove izbore. Da su kod ovih izbora slučajno takozvani mački dobili većinu, bili bi trubili na sve četiri strane svieta, da je cieli kotar u njihovom taboru.

Nu hvala Bogu, prošla su vremena, kad su se naši ljudi u Liburniji pustili zavadjati od svakog gladnog dotepuha i prodanca, koji će za novac prodat dušu, poštenje i domovinu. — Naš bi narod dobro učinio, kad mu takov stvor dodje na vrata, da ga metlom potjera.

Iz Voloskoga. Predprošle nedelje, dne 3. t. mj. priredili su naši Kalabrezi iz Voloskoga, Opatije i Lovrana izlet u Labin. Nakon silne agitacije sakupiše jedva 150 izletnika, medju kojimi bijaše jedva jedna trećina domaćih ljudi. Ostali bijahu što činovnici što talijanski doklačenici, koji su u ove krajeve došli trbuhom za kruhom. Mi se nebi obazirali na taj izlet, da nisu nekoji od učestnika istoga — ponajviše doklačeni Talijani — i tu priliku upotrebili, da nas vrede. Na povratku u noći derali se naime nekoji od izletnika pred Lovranom, što ih je hrapavo grlo nosilo, pjevajući ili bolje urličuć pjesmu ispjevanu, kako vele od „Kukunne“, i koja počima riečima: „Questa terra è italiana“. Nezadovoljni time, derali se neprestano „fuori i ščavi“. I mogli su, jer nebijaše u ono kasno doba — 3 sata u jutro — nijednog našeg blizu. Kad se parobrod približavao mulu u Voloskom čulo se deranje poznate izazivne pjesme: „Nella patria di rešeto“ i kojekakve izazivne povike. Nu i opet vikali su na sjegurno, jer su naši ljudi spavali. Inače bilo bi njim sjegurno presjelo. — Pripovjedao je jedan učestnik, da su nekoji izletnici vikali neprestano na putu u Labin i natrag „viva l' Italia“, „viva Umberto“. Nekojim našim zavedenim bijaše to previše, pa su stali prosvjedovati, da jeste nisu u Italiji, da ova zemlja nije talijanska, nu nespašeni malo marili za to. Nadamo se, da će se naši renegati i zavedeni opametiti i uviditi, kamo talijanska klika u Istri teži. Ako njim nije dosti bilo što su čuli i vidjeli na njihovom izletu, neka pomisle samo na posjet Garibaldia u Trstu i u Istri, zbivšem se u prošlom tjednu, pa ako nisu ćoravi, moći će progledati. — Nam se samo čudno čini, da mogu takvom izletu, na kojem se čuju takovi veleizajnički povici, učestvovati c. kr. činovnici.

U ostalom tužili su se priredjivači izleta, da se je na istom previše hrvatski razgovaralo.

Višnjan, početkom rujna. (Konac školske godine i drugo.) Zaključak pučkih škola izgledao je 31. pr. mj. kano mrtvački sprovod. Niti pri pjevanju carevke nije bio „commissario imperiale“. Nije bilo ni ispita, kako lani pod načelnikom Radošem, a o uspjehu se jako dvoji, kad većinu tih gojenaca talijanske škole danomice čuješ, kako napadaju Hrvate. To donašamo na javno znanje c. kr. kot. školskom predsjedniku u Poreču. Jako žalostan pojav! — Talijanskoj fakinaži, koja neprestaje napadati Hrvate, privremeni upravitelj ili neće ili nemože da imponira i postavi malo reda. I ovo donašamo do znanja kot. kapetanu u Poreču, da jednom bude red postavljen i da se mirno već jedanput može proći putem u Višnjanu, a odgovornim za sve to činimo nametnutog talijanskog upravitelja.

U Markovcu bila je zabranjena neka gradnja, jer se gradila bez dozvole i sa nekim starim nacrtom, odnosno zastarijelom dozvolom izvan gradjevnog pravilnika. Ta se gradnja sada dovršava. Gospodar je Talijanac. — Načelniku Radošu novi upravitelj poslao isplatbenu naredbu za mjesto prisvojeno na grobištu, dočim je ovaj platio 50 for. u gotovom novcu za isto dne 15. junija t. g. i unešena svota pod čl. 117 prihoda glavnog dnevnika i ista uplata zabilježena još u glavnoj knjizi. Željeli bi znati, jesu li platili rečena mjesta ostali dužnici iz talijanskog tabora? — Neki Markovčanin, koji imaše dozvolu graditi u hrvatskom jeziku, zapitao upravu iste izgradnje u istom jeziku. Načelnik upravitelj odbio podnesak, jer da je uredovni jezik talijanski i u ohće jedini poznat. Nebuduć zastupstva, pritužba je pošla na vladu, a vidjet ćemo u kojem će jeziku ova odgovorit. Nijedan zakon nije proglasio talijanski jezik uredovnim! Kažu nam, da su sa spomenutim podneskom bila još i druga dva u hrvatskom jeziku; jedan od kojih imadjaše biti prosliedjen kot. kapetanatu za vojničku vlast, a drugi je bila prijava o fakinskim napadajima proti Hrvatima u Višnjanu. O tima nam ništa nejavljaju. — Krčme se sada moraju zatvarati u 10 sati. Brižan redar, naredjiva da se poštuje zakon, a krčmari i muštierije se smiju i drže otvoreno dok ih je volja. — Hrvati spravljaju kolektivni podnesak, s kojim će odlučno pitati, da ih se mora služiti u njihovom jeziku i da nijedan neće primiti talijanskih odluka. A i vrieme je, da se nešto odlučnije postupa i zbace svi obziri osobito sada, kad protivnici gaze sve što je hrvatsko i što je Hrvatima milo i sveto, a preporučamo našima, da se medju njima ne pojavi kakov Juda Iškariota i da čine poštovati svoja prava, zajamčena od krune i ustava.

Boljun, 12. septembra. Izbor načelnika zategnuti će se nekoliko, pošto Talijani zahtjevaju ništa manje nego uništenje izbora u sva tri tiela. Dobar apetit imaju!

Posljedice izbora vide se u osvećivanju protiv naših izbornika; talijanski će advokati imati obilnog zasluška. Martin Pulić iz Poserta, tužen je od M. Fabiana za 366 for.; tužba podnešena je odmah iza izbora.

Glasoviti „leguleo“ iz Sušnjevice pozvao jednog Gradinca na račun, pa mu zaprietio, da će ga odmah tužiti, ali mu Gradinac zabrusio: Tužite, prodat ću tovara, pa ću Vas lako platit.

Preporučamo i ovim putem našim posujilnicam, da budu pri ruci našim ljudem sada, kad jih protivnici za vrat love, a našim prvakom na Boljunšćini, da što skorije ustroje za tamošnju mjestnu obćinu štedno i zajmovno družtvo po sistemu Raiffeisena, da se bude moglo pučanstvu u stisci pomoći.

Naši prvaci Boljunčani neka sastave odbor i obrate se na posujilnicu u Puli, koja će ih u svemu uputit.

Radi nemira na Pazu još jih je 10 u izdržnom zatvoru; danas zatvorili su još dvojicu, a reć bi, da se još nekomu gaće tresu, jer da je sve ono po naputku učinjeno, što je izpovjedno i ranjeni napadač istu večer.

Berba bit će ljetos u našoj obćini jako slaba, pošto su peronospora i pepel na grožđu sve uništili. Htjelo bi se za ovdješnje pučanstvo kakovog zasluška javnom radnjom. Što je sa popravkom ceste iznad Paza? Resolucija za to bila je primljena u Beču još g. 1896. Nebi li bilo dobro, da se obć. glavarstvo kod nadležne oblasti za to popita?

Politički pregled.

U Puli, dne 13. septembra 1899.

Austro-Ugarska. Reć bi da predstoje velike promjene u unutarnjoj politici. Pokušaj baruna Chlumeckoga, da umiri njemačke opozicijalne stranke i da pronadje način kako bi se opet uvelo parlamentarno djelovanje državnoga zastupstva, izjalovio se posve. Iza toga je pozvao cesar i kralj k sebi vodju njemačke katoličke stranke dra. Kathreina, da sasluša i njegovo mnienje o položaju u ovoj poli monarhije. Koli Chlumecki, toli Kathrein bijahu saslušani od vladara bez predloga ministra predsjednika grofa Thuna, što bi značilo, da kruna traži savjeta kod uplivnih osoba, koje nisu u izravnom doticaju sa vladom. Vodji katoličke stranke da je izjavio vladar, da će sam poduzeti korake za izmirenje narodnostih, te da mu je priobćio i odnosnu osnovu. Po savjetu dra. Katreina razaslati će predsjednik carevinskoga vieća dr. Fuchs pozive na prvake njemačkih klubova, da se sastanu na viećanje o izmirenju narodnostih. Kako se predvidja Niemci ne će se odazvati tomu pozivu, držeći se načela, da se ne upuštaju u nikakove pregovore dok se neopozove jezikovne naredbe i dok neodstupi sadašnje ministarstvo. Nakon toga da će se poduzeti druge korake, ali prije, da će odstupiti ministarstvo grofa Thuna. Tko li će biti njegovim nasljednikom, hoće li biti član današnje većine ili manjine carevinskoga vieća, nije ništa poznato. U toj neizviestnosti jedno je samo jasno, da se danas u Austriji bez Slavena ili čak proti Slavenom nemoše vladati ako su ovi iole složni. Došla mu koja mu drago vlada na kormilo ova mora računati sa ogromnom većinom pučanstva Austrije, koju predstavljaju slavenski zastupnici na carevinskom vieću.

Crna Gora. Crnogorski knez Nikola odplovio je dne 7. t. mj. sa kneginjom i pratnjom iz Carigrada put Atene u posjete grčkomu dvoru. Sultan je darovi bogato obasuo svoje crnogorske goste. Posjet kneza Nikole, da neće imati poličkih posliedica, jer da taj posjet nebijaše drugo, nego li čin zahvalnosti i učtivosti. O odstupu turskoga zemljišta knjaževim Crnoj Gori, da ne ima ni govora, jer da bi se tomu protivila i sama Austro-Ugarska.

Srbija. U Biogradu vode razpravu proti tobožnjim urotnikom na život razkralja Milana. Prvaci radikalne stranke Pašić, Taušanović i drugovi pobijaju odlučno obtužnicu optužujuć, da nebijahu u nikakvom savezu sa napadačem Kneževićem. Kralj Aleksander izjavio je dopisniku petrogradskoga lista „Herold“, da su radikali Izjavljivali protivnici njegove dinastije, pri da su vazda išli za tim, da bude sluga njihove stranke. Vjeruje se, da je mladi kralj bio u dobrih školi svoga vriednoga otca.

Francezka. Francezki vojni sud izrekao je konačno dne 9. t. mj. u Rennes-u osudu proti kapetanu Dreyfus-u okrivljenu s izdajstva. Sud ga je proglasio krivim i odsudio sa većinom od pet protiv dva glasa na kazan od 10 godina jednostavna zatvora. Ogromna većina franceskoga naroda pozdravila je sa zadovoljstvom tu odsudu. Židovska glasila i njim prodani listovi biesne upravo, što njim nije pomogao njihov novac i sve njihove bezsramne spletke, kojimi su htjeli svieat zavarati, da je tobože Dreyfus nevin.

Englezka. Izmedju Englezke i južno afričke republike Transwaal moglo bi doći do rata. Englezi zahtjevaju naime veća politička prava za svoje podanike u rečenoj republici, dočim se predstavnici one tomu protive. Englezka je htjela uplivati na predsjednika republike najprije grožnjami, pa videći da ova sredstva nepomažu, stala je pripravljati čete, koje kani poslati u južnu Afriku proti republici Transwaala.

Franina i Jurina.

Jur. Kamo su ono predzadnju nedelju hodili naši Kalabrezi? Znaš ti ča, Franino?

Fr. Ča ne bin znal! Hodili su ti nebore va Labin na gjitu.

Jur. A pak zač justo va Labin?

Fr. Ja, znaš Jurino, neki govori ovo, drugi ono, a najvise jih govori, da su hodili po srebrne žlice i piruni, ki su lanjsko leto va Lovrane pofalili.

Jur. A, sade znam, kade mi je lumbrela!

Domaće i razne viesti.

Godišnjica smrti blagopokojne carice i kraljice Jelisave. Dne 10. t. mj. minula je godina dana, kad no je u švicarskom gradu Ženevi pala plemenita vladarica pod razbojničkom rukom biesnog Talijana.

Na godišnjicu njezine smrti pjevale se zadušnice u crkvah i hramovih čitave monarhije. Milijuni vjernih podanika slali su pred priestolje Svevišnjega toplu molitvu za vječni mir i pokoj neprežaljene carice i kraljice.

Dvadesetpetgodišnjicu misništva slavio je na blagdan B. D. M. dne 8. t. mj. presvj. g. dr. Antun Mahnić, biskup u Krku Mnogobrojnim čestitkam, koje je bez dvojbe tom prigodom presvj. g. biskup Mahnić primio, prilažemo i mi svoju živom željom, da bi prevjetli zdrav i čil mogao slaviti i pedesetgodišnjicu svoga misništva na čast i slavu božju, na spas i korist svoga stada i roda.

Osobna vlest. Veleuč. g. dr. Josip Ivanić, bivši ravnatelj biskupskog konvikta i ravnatelj biskupske kancelarije u Trstu, zapustio je u ponedeljak Trst, te pošao za prefekta u plemički zavod „Theresianum“ u Beču. Mi žalimo duboko odlazak toga mladoga i neumorno radinoga svećenika iz naše biskupije, ali se ujedno čvrstve nadamo, da neće dugo ostati u tudjini, jer ga doma treba i biskupija i naš narod, komu je vazda bio valjan i uzaran sin.

Gosp. Andrej Gabršček, tiskar i publicista u Gorici vjenčao se dne 9. tek. sa gospodič. Ivankom Jarnik u Ptuju. Sretno!

Promjene u svećenstvu biskupije poreško-pulјske. Don Ivo Matić, župeupravitelj u Premanturi ide za katehetu na talijansku gimnaziju u Pazin. U Premanturu dolazi don Valeriano Monti, župeupravitelj u Sišanu, a na njegovo mjesto Blaž Demarin iz Marčana.

Don Matić bavio se dosad mnogo zviezdoznanstvom, pa će valjda u Pazinu uz vjeronauk predavati i astronomiju. Monti će u Premanturi ustrojiti „Cassu“ poput one u Sišanu, da će svi Premanturci najednom obogatiti. U Sišanu će tovari silno poskupiti kao što se dogodilo u Marčani. Sretna li nam naroda!

Hrvatska gimnazija u Pazinu. Viest o otvorenju hrvatske gimnazije u Pazinu našla je ne samo u uzkih granicah naše Istre živa i radostna odziva, već ju pozdravište isto tako radostno i naša braća Hrvati i Slovenci u svih hrvatskih i slovenskih pokrajinah. To živo saučešće naše braće neće ostati bez blagotvornih posliedicah za samu gimnaziju, odnosno za našu siromašnu mladež, koja bude istu pohadjala. Naša braća sjećati će se stalno i unapried naše učeće se sirotinje, koja prepuštena sama sebi nebi mogla ni duševno ni tjelesno napredovati.

Glede broja djaka, koji će polaziti I. razred te gimnazije pronose se već razni glasovi. Imade ih, koji unapried kažu, biti će djaka toliko i toliko, dočim toga jošte nitko stalno ne zna. Na umirenje svim onim, koje to zanima, možemo sa stalnošću kazati, da će broj naših mladića u I. razredu hrvatske gimnazije biti tolik, da se zanj po gotovo nećemo imati da sramimo.

Birmanje u bujskom sudb. kotaru. Od 27. pr. mj. imasmo kod nas presvietloga biskupa, monsignora Sterka. Počeo je birmati u Cittanovi; zatim je pošo u Dalje, Sv. Lovreč, Umag, k Sv. Mariji na Krasu, u Materadu, Karšete, Bertoniglu, Novuvas, Krašicu, Triban, Buje, Kaštel; a na 10. ovoga mj. imao birmu u Sanudriji (Salvore). Od tuda će se presvietli povratit u Trst.

Puk je biskupa primio po svuda kao svoga višega pastira radostnim srcem i dostojnim poštovanjem; samo talijanaši, magari tvrdići, nisu se nikuda pokazivali, da se biskupu o njegovom dolazku poklone. Osobito „podestà“ se demonstrativno na dan birmovanja naturio u svoj dom. A neka nikako ne misle, da su stim ražalili presvietlog biskupa. Oni su na taj način baš pokazali samo svoj slab odgoj i golemi fanatizam.

I tršćanski „Piccolo“ osvrće se na biskupov posjet i izvješćuje na način, kao da bi presvjetloga biskupa uzastopce kakav otrcani židov sliedio, da pazi na svaki biskupov korak i da po svoju izvjesti. Što je u „Piccolu“ načrčkano, nebi ni pas s maslom pojio.

Sa ovdašnje pošte. Na pošti u Puli izpraznjeno je mjesto c. kr. nadkontrolora, ako se ne varamo više od jedne godine. Sjegurni smo, da je za ovo mjesto mnogi

činovnik kompetirao, a tko će na to mjesto zasjesti, to do sada nije poznato, ali se sumnja, da će ovaj ili onaj.

Pred jedno dva mjeseca donio je ovdašnji „Popolo“ viest, da se misli na imenovanje gosp. Marjanovića i razbojnički je napao istog, jer da tobože nezna talijanski, što ni najmanje istini neodgovara. Danas pako čitamo u „Piccolo della sera“ od 12. o mj. opet drugu viest isto tako, ako ne više bezobraznu od prve. Tu se naime čita ni više ni manje nego da će biti imenovan g. Tomažić iz Ljubljane „che è noto come agitatore panslavista“.

Mi nećemo ni jednog ni drugog gospodina da uzmemo u obranu, jer nismo ni revizori ni špijuni c. kr. pošte, pa neznamo procieniti njihove vrline. Ali moramo da odlučno dignemo svoj glas proti tomu, da se o svakom činovniku, koji je slavenskoga imena i poriekla, ovako razbojnički lažno piše. Zar slavno ravnateljstvo u Trstu neima sredstva, da opovrgne ovakove klevete i uvrede svojih činovnika. Zar gospoda Frank i Šorli nemogu naći način, kako da obrane čast svojih činovnika - kolega? — Zaista, daleko smo došli, da svaki deran i bezobrazni čifut može odlučivat sudbinu činovnika!

Ali gospodi Talijancem u Puli - nije do toga, tko da zasjedne stolicu nadkontrolora u Puli, već je njima do toga, da si napune ovdašnju poštu sa svojima sumišljenicima, i da njim obezbiede obstanak na štetu naših ljudi.

Najposlie odakle „Popolu“ i „Piccolu“ sve uredovne tajne? — — O tom neka razmišljaju nadležne oblasti. A sada da svršimo.

Mi se ni najmanje nećemo uplićati u imenovanja pojedinih činovnika, već tražimo, da budu imenovani revni, marljivi i pošteni činovnici, koji razumiju također hrvatski.

Nebude li to, onda neka znade slavna direkcija u Trstu, da imade u Puli dosta Hrvata, koji će znati navrviti na sve uredе kod pošte sa hrvatskim govorom pa da vidimo, kako će onda biti.

Narodno kazalište M. Stojkovića u Puli. Ova vriedna družina daje u subotu i nedelju zadnje dvie predstave. Predstavljati će u subotu „Madame Mongodin“, komad veseo za puknut od smieha, a u nedelju krasnu rusku šalu „Revizor“. Ufamo, da će naši članovi pohrliti u što većem broju na ote dvie posliednje predstave.

Bezobrazna agitacija. Zemaljski odbor istarski ponaša se pristrano i strančarski, da mu nema para na cielom svietu. Sad je agitacija proti Hrvatima prošla i na skolsko polje. Dopisom 24. junija 1899. br. 41315 zapitno je čisto slovensku občinu Jelšane, koliko će imati djaka za pazinsku talijansku gimnaziju, a valjda je tako pisno i drugim občinama.

Jelšanska občina uzela je to kao uvredu i porugivanje, te je odgovorila prosvjedom proti ustrojenju talijanske gimnazije. — Evala!

Škole u okolice Pule. Ima tomu više godina, da Pomer želi imati redovitu pučku školu. Občina, koja ima vlastitu upravu, pripravna je zidati zgradu za poučavanje i stan učitelja. Ima po zakonu dostatan broj djece. Nebi se protivila, da i koje diete iz bližnje okolice, uz pravednu odštetu, polazi tu školu.

Nakon tolikoga muljakanja bila je dne 2. septembra na licu mjesta komisija za pregled. Na mjesto da ona gospoda zahvale Bogu, da netrebaju naroda goniti silom na zidanje, našlo jih se je, koji, mjesto privoliti kako i gdje žele Pomerci, odluče, da bi se imala škola zidati na samini na „Coti“ i da bi imala primiti osim Pomeraca još vanjske od Premanture, Valdebeka, Skatare, Vinkurale i Vintiana. Bilo bi oko 180 djece, dakle previše za jednu školu i za jednog učitelja.

Valja znati, da su oni od Vinkurale i okolice već od 10 godina ovamo dva puta pitali školu, i da je pred kakove 4 godine bilo spoznano, da bi pravo jednu vrći na vanjštinu od grada Pule, a jednu u Pomer.

Nakon toliko godina došlo je, kako se kaže, reci pak poreci, pak opet izvrni!

Drugih deset godina proći će, dok se gospoda dogovore konačno i dok se ustanove, koliko da koja občina doprinese, ili će možda opeta doći na stran odluka, a medjutim neka djeca divljaju! Još ćemo se povratiti na ovo pitanje.

Izkočio vlak sa tračnica. Prošloga ćedna izkočio je teretni vlak na pruzi južne željeznice izmedju postaja Prosek i Nabrežina. Više teretnih vaguna ostalo što razbijenih što težko oštećenih, na sreću nebijaše druge nesreće.

Razprava kod vrhovnoga suda u Beču. Dne 15. t. mj. vršiti će se kod vrhovnoga suda u Beču razprava na tužbu, koju je podneslo občinsko zastupstvo u Višnjanu proti zemaljskomu odboru u Poreču radi ukinutja zaključaka rečenog zastupstva.

Iz Višnjana pišu nam 12. tek. Talijanska ugladjenost dosegla vrhunac. Najogavnijom demostracijom uvriediše bivšeg načelnika Radoša. — Čaša je puna, te se i politička oblast umješala i počela iztraživati. Da neće znati pronaći krivce, kao obično, predvidjamo. Drugom zgodom potanje.

Poštanski ured u sv. Stjepanu. Ravnateljstvo pošta u Trstu javlja, da će ostati poštanski i brzojavni ured u kupeljih sv. Stjepana izpod Motovuna (Istra) otvoren do konca ovoga mjeseca.

Nova tiskara. Kako nam se javlja s prijateljske strane, ustanovio je presvj. g. biskup Mahnić u Krku novu tiskaru, koja je već počela raditi. Bilo sretno!

25 - godišnjica ekspedicije na sjeverni stožer 1872.—1874. God. 1872. sastavila se austrijsko-ugarska ekspedicija, kojoj bijaše cilj iztraživati sjeverni pol pune dvie godine. Vodstvo ekspedicije bilo je povjereno pomorskim častnikom Weyprechtu i Payeru. Častnikom Orelu i Broschu povjerena su bila znanstvena iztraživanja, isto tako vojničkomu liečniku dru. Kepešu, koji je osim liečničke brige nad osobljem imao da iztražuje geološke i mineraloške pojave. Stroj ladje bio je povjeren strojovodji Križu. Ostalo se osoblje sastojalo od mornara; 1 tesara, 1 kuhača, 1 grijača, 2 lovca, svega 24 osobe. Bilo ih je iz Primorja i Dalmacije, iz Koruške, Štajerske i Tirolske, i jedan norvežanin kapetan Olof Carlsen. Dne 13. junija 1872 otputovala je ekspedicija na ladji od 220 tona „Tegethoff“ iz Bremerhavena prema sjeveru. 24. julija pod 74 stupnja širine zagledaše pred sobom prvi led, koji je bivao sve gušći, tako da se 30. julija dašno brod već sasma obkoljen ledenim naslagama daleko na sjeveru. Nakon dugotrajna rada i lomljenja leda prokrčiše sebi put prema Novoj Zemlji, gdje su opet mogli dalje ploviti. U blizini otočja Pankratjan 12. augusta naidioše na predekspediciju „Isbjörna“, koju je imala za „Tegethoff“ sa sobom prehranu za 2 godine.

Obje ladje plovile su do otočja Barene, gdje je osnovana druga pohrana živeža za slučaj, da bi se dogodila nesreća „Tegethoffu“. Onda se „Isbjörn“ oprostio od svoga druga, koji je imao 2 pune godine biti odieljen od svieta, izložen svim pogibeljim tedenih nepoznatih krajeva. „Tegethoff“ je plovio dalje prema sjeveru i još istoga dana ga ledene naslage čvrsto obuhvatiše i više ih se brod nije mogao riešiti. Tako su ga nosile sve dalje od Nove Zemlje, dok im je kopna izpred očiju nestalo. Oko 2. oktobra stao se led sve više kupiti oko njih, prieteći im, da će u svom naručju smrviti brod. O tome piše Payer: „Kao mase naroda za ustanka, tako se oko nas stao dizati led. Iz vodenih nizina dizale se ledene brdine, nastalo lomljenje leda, šum i zaglušna pucnjava, koja je rasla sve više uz strahovito zavijanje. Kao da se digli nebrojeni djavoli u bielom nevinom odielu, grozno vičući i glasno se smijući, takova bijaše strašna ona buka i lomnjava ledenih bregova, svaki čas prieteći, da će se razbiti i razprsnuti“. Putnikom se činilo svaki čas, da će se brod smrviti u komadiće, pa s toga pripraviše saonice i sve potrebito spremiše u njih, da u slučaju katastrofe, uzmognu ostaviti ladju. Nu na sreću brod je odolio navali leda, koji je, udarajući o brod, prouzročivao potresu sličnu trešnjavu ladje i sve ju više dizao na površinu. I u tom položaju ostala je ladja cielu zimu, usred užasne zime i crne tame, daleko od živoga svieta.

Putnici sprovadjali su pustinjački život, samo kad bi mjesec rasvietlio bezkrajno ledeno polje, polazili bi u lov na medvjede. Prečesto prekidalo je mrtvu tišinu pucanje leda, što je odjekovalo kao grom, a u tili čas nalazili bi se putnici spremni na palubi, da ostave brod. Moralni život bio je one užasne tamne zime neutješiv. Materialno bijahu dobro obskrbljeni izdravi, samo se na mašinisti Križu pokazaše prvi znakovi plućne bolesti. Brod je dospio do 79 stupnja sjeverne širine, kamo do tada nije ni jedna ladja došla. U maju se toplina digla i tako stadoše, da osloba djaju brod od leda. Bio je to vrlo tegotan rad i neizmjerna muka, te su in često sve nade propadale, da će ladju ikada izvući iz leda. Ipak im to pošlo za rukom. Nakon višemjesečnog iztraživanja odkriše 30. avgusta kopno, koje nazvaše zemljom Frana Josipa. Dne 1. novembra dovinuše se 79 stupnja i 58 č. sjeverne širine i tu im se ladja umrznula u led, a oni stupiše prvi pur na kopno. Iztaknuše na jednoj kamenitoj piramidi, koju sami načiniše, zastavu našega vladara.

Druga zima prošla je ugodnije, nada u novu pronašašća i u skori povratak bodrila ih. Navale leda bile su slabije, a život, je tekao opet u dubokoj samoći kao i prošle zime. U proljeće nadali se pronaći novu zemlju, nu do toga nije došlo. Na brodu je 7 ljudi oboljelo, pa su s toga iza 150 dana duge tame, kad im se prvi put opet pojavilo sunce na obzorju, odlučili, da se vrate u Europu. Osim toga prietila, je i pogibelj, da ne bi imali dosta živeža treću zimu. Prije toga ipak poduzeše uspješne vožnje seonicam, pod koje su upregli pse. Prvi put poduzeše ovakovu vožnju 10. marča, nu već 15. zateče ih silna snježana mećava, pa su morali put prekinuti. Tu su 40 stupnjeva zime podnosili pod vedrim nebom. Kad se povratiše, već drugi dan podleže Križ svojoj bolesti. Ležao je 8 dana u agoniji, a kad je izpustio dušu, pokopaše ga 17. marča na otoku Wilczek za užasne bure.

Drugu vožnju poduzeše 26. marča i tada ih je bura priečila. Sa 2000 stopa visoka rta Frankfurta ugledaše prvi put u daljini vidik prema rtu Tirolu. Dne 3. aprila stigoše do toga rta. Zatim podjoše na otok Bekal i obližnje otočje. Dne 20. maja se oprostiše od sjevernog stožera i novo odkrivene zemlje Frana Josipa, pa krenuše put Europe. Put bio je veoma tegotan. Led se morao krčiti, tako da su za dva mjeseca vožnje tek dvije njemačke milje prevalili. Dne 14. avgusta ukazalo im se tek široko more. Kod zaljeva Matočina doživješe putnici razočaranje. Ondje ih je imala dočekati ladja iz Europe. Hrane su imali tak za 20 dana. Još su se nadali, da će u zalivu Duvenu naići na kakovu ladju. I sreća im posluži. Burno stadoše klicati, ugledavši ladju. Sad su bili spašeni.

Dne 3. septembra 1874. dodjoše odvažni putnici u svoju domovinu. U Beču bijahu primljeni zanosno i velebnim slavljem. Sada je tome povratku upravo 25 godina, pa je u Puli ovaj spomen-dan svečano proslavljen. Gotovo polovica odvažnih putnika danas već leži u grobu, medju ovima i Weyprecht (umro 1881.) i Orel (umro 1893.) Jedan od najslavnijih, Payer, živi u Beču kao slikar: Brosch ostao je vjeran pomorskoj službi te je danas kontreadmiral, a dr. Kepes živi također kao viši domobranski liečnik u Zagrebu; a žive također naši dalmatinci Ante Zaninović iz Svete Nedilje, na otoku Hvaru, i Ante Lukinović iz Pučišća, na otoku Braču te Letić, Istran, zatim mašinista Pospišil miramarski kastelan Oreš, šumar Haller i lovac Mühlbacher.

Kazališna družina g. Stojkovića u Puli. Kako potonji put izviestismo, nastupio je g. Stojković sa svojim osobljem u velikoj dvorani „Sokola“ red kazališnih predstava. Na Malu Gospu davali su se „Graničari“ od J. Freudenreicha. To je najbolje djelo pokojnog pisca, a ujedno i najpopularniji hrvatski komad. Komad je bio vrlo vješto izveden, a mnogobrojno ga je občinstvo oduševljeno primilo. G. Stojković kao Andrija izveo je svoju ulogu onako vještački, kako to on već znade, a gdja Stojković bila je vrlo ljubezljiva i mila mu odvet salonska Maca. G. Gavrilović našao se u ulozi krčmara Grge u svom elementu, te je starog Graničara upravo divno izveo. To je veseo i pametan seoski krčmar, koji je nakanio, da sam svoje vino ispije, jer „onda više neće biti vina, al neće biti ni prigovora. Jest Boga mi!“ Grgin couplet bio je sasma liep, a osobito za naše prilike prilagodjena zadnja kitica „pet za groš“. Gdja Gavrilović bila je izvrstna sobarica. Karolina onako živa i čavrljava, „kojoj ide jezik kao točak u brusara“, kako veli Grga. Ostale su uloge bile u dobrim rukama, te su popunjivale rad umjetnika.

Druge se večeri izvele tri šaloigre i to: „Školski nadzornik“, „Dr. Robin“ i „Pola vode, pola vina“. U „Školskom nadzorniku“ odigrao je g. Gavrilović vješto i naravski ulogu staroga učitelja, te je sa svojim učenjem govora „Vaš veliki dolazak u naše maleno selo“ izazvao obće oduševljenje. Gosp. Stojković kao ozbiljni nadzornik bio je podpun. A što da tek kažemo o zaljubljenoj Saveli (gdja Gavrilović), koja je pod svaku cienu htjela prodati rukopis svog milog Stanka, mlade sile, koja mnogo obećaje (gosp. Ilijić)! Bila je vrlo mila. U obće, igra bila je savršeno odigrana. — U „Doktoru Robinu“ iskazao se g. Stojković kano liečnik, a stari Džekson u osobi g. Gavrilovića bio na svom mjestu. Gdja Stojković u ulozi kćeri Džeksonove bila je posve dobra. Ostali odgovoriše ulogama. — Igra „Pola vode, pola vina“ izazvala obći smieh, te se je vrlo svidjela. Sve su uloge bile vještački odigrane. Gavrilović kano sluga bio čitavi prostak, a smiehu nije bilo konca. Stojković dobar gospodar, a udovica (gdja Gavrilović) izazvali su dosta smieha, dočim gdja Milinković, kano sobarica, poniela se izvrstno. U obće uzev, ove su se tri šaloigre vrlo dopale, a dokazom je i ono burno povladjivanje, koje su glumci i punim pravom zaslužili.

Treću večer davao se „Barun Trenk“ od J. E. Tomića. Naslovnu ulogu imao u rukama g. ravnatelj te je ponosnog baruna podpuno shvatio i dao mu karakter, koji ga ide kao povjestnoj osobi. Gdja Gavrilović i onako vrstna glumica, udovoljila je posvema u ulozi Jelice. Gosp. Gavrilović (Čiča Tomo) bio kano obično na vrsku svog zvanja, te se družina može s njime ponositi. I gdjica Milinković kano Stanka bila je na mjestu, a g. Jovanović (Fra Grgur) bio vrlo pametan i uman fratar, te i u ostalim ulogama dobar. Gdju Stojković pozuavasmo dosele u tragičnim i ljubavnim ulogama kao izvrstnu silu, te se začudismo videći ju u ovom komadu onako majstorski odigrati ciganku. Ostalo osoblje bilo na svome mjestu. Jednom riečju igra tekla živahno i neprišiljeno, a dubkom puna dvorana bila razdragana.

Utorak u večer davala se Okuginćeva „Sokica“. Ta je igra lijeba, al nije za naše občinstvo, no je više lokalne naravi, koja bi tamo oko Osjeka itd. ljepše uspjela, a da je kod nas primljena povoljno, imade se zahvaliti jedino vještini glumaca. Tako je gdja Gavrilović izvrstna Janja, koja je svojom tragičnom smrtju na bojnome polju dirnula občinstvo. Gosp. Gavrilović kao Božo bio je vrlo spretan, a i ostali kao Marijan (Jovanović), stražmeštar (Milinković), Manda (Milinković) i župnik (Madžarić) održali se posve dobro.

Družba misli gostovati u Trstu, te ju tamošnjim rodoljubima najtoplije preporučamo.

Narodno gospodarstvo.

Rajfajzenove blagajne.

Piše F. D.

Istarskome puku na poduku.

Za te sam napisao ove redke, ne bi li te potako na što bolje upravljanje svog imetka i time ti otro koju suzicu sa tvog patničkog lica. Velim na što bolje upravljanje svog imetka, jer seoske zajmovne blagajnice, o kojima sam ti nakan govoriti, imadu svrhu moralnu i materijalnu, ili kako bismo mi kazali, duševno i tjelesno podupirati svoje članove. Primi, dragi Istrane, ova moja razlaganja sa onom ljubavlju, kojom su i napisana, a ne budeš li štogod razumio, skoči do svog župnika ili učitelja, oni će ti stalno raztumačiti, što budeš htio, jer je to i njegova dužnost, dapače on ti mora biti i u ovome vodja, jer bez njega ti ne bi mogao voditi ovakvo družtvo, bar ne u početku. Nemoj se bojati, da će ti u ovakvom družtvu djedovina propasti, samo pazi, da biraš u upravu ljude, koji su za te zauzeti, koji ti žele dobro, a kao svjedočanstvo nek ti bude to, da se ova razlaganja temelje na nauci učenih i iskusnih ljudi, koju sam ja pročio i evo tebi namienio u ovoj razpravici. Kad uspievaju ovakva družtva po Francuzkoj, Njemačkoj, Češkoj i. t. d. uspievati će i kod nas, samo treba mara, truda i dobre volje.

I. Zadruge.

Što je zadruga? „Zadruga je“, kako kažu mudre glave, „moralno udruživanje ljudi u savez, u kojem ovi ujedinjuju svoju duševnu i materijalnu moć u njeku zajedničku svrhu“.

Stara je rieč: Što ne može jedna ili dvie osobe, učinit će deset, dvadeset, trideset i više njih: pa i hrvatska poslovica kaže: „Više ruku više može“. Tà kad bi jedan sam čovjek dograditio vejiku palaču? Tu valja, da se više njih zajedno združi, da poradjene medju se pojedine poslove i lada će istom napredovati njihova radnja. Klesar će klesati, zidar zidati, radnik nositi maz (maltu), tesar će tesati, stolar će raditi svoj posao; jedan ovo, drugi ono i njihova će radnja brzo napredovati i za kratko biti gotova. Ono, što je bilo jednomu nemoguće, dovršilo je više njih sasma lahko. Kod svih većih poduzeća čini se ovako: ljudi se udruže u družtvo i tako rade.

Imade i takvih radnja, gdje ne samo, da nemože jedan sam raditi, već neima ni novca, da koncu privede kakvo ovece djelo. Koliko bi se ljudi našlo, koji bi n. pr. mogli dograditi željezničku pruga iz Rusije preko ciele Sibirije, što je gradi ruska vlada ili koji bi mogli svojim novcem prekopati Suežki prokop? Ipak prvu će radnju izvesti ruska, a druga je odavna gotova. Eto, što je jednomu nemoguće, to je moguće zadruzi.

Tko ne vidi iz ovoga moć zadruge? Zavirimo malo bolje u sviet. Zar nam se ne čini i on jedna velika zadruga? Ona zemlja rodi obilato onom plodinom, a ova ovom, koja u prvoj ne rodi, jedna pomaže drugoj pomoću trgovine i tako imadu i jedna i druga oboje.

Netreba nam tako daleko posizati te ostanimo radje u rodjenoj kući, u kojoj smo se odgojili. Zar nije i to malena zadruga? Jesu li svi članovi radini i poslušni, ili bolje, imadu li pred očima obiteljsku, dotično zadružnu svrhu, svi poslovi dobro uspievaju, dok u protivnom slučaju sve propada. U svakom selu ima po koji samoživac, komu smo zašli jamačno kadkada u kuću, pa što smo tamo vidjeli? Je li bilo u kući sve dobro ponamješteno, kao u drugoj, gdje smo vidjeli marljivu domaćicu, koja ima svakoj stvari odredjeno mjesto? Jesu bili svi poslovi na vrieme obavljeni? Zaista nisu.

Tko dobro prouči samo njekadanju hrvatsku zadrugu, kako da ga srsi ne prodju? Koliko je obitelji medju Hrvatima propalo s diobom, t. j. rasulom zadruge, koji su njekada slovile kao veliki posjednici. Moć hrvatske zadruge dobro su poznavali neprijatelji hrvatskog naroda, pa su i svimi silami nastojali, da ju unište, što im je većinom i pošlo za rukom. I sam je narod uvidio, ali žalibože prekasno, štetu, što ju je tim pretrpio, pa je opjevao ona zlatna zadružna vremena u pjesmi, koja prelazi sada od koljena na koljeno. Spomen na hrvatsku zadrugu ostao je uz malu izminku, samo u zapečku, gdje za duge zimske večeri stari djed pripovieda svojoj unučadi ona zlatna zadružna vremena. Od kolike je važnosti bila hrvatska zadruga, najbolje nam dokazuju rieči dr. Rudolfa Mayra o ruskom „miru“, koji je nješto slična našoj zadrugi: „Rusija nam nije pogibeljna — kaže on — sa svojih 80 milijuna stanovnika, svojom velikom vojskom, nego svojim gospodarskim uredjenjem, jer ovo uredjenje narodu najviše daje, dakle je bolje, nego ikoje druge evropejske države“.

Da zadruga može napredovati, nije dosta, da se petorica, šestorica, zajedno druže u savez i tako rade, već treba tu čvrstih temelja, na kojima se mora zadruga osnovati. Samo jedan nevaljan temeljni kamen može prouzročiti, da se poruši čitava zadruga ili da ova donese mjesto koristi štetu. Da su zadruge koristne, valja nam tekar dokazivati, ali da one mogu i mnogo škoditi, lahko se osvjedočimo u običnom životu. Posljedice onih zadruga, koje propadu, jesu svadje, nemiri i osvete.

Prvi i najvažniji zakon, na kojem mora biti osnovana zadruga, jest kršćanska ljubav. Ako nije zadruga osnovana na ovom zakonu, prouzročit će čovječanstvu više štete, nego koristi. To vidimo kod njekojih banka, koje pod imenom dobrotvornih družtava pune prostrane kese glavničara (kapitalista) novcem siromašnog radnika, a napose seljaka. Seljak siromah radi dan i noć, a plod njegova znoja pada drugomu u krilo. Ovakva su družtva osnovana na urzkoj sebičnosti, koja pomaže pojedince, a da se pri tom niti ne obazire na množtvo naroda. Ovakve zadruge niesu kršćanske, one su nepoštene i nemoralne. Svaka zadruga, koja je ovako osnovana, mora propasti ili na ovaj ili na onaj način. Ili zadruga sama propade, ili pak dobitak ide po onoj: „Kako došlo, tako prošlo“. Naprotiv zadruga na kršćanskoj podlozi triezno i pošteno upravljana, mora napredovati.

Drugi zakon, koji ima u zadrugi vladati jest taj, da se probitci zadruge podaruju, t. j. da su zajednički za sve članove. Gdje toga nema, zadruga ne može napredovati valjano. Dakle, kad želimo osnovati kakvu zadrugu, moramo primati samo takve članove, koji imadu istu svrhu. Članovi, koji bi u družtvu gledali samo svoju korist, takvi ne spadaju u družtvo, takvi bi bili družtvu samo na štetu.

Na temelju ovih dvajuh zakona mora biti osnovana svaka zadruga, želimo li, da nam donese obilatog ploda. (Dalje sliedi.)

Družtvene viesti.

Hrvati! Naručbe za slike o Zrinjskom i Frankopanu, kojima je ciena 5 (pet) f. a čisti dobitak namienjen družbi sv. Cirila i Metoda za Istru i hrv. starinarskom družtvu u Kninu, primaju se još najkasnije do 15. ovog mjeseca. Adresa: stud. iur. Milan Matić, Beč (Wien) VII. Burggasse 81. Mezzanin 2. Rodoljubi, napried!

Tko iole premože, neka se naruči na ove krasne slike za ures svoga stana i na korist naše družbe.

Izkaz prinosa na ravnateljstvo „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru“ tekom mjeseca junija tek. g. 1899.:

Podgradska podružnica, izručuje po g. Slavoju Jenku dar	1	dukat.
Gosp. I. Vrbanić, gradski načelnik u Karlovcu: na ime utemeljiteljne svoje članarine	for.	50·—
Gdja. Adda Vrbanić, gdja. gori rečenog gospodina sabranih: dne 28./V. u samostanu franjevaca prigodom zdravice domovini	„	10·—
G. Škender Fabković, Zagreb —, svoj prinos za lipanj	„	1·—
G. Fran Anaković, župnik u Privlaci: svoj mjesečni prinos za lipanj	„	1·—
Gosp. Josip Petrák, kapelan na Zvonečí - Brežca - sabranih	„	6·40
Podgradska posujilnica i hranilnica, od svoga dobitka daruje	„	20·—
Od zabave priredjene dne 25./V. u Čitaonici u Opatiji prigodom obdržavanja glavne godišnje skupštine	„	70·30
Gosp. dr. Otokar Rybarž, odvjetnik u Trstu, na ime Uprave „Naše Sloge“	„	4·95
Uprava „Hrvatske Sloge“ na Sušaku	„	81·—
Gosp. Bon. Bettolo, inžinir u Petrinji: sakupljenih u raznim prilikama	„	20·—
Gosp. Ante Sterk, pomorski kapetan i posjednik, sakupio u jednom družtvu	„	7·05
Gosp. dr. Otokar Rybarž, odvjetnik u Trstu: na ime Uprave „Naše Sloge“ stiglih njoj	„	35·60
Gosp. M. Marušić, kateketa na Rijeci, sabranih: od nekojih članova riječke čitaonice, mjesto vijenca na odar milog si i vrijednog člana Ant. Kopajtić-a	„	30·40
„Matica Hrvatska“ — Zagreb — po svom blagajniku gosp. Kostrenčiću prispjelih njoj darova	„	1·10
Gosp. Albin Priskić, blagajnik podružnice muške u Opatiji; članarinu za god. 1898.	„	43·—
Zbor hrv. duhov. mladeži u Gorici, sakupljenih: pri razpačavanju Matičinih knjiga te daruje od prihoda i razprodaje svoje neke knjižice	„	4·22
	„	25·78
Podružnica u Podgradu: pripošilje poštans. chekom plaćenih od A. D. uslijed sudbeno-kaznene uvrijede i poravnanja	„	100·—
Podružnica u S. Martinu kod Buzeta, članarine	„	14·20
te utjeranih od plesa	„	2·68
Gosp. Škender Holnjević: u ime hrv. stolnog družtva Zvonček u Beču kao čisti prihod od zabave, obdržavane dne 25./V.	„	18·05
Gosp. Hrvoj Istranić, svoj mjes. prinos za lipanj	„	1·—
Gosp. dr. Konrad Janežić, svoj mj. prinos za lipanj	„	1·—

Volosko, 10. rujna 1899.

Dr. Fabianić, blagajnik.

Višnjanjskom kokotu.

Ne budali, lomit nemoj pera,
Kukuriči opet od milote,
Kokošice niko ti ne ote . . .
Vojna za svog tvrda njena vjera.
Šetat bez strû možeš s njom *la sera*,
Ona danju tvoje slušat note — —
Epikurske takve za sirote
Socialiste pravit neće *„guerra“*.
„Il popolo“, „l Istria“ i *„Eco“*
Donašati plodove će vaše;
Sa svrakom će tucat puran čaše
Dokle pisat budeš *al compare*. . . .
Trpi malko *reladine* stare —
U mir pusti *socio* što je steko.

Osvetnik.

F. Pečenko

HOTEL EUROPA

u Puli

preporuča se gg. putnicima.

Javna zahvala.

Blagodarimo ovim veleučenom g. dr. Josipu Šebesti, občinskom liječniku u Kastvu, što se je često u našoj obitelji, a osobito poslijednih dana svojski zauzeo prilikom opasne i rijetke operacije kašega sina Vladimira. Njegovo je duboko znanje i vještina pripomogla, da nam uz pomoć Svevišnjega ote nemiloj smrti milo dijete.

U zao čas kani našu občinu ostaviti, ali težko će ga kastavski puk odoljeti, i to ne samo pored njegova znanja i vještine u liječničkoj struci, nego i pored njegova blage ćudi.

S toga mu ovim iz harnosti i duboke zahvalnosti kličemo: „Pratio Vas svuda dobri Bog, vrijedni nam liječnice, želeći Vama svaku sreću i zadovoljstvo, jer tako vrstnih liječnika kano što ste Vi, veleučeni gospodine, narod nuždno trebuje.

Brešca, 12. septembra 1899.

Vaši do groba zahvalni:

Robert i Ermina Jurinčić.

Broj 260|99

Oglas natječaja.

Usljed zaključka odborske sjednice podpisanog od 7. septembra 1899. razpisuje se ovim natječaj **za mjesto voditeljice dječjeg zabavišta** družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Malom Lošinju.

Godišnja plaća ustanovljena je na for 360, isplativih u jednakih mjesečnih anticipatnih obrocih, for 30 za paušal, isplativih u 2 jednaka semestralna obroka i stan u naravi.

Molbe, obložene svjedočbami položenog izpita voditeljice dojakošnje službe, imaju se predložiti „Ravnateljstvu družbe sv. Cirila i Metoda za Istru“ u Voloskom najkasnije do 30. septembra t. g.

Poblišje obavjesti daje podpisano.

Volosko-Opatija, 9. sept. 1899.

Za ravnateljstvo:

Predsjednik: Dr. Dinko Vitezić. Tajnik: Dr. Poščić.

Objava.

Upisivanje u ovu c. kr. pripravnicu za učiteljišta sliediti će 29. i 30. o. mj. u jutro i zapodne. Primaju se učenici kriepkega zdravlja, koji su dobrim uspjehom dovršili pučku školu i 14. godinu dobe svoje. Kad. bi kojemu do 14. godine primanjkovalo manje od 6 mjeseci, može dobiti oprost primanjkajuće dobe. Koji se želi upisati, mora donieti uz posljednu školsku svjedočbu još i krstnicu i svjedočbu o cijepljenju kozica. Siromašni djaci, koji dobro napreduju, dobiti će državnu podporu.

Tko se prijavi poslie spomenutog vremena, neće se primiti. Redoviti pouk počima 2. oktobrom.

Kastav, 12. septembra 1899.

Ravnateljstvo c. kr. pripravnice za učiteljišta.

Ivan Bunc,
c. kr. ravnajući učitelj.

Brijač

Nikola Alaić

preporuča

svoju brijačnicu

u Puli

na Fran Josipovoj cesti 6

(tik kavane „Miramare“)

Poziv.

P. n. gg. članovi „Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri“ pozivlju se ovim najuljudnije

na glavnu skupšćinu

koja će se obdržavati u **„Narodnom domu“ u Kastvu četvrtak dne 28. t. m. u 3 ure po podne** sa sliedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Izvješće tajnika.
3. Izvješće blagajnika.
4. Izvješće revizionalnog odbora.
5. Izbor upravnog odbora.
6. Izbor revizionalnog odbora.
7. Možebitni predlozi.

Odbor „Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri“.

Kastav, 12. septembra 1899.

Mijo Laginja,
predsjednik.

Broj 2972.

Oglas natječaja.

Na temelju odluke obć. odbora i u smislu zemaljskoga zdravstvenoga zakona od 17. marča 1874. otvara se natječaj na mjesto

liečnika občine Kastav

sa godišnjom plaćom od for. 1000 i for. 500 za paušal konja, ukupno sa for. 1500. koje će primati iz občinske blagajne u predplatnih mjesečnih obrocih.

Liečnik će biti dužan liečiti bezplatno siromašne bolestnike i voditi občinsko zdravstveno uredovanje.

Za pohode ne siromašnih bolestnikâ ustanovljena je taksa kao i za druga občinska poslanstva i dužan je o svom trošku držati obć. liečnički ormar, kojega mu občina bezplatno daje.

Službena pogodba biti će sklopljena na tri godine, a poslije od godine do godine uz odriečku od tri mjeseca unapried od jedne ili druge strane.

Molbe, obložene poveljom [diplomom] sveobćeg liečničtva i svjedočbom, dokazajućom poznavanje hrvatskoga ili slovenskoga jezika, austrijsko državljanstvo i drugimi svjedočbami, koje bi bile u prilog, imaju biti podnešene podpisanom do 20. sept. t. g.

Poblize obavjesti daje podpisato.

Glavarstvo občine

Kastav, dne 29. augusta 1899.

Obć. glavar:

M. Jelušić.

Njegova svetost

Papa Lav XIII.

sporučio je po svojem liečniku prof. Dr. Lapponiu g. ljekaru G. PICCOLI-u u Ljubljani srdačnu zahvalu za priposlane Mu staklenčice

tinkture za želudac

te mu diplomom od dne 27. novembra 1897. podielio naslov »dvorski dobavljač Njegove svetosti« sa pravom nositi u svojoj firmi uz naslov takodjer grb Njegove svetosti.

Rečeni liečnik kaošto i mnogi drugi glasoviti profesori i doktori pripisuju bolestnim Piccoli-jevu želudačnu tinkturu, koja jači želudac, povećava tek, pospješava probavu i tjelesni otvor. Naručbe prima i uz pouzeće opravlja točno

G. PICCOLI,
ljekar „pri angelju“ u Ljubljani.

Tinkturu za želudac razašilje vlastnik po 12 stakl. za for. **1·26** a. vr., po 24 stakl. za for. **2·40**, po 36 stakl. za for. **3·50**, po 70 stakl. za for. **6·30** (poštanski paket, koji ne teži preko 5 kg.), po 110 za for. **10·30**. — Poštarinu moraju plaćati sami naručitelji.

Broj 33. U Puli, dne 21. septembra 1899. God. XXX.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se nepleća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku. Izključeni su ove godine: 2. novembra i 28. decembra.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata s poštarinom stoji: 5 for. u obće, 2 for. za seljake na godinu ili for. 2.50, odn. for. 1.— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 5 nč. koli u Puli, toli i izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare A. Gabršček (J. Krmpotić i drug.) u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sjećajte se
„Družbe sv. Ćirila i Metoda"
za Istru

U višnjih srca!

Svakojake nas nevolje taru. Još danas ima u pokrajini i drugud ljudi, koji smatraju naš hrvatski i slovenski narod, narodom niže vrsti, koji nas dapače robovi zovu i kao s takovimi s nami postupaju, koji bi htjeli, da smo samo za to tu, da punimo njihove kese i zaobljujemo njihova lica i trbuhe.

Kao da za nas nevaljaju vječni zakoni Kristova nauka, da smo svi stvorovi Božji, svi braća, svi ljudi! Kao da za nas neobstoje nit temeljni državni zakoni, po kojih su svi narodi u našoj monarhiji proglašeni ravnopravnimi u svem i svačem. Kao da je naš narod izuzet od tih zakona, i od svih drugih, osim onih za plaćanje poreza u krvi i novcu! Kao da naša krv i novac koju dajemo državnim i zemaljskim a u velikom dielu i občinskim oblastim, nevalja ništa!

Kao da nam za tu krv i novac nisu dužne dati sve potrebito za obranu naših osoba, za naš duševni i tvarni napredak!

I još se je njekako pregorjeti moglo, dok smo bili kao nećutljivi za sve krivice koje nam se nanašaju, dok se sami nismo probudili, dok se nismo počeli micati, dok nismo počeli zahtjevati svoja ljudska, svoja kršćanska, svoja državljanska prava, dok nismo radili na svih poljih javnoga života da ta prava zadobijemo, dok nismo i sami stali da si pomognemo.

Odkad tako postupamo, od tad nemožemo pregorjeti više nepravde koje nam se nanašaju u svih stvarih, od najmanjih do najvećih. A nemožemo ni pojmiti kako nit zašto, kojom namjerom u koju svrhu, radi se sve moguće u prilog našim zakletim neprijateljem a na štetu našu.

U tom stanju mi bi morali zdvojiti, ili postaviti se u očajnu borbu za život ili smrt, i to čim skorije, prema onoj: bolje je častno umrieti nego li sramotno živjeti.

Ovih dana se je ipak nješto dogodilo, što nam diže srca, radi česa kličemo oduševljeno: U višnjih srca imamo ka gospodinu! Hvale uzdajemo gospodinu Bogu našemu!

To nješto jest, hrvatska gimnazija u Pazinu, njezino otvorenje, koje se je ovih dana obavilo.

Sa svih strana Istre, od skrajnjega sjevera do skrajnjega juga, od Snježnika i Kvarnera do zapadnih obala istarskoga poluotoka, prihrlilo je u Pazin više od stotine hrvatskih i slovenskih dječaka s njihovimi roditelji ili skrbnici. Prihrlili su u Pazin, da se upišu u hrvatsku gimnaziju, u taj srednji zavod prosvjete, prvi u kojem će se naša djeca moći u svojoj rodjenoj pokrajini uzgajati u svojem materinskom jeziku. Do sad mogla su se samo talijanska i njemačka djeca uzgajati u pokrajini u svojem jeziku. Naša morala su, ako su u obće išla u srednje zavode u pokrajini, ići u te zavode, da se u njih muče nepoznatim jezikom, ili takodjer da se u njih odtuđuju svojemu jeziku i narodu, da postanu janjičari. Mogla su doista u hrvatske zavode izvan pokrajine, al to bijaše združeno s većimi troškovi, i s izgovorom da se u onih zavodih nemože davati podpora našim djakom, i raznimi poteškoćami.

Sad to prestaje. Naši dječaci, mogu polaziti u svojoj pokrajini srednje učilište u kojem će se podučavati u svojem jeziku, i uza to učiti i druge jezike.

Roditelji moći će imati svoje sinove bliže, moći će jih češće posjetiti, i vidjeti i popitati se, da li su njihovi miljenci zdravi, je li se dobro uče, je li se liepo ponašaju. Ti njihovi miljenci bit će u gradu, gdje će imati ne samo u školi svoje vriedne učitelje i odgojitelje, nego takodjer van škole požrtvovne duhovne i svjetovne gospode, koja će prinastojati dječake, i pripaziti da budu imali čiste stanove i zdrave hrane, i da napreduju čim bolje. Bit će u gradu, u kojem se je odgojilo u prvanja vremena mnogo naših ljudi, a u kojem će biti sada u toliko bolje, u koliko će se uzgajati dječaci u svojem materinskom jeziku. Ako i kasno, ipak je i za naš narod u Istri obvaljalo konačno načelo, koje valja u svem svietu, da se najmo imade podučavati u materinskom jeziku, da se samo tim sladkim jezikom može naučiti što se u srednjih školah naučiti može, da se i druge jezike može naučiti na temelju i pomoću svoga jezika.

C. kr. vlada se je konačno odlučila dati nam takav zavod, i sve spletke protivnika nisu bile kadre odvrnuti je od te odluke. Ostala je čvrsto na onom, za što se je odlučila, i što zahtjeva pravo i zakon, što ide našemu narodu i što mu je potrebito. A da bijaše potrebna hrvatska gimnazija u Pazinu za Hrvate i Slovence u Istri, to najbolje kaže broj učenika, koji su se upisali u prvi razred. Taj broj je veći, nego li mu se je nadao i naš najveći optimista. Iznenadio je svakoga, ugodno dirnuo svako pošteno srce. C. kr. vlada i u tom vidi, koliko joj je vjerovati našim protivnikom, koji su trubili u sviet, da neće hrvatska gimnazija imati učenika. Blizu sto i dvadeset dječaka prigласilo se je u jedan, prvi razred. To je skoro toliko, koliko jih je bivalo njeko doba u svih osam razreda. To je toliko, da jih toliko nejmaju nit jako mnogobrojne gimnazije u cieloj monarhiji. Nadamo se, da će se nadležne oblasti bezodvlačno pobrinuti još za druge učitelje — profesore, koj zahtjeva tolik broj dječaka, da budu pak ovi mogli biti podučavani kako to zakon propisuje, te da budu, liepo uzgojeni i podučeni kako Bog zapovjeda, na čast zavodu i korist domovini.

Timi čuvstvi nadahnuti kličemo još jednom: U višnjih srca!

Tim dakako nije rečeno, da smo sa hrvatskom gimnazijom u Pazinu dobili sve, nit da nemamo od sad unapried bud još što zahtjevati, bud sami raditi za naš narodni napredak.

Došli smo do jako znamenite stečevine, i zahvalni smo svim činbenikom, koji su k tomu doprinesli.

Al je to samo jedno od onoga mnogoga na što imademo pravo po zakonu. Nećemo mirovati dok ne stečemo i ostalo što nas ide, i sami koliko je do nas raditi ćemo, da naš hrvatski i slovenski narod napreduje u svakom obziru.

Otvorenje hrvatske gimnazije u Pazinu.

Svim nam širom ciele Istre uzradovala su se srca, kad smo prije kakvih 15 dana saznali, da će se konačno izpuniti naša davna i vruća želja, da će se otvoriti hrvatska gimnazija u našem gradu. Odlanulo nam je, srca napunila su se radošću i obzirom na cieli hrvatski i slovenski narod i obzirom na ovaj naš grad, koj bijaše zadnjih deset i više godina skoro od svih zanemaren.

Željno smo očekivali dan 15. septembra, ustanovljen po slavnom c. kr. ministarstvu za upisivanje. I prispio željno očekivani dan. Već dan prije došlo je roditelja ili skrbnika sa dječaci, da jih upišu, da jim nadju stanove, da se pobrinu za hranu. A tek na ustanovljeni dan za upisivanje! Sa svih strana Istre, po željeznicah, na kolih i pješice, dolazili su dječaci i njihovi roditelji u Pazin. U gimnazijalnoj zgradi bijaše pravo vrvenje. Sve sama vesela lica. Razni znanci i prijatelji sastaju se poslije dulje ili kraće što se nisu vidjeli, i pozdravljaju se radostno kod radostne zgode. Drugi se medju sobom upoznavaju. I dječaci približuju se jedan drugomu, i pružaju si ručice, i započimlju prijateljstvo, najjače što ga u obće obstojati može, vez suučenika u srednjih školah. Svi se medju sobom razumjevaju kao djeca jednih roditelja, jednoga otca i jedne majke. Bili od Kopra ili Kastva Lovrana il Fontane, iz Podgrada il iz Medulina ili Lošinja, svi sbore svojim jezikom, i svi se razumiju. Da bijaše tu onih koji još vjeruju našim ljutim neprijateljem, koji trube znajuć da lažu, da se mi Hrvati i Slovenci Istre medju sobom nerazumijemo, bili bi se mogli uvjeriti i tu, da nije što vjerovati tim našim protivnikom, da smo jedan narod ne samo po porjeklu, po prošlosti nego i po sadanjosti, po jeziku, pa i po budućnosti. Gospodin ravnatelj imao je pune ruke posla, sa upisivanjem, pak skoro i sa izpitivanjem, bilo pismenim bilo ustmenim, te sa izpravljanjem zadaća. Radio je najmanje za tri, i obavljao sve točno i savjestno. Kako je broj upisanih rasao, tako je rasla radost svih. I najpovoljnije misleći računali su na kakvih 50 do 60 učenika, a kad tamo broj učenika je dvostruk od toga. Silu posla su imali takodjer članovi djačkoga podpornoga družtva, i njihovi vriedni pomoćnici, da zadovolje ili odgovore na sve zahtjeve i pitanja, što se je na nje postavljalo.

Od 111 učenika što se jih je prijavilo do subote dne 16. septembra jedan je rodom iz Trsta, jedan iz Nabrežine, jedan iz Sežane, a jedan iz Kamnika. Svi ostali, dakle 107 njih, rodom su iz Istre. a ima jih nješto i kašnje upisanih. Naših djaka Istrana daje: Pazin, Lindar, Beram, Kringa, Sv. Petar, Tinjan, Cerovlje, Žminj, Borut, Novaki (Pazinski), Grdoselo, Zarečje, Paz, Pićan, Krbune, Gologorica, Kanfanar, Medulin, Kaštelir, Fontana, Foškulin, Kaldir, Montrilj, Ždrenj, Vižinada, Buzet, Roč, Dragući, Vrh, Slum, Mlum, Sališ, Pobeg (kod Kopra), Šmarje, Ricmanje, Kastav, Volosko, Lovran, Podgrad, Jelšane, Hrušica, Vodice, Lošinj mali, Cunski, Vrbnik.

Iz svih kotara, sa svih strana, prijavilo se jih do 120. Toliko jih neće ostati, jer su njeki premladi, a njeki premalo pripravni. Ne možda svojom krivnjom, nego za to, jer nemaju u svojih mjestih u obće škole, ili pak imadu talijansku, u kojoj se nemogu naučiti što treba. I jedni i drugi pripravljati će se rado, da pak mogu druge godine doći u hrvatsku gimnaziju. Posiliti će se bud roditelji da dadu svoje dječake kamo dalje iz svoga mjesta u pučku školu, ili pojedini rodoljubi da jih privatno poduče.

Poslije oblačnoga i jako kišovitoga dana svanuo je krasan, vedar dan. Žarko je sunce zasjalo ponedjeljak dne 18. septembra. Napovjedana je svečana sveta misa sa sazvanjem Duha svetoga u crkvi čč. oo. franjevaca, krasno za tu priliku urešenoj, dočim je na zvoniku bila izvješena carska zastava. Medju prvimi u crkvi su djeca, ti miljenci roditelji, ta naša nada, predvodjeni veleštovanim gospodinom ravnateljem. Napunjaju cieli prostor u sredini crkve od pred glavnoga oltara do pod orgulje. U prvoj klupi u crkvi zauzimlje mjesto gospodin ravnatelj sa pogl. gospodinom c. kr. kotarskim kapetanom. Iza njih sjedi občinski načelnik Dr. Kurelić sa prvim savjetnikom i zastupnikom naroda odvjetnikom Trinajstićem. Tu su takodjer zastupnici naroda Vjekoslav Spinčić i Slavoj Jenko; skoro sva veleštna gospoda župnici iz Pazinštine; občinski načelnici iz Tinjana i Boljuna; malo ne svi pazinski občinski zastupnici; dosta drugih iz grada i okolice, pa i iz dulnjih mjesta, čak i iz Rovinjskoga sela. Točno o 9. uri pristupio je pred oltar Božji prečastni gojpodin prošt Orbanić, u pratnji sa častnim mjestnim kapelanom Frankolom i otcem franjevcem Emilijanom. Zapjevali su i izpjevali „Dodji Duše presveti", a zatim je sliedila svečana svela misa, praćena sa orguljami i sa pjevanjem pjevačkoga zbora iz sv. Petra vodjenoga po tamošnjem štovanom učitelju Zidariću. Na svrsi sv. mise zapjevao je taj zbor „Bože živi, čuvaj Bože"! Uz zvonjenje zvonova i praćeni Franjevačkimi crkvenimi zastavami išli su onda učenici redom sa svojim ravnateljem u gimnazijalnu zgradu, da pak u njoj polažu izpit oni, koji ga još nisu položili. Da su svim prisutnim kod svečane sv. mise, i prije i poslije, sjala lica od veselja, netreba ni govoriti. Na pragu smo bolje dobe!

Poslije svečane sv. mise sastalo se je občinsko zastupstvo u sjednicu. I u toj sjednici našlo je odsjeva otvorenje hrvatske državne gimnazije. Zastupstvo izrazilo je svečanu zahvalu Njegovom Veličanstvu našemu cesaru i kralju što je odredilo da se hrvatska gimnazija otvori, za koju je umolilo pogl. g. c. kr. kot. poglavara da ju dalje priobći: visokomu predsjedničtvu c. kr. ministarstva u Beču, koju je odlučilo da se brzojavno istomu priobći. Na dalje imenovalo je počastnim građjanom p. n. gospodu Dra. Dinka Vitezića, Vjekoslava Spinčića i Dra. Matku Laginju u znak harnosti što su u svakoj zgodi zagovarali da se hrvatska gimnazija u Pazinu ustroji. U Pazinu desećemu se Vjekoslavu Spinčiću priobćilo je to posebno odaslanstvo zastupstva predvodjeno gosp. načelnikom, a ostalo dvojici brzojavno. Konačno postavljen je i prihvaćen predlog, da se zamoli zemaljski odbor, da dade podpore i za djake hrvatske gimnazije, kaošto je daje za djake talijanske realne gimnazije. Dr. Trinajstić iztaknuo je tom prilikom, da je zemaljski odbor uništio zaključak zastupstva glede jubilarne zaklade, jer da je samo za jedine djake hrvatske narodnosti, a da bi morala biti i za one talijanske narodnosti. Po svojih tih nagovorih dužan je zemaljski odbor da dade podpore i za djake hrvatske gimnazije, hrvatske narodnosti.

Razgovor po cesti od Tustića do mosta u Mošćenicah izmedju Jožeta i Toneta.

Jože. — Si čul Jože čagod za volaćjoni va grade?

Tone. — Tr znaš, da vavek neč govore za nje. Ako čovek lepo i ne bi otel čut, mora.

Jože. — Dunke su i danas ča gore govorili?

Tone, — Ja i kumpar Zvanić smo sedeli na place pod ladonjun, a blizu nas je stalo nekoliko Obršan, Dražan i neki Krajan. Mi smo razgovarali s kumparon Zvanićon od naših posal pa nismo čuli zač ono kontreštaju. Kad smo finili naš razgovor, približili smo se bliže k njin i čul sam jušto kade jedan Krajan poveda, da je bil, ovi dni, kod njega va Kraje Fortunato z Dragi, ča ga zovu Kapula, pa da muj' govoril, da se vaja sada trdo

držat, da j' sada ura, aš ako ne, da te nas sigurno prodat ta put pod Hrvatsku. Plovan da j' već storil buletini, a Lupa da te stavit za poteštu.

Na to mu j' jedan z Dragi rekal:

„Tr da Lupa ne bi otel bit za poteštu, kad bi ga lepo i oteli. Da on ima isto preveć posla, pa da ni on za to". — Ja ne znan, reče mu on prvi, ma tako j' kod nas povedal Fortunato, Još je rekal, da ako nas ovput predobi oni od hrvaške bandi, da će vaje prit nekoliko gospodi s Hrvaške, pa da te nas zapisat pod Hrvasku. Onega puta, da te zibrat hrvaskega kraja.

Na to smo se svi nasmeli, a ja sam mu progovoril: Kakova je potreba Hrvatom zibrat novega kralja kad imaju i oni kako i mi našega Frana Josipa, da ga Bog uzdrži!? Ča smo njim mi od tolike potrebi. Zač nisu pred tri leta kad smo još va Lovrane imeli poteštariju, a poteštu Jurčića, ki j' hrvaski pisal, zač nisu on put prišli ti gospoda, pa nas zapisali pod Hrvašku?

Ne budite nemi ne, tega ne će bit tako hitro?

Sami Hrvati nisu kuntenti va Hrvaškoj, pak da te i nas valje tamo stavit. — Još otroka, kad ćete ga dat na brod ali va art, pita te ćeš ovamo, ćeš onamo, a kamo pa ne bi nas pitali?

Tu se samo išće, da nam na komune pišu kako mi razumemo, po našu ali ti hrvaski, a ne onako kako sada pišu, ča nijedan ne razumemo. Zač nebi Kotešić pisal onako, kako govori fantu na place kad po nedeljah klica, i onako, kako na sedutah govori?

„Ča dunke ta Fortunato bacila vavek s tun Hrvasku? reče mi on Krajan".

A niš bacila, kako i je! Ča Van on zna ni da j' živ. On brižan ne zna ka de j' Hrvaska, ni kadej' Austrija nego samo zna, kade se z onemi Crnemi va Afrike kašu ji. Ča ćete da Van zna jedan čovek, kij' od malega bil mej onemi Crnemi, ki su još na pol divi. Ča se j' s njimi mogal navadit? Ja se čudin, kako ni i on postal div, kako su i oni! On misli, da ako ima nekoliko fjorini, da more sve govorit ča ga j' volja, ma po svetega Martina, da sam ga ja čul kade j' to govoril bi bil tancal šotiš i molferinu!

Znate ljudi moji mili, da se to ne sme govorit. To je on govorit kontra samemu našemu cesaru, ki je kraj va Hrvaškom, kako i va drugih zemljah, a Hrvati su zanj krv prolevali a ne ga izdajali kako Juda.

Justo j' na to zazvonilo polne i mi smo svi umukli. Kad smo zmolili „Anjel gospodinov" šli smo svi ča, neki na ovu neki na onu stran. Ja i kumpar Zvanić šli smo po malo cestun put domi. Na „Počivalah" šal je Zvanić s goru a ja sam šal sam po malo napred.

Jože. — Kako mi se vidi, vi ste se bil malo steplil, kad ste njim onako kantal?

Tone. — Ma čovek se mora steplit kod čuje onako govorit.

Jože. — Ta Fortunato, malo se previše meša va te stvari. On će još kode god slabo pasat!

Tone. — Da bi majko govoril on ča zna, već se intendi.

Jože. — Vi greste Tone va Dragu, ćete i dole čagod čut.

Tone. — Gren malo, gren. Ča Van pak povedet ako buden ča god čul.

Jože. — Boh s Vami Tone!

Tone. — Boh Jože, Boh!

Franina i Jurina.

Fr. Ča j' istina, da Ive nemari dat Maru šustaru?

Jur. Bi reć da nè, jer da te poć prije u Podgrad.

Fr. Nebudi Jure bedast, ter samanj ni još dva miseca.

Jur. Po moju puru imaš ti pravo.

Politički pregled.

U Puli, dne 20. septembra 1899.

Austro - Ugarska. Austrijskomu ministarstvu reć bi, i da su odbrojeni dani. Pokušaj predsjednika carevinskoga vijeća Dr. Fuchs-a, da na konferenciji sakupi predstavnike svih klubova parlamenta i da se tuj izgladi postojeće oštrine između desnice i lievice, neće po gotovo imati željena uspjeha. Vrlo je naime dvojbeno, da će Niemci opozicijonalci u obće ni pripustiti na konferenciju, a kad bi se i prikazali, stavili bi takove uvjete, koje nebi mogli prihvatiti načelnici klubova desnice ako neće, da se iznevjere svomu programu i svojoj prošlosti.

Po najnovijih viestih iz Beča zaključili su Niemci opozicijonalci, da se neće odazvati pozivu predsjednika Dra. Fuchs-a t. j. da neće sudjelovati na konferenciji.

Ovomu koraku pridružiti će se po svoj prilici i vodje socijalnih demokrata.

Dne 15. t. mj. viečala je parlamentarna komisija mladočeskoga kluba u Pragu, kojoj se priključiše i članovi konservativnoga veleposjeda. Na tom sastanku razpravljalo se o položaju i o zahtjevih vlade, da Česi pristanu na opoziv jezikovnih naredba. Obzirom na položaj, izražena je misao, da se pripravlja ne samo promjena vlade u Beču, nego da će tom promjenom biti Česi prisiljeni da stupe u opoziciju proti novoj vladi. Predvidja se naime, da će preuzeti novu vladu osobe, koje će vladati pomoćju Niemaca sviju boja. U tom slučaju stupili bi zastupnici svih slavenskih plemena u opoziciju. Dogodi li se u istinu to, znatiželjni smo kako dugo će se moći vladati u Austriji proti ogromnoj većini njezinih državljana t. j. proti Slavenom.

Mladočeski klub državnih i zemaljskih zastupnika zaključio je u sjednici od dne 15. t. mj. obdržavanoj u Pragu, da imadu zastupnici češkoga naroda sudjelovati na konferenciji, koju je sazvao Dr. Fuchs — ako u obće do nje dodje.

Crna Gora. Crnogorska kneževska obitelj bijaše u Atenah svečano dočekana i srdačno pozdravljena. Posjet kneza Nikole u Carigradu povećao je mržnju srbskih sanjara u Biogradu do kneza Crnegore. U Biogradu plaše se naime toga, što raste upliv malene Crnegore i na turskom dvoru više nego li onaj kraljevine Srbije.

Srbija. Iz Biograda pronosi se glas o ostavci sadašnjega ministarstva. Povod toj ostavci imao bi se tražiti u tom, što se je vlada silno osramotila sa razpravom o veleizdajstvu radikala. Razprava ta primiče se koncu. Preslušavanje svjedoka svršilo je 18. t. mj. te je istoga dana počeo govoriti državni odvjetnik. On nastoji dokazati krivnju o veleizdajstvu prvaka radikalne stranke i to na temelju privatnih pisama ili na temelju izjava svjedoka vrlo dvojbene prošlosti.

Rusija. Ruski carski supruzi doploviti će na jahti „Severna zvijezda" danas u sjeverno-njemačku luku Kiel, gdje će se zadržati dva dana kod njemačke princese, supruge carevog brata Hinka. Odavle krenuti će carski supruzi u Darmstadt, gdje će proboraviti 4 čedna. Ruski ministar izvanjskih posala da će se do mala podati u Biaric, gdje boravi srbska kraljica Natalija. Odavle da će krenuti u Pariz po službenom poslu.

Francezka. U Francezkoj imadu na dnevnom redu novu razpravu. U Parizu sastao se naime senat kano najviše sudište, da sudi buntovnikom, koji da su htjeli srušiti republiku i uvesti carsku vladavinu. Kapitan Dreyfus, ponovno osudjen pred nekoliko dana u Rennesu radi veleizdaje na 10 godina zatvora, čija osuda je bila toliko galame uzvitlala, bio je prekjučer pomilovan od predsjednika republike.

Njemačka. Njemački car Vilim, zabranio je pristup na cesarki dvor onim zastupnikom, koji su u saboru glasovali proti vladinoj osnovi o uredjenju plovitbenih rieka u Njemačkoj.

Domaće i razne viesti.

Dr. Laginja počastni gradjanin pazinski. Dobivamo i objelodanjujemo sliedeći brzojav: Občinsko zastupstvo grada Pazina prigodom današnjeg svetčanog otvorenja državne hrvatske gimnazije jednoglasnim zaključkom iz zahvale za Vaše nastojanje o oživotvorenju iste imenovalo vas počastnim pazinskim gradjanom.

Talijanska realna gimnazija u Pazinu. Da nismo već čitali u talijanskih novinah bljutavih viesti o hrvatskoj gimnaziji, mi bi bili bar u ovoj priliki posvetili o talijanskoj realnoj zemaljskoj gimnaziji. Tako smo prisiljeni reći bar njekoliko rieči. Talijanska vladajuća klika, sa zemaljskim odborom na čelu, nisu se žacali nit se žacaju otvoriti te prkos-gimnazije, na troškove siromašnih poreznika hrvatske i slovenske narodnosti u Istri. Ona je izgubila već odavna svaki stid i svaki sram, osobito obzirom na siromašno pučanstvo bez razlike narodnosti u pokrajini. Preko 15 godina bila je ukinuta obstojavša gimnazija u Pazinu, al kliki nije ni na misao došlo, da bi ustrojila bud kako srednje učilište u Pazinu. Za Pazin se nije starala ni malo, makar da i propade tvarno i duševno. Sad jedva, kad je našim zastupnikom pošlo za rukom izvojevati hrvatsku državnu gimnaziju, kad se je c. kr. vlada odlučila da ju ustroji, i kad nije htjela popustiti halabuci talijanske klike, sad jedva sjetila se je i Pazina, ne možda da udovolji Pazinu ili u obće pravednoj stvari, nego da prkosi državnoj hrvatskoj gimnaziji. Ni pol muke, kad bi bili mastno plaćani zemaljski kapelan i zemaljski našesori, uz drugu gospodu Talijane segli u svoje džepe. Ni govora o tom. Oni hoće uzdržavati tu prkos gimnaziju sa krvavimi žuljevi hrvatskih i slovenskih kao i talijanskih kopača. Oni hoće trošiti velike svote novaca iz zemaljske blagajne, iz one blagajne u koju utiču svakojaki nameti na poreze već i tako preobterećenih i izmučenih istarskih poreznika. Kad naš narod pita gdje koju školicu zakonom propisanu, koja bi stojala njekoliko stotina forinti, onda se odgovara da nejma novaca u zemaljskoj blagajni, a c. kr. oblasti koje su dužne brinuti se da se ustroje i hrvatske i slovenske škole, šute na to nit poduzimlju odlučnih koračaja da se zakon i pravo vrši. Za prkos gimnaziju, za talijansku gimnaziju ustrojenu iz objesti, posve nepotrebnu, zakonom nenaredjenu, za tu imadu novaca, za tu imadu ne samo stotina, nego tisuća i tisuća, i to iz iste zemaljske blagajne, u koju utiču krvavo zaslužени novci naših siromašnih ljudi. Najmili su kuću i plaćati će na nju debeo najam, kupili su klupe i druge stvari kakve hoće takva škola. Imenovali su ravnatelja i četiri do pet profesora, njeke su uzeli iz Italije, njeki nit nejmaju austrijskih nego talijanske izpite; njeke su uzeli iz državne službe, i tim od državne svalili na siromašnu pokrajinu velike svote novaca, po par tisuća na godinu za svakoga, za njihove plaće, a za koju godinu za njihove mirovine. Nije to dosta. Iz zemaljske blagajne plaćati će većinu učenika na njihovoj prkos-gimnaziji. Čujemo, da se jih je prilično upisalo u prvi razred, al od tih je jako malo koji će se uzdržavati po njihovih roditeljih ili privatnih dobrotvorih. Većina će se jih uzdržavati žuljevima siromašnih istarskih težaka i u obće radnika.

Zemaljskim novcem lovili su djake, gdje su koga mogli. Dječaka odtrgli su od zanata, u kojem bijahu već po par godina. Na njihove agente u raznih mjestih slali so po 50 po 100 forinti svakamo tamo gdje su saznali, da bi se našao koji pitomac, ma bio i slab u napredku. I bez da su dotični roditelji ili skrbnici položili molbenice, slalo se je novaca za dotične dječake. Tako razbacuju novce siromašnih istarskih porezovnika. Tako razsipaju novac iz zemaljske blagajne, tako gospodare sa općim dobrom; pače da kane graditi iz zemaljskih sredstava i gimnazijalnu zgradu i konvikt sa kakvih 70.000 for. troška, i još nejma oblasti, koja bi jih pozvala na ruke vršenje prava i zakona, koja bi jih dapače metnula pod kuratelu. Dakako tu su njezini tuljenici, to su Talijani, to nisu ni Hrvati ni Slovenci.

Žućju u peru morali bi pisati, kad bi mogli izreći, što sve pravedno i pošteno srce čuti, kad sve to vidi i znade. Nećemo duljiti. Zaključujemo kličuć: Bog neplaća svake subote, al nikom ni dužan neostaje! Doć će i Vam i Vašim zaštitnikom crni petak!

Buduće zasjedanje istarskoga sabora imalo bi biti opet u Kopru. Na razpravu da će doći i pitanje o prenosu sabora i zemaljskih ureda iz Poreča u Pulu.

Ovu viest nalazimo u talijanskih listovih, te prepuštamo njima za nju odgovornost.

Iz Lovrana pišu nam 14. tek. Težko je življenje našim mornarom. Na more nije kamo, jer brodovi propadaju, na parobrode nemogu svi, dočim ribanje preuzeli su tudjinci, koji kod nas love po tri četvrtine ljeta.

Tužiti se neće koristi, pak su zato neki naši poduzetnici nabavili bragoce i njimi ribaju po Kvarneru već od novoga ljeta. Najprije su kupili jedan par onda drugi par bragoca. Prvi par dobio je odmah u početku od c. kr. pomorske vlade u Trstu godišnju subvenciju od 400 for.

I kod ovog poduzeća su gospoda na lovranskoj talijanskoj poteštariji pokazala koliko mare za korist i dobrostanje naših ljudi. Nekog dana dodje na poteštariju jedan od suvlastnika bragoca i potuži se na Čozote. Znate li, što mu je slavni poteštà odgovorio? Dovemo protejer anche quela bandiera. Moramo braniti i onu zastavu, odgovorio je domaćemu čovjeku, koji na svojih bragocih hrani toliko domaćih ljudi. To su naši pomorci dobro zapamtili.

Već više vremena bolestan je jedan od glavnih agitatora talijanske stranke za zadnjih izbora. Trebalo mu je poći u bolnicu, a žena njegova došla je prositi za pomoć jednu osobu hrvatske stranke. Takova su dakle ta talijanska gospoda. Siromaka izrabljuju dokle ga trebaju, kada im više ne služi puščaju ga neka propada.

Iz Podgrada nam pišu. Nakon dulje vremena evo me da se opet oglasim u „Našoj Slogi". Naša mješovita podružnica družbe sv. Cirila i Metoda za Istru priredila je dne 17. kolovoza 1899. svoju prvu veselicu koja je izpala vrlo sjajno, čistoga dobitka na korist družbe bilo je preko 50 for. — Srdačna hvala milostivoj gospodji Dr. Bilekovoj, gospodjicam: Jenko, Mavrić, Jelušić, Stanić i Gustinčić, gg. tamburašem i onima, koji su darovali što za tombolu. Bog plati svima! Obća je želja, da se opet prirede takve veselice.

Dne 15. rujna t. g prigodom otvorenja hrvatke gimnazije u Pazinu, sav Podgrad bio je okićen hrvatskimi i slovenskimi zastavami, a ja Vam mogu jamčiti, da je „Kumparetu à la Romana" taj dan objed i večera preselo! — (Kod koga jede?! Pitanje slagara). Ovih danah premještena su bila iz Podgrada dva uzorna činovnika gg. Kumar i Šubić. Ostavlja nas kontrolor Bigato — sretan mu put i daleko kuća. Danas proslavili su supruzi Šajina iz Podgrada svoj zlatni pir.

Mjesto občinskoga tajnika razpisuje glavarstvo občine Jelšane. Službeni uredovni jezik jest slovenski. Godišnja plaća u iznosu od 400 for.

Ruski gost u Opatiji. Ovih dana stigao je u našu Opatiju ruski general Aleksij Jakovlev sa suprugom. G. generalu svidja se vrlo naša krasna Opatija.

Velike povodnje. Usljed posliednjih čestih kiša nastale su u raznih krajevih Austrije velike povodnje. U donjoj i gornjoj Austriji u Tirolu itd., stupila je voda iz Rieka te počinila ogromnih šteta. Rieka Dunav narastla je tom prigodom kod Beča za 5 metara povrh običnoga vodostaja. U nekojih selih i gradovih porušila je voda mnogo kuća i drugih zgrada. Utopilo se na žalost i mnogo osoba.

Nesreća u Opatiji. U subotu dogodila se u Opatiji strašna nesreća. Anton Stampfer inženir pri gradnji Hotela „Bellevue" stajao je na jednoj skeli, te nadzirao rad. Od jedared omače se, te pade sa visine od pet metara, pa udarivši glavom o jedan kamen, ostade na mjestu mrtav.

Praktičan izumak. Hrvatske novine javljaju, da je kovački majstor Piskur izumio napravu za željezničke vagune, kojom se vagun medjusobno veže sa strane, bez pogibelji dakle, za one osobe, koje su do sada vlakove u sredini spajali. Tu napravu započeti će sada na državnom kolodvoru u Zagrebu na vagune namještati.

Isti Piskur izumio je i novu bravu za zatvaranje teretnih vagona, čijom upotrebom onemogućiti će se krađe i neće više trebati zatvarati olovom.

Nova oružnička postaja ustrojena je u Jelšanah, politički kotar Volosko.

Bezplatne brzojavke. Ministar trgovine odlučio je dogovorno sa ministrom željeznica, da se imade primati brzojavke, kojimi se moli za pomoć prigodom požara, bezplatno. Kod velikih požara imadu željeznice dati na razpolaganje vlakove za prevoz vatrogasaca i njihovog orudja.

Ne idite u Ameriku! U nedjelju povratiše se, kako čitamo u „Kuriru", iz Amerike (Newyorka) 18 osoba iz Liča, predvodjeni jednim Starčevićem. Ti su ljudi izmamljeni bili po nekom mešetaru na izseljenje, za koje platiše istomu 114 f. a tobože da ih tamo toliko naručiše (18) u radnju. Nu, jadni ljudi došav onamo ostadoše 6 danah u nekom zatvoru, dokle se nisu izpostavile izprave, jer se je ondašnjim oblastima čudno činilo, da od te 9-torice, njih 13 nosi prezime Starčević. Medju tim je kući koja je faktično naručila 18 radnikah namjestila već druge radnike a ovi ostadoše bez kruha. Čuvši hrvatska naselbina u Pitsburgu za nevolju svojih zemljaka zauzeše se za svoje zemljake kroz nekog Polića (iz Kraljevice) te sakupiše preko 3000 for. za stradajuće i za parnicu što ju podigoše proti zavoditeljem tih siromašnih radnikah, nuzprkos tome moradoše se radnici kako gore spomenusmo povratiti u domovinu. Žalostno jest, da se je i u Americi našao odvjetnik Janković, imenom, koji je za vlastitu korist preuzeo tu parnicu braneći zavoditelje proti svojim zemljakom. Hrvatskoj naselbini u Pitsburgu izražujemo ovime u ime obitelji Starčevića zahvalu, a uredniku Poliću hrvatski pozdrav.

Najveća zastava na svietu. Neka Miss Mulfort u Madistri napravila je svojim Amerikancem najveću zastavu, što se znade na svietu, a to na uspomenu vojne sa Španjolskom. Zastava je 30 metara duga, 19½ široka. Svaka od 45 zviezda, što znamenuje toliko sjedinjenih država i nosi ime svake tih država, ima 80 centimetra promjera. Na zastavi je 325.000 boda iglenih, to jest za svakog vojnika jedan bod.

Na prvu godišnjicu mira biti će ta zastava darovana narodu amerikanskih sjedinjenih država. Blago si ga Mulportici! ona za stalno neima brige za krpanje odiela svojoj djeci, kao naše neboge Luce i Mare, kojih radi težkih briga nečujemo odavna s nikakvim razgovorom!

Kazališno družtvo M. Stojković-a u Puli. U sriedu dne 13. o mj. davao se „Veliki Galeotto" moderna španjolska drama od Echegaray-a. Ulogu pjesnika Ernesta odigrao je ravnatelj vještački, a uz njega se i ostalo osoblje ponielo. Samo občinstvo nije toliko uživalo u toj žalostnoj dramj. Ono danju umoreno od zvaničnih posala i briga, želi si u večer ugodne i vesele zabave da se raztrese i zabavi, a ne da plače i uzdiše sa pozorištnim junacima. To budi upravi opomenom pri izboru repertoira.

VII. predstava davala se „Madame Mongodin", komedija u tri čina od Bluma i Tochéa. Naslovnu ulogu glumio je g. Gavrilović, te je imao zgode da pokaže svoju glumačku vještinu, kojoj je i on podpuno udovoljio. Bio to krasan muž plašivica, koji strepi pred svojom ženom, te morade njoj za volju više put kazivati „priču o nožu". Osobito liepo odigrao je prizor gdje se pretvara mjesečnjakom, te ga je občinstvo nagradilo burnim povladjivanjem. Taj je glumac glavni stup družine, bez kojeg bi mogla težko nastupiti svoje gostovanje bilo si gdje. Gjica. Petrović u ulozi goropadne žene Rozalije bila je na mjestu. Gdja. Stojković kao Clorinda nije bila onako živa, bezbrižna i lahkoumna, kako to njezina uloga iziskuje. Tu se je morala staronmu Mongodinu više ulagivati i oko njega tetošiti, a ne samo šepiriti se oko njega. Gosp. Milinković kao slikar Robert shvatio je ulogu svoju dobro. Mlad je to i inteligentan glumac, koji mnogo obećava, te će se uz nauku i redovitu vježbu uzgojiti do vrstna glumca. Ostalo je osoblje nuzgredno, te je uz glavne uloge upodpunilo cjelokupni dojam te vrlo liepe komedije.

Za oprostnu večer davao se „Revizor", šaljiva igra u 5 čina, od Gogolja, koji nije udovoljio občinstvo onako, kako je isto to izprva očekivalo. G. Jovanović kao načelnik bio suviše drven i nije svoju ulogu dovoljno shvatio, te je ostavio občinstvo vrlo hladno.

Ravnatelj u ulogi Ivana Aleksandroviča Hleskakova bio je vrstan, osobito prizor u pripitom stanju odigrao je krasno. Ženske uloge nisu bile u dobrim rukama, pa šteta što je žensko osoblje bilo u zadnji čas izmienjeno, te izključena vrstna sila, (gdja. Gavrilović) koja bi bila znala svojim talentom i vještinom odigrati svoju ulogu uprav majstorski, i time podati komadu onu živost i zdravi humor, s kakim treba da se odigra. Tako je uprava brisala ponajljepši razgovor, gdjeno nazovi Revizor ulagiva i očijuka sa majkom i kćeri. Ostalo osoblje po naravi komada šaljivo, nije ni iz daleka takvo bilo, jedino zemljanik (g. Gavrilović) sa ono malo rieči u svojoj ulozi i sa svojim mukom više je smieha pobudio no svi ostali. Sloga preporučivamo upravi, da drugi put bolje podieli uloge, te ne muči svoje osoblje, radi neopravdanih zahtjeva i ne sakati onako nakazno komade.

Naš narod imao je prilike, da čuje predstave u liepom našem hrvatskom jeziku, da se nastadjuje njime, te ga uzljubi ko neprocienjivo blago, koje nam je Bog dao, te uvidi, koli je mio i njezan naš jezik, da se možemo njime ponositi.

Pripominjemo na koncu, da se nije g. Stojković u družtvenom saobraćaju onako vladao, kako bi to od njega iziskivala misija glumačka, te je u zadnji čas nedostojno izigrao supruge Gavrilović, koji bijahu najveća atrakciju njegovog družtva i najmiliji glumci ovog občinstva. Toliko mu za preporuku u Trst, i na ravnanje tršćanskim narodnjacima.

Narodno gospodarstvo.

Rajfajzenove blagajne.

Piše F. D.

Istarskome puku na poduku.

(Dalje.)

II. Što treba seljaku i kamo ide njegov novac?

Prije nego predjemo na same Raiffeisenove (čit. Rajfajzenove) seoske zajmovne blagajnice odgovoriti ćemo na ova dva gornja pitanja, ne bi li tako čitatelja predobili za ovakve zadruge.

Mislimo, da nećemo pogriešiti, ako postavimo njekoja pitanja i sami na nje odgovorimo, dapače mislimo, da ćemo si time stvar bolje raztumačiti.

Da te, prijatelju, koji upita: „Čujes, kaži mi, čega ti u kući najviše treba", zar ne, da ćes mu odgovoriti po prilici ovako: „Meni toga treba mnogo, ali najviše novaca, jer da imam novaca, kupio bi sve drugo, što mi još treba". Bez novca dakle nije kud kamo, nu taj novac mora biti pošteno zaslužen ili uzajmljen uz najniže kamate. Bez kamata nedaje danas nitko novca na posudu. Novac na posudu daju družtva ili pojedinci. Takovih družtva imade kod nas u Istri vrlo malo, zato uprav cvate kod nas lihvarstvo. Pojedinci ponudjaju naime siromahom svoj novac na velike kamate ili interese. Takove „dobročiniteljeve" puka zovemo lihvari. Ovo su obično ljudi bez duše i srca. Njim je čovjek blago, a novac Bog.

Sjegurno si kadgod i ti imao posla u svojoj nevolji sa ljudima, koji ti se na oko čine prijatelji i rado ti daju na vjeru kukuruza, žita i pšenice, pa su ti možda i kazali, da te žale u tvojoj nevolji i da će te rado počekati do Jurjev-dana, dok prodaš janjce. Ti si bio u nevolji pa si na sve njegove zahtjeve pristao. Došao i Jurjev-dan, a ti niesi mogao prodati svoje blago pod nikakvu cienu ili tako nizko, da ti se ne izplati ni deseti dio truda, što si ga uložio oko svog blaga. Da počekaš koje vrieme, poskočila bi cienа blagu, ali ti moraš bilo kako do novaca, jer će ti za njekoliko dana doći na vrata onaj, koji ti prodao žita i ne budeš li mogao platiti, predati će te sudu i ti ćes morati još plaćati i sudbene troškove. Ne preostaje ti dakle drugo, nego prodati svoje blago u bezcienje. Tuj si imao dvostruku štetu. Za posudjeno novac platio si visoke interese, a svoje blago porinuo si u bezcienu.

Novčana družtva ili banke rade svojim novcem ponajviše u gradovim. Takova družtva primaju tudji novac uz nizke interese da ga mogu uz nešto više drugim posuditi.

Proti ovakovom uredjenju neimamo ništa, dapače ovo je liepo, da se tako ljudi medju sobom pomažu, ali tvoj novac, koga si tamo uložio, dolazi u posve tudje ruke. On već ne dolazi u tvoje selo, već dodje kakav glavničar (kapitalista) i on posudi u banki tvoj novac i dade se na trgovinu i tako stiče tvojim novcem drugi novac. A zar nebi bilo bolje, da si ti posudio taj novac komu iz tvog sela, koji bi bio s onim novcem radio, štogod za sebe zaslužio i tebi plaćao postene kamate?

Ovo sam držao potrebitim, da ti razložim prije, nego predjem na opisivanje Rajfajzenovih seoskih zajmovnih blagajnica.

III. Što bi nam moglo pomoći?

U Flamersfeldu u Njemačkoj bio je načelnikom Fridrich Vilim Rajfajzen, muž pun kršćanske ljubavi, koji je mnogo razmišljao, kako bi pomogao svojim občinarom, koji su bili svi u lihvarskim rukama. Dugo je o tomu razmišljao ovaj plemeniti čovjek i napokon došao do liepe zamisli, do novog sustava (sistema) zajmovnih blagajna, koje su se i prozvale po njemu „Rajfajzenove seoske zajmovne blagajnice". Mnogo ga je trudà stajalo, dok je iz same zamisli postao gotov čin, jer je i tamo bilo nevjernih Toma, koji se nikako niesu dali uvjeriti, ali s velikom uztrajnošću podje mu napokon za rukom i osnovao je prvu takvu zajmovnu blagajnicu, kojom je već za deset godina postigao takav uspjeh, da mu se moramo diviti: oslobodio je sve svoje občinare od židovskih oderuha.

Kad se pročulo za ovakav uspjeh Rajfajzenovih seoskih zajmovnih blagajnica, niklo je u kratko vrieme više takvih družtava, a još se danomice množe i sve pokazuju dobar uspjeh.

U najnovije vrieme stale se osnivati i medju našim narodom najpače u u Sloveniji i u Dalmaciji.

Zavirimo i mi malko u te zajmovne blagajnice, a radi boljega pregleda razdielit ćemo cielu radnju u šest dielova:

1. Neomedjeno jamstvo.
2. Dužnici.
3. Jamci.
4. Upisnina, učestni dio i kamate.
5. Pričuvna i temeljna glavnica.
6. Središnja zajmovna blagajna.

1. Neomedjeno jamstvo.

Rajfajzenove seoske zajmovne blagajnice imadu glavni svoj temelj na neomedjenom jamstvu, što im je prava duša. „Jedan za sve, a svi za jednoga", stoji visoko na zastavi ovakvih družtava napisano kao geslo, pod kojim se seljaci sakupljuju.

Neomedjeno jamstvo ima se tako razumievati, da svaki družtveni član jamči u družtvu sa cielim svojim imetkom, a ne, kako su to njekoji tumačili, da se u ovakvom družtvu jamči za tudje dugove. Drugi su dapače tako daleko išli, da su neomedjeno jamstvo tumačili, kao da bi se htjelo imanje jednih članova zajedno sa dugovima drugih baciti u kakav veliki kotao, dobro prokuhati i promiešati, a onda dobro i zlo porazdieliti medju članove na jednake dielove.

U Rajfajzenovim zajmovnim blagajnicama je neogračeno jamstvo samo stoga, da svi članovi zajedno jamče za novac, koji će doći u blagajnicu kao uložci (da jamče za novac, kojeg će drugi uložiti u blagajnicu), a ne za dugove družtvenih članova. Samo na temelju ograničenog jamstva ulagati će u družtvo ljudi novac, jer oni žele, da im se nječim jamči, da ne će njihov novac u družtvu propasti, a zatim u slučaju, da u družtvo dolazi manje novaca, nego ga izlazi, družtvo može posuditi novac drugdje i posuditi ih onomu, koji ih traži.

Članovi Rajfajzenovih zajmovnih blagajnica neka se ne boje, da će im tu imanje propasti. U ovakvim družtvima je sve tako osigurano, da nemože ići izgubljen ni jedan novčić, a najbolji im je kod togu dokaz, što je njemačka vlada dozvolila, da se za ovakva družtva mogu upotrebiti i crkvena dobra ili kako ih običavaju nazivati, nadarbine, za koje se od strane vlade zahtjeva najveća sigurnost. Misli li dakle država, da su crkvena dobra sigurna u ovakovim družtvima, to se neka nitko nežaca stupiti kao član u Rajfajzenove zajmovne blagajnice iz straha, da će mu tu djedovina propasti.

Već smo gore spomenuli, da na temelju neograničenog jamstva takše dolazi novac u blagajnu, jer oni, koji ulažu u družtvo svoj novac, imadu za njega jamstvo u onom zemljištu, kog posjeduju članovi. Da se to bolje razumije, pokazati ćemo jednim primjerom.

U selu B. osnovali su takvu jednu zajmovnu blagajnicu, koja imade 60 članova. Imetak svakog pojedinog vriedi po prilici 2000 for., kojim oni jamče družtvu, jer su se nato obvezali družtvenim ugovorom. Zbrojimo li imetak svih članova, to ćemo dobiti, da družtvo razpolaže sa svotom od 120.000 for. ili drugim riečima: u družtvo se može uložiti do 60.000 for. bez ikakva straha, jer u slučaju, da ono propade, imade jamčevinu u imetku svojih članova, na koje imadu pravo oni, koji su u družtvo uložili svoj novac. (Dalje sliedi.)

Istarskom Hrvatu.

Još rada more, napora i znoja,
Bijede, truda i patnja te čeka:
Progonstva, kušnjû i žrtava rieka
Da takvih duša nit ne sluti tvoja.

U borbi rodjen — hrabrog od povoja
Ustravila te nigda trublje jeka,
— Junaka gordog šmrt ne plaši prieka —
Iz ljutog niesi vičan bježat boja.

Kô kremen tvrd, svedj kano kamen-stanac,
Tiranstva nije skučio te lanac;
Kô Antej jači dižeš piest nam bodar

Čim težom dušman priliska te tlakom.
Ded! ustraj — pa će slobodnijem zrakom
Tvoj vijat barjak: crven, biel i modar.

Gjuro Palavršić.

Družtvene viesti.

Javni sastanak političkoga družtva „Edinost" obdržavan prošle nedjelje u Barkovljah kraj Trsta bijaše neobično dobro posjećen i živahan kao malo koji od njegovih predšastnika.

Kod glavne točke dnevnoga reda „Naš položaj i naše težnje" razvila se vrlo živa i burna razprava. Svi govornici odsudili su najodlučnije postupanje vlade u Trstu i u Beču proti Slovenom u obće, napose proti južnim Slavenom. Glasilo političkoga družtva „Edinost" donieti će obširno izvieše o tom zanimivom sastanku a mi — bude li nam tole prostor lista dopuštao — donieti ćemo važnije točke i odnosne resolucije.

Sjajan uspjeh velike svečanosti u Splitu. U nedjelju primili smo iz rodoljubnog Splita sliedeću brzojavnu viest: „Sjajan uspjeh moralni i financijalni".

Taj uspjeh proteže se na veliku svečanost, koju su priredili dne 16. t. mj. hrvatski akademičari u občinskom perivoju u Splitu uz dobrohotno sudjelovanje pjevačkog družtva „Zvonimir" i pjevača stolne crkve, te mješovitog tamburaškog zbora, narodne glazbe, hrvatskog sokola, i dobrovoljnih vatrogasaca.

Dični hrvatski akademičari našeg drevnog Splita namienili su čisti prihod te svečanosti „Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru" a rodoljubno občinstvo Zvonimirovog grada, nije moglo od manje, a da se neodazove pozivu svoje čestite mladeži, koja toli plemenito čuvstvuje sa istarskom sirotinjom. Na vrtnoj zabavi u Spljetu, držanoj dne 16. tek. je unišlo 2500 kruna za družbu sv. Cirila i Metoda. Živila braća Spljećani!

Izkaz prinosa na ravnateljstvo „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru" tekom mjeseca julija tek. g. 1899.:

Gosp. Fran Anaković, župnik u Privlaci, svoj mj. prinos za srpanj	for.	1·—
Gosp. Josip Ellner, župnik u Veprincu, na ime tamošnje podružnice u darovima	„	11·68
Gosp. Dr. Šebesta, obć. liječnik u Kastvu, svoje mj. prinose za april, maj i junij	„	3.—
Administracija „Hrvat. Prava" — Zagreb	„	27·35
Uredničtvo „Hrvat. Branika" — Mitrovica	„	6.30
Gosp. Slavo Dragić, kao predsjednik i blagajnik privremenog odbora za sabiranje prinosa za družbu sv. Cirila i Metoda, na sveučilištu u Zagrebu pomoću bickova	„	500.—
Uprava „N. Sloge" — Pula — sabranih	„	22·91
Gosp. Franjo Jelušić, pravnik za izgubljenu okladu	„	10·—
Platili opet dragovoljno kao da su okladu izgubili:		
Ernesta Jelušić	„	5·—
Ludovika Jelušić	„	5·—
Monia Zoltmann	„	3·—

Cilka Bačić, Ruža Šepić, te Ivan Bunc i Ernest Karlavaris svaki po 50	„	2—
Hrv. akademičari u Beču sakupili kod „Kellnera“	„	1·50
Gosp. Blaž Soldatić, župe upravitelj na Cresu	„	1—
Podružnica u Sv. Martinu kod Buzeta, članarine	„	4·30
a kao dar od g. Kalca Antona, župnika	„	1·60
Uprava „N. Sloge“ — Pula — primljenih po njoj od g. Miliana Pavlović iz Križpolja sabranih prigodom vjenčanja g. Frana Hrušt i gdjice. Anke Rukavina, doprinievši najveće oci mladoženja	„	35—
Gdjica. Jelisava Šepić, blagajnica podružnice u Kastvu, članarine i darova	„	30·31
Gosp. Dr. Šime Mazzura — Zagreb — primljenih od gdje. Maruše Neureutherove iz Praga	„	50—
Gosp. Josip Perčić, tajnik podružnice u Sv. Martinu kod Buzeta, u ime članarine za god. 1897., 1898. i 1899.	„	19·27
u darovima kod sastanka pjevačkog društva kod Roketa i ostalo	„	2·85
Trgovačko-obrtnička komora — Zagreb — mjesto vijenca na odar svoga vijećnika Sandora Weiss de Polna	„	10—
Gosp. Franjo Sarson, sabranih dne 29./VI. u veselom društvu u krčmi Antona Sarsona u Sv. Mateju, a darovanih od Franja Sarson novč. 60. Matka Sablić 30, Antona Trinajstić 30, Vjekoslava i Rudolfa Sinčić 50 novč., ukupno	„	2—
Gosp. Ivan Fiamin — Opatija — sabranih po gdjici. Josipi Žitković, učiteljici u Zagrebu	„	41·40
Uredničtvo „Hrvatskog Branika“ u Mitrovici, sakupljenih od g. Ivana Čuljat prigodom hrv. svatova gosp. Šmita u Vinkovcima	„	6·50
Sakupljeno prigodom pokopa učitelja Ivana Poščić od njegovih štovatelja mjesto vijenca (na Veprincu)	„	21·54
Gosp. Ante Bačić, trgovac, — Sušak — na njegov predlog sabranih prigodom mlade mise gosp. Stjepana Burić u Kraljevici	„	31—
Gosp. Petar Matanić, učitelj u Dubašnici sakupljenih pri objedu kod vlč. g. župnika Mihovila Mužine na dan sv. Apolinara, patrona župe	„	5·05
Gdja. Anka Trinajstić, mjesto dvijuh kita cvijeća primila i podarila	„	10—
Prečastni g. dr. Ant. Grsković, prigodom svog imenovanja kanonikom u Krku daruje	„	15—

Dr. Fabianić, blagajnik.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Neumorni odbor za sabiranje prinosu za „Družbu sv. Cirirla i Metoda u Istri“ izdao je ovih dana malu knjižicu o životu i radu slavenskih apostola sv. braće Cirila i Metoda. Cieua je toj ukusnoj knjižici samo 10 nvč. a sa poštarinom 2 nvč. više. Čist prihod ove knjižice namienjen je našoj plemenitoj družbi, pa ju i stoga najtoplije preporučamo svim prijateljem naše sirotinje. Osobito gg. svećenici i učitelji imali bi se zauzeti za razpačanje ove krasne knjižice te tim upoznati svakoga sa životom i radom naših sv. apostola i družbi pripomoći do postignuća njezine plemenite svrhe. I ovim poduzećem pokazao je dični odbor hrvatske sveučilišne mladeži u Zagrebu iskreno čuvstvo i bratsku ljubav do svoje istarske braće. Živile nam takva mladež!

Podružnice družbe sv. Cirila i Metoda u Dalmaciji. Poznati hrvatski rodoljub g. Petar pl. Akačić osnovao je u slavnom hrvatskom gradu Dubrovniku najprije mužku a ovih dana žensku podružnicu „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru“. Predsjednica potonje gdč. Domka Degjuli.

Ovo plemenito nastojanje jednoga muža svjedoči nam, koliko bi se dalo učiniti za našu „Družbu“ i po drugih gradovih hrvatskih zemalja, kad bi bilo više mara i volje. Požrtvovnosti imade bez dvojbe medju Hrvati gdjegod oni bili, samo se hoće radnih i poduzetnih osoba, koje su voljne i kadre staviti se na čelo ovakvim i sličnim rodoljubnim podhvatom.

U hrvatskih novinah čitamo dalje, da je g. Petar pl. Akačić ustrojio u Splitu dvie mužke podružnice sa dva odsjeka. Prvi se osjek sastoji od samih trgovaca i trgovačkih poslovoda, a drugi od odvjetnika, liečnika i privatnih činovnika.

Isti gospodin kani tamo ustrojiti osim ženske podružnice i dva odsjek mužke.

Zahvaljujuć[illegible]eno g. Akačiću i dičnim gradjanom [illegible]oga Dubrovnika na zanimanju [illegible]ružbu, preporučamo topl[illegible]enta[illegible]incem i družtvom u hrvatskih g[illegible]r[illegible], da slede primjer g. Akačića i njegovih sugradjana.

Živio [illegible]m tako požrtvovan rodoljub!

Br. 1020.

Oglas.

Razpisuje se natječaj na službu tajnika ove občine sa godišnjom plaćom od 400 for.

Molitelji imaju predati svoje molbe najkašnje do 15. listopada o. g. sa dokazom sposobnosti za obavljanje te službe i dobrog poznavanja hrvatskog jezika.

Poglavarstvo občine

Dubašnica, dne 14. rujna 1899.

Načelnik:

Iv. Milovčić.

Filijalka

C. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda

za trgovinu i obrt u Trstu.

Novci za uplaćivanja.

U vriednostnih papirih na 4-dnevni odkaz 2½%
30- „ „ 3½%
U Napoleonih na 30-dnevni odkaz 2%
3-mjesečni „ 2½%
6- „ „ 2½%

Na pisma, koja se moraju izplatiti u sadanjih papirih austrijske vriednosti, stupaju u kriepost nove takse u smislu dotičnih objava.

Okružni odlel.

U vriednostnih papirih 2% na svaku svotu. — U Napoleonih bez kamata.

Doznačnice

na Beč, Prag, Pešt, Brno, Lavov, Tropavu, Rieku, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Cjelovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz i Solnograd bez troška

Kupnja i prodaja

vriednostih, diviza, kao takodjer unovčenje kuponah proti odbitku 1% provizije. Inkaso svijuh vrsti po najumjestnijimi uvjeti.

Predujmovi.

Jamčevne listine po dogovoru. Kredit na dokumente u Londonu, Parizu, Berlinu ili u drugih gradovih, provizija po jako umjestnih uvjetih. — Kreditna pisma na kojigod grad.

Uložci u pohranu.

Primaju se u pohranu vriednostni papiri, zlatni ili srebrni novac, inozemski novac itd. — po pogodbi. Naša blagajna izplaćuje doznačnice talijanske narodne banke u talij. frankih ili pako po duevnom tečaju.

F. Pečenko

HOTEL EUROPA

u Puli

preporuča se gg. putnicima.

Brijač

Nikola Alaić

preporuča

svoju brijačnicu

u Puli

na Fran Josipovoj cesti 6

(tik kavane „Miramare“)

Blagorodni gospodin

G. Piccoli,

ljekar „pri angelju“,

dvorski dobavljač Njegove svetosti

pape Lava XIII.,

u Ljubljani,

Dunajska cesta.

Brezje (na dol. Štaj.), 14. nov. 1898.

Vaše blagorodje! Pošlo smo se već više puta osvjedočili, da je ta Vaša tinktura za želudac, kojom se je služila već sva moja kuća sa najboljim uspjehom, doista najbolje sredstvo proti želudačnim i mnogim drugim bolestim, zatim uvjeren sam, da mi pošljete opet jednu zkatulu tinkture za želudac sa 12 staklenčica i jedan lončić Glicerin Créme.

Sa poštovanjem **Tomaž Dobek.**

Pošaljite pošt. pouzetjem pod podpisanim naslovom 24 staklenčice izvrstne „želudačne esence“, koja se rabi najboljim uspjehom

Josip Černko, župnik,

Vuhred — Štajerska.

Pošaljite mi pošt. pouzetjem 12 staklenica Vaše želudačne tinkture. Naš g. župnik Belec preporuča ju svakomu upravo toplo, te skoro svaki, koji ju rabi, o njoj se jako pohvalno izrazuje. Sa poštovanjem

Ivan Vidas

kod sv. Martina, p. Sv. Nedelja

Labin (Albona) Istra.

Javna zahvala.

Tekom duge i mučne bolesti, smrti i sprovoda našega nezaboravnoga i predobroga supruga i otca

Andrije Spinčića - Andrejčeva,

posjednika i trgovca u Spinčićih,

primismo toliko znakova ljubavi i sućuti, da nemožemo svakomu napose zahvaliti, zato se ovim zahvaljujemo srdačno i liepo svima, koji su nastojali na budi koji način ublažiti našu težku i veliku žalost. Bog dobri naplatio trud i skrb svima stostruko na ovom i drugom svietu.

U ime svih tugujućih:

Udova **Antonija** rodjena **Zamlić** i sin **Ljudevit Spinčić.**

Sve tiskanice

za štedovna i zajmovna družtva u obće

preskrbljuje točno, brzo i jeftino

Tiskara i knjigovežnica J. Krmpotić i dr.

Opazuje se, da tiskara preskrbljuje sve tiskanice, koje se rabe, bez da bi joj to stranka naznačivala, to jest sve, što je za početak poslovanja potrebno; biljeguje takodjer knjige itd.

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice

svoj krojački posao

na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli.

U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odijela, koja izvršuje točno po mjeri.

Anton Klement, *krojački majstor.*

The Gresham,

engl. osiguravajuće družtvo na život u Londonu

Aktiva družtva do 31. decembra 1897 . . . . K 159,997.578·—
Godišnja uplata premija i interesa od postanka družtva (1848) . . . . K 28,823.375·—
Izplaćeno na osiguranju i interesu od postanka družtva (1848) . . . . K 343,860.067·—
U godini 1897 izdano je 7464 polica za glavnicu . . . . . K 67,331.351·91

Prospekti, cienici i u obće sve druge informacije šalju se badava, tko jih god pismeno kod dolje imenovanoga zastupstva upita, koje dopisuje u svim jezicima.

Glavno zastupstvo u Trstu

Via del Teatro, N. 1, Tergesteo, Scala IV.

Traže se svuda sposobni agenti i zastupnici.

OGLAS.

God 1883. i 1884. izašao je u dubrovačkomu „Slovincu“ I. i II. dio „Objarljenja“, odulje pjesme pseudonima Miliroja Strahinića, i to cirilicom. Koliko je ta pjesma zanijelo onda čitalački svijet, nije potreba ovdje ponarljati.

Uzor je pjesmi Danteova „Božanstvena komedija“, pramjenjena na naše prilike; dapače sam Dante prati pjesnika po rječnosti u I. i II. dijelu, a u III. rodi ga vila. I tehnika je pjesme po Danten u ternama, a stih je narodni deseterac.

U svakome dijelu ima od prilike 4000 stihova, a u sva tri preko 12000.

Pjesma se bavi s cieega pogleda i objektivno historijom predjašnjom i sadašnjom južnoga slovenskoga naroda, sastarljena od četiriju plemena, i to Slovenaca, Hrvatâ, Srbâ, i Bugarâ. U svakom dijelu ima pristup, uvod (I. noć, jer su sve snovi), i još 7 noći. Dakle pristup i 8 noći.

U I. dijelu razpravljaju se smrtni grijesi i grešnici, u II. manji poroci i nezgodne njene, a u III. blaženstva i kreposti s ugledničima. Spomenuta lica u pjesmi nijesu samo davna, nego izsviju vremena; dapače ima ih još živih, ali ihpjesmik sreta u rječnosti, gdje im se već zamiesnula sjena.

Odkad se prvi put pomoli I. i II. dio „Objavljenja“ u „Slovincu“ prošlo je nekoliko godinâ. Sad je pjesma popunjena trećim dijelom, a i I. i II. dio mnogo su preobraženi, jer je dosta izmetnuto i umetnuto, izpravljeno i izgladjeno, i već je sazrelo, da se iznese na vidjelo. Tako će se ugoditi mnogim prijateljima knjige, koji odavna nacaljuju.

Podpisani je preuzeo djelo od samoga pisca i namiio da ga latinicom turi u svijet; a tvrdo se nada, da će čitalački svijet podupriti ovu rijetku pojavu.

Na Rijeci, augusta mjeseca 1899.

S potpunijem poštovanjem

Tiskarski i litografijski zavod Emilija Mahovića
NAKLADNIKA.

Uvjeti. *Djelo će izlaziti na snopiće svake nedjelje od prilike po jedan. Bit će u sve około 30 snopića po 10 nč. svaki. Dakle cijelo zapasti će for. 3 ovdje na Rijeci, a izvan Rijeke for. 3.60 nč. radi opreme i poštarine. Tko se popiše, ako mu je težko sve odma izplatiti, može u tri raka cijenu namiriti; i to kad primi I. snopić svakoga dijela po 1 for. ili 1 for. 20 nč. Uplaćuje se poštanskom naputnicom odmah kad se podpiše uvjeti ili poštanskim ponzećem, kad se primi I. snopić svakoga dijela.*

Broj 34. U Puli, dne 28. septembra 1899. God. XXX.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se nepleća poštarina, ako se izvana napiše «Reklamacija».

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku. Izključeni su ove godine: 2. novembra i 28. decembra.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata s poštarinom stoji: 5 for. u obće, 2 for. za seljake } na godinu ili for. 2.50, odn. for. 1.— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 5 nč. koli u Puli, toli i izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan. od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare A. Gabršček (J. Krmpotić i drug.) u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić. u Trstu.

Sastanak

hrvatskih i slovenskih drž. zastupnika u Ljubljani.

Prošloga tjedna bio je predsjednik cesarevinskoga vieća dr. pl. Fuchs razaslao pozive na predsjednike dvih velikih skupina toga vieća, naime desnice, udruženih Njemaca, kao i na socijalne demokrate i Talijane, koji nespadaju u nijednu od rečenih dvih velikih skupina. Pozvao jih je na pogovor s namjerom, da se predsjednici svih klubova cesarevinskoga vieća dogovore, kako bi se bar ponekle izgladile oprieke medju strankami, i kako bi se omogućilo, da carevinsko vieće opet radi. Predsjednici obih velikih skupina, vit. Javorski i dr. Funke, poslali su iste pozive na predsjednike pojedinih klubova obiju skupina. Takav poziv dobio je od vit. Javorskoga ovoga mjeseca predsjedatelj kršćansko-slavenske narodne sveze gospodin Fran Povše. Dogovori svih predsjednika imali su započeti dne 24. tek. mj. u Beču, u prostorijah carevinskoga vieća. Gospodin Povše smatrao je potrebitim, da prije toga dana pozove svoje bar bliže drugove u Ljubljanu na pogovor, da čuje njihove misli i nazore, te da jih zastupa u Beču. Njegovu pozivu odazvali su se bud osobno, bud pismeno svi slovenski i istarsko-hrvatski zastupnici. A došao je na pogovor takodjer predsjednik sabora Dalmacije zastupnik dr. Bulat. O pogovoru nit o zaključcih nije se izdala nikakva službena objava. Koliko se je moglo doznati, zna se, da je pogovor trajao preko tri ure; izkazalo se je, da su svi zastupnici naše sveze istih misli i istih nazora. Kakve po prilici su te misli i nazori, može se suditi po brzojavci, kojom su pozdravili sastanak slavenskih novinara u Krakovu. U pozdravu izjavili su vruću želju, da slavenske novinare habsburške monarhije vode jedna i ista načela, i da se po njih u svakoj prilici ravnaju. Kako preporučaju novinarom, tako ćute i misle i oni. Hoće naime, da sve slavenske zastupnike u carevinskom vieću, i sve Slavene habsburške monarhije vode jedna te ista načela, i hoće da svi ti po njih rade. Tim je najjasnije izrečena solidarnost svih slavenskih zastupnika u carevinskom vieću. Slovenski i hrvatski zastupnici vide dakle spas svih Slavena monarhije u tom, da zastupnici koli slovenskoga i hrvatskoga, toli poljskoga, češkoga i rusinskoga naroda, rade skupno, udruženimi silami, svi za jednoga i jedan za sve. Oni mogu imati raznih nazora u jednom ili drugom smjeru, al jedan nazor njim je skupan, zajednički, nazor naime, da moradu biti skopčani kao kolobari na veruzi na obranu svoga narodnoga obstanka, za napredak po njih zastupanih naroda, a proti zajedničkim neprijateljem, koji njim rade o koži, koji bi jih htjeli priečiti u njihovom razvoju. Oni su se izrekli pripravnimi dogovarati se sa timi protivnici, al samo na temelju ravnopravnosti svih naroda monarhije, ravnopravnosti već davno uzakonjenoj a još ni iz daleka neprovedenoj, ravnopravnosti, uz koju jedino može nastati trajan mir medju narodi monarhije, i uz koju jedinu može i sama monarhija obstojati. Na tom temelju drago će njim biti, ako budu mogli i na dalje biti u svezi sa katoličkom njemačkom strankom; na tom temelju biti će njim još draže ako se budu mogli dogovoriti i dogovarati takodjer sa svimi ostalimi strankami parlamenta. Inače neima dogovora. Stave li se na načelo ravnopravnosti zastupnici svih stranaka parlamenta, ništa bolje. Stavi li se većina njih, takodjer dobro: zastupnici slavenskih naroda voljni su u jednom i drugom slučaju stvoriti sporazumno vladu, koja bi provadjala to načelo i podupirati ju. Nenadje li se u parlamentu većina zastupnika, koji bi se postavili na to jedino pravo načelo, i onda ostaju zastupnici slavenskih naroda monarhije uzko vezani medju sobom, solidarni, jedna skupina. Nek se stvori i tomu odgovarajuća vlada. Možda bi se mogla stvoriti, al koliko bi trajala?! Kako dugo bi mogli ostati na vladi makar svi Njemci, uz njihovu raznorožnost?! Kamo bi mogla voditi takova vlada, vlada proti velikoj većini državljana ove polovice pa i ciele monarhije?! Nek se kuša! I to mogu preživiti slavenski narodi monarhije, odnosno njihovi zastupnici. Proti njim, složnim, može se kušati vladati, al nemože dugo vladati. Oni složni, mogu osujetiti sve spletke i sve uplive, mogu skršiti protimbu svih činbenika, makar kako jakih. S njimi stojećimi na pravu i zakonu, skopčan je i udes monarhije. Komu je do njega pa bio to tko mu drago, neće se staviti s njim u protimbu. Oni čekaju, sviestni, da se proti njim nemože, dok su složni. S toga možemo biti zadovoljni sa načeli i nazori naših zastupnika, izraženih na njihovu sastanku u Ljubljani dne 22. tek. mj. Oni hoće složnost, ukupnost, solidarnost zastupnika svih slavenskih naroda monarhije. To hoće stalno i češki i poljski i rusinski zastupnici, kao i narodi, koje zastupaju.

Razvoj stvari od rečenoga dana napried, razviditi će naši čitatelji u političkom pregledu. Kako se razvile, slavenski narodi netrebaju se bojati dok su jedno, dok su sviestni svoje moći, i dok se ničim nit ikim nedadu odvrnuti od svojih načela.

Konačni upis u hrv. gimnaziju u Pazinu.

Sve laži, koje razturuju u sviet talijanska trubila vrhu hrvatske gimnazije u Pazinu, prikazat će se u svojem pravom svjetlu sa sliedećimi podatci:

Prijavilo se za upis 128 djaka. Nisu se podvrgli izpitu 3 djaka, 24 jih je odbijeno, a 101 jih je upisano.

U talijanskoj gimnaziji jih je ostalo upisano u oba razreda 91, dočim su odbijena samo 3, a 1 nije pristupio izpitu.

Prijamni izpiti trajali su na hrvatskoj gimnaziji od 15. do 21. t. mj., te je vriedni g. ravnatelj u svojoj velikoj revnosti, za koju su mu isti njegovi prijatelji zamjerili, zaboravio po koji dan čak na objed i do kasne večeri izpitivao dječake, samo da ugodi roditeljem i njih izbavi iz neizvjestnosti vrhu sudbine njihove djece.

Od upisanih djaka 96 jih je rodjenih i nastanjenih u Istri, 1 rodjen izvan a nastanjen u Istri, 4 rodjena i nastanjena izvan Istre.

Od svih samo 1 je rodjen izvan Primorja.

Polag obitavališta svojih roditelja spadaju upisani djaci:

Mjestnoj občini Pazin 34, od kojih poreznoj občini Pazin 12 (gradu samo 6), mjestnim občinam Tinjan, Zminj i Boljun 19. Iz pazinskog sudbenog kotara dakle je ukupno 53 djaka, koji broj najbolje opravdava osnovanje ove gimnazije baš u Pazinu.

Sudbenom kotaru Volosko spada 8 djaka, Podgradu 4, Buzetu 12, Kopru 7, Motovunu 6, Lošinju 3, Rovinju 2, Puli 1, Krku 1, Trstu 1, Sežani 3.

Po narodnosti je 80 Hrvata, 20 Slovenaca, 1 Čeh.

To su statistički podatci početkom školske godine, koji do temelja ruše šva ona pusta nagadjanja, na kojih su naši narodni protivnici osnivali barbarske i bezsramne spletke proti osnutku ove gimnazije.

Poznavajuć naravnu nadarenost našeg naroda, znajuć, da su upisani u gimnaziju samo izabrani djaci, koji su željni nauke, te pouzdajuć se u šile, kojim je ta naša nada povjerena, osvjedočeni smo, da ćemo i koncem godine bit u stanju istimi statističkimi podatci obezkriepiti otrov, što no ga iz svojih žvala sikta na ovaj mladi zavod prisojkinja zmija, židovsko-talijanska štampa. Strpljen, spašen!

Sastanak slavenskih novinara.

Krakov, 22./9. 1899.

Sutra dne 23. o. mj. sastali će se slavenski novinari Austro-Ugarske u ovom kraljskom Krakovu, gradu historičkih uspomena, staroj prestolnici kraljevine Poljske. Svrha je sastanku medjusobno upoznavanje i uzajamni rad na polju novinarskom. Razprave će se voditi, u koliko se mogosmo obaviestiti kod g. dra Antonija Beaupré-a u „rednika „Czasa" i glavnog prireditelja ovoga sastanka, u raznih slavenskih jezicih. Mi ćemo odavle štovane čitatelje „Naše Sloge" potanko izvješćivati o tečaju pojedinih sjednica.

Mnoga pitanja namiču se čovjeku koji je iole pratio smjer i djelovanje slavenskog časopisja, osobito u novije doba. Poljaci, koji su bili vazda sami za sebe u Slavenstvu, pozivaju danas naše novinare na dogovor u Krakov, da se s njima upoznadu i zbliže. Nije li možda medju Poljaci oživio stari duh junačine Rejtava? ili je napokon i Poljak došao do uvjerenja, da je tudjin u Slavenstvu, u tom silnom plemenu Europe? Na ta pitanja odgovaraju činjenice i to, Palackijeva i Mickijevićeva svečanost i navješteni sastanak. Hoće li poluciti glavnu svrhu ovaj sastanak? Hoće li Česi, Poljaci, Slovenci i Hrvati stvoriti zaključaka, koji budu odgovarali pravoj svrsi ovog sastanka? Na to pitanje odgovoriti će nam najbliža budućnost. Bilo bi već jednom vrieme, da se složno udari proti zajedničkom neprijatelju, da se puste mjestne razmirice i prepirke, koje nevode ničemu, dočim nam silno škode.

Slavenski sviet pozdravlja sa ponosom ovaj sastanak, znajuć, da ako se i neće uspjeti u svemu, to će se ipak neke krivulje izpraviti, te dati stanoviti pravac našemu novinstvu.

Preko 100 novinara i publicista najavilo je odboru svoj dolazak. Medju ostalima valja nam spomenuti gg. don Juru Biankina, Ljub. Babića Gjalskog, dra Simu Mazzuru, Vjekosl. Flaišera, Dragutina Hribara iz Celja, F. Podgornika redakt. „Slovan. sviet" iz Beča, Emila Brettera, glav. urednika „Politike", dra Gregra-a, glav. urednika „Narodni Listy" i Ignaca Horžicu, zastupnika i novinara iz Praga.

Točno u 8½ sati u veče najavio je glasan žviždaj željeznice dolazak vlaka u stanicu. Kad su gostovi, a na čelu svima vrli češki novinar, g. Emil Bretter, stupili iz vagona na peron, stotine grla klikнulo je: živili i nazdar! Gostove oslovi ime odbora g. M. Chylinski sliedećim pozdravnim govorom:

„Mili gosti! primite srdačnu zahvalu što ste se odazvali našem pozivu, premda znamo, da je svakomu od vas osobito u ovom času teško odtrgnuti se od novinarskoga stola. Vašim dolaskom na taj sastanak izpunili ste svoju dužnost, kao novinari i kao državljani. Došli ste ovamo da bi ste zajedno s nama okriepili duh, ugrijali srdce, umnožili sile svoje za zajednički rad u dobrobit svoje domovine i svoga naroda. Ako ikada, a to upravo danas u nesigurnom i težkom političkom položaju, najviše nam treba zajedničke djelujućih sila. U najbližoj budućnosti, stvorili se ma bilo kakovi politički slučajevi čekalo nas ma kakva budućnost — dobri ili zla — pobjede ili porazi, budimo složni i nedajmo se. Ujedinjeni biti ćemo silni i niko nas neće poraziti.

„U višnji srca" ovim krasnim geslom pozdravljam vas u prastaroj prestolnici poljskoj. Kad smo bili kod Vas, braća Česi u Zlatnom Pragu, bili smo dionici najvećega gostoprimstva. U gostoljublju ne možemo vama biti ravni, ali budite uvjereni, da srdca naša biju za Vas i dajem oduška našem osjećaju uz poklik „živili mili gosti!"

Na ovoj bratski pozdravni govor, koji je bio toliko puta prekidan burnim: Nazdár i „Vyborně", odgovorio je predsjednik čeških novinara g. Emil Bretter i prilici ovako:

„Novinari iz raznih slavenskih krajeva naše monarhije, stupili su veselim srdcem na zemlju Poljsku u nadi, da će II. sastanak slavenskih novinara u Krakovi donieti obilan plod, ne samo za slavjanske novinare, nego da će imati veći i zamašniji značaj. U toj nadi kličem „Živila Poljska!"

Poslije toga išlo se je u grad, gdje su se gostovi smiestili u naznačene im stanove. Premda je bila već prilično kasno na večer, to su ipak bili gosti svuda burno pozdravljani. Gospodje bacale su cvieće sa prozora, a malo i veliko pozdravljalo ih srdačno, oduševljeno. U 10 sati dielite su se legitimacije i programi u odborskoj kancelariji, a zatim bila je kratka večera koja nam je pružila priliku da se medjusobno upoznamo i progovorimo koju o našoj političkoj situaciji:

Unatoč vladinoj zabrani, došli su i Hrvati iz Banovine i Slovaci, te, ako i neće sudjelovati službeno, oni će ipak ponieti sa sobom sve ono, što će čuti i vidjeti na tom sastanku.

Na prvoj sjednici kod izvještaja dra Antuna Beaupré-a „O zadaći i cilju slavenskog tiska u Austro-Ugarskoj" prihvaćena je sliedeća resolucija:

1. Slavensko novinstvo mora nastojati da oživotvori i uzdrži solidarnost medju slavenskimi narodi na temelju narodnog individualizma.

2. U borbah, koje imadu voditi pojedini slavenski narodi za svoj narodni i politički obstanak mora se tiskom solidarno podupirati onaj slavenski narod, komu prieti pogibelj.

3. U sporovima i razmiricama, koje postoje medju pojedinimi slavenskimi narodi novine slavenske — prije svega onih, naroda, koji u tom sporu neposredno nisu zainteresovani. — dužne su zauzimati nepristrasno stanovište, nezavisno od časovitih buktaja dnevne politike i uviek stupiti na obranu onomu narodu kojem se krivica nameće. Do vidjenja! J.

Pekljanije.

Postupak c. kr. zemaljskoga školskoga vieća za Istru sa hrvatskim učiteljstvom pokrajine, mora da doskora izazove najenergičniji prosvjed na najmjerodavnijem mjestu. Ovaj mukotrpni stališ podnaša stotinu nepravda sa svih strana, pak bi se moglo barem očekivati, da će starije školske oblasti biti prema njemu obzirnije i nastojati, da poviju barem koju god ranu, što jače krvari. Dočim što se dogadja? Da danas hrvatsko učiteljstvo nevidi upravo nikakve razlike n. pr. izmedju člana zemaljskoga šk. vieća dra. Bartoli, vodje jedne političke stranke u pokrajini, i izmedju c. kr. savjetnika Čermaka, izvjestitelja za administrativne stvari u zemaljskom školskom vieću. Ako neima nikakve razlike medju njima, nepovjerenje što ga hrv. učiteljstvo osjeća naprama savjetniku Čermaku još je veće, jer je njegov položaj takav, da se hrvatsko učiteljstvo mora bojati još groznijih kušnja, ako idu stvari naprijed ovim smjerom, kojim se sada ide.

Nije davno, da smo u ovom listu osvjetlali igrariju zemaljskoga školskoga (vieća u pitanju pučke škole na Korniću otok Krk), a okrstili smo onaj postupak zgrarijom, pošto smo u rukopisu preertali godniji i jedino umjestni izraz, kojim se ima onakav postupak okrstiti.

Danas ćemo izmieti jedan drugi slučaj, koji se je desio jednome pučkome učitelju na otoku Krku.

Godine 1893. stupi u mirovinu gosp. Rade, nadučitelj u Dubašnici. Natječaj se je razpisao za ono izpražnjeno mjesto tek god. 1895. i prikazaše molbe tri učitelja, ali tek jedan mogao se je ozbiljno nečemu nadati, naime g. učitelj Matanić, jer ostala dvojica niesu jošte bila usposobljena: I sada se zametlo vrzino kolo. Komu je poznato, kako to ide kod nas, kad se imu imenovati koga učitelja stalnim, a po gotovo ravnajućim, vjerovat će, da je zaista jednostavniji postupak pri imenovanju sveučilištnih profesora, nego našili pučkih učitelja. A to biva tako i onda, kad ide sve gladko, a kad se navlaš traže kučice, onda neboj se, u tem su naši ljudi majstori, i to sve na predlozi §§, kojih se nadje za svaki mogući i nemogući slučaj na pregršti.

Nakon što molbe onih učitelja prodjoše sve Poncije Pilate, dodjoše i zemaljskomu odboru istarskomu, da predloži po zakonu učitelja, kojega pak ima imenovati zem. šk. vieće. Eto ti naših §§: zemaljski odbor odgovara, da nemože predložiti nijednoga, jer da nejma trojke na izbor, budući je jedan sami usposobljeni natjecatelj. I zem. šk. vieće prigiba vrat, zlatom obrubljen, i javlja to učitelju Mataniću. I nitko se nije našao kod zem. šk. vieća, te bi bio rekao gospodi u Poreču: „Gospodo, a kako ste jučer predložili jedinoga natjecatelja Tribussona za Krk? Ili je onda vaš postupak bio protuzakonit ili je sada". Gospoda u Trstu mogla bi bila sjetiti onu u Poreču i drugih slučajeva, gdje su predložili jedine natjecatelje, ali ovaj slučaj Tribussonov badao ih je takorekuć u oči, jer se bješe zbio koji tjedan prije. Ali su gospoda u Trstu zaboravljive pameti, kad se radi o Hrvatima.

Onim se odgovorom Matanić dakako nije zadovoljio, nego je podnio utok na ministarstvo. I u marcu mu stigne riešenje, da je ministarstvo prihvatilo njegov utok i neka čeka dekret kad stvar predje in judicato. Napokon na budujak 1896. g. primi dekret, položi prisegu, i 1. jenara 1897. počne svoju službu kao nadučitelj u Dubašnici.

Ljudi nevjesti našim prilikam, mogli bi pomisliti, da je sada sve gotovo, ali Crnogorci kažu: Sad tek ide Mare sa svatovima.

Zemaljski odbor podnese utok na upravno vieće, proti ovome imenovanju, i taj utok bje u sjedniei od 20. oktobra g. 1898. prihvaćen, jer da školske oblasti niesu dale zem. odboru „Preclusivtermin", naime rok, u kojem mora da učini predlog, ako neće da gubi pravo u onom slučaju, ali ujedno odlučuje, da izgovor, da je jedan natjecatelj, i za to da ne može birati, nevriedi.

Dne 6. junija 1899. učitelj Matanić primi dekret, kojim se opozivlje prvašnji, kojim bijaše imenovan stalnim nadučiteljem u Dubašnici, gdje je dvie godine i pol služio, i za koje je mjesto prisegu položio. Ujedno mu se javlja, da se ima vratiti na prvašnje mjesto podučitelja u Vrbniku. Proti ovome Matanić uluže utok, ali se gospoda u Trstu na nj i neobaziru, nego dne 24. julija o. g. otvaraju natječaj za mjesto nadučitelja u Dubašnici. I sve je ovo učinjeno na temelju §§.

A sada zar neimamo prava, da pitamo: jeli ovo komedija, ili je ovo samo pekljanija? Kako bi se razveselila gospoda sa zlatnim ovratnikom, da jednoga lieposa dana dobiju dekret, kojim se opet postavljaju na mjesto namjestničkoga perovodje, jer da je kod njihovih imenovanja bila počinjena manjkavost u formi? Ili zar oni miste, da ako je netko hrvatski pučki učitelj, da onda nekoje stvari nevapiju osvetu pred Bogom? Ako se i ovakav postupak kod nas uvede, uz prilike u kojima živimo, kada će moći jedan Hrvat, da bude stalan o svojem imenovanju? Zar neće on moći i nakon dvadeset godina biti opet bačen na njekdašnje svoje niže mjesto, „radi pomanjkanja u formi"? Nekoje nakaze najbolje da čovjek i nekrsti, jer i najčešći izrazi, još bi bili preveć blagi. Neka ljudi, koji znadu što je Bog i što duša, nadju najugodniji izraz.

Prije nego završimo, još samo par rieči onome dječaku, koji je u svih ovih neprilikah svoga starijega druga iz podle sebičnosti išao na ruku krvnim neprijateljem svih vriednih hrvatskih pučkih učitelja, i koji se nada, da će na tudjem trnju porasti njemu ruže; tome dječaku mi glasno dovikujemo: Na koljena, pred uevilješenoga starijega druga! Još si na vrieme da skineš ovaj crni list iz svoje knjige života. Oh, da, Hrvati, na svoju nesreću, znadu mnogo prašlati i zaboravljati. Ali ako se budeš ti i nadalje klanjao i Poreču i Puli i Pazinu, ako budeš i nadalje služio ratilom neprijateljem svoga naroda i svojih drugova, onda te sjećamo naše poslovice: Tko s djavlom tikve sadi, o glavu mu se razbijaju.

Politički pregled.

U Puli, dne 27. septembra 1899.

Austro-Ugarska. Austrijsko ministarsko vieće zaključilo je prošloga petka, da će podnest kruni svoju ostavku. Danas osam dana kazali smo na ovom mjestu, da su tomu ministarstvu odbrojeni dani, pa eto jedva par dana kasnije raznio je brzojav viest širom svieta, da ministarstvo odlazi.

Na istom mjestu govorili smo o poslanstvu predsjednika carevinskoga vieća dra. Fuchsa: I u to poslanstvo nismo imali pouzdanja, te se je i glede njega naše očekivanje obistinilo. Ono se naime izjalovilo. Niemci opozicijonalci odgovorili su naime pismeno predsjedniku Fuchs-u, da na konferenciju neće doći dok se Niemcem nezajamči njihova prava, što će reći, dok im se neizruči na milost i nemilost austrijske Slavene. Predsjednik Fuchs javio predsjednikom klubova carevinskoga vieća, da do konferencije neće doći.

Ministarstvo polagalo je valjda zadnju nadu u uspjeh spomenute konferencije, te uvidiv, da se je očekivani uspjeh izjalovio, dalo je svoju ostavku.

O ministarskoj krizi u Beču imademo sliedeće viesti. Prvi, s kojim je cesar i kralj dogovarao glede sastava novoga ministarstva, bio je knez Alfred Lichtenstein, pošten Niemac i dobar katolik. On je tražio lievo i desno savjeta i pomoći za sastav novoga ministarstva, nu reć bi, da neće uspjeti. Govori se, da bi moglo doći i do činovničkog ministarstva, ali da se tomu protiyi i desnica i lievica carevinskoga vieća. Pronio se bio dapače glas, da će takovo ministarstvo sastaviti odsječni savjetnik Koerber, ali tomu vjeruje malo tko. Medju pozvanici na carski dvor bijaše izmedju prvih i barun Chlumecky. To je dalo novinarom povoda, da su toga odlučnoga Niemca već vidjeli na čelu ministarstva. Ali i to je kratko trajalo. U red kandidata za stolicu ministra predsjednika uvrstiše nekoji i štajerskog namjestnika grofa Clary-a.

Ministarska kriza potrajati će po svoj prilici dulje vremena, jer je neizmjerno težko naći osobu, koja bi se htjela latiti pretežke zadaće, urediti naime nezdrave i abnormalne odnošaje u ovoj poli monarhije. Ministarstvo je doduše dalo ostavku, koja će biti prihvaćena, ali nije nigdje rečeno, da nebi mogla biti komu članu toga ministarstva zadaća, da sastavi novo ministarstvo. Ta zadaća mogla bi zapasti i samoga grofa Thuna. Riešila se ministarska kriza ovako il onako, slavenski narodi Austro-Ugarske nemogu i neće podleći budu li svi složno stojali na obrani svojih prava, o čemu govorimo i na prvom mjestu.

Hrvatska regnikolarna deputacija sastati će se u sjednicu dne 6. oktobra o. g.

Srbija. Iz Biograda brzojavljaju, da su neistinite sve viesti o ministarskoj krizi. Prieki sud izrekao je dne 25. t. mj. osudu, koja je već dielomice i ovršena. Glavni obtuženik Knežević, odsudjen na smrt radi atentata na razkralja Milana, bijaše ustrieljen istoga dana. Od prvaka radikalne stranke odsudjen bijaše bivši ministar Taušanović na 9, a Pašić na 5 godina tamnice. Ovoga zadnjega pomilovao je odmah kralj Aleksander. Osim ove dvojice odsudjeno je što na smrt, što na tamnicu okolo 20 osoba.

Bugarska. Bugarski knez Ferdinand stigao je jučer u Beč. Po carevu nalogu bijaše knez na kolodvoru službeno dočekan i pozdravljen, te odveden u carski dvor. Ovo je prvi put što se bugarskomu knezu izkazuje počasti, koje se inače izkazuje samo samostalnim vladarom. Knez je odsjeo prvi put u carskom dvoru, čim se pokazuje, da ga je car i kralj hotio imati svojim gostom. Tomu odlikovanju kneza Ferdinanda sa strane austrijskog dvora pripisuju veliku važnost.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Ala po vražju da su naši talijani sada žalostni.

Jur. Zašto, more biti zato, da je još daleko dan spasenja?

Fr. Da nisu ne zato, jer znaju i sami, da je daleko, nego su rači toga, da naši ljudi podižu posujilnice po svih plovanijah.

Jur. Tr znaš, da oni nemaru nikad zabiti onih zlatnih vrimena dokle ni bilo naših posujilnic, pak su si sliku za mrmoriju učinili, i kad je gledaju težko uzdišu i gorko plaču.

Fr. Kunim te Bogom, kadi drže onu sliku?

Jur. Hodi u Poreč u albergo „Alla città di Trieste", ćeš je viditi na livu ruku na zidu kad u nutra dojdeš, di je pokojni Zottovivo na palici nasionjen protižući ruku, a pred njim stoji pokojni Ive Soldatić iz Seline, ki u jenoj ruki drži šiljar, a u drugoj zeca.

Fr. Tr vero pokojnega Zattoviva su ga svi poznali, i još se svi spominju njegovih besid, kad je govorija: Per farse riki bašta ver una gjosa de tešta, una gjosa de beci, e njanka una gjosa de košienca. Akoprem je on i nje prilično ima.

Jur. Ah! sad sam razumija sve.

* * *

Fr. Čuj Jurino ovu, ovakvih se nečuje saki dan.

Jur. No.

Fr. Jedan konžiljer na poste va Trste da j' pital druge konžiljere neka mu pove na koj izule je Mali Lošinj.

Jur. I to da j' bil konžiljer?

Fr. Baš kunžiljer, ki bi sada rad još malo više poskočil.

Jur. Ja bin ga poslal na Mali Lošinj, da tamo listi raznaša.

Domaće i razne viesti.

Imenovanje počastnih građana u Pazinu. Neke novine preliskale su našu viest, da je Dr. M. Laginja bio imenovan počastnim građjanimom pazinskim, a pregledale su dopis iz Pazina u istom broju „Naše Sloge", gdje je javljeno da su jednako odlikovani i Dr. Dinko Vitezić i prof. Vjekoslav Spinčić. Toliko za izpravak.

Premještenje. Velečt. g. Jakov Čermažar, duh. pomoćnik u Krkavčih premješćen je u istom svojstvu na Općine kod Trsta. Žalimo naše Krkavčane, što su izgubili toli vriedna svećenika i rodoljuba. Želimo im od srca, da bi mu dobili što prije ovako vrstna nasljednika.

† **Andre Spinčić Andrejčev.** U posliednjem broju prinčili smo javnu zahvalu što su ju oglasili za pokojnim Androm Spinčićem Andrejčevim objavili u ime svih tugujućih, njegova udora Antonija rodjena Zamlić, i njegov sin Ljudevit. Pokojni Andre bio je razmjerno jak posjednik i čestit trgovac s raznimi stvarmi koje je dobavljao najviše u Ljubljani. U mladjih godinah bio je u Spinčićih jedini trgovac, i kad se je imajo što na brzu ruku kupiti, išlo se je Andrejčevim. Sad je i drugih, al se ipak još rudo i tamo ide. Iz dviju braka imao je prilično djece, jednoga sina i više kćeri. Sve je nastojao po odnosjih lieno uzgojiti. A bio je zauzet i za svoje dalnje rodjake i bližnje. Njegov svak je prečastni Vinko Zamlić župnik na Voloskom, koji teško da bi bio mogao svršiti neke da nebijaše brige i pomoći pokojnoga Andra. Jedan njegovih unuka je sada na gimnazijalnih naukah na Sušaku, i njega je pokojnik, uz druge, podupirao i stalno neće mu kao vrstnomu djaku, nit njegovi nasliednici uzkratiti pomoći. U župnici Spinčićevoj na i u cielo Kastavšćini uživao je liep ugled. Mnogo je i mnogo godina bio občinski zastupnik Kastavski i uviek se je pokazivao vriednim povjerenja, koje su izbornici u njega postavljali. Uviek je gledao korist i čast občine i občinara. I u naj-

teških vremenih za občinu znao je mužki odoljevati svim kušnjam i spletkam protivnika občine Kastavske. Uvjek bio je muž na svom mjestu, stojeć čvrsto uz one, koji brane svjetovno i občinsko dobro i svetinje puka Kastavskoga, njegovu katoličku vjeru i njegov hrvatski jezik, koje neće da tuđinski duh zavlada u občini, koji čuvaju u istinu starinu i domaćinu. U posliednjih godinah, kad ga je već starost oslobadjala od zastupstva, bio je kod svih izbora za zemaljski sabor i carevinsko vieće izbornik i ponosio se je što je mogao dati svoj glas pravim domaćim hrvatskim muževom. Da je uživao velik ugled kod občinara vidilo se je i kod njegova pogreba. Uz sina, kćeri, unuke, i u obće rodbinu i bližnje, pratili su pokojnoga Andrū do hladnoga groba razni predstavnici občine, kao i mnoštvo ljudi, mužkih i ženskih, te se svi molili kako se i mi molimo: Andre, Bog Ti dao pokoj vječni! Blaga Ti uspomena!

Hrvatska gimnazija u Pazinu i talijanski listovi Primorja. Naši narodni protivnici neumogu nikako oprostiti cesarskoj vladi g r i e h a ili z l o č i n a, što je napokon zadovoljila zakonu i davnoj želji većine pučanstva Istre i Primorja. **Sve do nedavna očekivali su,** da će k o n a č n o njihovi smišeni prosvjedi proti ustrojenju državne gimnazije sa hrvatskim naukovnim jezikom u Pazinu, biti ovjenčani željenim uspjehom. Oni su se nadali, da će vladu, te Hrvate i Slovence, prestrašiti time ako sami otvore talijansku gimnaziju u istom gradu. Ali jim nije u uspjelo.

Krasni uspjeh upisavanja djaka u hrvatsku gimnaziju, nadkrilio je svako očekivanje, i talijani ostadoše pokunjeni. 128 učenika prvog razreda hrvatske gimnazije, prama 76 učenika upisanih u prvi razred talijanske gimnazije, to ih peče. Triumf hrvatskoga gimnazija nije mogao biti ljepši. Nije se bolje moglo dokazati potrebu hrvatske gimnazije u Pazinu, nego li ju dokazuju ti brojevi. Sada talijanski listovi udaraju u druge diple. Utječu se staroj svojoj posestrimi, laži, da oslabe vriednost našega krasnoga uspjeha. Na dokaz, kako bezsramno lažu, navadjamo samo ovaj primjer iz njihovih novina. Oni pišu: Takozvana slavenska stranka, da postigne taj broj djaka, utekla se svim mogućim doskočicama, počamši od one, da izprosjači koliko moguće više dječaka, iz Dalmacije, iz tršćanske okolice, iz slovenskog diela goričke, iz Kranjske iz svih djelova monarhije — dapače: iz Češke. Dakako, dognali su tu djecu popovi kolcima, kao volove! Tako pišu sve talijanske novine bez razlike. Po tom je moći suditi kako znadu lagati i klevetati, a do kakvoga stepena gluposti i fanatizma nije doprlo njihovo občinstvo, koje sve to prima pod misu.

U tom praveu će bit valjda i odgojen njihov podmladak u glasovitoj prkos-gimnaziji. „Andate bei fanciulli italiani speranza della patria, lindi, puliti", a ne kao oni drugi čobani, kojim pada klobuk do uši, a u crevlje bi im mogle uljesti po dvie noge. Takovi prosti glupi Hrvati, koji se ne znaju ni lieno obuć, što će takovi u gimnaziju, takovi su za pure pusti, a vi, koji ste liepo obučeni, vi ćete bit ljudi!! To je najnoviji Talijanski način prosudjivanja. Njihovi učenici sakupljeni izmedju kalfa po dućanima i otrgnuti od zanata (za dokaz možemo i imena navesti), neka slobodno misle na liepe odjeće, a naši će na dobro učenje i čestito vladanje, pak im nećemo ništa zavidjeti.

Nezavidimo mi to, što su počeli već od pryoga dana ubogoj djeci strcati otrov narodne nesnošljivosti u čedna srdašca. Zastupnik Gambini, kao poslanik zemaljskoga odbora, držao je taki govor, kao da bi pred njim, bili sveučilištarci, a ne dječica prvog gimnazijalnog razreda. I sveučilištarce bi pametan čovjek nagovarao, da se kane politike, a priono za nauk.

Gambini, je pak djeci bajao o novom zakonu, koji će obraniti našu ugroženu narodnost, te sačuvati i širiti našu talijansku kulturu." — Ravnatelj Mitis ga je u svom govoru opet podpuno desavuirao, naglasiv ozbiljno, da će se u zavodu posvetiti pažnja jedino nauci.

U ostalom prorokujemo gospodinu ravnatelju, ako se bude u istinu držao razora razvijenih u svom govoru, da se neće dugo održati na svom mjestu. Gosp. Mitis je u velike kadio carskoj vladi, i obećao da će mu prva briga biti da uzgoji vierne podanike i državljane. Ma za boga miloga, zašto se nije prije popitao, da li je to i u intencijama vladajuće klike, koja mu je mjesto priskrbila? Sada je u moći dozivanje 30 milijuna Talijana, zahtjevi, da se austrijski žandari oblače kao karabineri. Sada se kliče Menottu Garibaldu, a on dolazi sa „dobrim državljanima". Ta odkuda je pao u Pazin taj čovjek, dobri Bože? Iz njegova govora doznajemo još jednu. A ta je, da talijanska niža gimnazija u Pazinu n e m a p r a v a j a v n o s t i. Onda je onaj talijanski zastupnik, koji je u. prošlom zasjedanju istarskog sabora veselo objavio, da je vlada već onda opredielila tomu zavodu pravo javnosti, bezobrazno lagao. Nu ko bi kontrolirao njihove laži. Ta oni drugo i ne rade nego samo lažu i mažu.

Otvorenje hrvatske gimnazije u Pazinu pozdravili su svi hrvatski i slovenski listovi pravim zadovoljstvom. Uvodni članci „H r v a t s k e D o m o v i n e", O b z o r a" itd. odišu. bratskom ljubavi te iskrenom radosti nad tom kulturnom stečevinom istarskih Hrvata i Slovenaca. Mi smo vrlo zahvalni braći Hrvatom i Slovencem izvan Istre, što toli iskreno i toplo čuvstvuju s nami i što se s nami vesele i raduju. Ovo čuvstvovanje nam je zalog, da će braća i činom pokazati, koliko im n a s r e u l e ž i naš kulturni napredak, te da neće zaboraviti one i onolike sirotinje, koja se je upisala u I. razred hrvatske gimnazije u Pazinu.

Postalla. Na opetovane pritužbe sa hrvatske strane bilo je strogo naredjeno poštanskim činovnicima, da na hrvatske adrese izdavaju i hrvatske potvrde. Toga su se njeko vrieme i držali, al u zadnje doba učestale su opet stare nepodobštine, te se postupa sa hrvatskim strankama bezobzirno po staroj navadi. Njekoliko dokaza nalazi se u našem uredničtvu, po kojima je zbilja suditi, da upraviteljstvo pošte ili neće ili nema dovoljno energije, da prisili neke podčinjene si činovnike da politiku ostave kod kuće, a u uredu strogo postupaju u smislu državnih zakona i viših naredaba.

Podučiteljem u pokrajini na znanje! Doznajemo od pouzdane osobe, da je odmah iza zadnjega zasjedanja našega pokrajinskoga sabora, jedan član saborske većine naputio nekoje podučitelje talijanskih škola, da mole podporu od zemaljskoga odbora. Oni su to učinili, i sada se iz Poreča poštom šalju novci ravno na pojedince. Najbrže da se je to dogodilo obćenito po Istri prema podučiteljem kod talijanskih škola, a jer mi dobro znamo, da su i hrvatski podučitelji u istih, ako ne i gorih okolnostih, a valjda se je slučajno zaboravilo i njim dati isti savjet, upozorujemo ih mi ovim putem, da bi to učinili. Nevalja kasniti, jer rek bi, da je ovaj čas zemaljski odbor spreman, pružiti pomoć. Ako bi komu bila molba odbita, molimo liepo, da bi nam se javilo. Molbe valja poslati ravno zemaljskomu odboru u Poreč.

Sajmište u Pazinu. Upravno vieće grada Pazina, koje je žalibože još u talijanskih rukah dostiglo je svojom mudrom(?) upravom, koju svaki dobromisleći pazinac bio i talijan, ne može nego da osuđuje, da su toli sajmišta mjesečna koli ona prastara objčna privremeno ukinuta bila.

Premda u rješenju toga pitanja posvema ovisno od obćinskoga glavarstva u Pazinu, nahavilo je upravno vieće svojevlastno zemljište za novo sajmište, činilo nacrte i potrošilo iz blagajne porezne obćine Pazin više stotina forinti neobzirev se na naputke glavarstva nit na prosvjede pučanstva, da ona zemljišta nisu zato prikladna. Glavarstvo je obćinsko bilo uslied toga prisiljeno u obrani svoje izključive kompetencije u stvari i u interesu občinara obratit se na više oblasti i postiglo je uzprkos zagovora političke oblasti u Pazinu i Trstu koje su pobvrdilo onaj nezakoniti i za pučanstvo štetan nacrt talijanskog upravnog vieća, da je ministarstvo u Beču dalo podpunu zadovoljštinu občini izjavio da je upravno vieće u Pazinu time prekoračilo svoj djelokrug i da odredjenje mjesta za sajmište pripada izključivo glavarstvu občine Pazin.

Žaliti je zbilja što divni okoličani grada Pazina i trezno misleći pazinci moraju da takvom zlouprávom njekih ovdješnjih talijanskih smutljivaca trpe danomice ogromnih štета, da trpi grad koji je pozvan da bude središtem pokrajine u svakom pogledu a ponajpače u trgovačkom u obće ekonomnom.

Daje se zato, do obćega znanja da hvali spletkarenju i neovlaštenom pačanju u tuđe poslove ovo talijanskog upravnog vieća neće se više držati sajmišta blaga (marve) u Pazinu dakle niti ono pradavno od „Miholje" dne 2. oktobra niti mjesečni sve dotle dok ne bude pripravljeno shodno zemljište koje će odgovarati ovim sanitarnim i tehničnim propisom.

Iz Voloskoga pišu nam s 24. tek. mj. nakon dvie godine što nekoji roditelji iz Voloskoga upravišе na zemaljsko školsko vieće molbu, da se za njihovu djecu — 50 na broju — ustroji u Voloskom hrvatska pučka škola, i nakon toga što su molitelji šest puta a občinsko glavarstvo u Voloskom dva puta pospješili riješenje te molbe, stiglo je isto ovih dana na ovu c. kr. kotarsku oblast, gdje će po svoj prilici ležati nekoliko mjeseca. — Na posljednjoj sjednici zemaljskog školskog vieća odbilo je ovo gori navedenu molbu s razloga, što najbliža hrvatska pučka škola u Opatiji nije od Voloskoga udaljena više od 4 kilometra. Vrlo pametnog li razloga?! Kad se je pred nekoliko godina na njčiji zahtjev, nego za volju zemaljskog odbora u Poreču, ustrojila u Opatiji za 11 (slovom jedanaest) školske djece talijanska pučka škola, tad nije visoko c. k. zemaljsko školsko vieće htjelo znati, da se u Voloskom, dakle manje nego četiri kilometra od Opatije, nalazi talijanska škola nego je bez ikakvog obzira i da nije niti pitalo občinu u Voloskom za mnjenje, otvorilo u najkraćem roku tu školu. — To je zakon, to je pravica, to je ravnopravnost!

Novo poduzeće u Trstu. Gosp. R. Prelner, čestit naš rodoljub otvorio je u Trstu novu spedicijsku poslovnicu. Poznavajuć ga kao sposobna i solidna mladića, preporučamo ga našim trgovcem i ostalomu občinstvu u naših pokrajinah. Njegova poslovnica nalazi se: Via Geppa br. 5. u Trstu.

Občinsko zastupstvo u Lovranu imalo je prošloga tjedna sjednicu, na kojoj je — kako se pouzdane strane doznajemo — sliedeć primjer oprtaljskih „letterata" imenovalo 7 počastnih gradjana, medju kojimi poznatoga renegata Puovića, Dra. Costantini-a i Dra. Tamara iz Voloskoga i Dra. Skampića iz Labina. — Kakvih zasluga inadu za občinu Lovran ova četvorica, to neka sam Bog znade. Nu lovranski kalabrezi nisu pri tom gledali na zasluge, nego samo na to, da osjeguraju sebi pobjedu kod dojdućih občinskih izbora. Kad već ništa ne pomaže, jer je narod stao otvarati oči, tad se lovranski kalabrezi utekoše protuzakonitom imenovanju počastnih gradjana. Opnžamo, da je Dr. Constantini tek od nekoliko mjeseca u Voloskom, te do njegovog dolazka ovamo nije pravo niti znao gdje leži Lovran.

Mi s naše strane poduzeti ćemo proti tomu zaključku občinskog zastupstva u Lovranu sve zakonom dopuštene korake a zapamtili ćemo si taj postupak kalabreza i za naše potrebe. „Et hoc meminisse juvabit"!

Iztraga radi demonstracijah u prilog Menotti Garibaldi-u. U talijanskih listovih čitamo da se vodi u Piranu iztraga proti onim gradjanom, koji su odviše oduševljeno pokazali svoju ljubav i odanost talijanskomu generalu — bez vojske — Menotti Garibaldi-u kad je iz Trsta zaplovio na Lloydovom parobrodu u Kopar i Piran.

U ovom posliednjem gradu demonstrirali su gradjani tako oduševljeno u prilog tog g e n e r a l a, da je to doprlo do ušiju istim c. kr. oblastim, koje sada iztražuju. Pod istragom da se nalazi do 60 gradjani. Porečka „L' I s t r i a" pripoviedа, da se je g e n e r a l u u Piranu priredilo tako burna ovacija, da se je isto kamenje treslo.

Čudno, da su c. k. oblasti tako kasno doznale za toli burne ovacije sinu najvećega dušmanina Austrije!

Iz Vodica (kuželski kras) pišu nam 15. t. mj. Javljamo Vam tekar danas ono, što se je dogodilo u našemi mjestu pod konac prošloga mjeseca, držeći se one naše: b o l j e i k a d n e g o n i k a d.

Školske oblasti otele su nam, proti svakom očekivanju obće ljubljenoga učitelja g. Vinka Mandića, Kaznile su njega a još više nas, a da nismo ni on ni mi ništa sakrivili. Imalo se premjestiti jednoga učitelja u našem kotaru, da se dade mjesto drugomu. Kocka je pala na našega učitelja. Svi naši prosvjedi i sve naše molbe nepomogoše ništa. On je morao, premda definitivno namješten, odavle, da dade mjesto drugomu. Prije razstanka htjeli smo ma dati i izvanjskim načinom dokaz naše ljubavi i naše zahvalnosti. Sve što je kod nas i u Danah boljega i sviestnijega, sakupilo se dne 30. augusta na prijateljskoj večeri u kući g. G. Sverka. Bijaše, dakako medju nami g. Mandić sa vriednom mu supругom i domaći župnik g. Dolžan, koji je ravnao stolom, koji je svuda medju svojim stadom, gdje se radi za njegovo dobro, za njegovu čast i poštenje. Odlazećemu učitelju izreče prvu zdravicu g. Dolžan kano prijatelju, učitelju i rodoljubu. Za njim nazdravio mu i g. Martim Ribarić, sjetiv se i njegove čestite supruge. Ustao je konačno i naš dični župan iz Dana g. Mate Sanković, trgovac i občinski savjetnik. U krasnom govoru nacrta 12godišnje plodonosno djelovanje velevriednoga, učitelja, iztaknuo njegove zasluge u školi i izvan škole. Maknuše nam ga, reče, proti njegovoj volji i proti volji svega pučanstva Dana i Vodica. On odlazi te nas ostavlja žalostne i nezadovoljne. Zaboraviti ga nećemo nikada ni mi ni naša dječica, kojoj bijaše ne samo učitelj, nego i pravi otac. Žaliti ćemo vazda za njim kano i za njegovom vriednom suprugom, koja može biti primjerom svim našim majkam.

Sliedećeg dana imao nas je konačno zapustiti g. učitelj sa svojom obitelji. Sa svih strana ovoga školskoga okružja sakupilo se mlado i staro, da pozdravi ljubljenoga učitelja, da mu se još jednoč zahvali na ljubavi i prijateljstvu. Školska djeca u povorci sa trobojnicom na čelu pratila su suznim očima miloga učitelja cestom put Golca. Kad smo mu imali doviknuti zadnji s Bogom, neosta niti jedno oko suho. Jedva smo mu mogli reći plačući s Bogom, a i on bijaše tako ganut, da nam se nije mogao ni zahvaliti. Plačući zahvalio se očima i rukom, a mi ostadosmo dugo niemi, gledajući za njim. Bog oprostio onomu, rekosmo, koji je zakrivio da gubimo toli vrstna učitelja.

Od računa kod večere preostala 3 for. opredielismo za djačko družtvo u Pazinu.

Sljeparski misionar na Munah. Pišu nam iz Muna 20. tek.: Pošto se svako toliko čuje o njekakovom sljeparu, koji se čini fratrom ili misionarom, te pod raznimi izprikami muze novac od našega siromašnoga puka, da se to zaprieči mislimo da je shodno, da javimo sliedeće:

Dne 16. o. mj. dodje pod večer na Mune njeki razdrapan i blatan skitalica a pomno obriven. Nastanio se u krčmi.

Brzinom munje raznesla se je po selih viest: „Misionar je došao", a jedan drugoga pita: „ste vidili gospuda"? — Kada ga je njetko pametniji upitao, zašto neide do g. župnika, odgovori: „ovi svećenici nisu vredni, da se k njim sklonim"; na pitanje pako: kada je gospodin, zašto ide tako razdrapan i blatan po svietu, odgovori: „Takovi su pravi službenici Isusovi; idu naokolo u najvećem siromaštvu". Govori dalje, da neima straha od nikoga, ni svjetovne ni crkvene oblasti. Kako je razvidno, čuttio se je ovdje sasma sigurnim. Domaće oblasti i puk imali su straha pred njim. Tako se ta nistarija slobodno skitao po Munah, predikao nješto i novac za to pobirao te ljude proti župniku bunio.

Dapače u nedjelju u jutro, kada je bila već crkva otvorena, ali nijednoga još nutri, usuljao se je u sakristiju nješto iskati a od tuda pred oltar, da otvara sveto hranište, pri čemu ga je upravo mežnar zatekao. To je učinio najbrže, da sazna položaj, te da po noći u crkvi i tabernakulu krade. Na upit g. župnika, što je imao u crkvi sa tabernakulom, odgovori, da se je htio samo Bogu pokloniti. Poslije propovjedi pripoviedao je g. župnik o njekojih slučajih, kada su sličnе varalice puk mutili i novac od njega izmuzivali pod raznimi izprikami. Ali ta nistarija usudio se je u crkvi javno prigovarati.

Poslije sv. mise pako sabrao je oko sebe već sasma smućeni puk, a evo sve već čeka s otkritimi glavami na njegovu propovjed, a sve se pobožno križa na njegov slieparski blagoslov. Čovjek nezna, bili se smijao ili plakao!

U to dodje opet g. župnik, tumači puku još jedanput nalog presv. biskupa, da tu nesmije bez njegove dozole nijedan propovjedati, pak makar on i pravi misionar bio; ali posreći mu se prigovarajući puk samo sa najvećim naporom kući odpraviti. Uvidivši pako nistarija, da mu je na taj našin ušlo najmanje 5—7 for., počne grdo buniti puk proti svećenstvu, te obećaje, da će on svejedno pripoviedati, što je i učinio po raznih ostarijah i drugdje. Sviletak je uvjek bio, da je pokazivao, da je uškopljen.

Mežnar, koji mu je nešto prigovorio, jedva je živ utekao, da ga nije nahuckan puk utukao.

Medjutim dodje oružnik iz Podgrada, kamo je gosp. župnik u jutro za pomoć pitao, hoće od njega karte, ali „divlji popić" priznaje, da neima nikakovih, a za to ga žandar odvede vezanoga tamo, gdje je jedino za njega mjesto — u zatvor. Ali i oružnik imao je dosta posla, dok je puk umirio, a mnogi zavedeni seljaci imat će još i pred sudom odgovarati, što su se oružniku uzprotivili.

Papirnate forlutače. Ako ima još koji od naših čitatelja koju papirnatu forlutaču, neka ju promjeni, jer će dne 31. decembra ove godine izgubiti vriednost.

Za spomenik blagopok. R. Revelante-a darovaše sliedeća p. n. g.: V. Zamlić 5 for., M. Laginja 5 for., M. Dub-

rović 3 for., Lj. Cikoić 3 for., I. Miran 5 for., A. Stiglić 5 for., A. Ellner 3 for., M. Barbić 3 for., K. Seitz 5 for., I. Priskić 2 for., N. Melilhofer 2 for., V. Klofanda 2 for., B. Dubrović 1 for., A. Jačić 1 for., L. Sloković 3 for., A. Zidarić 2 for., E. Gržetić 3 for., I. Kraljić 1 for., M. Filinić 1 for., S. Trubić 1 for. Lj. Zvaček 1 for., F. Halama 3 for., Fr. Bukovec 3 for., R. Jelušić 1 for., A. Puž 1 for., A. Kalac 2 f.

Umoljavaju se ujedno p. n. g., koja su svoj prinos upisala ili ona, koja žele još ter stogod darovati, neka to čim skorije učiniti blagoizvole.

Družtvene viesti.

Red vježba u dvorani „Prvog istarskog sokola“ u Puli od 2. listopada napried. Ponedjeljak: tamburaška vježba za početnike, utorak: sokolska vježba, sriedu: tamburaška vježba za naprednje tamburaše, četvrtak: pjevanje, petak: sokolska vježba, subota: vježba čitavog velikog tamburaškog zbora. Vježbe počinjaju u 8 sati u večer a traju do deset. Dramatski diletantski odio imade svoje pokuse svaku sriedu i subotu u 5 sata po podne. Vježbe za orkestarni odio najavit će se svojedobno. Braćo! Ozbiljno na rad! Odbor.

Prinosi za podružnicu sv. Cirila i Metoda u Puli. Nakon vježbe tamburaškog zbora, a na imendan poglavitog šefa, sabrali tamburaši pri veselome stolu dne 21. rujna svotu for. 10. Polovicu te svote uplatio je bugarijaš g. Gailhofer, Karlovčanin. Živio i živili!

Pišu nam iz Poljane, da će biti tomu dvie godine, što je njeki Hrvoj Istranić pozivao rodoljube, koji neka bi po mogućnosti dali svoj mjesečni prinos za prekoristnu i dičnu našu družbu sv. Cirila i Metoda. I zbilja našlo se ih odmah s početka, koji s oduševljenjem prihvatili ovu domoljubnu namisao. Ali za malo vremena ohladnilo oduševljenje. Po malo nestalo tih mjesečnih prinosa. Ali tako nesmije biti. U obce ne bi smjela proći nikakova svečanost, gdje se nebi sakupilo nešto za ovu prekoristnu družbu. U naših strana okrenulo je na bolje. Nije tomu dugo vremena, što se tu ustanovila ženska podružnica a danas javljamo, da se sakupila kod krštenja prvorodjenčeta Pera Belušića iz Ičići, svota od 6 for. 24 novč. na ime muzke podružnice na Veprincu.

Posujilnica u Voloskom Hepo napreduje. — Nakon dvogodišnjeg obstanka imala je naša posujilnica do 15. t. mj. 368.755·92 kruna dohodka i 366·569·11 kruna razhoda, dakle promet od 735·325·03 kruna, što je doista liepa svota za tako mladi zavod. — Posujilnica uspjevala bi još ljepše kad bi naši domaći kapitalisti ulagali svoj novac u posujilnici mjesto da ulažu na manje kamate u riečke štedione. — Dosada je posujilnica primala uložke samo od zadrugara, te je svaki ulagatelj morao začlaniti se. Trgovačko i pomorsko sudište u Trstu dozvolilo je ovih dana ovoj posujilnici promjenu pravila, tako, da mogu sada ulagati kod posujilnice na štednju i nezadrugari. — Ista plaća od uložaka 4½% kamate.

Novo parobrodarsko družtvo na Rieci. Prošloga čedna ustrojilo se na Rieci novo ugarsko - hrvatsko parobrodarsko družtvo sloh odne plovidbe na Rieci. Prvom sastanku dioničara predsjedao g. Žiga vitez Kopajtić. U nadzorno vieće izabrani su sliedeći dioničari: gg. Andrijanić, Dandl, Gairard, Philip, Ružić, Širola i Turković. Odborskim predsjednikom imenovan bijaše g. Gjuro Ružić. U ravnateljtvo izabrani bijahu gg. Kopajtić, Bačić, Sterk, Polić i Marijašević.

Narodno gospodarstvo.

Gospodarska zadruga u Podgradu. Primili smo izvješće XIV. redovite godišnje glavne skupštine ove za tamošnji narod prezaslužne zadruge. Zadruga je imala dne 20. augusta ove godine 404 člana, koji su uplatili f. 329·60. Dohodci družtveni iznašaju f. 753·— a troškovi f. 663·20. Naručila je 13 komada krmadi Yorkshirskoga plemena i razdielila medju seljake u razna sela, kupila dvie štrcaljke proti peronospori, koje stoje zadrugarom na razpolaganje. Zatim je putem žriebanja razdielila seljacima 12 plugova, 96 komada inog orudja, zatim sjemenje od pšenice, djeteline i raži. Svega ukupno 158 dobitaka. Zem. kult. vieće nije ju pomagalo. Evo nekojih podataka:

Zadruga htjela nabaviti krmaka plemenite pasmine, i molila zemaljsko gosp. vieće za podporu odnosno preporuku kod ministarstva. — Zemaljsko vieće ni makac Glede marvogojstva obratila se zadruga opet na zemaljsko vieće, za jednog bika. Ovo je naručilo u istinu za zadrugu jednog bika iz Italije i kad ga je zadruga zahtjevala onda ga je zem. vieće poslalo u Pazin. Radi vinogradarstva molila je zadruga zem. vieće 6 štrcaljka, ako ne badava to barem za pol ciene. Ali da, još čekaju. Najljepša je pak ova. Lanjske godine zadruga pripravila za bečku izložbu 33 košarice raznog voća. Kad je sve već gotovo bilo, brzojavlja zemalj. vieće, da izložbe neće biti. Nekoliko dana kasnije, kad se već izložba otvorila, javlja zemalj. kult. vieće gospodarskoj zadruzi u Materiju (!), da će biti izložba. Manovra je odveć prozirna!

Zadruga je ipak na sreću poslala voće u Beč, gdje je bilo izloženo, a komisija za procjenu sastala se po drugi put i odlučila srebrenu kolajnu.

Tajnik ove zadruge sve je ove nedostojne makinacije zem. kult. vieće zavio u izvješću u smiešno ruho, jer gospoda talijanska i nezasitnjuju drugo, vaš da ni ne sviet smije sve dotle, dok ih ne vidimo konačno propasti, pod teretom njihove zlobe i neznanja.

Zadnja sjednica stalnoga odbora zemaljskoga kulturnoga vieća obdržavala se je dne 4. t. mj. u Poreču. Medju ostalimi bijahu prisutni članovi toga odbora gg. Dr. M. Trinajstić i Fr. Škalamera.

Trgatba u Pazinu će započeti ovih dana. U nekih krajevih imade dovoljno i zdravog grožđja, te će se dobit i dobrog vina. To neka služi za ravnanje trgovcem, koji si žele ovdje providit.

Književnost i novinstvo.

Poziv na predbrojku, odnosno pretplatu za „Dušobrižnik“ V. tečaj za godinu 1900. — Cijena je 8 kruna (4 for. —) Buduće godine uz propovijedi na nedelje i blagdane, te naerte istih, biti će priložene korizmene i svibanjske, a posebni prilog: tumačenje katehizma u obliku duh. govora i to: II. knjigu dobiti će stari i novi pretplatnici „Dušobrižnika“ kao prilog: gratis: dok novi knjigu I. uz cijenu 1 for. 00 novč. — Dakle je vrijedno biti pretplatnikom ovoga lista, — pak s toga budi ovime toplo preporučen dušobrižnom svećenstvu i vjeroučiteljima i dr. — Da se u vrijeme naklada za god. 1900. udesi, pozivamo stare i nove predbrojnike, da se čim prije pretplatom oglase!

Nadalje preporučamo: V. god. 1900. „Ružičnjak“ sv. Franje Serafskoga, ilustrovani list za katol. puk. — — Cijena je samo jedna kruna za cijelu godinu. — Izlaze oba lista svaki 15 dan mjeseca. Uredništvo: z. p. Jaška, samostan br. 74. — Pretplatu prima uprava lista: tiskara Drag. Hauptfelda, z. p. Karlovac.

Listnica uredničtva i upravničtva.

Naš glavni surudnik zahvaljuje se srdačno svim onim, koji se njega povodom njegovog imendana sjetiše.

Javna zahvala.

Podpisano primilo je iz raznih strana čestitke prigodom otvorenja drž. gimnazije sa hrvatskim naukovnim jezikom u Pazinu.

U vršenju ugodne dužnosti zahvaljuje se ovim javno svima.

Glavarstvo obćine

PAZIN, dne 27. septembra 1899.

Dr. Šime Kurelić, načelnik.

Javna zahvala.

Prigodom velike žalosti, koja me je stigla gubitkom muža mi

Petra Rubinića-Mihčića,

koji se je nesretno utopio padši sa parobroda „Barthori“, sakupio je veleštovani kapetan Sodić, zapovjednik istoga parobroda, liepu svotu, da tako barem dielomice ublaži moju veliku bol. Na toin velikodušnom daru zahvaljujem se od srca najprije njemu i gospod. Rudolfu Deškoviću, zatim svim darovateljem.

Istodobno izričem najsrdačniju hvalu drugomu kapetanu istoga parobroda, velecienjenom gospodinu Rudolfu Deškoviću, koji je sa pogibelju svoga života nastojao, da spasi život milog mi pokojnika.

Moščenice, dne 25. septembra 1899.

Marija ud. Rubinić.

Br. 88-1899.

Poziv.

Častim se pozvati sve p. n. gg. članove na glavnu skupštinu, koja će se obdržavati u Malinskoj dne 12. listopada t. g. u 10 sati, u jutro sa sliedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednikov;
2. Slučajne opazke na zapisnik zadnje glavne skupštine;
3. Izvještaj tajnikov o djelovanju zadružnog odbora;
4. Izvještaj blagajnikov o obračunu upravne godine 1898.—1899.
5. Ini predlozi;
6. Proračun za upravnu godinu 1899. do 1900;
7. Izbor odbora.

Za predsjedništvo kotarske gospodarske zadruge.

U Krku, dne 23. rujna 1899.

Predsjednik:

Dr. Dinko Vitezić.

G. Piccoli,

dvorski dobavljač

Njeg. Svet. pape Lava XIII.,

ljekarničar „pri angelju“

u Ljubljani

na Dunajski cesti.

Željeznato vino.

Kemične analize odličnih strukovnjakah, koji su u **Željeznatom vinu** ljekarničara **Piccoli-a** u **Ljubljani** uviek potvrdili navedeno množtvo željeza, jesu najboljim dokazom te pružaju najveće jamstvo za njegovo djelovanje. — Ovo vino je dobro za **slabokrvne, nervozne te za osobe oslabljene usled bolesti, za bliedu i boljekšljivu djecu.**

Ciena staklenki od pol litra 1 for.

Naručbe se razašilje kretom pošte, poštarinu plaćaju naručitelji sami.

F. Pečenko

HOTEL EUROPA

u Puli

preporuča se gg. putnicima.

Brijač

Nikola Alaić

preporuča

svoju brijačnicu

u Puli

na Fran Josipovoj cesti 6

(tik kavane „Miramare“)

Filijalka

c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda

za trgovinu i obrt u Trstu.

Novci za uplaćivanja.

U vriednostnih papirih na 4-dnevni odkaz 2½%
» 30- » » 3¼%
U Napoleonih na 30-dnevni odkaz 2%
» 3-mjesečni » 2⅛%
» 6- » » 2½%

Na pisma, koja se moraju izplatiti u sadanjih papirih austrijske vriednosti, stupaju u kriepost nove takse, 27. septembra, t., odnosno 23. oktobra.

Okružni odiel.

U vriednostnih papirih 2% na svaku svotu. — U Napoleonih bez kamata.

Doznačnice

na Beč, Prag, Peštu, Brno, Lavov, Tropavu, Rieku, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Cjelovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz i Solnograd bez troška.

Kupnja i prodaja

vriednostih, diviza, kao takodjer unovčenje kuponah proti odbitku 1% provizije. Inkaso svijuh vrsti po najumjestnijimi uvjeti.

Predujmovi.

Jamčevne listine po dogovoru. Kredit na dokumente u Londonu, Parizu, Berlinu ili u drugih gradovih, provizija po jako umjestnih uvjetih. — Kreditna pisma na kojigod grad.

Uložci u pohranu.

Primaju se u pohranu vrednostni papiri, zlatni ili srebrni novac, inozemski novac itd. — po pogodbi. Naša blagajna izplaćuje doznačnice talijanske narodne banke u talij. frankih ili pako po dnevnom tečaju.

Sve tiskanice

za štedovna i zajmovna družtva u obće

preskrbljuje točno, brzo i jeftino

Tiskara i knjigovežnica J. Krmpotić i dr.

Opazuje se, da tiskara preskrbljuje sve tiskanice, koje se rabe, bez da bi joj to stranka naznačivala, to jest sve, što je za početak poslovanja potrebno; bilježuje također knjige itd.

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice

svoj krojački posao

na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli.

U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odijela, koja izvršuje točno po mjeri.

Anton Klement, *krojački majstor.*

The Gresham,

engl. osiguravajuće družtvo na život u Londonu

Aktiva družtva do 31. decembra 1897 . . . . . K 159,997.578·—
Godišnja uplata premija i interesa od postanka družtva (1848) . . . . . K 28,823.375·—
Izplaćeno na osiguranju i interesu od postanka družtva (1848) . . . . . K 343,860.067·—
U godini 1897 izdano je 7464 polica za glavnicu . . . . . K 67,331.351·91

Prospekti, cienici i u obće sve druge informacije šalju se badava, ako jih god pismeno kod dolje imenovanoga zastupstva upita, koje dopisuje u svim jezicima.

Glavno zastupstvo u Trstu

Via del Teatro, N. 1, Tergestee, Scala IV.

Traže se svuda sposobni agenti i zastupnici.

Broj 35. U Puli, dne 5. oktobra 1899. God. XXX.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se napotnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se nepleća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku. Izključeni su ove godine: 2. novembra i 28. decembra.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata s poštarinom stoji: 5 for. u obće, } na godinu
2 for. za seljake } ili for. 2.50, odn. for. 1.— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 5 nč. koli u Puli, toli i izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo [illegible]. — U nakladi tiskare A. Gabršček (J. Krmpotić i drug.) u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

P. n. gg. predbrojnicima.

Odmakosmo i u posliednjn četvrt godišta. Preporučamo liepo svim predbrojnicima, koji nam jošte ne uplatiše za tekuću godinu, da nas se što prije sjete, te nam pošalju predbrojbu. Starijim pako dužnicima polažemo na dušu, da se primire sa našom upravom i ovrše svoju svetu dužnost, pa nam namire zaostalu predbrojbu.

Novo ministarstvo.

Pad ministarstva grofa Thuna bijaše neizbježiv. Njegovo ministarstvo borilo se već dulje vremena sa smrću, kojoj je konačno podleglo. Kao razloge njegovu padu navadjaju sada njegovi protivnici u glavnom sliedeće: U najviših krugovih uvidiše, da treba promjeniti vladajući sustav usljed odlučne i žilave opozicije Niemaca; povodom posliednjeg boravka cara i kralja u Českoj poprimila je vlada stroge mjere radi njegove osobne sjegurnosti, proti čemu se je naknadno vladar izjavio; nekoji nadvojvode domaći, te članovi njemačkih vladajućih kuća prigovoriše na pravom njestu proti vladajućemu sustavu, Niemcem tobož protivnom. Tako sude protivnici grofa Thuna o razlozih zbog kojih je morao odstupiti. A prijatelji? Oni priznaju otvoreno, da su spletke njemačkih kolovodja te razgovori njihovih visokih zaštitnika doma i na visokih dvorovih pripomogli srušiti grofa Thuna, nu njegovom padu kriv si je najviše sam. Njegova neodlučnost, njegovo vječito kolebanje izmedju lievice i desnice, njegovi preveliki obziri napram opozicijonalnim strankam i njegov nazor, da može tobož vladati bez stalna i izvjestna programa — spraviše se ga u grob, iz koga težko da već ikad kao austrijski ministar predsjednik ustane.

Nakon ponesrećenog poslanstva predsjednika carevinskoga vieća dra. Fuchs-a nije preostalo grofu Thunu drugo, nego li dati u ime svega ministarstva ostavku. On je to doista i učinio i to dne 22. pr. mjeseca.

Ministarska kriza trajala je punih 12 dana, što znači, da bijaše težko naći nasliednika grofu Thunu. Oko sastava nove parlamentarne vlade trudio se ponajviše knez Liechtenstein. Nu ni on nije uspio, jer njegova nakana, da predobije za sebe njemački ustavovjerni veleposjed za cienu dokinutja jezičnih naredba, naišla je u redovih desnice na najodlučniji odpor. On nije dakle mogao pridobiti ni najumjerenijih članova lievice, dočim nije za nj htjela ni da čuje desnica uz spomenuti uvjet. Morao se dakle odreći nade i poslanstva, da sastavi novo ministarstvo. Nakon njega nije se htio nitko da primi zadaće, da sastavi novo ministarstvo. O parlamentarnoj vladi nebijaše dakle ni govora. I tako nije preostalo vladaru drugo, nego da potraži osobu, koja bi sastavila činovničko ili poslovno ministarstvo sa posve prelaznim značenjem. Zadaću sastava takovog ministarstva, preuzeo je namjest. Štajerske grof Clary Aldringen. Ovomu je pošlo za rukom nakon višednevnog traženja i moljakanja sastaviti strogo činovničko ministarstvo od sliedećih osoba: Manfred grof Clary Aldringen ministar predsjednik i upravitelj ministarstva poljodjelstva; grof Welsersheimb ministar za zemaljsku obranu, Wittak ministar željeznica; Körber ministar unutarnjih posala dr. Kindinger (predsjednik prizivnog suda u Trstu) ministar pravosudja; ministerijalni savjetnik Chledovski ministar za Galiciju; odlelni predstojnik Hartel upravljati će ministarstvom bogoštovja i nastave; odlelni predstojnik Stibral upravljati će sa ministarstvom trgovine i odlelni predstojnik Kniazolucki upravljati će sa ministarstvom financija.

Ovo činovničko ministarstvo biti će samo prelaznim, komu će slieditl stalno parlamentarno ministarstvo.

Glavna zadaća toga ministarstva biti će ta, da opozove jezične naredbe i da provede izbor u delegacije. Ukinutje jezičnih naredba moglo je preuzeti samo ovako prolazno ministarstvo, koje nije s nikim vezano, koje neima komu da se zamjeri i kojemu ne treba imati obzira za budućnost. Ovo ukinutje stavili su Niemci obstrukcionisti kao prvu točku svojih zahtjeva. Ona će se izpuniti bez obzira na to, što će tomu kazati i njihovi saveznici na desnici.

Medjutim reć bi, da su Česi na to pripravni bili, te da će privremenoj vladi triezno i ozbiljno imponirati, ali da njoj neće priečiti provedenje izbora u delegacije obstrukcijom. Oni se neće povući za Niemci, koji su spriečavali svaki rad carevinskoga vieća dovedši austrijski parlamentizam do — — smiešnosti. Koli Česi toli ostali Slaveni podnesti će i ukinutje naredba i provedenje izbora za delegacije težkim ali mirnim srcem. Oni će susresti novu vladu sa nepouzdanjem znajući, da ju sačinjavaju visoki državni činovnici odgojeni i odrasli u duhu njemačkih liberalaca.

Slovenski zastupnici u državnom saboru smatrati će sadašnju vladu kao most od Thunove vlade k novoj, stalnoj, parlamentarnoj vladi. Hoće li ova pripadati desnici ili lievici pokazati će nam nedaleka budućnost.

Njemačke liberalne novine bacile su zadnjih dana u svieť viest, da bijaše rečeno a na najvišem mjestu predstavnikom njemačkih opozicijonalnih stranaka, da se proti Niemcem nesmije vladati. Dobro, ako je tomu tako, mi se čvrsto nadamo, da će biti slavenski zastupnici na carevinskom vieću toli mudri i odlučni, te da neće dopustiti, da se u ovoj poli monarhije vlada niti proti Slavenom, koji sačinjavaju ogromu većinu austrijskih državljana.

Sastanak slavenskih novinara.

Krakov, 23./9. 1899.

Sa ranom službom božjom započeli su naši novinari svoj rad. Poslije kretnulo se u dvoranu gradske viećnice, gdje je predsjednik odbora g. Chylinski u poduljem i krasnom govoru predstavio, kako nas ne veže samo slavenska ideja, nego takodjer i zajednički politički interes a tim će se naši medjusobni odnošaji sve to više razviti i ustaliti.

Izriče zahvalu gradonačelstvu na znatnoj podpori i velikom zanimanju za ovaj sastanak te proglašuje prvu sjednicu otvorenom i podieljuje riečg. gradonačelniku Rudolfu Fiedlein-u.

Vriedno je, da se krasni govor, siedoga literata poljskog i staroste krakovskog doslovce donese pred cienjene čitatelje „Naše Sloge".

„Veleštovana gospodo! Osobita mi je u dio pala čast, da mogu, kao gospodar ovoga grada pozdraviti u zidinama starodrevne prestolnice Poljske, predstavnike slavjanske knjige, koja je kod svakoga naroda izražaj misli i osjećaja. Ako neporobljeni narodi cienе visoko trud i požrtvovnost onih, koji često u svietskim stvarima svoje ime, a kadkada i sama sebe izvrgavaju i umjesto naroda glas tiskom pronose, to tim više, dužni su cieniti njihove zasluge oni narodi, kojima je provindost dosudila, da nisu svoji u svojemu. Jedini narodni branitelji su novinari.

Mi jedne majke djeca, koji smo tečajem vjekova izgubili slobodu, a nemila sudbina stavila nas pod jaram već vjekovima namа neprijaznih susjeda, koji nam i posljednje ostatke domovinskog gnjezda ugrabiti žele; mi novinarstvo visoko cieniti znamo; ono je naš bojni red, u čiju ruku položili smo ohranu naših nikad nezaboravnih prava, i žar domovinske ljubavi, i ono se dostojno odužuje onom našem ufanju, koje smo u njega stavili. Sa osjećajem bratske ljubavi i zahvalnosti pozdravljam Vas, hrabri branitelji, u ime našega grada, želeći, da bi ovaj Vas sastanak isto tako, kao i onaj prvi urodio bogatim plodom za slavenske narode u krugu naše monarhije, i da bi u zajedničkom i složnom radu, crpili sile, čilinosti i ustrajnosti za preduzetu si obranu.

Dao vam Gospod sreću u djelovanju!

Poslije dugotrajnog pleskanja i odobravanja dobio je riječ predsjednik poljskih novinara, g. Zujaczkowski, koji je u glavnom govorio o svrsi sastanka, naime, o slavenskoj političkoj uzajamnosti.

Poslije ovog govornika predloži predsjednik u ime odbora da se odpravi brzojavni izraz odanosti Njegovom Veličanstvu te pozdravni brzojavi gg. ministrom dru. Kaizl-u, Jedzrejowiczu i dru. J. Dunajevskomu.

Po tom se je prešlo na biranje odbora. Izabran je predsjednikom sastanka g. Emil Bretter, podpredsjednicima gg. J. Biankini i Platon Kostecki, urednik „Gasete Narodove" iz Lavov-a, a tajnicima gg. Peplawski iz Lavov-a, Hovorka iz Praga i Laugner iz Plzna.

Prvi je stupio na govorničku tribunu g. dr. Antoni Beaupré, koji je govorio o zadaći slavenskog tiska u Austro-Ugarskoj na polju slavenske uzajamnosti, te na koncu predložio poznatu Vam resoluciju.

Prvi se nakon toga oglasio za rieč g. Podgornik, urednik iz Beča; za njim su govorili gg. dr. Zdziechowski, Razvoda, Horžica i nekoji drugi.

Rezolucija g. dr. A. Beaupré-a je doslovce prihvaćena. Na koncu je dao predsjednik pročitati brzojavne pozdrave, koji su bili burnim klicanjem popraćeni. Navadjam sliedeće:

Gosp. dr. Frant. Lad. Rieger. „Uslied starosti i slabosti, nemogu se okoristiti sa pozivnicom te šaljem želje dobromu uspjehu".

„Slovenski i hrvatski državni poslanci zbrani v Ljubljani pozdravljajo novinarski shod, želeč složno delovanje v prospeh slovanskih narodov Avstrije. Povše".

„Burni živio sa obala Adrije šalje — Ptašinski, svećenik iz Montrilja".

U sličnom smislu pozdravili su taj sastanak gg. Josip Hlavka, Stanislav hr. Tarnovski, dr. B. Pacak, V. Spindler A. Barvinski J. Čelakovski, Svatopluk Čeh i mnogi drugi odlični slavenski književnici, odličnjaci, svećenici itd.

Tim je svršena I. sjednica.

Poslije podne razgledali su gostovi starine i znamenitosti grada.

Na večer dalo je u počast krakovskim gostovom gradsko vieće u dvorani „Saskog Hötela" banket. (Nastavak sliedi.)

* * *

Na tomu kongresu slavenskih novinara u Krakovu zaključeno bijaše, da se sastane budući kongres slavenskih novinara u prieštolnici svih Hrvata, u bielom Zagrebu.

DOPISI.

Višnjan, 1. listopada. Proti uništenju naknadnog izbora 1. tiela uložen je utok na upravno sudište, koje će rasuditi da li umirovljeni učitelj kano i liečnik, tudjinac, i oni koji neplaćaju propisane svote poreza imaju pravo glasa, samo zato jer su slučajno u listinam: te da li zakoniti nasliednici, koji plaćaju porez predšastnika, na komu se osniva pravo glasa, mogu biti pripušteni na glasovanje. — Taljanci su denuncirali bivšeg načelnika i tajnika za zloporabu uredovne vlasti, jer da su i liečnik iz Motovuna i umirovljeni učitelj bili tobože izbrisani iz listine. Mi znamo, da su oba bili pozvani da glasuju od samog kot. kapetana, koji je proti nepripoznanju prava glasa pristupivšeg liečnika prosvjedovao i to unesao u zapisnik. Pitamo: Kako bi se mogle pozvati izbrisane osobe? Tko je počinio pogrieška? Čekamo kako će svršiti taljanske klevete i denuncije u Višnjanu. Pošto su Hrvati za puna dva mjeseca, odkad je naime nova uprava, bili od tako zvanih sinova djedovske kulture danomice insultirani — dakako kad bi prošao jedan sam ili dva — nekoji su pitali od političke vlasti da se tomu učini kraj. I zbilja, trebalo je, da dodje kot. kapetan, da postavljeni upravitelj Mianić, pardon Mianich (Eh, vecchio sangue! — Op. slagara) to zabrani, a hoće li ga sumišljenici poslušati, hoćemo da vidimo. Kažu nam, da je ovaj denuncirao bivšeg tajnika za ništa drugo, nego prietnju ustanka t. j. da mu je u privatnoj kući rekao da će pozvati 20 prijatelja da ga u potrebi obrane. Kažu nam još da je od svjedoka bio utjeran — u laž. (Zar se u Višnjanu čovjek napadnut nebi smio braniti? — Upit slagara). To su sredstva: klevete i denuncije, kojih se

razmaženа dječica talijanska ne žacaju e da ikako, bilo materialno ili dobrom glasu Hrvata naškode. —

Iz Opatije pišu nam: Radostna viest, da se je otvorila hrvatska gimnazija u Pazinu, potresla je ugodno svako hrvatsko srce, a broj upisanih djaka jamči nam, da možemo nadom gledati u bolju budućnost.

Kmetska su to većinom djeca, pa baš zato je dužnost svakog Hrvata, da se svakom prilikom sjeti, te naše sirotinje, te da joj priteče u pomoć. Napose čitaonice i razna pjevačka i tamburaška družtva trebala bi priredjivati zabave i svečanosti, kojih prihod bi imao biti namjenjen toj plemenitoj svrhi. Lahko je Talijanima, koji razpolažu sa zemaljskom blagajnom, iz koje troše po miloj volji, dok smo mi Hrvati prinuždeni odkidati sebi od ustiju, da nam taj zavod prosvjete procvate. Na noge dakle, braćo Hrvati, kudgod Vas imade, pritecite nam u pomoć, sjetite se naših mladića, koji će danas sutra oboružani znanjem i zadojeni svetom ljubavi do hrvatskog naroda priskočiti u pomoć onim muževom, kojim će pod bremenom godina i radi prenapetog rada žalibože prerano sile malaksati

I naši vriedni Opatijci neće da zaostanu, već hoće, da budu primjerom drugima. U tu svrhu zaključiše prirediti pučku svečanost. Premda se sa stanovite strane prigovara toj doista vriednoj namisli, ipak se oni ne obaziraju na kojekakve primjetbe njekojih „aristokrata“, već hoće da radom pokažu svoju rodoljubnost. — Pa tako i valja!

I naš dični „Lovor“ dati će naskoro koncerat u istu svrhu. Nu košto u svakoj pšenici imade kukolja, tako se je našlo i ovdje pojedinaca, koji su nakanili izstupom iz istog osujetiti predstavljanje „Bazilija“. Nu ludo se varaju! Mi im ovim poručujemo, da se „Lovor“ time nesuši, i da će se „Bazilijo“ za stalno predstavljati, pa makar se oni i protivili.

Politički pregled.

U Puli, dne 4. oktobra 1899.

Austro-Ugarska. Austrijska ministarska kriza jest konačno riešena. U normalnih odnosajih bila bi riešena za par dana, jer se nadje uviek osoba, koje rado zasiedaju na ministarske stolice. Nu u Austriji nemože se govoriti o normalnih ili redovitih odnosajih i radi toga trajala je kriza punih 12 dana.

Ostavšćinu grofa Thuna preuzeo je namjestnik Stajerske grof Clary, koji je nakon velike muke sastavio prelazno činovničko ministarsivo. Ovomu će biti glavna zadaća da dokine zloesretne jezične naredbe za Češku i Moravsku i da provede izbore u delegacije, koje se moraju sastati još tečajem ove godine.

Da se taj izbor uzmogne provesti sazvano će biti carevinsko vieće u drugoj polovici ovoga mjeseca. Novo ministarstvo neće stupiti pred državni sabor nikakvim osobitim programom. Ono znade unapried, da mu je kratkotrajan život.

Prije sastanka carevinskoga vieća imala bi izaći carska naredba, kojom se zatvara 15. zasjedanje toga vieća i otvara 16. zasjedanje. Svrha toj naredbi imala bi nastojati u tom, da se uniši sve podneske, osnove i predloge, osobito mnogobrojne obtužbe raznih ministara, koje su u posliednjih zasjedanjih podnesli Niemci opozicionalci. Novo zasjedanje, koje će biti kratko, imalo bi početi svečano sa priestolnim govorom.

Glasila raznih njemačkih opozicijonalnih stranaka slave pobjedu, što je palo ministarstvo Thunovo i što je imenovano ministarstvo činovničko, koje će biti više njima naklono nego li desnici carevinskoga vieća. Nu to veselje moglo bi biti kratko, jer se sadašnje ministarstvo neće dugo uzdržati i jer je vrlo dvojbeno, da bi Niemci opozicijonalci ikada više mogli neograničeno vladati u ovoj poli monarhije.

Službene bečke novine donašaju ručna-pisma na grofa Thuna i na novoga ministra predsjednika grofa Clary-a. Prvomu se vladar zahvaljuje na njegovom požrtvovnom djelovanju te mu podieljuje visoki red a drugomu povjerava sastav novoga ministarstva. Odstupivšim ministrom podieljeni su također visoki redovi.

Iz Srbije dolaze sve to žalostniji glasovi. Sadašnjoj vladi, koja nije drugo nego li sliepo orudje u rukuh nesretnog razkralja Milana, nebijaše dosta, što je prieki sud u prvom zasjedanju odsudio na izvanredno težke kazne, toliko najuglednijih državljana, već ona traži novih žrtava a da zadovolji strasti i osveti zloesretnog razkralja. Odsudjeno bijaše naime naknadno opet više uglednih osoba radi umišljene veleizdaje. Branitelji prvih odsudjenika podnieli su na spomendan smrti Mihajla Obrenovića molbu na kralja Aleksandra, da pomiluje osudjenike, nu ta molba bijaše odbijena.

Bugarska. Bugarske novine vrlo su zadovoljne posjetom svoga kneza na bečkom dvoru. Taj posjet odobravaju i ruske novine, što bi imalo značiti, da su ruski odlučujući krugovi bili sporazumni da knez Ferdinand napravi taj posjet.

Englezka. Izmedju Englezke i republike Transvala reć bi, da je rat neizbježiv. Obje vlasti pripravljaju se za rat na vrat na nos. Englezka hoće da uniši neznatnu afričku republiku.

Franina i Jurina.

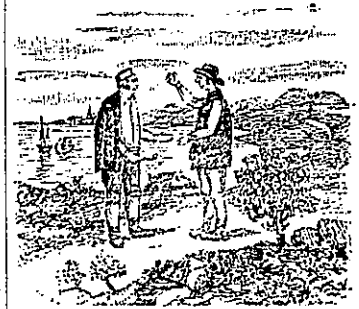

Fr. Ala kakovega veselja će bit sada na Zvonečoj. va Rukavce i na Breze!
Jur. Ča su već otočili?
Fr. Nebudi Jurino nem. ča neznaš da su dobili Lisinu i Lužinu.
Jur. Ki ti j' to Franino dal popit?
Fr. Ter ča nisu mačji jenerali govorili. da će bit sve razdeljeno najdalje do Miholji.
Jur. Dragi ti. da bi pas požeral sve ono. ča su oni zbrbljali. bi sigurno valje crknul.
Fr. Tako. ča neće bit niš od te delitbi?
Jur. Će njim se dat.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Domaće i razne viesti.

Novi odvjetnik. Dne 2. t. mj. položio je kod prizivnoga suda u Trstu odvjetnički izpit dobrim uspjehom naš zemljak veleuč. g. Anton dr. Antončić, koji je do sada rukovodio odvjetničku pisarnu presvj. g. dra. Dinka Vitezića. Mladi odvjetnik preuzeti će po svoj prilici pisarnu od svoga dosadašnjega šefa.

Čestitamo srdačno prijatelju i novomu odvjetniku, što je konačno postigao svrhu svojih napora.

Bugarski kneževići u Opatiji. Dne 28. septembra stigli su u Opatiju sa pratnjom bugarski kneževići i to knežević nasliednik Boris, njegov mladji brat Ciril i dvie mladje kneginjice, njihove sestre. Mladi kneževići sa sestrami i pratnjom nastaniše se u dvorcu „Amalia“. Oni će ostati dulje vremena u Opatiji.

Neumjestna strogost. Prijatelj iz Kopra piše nam, da je na tamošnjem učiteljišću zadnjih godina zavladala neobična strogost u predmetu glazbe. Na koncu prošle školske godine da je primjerice dobilo preko 70 djaka popravak iz pjevanja, gušala itd. Mnogi od tih su naknadno položili iz tog predmeta izpit, al je i takovih, koji su posve propali. Imade dapače i takovih djaka, koji su imali sada početkom školske godine stupiti u IV. — dakle u zadnji tečaj, pak su na popravnom izpitu propali. Medju ovimi imade Hrvata i Slovenaca.

Neznamo, u koliko je opravdana ta neobična strogost učitelja glazbe na tom učiteljišću u obće, nu toliko znamo, da bi se imalo djaka, koji neima sluha i dara za pjevanje i glazbu baciti već u I. tečaju, nipošto pako u IV. kad je skoro na svom cilju, pak nije ni djak ni učitelj, ni seljak, ni gospodin.

Rodoljubni gradjani u Karlovcu sakupili su za „Družbu sv. Cirila i Metoda u Istri“ okolo 700 for. Tim plemenitim činom pokazali su dični karlovački gradjani ne samo žarku ljubav do istarske sirotinje, već su tim opet jednoč posvjedočili, da njihovome gradu pripada punim pravom krasni naslov najrodoljubnijeg hrvatskog grada. Živili tako sviestni gradjani!

Plemenit dar. Ravnateljstvo „Tržaške posojilnice in hranilnice“ zaključilo je, da se dade 50 for. za siromašne djake hrvatske gimnazije u Pazinu.

Ugledale se i ostale slovenske i hrvatske posojilnice i štedionice i plemeniti primjer sl. ravnateljstva tršćanske posujilnice. (Vidi izkaz darova. Ur.)

Talijansko rovarenje proti biskupu Sterku. Dne 1. t. mj. imao je doći u Piran tršćansko-koparski biskup presvj. g. A. M. Sterk, da tamošnjoj djeci podieli sakramenat sv. berme. Zadnji čas odustao je presvj. g. biskup od svoje nakane. Glasilo tršćanskih židova pripovieda razlog, radi kojeg je biskup morao odustati od toga. Piranski župnik da je naime u crkvi javio, da će biskup doći u Piran bermati, te da će tom prigodom podieliti više redove dvojici slovenskih bogoslova?! Ova viest o redjenju slovenskih bogoslova da je tako uzbunila sl. gradjanstvo sl. Pirana, da je pošla u Trst po savjetu nekog činovnika deputacija k biskupu, da ga zanioli neka odustane od svoje nakane, jer da se je bojati demonstracija u Piranu proti biskupu. U deputaciji da bijaše spomenuti župnik i dvojica kanonika.

Na molbu i savjet te veleč. deputacije odustao je dakako presvj. gosp. biskup od posjeta sl. Pirana. Pa šta da čini drugo? Kad mu savjetuju poglavari crkve u Piranu i nadležan činovnik, da nedodje u Piran, nije mogao učiniti drugo nego da ostane doma. Ta njemu moraju biti dobro poznata divljačka junačtva sl. Piranjaca, koji u tom pogledu nezaostaju sa svojimi uzori u poludivljih krajevih Italije. On je morao znati, da fanatizirana gospodska fukara sl. Pirana u njemu nebi štovala ni svećenika ni biskupa, već da bi ga napala prostački, kao što je svoje vrieme napala zastupnike našega naroda. Pa kako i da neće. Biskup Sterk, onaj omraženi biskup, da dodje u Piransku republiku ne samo dieliti sv. sakramenat berme, nego dapače i rediti za svećenike mrzke im slovenske bogoslove! Hoćete li većeg rugla i sramotnjeg izazivanja?!

Pobožni talijanski svećenici podučili su liepo svoje stado o dolazku nadpastira i o njegovoj nakani, da redi slovenske bogoslove. Kršćanski nauk pao je u dobro tlo i eto ti obilata ploda. Biskup Sterk nesmije u Piran. Tako više sl. občinstvo sl. Pirana i to poručuju biskupu podredjenici — župnik i kanonici, a tako onim savjetuje i c. kr. činovnik. I pravo je! Biskup neka ostane doma, za bermu piranskih republikanaca neka si nerazbija glavu, ta nedavno bio je u sl. Piranu sl. general bog vojske Garibaldi — koji jih je utvrdio u vjeri kako treba, da strpljivo čekaju svoje spasenje izpod tudjeg jarma!

„Izvješće“ o sjednici občinskoga zastupstva u Kastvu, obdržavanoj dne 1. jula 1899.

Sa zahvalom primili smo gornje izvješće, u kojem nalazimo vrlo zanimivih točaka odnosno dnevnoga reda.

Poštovanim občinarom Kastavskim preporučamo, da pažljivo pročitaju to zanimivo izvješće u obće, osobito pako ove točke: „Glede občinskih izbora“, „Proti dobi občine“ i proti talijanskoj realnoj gimnaziji u Pazinu“.

Nova hrvatska prelievanica za hrvatsku djecu. U Talijanskih novinah čitamo, da je učinilo koli občinsko glavarstvo u Umagu, toli podružnica zloesretne „Lege“ u Kmetih. (od nedavna prekršćeno u „Metti“) kod središnjeg odbora rečene „Lege“ u Trstu potrebne korake da bi se otvorilo talijansku školu „Lege“ u Kmetih. Ti koraci neostaše bezuspješni, jer da je već bio predsjednik središnjeg odbora Piccoli sa jednim mjernikom u Kmetih, te da odabraše mjesto, gdje će na troškove „Lege“ sagraditi školu i stan za učitelja.

Zemaljska školska oblast, kano ni kotarska neće dakako imati ništa proti tomu ako se otvori u čisto hrvatskom selu Kmeti talijanska škola „Lege“, ta barbare Hrvate treba posve potalijančiti i tako predobiti za slavnu majku Italiju! Oj zakoni i pravice, da bi Vas nebilo!

† **Juraj Blečić,** umro je 29. pr. mj. u Lovranu. Bio je poznat kao čovjek čvrsta značaja, radi čega cienili su ga svi, koji su ga poznali. Uz neutješivu suprugu oplakuje ga rodbina, unuci g. Nikola Batestin, činovnik c. kr. južne željeznice i g. Arkangjeo Batestin, slušatelj gospodarstva u Beču.

Svevišnji neka mu podieli pokoj vječni, a njegovim milim naša srdačna sućut.

Za talijansku gimnaziju u Pazinu dali su u Lovranu stipendiju jednomu, kojemu djed ima najmanje 50 hiljada svoga i drugomu, komu otac imade kuću i gostionu. Stipendije dali su odmoli. bărem polovicu u gotovu novcu. Poznati učitelj rekao je, da će dati stipendiju svakomu, koji se prijavi.

Od prizivnoga sudišta došlo je g. Hektoru dru. Constantini-ju, odvjetniku u Volosku, pismo, u kojemu ga zovu, mjesto Hektorom, Stoglavom. To je silno dirnulo živce gospodi Talijanima, koji u ostalom od viekova naša imena polatinjuju. Tužili su presjednika prizivnoga sudišta dvorskoga savjetnika dra. Kindigera, koji je bio na pismu podpisan, čak na ministarstvo Nu gle sudbine. dr. Kindiger je medjutim od cesara imenovan ministrom pravosudja. Što će sad Talijani? Acqua in bocca?

Za dalmatinske pučke učitelje radi se ozbiljno i kako čitamo u „Jedinstvu“ da im se što više pomogne glede materijalnog stanja.

Našim pučkim učiteljem u Istri netreba poboljšati materijalnog stanja, jer stoje i odviše dobro!? K tomu valja, da se poboljša obće materijalno stanje pokrajine prije nego li bi se imalo učiteljem dobaciti koricu hljeba. Tako bar sudi poznati prijatelj istarskih Slavena, školski izviestitelj zem. odbora. odvjetnik, zemaljski prisjednik i državni zastupnik g. Pier Antonio Gambini. Njemu uz tolike plaće i prihode neide loše. a pučki učitelji mogu čekati — ako hoće — na bolja vremena.

Ravnateljstvo financija javlja, da je doba za odavanje fasija o godišnjem dohodku opredieljeno do 31. t. mj. Do toga dana svi oni koji imaju preko 600 f. godišnjih prihosa, ili njihovi poslodarci dužni su predati izkaz na posebnim tiskanicama. koje se dobivaju kod poreznoga ureda.

Objava. U mjesecu oktobru o. g. dužni su posjednici kuća. u kojim se stanuje ili njihovi zastupnici, predložiti poreznoj oblasti u roku, koji odredi financijalna pokrajinska oblast, izkaz svih u kući stanujućih osoba redovito po stanovima odnosno dućanima, kod kuća pako u najam danih naznačivši najam i eventualne podnajmodavce naznačujući ime, zvanje i zanat stanovnika.

Podnajmodavci imaju naznačiti svoje podnajamnike i najmovinu, koju ovi zadnji plaćaju: kućni starješine (obiteljski starješine) sve u njihovu družinu pripadajuće osobe, koje imaju svoj vlastiti dohodak.

Primjerke (formulare) za izkaze posjednika kuća. koje su dane u najam i koje uporabljuje posjednik sam. dalje primjerke za podnajmodavce i kućne starješine dobiva se bezplatno kod nadležnih poreznih oblasti. I molbe, kod nadležnih kotarskih poglavarstva.

Od ovih obveza najmodavaca oslobodjeni su posjednici hotela i gostiona glede putnika, koji se kod njih svrate, ako se isti ne nastane duže od tri mjeseca neprekidno.

„Tko u smislu zakona od njega zahtjevanu obavjest o kućnim stanarima uzkrati ili hotimice krivo navede, kazniti će se globom do 200 forinti“.

Poboljšanje plaće financijalnih stražara. Do mula izaći će naredba financijalnoga ministarstva, kojom se po-

boljšava plaća financijalnim stražarom, te se ističe pokuna službene dobe i ustanovljuje nova služba financijalnih nadzrespicienta. Aktivitetna godišnja plaća iznašati će 700, 600, 500 i 400 for., koja će se mjesečno unapriedi izplaćivati. Deplatci, koji će se ubrajati u mirovinu, iznašati će 40 for. po 4 trogodišnja 40 f. povrh daljnje 4 godine, te 50 for. povrh dalnjih 5 godina službe. Pristojbe za službeno putovanje će se povisiti, isto tako će se poboljšati stanje udova i siročadi financijalnih stražara.

Novi nadbiskup u Pragu. Preč. g. barun Skrbensky, kanonik stolnoga kaptola u Olomucu, imenovan je nadbiskupom u zlatnom Pragu. Novi nadbiskup rodio se god. 1863. a za svećenika bijaše redjen god. 1889.

Izložba groždja u Splitu. „Vinarska udružba za Dalmaciju" priredila je u Splitu za splitski politički kotar izložbu groždja za zobanje. Izložba je trajala 3 dana, t. j. 29., 30. septembra i 1. oktobra.

Potonula ladja plovće iz Baške na Rieku. Prošloga četvrtka plovila je ladja krcata vinom i groždjem iz Baške put Rieke. Vino i groždje nakupovali su trgovci i krčmari iz hrvatskoga Primorja. Na putu snašla je ladju silna oluja, koja je ladju prevrnula. Vino i groždje progutalo je more, dočim se je dvojica mornara, koji su ladjom raynali, srétno plivanjem spasila.

Iz Roča, pišu nam dne 18. tek. Žalostnim srcem javljam Vam, da je koban udes stigao g. Petra Pavletića, tajnika podružnice sv. Cirila i Metoda u Čiriežu kod Roča i vrlog rodoljuba. Na 12.o. mj. umrla mu mila supruga Antonija Pavletić ostavivši mu 5 nejake djećice. Bog ga ulješio!

Češka tehnika u Brnu. U glavnom gradu Moravske, u gradu Brnu otvoriti će se početkom novembra nova češka tehnika. Za uzdržavanje one visoke škole doći će u proračun buduće godine iznos od 200.000 f.

Preseljenje posla. Sugradjanin, krojač g. A. Klement, preselio je svoju krojačnicu u I. kat svoje kuće, na što upozorujemo cienjene čitatelje.

Lick proti grčevima. Poznati urednik „Kneippovih novina" gosp. J. Okić u Vörishofenu, iznašao je uspješno djelujuće sredstvo proti grčevima, reumatizmu i ishias. Komu bi taj liek od potrebe bio, može se obratiti u Vörishofen (Bavarska).

Družtvene viesti.

Čitaonica i Prvi Istarski Sokol

daju u subotu dne 7. tek, mj. u 8 sati u večer družtvenu zabavu. Dileltanti dramatskog odsjeka, predstavljali će dvije vrlo krasne šaloigre: „Pod uvjetom" i „Začarani drmar". Gostuju u predstavama supruzi Gavrilović. Koncertira tamburaški zbor. Poslje predstave ples. — Pozivi dobivaju se u Čitaonici.

Izkaz prinosa na ravnateljstvo „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru" tekom mjeseca kolovoza tek. g. 1899.:

Podgradska podružnica:

a)	Gg. adjunkti Hrovatin i dr. Bleiweiss	for.	1·20
b)	pri izletu na „Bešći Grad" sabranih	„	6·32½
c)	gdja. Marija Privrel članarine	„	1·—
d)	gdja. Šramek i gdična Tison dar za fotografije	„	1·—
e)	č. gosp. Rajko Logar, Pregarije	„	—·30
f)	gdična Neža Grbec sabrala na Mandaleninu pri gosp. župniku Ryšlavy u Munah	„	8·18
Gosp. Fran Anaković, župnik u Privlaci svoj mj. prinos za kolovoz		„	1·—
Gosp. prof. Ivan Milčetić u Varaždinu doprinešenih od:			
a)	činovničke zadruge u Varaždinu	„	10·—
b)	gosp. Tome Fučkan, župnika u Biškupcu	„	2·—
Gosp. Josip Stanger, stud. jur. sabranih medju članovi hrv. akad. družtva „Hrvatska" u Gracu		„	2·20
Gosp. Lad. Havel, kapelan u Sovinjaku članarinu ove podružnice za god. 1898.		„	10·—
Gosp. Šime Kv. Kozulić, Mali Lošinj sakupljenih od prijatelja mjesto vienca na odar pok. Ant. M. Smirčića		„	19·50
Gosp. Ferdo Hrdy, kapelan u Labinu, sakupljenih na ml. [illegible]			
iz Trageta kod sv. Lovreča dne 10. kolovoza			15·—
Gosp. pop I. Gudac, Crikvenica sabranih na Lovrečevo u župničkom stanu u Grižanih		„	3·75
Srednjoškolska mladež u Mitrovici		„	30·04
Gosp. Davorin Sankovic — Dane — Vodice sabranih na piru gosp. Švrka		„	7·80
Gosp. Martin Mayer iz Siska, sabranih u svatovih Martina Mayer		„	8·80
Uprava „N. Sloge" u Puli, po njoj sabranih		„	243·34
Gosp. Ant. Jurković, kapelan i posjednik u Opatiji sabranih u Kamniku među knajpovcima u julju		„	11·65
te podareni od gosp. Daniela Jurkovića iz Rieke		„	1·—
Gosp. dr. Ivan Pošćić, Volosko sabranih po odboru za izlet vološćana i opatijaca		„	75·50
Gosp. Hrvoj Istranić, svoje mj. prinose za julij i august		„	2·—
Gosp. Ivan Mahulja, učitelj u Dobrinju, sabranih:			
a)	u čitaonici dne 13./8. prigodom skupštine abiturijenta kvarn. otoka	„	3·60
b)	prigodom večere u čitaonici na carev dan	„	6·50
Gdja. Marija Mavrić, blagajnica podružnice u Podgradu:			
a)	članarine	„	2·30
b)	darova	„	86·37
Gosp. dr. Konrad Janežić, odvjetnik, Volosko, svoje mj. prinose za julij i august		„	2·—

Dr. Fabianić, blagajnik.

Družba sv. Cirila i Metoda za Istru. Mjeseca septembra stigoše sliedeći prinosi na uredničtvo našega lista:

Gosp. dr. Pero Magdić skupio u Varaždinu i Ludbregu od prijatelja Hrvata, koji se obvezaše kod svakog sastanka darivat najmanje po 10 nč. for. 13·50

Gosp. Andre Medvedić, Rieka „ 1·—

Glavna skupština stranke prava u banovini sazivlje za predsjedničtvo kluba g. zastupnik Tuškan na dan 25. t. mj. u Brod na Savi. Program skupštine javiti će predsjedničtvo u svoje vrieme.

Prinosi djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu do konca septembra godine 1899.:

„U ime božje" kr. 800·—, Prva hrvatska štedionа – Zagreb kr. 500·—, g. Dragić Slavo — Karlovac sabranih kr. 300·—, Družba sv. Cirila i Metoda za Istru, Bratovšćina hrv. ljudi u Istri, gg. Vrbanić Josip — Karlovac, Gorup Josip — Rieka, dr. D. Trinajstić — Pazin po kr. 200·—, gg. Matejčić Fran — Pazin, Bukovec Fran — Trviž, Milolnić Ivan — Cres, dr. M. Trinajstić — Buzet, Bersenda Ivan — Pićan, Filiplić Pravdoslav — Žminj, Trgovsko-obrtna zadruga — Gorica, Tržaška posujilnica in hranilnica — Trst, Naša Straža — Ljubljana po kr. 100·—, g. Frankola Fran – Pazin kr. 60·88, g. Grašić Josip — Beram kr. 60·—, gg. Slokovič Liberat — Supetar, Kjuder Antun — Tinjan, Baf Branko — Tinjan, Andrijčić Anton — Baška, N. N. — Pazin, Knavs Josip — Topolovac, pl. Zotman Fran — Kastav, Laginja Miho — Kastav, Jenko Slavoj — Podgrad, Goriška Ljudska Posojilnica, Kanfanar po kr. 50·—, gosp. Ladavac Jakov — Krkavce kr. 30·—, g. Červar Sime — Roč kr. 28·—, gg. Orbanić Josip — Pazin, Gržetić Edvard — Dragué po kr. 25·—, Uprava Obzora — Zagreb kr. 21·30, g. Muha Anton — Lokve sabranih prigodom zlatne mise g. Klemene Ivana u Skocjanu kr. 26·80, gg. Gjuro barun Rukavina — Belec, Občinski odbor — Baška, Deželić Gjuro — Zagreb, Koruza Ivan — Klana, I. M. iz Z. po kr. 20·—, g. „Barkovijan" sabranih u Narodnem Domu u Barkovljah na predlog g. A. Jakića kr. 18·10, Zamlić Vinko, Fabianić dr. Niko — Volosko po kr. 14·—, g. Matanić Petar — Vrbnik sabranih pripogodom mlade mise g. Matije Milovčića kr. 15·20, g. Depeder Andre sabranih u Hreljinu kr. 14·—. Plumić dr. Rihard — Ruma kr. 40·—.

(Sliedi.)

Za djačko pripomočno družtvo Pazin, stiglo na naše uredničtvo od g. Andre Medvedića, Reka 1 for.

Rajfajzenove blagajne.

Piše F. D.

Istarskome puku na poduku.

(Dalje.)

Tko ne uvidja, dakle sigurnost uložaka kod zajmovnih blagajnica. Druga novčana družtva špekuliraju, a time lahko i mnogo izgube; uprava Rajfajzenovih zajmovnih blagajnica i ne smije špekulirati, ona mora uviek na sigurno raditi i novac samo članovima posudjivati.

Dapače novac uložen u ovakvom družtvu sigurnije je, nego u istim državnim papirima. Koliko su puta, kako čitamo u povjesti, ljudi, koji su sve svoje okrenuli u državne papire, u večer, kad su legli u postelji, bili još bogati, a u jutro, kad su se ustali, bili su biedna sirotinja, država obustavi naime više puta, usljed nesretnih ratova, plaćanje dugova, bankrotira, i tada postaju državni papiri bez vriednosti.

U ratu, kad neprijatelj provali u zemlju, pali i robi na sve strane, i ono, što je porobio, nosi sa sobom. Odnese novac i dragocienosti, ali ostavi zalog za tvoje novce, koje su u družtvo uloženo, ostavi zemlju koja će i nadalje radjati žitom, pšenicom i kukuruzom, iz koje ćeš ti opet svoj imetak dobiti.

Mislimo, da smo ovim redcima dokazali sigurnost zajmovnih blagajnica za onog, koji ulaže tamo svoj novac, a sada kažimo koju o njihovoj koristi.

Da su ovakva družtva koristna po one, koji uzajmljuju novac, mislimo, da ne treba dokazivati.

Treba li komu novaca, skoči do družtva, začlani se, dovede jamca, obveže se, da će izpunjivati družtvene dužnosti, od družtvenim pravilima i dobije traženi novac. Kažimo radje koju o koristi, koju imadu oni, koji žele uložiti svoj novac u ovakvo družtvo.

Imućan čovjek, koji posudjuje svojim prijateljima, nije nikad sigeuran, da će dobiti svoj novac baš u určeno doba, kad mu je potreba: Dogodi se više puta, da čovjek ima svojih novaca kod prijatelja na posudi, a sam je koji put prisiljen dužiti se, jer mu ih pravočasno ne povrate.

Uloži svoj novac u Rajfajzenovu zajmovnu blagajnicu. Tu će ti biti siguran i moći ćeš ga dignuti, kad te bude volja i reći svakomu, koji te bude pitao, da mu uzajmiš novaca: „Ja sam član zajmovne blagajnice i tamo sam uložio svoj novac. Pristupi i ti u to družtvo i dobiti ćeš novaca, koliko imaš vjeresije ili kredita.

2. Dužnici.

Razpikunama i leventama družtvo ne posudjuje. Ono pomaže članove za njihove gospodarske potrebe. Zato valja da iskreno kažeš ravnateljstvu, zašto trebaš novaca i kako ćeš ga vratiti. A za veću sigurnost predložiš jednoga ili dva jamca, iliti poruka. Družtvo daje obično pogodnost obročne odplate, i dužnik valja da skrbi, da svoje obveze točno izpuni, drugčije stavlja družtvenu upravu u nepriliku i gubi vjerestju, što je užasno.

Čovjek radin i pošten lahko će naći u svom selu jamca, koji će za njega u družtvu jamčiti, dapače uvjeren sam, da će se odmah prvi, na čija vrata pokuca, za njega zauzeti. Ta tko i ne bi pomogao poštena čovjeka na takov način? Ne može li naprotiv tko u svom selu naći jamca, za toga možemo slobodno reći, da nije pošten i radin, a takvih ne trebaju zajmovne blagajnice. One pomažu samo radiše, a ne lienčine.

Zato ravnateljstvo družtva i izpituje prvo: Da li je molitelj vriedan, da ga se pomogne, a drugo, kakov je jamac? Pronadje li presjedničtvo sve u redu, uvaži molbu i blagajnik izplati molitelju novac. Ovdje valja odmah napomenuti, da se mora ono, što presjedničtvo odluči upisati u zapisnik, kog podpisuju svi prisutni članovi presjedničtva.

Lahko se dogodi, da tkogod ne zaslužuje, da mu se novac posudi, pa u takvom slučaju odbor odbije jednostavno molbu, a danije tomu dužan navesti razloge. Ovoga se ima presjedničtvo čvrsto držati, jer bi inače mogle nastati zadjevice.

3. Jamci.

U običnom životu ostaju jamci više puta oparени, t. j. moraju plaćati dugove za onog, za koga su se zauzeli, pa se zato svatko susteže, da za drugoga jamči, a i punim pravom, jer nije za čovjeka ništa teže, nego kad mora za drugog plaćati.

Takva sta se rieđko događa u zajmovnih blagajnicah, jer odkad postoje ovakva družtva, još se nije dogodilo, da bi jamac brojio novce za drugoga. Kad vjerovnik uzajmljuje novac svom dužniku u običnom životu, prva mu je briga, ako ovaj ništa neposjeduje, da dobije čvrsta jamca, a za drugo nije ga briga. Ne bude li mogao platiti dužnik, platiti će njegov jamac, misli vjerovnik.

U zajmovnih je blagajnicah jamac, nješto drugo. On mora povrh jamčenja i nadgledati, na što troši dužnik uzajmljeni novac, pa uvidi li, da ga uporabljuje na drugo, a ne na ono, zašto ga je pitao od družtva, mora to odmah javiti odboru, koji će ga radi toga pozvati na red, pa ako bude trebalo i sudbeno proti njemu postupati. Tako se na vrieme još sve spasi.

Upravo je krasno u mjestu, gdje je osnovana zajmovna blagajnica, kad jedan na drugoga pazi, kamo i zašto troši novac. U malo godina cielo će se selo preporodi noviim životom, a među seljacima zavlada ljubav i prijateljstvo. To svjedoče i rieči njekojih svećenika, koji su kázali, da su više poboljšale narod zajmovne blagajnice, nego sve njihove crkvene propoviedi.

Ima ljudi, koji će reći: „Kad već moram imati u zajmovnih blagajnicah jamca, ja ću radije k njemu neka mi on posudi novaca, pa mi netreba toliko kucati". Nu tomu nije tako.

Najprije ne misliš, da li ima novaca jamac, da ti ih posudi, a onda ćemo ti navesti jedan primjer, koji se dogodio kod jednog ovakvog družtva, a začepiti će ti usta.

U jedno naše družtvo došao njetko, naravski sa svojim jamcem, i zamolio, da mu posude 500 for. Budući da je molba bila uslišana, mogao je dotičnik dignuti novce. Slučaj je htio i baš u vrieme, kad je ovaj htio dignuti novce, baštinio je njegov jamac od svog strica 500 for. To doznao jedan od odbora, posalje po jamca, pa će se s njim našaliti: „Čuješ, ti si baštinio od svog strica 500 f., koje sada ne trebaš, pa budući da mi nemamo sada u družtvu razpoloživa novca, da posudimo onomu, za koga ti jamčiš, ded mu ti posudi tvoje novce". Jamac bio pametna glava, pa će ovomu odbrusiti: „Istina je, dragi moj, da ja baš sada netrebam svog novca, ali moglo bi se dogoditi, da ga ja budem trebao za kratko vrieme, pa što onda, ako mi ih dužnik nebi mogao vratiti? Morao bi i ja drugomu na posudu. Radje ćemo učiniti ovako: Ja ću biti njemu jamac, kako sam se već obvezao i uložiti ću svoj novac u družtvo, koje će ga onda njemu posuditi. Ovako će biti dobro i meni i njemu, on će dobiti od družtva novac, a opet budem li ja štogod trebao od svog novca, doći ću amo i družtvo će mi dati". I tako je bilo.

4. Ulaznina, zadružni dio i kamate.

Svaki, koji želi stupiti kao član u zajmovnu blagajnicu, mora platiti jednom za uviek ulazninu, koja iznaša obično 2 f., a nekoji ju i obaraju i na 1 for. Ne bi se usudio reći, jer to napokon ovisi od okolnosti mjesta u kojem se nalazi zajmovna blagajnica. Ulaznina ostaje za uviek svojina zadruge; pa i u slučaju, da koji član izstupi iz družtva nema prava tražiti ulaznina natrag.

Kao što mora platiti svaki član ulazninu, čim dobiva pristup u družtvo, tako isto mora platiti i zadružni dio. Zadružni dio je opet različit kod pojedinih družtva. Kod njekojih iznaša 10 for., kod drugih 5 for., a kod njekojih dapače ciglu 1 krunu.

I ovaj se udara prema okolnostima mjesta, ali na svaki način treba zapamtiti, da ako iznaša zadružni dio 5 ili 10 for., da se može izplačivati i na jednake mjesečne obroke. Na zadružne dielove plaća zadruga kamate, ali ih treba dobro razlikovati od dionica, na koje daje uviek dividenda, kao kod banka, jer na zadružne dielove se plaćaju u najboljem slučaju iste kamate, koje se plaćaju i na uloženi novac. I to prieči spekulaciju.

Zadružni dio ostaje svojina svakog pojedinog člana, kojega može član kad izstupa iz družtva i dignuti, samo to mora javiti odboru barem tri mjeseca prije svršetka družtvene godine, a ako to javi kasnije, vriedi to tek za sliedeću godinu.

Ulaznina i zadružni dio su potrebiti, da družtvo može u prvom početku početi svoj rad, pa se zato preporučuje, da bude zadružni dio što veći, ta i onako on nikad za člana ne propada.

Na koncu ovoga diela preostaje nam još, da koju kažemo o kamatah ili interesih.

Na pitanje, što su danas kamate, moglo bi se ovako odgovoriti: „Kamate

su novčana naknada, što ju mora dužnik godimice plaćati svomu vjerovniku za uzajmljenu svotu.

U pitanje, da li su kamate zakonite ili ne, nećemo se upuštati, samo ćemo to napomenuti, da su one, kako stoje stvari posve zakonite, pa ih zato i crkva i država dozvoljavaju. Dužnik, komu je novac posuđen, ako znade s njim upravljati, ima i od novca koristi, pa je pravo, da od dobitka, što ga je imao, dade dio i onomu čiji je novac.

Koliko imadu iznašati kamate, odredjuje opet svako družtvo za sebe. Da našnje naše prilike bi zahtjevale, da se plaća onomu, koji ulaže novac u družtvo 4—4½ %, a od onog, koji uzajmljuje novac od družtva traži 6%.

5. Pričuvna i temeljna glavnica.

Čisti dobitak, kojeg družtvo dobije od kamata, ide vas u pričuvnu zakladu.

Pričuvna zaklada ili glavnica je ona, od koje se mora nadoknaditi svaki gubitak, kojeg bi možda družtvo pretrpilo, a ne bi mogao platiti ni dužnik, ni njegov jamac.

Pričuvna glavnica raste samo do stanovite svote. Onda valja daljni dobitak upotrebiti u dobrotvorne svrhe. Razumije se, da valja kod toga uviek mislisi na družtva, koja najviše koriste seljacima.

Svaki gubitak, kako je već gore natuknuto, bez krivnje janica i odbora, nadoknadjuje se iz pričuvne glavnice. Sad je razumljivo ono, što smo u početku iztaknuli, da se još nije dogodilo u zajmovnih blagajnicah, da bi koji član pretrpio kakvu štetu, pa makar i od novčića.

(Dalje sliedi.)

Listnica uredničtva i upravničtva.

Predplatę i podmire „Našoj Slogi". Do 30. septembra 1899. platili su u forintih a. vr.:

Dr. S. B. Zagreb 2·50, A. S. Volosko 2, A. S. pok. A. Zumesk 2, M. L. Opatija 6, A. S. Poreč 2, I. D. Zadar 2, J. S. Pazin 1, M. I. Premanture 1, F. I. M. Baška 3, L. T. Vele Mune 1·50, F. V. Podgrad 2·50, L. J. Crkvenica 2, K. J. Sušak 1, Obit. Rub. Kastav 5·76, M. M. Pula 1, I. S. Draguć 2, B. K. Novokračina 1·20, S. G. L. Lupoglava 2, A. B. Vrbnik 25, S. I. Tinjan 2, M. G. Trst i za I. A. G. Vrbnik 5, P. P. O. Mutter 2, B. B. Krapina 10, L. M. Klana 2, I. S. Trst 2, S. K. Rakotole —·85, Crkva sv. I. Krn 3·46, M. P. Blogrnd — 70, Čit. Požega 2·50, M. O. Pazin —·50, A. B. Pazin 18, Čit. Malinska 5, B. S. sv. Lovreč Dalin 2·50, I. B. Višnjan 2, M. B. Višnjan 1, A. L. Pula 2, B. B. Solnograd 10, gimn. Pazin 4·74, V. Z. Volosko 5·96, L. K. Trst 5, A. M. Pula 5, M. B. Poljane 2·50, Obć. Dubašnica 2, I. K. Slum 3, B. D. Sv. Matej 20, B. J. Brežen 3·50 A. S. J. Opatija 2·50, F. F. Kopar 5, Čit. Senj 1·25, D. Z. Pula 2, A. Z. Pula 2, G. M. Premantura 4, M. C. Stinjan 2, D. u Cresu za O. C. F. u Rimu 2.

Sve rodoljube uljudno molimo, neka zahtjevaju „Našu Slogu" po svih kavanah i gostionah koliko u Puli toliko izvan iste.

OGLAS.

God 1883. i 1884. izašao je dubrovačkom „Slovinu" I. i II. dio „Objavljenja", odulje pjesme pseudonima Milivoja Strahinića, i to ciriličnom. Koliko je ta pjesma zanijela onda čitalački svijet, nije potrebno ovdje ponavljati.

Čuo je pjesmi Danteova „Božanstvena komedija", promijenjena na naše prilike; dapače sam Dante prati pjesnika po ejeonosti u I. i II. dijelu, a u III. vodi ga vila. I tehnika je pjesme po Dantea u ternama, a stih je narodni deseterac.

U svakome dijelu ima od prilike 4000 stihova, a u sva tri preko 12000.

Pjesma se bavi s visega pogleda i objektivno historijom „predašnjom i sadašnjom južnoga slovenskoga naroda, sastavljena od četirija plemena, i to Slovenaca, Hrvatâ, Srbâ, i Bugarâ. U svakom dijelu ima pristup, uvod (I. noć, jer su sve smrti), i još 7 noći. Dakle pristup i 8 noći.

U I. dijelu razpravljaju se smrtni grijesi i grešnici, a II. muži poroci i neizrecitne sjene, a u III. blaženstva i kreposti s uglednicima. Spomenuta lica u pjesmi nijesu samo davna, nego izsviju cremena; dapače ima ih još živih, ali ih pjesnik sreta u ejeonosti, gdje im se već zamutnala sjena.

Odkad se prvi put pomoli I. i II. dio „Objavljenja" u „Slovinu" prošlo je nekoliko godina. Sad je pjesma popunjena trećim dijelom, a i I. i II. dio mnogo su prerađivani, jer je dosta izmetnuto i umetnuto, izpravljeno i izgladjeno, i već je sazrela, da se iznese na vidjelo. Tako će se ugoditi mnogim prijateljima knjige, koji odavna nestrpljivo.

Podpisani je preuzeo djelo od samoga pisca i namjerio da ga latinicom turi u svijet; a trebo se nada, da će čitalački svijet podupirjeti ovu rijetku pojavu.

Na Rijeci, augusta mjeseca 1899.

S potpunijem poštovanjem

Tiskarski i litografijski zavod Emilija Mohovića
NAKLADNIKA.

Uvjeti. *Djelo će izlaziti na mnoštve svake nedjelje od prilike po jedan. Bit će u sve okolo 30 snopića po 10 nć. svaki. Dakle cijelo zapusti će for. 3 uvdje na Rijeci, a izvan Rijeke for. 3.60 nć. radi opreme i poštarine. Tko se popiše, ako mu je teško sve odma izplatiti, može u tri roka cijenu namiriti; i to kad primi I. snopić svakoga dijela po 1 for. ili 1 for. 20 nć. Uplaćuje se poštanskom naputnicom odmah kad se podpiše urjeti ili poštanskim pouzećem, kad se primi I. snopić svakoga dijela.*

Br. 88-1899.

Poziv.

Častim se pozvati sve p. n. gg. članove na glavnu skupštinu, koja će se obdržavati u Malinskoj dne 12. listopada t. g. u 10 sati u jutro sa sliedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednikov;
2. Slučajne opazke na zapisnik zadnje glavne skupštine;
3. Izvještaj tajnikov o djelovanju zadružnog odbora;
4. Izvještaj blagajnikov o obračunu upravne godine 1898.—1899.
5. Ini predlozi;
6. Proračun za upravnu godinu 1899. do 1900;
7. Izbor odbora.

Za predsjedništvo kotarske gospodarske zadruge:

U Krku, dne 23. rujna 1899.

Predsjednik:
Dr. Dinko Vitezić.

Broj 20.795—1899.

X

Razpis natječaja

Početkom prvog polu godišta školske godine 1899./1900. je opredjeliti jedna istarska državna stipendija u godišnjem iznosu od 84 for. Do uživanja ove štipendije su pozvani gimnazijski dijaki iz kopnine Istarske, te osobito oni, što imadu zavičajno pravo u kakovoj občini porečke biskupije i hoće da se posvetu svećenskom stanu.

Natjecatelji za ovu štipendiju moraju prikazati svoje prošnje putem predpostavljenih školskih ravnateljstva do 15. oktobra 1899. prečastnom biskupskom ordinarijatu u Poreču, a ih je podkriepiti: krštenicom, svjedočbom o cieplienju boginja, siromaštva te svjedočbami zadnjih dvijuh polugodišta kao i dokazom pripadnosti k jednoj občini istarske kopnine.

Od c. kr. namjestničtva

U Trstu, 13. septembra 1890.

Oglas.

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Herpeljah, Kozini te iz bližnje okolice svoju dobro obskrbljenu

prodavaonu sa manufakturami, jestvinami i železninom

kao takodjer

trgovinu sa drvi razne vrste.

Ujedno se časti objaviti, da će u kratkom posjetiti Pulu njegov putnik, te predložiti sl. občinstvu na izbor najnovije **uzorke modne robe za gospodje i gospodu** uz jeftine ciene.

Moleći, da bi se slučajne naručbe blagovolite nakloniti njegovomu putniku, preporučajuć se bilježi

sa osobitim štovanjem

Jakob Klemenc,
trgovac,
Via S. Antonio broj 1 u Trstu.

Njegova svetost

Papa Lav XIII.

sporučio je po svojem liečniku prof. Dr. Lapponiu g. ljekaru G. PICCOLI-u u Ljubljani srdačnu zahvalu za priposlane Mu staklenčice

tinkture za želudac

te mu diplomom od dne 27. novembra 1897. podielio naslov »dvorski dobavljač Njegove svetosti« sa pravom nositi u svojoj firmi uz naslov takodjer grb Njegove svetosti.

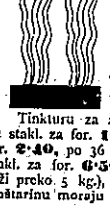

Rečeni liečnik kaošto i mnogi drugi glasoviti profesori i docturi pripisuju bolestnim Piccoli-jevu želudačnu tinkturu, koja jači želudac, povećava tek, pospiešava probavu i tjelesni otvor. Naručbe prima i uz pouzeće opravlja točno

G. PICCOLI,
ljekar „pri angelju" u Ljubljani.

Tinkturu za želudac raznašlje vlastnik po 12 stakl. za for. **1·26** a. vr., po 24 stakl. za for. **2·40**, po 36 stakl. za for. **3·50**, po 70 stakl. za for. **6·50** (poštanski paket, koji ne teži preko 5 kg.), po 110 za for. **10·30**. — Poštarinu moraju plaćati sami naručitelji.

Javna zahvala.

Zahvaljujem najsrdačnije svima, koji goder jesu nastojali, da čim sjajnije izpade pogreb moje mile supruge

Antonije Pavletić,

te time nastojali ublažiti mi zalostno srce rad njezina gubitka.

Žalostna srca zahvalni

Petar Pavletić,
suprug.

Br. 21.447—1899.

X

Razpis

štipendija oporučno ustanovljenih od biskupa dr. Jurja Dobrile.

Početkom I. tečaja školske godine 1899./1900. imadu se podieliti dva štipendija izgori imenovane ustanove u godišnjem iznosu od 100 for. svaki. Pozvani su djaci slovinskih roditelja, rodjeni u ujedinjenoj biskupiji Trst—Kopar i koji polaze koju c. kr. austrijsko-ugarsku gimnaziju.

Prednost imadu prosioci, koji polaze gimnaziju, u kojoj imadu veću priliku izobraziti se podpuno u materinjem (hrvatskom ili slovenskom) jeziku.

Ako obstoji kod takve gimnazije pripravnica, imadu takodjer učenici iste pravo na užitak tih štipendija.

U pomanjkanju prosilaca slovinskog plemena podielit će se štipendije drugim učenikom tršćansko-koparske biskupije.

Užitak štipendija traje do dovršenja nauka, ubrojiv fakultete kojeg c. kr. sveučilišta.

Ustanoviteljeva je želja pak, da bi se uživaoci tih štipendija posvetili svećeničkom stališu i služili u tršćansko-koparskoj biskupiji.

Prezentaciju za te štipendije ima tršćansko-koparska biskupija, podjeljuje jih pak c. kr. namjestništvo u Trstu.

Prosioci imadu uložiti svoje prošnje do 31. oktobra 1899. putem ravnateljstva njihova učilišta na biskupiju u Trstu i priložiti istim krstni list, domovnicu, izkaz siromaštva i školske svjedočbe zadnjih dvih tečaja.

Od c. kr. namjestničtva.

U Trstu, dne 23. septembra 1899.

F. Pečenko

HOTEL EUROPA

u Puli

preporuča se gg. putnicima.

Brijač

Nikola Alaić

preporuča

svoju brijačnicu

u Puli

na Fran Josipovoj cesti 6

(tik kavane „Miramare")

Filijalka

c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda

za trgovinu i obrt u Trstu.

Novci za uplaćivanja.

U vriednostnih papirih na 4-dnevni odkaz 2¾ %
30- » » 3⅛ %
U pismih na ime uz 4-dnevni odkaz 2¾ %
8 » » 3 »
30 » » 3½ »

Na pisma, koja se moraju izplatiti u sadanjih papirih austrijske vriednosti, stupaju u kriepost nove takse, 27. septembra, 10., odnosno 23. oktobra.

U Napoleonih na 30-dnevni odkaz 2%
3-mjesečni » 2½ %
6- » » 2¾ %

Okružni odiel.

U vriednostnih papirih 2% na svaku svotu. — U Napoleonih bez kamata.

Doznačnice

na Beč, Prag, Peštu, Brno, Lavov, Tropavu, Rieku, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Cjelovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz i Solnograd bez troška.

Kupnja i prodaja

vriednostih, divize, kao takodjer unovčenje kuponah proti odbitku 1% provizije. Inkaso svijuh vrsti po najumjestnijimi uvjeti.

Predujmovi.

Jamčevne listine po dogovoru. Kredit na dokumente u Londonu, Parizu, Berlinu ili u drugih gradovih, provizija po jako umjestnih uvjetih. — Kreditna pisma na kojigod grad.

Uložci u pohranu.

Primaju se u pohranu vrednostni papiri, zlatni ili srebrni novac, inozemski novac itd. — po pogodbi. Naša blagajna izplaćuje doznačnice talijanske narodne banke u talij. frankih ili pako po dnevnom tečaju.

Sve tiskanice

za štedovna i zajmovna družtva u obće

preskrbljuje točno, brzo i jeftino

Tiskara i knjigovežnica J. Krmpotić i dr.

Opazuje se, da tiskara preskrbljuje sve tiskanice, koje se rabe, bez da bi joj to stranka naznačivala, to jest sve, što je za početak poslovanja potrebno; biljeguje takodjer knjige itd.

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice

svoj krojački posao

na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,

u prvom katu.

U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odjela, koja izvršuje točno po mjeri.

***Anton Klement,** krojački majstor.*

The Gresham,

engl. osiguravajuće družtvo na život u Londonu.

Aktiva družtva do 31. decembra 1897	K 159.997.578·—
Godišnja uplata premija i interesa od postanka družtva (1848)	K 28.823.375·—
Izplaćeno na osiguranju i interesu od postanka družtva (1848)	K 343,860.067·—
U godini 1897 izdano je 7464 polica za glavnicu	K 67,331.351·91

Prospekti, cienici i u obće sve druge informacije šalju se badava, iko jih god pismeno kod dolje imenovanoga zastupstva upita, koje dopisuje u svim jezicima.

Glavno zastupstvo u Trstu

Via del Teatro, N. 1, Tergesteo, Scala IV.

Traže se svuda sposobni agenti i zastupnici.

Broj 36. U Puli, dne 12. oktobra 1899. God. XXX.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računiju se na temelju običnog cenika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se nepleća poštarina, ako se izvana napiše «Reklamacija».

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku. Izključeni su ove godine: 2. novembra i 28. decembra.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata s poštarinom stoji: 5 for. u obće, 2 for. za seljake } na godinu ili for. 2.50, odn. for. 1.— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 5 nč. koli u Puli, toli i izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare A. Gabrščeka (J. Krmpotić i drug.) u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

P. n. gg. predbrojnicima.

Odmakosmo i u posliednju četvrt godišta. Preporučamo liepo svim predbrojnicima, koji nam jošte ne upiatiše za tekuću godinu, da nas se što prije sjete, te nam pošalju predbrojbu. Starijim pako dužnicima polažemo na dušu, da se primire sa našom upravom i ovrše svoju svetu dužnost, pa nam namire zaostalu predbrojbu.

Desnica na okupu!

Padom ministarstva grofa Thuna promienio se politički položaj privremeno na štetu austrijskih Slavena a u prilog njemačkoj opoziciji, koja je u prvom redu taj pad prouzročila.

Činovničko ministarstvo grofa Clary-a sastavljeno je od muževa, koji pripadaju dušom i tjelom njemačkoj opoziciji. Odatle ono veselje u glasilih njemačkih političkih stranaka, koje su već nazirale povratak zlosretne ustavovjerne vladavine u Austriji.

Nu ovaj put pravili su Niemci opozicijonalci račun bez krčmara. Oslanjajuć se na izjavu iz najviših krugova, da se proti Niemcem nesmije vladati, držali su, da će oni opet na kormilo države. Nu ako i je rečeno, da se proti Niemcem nesmije u Austriji vladati, nije nigdje rečeno, da se i bez Niemaca nebi moglo vladati, ili, da se u Austriji nebi moglo vladati tako, da se na temelju zakona Niemcem nečini krivo a da se dade ostalim narodom sve ono što ih po zakonu ide. Drugimi riečmi: da se u Austriji može i mora vladati na temelju ravnopravnosti sviju naroda ako se želi, da se postigne toli željeni mir i red u monarhiji.

Niemci opozicijonalci računali su i na jednu drugu okolnost. Ukinutje jezičnih naredaba u Českoj i Moravskoj imalo je po njihovom sudu izazvati u českom narodu ne samo uline izgrede, nego također tako pomutiti pamet zastupnikom toga naroda, da počine bilo kakvu političku pogriešku. Mislili su naime, da će Česi, pravom ogorčeni, slieditи sramotno postupanje Senerera i Wolfa u carevinskom vieću, te da će se tim s jedne strane napram gori izigrati, a s druge, da će raztepsti dosadašnju većinu carevinskoga vieća.

Ali zastupnici najnaprednijeg slavenskog plemena u Austriji nisu politička djeca. Oni su doduše u svojih glasilih i na sastancih izrekli unapried onoj vladi, koja će ukinuti jezikovne naredbe, svoje nepovjerenje, napovedši njoj ujedno najodlučniji boj, nu taj boj neće prekoračiti zakonitih, dopuštenih i pristojnih granica parlamentarnosti. Oni će se poslužiti svimi parlamentarnimi sredstvi proti činovničkom ministarstvu ali sredstva obstrukcije Senerera i drugova prepustiti će — Niemcem.

Što je pako mnogo važnije i čemu se Niemci opozicijonalci nisu nadali, jest zaključak zastupnika českoga naroda, da će oni uzprkos uvriedi, što se nanaša českomu narodu ukinutjem jezikovnih naredaba, ostati i nadalje u carevinskom vieću složni i solidarni sa ostalom slavenskom braćom i sa poštenimi zastupnici njemačke katoličko-pučke stranke. Uz oštru i odlučnu opoziciju proti novomu ministarstvu, ostati će oni i unapried u okviru postojeće desnice nastojeć svimi dopuštenimi sredstvi, da dodje do stalne parlamentarne vlade. Oni će oponirati ali neće obstruirati, što nebi bilo mudro ni pametno obzirom na budućnost desnice. Stojeć složno uz većinu, moći će u svakoj prigodi dati izražaja svojim zahtjevom i svojoj volji pristojnom opozicijom.

Zastupnici hrvatskoga i slovenskoga naroda na carevinskom vieću zaključili su na zadnjem sastanku u Ljubljani, da će ostati uz postojeću većinu, ter svimi silami nastojati, da se provede poznati njezin program.

Zastupnici poljskoga naroda, koje su Niemci opozicijonalci na sve načine snubili i mamili, okrenuše im ledja očitovav, da neimaju nikakva povoda rušiti sadašnju većinu, s kojom su vezani ne samo po krvi, nego i po istovjetnih težnjah i željah.

Prvaci njemačke katoličko-pučke stranke naziru također oživotvorenje svoga programa jedino u savezu sa sadašnjom desnicom, koja je uviek do sada pošteno i lojalno podupirala sve njihove opravdane tražbine.

K dosada navedenim klubovom pridružio se i bratski klub českoga veleposjeda. Zaključak ovoga odlično-konservativnoga kluba, stvoren prošle subote u Beču, čini nam se toli važnim za sadašnji položaj u Austriji, da ga eto priobćujemo našim čitateljem u cielini. Taj glasi:

„1. Klub pozdravlja radostno zaključak eksekutivnog odbora većine od 5. oktobra t. g., koji utvrdjuje neuzkolebivi obstanak većine, te proglašuje pozitivnu namjeru za ostvarenje zajedničkog programa daljnjim ciljem. Klub izjavljuje sa svom odlučnošću, da će sudjelovati pri uzdržavanju daljnjeg obstanka ove većine, koja sačinjava utočište, zaštitu i ravnopravnost sviju austrijskih naroda.

2. Klub nazrieva u namjeri bezuvjetno dokinuće jezičnih naredba bez predhodne shodne zamjene, težku nepravdu za češki narod, koja se ne dade spojiti s temeljnom osnovkom njegovog programa. Osim toga vidi u tom po posljedicah štetno napuštanje stanovišta ravnopravnosti obiju u kraljevini Českoj obitavajućih naroda i njihovih jezika. To je stanovište priznano historičkim razvitkom kraljevine Češke i neosporivimi ustanovami temeljnih državnih zakona, pa ga konzervativni češki veleposjed zajedno sa zastupnici českoga naroda ne će nikada prestati da brani, udjelotvoriti i provesti. Klub će zajedno s istomišljeničkimi strankami o tom nastojati, da se spriečе sve odredbe, koje se protive ovom stanovištu, a osobito će težiti za tim da se zakonom zajamče prava pojedinih naroda i njihovih jezika po načelu podpune ravnopravnosti.

3. Vodjen ovim konservativnim programom, teži klub za ustrojstvom vlade, koja bi odgovarala načelom većine, te očekuje, da uzdrži načelo pravde i uzpostavi zaštitu autoriteta, te ga u buduće osigura".

Sve navedene izjave klubovah desnice nekažu samo, da će desnica ostati na okupu, nego, što je važnije, da će ona i činom pokazati, da je većina. Ona hoće naime, da njoj se dade u vieću i u monarhiji onu moć i onu vlast, koja ju ide po parlamentarnom i ustavnom pravu t. j. da dodje na kormilo i da stvori parlamentarnu vladu desnice.

Desnica je pripravna brinuti se za sve potrebe države i nositi odgovornost za svaki svoj čin, ali za to mora se vladati po načelih njezinih i od muževa, uzetih iz njezine sredine.

Ovomu parlamentarnomu i ustavnomu pravu većine carevinskoga vieća moraju zadovoljiti odlučujući krugovi ako žele, da se monarhija već jednom izvuče iz nesnosnog položaja, u koji ju turiše njezini domaći i izvanjski neprijatelji.

Stanje Hrvata na Rieci.

Rieka, 9./10. 1899.

Već odavna neimate g. uredniče s ovih strana glasa u Vašem velecienjenom listu. Vaši redoviti dopisnici zasitili se valjda novinarske slave ili se drže one poznate: „Dobro je Boga moliti, ma j' još bolje smirom bit", koje se drže ovdje mnogi nekadašnji odvažni i odlučni rodoljubi.

U naših hrvatskih krugovih zavladala je doista takova mlitavost, takav nemar i nehaj za sve ono, što bi nas moglo iz ovog jadnog položaja osloboditi, da je tomu zaista Bogu plakati.

Jedni i to oni, koji bi bili još pred 10—15 godina nasrnuli junački na svakoga, koji je dirao ili vriedjao naše narodne svetinje — baciše oružje u kuruzu, prekrstiv po orientalsku ruke i noge, pak nek bude što bude.

Drugi, koji se niesu doduše nikada odviše izticali svojim rodoljubljem, ali koje smo uviek smatrali dobrim Hrvati, podaše se posve svomu zanimanju i svojim poslovom, koji njim Bogu hvala liepo idu. Oni su doduše i danas Hrvati ali za svoje hrvatstvo nebi se zamjerili ni Madjaru ni Talijanu, — ako bi to moglo njihovim poslovom škoditi. Imade šačica i takovih, koji će se u čitaonici ili u kavani vatrenom riečі zauzeti za hrvatsko pravo na Rieci, ali ovi neidu dalje od rieči ili kad bi i htjeli da što poduzmu, neimaju dostatno odlučnosti ili njim nedostaje sredstva.

U obće mi svi ovdje razpravljamo u kavanah i gostionah o dnevnih pitanjih, tičućih se hrvatske domovine, nu dalje od kritike nemičemo se ni za korak.

Vjerujte nam g. uredniče, da je danas položaj Hrvata kukavniji i sramotniji nego li je valjda ikad do sada bio.

Vi se zaista sjećate kako je naša „Hrvatska Sloga" na Sušaku opetovno pozivala riečke Hrvate, da se oda sna prenu, da bace sa sebe nesretnu i pogubnu mlitavost, da ustroje na Rieci političko družtvo, da otvore na vlastite troškove hrvatsku pučku školu itd. itd., ali sav njezin vapaj ostao je bezuspješan. Nitko se nemiče, nitko se nebrine za obće dobro. Svatko se stisnuo u svoj kutić, svatko nastoji samo svoj posao, pak mirna Bosna.

Ista „Hrvatska Sloga" doniela je u broju od 7. t. mj. krasnu „Poslanicu" riečkim Hrvatom, moleć i zaklinjuć ih, da se prenu, da se dignu ako žele, da nepropadne i zadnji trag hrvatstva na Rieci. Onaj žarki poziv nebi imao ostati bez odziva, ako je u istinu riečkim Hrvatom do toga stalo, da dodju u ovom otudjenom gradu do ugleda i upliva. Ostane li pako i ovaj vapaj glas vapijućega u pustinji, eh, onda niesmo braća riečki Hrvati vriedni, da se krstimo tim ponosnim imenom, niti smo vriedni, da nas nosi ova sveta gruda, za koju bismo morali biti pripravni proliti i zadnju kap krvi.

Našim nemarom za sve što je hrvatsko služe se obilato lukavi Talijani, ponajviše dotepenci iz Dalmacije, Istre i gladne Italije.

Madjarski vladajući krugovi u svojoj zasliepljenosti i mržnji do svega, što se tiče njihovih za nevolju saveznika Hrvata, puštaju slobodne ruke talijanskim iredentistom, da pripravljaju biser ugarske krune za gladnu Italiju, nipošto za oholu Madjarsku — kako to oni misle. Sva njihova dosadašnja nastojanja, da uciepe madjaršinu u krv odanih im Riečana, ostala su skoro posve bezuspješna. Lukavi Talijani namiguju Pešti u koliko im to materijalnu korist nosi, nu njihovo čuvstvovanje, njihovo srce čezne preko mora. Njima je Madjarska — krava-muzara, koju glade i tetoše dok im daje mlieka, ali ljubavi prave, iskrene neimaju niti će ikada do nje imati.

O svemu tomu cvrkutaju već odavna na naših krovovih pitomi vrabci, nu za to neće da znaju madjarske vlasti ovdje na Rieci niti one u Pešti.

Madjarom je, reć bi glavno do toga stalo, da uzdrže vlast na Rieci,

pa makar postao i zadnji riečki trhonoša vatrenim Garibaldincem.

Da je to posve kriva i pogubna politika madjarskih vlastodržaca, netreba nam tekar dokazivati.

Naši Talijani priznaju tu pogrieşku madjarske vlade i sami, kad se načju medju četiri zida u svojih skrovistih. Oni se tomu izpod brka smiju, ribljuć si veselo ruke i podrugivajuć se viteškim dobročiniteljem.

Popustljivost vladinih krugovah u Hrvatskoj, nehaj samih riečkih Hrvata, prefriganost iukavih talijanskih došljaka, te mržnja Madjara do Hrvata, prouzročiše ovo nesnosno stanje na Rieci.

Iredentizam hvata ovdje danomice sve to dublje pogubno korenje na štetu hrvatstva a na malu ili nikakvu korist Madjara. Podje li ovdje i nadalje dosadašnjim pravcem, dogoditi će se dobročiniteljem i zaštitnikom riečkih „Ungareza“ ono, što se je dogodilo onomu, koji je tjerao lisicu pak je iztjerao vuka.

Madjari hoće, da posve unište ovdje hrvatstvo; oni nastoje svimi silami, da nestane na Rieci i posliednji trag onomu narodu, koji imade po božjem i pisanom zakonu jedini pravo na Rieku — sve to u nadi, da će Rieka i Riečane za uviek predobiti za majku Madjariju i da će se ovi odreći svojih težnjah za Italijom, ali se gospoda Madjari ljuto u računu varaju.

Rieka posve potalijančena, snabdivena sa svim što njoj treba, težiti će i ćeznuti uviek više za Italijom nego li za Madjarskom.

Ovu će smatrati — možda — dobročiniteljicom, a ona će njoj biti vazda u sreu i u glavi ljubljenom majkom.

U interesu boljeg sporazumka izmedju Hrvata i Madjara bilo bi bez dvojbe, da Madjari napuste dosadašnju svoju politiku na Rieci, i to sve dotle, dok se konačno zakonito i pravedno ne rieši riečko pitanje izmedju Hrvatske i Madjarske. Bilo bi napokon u interesu i samih Madjara, da se hrvatski živalj na Rieci jači i njihov ugled i upliv širi i podiže, jer njim mora da bude bliži i prirodniji dobar odnošaj sa Hrvati, nego li sa nestalnimi i za tudjom državom težećimi elementi.

Dvojimo vrlo, da će zaslieplieni Madjari krenuti sa ove stranputice, ali upravo radi toga moramo mi riečki Hrvati napeti sve sile, da već jednom prestane ovo naše nezdravo, nesnosno, pogubno i sramotno stanje. Svaki je kovač svoje sreće; pazimo što radimo, a da se nebudemo morali kajati kad već bude možda prekasno.

Sastanak slavenskih novinara.

Krakov, 24./9. 1899.

Danas u 9 sati započela je druga sjednica. Galerije su kao i jučer dubkom pune. U dvorani vlada neobična živahnost. G. podpredsjednik don Jure Biankini otvori sjednicu. Prije nego li se je prešlo na dnevni red, budu pročitani na novo prispjeli brzojavni pozdravi i zahvalnice gg. ministara: Dunajevskoga i dr. Kaizl-a. Uredničtva „Obzora“ i „Vienca“ odposlali su takodjer brzojav.

Poslije toga čitao je g. Prokop Gregr, glavni urednik „Narodnih Listy“ svoju razpravu: „O ostvarenju slavjanskog dopisnog ureda“. On je u kratkim i jasnim crtama prikazao djelovanje i potrebu takvog ureda. Mnogo se je govornika prijavilo i raznih se je mnienja izmienilo. Nisu se mogli složiti u tom, gdje bi se ovakov ured osnovao. Jedni su bili za Krakov, drugi za Prag a treći za Beč. Napokon su se složili za posljednji grad, jer je tamo središće političkim dogodjajima Austrije i prihvatili su rezoluciju dr. Gregra u tom smislu.

Poslije primljene rezolucije izrazio je g. Biankini na predlog poljskih novinara srdačnu zahvalu g. dr. Gregru na njegovom neumornom radu na polju novinarskom. Zatim se je prešlo na drugu točku dnevnoga reda, naime na izvještaj g. dr. Augusta Sokolovski-a: „O potrebi oživotvorenja glasila za slavenske stvari u njemačkom ili njemačkom jeziku“.

O tom pitanju takodjer se je razvila živahna debata. Jedan je predlagao, da se nebi takovo glasilo izdavalo u jeziku njemačkom ili francezkom, nego da bi ono pisali svi Slaveni Austrije, svaki u svom materinjem jeziku. Drugi su ga pobijali jer da se onda nebi polučilo onu svrhu, za kojom se teži.

Trebalo glasilo, „da iz njega drugi narodi crpe kulturne i političke vieści slavenskih naroda. Napokon je zaključeno, da se list izdaje njemački, te je prihvaćena sliedeća rezolucija:

„Sastanak priznaje potrebu izdavanja lista za slavenske stvari u njemačkom jeziku. Za izvedbu ovoga zaključka umnoljava se „Sveza slavenskih novinarah“.

Tečajem ove sjednice demonstrirali su na ulici socijalisti proti uporabi § 14. Od gradske većnice krenuli su demonstranti na „Rynek“, gdje su položili na spomenik Mickijevićev lovor vienac.

Poslije podne posjetili su gostovi „Jagelonsku biblioteku“, to remek-djelo gotike. Odanle su pošli do Mickijevićevog spomenika, gdje su Česi i Hrvati sa dva prekrasna lovor-vienca ovjenčali spomenik velikog poljskog pjesnika.

* * *

Treća sjednica bijaše kratka. G. Hovorka pročitao je svoj izvještaj, zatim se je prešlo na čitanje na novo prispjelih brzojavnih pozdrava. Iz Zagreba stigli su mnogi brzojavi.

Gosp. E. Bretter je u kratkom govoru zahvalio odboru u Krakovu na lieponi dočeku i na ugodnih časovih, koje su ovdje sproveli i pošto je dnevni red sjednice bio izcrpljen bude ista zaključena.

G. Chylinski je u ime odbora predložio, da će se budući sastanak obdržavati u Zagrebu, što bje jednoglasno prihvaćeno.

Poslije podne bio je izlet u obližnje selo Wyeliczka, glasoviti rudokop soli.

Točno u 2 sata krenulo se u spomenuto selo. Kad smo se približavali ka Wyeliczki pozdravljali su sa bregova pucanji mužara slavenske gostove, a pri ulazku vlaka u stanicu zasvirala je tamošnja glazba: „Gdje je stanak moj“.

Na stanici sakupilo se gradsko zastupstvo, vatrogasci, rudari glazbom i mnoštvo občinstva, osobito krasnoga spola.

Načelnik g. Koch pozdravi gostove, na koji odpozdravi naš dični don Jure Biankini. Njegov jasan i moćan glas učinio je silan dojam na občinstvo. Gostovi progledali su rudnike, zatim se okriepili u gradskoj većnici i povratili natrag u Krakov, odakle je većina njih odputovala svojim kućama.

Rastanak je bio srdačan. Ljubilo se, grlilo se i klicalo „Na zdar“! Do sretnoga vidjenja u bielom Zagrebu!

Tko je točno pratio tok prvoga i drugoga sastanka, opaziti će krasan napredak, na kojem možemo našim novinarom čestitati. Dao dobri Bog svanulo čim prije sunce sreće i slobode i na prag Slavena.

F. J.

DOPISI.

Višnjan, listopada. Nekoji taljančići, kako ih kultura uči, ozloglašuju bivšu hrvatsku upravu, da je rasipavala novac u hrvatskim spisim. Da sviet pozna bolje tu kliku, uvjeravaju nas Hrvati, da su u godini dana za hrvatske tiskanice potrošili jedva desetak forinta, a za taljanske ne više od četrdeset, dočim su talijani trošili na stotine, a rada bi znati, koliko su u ova dva mjeseca. Hrvati su rabili sve same talijanske tiskanice osim dnevnika blagajne podobćima i pozivnice za Hrvate u hrvatskom jeziku, dočim su za talijance bile naručene na talijanskom jeziku. I još imadu obraza ozloglašivati!! — Kažu nam, da je novi obć. matematičar iz Pićna jednog dana kazivao, da se hoće ura dok nadje koji spis, nego, kad mu je pisar namignuo da je u uredu jedan bivši obć. savjetnik, brzo je umuko, a to dokazuje najbolje talijansku miseriju proti Hrvatima. Mislimo da bi taj bio bolje uradio, da je prije pošao nekoliko uri kod koje občine će se naći tražiti spise pod nosom, tako bi manje vremena gubio i manje govorio a mudrije mučao.

Labinci, kod Vižinade 6. oktobra 1899. Pred 19. mjesec došao je k nam Lovreč pop Franac, pismom kompetentnih povikta upravljati našem župom. Pastirskih podrepnica očekivale ga kao što Mesiju, on ih imao ko Mojsije voditi u obećanu zemlju. — Odmah prve nedelje rekao sam je izrečito iz oltara: Ja sam ovdje gospodar, mene nemoga i jednoga morate slušati. Ni časa nije pop Franac kasnio te odmah započeo svoje poslovanje u leginom smislu. Da zadovolji svojim ljubimcem, u kratko vrieme protjerao je naš jezik iz crkve i uveo latinšćinu, i čak propovjed talijansku u čisto hrvatskom selu, u kojeni je nas nezaboravni župnik pok. Roška pred malo godina glagoljski misio. Prestalo je pjevanje, epistole i vandjelija, nestalo je pjevanja litanija i drugih pobožnih pjesmica, izčeznulo molenje krunice, križnog puta, i svake druge molitve, što se je od pamtivjeka u našem jeziku molilo.

Ogorčani narod prituži se je ustmeno i pismeno presv. biskupu Flappu; ali badava svako jadikovanje — tako mora biti, tako hoće Franca, njegov „caro Tomaso“ i klika. Tužiti se nije nam koristilo — braniti se nismo mogli.

Neznajući se boljeg sredstva latiti, većina pučanstva zanemarila je sve crkvene pobožnosti; — a za sv. vazmene sakramente ulekla se po mogućnosti bližnjim svećenikom. Kod najveće svečanosti bila je labinska crkva prazna a procesijom isla uz crkvenjaka samo dječurlija deruć se pjevanjem latinskih letanija.

Tako je sve stalo pod terorizmom popa Franke, dok se nisu pokazale posljedice nekih noćnih pustolovina — sablazan velika i puk ogorčan. Pop Franka odnesao pete po tamnom, kao tat, zapustiv sve u najvećem neredu. Tako stoji stvar glasovitog popa Franca, ljubimca biskupova i Pesantina koji je na isti način i iz istog uzroka zapustio sv. Lovreč.

Sada neka sviet sudi: Tko je tomu kriv? Tko će za to pred Bogom odgovarati? Tko će popraviti toliko moralno zlo? Hoće li nam presv. biskup još takovih uzor svećenika poslati? Hoće li zadovoljiti mukotrpnom narodu koji ga svojimi žuljevi hrani, ili zlokobnoj Legi? Ova pitanja stavljamo presv. biskupu Flappu na ozbiljno razmatranje. Od naše strane mu pako jamčimo, da neće biti kod nas mira dok ne dodje takov svećenik, koji će biti pripravan savjestno vršiti svoju svećeničku dužnost, i dati u crkvi našem jeziku ono mjesto, što ga je od starine zauzimao: t. j.: povrati nam pjevanje epistole vandjelija i litanija — molenje križnog puta, kranice, hrvatsku propovjed svake nedelje i svakog blagdana i podučavanje kršćanskog nauka u našem jeziku. Samo takov svećenik moći će imati obstanka u Labincih. Ako kani nov svećenik tjerati u našoj crkvi leginu politiku, daleko mu kuća od našega praga; radje — — bez svećenika!

Politički pregled.

U Puli, dne 11. oktobra 1899.

Austro-Ugarska. Novo austrijsko ministarstvo držalo je dne 5. t. mj. prvo vieće. U tom vieću bijaše zaključeno, da se sadašnje zasjedanje carevinskoga vieća zaključi i sazove novo zasjedanje za dne 17. t. mj. Već bijaše sve pripravno, da se to izvrši; predsjednik carevinskoga vieća imao je jurve odnosno priobćenje, da isto prijavi državnim zastupnikom, kad na jednom dobi nalog, da obustavi svaki dalnji korak glede sazova državnih zastupnika. Nezna se, koji bijaše razlog toj neočekivanoj promjeni, ali kasnije se doznalo, da se je iz važnih razloga moralo prenesti sazov carevinskoga vieća od 17. na 18. oktobra.

Istoga dana viećao je ministar predsjednik grof Clary sa ministrom za izvanjske poslove grofom Goluchowskim, pak sa predstavnici njemačkih liberalaca i nacijonalaca. Od toga dana vieća ministar predsjednik sad s članovi lievice, sad s članovi desnice. Glavni predmet tih viećanja jest vladina osnova o jezičnom zakonu, koji će imao stupiti na mjesto jezičnih naredaba izdanih za Češku i Moravsku. Taj zakon htjela bi vlada stvoriti samo za rečene dvie kraljevine, ali će zastupnici desnice zahtjevati, da se jezični zakon stvori za sve narode zastupane u carevinskom vieću.

U četvrtak sastao se u Beču izvršujući odbor desnice carevinskoga vieća, da vieća o novom položaju. Prije podne viećali su zastupnici Ebenhoch, dr. Fuchs, grof Palffy, knez Svarcenberg, grof Dziedaszycki dr. Bilinski, svi zagovornici sloge i solidarnosti desnice. Ovim se pridružili zastupnici dr. Kathrein, opat Trenenfels, Povše, Barwinski, dr. Ferjančić, dr. Engel, dr. Pacak, Jaworski, dr. Dyk, Jekly i barun Hormuzaki. Taj odbor zaključio je, da će sve stranke desnice ostati i nadalje u svezi u tu svrhu kako bi oživotvorile svoj zajednički program, te da će svim silami nastojati o tom, da se konačno rieši jezično pitanje na temelju ustavom zajamčene ravnopravnosti svih austrijskih naroda, i konačno, da se sastavi parlamentarna vlada, koja bi odgovarala razmjerju većine.

Tim je izvršujući odbor desnice udario temelj budućoj parlamentarnoj vladi, koja nemože izaći nego li iz njezinog krila, ako bude znala odlučno vršiti preuzete si dužnosti i pripadajuća njoj prava.

Ovi zaključci izvršujućeg odbora desnice izazvali su medju Slaveni odobravanje, dočim su prouzročili medju njemačkimi opozicijonalci vrlo neugodno razočaranje.

Svaki triezno misleći rodoljub mora i sam priznati, da nam valja tražiti spas proti nasilnom Niemcu i njegovim saveznikom, u slogi i solidarnosti svih Slavena, zastupanih u carevinskom vieću.

Složni Slaveni podizati će i rušiti vlade a nesložni biti će vazda tudji robovi. To Niemci dobro znaju, pak odatle njihovo razočaranje. Oni su očekivali, da će se usljed novog položaja desnica razpasti, te da će oni opet nikim nepriečeni doći do nadvladja u ovoj poli monarhije.

Hrvatska regnikolarna deputacija sastala se dne 6. t. mj. u maloj saborskoj dvorani u Zagrebu. Od strane vlade bio je prisutan ban grof Khuen i predstojnik nutarnjega odjela Krajčović, zatim predsjednik sabora Gjurgjević te zastupnici Egersdorfer, Gjurković, Šević, Frank, Josipović, Kušević, Milekić, Spevec, Sumanović i Tomašić.

Srbija. Kralj Aleksander otvorio je dne 6. t. mj. u Nišu izvanredno zasjedanje narodne skupštine priestolnim govorom. U tom govoru ističe prijateljske odnošaje sa susjednimi vlastima i da je Srbija na Balkanu elemenat reda, mira i prosvjete. Govoreć o atentatu na razkralja Milana, kaže Aleksander, da su prevratnički elementi naoružali ruku jednog podkupljivog čovjeka, koji je hotio lišiti kralja i vojsku dragocienoga života.

Englezka. Englezka šalje na vrat na nos čete u Afriku proti republici Transwaala, koja nepropušća sa svoje strane ništa, a da bude uzmogla dostojno dočekati protivnika na bojnom polju. Sva dosadašnja nastojanja okrunjenih glava, da prepriče rat, ostala su do sada bezuspješna. U obće malo imade nade, da bi ičije posredovanje uspjeti mogło.

Fr. Da će sada biser poć va Kalabriju za poštara.

Jur. Lahko j' njemu, ter će tamo benj za njega ki mačak opravit.

Fr. Če će nebore kako i na Voloskem al va Trste.

Jur. Ako mu se j' jušto sada zbrsilo neće saki put.

Fr. Se se bojim da oće!

Domaće i razne viesti.

Kneževski dar. Plemeniti slovenski rodoljub, g. Fran Kalister u Trstu, podario je „Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu“ svotu for. 2000 — uz želju, da se ju uloži i odnosne dobiti upotrebi za podporu siromašnim djakom ondješnje hrvatske gimnazije. Taj iznos bje uložen na posebnu knjižicu pod imenom „Zaklada Fran Kalister“ kod „Istarske posujilnice — Podružnice Pazin“, koja je obzirom na plemenitu svrhu pristala na 5% kamatnjak. Taj znatni dar dočim nam je s jedne strane stvarnim dokazom, onog sklada i uzajamnosti, koji vladaju medju primorskimi Hrvati i Slovenci, pokazuje s druge strane, koliku se važnost podaje hrvatskoj gimnaziji u Pazinu.

Ne dvojimo ni mrve, da su o tomu svestrano osvjedočeni svi Hrvati i Slovenci, te da će se naći i drugih, koji će slieditи taj primjer plemenitog tršćanskog rodoljuba.

Veledušnom darovatelju pak želimo da na dugo vidi obistinjene nade, koje postavljamo u pazinsku hrvatsku gimnaziju.

Svečanu mladu misu služio je u nedjelju dne 1. t. mj. u crkvi Bl. Dj. Marije na Trsatu naš zemljak čestit Hrvat častni otac Benko Zgombić, član velezaslužnih naših trećoredaca. Mladomu svećeniku i rodoljubu podielio svevišni mnogo sreće u vinogradu svom!

Vjenčali se. G. Jakov Rupel, c. kr. carinarski činovnik i gdična Elvira Nabergoj, kćerka slovenskoga prvaka g. Ivana viteza Nabergoja, vjenčali se dne 27. septembra na Proseku.

Srdačne čestitke novovjenčanim i njihovoj svojti!

Na hrvatskoj gimnaziji u Pazinu otvorila se privolom vlade paralelka dne 3. tek. mj., te će tek sada biti moguće redovito podučavanje polaznika. Kasnoj objavi ustrojenja gimnazije imade se pripisati mnogo inih zaprieka, na koje se naišlo u upućenju ovog mladog zavoda. Napominjemo, da i dandanas nebi bili djaci dobro smješteni u razredih, kad nebi občinsko glavarstvo bilo došlo u susret posudom klupa i tabla iz pučkih škola.

Koliko veselje će imat naši djaci za naukom, pokazalo se najbolje prigodom, kad su knjige došle. Milota je bilo vidjeti, kako su se za njima jagmili. Odatle naravski nećemo stvarati nikakvih preuranjenih zaključaka, ali ipak smijemo gojiti liepih nada.

Talijanska mudrost. Jedan pazinski odvjetnik, koriо je jednog gradjana, da zašto on, pazinac i Talijan, uzimlje na stan učenike hrvatske gimnazije, jer to da nije liepo ni pošteno a još manje patriotički. Nu gradjanin taj, koji nije baš tako zapućen kano odvjetnik, ukori toga veleučenog pa mu odbrusi: „a zašto vi doktore uzimljete parnice hrvatskih stranaka te iste zastupate, ta ni to nije od vas liepo, pošto ste i vi nadošli pazinac i Talijan“. Veleučeni ni crne, te ode.

Tko će biti predsjednikom prizivnoga suda u Trstu? Imenovanjem g. dra. Kindingera za ministra pravosudja, ostalo je ispražnjeno njegovo mjesto u Trstu. Izmedju kandidata za to mjesto ističu se osobito dva, i to g. Mih. Urbančić, predsjednik zem. suda u Trstu i dr. A. Gertscher, predsjednik prizivnoga suda u Zadru. — Koliko nam je poznato, naši pravnički krugovi voljeli bi g. Urbančića.

Sokolsko društvo u Pazinu (gdična Kasiav). Biegom bivšega poštenjaka ravnatelja Šaftića iz Sv. Mateja, izpražnjeno bi isto mjesto, izmedju ostalih, natjecale se za to mjesto g. Božo Dubrović, nadzornik tamo Fr. Kalić, a osobit prijatelj Krstićev. Uzpkos zauzimanju talijanaša i jedne službene osobe, koja ide uvjek na ruku svemu, što Krstić pokrene, slavno ravnateljstvo pošta i brzojava imenovalo je pošte-upraviteljem g. B. Dubrovića, zadovoljivši time općenitoj želji tamošnjeg pučanstva i staviv probe erara u najčestitije ruke. Hvala mu!

Ovo imenovanje imalo bi potaknuti i druge gg. učitelje, koji su u stanju i položaju, da bi uz svoje zvanje mogli savjestno vršiti i službu-poštemeštra.

Razdor u talijanskom zastupstvu grada Trsta. Židovska svojta u zastupstvu grada Trsta gleda već dulje vremena mrkim okom sadašnjega načelnika dr. Dompieri-a. Toj svojti neće načelnik, da se sliepo pokorava, a k tomu je ostao vjeran vjeri svojih otaca, te vrši točno dužnosti pravog katolika. Togai mu židovsko-liberalna svojta nemože oprostiti, te traži svaku priliku, da mu se osveti. Nema tomu dugo pružila njoj se prilika. Dne 4. t. mj. razpravljala je delegacija gradskoga zastupstva o popunjenju mjesta ravnatelja gradskih ureda. Židovska svojta imala je svoga kandidata dr. Bocardi-a, a načelnik svoga dr. Artica. Razprava bijaše toli žestoka i burna, da je došlo do bitke izmedju članova delegacije. Tako izviešćuje bečka židovska „Nova Presa“ vierna i odana prijateljica i zaštitnica tršćanskih židova i svih Talijana Primorja.

U sliedećoj sjednici gradskoga zastupstva bijaše odabran većinom glasova kandidat g. načelnika, na što su židovsko-liberalni članovi delegacije dali ostavku. Njih su sliedila i oba podpredsjednika gradskoga zastupstva. Sada se imade popuniti novim izborom gradsku delegaciju i mjesta obojice podpredsjednika.

Prinos k ravnopravnosti. Na molbu lovranskih rodoljuba, da se učini dvojezični pečat na tamošnjoj pošti, stiglo jim je sliedeće rješenje: Br. 38.533-1899. Blagorodnemu gospodu I. T., posjedniku u Lovranu. Usljed odpisa c. kr. ministarstva od 14. rujna o. g. br. 46.309 snošćuje se Vašem blagorodju da se imenovani središnji oblasti nije svidilo ugoditi skupnoj molbi lovranskih stanovnika od 27. veljače o. g. tičući se nabave novoga pečatnika u dva jezika sa napisom „Lovrana — Lovran, za tamošnji c. kr. poštanski ured. C. kr. viši poštanski savietnik i upravitelj ravnateljstva. F.—

Nasilno uručivanje talijanskih spisa u Višnjanu. Jedan Hrvat odbio je talijanski sudbeni poziv u smislu naredabe 20./9. i 5./11. 1898. br. 6682 i 8372, no višnjanska uprava naredila redaru sa oficirskom sabljom, da mu ga prilepi na vrata sobe u tudjoj kući ostečujuć ista, i to bez dozvole gospodara. Učin bi prijavljen, a novog obć. Likurga upozorujemo na gornje naredbe.

Poklonilo se hrvatskom spisu. U svoje vrieme bi javljeno, kako je nametnuti obć. upravitelj Miani u Višnjanu odbio hrvatski spis, na što se je stranka pritužila vladi. Nedavno je gospodar bio razviditi gradnju, uporbu koje se je pitalo, a kao vještaka poslao je ne zidara, nego — poljskog procjenitelja, naredivši stranki da mu plati for. 3 (tri) za razvid. E se non ridi. . . . . .

Dobio lekciju radi kidanja hrvatskih oglasa. Pošto je nametnuti obć. upravitelj u Višnjanu dao kidati hrvatski dio sa vladinih oglasa, te ih samo u talijanskom i njemačkom (sic!) jeziku izlagao e da Hrvati ne razume što je u njima i da pokaže svoj fanatizam, nekoji su se pritužili političkoj oblasti i kad je bio kot. kapetan u Višnjanu, čujemo, da mu je udielio lekciju izjaviv, da nesmije to raditi. Ovaj se je izpričao da nema mjesta za hrvatski dio. Mudrovanje na koncu XIX. vieka!

Pa kažete, da jedu samo palentu. Piše družica naša „Edinost“: „Za riblim trgom tamo uz sinje more kopali temelje, punili ih kamenjem i cementom i zabijali kolce (bilone). U poslu bilo je, naravski, sve puno radnika Talijana, podanika tudjih, a to valjda u bolji dokaz, da su javna skladišta u Trstu zavod austrijske države, u koje je uloženo liepih milijuna iz žepova austrijskih podanika. I talijančad ota radila je i radila, a mnogi ju je austrijski podanik — gledao. Stanovali vam oni tu u drvenim kolibicam privremeno namještenim dok traje rad. Al u to doba dogadjalo se tude nešto sa neumoljivom konsekvencom, čega si ljudi nikako ne mogoše i da protumače. Iz sujednih skladišta izčezavala je mačka za mačkom.

Talijani pobraše ove dane svoje pete odavle, a u svojim stanovima ostaviše silu božju — mačjih koža!! I time se protumačilo ono čudno i tajinstveno izčezavanje mačica iz skladišta!. Pa mi recite, vi dobri ljudi, da naši mili talijanski gostovi ne jedu drugo nego li suhu polentu! Mačice na umak! Dobar tek!

Stojkovićevo kazalištno družtvo odputovalo je u ponedjeljak iz Trsta put Dalmacije. Zadnje dvie predstave — i to oba puta „Graničare“ — dalo je u subotu u Škednju, a u nedjelju u „Narodnom domu“ kod sv. Ivana. — Od malobrojne njegove družine ostao je ovdje njezin najvrstniji član Jovanović, koji je vrlo krasno igrao ulogu „Cika-Grge“ u „Graničarih“. U Puli ostavio je g. Stojković dva svoja najvrstnija člana, ovdje trećega — valjda će napokon sam ostati!?

Trgovce sa vinom upozorujemo, da mogu dobiti izvrstna vina u Rakotolaim i Karojbi. Za pobliže viesti mogu se obratiti na Matu Kramara-Bančinu u Rakotolam, pošta Motovun.

Druga diletantska predstava u Puli. U nedelju dne 15. o. mj. davati će ovdješnja diletantska družina svoju drugu predstavu, i to: **„Tri bekrije“** (Lumpacius Vagabundus), šaloigra u tri čina. U toj igri sudjeluje čitava družina a gostuju poznati glumci supruzi Gavrilović. — Gluma je ova vrlo šaljiva, a stoji godimice u repertoiru na glavnijim kazalištima. Koncertira tamburaški zbor. — Poslije predstave ples. Početak u 8 sati.

Prva diletantska predstava u Puli. Prošle subote odpočela je naša diletantska družina svoj rad, te stupila pred občinstvo u dvim šaloigrama. Ako i nije velika dvorana Sokola bila dubkom puna, to se ipak sabrao krasan broj občinstva. A gdje ste vi ostali bili? Ja vas izvinjavam. Uz ono goropadno vrieme tko da se pokaže na ulicu! Ama, kiša te kiša ko na pogodbu. Gospode Bože, tko da preskoči po ulicama silne one potoke, bare i barice, kojimi uns grad obiluje! Ja dugokrak tek smogoh. No neće valjda uviek kišiti, bit će ljepše i nama za volju.

A sada na stvar.

Prva se glumila „Začarani ormar“, šaloigra u jednom činu od T. Ž. Milera, poznata iz Matičinih izdanja. Akoprem su diletanti tek u zadnje vrieme primili u ruke svoje uloge, to su se ipak dostojno odužili svojoj zadaći. A nije to tek tako lako za prvi put stupiti na pozornicu, pa pred občinstvo, koje je vično predstavama. Gosp. Kandušer u ulozi Gospodina bio je kao „stari medvjed“ dovoljno goropadan i ljubomoran, te se odazvao svojoj ulozi. Gjica Jurkotić kao Ljubica posve je dobro odigrala svoju ne toli lahku ulogu. Vidjelo se, da je izvrstno znala svoj dio i da joj pozorišne daske nijesu toliko tudje. Ulogu supruge zadahnula je onom živošću i humorom, sa kakvim se ta uloga odigrati-inna, bez afektacije i pretjeranosti. Budući fiškal Milan, „sa tri državna ispita i na pragu sjajne budućnosti“ našao je u osobi g. Gailhofera dobrog i okretnog interpretanta. Dajte mu Krušićevu Milu i ono njenog novca, pa nitko sretniji od njega. Evala! Gja Gavrilović bila je uzorna Karolina, ona ko prpošna i do ušiju zaljubljena, izmamila je silu smieha. Oh taj Grga u osobi g. Lukića, taj vam je bio smiešan! Vidite, taj znade šta je biljdnuk, pa imao on ferhentlis i s drugima, al ipak htjeo pod silu, da ga Karolina ljubi. Nu pokazao mu je Malo, šta je tudje zlato, da su mu sve rebra pucala! A tek Mato! Tog prostog al poštenog kovača, bez cifrarija i pretvaranja, koji mora svaki dan da zoru prevari, g. je Gavrilović podpuno shvatio, te krasno i posve naravski glumio.

Vidi se, da su diletanti uložili dosta brige i mara, da zadovolje občinstvo, a ovo im je i taj rad priznalo sa burnim povladjivanjem.

Sliedilo je: „Pod utjecajem“, šaloigra u jednom činu od J. Senoe.

Ako je već občinstvo bilo sa prvom igrom razpoloženo i razdragano, to ga je sliedeća igra u tome do konca i uzdržala.

Uloga Balovića nije mogla doći u bolje ruke no one g. Krža. Taj je starog vinstelina do najmanjih sitnicah shvatio i vjerno odigrao. Bože moj, kako da on dade svoga Ankeca onome, koji ne nosi uzke hlače i atilu kao on po staroj navadi „kakti pravi horvatski domorodec, a ne kakti onaj luckasti fiškal: otraga rep a na glavi tulec“. Osobito je krasan bio onaj prizor, gdje Balović i Andraš onako junački piju te se sjećaju starih i dobrih vremena, spominju se bučnih pijanka, debele kuharice Rezike, jelirske kape i polupane sablje! Gjica Rieger kao Balovićeva kći Anka sasma je dobro znala svoju ulogu, te ju sa liepom hrvaštinom izvela živo i neprisiljeno. Mjestnog sudca Andraša odigrao je g. Gavrilović sasma uspjelo. G. Gjivić bio je dobar odvjetnički perovodja Bodrić, koga je Ankec pod svaku cienu želio imati, pa ako im Balović ništa ne dade, — kakva šteta! —, oni će znati živjeti i sami se uzdržavati. A gdje je ona Dorica sa svojom šalatom na špeku? To je bila gja Gavrilović, krasna služkinja, vjerna kopija prostakinje, zaljubljene u — svoju kravu!

I time bi i ova vrlo uspjela šaloigra pri kraju, a diletanti nagradjeni koli tečajem igre toli pri koncu, srdačnim povladjivanjem.

Vrlo je liepo izvadjao svoje glasbene točke pomladjeni veliki tambgraški zbor, te je morao i njekoje komade opetovati. Zatim je sliedio živahni ples, koji je potrajao do kasnije dobe.

Naše se je prve predstave sjetila i narodna čitaonica u Zadru, priposlav odboru vrlo srdačan brzojav.

Početak je eto vrlo liep, a vi gospodo diletanti ustrajte u svome radu. Občinstvo, koje bude dolazilo da sluša vas i gleda vaš rad, da se ugodno zabavi i raztrese oddanjih briga, te čuje predstave u svom licpom i milom hrvatskom jeziku, znati će cieniti vaše nastojanje i shvatiti vašu požrtvovnost. Živili!

Narodno gospodarstvo.

Upliv starosti krava na množinu i dobrotu mlieka. Da se taj upliv ustanovi, držani su pokusi, koji su iznieli na javu sliedeće rezultate:

Krave daju sve više mlieka, u kojem i sastojina masti sve veća biva, do iza petog telenja, onda ide to na manje. Iznimku čine pojedine samo krave. Istom poslije trećeg telenja daje krava prosjekom više od 3000 kilograma mlieka. Poslije drugoga teleta daje krava dvie sto kilograma mlieka više nego li poslije prvoga telenja. Poslie petog telenja ima više mlieka sa 337 kilograma, nego poslije četvrtog. Najviše sastojina masti ima mlieka iza trećeg i četvrtog telenja. G. L.

Protiv grižu telića. Da telići dobiju grižu uzrokom je često pogrešna krmidba njihovih matera, od koje nastaje zločesto mlieko, koje se smatra izvorom bolesti. Nu moguće je, da griža nastane i uslied nahlade, ili time, da se prenese od jednoga teleta na drugo, osobito, ako se drže u jednom te istom prostoru.

Pojavi li se proljev u životinje, treba da odmah prestanemo tele mliekom hraniti, a njesto mlieka dajmo mu mlaku zobenu sluz. Uz to dajmo mu ¼ litra čaja od tiltrice s jednim gramom salicilne kiseline i 1·5—2 grama tanina. Ta smjesa neka se teletu dade za dva do tri sata. Prema okolnostim može se uzeti dva grama salicilne kiseline i dva grama tanina. Ako su u trbuhu žestoke boli, pa ako životinja ima studen u tielu, doda se onoj smjesi još 0·5 grama tinkture opijuma, ter se životinja zamota u topla pokrivala.

Bolestno tele valja od drugih odieliti, da bolest ne predje na druge liće. Da se zaprieči proljev, može se lieku, što ga opisasmo, pridati još 3 grama gummiarabikuma, stučene krede, ili ugljično-kisele magnezije. Premda spomenuta sada sredstva mogu vrlo dobro djelovati, biti će ipak najbolje, ako pozovemo odmah u pomoć veterinara. Tim ćemo najbrže i najtemeljitije bolesti doskočiti. G. L.

Družtvene viesti.

Nova podružnica družbe sv. Cirila i Metoda. Hvala zauzimanju poznatoga i vriednoga rodoljuba g. Petra pl. Akačića osnovana je u Drnišu (u Dalmaciji) muška podružnica družtva sv. Cirila i Metoda. Koliko rodoljubljе vlada u ovom liepom dalmatinskom gradiću, dade se odatle zaključiti, što nam g. Akačić javlja, da je u vrieme od jednoga i pol sata skupio 83 člana. G. Akačić produžiti će svoje rodoljubivo djelovanje i po drugih mjestih dične Dalmacije, te kolievke čistoga hrvatstva, te se nada, da će u Sinju, Imotskom i u Makarskoj također postići povoljan uspjeh. Želeći mu sretan i naprednan rad, zahvaljujemo mu na dojakošnjemu trudu i kličemo mu gromoviti „Živio“! „H. S“.

Javni sastanci političkoga družtva „Edinost“. Naše polit. družtvo „Edinost“ obdržavalo je u nedjelju javni sastanak kod Sv. Ivana, a ureklo za buduću nedjelju opet sastanak u Skednju, t. j. u tršćanskoj okolici.

Prinosi djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu do konca septembra g. 1899.:

Gg. Sedmak Jakov — Kršan, Kurelić dr. Šime — Pazin, Marušić Ivan u Vipavi „Pod Skalo“, Rojc Milan — Belovar, Kornitzer dr. Gustav — Karlovac, Stefanutti Franjo — Paz, Kaftanić Božo — Baška, Flego Ivan — Gorica, Rade Kažimir — Buzet sabranih kod krštenja Golmajer, Folta Vaclav — Gradine, Surian Ivan — Beram, Defar Ivan — Tinjan, Tiskarna Jos. Krmpotić i drug — Pula, Krisper dr. Valentin — Ljubljana, Marijanović dr. Luka — Zagreb, Miculinić & Richtman — Rieka, Budicki Franjo — Zagreb, Haračić Ambroz — Trst, Oršić Ivan, Kožulić Šime Kvirin, Skopinić Pave — Maloselo, Posojilnica — Vrtanje, N. N. — Pazin, N. N. — Gorica, Stanger dr. Andre — Volosko, Hranilnica in posojilnica — Mengiš, Narobe Ivan — Divača, Hrvatska čitaona — Novogradiška, Predoević dr. Albert — Zagreb, Frančić Marko Rieka po kr. 10; g. Jurinčić Robert — Brežca sabranih na Kuzmovu u Velom Brgudu kr. 8·10, g. Matejčić Fran — Baška za 3 darovane staklenke vina kr. 7·94, g. Frančić Marko — Baška kr. 5, gg. Hrašovec dr. Juro — Celje, Grandić Petar — Baška, Kaftanić Grgo — Baška, pl. Halper Julij — Zagreb, Grahor Zlata rodj. pl. Halper — Zagreb, Buršić Anton — Pazin, Haračić Franjo — Zadar, Dobar Hrvat — Karlovac, Tomičić Viktor — Volosko, Janežić dr. Konrad — Volosko po kr. 4; sabranih — Pazin kr. 3·58; gg. Rahne Janko — Lukavka, Svast Franjo, Dorčić Ivan, Kremenić Ivan — Baška, Polak Emiljan — Jurjevac, Ujčić Josip — Pazin, Krmpotić Josip — Pula, Fabković Skender, Kornitzer dr. Oskar — Zagreb, Poščić dr. Ivan — Volosko, Baborsky Vjekoslav, Bavec Josip, Cante Baltazar, Damin Narcis, Goglia Ferdo, Lessel Eugen. Matković Julij, Pacher Mirko, Poparić Bare, Rubelli Mile, Sertić Marko, Urpani Bonaventura — Bakar po kr. 2; g. Cerovac Josip — Pazin Drndići sabranih u selu kr. 1·54; gg. Ujčić Ivan — Supetar Mikuli Josip — Mot. Novaki, Klenovar Josip — Lindar, Dorčić Mate — Baška po kr. 1; Seljani Sgrablići — Pazin 118 kg. poljskog priroda.

Plemenitim darovateljem se svesrdno zahvaljuje Odbor.

Red vježba u dvorani „Prvog istarskog Sokola“ u Puli od 2. listopada napried:

Ponedeljak: tamburaška vježba za početnike.

Utorak: sokolska vježba.

Sriedu: tamburaška vježba za naprednije tamburaše.

Četvrtak: pjevanje.

Petak: sokolska vježba.

Subota: vježba čitavog tamburaškog zbora.

Vježbe počimaju u 8 sati u večer te traju do deset.

Dramatski diletantski odio imade svoje pokuse svaku sriedu i subotu u 5 sati u večer. Vježbe za orkestralni odio najavit će se svojedobno.

Braćo! Ozbiljno na rad!

Sbor svećenika sv. Pavla u Trstu. Na Ciril i Metodovoj ženskoj školi u Trstu osnovala se škola za ženske ručne radnje, ponajpače za radnju crkvene rubenine te paramenta, zastava i u obće svega što crkvi služi. Radnja se obavlja vrlo liepo a ciene su vrlo nizke. Primaju se također popravci crkvenog ruha. Prekrasno se čiste i glade crkveni korporali i t. d.

Starješinstvo družtva toplo preporuča Juhovnim svojim sudruzima i u obće svemu svećenstvu spomeniti zavod, koji je pod vodstvom slovenskih čč. školskih sestara.

Naručbe neka se naslove na: „Ravnateljstvo ženske škole družtva sv. Cirila i Metoda u Trstu, ulica Giuliani br. 28. ili pako na č. g. Antona Stemberger-a, kapelana kod novog sv. Antona u Trstu.

Za trgovce i trgovačke namještenike. Kod Hrvatskog trgovačkog družtva „Merkur“ u Zagrebu postoji, kako je poznato, posebni ured — Namještbeni odsjek — koji se bavi posredovanjem kod namještavanja trgovačkog osoblja. U tom uredu predbilježen je uviek velik broj trgovačkih putnika, poslovodja, knjigovodja, dopisnika, komptoarista i trgovačkih pomoćnika svake poslovne grane, koji traže namještenje. Upozorujemo s toga sve naše trgovce, tvorničke poduzeća i novčane zavode, koji takovih sila trebaju, a tako i trgovačke namještenike svake vrste, koji traže mjesto, da se uviek obrate na družtvo „Merkur“. To posredovanje obavlja družtvo za trgovce i družtvene članove posve bezplatno. Trgovački pako namještenici, koji se žele poslužiti sa tom pogodnosti družtva, valja da postanu redovitim članovima. Ova članarina iznaša for. 1, odnosno for. 1·50 mjesečno, za koju družtvo osim posredovanja kod namještenja pruža i izdašnu pomoć u slučaju bolesti i bezplatno daje vrlo poučno i koristno trgovačko glasilo „Hrvatski Trgovac“. Mi svraćamo pažnju naših trgovačkih krugova na ovo važno i revno družtvo, koje se je u posljednje vrieme podiglo do velike visine te svoje koristno i humanitarno djelovanje razvija po cieloj našoj zemlji. „Merkur“ broji sada oko 1000 članova iz svih krajeva trojedne kraljevine, a ima svoje podružnice u Karlovcu, Sisku, Vinkovcima, Koprivnici i na Sušaku. Pravila se šalju na zahtjev svakomu bezplatno.

„Hrvatska učiteljska štedna i predujamna zadruga“ započela je dielovati u Zagrebu dne 1. t. mj. te prima od toga dana poslovne dielove i štedovne uloške, a daje i zajmove.

Književnost i novinstvo.

Primili smo za zahvalnošću slijedeće knjige:

Sveti Ciril i Metod. — Povjesne crte njihova života i apoštolovanja u slavenskim narodima, pisao D. Bartolini, preveo pop Ivan Danilo. Ciena 1 for. namienjena na Petrov novčić.

Corso pratico comparativo, per lo studio della liugua serbo-croata, compilato da Vincenzo Danilo. Zadar 1899. Ciena II. izdanja for. 1·20.

Obje se knjige dobivaju kod Vinke ud. Danilo u Zadru.

Našem čitalačkom občinstvu liepo preporučujemo oba ova izdanja.

Osobito druga knjiga dobro će doći onima, koji uče naš liepi hrvatski jezik. Knjiga nije preučeno pisana, no lahko pristupna i vrlo praktična. Vriednost joj pako podiže i to, što su rieči naglasima pobilježene, te će mnogo pripomoći dobrome izgovoru i blagoglasju našeg jezika.

Trgovačka knjižnica, list za pouku o trgovini prometu i narodnom gospodarstvu. Izdavatelj i urednik Ferdinand Vrbanić u Sarajevu. Godišnja pretplata iznaša 3 for. God. I. broj 1.

Uskrsnuće, roman grofa Lava Nikolajevica Tolstoja, s ruskoga preveo Milan pl. Marković, svezak 10. Ciena 20. nvč. Sveučilištna knjižara Franje Supana (pr. F. Auer) u Zagrebu.

Četrdesetgodišnjica. Dne 1. t. mj. svršilo je četrdeset godina, što je počeo u Zagrebu izlaziti i u naših učiteljskih krugovih dobro poznati hrvatski pedagogijski list „Napredak“.

Taj krasno uredjivani strukovni list imade velikih zasluga za razvitak hrvatskoga školstva u Banovini, pa mu i želimo radi toga, da ostane i nadalje vodičem hrvatskomu učiteljstvu i stječišćem umnih i radinih hrvatskih pedagoga.

Sve rodoljube uljudno molimo, neka zahtjevaju „Našu Slogu“ po svih kavanah i gostionah koliko u Puli toliko izvan iste.

Prsni čaj sa „Učke-Gore“.

Izvrstni domaći lijek proti

kašlju, nahladi ili prsnom kataru, proti hrapavosti i promuklosti grla.

Cijena 25 novč.

Glavno skladište:

Ljekarna L. Ghersetich,

Volosko — Istra.

Dobiva se u svakoj ljekarnici.

Brijač

Nikola Alaić

preporuča

svoju brijačnicu

u Puli

na Fran Josipovoj cesti 6

(tik kavane „Miramare“)

F. Pečenko

HOTEL EUROPA

u Puli

preporuča se gg. putnicima.

Oglas.

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Herpeljah, Kozini te iz bližnje okolice svoju dobro obskrbljenu

prodavaonu sa manufakturami, jestvinami i železninom

kao takodjer

trgovinu sa drvi razne vrste.

Ujedno se časti objaviti, da će u kratkom posjetiti Pulu njegov putnik, te predložiti sl. občinstvu na izbor najnovije **uzorke modne robe** za **gospodje** i **gospodu** uz jeftine ciene.

Moleći, da bi se slučajne naručbe blagovolile nakloniti njegovomu putniku, preporučajuć se bilježi

sa osobitim štovanjem

Jakob Klemenc,

trgovac,

Via S. Antonio broj 1 u Trstu.

— Sjećajte se —

„Družbe sv. Cirila i Metoda“ za Istru.

Blagorodni gospodin

G. Piccoli,

ljekar „pri angelju“,

dvorski dobavljač Njegove svetosti

pape Lava XIII.,

u Ljubljani,

Dunajska cesta.

Brezje (na dol. Štaj.), 14. nov. 1898.

Vaše blagorodje! Pošto smo se već više puta osvjedočili, da je ta Vaša tinktura za želudac, kojom se je služila već sva moja kuća sa najboljim uspjehom, doista najbolje sredstvo proti želudačnim i mnogim drugim bolestim, zahvaljujem Vam se iskreno. Nu ja sam zahvalan njedno i gospodinu, koji me je na tu izvrstnu tinkturu upozorio.

To potvrdjujem time, da Vam izrečen moju iskrenu zahvalu u ime čitave moje obitelji, te Vas uljudno molim, da mi pošaljete opet jednu škatulu tinkture za želudac sa 12 staklenčica i jedan lončić Glicerin Créme.

Sa poštovanjem **Tomaž Dobek.**

Pošaljite pošt. pouzetjem pod podpisanim naslovom 24 staklenčice izvrsne „želudačne esence“, koja se rabi najboljim uspjehom

Josip Černko, župnik,

Vuhred — Štajerska.

Pošaljite mi pošt. pouzetjem 12 staklenica Vaše želudačne tinkture. Naš g. župnik Belec preporuča ju svakomu upravo toplo, te skoro svaki, koji ju rabi, o njoj se jako pohvalno izrazuje. Sa poštovanjem

Ivan Vidas

kod sv. Martina, p. Sv. Nedelja

Labin (Albona) Istra.

Javna zahvala.

Duboko ganuti izričemo najtopliju zahvalu svoj rodbini, prijateljem i znancima, koji prigodom velike tuge naše radi prehitre i nagle smrti našeg milog i nezaboravnog supruga, otca i djeda

Jurja Blečića

izkazaše prama njemu toliko ljubavi, a prama nama toliko saučešća.

Hvala i harnost vezat će nas vjekoma do gospode dra. Lemessicha i častnog kapelana Franje Jurinčića, koji su požrtvovnom ljubavi izvršivali svete dužnosti njihovog zvanja do zadnjeg časa blagopokojnika.

Vječna hvala svim onim, koji su nam u našoj žalosti bilo kakovu uslugu učinili, kao i onim, koji, nemareći za trud, pohrliše izkazati milom pokojniku posljednju počast.

LOVRAN, dne 5. listopada 1899.

Tugujuća obitelj.

Sve tiskanice

za štedovna i zajmovna družtva u obće

preskrbljuje točno, brzo i jeftino

Tiskara i knjigovežnica J. Krmpotić i dr.

Opazuje se, da tiskara preskrbljuje sve tiskanice, koje se rabe, bez da bi joj to stranka naznačivala, to jest sve, što je za početak poslovanja potrebno; bilježuje također knjige itd.

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice

svoj krojački posao

na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,

u prvom katu.

U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odijela, koja izvršuje točno po mjeri.

Anton Klement, *krojački majstor.*

Broj 37. U Puli, dne 18. oktobra 1899. God. XXX.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju obično. cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se neplaća poštarina, ako se izvana napiše «Reklamacija».

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom raste male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku. Izključeni su ovi godine: 2. novembra i 28. decembra.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani nebivaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata s poštarinom stoji: 5 for. u obće, 2 for. za seljake na godinu ili for. 2.50, odn. for. 1.— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 5 nč. koli u Puli, toli i izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 3 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

P. n. gg. predbrojnicima.

Odmakosmo i u posliednju četvrt godišta. Preporučamo liepo svim predbrojnicima, koji nam jošte ne uplatiše za tekuću godinu, da nas se što prije sjete, te nam pošalju predbrojbu. Starijim pako dužnicima polažemo na dušu, da se primire sa našom upravom i ovrše svoju svetu dužnost, pa nam namire zaostalu predbrojbu.

Rat u južnoj Africi.

Medju najvažnije dnevne dogodjaje spada bez dvojbe rat izmedju Engleza i neznatne republike u južnoj Africi, prozvane Transvaal, kojoj se je zadnji čas pridružila i malena susjedna republika Orange. Rat je započeo zadnjih dana prošloga ćedna i to provalom republikanskih ćeta u englezki kolonijalni posjed.

Da vidimo, što je dalo povoda tomu ratu.

U drugoj polovici 16. stoljeća zauzeli su Holandezi naseljenici, nazvani Boeri, većinom odvažni mornari i poduzetni trgovci, prostrana zemljišta okolo rta „dobre nade" u južnoj Africi, gdje se podaše ratarstvu i gdje utemeljiše prve gradove. Tečajem vremena zasnovaše si ti Holandezi dvie državice, i to Transvaal i Orange, prozvavši je po riekah Orange i Vaal.

U neposrednom susjedstvu ovih državica, zasnovaše Engleži već za rana svoje kolonije. Pohlepni Englezi gledali su mrkim okom sviet mirne i radine susjede tražeć zgodu, da ih protjeraju ili podjarme. God. 1880. i 1881. obranili su Boeri u ratu proti Englezom, svojom krvlju svoju domovinu. Ohola Englezka, poražena od malena i slabašna protivnika, stala se pripravljati na odmazdu. Za to njoj je trebalo naći bilo kakvu izliku.

U republici Transvaal nalaze se bogati rudnici, u kojih imade veliko množtvo zlata i dragog kamenja. Nezasitni i pohlepni Englezi nekako znadoše, da ovi prostrana zemljišta, u kojih traže zlato i drago kamenje. Želja za zlatom dovabila veliko množtvo stranaca u Transvaal. Medju ovimi imade najviše Engleza. Ovi tudjinci poznati su pod imenom Vitlander. Ovi mogu biti vlastnici rudokopa i bogati posjednici, ali neuživaju ista politička prava kano i starosjedioci Holandezi ili Boeri.

Englezka vlada našla je izliku za svoje grabežljive osnove u svojih doseljenicih u Transvaalu. Ona je počela zahtjevati od predsjednika republiku Transvaal, od odvažnoga i odlučnoga Krugera, da se imadu podieliti englezkim doseljenikom ista politička prava kano i urodjenikom.

Englezi netraže od slobodne republike ni više ni manje, nego da njoj naprte svoju volju, t. j. da njoj oduzmu pravo uredjivati svoje unutarnje poslove.

Posve je naravski, da Boeri nemogoše na taj neopravdani zahtjev Engleza pristati. Čim bi bo prihvatili drzovite uvjete pohlepna Engleza, prestali bi bitisati kao slobodni republikanci, koje bi si nasilnik prvom prigodom posve podjarmio, a da uzmogne oživotvoriti sladke sanje svakoga Engleza, t. j. englezko gospodstvo na ogromnom prostoru od Nila sve do rta „dobre nade".

Vlada Transvaala odbila je svom odlučnošću zahtjeve Engleza, podkriepiv svoje razloge tim, da Englezka neima prava stavljati slobodnoj republici onih zahtjeva.

Podieljenje političkih prava, jest unutarnje pitanje republike, a u takva pitanja neima prava mješati se ni ista Englezka, premda vrši nad Transvaalom pravo nadzora u poslu sklapanja ugovora sa tudjimi državami. Nu, osim navedenog razloga, protiviti se englezkim zahtjevom, nemanje važan jest i sliedeći: Kad bi naime vlada republike pristala na englezke zahtjeve, da se imade inostrancem podieliti ista politička prava kano i urodjenikom, tada bi množtvo tudjinaca, koji se već nalaze u Transvaalu, ili koje bi se nastojanjem englezke vlade na vrat na nos tamo naselilo, do mala nadjačalo brojno domaće pučanstvo ili urodjenike. Na taj način dobili bi Englezi u kratkom roku ne samo većinu u saboru (Volksraad) republike, već bi prešla u njihove ruke ista vlada i uprava ciele zemlje.

Iz tih razloga nisu Boeri nikako mogli da pristanu na zahtjeve Engleza, ako nisu htjeli, da žrtvuju vlastitu slobodu. Ali vlada transvaalske republike nije odbila naprosto zahtjeve Englezke. Ona bijaše u tom pogledu dosta popustljiva napram njima. Ona je naime pristala na to, da se tudjincem podieli političko pravo nakon pet godina njihovog boravka unutar granica republike. Englezi su taj rok htjeli sniziti na 5 godine, na što Boeri nepristaše, ogradiv se proti svakom krnjenju njihove slobode.

Eto, to je dalo povoda Englezom, da se zarate sa Transvaalom. Taj neznatni razlog prihvatiše kao izliku, da izvojšte tobož političko pravo svojim sužemljakom, dočim ih pritom u istinu nevodi drugo, nego li prosta sebičnost, pohlepa za tudjimi čeznja za gospodarstvom u cielo j Africi.

Ovaj čas teče jurve s jedne strane mlada krvca, boerskih junaka, koji bore se za slobodu svoje domovine, a s druge krv englezkih plaćenika, koji pod krinkom slobode i čovjekoljublja pripravljaju slobodnomu narodu — robstvo.

Iz ovoga nejednakog rata teško da Boeri pobjedu iznesu, nu oni će bez dvojbe zadati trista jada oholomu protivniku, jer su prokušani, uztrajni i oduševljeni borci i jer se bore za slobodu i neodvisnost svoje domovine.

Sav prosvjetljeni sviet prati živahnim zanimanjem i toplom simpatijom četu malobrojnih Boera, kojim bijaše od sebičnog i pohlepnog protivnika nametnut rat.

Svako slobodoumno srce bije živo za one junačke borce u južnoj Africi, koji brane svoja ognjišta od grabežljivog tudjinca, kojega je zasliepio sjaj zlata i dragocienog kamenja, što ga jošte kuju bogate poljane junačkog Transvaala.

Njihovom oružju želimo i mi najbolju sreću!

DOPISI.

Višnjan, 8. oktobra. „Višnjanska posujilnica" bila je napokon redovito registrirana kod rovinjskog sudišta te će do koji dan započeti svoj spasonosni rad. Koliko je takva zadruga koristna za puk, svaki znade, te se preporuča, svima, koji mogu da se začlane i da svoje prištednje kod nje ulože, gdje će im bolje nositi i odakle će moći dignuti svoj novac kadgod im bude potreba, a oni, kojima treba novaca, neka prije nadju dobrog garanta, a onda nek se prijave odboru ili računaru te će družtvo nastojati, da svakomu pomogne za prave gospodarstvene potrebe uz najniže interese, jer družtvo nije ustanovljeno, da se obogati, nego da pomogne potrebnog kmeta i da svaki kmet može i najmanju svotu, koju pristedi, kod njega sahraniti, da u potrebi može imati potrebnu svotiću bez da ide moljakati od nemila do nedraga i češće čuti gorkih, a kašnje mastno nahraniti lihvara. Svaki k svome.

Iz Zagreba, 1. tek. mj. — U isti mah, kada se u Českoj industrijalci i trgovci češki i njemački — u poznatoj predstavci zajedničkoj obraćaju na zastupnike narode, spominjući težke posljedice narodostnih razpra po trgovačke, obrtne i agrikulturne interese kraljevine Češke, i mole, da se u pitanjima narodnosti nastoji dobrohotnim i razumnim susretanjem postići sporazumak i izbjeći daljnjim neprilikami, koje škode blagostanju pučanstva, — mogli bismo u Tirolu prije par mjeseci zabilježiti protivan slučaj. Tamo se od strane Niemaca, nastanjenih u Tirolu, diže tužbe proti proteziranja Talijana u pogledu narodnostnom i trgovačkom.

Proti tim tužbama ustale su trentinske obćine i roveretska trgovačka komora. To je dalo povoda, da se je razvila izmedju tajnika trg. obrt. komare u Zagrebu, gospodina Milana Krešića i tajnika trg. obrt. komore u Roveretu, gospodina dra Francesca Gerose, zanimiva korespodencija.

G. Krešić, taj naš neumorni trudnik na gospodarstvenom polju, obratio se na tajnika komore u Roveretu s pismom, u kojem nadovezujući na talij. prosvjed, osnovan na principu stićenja narodnostnog integriteta i moli, da istoin paznjom prati jednake tužbe Slavena jugozapadne Austrije, u okružju komora Gorice, Trsta i Rovinja, i da djeluje na svoje sunarodnjake i sudrugove, kako bi pravedni zahtjevi potlaćenog slavenskog elementa našli shvaćanja i sudjelovanja.

Radi kratkoće prostora nešaljemo Vam odgovor Dra. Geroše se u cielosti, već radimo iz njega radi plemenitosti i susretljivosti, samo ove stavke, vriedne da se zabilježe:

On veli: — i ja mislim, da u svim pitanjima gospodarstvenim i narodnim, valja da budu postavljena neosporivim temeljem razprave vječna načela pravice, medju onim jednakosti i bratimstva.

Za mene, vjerujte, tobožnja nadmoć na škodu slabijega, nije drugo vati nasilje; te obeščašćenje onoga, koji se njim hvalio, pa bio on Talijan, Njemac, Francuz ili Slaven ili koje mu drago druge narodnosti.

Ja sam idealista i ufam mnogo u zdrav razum budućih pokoljenja, više nego u ovo, koje se danas bori, jer je, puno nekom vrsti histerije, a ne pravog i zdravog narodnog osjećanja.

Zlatne rieči, koje upućujemo našim protivnicima, da ih prouče — i po njima se vladaju.

Politički pregled.

U Puli, dne 18. oktobra 1899.

Austro-Ugarska. Danas se sastaje carevinsko vieće, koje se neće otvoriti priestolnim govorom, kako se je očekivalo. Ministar grof Clary dati će obširnu izjavu, u kojoj će razložiti program novoga ministarstva. Sa napetošću očekuje se vladinu zakonsku osnovu o uredjenju jezikovnog pitanja. Vlada će izjaviti u tom pogledu, da će podnesti državnomu zastupstvu zakonsku osnovu, koja će stupiti na mjesto jezikovnih naredaba. Carevinsko vieće imati će da obavi izbor u delegacije i da glasuje vladi privremeni proračun.

Poljski klub na carevinskom vieću razpravljao je 16. i 17. t. mj. o političkom položaju i o tom, kakvo stanovište imadu zauzeti zastupnici poljskoga naroda napram novomu ministarstvu.

Razprave u klubu bijahu tajne, nu ipak je prodrla na javnost jedna tajna t. j. da se je izjavio maleni broj zastupnika za slogu izmedju Poljaka i Niemaca. Ta izjava ostala je osamljena te bijaše stvoren zaključak, da imade poljski klub i nadalje ostati u desnici.

Njemačko-liberalni klub zaključio je u sjednici od 16. t. mj., da će staviti u carevinskom vieću predlog, neka se ukine § 14. državnih temeljnih zakona. Obzirom na predsjedničtvo carevinskoga vieća odlučio je klub, da će se protiviti izboru zastupnika dr. Ferjančića, dočim neće zahtjevati da dodje u predsjedničtvo koji član toga kluba.

Prošle subote sastao se izvršujući odbor desnice. Viećalo se je o tomu, kako će se desnica vladati kod izbora u predsjedničtvo carevinskoga vieća.

Austrijski ministar predsjednik grof Clary te upravitelj ministarstva financija Kniazioluski stigli su 10. t. mj. u Budimpeštu, gdje su se predstavili ugarskim ministrom. Na večer vratili se u Beč sa ugarskimi ministri Szelom i Lukacs-em, da učestvuju u Beču viećanju glede usta-

novljenja zajedničkoga proračuna i glede saziva delegacija.

Nadvojvodkinja Stefanija, udovica pokojnoga kraljevića Rudolfa, preudat će se za madjarskoga grofa Loniay-a.

Hrvatska regnikolarna delegacija svršila je u sjednici od subote razpravu obračuna, koji radi ob onih javnih prihodih Hrvatske, od kojih 44% uzdržava autonomni proračun Hrvatske. Najvažnija točka razprave bila je ona o dohodarstvu od točenja pića.

Srbija. Iz Biograda javljaju, da će kralj Aleksander, iza kako svrši narodna skupština dne 20. t. mj. svoje zasjedanje, proboraviti više dana na svojem dobru u Smederovu, odakle će na dulji boravak krenuti u inozemstvo a da se i ne dotakne Biograda. Razkralj Milan pripravlja se na lov k nekom madjarskom plemiću.

Bugarska. U Bugarskoj imadu novo ministarstvo, komu je na čelu ministar Ivančov, koji je već bio ministrom u ministarstvu Radoslavova. Ivančov da će slieditи politiku svoga prijatelja Radoslavova. Novo ministarstvo da se neće mnogo baviti visokom politikom, već da će nastojati, da što bolje učvrsti unutarnje odnošaje.

Englezka. Izmedju englezkih i transvaalskih četa u južnoj Africi došlo je jurve do sukoba. U petak navalio je odiel transvaalskih četa na englezki grad Mafeking blizu zapadne granice Transvaala. Uspjeh navale nije jošte poznat. Položaj Engleza da je tuj vrlo pogibeljan, jer njim je odrezana željeznička sveza sa Kaplandom, odkuda bi mogli dobiti pomoć.

Preblagorodnomu gospodinu

grofu Goës-u,

c. kr. namjestniku

u Trstu.

Preblagorodni gospodine grofe!

Njegovo Veličanstvo postavilo Vas je za Svojega namjestnika u Trstu dužnošću, da dadete točno vršiti od Njega potvrdjene zakone.

Pitamo Vas dakle: „Kako dugo trajati će još nezaknito stanje u našoj občini? Već godinu i pô vodi občinske poslove provizorno postavljenih pet muževa. Zašto se ne konštituira občinsko zastupstvo, izabrano pred dvije godine i pô, ako je u istinu upravno sudište odobrilo zadnje izbore?!

Molimo razjašnjenje!

Oprtalj u Istri, dne 12. oktobra 1899.

Izbornici.

Domaće i razne viesti.

Preuzv. vladika Josip Juraj Strossmayer podario je „djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu„ for. 1000 uz sliedeće vlastoručno pismo:

„Veleštovani odbore, odlična gospodo i vrli domorodci!

Za svetu i uzvišenu svrhu gimnazije u Pazinu šaljem hiljadu forinti i želim, da se to ukamati i u svrhe rečene gimnazije pretvori. Toga su moiebja i moja braća i drugovi moji u Zagrebu.

Sa osobitim štovanjem blagosivam i Vas i Vaše plemenite namjere.

Josip Juraj Strosmayer,
biskup.

Priposlana svota uložena je kod „Istarske posujilnice u Puli — Podružnice Pazin„ uz 5% kamatnjak pod imenom: „Zaklada vladike Josipa Jurja Strossmayera„.

Bog uzdrži i ukriepi veledušnog dobročinca istarske mladeži!

Zahvalno pismo „Djačkog pripomoćnog družtva u Pazinu„ načelniku grada Karlovca g. Vrbaniću.

Poglaviti Gosp. Načelnče!

Dočim naš udiljni i svestrani odziv plemenitog gradjanstva toga slavnoga grada na naš vapaj za hrabsku pomoć veže na opravdanu i duboku zahvalnost, sokoji mu isti u našem zamjernom ali nuždnom poslovanju i učvršćuje nam vjeru u dobar uspjeh naše svete stvari.

Kao prvog gradjanina umoljavamo V. G., da budete tumačem ovih naših čutih kod tog rodoljubnog gradjanstva, te se bilježimo sa odličnim štovanjem za „Djačko pripomoćno družtvo„.

Pazin, dne 9. oktobra 1899.

Predsjednik: Tajnik:
Dr. Dinko Trinajstić. Dr. Šime Kurelić.

Viesti iz biskupije tršćansko-koparske: Veleč. g. Julij Varto, duh. pomoćnik kod sv. Antona novoga u Trstu, imenovan bijaše ravnateljem biskupskog konvikta u Trstu.

Veleč. g. Šime M. Defar, duh. pomoćnik u Buzetu, premješćen je u Hum k Bl. D. Mariji na Krasu.

Veleč. g. Josip Cergol, duh. pomoćnik u Škednju, premješćen je k sv. Antonu novomu u Trstu.

Veleč. g. Ivan Urdih, duh. pomoćnik u Brezovici, došao je u Škednj.

Veleč. g. Ante Stmberger, duh. pomoćnik kod sv. Jakova u Trstu, došao je k sv. Antonu novomu u Trstu.

Veleč. g. Emil Walker, duh. pomoćnik u Bujah, premješćen je k sv. Jakovu u Trstu.

Veleč. g. Vinko Dolenc, duh. pomoćnik u Žminju, premješćen je k sv. Jakovu u Trstu.

Veleč. g. Ivan B. Marchio, duh. pomoćnik u Izoli, pošao je u Kopar.

Veleč. g. Angelo Gini, duh. po u Kopru ide k Jezuitom u Trstu.

Veleč. g. Sebastijan Merlato, duh. pomoćnik kod Jezuita u Trstu, ide u Izolu.

Veleč. g. Antun Mechia, duh. pomoćnik kod sv. Jakova u Trstu, pošao je na više bogoslovne nauke u Beč.

Veleč. g. Jerolim Curto, svećenik porečko-puljske biskupije, imenovan bijaše privremenim vjeroučiteljem na učiteljišću (talij. odio) u Kopru.

Veleč. g. Valerian Monti, svećenik porečko-puljske biskupije, imenovan bijaše vjeroučiteljem na talijanskoj realnoj gimnaziji u Pazinu. (Nije dakle g. Matich, kako su nedavno javile talijanske novine).

Veleč. g. Angelo Guttila, svećenik iz kartažke nadbiskupije, imenovan bijaše privremeno kapelanom i vjeroučiteljem u samostanu Benediktinkah u Trstu.

Novomisnici namješćeni su kao duh. pomoćnici: Veleč. g. Ivan Apollonio u Brezovici. Veleč. g. Ante Košir u Tomaju. Veleč. g. Frane Skvarc u Buzetu. Veleč. g. Emil Stolfa u Bujah. Veleč. g. Ivan Zalokar u Mošćenicah.

Više svećeničke redove primio je bogoslav g. Ljudevit Sonc dne 21., 23. i 24. septembra. Niže redove dobio je dne 23. septembra bogoslov g. Jakov Ukmar.

Visoki gost odputovao iz Opatje. Ovih dana odputovao je nadvojvoda Ljudevit Salvator na svojoj jahti iz Opatije u Mljetke, pošto je na našoj obali proboravio puna dva mjeseca.

Rendić odlazi iz Trsta. Naš proslavljeni kipar i čestiti prijatelj g. Ivan Rendić ostavlja konačno Trst te se seli u priestolnicu svih Hrvata, u bieli naš Zagreb. On je već dao prenieti u Zagreb svoje kipove od sadre i druge predmete iz ateliera u Trstu u Zagreb, gdje pogadja, kako pišu zagrebački listovi, zemljište za gradnju svoga ateliera. Nama je žao što gubimo onako čestita druga i prijatelja, ali uvidjamo i sami, da mu ovdje neima mjesta kano Hrvatu. Slovenaca i Hrvata ima ovdje premalo, a da bi mu mogli dati dostatno posla, a kao Hrvat nemože očekivati od Talijana Primorja ni posla ni zasluženog priznanja. Ovdje su zavladali takovi politički i družtveni odnošaji, da se nečieni i nestedi ništa ni nikoga, koji se sliepo neklanja židovskomu kumiru.

G. Rendić naći će u Zagrebu ne samo stare svoje znance, nego i četu mladih ali proslavljenih umjetnika, koji će ga znati ciniti i štovati. Njemu je doista u hrvatskoj priestolnici najpristojnije mjesto, da bude na ures glavnomu gradu i svemu hrvatskomu narodu. V. M.

Mlada misa. U nedjelju, dne 22. t. mj. pjevati će svečanu prvu sv. misu g. Ziganto Ivan u svojem rodnom mjestu Poljane (občina Veprinac). Čestitajuć srdačno g. mladomisniku, želimo mu, da bi do visoke starosti djelovao u vinogradu Gospodnjem na čast božju, a na korist svoga naroda!

Nečovječan živinar. Mati Grbeti i Ivanu Božiću, Buzećanima, unajmljenim u Puli, Stanclja Artusi, oboljele dne 12. tek. 3 krave, jer se bijahu prenajele svježe djeteline. Pozvan veterinar dodje su-ljedećega dana po podne, a medjutim od strahadaim ne crknu, zaklaše vlastiti krave i odtočiše im krv, misleć tako barem spasiti meso i porabiti ga za kućnu potrebu. Kad je došao veterinar, najprvo je počeo goropadno vikati, E dove ze sti Croati, deke puese xé, ke gente xé itd., a onda i nepregledav dobro krave, već udariv po njima par puta puliconi zapovjedi, da se imaju sve zakopati, a tako da se ima zakopati i tele, kojega je mesar Grgo Gali kupio i slučajno taj dan poslao zaklati.

Malo više obzira na siromaštvo, humanosti i uljudnosti nebi škodilo!

Veselite se porezovniel u Istri! Kako doznajemo iz pouzdanoga izvora, zemaljski odbor za Istru odlučio je 10% povišak na sve zemaljske poreze (davke), da tako pokrije trošak ustanovljenja nepotrebnog talijanskog realnog gimnazija u Pazinu. Sliepci, otvorite oči!

Talijanci se uče. Kad je neki Hrvat u Višnjanu odbio talijanski poziv, obć. Likurg naredi redaru, da mu ga prilieni na vrata, turuć si ruke od zadovoljstva sa tog izmašaša XIX. vieka. Nu gle razočaranja! Hrvat se ne odazvao. Tad sud izdao hrvatski poziv, a Višnjanski Likurg ostao — otvorenih usta. Počimaju se učiti.

Iz Boljuna nam pisu: Napokon počeo c. kr. sud ipak proti exnačelniku Mattiassich-u uredovati. Prošli petak bilo saslušano nekoliko svjedoka, za koje stoji u dnevniku, da su primili od exnačelnika veću ili manju svotu, a faktično ju nisu primili. U subotu bio saslušan Mattiassich; isto i danas. Reć bi, da mu se tresu guće, jer da se boji, da će ga sud pritvoriti.

Iz Kanfanara nam pišu, da je tamo gostovala pred nekoliko dana glasovita žminjska glazba. Svirala je tako srcedrapajuće, da su ju čuli mladići iz Sanvičenta, koji su nahrupili u Kanfanar te slavnu glazbu protjerali iz grada i gonili na pol puta proti Žminju. Netko je pucao na izgrednike te je tom prilikom ranio nedužnu osobu. Iztraga je povedena, te će nam sve razjasnit.

Iz Kaštela (Kastelvenere) pišu nam, da su tamošnji župljani vrlo zahvalni presvj. g. biskupu, što im je napokon dao svećenika, kakva su odavna želili imati i kakva su doista trebali. S druge strane vrlo su zahvalni svomu dušobrižniku, veleč. g. Kazimiru Mandiću, koji vrši onako točno i duševno svoje težke dužnosti, da mu nemože biti prigovora s nijedne nepristrane strane.

Tamošnji položni naš puk bio je toli zanemaren od bivšeg talijanskog svećenika, da već nije mario stupiti ni u kuću božju, jer je znao, da nemože ni tu naći toli potrebite nauke i utjehe. A što da rečemo o zapuštenosti drobne dječice? Bogu je bilo plakati, gledajuć kako ta djeca rastu bez nauke i bez straha božjega.

Sada je hvala Bogu svemu tomu zlu konac, na čemu izričemo još jednom ponižnu zahvalu presv. biskupu i velevriednomu našemu dušobrižniku.

Iz Višnjana nam pišu: Već su tri mjeseca na izmaku, ali još nemia nikakove izborne pripreme, premda zakon čisto i bistro ustanovljuje granice i rok. Eh, Bože moj, valja pustiti, da se nametnuti upravitelj prije ove zime kod peći malo grije. Tu, treba, da i on skusi milost i prijaznost gospodara, a Hrvati neka čekaju zakonito zastupstvo, da štiti njihove interese i da ih od nih birani predstavnici zakonito zastupaju. Stavljamo na dušu svim hrvatskim i slovenskim zastupnicima, da podignu svoj glas u zastupničkoj kući, da se čuje kako su Hrvati u Istri potlačeni pod crom, u kojoj se zbivaju toliki iredentični izkazi na štetu monarhije. — Tužbu proti načelniku Radošu i bivšem tajniku, radi bilježnika na izbornoj listini podnieli su: 1. akademičar bez izpita Tonello Deccolle, 2. neki Keko Dellosto, 3. neki G. Deklić i 4. nametnuti upravitelj — A. Miance, a od puka plaćeni liečnik dr. Cicuta iz Motovuna, doprinio je s prilogom tužbe svetoj talijanskoj stvari. Živili denuncijanti! — Glasoviti „Nemo„ već je otišao, a talijanski dopisnik „Pola-versi„ pod krinkom žalosti razpisuje nagradu onomu, koji bi bio dobitr odkriti novi boravak njegov. Bržan Nemo!

Iz Roča nam pišu: Po prilici pred dva mjeseca jedne nedelje došla bila u Roč gradska glazba iz Buzeta. Netreba ni spominjati, da je onaj dan bilo veliko veselje u Roču, te da bi bila onaj dan draga hrvatska koza, kad bi im došla u ruke. Ali ipak krunu njihovog veselja neću da propustim javiti, jer su se htjeli Ročani na Buzećane time javno proslaviti. Otišli su naime svi zajedno uz sviranje glazbe pred stan prvog gradjanina načelnika Oktavija Fermeglie, da mu naprave serenadu. Da biste g. urednice tada bili čuli, kako se vikalo pred stanom prije spomenutog sve u deset „Evviva Italia„ „Evviva Istria italiana„ itd., u istinu pričinilo bi Vam se, da ste u kojem gradiću u Italiji. Zar nije slavni general Garibaldi pogrešio, što je iz svog programa putovanja izpustio Roč, taj „giardino d' Italia„?

Tom prilikom odlikovaše se njekolicina golobradih talijančića gimnazijalaca, izmedju kojih dapače jedan, kako se govorka, je sin jednog c. kr. čovjeka. Ovaj dogodjaj prijavio se oblastima, te bijahu nekoji stavljeni u iztražni zatvor. Dali mislite, v. g. urednice, da će se ovaj dogodjaj zabusuriti i da li će sve ići „ad acta„? Vidjet ćemo!

Ali da Ročani jošte bolje pokažu svietu svoje rodoljublje i svoju talijansku bruturu — pardon — kulturu, odlučiše da unište ugled rockog svećenstva, te da na taj način na svoj mlin navedu izvanjski puk. Učestali dopisi iz Roča u „Piccola„ i „Istri„ proliv č. g. Simuna Červara i proliv starca vč. g. župnika Antuna Mičetić, u kojim ili se riše kao najveće pametnjaše, koji hoće poglagoljiti sve liturgične funkcije u crkvi itd. Ne manjkalo niti tužba na ordinarijat radi toga. Ali u laži su kratke noge, te izvanjski puk ništa nije mario za to.

Ne bilo to dosta, već stali rocki nespasenjaci i javno demonstrirati na najgrubniji način proti prije navedenim svećenikom.

Prednjačio jim ovdješnji učitelj Massalin. Ovaj naime na 30. rujna t. g. u večer na najimpertinentniji način nahrupio u župni stan, te stao kao izvan sebe ne birajuć izraze vikati na vč. g. župnika i duhovnog pomoćnika, da je mogao cieli Roč čuti. Gospodine učitelju! Zar se ne morate sam na sebi zgražati, kad vam dodje na pamet, da ste na onako nepristojan način postupao sa jednim starcem, koji je već 44 godina svoga službovanja proživio? Vi ste učitelj, on pako katehet, dakle na njeki način kolege; radi toga liep će primjer imati od vas ona nevina djeca!

Videć Ročani ovaj dogodjaj, tako se ojunačiše, da odlučiše drugi dan javno demonstrirati proti ovdješnjemu č. g. duhovnomu pomoćniku. Naime na 1. listopada imadjahu ovdje Ročani ples, iza koga u 9 sati u večer — dodjoše sa svojom glazbom opetovno pred stan č. g. kapelana Simuna Červara, da ga počaste svojom mačjom muzikom. Uz glazbu bilo vam je psovanja, urlikanja, psikanja, pjevanja, izazivnih pjesama itd., dapače tako močnog lupanja po vratima, da se sva kuća tresla. Najveći pako junaci su bili oni večeri Josip Fabris, koji je sa bombardonom u ruci tekao za č. g. kapelanom, kad se vraćao kući.

Što se u Roču zbiva, to upravo služi na ponos i diku talijanske, toli razvikane naobrazbe.

Iz Kastva primili smo izvješće o sjednici občinskoga zastupstva obdržavanoj dne 1. jula 1859., iz koga vadimo:

Glede občinskih izbora. Občinski savjetnik Ljudevit Sušanj izvršja upit na g. glavara, zašto občinski izbori, nisu još ni sad obavljeni. Odgovoreno mu je, da se je zastupstvo konštituiralo 4. februara 1896., dakle jedva tim danom izteka je trogodišnja doba zastupstva, te VII. t. j. iza 1899. ili nješto kasnije bili imali obaviti novi izbori. Ako se nisu, to nije kriv ni glavar ni glavarstvo, ni zastupstvo, jer se glavarstvo još novembra i decembra 1898. pobrinulo kod c. kr. poglavarstva i kod c. kr. poreznoga ureda na Volosku za točan prepis porezovnika i poreza, da se pak na temelju toga može sastaviti izborne listine. Prije nove godine nije se onoga prepisa moglo dobiti, jer još nebijaše propisan dohodarski lični porez. Čim je glavarstvo dobilo prepis porezovnika i poreza, stavilo se je žurno na djelo za sastav listina, i ove su bile sastavljene početkom aprila; tako, da se jih je moglo izložiti 6. aprila. Već prije toga bio je izabran reklamacioni odbor. Nu Krstić i Frane Sušanj iz Kuća podnesli su reklam proti listinam, i taj je reklam riešio reklamacioni odbor u zakonito propisanom roku, ali su reklamanti podnesli utok proti riešitbi reklamacionoga odbora na c. kr. kotarsko glavarstvo na Volosku. Kod toga c. kr. kotarskoga gla-

varstva leži taj ulok već od dana 27. [illegible]

Proti drobi obćine. U ovoj sjednici pročitala se je točka zapisnika sjednice obćinskoga odbora, iz koje se razabire, da je većina istarskoga sabora, talijanski zastupnici, primila zakonsku osnovu, predloženu joj od zemaljskoga odbora ili junte, po kojoj bi se imala sadanja mjestna obćina Kastav razdieliti u tri mjestne obćine. Jedna sa sjelom u Kastvu, druga sa sjelom u Gornjem Rukavcu, treća sa sjelom u Klani.

Gosp. glavar predočio je, kakovimi obećanji, kakovimi klevetami, i u obće kakovimi gnjusnimi sredstvi se je radilo, da se puk obsjeni, prevari, zavede, te da sam proti svomu dobru, a za svoju propast radi. Razni zastupnici, ustajuć jedan za drugim, izrazuju svoje zgražanje nad cielim postupkom, i nad rečenom zakonskom osnovom talijanskoga zemaljskoga odbora i talijanske većine zemaljskoga sabora. Žale, što se je našlo ljudi, ako i malo, u Kastavštini, koji su vjerovali ludim obećanjem, da će Brezani dobiti obćinsku šumu Lužinu, Zvonečani i Rukavčani obć. šumu Lisinu, Matulji kamenolom Preluku; dočim da ostali neće dobiti ništa. Žale, što se je našlo, ako i malo, u njekih županijah ljudi, koji su podpisivali biele arke u vrieme zasjedanja talijanske većine sabora, da može pak ova imati njeku sjenu za zakonsku osnovu, predloženu njoj od talijanske junte. Zahtjevaju pak, da se pročitaju bar njeke od onih molba, koje su sve županije, svaka za se, poslale na obćinsko glavarstvo proti diobi. I pročitalo se jih je, i uvjerilo, da je do 2000 kućnih gospodara širom ciele mjestne obćine najodlučnije prosvjedovalo proti diobi i molilo glavarstvo, da poduzme sve moguće korake, da zakonska osnova o diobi obćine, djelo Talijana, nepostane zakon. Posliednji kod razprave priglasio se je za rieč zastupnik Vjekoslav Spinčić, koj je u poduljem i osvjedočujućem govoru, izvadjenom iako rekuć svim nezavedenim obćinarom iz duše i iz srca govorio. Nakon česa je zastupstvo jednoglasno, jednodušno glasovalo prosvjed proti dieljenju.

Proti talijanskoj zemaljskoj realnoj gimnaziji u Pazinu. Kod razprave govorilo je više zastupnika, te osobito iztrčalo, da je takov talijanski zavod posve nepotrebit, i da se niebi smjeo uzdržavati na troškove poreznika Istre, kako se to kani; da se takovo nepotrebito breme niebi imalo prtiti pučanstvu i tako siromašnomu, i težko snašajućemu već dosadanje poreze i nameće, te je i predlog o prosvjedu proti ustrojenju talijanske gimnazije u Pazinu jednoglasno prihvaćen.

Dvie štipendije, iz zaklade blagopokojnoga biskupa Dobrile. Ordinarijat tršćansko-koparske biskupije razpisao je natječaj na dvie štipendije iz zaklade blagopokojnoga biskupa Jurja Dobrile. Pravo na te štipendije imadu mladići slavenske narodnosti, rodjeni u tršćansko-koparskoj biskupiji, koji polaze koju gimnaziju austro-ugarske monarhije. Želja blagopokojnoga ustanovitelja tih štipendija jest, da se uživatelji tih štipendija posvete svećeničkom stanju.

Molbenice za te štipendije valja dopostati biskupskomu ordinarijatu u Trstu najdalje do 31. oktobra t. g.

U prvom razredu hrvatske gimnazije u Zadru imade 66 djaka, pa je ipak zemaljsko školsko vieće u Zadru na predlog školskoga nadzornika g. M. Zavadlala odbilo molbu ravnatelja gimnazije, da se i ljetos otvori paralelka. Gotovo neima u cieloj monarhiji, toliko djaka u jednom razredu gimnazije.

Sa hrvatskog sveučilišta. — U. Ove godine navršuje se 25 godina od kako postoji u krasnoj prieslonici svih Hrvata — u bielom Zagrebu — sveučilište, nosuće ime hrvatskoga kralja Franc-Josipa I. Ova dvadesetpetgodišnica proslaviti će se svečano koli na samom sveučilištu, toli izvan njega. Svečanosti toj prisustvovati će u duhu sav hrvatski narod, koji se ponosi tim svojim najvišim učevnim zavodom.

Predavanja na sveučilištu su započela, a ima je unešen uoj novi bujni život. Sve vrvi živalnom mladeži, tom našom uzdanicom za bolju budućnost.

U učiteljskom zboru neima osobitih promjena. Velezaslužni profesor matematike, dr. Dragutin Zagradnik, pošao je na novootvorenu ćesku stolicu u Pragu.

J. V. G. dr. Rudolf Vimer, imenovan bijaše javnim redovitim profesorom na bogoslovnoj fakulteti.

G. Ladislav Polić, svršeni pravnik, koji je položio sve izpite sa odlikom, biti će promaknut sveuč. (ad. ampliss. regia) na doktora prava. Kralj. zastupstvo će kod te svečanosti ban, koji će novomu doktoru izručiti svečano kraljev prsten.

Svečano otvorenje tvornice duhana u Senju obavilo se dne 15. t. mj.

Osnućeni ove tvornice podaje se rodoljubnomu senjskomu gradjanstvu ponešto novoga života. Usljed izgradnje željezničke pruge Karlovac-Rieka zadan bijaše gradu Senju smrtni udarac, od kojeg će se težko izliečiti. Podignućem rečene tvornice popraviti će se dielomice gradu nepravdu, koju se je ovomu gradu do sada nanašalo. U ovoj tvornici raditi će za sada do 700 osoba, a kasnije i više.

Čime se odlikuju pravi kršćani? U zadnjem svojem broju piše zadarska „Croatia“: „Ovdje je bio jučer na prolazku u Rim, čuveni ugarski rabin dr. Pavao Tisman, koji je molitvom i učenjem došao do osvjedočenja, da je Isusova vjera jedina prava vjera, te će u Rimu na Svesvete primiti sv. krštenje i obući se u franjevački red. Isti dan krstili će se u Mostaru Tismanova sestra, doktorica liečničtva, koja je već otišla u samostan, da se pokoluđrići. Doista riedak i ganutljiv slučaj. Imali smo srieču govoriti sa novoobraćenikom dulje vremena. Učinio je na nas utisak sveta čovjeka, tako mila, da se je težko od njega razstali. Govori o Bogu i vjeri takovim žarom i osvjedočenjem, da ti navru suze na oči. Iz razgovora razabrali smo, da je na njegovo obraćenje puno uplivao primjer poniznosti i iskrene ljubavi prema iskrnjemu, kojim se odlikuju svi pravi kršćani. Tisman govori petnaest jezikah. Čovjek je još mlad, te će, on i sestra, ako ih Bog poživi, moći učiniti riečju i primjerom puno dobra kod svojih suplemenikah“.

Trgovelma vinom. Najavljamo, da u Zumesku kod Motovuna može se dobiti oko 1000 hl. vina. Pošto nije bilo tuče, to je vino posve dobro, zdravo i jako. Tko bi želio kupiti, može se obratiti na Petra Labinjan-a, župana u Zumesku (pošta Motovun), koji i sam imade vina na prodaju, te će kupcima biti na ruku.

Družtvene viesti.

Diletantska dramatska družina u Puli davala je dne 15. o. mj. „Tri bekrije“ (Lumpacius Vagabundus) veselu igru u 3 čina od Nestroy-a.

Glavne uloge, triju bekrija, bile su u dobrim rukama, te su izazvale vrlo mnogo smieha. I ostalo mnogobrojno osoblje, koli mužko toli žensko, pokazalo se hvale vriedno.

Občinstvo se je vrlo ugodno zabavljalo i od srca hasmijalo.

Tamburaški zbor odigrao je liepo svoje komade.

Nakon predstave, mladji sviet skočio na junačke, noge i podao se u naručje brzokrete Terpsihore.

Rieka i Sušak za „Djačko pripomoćno družtvo u Pazinu“. Inicijativom rodoljubnog veletrgca g. Gjure Ružića, sakupilo se na Rieci i Sušaku, te odposlalo družtvenom odboru sliedeće prinose:

Gg. Ružić Gjuro, Haramija Stjepan, Sterk Ante po kr. 200—, g. Kopajtić Sigismund kr. 100—, gg. vitez Bačić Hinko i vitez Cosulić — Sušak po kr. 40—, gg. Stipanović Toma, Braća Ivanović i Braća Matrljan po kr. 20—, g. Premrou et Ružička kr. 12—, gg. Smokvina Ante P., Smokvina Josip, Večerina V., Večerina G., Rošić Anton et Comp., Miculinić et Richtman, R. L., Don Biagio Polić i Grenko, Josip po kr. 10—, Brinšek D. i Dučbešić Bogdan po kr. 5—, gg. Petrić Kuzma, Vlašić Slava, Mikulčić Stanko, B. Kaufmann, Linić Josip po kr. 2—, gg. Pekušić I., Petrić Franjo po kr. 1—, gg. Marochino Rudolf, Vlašić Lovro, Turina F., Sablić N., Borčić Stanko, Bakarčić Ivan, trg. lieса, Udina, Sarinić E., Neger Josip, Vodaković B., Cuculić Toma, Safar Mirko, Materljan Mirko, Marac G., Kralić G., Malvić G., Sušanj Josip, Pilepić Svetko, Perković Nikola po kr. 2—, g. Šišul Ivan kr. 1·10, gg. Z. F. Z. P., Vlašić Luka, Bakarić Božidar, N. N. po kr. 1·—. Ukupno kr. 1051·10. Povrh toga poslali su izravno: g. „Hrvat“ kr. 400— i g. Josip Bolè kr. 100.

Plemenitim darovateljem Bog plati!

Za družbu sv. Cirila i Metoda. Odbor hrv. sveučilišnih gradjana u Zagrebu za sabiranje prinosa družbi sv. Cirila i Metoda priredjuje na dan 4. studenoga t. g. u prostorijah „Hrvatskog doma“ koncert s plesom, kojega je cilj prihod namienjen družbi sv. Cirila i Metoda u Istri. U ju svrhu sastavljen je posebni zabavni odbor, koji će nastojati, da priredi občinstvu što veći užitak, a vriednoj našoj družbi pribavi što veći materijalni probitak. Podrobni program koncerta objavit će se svojedobno.

Opet nova podružnica sv. Cirila i Metoda. Neumornomu trudu i nastojanju g. Petra pl. Akačića opet je pošlo za rukom osnovati novu mužku podružnicu družtva sv. Cirila i Metoda i to u Sinju, gnjezdu onih Cetinjskih Hrvata, koji su iztjerali Osmanlije iz Dalmacije.

Izkaz prinosa na ravnateljstvo „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru“ tekom mjeseca septembra g. 1899.:

Gosp. dr. Šime Mazzura, odvjetnik u Zagrebu, dignuti legat pokojne Marije udove Amruš po odbitku pristojbina i poštarine	for. 48·85
Gosp. Dragutin Favetti u M. Lošinju u spomen na Volosko	„ 1·50
Gosp. prof. Kazimir Stefanić na Sušaku sabranih	„ 35·45
Gosp. Franjo Anaković, župnik u Privlaci, svoj mj. prinos za rujan	„ 1·—
G. Robert Slavik, sakupljenih među mladići voloskimi na Matuljah dne 13./9.	„ 7·11
Gosp. Franjo Žic iz Punta, sabranih na glavnoj skupštini „Rodoljuba“ u Puntu“	„ 5·50
Gosp. prof. Kazimir Stefanić, prinos g. Stj. Lukanovića, povjer. zadruge „Croatia“ od provizije na police naznačene u br. 202. „Hrv. Sloge“ na Sušaku	„ 2·45
Administracija „N. Sloge“ u Puli poštnim checkom njoj prispjelih raznih prinosa u iznosu od	„ 58·32
Gdjica. Marija Mender, blagajnica ženske podružn. u Poljanam: članarine i darova za tek. god.	„ 39·67
Gosp. dr. Ivan Spček, c. kr. notar u sv. Vidu u Koruškoj, dostavlja legat pok. Ivana Oballo, župnika (nominalnih f. 200) od kojih odbijene pristojbine u iznosu od for. 20·31 daju	„ 179·69
Gosp. pop Ante Petris — Lopar sabranih na 12./9. pri večeri od četvorice Krčana f. 2·— te podarenih kao odkupninu od gosp. Ivana Tudorina za nadjeni žepni nožić nč. 20 — u svemu	„ 2·20
Gosp. dr. Konrad Janežić, odvjetnik u Voloskom, svoj mj. prinos za rujan	„ 1·—
Gosp. Hrvoj Istranić, svoj mj. prinos za rujan	„ 1·—
Abiturijenti šušačke gimnazije školske god. 1898-99. učlanjuju se kao članovi utemeljitelji na ime svog kolege g. Franju Novljana	„ 100·—
Mužka podružnica u Kastvu:	
a) članarine za god. 1899.	„ 7·50
b) članarine za prijašnje g.	„ 5·—
c) Prigodom prijateljske večere kod gosp. Frana Monjca u Zametu sabrano na predlog g. P. Marincol	„ 4·66
d) razni darovatelji	„ 3·14
Uprava „Narodni Novina“ — Zagreb njoj stiglih	„ 156·95
Odbor zab. svečanosti (predsjednik gosp. P. Smodlaka, a blagajnik gosp. M. Bulić) u Spljetu dne 16./9. čistog prihoda	„ 700·—

Dr. Fabjanić, blagajnik.

Novo poduzeće u hrvatskom Primorju. U Novom Vinodolu ustraja se zadruga sa ograničenim jamčenjem pod imenom: „Adria, tvornica ribjih konserva“, a bavit će se proizvadjanjem ribjih konserva svake vrsti, ponajpače takovih: od tunine, lovljenja ribe i trgovanje s njom i sa ostalimi sličnimi morskimi proizvodi; kupovanjem i prodavanjem svih narodnjih proizvoda. Trajanje zadruge ustanovljuje se na devedeset godina. Jedan zadružni dio iznaša tisuću kruna. Za početak ladati će se osamdeset takovih zadružnih dielova, dočim će se dalje prema potrebi novi zadružni dielovi izdavati. Podpisivanje zadružnih dielova počelo je 1. oktobra 1899. a svršava dne 31. oktobra 1899. Sve uplate imadu se mjesti ili kod „Vinodolske štedionice, dioničarskog družtva u Novom Vinodolu“ ili kod „Hrvatske pučke banke, dioničarskog družtva u Zagrebu“. Primanje članova zadruge prije konstituirajuće glavne skupštine pripada utemeljiteljem zadruge, dočim će se kasnije primati članovi zadruge na temelju zadružnih pravila.

Občenito družtvo književnika ustraja se u bielom Zagrebu. Misao o ustrojstvu toga družtva pokrenuo je odbor „Hrvatske Matice“. Na poziv toga odbora sastalo se dne 6. t. mj. više književnika, koji su odabrali odbor, kojemu je dana zadaća, da povede dogovore sa postojećim klubom hrvatskih književnika o tom, kako da se u Zagrebu ustroji obće družtvo hrvatskih književnika. Na čelu toga odbora nalazi se poznati hrvatski književnik, starina g. Gjuro Deželić.

Narodno gospodarstvo.

Ocat iz vinskog dropa. Tko ima što to grožđja, nesmije doći nikad u nuždu, da kupuje octa. Octa možeš načiniti, ještina za kuću od vinskog dropa, te vode i nešto malo sladora ili cukara. Kad si trop izprešao, ostavi ga u onoj suhoj kocki, kako si ga iz preše izvadio, dok se dobro ugrije. Tad ga smrvi u badanj (čabar) i nalij ga vodom, u koju si pomiešao po hektolitru oko 3 klg. sladora. Ta će voda na tropu do skoro uzkipiti, ali tu ju ostavi da ovako otvoreno kipi 2—3 dana. Onda to odtoči u zdravu posudu, koju valja samo toliko zatvoriti, da ne može u nju kakva nečist ili kućni smrad. Ta će se židčina ukisati i za mjesec dana imati ćes dobra vinska octa. Ako se ne bi dotle ukiselila, metni u nju mali hljebac kvasa, bilo kakvoga, ali je najbolji hrženi.

Kojim životinjam daje se suvišan korun (krompir) za krmu? Korun je najprikladnija krma za svinje. Tu ih možemo upotriebiti kuhane ili zaparene. Dobro je ako se primiesa krepke krme, kao uljenaci, kuša od žitarica, jer inače dobijemo od svinja, koje se samo korunom hrane spužvasto, netečno meso i razpuzljivu slaninu (špek). Neki stručnjaci tvrde, da je korun u zaparenom stanju pomiešan sa kašom od graška i kiselim mliekom izvrstna krma za tovidbu, sirov, razsjeckan korun ne jedu svinje rado i slabo ga izrabe. Kuhani ili zapareni gomoljci neka se potroše, ako je moguće, dok su još topli.

Osim svinje i goveda rado jedu krmu. Za telad može se korun rabiti samo kao uzgredna krma i to istom u drugoj godini. Neka im se daje fiško kuhan, ili zaparen, sgnječen i sječkom od slame pomiešan. Kod volova i krava može se korunom namiriti polovica hraniva, što ga trebaju. Za krave-muzare dosta je, ako dobiju deset kila na dan na glavu računajuć. Dobiju li više, djeluje to zlo na mlieko, a posljedica je, da se od takova mlieka dobiva tvrd i netečan maslac. Ove loše posliedice pojave se prije, ako krave hranimo sirovim korunom. Ako se goveda tove, može se na jednu glavu računati do 35 kilograma na dan, ako se tomu prida suhe krme, u kojoj ima obilno dušičnih sastojina. I ovcama mogu se dati oveći obroci koruna prema tomu, kako ga željno troše.

Najmanje je prikladan korun kao hrana za konje, osobito pako za ždriebad, za kobile plemke, i konje za lahku vožnju. Konji se moraju malo po malo priučiti na hranu korunom. Počme se sa 0·5 kila i postupa se dalje 0·25—0·5 po kilogramu.

Za perad je korun u obliku tvrde kaše prikladna hrana, pomiešana s kašom od ječma i drugih zrnatica.

Ako se sirov korun daje živini, da se njim nahrani, treba paziti, da li je zdrav i čist izvana. Korun, koji ima ostar i gorak tek, treba prije dobro oprati. Bolestan, gnjio, ili smrznut korun, pa onda nezreo korun, treba bezuvjetno zapariti ili skuhati prije nego li se dade za hranu životinji.

G. L.

Rajfajzenove blagajne.

Piše F. D.

Istarskome puku na poduku.

(Konac.)

Čovjek snuje, a Bog boguje, pa nije ni ovdje izključena mogućnost, da družtvo pretrpi kakav gubitak odmah u početku, dok još u pričuvnoj blagajni nema ni novčića. Što tada? Družtvo radi napred kad du nije ništa izgubilo, pa kad dobije toliko gubitka, da niebi mogla zadovoljavati svojim dužnostima. U ovom se slučaju dug razdieli medju članove na jednake dielove.

G. Središnja zajmovna blagajna.

Kad imede u jednoj pokrajini više zajmovnih blagajnica, onda se sve mogu udružiti u središnju zajmovnu blagajnu, koja je osnivana na temelju ograničenog jamstva. To znači: Svako družtvo, koje želi biti članom u središnjoj zajmovnoj blagajni, mora jamčiti određenom svotom. N. pr.:

U selu V. postoji zajmovna blagajnica, pa se želi začlaniti kod središnje zajmovne blagajne, mora kod ove jamčiti određenom svotom n. pr. sa 500 for.

Ovako dobivamo ograničeno jamstvo, jer družtvo u selu V. ne jamči sa čitavim svojim imetkom, već samo sa 500 for. Razlika dakle između središnje zajmovne blagajne i seoske jest u tomu, što članovi u prvoj jamče samo odredjenom svotom, dok u zadnjoj su čitavim svojim imetkom.

Iz početka nailazile su središnje zajmovne blagajne na veliki odpor. Većina im je članova bila protivna, a kao razloge su navadjali: „Za to nam treba dobro uvježbanih činovnika i posebna zgrada, što stoji sve mnogo novaca“. Drugi su odgovarali: „Istina je, da ćemo na to trošiti mnogo novaca, ali kad mogu druge banke plaćati svoje činovnike i stan, a pored toga imadu još velik dobitak, nemamo se ni mi čega bojati, tim manje, što kod nas članovi odbornici ne dobivaju nikakve plaće“. Ovdje moramo napomenuti, da članovi odbora nisu za svoj trud nagradjivani, nego moraju obnašati to njesto za čast; jedino što se dozvoljava u ovim družtvima je to, da može glavna skupština odrediti kakvu godišnju nagradu tajniku za njegov trud.

Nadalje su tvrdili: „Družtva mogu biti neposredno u medjusobnom saobraćaju i tako jedno drugo podpomagati. Želi li koje družtvo iznajmiti ili uzajmiti novaca, javi to u kakvom listu, pa je sve u redu, a tako nam netreba središnje zajmovne blagajne“.

Nu napokon radi lahkoće obraćanja noven prevladalo je mnienje u prilog središnjih blagajna i u mnogim krajevima bijahu ustrojene.

Sve zadruge, koje su članovi središnje blagajnice, šalju ovoj sve pretičke svoje blagajne, a središnja blagajna opet ponudjuje onim zadrugama, koje su potrebne glavnice.

Tako se novac izjednačuje na najbrži i najkoristniji način za sve.

Središnja zajmovna blagajna obično je opet u svezi sa kojom bankom, za biti sjegurna, da će moći uviek odgovoriti svojim obvezama.

Središnja družtva posudjuju začlanjenim družtvima potrebne svote ne u razmjeru njihova kapitala, već prema poreznoj snagi njegovih zadrugara.

Zaglavak.

Imade jošte njekojih seljačkih zadruga, koje spadaju u isti red sa seoskim zajmovnim blagajnicama, a to su takozvane potrošne i privredne zadruge, ali o njima nećemo za sada ovdje govoriti, već se sada na koncu obraćamo k tebi, istarski svećenice i učitelju, kao narodnim apostolom.

Vi ste zvani, da rukovodite ovakva družtva, vi im morate biti duša, inače sve će ići zlo i naopako. Na vama mnogo leži, da se naš kmet podigne te postane svoj na svome.

Zajmovne blagajnice će podignuti seljaka iz crne biede i izbaviti ga lihvarskog „šijora“, koji ga već, u mnogih mjestih tako guši za grlo, da se čini, eno sad će izdahnuti dušu. One ću mu podati jakost, da odbaci od sebe zlobnog nametnika.

U kratko: Zajmovne blagajnice mogu postati za Istrana jaka klisurina, o koju će se razbijati svaka tudja sila. To nam je bilo na duši i to rekosmo, uvjereni, da tim dobro radimo za svoj rod.

Brzojavi „Naše Sloge“.

Pri zaključku lista dobismo iz Beča sliedeći brzojav:

Poljski klub i „slavenska narodna sveza“ potvrdili jedinstvo desnice. Niemci pod rukom snube Poljake na posebni savez. Victor Fuchs. Niemac katolik izabran predsjednikom sa 246 glasova. Prvi podpredsjednik biti će biran sutra. Kandidat „naše sveze“ dr. Ferjančić. Drugi podpredsjednik biti će valjda pripušten lievici.

Filijalka

c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda

za trgovinu i obrt u Trstu.

Novci za uplaćivanja.

U vriednostnih papirih na 4-dnevni odkaz 2½ %
„ „ 30- „ „ 3 „
U pismih na ime uz 7-dnevni odkaz 2¾ %
„ „ 8- „ „ 3 „
„ „ 30- „ „ 3½ „

Na pisma, koja se moraju izplatiti u sadanjih papirih austrijske vriednosti, stupaju u krieposť nove takse, 27. septembra, t. j. odnosno 13. oktobra.

U Napoleonih na 30-dnevni odkaz 2 %
„ „ 3-mjesečni „ 2½ „
„ „ 6- „ „ 2½ „

Okružni odjel.

U vriednostnih papirih 2% na svaku svotu. — U Napoleonih bez kamata.

Doznačnice

na Beč, Prag, Peštu, Brno, Lavov, Tropavu, Rieku, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Cjelovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz i Solnograd bez troška.

Kupnja i prodaja

vriednostih, diviza, kao takodjer unovčenje kuponah proti odbitku ¼% provizije. Inkaso svijuh vrsti po najumjestnijimi uvjeti.

Predujmovi.

Jamčevne listine po dogovoru. Kredit na dokumente u Londonu, Parizu, Berlinu ili u drugih gradovih, provizija po jako umjestnih uvjetih. — Kreditna pisma na kojigod grad.

Uložci u pohranu.

Primaju se u pohranu vrednostni papiri, zlatni ili srebrni novac, inozemski novac itd. — po pogodbi. Naša blagajna izplaćuje doznačnice talijanske narodne banke u talij. frankih ili pako po duevnom tečaju.

Broj 1293.

OGLAS.

Jer su u Pazinu zaustavljeni sajmovi radi pomanjkanja dovoljnog prostora (sajmišta), raznio se okolo glas, da nebude obdržavan niti sajam „Šimunja“ u Tinjanu.

Daje se ovim javno do znanja, da nije u tomu istine, nego da će se u Tinjanu obdržavati i ove godine navadni sajam **utorak pred svetima apostoli Šimuna i Jude** t. j. dne

24. oktobra.

Glavarstvo občine

Tinjan, 11. oktobra 1899.

Načelnik:

Šime Defar.

Brijač

Nikola Alaić

preporuča

svoju brijačnicu

u Puli

na Fran. Josipovoj cesti 6.

(tik kavane „Miramare“)

Oglas.

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Herpeljah, Kožini te iz bližnje okolice svoju dobro obskrbljenu

prodavaonu sa manufakturami, jestvinami i železninom

kao takodjer

trgovinu sa drvi razne vrste.

Ujedno se časti objaviti, da će u kratkom posjetiti Pulu njegov putnik, te predložiti sl. občinstvu na izbor najnovije **uzorke modne robe za gospodje i gospodn** uz jeftine ciene.

Moleći, da bi se slučajne naručbe blagovolile nakloniti njegovomu putniku, preporučajuć se bilježi

sa osobitim štovanjem

Jakob Klemenc,

trgovac,

Via S. Antonio broj 1 u Trstu.

Prsni čaj sa „Učke-Gore“

izvrstni domaći lijek proti

kašlju, nahladi ili prsnom kataru, proti hrapavosti i promuklosti grla.

Cijena 25 novč.

Glavno skladište:

Ljekarna L. Ghersetich,

Volosko — Istra.

Dobiva se u svakoj ljekarniei.

G. Piccoli,

dvorski dobavljač

Njeg. Svet. pape Lava XIII.,

ljekarničar „pri angelju“

u Ljubljani

na Dunajski cesti.

Željeznato vino.

Kemične analize odličnih strukovnjakah, koji su u **Željeznatom vinu** ljekarničara **Piccoli-a u Ljubljani** uviek potvrdili navedeno množtvo željeza, jesu najboljim dokazom te pružaju najveće jamstvo za njegovo djelovanje. — Ovo vino je dobro za **slabokrvne, nervozne te za osobe oslabljene ulied bolesti, za bljedi i bolježivjuv djecu.**

Ciena stakienki od pol litra 1 for.

Naručbe se razašilje kretom pošte, poštarinu plaćaju naručitelji sami.

The Gresham,

engl. osiguravajuće družtvo na život u Londonu

Aktiva družtva do 31. decembra 1897 . . . . . K 159,997.578—
Godišnja uplata premija i interesa od postanka družtva (1848) . . . . K 28,823.375—
Izplaćeno na osiguranju i interesu od postanka družtva (1848) . . . . K 343,860.067—
U godini 1897 izdano je 7464 polica za glavnicu . . . . . K 67.331.351·91

Prospekti, cienici i u obće sve druge informacije šalju se badava, tko jih god pismeno kod dolje imenovanoga zastupstva upita, koje dopisuje u svim jezicima.

Glavno zastupstvo u Trstu

Via del Teatro, N. 1, Tergesteo, Scala IV.

Traže se svuda sposobni agenti i zastupnici.

Knjigotiskara i knjigoveznica

J. Krmpotić i drug.

U PULI

prima sve u knjigotiskarsko-knjigovežku struku spadajuće radnje koje izvršuje brzo i ukusno.

Zaliha svijuh tiskanica za župne i občinske urede,

kao takodjer pisaćeg papira.

Preporuča se toplo rodoljubom u Istri i u drugih pokrajinah.

Sve tiskanice

za štedovna i zajmovna družtva u obće

preskrbljuje točno, brzo i jeftino.

Opazuje se, da tiskara preskrbljuje sve tiskanice, koje se rabe, bez da bi joj to stranka naznačivala, to jest sve, što je za početak poslovanja potrebno; bilježuje takodjer knjige itd.

Broj 38. U Puli, dne 26. oktobra 1899. God. XXX.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cenika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se na pumicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se nepleća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku. Izključeni su ove godine: 1. novembra i 28. decembra.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata s poštarinom stoji: 5 for. u obće, na godinu ili for. 2.50, odn. for. 1.— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 5 nč. koli u Puli, toli i izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

P. n. gg. predbrojnicima.

Odmakosmo i u posliednju četvrt godišta. Preporučamo liepo svim predbrojnicima, koji nam jošte ne uplatiše za tekuću godinu, da nas se što prije sjete, te nam pošalju predbrojbu. Starijim pako dužnicima polažemo na dušu, da se primire sa našom upravom i ovrše svoju svetu dužnost, pa nam namire zaostalu predbrojbu.

Iz carevinskoga vieća.

Dne 18. t. mj. predstavilo se je carevinskom vieću novo ministarstvo grofa Clary-a.

Državni zastupnici došli su k prvoj sjednici u neobično velikom broju. Sve je očekivalo napetošću početak novoga zasjedanja, osobito program, što ga je u toj sjednici imao razviti u ime vlade ministar predsjednik.

Prije početka sjednice unišli su u dvoranu parlamenta novi ministri, koje su zastupnici dočekali grobnim mukom.

Najstariji član parlamenta, poljski zastupnik Zurkan, pozvan od ministra predsjednika, preuzme predsjedničku stolicu. Pozdraviv svoje drugove, te zamoliv ih za blagohotnu podporu dok si izaberu redovito predsjedničtvo, pozove ih da uzkliknu Njeg. Veličanstvu: živio! Čemu se je zastupstvo oduševljeno odazvalo.

Predsjednik ustanoviv zatim, da je dostatan broj zastupnika, proglasi sjednicu otvorenom, te pozove osam najmladjih zastupnika, koji će vršiti službu bilježnika. Zatim pozove predsjednik zastupnike, da obave izbor predsjednika.

Poznati njemački vikač Šenerer izjavi proti dozvoli predsjednika, da njegova stranka neće sudjelovati kod izbora predsjednika. Prešlo se na to k izboru predsjednika. Predano bijaše u svemu 325 glasovnica. Zastupnik dr. Fuchs, član njemačko-katoličke stranke, bijaše izabran sa 264 glasa.

Novoizabrani predsjednik, zauzev predsjedničku stolicu, pozdravljen živahno od desnice, reče, da se zahvaljuje drugovom, što ga eto u kratkom roku od nepunih dvih godina izabraše svojim predsjednikom po treći put. Pošto nije u parlamentu novajlija reče, da neće razvijati svog programa. On će postupati kano i do sada strogo po poslovniku, po pravičnosti i pravu, te da neće obavljati predsjedničke poslove nikom za ljubav niti na štetu. Očekuje od zastupnika, da će ga, naprtivšu mu častnu ali i težku ulogu, podupirati prijazno u vršenju težkih njegovih dužnosti. Čas u kojem se je sastalo carevinsko vieće, jest vrlo ozbiljan. Austrijski narodi nadaju se, da će ovo zasjedanje biti blagoslovno i plodonosno koli po državu toli po njezine pojedine dielove. On se nada da će biti moguće sporazumljenje zastupstva uz dobru volju, te medjusobno susretanje. Na koncu govora pozdravila je većina zastupstva živahno svoga predsjednika, koji podieli rieč ministru predsjedniku grofu Clary-u, koji reče:

„Pozvan od Nj. c. i kr. apoštolskog Veličanstva na upravu vladinih posala, čast mi je, da sebe i svoje drugove predstavim ovoj visokoj kući. Mi smo podpuno svjestni o težkoćah našeg zadatka, a znamo i procjeniti odgovornost, koja je na nama. Ozbiljnost položaja, izazvana političkimi borbami posliednjih godina, ovlašćuje nas ipak na nadu, da će na uzpostavu normalnih parlamentarnih odnošaja smjerajuća nastojanja vlade naći po čistoći svojih namjera (odobravanje na ljevici, smieh medju Mladočesi) pravedno uvaženje visoke kuće kao i njezinu nepristranu podporu. (Odobravanje na ljevici, bučni prigovor na desnici.)

Vlada stupa pred kuću kao podpuno neutralna (buran prigovor kod Mladočeha: To već osjećamo!), sastavljena od muževa, koji žele, da u službi Nj. Veličanstva ulože sve svoje čedne sile za dobrobit države. Ona će pri tom, kako joj je i dužnost, visoko poštivati postojeći ustav (buka na desnici) i vjerno izpunjavati njegove ustanove. (Povladjivanje na ljevici.) U interesu svih naroda i slojeva pučanstva (velika buka i prekidanje na desnici: svih!) upravlja vlada ozbiljnu i prešnu molbu svim strankam ove visoke kuće, da sa svoje strane doprinesu, da parlamentarne razprave ne budu smetane i da se pripravi ono izravnanje oprieka, koje je jedino kadro, da donese narodni mir (nemir medju Mladočesi) i osigura uspješan rad.

Ukinutjem naredaba, koje se odnose na porabu jezika (buka kod Mladočeha) kod oblasti u Češkoj i Moravskoj, učinila je vlada korak, kontu je dojam i znamenovanje dobro znala, ali ga poduzela, jer je uvidjala, da obstanak naredaba spriečava svaku plodonosnu radinost. (Živio odobravanje na ljevici.)

Ne može biti namjera vlade, da ukidom onih naredaba nastalo stanje stalno uzdrži. Ona je dapače zakonito uredjenje ovih odnošaja već ozbiljno uzela u pretres (Odobravanje) te će nakon zaključka neobhodno nuždnih predradnja zatražiti odluku visokog državnog zastupstva. (Povladjivanje.) Njezina je najvruća želja, da na taj način stvori jamstvo trajnog reda. (Odobravanje i buka.)

Pri tom se neće vlada udaljiti od one postupane crte, koja je svakoj austrijskoj vladi opredieljena, i čuvajući zakonom priznanu ravnopravnost svih zemaljskih jezika u službi i javnom životu, svoju osobitu pažnju upraviti na praktične potrebe i zahtjeve uredjenog i jedinstvene uprave. (Pljesak na ljevici, buka na desnici.)

Vlada će se ugnuti svemu, što bi moglo spriečiti sbližanje medjusobnih nazora, a sve poduprieti, što bi bilo kadro, da pospješi sporazum.

Visoka kuće! Još i drugi važni zadatci čekaju na riešenje. Državni se život zrcali prije svega u državnom proračunu, čiji pretres i votiranje po državnom zastupstvu jedino pruža jamstvo, da se može ne samo cielu uprava na to pozvanoj javnoj kontroli podvrći, već i pobrinuti za one neodgodive potrebe, što su u posljednje vrieme na žalost pučanstva zapostavljene.

I zaključni pretres onih posala, što se odnose na uredjenje gospodarskih odnošaja spram zemljah ugarske krune, isto je tako važan za interese ove državne pole, kao i za cielu monarhiju. U obće je nuždno, da se nadje vremena i mjesta za razpravu gospodarskih pitanja, od čijeg skorog i sretnog riešenja ponajvećma ovisi, da se našem gospodarskom životu dadu nove nuždne pobude i da unapredе ustanove našeg javnog blagostanja.

Isto toko traže kulturne potrebe jednaku i izdašnu brižljivost države. Jedna od njezinih prvih dužnosti pogledom na školu jest, da njeguje uzgojnu djelatnost i čudoredno-religiozno mišljenje. (Odobravanje.)

Visoka kuće! Više zemalja nedavno je pretrpjelo veliku štetu od povodnje. Vlada drži dužnošću čovječnosti i zahtjevom državnog gospodarstva, da se tu što prije i što izdašnije priskoči u pomoć. Prema tomu moli ona već danas s podnešenom osnovom zakona, da visoko državno zastupstvo u tu svrhu doznači potrebita sredstva.

Vis. kuće! Vlada će kod provadjanja ove pomoćne akcije, kao i kod vršenja svog upravnog zadatka u obće paziti na to, da oblasti svim potrebam i opravdanim željam pučanstva nepristrano, s izključenjem svih suvišnih formalnosti i susretanjem bude na ruku. (Pljesak. Buka na desnici.) Ona nazrieva u tom uspješno sredstvo, da podigne povjerenje u upravu i učvrsti te proširi državni autoritet. (Buka medju Mladočesi. Povici: Wolf! Schönerer!)

U tom je smislu vlada pristupila svomu zadatku te se nada, da joj neće uzmanjkati podpora onih, koji, prožeti patriotskimi osjećaji teže za mutarnjim mirom i sretnom budućnošću drage nam domovine. (Živo odobravanje i pljeskanje. Buka na desnici. Zamor).

Zast. dr. Engel izjavljuje u ime Čelna, da su oni duboko povriedjeni i uzdrmani u svojoj vjeri i pravičnosti. Povodom ukinuća jezičnih naredaba moraju oni ovdje utožiti svoj najodlučniji prosvjed. Upravo je žalostan uzmak pred terorizmom i nečuveno napuštanje državnog autoriteta, što se je ovdje sbilo, — a Mladočesi su spremni, da poduzmu borbu proti vladi kao dužnost narodne časti. (Odobravanje na desnici). Jezične naredbe sigurno nisu bile krivične, a one su vriedile češkomu narodu kao vanjski znak volja, da se svim narodom monarhije podieli jednako pravo. U toj se je nadi češki narod prevario, pa je ponovno došao do uvjerenja, da mu se valja boriti. Na tom ne mogu ni najljepše rieči koga ministra ništa promieniti. Pošto izjava ministra-predsjednika i u drugom pravcu zaslužuje razmatranja, predlaže govornik, da se o njoj u sliedećoj sjednici povede razprava. (Odobravanje).

Zast. Kaiser se pridružuje tom predlogu, a zast. Henzel predlaže dnevne sjednice. Predlog je prihvaćen.

DOPISI.

Iz Beča 20. oktobra 1899. (Prva bitka). Nova vlada ukinula je jezikovne naredbe, i dala svoju programatičku izjavu. Njemci su dakako zadovoljni, imenito sa ukinutjem jezikovnih naredaba. Nego zadovoljnost Njemaca nije podpuna, nit su se prvimi pokusi izpunile nade nove vlade Njegovoga Veličanstva, nit onih, koji su učinili, da je do nje došlo. Namjera je vidljiva: izolirati Čehe, odnosno razbiti desnicu. Ukinutjem jezikovnih naredaba, dao se je grd udarac Čehom, oni su dali izražaje povredjenomu pravnom čuvstvu, al nit su se oni odielili od desnice, nit jih je desnica napustila.

Drugi pokušaj bio je učinjen prilikom izbora I. podpredsjednika carevinskoga vieća. Vlada i ljevica htjela su, da ova zadobije to mjesto. U samoj desnici našla je vlada stranku, koja bijaše proti dru. Ferjančiću za mjesto I. podpredsjednika, i to „katoličku njemačku stranku", i samo nju. Bez njezinih glasova bio je onemogućen izbor dra. Ferjančića. Kršćansko-narodna slavenska zveza i Česi stojali su ipak čvrsto za njega, i to svi i jednoga i drugoga kluba, sve dotle, dok se nije sam odrekao, kad je i od svojih najboljih prijatelja bio obavješten kako stvar stoji. Dok su se svi članovi rečene sveze branili priniti kandidaturu, ako se dr. Ferjančić neodreče, dotle su Poljaci i exekutivni odbor mislili, koga bi postavili na mjesto dra. Ferjančića, za zapriečiti poraz desnice, za ne omogućiti izbor ljevičara, njemačkoga nacionala, prvim podpredsjednikom. Kad se je dr. Ferjančić odrekao, i telefonično i telegrafično izjavio, da se odriče za kandidaturu, onda je sveza postavila svojim kandidatom dra. Laginju. Ovaj pak nije htjeo primiti kandidature bezuvjetno. On je uzeo obzir na Poljake, koji su već bili imenovali svoga za slučaj, da nebi nitko od sveze primio. On je pripustio stvar exekutivnom odboru i rekao, nek on odluči. Na to je pristala sveza, na to su pristali i Mladočesi, Dr. Laginja pak je i sam išao u exekutivni odbor, i izjavio, da će mu biti drago, ako ovaj na njega neretlektira, i ako postavi člana poljskoga kluba za kandidata. Na to je exekutivni odbor postavio kandidatom Poljaka dra. Pietaka.

Razprave su zategle početak izbora za jednu uru. Njemačka ljevica nadala se je stalno prodrieti sa svojim kandidatom, Prade-om. Sakupili sve gdje su koga imali. Talijani su njim se dakako pridružili. Ne socijalni demokrati. Al je i desnica bila na okupu. Pietak dobio je 197 glasova, Prade 165; k tomu 15 soc. demokrat Steiner, 10 bilo je praznih listića, 1 je nosio ime Ferjančića, 1 Bilinskoga. Kako je to porazno bilo za ljevicu, vidilo se je kad je Pietak zauzeo svoje mjesto. Svi su ljevičari bučili tako, da se nije mogto razabrati što Pietak govori.

Iz Rieke, 16. oktobra 1899. Onaj dopis u 36. broju cienjene „Naše Sloge" sjetio me je, da je skoro cielа godina prošla, a da vam se nisam javio. Razlog toga mog nemara je bio jedini taj, da nigda neima ništa dobra da javim kako bi ja želio.

Mi ne imamo i nigda ne slavimo naših pobjeda kako vi u Istri. Niti su vaše pobjede bog zna kolike, ali mi i najmanju zlatnimi slovi bilježimo, jer su dobivene

sa velikim trudom i naporom vaše skromne četice čelik-muževa proti velikoj i prokušanoj vojsci, koja razpolaže sa bogatimi sredstvi i koja ima zagovaratelje i gore i dolje.

Istoga dušmana imamo i mi pred sobom, a kako u vas, i više nego u vas, imamo od mnogo godina izroda naše krvi i jezika, koji se dušmanu podaše. Mi žalimo to bjegunce, jer da su svi oni doktori prava i ličnici, koji su bili nadripravaši, koji nisu niti šalatu trpili, jer da je zelene boje, velim, da su oni ostali u naših redovih, moje je čvrsto osvjedočenje, da se nebi bile sve hrvatske oblasti prenesle iz Rieke, a i riečko pitanje stalo bi danas na boljem temelju; ali zaludo, naše najradikalnije patriotičke straže utekoše u tabor dušmanina.

Zlo i naopako je, da one prodane mješine, oni visoki-i-nizki-doktori, odoše Magjarom ljubiti skute i koljena, ali je sto puta gore, kada se oni i još neki naši sa iredentaši bratime i ćak njihovo glasilo „Difesa“ pomažu. Svatko znade, da onaj čednik napada strašno Magjare, ali on to čini dok se nagode, pak će opet na nas, sicut erat. Svaki, koji ima malo soli u glavi, znade, da su autonomaši nama veći neprijatelji nego Magjari. Mi Hrvati na Rieci kao takvi ne imamo ni prijatelja ni prijateljstva sa nijedne strane. Nama je ostalo prosto da pazimo, koji nam više može škoditi, i ako je moguće, njega se čuvati. Sa tri strane se na nas jurišе: Talijani, Magjari i isti Niemci, a to nije šala. Vaš dopisnik je pogodio, spominjuć mlitavost i fatalizam riečkih Hrvata. Doduše u današnjih okolnostih malo se može činiti, ali se ne radi u obće, kako bi se moglo i trebalo.

Možda smo se prestrašili, odkada su fakozvani Talijani proglasili u jednom svojem sastanku, da su Riečani talijanske narodnosti, ali taj strah, kad bi i obstojao, ne bi se mogno opravdati, jer većina pučanstva (kakva je da je). nimalo ne odobrava taj smiešno-smioni korak one četvorice odvjetnika.

Talijanski general del Verme došao ovamo iz Zagreba i zadržao se par dana. Pošto nije bio sin Garibaldija, nitko za njega nije znao, ali on, kada je doma došao, opisao je svoje putovanje u jednoj novini i ubilježio, da Rieka je više talijanska nego li sam Trst.

Tršćanski listovi strašno se uvriediše na tu generalovu izjavu i davali mu lekcije iz geografije, ali su naši talijančići to iznašašće generalovo veselo uvrstili u svoje autonomaško glasilo. Takme se luda braća, tko će da bude većim Talijanom, dočim usred Italije nemare za sadašnju Italiju nimalo.

U Firenci u velikom kazalištu „Arena Nazionale“ na 20. prošloga septembra bila je svečana predstava za svetkovati godišnjicu hrabrog osvojenja Rima. Kazalište je bilo dubkom puno: bijaše u njemu više od hiljade osoba. Prije nego se je digao zastor, orkestar je zaigrao kraljevsku himnu, pri tom se možda samo 20 osoba diglo sa sjedala, dočim svi drugi ostali sjedeći. Jedan od stojećih se odvažio povladjivati pleskanjem, a to je izazvalo zviždanje sa svih strana; glazba je svirala a občinstvo zviždalo, tako, da bijaše himna izfućkana do mile volje. Taj dogadjaj talijanske novine nisu javile, ali je bilo u kazalištu i stranaca, bilo je i Hrvata, koji su taj prizor vidjeli u samoj Firenci, koja pak nije ni Kalabrija, ni Sicilija. Do vidova!

Rokac.

Iz Pazina, dne 20. oktobra. Iza hrvatske uprave sa njestnom občinom Pazin, nastupila je upravljati istom talijanska klika grada, koja je došla u posjed iste usljed spletkarenja bivšeg kotarskog glavara viteza Schwarza. Talijani uvjek hvale u novinama da štedno i razumno gospodare. Nu nama se čini, da je obratno.

Za časa, kada su upravljali ljudi, kojim nije bila politika temelj uprave, kako je sadašnjem upravitelju, plaćalo se nameta samo 7% na zemljarinu, a služio je za pokriće troškova poljsko-šumskog redarstva. Prirez od 100% na potrošarinu u obće, služio je za pokriće troškova redarstva javne sjegurnosti grada Pazina. Uzdržavanje gradskoga redarstva sada snosi ciela mjestna občina, te je uprava olakšćena, ali ona je ipak udarila nametom od 7% na zemljarinu, od 15% na sve izravne občinske poreze a od 125% na potrošarinu u obće. Ti nameti namjeravaju se trošiti kako sliedi:

a) Prinos družbi „Filarmonika“ za uzdržavanje glazbe godišnjih 200 for.

b) Najmovina zemaljsku gimnazije talijanske na godinu 720 for.

c) Odplata predujma zemaljskomu odboru u Poreču učinjenog za nabavu klupa i ostalih predmeta za gimnaziju 1200 for.

d) Godišnji prinos za sveučilišta, koje se ima ustrojiti u gradu Trstu 100 for. i za koje kakove druge izdatke, od kojih občinari nemaju nikakove koristi i jesu sasma suvišne naravi. Nije li to za Bogu plakati?

* * *

U sjednici dne 19. t. m. kod razprave proračuna za godinu 1900. velemožni predsjednik republike S. Marina, pardon uprave njestne občine Pazin, je obrazložio kako njemu na srcu leži dobrobit porezovnika občine Pazin i drugih okolo nalazećih se občina srednje Istre. Kazivao je, da svimi silami nastoji, da se uzpostave mjesečni zajmovi u gradu Pazinu, ali občinsko glavarstvo da mu baca klipove pod kola. Zato je pozvao konačno na pomoć visoku c. kr. vladu, da ih izvuče iz blata u kojem se nalaze. Na stvari je sliedeće:

Poduzetnik potrošarine grada Pazina i okolice se je sporazumio sa predsjednikom uprave porezne občine Pazin, da će plaćati za potrošarinu u obće godišnjih 6500 for. po prilici, ako uprava udari namet od 125% na potrošarinu, namjesto dodanašnjih 100% i ako se uzpostavi mjesečne sajmove, a u protivnom slučaju da poduzetnik neće plaćati već samo 4600 for. na godinu. Zato leži na srcu predsjedniku dobrobit stanovničtva grada Pazina i okolice. Treba novca za političke svrhe. A to je istina, pa govorili pazinski „botegari“ nenkomu puku što ih volja, a ne bude li sajmova, nema sredstava za politiku.

Ako pazinskoj gospodi leži na srcu dobro stanje puka, neka pokažu to preko gospodarske zadruge, kojom upravljaju, a za koju se i nezna, obstoji li ili ne, za koju bi i bilo vrieme, da ju preuzmu u svoje ruke ljudi, za koje je i utemeljena. Tako se dakle gospodari!

Politički pregled.

U Puli, dne 25. oktobra 1899.

Austro-Ugarska. O prvoj sjednici carevinskoga vieća izviešćujemo obširno na prvom mjestu. Jučer obdržavana je treća sjednica.

Na dnevnom redu iste bijaše razprava o izjavi ili programu vlade, što ga je razvio njen predsjednik u prvoj sjednici. U toj sjednici bijaše pročitan dopis ministra-predsjednika, kojim se pozivlje carevinsko vieće, da obavi izbor za delegacije. Socijalni demokrati podnesli su predlog, da se stavi pod obtužbu odstupivše ministarstvo grofa Thuna, koje da je povriedilo državne temeljne zakone tim, što je izdavalo naredbe na temelju § 14. Član njemačko-napredne stranke dr. Gross sa drugovi interpelirao je vladu radi izgreda u mnogih mjestih Moravske povodom ukinutja jezikovnih naredba.

Razprava o vladinom programu potrajati će više dana te će se radi toga držati sjednice svakoga dana. Iza toga doći će na dnevni red neuklonive obtužbe odstupivših ministara, te razni prešni predlozi. Predlog za pripomoć stradajućim pojedinih pokrajina imati će prednost pred svimi drugimi predlozi.

Povodom izbora dvojice podpredsjednika carevinskoga vieća doživjela je njemačka opozicija a s njom i vlada prvi poraz. Predsjednik je Niemac katolik, prvi podpredsjednik umjereni Poljak, a drugi podpredsjednik umjereni Rumunj. Talijani, koji su pošli u boj za ljevičarskoga kandidata, nadajuć se pobjedi, ostali i oni duga nosa.

Kano utješljiv znak za austrijske Slavene valja nam zabilježiti, da se u Pragu vode ozbiljni pregovori izmedju Mlado- i Staročeha radi izmirenja. U tu svrhu izabrale su obje stranke svoje pouzdanike, koji će imati da sastave uvjete, pod kojimi bi se obje stranke stopile.

Bosna-Hercegovina. Bosanski muhamedanci poslali su kralju deputaciju, da mu se potuži na bosansku vladu i na oblasti, koje da napadaju njihovu vjeru i škole. Deputaciju primio je kralj u Budimpešti te saslušao njezinu pritužbu obećav, da će njihove tužbe dati strogo iztražiti.

Englezka u južnoj Africi. Ovih dana odobrio je englezki parlament vladinu politiku u pogledu vojne proti dviem republikam u južnoj Africi. Vlada je dobila od parlamenta dozvolu, da potraži potrebita novčana sredstva u ratne svrhe. U južnoj Africi biesni rat na raznih stranah izmedju Engleza i Transvalaca. Oni posliednji pretrpili su već nekoje poraze, jer su brojem i vještinom lošiji od Engleza. Premda Boeri brane pravednu stvar, ipak imade malo nade, da bi oni mogli silnoj Englezkoj odoljeti.

Franina i Jurina.

Fr. Pazinski krnjeli da gone hrvatski jinazi s Pazina va Kastav.

Jur. Ma jih je premalo va bragešah!

Fr. Vero da nete mirovat dokle to nedostignu.

Jur. Vero te oni prvo jedan po jedan po glave va pazinsku jamu, nego se nas jinazi od tamo makne.

* * *

Fr. Ma da si Beljamin ruki riblje od veselja.

Jur. Ča j' na lot dobil?

Fr. Ni ne, lego za reći pečata.

Jur. Pak ča misli, da j' to njegov merit?

Fr. Nebore nemisli ne, ter je rekal i sam, da bi bili Hrvati dobili, da ni mačjega patrona na Voloskom.

Domaće i razne viesti.

Danas osam dana neće izaći „Naša Sloga“, jer onaj broj spada u one dane, koji su izuzeti. Da odštetimo zbog toga naše čitatelje, dodali smo današnjemu broju prilog.

Imenovanja i premještenja sudbenih savjetnika i sudaca. Ministar pravosudja imenovao je pokrajinskimi savjetnici: kotarskoga suca dr. Jos. Colombis-a u Labinu te tajnike kod zem. suda u Trstu gg. Iv. B. Valentinziga i Konstantina Budinicha. Prvi će upravljati kotarskim sudom u Piranu, drugi kot. sudom u Krku. Tajnik zem. suda u Trstu g. dr. Mate Brunetti imenovan je sudcem u Bujah.

Kot. sudac u Krku g. Juraj Zottig premješten je kot. sudu u Tržič.

U carevinskom vieću dne 24. tek. čitala se interpelacija čeških zastupnika na ministra pravde, zašto je onaj dao tajni nalog na češke sudove, da rabe kao nutarnji njemački jezik. Za čitanja jih je dr. Kindiger čuo oštrih i bio vas preneražen i snebiven. Spasio ga je iz neprilike predsjednik sabora, digavši hitro sjednicu.

Državne podpore občinam u Istri. Primili smo iz Beča sliedeći brzojav: Zastupnik Spinčić predao je u sjednici 25. t. mj. molbe za podpore občini Baška, Dobrinj, Punat, Buzet, te postavio prešan predlog glede podpore občini Kastav i drugim u Istri.

Grof Goëss na putovanju. Iz Voloskoga nam pišu: Dne 23. t. mj. posjetio je Volosko primorski namjestnik grof Goëss. Još nije nikada nijedan namjestnik došao službeno u ove krajeve, a da ga se je tako hladno dočekalo kao grofa Goëssa. Izim političkih činovnika, nije nitko niti znao, ni i kad bi bio tko znao, jamačno ga nebi bio nitko dočekao izim njegovih činovnika. — Još nam bo zvuče u ušima rieči, što ih je gospodin namjestnik nomadne izrekao braći Slovencem u goričkom: „da neće Slaveni u Primorju doći nikada do ravnopravnosti“. Nije li to baš nečuveno, kad se jedan namjestnik javno tako izražuje, namjestnik, koji je kao i svi drugi činovnici položio zakletvu, da će štovati sve a navlastito državne temeljne zakone, u kojim je svim narodom ove države zajamčena jednakopravnost?! Kad namjestnik tako sudi i radi, što će tek njegovi podčinjeni činovnici. I zaista svaki dan moramo očutiti, da za nas Slovene u Primorju jednakost niti ne obstoji, jer u svakoj zgodi i prigodi predpostavljaju se hirovite želje talijanskih iredentista našim temeljitim i zakonitim zahtjevom. Dosta je navesti Oprtalj, hrvatsku školu u Lovranu, pitanje hrvatske paralelke u Volosku, izbore u Pomjanu, Višnjanu itd. pa se već znade, da se gospoda na namjestničtvu strogo drže principa svoga šefa, da za Slavene u Primorju nema jednakopravnosti. — Da li će taj princip služiti Austriji na spas, to je opet pitanje.

Kotarska se glavarstva u Primorju riedko kad ili nikada ne pregledavaju, pa se u mnogim dogadjaju kojekakove neurednosti u riešavanju poslova njihove nadležnosti. Mi se ovdje moramo osobito tužiti do skrajnosti na sporo uredjivanje ovog c. kr. kotarskog glavarstva, pa bi dobro bilo, da se jednom temeljito iztraži, što je tomu žalu uzrokom. — Znamo i to, da za političke činovnike ovdje ne obstoje uredovni satovi, nego da dolaze u ured i odlaze iz njega, kad njim se najbolje svidja. Imade li slučajno koja stranka da uredi koji posao na kotarskom glavarstvu, tad mora cio dan čekat na odnosnoga referenta, koji medjutim u Opatiji „Lawn-Tennis“ igra, pa može biti sretna, ako u obće taj dan s njim govori. — Svi uredi imaju svoje uredovne satove, samo na kotarskom glavarstvu toga nema. Bila bi skrajna doba, da se ta neurednost već jednom odstrani.

Slavenski jal. Bratoubojički rat u Ljubljani, poput nekadašnjega u Zagrebu prelazi već u Indilo. Stranke se ciepaju radi izmudrenih a ne pripodnih razloga, i svaki dan pridodavaju novoga ulja vatri, da se oganj razdora još bolje razpiri, pa makar izgorjela i domovina cielu Ljudi, koji bi morali bratski se slagati i sporazumno raditi za dobro naroda, ulažu sve svoje sile i sve sposobnosti, da sruše jedan drugoga. Borba načela je prestala, te se izrodila u okrutnu, bezobzirnu osobnu borbu, radi koje ciela naša narodna stvar trpi, i narod se truje. U borbi se već ne biraju sredstva, zaboravljaju se granice pristojnosti, izgubila se ugladjena forma, te se na slijepo mlati. Mlati se tako na slijepo, da napadnć udari više puta sam sebe po glavi, kako nam svjedoči zadnja novinarska sabłazan u Ljubljani, gdje se uglednomu rodoljubu kušalo uništiti podlim a glupim izmišljotinama političko poštenje. Znatiželjni smo, da li će oni, koji su htjeli da unište nedužna čovjeka i, znati, da mu dadu zadovoljštinu za nanešene uvriede, a medjutim poručujemo tamošnjim rodoljubima, da pogledaju na naš slabi i zapušteni narod, pak na okolne jake i složne neprijatelje, te da udese rad u slozi na korist naroda, jer inače njihovom neslogom propadosmo!

Talijanski zastupnici Primorja kod ministra predsjednika grofa Clary-a. Ministar predsjednik grof Clary, sjetio se prije otvorenja carevinskoga vieća i talijanskoga kluba u Beču. Tako bar pišu talijanske novine, da bijaše dvojica članova toga kluba tik pred otvorenjem carevinskoga vieća u audijenciji kod g. grofa. Mi neznamo, da li je tu gospodu sam g. grof k sebi pozvao ili su mu se ovi narinuli. Bilo jedno ili drugo, Talijani bijahu kod ministra predsjednika, koji ih je prijazno primio i njihove jade i nevolje blagohotno saslušao. Oni obećaše g. grofu svoju pomoć, ako im bude on išao na ruku, t. j. ako im bude dozvolio, da i nadalje gaze, i tlače po Hrvatih i Slovencih Primorja i ako im ove izruči bezuvjetno na milost i nemilost. Gospoda Talijani potužiše se g. ministru i radi hrvatske gimnazije u Pazinu, koju valja svakako makuti iz Pazina u Kastav ili na vrh . . . Učke.

Premda se gledaju, nametnut vladi na svaki način, tako da jih bečka „Reichswehr“ već porugljivo naziva „jedinom strankom koja se je izjavila da će poduprat vladu“, naši se ih ipak ne boje, a to su im pokazali i kod zadnjeg glasovanja za prvog podpredsjednika, gdje su se naši Talijani liepo blamirali.

prijatelj: Kako sam Vam bio već jednom javio, zemaljsko školsko vieće u Trstu nije uvažilo molbu nekojih roditelja iz Voloskoga da se na ovdješnjoj pučkoj školi za njihovu djecu ustroji hrvatska paralelka. — Ovih dana bilo je uručeno rješenje, koje se temelji na činjenicama, da najbliža hrvatska škola u Opatiji nije udaljena od Voloskoga više od 4 km., pa da radi toga mogu djeca iz Voloskoga posjećivati hrvatsku školu u Opatiji. Gospoda na namještničtva znaju, da u opatijskoj školi nema više mjesta za djecu iz Voloskoga, jer ih imade iz same Opatije preko 80, i to već nekoliko godina. Oni znaju također, da se godine 1894., kadise u Opatiji ustanovila samostalna talijanska škola, nije niti pomislilo na to, da imade u Voloskom, dakle manje nego 4 km udaljeno, talijanska škola, nu mare oni zato. Oni znadu kadkad i same sebe po obrazu osinuti, nu to ih ni najmanje ne smeta.

Proti tomu riješenju zem. školskog vieća podnest ćemo utok na ministarstvo, na kakvogod bilo riješenje istoga, mi ćemo božjom pomoću najkasnije početkom školske godine 1900—1901. imati u Voloskom svoju hrvatsku pučku školu.

Živila medjutim jednakopravnost!

Takodjer prinos k ravnopravnosti u Primorju. Dne 18. t. mj. napsio je jedan občinski redar u Opatiji jednog Talijana iz kraljevine odjevenog u redovničke haljine, jer je po Opatiji prodavao različite zlatne stvari, kao šatove, lance, narukvice itd. Spomenuti stražar doveo je toga Talijana pred političkog komesara i izvjestio je, radi čega ga napsio. — Na veliko začudjenje svih, iste večeri politički je komesar odpustio napsenog talijanskog svećenika, jer da je tobože dokazao svjedočbom jednom, da ja-u istini svećenik. Ono, mi i nebi imali uzroka posumnjati, da je taj čovjek u istini bio svećenik, ipak usudjujemo se opazit, da bi isti bio morao biti kažnjen, jer je bez dozvole oblasti kućario i jer je po zakonu zabranjeno prodavati zlato ne puncirano u ovoj državi i čovjeku, koji nije na prodavanje zlatnih predmeta ovlašten. — Na sve to nije se kod toga Talijana pazilo. A zašto? Ako pak koji siromašan Slovak dodje ovamo prodavati bez dozvole kućarenja (Hausierpass) mišolovke, tad ga politička oblast dade bez daljnjega napsiti. I to je takezvana jednakopravnost!

Kako daju Talijani Primorju oduška svomu „austrijskomu“ čuvstvu. Prošloga čedna slavili su u talijanskih gradićih Istre, Goričke i u Trstu naši talijančići 86godišnjicu glasovitoga talijanskoga glazbotvorca Jos. Verdi-a. Tom prigodom vikali su na punu usta u kazalištih, na koncertih i na ulicah: Eviva Verdi! Taj uzklik oduševljenja imade pako političko znamenovanje, te je u vrieme tal. prevrata bio u modi. Ako se razstavi sva slova imena Verdi, dobije se: Erviva Vittorio Emanuele re d'Italia. Vittorio Emanuele zove se i sadašnji talijanski priestolonasljednik, a budući kralj.

Kako se baca novac siromašnih hrvatskih porezovnika u Pazinu. Upravno vieće porezne občine Pazin, opredielilo je u svojoj sjednici od dne 19. t. mj. 200 kruna za buduće talijansko sveučilište u Trstu. Talijanaška većina toga vieća nezna valjda, da je velika većina stanovnika one porezne občine siromašna i da je ta većina odlučno proti svakom nepotrebnom razbacivanju svoga težko zasluženoga novca. Na jednoj strani baca se občinski novac kroz prozor talijanski djaci znali su unaprid, da će a na drugoj se ga skogo utjeruje od siro- ravnatelj tražiti i moli, da se vrate, mašnog puka. Tako eto gospodare te se to dogadja na istom zavodu i od janska gospoda! istim ravnateljem već po treći put. Ali

Iz Tinjana nam pišu: Na pritužbu naše občine, naruč ravnateljstvo pošte i brzojava, da u ovoj našoj pošti i hrvatski pečat drži, i tako isto i nadpis nad vratim.

Davamo Vam na znanje jednu od avite brutture. Naša občina šila je okolnim občinama oglas, da u Tinjanu držati sajam u Tinjanu taj oglas je bio vrlo nuždan, jer se bio glas, da ni ovoga sajma neće biti što su i u Pazinu sajmovi obustavlj

Vižinadska občina proti onu zakonu uljudnosti i dosadan obično reciprocitete povratila je ogl Tinjanu, opazkom „povraća se občini skoj jer je sastavljen u nepoznato n ku“. Da čitatelji znadu, koji je to imati jezik u Vižinadi, reći ćemo, da glas bio pisan hrvatski. Od dana na ljepše!

Iz Kastva pišu nam 22 mj. Dne 16. t. mj. obdržavalo je najneumorno občinsko zastupstvo redovitu sjednicu, na kojoj bijaše medju ostalim imenovan i novi općinski liečnik u osob. K a j e t a n a D a b o v i ć sada liečnika u bolnici milosrde braće u Zagrebu. Novi liečnik je po ninjoj Kastav

Da je došlo do promjene liečnika u našoj občini, dao je povoda g. dr. Sebestu, koji ostavlja svojevlno službu, te se podaje u svoju domovinu u zlatni Prag. Za g. dr. Sebestom za svaki občina, koji je bijaše ne samo naš poštenjak, nego i vrstan i vriestan liečnik, srdačni stalno ljubezan prijatelj naroda, ali stalno nećemo tako brzo lako uman zaboraviti. ali smo uvjereni, da će mu pokastavski ostati u milo uspomeni.

Krznadje iz učiteljišča u Kopru. Istarski Talijani ko da su izzakleli, da moraju maknuti c.kr. učiteljišče iz Kopra. Demonstracije i izredi proti našim profesorom opetuju se Koprivake godine. Tamošnji talijanaši tražio veći izlikom pod kojom bi svoj jal i svoju žnju izlili na naše profesore djake. Tako, izlika bijaše su i nedavno. Skvili su godišnjicu narodjenja svoga glabenika Giuseppi Verdi-a. Grudićem prolazile je večer glazba, koju je pratilo množtvo naroda. U tom množtvu bijaše dakako talijanskih djaka učiteljišča i gimnazi Djaci su učiteljišča dali su tom prigodom svomu „austrijskomu“ čustvu i tim djaka, da su viskomu čustvu i tim djaka, da su vi- kali iz punih pluća: Eviva l'Italia! Taj povik talijanskih djaka ide se nas vrlo malo i kad je po školskim i političkim oblastim, da ko mladež jednog c.k. zavoda više, nego ili ni ništa proti tomu. Nu drugo je stvar, u sayezu s tim povici. Kad je ime glazba prolazila gradom srelji se talijanski djaci-vikači s nekoliko slovenskih djaka sa učiteljišča. Talijanskidjaci pak su slovenske drugove najpogrdnijimi ni uvriedami. Radi tih pogrdi i uvriedpotužili se naši djaci ravnatelju učitelja g. Markelju. Pozvani na odgovornost talijanski djaci odgovorili su da je istina da su pogrdili Slovence, nu da bijahu to od ovih izazvani. Ravnatelj uko je jedne i druge misleo, da je tim stvsvršena. Slovenci prituži se svomu ra- ravnatelja djaci, da su poruženi, a od djaci-vikači poruženi su dapače četvorica njih jedan profesor Talijan (Curto) i rečeni razrednik. Iztragom se je izpostavilo, da su tal. djaci u onom smislu monstrirali i da su dakle krivi. Okrivljeni djaci, videći se izgubljenimi, izmisliše osnovu, kako će sebe spasiti. Prisiliše naime svoje drugove Talijane, kojih ima bijase one večeri za glazbom, da i oni svi iz škola, jer da će u imenu svi, da su i oni one večeri vikali gori-uzklike. Tako je nastao štrajk talijanskih djaka učiteljišča. Mjesto iznimkom izostali iz škole svi, osim četvorice obtuženika. U petak dan talijanski djaci učiteljišča ravnatelju pismenu izjavu, da se neće vratiti u školu dok se njihovi drugove nepro- nevinimi. Čim je započeo štrajk talijanskih djaka stao je ravnatelj jednoga jednoga putem poštenika i zaudara- liti, da se vrate u školu, inače, da će ih kažnjeni. Mi neznamo, da li će taj stupak g. ravnatelja biti na čast za- vriedno nastojanje, da se blagdan sv. apostola proslavi što svečanije širom cieloga Hrvatske, to je odbor postupao u uvjerenju, da će to, postupanje, ostati tako dugo olegočenim i nezuspješnim, dok u narodi i prodre knjižica koja bi mu vjerno predočila zasluge sv. slavenske braće, te ga po tom pobudila na što veće štovanje prema njima. Brošura ova ide dakle u prvom redu za tim, da olahkoti posao svjetonstomu svećenstvu i svim onim i kojim je iskreno do toga, da ideja sv. Cirila i Metoda uhvati jak korien u samom narodu. Zato se odbor i obraća u prvom redu na velečastnu gospodu svećenike, da mu se u što kraćem roku javi, koliko bi koji mogao u svojoj župi razpačati primjeraka. Cieni je brošuri uprkos neznatna — 10 novč., poštom 12 novč., — pak nema sumnje, da će u ovoj eminentno patriotičnoj stvari, svaki od gg. svećenika radostno poduprieti nastojanje, koje ide za tim, da u narod širi prosvjetu i da čistim dobilkom pripomogne istarskoj družbi. Baš za to, jer je odbor uvjeren, da bi se u svakoj župi moglo razpačati bar 10 komada brošure, tako da u mnogim ne će niti na svako selo odpasti po jedan primjerak, te da mnoga gospoda svećenici ne, dospievaju, da odboru dojave, koliko koji ima za podnositi jedino veća i imućnija poduzeća, dok ona, koja su financijalno slabija, moraju da taj, teret svale na čitatelje, propisuje cienu svomu listu, čime se u jednu ruku otegočuje postanak i razvoj takova poduzeća, a u drugu škodi se time industriji, te se otegočuje širenje novosti i pojedinih obavieštaja baš medju siromašnijim slojeve. Isto vriedi i za koledare, koji su često jedino štivo siromašnom, imenito seoskom pučanstvu. U pogledu oprosta od biljegovanja koledara, osigurala si je austrijska vlada privolu ugarske vlade, kako to zahtieva ugovor od 2. oktobra 1868. Od nove godine bit će dakle Austrija, slobodna ne samo od jamčevine za novine, već i od biljegovine.

Dvadesetpetgodišnjica „hrvatskog sveučilišta u Zagrebu. Dne 19. t. mj. prošlo je 25 godina, što bijaše svečanim načinom u Zagrebu otvoreno sveučilište Frana Josipa I. Uspomena na taj kulturni dogodjaj o Hrvatskoj, proslavljena je u Zagrebu dne 19. t. mj. prigodom ustoličenja novoga rektora g. Dra. Gjure Arnolda. Odstupajući rektor g. Dr. J. Silović osvrnuo se u svom govoru na razvitak—hrvatskog—sveučilišta—i na važnije dogadjaje na istom tečajem ovih 25 godina. Novi rektor g. Dr. Arnold čitao je vrlo krasnu i zanimivu razpravu pod naslovom: „Filozofija, prirodne nauke i sociologija“.

Družtvene viesti.

Dilletantska kazalištna družina u Puli, dnje u nedelju dne 5. studenu u dvoranu „prvog istarskog sokola“ salogiru u jednom činu „Talijanski te zimdu“. Igra je iz domaćeg života, te će za skalno občinstvu u volju uć. Koncertni dio izvadjat će veliki družtveni tamburaški zbor. Sliedi ples. Početak u 8 sati.

„Matica Hrvatska“ počela je prošle subote — t. j. 21 o. mj. — dieliti, dotično razašiljati treću knjigu: „Hrvatskih narodnih pjesama (Muhamedovske pjesme — Knjiga prva)“, koju je uredio prof. dr. Luka Marjanović. Umoljavaju se gg. povjerenici „Matice“, koji još ni predbrojili araka, a ni predbrojbe (cieni za članove „Matice“ 1 for. 50 novč.) svojih članova upravi „Matice“ dostavili nisu, da to što prije učine, da ne bude zapreka razašiljanju knjige. Gg. članovi „Matice“ mogu još uviek — dok traje zaliha — i prvu i drugu knjigu „Matičina“ izdanja „Hrvatskih narodnih pjesama“ uz člansku cienu (za svaku knjigu po 1 for. 50 nov.) dobiti.

Podružnica družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Kastelira, držati će svoju redovitu glavnu skupštinu u nedelju 29. t. m. u 4 sata poslie podne u školskoj dvorani sa sliedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav ravnatelja.
2. Izvieše tajnika i blagajnika.
3. Izbor novog odbora. Odbor.

Za družbu sv. Cirila i Metoda. Uvaživši prieku potrebu, da u šnjire slojeve hrvatskoga naroda prodre spoznaja o životu i radu sv. naših apostola, a po tom i sviest o njihovih zaslugah, izdao je odbor sveučilišnih gradjana za sabiranje prinosa u korist družbi sv. Cirila i Metoda u Istri u velikoj nakladi brošuru o životu i djelovanju sv. braće. Kako se zadnje dvie godine porodilo obćenito i hrlevriedno nastojanje, da se blagdan sv. apostola proslavi što svečanije širom cieloga Hrvatske, to je odbor postupao u uvjerenju, da će to, postupanje, ostati tako dugo olegočenim i nezuspješnim, dok u narodi i prodre knjižica koja bi mu vjerno predočila zasluge sv. slavenske braće, te ga po tom pobudila na što veće štovanje prema njima. Brošura ova ide dakle u prvom redu za tim, da olahkoti posao svjetonstomu svećenstvu i svim onim i kojim je iskreno do toga, da ideja sv. Cirila i Metoda uhvati jak korien u samom narodu. Zato se odbor i obraća u prvom redu na velečastnu gospodu svećenike, da mu se u što kraćem roku javi, koliko bi koji mogao u svojoj župi razpačati primjeraka. Cieni je brošuri uprkos neznatna — 10 novč., poštom 12 novč., — pak nema sumnje, da će u ovoj eminentno patriotičnoj stvari, svaki od gg. svećenika radostno poduprieti nastojanje, koje ide za tim, da u narod širi prosvjetu i da čistim dobilkom pripomogne istarskoj družbi. Baš za to, jer je odbor uvjeren, da bi se u svakoj župi moglo razpačati bar 10 komada brošure, tako da u mnogim ne će niti na svako selo odpasti po jedan primjerak, te da mnoga gospoda svećenici ne, dospievaju, da odboru dojave, koliko bi primjeraka željeli. poslat će odbor nakon neko 10 dana svakomu od njih po deset brošura, uvjeren, da će se svaki radostno odazvati njegovoj molbi te ih razpačati. Kad bi se samo malo stilo raditi, razpačala bi se za par dana ciela naklada, a time bi se posliga i svrha, koja nam svima lebdi pred očima. — Naručbe za brošuru prima odbor za sakupljanje prinosa družbi sv. Cirila i Metoda u Istri, sveučilište, nadalje g. Slavo Dragić, predsjednik odbora, sveučilište, te dionička tiskara u Zagrebu. — Knjižica se prodaje također u Tiskari J. Krmpotić i dr. u Puli.

„Klub Matića“ na Trsatu. Od tamo pišu nam, da je nekolicina mladih rodoljuba ustanovila zabavno-veseljački klub „Matića“, koji imade plemenitu i rodoljubnu zadaću. Ovi mladi rodoljubi sakupljaju kod prijateljskog stola, u družtvih i inače putem blokova milodare za dobrotvorne narodne svrhe. Premda je tomu klubu maziv šaljiv i veseljački, ipak članovi njegovi imadu uivek pred očima narodne nevolje i potrebe, čemu neka Vam bude dokazom i to, da je šaka tih mladih rodoljuba u kratkom roku vrlo liepu svotu novca u dobrotvorne svrhe sakupila. Kao najveću i najplemetiju narodnu potrebu smatraju ti čestiti rodoljubi, pripomoć „Družbi sv. Cirila i Metoda u Istri“ za koju imadu već pripravljenu utemeljiteljnu svotu od 100 for. koju će članovi sami na Volosko odnesti te odboru izručili. Vidite dakle, koli ozbiljno shvaćaju članovi kluba „Matića“ svoju zadaću, te nemožemo od manje a da im se na rodoljubnom nastojanju iskreno ne zahvalimo, i da im živahno uzklikнемo: Živili mladi veseljaci i rodoljubi, članovi „kluba Matića!“

Narodno gospodarstvo.

Strukovno glasilo doljnjo-austrijskih gospodarskih i kreditnih zadruga, izvješćuje o napredku raiffeisenovica u Istri, pa završuje pregled ovim opravdanim riečima: „Nepojmljivo je zašto financijalno ravnateljstvo u Trstu pokazuje tako malo naklonjenosti raiffeisenovicama. Na temelju zakona 1. 6. 1889. br. 91. pripada tim družtvima pravo na znatne polakšice pristojbina, što bijaše i u Doljnjoj Austriji pripoznato bez okolišanja, a naprotiv u Trstu molbe ad hoc bivaju nakon 6 mjesečnog zavlačenja odbijene. Što je pronadjeno dobrim u Beču, ne odgovara u Trstu zakonu? Istina, Primorje ostaje još uviek zemljom iznimaka. To donosimo visokoj vladi do znanja“.

Zašto mienjamo često bikove za razplod? Velika je pogreška u stočarstvu, ako se bikovi, od kojih potječe ljepan podmladak, ne rabe tako dugo, dok je to samo moguće. Kupujemo li mlade bike za razplod, sudimo obično o njihovoj razplodnoj sposobnosti po njihovoj vanjštini i po predcima. Ne može se pod izvjestno znati, da li će biti dobri razplodditelji i čovjek se više puta u svom trudu prevari. Nu ako bik, što smo ga nabavili, odgovara svim našim zahtjevima, ako su njegovi potomci liepi eksemplari, onda mora svaki marvogojac nastojati, da ga što duže uzdrži sposobna za razplod i da ga u tu svrhu rabi.

Kraj svega toga dogadja se ipak, da su i razumniji marvogoji koji put primoženi da mienjaju bikove za razplod. Tomu su obično uzrokom tri okolnosti, naime:

1. Ili je bik postao pretežak, a usliedtoga prelieu za skakanje.

2. Ili je postao zao, pa time opasan životinjam i ljudima.

3. Ili je sposobnost za razplod u njega popustila, ili posvema prestala.

Što se liče prvoga uzroka, tomu se dade majkaje joskoiti. Stoji to poglavito do krmitbe, dvorbe i njege. Nu valja paziti već kod teleta, kako se krmi i njeguje. Velika je pogreška, ako se mladim bikovom daje u obilju krepke krme, samo da se može vlastnik pohvaliti, kako mu je bik u mladoj dobi onako neobično težak. Ovako prećerano hranjeni, gotovo tovljeni bikovi od slabe su ciene za uzgoj stoke, premda im je vanjština liepa. Takova životinja nema nikake uztrajnosti, pa često već za dvie godine, što su rabljeni za skok, trebaju da budu zamienjeni. Za tov će biti dobri, ali baš to, da onako požudno troše hranu, učini ih prije vremena prekoreodno debelima, ali ujedno i preliečnima za skok.

S druge opet strane ne valja ni to, ako se mladi bikovi slabo hrane. To je još gore nego kada se suviše hrane. Životinja, koja dobiva samo takovu krmu, što zauzima velik prostor,

veliku trbušinu, dugu, kuštravu kosu i uleguti trbat, jer ga trbuh priteže. U obće takova životinja ima vanjštinu, po kojoj se može prilično sigurnošću suditi, da nije sposobna za razplod.

Za to najbolje odgovara svrsi racionalno uzgojen bik, koji je dovoljno, ali ne prečerano hranjen, jer koji ima dosta prilike, da se mnogo kreće u prostom, zdravom zraku. Uz to je, dakako, nuždno, da i inače bdijemo nad zdravljem bika razplodnika. Tomu ćemo udovoljiti, ako budemo pazili, da bik ne postane tust, i da ne prima suviše mesa. U biku, koji naginje na tustoću, ponestane energije, a naravna je posliedica debljanju, — lienost, osobito, ako se bik neprestano drži u staji, gdje miruje i počiva. S toga gledajmo, da bik razplodnik bude racionalno krmljen i da se mnogo kreće. Nu toga se mnogi boje, jer ako se bik u neograđenom prostoru slobodno kreće, moglo bi to opasno biti po ljude i životinje, osobito ako je zao i goropadan. Za to se uviek preporuča, da priučimo bika na vožnju ili na jaram. Neki drže, da je najbolje, ako se bik upregne u kola, pa se redovito upotrebi, da tegli manje vozove.

Redovita i česta kretnja, pa neprestani prijazni saobraćaj s čovjekom, kadri su najviše doprinieti tomu, da se predusretne uzroku, spomenutomu u drugoj točki. Životinja uz čestu kretnju i prijazno postupanje postane dobroćudna i poslušna. Pri tom valja strogo paziti na to, da bika nitko i nikada ne draži i da se s njim surovo ne postupa, jer uslied toga postane zao i opasan. Naopako kad ta silna životinja pobiesni i na ljude se obori. Onda nevalja da se k biku vode krave ili junice, koje se još podpuno ne gone. Bik se brzo uzgoropadi, ako krava ili junica neće da stane, pa time njegovu požudu do bjesnila podraži. Nadalje neka se zapriječi, da ne pozvane osobe, kad se o skoku radi, u blizini ne stoje, što se ni s moralnoga gledišta odobriti ne može.

Treći uzrok nerabljivosti bika nastane kraj trajnoga zdravlja životinje u osmoj ili desetoj godini. S toga neka svaki marvogojac skrbi za to, da mu se bik što dulje zdrav uzdrži. Valja ga razumno hraniti i dvoriti i dati mu priliku za često kretanje u prostom zraku. Ako najmanje oboli, valja odmah pregledati i po potrebi prizvati živinara. Ostane li bik zdrav i dobroćudan, biti će svomu vlastniku mnogo godina na veliku korist. Čim je bik plemenitiji i čim radja ljepše potomke, tim je veća korist od njega gospodaru njegovu i strankama. G. L.

Listnica uredničtva i uprave.

One cienjene čitatelje, kojima je papir »N S.« preproziran, molimo uztrpljenja dokle ne potrošimo zadanju zalihu. Kod buduće naručbe papira uvažiti ćemo njihove želje.

Predplate i podmirbe »Naše Sloge«. — Do 26. oktobra uplatiše u torintih austr. vriednosti: J. S. žup. Predloka 10.—, »Nar. dom« Bakar 1·25, B. G. Foškulin 10·—, Hrv. gradj. čitaonica Osiek 1·25, S. L. Krk 5·—, I. M. Rieka 1·70, Café Com. i Ted. Trst 3·—, Hrv. gradj. čitaonica Valpovo 1·25, I. G. Leooard 3·—, Hrv. čit. Brinje 1·50, Dr. Sch. Beč 1·25, A. J. Beč 5·—, B. J. Medulin 1·25, Z. A. Savudrija 5·—, S. I. Čepić 2·50, B. J. Kaldir 2·—, N. A. Dračevac 1·—, Hrv. čit. Petrinja 1·52, Hrv. gradj. čit. Osiek d. gr. 1·25, Dvorana Varaždin 1·50, G. J. Dragač —·50, Bralno društvo Podgrad 1·25, Čit. Kraljevica 1·25, B. N. Kormin 4·—, M. P. Pula 2·50, F. I. Rieka 2·—, B. V. Lindar 7·—, F. M. Šupetar u šumi 2·—, D. J. Vrbnik 4·—, K. J. Gradac 1·25, I. M. Sušak 1·—, Abgeordneten-Haus Beč 1·25, Š. M. Zadar 1·—, P. I. Sv. Ant. kod Kopra 5·—, L. S. Samobor 2·25, F. G. motovunski Novaki 10.—, P. B. Slov. Bistrica 2·50, A. R. Rovinjsko selo 3·—, T. E. Gorica 1·—, I. R. Buići-Žbandaj 2·—, J. M. V. Brgud 2·50, Š. K. R. Buići-Žbandaj 1·—, Dr. I. S. Cres 7·—,

---

Javna zahvala.

Svoj rodbini, prijateljem i znancem, stanovnikom moščeničke Drage, koji su prigodom težke bolesti naše mile i nezaboravne pokojne kćerke

Anjuline

nastojali njezinu težku bol ublažiti, te koji su smrtne njezine ostanke do hladna groba sproveli; žalostnim srcem najsrdačnije zahvaljujemo se ovim putem.

Bog dragi naplatio trud svima na ovom i drugom svietu.

Moščenice, 22. oktobra 1899.

Marko i Adelajda Bradičić,
roditelji,
nastanjeni u New-Xorku.

P. n. občinstvu uslobadjam se najaviti, da sam otvorio u Pazinu

knjigoveznicu

obskrbljenu strojevima najnovijega sustava, kano i

trgovinu knjiga i papira

sa zalihom svih školskih potrebština.

Izradjujem sve radnje zasjecajuće u moj zanat, kano: albume za fotografije, okvire, u pliš, damask, atlas, koži itd.

Nemam li prigodice kakve stvari u skladištu, to istu nabavljam u najkraćem roku, bez ikakvih kućevih troškova. Isto tako preskrbljujem tiskanice za školske, občinske i župne urede.

P. n. mušterije upozorujem, da se za sve naručbe najave dopisnicom, pošto je to najjeftiniji put, te iste obavljam u kratkom roku solidno i uz umjerene ciene.

Sa štovanjem

IVAN NOVAK,
knjigoveza u Pazinu, naproti c. kr. državnoj gimnaziji.

Za svoju knjigoveznicu

tražim naučnike,

koje bi smjesta primio. Oglasiti se je kod gornjega.

F. Pečenko

HOTEL EUROPA

u Puli

preporuča se gg. putnicima.

Njegova svetost

Papa Lav XIII.

sporučio je po svojem liečniku prof. Dr. Lapponiu g. ljekaru G. PICCOLI-u u Ljubljani srdačnu zahvalu za priposlane Mu staklenčice

tinkture za želudac

te mu diplomom od dne 27. novembra 1897. podielio naslov »dvorski dobavljač Njegove svetosti« sa pravom nositi u svojoj firmi uz naslov također grb Njegove svetosti.

Rečeni liečnik knošto i mnogi drugi glasoviti profesori i doktori pripisuju bolestnim Piccoli-jevu želudačnu tinkturu, koja jači želudac, povećava tek, pospiešava probavu i tjelesni otvor. Naručbe prima i uz pouzeće opravlja točno

G. PICCOLI,
ljekar „pri angelju" u Ljubljani.

Tinkturu za želudac razašiljo vlastnik po 12 stakl. za for. **1·26** a. vr., po. 24 stakl. za for. **2·40**, po 36 stakl. za for. **3·50**, po 70 stakl. za for. **6·30** (poštanski paket, koji ne teži preko 5 kg.), po 110 za for. **10·30.** — Poštarinu moraju plaćati sami naručitelji.

Brijač

Nikola Alaić

preporuča

svoju brjačnicu

u Puli

na Fran Josipovoj cesti 6

(u kavane „Mramare")

Prsni čaj sa „Dčke-Gore"

Izvrstan domaći lijek proti

kašlju, nahlad ili prsnom kataru, poti hrapavosti i promklosti grla.

Cijen 25 novč.

Glavno skladište:

Ljekarna A. Ghersetich,
Volosca — Istra.

Dobiva se u svakoj ljekarnah.

Oglas.

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Herpeljah, Kozini te iz bližnje okolice svoju dobro obskrbljenu

prodavaonu sa manufakturami, jestvinami i Železninom

kao takodjer

trgovinu sa drvi razne vrste.

Ujedno se časti objaviti, da će u kratkom posjetiti Pulu njegov putnik, te predložiti sl. občinstvu na izbor najnovije **uzorke modne robe za gospodje i gospodu** uz jeftine ciene.

Moleći, da bi se slučajne naručbe blagovolile nakloniti njegovomu putniku, preporučajuć se bilježi

sa osobitim štovanjem

Jakob Klemenc,
trgovac.
Via S. Antonio broj 1. u Trstu.

Podpisi preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. g. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice

svoj krojački posao

na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,

u prvom katu.

U zalihi ima na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odij, koja izvršuje točno po mjeri.

Anton Klement, *krojački majstor.*

The Gresham,

engl. osiguravajuće družtvo na život u Londonu

Aktiva družtva do 31. decembra 1897 . . . . K 159,997.578·—
Godišnja uplata premija i interesa postanka družtva (1848) . . . . K 28,823.375·—
Izplaćeno na osiguranja i interesa postanka družtva (1848) . . . . K 343,860.067·—
U godini 1897 izdano je 7464 polica za glavnicu . . . . . K 67,331.351·91

Prospekti, cienici i u obće sve druge informacije šalju se badava, tko jih god pismeno ili kod dolje imenovanoga upstva upita, koje dopisuje u svim jezicima.

Glavno zastupstvo u Trstu
Via del Teatro N. 1, Tergesteo, Scala IV.

Traže se svuda sposobni agenti i zastupnici.

Knjigotiskara i knjigoveznica

J. Krmpotić i drug.

U PULI

prima sve u knjigotiskarsko-knjigovežku struku spadajuće radnje koje izvršuje brzo i ukusno

Zaliha svijuh tiskanica za župne i občike urede,

kao takodjer i pisaćeg papira.

Preporuča se toplo rodoljubnom občinstvu u Istri i u drugih pokrajinah.

Sve tiskanice

za štedovna i zajmovna družtva u obće

preskrbljuje točno, brzo i jeftino.

Opazuje se, da tiskara preskrbljuje sve tiskanice, koje se rabe, bez da bi joj to stranka naznačivala, to sve, što je za početak poslovanja potrebno; biljeguje također knjige itd.

označio borbu za češko državno pravo, jedinom zdravom politikom češkoga naroda. Oba je ta govora prekidalo množtvo sa burnimi poklici: slava!

Za tim je povorka pošla pred t. zv. „Deutsches Haus“, gdje se je zaustavila i počela fućkati. Ta je demonstracija potrajala jedno deset časova. Na to su demonstranti krenuli pred viećnicu. Tu je takodjer htio Kloface, da drži govor, te je već i počeo da govori, ali po nalogu redarstvenog nadzornika, što se ondje nalazio, morao je da prestane. Razjareno množtvo strgalo nadzorniku perjanicu sa šešira, na što je nadzornik izvadio revolver. Kad je to vidio jedan radnik, trgnuo je i on revolver, te bi bilo lako došlo do krvi, da nisu stražari u tom času sa svih strana doletjeli. Od viećnice krenula je povorka opet na Vaclavov trg, gdje ju je pozvalo redarstvo, da se razidje. U to je netko bacio u redarstvenike na konjima praskavu tvar, uslied čega su se konji poplašiti, te jedan redarstvenik pao s konja na zemlju. Tada je bilo redarstvenikom zapovjedjeno, da nataknu bodove na puške. Vidjevši to množtvo, počelo je u redarstvenike bacati kamenje. Dva su redarstvenika težko ranjena. Više je demonštranta uapšeno.

Redarstveni ravnatelj ponovno je viećao sa namjestnikom. Vojništvo je stalo u pripravi, te je poslije podne bilo porazmješteno po gradu na najopasnijih točkali. Poslije deset sati bio je uzpostavljen mir.

Hrvatska škola u Nerezinam. Pišu nam: Fidrik Nitzsche, njemački filozof dieli cieli ljudski rod samo u dvije vrsti i to: u nadljude i u robove. Prvim sve dopušta a drugima sve brani, dapače potiuji morali bi sve njima žrtvovati i služiti! Zar nije to divan moral. a još ljepša logika i pravica? A zar i kod nas u Istri nema nekakvih polubogova, koji visoko dižu svoj nos; koji hoće, da sve pred njima strepi i njima služi. Naši protivnici smatraju se polubogovima, koji sami smiju da uživaju one blagodati napredka a osobito prosvjete, dočim da Hrvati i Slovenci, — taj za njih barbarski narod — ostane za uvjek u tmini neznanja, e bi im tako lakše služio kao slieno orudje! Tim ljudskim bićima, ili polubozima dopušteno je na žuljeve biednog hrvatskog i slovenskog težaka otvarati prkos-gimnaziju, a da im nitko za to ni — rieči prigovorio nije, pa ni iste oblasti: one mramorskom šute! Ali kad Hrvat i Slovenac traži školu po pravu i zakonu, eto ti se digne, moj brate, i kuka i motika, buče i viču da se isto kamenje ciepa! —. — Ne da pa ne da! A ti, čovječe, prosi amo, moli tamo, opozivlji se na zakone — ništa. „Ne možemo; pričekajte, strpite se!“ — glasi odgovor. Ali za Boga miloga ljudi, ta minule su već dvije školske godine, što roditelji djece, koja polaze hrvatsku pučku školu u Nerezinah, čekaju, kao ozebao sunca, da im se već jednom dade ono, što ih po pravu zakona, kao austrijske podanike ide, pa ništa! Evo započela i treća školska godina, a oni svedjer čekaju, da njihova djeca budu imala cielodnevnu pouku. Razumijete li, gospodo, cielodnevnu pouku i — ništa više, kao što to imadu djeca, koja polaze talijansku školu: dakako uz pristojne prostorije! Vidite dakle da oni ne traže drugo nego: nek se vrše zakoni! Koliko puta čuo se njihov glas i ovdje i ondje i u istom carskom Beču, gdje im se jedino pomoglo i naložilo da se iz Suleva „Margara“ hrvatsku školu premjesti u općinsku zgradu! A od kasnije „nad nama je nebo zatvoreno, ne prima im suze ni molitve, prem su se toliko puta obratili na nadležne školske vlasti, a i ustmeno gosp. Göessu, kadno je lanjske godine bio u Nerezinah, — ali zaludu! On je prisustvovao divnoj blamaži talijanske pučke škole i rekao jednoj osobi: „Mi pare, che la scuola italiana di Neresine sia fuor di posto“. Sasvim tim što je ona „fuor di posto“ i što: „L' artificialità della scuola italiana di Neresine fù comprovata in modo che non ammette replica“ — kako je to Znech prigodom istog posjeta rekao — ona ne samo da obstoji, negu imade i cielodnevnu pouku, dočim sva naša djeca polaze hrvatsku školu samo poludnevno.

Poznato nam je dobro zašto se oteže s tim pitanjem i da to ishodi sve od trojice — četvorice, koji se grade polubozima. (Prazne tikve plivaju vrh vode!) Te neprestaju sipati svoje ubojite striele na hrvatsku školicu, te bi li ju uništili. Velik, velik im je to trn u oku ta hrvatska škola, koja još jedina na lošinjskom otoku hrabro odbija od sebe nasrtaje talijanske klike, pa kad bi im i ta pala, onda bi i oni mogli pozvati Menotti-a Garibalda, da vidi zemlju, koja mu odgaja hrabre borioce, u krilu Austrije, da mu jednom kao zrela jabuka pade! Samo dalje, gospodo, s vašim spletkama; samo dalje sipljite svoje ubojite striele proti svemu što hrvatski misli i osjeća; samo dalje kratite vašim lažima djeci ondješnjih Hrvata cielodnevnu pouku; samo dalje . . . mi se od vas nemamo čemu drugome ni nadati nego tomu, tjerajte i nadalje svoj zanat, ali „pokoljenja djela sude, što je čije, daju sviema“!

A sad riječ nadležnim škol. vlastima. „Poznato je tom slavnom c. kr. zem. škol. vieću u Trstu — za Istru — da u Nerezinah obstoji hrvatska pučka škola, koja već evo treću školsku godinu imati će samo poludnevnu pouku. Roditelji, čija djeca polaze pomenutu školu — obratili su se više puta tom sl. c. kr. zem. škol. viećU, te pošto su sve njihove molbe utoci i prosvjedovanja, molbe i interpelacije u saboru oslale bezuspješne, to putem javne štampe pitamo to slavnoisto: Zašto hrvatska pučka škola u Nerezinah, evo već treću godinu, imade samo poludnevnu pouku i to sva djeca, koja ju polaze; zašto, to sl. c. kr. zem. škol. vieće — kad je za to znalo — nije već odavna pobrinulo se da ona budu imala cielodnevnu pouku? ili kani i nadalje pustiti, da se to pitanje zavlači na uštrb polazka djece?

Svećenikom nedaju željezničnih voznih karata s popustom. Doznajemo s posve pouzdana izvora koliko sliedi: Razni dekanati, naime Kastav, Buzet, Pazin, Kršan i Tomaj upravili su u ime odnosnih svećenika negdje novembra 1898. molbe na ministarstvo željeznica u Beč, da dozvoli vozne karte svećenikom onako, kako jih dozvoljava c. kr. činovnikom i profesorom. Molbe su poslali putem zastupnika Vjekoslava Spinčića, da jih osobno izruči i preporuči. To je on i učinio dne 10. nov. 1898. Još u aprilu dobio je odgovor. Mi smo zanj jedva sada saznali, i evo priobćujemo ga:

„Ministarstvo željeznica časti se ovim priobćiti Vam, da je po Vašoj Velečastnosti dne 10. novembra 1898. predane molbe dekanata Kastav, Buzet, Pazin, Kršan i Tomaj za postignuće onih pogodnosti kod željezničnih vožnjah, koje uživaju c. kr. državni činovnici, izručilo savezu austrijskih prevoznih poduzeća, da o molbah vieća i ako ikako moguće iste u obzir uzme. Savez je, kako je javilo poslovno vodstvo, u navlastnih sjednicah dne 17. decembra 1898. i 18. marta 1899. poslie odulje razprave, odlučio, da odbija rečene molbe dušobrižnika, i to obzirom na stvarne obstojeće načelne poteškoće za svako dalnje razširenje pogodnosti, što jih imadu državni i dvorski službenici, i koje su već danas združene sa velikimi žrtvami za željezničnu upravu. O tom časti se ministarstvo željeznica obavjestiti Vašu Velečastnost s dodatkom, da nemože ono dati jednostranih pogodnosti na prugah c. kr. austrijanskih državnih željeznicah, jer se uprava državnih željeznica, kao član spomenutoga saveza, mora bezuvjetno držati njegovih zaključaka obzirom na rečene pogodnosti.“

To nije ugodan odgovor, al držimo za shodno, da ga damo do znanja svoj velečastnoj gospodi svećenikom.

Pitanje hrvatske škole na Volo-
skom. Iz Volo skoga nam piše

Stanje imovine

družtva „Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri“ u Kastvu dne 28. septembra 1899.

Teč. broj	Naslov	U gotovu for.	U gotovu nč.	U papirima for.	U papirima nč.
	U hranilnicah, posujilnicah i štedionicah uloženo	4331	68	—	—
	U privatnih zadužnicah	3980	—	—	—
	U državnih obveznicah, akcijah, založnicah i srećkah			3110	—
	U znostalih interesih, vriednosti družtvenih stvari i gotovina u blagajni	1187	74	—	—
	Iznâša ukupna svota imovine	9499	42	—	—
	više svota u papirima u iznosu od	3110	—	—	—
	Ukupno:	12.609	42	3110	—

Pripadobie, otvogodišnje ukupno imanje u iznôsu od for. 12.609·42
sa prošlogodišnjim ukupnim imanjem u iznosu od „ 12.299·31
povećala se družtvena imovina za . . for. 310·11

Kastav, 28. septembra 1899.

M. Grossman.

IV. Izvješće revizijonalnog odbora.

Uslied zaključka glavne skupštine Bratovšćine, držane dne 6. oktobra 1898. pregledao je odbor od 3 lica račune Bratovšćine, te se je uvjerio, da su posve u

Zamlić, Nikola Butković, Fr. Dukić, M. Grossman i M. Šepić.

VI. Izbor revizijonalnog odbora.

Za novu upravnu godinu biraju se

[illegible] lušić, Božo
[illegible] čka.

[illegible] redlozi.

[illegible] ostalih interesa
[illegible] odulja razprava.
[illegible] čno odboru, da
[illegible] ogošću postupa
[illegible], te da ih iz-
[illegible] traži kamate i

[illegible] na podpore i
[illegible] upština odboru
[illegible] svojoj najboljoj
[illegible] dbor nije dužan
[illegible] odieliti 5 pod-
[illegible] nego kako mu

Broj 39. U Puli, dne 9. novembra 1899. God. XXX.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se nepleća poštarina, ako se izvana napiše «Reklamacija».

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlaći će: dne 17. i 23. novembra te dne 4., 12., 20. i 28. decembra 1899.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata s poštarinom stoji: 5 for. u obće, 2 for. za seljake } na godinu ili for. 2.50, odn. for. 1.— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 5 nč. koli u Puli, toli i izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Budući broj izaći će u petak 17. t. mj.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Izbor u delegacije.

I opet se je jednom obavio izbor u delegacije. Mi nemarimo govoriti o tom, da li se je taj izbor mogao obaviti uz njemačku obstrukciju ili ne. Nećemo se ni u to upuštati, da li su Česi, novim tokom stvari najjače udareni, imali pokušati obstrukciju, da taj izbor zaprieče, i da li bi ga u obće bili mogli zapriečiti; ili da li su dobro uradili, da su postupali onako, kako jesu. Nam je do toga, da konstatujemo i opet, kako smo prošli kod izbora u delegacije mi Hrvati i Slovenci u obće, i kako posebice mi u Primorju. Od Hrvata izabran je jedini dr. Bulat za Dalmaciju, i jedini dr. Ferjančić za Kranjsku; dakle za sve hrvatske i slovenske zemlje, za sav hrvatski i slovenski narod, samo dvojica. Samo dvojica iz Dalmacije, Istre, Trsta, Goričke, Kranjske, Štajerske i Koruške; samo dvojica za 2 milijuna Hrvata i Slovenaca, što stanuju u tih zemljah, u ovoj polovici monarhije, u tako zvanoj Austriji. Samo po sebi zvoni to grozno. A još se groznijim predstavlja, ako to prispodobimo sa zemljami, u kojih stanuju Talijani, sa brojem Talijana u tih zemljah, sa brojem Talijana, što su izabrani u delegacije. Talijani imadu četiri delegata. Oni stanuju u južnom Tirolu, u Goričkoj, Trstu i Istri. Njih je na broju u svih tih zemljah 7. do 800.000. Oni stoje prema Hrvatom i Slovencem kao 2 naprama 5. Njih je za tri petine manje nego Hrvata i Slovenaca. Njih je 800.000, Hrvata i Slovenaca je 2,000.000; a ipak imadu oni 4 člana u austrijskoj delegaciji, a Hrvati i Slovenci samo 2. Takvo je eto uredjenje Austrije. Tako ona dieli pravice pojedinim narodom. Takova je u njoj ravnopravnost. To su plodovi izbornoga reda, i na mnogo takodjer izborne prakse. Ovo posliednje, uz obćenito nesretni izborni red, valja osobito za naše Primorske zemlje. Komu nedolaze ovom prilikom na pamet orgije, što su jih počinjali za vrieme posliednjih izbora na carevinsko vieće naši protivnici, bilo koje dlake. Tko se nesjeća svih onih neurednosti, nezakonitosti, nasilja, što su jih počinili za tih izbora. Tko se nesjeća, da su posve nezakonito izabrani jedan zastupnik Talijan u Istri, jedan zastupnik Talijan u Goričkoj, i bar jedan zastupnik Talijan u Trstu! I eto posljedica tih nezakonitih izbora kod izbora delegacija! Trojica talijanskih istarskih zastupnika birali su jednoga delegata, dočim bi ga bili imali pravo birati trojica hrvatskih istarskih zastupnika, da bijaše zakona kod izbora za carevinsko vieće. Trojica talijanskih goričkih zastupnika birali su jednoga delegata, dočim bi, da bijaše zakona i tamo kod izbora za carevinsko vieće, bili imali pravo izabrati ga trojica slovenskih goričkih zastupnika. Za Trst bio bi i tako izabran Talijan delegat, te bi bila za Primorje izabrana dva Hrvata i Slovenca, a jedan Talijan. I to bi odgovaralo većinom zakonom, pravici, stanju stvari, razmjerju obiju narodnosti.

Nas Hrvata i Slovenaca u Primorju je po prilici dvie tretjine cieloga pučanstva, Talijana po prilici jedna tretjina. Isto tako bile bi dvie tretjine delegata Hrvata i Slovenaca, jedna tretjina delegata Talijana, dva od prvih, jedan od posliednjih. Ovako pak vidjamo, da dvie tretjine stanovničtva Primorja, njih preko 400.000, neima nijednoga delegata, a da jedna tretjina, njih preko 200.000, ima tri delegata. Eto i opet pravice austrijske; eto i tu ravnopravnosti naroda „u so Austria". Tako ona hoće. Tako hoće viši. To zahtjevaju viši obziri. K tomu Talijani su umjereni živalj!? Oni nehi krivice učinili Hrvatom i Slovencem nigdje, nikad i u ničem. Ta i kod samih izbora u delegaciju, znajuć, kako su došli do trojice zastupnika u Istri i Goričkoj proti dvojici hrvatskih i slovenskih u tih dvih pokrajinah, pokazali su svoju umjerenost i pravdoljubivost prema Hrvatom i Slovencem tim, što su izabrali izmedju sebe ne samo delegate, nego i njihove zamjenike, te prezrli posve Hrvate i Slovence. Takova su djeca austrijske vlade. Neka jih! Neka jim! Neće dokle će!

Prešan predlog zast. Spinčića i drugova

tičući se podpore poreznim obćinam mjestne obć. Kastav i drugih u Istri, oštećenih elementarnim nezgodama.

Svojim dopisom od 23. febrara 1899. br. 3003 vratilo je c. kr. kot. pogl. na Voloskom, uslijed odluke c. kr. namjestničtva u Trstu od 23. febrara 1899. br. 3615., obćini Kastav molbu od 31. okt. 1898. br. 3513, što ju je bila upravila izravno na c. kr. ministarstvo nutarnjih poslova i koja se je ticala podpore prilikom poplave u njekojim dielovima obćine. Odbivši molbu reklo se je, da nije mogla biti uzeta u obzir.

Neuvaženje te molbe, moralo je djelovati i u istinu je djelovalo jako nepovoljno na obć. zastupstvo i osobito na obćinare, koji su bili poplavom oštećeni; jer je jednaka molba obložena sa prilozi o štetah, bila postana takodjer na c. kr. namjestničtvo u Trstu, jer nije nijedan predstavnik c. kr. političke oblasti došao na lice mjesta, da se uvjeri o istinitosti navoda, i jer se povratkom molbe poslane ravno na ces. kr. ministarstvo nutarnjih poslova, nije navelo nijednog uzroka, zašto se molbe uvažilo nije.

Molbe su se sastavile i upravile prigodom poplave 19. oktobra 1898., kojom su porezne obćine Rečina, Klana i Lisac, bile jako oštećene.

Štete bile su ustanovljene po predstavnicih obćine i po pouzdanicih oblasti u zapisnik uvrštene, gdje bijahu oštećeni takodjer poimenice navedeni.

U Rečini nanesto je šteta na mlinovim i jazima, od kojih imadu mnogi tamošnji stanovnici svoj glavni dohodak; u Liscu na poljskih proizvodih; u Klani osim na poljskim proizvodima, koji bijahu od vode poplavljeni, takodjer na pojima, koja bijahu razrovana ili sa pijeskom i kamenjem posve pokrita, k tomu na privatnim i obćinskim zgradama kao i na javnim mostovima.

Najveći dio ostalih porezovnih obćina, mjestne i imovne obćine Kastav, neizuzevši niti pridružene imovne obć. Brgud, snašle su razne nezgode, imenito loze i to: vlaga i studen u proljeću, u vrijeme cvijeta, kiša u nekojim djelovima ljeti, dočim je u drugim vladala posvemašnja suša; peronospora i pepeo, proti kojim bijaše skoro nemoguće raditi u zgodno doba, radi nepogodnih vremena.

Uz te odnošaje, pokazuje se neobhodno potrebita:

1. izdašna podpora za poplavom od 11. oktobra 1898. jako oštećene prije imenovane porezne obćine i za odnosne obćinare, kao takodjer primjeren iznos za javne gradnje, kod kojih nebi se podnipošto imalo pustili s vida most preko Rečine, medju Trnovicom (por. obć. Rečina) s jedne strane i medju Ratuljami u Hrvatskoj, s druge strane, pošto je taj za obćenje neobhodno nuždan;

2. izdašna izvanredna pripomoć za oštećene vinogradare, da uzmogne spasiti loze za budućnost, kao i podpora za ceste i vodnjake u obćini potrebite, pri čem bi siromašno pučanstvo imalo radnje i zaslužbe.

Na temelju toga i opažajuć, da su mnoge druge obćine svih kotara pokrajine Istre bile oštećene po raznim elementarnim nezgodama, kaošto je to dokazano na druge načine molbami obćina, upravljenimi na carevinsko vieće i na razne oblasti.

Postavljaju podpisani prešan predlog:

Visoka kuća neka izvoli odlučiti: „poziva se ces. kr. vlada, da se dade najvećom žurbom izvjestiti o elementarnih nezgodah u poreznih obćinah mjestne obćine Kastav i mnogim drugim Istre i da im dade podpore iz državnih sredstava".

Svoj prešni predlog ima se po § 31. posl. reda uputiti na razpravu odboru za pomaganje u biedi.

Beč, 25. okt. 1899.

Spinčić, dr. Laginja, V. Pfeifer, Zore, dr. Klaić, Šulc, Einspieler, dr. Gregorec, Borčić, Vuković, König, Povše, Pogačnik, Tekly, Kušar, Biankini, Perić, Skala, Berks, dr. Schwarzenberg, dr. Mettal, dr. Krek, Lebloch.

* * *

Ovomu prešnomu predlogu zastupnika Spinčića i drugova, dodajemo nekoliko opažaka.

C. kr. vlada predložila je carevinskom vieću zakonsku osnovu „za podieljenje podpora iz državnih sredstava i za dozvolu drugih vjeresija povodom elementarnih nezgoda."

C. kr. vlada pita tom osnovom stanovitih svota za pripomoć siromašnoga pučanstva, uslijed poplava mjeseca septembra 1899. u Dolnjoj i Gornjoj Austriji, u Solnogradskoj, u Štajerskoj, Tirolu, Češkoj, kao i drugud uslied raznih elementarnih nezgoda.

Za navedene zemlje, uslijed rečene poplave, pita u sve 3½ milijuna forinti, što za razne pripomoći, što za bezkamatne posude.

Za pučanstvo biedno uslijed drugih elementarnih nezgoda u drugim zemljama pita 450.000 for., što za pripomoći što za bezkamatne posude. Ta svota bi se mogla povisiti za 300.000 for., kad bi bilo nuždno, obzirom na elementarne nezgode iz godina 1897. i 1898.

Zastupnici iz raznih zemalja postavili su prešne predloge za podpore postradalim, što neodvisno od vladine osnove, što za to, jer su vidili, da se u predlogu c. kr. vlade nespominje postradalih u odnosnim zemljam ili predjelima.

Medju ove spada i Istra. U zakonskoj osnovi se doista spominje „predjele raznih drugih zemalja", al se nit u njoj, nit u obrazloženju nesponinje pokrajine Istre. Znak je i to, kako se naše c. kr. političke oblasti brinu za nevolje našega puka. Nit neznaju za nje; a ako i znaju, nejavljaju to centralnim oblastim u Beču. Svatko zna, kako su trpili raznimi nezgodami razni predjeli Istre, samo naše političke oblasti toga neznadu, ili nemare da se za postradale pobrinu.

Već i s toga bio je upravo nuždan prešan predlog zastupnika Spinčića i drugova. A da je u Istri nevolje, kaže i to, što su takodjer gospoda Talijani postavili prešan predlog za postradale u Istri.

Da se razpravi koli spomenutu zakonsku osnovu c. kr. vlade, toli sve prešne predloge, postavljene za pripomoć postradalim uslijed elementarnih nezgoda, izabrala je zastupnička kuća posebni odbor. U sjednici toga odbora od 26. oktobra, bijahu pozvani i svi oni zastupnici, koji su postavili kakav predlog za pripomoć. Odbor jih je pozvao, da svoja obrazloženja podnesu pismeno na izvjestitelja odbora, zastupnika Leopolda Steinera, da uzmogne stvar proučiti, i postaviti nuždne predloge.

Zastupnik Spinčić obrazložio mu je ne samo svoj predlog obzirom na mnoge porezne obćine Kastavske, nego takodjer obzirom na razne druge obćine u Istri, u koliko bijaše izravno ili neizravno obavjesten.

Dobio je molba za carevinsko vieće ili za ministarstvo nutarnjih poslova od obćina: Baška, Punat, Dobrinj, Buzet, Marezige, a naknadno i od Vrbnika i Dubašnice, te jih je izručio, kamo bijahu upravljene, i porabio za izvjestitelja odbora za pripomoć postradalim.

Nadamo se, a ne bez nspjeha, dakako predpostavljajuć, da si naše političke oblasti budu dale truda, da izvjeste o stanju onako, kakovo jest; da opišu, odnošno potvrde štete i biedu uslied njih naštalu, ustied raznih nezgoda u mnogim predjelima naše pokrajine.

Iz njekih strana javljaju, da ni nemare prositi za podporu, premda su postradali uslied nezgoda. Nemare za to, jer je već drugda c. kr. vlada podpore, što jih je uslied zagovora naših zastupnika, doznačila, izručila obćinam, i posve talijanaškim, pristranim, pak su ove dielile podpore u svoje erne i gadne političke svrhe, svojim sliepim pristašam, a ne onim, koji bijahu u istinu potrebni.

Slav. kršćansko-narodna sveza napram novomu ministarstvu.

Prigodom razprave u carevinskom vieću dne 20. oktobra t. g. o programu novoga ministarstva, dao je predsjednik

„Slavenske kršćansko-narodne sveze", zastupnik dr. Bulat, sliedeću izjavu:

Visoka kućo! U ime „Slavenske kršćansko-narodne sveze" častim se učiniti ovu izjavu:

Mi izjavljujemo, što smo više puta imali prigodu, da naglasimo, da je slavenska sveza odlučila i unapried solidarno postupati sa strankami desnice, sve dok se njezin zajednički program ostvari. Mi smo uviek nastojali, da sudjelujemo uspostavljenju normalnih parlamentarnih prilika i spravni smo, da i u napried sudjelujemo plodnoj i uspješnoj parlamentarnoj djelatnosti. Mi smo sa svoje strane uviek nastojali, da pospješimo pošteno sporazumljenje izmedju stranaka, koje se bore, te da se uspostavi narodni mir. S druge strane ne možemo, a da ne izrazimo svoje duboko sažaljenje, što su jezične naredbe za Češku i Moravsku bile bez ikakova uslova dignute (Povladjivanje), dok je bio glavni zadatak vlade, u interesu uzdržanja državne vlasti, da uredi pitanje jezično u svih kraljevinah i zemljah, na temelju ravnopravnosti, zajamčene ustavno svim narodom Austrije. (Povladjivanje).

Mi ćemo s toga sve upotriebiti, da se borba jezična konačno odkloni i da se čim prije dodje do riešenja jezično-narodnog pitanja. Ali smo uvjereni, da se praktičnim potrebam, u pogledu uredovnog jezika kod sudova i upravnih ureda, samo tada može zadovoljiti, kad se vlasti budu svedjer držale načela, da se nad sve moraju uzeti u obzir potrebe pučanstva, te, kao svojom pozitivnom dužnošću, smatrale, da se u vanjskom i unutrnjem saobraćaju posluže jezikom stranaka. (Tako je! Bravo!)

U pogledu kulturnih potreba mi smo uviek zagovarali stanovište, da se u školi mora gojiti uzgojna djelatnost i religijozno moralno čuvstvo. (Povladjivanje); u isto doba držimo se čvrsto toga, da glavni uvjet pravog uzgoja stoji u tome, da on mora biti podieljen odnosnim učenikom u njihovom materinskom jeziku. (Povladjivanje).

Pošto smo već izjavili, da je naša najnjera sudjelovati uspješnom i plodnom parlamentarnom djelovanju, mi smo time mislili, da se naše sudjelovanje proteže i u tom smislu, da se mora imati pristojni obzir prema državnim potrebam, toliko pogledom na vlastni položaj sveukupne monarhije, kao i pogledom na potrebe ove polovine.

Mi smo na posliedu spravni odlučno sudjelovati izvadjanju zavedene pomoćne akcije, saniranju šteta, prouzrokovanih usljed elementarnih nepogoda i doskočiti ekonomskim potrebam pučanstva, ali očekujemo, da vladi bude pošlo za rukom ne samo u ovom pogledu, već u obće, da njezini organi budu postupali prema pučanstvu bezpristano i naklono. (Živo odobravanje.)

DOPISI.

Višnjan, mj. novembra. Nametnuti upravitelj Miani, pita od bivšeg obć. tajnika iznos kr. 7, kano pristojbinu lične dohodarine za I. polugodište, jer da porezni ured utjerava toj iznos od njega. Kad izjavi, što će s tim novcem, moći će ga dobiti, sasvim da je platio dne 8. julia ove godine 6 kruna poreznom uredu pod čl. 220 za I. polugodište. Još ćemo upozoriti računara iz Pićna, da se lična dohodarina plaća semestralno, a ne mjesečno i da se nešto hoće i za tajničku službu. — Budući naš župnik obolio (nadamo se, da će ga svevišnji brzo povratiti crkvi i puku), obć. upravitelj bez njegovog znanja i privole (ovdje premućamo više stvari), obratio se biskupu, Fiappu, da predade ured mansionaru, Talijancu Palaoro, jer da će bolest duže potrajati (sic?!) I Biskup pristao, a neka sviet sudi, kakav je utisak taj neopisivi talij. postupak imao učiniti, te ogorčiti i presenetit vriednog župnika! Mansionar je dužan, da pomaže župnika, ali Palaoro nije nigda držao župničke knjige, a župnik od njega nema ni danas, Bogu hvala, u tomu potrebe, jer radi u postelji a neki obližnji župnik, kad treba, dolazi mu da obavi što on nemože. Župnik nije pitao zamjenika, a Palaoro, nepoznajuć hrvatskog jezika, nemože svakog niti izpovjedati.

Politički pregled.

U Puli, dne 8. novembra 1899.

Austro-Ugarska. Nakon osamdnevnog odmora započelo je carevinsko vieće opet dne 6. t. mj. zasjedati. U sjednici od ponedjeljka, razpravljalo se o ukinuću § 14. državnih temeljnih zakona. U tom pogledu bijahu podnešena dva predloga, jedan naime, da se posve ukine rečeni paragraf i drugi, da se ga nesmije uptrebljavati nego u skrajnjoj potrebi. Predsjednik ministarstva grof Clary izjavio obzirom na ovaj posliednji predlog, da u predlogu nije jasno rečeno, kada bi se vlada mogla poslužiti onim paragrafom, te da će vlada označiti svoje stanovište u odboru, ako mu bude taj predlog izručen. Predlog taj bijaše proglašen prešnim, te izručen posebnomu odboru od 48 zastupnika.

Jučer nebijaše sjednice, jer se je htjelo dati vremena odboru, koji pretresuje vladinu osnovu o ukinuću novinarskog biljega i biljega na koledare. Taj odbor radi živo, te ima nade, da će već novom godinom biti ukinut novinarski biljeg. U današnjoj sjednici predložiti će ministar financija državni proračun a ministar predsjednik odgovoriti će na nekoje interpelacije, tičuće se zadnjih nemira u Českoj i Moravskoj, radi ukinuća jezičnih naredaba. Dne 5. t. mj. primilo je Njeg. Veličanstvo grofa Clary-a u Budimpešti u audienciju. Na večer istoga dana vratio se je ministar u Beč.

Glavno glasilo mladočeskih zastupnika „Národní Listy" piše, da se nemože govoriti o trieznom i mirnom radu u carevinskom vieću sve dotle, dok češki narod nezadobije zadovoljštinu za nanesenu mu krivicu. Vlada bečka da se ljuto vara ako misli, da će oslabiti ili uništiti odpor češkoga naroda protiva sustavu, kojega ona zastupa i brani. — Nagodba izmedju Hrvatske i Madjarske produljiti će se po svoj prilici jednom privremenom odredbom na godinu dana.

Srbija. Srbski kralj Aleksander boravio je ovih dana u Beču. U obće je palo svakomu u oči, što car i kralj Fran Josip nije ni dočekao ni primio mladoga srbskoga kralja, kod kojega je bio u posjetu jedini ministar izvanjskih posala grof Golučhowski. Tu hladnoću austrijskog dvora napram kralju Srbije tumači se tako, što su visoki austrijski krugovi ogorčeni na srbsku vladu radi posliednjih progona srbskih radikala.

Bugarska. U Bugarskoj boravio je dulje vremena jedan ruski viši častnik, da prouči postojeće prilike u bugarskoj vojsci, pa da podnese o tom proučavanju izvješće koli knezu Ferdinandu, toli ruskoj vladi.

Rusija. Ruski car Nikola ima stići danas u Potsdam njemačkomu caru u posjete. Car Nikola ostati će ondje sam jedan dan. Tomu posjetu pripisuju veliko političko znamenovanje.

Englezko-transvalski rat traje još uvjek. Englezi dobiše batina. Većina naroda želi sreću transvalskom oružju, jer se tamošnjič stanovničtvo bori proti nasilnikom za svoje domovine slobodu.

Franina i Jurina.

Fr. Ča da j' šal talijanski pop Franca va Beč studijat?

Jur. Vero, da će sada študijat za biskupa.

Fr. Ma će ga bit lipo videt kada se bude po Poreče s talijanskemi kanoniki šetal!

Jur. Ja, s onemi, ki su mu bili na piru.

Fr. Ter su bili najbrže i presvitli.

Jur. Bravo, sva talijanska šinjorija iz Poreča.

* * *

Fr. Voloski, Opatijski i Lovranski šarenjaki da su počeli beći spravljat za novi kažin.

Jur. Pravo imaju, kada su prvega dobrahno prodali.

Fr. Nebore se varamente nepojadaju ne.

Jur. Ča bi se pojadali, ter je moglo još i huje past.

Fr. Namor je; beći su jušto šli po vragu, ma intanto su imeli kažin.

Domaće i razne viesti.

† **Nadbiskup Rajčević.** Prošloga petka preminuo je nakon težke bolesti preuzv. gosp. nadbiskup Rajčević u Zadru, providjen sv. otajstvi za umirnće. Pokojni nadbiskup rodio se godine 1826. u Dubrovniku a god. 1891. bijaše imenovan nadbiskupom u Zadru i metropolitom Dalmacije. Prošle godine proslavio je svečanim načinom 50godišnjicu svoga misnikovanja.

Pokojni nadbiskup Rajčević izazvao je u svojoj biskupiji i po čitavoj Dalmaciji prošle godine veliko ogorčenje medju pukom, osobito medju svećenstvom tim, što se je bio postavio na stranu protivnika uporabe u crkvi naše narodne svetinje, t. j. proti uporabi glagolice u službi božjoj. Svevišnji neka mu podieli vječni pokoj!

† **Ivan Varl.** Iz Doline dolazi nam tužna viest, da je tamo preminuo prošloga ponedjeljka župnik-dekan veleč. g. Ivan Varl u najljepšoj muškoj dobi. U nedjelju propovieduo je još u župnoj crkvi a u ponedjeljak o podne naglo oboli te preminu nakon 24 satu.

Pokojnik bijaše rodom iz Kranjske, služio je u raznih krajevih tršćanske biskupije napose u našoj Liburniji ostavio je iza sebe najbolji glas.

U Dolinu došao je kao župnik prije 6 godina i tamo si pridobio srca svih svojih čestitih župljana. Bio je i sam vrlo čestit i ljubezan, od svih štovan i ljubljen i kao svećenik i kao rodoljub. Radi toga i plaču nad njegovim preranim grobom ne samo njegovi župljani, već i mnogobrojni prijatelji i znanci širom tršćansko-koparske biskupije.

Svevišnji neka podieli vječni pokoj duši čestitoga pokojnika!

† **Ivan Dugulin.** Pod konac prošloga mjeseca preminuo je veleč. g. Ivan Dugulin, župnik u Ajdovščini nakon duge i težke bolesti providjen sv. sakramenti. Njegovim znancem, saučenikom i prijateljem u Istri preporučamo ga toplo molitvi. Vječni mu pokoj!

† **Ante Ribarić**, otac rodoljubne braće Ribarić u Trstu, umro je u Vodicali prošlih dana. Pokoj mu duši!

Unesen u listu odvjetnika. Dne 30. oktobra unesen je u listu odvjetnika g. dr. Anton Antončić, odvjetnik u Krku. G. dr. Antončić preuzeo je dne 1. t. mj. odvjetničku pisarnu od presvj. g. doktora Dinka Vitezića, odvjetnika itd. u Krku.

Petdesetgodišnjicu svoga blagonosnog djelovanja u Trstu slavio je dne 6. t. mj. u tršćanskih i istarskih slavenskih krugovih dobro poznati slovenski rodoljub i veleposjednik, g. Eran Žitko. Odsutnoga rodoljuba pozdravište tršćanski rodoljubi onoga dana srdačnom brzojavnom čestitkom, kojoj se pridružuje i naše uredničtvo u imenu istarskih Hrvata i Slovenaca.

Imenovanje. Gosp. Josip Sever, do sada pisarnički vježbenik kod c. k. zemaljskega suda u Trstu, imenovan bijaše kancelistom kod kotarskoga suda u Volosku.

Novim kanonikom za Motovun bi imenovan Talijanac Angelo Palaoro, poznati dopisnik talij. listića.

Tko će postati predsjednikom prizivnoga suda u Trstu? Nedavno smo javili, da su kandidati za mjesto predsjednika prizivnoga suda za Primorje sa sjedalom u Trstu gg. Mihovil Urbancich, predsjednik zemaljskoga suda u Trstu i dr. Gertscher, predsjednik prizivnoga suda u Zadru. Sada se opet glasa, da bi mogao postati predsjednikom toga suda, odlični predstojnik u ministarstvu pravosudja, presvj. gosp. dr. Ferdinand Schrott. Nu dvojimo, da će se ova posliednja viest izpuniti, premda bi bila živa želja svega dobromislećega pučanstva Primorja, da se izpuni.

Ako smo dobro obaviešćeni, neće od trojice imenovanih za sada nijedan zasjesti stolicu predsjednika prizivnoga suda u Trsto, jer da si je bivši predsjednik i sadašnji upravitelj ministarstva pravosudja g. dr. Kindinger pridržao to mjesto. Što bi značilo, da nekani dugo ostati u Beču.

Položio zastupnički mandat. Državni i zemaljski zastupnik goričkih Slovenaca, g. grof Alfred Coronini, položio je dne 31. oktobra mandat za državni i zemaljski sabor.

Taj svoj korak opravdava g. grof time, što su nastali nesnosni odnošaji u obće, napose u Goričkoj, što nije posve vješt slovenskomu jeziku i što se nečuli posve zdravim.

Pravi razlog tomu koraku g. grofa Coronini-a biti će bez dvojbe nesretni razdor u slovenskoj stranci na Goričkoj, koji je nastao ovo par zadnjih mjeseca i koji je prava nesreća za našu slovensku braću u susjednoj pokrajini. Mi žalimo duboko, da je do toga razdora došlo i da se ga sve to više širi i razdražuje na štetu i radost našim narodnim dušmanom i njihovim pokroviteljem, a na našu narodnu sramotu i pogubu.

Kad bi naša slovenska braća na Goričkoj htjela uvažiti našu molbu, da se naime slože i ujedine u narodnoj borbi proti silnim dušmanom, zahvalan bi im bio sav naš narod, koimu bi izkazali tim neizmjernu uslugu.

Na učiteljišću u Kopru zavladao je opet mir i red! Povratkom talijanskih djaka na c. kr. učiteljišću u Kopru, zavladao je na tom zavodu opet — za neko vrieme mir i red. Talijanski djaci držali su se dugo vrieme u opoziciji ne samo proti slavenskim saučenikom, nego i proti većini profesorskog zbora i proti samomu ravnatelju. Ovaj je — kako smo već javili, sva sredstva upotrebio, da sklone talijanske djake na povratak u školu, nu ipak nije uspio. On se u toliko ponizio pred timi djaci, da je iste dao tražiti po stanovih i moliti ih, da se povrate, pa ipak ostaše svi njegovi koraci bezuspješni. Jedino posredovanju poznatoga radikalca na istarskom saboru, zastupnika i odvjetnika Bennati, imade g. ravnatelj Markelj da zahvali, što su njegovi ljubimci položili oružje, te pobjedonosno opet došli u školu.

Mi neznamo doduše, kakve su uvjete postavili djaci ravnatelju, a kakve on njima, no sudeć po dosadašnjem izkustvu, talijanskim djakom neće se dogoditi ništa, pa trpio ugled profesora i ravnatelja, te školski zapt koliko mu drago. Talijanski djaci c. kr. učiteljišća u Kopru mogu dakle i nadalje demonstrirati u velikotalijanskom duhu; oni mogu i nadalje vriedjati i izazivati slavenske djake onoga zavoda, njima se nemože i neće dogoditi ništa, dok imadu za sebe nekoje zagriežene profesore, g. ravnatelja i političkoga radikalca g. Bennati-a!

Blagdan „Svih Svetih" proslavljen je i ljetos svečano i pobožno svuda, u katoličkom svietu. Tužna srca sjećali se živući svojih milih pokojnih, te im posvećivali vruće molitve za spas duša njihovih. Na grobljih sakupljale se biljade pobožnog naroda, da isprosnom tužaljicom ili molitvom vrućom od Svevišnjega izprose milost za svoje pokojne, koji trebaju od nas kakvu pomoć.

Občinski izbori u Žminju uništeni. Iz pouzdana izvora doznajemo, da je c. kr. namjestničtvo u Trstu uvažilo utok nekojih žminjskih občinara proti nedavno obavljenim občinskim izborom. Formalna pogrieška bijaše počinjena kod izbora u III. tielu i tako je vlada uništila izbor za sva tri tiela. Nadamo se, da će budući izbori proći bez borbe i između onih, koji su jednog jezika, te istih težnja.

Talijansko narodno oružje u Primorju. Već je tomu okolo 15 dana, da se je pročulo, kako su istarski talijanaši u glasovitom gradiću Buje, htjeli junački podpirsiti jednomu svomu sugradjaninu. U tom talijanaškom gnjezdu jesu naime dvie stranke, gospodska ili liberalna i seljačka ili kopačka. Jedna drugu mrzi iz dna duše, premda su jedni i drugi, jedne te iste narodnosti. Bujski kopači radi bi se naime osloboditi svojih gospodskih gospodara, koji zanemaruju duševne i tjelesne koristi puka, leteć za nedostiživimi političkimi idejali. Bujski kopač živio bi rado u miru i u slogi sa hrvatskim seljakom one okolice, ali ga u tom prieče zagriežena gospoda, koja bi htjela, da mizi, prezire i proganja sirotu nesega seljaka, koji trpi i stenje pod gospodskim jarmom kano i talijanski seljak. T

Medju prvaci seljačke stranke u Bujam, nalazi se i tamošnji odvjetnik dr. Franco, kojega mrze baš radi toga bujska gospoda. Ovomu ljuti su se bujski lažiliberalci osvetiti istarsko-talijanskim narodnim oružjem prije kakvih 15 daná. Postavili su mu naime u dvorištu iza ulaznih vrata kuće upaljenu petardu ili praskavicu. Fitilj (mića) izgorio je do škuljice, kroz koju bijaše provučen. Reć bi, da se je sam pogasio, jer bijaše škuljica pretiesna.

O nalazu te praskavice bijaše obavieštena mjestna oblast. Praskavicu odpremiše u Pulu, da se ustanovi čime bijaše napunjena. Ako smo dobro obaviešteni, bijaše ta praskavica napunjena dinamitom, pak da se je nesrećom upalila, bila bi stalno potresla do temelja starinske kuće slavnoga talijanskoga gnjezda. O tom atentatu na talijanskoga prvaka u Bujam, sute talijanski listovi Primorja, što nam je dokazdin, da se srame za to junačko djelo najradikalnijih Talijana Istre. U ostalom, mi još nismo izgubili posliednju nadu, da ćemo danas sutra doznati od brbljave porečke „babe" golu istinu o tom najnovijem junačtvu istarskih Talijana.

Iz sudnice u „Regione Giulii" Bez komenta priobćujemo:

I. Sudac: (izpitujuć svjedoka) Dove si trovava lei in quell' incontro?

Svjedok: Da njim istinu rečem, gospodine sudče, bio sam na svojoj potribi.

Sudac: (diktira zapisničaru): In quell' incontro io mi trovava precisamente nella propria località detta „Potriba".

II. Sudac: izpituje obtuženog: Come si chiama?

Obtuženi: x. y.

Sudac: Nome del padre.

Obtuženi: Od z.

Sudac: Nome della madre.

Obtuženi: Je umrla.

Sudac: (diktira zapisničaru) fù Merla.

III. Vjerovnik pita zapljenu i procjenu dužnikovih pokretnosti, a medju ostalimi i „volovskog siena". Sudac dozvoljava talijanskim zaključkom zamoljenu zapljenu dužnikovih pokretnosti, te medju ostalimi i „del fieno di Volosca".

Uredničtvo prima i priobćuje:

Br. 300/Pr.

Slavno uredničtvo „Naša Sloga"

u Puli.

K viesti donešenoj u 38 broju „Naše Sloge" pod naslovom: „Takodjer prinos k ravnopranosti u Primorju", molim slavno uredničtvo, pozivom na § 19. tiskovnog zakona, uvrstiti u prvom budućem broju „Naša Sloga" na istom mjestu, na kojem bijaše rečena viest tiskana, sliedeći:

Izpravak:

Nije istina, da nije bio kažnjen unpšeni talijanski svećenik od c. kr. političkog komesara; već je istina, da je bio odsudjen spomenuti svećenik, u smislu patente za kućarenje na globu od 25 forinti i na gubitak kod njega nasavšili se zlatnih predmeta, te da je uložio proti toj odsudi utok na c. k. namjestničtvo.

C. kr. kotarsko poglavarstvo.

u Voloskom, 3. novembra 1899.

Fabiani,

c. kr. namjestnički savjetnik.

Službeni jezik naših šarenjaka. Imade ljudi u Istri, koji još uviek miste, da je talijanski jezik jedino spasujući jezik. Istih nazora su osobito oni, koji se nalaze u kakvoj talijanskoj službi, ili koji su više il manje odvisni od talijanske gospode. Ovi i ovakvi drže se, da su nešto višega i odličnijega, ako su gospodom ili sa oblastmi talijanski govore ili dopisuju. Ta vriedi navlastito za župane ili delegate u onih selih ili poreznih občinah, koje su pridružene kojoj talijanskoj gradskoj občini. Ti delegati jesu obično naše krvi i našega jezika i govore u obitelji i u selu hrvatski, ali sa gospodom u gradu govore i pišu — ako znadu — samo talijanski. Njima se čini, da je to nešto plemenitijega, nešto uzvišenijega. Ali da čuješ njihovu talijanštinu, ili da čitaš kakav njihov talijanski sastavak — puknuti ćeš od smieha. Ti jadnici misle hrvatski, pak prevadjaju kako znadu na talijanski. Naravski je, da izadju pri tom često veliki nesmisli. A jezik? da te Bog očuvao!

Jedan primjer takove službene talijanštine jednoga delegata na puljštini i miljenika podestatova, podajemo eto našim čitateljem, da se od srca nasmiju, kako smo se i mi (smijali. Za one, koji nerazumiju talijanski navadjamo evo sadržaj tog sastavka. To bi imala biti nekakva preporuka na c. kr. ravnateljstvo financijo u Trstu, da se dade prodaju duhana čovjeku, koji je 30 godina imao za to dozvolu, ali mu ju c. kr. financijalna oblast u Puli oduzela. Eto sada tog glasovitog spisa, da ga sačuvamo od propasti i našim potomkom za dokaz talijanstva puljske okolice god. 1899.

Nro. 232

All' Inclito I. R. Diricione superiore di finanze e S. M. in Trieste.

Dalla parte di questa Delegazione Comunale di . . . . .

Si il fece il richorso, Inclito I. R. diricione super iore di finanza. e S. M. che . . . . . di . . . . . ha vevevano, il apalta in circha anni 30 in nostra Comune in censuario per cio, si di chiara che Inclito I. R. di ricione superiore di finanza in Pola ge ga il portatto via nel messe di 23 Giugno 1899 il apalto.

Per cio. si prega Inclito I. Pr. diricione superiore di finanza in Trieste che lacasa di . . . . . e in centro di paese e gli sonno il tutto popolo in contrario che il sudetto . . . . . non ha il apalto per cio siprega di versarge il sudetto . . . . . il apalto.

. . . . . li 20. Agosto, 1899.

Delegato Comunale

. . . . .

Pišu iz Buzeta: Našemu rodoljubu i siromašu Ivanu Gržiniću pokojnog Baštijana iz Koserige kod susjednih Račica (občina Buzet), izgorjela je ljetos kuća, koja nebijaše osjegurana. Pošto je on čestit rodoljub i veliki siromah, preporučamo ga milosrdnim osobama.

Biskup Dobrila, predobri otac istarskih Hrvata, ostavio je dovoljnu svotu za utemeljenje hrvatskoga konvikta u Pazinu. Da se je po njegovoj mudroj glavi onda sagradio u Pazinu hrvatski konvikt, u kojem je moglo živjeti barem 100 naših junačića, bila bi se tadanja njemačka gimnazija u Pazinu pohrvatila! Nu velikoga biskupa snadje smrt, a njegov nasljednik, biskup Glavina, podignu (hrvatski?) konvikt u Trstu. Je li to odgovoralo želji velikoga pokojnika? Po kojem zakonu ili po kojem pravnom pojmu mogla se prekršiti njegova sveta volja? Jesu li izvršioci Dobriline oporuke odabrali Trst mjesto Pazina s političkih, religioznih ili pedagoških razloga? Želimo znati, hoće li sadanji biskup, A. Štrk, koji je Hrvat, koji je Istranin, koji bješe ljubimac velikog Dobrile, hoće li sada, kad imamo hrvatski gimnazij u Pazinu, prenijeti „hrvatski konvikt na hrvatsko zemljište?"

„Jedinstvo."

Zaruke nadvojvodkinje Štefanije. Novine javljaju, da će se nadvojvodkinja Štefanija sasvim sigurno u novembru zaručiti sa grofom Lonyay-em u Londonu. Grof je po zanimanju diplomat, te ima 36 godina. Nadvojvodkinja Štefanija poznala je grofa još kao djevojka. Grof Lonyay već tada bio zaljubljen u nadvojvodkinju, a kad se je ona udala, odputovao je u Afriku. Nakon svog povratka bio je dodieljen poslaničtvu u Rimu, gdje se je nadvojvodkinja Štefanija sastala s njim pred nekoliko mjeseci. Grof Lonyay boravi sada na svom imanju u Baday-Ollaszu u Ugarskoj. Dne 22. novembra imade se obaviti vjenčanje u Londonu, a prije toga će grof preći s kalvinizma na katolicizam. Car i kralj Fran Josip da je već dao dozvolu za taj brak.

Prodaja njemačko-talijanskog kazina u Opatiji. U trščanskih talijanskih listovih čitamo oglas podpisan od odvjetnika dr. Stoglava Costantini-a na Voloskom, kojim javlja, da se slavlja njemačko-talijanski kazin u Opatiji na javnu dražbu ili po domaću pod bubanj.

Nebi li nas prijatelj „Koserica" od tamo o toj dražbi obširnije izviestio?

Vinska klauzula u pomorsko-trgovačkom ugovoru izmedju Austro-Ugarske i Italije, imala bi biti u budućem ugovoru dokinuta. Iz Beča javljaju nama, da je upravitelj ministarstva trgovine dr. Stibral izjavio komesaru talijanskoga odjelka izložbe jestbina u Beču pl. Silombri-u, da će ova nesretna klauzula kod obnove ugovora sa Italijom izpasti, jer da ona čini Austro-Ugarskoj potežkoća sa Francezkom i Španijom. Iz Rima potvrdjuje se gornja viest i da su tamo jurve pripravni na dokinuće zlokobne one klauzule.

Nove, Višnjanske denuncije. Nametnuti upravitelj Mianić, poslao župnim uredima u formi dekreta (o dopisu nema govora,) da mu prijave pojedine slučaje, kad koja žena, a ne baba Dušica Nardini, srbkinja iz Knina, a sada influente persona nel partito italiano, donese diete na krštenje i to odkad je on upraviteljem. (Zašto ne prije? — Upit slagara). Župnik u Bačvi povratio dekret (drugi, čujemo, bacili k spisim) a „commissario imperiale" (tako ga prozvaše Višnjanci) upravio fulmi-nantni raport na kapetanat, gdje su se zaista slatko nasmijali. Župnik je dužan krstiti svako diete, a on šalje statistični izkaz rodjenih i umrlih kapetanatu, a ne občini, a svaki je roditelj vlastan pozvati koju primalju hoće, bez dati računa, a župnik nije policajski agent. Kad občina hoće da svi imadu obć. babu, nek postdvi dovoljan broj i sastavi izkaz siromaha, koji se ima ponoviti svake godine, te slati primalju na svoj račun a ne oslanjat se na izkaz sastavljen više godina natrag i predbaciti siromasim, da se žene, kako se je usudio uljudni Pićanac Bradešić to učiniti jednomu iz sela Radoši. Nešto više uljudnosti sa strankama g. Pićanče! Siromaštvo nije nikakova sramota.

Novo nasilno uručivanje talij. spisa. Budući da neki Hrvat u Višnjanu nehtijaše primiti talijanski spis od občine, obć. redar sa oficirskom sabljom, iza nekoliko miudrih višnjanskih primjetaba, naslovniku da poznaje talijanski, narine mu na stol spis i ode — s nepotvrdjenom dostavnicom. Taj novi talij. način uručivanja zaslužuju da bude u višnjanskom teatru donešen. U ostalom bi proti takovom nasilju prikazana pritužba, i iznatiželjni smo, kad će te komedije prestati.

I opet Višnjanske denuncije. Župnom uredu u Bačvi, poslao nametnuti upravitelj Mianić, izvadak rodjenih g. 1879. za slučajne izpravke. Našav imena izkrivljena, kano Sinožić u Sinosich, Žiković u Xicovich i t. d., župnik poslao izvadak ravno predsjedničtvu ministarstva, da se vide talij. zloporabe uredovne vlasti (a takvih ima na pretek) — Mianić zapitao izvadak, a župnik odgovorio. Usupnuti „Aurelio" odmah tužbu na poglavarstvo, koje nevidiv slučajno župnikovog odgovora, pozvalo ga k sebi: no tu se je vidjela onda — talijanska denuncija (zašto ne kleveta? Upit slugara). — Mislimo, da je već skrajno vrieme, da bude tim denuncijama kraj i da vlada postavi zakonito zastupstvo i to abnormalno stanje ukine, kako je — u dužnosti.

Prodao občinski put. Nametnuti obć. upravitelj Mianić u Višnjanu, prodao nekomu Talijanu (a za nizku odštetu) jednu ulicu za gradnju mesarnice. Bez dozvole starije vlasti, nemože toga uraditi ni od občinara odabrano zastupstvo, a kamo li „privremeni" upravitelj. Čega Čemo još doživjeti?

Iz opatije javljaju nam, da je pjev. tamb. društvo „Lovor" obdržavalo izvanrednu skupštinu, na kojoj se je dosadnjući predsjednik gosp. Augustin Rajčić, mjestni učitelj, zahvalio na časti predsjednika. Skupštinari izabraše jednoglasno g. Jakova Justića novim predsjednikom. —

Čudotvorna moć ruskoga rublja. Moć ruskih rubalja osjeća se zbilja na obalama Adrije, i to ne na slavenskoj strani, već na talijanskoj. Tko to nevjeruje, neka pogleda „Piccolo" i „Popolo Istriano", pak će vidjeti oglase petrogradskih tvornica cirilicom tiskane. Veseli nas, da talijanske novine na zaziru više od cirilice, te bilježimo taj dogodjaj kao početak opamećenja.

Za ukinuće novinarskog biljega. Tiskovni odbor carevinskoga vieća zaključio je u svojoj sjednici dne 7. t. mj. jednoglasno, da se preporuči vieću na odobrenje vladinu osnovu, kojom se ima ukinuti biljeg na novinah i koledarih. Taj predlog odbora doći će sa osnovom čim prije u vieću na razpravu.

Potvrdjen savez. Cesarska vlada potvrdila je savez slovenskih te istarsko-hrvatskih občinskih načelnika.

Iz Kastva nam pišu koncem oktobra. Bit će kakve dvie godine, što je k nam došao kapelanovati častni gosp. Ivan Mandić. Mi smo ga lieno primili i kao domorodca i kao rodoljuba, tim više, što ga je pretekao glas kao vrstna propovjednika i čestita druga. Taj nas glas nije prevario, jer u najkraće vrieme svoga bivanja medju nami, stekao je g. Mandić obće simpatije. A sada, pošto ga puk zavolio, mora se od nas dieliti! Premješten je u Završje kod Oprtlja, kamo se jur podao predprošle nedelje. Od svojih bližnjih prijatelja oprostio se prijateljskom žalbom, na kojoj se sakupilo 10 for. i 10 novč. za „Djačko pripomočno družtvo u Pazinu", od naroda kastavskoga oprostio se svečanom službom božjom, kojoj je prisustvovao cieli puk.

Iz Kastva pišu nam koncem oktobra. Dne 24. pr. mjeseca posjetio je naše mjesto c. kr. namjestnik iz Trsta. Došao je iz Voloskoga u pratnji svoga tajnika i kotarskoga kapetana, gosp. Fabiani-a. Sjajnoga dočeka nije bilo, jer uz školsku djecu i službene osobe, nije ga nitko ni dočekao, osim njekoliko radoznalih ženskih glava. Posjetio je najprije crkvu, pak sve mjestne škole, gdje je činio da se mladež izpituje, te kako doznajemo, izrazio se veoma povoljno o našim školam. Zatim podao se u občinski ured, gdje je primio deputaciju občinara iz Srdočih, a onda razgledav grad, uputio se k mjestnom dekanu na objed. Okolo dva sata po podne prosliedio put u Sv. Matej i Klanu, pak kašnije put Jelšana itd. Tiho, kako je došao, tako je i otišao. Narod nije mu pravio bučnih ovacija, jer nema se čemu od njega nadati.

Hrvatskim jezikom bio je prisiljen da se služi u Sv. Ivanu od Šterne obć. upravitelj Mianić pri izboru župnika. Kad je nuždno, mora se klanjati tomu jeziku, a i još će se taj „puro sangue italiano"!

Postalla. U Višnjanu bilo je predano na pošti preporučeno pismo, u komu bijaše petaća, bez da je s vani to bilo naznačeno. Naslovnik u Z. dobio pismo ali bez novaca te, u dobroj vjeri uništio omot. Stvar bi prijavljena.

Pozor putnici za Ameriku! Amerikanski „Narodni List", koji izlazi u New-Jorku, u br. 37 upozoruje putnike, koji se sele u Ameriku, da se čuvaju firme Pirelli u Trstu, odnosno Cargnelli na Rieci.

Plemenito djelo. Sveučilištni profesor u Zagrebu dr. Martin Stiglić sagradio je o svom trošku školsku zgradu u Praputniku. Na tom patriotičnom djelu narod se je srdačno zahvalio.

Sveučilištni djaci iz Dalmacije u Zagrebu. U hrvatskih novinah čitamo, da se je ove godine upisalo neobično mnogo djaka na sveučilištu u Zagrebu. Sve su to kršni mladići, koji upadaju svakomu u oči i tim što nose crven-kape, koje će i unapried uviek nositi.

Plodan trs. U vinogradu gospodina Meštrovića u Benkovcu u Dalmaciji bijaše ove trgatbe trs sa 297 grozdova. Preko pedeset grozdova bijahu tako veliki, da su presizali duljinu od pol metra. Profesor Nimira fotografirao je trs i poslat će fotografiju na parižku izložbu.

Družtvene viesti.

Predstava diletantske družine u Puli. Ovo mlado družtvo davalo je dne 5. studena šaloigru „Talijanski ne znadu".

A znadete li vi talijanski? Ne! No, nije štete. Ta sa našim lijepim hrvatskim jezikom, u kome nema ni mrvice pretvaranja niti šarlatanstva, no čista i poštena riječ, dolazeća iz srca k srcu, možemo daleko stići. S tim po prilici riečima zaključila je Marica šaloigru.

Ulogu ovu odigrala je gjica. Jurkotić upravce uzorno. Sa takvom vrstnom silom može se družina ponositi, jer bi služila na čast i većim pozorištima. Ostali svi su bili posve na svom mjestu, te su svojom vrstnom igrom izazvali silu smieha. — Kmet - načelnik Korenić, bio je valjan i junačan u obrani svog jezika, te je dostojno rješio svoju zadaću i pošteno namučio sa zatvorima g. Gailhofera u ulozi Prelca, koji je takodjer svoj dio pošteno odigrao. G. K. je sasma vjerno predstavio seljaka Jožeta i vješto prikazao podli karakter šarenjaka, a i g. Pavešić kao Tonin bio je na svom mjestu. Pošteneg seljaka Jovanina glumio je g. Kandušer vrlo liepo, i sa svojim čitanjem talijanskog spisa, pobudio obći smieh. Ulogu ispičuture fanta, naravski je prikazao g. Rieger, ako prem je prvi put stupio na pozornicu. G. Marjanović kao občinski sluga il listonoša šta li, sa ono par rieči dobro se riešio svog zadatka.

Tečajem večeri udarao društveni tamburaški zbor na obće zadovoljstvo birani program, te je pokazao, da se uz dobru volju i redovitu vježbu može uspjeti do liepog uspjeha.

Ples je bio živalan do kasnije dobe, te se mladež mogla dovoljno razigrati.

Veliki tamburaški zbor u Puli priredjuje u nedelju dne 12. studena u dvorani „Prvog istarskog sokola" koncert sa prostom zabavom. Ulaznina po osobi 20 novč., za obitelj 40 novč. Početak u 8 sati.

Javni sastanak. Za nedjelju dne 12. t. mj. u 4 sata poslije podne urekao je odbor političkoga družtva „Edinost" javni sastanak u Rojanu t. j. IV. izbornom kotaru tršćanske okolice. Sastanak biti će u prostorijah tamošnjega konsumnoga družtva.

Godišnja glavna skupština političkoga družtva „Edinosti" obdržavati će

se zadnju nedjelju ovoga mjeseca, t. j. na 26. t. mj. Skupština će započeti točno u 9 sati pr. jutro a svršiti će se u dvorani Mally (ulica Torrente 16 u Trstu). Program skupštine priobćiti ćemo u jednom od budućih brojeva.

Ove godine zateglo je odbor političkoga društva „Edinost" sa sazivom glavne skupštine obzirom na nestalan i nejasan politički položaj u obće, napose pako u našem Primorju.

Glavnoj skupštini prisustvovati će i naši državni zastupnici, a nedvojimo nimalo, da će se toni prigodom potruditi na skupštinu i istarski zastupnici članovi hrvatsko-slovenskoga kluba na istarskom saboru, kano i sva gg. zastupnici tršćanske okolice.

Izkaz prinosa na ravnateljstvo „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru" tekom mjeseca oktobra g. 1899.:

Gosp. Fran Anaković, župnik u Privlaci svoj mjesečni prinos za listopad . . . . . f. 4.—
Uprava „N. Sloge" Pulj na niju stiglih . . . . . f. 14.50
Gosp. Dr. Josip Šebesta, svoje mj. prinose za julij, august i septembar . . . . . f. 3.—
Gosp. dr. Mirko Grahovac, kr. javni bilježnik i odvjetnik u Daruvaru, sabranih u družtvu slaveć imendan prijatelja Vaclava . . . . . f. 4.—
Opet isti gospodin sabranih kod svatova gosp. Velaka u Kostajnici dne 4. oktobra . . f. 28.30
Gdja. Milka Mažuranić Kriviput sabranih prigodom sbora na Miholje u Vratniku na zdravicu hrvatskom seljačtvu . f. 11.06
Gosp. Julij Miran, učitelj u Sv. Mateju, svoje mj. prinose za ožujak—srpanj . . . . . f. 5.—
Legat pokoj. dra. Milovčića od for. 500 po odbitku zakonskih pristojbina . . . . . f. 431.10
Gosp. Mirko Baglama, pravnik u Zagrebu, čisti prihod zabave, priredjene u Glini dne 1. oktobra u korist družbe . f. 122.—
Gosp. Franko Katarinić, učitelj u Nerezinah, sakupljenih dne 8. septembra u Baški, prodav na dražbu jednu staklenku dom. vina . . . . . f. 14.—
Gosp. Budislav — Poreč svoj godišnji dar za g. 1899. . f. 10.—
Četvorica gospode iz Lovrana mjesto vienca na odar pok. Gjure Blečića . . . . . f. 2.—
Uprava „Osvita" u Mostaru sabranih u veselom družtvu od gosp. Petra Guine iz Bos. Broda . . . . . f. 4.—
G. Milan Matić, pravnik sada u Inomostu kao predsjednik hrv. akad. odbora za razprodaju slika o Zrinjskom i Frankopanu u Beču . . . . f. 160·88
Podružnica mužka u Kastvu po svom blagajniku članarine za god. 1898. for. 1, a za god. 1899. for. 17.50, ukupno . f. 18.50
Gosp. Hrvoj Istranić svoj mj. prinos za listopad . . . . f. 1.—
Gosp. dr. Konrad Janežić, odvjetnik u Voloskom svoj mj. prinos za listopad . . . . . f. 1.—

Volosko, 6. studena 1899.

Dr. Fabianić,
blagajnik.

— Upravi „Naše Sloge" prispelo tečajem meseca listopada t. g.: Ryslavi A., sakupilo se u poštanski škrabicu na Kuzminju u Kašteliru f. 4.32. Šimat pop And., — Praputnik. Na dan sv. Franje pri go. stoljubivom stolu veleč. g. župnika Jurja Stanfelja u Kukuljanovom sabrali dobri ljudi f. 20.— Batestin Nikola — Kormons višak predplate za „Našu Slogu" f. 1.—. G. D. Pula, talijanskih centezima f. —.15. A. P. preko dr. Laginje f. 5.— Žagar M., učitelj, sakupljenih u veselom društvancu na Hreljinu f. 3.—. Milinković Ivan, svr. seni pravnik, Karlobag, sakupljenih na svadbi Nikole Turića i Lucije Milinković prigodom zdravice domovini f. 10.—. Mohorovičić Fran — Opatija za odštetu, koju je dobio kao tumač na vojničkoj smotri u Voloskom f. 1.—. Pavešić J. u Puli, sakupio u čitaonici f. 5.20. Uredništvo „Podravca" sabralo prigodom izvojštene pobjede obć. izbora u Virju f. 7.15. Prof. Fr. Barički u Požegi, sakupljenih u svečeničkom krugu f. 5.10. Sakupljeno u Medulinu medju izletnicima f. 4.—. Gospoja Pija Perčić sakupila je u veselom družtvu kod Simčića na Matuljam f. 4.—. Ista gospoja sabrala u veselom društvu u Rukavcu f. 2. Lucić Aleksa darovao f. 2.—.

Gosp. S. Vladišković sabrao 4. t. m. u krčmi „Labinjanka" u veselom družtvu slaveći imendan vrlog Hrvata gosp. Karla Jurkovića, te izručio podružnici družbe na Voloskom f. 2.12.

Prinosi podružnicam družbe sv. Cirila i Metoda za Istru:

U Puli: Nakon glavne skupštine čitaonice u Puli dne 5. novembra t. g. sabrano medju skupštinari 7 kruna.

Prinosi za djačko - pripomoćno društvo u Pazinu: A. B. preko dr. Laginje f. 5.—. Perčić Niko, kapetan f. 2.50. M. M. u Puli f. 1.50.

Podružnica družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Beču. Borba za obstanak i razvitak hrvatskog i slovenskog žiteljstva u Istri, potaknula je na plemenite čine uvjek spremnu hrvatsku akademičku mladež u Beču, da i ona doprinese do poboljsanja hrvatskog školstva u Istri. Hrvatska akad. mladež, koja uviđa, od kolikog je značenja po razvitak narodne svjesti škola u materinskom jeziku, i od kolike je potrebe bilo jedno društvo, koješto družba sv. Cirila i Metoda, odlučila je, da izmedju sebe i u Beču nastanjenih Hrvata i Slovenaca, osnuje ovdje podružnicu družbe sv. Cirila i Metoda. U tu svrhu g. cand. med. Dragutin Ciotti i g. cand. med. Ante Gržinić, ne želeći truda i napora, poprimiše se te zadaće i stavivši se u dogovor sa ravnateljstvom družbe, napokon im uspjelo oživotvoriti njihovu ideju.

Sliedeć primjer bečkih akademičara, namjerava, kako se glasa, i hrvatska učeća se mladež drugih univerza ove pole monarhije ustrojiti, po razvitak, družbe sv. Cirila i Metoda, neobhodno potrebite podružnice.

Talijansko družtvo „Dante Alighieri" imalo je 24. pr. mj. u Messini svoju desetu glavnu skupštinu. Predsjednik Paskval Villost govorio je obširno o djelovanju i ciljevih toga družtva. Glavna svrha toga društva jest, širiti talijanstvo izvan granica Italije, osobito u našem Primorju. Predsjednik je priobćio skupštini, da će ministarstvo postaviti svake godine stalnu svotu kao podporu tomu družtvu.

Družba sv. Mohora u Celovcu počela je početkom ovog mjeseca razašiljati na povjerenike društvene ovogodišnje knjige i to ovim redom: Najprije jih dobije krška biskupija, zatim razni krajevi, sekovska, zagrebačka i druge biskupije, Afrika i Amerika, poslije lavantinska, ljubljanska, tršćanska, i napokon goričke biskupije. —

Listnica uredničtva i uprave.

Gosp. S. R. u T. Rukopis za podlistak izvolite poslati ravno u Trst na našega glavnoga uradnika M. M.

Gospodin pop Jerko Geković iz Sv. Jakova upravio nam je podulji polemični dopis, iz kojega razabiremo, da on nije neprijatelj glagoljice, te da talijansku stranku na Susku nije pripoznavno niti će ju ikada pripoznavati. Toliko radi nepristranosti, — moleć gospodu dopisnike, da se kane osobnosti.

P. n. občinstvu ustobadjam se najaviti, da sam otvorio u Pazinu

knjigovežnicu

obskrbljenu strojevima najnovijega sustava, kano i

trgovinu knjiga i papira

sa zalihom svih školskih potrebština.

Izradjujem sve radnje zasjecajuće u moj zanat, kano: albume za fotografije, okvire u plišu, damasku, atlasu, koži itd.

Nemam li prigodice kakve stvari u skladištu, to istu nabavljam u najkraćem roku, bez jkakvih kupčevih troškova. Isto tako preskrbljujem tiskanice za školske, občinske i župne urede.

P. n. mušterije upozorujem, da se za sve naručbe najave dopisnicom, pošto je to najjeftiniji put, te iste obavljam u kratkom roku solidno i uz umjerene ciene.

Sa štovanjem

IVAN NOVAK,
knjigoveža u Pazinu, naproti c. kr. državnoj gimnaziji.

Oglas.

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Herpeljah, Kozini te iz bližnje okolice svoju dobro obskrbljenu

prodavaonu sa manufakturami, jestvinami i železninom

kao takodjer

trgovinu sa drvi razne vrste.

Jakob Klemenc,
trgovac,
Via S. Antonio broj 1 u Trste.

F. Pečenko

HOTEL EUROPA

u Puli

preporuča se gg. putnicima.

G. Piccoli,

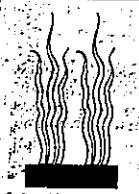

dvorski dobavljač.
Njeg. Svet. pape Lava XIII.,
ljekarničar „pri angelju"
u Ljubljani
na Dunajski cesti.

Željeznato vino.

Kemične analize odličnih strukovnjakah, koji su u **Željeznatom vinu** ljekarničara **Piccoli-a** u **Ljubljani** uviek potvrdili navedeno množtvo željeza, jesu najbolji dokazom te pružaju najveće jamstvo za njegovo djelovanje. — Ovo vino je dobro za **slabokrvne, nervozne te za osobe oslabljene usled bolesti, za bliedu i boljezljivu djecu.**

Ciena staklenki od pol litra 1 for.

Naručbe se razašilje kretom pošte, poštarinu plaćaju naručitelji-sami.

Brijač

Nikola Alaić

proporuča

svoju brijačnicu

u Puli

na Fran Josipovoj cesti 6

(tik kavane „Miramare")

Prsni čaj sa „Učke-Gore".

Izvrstni domaći lijek proti

kašlju, nahladi ili prsnom kataru, proti hrapavosti i promuklosti grla.

Cijena 25 novč.

Glavno skladište:

Ljekarna L. Ghersetich,

Volosko — Istra.

Dobiva se u svakoj ljekarniei.

Filijalka
c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda
za trgovinu i obrt u Trstu.

Novci za uplaćivanja.

U vriednostnih papirih na 4-dnevni odkaz 2¾%
„ 30- „ „ 3¼%
U pismih na ime uz 4-dnevni odkaz 2¾%
„ 8 „ „ 3 „
„ 30 „ „ 3½ „

Na pisma, koja se moraju izplatiti u sadanjih papirih austrijske vriednosti, stupaju u kriepost nove takse, 27. septembra, t. j. odnosno 23. oktobra.

U Napoleonih na 30-dnevni odkaz 2%
„ 3-mjesečni „ 2½%
„ 6- „ „ 2⅝%

Okružni odiel.

U vriednostnih papirih 2% na svaku svotu. — U Napoleonih bez kamata.

Doznačnice

na Beč, Prag, Pešту, Brno, Lavov, Tropavu, Rieku, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Cjelovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz i Solnograd bez troška.

Kupnja i prodaja

vriednostih, dilviza, kao takodjer unovčenje kuponah proti odbitku 1% provizije. Inkaso svijuh vrsti po najumjestnijimi uvjeti.

Predujmovi.

Jamčevne listine po dogovoru. Kredit na dokumente u Londonu, Parizu, Berlinu ili u drugih gradovih, provizija po jako umjestnih uvjetih. — Kreditna pisma na kojigod grad.

Uložci u pohranu.

Primaju se u pohranu vrednostni papiri, zlatni ili srebrni novac, inozemski novac itd. — po pogodbi. Naša blagajna izplaćuje doznačnice talijanske narodne banke u talij. frankih ili pako po dnevnom tečaju.

Javna zahvala.

Potrta od tuge i žalosti podpisana zahvaljuje ovim iz dubine srca svoj rodbini, prijateljima i znancima, napose pako č. g. župniku i g. učitelju Drnjeviću, koji su milog nam starješinu gospodina

Antona Ribarića

k vječnom počitku odpratili ili nas se drugačije u našoj tuzi sjetili. — Bog platio svima!

Volice u Istri, dne 3. studenog 1899.

Tugujuća obitelj.

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice

svoj krojački posao
na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,

u prvom katu.

U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odijela, koja izvršuje točno po mjeri.

Anton Klement, *krojački majstor.*

The Gresham,

engl. osiguravajuće družtvo na život u Londonu

Aktiva družtva do 31. decembra 1897 . . . . . K 159,997.578—
Godišnja uplata premija i interesa od postanka družtva (1848) . . . . K 28,823.375—
Izplaćeno na osiguranju i interesu od postanka družtva (1848) . . . . K 343,860.067—
U godini 1897 izdano je 7464 polica za glavnicu . . . . . K 67,331.351·91

Prospekti, cienici i u obće sve druge informacije šalju se badava, tko jih god pismeno kod dolje imenovanoga zastupstva upita, koje dopisuje u svim jezicima.

Glavno zastupstvo u Trstu
Via del Teatro, N. 1, Tergesteo, Scala IV.

Traže se svuda sposobni agenti i zastupnici.

Broj 40. U Puli, dne 17. novembra 1899. God. XXX.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se nepleća poštarina, ako se izvana napiše «Reklamacija».

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlaći će: dne 17. i 25. novembra te dne 4., 12., 20. i 28. decembra 1899.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani, neprimaju.

Predplata s poštarinom stoji: 5 for. u obće, ¼ na godinu 2 for. za sèljake ¼ ¼ na godinu ili for. 2.50, odn. for. 1.— na polugodnje.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 5 nč., koli u Puli, toli i izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12. sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotića i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Budući broj izaći će u subotu 25. t. mj.

Sjećajte se „Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru

Državni proračun za g. 1900.

U sjednici carevinskoga vieća od dne 8. t. mj., predložio je upravitelj ministarstva financija, R. dr. Kniazioluckí državni proračun za god. 1900. U redovitih odnošajih imao bi biti taj proračun već skoro razpravljen i odobren, dočim se ga kod nas u Austriji pod sami konac godine parlamentu tekar predlaže. Tuj dakle nemože biti ni govora o tomu, da bi se mogao u parlamentu proračun za buduću godinu redovito i na vrieme razpraviti i odobriti. Što dakle sada? Državna kola nesmiju zapeti; vladi treba novaca, da može državne interese promicati; njoj se hoće od parlamenta punomoći, da uzmogne do toga novca doći, njoj treba punomoć, da može poreze utjerivati. Radi toga predložio upravitelj ministarstva financija ujedno sa proračunom za god. 1900. takodjer zakonsku osnovu o takozvanom provizoriju t. j., da može privremeno utjerivati poreze za prva četiri mjeseca buduće godine.

Ovdje ćemo predočiti našim čitateljem u glavnih crtah i u okruglih brojevih, cjelokupnu potrebu i cjelokupno pokriće za god. 1900., kao što je to carevinskom vieću predloženo, a na koncu dodati ćemo tomu nekoje naše opazke.

Državni proračun za god. 1900. sastavljen je sada za prvi put u vriednosti krunskoj.

Cjelokupna državna potreba za g. 1900. iznosi 1.585,403.933 K.

Cjelokupno državno pokriće za god. 1900. iznosi 1.585,811.822 kruna. Po tom bi dakle iznosio višak od 407.889 kruna.

Državna potreba za god. 1900. veća je za skoro 65 milijuna Kr. od potrebe za god. 1899. Tu veću potrebu prouzročilo je povišenje plaće državnih službenika, željezničkih službenika, oružnika i financijalne straže u iznosu od 17 milijuna kruna.

Od te cjelokupne potrebe, odpada kao prinos na zajedničke poslove sa Ugarskom 260,831.922 krune.

Na pojedina ministarstva dolaze sliedeći iznosi:

Ministarstvo unutarnjih posala 60 milijuna Kr.

Ministarstvo za zemaljsku obranu 54 milijuna Kr.

Ministarstvo bogoštovja 75 mil. Kr.

Ministarstvo financijah 258 mil. kruna.

Ministarstvo trgovine 111 mil. Kr.

Ministarstvo željeznica 228 mil. Kr.

Svu tu ogromnu svotu izdataka kani vlada pokriti na ovaj način:

Izravni porezi imali bi donesti 12,905.800 više; osobna dohodarina proračunana je na 46.200.000 Kr.; neizravni porezi izkazuju povišenje od 45.359,780 Kr.

Prihod od poreza na pivo proračunan je sa 76 mil. Kr.; od poreza na žestu (špirit) 68 mil. Kr.; od poreza na šećer (slador) sa 99 mil. Kr.; od poreza za mineralna ulja sa 18 mil. Kr.; od soli sa 45 mil. Kr.; od duhana sa 209 mil. Kr.; te od biljega, pristojba itd. sa 150 mil. Kr.

Proračun za investicije t. j. za gradnje željeznica, česta, vodogradnje ili uredjenje rieka itd. izkazuje potrebu od 66,680.330 Kr. Od ove svote odpada skoro 60 mil. Kr. za izgradnju državnih željeznica i u obće za promet.

Državni proračun za god. 1900. predložio je — kako rekosmo — novi upravitelj ministarstva financija dr. Kniazioluckí, nu o tom nema dvojbe, da su bar glavni potezi toga proračuna izradjeni pod bivšim ministrom financija dr. Kaizl-om, koji sjedi danas na strani opozicije medju svojimi češkimi drugovi, i koji će možda najodlučnije pobijati predloge svoga nasliednika.

Državni proračun za god. 1900. predložilo je carevinskom vieću novo ministarstvo grofa Clary-a. Ono traži od državnog zastupstva ne samo odobrenie toga proračuna, nego i punomoć, da može privremeno utjerivati poreze za prva četiri mjeseca buduće godine.

Grof Clary traži nešto, česa mu nemože dati lievica, a čega mu nesmije dati desnica carevinskoga vieća. On neima danas za sebe — bar otvoreno ne — nijedne stranke, osim 28 zastupnika ustavovjernoga posjeda, koji stoje vjerno uz njega. Inače nema iskrenih pristaša ni na lievo, ni na desno. Lievičari poduprieti će ga iz nužde i od straha pred onim, koji bi mogao i morao njega nasliediti.

Što se samoga proračuna tiče, prigovaraju mu strukovnjaci u financijalnih poslovih, medju ostalim i to, da je osnovan na nestalnom temelju. Prigovara se naime upravitelju ministarstva financijah, da goji presmione nade glede državnih prihoda, da je vrlo dvojbeno, da će nekoje stavke za pokriće proračuna donesti onako visoke svote, kakvim se on nada. Tako primjerice očekuje on od izravnih poreza veći prihod za skoro 13 mil. Kr.; od poreza na slador za 30 mil. Kr.; od državnih željeznica veći prihod za skoro 13 mil. Kr. itd.

Ministar financija opravdati će valjda tu svoju smionost tim, da mu valja naći — stono rieč — il iz oka il iz boka — skoro 65 mil. Kr. za pokriće manjka, pak da je morao računati na veći prihod u rečenih stavkah.

Nu i porezovnici imadu pravo da pitaju, u koje će svrhe moratí da doprinose za god. 1900. za skoro 65 mil. Kr. više, nego li god. 1899.

I na to pitanje odgovara ministar financijah suhimi brojkami. On kaže naime, da mu treba 17 mil. Kr. za povišenje plaće državnih službenika; 20 mil. Kr. za uredjenje činovničkih plaća i kongrue; preko 8 mil. Kr. za skupne vojničke poslove; skoro 4 mil. Kr. traži ministar za zemaljsku obranu, dočim odpada neznatan ostatak na tražbine ostalih ministarstva.

Porezovnici, nečinovnici i nevojnici, prigovoriti će bez dvojbe ministarstvu financija, da što se je malo pobrinuo za promicanje duševnog i tjelesnog blagostanja naroda, dočim im je napr'o velik teret na korist činovničtva, vojničtva, državnih službenika itd. Većina tih naroda — osobito slavenska plemena ove pole monarhije — moraju tim teže snašati taj teret, što im ga prti vlada, njima nimalo sklona i od koje oni nemogu očekivati svoje sreće.

† Nadbiskup Iv. N. Glavina.

U petak u jutro preminuo je nakon dugotrajne bolesti, providjen sv. sakramenti za umiruće, umirovljeni biskup tršćansko - koparski, prosvjetli gosp. Ivan Nepomuk Glavina, u biskupskom dvoreu u Škediju kod Trsta.

Blagopokojni biskup Glavina rodio se g. 1828. u Borštu — občina Dolina. Bile su mu dakle 72 godine. Otac mu bijaše kovač u rodnom mjestu. Gimnaziju je svršio u Trstu a bogoslovje u Gorici i Trstu. Godine 1852. bijaše redjen za svećenika te je promisio u Borštu 24. augusta 1852. Zatim je pošao u Beč u Augustineum na više bogoslovne nauke, gdje si je stekao naslov doktora bogoslovja. Služio je kano kapelan u Draguću, pak u Kopru, odakle je bio pozvan u Trst za tajnika blagopokojnomu biskupu Legatu. Godine 1860. imenovan bijaše župnikom sv. Antona staroga u Trstu a g. 1868. počastnim kanonikom stolnoga kaptola u Trstu. U tom svojstvu predavao je bogoslovom IV. tečaja biskupije tršćansko-koparske u Trstu o sv. pismu kroz više godina.

Nakon smrti biskupa Legata pozvan bijaše na stolicu tršćanskih biskupa nezaboravni nas biskup Dobrila a na njegovo mjesto u Poreču pošao je god. 1878. Glavina. Godine 1882. nakon smrti biskupa Dobrile pozvan bijaše na njegovo mjesto, iz Poreča u Trst pok. biskup Glavina te je ostao na svojem mjestu sve do god. 1895. Dugotrajna želudačna bolest i njegov težki položaj prisiliše ga rečen. godine, da se je odrekao biskupske stolice i povukao se u biskupski dvorac u Škedju, koj mu bijaše prepušćen na uživanje do smrti.

Povodom umirovljenja podielio mu je sv. otac naslov biskupa teodoziopolskoga a godinu kasnije naslov nadbiskupa peluzijskoga. Osim toga imao je naslov papinskog dvorskog prelata, asistenta papinskoga priestolja i rimskoga grofa.

Tielo pokojnoga biskupa Glavine balsamirali su liečnici još istoga dana te bijaše u jednoj dvorani dvorca izloženo sve do srieda u jutro. Toga dana provezoše ga u Trst, te bijaše nakon svečanih zadušnicah u stolnoj crkvi sv. Justa obdržavanih pokopan u crkvi pp. Kapucina. Sprovod pok. biskupa bijaše od sv. Jakova do sv. Justa veličanstven. Osim mnogobrojnoga svećenstva, svih bratovšćina i pobožnih družina, prisustvovali su sprovodu poglavari svih civilnih i vojničkih oblasti.

Pokojni biskup Glavina bio je po rodu i čuvstvu Slovenac, čega nije nigdje tajio. Bio je blage i mirne ćudi, te dobroga i milostivoga srca, što je i uzrokom, da neostavlja za sobom bogatstva. U narodnom pogledu nije se nikada osobito izticao.

Uzpkos tomu imao je medju Talijani odlučnih protivnika, koji su mu bacali svuda pod noge klipove i ogorčavali mu i onako gorki život. Svojom popustljivosti i neodlučnosti u narodno-vjerskih pitanjih napram talijanskim nazovi-liberalcem i njihovima novinam podao je ovim oružje u ruke, kojim su nanj nepresstano navaljivali i od njega sve to veće žrtve zahtievali na štetu Hrvata i Slovenaca Istre.

Već kao biskup porečko-pulski, počinio je tu veliku pogriešku, što je ustrojio talijanski biskupski konvikt u Kopru, u kojem se odgajaj isključivo talijanska mladež, dakle i talijansko svećenstvo za onu biskupiju. Iz toga konvikta izlazi godimice talijanskih mladića, opojenih najradikalnijim talijanskim duhom. Iz toga konvikta izašli su mladi talijanski svećenici, koji propovied'aju danas hrvatskomu puku one biskupije u talijanskom jeziku rieč božju. Blagopokojni biskup Glavina počinio je daljnju težku pogriešku, što je kao biskup tršćansko-koparski otvorio biskupski konvikt u Trstu ponoćju zaklade blagopok. biskupa Dobrile, koji je neumorno stedio i darove sakupljao za taj konvikt, koj se imao podignuti u Pazinu? Hrvati Istre, kojim je bio njihov biskup konvikt namienio, nemogu se danas okoristiti tršćanskim konviktom.

Za biskupovanja blagopok. Glavine započeli su u ovoj biskupiji strastveno svoje djelovanje mladi talijanski svećenici, takozvani reformatori, koji vode danas medju svećenstvom u Trstu prvu rieč, i kojih drzovitost zadaje često brige i visim svećeničkim krugovom. Pod krinkom pobožnosti i vjerske tolož snošljivosti, znali su s početka oni prikriti svoje čisto talijanske težnje. Iz početka htjeli su imati samo prst a danas su narasli nekomu i preko glave. Blagi biskup radi mira (pro bono pacis) puslio je i mladim reformatorom i talijanskim lažl-liberalcem odvše slobodne ruke i tamo, gdje se nisu imali nipošto. Još su bez dvojbe svakomu u pameti prosvjedi slovenskoga puka Trsta i okolice radi ukinuća slovenske propovied'i u stolnoj crkvi sv. Justa i radi uvedenja talijanskih propovied'i u slovenskih crkvah tršćanske okolice. Tim se je silno ogorčalo slovensko pučanstvo, a nimalo zadovolj'lo neznatne Talijane, koji su i nadalje dobrodušnoga biskupa g dili i psovali.

Popuščao im je odvise i ondje, gdje nebi bio smio, ali sve u dobroj namjeri. Neima zaista medju nami osobe, koja bi mogla ili htjela reći, da je blagopokojni Glavina navedene pogrieške počinio za to, da jednomu kolristi a drugomu naškodi. Nipošto; on je bio pošten i plemenit ali neodlučan i premehak za nezdrave i tvrde odnošaje Primorja. Svevišnji neka podieli viečni pokoj njegovoj blagoj duši! —

Talijanske pokrajine.

Interpelacija zastupnika dr. Laginje, Spinčića i dr. postavljena u sjednici carevinskoga vieća dne 9. t. mj. na ministra pravosudja.

U Trstu izlazeći list „Il Piccolo", pisao je u večernjem izdanju dne 6. oktobra pod naslovom: „Per un mesto anniversario (povodom tužne godišnjice), o godišnjici smrti irredentiste Jurettiga, umrvšega prije više godina rečenog

Spis taj bijaše zaplienjen, dočim je urednik uložio pritužbu proti zapljeni.

Dne 27. oktobra 1899. obdržavala se kod zemaljskoga suda u Trstu o tomu razprava i pritužba bijaše zabačena.

U obrazloženju bijaše medju ostalim rečeno, da je općenito poznato, da je Jurettig vodio aktivnu propagandu na korist iredentističke stranke, radeći proti cielokupnosti države tim, „da hoće talijanske pokrajine“ odkinuti austro-ugarskoj monarhiji.

Obzirom na tu okolnost, da su pokrajine, koje bi htjela talijanska iredenta odieliti od monarhije: Dalmacija, Primorje i Tirol, da pučanstvo tih pokrajina u pretežnoj većini nepripada talijanskomu plemenu, te nije svojih pokrajina nikada priznalo za talijanske pokrajine, stavljaju podpisani na njegovu preuzvišenost, gospodina ministra pravosudja sliedeći upit:

I. Drži li austrijski ministar pravosudja, da je pravo, što se one pokrajine naše monarhije, koje bi htjela talijanska iredenta odkinuti, od c. kr. oblasti, označuje kano talijanske pokrajine?

II. Ako je tomu tako, zašto je bio spomenuti spis zaplienjen u zapljena potvrdjena?

III. Ako pako nije, hoće li njegova prenzvišenost u tom kratkom roku, koji možda preostaje privremenom ministarstvu na razpolaganje, poduzeti potrebite korake proti spomenutoj nepristojnosti pravosudne oblasti.

U Reču, dne 9. novembra 1899.

(Sliede podpisi.)

DOPISI.

Višnjan, 13. studenoga (Razno. Izbor župnika u sv. Ivanu od Šterne). „Guardapuppole teatrale“ veseli se u židovskom „Piccolo“, da je ljuti Hrvat pošao časovito iz Višnjana, te se nada potalijančiti s pomoću iz Poreča i župnički ured. Čudnovato je, da biskup Flapp dopušta jednomu popu podučavati neki broj gospodjica za kazalištne daske, te da sam obavlja službu javnog šaptaoca!

U istom listu, pišuć o izboru župnika u sv. Ivanu od Šterne, predstavlja se tamošnji puk kao buntovnički. Valja znati, da su bili tri natjecatelja, jedan od kojih povukao je molbu, a drugoga je vlada bez razloga izključila — jer Hrvat. Ostao je sam sadašnji upravitelj, komu puk nije protivan. Ogorčen sa takvog postupka u Poreču, nemajuć koga birati, buduć samo jedan predložen, nije htio glasovati, već svečano i dostojanstveno prosvjedovao. Vriedno je istaknuti, kako su se svi morali služiti hrvatskim jezikom, pa i „commissario imperiale“ iz Višnjana.

Oružnici, nisu dopuštali niti izražavati svoje mnienje o izboru, te su nekoliko njih uklonili, kano da su bili u obsadnom stanju. Ovo preporučamo našim zastupnicima na uvaženje!

Iz Baderne, 12. novembra. Još danas nisu natjecateljima za mjesto poštemeštra za Badernu molbe riješene; valjda zato ne, jer se sa nekoje strane kod nadležnih vlasti satanskim načinom spletkari, — da bi se pošta iz Baderne premjestila u ¾ odaljeni sv. Ivan od Šterne, premda se za to premještenje ne može absolutno temeljitih razloga naći, — kako to spozna svatko, koji poznaje položaj našega sela.

Kroz Badernu prodje pošta iz Pazina u Poreč i obratno danomice četiri puta. Amo dodje po poštu za 1 sat odaljeni sv. Lovreč-Pazenatički poštonoša svaki dan dva puta, te bi isto lako moralo biti i za sv. Ivan, kad bi se htjelo tamo bezpotrebnu poštu ustanoviti. Pošta u sv. Ivanu bila bi nedvojbeno za erar pasivna, dok bi se u Baderni za cielo više nego sama uzdržavala. Tim premještajem naše pošte u sv. Ivan, imalo bi naše poštarsko sabralište više posla nego obližje ove dvie pošte, a tko da to bezplatno upravlja?

Molimo zato slavno poštarsko ravnateljstvo; da pospješi otvorenjem poštarskog ureda u Baderni.

Politički pregled.

U Puli, dne 16. novembra 1899.

Austro-Ugarska. Carevinsko vieće imalo je opet ova tri zadnja dana redovite sjednice, na kojih se je razpravljalo većinom o odgovoru ministra za nutranje poslove na interpelaciju Čeha u poslu zadnjih nemira u Moravskoj.

Odbor za promjenu §14. držao je dne 14. t. mj. sjednicu, u kojoj su razni članovi predlagali, kako bi se imala u buduće ograničiti poraba onoga paragrafa.

Odbor, koji se dogovara sa istoimenim odborom madjarskoga sabora, koliko će koja pola monarhije doprinašati za skupne poslove, nije do sada postigao željenoga uspjeha.

U sjednici carevinskoga vieća od dne 14. t. mj. stavio je prvak desnice vitez Jaworski predlog, koji bijaše jednoglasno prihvaćen, da se naime izabere odbor od 48 članova, kojemu neka se izruči sve zakonske osnove tičuće se nagodbe sa Ugarskom. Taj predlog presenetio je silno lievicu, koja mu se nije ni najmanje nadala.

Srbija. O posliednjem boravku kralja Aleksandra u Beču doznaje se naknadno, da je mladi kralj hoto zaprositi ruku nadvojvotkinje Jelisave, unuke, Njeg. Veličanstva. Na dvoru, da bijahu obaviešteni o toj nakani mladoga kralja, te da ga nisu htjeli radi toga ni primiti u posjete. Novine su pisale, da se radi i o tom kako bi se razkralj Milan sa Natalijom izmirio, jer da je to vruća želja kralja Aleksandra. Reć bi, da se Natalija brani stupiti bilo u kakav doticaj sa Milanom.

Sa englezko-afričkog ratišta neima osobitih viesti. Englezi šalju u južnu Afriku na vrat na nos pojačanja, što bi značilo, da im neide tamo baš dobro. Kad budu jednom Englezi imali dovoljno vojske u južnoj Africi nastojati će, da učine čim prije konac ratu.

Franina i Jurina.

Fr. Ča da j' opet počel kumedijat lindarski Mate?

Jur. Vero će mu to pasat čim prvi mraz pade.

Fr. Tako misliš, da je to od vrućini.

Jur. Od vrućini ale od mladega vina.

* * *

Fr. Kamo te poslat svoju dicu oni naši zaslepljenci koji su ju zapisali va talijanski jinazij va Pazine, kada tamo fine?

Jur. Na talijansku univerzu tad va Trst.

Fr. Ma talijanski jinazij da nima pravo javnosti ale da njegovi ateštati nevaljaju kako u drugeh jinazij.

Jur. To j' istina da né, ma za to neka si drugi razbija glavu ne mi.

Fr. Skoro da imaš pravo, kega srbi neka se češe.

Domaće i razne viesti.

Imenovanja. G. Ivan Bunc, učitelj na c. kr. pripravnom tečaju za učiteljišta u Kastvu, imenovan je nadzornikom za hrvatske škole pazinskog i porečkog kotara.

O odstupu grofa Göessa. Iz bečkih novina prešla je viest u talijanjko novine Primorja, da će c. kr. namjestnik u Trstu g. grof Göess odstupiti, da će biti imenovan namjestnikom u štajerskom Gracu, a na njegovo mjesto u Trst, da će doći bivši ministar trgovine baron Dipauli.

Mi doduše nezamo, koliko je istine na toj viesti, nu reć bi, da se g. grof Göess ipak nescieni u Trstu presrelnim.

Došav iz Bukovine, mislio je, da pozna i ljude i odnošaje bolje nego li je u istinu poznaje. On je valjda došao amo sa dobrom voljom, da zadovolji svojoj težkoj dužnosti i da umiri duhove, koje bijaše nesretna vladavina, gorke uspomene Rinaldini-eva do skrajnosti uzburkala. G. grof Göess uvidja bez dvojbe danas i sam, da on nije dorasao pretežkoj zadaći, koju ima da rieši pravi namjestnik Njeg. Veličanstva u Primorju. G. grof Göess zadovoljio je manjinu pučanstva Primorja u podpunoj mjeri, kako mu talijanski listovi otvoreno priznaju. Oni ga bez okolišanja i sa zavidnom otvorenosti vrste medju talijanske namjestnike Primorja. On je to zaslužio u podpunoj mjeri, jer je za talijanstvo Primorja učinio više, nego bi bio učinio bilo koji član talijanske liberalne stranke Primorja. Ste strane morju mu dakle Talijani podati najodličnju svjedočbu i najveću pohvalu. Nu uz sva ta odlikovanja i javna priznanja, g. grof Göess nije u Trstu posve sretan. On se prevario u nadi, da će izvesti ono, čega nisu izvesti htjeli njegovi neposredni predšastnici.

Nije dakle bezlemeljno nagadjanje onih listova, koji pišu, da g. grof Göess želi ostaviti namjestničku stolicu u Trstu te zasjesti onu u Gracu, koja je bez dvojbe udobnija i mehčija. Drugo je dakako pitanje, da li se je toj stolici posve odrekao bivši štajerski namjestnik i sadašnji ministar predsjednik grof Clary, koji je valjda i na to pomislio, da bi se još mogao kao namjestnik vratiti u Gradac.

O odstupu g. grofa Göessa nemože se dakle već sada ozbiljno govoriti. Možda se na tom štogod i radi u visokim krugovima, nu nam običnim ljudem nije o tomu ništa pobliže poznato.

Ali recimo, da se u istinu pripravlja promjena namjestnika za Primorje, pak se upitajmo, kakav položaj bi imala zauzeti u tom slučaju naša narodna stranka i njezini prvaci u Beču?

Naše mnienje u tom pogledu jest kratko i jasno, t. j. da nedržimo do promjene jedne osobe baš ništa. Kod nas se hoće posvemašne promjene nesretnog vladajućeg sustava, koji nas tlači i uništuje. Takva promjena nastati može pako samo sa promjenom središnje vlade. U Beču mora zasjesti ministarstvo, koje bude znalo i htjelo provesti do skrajne točke državne temeljne zakone, osobito ravnopravnost sviju naroda ove pole monarhije u školi, u crkvi, u uredima u obće u svem javnom životu. Dok se budu u Beču držali zastarjelog i nepravednog ustavovjernog sustava njemačkih stranaka, dotle nemože biti ni u Primorju za nas bolje, pa došao na namjestničku stolicu, amo Petar ili Pavao.

Nu da i odstupi sada grof Göess sa namjestničke stolice, te da na njegovo mjesto uz postojeći sustav zasjedne druga osoba, to bi se, svakako moralo sve moguće poduzeti, da sa namjestnikom odstupe i nekoji njegovi doglavnici ili savjetnici. Medju njimi imade naime takovih, koji nemogu i neće i uz najpravednije namjestnika zagovarati ili zastupati načelo jezične ravnopravnosti u Primorju. Oni će, bilo pod kojim biti i za Niemca i za Talijana prije, nego li za Hrvata i Slovenca. Mi bismo mogli mnogo i mnogo o njima kazati, ali nesmijemo se izvrgavati pogibelji zapliene. Pa i čemu? Naši zastupnici poznaju kano i mi tu gospodu i njihovo djelovanje, pak znadu što im je činiti.

Hrvat vjenčao je češki par. Dne 11. t. mj. bio je vjenčan u svojem rodnom mjestu „Njemeckom“ Brodu u Češkoj, odvjetnik i zastupnik naroda dr. Eduard Brzorad, sa dražestnom gospodjicom poticućom iz Zlatnoga Praga, Vlastom Mayerovom. Vjenčao ih je prijatelj i pobratim mladoženjin, zastupnik naroda g. Vjekoslav Spinčić; dakako dozvolom tamošnjega velečastnoga gospodina župnika - dekana. Praćen sa ovim i sa dvojicom gospode kapelanu kroz cieli obred i kroz cielu sv. misu, stupio je pred krasno urešen oltar vjenčatelj, te prije vjenčanja progovorio kratak zgodan govorić u češkom jeziku a završio ga u hrvatskom. Vjenčanikom, svatji, svećenikom, obćinstvu, kojim bijaše natlačena prostrana crkva, žarile su se oči, a mnogim su i zasuzile. Svim bijaše osobito drago, što su u takosvečanom hipu čuli takodjer hrvatsku rieč, koju su izumjeli i proglasili jako blagoglasnom. Sv. obred vjenčanja obavio se je po obredniku većinom češkim jezikom. Za sv. mise pjevalo se je krasno na koru. Poslie vjenčanja i sv. mise, podali su se mladoženje, „svjedoci“, „družičke“ i „mladenci“ i sva ostala svatja, glavno rodjaci, kao i vjenčatelj i kod vjenčanja prisutni svećenici, k bogatoj gostbi, koja je trajala do kasno u večer. Tu se je izreklo krasnih zdravica, ne samo mladoženji i nevjestici, nego i prijateljstvu, češkomu i hrvatskomu narodu, te iztaklo nuždu uzajamnoga djelovanja koli tih dviju, toli svih slavenskih naroda, uz geslo: proti zajedničkim neprijateljem zajednička borba. Sestra mladoženje, udata Kratochvil, izrekla je krasnim hrvatskim izgovorom „napitnicu“ Petra Preradovića, na što je vjenčatelj, na želju svjh, i uz burno povladjivanje progovorio odulje hrvatskim jezikom. Kakovu ljubav i poštovanje uživa mladoženja, zajedno sa svojom suprugom, u Brodu, u cielom češkom narodu, i medju drugovi zastupnici u češkom saboru i na car. vieću, vidi se iz toga, da je dobio preko 500 čestitaka, što brzojavno što pismeno, i primio liepih uspomena. K tim čestitkam pridružujemo se i mi, osobito i za to, što je svečanosti osobiti sjaj dala okolnost, da je prijatelja i pobratima Čeha vjenčao prijatelj i pobratim Hrvat, naš zastupnik.

Razdioba c. kr. učiteljišća u Kopru. Prošloga čedna boravio je c. kr. namjestnik g. grof Göess dva dana u Poreču. Novine su pisale, da je pošao tamo na sjednicu c. kr. zemaljskoga školskoga vieća. Mnogi viesti nismo posve vjerovali znajuć, da se te sjednice redovito obave u jedan dan, t. j. da se g. namjestnik ili njegov zamjenik obično već istoga dana vraća sa parobrodom c. kr. pomorske vlade iz Poreča u Trst. Vjerovali smo toj viesti tim manje, kad smo od prijatelja iz Kopra doznali, da je bio u Poreč pozvan i ravnatelj c. kr. učiteljišća g. Markelj baš one dane, kad je morao biti u Kopru radi izpita usposobljenja učiteljica i učitelja. Znali smo dapače, da je malo pred tim bio g. Markelj na namjestničtvu u Trstu u važnom poslu.

Mi smo dakle slutili, davse nešto u Poreču kuha, pa se nismo prevarili.

Talijansko novine Istre i Trsta pišu naime, da je c. kr. zemaljsko školsko vieće u načelu odlučilo, da se podieli c. kr. učiteljišće u Kopru, u dvoje t. j. u talijanski i u slavenski (slovensko-hrvatski) odio. Talijanski odio muškoga učiteljišća, da će ostati u Kopru a slavenski, da će biti prenešen u Kastav. Radi toga premješćenja, da je nedavno putovao g. nadzornik u Liburniju i u sam Kastav.

Nama nije o tomu do sada ništa poznato. Prijatelji iz Kastva nejavljaju nam ništa o tom, da bi bio g. namjestnik sa ikojim od njih glede toga prenosa govorio. Ali talijanske novine tako pišu i biti će valjda tako. Tà kod nas znadu i vrabci, da je zloglasni „Piccolo“ sa drugovi kao doma na c. kr. namjestničtvu. Ovi židovski ili lažiliberalni i ultraradikalni listovi znadu vazda točno što se kuha na c. kr. namjestničtvu, što se mješa u biskupskom ordinarijatu i što se peče na kojoj c. kr. oblasti. Oni će dakle znati, što se je dakle u Poreču za boravka c. kr. namjestnika skuhalo glede spomenutoga učiteljišća.

Zadnji dogodjaji na tom zavodu stalno su pospješili odluku c. kr. zemaljskoga školskoga vieća. Govorilo se je bo već od davna, da bi valjalo taj zavod iz Kopra premjestiti ili bar podieliti ga u dva odiela, te slavenski odio premjestiti.

Proti razdiobi toj i proti prenosu slavenskoga odiela toga zavoda, neće biti stalno sa nijedne strane prigovora, jer gradić Kopar sa onakovim gradjanstvom nije doista prikladan ni shodan u obće za učiteljišće a ponajmanje za učiteljišće, na kojem se odgaja buduće hrvatske i slovenske učitelje.

Zadnji izpravak c. kr. namjestničkog savjetnika i upravitelja c. kr. kot. poglavarstva u Volosku g. Alojzija Fabiani.

U zadnjem broju priobćili smo izpravak g. c. kr. namj. savjetnika Fabiani-a, na poznatu našu viest priobćenu u br. 38. našega lista pod naslovom „Takodjer prinos k ravnopravnosti u Primorju“.

Ako itko, to zalimo ponajviše mi, ako nas koji od dopisnika bilo u čemu netočno obaviesti. Žalimo to tim više, ako nam je takove netočnosti izpravljati, kao što bijaše slučaj u zadnjem broju.

Medjutim zadnji izpravak c. kr. namj. savjetnika itd. g. Fabiani-a podao nam je veliku zadovoljštinu, a našim dopisnikom iz političkog kotara Volosko odličnu svjedočbu o točnom izvještivanju. Eto zašto. Odkad je c. kr. namj. savjetnik itd. g. Fabiani na Voloskom, mi smo u ovom listu priobćili na stotine dopisa i viesti proti njegovoj upravi, bilo u pogledu političkom, školskom, gospodarstvenom itd. itd. pak na sve te dopise i viesti, koliko se danas sjećati možemo, c. kr. namj. savjetnik itd. g. Fabiani, nije nam poslao ni jednog izpravka. Neka se sjeti malko c. kr. namj. savjetnik itd. g. Fabiani, što mu je sve rečeno u našem listu tekom više godina radi paševanja nesretnog Krstića u onom kotaru. Što

da se nije sve predbacilo radi nezdravih i neredovitih odnošaja u občinah Lovran, Mošćenice i Veprinac? Koliko puta smo se izvalili radi poznatih događaja u občini Pol'grad, dok bijaše izručena na milost i nemilost njegovim ljubimcem, a narodnim protivnikom? Zašto se nije nikad do sada utekao § 19. tiskovnoga zakona, kad smo oštro ali opravdano pisali ili priobćivali dopise proti c. kr. kot. liečniku, proti c. kr. činovnikom i poslužnikom poreznoga ureda u Voloskom? Čemu nam nije odgovorio na „Otvoreno pismo“, upravljeno nauj u ovom listu radi skandaloznog postupanja jednog pučkog učitelja, talijanaškog pristaše, njegovog kotara, kojemu je on kao predsjednik c. k. kot. školskog vieća prvi sudac?

Nu čemu da nastavljamo istinu, čemu i zašto, kad znamo unapried da nam c. k. namj. savjetnik itd. g. Fabiani odgovoriti neće. On nam je odgovorio, dočično on je izpravio onu neznatnu viest o talijanskom svećeniku, a na tolike dopise i viesti od velikog zamašaja, naperene proti njegovoj upravi i proti njegovim podredjenim kao neurednosti u službi opomenute u zadnjem broju, nije mogao ništa da prigovori. Odatle crpimo mi dobru nauku, t. j. da je sve ono, što smo kroz toliko godina u ovom listu na r a b o š c. kr. namj. savjetnika itd. g. F a b i a n i-a zapisali, nepobitna istina — i s tom malenkošću se mi danas zadovoljavamo.

Nikomu ništa! C. kr. zemaljsko školsko vieće za Istru odlučilo je, da se odustane od disciplinarne iztrage, započete proti četvorici talijanskih djaka učiteljišća u Kopru, koji su demonstrirali prigodom godišnjice narodjenja glazbenika Verdi-a, vičuć po ulicah koparskih: „E v v i v a l' I t a l i a“! Odustalo se je dakle od dalnje iztrage proti njimá, jer da su nevini!! Nepojmimo kako se je moglo dokazati, da su nevini, pošto iztraga nije svršena i pošto suučenici onih djaka — demonstranta uztrajno tvrde, da su talijanski djaci u gornjem smislu demonstrirali. Ako se je pako u istinu izpostavilo, da su obtuženi djaci nevini — što nije u ostalom javnosti ničim dokazano — tada neka se postupa najstrožije proti onim djakom, koji su svomu razredniku priobćili, što su čuli i vidjeli. Netko mora bit kriv. Dakle: Marko al Madona?!

Ludo izazivanje. U jednom talijanskom listiću Primorja čitamo bezobraznu izmišljotinu, kako se hrvatski seljaci iz pazinske okolice pripravljaju, da navale na talijanaško-krnjelsku gospodu u Pazinu jer da su ova proti hrvatskoj gimnaziji.

Istina je, da je šaka pazinskih smušenjaka, talijanaša i krnjela, koji su se obogatili žuljevi našega puka, proti hrvatskoj gimnaziji, ali radi toga neboli glava nijednoga našega seljaka ni u pazinskoj okolici niti u obće u Istri.

Naši čestiti seljaci znadu vrlo dobro, da biesno lajanje i zavijanje pazinskih talijanaša neškodi nikomu, a najmanje hrvatskoj gimnaziji u Pazinu. Oni dakle prolaze sa prezirom i sažaljenjem okolo tih biesomučnjaka, pušlajuć im na volju da i nadalje laju i grokću proti hrvatskoj gimnaziji pa im nije niti na kraj pameti proti vikačem bilo kako postupali.

Prosvjed proti hrvatskoj gimnaziji u Pazinu. Iz talijanskih novina Primorja doznajemo, da će obdržavati talijansko političko družtvo za Istru dne 26. t. mj. u kazalištu s l a v n o g a Pirana glavnu skupštinu.

Medju točkami dnevnoga reda te buduće skupštine nalazimo i ovu: p r o s v j e d p r o t i u s t r o j e n j u h r v a t s k e g i m n a z i j e u P a z i n u.

Doista škoda, što će taj prosvjed doći nešto prekasno, nu gospodi okolo talijanskoga političkoga družtva hoće se jeftine slave, a tu će od zahvalnog pučanstva sl. Pirana najlaglje steći ako budu što češće i što drzovitije napadali na vladu, na Hrvate i hrvatsku gimnaziju.

Prosvjed talijanskih vikača Istre pustiti će bez dvojbe ono vrieme, koje bude i našao, a prosvjedniocem kazati ćemo i poslije skupštine onu našu: t r i a b a b a l a n, d a n j o j p r o d j e d a n!

Dalmatinski namjestnik kod sv. otca. Čitamo u novinah, da je bio ovih dana dalmatinski namjestnik general i barun David u audienciji kod sv. otca.

Koliko se sjećamo, nismo nigdje čitali, da je barun David na dopustu ili ćak, da se je uputio u Italiju. Neznamo si dakle protumačiti ovaj posjet g. namjestnika kod sv. otca. Jeli službeni? Jeli privatan? Nije li možda po sredi i pitanje o glagoljici? Naši drugovi iz Dalmacije biti će svakako bolje obaviešćeni.

U tudjem oku vidi slamčicu itd. Nedavno nastojali su talijanski listovi Istre i Trsta dignuti nebo i pakao proti občinskoj upravi u Pazinu, koja je dala napraviti novo odjelo za občinske stražare. To odjelo razdražilo je naše Talijančiće, kano što običaju Španjolci crvenim rubcem u cirkusih razdražiti vatrena bika. Razdražilo ih, jer nije odavalo ništa talijanskoga, kao što ga odaju obično odjela stražara odvisnih od talijanskih občinskih uprava Istre i u obće Primorja. Glavni dio toga odjela bijaše narodna surka, kao što je nose stražari u nekojim pokrajinama i kraljevinama Austro-Ugarske, osobito u Hrvatskoj, Češkoj, Poljskoj itd.

Proti tomu nevinomu odielu občinskih stražara u Pazinu, ustali su dakle talijanski listovi Primorja. Njihova bjesomučna pisarija nije ostala bez uspjeha, kao neostaje na žalost nikada, kad ustanu proti Hrvatom ili Slovencem Primorja. Politička oblast zabranila je, naime spomenuto odielo — bar privremeno —, dok viša oblast nerekne svoju. Ova viša oblast pako nemože reći drugo, nego dati pravo občinskoj upravi u Pazinu — ako neželi, da njoj se predbaci pristranost. — Evo zašto.

Uprava grada Trsta obukla je naime dne 1. t. mj. gradske stražare u novo odielo, koje odgovara posve odjelu tali janskih vojnika iz kraljevine. Tko nije još vidio talijanskoga vojnika u mondturi, neka dodje vidjeti gradske stražare u Trst, i biti će mu dosta. Dakle, ako rečena viša oblast trpi odielo talijanskih vojnika na stražarima grada Trsta, valjda se neće protiviti odielu občinskih stražara u Pazinu, koje neima ništa demonstrativna na sebi. Talijanskim listovom Primorja preporučamo pako, neka prije odstrane iz svoga oka brvno, pak tekar tada neka pokažu u protivnikovu oku slamcu.

Izpit uzposobljenja položile su prošloga čedna na c. kr. učiteljišću u Kopru medju ostalimi i sliedeće tri naše učiteljice: gdjica. Milko Kinkela, učiteljica u Rukavcu, gdjica. Jelisava Šepić, učiteljica u Kastvu i gdjica. Marija Haidinger, učiteljica u sv. Mateju. Gdjica. Kinkela položila je izpit sa odlikom. Čestitamo srdačno našim mladim i vriednim učiteljicam na tom uspjehu!

Biskup Sterk u Piranu. U subotu poslije podne odputovao je presvj. gosp. biskup S t e r k parobrodom u Piran, da tamo dieli sliedećeg dana sakramenat sv. berme. Na obali dočekalo je presvj. g. biskupa samo svećenstvo i nešto radoznalih. Nijedne svietske oblasti nebijaše blizu. U nedelju bermno je presvj. gosp. biskup nešto djece a u ponedeljak u jutro, praćen do parobroda od svećenstva, odputovao je natrag u Trst.

Piranski radikalci neizkazaše svomu nadpastiru dužne počasti, ali se ipak neusudiše proti njemu demonstrirati, kako bi bili mnogi htjeli.

Odbijena ništovna žaoba Krstić-Marotti-a. Kako je poznato, bio je naš glavni suradnik Mandić kod predzadnjeg porotnog zasjedanja od obtužbe, koju su proti njemu podnesli Krstić i Marotti — riešen, a oni odsudjeni na troškove. Proti toj osudi podnesli su Krstić i Marotti na vrhovno sudište u Beč ništovnu žaobu, o kojoj se je razpravljalo polovicom prošloga mjeseca. I na tom sudu bijaše ništovna žaoba odbijena, a Krstić i Marotti odsudjeni na troškove. Našega suradnika zastupao je bečki odvjetnik dr. Ružička.

Občinskim načelnikom u nesretnoj občini Pomjan bijaše izabran na prvoj sjednici novoizabranoga občinskega zastupstva dne 6. t. mj. poznati narodni odpadnik B a r t o l i c h. Njegov drug Gugnaz (Gonjač) takodjer narodni odpadnik, koji je bio dulje vremena na čelu občine kao predsjednik upravnog vieća, i koji je još do poslednjih izbora sanjao o tom, da će opet jednom zasjesti načelničku stolicu u Pomjanu, nije izabran ni u občinsko zastupstvo. B a r t o l i c h se služio s njim kano sliepim orudjem, a kad je vidio, da bi mu mogao postati pogibeljnim, turnuo ga u kut, gdje će moći promišljati o nezahvalnosti ovoga svieta.

Krstić u zatvoru. Iz Voloskoga nam pišu, da je bio zlosretni Krstić 14 dana u zatvoru u Trstu radi poznate skupštine, što ju je obdržavao prošle godine u Matuljah.

Iz Rovinjskoga sela. Pišu nam dne 14. tek. mj. Na dušni dan bio je stari običaj, da se pjeva epistola i evangjelje hrvatski, sada nam ih odpjevaše latinski, da mi — zgoljni Rimljani — ljepše razumimo i pobožniji postanemo.

Preporučamo po stoti put našem popu, da se kani inovacija, a upozorujemo bis-kupa na ovo kršenje papinske zapovjedi „Nil inovetur“. — Neka se popita, pak će doznati, da se je još predlani hrvatski epistola i evandjelje pjevalo! — Skrajni je čas, da svojim auktoritetom stane na put abuzima, ako neće da bude i gore u crkvi, nego je bilo na 22. listopada, kad se je cieli narod smijao kano da bi bio u teatru a ne u crkvi. Občinari.

Protumadjarske demonstracije na Rieci. — Neprestano tetošenje i mazanje riečkih „U n g a r e z a“ od strane Madjara, na štetu i prkos Hrvatom, urodilo je posve Madjare neočekivanim plodom. Oni su mislili, da su, iztisnuv sa Rieke sve hrvatske oblasti i sve naukovne zavode, konačno za uviek predobili za sebe riečke „U n g a r e z e“ à la dr. Benzan*), dr. Vio, dr. Palua, dr. Seman, dr. Dall' Asta itd. itd. Kad tamo, ljuto se prevariše. Rečena gospoda bijahu, dok im je račun nosio, Hrvati, pak Ungarezi, a danas su Talijani, kano da su rodjeni i odgojeni usried gladne Italije. Oni će bez dvojbe još mienjati svoje političke nazore, nu za sada im je najkoristnije biti Talijani. Nu nije im dosta, da se sami služe talijanskim jezikom, da se nazivlju Talijani, već su oni i njihovi o v o d o b n i političke istomišljenici sve moguće učinili, da predobiju za talijanstvo i većinu riečkoga gradjanstva, koje bijaše u politici uviek nestalno, kano i njegovi kolovodje. I u istinu, danas stoji ona svietina, koja je još prije desetak godina oduševljena bila za Madjare, u talijanskom taboru proti Hrvatom i Madjarom.

Usled razdora izmedju riečke autonomaške stranke i madjarske vlade, traže danas riečki. U g a r e z i prilliku gdjegod mogu, da se tvrdokornim Madjarom osvete. Takovu priliku pružilo im novo tramvajsko poduzeće, koje je na vozove tramvaja udarilo dvojezične napise i to na prvom mjestu madjarski a na drugom talijanski.

Riečki Ungarezi ruju već dugo proti madjarskim napisom, te u tom smislu pripravljaju svoju svietinu na demonstraciju proti madjarskomu napisu. Već se je glasalo, da će tramvajsko poduzeće brisati sa vozova madjarske napise i pustiti samo talijanske. Nu taj glas se nije obistinio.

Dne 7. t. mj. izašli su prvi put na riečke ulice vozovi električkog tramvaja sa dvojezičnim napisima. Od u n g a r e z k i h prvaka razdraženo občinstvo, oprlo se kolanju tramvajskih vozova, postaviv se u velikom množtvu na tračnice tramvaja. Sve molbe i opomene tramvajskog osobilja nepomogoše ništa. Občinstvo vikalo je kano biesno proti madjarskim napisima.

Iznenada nahrupi na biesneću svietinu četa redara. Izmedju ovih i občinstva, došlo je do sukoba, jer su redari sa golimi sabljami posredovali. Redarstvo je napsilo više osoba-jednoga i drugoga spola. Gradjanstvo stoji većinom uz demonstrante. Tramvajski vozovi kolaju ulicami prazni, te je očekivati, da će doći do novih izgreda. I tako se je opet jednom i na Madjarima obistinila ona poznata: t k o p o d d r u g i m j a m u k o p a itd.

Izbor župnika u sv. Ivanu od Šterne (politički kotar Poreč). U talijanskim novinama čitamo, da se je imalo birati župnika u sv. Ivanu od Šterne dne 29. pr. mjeseca. Pravo izbora imadu tamo svi kućegospodari. Na izbor došao je upravitelj onoga kotara g. Lasciac. Župljanom bijaše predložen neki kandidat, koga nisu htjeli birati. Okolo 200 župljana da bijaše proti izboru svećenika, koga mu je ordinarijat predložio. Svi župljani — osim devetorice — glasovaše proti kandidatu porečkog ordinarijata. Tom prigodom da je došlo do izgreda i da bijahu dvie osobe uzpćene.

Domaća zabava velikog tambu.askog zbora u Puli izpala je potonje nedelje upravo sjajno.

Tako je bilo upravce valjano, da ste svi došli. U velikoj sokolskoj dvorani, ja niesam baš mogao nit stolove pobrojiti a kamo li stoce, odnosno liepi mi krasni spol i čestitu gospodu, eto, toliko vas bilo.

Ta kako i nebi! Nekoji proroci, vremekaže, il kako se djavola već zovu, razturiše u sviet, da će na 13. o. mj. t. j. u ponedeljak nekakva zvezdetina tresnuti u ovu našu suznu dolinu punu veselja, a mi onda š njome — fuć, Bog zna kamo! Stoga je bilo sasma u redu, da se dan prije odlazka pozabavimo i razkokodačemo, te u tome hvala tamburaškom zboru, koji je tu zgodnu priliku upotrebio i nas sve pozvao.

Zabava je tekla divnom razpoloženošću i veseljem, a tamburaški se je zbor odužio povjerenju liepog občinstva, koje ga je svojom prisutnošću počastilo.

*) Kao djak pisao se sad Benzon, pak Bencan i Bencan. Op. Ured.

Trgovce sa vinom upozorujemo, da mogu dobiti na Susku izvrstnoga crvenoga vina i opola. Ciene su vrlo umjerene, i to od 8 for. napried. Za naručbe, bilo osobno ili poštom, preporučamo obratiti se na Dinka Taraboću. Komandadurić-a, Susak (pošta Mali Lošinj), koji će trgovcima biti u svem na ruku.

Pozdrav!

„Odlazeći iz Kastva, nisam mogao oprostiti se sa svimi prijatelji sirom velike Kastavšćine. Primite zato ovim putem prijateljski pozdrav.

Kratko je bilo moje službovanje kod Vas, ali to vrieme ostati će mi nezaboravno, radi prijateljstva i ljubavi, kojom ste me susretali uviek, a osobito u težke one zadnje dane mojega boravka u Kastvu.

Svaki dan dok gledam Učku, rado bih poletiti preko nje. Daleki su do Vas putevi, diele nas briegovi i polja, ali staro naše prijateljstvo i ljubav nek budu nerazdieljivi, iskreni i stalni, dok se bilo kada, voljom božjom opet ne sastanemo.

Liepa hvala svim, a osobito Vam, čestiti Srdoči! Dobri Bog oblato naplatio Vaš trud i nastojanje.

Srdačni „s Bogom“ takodjer rodjakom, prijateljem i znancem iz Lovrana. Nezamjerite braco, da Vas niti ja, niti roditelji nemogosmo posjetiti radi kratkoće vremena.

Mir i blagoslov Sveršnjega bio uviek s Vami!

U Završju, dne 14. novembra 1899.

Zahvalni

Ivan Mandić, upravitelj župe.

Družtvene viesti.

Iz Buzeta nam pišu: Dne 19. tek. otvoriti će se podružnica sv. Cir. i Met. u Slumu kod Buzeta. — Hrv. Čitaonica priredjuje dne 26. t. mj. zabavu u Štrpedu kod Buzeta sa tamburanjem, pjevanjem, šaloigrom i plesom.

Hrv. pjev. družtvo „Lovor“ u Opatiji priredjuje dne 19. t. mj. u „Zorindomu“ u Opatiji koncerat sa plesom i predstavom igre „Začarani ormar“. Čisti dobitak od ovog koncerta i plesa ide u korist pripomoćnom družtvu za siromašne djake hrvatske gimnazije u Pazinu.

Hrvatska čitaonica u sv. Lovreču Pazanatičkom imati će dne 26. novembra o. g. na 3 ure poslje podne redovitu glavnu skupštinu, na koju se pozivlju svi članovi.

J o s i p Š i r o l, predsjednik.

„Bolje ikad, nego nikad“. Evo častnih imena ugledne gospode, koja su bud preplatila ulaznicu, bud poslala dar prigodom koncerta i plesa, što no su ga srijedu, na 8. februara t. g. dale u „Zorin“-domu složne opatijske podružnice „Družbe sv. Cirila i Metoda“: Benedikt Fianin 5 fr., Ivan Fiamin 1 fr., Josip Neuberger 1 fr., Viktor Tomičić 3 fr., Josip Kuzelić 1 fr., N. N. 1 fr., Marija ud. pl. Märzthal 1 fr., Cezar Širola 4 fr., Srečko Letis 3 fr., V. S. 2 fr., Jurković Antun 1 fr., Antonini Emilije 1 fr., A. Kroutil 1 fr., J. D. 1 fr., M. Č. 1 fr., F. S. 1 fr., Dr. Janežić 2 fr., Dr. S. 2 fr., Albert Drescher 3 fr., Antun Sterk 5 fr., Doberlet Franjo 9 fr., Ivan trgovac Letiš 1 fr., Ivo Keglević 4 fr., Lederer Josip 3 fr., Mate Kundić fr. 1.50; Jurković Pavao 50 nč., Josipa Hartmann 50 nč., Marija Mohović 50 nč., M. D. 50 nč., Sabec ud. Sofija 50 nč., Hreglić Euro fr. 1·50, Jurković Jakov 50 nč., Dr. F. 50 nč. Svih darova i preplate bilo je dakle 63 for.

Pripominjući, da će tek koji pojedinac znati, zašto se je ovo moralo objelodaniti, zadovoljuje s ovim valjda sve, i svima se u ime cijelog ovdašnjeg zabavnoga odbora najsrdačnije zahvaljuje.

Opatija, 14. novembra 1899.

Z v o n i m i r L e t i š.

Za djačko prip. družtvo u Pazinu primila naša uprava: Sakupljenih na Bielu nedelju u Kastvu od Marije ud. pl. Märzthal iz Voloskoga f. 2.17. Živila! Talijan prevario se u računu za 50 nč.

Prinosi „Djačkom pripomoćnom družtvu“ u Pazinu tekom minulog oktobra:

a) č l a n o v a u t e m e l j i t e l j a; g. Fran Kalister — Trst Kr. 4000, g. Josip Juraj Strossmayer — Djakovo Kr. 2000, g. Machne Josip — Trst, Kr. 400, gg. Vitezić dr. Dinko — Krk, Sabec Ivan Trst, Vidović kanonik Ivan — Šibenik, M. B. — Trst, Ružić Gjuro, Haramija Stjepan — Sušak, Sterk Antun — Rieka, „Trgovec“ — Trst po Kr. 200, gg. Iveković dr. Franjo — Zagreb, Bolé Josip —

Rieka, Flegar Josip — Sušnjevica, Kopajtić Sigismund — Rieka, Mankoč Ivan — Trst, dr. Vladimir pl. Nikolić — Ogulin, Spinčić Vjekoslav — Opatija, Mandić dr. Šime — Trnova, I. Fr. — Trst, Kiso pl. Dragutin — Varaždin po Kr. 100, gg: N. N. — Buzet, Ladavac Antun Simunov — Pazin, Rutar dr. Antun — Pazin, Knavs Josip — Topolovac po Kr. 50, g. Fiamin Ivan — Opatija Kr. 40, gg. Gojtan Josip — Kašćerga, Dukić Franjo — Kastav po Kr. 30, g. Orbanić Josip — Pazin Kr. 25, gg. Vitezić Bartul — Lindar, Deželić Gjuro — Zagreb, Frulić Šime Grdoselo, Kropek Stjepan — Stari Pazin, po Kr. 20, g. Kurelić dr. Šime — Pazin Kr. 15, gg. Stefanutti Franjo — Paz, Flego Josip — Buzet, Vinković dr. Božo — Karlovac po Kr. 10.

b) redovitih članova: gosp. Hribar Ivan — Ljubljana Kr. 20, gg. Dolenec Vinko — Trst, Defar Šime — Tinjan, Legović Anton, Stavelik Franjo, Kalteneger Katica — Kastelir, Opašić Anton — Gologorica, Devetak Antun, Ivančić Milan, Lasić Henrik, Primožić Matko, Triller dr. Dragutin — Tolmin, Lokar Artur — Kanal, Mesar Andrija — Livek, Grossman Miroslav, Vodička Josip — Kastav, Perčić Franjo — Tinjan, Jelušić Mirko — Kastav, Dubrović Matija — Opatija, Pindulić Dinko — Barbana, Jereb Valentin — Pornjana, Krajnović Andjeo — Šajini, Košara Blaž — Majka B. od Zdravlja, Žic Fran, B. P., Pitezić Luka — Maloselo, Križmanić Josip — Ježenj, Marinculić Dinko — Orlec, Klun Zorko — Hrušica, po Kr. 10, Haračić Franjo — Maloselo Kr. 6, Velan Franjo — Kopriva kr. 5.

c) mjesečnih prinosnika: g. Dragić Slavo — Karlovac sabranih za studeni i prosinac Kr. 400, g. Matejčić Franjo — Pazin za listopad i studeni Kr. 40, gg. Spinčić Vjekoslav — Opatija, dr. Andrija Stanger — Volosko po Kr. 10, gg. Priskić Ivan, Justi Pavao, Tomašić Marija — do 1./1. 1900. Kr. 10, g. Jurković Antun — Opatija za 5 mjeseca Kr. 10, gg. Tomičić Viktor, Janežić dr. Konrad, Zamlić Vinko, Fabianić dr. Niko — Volosko po Kr. 4, g. Poščić dr. Ivan — Volosko Kr. 2, g. Durbešić Bogdan za 3 mjeseca Kr. 6, gg. Rajčić August, Justi Adolf — Opatija, Car Viktor — Volosko, Mikoli Josip — Motovunski Novaki, Šepić Mate, Bune Ivan, Dukić Ante — Kastav po Kr. 1.

d) podupirajućih članova i darovatelja: Rodoljubna obitelj — Volosko Kr. 400. Dobar Hrvat — Rieka Kr 400, g. Smetiška Miho — Zagreb Kr. 200. — Rodoljubi iz Lovrana Kr. 144, g. Antun Korlević — Zagreb, sabranih Kr. 80, gg. Mavrović dr. Antun — Senj, Tripcovich Aleksander — Trst, Dvoržak dr. Vinko — Zagreb po Kr. 50, g. Stefanić Kazimir — Sušak, sabranih medju članovi „Jadranske Vile“ i tamburaškog zbora prigodom imendana predsj. g. Milana Gremer Kr. 42, gg. Bačić vitez Hinko, vitez Cosulich — Sušak, g. Defar Šrme — Tinjan za N. N. po Kr. 40, Zgombić Miho — Draga, sabranih prigodom mlade mise O. Benka Žgombica Kr. 32. gosp. Poščić dr. Ivan — Volosko, sabranih u Kastvu 1./10. 1899. Kr. 26·24, g. Matanić Petar — Dubašnica, sabranih prigodom skupštine krčke gospodarske zadruge Kr. 26, g, Milohnić Ivan — Cres Kr. 35, g. Hofer Ulrik — Bribir, sabranih prigodom imendana g. dr. M. Barca Kr. 24, gg. Vidović kanonik Ivan — Šibenik, Dereani Ernest — Gradac, Braća Janović — Rieka, Stipanović Toma — Rieka, Braća Materljan — Rieka po Kr. 20, g. Muha Antun — Lokve, sabranih u dobrom družtvu Kr. 12, g. Premren et Ružička — Rieka Kr. 12, g. Presel Andre — Bazovica, sabranih u veselom družtvu Kr. 10·80, g. Frankola Fran — Pazin, sabranih prigodom imendana O. Kalista Kr. 10·12, gg. K. F., kmetska posujilnica — Vrlnika, Mikulić Berta i Matilda — Svilno, sabranih, N. N., N. N. u R., Novak Vjeceslav — Josipovac, pl. Marochini Rade — Opatija, Stipanić Mate — Opatija, N. N. — Tinjan Smoković Ante P., Smoković Josip, Večerina V., Večerina G., Rošić Ante et Comp., Miculinić et Richtman, R. L., Polić Don Biaggio, Grenko Josip — Rieka, Supilo Franjo, priobćenih u br. 36. „Crv. Hrvatske“ — Dubrovnik, Stefanić Kazimir, sabranih u Bribiru, Notar Antun — Plave, dr. Josip Šebesta — Kastav, Dubrović Matija — Opatija, Hranilović Ilija — Zagreb, Košara Blaž — Majka B. od Zdravlja, Pečenko Karolina — Pazin, Kuma Judita o krstu Šarića — Smiljan, Fiamin Benko — Opatija po Kr. 10. (Dalje sliedi.)

Književnost i novinstvo.

Razgovor ugodni Andrije Kačića Miošića upravo je izašao, u ljepom velikom formatu sa velikimi slovi, sasvim podpuno izdanje sa krasnom slikom, u bojama: „Spomenik Kačićev“ u rodnom mjestu Makarskoj. Tvrdo vezano stoji 1.20 for. poštom 15 novč. više.

Hrvatski pokret u zimi g. 1848. Upravo je izašao četvrti dio zanimive ove historičke razprave, koja je u čitalačkoj publici tako lieno primljena. Kao što su prva tri dielà epohalne ove dobe temeljito obradjena i pisana popularno, tako je i četvrti dio, pa s toga će nesumnjivo i ovaj, kao zaključni dio, pozdravljen biti. Ciena je IV. svezku 45 nč., poštom 50 nč. Sva četiri svezka zajedno stoje broširana for. 2·30, a uvezana u ukusno originalne korice for. 2·80. Poštom 15 novč. više. Mogu se dobiti i same korice uz cienu od 40 nč. Naručbe prima „Dionička tiskara u Zagrebu“.

Hrvatske narodne pjesme. (Muhamedovske). Knjiga III. Uredio dr. Luka Marjanović. Sa četiri slike. Krasna je to i omašna knjiga od 672 strane, u kojoj su sadržane najljepše muhamedovske pjesme. Vrlo je zgodan na koncu knjige: „Tumač turskih i inih nepoznatih riječih“, koji olahkoćuje u mnogom shvaćanje tog narodnog biserja.

Marko Dubrović. Pjesnička priča iz primorskoga života, spjevala Antonija barunica Reyerova, preveo Ivan Trnski. Već samo ime pjesnika — prevadjača svjedoči valjanost prevoda i ljepotu jezika. Gradivo je iz primorskoga života, te knjižicu preporučamo našem občinstvu.

Mjesečna smotra „Život“. Društvo hrvatskih umjetnika u savezu sa nekolicinom hrvatskih književnika, odlučilo je izdavati mjesečnu smotru „Život“.

List će izlaziti početkom svakoga mjeseca, bogato opremljen u krvart-formatu na 3½ do 4 arka. U svakom broju nahodit će se više reprodukcija ponajboljih slika hrvatskih umjetnika — a i znamenitih stranih. Glavni dio lista obuhvaćat će u prvom redu radnje naših prvih beletrista. Osobita pažnja će se posvetiti studijama i referatima iz svih grana umjetnosti i književnosti. Upravni odbor uložio je sav trud, da smotra bude istiniti odraz našeg umjetničkog i književnog života i da udovolji velikoj potrebi, koju osjećamo uslijed pomanjkanja smotre, koja bi obuhvaćala sav naš kulturni život.

Prvi broj izaći će u oči nove godine 1900.

Pretplata jest 6 for. na cijelu godinu, poštom 7 for.; — za zemlje medjunarodnog poštanskog saveza 8 for.

Svi listovi i pretplate šalju se: Upravi smotre „Život“, Zagreb, Samostanska ulica 18.

Radi preobilnog gradiva morali smo izpustiti više članaka, dopisa i viestih. Da uzmognemo iste priobćiti, dati ćemo prilog budućem broju.

Blagorodni gospodin

G. Piccoli,

ljekar „pri angelju“,

dvorski dohavljač Njegove svetosti

pape Lava XIII.,

u Ljubljani,

Dunajska cesta.

Brezje (na dol. Štaj.), 14. nov. 1898.

Vaše blagorodje! Pošto smo se već više puta osvjedočili, da je ta Vaša tinktura za želudac, kojom se je služila već sva moja kuća sa najboljim uspjehom, doista najbolje sredstvo proti želudačnim i mnogim drugim bolestim, zahvaljujem Vam se iskreno. Nu ja sam zahvalan ujedno i gospodinu, koji me je na tu izvrstnu tinkturu upozorio.

To potvrdjujem time, da Vam izrečen moju iskrenu zahvalu u ime čitave moje obitelji, te Vas uljudno molim, da mi pošaljete opet jednu škatulu tinkture za želudac sa 12 staklenčica i jedan lončić Glicerin Crème.

Sa poštovanjem Tomaž Dobek.

Pošaljite pošt. pouzetjem pod podpisanim naslovom 24 staklenčice izvrstne „želudačne esence“, koja se rabi najboljim uspjehom

Josip Černko, župnik,
Vuhred — Štajerska.

Pošaljite mi pošt. pouzetjem 12 staklenica Vaše želudačne tinkture. Naš g. župnik Belec preporuča ju svakomu upravo toplo, te skoro svaki, koji ju rabi, o njoj se jako povoljno izrazuje. Sa poštovanjem

Ivan Vidas,
kod sv. Martina, p. Sv. Nedelja
Labin (Albona) Istra.

Sve rodoljube ujudno molimo, neka zahtjevaju „Našu Slogu“ po svih kavanah i gostionah koliko u Puli toliko izvan iste.

Prsni čaj sa „Učke-Gore“.

Izvrstni domaći lijek proti

kašlju, nahladi ili prsnom kataru, proti hrapavosti i promuklosti grla.

Cijena 25 novč.

Glavno skladište:

Ljekarna L. Ghersetich,
Volosko — Istra.

Dobiva se u svakoj ljekarnici.

Brijač

Nikola Alaić

preporuča

svoju brijačnicu

u Puli

na Fran Josipovoj cesti 6

(tik kavane „Miramare“)

F. Pečenko

HOTEL EUROPA

u Puli

preporuča se gg. putnicima.

P. n. občinstvu uslobadjam se najaviti, da sam otvorio u Pazinu

knjigovežnicu

obskrbljenu strojevima najnovijega sustava, kano i

trgovinu knjiga i papira

sa zalihom svih školskih potrebština.

Izradjujem sve radnje zasjecajuće u moj zanat, kano: albume za fotografije, okvire u pliš, damasku, atlasu, koži itd.

Nemam li prigodice kakve stvari u skladištu, to istu nabavljam u najkraćem roku, bez ikakvih kupčevih troškova. Isto tako preskrbljujem tiskanice za škole, občinske i župne urede.

P. n. mušterije upozorujem, da se za sve naručbe, najave dopisnicom, pošto je to najjeftiniji put, te iste obavljam u kratkom roku solidno i uz umjerene ciene. Sa štovanjem

IVAN NOVAK,
knjigoveža u Pazinu, naproti c. kr. državnoj gimnaziji.

Hrvatski pokret godine 1848.

Svezak I. U proljeću stoji 35 nč.
Svezak II. U ljetu stoji 75 nč.
Svezak III. U jeseni stoji 75 nč.
Svezak IV. U zimi stoji 45 nč.

Sa slikama: Ban Jelačić. - Hrvatski sabor 1848. - Jelačić pred Bečom 1848.

Sva četiri djela broširano for. 2·30, tvrdo vezano for. 2·80

Poštarina za jedan svezak 5 nč., za sva 4 svezka 15 nč. Korice same 40 nč.

Naručbe prima knjižara Dioničke tiskare u Zagrebu.

Razgovor ugodni Andrije Kačića Miošića

sa slikom u bojama

Spomenik Kačića u rodnom mjestu u Makarskoj.

Podpuno izdanje.

Tvrdo vezano 1 for. 20 nč., poštom 15 novč. više.

Upravo izašlo!

U LJEKARNI

E. TOMAJA nasliednik A. WINGER

ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanja i trganju u kostih, ukočenosti ili grčevu u zilah, bolí u kukovih i križićah, kustenom pogancu, probadanju, svakovrstnim nazebam. Ciena 80 novč.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojom se liečí kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, teško disanje, promuklost u grlu, šipljivost. Ciena 80 novč.

Pojačani želježoviti sirup djeluje proti slabosti, bliedoći, skrofulozmosti, podbuhlosti, djetinjoj krzljavosti, zmetnjim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. Ciena flašici 1 forin.

Poljčane svedske kapljice ili svedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krvzlatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, oblaškava tegnja ili mučnina, rjava napuhlost i sjetre, odklanja se bol u ilicici, zeludačne grčeve, zmica, grozica ili zimica, zavijanje ili grlinja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću srednju tinkturu redovito pije sačuvat će si zdravlje, ojačanu snagu i zaprečiti i razne bolesti. Ciena, flašici s napukom 50 novčića.

Pelin za blago ili za marvu, za konjski keh i kašalj, za volove, krave i svinje, za tegano čišćenje, za objačivanje zeludca i prebavo, kada blago neće rado žderati pa se napuhnje. Krave davaju od njega više i bolijega mlieka, konji postaju čilji i jači. Ciena jednom onomu 45 novč.

Svajcovske pilulice najsigurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili želudca i crjev, za otvaranje, proti zapeklosti, navali krvi u glavu i prsa, tromost ili težinu. Ciena škatuljici po novč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj buli, zgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i utekljini, poslie ujeda i napora, za objačivanje i okrepljivanje sila i živaca, s flaše 80 novč.

Antiseptična veda za usta i zubo sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, uzvriedje mesu oko zubi, razbrikaju usta, uklanja neugodan vonj. s flaše 60 nč.

Fina smrekova esencija. (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za dihanje i za plućnobolne, 1·o 50 novč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose, i flaša 80 nč.

Mast proti lišaju, krastam perućini i osopotinam, s lončić 50 novč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedlini. Škatulja 50 novč.

Tinktura za kurje oči izvrsno sredstvo. Ciena 50 novč.

Dra Spitzera ponust za ilec prodi sunčanim pjegam ili flekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; poštovalja gladkost, sjedinost; bjeloća i finoću obraza i ruku. Ciena većem lončiću 2 forin. K tomu spada još boraksov sapun po 40 novč.

Puder-eglantine najbolje sredstvo, za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiva i vrlo ugodnog mirisa. Nagradjen na Pariškoj izložbi sa začastnom diplomom. Dobiva se u boji bieloj, ružičastoj i žuckastoj. Ciena kutji 1 for.

Sapun eglantine. Najfiniji sapun od svih sapuna. On osvjećuje te pomladjuje lice. Sastavljen je o. najčišćih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 50 novč.

Crene eglantine jest izvrsno sredstvo proti svim manama tenta, kao što su prišći, sujedice, crvene mrlje, pjege, opora koža i. t. d. Uslied svoga kemičkog sastava, ta se Eglantine mast nikada ne povrari, te po tome imade prednost pred svim ostalim sličnim sredstvima. Ciena lončića 1 forin.

Eau eglantine jest izvrstna i izkusnom prokušana voda za kosu. Njom se zapriečava izpadanje kose; onemogućuje stvaranje peruti i ojačava vlasište. Uva voda posjeduje također i to svojstvo, da podjeljuje kosi lieep naravan sjaj. Ciena boci 1 f. 25.

Mirisna zesta za sobe kadili, nekoliko kapi ire po sobi preugodan miris. Flašica 50 nč.

Otrov ili čemer za stienice i kimske. Flašica 50 novč.

Antiebrilie od Rodinica proti groznici ili zimici, Manja bočica 70 novčića,

Tko naruči od gornjih stvari za 5 for. tad plaćam poštarinu.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade, i boje za farbanje kose, da siede kose postanu poput crne, fine sapune; praške za gospoje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube od kojih zubi pobieljuju; Spužve za umivanje, kefice za zube; Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povojeza rane, pojase, kirurške sprave; Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vino, francuzkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda. — Sve po novinam oglašene medicinske specijalitete.

Broj 41. U Puli, dne 25. novembra 1899. God. XXX.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se nepleća poštarina, ako se izvana napiše «Reklamacija».

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloom sve polcvari". Narodna poslovica.

Izlaći će: dne 17. i 25. novembra te dne 4., 12., 20. i 28. decembra 1899.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata s poštarinom stoji: 5 for. u obće, 2 for. za seljake, na godinu ili for. 2.50, odn. for. 1.— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 5 nč. koli u Puli, toli i izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Budući broj izaći će u ponedjeljak dne 4. decembra.

Sjećajte se „Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru

Od muhe prave slona.

Čitajuć ovih dana izvješća talijanskih novina o neznatnom dogogaju na austrijsko-talijanskoj medji — u južnom Tirolu — sjetismo se gornje rečenice, koja odgovara po našem sudu posvema umjetno stvorenom položaju.

Eto o čemu se radi:

Dne 23. t. mj. noću, ulovište radi izgreda, občinske straže gradića Rive — u južnom Tirolu — nekog Belfanti, blagajnika talijanskoga parobroda Mocenigo, što plovi po jezeru Garda.

Sliedećeg dana pustiše ga na slobodu. Za taj događaj doznala je redarstvena oblast, koja je sliedećeg dana na večer u 10 i pol sati poslala k parobrodu svoje osoblje, da uhvate izgrednika, koji se je nalazio na parobrodu.

Kapetan parobroda odgovori oružnikom, da je on sam gospodar na parobrodu i da tudje oblasti nemaju šta na njegovom parobrodu tražiti, pozvav se na medjunarodno pravo.

Tako odbijeni oružnici odalečiše se, nu do mala vratiše se oni a s njima nekoliko vojnika i dva častnika. Predstojnik redarstva, predstaviv se kapetanu, zatraži od ovoga da mu izruči izgrednika Bolfanti-a. Kapetan, odgovoriv, da će se samo sili pokoriti, dade razastrti talijansku zastavu parobroda na most, koji je spajao parodbrod sa kopnom. Mislio je naime, da se oružnici i redarstvenici neće podufati prekoračiti talijansku zastavu i stupiti tobož na talijansko zemljište. Nu on se prevari. Oružnici i vojnici stupiše na parobrod, proglasiše kapetana uhvaćenim, te nakon poduljeg pretraživanja, nadjoše Bolfanti-a sakrivena medju strojevi, odakle ga povedoše u tamoicu.

Popis ovog po sebi neznatnog dogodjaja crpimo iz talijanskih novina, koje ga opisaše stalno sebi na korist. Ali uz prkos tomu, prve viesti o dogodjaju neizazvaše kod nas nikakvog utiska, ostaviv občinstvo posve hladnim.

Nu u Italiji nebijaše tomu tako.

Parobrodarsko družtvo obustavilo je odmah plovitbu po rečenom jezeru, a politička oblast iz Verone odasla svoga povjerenika u Rivu, da iztražuje i izviesti o tobožnjoj zloporabi vlasti austrijskih [illegible]užničtva. Medju tim i to nebija[illegible]osta.

Našoj monarhiji neprijazne novine Italije — dakle malenom iznimkom sve, počele su žestoko udarati na austrijske oblasti, zahtjevajuć od talijanske vlade, da diplomatskim putem zatraži od Austrije zadovoljštinu, da se talijanskog podanika — izgrednika Bolfanti-a odmah pusti na slobodu i da budu što strožije kažnjeni „prekršitelji" medjunarodnog prava,

U talijanskom parlamentu podnio je u ovom poslu na vladu interpelaciju, poznati vikač Barzilai, zahtjevajuć od ministra za izvanjske poslove podpunu zadovoljštinu talijanskoj zastavi i talijanskomu narodu. Povodom te interpelacije piše inače uvaženi rimski list „Don Chisciotte", da taj slučaj nije osamljen, i da se sa austrijske strane nastoji često vriedjati talijansko ime. Talijanska vlada mora braniti narodnost talijanskih pokrajina Austrije.

Član talijanskoga kluba na carevinskom vieću u Beču, zastupnik Panizza, interpelirao je takodjer austrijsku vladu u tom poslu, postaviv se na strogo talijansko stanovište.

Uvažena rimska „Tribuna", koja je u službi talijanske vlade piše, da je talijanska vlada jurve učinila potrebite korake u Beču, radi zadovoljštine.

Izmedju talijanske vlade i austrijskog poslanika na kraljevskom dvoru u Rimu, da se rade živahni pregovori.

Austrijska vlada odgovorila je odmah u Rim, da će dati strogo dogodjaj iztražiti i krivce kazniti.

Glede takozvanog extrateritorijalnog prava, na koje se pozivlju talijanski radikalni listovi, piše rimski „Il Popolo Romano", da se o tom pravu dade u ovom slučaju mnogo razpravljati, jer da tog pitanja nije jošte riešila medjunarodna pravna znanost. Neda se dakle — nastavlja rečeni list — moguće ustanoviti, da li su austrijski redarstvenici imali pravo uapsiti talijanskoga podanika na talijanskom brodu u austrijskoj luci. Bilo kakd mu drago — zaključuje rečeni list — ovog dogodjaja nevalja pretjerivati, jer će austrijska vlada dati bez dvojbe Italiji zadovoljštinu na temelju izvida, koje je odmah poduzela.

Izmedju talijanskih novina jest valjda jedini „Il Popolo Romano", koji razpravljsa ob ovom slučaju mirno i triezno i koji pozivlje svoje drugove na umjerenost i opreznost.

Stvar sama po sebi kako vidismo, jest posve neznatna. Kad bi se što takoga dogodilo austrijskom podaniku u talijanskoj luci, nebi se zaista radi toga diglo toliko bure. Nu naši saveznici jesu obćutljiviji nego li mi, pak od neznatnog slučaja stvoriše ozbiljno diplomatsko pitanje.

Talijanski podanik Belfanti izazvao je u austrijskom mjestu izgred, uvriedio je službene osobe i počinio javno nasilje proti njima. Posve je naravno, da će austrijske oblasti nastojati, da se izgrednika primjereno kazni. Ali on predvidjajuć što ga čeka, uteče se na talijanski brod misleć, da mu na talijanskom tobož tlu ništa nemogu austrijske oblasti.

Da se je izgrednik svojevoljno predao austrijskoj oblasti, ili da ga je toj oblasti izručio njegov kapetan, moglo se je bez vike i buke stvar riešiti. Posredovanjem talijanske vlade bio bi bez dvojbe izgrednik odmah pušten na slobodu. Nu Talijanom htjelo se je demonstracije proti susjednom savezniku. U tom su pako Talijani pravi umjetnici. Oni znadu vazda od ničesa stvoriti velike zapletaje. Tako je i u ovom poslu.

Bečke novine odgovaraju prilično oštro talijanskim vikačem. Umjereniji bečki listovi odgovaraju talijanskim izazivačem, da traže vazda proti Austriji dlaku u jajetu. Oni poriču tvrdnju talijanskih novina, da bijaše tobož uvriedjena talijanska zastava, jer da je extrateritorijalnost po medjunarodnom pravu priznata samo brodovom na visokom moru, nipošto pako brodovom, koji se nalaze u lukama i koji plove po jezerih. Trvgovački i poštanski brodovi podpadaju pod udstvo one luke, u kojoj se nalaze.

I talijanski ministar izvanjskih posala odgovorio je skoro u ovom smislu na spomenutu interpelaciju zastupnika Barzilai-a. Netreba nam dakako napose izticati, da se interpelant i svi njegovi jednomišljenici nezadovoljiše s tim odgovorom. Oni udariše još žešće i na svoju vladu i na njezinu saveznicu Austriju. Ona da hotomice i premišljeno krči medjunarodne ugovore u obće, napose proti Italiji, koja da je napram susjedu do skrajnosti popustljiva. Da je palo i oštrijih i uvriedljivijih navala proti Austriji, dade se lahko slutiti, znajuć što je sve dozvoljeno u talijanskom parlamentu proti Austriji, a na obranu „nespasenih talijanskih pokrajina Austrije".

Po talijanskih novinah i radikalcih uzvitlana prašina proti našoj monarhiji radi neznatnog dogodjaja u Rivi, sleći će se privremeno, uu pravog, iskrenog izmirenja i prijateljstva izmedju obijuh država nebude sve dotle, dok se u Italiji neodreknu nepravednih, nezakonitih i nepoštenih težnja, ili dok se Austro-Ugarska neodreče svog velevlastnog položaja. Na prvi uvjet ćemo stalno još dugo čekati, a izpunjenje drugoga značilo bi propast monarhije.

Carevinsko vieće u Beču.

Zastupnici naroda sastali su se opeta, kako je poznato, dne 18. prošloga mjeseca u Beču. Što je novo ministarstvo izjavilo kao svoj program, to je našim čitateljem već poznato. Vlada drži za svoj veliki uspjeh, što su redovito izabrane delegacije, koje će se ovih dana takodjer sastati, da viećaju o poslovih skupnih cieloj državi. Vlada je predložila do sada dva predloga, za koje će stalno naći veliku većinu, pače ju je već našla. Jedno od toga je zakonska osnova, da nebudu plaćali biljege koledari ni novine, jer do sada svaki koledar, makar najmanji, plaćao je 6 nč. biljege za iztisak, a svaka novina, koja izlazi barem 1 put na tjedan ili više, mora plaćati po 1 nč. biljege za iztisak. Velikim novinam, koje su skoro u židovskim rukama bilo je lahko, jer one dobivaju svakojakih podpora i imaju dobitak od oglasa, ali novinam za mali puk, taj biljeg je veliko breme, te se nemogu širiti, kako bi pravo, da i siromašniji dobiju nauke, i da znaju, što se po svijetu zgadja. Odbor, koji je razpravljao o toj zakonskoj osnovi, odobrio ju je jednoglasno, a tako je i zastupnička kuća. Sada treba da istu osnovu, kao svaku drugu, odobri gospodska kuća, i da ju potvrdi, jer bez toga nije zakona. Ako to sve bude učinjeno prije svršetka ove godine, tada će početkom dojduće, sve novine biti proste od biljega i moći će bolje izlaziti.

* * *

Druga znamenita zakonska osnova je ona, glede pomoći za one, koji su postradali od poplava u prošlom mjesecu septembru i u opće u ovoj godini s drugih razloga. Ta je zakonska osnova primljena u sjednici od 10. novembra ove godine i odredjuje poglavito ovo:

1. da vlada može dati do tri milijuna for. pomoći, pojedincem, občinam i kotaru, koji su, prošloga septembra od poplava nastradili. To su zemlje gdje stanuju Niemci. Tu pomoć morati će se početi vraćati državi od g. 1903. napred i morati će biti povraćeno najdalje u 15 godina. Interesa se ne plaća na ono što se prima;

2. u zemljam, koje su stradale od drugih nevolja, kao od suše, nerodice, peronospore itd., može vlada dati pomoći do 600.000 forinti, koji se imaju dielomice porabiti za javne gradnje n. pr. za ceste;

3. za one krajeve, koji su trpili 1897. i 1898., a nisu dobili dostatne pomoći, i za nove neprevidljive nevolje, moći će vlada potrošiti pol milijona for.;

4. za popravak državnih željeznica i za popravke na državnim kućama, voda, itd., koje su nastradale poplavom septembra 1899., može vlada

Rieka, Flegar Josip — Sušnjevica, Kopajtić Sigismund — Rieka, Mankoč Ivan — Trst, dr. Vladimir pl. Nikolić — Ogulin, Spinčić Vjekoslav — Opatija, Mandić dr. Šime — Trnova, I. Fr. — Trst, Kiso pl. Dragutin — Varaždin po Kr. 100, gg: N. N. — Buzet, Ladavac Antun Sirmunov — Pazin, Rutar dr. Antun — Pazin, Knavs Josip — Topolovac po Kr. 50, g. Fiamin Ivan — Opatija Kr. 40, gg. Gojtan Josip — Kaščerga, Dukić Franjo — Kastav po Kr. 30, g. Orbanić Josip — Pazin Kr. 25, gg. Vitezić Bartul — Lindar, Deželić Gjuro — Zagreb, Frulić Šime Grdoselo, Kropek Stjepan — Stari Pazin, po Kr. 20, g. Kurelić dr. Šime — Pazin Kr. 15, gg. Stefanutti Franjo — Paz, Flego Josip — Buzet, Vinković dr. Božo — Karlovac po Kr. 10.

b) redovitih članova: gosp. Hribar Ivan — Ljubljana Kr. 20, gg. Dolenec Vinko — Trst, Defar Šime — Tinjan, Legović Anton, Stavelik Franjo, Kalteneger Katica — Kastelir, Opašić Anton — Gologorica, Devetak Antun, Ivančić Milan, Lasić Henrik, Primožić Matko, Triller dr. Dragutin — Tolmin, Lokar Artur — Kanal, Mesar Andrija — Livek, Grossman Miroslav, Vodička Josip — Kastav, Perčić Franjo — Tinjan, Jelušić Mirko — Kastav, Dubrović Matija — Opatija, Pindulić Dinko — Barbana, Jereb Valentin — Pornjana, Krajnović Andjeo — Šajini, Košarn Blaž — Majka B. od Zdravlja, Žic Fran, B. P., Pitezić Luka — Maloselo, Križmanić Josip — Ježenj, Marinculić Dinko — Orlec, Klun Zorko — Hrušica, po Kr. 10, Haračić Franjo — Maloselo Kr. 6, Velan Franjo — Kopriva kr. 5.

c) mjesečnih priložnika: g. Dragić Slavo — Karlovac sabranih za studeni i prosinac Kr. 400, g. Mutejčić Franjo — Pazin za listopad i studeni Kr. 40, gg. Spinčić Vjekoslav — Opatija, dr. Andrija Stanger — Volosko po Kr. 10, gg. Priskić Ivan, Justi Pavao, Tomašić Marija — do 1./1. 1900. Kr. 10, g. Jurković Antun — Opatija za 5 mjeseca Kr. 10, gg. Tomičić Viktor, Janežić dr. Konrad, Zamlić Vinko, Fabianić dr. Niko — Volosko po Kr. 4, g. Poščić dr. Ivan — Volosko Kr. 2, g. Durbešić Bogdan za 3 mjeseca Kr. 6, gg. Rajčić August, Justi Adolf — Opatija, Car Viktor — Volosko, Mikoli Josip — Motovunski Novaki, Šepić Mate, Bunc Ivan, Dukić Ante — Kastav po Kr. 1.

d) podupirajućih članova i darovatelja: Rodoljubna obitelj — Volosko Kr. 400. Dobar Hrvat — Rieka Kr 400, g. Smetiška Miho — Zagreb Kr. 200. — Rodoljubi iz Lovrana Kr. 144, g. Antun Korlević — Zagreb, sabranih Kr. 80, gg. Mavrović dr. Antun — Senj, Tripcovich Aleksander — Trst, Dvoržak dr. Vinko — Zagreb po Kr. 50, g. Stefanić Kazimir — Sušak, sabranih medju članovi „Jadranske Vile“ i tamburaškog zbora prigodom imendana predsj. g. Milana Gremer Kr. 42, gg. Bačić vitez Hinko, vitez Cosulich — Sušak, g. Defar Šrme — Tinjan za N. N. po Kr. 40, Zgombić Miho — Draga, sabranih prigodom mlade mise O. Benka Zgombica Kr. 32. gosp. Poščić dr. Ivan — Volosko, sabranih u Kastvu 1./10. 1899. Kr. 20·24, g. Matanić Petar — Dubašnica, sabranih prigodom skupštine krčke gospodarske zadruge Kr. 26, g. Milohnić Ivan — Cres Kr. 35, g. Hofer Ulrik — Bribir, sabranih prigodom imendana g. dr. M. Barca Kr. 24, gg. Vidović kanonik Ivan — Šibenik, Derčani Ernest — Gradac, Braća Janović — Rieka, Stipanović Toma — Rieka, Braća Materljan — Rieka po Kr. 20, g. Muha Antun — Lokve, sabranih u dobrom družtvu Kr. 12, g. Premren et Ružička — Rieka Kr. 12, g. Presel Andre — Bazovica, sabranih u veselom družtvu Kr. 10·80, g. Frankola Fran — Pazin, sabranih prigodom imendana O. Kalista Kr. 10·12, gg K. F., kmetska posujilnica — Vrhnika, Mikulić Berta i Matilda — Svilno, sabranih, N. N., N. N. u R., Novak Vjekoslav — Josipovac, pl. Marochini Rade — Opatija, Stipanić Mate — Opatija, N. N. — Tinjan Smoković Ante P., Smoković Josip, Večerina V., Večerina G., Rošić Ante et Comp., Miculinić et Richtman. R. L., Polić Don Biaggio, Grenko Josip — Rieka, Supilo Franjo, priobćenih u br. 36. „Crv. Hrvatske“ — Dubrovnik, Stefanić Kazimir, sabranih u Bribiru, Notar Antun — Plave, dr. Josip Šebesta — Kastav, Dubrović Matija — Opatija, Hranilović Ilija — Zagreb, Košara Blaž — Majka B. od Zdravlja, Pečenko Karolina — Pazin, Kuma Judita o krstu Šarića — Smiljan, Fiamin Benko — Opatija po Kr. 10. (Dalje sliedi.)

Književnost i novinstvo.

Razgovor ugodni Andrije Kačića Miošića opravo je izašao, u ljepom velikom formatu sa velikimi slovi, sasvim podpuno izdanje sa krasnom slikom, u bojami: „Spomenik Kačićev“ u rodnom mjestu Makarskoj. Tvrdo vezano stoji 1.20 for. poštom 15 novč. više.

Hrvatski pokret u zimi g. 1848. Upravo je izašao četvrti dio zanimive ove histeričke razprave, koja je u čitalačkoj publici tako lieno primljena. Kao što su prva tri diela epohalne ove dobe temeljito obradjena i pisana popularno, tako je i četvrti dio, pa s toga će nesumnjivo i ovaj, kao zaključni dio, pozdravljen biti. Ciena je IV. svezku 45 nč., poštom 50 nč. Sva četiri svezka zajedno stoje broširana for. 2·30, a uvezana u ukusno originalne korice for. 2·80. Poštom 15 novč. više. Mogu se dobiti i same korice uz ciénu od 40 nč. Naručbe prima „Dionička tiskara u Zagrebu.

Hrvatske narodne pjesme. (Muhamedovske). Knjiga III. Uredio dr. Luka Marjanović. Sa slikama krasna je to i omašna knjiga od 612 stranaca, u kojoj su sadržane najljepše muhamedovske pjesme. Vrlo je zgodan na koncu knjige rječnik turskih i inih nepoznatih riječih, koji olahkoćuje u mnogom shvaćanje tog narodnog biserja.

Marko Dubrović. Pjesnička priča iz primorskoga života, spjevala Antonija barunica Reyerova, preveo Ivan Trnski. Već samo ime pjesnika — prevadjača svjedoči valjanost prevoda i ljepotu jezika. Gradivo je iz primorskoga života, te knjižicu preporučamo našem občinstvu.

Mjesečna smotra „Život“. Društvo hrvatskih umjetnika u savezu sa nekolicinom hrvatskih književnika, odlučilo je izdavati mjesečnu smotru „Život“.

List će izlaziti početkom svakoga mjeseca, bogato opremljen u krvart-formatu na 3½ do 4 arka. U svakom broju nalazit će se više reprodukcija ponajboljih slika hrvatskih umjetnika — a i znamenitih stranih. Glavni dio lista obuhvaćat će u prvom redu radnje naših prvih beletrista. Osobita pažnja će se posvetiti študijama i referatima iz svih grana umjetnosti i književnosti. Upravni odbor uložio je sav trud, da smotra bude istiniti odraz našeg umjetničkog i književnog života i da udovolji velikoj potrebi, koju osjećamo uslijed pomanjkanja smotre, koja bi obuhvaćala sav naš kulturni život.

Prvi broj izaći će u oči nove godine 1900.

Pretplata jest 6 for. na cijelu godinu, poštom 7 for.; — za zemlje medjunarodnog poštanskog saveza 8 for.

Svi listovi i pretplate šalju se: Upravi smotre „Život“, Zagreb, Samostanska ulica 18.

Radi preobilnog gradiva morali smo izpustiti više članaka, dopisa i viestih. Da uzmognemo iste priobćiti, dati ćemo prilog budućemu broju.

Blagorodni gospodin

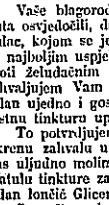

G. Piccoli,

ljekar „pri angelju“,

dvorski dobavljač Njegove svetosti

pape Lava XIII.,

u Ljubljani,

Dunajska cesta.

Brezje (na dol. Štaj.), 14. nov. 1898.

Vaše blagorodje! Pošlo smo se već više puta osvjedočili, da je ta Vaša tinktura za želudac, kojom se je služila već sva moja kuća sa najboljim uspjehom, doista najbolje sredstvo proti želudačnim i mnogim drugim bolestim, zahvaljujem Vam se iskreno. Nu ja sam zahvalan ujedno i gospodinu, koji me je na tu izvrstnu tinkturu upozorio.

To potvrdjujem time, da Vam izrečen moju iskrenu zahvalu u ime čitave moje obitelji, te Vas uljudno molim, da mi pošaljete opet jednu škatulu tinkture za želudac sa 12 staklenčica i jedan lončić Glicerin Créme.

Sa poštovanjem Tomaž Dobek.

Pošaljite pošt. pouzetjem pod podpisanim naslovom 24 staklenčice izvrstne „želudačne esence“, koja se rabi najboljim uspjehom

Josip Černko, župnik,
Vuhred — Štajerska.

Pošaljite mi pošt. pouzetjem 12 staklenica Vaše želudačne tinkture. Naš g. župnik Belec preporuča ju svakomu upravo toplo, te skoro svaki, koji ju rabi, o njoj se jako pohvalno izrazuje. Sa poštovanjem

Ivan Vidas,
kod sv. Martina, p. Sv. Nedelja
Labin (Albona) Istra.

Sve rodoljube ljubazno molimo, neka zahtjevaju „Našu Slogu“ po svih kavanah i gostionah koliko u Puli toliko izvan iste.

Prsni čaj sa „Učke-Gore“.

Izvrstni domaći lijek proti

kašlju, nahladi ili prsnom kataru, proti hrapavosti i promuklosti grla.

Cijena 25 novč.

Glavno skladište:

Ljekarna L. Ghersetich,

Volosko — Istra.

Dobiva se u svakoj ljekarniel.

Brijač

Nikola Alaić

preporučn

svoju brijačnicu

u Puli

na Fran Josipovoj cesti 6

(tik kavane „Miramare“)

F. Pečenko

HOTEL EUROPA

u Puli

preporuča se gg. putnicima.

P. n. občinstvu uslobadjam se najaviti, da sam otvorio u Pazinu

knjigovežnicu

obskrbljenu strojevima najnovijega sustava, kano i

trgovinu knjiga i papira

sa zalihom svih školskih potrebština.

Izradjujem sve radnje zasjecajuće u moj zanat, kano: albume za fotografije, okvire u pliš, damasku, atlasu, koži itd.

Nemam li prigodice kakve stvari u skladištu, to istu nabavljam u najkraćem roku, bez ikakvih kupčevih troškova. Isto tako preskrbljujem tiskanice za školske, občinske i župne ureda.

P. n. muštorije upozorujem, da se za sve naručbe najave dopisnicom, pošto je to najjeftiniji put, te iste obavljam u kratkom roku solidno i uz umjerene ciene. Sa štovanjem

IVAN NOVAK,

knjigoveža u Pazinu, naprotiv c. kr. državnoj gimnaziji.

Hrvatski pokret godine 1848.

Svezak I. U proljeću stoji 35 nč.
Svezak II. U ljetu stoji 75 nč.
Svezak III. U jeseni stoji 75 nč.
Svezak IV. U zimi stoji 45 nč.

Sa slikama: Ban Jelačić. - Hrvatski sabor 1848. - Jelačić pred Bečom 1848.

Sva četiri djela broširano for. 2·30, tvrdo vezano for. 2·80

Poštarina za jedan svezak 5 nč., za sva 4 svezka 15 nč. Korice same 40 nč.

Naručbe prima knjižara Dioničke tiskare u Zagrebu.

Razgovor ugodni Andrije Kačića Miošića

sa slikom u bojama

Spomenik Kačića u rodnom mjestu u Makarskoj.

Podpuno izdanje.

Tvrdo vezano 1 for. 20 nč., poštom 15 novč. više.

Upravo izašlo!

U LJEKARNI

E. TOMAJA nasliednik A. WINGER

ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanja i ugnuće u kostih, ukočenosti ili grčevu u žilah, boli u kukovih i križcah, kostenom poganca, probadanja, srakovratnim nazebam. Ciena 80 novč.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojom se lieči kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, teško disanje, promuklost u grlu, sipljivost. Ciena 80 novč.

Pojačeni želježnati sirup djeluje proti slabosti, bliedoći, skrofulomosti, podbuhlosti, djetinjoj krljavosti, zeničnim bolestim, ugnuću. Ciena flašici s fiorin.

Pojačeno svedske kapljе ili svedska životna tinktura (Lebenselixier). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krvzlatnica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, oblaktava tegnja ili mučnina, tjera napuhnut i vjetre, odelanja se bol u žlicici, želudačne grčeve, zutica, grozica ili zimnica, zavijanje ili grizanj u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zavičeti i zanc lieci. Ciena flašici s napuhkom 50 novčica

Prsni sa blugo ili za marvu, za konjski kch i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objašnjavanje želudca i probave, kada blago neće rado žderati pa se napunjuje. Krave davaju od njega više i boljega mliečka, konji postaju čiliji i jači. Ciena jednom omotu 45 novč.

Svajcarsko pilulice najdjelotvornije sredstvo za nadjenje i sazienje želudca ili stomaka i crieva, za otvaranje, proti zapreklini, živali kuć u glavu i pas, tromost na selenik. Ciena škatulici 70 novč.

Mazilo za blago snažno za kuje i volove proti kostenoj boli, sprćenim, nategnutim žilam, ukočenosti i utrnulini, poslie težkoga napora, za objašnjanje i okrepljivanje žila i živaca, a flaša 80 novč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, ucvršćuje meso oko zubi, razfriškuju usta, uklanja neugodan vonj, a flaša 60 nč.

Fina smrekova esencija. (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za dihanje i za pljučnjake. Po 50 novč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i brani koreuje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. I flaša 80 nč.

Mast proti lišaju, krastam perutini i osopotinam, s lončić 50 novč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedini. Škatulja 50 novč.

Tinktura za kurje oči izvrsno sredstvo. Ciena 50 novč.

Da spitzeru ponudi za lice proti sunčanim pjegam ili fleknvem, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i crva, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, sjajnost; bljeđoću i finoću obraza i ruku. Ciena većem lončiću 1 fiorin. K tome spada još boraksov sapun po 40 novč.

Puder-eglantine najbolje sredstvo, za poljepšavanje i pomladjivanje lica te pove nelkodljiva i vrlo ugodnog mirisa. Nagradjen na Partikoj izložbi sa zaćastnom diplomom. Dobiva se u boji bieloj, ružičastoj i žutkastoj. Ciena kutiji 1 for.

Sapun eglantine. Najfiniji sapun od svih sapuna. On osvježuje te pomladjuje lice. Sastavljen je od najčišćih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 50 novč.

Creme eglantine jest izvrsno sredstvo proti svim manama tenta, kao što su pršići, zečedice, crvene mušice, pjege, opora kora i t. d. Uslied svoga kemičkog sastava, ta se Eglantine mast nikada ne pokvari, te po tome imade prednost pred svim ostalim sličnim sredstvima. Ciena lončića 1 fijrin.

Tan eglantine jest izvrsna i iskusnom, prokušana voda za kosu. Njom se zapriečava izpadanje kose, onemogućuje sivaranje perut i ojačava vlasište. Ova voda posjeduje također i to svojstvo, da podielnjuje kosi liep naravan sjaj. Ciena boci 1 fl.

Mirisna zesta za sobe ladili, nekoliko kapi ove po sobi preugodan miris. Flašica 50 nč.

Otrov ili čemer za stienice i kimske. Flašica 50 novč.

Antifebrile od Rodinsa proti groznici ili zimnici. Manja bočica 70 novčića.

Tko naruči od gornjih stvari za 5 for. tad plaćam poštarinu.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade; i boje za farbanje kose, da siede kose pocrte, fine sapune; praške za gospoje, sredstva za poljepšavanje: praške za čišćenje zubi, tiestine za zube od kojih zubi pobieljuju; Spužve za umivanje, kefice za zube; Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povojeza rane, pojase, kirurške sprave; Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vino, francuzkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda. — Sve po novinam oglašene medicinske specijalitete.

Broj 41. U Puli, dne 25. novembra 1899. God. XXX.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se nepleća poštarina, ako se izvana napiše «Reklamacija».

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlaći će: dne 17. i 25. novembra te dne 4., 12., 20. i 28. decembra 1899.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata s poštarinom stoji: 5 for. u obće, 2 for. za seljake na godinu ili for. 2.50, odn. for. 1.— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 5 nč. koli u Puli, toli i izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Budući broj izaći će u ponedjeljak dne 4. decembra.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Od muhe prave slona.

Čitajuć ovih dana izvješća talijanskih novina o neznatnom dogogaju na austrijsko-talijanskoj medji — u južnom Tirolu — sjetismo se gornje rečenice, koja odgovara po našem sudu posvema umjetno stvorenom položaju.

Eto o čemu se radi:

Dne 23. t. mj. noću, uloviše radi izgreda, občinske straže gradića Rive — u južnom Tirolu — nekog Belfanti, blagajnika talijanskoga parobroda Mocenigo, što plovi po jezeru Garda.

Sliedećeg dana pustiše ga na slobodu. Za taj dogodjaj doznala je redarstvena oblast, koja je sliedećeg dana na večer u 10 i pol sati poslala k parobrodu svoje osoblje, da uhvate izgrednika, koji se je nalazio na parobrodu.

Kapetan parobroda odgovori oružnikom, da je on sam gospodar na parobrodu i da tudje oblasti nemaju šta na njegovom parobrodu tražiti, pozvav se na medjunarodno pravo.

Tako odbijeni oružnici odalečiše se, nu do mala vratiše se oni a s njima nekoliko vojnika i dva častnika. Predstojnik redarstva, predstaviv se kapetanu, zatraži od ovoga da mu izruči izgrednika Bolfanti-a. Kapetan, odgovoriv, da će se samo sili pokoriti, dade razastrti talijansku zastavu parobroda na most, koji je spajao parodbrod sa kopnom. Mislio je naime, da se oružnici i redarstvenici neće podufati prekoračiti talijansku zastavu i stupiti tobož na talijansko zemljište. Nu on se prevari. Oružnici i vojnici stupiše na parobrod, proglasiše kapetana uhvaćenim, te nakon podoljeg pretraživanja, nadjoše Bolfanti-a sakrivena medju strojevi, odakle ga povedoše u tamoicu.

Popis ovog po sebi neznatnog dogodjaja crpimo iz talijanskih novina, koje ga opisaše stalno sebi na korist. Ali uz prkos tomu, prve viesti o dogodjaju neizazvaše kod nas nikakvog utiska, ostaviv občinstvo posve hladnim.

Nu u Italiji nebijaše tomu tako.

Parobrodarsko družtvo obustavilo je odmah plovitbu po rečenom jezeru, a politička oblast iz Verone odasla svoga povjerenika u Rivu, da istražuje i izviesti o tobožnjoj zloporabi vlasti austrijskih [illegible]užničtva. Medju tim i, to nebijaše dosta.

Našoj monarhiji neprijazne novine Italije — dakle malenom iznimkom sve, počele su žestoko udarati na austrijske oblasti, zahtjevajuć od talijanske vlade, da diplomatskim putem zatraži od Austrije zadovoljštinu, da se talijanskog podanika — izgrednika Bolfanti-a odmah pusti na slobodu i da budu što strožije kažnjeni „prekršitelji" medjunarodnog prava.

U talijanskom parlamentu podnio je u ovom poslu na vladu interpelaciju, poznati vikač Barzilai, zahtjevajuć od ministra za izvanjske poslove podpunu zadovoljštinu talijanskoj zastavi i talijanskomu narodu. Povodom te interpelacije piše inače uvaženi rimski list „Don Chisciotte", da taj slučaj nije osamljen, i da se sa austrijske strane nastoji često vriedjati talijansko ime. Talijanska vlada mora braniti narodnost talijanskih pokrajina Austrije.

Član talijanskoga kluba na carevinskom vieću u Beču, zastupnik Panizza, interpelirao je takodjer austrijsku vladu u tom poslu, postaviv se na strogo talijansko stanovište.

Uvažena rimska „Tribuna", koja je u službi talijanske vlade piše, da je talijanska vlada jurve učinila potrebite korake u Beču, radi zadovoljštine.

Izmedju talijanske vlade i austrijskog poslanika na kraljevskom dvoru u Rimu, da se rade živalni pregovori.

Austrijska vlada odgovorila je odmah u Rim, da će dati strogo dogodjaj iztražiti i krivce kazniti.

Glede takozvanog extrateritorijalnog prava, na koje se pozivlju talijanski radikalni listovi, piše rimski „Il Popolo Romano", da se o tom pravu dade u ovom slučaju mnogo razpravljati, jer da tog pitanja nije jošte riešila medjunarodna pravna znanost. Neda se dakle — nastavlja rečeni list — moguće ustanoviti, da li su austrijski redarstvenici imali pravo uapsiti talijanskoga podanika na talijanskom brodu u austrijskoj luci. Bilo kakd mu drago — zaključuje rečeni list — ovog dogodjaja nevalja pretjerivati, jer će austrijska vlada dati bez dvojbe Italiji zadovoljštinu na temelju izvida, koje je odmah poduzela.

Izmedju talijanskih novina jest valjda jedini „Il Popolo Romano", koji razpravljsa ob ovom slučaju mirno i triezno i koji pozivlje svoje drugove na umjerenost i opreznost.

Stvar sama po sebi kako vidismo, jest posve neznatna. Kad bi se što takoga dogodilo austrijskom podaniku u talijanskoj luci, nebi se zaista radi toga diglo toliko bure. Nu naši saveznici jesu obćutljiviji nego li mi, pak od neznatnog slučaja stvoriše ozbiljno diplomatsko pitanje.

Talijanski podanik Belfanti izazvao je u austrijskom mjestu izgred, uvriedio je službene osobe i počinio javno nasilje proti njima. Posve je naravno, da će austrijske oblasti nastojati, da se izgrednika primjereno kazni. Ali on predvidjajuć što ga čeka, uteče se na talijanski brod misleć, da mu na talijanskom tobož tlu ništa nemogu austrijske oblasti.

Da se je izgrednik svojevoljno predao austrijskoj oblasti, ili da ga je toj oblasti izručio njegov kapetan, moglo se je bez vike i buke stvar riešiti. Posredovanjem talijanske vlade bio bi bez dvojbe izgrednik odmah pušten na slobodu. Nu Talijanom htjelo se je demonstracije proti susjednom savezniku. U tom su pako Talijani pravi umjetnici. Oni znadu vazda od ničesa stvoriti velike zapletaje. Tako je i u ovom poslu.

Bečke novine odgovaraju prilično oštro talijanskim vikačem. Umjereniji bečki listovi odgovaraju talijanskim izazivačem, da traže vazda proti Austriji dlaku u jajetu. Oni poriču tvrdnju talijanskih novina, da bijaše tobož uvriedjena talijanska zastava, jer da je extrateritorijalnost po medjunarodnom pravu priznata samo brodovom na visokom moru, nipošto pako brodovom, koji se nalaze u lukama i koji plove po jezerih. Trvgovački i poštanski brodovi podpadaju pod udstvo one luke, u kojoj se nalaze.

I talijanski ministar izvanjskih posala odgovorio je skoro u ovom smislu na spomenutu interpelaciju zastupnika Barzilai-a. Netreba nam dakako napose izticati, da se interpelant i svi njegovi jednomišljenici nezadovoljiše s tim odgovorom. Oni udariše još žešće i na svoju vladu i na njezinu saveznicu Austriju. Ona da hotomice i premišljeno krči medjunarodne ugovore u obće, napose proti Italiji, koja da je napram susjedu do skrajnosti popustljiva. Da je palo i ošurijih i uvriedljivjih navala proti Austriji, dade se lahko slutiti, znajuć što je sve dozvoljeno u talijanskom parlamentu proti Austriji, a na obranu „nespasenih talijanskih pokrajina Austrije".

Po talijanskih novinah i radikalcih uzvitla prašina proti našoj monarhiji radi neznatnog dogodjaja u Rivi, sleći će se privremeno, nu pravog, iskrenog izmirenja i prijateljstva izmedju obijuh država nebude sve dotle, dok se u Italiji neodreknu nepravednih, nezakonitih i nepoštenih težnja, ili dok se Austro-Ugarska neodreče svog velevlastnog položaja. Na prvi uvjet ćemo stalno još dugo čekati, a izpunjenje drugoga značilo bi propast monarhije.

Carevinsko vieće u Beču.

Zastupnici naroda sastali su se opeta, kako je poznato, dne 18. prošloga mjeseca u Beču. Što je novo ministarstvo izjavilo kao svoj program, to je našim čitateljem već poznato. Vlada drži za svoj veliki uspjeh, što su redovito izabrane delegacije, koje će se ovih dana takodjer sastati, da viećaju o poslovih skupnih cieloj državi. Vlada je predložila do sada dva predloga, za koje će stalno naći veliku većinu, pače ju je već našla. Jedno od toga je zakonska osnova, da nebudu plaćali biljege koledari ni novine, jer do sada svaki koledar, makar najmanji, plaćao je 6 nč. biljege za iztisak, a svaka novina, koja izlazi barem 1 put na tjedan ili više, mora plaćati po 1 nč. biljege za iztisak. Velikim novinam, koje su skoro u židovskim rukama bilo je lahko, jer one dobivaju svakojakih podpora i imaju dobitak od oglasa, ali novinam za mali puk, taj biljeg je veliko breme, te se nemogu širiti, kako bi pravo, da i siromašniji dobiju nauke, i da znaju, što se po svijetu zgadja. Odbor, koji je razpravljao o toj zakonskoj osnovi, odobrio ju je jednoglasno, a tako je i zastupnička kuća. Sada treba da istu osnovu, kao svaku drugu, odobri gospodska kuća, i da ju potvrdi, jer bez toga nije zakona. Ako to sve bude učinjeno prije svršetka ove godine, tada će početkom dojduće, sve novine biti proste od biljega i moći će bolje izlaziti.

* * *

Druga znamenita zakonska osnova je ona, glede pomoći za one, koji su postradali od poplava u prošlom mjesecu septembru i u opće u ovoj godini s drugih razloga. Ta je zakonska osnova primljena u sjednici od 10. novembra ove godine i odredjuje poglavito ovo:

1. da vlada može dati do tri milijuna for. pomoći, pojedincem, občinam i kotaru, koji su, prošloga septembra od poplava nastradili. To su zemlje gdje stanuju Niemci. Tu pomoć morati će se početi vraćati državi od g. 1903. napred i morati će biti povraćeno najdalje u 15 godina. Interesa se ne plaća na ono što se prima;

2. u zemljam, koje su stradale od drugih nevolja, kao od suše, nerodice, peronospore itd., može vlada dati pomoći do 600.000 forinti, koji se imaju dielomice porabiti za javne gradnje n. pr. za ceste;

3. za one krajeve, koji su trpili 1897. i 1898., a nisu dobili dostatne pomoći, i za nove neprevidljive nevolje, moći će vlada potrošiti pol milijona for.;

4. za popravak državnih željeznica i za popravke na državnim kućama, voda, itd., koje su nastradale poplavom septembra 1899., može vlada

potrošiti okolo pet miljuna i dviestotisuć forinti.

Ti su novci za cielu državu. Na Istru će štogod pasti žalibože od onih svota, koje smo spomenuli pod br. 2. i br. 3. Občine i pojedinci koji su imali škodu, neka učine molbenice i to brzo, a neka jih ponove i oni, koji su molili god. 1897. i 1898., pa nisu dobili ništa ili vrlo malo. Tko kuca, tomu se otvara.

Vlada je predložila proračun za godinu 1900., razlike nema mnogo od prijašnjih godina i ovo je prvi proračun, koji računa na krune a ne više na forinte. Buduć prodje više mjeseca, dok se cieli proračun razpravi i zakonito proglasi, a vlada nesmije trošiti bez zakona, zato je ministar financija predložio ujedno, da mu se dade sloboda, da prva četiri mjeseca buduće godine može trošiti po mjeri ove godine. Ta dozvola zove se indemnitet. Ako većina vladi daje indemnitet, onda je vlada na konju, ako neda, onda bi vlada morala odstupiti i doći drugi ministri, koji su po volji većini. Može se dogoditi i to, da vlada čini zatvoriti carevinsko vieće, pak da troši po § 14. državnoga ustava. Ali to nebi moglo ići na dugo, jer bi ipak jedanput morala biti zapitana dozvola parlamenta, Zato se misli, da će ovo pitanje biti riješeno tako, da većina bude dala indemnitet samo za jedan mjesec dana, i već tim bi dokazala, da je doduše pripravna dati državi što neobhodno potrebuje, ali nema pouzdanja u sadašnje ministre niti za samo 4 mjeseca. Onda bi došlo do toga, da se sadašnje ministarstvo promjeni posve, ili da barem na mjesta dodju ljudi pogodniji desnici. Ali naša je misao, da će se sadašnja vlada i proti volji desnice uzdržati, i da će dobiti privremeni proračun za ciela 4 mjeseca, kako ga pita, a to zato jer se ona dobrika njemačkim levičarom, i oni njoj. S tim pitanjem biti će dakle odlučeno, jeli jača vlada. ili je jača sadašnja desnica, u kojoj su zastupani svi slavenski narodi.

Upravitelj ministarstva financija, zapitao je pred desetak dana komisiju za kontrolu državnih dugova, neka mu otvori blagajnu, da digne 59 milijuna zlata, koje bi imao izručiti Austro-Ugarskoj banki, za pokriće bankovaca novih na krune i za drugo, kako je u savezu s nagodbom ugarskom dogovoreno s bankom. U toj kontrolnoj komisiji tri člana (Fuchs, Kozlowski i Blažek) jesu od desnice, a druga tri (Czedik, Montecuccoli i Doblhof) od lievice.

Predprošlog ćedna sastala se je ta komisija i odlučila, da neda zlata, jer da su nagodbene ustanove i pogodbe s bankom učinjene po § 14. mimo parlamenta, a dok ovaj nepotvrdi one uredbe, nije pametno izdavati zlata ministarstvu financija.

Ta je odluka silno uznemirila Niemce i vladu i Madjare, a to tim više, što je predlog. da se nedozvoli, postavio baš dr. Viktor Fuchs, koji je predsjednik zastupničke kuće.

Kako je u ovoj prvoj sjednici falio ljevičar Montecuccoli, rad jedne obiteljske nesreće, umolio je ministar komisiju, neka bi opet razpravljala ono pitanje i dozvolila zlato. Dne 14. t. mj. je doista komisija držala drugu sjednicu, ali je opet odlučila da neda. Medjutim je vitez Javorski predložio u zastupničkoj kući, i ova je primila predlog, da se izabere odbor od 48 lica, koj će pregledati sve zakone nagodbene s Ugarskom i pogodbu s bankom, pak predložiti svoje izvješće parlamentu, da čim prije o tom razpravlja.

DOPISI.

Višnjan, 21. novembra. Teatralia. — Izkazi. — Talijanska neharnost. Kad je pop Palaoro bio zapitao obć. dvoranu, obeća, da će dati nekoliko zabava, da se sakupi koja svotica za kapelicu na grobištu i svečano obeća, da neće biti političkih izkaza, niti da će ón to, kao pop, dozvoliti. Prve večeri bijaše već nevinih drečanja „Viva l'Istria italiana", a sada, kad nema Radoše, dakako da nema više komu ispuniti obećanje. Predjimo bez komenata preko toga i obazrimo se na svrhu treće predstave. Ovu su dali na korist — mjestnih glazbarčića, na mjesto da se ovi sami izkažu i svojim „glasovitim potpouri", sastavljenim od talijanskih uličnih pjesmica i badava se odazovu, ali Višnjanci niesu vični za dobre svrhe žrtvovat, a koliko mare za grobište, vidi se kako pinčaju dug radi uzetih mjesta, da se barem korov i drače izčupaju. U nekom talj. listiću vriedni „Dr. de Forabeschetto" imao je obraza kuditi Hrvate, da niesu dobri uredit ga! Ovako se zbiva onomu, koji pljuje prama vjetru! A mi znamo, da kad bi predstava bila na korist kapelice (???), sjedala bi bila prazna kano i zadnji put. Dakako da su diletanti bili svi — „bravi". A da vidi čuda od čudesa, kako talj. pop, prijatelj Tomaza Franza, šapće, obć. pisar doveo je ženu za taj dan — iz Pićna. Jedan sami nije htio sudjelovati — Tonello Derolle, koji je motreći zviezde promišljao na neharnost patriotâ, on, koji je toliko pisario za svetu talj. stvar u Višnjanu, pak ostao — razočaran i nenagradjen. Neharnosti!!!

Stivan na otoku Cresu, dne 9. studenog (Otvor nove škole.) Veseli je dan doživjelo ovo selo u ponedjeljak na 6. t. mj. Toga se dana naime i ovdje otvorila javna pučka škola sa nastavnim jezikom hrvatskim i to po odredbi vrhovnog sudišta u Beču.

Rado i neustrpljivo očekivali su vriedni Štivanjari dan otvorenja. Mnogo je godina prošlo, od kada oni kucahu na vrata oblasti, da im se dade škola. Mnoge je molbenice, po želji puka, učinio u tu svrhu vriedni župnik Štivanjski, g. Dinko Muškardin, da bude narodu dano ono, što ga po pravu i zakonu ide. Konačno su Štivanjari pregorjeli i trud i muku, te uz sve svoje siromaštvo doprinijeli k gradnji škole i učiteljeva stana. Što su želili i zašto su se trudili, to su napokon, kako rekoh i dobili, te odlučiše veseljem i slavom okruniti konac djela svoga.

Još u nedjelju na 5. t. m. vidio si u selu sve živo i veselo. Nakon popodnevne pobožnosti sve odlrilo sa gosp. župnikom put škole, da prisustvuje svečanom blagoslovu nove zgrade. Čim osvanulo, evo naroda, jedni nose cviće. bršljan i drugo zelenilo, drugi pletu vience, treći nose zastave veće i manje, da okite zgradu. Po sred zgrade izviešena državna a sa obje strane dvije naše trobojnice. Kad odbilo 9 sati, zvona zaslave, mužari zagruhnu, a sve se zastave u isti tren odmotaju, te se nova školska zgrada prikaže, kao mlada nevjestica u najljepšem ruhu. Djeca sva vesela, svečano obućena, dolaze u školu, gdje ih očekuje i milo nagovara njihov učitelj gosp. Niko Uravić, koji je na svoju molbu iz Ilovika bio premješten u Štivan. Pred dvorom pak školskim, očekuje mnoštvo naroda, da vidi, kako će njihova djeca ići prvi put u redu put crkve. Kad odzvonilo, upute se djeca u pratnji svog učitelja, učiteljice ručnih radnja gdjice. Dumice Murljačić, gosp. župnika i svega puka put crkve. Tu se pjevajuć sazvalo Duka svetoga i odslužila svečana sv. misa. Zatim se djeca povrate u učionicu, a za njima sabere se sav puk, toliko da inače velika, školska dvorana bijaše pretiesna za toliko mnoštvo. Gosp. župnik pozdravi prisutne sa jezgrovitim govorom o svrhi odgoja u pučkoj školi, a onda prozbori gosp. učitelj o dužnosti roditelja i o njihovom utjecaju na odgoj djece, te na koncu pozove prisutne, da uskliknu trokratni „živio" Njeg. Veličanstvu caru i kralju kao najmilostivijem utemeljitelju škole, pak onim, koji su se najviše sk bili i mučili okolo osnutka, na što se svi prisutni s djecom burno odazvaše.

Zatim se čutimo naprama velečastnoj gospodi župnicima Colombisu iz Vrane, Velčiću iz Beleja, te častnom otcu Antonu Pravdici iz Martinšćice, što su svojim saučešćem uzveličali nam slavlje, pokazujuć time, da ih neveseli samo sreća i napredak njihovih župljana, već i susjednog im sela Štivana i cielog nam milog naroda.

Iz Rieke. Na 19. o. mj. izešla iz buhare ona šestorica, što no bila zatvorena radi tramvajskih demonstracija, a puštena su na slobodu dolje, dok ne dodje do sudbene razprave. Demonštracija nije više bilo, a tramvajski vozovi ne idu prazni, kako bi „Piccolo" želio, nego skoro puni, nedeljom pako prepuni, akoprem niesu odstranili magjarskih nadpisa.

Ovdješnji Talijanaši htjeli bi, da se mi Hrvati s njima složimo, te demonstriramo proti magjarskim nadpisom. Nu izkusismo mi već toga saveznika i naučismo, da u njemu nema vjere. Šta nama hasni, stoji li na tramvajskim kolima talijanski ili magjarski napis, kad nema hrvatskog.

Ljudi, koji organizuju demonstracije za talijanske nadpise, te bi htjeli, da Rieka bude imala samo talijansko lice, to su vam oni isti, koji su najprije prezreli hrvatsko majčino mlieko, pa onda urlikali svoje „eljene" i prisizali na „madre patria Ungheria". Na čelu [illegible] je od najnovijeg doba, dr. Kuscher, [illegible]sti, koji je služio Austriju u Mletač[illegible] pomagao tlačiti svoju braću, a za nagradu dobio je ovdje mjesto državnog odvjetnika. Nu ga Magjari pred nekoliko godina izbaciše iz službe, a eto ti iz njeg namah Talijana i nadriliberalca.

Dra. Mailendera. bivšega načelnika, zavukla je ambicija po iredentskoj struji dalje, nego li je on namjeravao.

Dr. Vio, sin oca Talijana i matere Kostrenjke, pripada onoj kulturi, koja mrzi Hrvate. Nije u njega velike sposobnosti, ali ipak bio sposoban oženiti bogatu Hrvaticu.

Ne varaju li svi znakovi, vlado će popustiti iredentašem, te će složno s njima tlačiti nas po običaju. Tada će se našu gospoda optimisti u čitaonici moći osvjedočiti, da je zaludu klanjati se guverneru, jer Madjari ne poznaju Hrvata, dok ne nauči njihov blagozvučni i sladki jezik. Do vidova! Rokac.

Politički pregled.

U Puli, dne 24. novembra 1899.

Austro-Ugarska. U carevinskom vieću drže skoro svaki dan sjednice. Medju važnijimi predmeti, koji bijahu tečajem zadnjih osam dana razpravljeni i prihvaćeni, jest zakonska osnova o ukinuću novinarskog biljega i biljega na koledare. Zakon taj imade odobriti gospodska kuća, potvrditi vladar i tada će stupiti u kriepost. Očekuje se, da će se taj zakon uvesti u kriepost 1. jenarom buduće godine.

Razpravljalo se nadalje o predlogu njemačkih opozicijonalnih stranaka, da se stavi pod obtužbu bivše ministarstvo grofa Thuna. Razpravljen je i taj predlog i riešen tako, da ga je većina zabacila. Proti njemu glasovala je desnica.

U sjednici od dne 21. t. mj. pridobčio je predsjednik, da su previšnjim riešenjem od dne 19. t. mj. delegacije sazvane dne 30. t. mj. u Beč.

Zabilježiti nam valja ovdje kao najvažnije dnevne dogodjaje konferencije Njeg. Veličanstva sa prvaci svih klubova carevinskoga vieća. Najprvi bijahu pozvani k caru i kralju zastupnici Jaworski i Kathrein u Budapešti, kojim je vladar kazao, da uvažava obstanak desnice, nu da očekuje, da će ova glasovati za privremeni proračun i za nagodbene zakone sa Ugarskom. U Beču bijahu kasnije pozvani k caru sliedeći zastupnici: predsjednik Fuchs, barun Schwegel, grof Stürgkh, grof Palfy, dr. Engl, dr. Ebenhoch, Kaiser, dr. Funke, dr. Pergelt, dr. Prade, dr. Lueger, knez Lichtenstein, dr. Bulat i Povše.

Zastupnici Jaworski i Kathrein izviestili su eksekutivni odbor desnice o audienciji kod cara. U parlamentarnih krugovih označuje se kao svrha tih poziva k caru, da ovaj odlučno naglasi vodjam stranaka, kako kruna nemože za sada ni misliti na to, da pozove koje drugo ministarstvo, smatrajuć sadašnje ministarstvo nijednostranim, što u istinu nije. Car je naglasio nadalje potrebu, da se sve zakonske osnove, koje imadu stupiti u život dne 1. jenara g. 1900. na vrieme razprave i odobre.

U slavenskim parlamentarnim krugovima naziru mnogi u posegnuću krune u poslove parlamenta, pogibelj za obstanak desnice. Češki listovi groze se već sada, da će zastupnici českoga naroda prije stupiti u najodlučniju opoziciju i da će se prihvatiti radje odlučne obstrukcije, nego li glasovati sadašnjemu ministarstvu tražene zakonske osnove.

Češki zastupnici u carevinskom vieću odlučili su upotrebiti parlamentarnu obstrukciju da sruše ministarstvo grofa Clary. Zastupnik Doležal je govorio više sati o popisu pučanstva. Tom zgodom ustao je i naš Spinčić, da digne svoj glas proti poznatom pristranom popisivanju pučanstva, usljed kojega su nanešene Hrvatima i Slovencima velike nepravde. Talijanski zastupnici pužuriše se, da ga svojim lažima i izvrtanjem istine pobiju, te se je razprela živahna razprava medju njima te Spinčićem i Laginjom. U dojdućem broju donieti ćemo o tomu obširno izvješće.

Kvotne deputacije su se nakon dugotrajnih dogovora složile glede prinosa za skupne poslove obiju pola monarhije, Ugovor će se sklopiti na 10 godina počam od 1. jenara 1900. Za skupne poslove doprinašati će Austrija 66·6, a Ugarska 34·4 po sto.

U ugarskom saboru prihvaćena zakonska osnova o produljenju finančijalne nagodbe izmedju Ugarske i Hrvatske.

Hrvatski sabor sazvan je previšnjim riešenjem od dne 15. t. mj. za dne 30. t. mj.

Njemačka. Njemački car Vilim stigao je dne 20. t. mj. sa suprugom i dvojicom sinova u englezku luku Portsmouth. Većina englezkih listova pozdravlja njemačkoga cara dugimi članci, naglašujuć prijateljske odnošaje izmedju Engleza i Njemačke. Iz tih članaka proizlazi jasno, da je Englezkoj mnogo do toga stalo, da sačuva prijateljske odnošaje sa moćnom Njemačkom.

Sa južno-afrikanskog ratišta nema osobitih viestih. Za posliednjih dana izveli su Boeri uspješnih kretnja svojih četa, nu to će im malo pomoći, jer Englezom stižu danomice nove pomoći, te će konačno ipak nadvladati za neodvisnost i slobodu boreće se Afrikance.

Domaće i razne viesti.

Pedesetgodišnjicu svojega biskupovanja slavio je ove dane mecena i veliki vladika Josip Juraj Strossmayer u Djakovu. K tolikim čestitkama pridružujemo se i mi, želeć presvjetlome, da ga Bog uzdrži u zdravlju do skrajnih granica ljudskog žića, na ponos i diku Hrvata i u obće svih Slavena!

Promjena izdavanja. Znatiželjni čitatelji pitati će se, kako to, da već ne izlazi „Naša Sloga" redovito svakoga četvrtka, već prošlog tjedna u petak, danas u subotu; a na čelu dannašnjega broja stoji debelim slovima napisano, da će dojdući broj izaći u drugi ponedjeljak.

Tomu su uzrok naše mudre oblasti, — koje su htjele da nam sada, kad je parlamenat na predlog vlade zaključio ukinuti biljeg na novine, i kad smo već od par godina uživali pogodnost nebiljegovanja — biljeg naprte.

Po zakonu, novine, koje izlaze 4 puta na mjesec, netreba da su biljegovane. Zato je naš list pred nekoliko godina imao 7 praznika na godinu, te tako neizlazio

Dalje u prilogu.

stvo prima to na znanje, i potvrđuje svoje, već prije izjavljeno mnienje, da mu ono niša proti posebnoj upravi u Klani, ako broj porezovnika i visina poreza odgovara propisom zakona.

Školske stvari. Zemaljski odbor ili junta javio je svojim dopisom 23. junija br. 4351, da je sporazumno sa c. kr. namjestničtvom udarilo namet na sve državne izravne poreze za izplatu **školskih** taksa, zaostalih do II. polugodišta školske godine 1898-99., u svoti od 4212 for. Ujedno je isti zemaljski odbor pozvao občinu da izplati školske takse za II. polugodište školske godine 1898/99, u iznosu od 3159 for. Občinsko zastupstvo prima do neugodna znanja to priobćenje. Pojedini zastupnici izrazuju se rezko o gospodi talijanskoj, koja su činila uvesti školske takse, kao takodjer o tom, da zemaljski odbor troši za mnoge nepotrebne stvari i uzdržaje posve nepotrebnu talijasku realnu gimnaziju u Pazinu, a da tjera od siromašnoga naroda školske takse. Takova su bremena, koja nalažu siromahom talijanska gospoda ujedno sa Bartolićem. Občinsko zastupstvo, videć da občina nemože platiti svote u ime školskih taksa, odluči, neka obć. glavarstvo do jedne budućih sjednica proučí, nebi li občina sama sa nameti koje se plaća za zemaljsku blagajnu u Poreču za škole mogla uzdržavati škole nalazeće se u občini.

Prosvjed proti kvarenju imena. Poznato je, da se je u Poreču sa službene strane dalo tiskati zakone, i da se je na svrsi dodalo imena pojedinih mjesta, kako se u istinu zovu, i da se je svim hrvatskim i slovenskim imenom dodalo njekakve spake talijanske. Zemaljski odbor ili junta već rabi te spake u službenih dopisih i nesrami se toga. U jednom dopisu zove Klanu takodjer **Castalana**, u jednom drugom zove Brezu takodjer **Betola**. Razni občinski zastupnici pitaju, kako može zemaljski odbor kvariti na taj način imena, a občinsko zastupstvo odlučuje jednoglasno, ustav. sa sjedala, da se proti toj bezsramnoj samovolji zemaljskoga odbora podnese najodrješitiji utok na c. kr. ministarstvo nutarnjih poslova.

Uzor liečnika. Čuvaru čitaonice u Puli oboljelo dijete, pa pozvao ovdješnjega liečnika dra. Bolmarcicha, da ga dodje pregledati.

Doktor već pripravan da ide, upita, gdje je stan toga djeteta. Kad je čuo da je u čitaonici, kuo da ga je tko ubô, vrati se natrag, veleć: „Ja tamo pod nipošto ne idem".

Preporučujdmo toga uzor - doktora mnogim našim familijamu, koje ga zovu.

A njemu dovikujemo, da je tim svojim činom podpuno zaslužio ono ime, koje plemeniti Krčani, njegovi zemljaci davaju težačkim sinovima, koji od motike nešto postaloše. To mu ime pristaji.

Podpore za udove i siročad mornara Primorja. Od pobožne zaklade Scaramanga imade se podieliti 1000 kruna medju udove i siročad bivših mornara Istre, Trsta i Goričke. Molbe valja podnesti na c. kr. namjestničtvo u Trstu do 15. decembra t. g. Molbu valja podkriepiti svjedočbom siromaštva, krstnim listom i svjedočbom dobrog ponašanja, koju valja da podpiše župnik i občinsko glavarstvo. Osim toga treba pridati dokaznicu o nesposobnosti za djelo.

Upalio se ratni brod. U noći od sriede na četvrtak oglasiše tri hitca iz topa, da je vatra na brodu. U istinu nastala je vatra na ratnom brodu „Lussin", koji bijaše usidren u puljskoj luki, te uzročila štete nekoliko hiljada forinti. Drugih žrtava nije bilo.

Ne selite se u Ameriku. U „Banovcu" priobćuje g. I. S. kratak, ali jezgrovit članak, u komu upozoruje hrvatski narod u Banovini na sve pogibelji, kojimi se izlaže ostavljajući svoju rodjenu kuću. Na koncu toga članka priobćuje se jedan list iz Amerike od 17. oktobra o. g., koga je pisao jedan mladi seljak svome otcu iz Steeltona, te ovako glasi: Dragi ćako! Sa suznim očima uzimam pero u ruke, da Ti javim, da sam živ i zdrav. U posao do danas nisam primljen, jer ga ne mogu dobiti niti stariji a kamo li mi novaci. Kod nas prieti veliko zlo, bit će nas, koji ćemo poginuti od gladi, kako su i ptice proljetos kod nas ginule. Kažite svakom, da se ovamo ne sprema. Ostali dio lista izpuštamo, jer spada na obitelj. Dakle pozor seljaci, te ostajte kod kuće i prihvatite se ljudski posla na očinskoj grudi zemlje!

Cirilo-Metodijski koledar za god. 1900., kombiniran za zidi trganje dana (Wand- und Block-Kalender), sa krasnom litografičkom slikom u bojama sv. braće Cirila i Metoda, priudešen za katolike i pravoslavne (Hrvate i Slovence), sa popisom narodnih imena za muške i ženske, dodatkom mjesečnih mjena i predobjavom poštnih dana i žrebanja svijuh srećaka, te ljestvicom pristojbe: u proračunavanjem interesa, izaći će u formatu 30+40 *cm* na kartonu u nakladnoj tiskari i knjigovežnici J. Krmpotić i dr. u Puli, koja otvara ovim predbrojbu do 15. čec. t. g. Cieua toga koledara biti će u predbrojbi sa prostom poštarinom samo 1 krunu, izvan predbrojbe više poštarina. Koledar će biti ures svakomu crkvenomu uredu i rodoljubnoj kući, radi toga se ga već sada preporuča u predbrojbi svim rodoljubnim župnikom, učiteljem i drugim osobam, koje si obično naručuju takove koledare. Naručbe, budi samom dopisnicom, prima tiskara i knjigovežnica J. Krmpotić i dr. u Puli.

Zanimiv gost. Pod tim naslovom čitamo u „Karlovačkom Glasniku" sliedeću vrlo zanimivu viest. U Karlovcu boravio je dne 18. o. mj. gospodin c. i kr. pukovnik Schnerch, koji se bavi sa velićajnom osnovom, kako bi se kanalom spojilo Baltičko more sa Jadranskim. Po osnovi, kanal bi, tekao riekom Odrom u Moravu, tada u Dunav, iz Dunava u Dravu, pa onda u Savu i Kupu. Posliednjom sve do Broda na Kupi. Od Broda na Kupi tekao bi podzemnim prorovom (tunelom) u duljini od 30 kilometara do obala Jadranskog mora. Gospodin pukovnik razvio je svoje nazore o tom podhvatu pred nekoliko karlovačkih tehničara, koje je gradski načelnik sa cienjenim gostom u tu svrhu u svojoj kući sakupio. Prisutni su sa pažnjom i velikim zanimanjem pratili obrazlaganja gospodina pukovnika. Naum nije neizvediv sa tehničke strane, a to tim više, što nam je evo na pragu dvadeseti vieк, koji kao da će nam još silna iznenadjenja donieti na kulturnom polju napredka, pa se samo pita, hoće li se naći glavničara, koji bi voljni bili dati novac za poduzeće.

Družtvene viesti.

Glavna skupština i javni sastanak političkoga družtva „**Edinost**". Kako smo već javili, obdržavati će naše političko družtvo u nedjelju dne 26. t. mj. svoju redovitu godišnju glavnu skupštinu, a poslije ove biti će javni sastanak. Sastanak je uređen radi toga, da mu budu mogli prisustvovati i nečlanovi, koje zanima djelovanje našega družtva i u obće sve naše javno djelovanje.

Koli skupština, toli sastanak biti će stalno zanimivi, jer će istim prisustvovati svi hrvatsko-slovenski zastupnici Istre i Trsta i to koli zemaljski toli državni.

Na imendan svih Katica, i to u subotu, dne 25. t. mj. priredjuje „**Veliki tamburaški zbor u Puli**", u velikoj sokolskoj dvorani, **koncert sa plesom**. Početak u 8 sati na večer.

Opatijski „Lovor" držao je prošle subote 18. novembra, pravodobno oglašeni koncerat u korist djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu. Tom su prilikom bud preplatila pristupninu, bud poslala dar slijedeća p. n. gospoda: mjestni župan Ante Jurković 10 for., dr. Andrija Stanger 2 fr., Monsignor Vinko Zanlić 2 fr., dr. Niko Fabianić 50 nč., Albin Priskić 1 fr., Milan Kundić 2·50 fr., F. S. 1 fr., N. Nüssler 1 fr., Julij Miran 50 nč., Ante Gudac 1 fr., Ivan Tomašić 3 fr., Ivan Bačić 1 fr., M. Č. 4 fr., F. P. 1 fr., N. Halauska 1 fr., Jakov Jurković 2 fr., Pavao Tomašić 3fr., dr. Konrad Janežić 1·50 fr., Dragutin Jurković 1 fr., F. Turčić 2 fr., M. H. 50 nč., Ante Ciciliani 1 fr., Pavao Justi 2 fr., N. Thain 2 fr., Srečko Letiš 2 fr., Ivan Fiamin 2 fr., Ern. S. 1 fr., Cezara Širola 4 fr., S. P. 1 fr., Ivan Letiš, posjednik, 4 fr., „Lovorov" korovodja i kapelnik gosp. Artur Gervais, poklonio je u plemenitu svrhu specijalnu svoju remuneraciju od 25 fr. Svi darovi i preplate iznose dukle 75 forinti.

Podpisani, najusrdnije se zahvaljuju svoj p. n. gospodi, koji su bud kako dopomogli k tome, te je ovaj koncerat upriličen na korist plemenite, prosvjetne i hitmanitarne svrhe, bar u moralnom smislu ispao uprav velesjajno. Odbor.

„Dva družtva". Pod ovim naslovom donosi dična „Crvena Hrvatska" iz Dubrovnika u svojem broju od 18. t. mj. na uvodnom mjestu dopis, u kojem opisuje smjer i delovanje zloserne „**Lega nazionale**" i „**Družbe sv. Cirila i Metoda**", koju posliednju preporuča vruće svojim čitateljem.

Narodno gospodarstvo.

Prirodni i umjetni med. U Njemačkoj toliki je potrošak meda, da prirodni med od pćele nije kadar namiriti svukoliku potrebu; zato se pravi umjetni med; da taj manjak nadomjesti. Isti se pravi od tako zvanoga invert-šećera, koji se pomoćju solne kiseline proizvodi od trskina sladora. Takav umjetni med prodaje se ili čist, ili pomiešan s pčelinjim medom, i to pod imenom običnoga meda, ili mu se dade posebno kakovo ime, kao vriesinjski med i t. d. Pokusi, što ih učiniše kemičari s tim medom, dokazali su, da isti ni glede teka, ni glede hraniva ne zaostaje za dobrim pčelinjim medom, a pošto je za čitavu jednu trećinu jeftiniji od pravoga meda, može se umjetni taj med smatrati ugodnim surogatom prirodnoga meda i ne bi mu se trebao promet ograničiti. Dakako, kemičari dopuštaju, da bi se imao taj umjetni med na zahtjev občinstva kao takav i označivati u prometu; nu to se dosele još nije dogadjalo, pa bi zato nuždno bilo ovu stvar urediti zakonskim putem. U tom pogledu izašla je već i jedna odluka njemačkoga državnoga sudišta u sliedećem konkretnom slučaju.

Jedan trgovac imao je ogromnu zalihu umjetno priredjena meda, koga je uz razmjernu primjesu prirodna meda prodavao pod imenom „pčelinjeg meda", „stolnoga meda" i „sladornoga meda". Jedan jedini kupac u Hamburgu nabavio si je 3101 metrički cent takovog umjetnog meda, koji je bio označen, da potječe s lüneburške vriesulje. Premda je bila dokazana nad svaku sumnju neškodljivost i dobrota toga proizvoda, premda se je dapače priznalo, da bi mnogi prirodni med, radi velike sadržine aromatičkih tvari trebao izvjestnu primjesu toga umjetnoga meda, bio je ipak rečeni trgovac osudjen zbog prekršaja živežnoga zakona, pošto mu bijaše očita nakana, da umjetni svoj med prodaje pod pravi. Državno je sudište odbilo priziv proti toj osudi, a nedavno izašla je naredba njemačke državne vlade, po kojoj se naziv „med" smije upotriebiti samo za čisti, od pčela zgotovljeni proizvod iz cvieta. Svi drugi medu sličnі proizvodi imaju se označivati imenom „umjetna meda", a povrh toga ima se navesti način priredjivanja i sastojine točno opisati.

Iz ovoga saobćenja stvaramo si dva vrlo važna zaključka. Jedan je taj, da li nebi uputno bilo, da naši inteligentni pčelari i pčelarska družtva otvore put našemu prirodnomu medu u Njemačku, gdje je ustanovljeno, da potreba potroška nadmašuje produkciju. Umjetni med može po našem sudu s prirodnim konkurirati samo dotle, dok ne bude u prometu dovoljno prirodnoga meda, jer nema sumnje, da će svatko radje kupovati i trošiti prirodni med, nego li umjetni, uzprkos svoj hvali o njegovoj dobroti i neškodljivosti. Med je hygienska hrana i rabi se kao liek, a ta mu svojstva može po našem mnienju dati samo priroda. Kada bi došlo za rukom stvoriti glede prometa s medom povoljne konjunkture s njemačkimi trgovci, sigurni smo, da bi se naše pučanstvo, imenito seljačko, iznova počelo prilježno baviti pčelarstvom, koje je zanemarilo samo s toga, jer se pčelarski proizvodi (med i vosak) kraj nesolidne konkurencije ne traže toliko kao nekada.

Drugi je zaključak, što ga iz pribočenoga slučaja izvodimo, prieka potreba živežnoga zakona i u našoj domovini. Zahtjevaju to ne samo zdravnički interesi ohzirom na tolike škodljive živežne patvorine, nego istom mjerom i interesi gospodarstva, koje daje za svakdanji živež sav potrebiti, ogromni materijal, ali ga često ne može ni u promet staviti, niti uz povoljnu cienu predati, kada mora podnositi bezočnu konkurenciju patvarača svakovrstna živeža, koji u pomanjkanju spomenutoga zakona bez straha i zazora tjeraju svoj nečisti posao poput obrta.

Glavna pravila za tovljenje (tuščenje) svinja. Svatko, tko se bavi tovljenjem svinja, neka se požuri, da ih što prije utovi. Vrieme je novac! Čim se brže životinja utovi, tim je jeftinije postignuto meso njezino, jer nije trebalo, da se predugo krmi. Gospodar, koji tjera svinjogojstvo u veliko, a napose, koji se bavi samo tovljenjem svinja, valja da u taj posao uvede stanoviti red, pa da rad razdieli medju sluge, koji se bave dvorenjem svinja, dotično njihovim krmenjem za tovljenje. Svaki od tih sluga valja da u izvjestno vrieme obavi opredieljeni zanj posao. Od velike je važnosti, da se svinje, za tov opredieljene, što čišće drže. Ovo je tim nuždnije, jer nečistoća i gnjus dapu mesu oduran tek. Nečiste staje uzrokom su, da konsumentima mnogo svinjsko meso ne prija. Mlade svinje neka se toplo drže. Za odraslije svinje nema boljega ležišta, nego li je zemljani pod kota, koji mora se čisto držati. Svinje drže uviek čistim mjesto, gdje noće, ako je to samo ikako moguće, a u tom nagonu valja ih podupirati.

Književnost i novinstvo.

„Matica Hrvatska" razaslati će buduće nedjelje družtvenim povjerenicima: „Izvještaj „Matice Hrvatske" za upravnu godinu. 1898." s molbom, da ga razdiele med prošlogodišnje članove.

Šaljući „Matica Hrvatska" svoj prošlogodišnji „Izvještaj", obaviestila je ujedno gg. družtvene povjerenike, da će književni dar „Matice" za tek. godinu 1899. biti do Božića doštampan i da će se nastojati, da se oko nove godine stane razašiljati. Knjigá će „Matica" za tekuću god. 1899. izdati u svemu na broj **trinaest** (13), i to **deset** (10) njih kao redoviti godišnji književni dar uz obični članski prinos, a **tri** (3) knjige u svojoj nakladi uz sniženu cienu za članove „Matice."

Dieleći gg. „povjerenici "Izvještaj „Matice" za god. 1898.", umoljeni su, da istom prilikom pozovu gg. članove da što prije uplate prinose za tekuću god. 1899. (članovi utemeljitelji dva obroka po 5 for., a članovi prinosnici po 3 for.), te da je **najkasnije do konca mjeseca decembra** t. g. blagajniku dostave, da ne bude zapreke razašiljanju knjiga oko nove godine. Uslied toga su gg. članovi naročito umoljeni, da se gg. povjerenicima za vremena prijave i da ne zateže s uplatom članarine, jer „Matica" ne smije i ne može u interesu i reda i gospodarstva odustati od ustanove: „da se knjige nikomu ne šalju, koji svoj godišnji prinos unapried ne plati.

„Matica Hrvatska" usrdno umoljava ponajpače svoje **utemeljitelje** i imućnije članove, da ju svojom predbojbom **podupru i u izdavanju njenih nakladnih** knjiga, a naročito u izdanju: „**Hrvatskih narodnih pjesama**", od kojih će ove godine — uz cienu za članove „Matice" od 1 for. 50 nč. — četvrta knjiga („muhamedovskih pjesama" već knjiga druga) izaći. Pošto imade dostatna zaliha i prvih triju knjiga: „Hrv. nar. pjesama", — to se još uviek predbojba i na prve tri knjige (uz članska cienu za svaku knjigu od 1 for. 50 nč.) prima.

Glede **uvezá** „Matičinih" knjiga neka se gg. povjerenici i članovi obrate **neposredno i isključivo** na družtvenoga knjigovežu g. Ivana **Schneidera** (Frankopanska ul.), — pošto upravi „Matice" absolutno ne dostaje vremena, da se i u taj posao brine.

Književno družtvo sv. Jeronima javlja, da su knjige za tekuću godinu dogotovljene i naskoro imalo bi razpošiljanje početi, ali na žalost do sada je prijavljeno samo dvije do tri stotine godišnjih prinosnika (krunaša), te će se sa razpošiljanjem moral pričekati, dok se što veći broj **krunaša** sabere. Za jednu krunu dobiti će ovogodišnji prinosnici „Danicu", koledar za godinu 1900., i još tri zabavnopoučne knjige, pa s toga pozivlje i moli upravljajući odbor družtveni pn. gg. povjerenike i članove družtva, kao i ostale dobročinitelje naroda i prijatelje družtva, neka nastoje što više **godišnjih prinosnika** (krunaša) sabrati, da se što prije sa razpošiljanjem knjiga započeti može, jer ako bi se morale posebice knjige slati za doživotne članove, a posebice za godišnje prinosnike, narasli bi dvostruki troškovi za odpremu knjiga.

Knjige družbe sv. Mohora, stigle su u Pulu, te ih gospoda članovi mogu doći uzeti u pisarnu „Istarske posujilnice", via Giulia br. 5 prizemno.

Poziv na predbrojbu za „Riečnik hrvatskoga jezika", sakupili i obradili dr. Franjo Iveković i dr. Ivan Broz. Primamo ovaj poziv: Evo hoćemo da na sviet izdamo rječnik, kakav već odavna treba u hrvatskoj književnosti. Za temelj mu je postavljen „Srbski Rječnik, iztumačen njemačkim i latinskim riečima. Skupio ga i na sviet izdao Vuk Stef Karadžić. U Beču 1852". Ali premda je taj rječnik Vuka Karadžića najbolji temelj svoj kolikoj leksikografiji hrvatskoj i srbskoj, opet (ni u 4. izdanju od godine 1898.) ne može svih potreba književničkih da podmiri. Jer u njemu nema mnogo riečí, koje književniku gotovo svaki dan trebaju, i od kojih mnoge sam Vuk drugdje upotrebljava; nisu svim riečima naznačena sva značenja; mnogim riečima iztumačeno

je značenje samo njemački i latinski, a tko nezna ovih jezika, tezko će gdjekojima razabrati značenje; kod mnogih glagola nema primjera, pa kome takvi glagoli nisu već od prije poznati, ne može ih kako valja uzimati u rečenicu. A u ovom našem riečniku ima do 100.000 dobrih riečí, kojih nema u Vukovu; svakoj riečí naznačena su, koliko se može, sva značenja; riečí su, gdje treba, iztumačene i hrvatski; a dodano je obilje primjera može se reći, sve klasičnih, ponajviše iz narodnih umotvorina vadjenih, kojima se i značenje i upotrebljivanje riečí mnogo osvjetljava. Svagdje se na okupu nahode riečí sinonimne i srodne po značenju. Tako će se iz rječnika ovoga moci vidjeti sva sila, bogatstvo i ljepoda našega jezika. Tko je rad znati, kako je riečnik obradjen, neka gleda „Nastavni Viestnik“ V., 227.—235, gdje su iz niega za ogled štampane četiri riečí: govoriti, kakav, kao, konj.

Riečnik je sav u rukopisu gotov; čim se prijavi dosta prenumeranata, odmah će se dati u štampu. Izaći će u dva svezka, velika po šestdeset štampanih araka, u velikom leksikalnom formatu, na liepu i jaku papiru; slova bit će nova, laka za čitanje. Gospoda prenumeranti dobit će oba svezka tvrdo i krasno ukoričena, kao što se može vidjeli iz štampanoga naerta. Ciena je svakomu svezku po deset forinti, a platit će se, kad se koji primi.

Prvi svezak izaći će na sviet u godini 1900. drugi u 1901. Tko skupi deset prenumeranata, dobit će jedan eksemplar badava. Imena gospode prenumeranata štampat će se na kraju djela. U Zagrebu, 30. rujna 1899. Dr. Iveković i nasljednici dra. Ivana Broza.

Koledar „Bog i Hrvati“. Primili smo pod gornjim naslovom veliki ilustrovani koledar za god. 1900. Tisak i naklada A. Scholza u Zagrebu. Ciena broširanom 50 novč., tvrdo vezanom 70 novč. Taj koledar ima vrlo mnogo uspjelih slika i zanimiva štiva, te ga preporučamo našim čitateljem.

Uzdasi k Bogu. Dobili smo u hrvatskom prievodu knjižicu (str. 123)., što ju napisao kardinal Capecelatro pod imenom „Sursum corda“, a preveo ju prof. g. A. Manzoni pod imenom „Uzdasi k Bogu“. Knjižica sadržaje kratka, ali vrlo mila razmatranja o Bogu stvoritelju, o Bogu odkupitelju, o Bogu posvetitelju, zatim razmatranje za najveće blagdane crkvene i o najglavnijih kriepostih kršćanskih protumačenih u osam blaženstva.

Ciena je knjižici 10 novč. a vezanoj 20 novč. Naručbe se šalju tiskari Antuna Scholza u Zagrebu. Gajeva ulica br. 7

Priposlano.*)

Na uzvrat g. dopisniku iz Suska.

U broju 36. „Naše Sloge“, neki dopisnik iz Suska, očitom nakanom da mene prikaže svijetu kao protivnika glagoljice, doslovce veli: . . . . . „Spljetke proti glagoljici (— Na Susku —) kovale su se za župnikovanja velikog Hrvata Jerka Grčkovića“ . . . . Nezuam što je u istinu gosp. dopisnik htjeo da time reče, možda je on htjeo i što drugo reći — ali svakako . . . . „kovale su se . . . . za župnikovanja Jerka Grčkovića“ . . . . , jasno se razabire da je htjeo reći, da sam i ja kovao ili radio da glagoljicu polisnem, iskorenim iz crkve, a zamjenim sa latinicom. To je jasno! Je li istodobno i istina, vidit ćemo! . . . . Nego kad me već g. dopisnik takvim okrstio, zašto nije to i potvrdio, nek i Slovani čitatelji uvide, tko je vjera, tko li je nevjera! Nu gosp. dopisnik, pomenutog dopisa, nije naveo niti ciglog dokaza, već naprosto kaže: kovale se za župnika Jerka Grčkovića! Ako su „kovali“ kojekakve spletke proti glagoljici, istinu moram reći, da to meni poznato nije bilo, pa da sam i znao (— što nisam), je sam li ja mogao to zabraniti, osujetiti, da dr. Celestin Matinolich ne pošalje svoju molbu na Nuncijaturu u Beč? — Ali, g. dopisniče, ako ste vi za to znao, zašto niste barem vi to učinio i time sebi prisvojio epitet „velikog Hrvata“ koga meni s ironičkim posmjehom dajete?! Ja se ne ne igram „velikog Hrvata“, ali da sam Hrvat bio i da hrvatski mislim i osjećam, i da takav ostajem, i da mi je glagoljica draga kao zjenica oka moga, to se eto vi prvi usudjujete praznim riječima kazati . . . . . „za kojim sada „talijanska“ stranka plače“! . . . . Da li oni plaču ili se smiju, to je meni, moj gospodine, deseta voda kiscla; jer ja „talijanske“ stranke na Susku niti sam pripoznavno, a niti ću ikada pripoznati, a čovjek, koji s tog stanovišta polazi, mislim, da nije mogo ni kovati, ni rovati proti glagoljici! . . . .

Ali još nešto! Gosp. dopisnik nadalje veli: . . . . „medjutim ga poklanja Šuli“. . . . Najprvo Vas moram upitati, gos. dopisniče: Jeste li vi na čistu sa značenjem riječi: „poklanjati“? Zar vi imate toliku moć, moj gospodine, da možete ono, što nije dandanas dopušteno nikome na svijetu: poklanjati nekoga nekomu?! . . . . Ali znajte, da se ja zlatnom teletu klanjao nisam nikada, a najskoli Šuljevom, a još ću manje dopuštati (— — Da me razumijete; govorimo o narodnosti! —) da me tko drugi komu „poklanja“! . . . .

I tim za danas svršavam, pozivljući vas, gosp. dopisniče, da dokažete činjenicami, ono, što ste u svom dopisu proti meni neistinosti u svijet rastrubio.

Sv. Jakov (M. Nerezine), 3. stud. 1899.

Pop Jerko Grčković,
župe-upravitelj.

*) Za sastavke pod tim naslovom odgovara uredničtvo samo toliko, u koliko je zakonom vezano.

Izjava.

Onim veleèastnim svećenicima krčke biskupije, koji su se odazvali i podpisali moj poziv na predbrojbu od god. 1895. na „Priručnik savršenosti“ javljam, da sam stoprv na večer 15. t. mj. primio od njih podpisani arak, koga u pometnji visokopoloženi gosp. sakupljač pomješao medj svoje spise, i preseliv se iz Krka uzeo sobom. Zadnje dane potražujuć svoje spise za čudno je nabasao na podpisani arak, te s mjesta izručio ga prisutnomu prijatelju naštodajuć for. 23.— s molbom, da se sve šalje na mene, a da se dotičnim predbrojnicima odpravi knjižica.

Razumije se po sebi, da ja, pošto nisam znao ništa o tom podpisu, nisam ni znao na koga da šaljem rečenu knjižicu, jer mi nije bilo poznato ime podpisatelja. Budući da su već protekle četiri godine od onda, slučajno dala je sreća, da najdem u zalihi jedno četrdeset primjeraka, koji će biti taman dostatni, da se podpisanim zadovolji. Svaki od njih primiti će knjižicu u svoj stan, samo molim, da me o primanju prostom posjetnicom obavjeste.

Cres, 17. studenoga 1899.

O. Frane Dobrović.

Njegova svetost

Papa Lav XIII.

sporučio je po svojem liečniku prof. Dr. Lapponiu g. ljekaru G. PICCOLI-u u Ljubljani srdačnu zahvalu za priposlane Mu staklenčice

tinkture za želudac

te mu diplomom od dne 27. novembra 1897. podielio naslov „dvorski dobavljač Njegove svetosti“ sa pravom nositi u svojoj firmi uz naslov također grb Njegove svetosti.

Rečeni liečnik kanšto i mnogi drugi glasoviti profesori i doktori pripisuju bolestnim Piccoli-jevu želudačnu tinkturu, koja jači želudac, povećava tek, pospiešava probavu i tjelesni otvor. Naručbe prima i uz pouzeće opravlja točno

G. PICCOLI,
ljekar „pri angelu“ u Ljubljani.

Tinkturu za želudac razašilje vlastnik po 12 stakl. za for. 1·26 a. vr., po 24 stakl. za for. 2·40, po 36 stakl. za for. 3·50, po 70 stakl. za for. 6·50 (poštanski paket, koji ne teži preko 5 kg.), po 110 za for. 10·30. — Poštarinu moraju plaćati sami naručitelji.

Filijalka
c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda
za trgovinu i obrt u Trstu.

Novci za uplaćivanja.

U vriednostnih papirih na 4-dnevni odkaz 2¾%
» » 30- » » 3⅛%
U pismih na ime uz 4-dnevni odkaz 2¾%
» » 8 » » 3 »
» » 30 » » 3½ »

Na pisma, koja se moraju izplatiti u sadanjih papirih austrijske vriednosti, stupaju u kriepost nove takse, 27. septembra. 10., odnosno 23. oktobra.

U Napoleonih na 30-dnevni odkaz 2%
» » 3-mjesečni » 2¼%
» » 6- » » 2½%

Okružni odlel.

U vriednostnih papirih 2% na svaku svotu. — U Napoleonih bez kamata.

Doznačnice

na Beč, Prag, Peštu, Brno, Lavov, Tropavu, Rieku, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Cjelovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz i Solnograd bez troška.

Kupnja i prodaja

vriednostih, diviza, kao takodjer unovčenje kuponah proti odbitku ½% provizije. Inkaso svijuh vrsti po najumjestnijimi uvjeti.

Predujmovi.

Jamčevne listine po dogovoru. Kredit na dokumente u Londonu, Parizu, Berlinu ili u drugih gradovih, provizija po jako umjestnih uvjetih. — Kreditna pisma na kojigod grad.

Uložci u pohranu.

Primaju se u pohranu vrednostni papiri, zlatni ili srebrni novac. inozemski novac itd. — po pogodbi. Naša blagajna izplaćuje doznačnice talijanske narodne banke u talij. frankih ili pako po duevnom tečaju.

Sve rodoljube uljudno molimo, neka zahtjevaju „Našu Slogu“ po svih kavanah i gostionah koliko u Puli toliko izvan iste.

Prsni čaj sa „Učke-Gore“.

Izvrstni, domaći lijek proti

kašlju, nahladi ili prsnom kataru, proti hrapavosti i promuklosti grla.

Cijena 25 novč.

Glavno skladište:

Ljekarna L. Ghersetich,
Volosko — Istra.

Dobiva se u svakoj ljekarniei.

Brijač

Nikola Alaić

preporuča

svoju brijačnicu

u Puli

na Fran Josipovoj cesti 6

(tik kavane „Miramare“)

F. Pečenko

HOTEL EUROPA

u Puli

preporuča se gg. putnicima.

P. n. občinstvu uslobadjam se najaviti, da sam otvorio u Pazinu

knjigoveznicu

obskrbljenu strojevima najnovijega sustava, kano i

trgovinu knjiga i papira

sa zalihom svih školskih potrebština.

Izradjujem sve radnje zasjecajuće u moj zanat, kano: albume, za fotografije, okvire u plišu, damasku, atlasu, koži itd.

Nemam li prigodice kakve stvari u skladištu, to istu nabavljam u najkraćem roku, bez ikakvih kupčevih troškova. Istò tako preskrbljujem tiskanice za školske, občinske i župne urede.

P. n. mušterije upozorujem, da se za sve naručbe nájave dopisnicom, pošto je to najjeftiniji put, te isté obavljam u kratkom roku solidno i uz umjerene cjene.

Sa štovanjem

IVAN NOVAK,
knjigoveža u Pazinu, naproti c. kr. državnoj gimnaziji.

Hrvatski pokret godine 1848.

Svezak I. U proljeću stoji 35 nč.
Svezak II. U ljetu stoji 75 nč.
Svezak III. U jeseni stoji 75 nč.
Svezak IV. U zimi stoji 45 nč.

Sa slikama: Ban Jelačić. - Hrvatski sabor 1848. - Jelačić pred Bečom 1848.

Sva četiri djela broširano for. 2·30, tvrdo vezano for. 2·80

Poštarina za jedan svezak 5 nč., za sva 4 svezka 15 nč. Korice same 40 nč.

Naručbe prima knjižara Dioničke tiskare u Zagrebu.

Razgovor ugodni Andrije Kačića Miošića

sa slikom u bojama

Spomenik Kačića u rodnom mjestu u Makarskoj.

Podpuno izdanje.

Tvrdo vezano 1 for. 20 nč., poštom 15 nov. više.

Upravo izašlo!

U LJEKARNI

E. TOMAJA nasliednik A. WINGER

ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostoboli ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih, ukočenosti ili grevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom pogancu, probadanju, svaćevrstnim nazebam. Ciena 80 novč.

Mirisna voda za kanjil ili brek i za prsa, kojom se liečí kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, teško disanje, promuklost u grlu, sipljivost. Ciena 80 novč.

Pojačani želježoviti sirup djeluje proti slabosti, bliedoći, skrofulaznosti, podbuhlosti, djetinjoj krljavosti, ženskim boleslim, slabokrvnosti, nemoći. Ciena flašici 2 forin.

Pojačane svedske kapljе ili svedska životna tinktura (Lebenstinct). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krvotvorenje, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, odstranjuje trzajna ili mučnina, gnjiv nagnjenost u vjetre, odplanja se bol u žilicih, želudačni crievni, zvizac, grozica ili zimnica, ravljanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečit i tame bolesti. Ciena, flašici s naputkom 50 novčića

Prah za blugo ili za mazvu, za kunjski kch i ljubljski, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objačivanje zelnđca i probave, kada blago neće rado zderati pa se ponosuje. Krave davaju od njega više i bolijega mlićka, kanji postaju čilji i jaci. Ciena jednom omotu 45 novč

Svajcarske pilulice najizvrstnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili stomaka i crjev, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromost ili teškoći. Ciena škatulici 70 novč.

Mazilo za blugo osobito za kosje i volove proti kosenoj boli, sgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i utekllini, poslie zaškoga napora, za objačivanje i okrepljivanje žila i živaca. Flaška 80 novč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje rubobolja, učvršćuje meso oko zubi, razbijaju neugodan vonj, a flaša 60 nč.

Finu smrekovu esenclja. (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za dihanje i za plućobolne. Po 50 novč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. 1 flaša 80 nč.

Mast proti liešju, krastam perušini i pucketnam, i lišćič 90 novč.

Antiseptin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedljivi. Škatulja 30 novč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. Ciena 80 novč.

Dra Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam ili flekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nova, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost; fjeloču i finaču obraza i ruku. Ciena večem lončiću 1 forin. K tomu spada još borakov sapun po 40 novč.

Savon eglantine najbolje sredstvo, za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiva i vrlo ugodnog mirisa. Nagradjen na Pariškoj izložbi sa zlatnom diplomom. Dobiva se u boji bieloj, ružičastoj i žutkastoj. Ciena kutiji 1 for.

Savon eglantine. Najfiniji sapun od svih sapuna. On otvjećuje te pomladjuje lice. Sastavljen je od najčišćih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 50 novč.

Crème eglantine jest izvrsno sredstvo proti svim manama tenita. Kao što su prišći, sujedce, crvene mrlje, pjege, opora koža i. t. d. Uslied svoga kemičkog sastava, ta se Eglantine mast nikada ne pokvari, te po tome imade prednost pred svim ostalim sličnim sredstvima. Ciena lončiću s forin.

Eau eglantine jest izvrstna i iskustvom prokušana voda za kosu. Njom se zapriečava izpadanje kose, onemogućuje stvaranje perati i ojačava vlasište. Ova voda posjeduje također i to svojstvo, da podieljuje kosi liep naravan sjaj. Ciena boči s 6 sg.

Miodana žeska za sobe kvariti, nekolišo kapi kire po sebi preugodan miris. Flašica 50 nč.

Otrov ili čemer a stienice i kimake. Flašica 50 novč.

Antifobrile od Rodinisa protiv groznice ili zimnici. Manja bočica 20 novčića

Tko naruči od gornjih stvari za 5 for. tad plaćam poštarinu.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade, i boje za farbanje kose, da siede kose. pocrne, fine sapune; praške za gospoje, sredstva za poljepšavanje: praške za čišćenje zubi, tiestine za zube od kojih zubi pobieljuju; Spužve za umivanje, kefice za zube; Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povojeza rane, pojase, kirurške sprave; Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vino, francuzkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda. — Sve po novinam oglašene medicinske specijalitete.

svakoga četvrtka, već samo 45 puta na godinu i neplačao biljega. Tako su radili i ostali tjednici, jer inale novine mogu uspjevati jedino ako se proste biljegovine, pošto je biljeg za nje pretežak teret.

Nu najednoć puhnulo našim mudrim financijalnim oblastima u glavu, te stadoše drugčije tumačiti zakon. Rekoše: istina, novine koje izlaze 45 puta na godinu proste su biljegovine, ali moraju izlaziti u razmaku od više nego 7 dana. Novine, koje izlaze svako 8 dana, pak si opredieljuju praznike, te spadaju pod biljegovinu, jer uredničtvo može si uzet praznike koliko hoće, ali oblast nije dužna zato oprašćat biljegovinu.

Tako umuje naša mudra financijalna uprava, i tolikoj mudrosti, proti kojoj nema priziva, moradoše se pokoriti svi tjednici. Primorja, te preudesit dane izdavanja ili plaćat biljegovinu. — Velimo tjednici Primorja, jer novine, koje izlaze u pokrajinama podvrženim drugim financijalnim ravnateljstvima, izlaze kako i do sada svakog tjedna, izuzamši praznike, a ne plaćaju biljega.

Nu mudre oblasti po onoj Napoleonovoj, da je Austrija prekasno uviek za jednu godinu, za jednu zdravu misao, i za jednu vojsku, nešto su se zbilja prekasno sjetili, da tumače zakon na novi način, kako hoće valjda kakova nova metla, jer evo novom godinom oproštен je biljeg svima i velikim i malim novinama.

Je li vriedno bilo za kratko vrieme od ne puna dva mjeseca plaćati biljeg i tako darovati državi, koja se za potrebe hrvatskoga naroda u Istri tako malo brine, liepu svotu od kakovih 150 for. novca hrvatskih žuljeva? Stalni smo, da će svi naši predbrojnici priznati, da bi to ludo bilo, te nam odobriti, što smo malo preinačili način izdavanja, da zadovoljimo novoj interpretaciji zakona.

List će izlaziti dakle do konca godine kao što je oglašeno na čelu lista, a po novoj godini, kad bude ukinut biljeg, redovito svakoga četvrtka bez praznika, — a možda i više puta na tjedan.

Gospoda predbrojnici ne gube ništa do konca godine, jer će dobiti isto onoliko brojeva, kao što bi bili dobili, da list izlazi sa praznicima po starom programu, a bit će koristniji u toliko, u koliko će se ureditčtvo truditi, da obzirom na prištednju nagradi predbrojnike biranim uredjivanjem i prilozima kao što danas.

Imenik porotnika za buduće zasjedanje porote u Rovinju. Čitali smo u talijanskih novina Istre, imenik izžrebanih porotnika za buduće zasjedanje porote u Rovinju, koja će započeti dne 27. t. mj. Od 36 izabranih porotnika naći će se možda 2—3 Hrvata, a svi ostali su Talijani. Isto tako su Talijani i zamjenici i to 9 njih.

Skoro isključivo talijanski porotnici suditi će i Hrvatom u Rovinju i to po staroj talijanskoj modi pomoćju tumača. Ni pol muke, kad bi ovi porotnici imali suditi samo Talijane, ali da, oni sude i Hrvatom to je nepravda, to je proti duhu zakona, to je proti modernom shvaćanju i tumačenju zakona.

Zakon za izbor porotnika kuže jasno, da se imade odabrati sposobne osobe, t. j. one, koje znadu ne samo čitati i pisati, nego i koje poznaju jezik obtuženika. Mi nevjerujemo nikomu, da se nebi našlo u svih sudbenih kotarih, koji spadaju pod okružni sud u Rovinju, 12 osoba, koje znadu hrvatski čitati i pisati. Imade stalno i takovih na stotine, koji znadu i hrvatski i talijanski pisati i čitati.

Čemu dakle da se neizabere takove, ako već neće one, koji znadu samo hrvatski čitati i pisati? Kazati će nam se, da prvotne listine sastavljaju občine sa političkom oblasti, a glavna listina da se sastavi kod okružnoga suda. Dobro! Ali tada neka se dade strog nalog i občinam i političkim oblastim, da uvrste u prvotne listine ne samo one osobe, koje znadu samo talijanski pisati i čitati, nego u obće sve sposobne osobe, koje znadu u obće čitati i pisati i koje imadu ostale zahtjeve i sposobnosti.

Sjećamo se, da se je o tom interpeliralo sa hrvatske strane u istarskom saboru i u carevinskom vieću, ali dako vidimo na žalost bez uspjeha.

Jednom se bilo sastavilo baš u Rovinju nešto povoljniju za Hrvate listinu porotnika. Proti tomu bili su digli istarski talijanaši nebo i pakao, i njihova je vajala kao što valja uviek, kud se imade nanesti nepravdu Hrvatom. Tako nesmije ići dalje. Talijanom neka sude talijanski porotnici a Hrvatom hrvatski. Mi bismo htjeli vidjeti naše talijančiće, kako bi vikali i skakali, da se koga od njih postavi pred čisto hrvatsku porotu. Bilo bi vike i krike do neba; pozivali bi se na zakon i na svoju plesnivu kulturu, dočim moramo trpjeti nepravdu i podnašati mirno, da nas sude Talijani pomoćju — tumača, koji obično ni nepozna naš jezik.

Pozivljamo dakle naše nazstupnike u državnom saboru, da dignu svoj glas na obranu Hrvata Istre i u ovom pogledu, te da zahtjevaju odlučno neka se već jednom i u Istri vrši zakon o poroti.

Ugledajmo se u Talijane! Talijanske novine Primorja ističu sa ponosom, da se je u gradu Puli sabralo do sada za talijansku realnu gimnaziju u Pazinu skoro 6 hiljada kruna.

Doista je taj ponos opravdan i pohvala talijanskoga občinstva gradu Pule umjestna. Mi dajemo taj čin rodoljublja i požrtvovnosti puljskih gradjana talijanske narodnosti našim gradovom za primjer.

Ako bijaše u Puli moguće sabrati u narodne talijanske svrhe toli krasnu svotu novca, moglo bi se kud i kamo lagljе sabrati u hrvatskih i slovenskih gradovih tolike i veće svote — ka bi bilo požrtvovnosti, rodoljublja, te ljubavi do naše sirotinje, kao što je izkazaše puljski Talijani.

Ugledajmo se dakle u naše narodne protivnike, kojim netreba toliko požrtvovnosti, koliko nam.

Novi gradjevni savjetnik kod zemaljskoga odbora u Poreču. U posliednjem broju glasila zemaljskoga odbora u Poreču čitamo, da je taj odbor ovih dana imenovao gosp. Josipa Poscher-a rodom iz Velog Sela, gradjevnim savjetnikom zemaljskog tehničkog odjela u Poreču.

Spomenuti listić pripovieda, gdje je g. savjetnik učio i gdje je do sada služio, pak zaključuje, da g. savjetnik negovori samo talijanski, nego i njemački, francezki i čak rumunjski!

Sretnih li Istrana Hrvata i Slovenaca! Oni će bar sada moći obćiti sa g. savjetnikom — ako neznadu talijanski — u njemačkom, francezkom ili dapače i u rumunjskom jeziku!

Kad dodje g. savjetnik u službenom poslu bilo u koji kraj Istre, tada neka ga Hrvati i Slovenci nagovore njemački, francezki ili rumunjski — ako neznadu talijanski. On će ih već razumjeti u jednom od onih jezika. Nebudu li pako oni njega razumjeli — krivnja njihova —, zašto se nisu naučili njemački, fancezki ili rumunjski.

Tako ti je eto puče, moj u Istri! Zemaljski odbor imenuje ti visoke činovnike, koji će biti mastno plaćeni, i za koje se ti krvavo mučiš danju i noću, a ti činovnici nepoznaju tvoga jezika!

Ali njima nije ni to dosta. Oni se s tobom ište poruguju. Oni ti poručuju, da ti njihovi činovnici poznaju jezike, kojih u Istri netrebaju, ali tvoga — puče — neće i netreba da poznaju.

Talijanski zastupnici na carevinskom vieću interpelirali su radi dogadjaja u Rivi, s kojim se bavi naš uvodni članak, i medju ostalim naglasili, da taj dogadjaj vriedja narodno čuvstvo austrijskih Talijana. — Kada dakle austrijske oblasti hoće da uzapte na austrijskom zemljištu zločinca, koji se ogriešio o austrijske zakone, to je za naše Talijane uvrieda njihova narodna ponosa. Na čast im bilo! a nama je drago, da su se njihovi vodje tako bistro izjavili u austrijskom parlamentu, gdje će ih od sada još više, nego su ih do sada, držati za ono što jesu — za talijanske šarlatane.

C. kr. namjestnik na putovanju. Dne 20. t. mj. stigao je c. k. namjestnik g. Grof Goëss u Buzet, te je pregledao radnje za uredjenje Riečice. Odavle uputio se Dolinom Mirne u kupelji sv. Stjepana, pak je stigao u Motovun, gdje je pregledao urede i škole.

Tko će biti zadarskim nadbiskupom? Dalmatinski listovi prepiru se o tom, tko da bude zadarskim nadbiskupom. Talijanaši htjeli bi dakako, da bude koji od njihovih Monsignora, koji bi dao zadnji colpo di grazia glagoljici, dočim bi od hrvatskih listova jedni htjeli, da postane nadbiskupom svećenik po srcu Isusovu, koji će gledati ugled crkve i interese duša a drugi zahtjevaju da bude i dobar Hrvat.

Želiti je svakako, da bude budući nadbiskup zadarski ne samo uzoran svećenik, nego i dobar Hrvat, jer samo takav može dostojno nositi častni naslov metropolite Dalmacije.

Vjenčanje kraljevne Štefanije. Poznato je, da se je imala kraljevna Štefanija početkom ovoga mjeseca vjenčati sa madjarskim grofom Lonyayem. Po najnovijih viestih odrekla se kraljevna udaji radi budućnosti svoje kćerke nadvojvodkinje Jelisave i na posredovanje Njeg. Veličanstva cara i kralja Fran Josipa.

Kažin na — bubnju. Dne 7. t. m. prodao se na javnoj ovršnoj dražbi talijansko-njemački „Kažin“ u Opatiji za ciglih 71.000 for. Procienjen bijaše na po prilici 120.000 for. Uknjiženih dugova bijaše baš toliko, za koliko bijaše prodan. Onih 60.000 for., što su zadrugari u taj kažin uložili, vrhu posudjenog novca, izgubilo se netragom. Nu nije došlo to, nego izim uknjiženih dugova, imade još okolo 30.000 for. tražbina proti zadrugarom iz gradnje toga „kažina“, koje tražbine jesu još u pravdi — nu koje će zadrugari konačno ipak morat platiti. Tako će zadrugari ne samo izgubiti sav svoj uloženi novac, nego će još morat dolagati 50% od svojih uložaka. To je zaista liepo gospodarenje!.. Nu neimamo zašto čuditi se, jer gospoda Talijani u Istri i ostalom Primorju svagdje tako gospodare, gdje upravljaju tudjim ili javnim novcem. Kod kažina si je ipak netko pošteno otustio bradu.

Občinska uzor-gospodarstva! Onomadne čitasmo u čisfutskom mališu iz Trsta, da je občinsko zastupstvo u Vodnjanu, u svojoj posliednjoj občinskoj sjednici zaključilo, povisiti za godinu 1900 občinski namet na izravne poreze na 100%. I tom nesrećnom občinom upravljaju Talijani. Nema u Primorju občine u hrvatskim ili slovenskim rukama, u kojoj bi občinski namet na izravne poreze bio tako visok, pak ipak sve te občine pokrivaju svoje troškove i liepo napreduju. Ipak pod sadašnjom vladavinom radi se na sve moguće načine, da se Talijanom očuvaju uprave i u onim občinama, u kojima je većina pučanstva hrvatske, odnosno slovenske narodnosti, a to valjda zato, jer se i sa strane najviše državne oblasti u Primorju odobrava to talijansko uzor-gospodarstvo. Na čast bilo Talijanom i vladi! Dospjet ćemo do toga, da će usljed takvog gospodarenja ai većem broju občina u Istri narod tako osiromašiti, da ne će smoći podnašati u obće nikakovih tereta ni javnih duća, pa će biti državi samoj najveća šteta.

Potrošarina u voloskom kotaru. Za godinu 1900 imade se odati u zakup državna potrošarina u voloskom kotaru. Koško koncem godine 1897., tako i sada, oblietaju poznati Krstić i njegovi pajdaši kotar, nebi li ulovili u svoju mrežu koju ljudu ribicu. — Financijalna je oblast pripravna dati državnu potrošarinu krčmarom u zakup za stanovitu svotu, ako se većina njih izjavi, da će tu potrošarinu preuzeti u vlastitu upravu. Kad bi se to polučilo, krčmarom bi iz toga narasla velika korist, jer bi s jedne strane medjusobno lagljе i pravednije mogli porazdieliti prinos pojedinaca k svoti, što se ju ima platiti financijalnoj oblasti, s druge strane mogło bi se u slučaju te bi štogod od prinosa pojedinaca na koncu godine preostalo, taj ostatak porazdieliti medju one prinosnike. Ali da to poduzeće uspije, treba ponajprije, da se uprava istoga povjeri — pouzdanim, savjestnim i u svakom pogledu poštenim osobam. — Sumnjivo je, što se već sada za upravom potrošarine nateču nekoji propalice, koji se valjda nadaju, da će tom upravom pokrpati svoju razrganu kožu i napuniti svoje vjekom prazne kese. Kad bi se takovim ljudem povjerila uprava potrošarine, tad bi se dogodilo, košto se je već u prijašnjim godinama dogodilo, da su pojedini krčmari morali dolagati svaki toliko po sto, jer utjerani novac nije dostajao da plati financijalnu oblast. Veliki bo dio utjeranog novca bijaše se naime izgubio u džepovima nekoje gospode, koji su upravu potrošarine vodili.

Radi toga preporučamo krčmarom ovoga kotara, neka dobro paze, kojemu će povjeriti upravu rende, jer bi njim se moglo dogoditi, ne samo da nebudu imali nikakvog dobitka, nego da će morat svaki od njih dolagati. Pitamo se samo, zašto se poznati Krstić u tu potrošarinu toliko prti, dok nema nikakovog interesa, kako će stvar izaći? On ima doduše „patentu“ trgovca vina na veliko, nu nema ni kapi octa nekmoli vina, niti plaća ikakvog poreza. Oprez dakle dok je doba.

Podpora zemaljskoga odbora talijanskoj realnoj gimnaziji u Pazinu. Iz izvještaja o sjednici zemaljskoga odbora u Poreču od dne 4. septembra t. g. doznajemo, da je taj odbor doznačio ravnateljstvu talijanske realne gimnazije u Pazinu 3000 for. za podporu talijanskim djakom.

Sl. zemaljskomu odboru u Poreču nebijaše dakle dosta, što je ustrojena posve nepotrebna talijanska gimnazija u Pazinu na zemaljske troškove, dakle i sa žuljevi Hrvata i Slovenaca Istre, nego eto baca kroz prozor liepu svotu od 3000 for. zemaljskoga novca. Jeli to pravedno? Zar je to pošteno?

Hrvati i Slovenci Istre snašaju težko stečenu muku u zemaljsku blagajnu a gospoda kod zemaljskoga odbora troše tu muku ne samo u nepotrebno poduzeće, nego dapače na štetu i propast našu.

Hrvati i Slovenci Istre odkidaju si komadić kruha od usta a da uzmognu kukavno prehraniti onu svoju sirotinju na hrvatskoj gimnaziji u Pazinu, a zemaljski odbor u Poreču posegne samo u zemaljsku blagajnu, pak baca punom šakom talijanskim djakom zemaljski novac. Pak još imade našega puka u Istri, koji neuvidja ili neće da uvidi te nepravde, koju nanašaju njegovi gospodari njemu i njegovoj krvi. Još imade zavedenih i zaslijepljenih, koji vjeruju talijanskoj gospodi, kad im kažu, da su oni pravični, da se jednako brinu za sve i da jednako ljube nas kao i Talijani. Oj sljepci, kad ćete progledati!?

Razdor medju talijanskimi lažiliberalci u Trstu. Svemoguće političko družtvo „Il Progresso“, koje je obuhvaćalo do sada sve židovsko-talijanske lažiliberalce i koje bijaše na čelu svemu talijanskomu pokretu u našem Primorju, razpalo se na dvoje. Jedan dio zove se i nadalje „Il Progresso“ a drugi, koji se je odcjepio, imenuje se „Società democratica“, u kojem su mladji radikalniji Talijani. Sada si gospoda liberalci uzajamno odkrivaju oltariće.

Amerikanska brzina uredovanja. Iz Baške na otoku Krku pišu nam, da se je tamo pojavila početkom mj. semptembra ove godine skarlatina kod djece. Občinsko glavarstvo poduzelo je odmah sve potrebite mjere, da se toj nevolji na put stane. Ono je medju ostalim već 11. septembra priobćilo političkoj oblasti, da hara ta kužna bolest medju djecom i da im se pošalje liečnika, pošto ga u občini nema. Dne 28. septembra došao je iz Lošinja na lice mjesta c. kr. kotarski liečnik, koji je ustanovio, da imade zbilja mnogo slučajeva te bolesti. On je poduzeo nekoje mjere i vratio se kući.

Dne 13. oktobra naredilo je c. kr. namjestničtvo u Trstu, da imade jedan liečnik iz Krka svaki čedan dva puta bolestnike u Baški posjetiti. Ta naredba bijaše priobćena občinskom glavarstvu tekar dne 24. oktobra o. g.

Od početka septembra pak do konca oktobra mogla su skoro sva djeca poumirat. Pak da nije i kod nas u Istri amerikanske brzine u uredovanju?!

Divlje hvataju a pitomo puštaju. Javna i tajna družtva u susjednoj kraljevini, napinju sve sile, nebi li ove naše južne pokrajine od Austro-Ugarske monarhije odkinuli i majci-zemlji pripojili. Na čelu tih družtava nalazi se zloglasno družtvo „Dante Allighieri“, koje novcem širi talijanstvo izvan granica Italije, osobito u Istri, Trstu i u Goričkoj. Kazali smo više puta, obzirom na agitaciju toga družtva, da bi moralo ograničiti svoje djelovanje na samu Italiju, koja je potrebnija prosvjete i pomoći koli moralne, toli materijalne više, nego li ma koja država Europe. K tolikim dokazom, koje smo za ovu tvrdnju u raznim okolnostima naveli, navadjamo eto danas jedan novi dokaz. Po službenim podatcima talijanske vojne uprave, imade danas u talijanskoj vojnoj mornarici 39%, a u pješadiji 41% vojnika, koji neznadu čitati ni pisati.

Ako se uvaži, da se uzimlje u vojnike mladiće, koji su najbolje duševno i tjelesno razvijeni, lahko si stvorimo sud, koliko mora biti nepismenih medju nevojnici, medju ženskadijom i t. d. Prošle godine nije polazilo školu 805.918 djece dužne polaziti istu. Da vidimo pako, koli nizko je pala čudorednost u toj blaženoj zemlji i koliko se tamo drži do svetosti braka, dosta je ako navedmo, da bijaše prošle godine u Italiji 59% ženskih razvjenčanih ili razstavljenih brakova.

Država dakle, gdje imade toliko nepismenih vojnika — svieta, naroda — i gdje se baca toli lahkoumno pod noge sakramenat ženitbe — takova država nalazi se zaista na jako nizkom stepenu prosvjete i čudorednosti.

Talijanski rodoljubi — ako su u istinu rodoljubi — osobito oni, koji se nalaze na čelu zloglasnog družtva „Dante Alighieri“, imali bi svimi silami nastojati, da se družtveno djelovanje ograniči jedino na Italiju, gdje trebaju najviše

njegove pomoći i gdje se nalazi prosvjeta skoro tako nizko, kano i u Turskoj.

Doma Hrvati, a ovdje Talijani! Čitamo u hrvatskim listovim Dalmacije, kako su tamo u pojedinim občinam na čelu čestiti i odlučni Hrvati, dočim su u našem Primorju, napose u Istri i u Trstu rodjaci, ili bar imenjaci tih hrvatskih odličnjaka Dalmacije u narodnom pogledu posve ravnodušni ili se čak nalaze u redovim naših najljućih narodnih protivnika.

Tako čitamo, da su na čelu občinam u Dalmaciji P u o v i ć i, C a m b i j itd. dočim su kod nas i P u o v i ć i, i C a m b i j, N i c o l i c h i, M a t i c h i i toliki drugi u talijanskom taboru. Imade i takovih „H r v a t a“ medju nama, koji su došli u Trst ili u Istru sa preporukom odličnih rodoljuba iz Dalmacije, pak kad su došli do dobroga krušca, okrenuše nam ledja, te se druže i bratime sa narodnimi dušmani. Žalostna nam majka sa takvom b r a ć o m.

Plaće službenikom kod državnih željeznica, povisilo se u tom razmjeru, da se je podielilo iste u šest službenih razreda, sa plaćom od 700—3800 for. Podčinovnike razdielilo se u pet razreda sa plaćom od 600—1700 for. Poslužnici imadu šest razreda sa plaćom do 1100 f. Odatle je razvidno, da se visoki krugovi brinu za plaćnike na državnim željeznicama otčinskim srcem.

Naši pučki učitelji zavidjati će bez dvojbe poslužnikom najniže vrsti na državnim željeznicama. Kad bi se naše tužne učitelje moglo uzporediti obzirom na plaću sa poslužnicima na državnima željeznicama, tada bi zadobili častan i ugledan naslov g o s p o d e: „p o s l u ž n i k a“!

Oj nepravdo, nikad te nebilo!

Tobožnje zanemarivanje talijanskoga jezika u Istri. Nije dosta, da se svuda u Istri širi talijanština na škodu i na teret Hrvata i Slovenaca; nije dosta, da talijanske občinske uprave narivavaju talijanski jezik i tamo, gdje je u občinam većina našega puka; nije dosta, da se talijanski jezik širi i šepiri kod c. kr. sudova, kod c. kr. poreznih ureda, nego čak i kod c. kr. političkih oblastih, dapače i u samim crkvama, koje polazi većina našega puka — sve to nije dosta našim narodnim protivnikom, već oni hoće, da se imade talijanski jezik uvesti i u naše pučke škole i u mjestim, gdje stanuju skoro izključivo sami Hrvati.

Nikomu zdravih moždjana nije do sada palo na um, a da bi mogao zahtjevati, da se primjerice u Draguću, Sovinjaku, Pićnu i Žminju uvede talijanski jezik u pučke škole. Sada tekar došla je u ludu glavu tršćanskoga „Ž i d o v č i ć a“ ta koli smiešna, toli drzovita misao.

Taj p r i j a t e l j našega puka a zaštitnik talijanske gospode u Istri, zahtjeva u svojem večernjem izdanju od dne 9. t. mj. ni više ni manje, nego, da se imade više gojiti talijanski jezik u pučkim školama spomenutih mjesta, u kojim da prebiva većina pučanstva talijanske krvi i talijanskoga jezika.

Mi se sa drzovitim „Ž i d o v č i ć e m“ nećemo prepirati radi talijanstva rečenih mjesta, već upozorujemo samo naše prijatelje navedenih mjesta, da budu budni i oprezni, jer se obično izpunjavaju želje rečenoga listića, ma koliko iste bile smiešne, lude i drzovite.

Neprijatelj knjige „Oče budi volja tvoja“. Javljaju nam iz Huma, da je tamošnji Legin učitelj podigo silnu hajku proti molitvenoj knjizi „Oče budi volja tvoja“. Grozi se roditeljima, da im djece neće primiti niti u školu, ako ne odstrane taj molitvenik. I zbilja, nekolicinu je mogao nagovoriti, ali se većina nije dala ustrašiti. Eto kamo su već dospjeli naši Talijani u svome ludilu, da nam i na same molitvenike navališe. A ti se narode moj ponosi sa uzor-knjigom, što ti ju namro veliki biskup Dobrila, te si ju nemoj odtrgnuti sa svog srca, pa se sviet rušio!

Sljeparski misionar na Munam. Pod ovim naslovom donieli smo u br. 34 našega lista viest iz Muna, kako je tamo neki klatež pod imenom „M i s i o n a r a“, tamošnji puk u crkvi i vani proti domaćem župniku bunio i kako se je bio neuki puk radi njega smutio i uznemirio.

Taj tobožnji m i s i o n a r a istinu prosti sljepar i klatež, došao je konačno pravici u ruke. Dne 9. t. mj. sjedio je taj nesretnik na obtuženičkoj klupi kod zemaljskoga suda u Trstu. N a z o v i - m i s i o n a r imenuje se Josip Kluić, rodom iz Drniša u Dalmaciji, ima mu 39 godina. Pred sudom pripoviedao je kojekakve ludorije iz svoje prošlosti, a nije zatajio ni svog m i s i o n a r s k o g djelovanja u Munam. Za svoje b l a g o t v o r n o m i s i o n a r s k o djelovanje, dobio je badava stan i hranu u tršćanskoj taunici za puna tri mjeseca. Imati će dakle prilike i vremena da razmislja o tom, kako će opet koga nasamariti, kao što je bio oslepio nekoje kratkovidne Munjce.

Trgovci doma — trgovci u Beču. Poznato je obćenito, kako dolaze naši narodni protivnici u Primorju kod raznih izbora do pobjede. Trgovina sa ljudskim mesom jest njihovo najobičnije i najuspješnije sredstvo. Što gotovim novcem, što drugimi darovi ili hranom i pićem, dodju oni do većine i tamo, gdje ih skoro nema, ili gdje su u neznatnoj manjini.

Talijanski državni zastupnici imadu većinom zahvaliti tomu svomu n a r o d n o m u sredstvu, što ih sjedi proti svakoj pravici 11 iz Primorja u carevinskom vieću. Da nije bilo toga sredstva kod zadnjih državnih izbora, njih nebi danas sjedilo u najboljem po njih slučaju — više od 7. dočim bi moralo biti tamo naših t. j. hrvatsko-slovenskih zastupnika najmanje 8, a nisu na žalost, nego samo 4. Trgovina je dakle glavno načelo talijanskim zastupnikom Primorja i na carevinskom vieću. Oni toga pred nikim netaje. To priznaju otvoreno njihova glavna glasila. Ona pišu naime povodom posliednjeg glasovanja o ukinutju zloglasnog § 14. u carevinskom vieću, da je u načelu svaki liberalni Talijan za ukinutje onoga paragrafa, nu talijanski zastupnici da nisu mogli glasovati za to ukinutje, jer se njim neće nikomu (čitaj vladi) zamjerati, i jer oni nisu u Beču, da tjeraju visoku politiku, nego za to, da vode trgovinu, da obavljaju dobre poslove, oni da su tamo jedino a f a r i s t i.

I to je sveta, nepobitna istina. Talijanski zastupnici Primorja lizali su se svakoj vladi, narivavali su se svakomu ministarstvu vazda, osobito pako ovo zadnjih godina, odkad je njihov broj pojačan sa l i b e r a l n i m i zastupnici grada Trsta. Oni su mešetarili sa svakom vladom, oni su kano izkusni trgovci, cincarili sa svakim ministrom, samo da oprave za talijanstvo Primorja d o b a r p o s a o. Svojim dosadnim i b a b l j i m postupanjem u Beču osmiešili su se pred svimi strankama i klubovi carevinskoga vieća.

Talijanski zastupnici — trgovci ponudili su se i sadašnjemu ministru predsjedniku, s kojim žele sklopiti d o b a r p o s a o. Oni mu obećaše viernost i odanost u svakom pogledu, bilo u kojem pitanju, samo da im pusti slobodno ruke proti m r z k i m Hrvatom i Slovencem Primorja. Izraziše mu i drugih željica (primjerice: da se premese hrvatski giminazij iz Pazina u Kastav; da se odstrani hrvatske i slovenske profesore i kandidate učiteljstva iz Kopra; da se ustroji talijansko sveučilište u Trstu; da se priznade valjanost izpitom, položenim od talijanskih djaka Austrije na sveučilištim Italije; da ostane i nadalje na namjestničkoj stolici u Trstu gosp. grof G ö d e s s, koji da mora i nadalje vladati po dosadašnjem sustavu itd. itd.) nu glavni je njihov zahtjev ipak taj, da mogu po miloj volji i nadalje paševati nad Hrvati i Slovenci Istre, Trsta i Goričke.

Mi doduše neznamo kakav je p o s a o sklopio g. grof C l a r y s a t r g o v c i iz Primorja, nu oni mu izkazaše povodom navedenog glasovanja prvu uslugu, za koju će valjda tražiti odštetu.

U gosp. ministra-predsjednika grofa C l a r y - a imadu naši zastupnici, — trgovci veliko ponuzdanje. Njega smatraju naši Talijani svojim ministrom. On bo ne samo da nosi talijansko ime, već je takodjer rodjen u Mljetcim, a obitelj njegova vuče lozu iz Fiorence. Osim ministra predsjednika jesu još tri ministri rodjeni u Italiji. Opravdane su dakle nade talijanske stampe i talijanskih zastupnika — trgovaca, da će ovi sa vladom sklopiti d o b a r p o s a o. Samo na jedno morali bi ovi t r g o v c i osobito paziti, a to je, da taj posao brzo sklope, jer bi se mogło dogoditi ono, što se u trgovini često dogadja, da naime cieua robi naglo i nizko pade — pa onda gotov bankrot. Žurno dakle na posao, gospodo a f a r i s t i!

Iz Žbandaja pišu: Javljamo Vam, g. uredniče, da se je jučer sastala ovdje k o m i s i j a za n a š u p u č k u š k o l u. Komisija je jednoglasno sa pukom ove občine odredila, da u p r v o m r a z r e d u naše hrvatske pučke škole se imade samo hrvatski učiti; od drugoga razreda napred pak, da se imade podučavati i talijanski jezik kao predmet.

Komisija je sastojala od jednog c. kr. vladinog savjetnika iz Trsta, od jednog juntinoga odaslanika, od c. kr. kotarskoga poglavara, od obć. načelnika i jednog obć. savjetnika i domaćega župana. K nama dakle u Žbandaj došle su sve samo o d l i č n e osobe.

Kod razprave tekao je sve u z o r n o d tako, da slavna komisija i narod jesu se razišli sasvim zadovoljni. Dao Bog, da se započme čim prije zidati školska zgrada!

Iz Kopra nam pišu: 22. tek. Ispit usposobljenja za hrvatske pučke škole, koji se je obdržavao u Kopru od 13—20. t. m. učinili su s lijepim uspjehom slijedeća gospoda učitelji: B a r b a l i ć F r a n, učitelj u Pićnu; F i l i n i ć M a t k o, učitelj u Bermu i M e d v e d i ć I v a n, učitelj u Tinjanu. Povrh toga proglašen je gosp. Medvedić sposobnim, da može poučavati njemački jezik kao predmet s naukovnim jezikom hrvatskim, a gosp. Barbalić i njemački i talijanski jezik.

Viest u zadnjem broju „Naše Sloge“ o uspjehu ispita vriednik našili učiteljica nadopunjavamo time, da je i gospodjica Marija Haidinger, učiteljica u Sv. Mateju, položila ispit usposobljenja s odličnim uspjehom.

Iz Liburnije nam pišu: Od nekoliko godina amo, čuje se rijetko šta vesela iz naše divne Liburnije. Zato dozvolite, da Vam opet jednom nakon toliko vremena što vesela javim. Dne 22. listopada, prikazao naš domorodac č. g. Ivan Žiganto prvi put nekrvavu žrtvu — pjevao je mladu misu. Za tu rietku svečanost, sve se veselo pripravljalo. Na 10 sati u jutro odputilo se svećenstvo u kuću mladomisnika, da ga odprati pjevanjem „Blagoslovljen Gospodin Bog Izraelov“ u crkvu u Poljanam, gdje je zapjevao prvi put lijepim našim hrvatskim jezikom „Slava u višnjih Bogu“. Prije sv. mise, propoviedao je naš dični, mnogozaslužni i neumorni gosp. župnik Ellner. U propoviedi ocrtao dužnosti i težkoće svećeničkog stališa, koje će čekati mladomisnika. Prostrana crkva bila puna puncata. Slušatelji vjerno poslušali propovienika — dapače i oni, koji traže priliku, da i ono čuju, što se nije reklo, samo da mogu onda tužiti i klevetati svoga dobroga župnika. Poslije sv. mise, sakupilo se družtvo sa mladomisnikom na objedu u kući kapelanskoj. Medju objedom prispjelo više brzojava i listova, medju njima i ona dičnog borioca za našu Istru, gosp. zastupnika Spinčića. Kasnije došao i prilično broj inteligence, kojoj je nazdravio g. župnik Ellner, da radi složno sa svećenstvom za potišteni i prezreni narod istarski. — Nije se zaboravilo ni naše prekoristne družbe sv. Cirila i Metoda, te se sabralo oko 20 for. na ime ovdjašnje ženske podružnice.

Veprinčani i Poljanci! Na Vas još stavljam pitanje. Čuli ste na dan mlade mise vašega domorodca, kao što i svakog blagdana, kako je zapjevao g. mladomisnik „Slava u višnjih Bogu“ „Vjerujem u jedinoga Boga“ i sve, što se pjeva? Zar u jeziku talijanskom? Ne, svi ste čuli, te uviek čujete, samo ako dodjete u crkvu, da u vašem liepom, domaćem, hrvatskim jeziku, kojm vi govorite. A oni, koji govore hrvatski jezik, nisu Kalabrezi — već su pravi istarski Hrvati.

A tebi mladomisniče iz svega srca kličem, kao što je bilo na slavoluku napisano: Živio te svemogući s visina, crkvi, rodu mnogo godina!

Iz Roča nam pišu: Dne 29. listopada t. g. kao svake nedelje, imadjahu Ročani ples, a na plesu nalazio se ovdješnji učitelj sa svojom obitelju. Odmah iza pô noći, kad je svršio ples, došli kulturonosci Ročani pred stan ovdješnjega častnoga svećenstva, da ponove svoje poznate demonstracije. Tu se čulo vikati: „Fora šćavi“ „Evviva Garibaldi“ i t. d. A osvanula su porušena dva kamenita sjedala pred stanom župnika Antuna Micetića. Župnik je odlučio ništa ne popravljati, da to budé tudjincem svjedočanstvom talijanske kulture.

Ali uprava ta odluka, još je bolje razdražila njihove uzrujane glave, te napravili na blagdan „Svih svetih“ drugu demonstraciju.

Naši Ročani nisu taj dan sproveli u molitvi za se i svoje mrtve, kako se po svemu sviet običaje, već ga sprovedoše u demonstrativnom pjevanju i tulenju pred stanovima svećenika. Još im je samo falilo, da idu s glazbom plesati na grobove svojih mrtvih. — Kad je pako č. g. Šime Červar htjeo ići u crkvu, psikali za njim i rugali mu se svakojako. Kako je pako bio izvanjski puk radi toga razjaren, mogao se svatko kašnje iz njihovih razgovora osvjedočiti. Pa da bi se onda stogod dogodilo, kao ono pred nekoliko godina u Gologorici sa Pazinskom glazbom, tko bi bio krivac? Ali sva sreća je za nje, da je naš puk još dobre i mirne naravi, ili ipak, na koncu bi im mogło zavrieti, jer krv nije voda.

Demonstracije se opetovaše dne 5. studena obnoć, nu žandar im je pokvario veselje. Za ubuzdat tu mahnitost, trebalo bi povećat u Roču odio žandarmerije, a ne prenašati ju u Lupogiavu, kako se misli.

Provodić tih škandala nama je dobro poznat, još se sakriva i tajno radi, nu osvanut će i za njega zora. Poručujemo samo učitelju Mati Massalinu, da podje slobodno u Mletke učiti nauke, kako se sam izrazio, te će barem tamo naučiti uljudnosti, osobito prama svećenstvu.

Pozivamo više oblasti, da uvedu mir i poredak u Roču!

Nesramotimo si obraza. Službeni list tršćanske vlade L'O s s e r v a t o r e T r i e s t i n o donosi razpis natječaja za mjesto liečnika za hrvatsku občinu Orebić u Dalmociji u t a l i j a n s k o m jeziku! Zar misle gospoda u Orebiću, da će koji Fiorentinac moliti za mjesto liečnika u njihovoj občini!? Nesramotimo si ljudi božji obraza hrvatskog!

Brzojavna postaja u Velom Selu, spojena sa tamošnjim poštanskim uredom, imati će do dalnje odredbe u brzojavnom prometu cielodnevnu službu.

Iz Nerezina (Osorska občina) nam pišu: Porezni ured iz Lošinja poslao je pred malo dana utjerivati školske takse po svome eksekutoru, Ovaj podje k nekomu Rankuniću, občinskom zastupniku, Talijanu, sa pozivnicom, da plati ili da mu provede zapljenu. Nu Rankunić ne dozvoli ni jedno ni drugo, nego ga opsova i naruži do zla Boga, ali za uvriedu tužen, odsudjen bi na pet forinta globe.

Po primjeru Rankunića poveo se naš puk, te nitko ne htjede niti da poziva primi a kamo li da plati. Ovrhovoditelj na to izruči opomene občinskome načelniku i ode.

Ove takse prnuzročile su silni nemir, a da maskirajuti taj odurni namet, po svoj će prilici povećati občinam namete. To će lahko ići, gdje su občine u talijanskim rukama, te će ove rado pristati na namete, da podupru talijansku gimnaziju u Pazinu, za koju treba do 30 tisuća na godinu, al jao ti ga nama!

Iz vjeća o sjedniei občinskoga zastupstva u Kastvu, obdržavanoj dne 16. oktobra 1899., vadimo sliedeće:

O b ć i s k i i z b o r i. Konačno je stigla riešitba c. kr. kotarskoga glavarstva na utok dra. Krstića i Frana Sušnja proti riešitbam reklamacionoga odbora u stvari izbornih listina. Prigovori dra. Krstića i njegova druga odbiveni su. Riešitba c. kr. kotarskoga poglavarstva je po jasnom slovu zakona konačna, te neima proti njoj utoka, ali ga je Krstić ipak učinio. Zastupstvo prima to na znanje i ovlašćuje glavarstvo, da razpiše izbore, čim mu to dopuste nuždni, prešni poslovi, kao što je osobito proračun, koj bi bilo obavilo novo zastupstvo, da nebijaše bezpotrebnih prigovora i da se nije zatezalo riešitbom.

G l e d e p o s e b n o g a u p r a v n o g a v i e ć a u K l a n i. Talijani i sami i po svojih pristalicah gledaju, da u našoj občini love u mutnom, siju razdor, diele občinu i občinare. Napravili su molbenica za zemaljski odbor da dovoli posebni upravni odbor za Klanu.

Zemaljski odbor poslao je molbenicu na občinsko glavarstvo, da mu dade izkaz porezovnika u Klani. Občinsko glavarstvo uvidilo je, da je tu molbenicu sastavio talijanskim jezikom dr. Costantini, advokat na Voloskom. Vidilo je dva puta podkrižanoga župana Andra Šustara. Vidilo je, da su podpisi svi jednom rukom pisani, i da je podpisan Frane Maričelja kao da su molbenicu po njemu podpisali, a medju njimi je i takovih, koji znadu i sami pisati. Sudilo je posve s razlogom ako ne drugo, da to nije izvorna molbenica. To je i javilo zemaljskomu odboru, moleć ga da mu pripošalje izvornu molbenicu. Zemaljski odbor nije se tomu odazvao, već zahtievao izkaz porezovnika. Na to se je zanjenik glavarev Frane Dukić sa ravnateljem ureda Vinkom Marjanovićem po odluci občinskog odbora podao u Klanu, da presluša tamošnje izbornike. Bilo je to dne 15. oktobra. Došlo je kakvih 70 izbornika. Pitalo se jih je, da li su oni podpisali molbenicu. Dvojica počeše vikati da jesu, a za njima još njeki. Pročitalo njim se je propise zakona 25. oktobra 1868. u toj stvari, i pitalo jih, da li hoće posebno upravno vieće. Na to jih je većina izasla. Ostalo jih je 29, a od tih izjavilo se jih 27 za, a 2 proti. Na molbenici pak ima 107 podpisa, tim da je podpis župana Andra Šustara dva puta. A porezovnika ima svih 219. Dakle od 219 porezovnika izjavilo se je njih 27 za posebno upravno vieće. Občinsko zastup-

Broj 42. U Puli, dne 4. decembra 1899. God. XXX.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci s predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se neplaća poštarina, ako se izvana napiše «Reklamacija».

Čekovnog računa br. 847-849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlaći će: dne 17. i 25. novembra te dne 4., 12., 20. i 28. decembra 1899.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata s poštarinom stoji: 5 for. u obće, 2 for. za seljake } na godinu ili for. 2.50, odn. for. 1.— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 5 nč. koli u Puli, toli i izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Budući broj izaći će u utorak dne 12. decembra.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru.

Iz carevinskoga vieća.

U sjednici carevinskoga vieća od dne 24. t. mj. podnio je češki zastupnik dr. Gregr. dvie interpelacije u češkom jeziku, i to na ministra prosvjete i ministra za zemaljsku obranu.

U ovoj sjednici pokazali su češki zastupnici, očito, da će mirnimi i trieznimi ali dugačkimi govori proti vladi obstruirati. Na dnevnom redu bijahu vladine osnove o nagodbi sa Ugarskom. Prvi je govorio proti, češki zastupnik Kaftan skoro dva sata.

Češki zastupnik Dvoržak govorio je najprije češki pak njemački puna 4 sata. On je predbacio vladi, da se bavi malenkostmi a zanemaruje velika pitanja. Govorio je i o odnošajih u Bosni, pa konačno izjavio, da njegova stranka neće glasovati za vladine osnove.

Čehom na pomoć prispio je bečki socijalist Jax, kojega stranka je odlučna protivnica Ugarske. Proti nagodbenim osnovam glasovati će i kršćanski sobijalisti i tako neće vlada imati za nagodbene osnove niti svih njemačkih glasova.

Mirna obstrukcija čeških zastupnika zadaje vladi i Niemcem trista jada. Za njemačke obstrukcije imala je tadašnja vlada za sobom čvrstu većinu i predsjedničtvo parlamenta, dočim neima sadašnja vlada ni jednoga ni drugoga. Radi toga nastoji vlada, da bi zastupnike českoga naroda za sebe pridobila ili bilo kako umirila. Ona dogovara s njimi te traži puteve, kako bi Niemce i Čehe izmirila. Do sada nije njoj to pošlo za rukom, a dvojimo vrlo, da će njoj to u obće ni uspjeti. Zastupnici českoga naroda izručili su vladi pismene uvjete, pod kojimi bi sklopili sa Nemci mir ili primirje. Koli vlada s Niemci, toli izvršujući odbor desnice, have se time za sada najvažnijim pitanjem.

Sjednica carevinskoga vieća od dne 17. t. mj. trajala je preko šest sati a govorilo se većinom radi obstruiranja. Glavni govornik kod razprave o nagodbenim osnovam bijaše hrvatski zastupnik Biankini. On je govorio punih 6 sata proti osnovam izjaviv, da on ni njegovi istomišljenici nemogu ni kao Hrvati, ni kao Slaveni glasovati za ovakvu nagodbu. Mi Hrvati — reče — nesmijemo ostaviti osamljenu braću česku u borbi proti vladi. Slavenska uzajemnost nesmije da bude praznom frazom. Što se tiče našega postupka, mogu biti braća Česi osvjedočeni, da ćemo ostati njima uz bok. Govorniku se je na strani desnice, osobito na klupama českih zastupnika, burno odobravalo i pljeskalo.

Od strane Niemaca govorio je socijalist Berner takodjer proti nagodbi. Značajno je za socijalističke zastupnike u carevinskom vieću, što su za njemačke obstrukcije Niemcem pomogli obstruirati, dapače pri tom glavnu ulogu igrali, a danas su proti obstrukciji i uz Niemce, koji govore i rade proti slavenskoj mirnoj i trieznoj obstrukciji.

Glavna razprava o tom predmetu bijaše na predlog zastupnika Kerna zaključena. Glavni im govornici bijahu izabrani Maštalka (Čeh) i Kaiser (nemački nacijonalac) koji su govorili u sjednici od dne 28. t. mj. Prvi je govorio Maštalka. Češki narod, da stupa odlučno u boj za svoja prava. Češki zastupnici neimaju nade, da bi došlo do sporazumljenja izmedju Čeha i Niemaca. Sadašnja nagodba sa Madjarima biti će posliednja, jer će se Madjari posve odieliti Austrije.

Zastupnik Kaiser govorio je proti nagodbi, nu on i njegova stranka da će glasovati za to, da se osnove o nagodbi izruči posebnomu odboru.

Pošto bijaše razprava zaključena, podnesli su češki zastupnici više stvarnih izpravaka. Zastupnik Breznovsky predbacio je socijalistu Cingru, da je prevario veću svotu novca, na što je nastala silna buka i uzajemno vriedjanje. Izabran bijaše odbor, koji će suditi uvriediteljem.

S sjednici od 29. t. mj. podnio je češki zastupnik Jauda sa drugovi prešan predlog, da se odmah opozove one oružnike iz Češke, koji su tamo poslani nedavno a nepoznaju jezika.

Slovenski zastupnik Berks zamoli predsjednika, da prekine sjednicu, dok bi se izabrao jedan član odbora, koji ima suditi uvriediteljem. Sjednica bijaše prekinuta i član onoga odbora izabran. Češki zastupnici postaviše više prešnih predloga.

Mjesto bolestnoga češkoga delegata dr. Herolda, izabran bijaše kao delegat zastupnik Kaftan. Pročitana bijaše interpelacija zastupnika Spinčića i drugova, o postupanju zemaljskoga kulturnoga vieća za Istru o podarivanju blaga u Podgradu.

Za budući popis pučanstva.

Govor zastupnika Spinčića, izrečen u sjednici carevinskoga vieća od dne 23. novembra 1899., k prešnomu predlogu českoga zastupnika Doležala, kako da se ustanovi razmjer narodnostih, kod predstojećeg popisa pučanstva u Austriji.

Govornik poče govoriti hrvatski — pozdravljen burnimi živio-klici od strane desnice — ovako:

Visoka kućo! Kakav sistem vlada kod nas u Primorju, to mora biti već svakomu poznato. Sav taj sistem ide za tim, da pokaže, kako su sve te primorske zemlje talijanske pokrajine, i da tamo neima nijedna druga narodnost prava na obstanak. Kako smo već daleko dotjerali, pokazuje medju ostalim takodjer ta okolnost, da se u Trstu sv. poslanstva nesmije obdržavati u slovenskom jeziku, da biskup nesmije u pojedinim krajevima svoje biskupije obavljati biskupske dužnosti, te da u istim mjestima dočekuju najsjajnije sina najvećega neprijatelja monarhije (glasovi: Menotti Garibaldi), da Menotti Garibaldi-a, vozećega se Loydovim parobrodom, stavljenim mu na razpolaganje. (Oštri glasovi: sramota!) — Da se prikaže primorske pokrajine talijanskimi, na to se radi na sve moguće načine; medju ostalim i popisom pučanstva.

Zatim reče njemački: Visoka kućo! Predlog gospodina zastupnika i druga Doležala, smatram ja posve prešnim, i to osobito obzirom na odnošaje u Primorju, na krivotvorenje prigodom zadnjeg popisa, na temelju kojeg počinilo se u tom desetgodištu mnogo nepravda u Istri, Trstu i u Gorici.

Zakon propisuje popis pučanstva polag obćevnog jezika.

Mi imamo državne temeljne zakone, u kojima se narodom zajamčuje njihova prava na temelju narodnosti; ako se pako o tom radi, da se ustanovi u kojem se imade jeziku staviti napis na koju službenu zgradu, u kojem se imade jeziku podučavati u školi, ili u crkvi propoviedati, tada se više nepita za narodnost, nego za obćevni jezik, za popis pučanstva, koji bijaše krivotvoren. (Čujte! Čujte!)

Gospodo moja!

Hoću da Vam navedem samo nekoliko primjera, koje sam našao letimice u jednoj novini, koja upravo nešto o popisu pučanstva donaša, koji su mi i inače poznati, te za tim još nekoje primjere, kojih se u tom času sjećam.

Nedavno ustrojiše poštanski ured u okolici tršćanskoj, u Rojanu; želilo se je i zahtjevalo, da tabla na poštanskoj zgradi nosi slovenski napis.

C. kr. ravnateljstvo pošta i brzojava, dakle jedna c. kr. oblast, odgovori sa: „Ne"! (Čujte! Čujte!) i to radi toga, jer imade u Rojanu na temelju popisa pučanstva od godine 1890. izmedju 2000 stanovnika, samo 250 Slovenaca.

Gospodo moja! Tko hoće, da se — kazao bih — o smiešnosti ovoga dokaza osvjedoči, neka ide jednom u Rojan, da čuje kako se tamo govori. Nu imade i drugi dokaz o tom, kako je to smiešno, to jest, da je u slovenskoj školi u Rojanu upisano 258 djece (Čujte! Čujte!) i to slovenskih roditelja; dakle 258 djece od okolo 250 osoba. (Smieh.)

To je posliedica, do koje se dodje popisom pučanstva na temelju obćevnog jezika.

Eto drugog primjera:

Slovenci Trsta mole i zahtjevaju slovensku školu već od godine 1884., punih dakle 15 godina. Pa kakav bijaše zadnji odgovor na sve njihove odnosne korake?

Odgovor na tu slovensku molbu sliedio je u talijanskom jeziku — molim g. predsednika, da pročitam samo par rieči — a glasio je ovako:

„Per quanto riguarda la obbiezione dei mandatarii dei petenti circa la procedura per stabilire il numero della popolazione slovena abitante entro il perimetro della città, il computo si basa sul censimento della popolazione del anno 1890, che solo può essere normativo in proposito".

U koliko se tiče mandatara onih, koji su podnesli molbu za ustrojenje slovenske škole, može se pozvati samo na popis pučanstva od godine 1890., koji odlučuje jedini u ovom pitanju.

Ljudi se pozvaše dakle na svoju narodnost, na svoj jezik, kojim u istinu govore, a vlada njim je odgovorila sa opazkom, da se može obzir uzeti jedino na popis pučanstva i na ništa drugo, prem da imade i po popisu mnogo hiljada Slovenaca u Trstu.

Navesti ću još nekoje druge primjere. Nedavno radilo se o tom, da se osnuju nekoja svećenička mjesta, te o uvedenju slovenskih propoviedi u okolici Trsta i u Istri, i tada pozvalo se jedino na popis pučanstva, koji je, kako vidiste, posve krivotvoren; jer imade po ovom, primjerice izmedju 2000 stanovnika u Rojanu, samo okolo 250 Slovenaca, dočim je ono mjesto izuzam ono nešto doseljenih Talijana, skoro izključivo Slovencima napučeno.

Kako bijaše popis krivotvoren, pokazuje nam i jedan slučaj iz Šterpeda u Istri, u obćini Buzet. U ovom mjestancu, koje broji okolo 400 stanovnika, popisalo se je prigodom popisa pučanstva godine 1880. sve za Talijane.

Ali tamo govori se u istinu samo hrvatski, te imade baš u tom mjestu mnogo hrvatskih rodoljuba, koje se je prigodom službenog popisa pučanstva uvrstilo medju Talijane, te su od c. kr. vlade za takove držani.

U Draguću, mjestu od okolo 200 stanovnika, našlo se je kod popisa pučanstva od godine 1880. 13, neznam dali Hrvata ili Slovenaca, recimo Slavena, dočim je u čitavom mjestu jedna poznata mi obitelj — neznam dali je još tamo — u kojoj se govori talijanski, dočim se u svih drugih obiteljih tamo govori hrvatski.

Popis puka od godine 1880. izkazuje pako, da govore tamo sve obitelji talijanski, da im je dakle talijanski obćevni jezik, i da su dakle po praksi c. kr. vlade talijanske narodnosti.

Slično se je, gospodo moja, dogodilo napose i kod zadnjeg popisa pučanstva od godine 1890. u Krasici, Materadi, u Sv. Lovreču daljskom, te drugim, reći se može, u svim mjestima političkoga kotara Poreč. Čisto hrvatska mjesta, kao što je primjerice baš Krasica, upisalo se je kao skoro čisto talijanska.

Od kakvih je to posliedica? Upravo stanovnici Krasice molili su prije nekoliko godina za školu. Ovu njim se nakon duljeg otezanja takodjer dalo, ali sa talijanskim naukovnim jezikom. (Čujte! Čujte!) — oni su molili hrvatsku školu i to na temelju popisa puka, dočim im se je reklo, da je upisano, da stanovnici obće u talijanskom jeziku, i oni da su dakle talijanske narodnosti.

Tako bijaše takodjer u Fontani i skoro u svim mjestima napose u porečkom kotaru, tako da — kao što je rečeno — ako narod moli školu, dobije mjesto hrvatske talijansku (Čujte!), da se tako malo po malo potalijanči (Prigovor), čega pako on neće.

Kao što se na taj način radi u školi, tako se u zadnje vrieme postupa i u crkvi. Do sada bo su Talijani pomoću vlade svojim jezikom posvuda prodrli, a u posliednje doba idu još samo za tim, da namjeste u crkvam samo Talijane, da se pak na taj način u javnom životu sve što je hrvatsko ili slovensko posve uniši. (Zastupnik Lenassi: Vi znate sami, da negovorite nego laž!) Govorite kasnije, lažac ste vi gospodine Lenassi. (Buka. Povici: Neslušajte što on kaže!). Proit

takovoj infamiji neću da sutim. Ja sam naveo imena i brojke.

Istina je, da se u zadnje doba osobito u jednoj biskupiji potalijančuje na sve moguće načine, ne samo putem c. k. ureda, putem autonomnih oblasti, putem škola, već takodjer putem crkve, i to namještenjem takovih svećenika, koji nepoznaju hrvatski jezik (Čujte! Čujte!) onih mjesta, u kojih je hrvatsko stanovništvo, kano što i pokrajinu Istru i čitavo Primorje, a ona gospoda, koja proglasuju to kao laž, morala bi navesti činjenice, inače mora se njih kao lažce proglasiti. (Živahno odobravanje i pleskanje.)

Predlog zastupnika Doležala i drugova jest veoma prešan takodjer na naše odnošaje. Provesti se mora nepristran popis pučanstva, te kazniti ne samo one, koji navedu krivo svoj občevni jezik, nego i krivotvorce, i to na temelju § 30. odnosnog zakona. Kod nas se obično nedieli popisne zapisnike medju pučanstvo, nego dodje u kuću činovnik, n. pr. magistratski, koji vrši tamo dužnosti političke oblasti prve molbe; isto tako dolazi i u občinam Istre občinski sluga, ili u obće koji občinski činovnik. Nu on nepita: „Koji jezik govorite, već reče: Parla lei italiano? Ili mu u obće postavi jedno ili drugo pitanje u talijanskom jeziku, pa ako upitani na isto sa „si“ ili sa „no“ odgovori, upiše ga kao da mu je občevni jezik talijanski, on postane Talijanom, koji mora imati talijansku školu, talijansku crkvu i talijanski jezik u uredima. Radi toga moralo bi se — kao, što rekoh, kazniti ne samo one, koji daju krive izjave, nego takodjer i osobito one, koji krivotvore ili krivotvorcem pomažu, a to su činovnici c. kr. vlade u Primorju. (Živahno odobravanje i pleskanje.)

* * *

Na ovaj Spinčićev govor, razni su mu talijanski zastupnici Primorja, prigovarali i na drugi način protuslovili, te je bio prinuždjen, da odbije takve nepravedne navale sliedećim govorom:

Visoka kućo! Zast. Zanetti mislio je, da me može izpraviti u nekim točkama, i uputio se iz predpostave, da sam ja tobože kazao, da u čitavom Primorju bivaju namješteni samo talijanski svećenici. Proti tomu je on naveo imena svećenika, kanonika, profesora i župnika u Gorici. Nu tim nije on niti najmanje moju tvrdnju izpravio, jer ja nisam kazao, da u cielom Primorju bivaju namješteni sami talijanski svećenici. Ja sam samo rekao, da u Primorju u hrvatskim mjestima takodjer dobivaju mjesta Talijani, te ću kasnije i imena navesti, jer to g. Zanetti želi. — On je rekao, da ja nisam nikakvoga imena naveo; ja sam citirao toliko imena mjesta, da stenograf nisu niti mogli sve napisati, već su pustili prazan prostor, da ja popunim, ili su pak zapisali imena ali vrlo pogriešno.

Pita li me g. Zanetti za imena, gdje su Talijani, nepoznavajuć hrvatskoga jezika, kao duhovnici u hrv. mjesta namješteni, to mu odgovaram, da u Vižinadi, u župi, koja je većinom hrvatska, namješten je župnik talijanski podanik, koji nepozna hrvatskoga jezika. (Čujte! Čuje!)

Navadjam mu nadalje, da se većina duhovnika, koji se u novije doba odgajaju za biskupiju porečku, n. p. Franca, Demarin u Marčani i mnogi drugi, namještaju u čisto hrvatska mjesta, bez da bi dovoljno poznavali hrvatski jezik.

On je nadalje hotio izpraviti, da se ne potalijančuje takodjer putem crkve, nu ja moram opetovati, da se u istinu, u najnovije doba potalijančuje putem crkve, i to vriedi imenito za biskupiju porečko-puljsku, za koju obstoji konvikt u Kopru, u koji jedva da se primaju pitomci hrvatske narodnosti, već skoro sami Talijani. (Čujte; Čujte!)

To radi biskup, porieklom iz pokrajine častnoga zastupnika (zast. Zanetti: ali on zna podpuno hrvatski i slovenski!) Ja nisam nikad tvrdio protivno, ja sam ga sam čuo! (Zast. Zanetti: on je nepristran čovjek!) Jest, veoma nepristran, kad takov konvikt uzdržaje za same Talijane, tako poznamo njegovu nepristranost!

G. zast. Verzegnassi je rekao, da je kod popisa pučanstva za svakoga ono napisano, što je sám naveo. Proti tomu opetujem, da su, kako sam prije kazao, organi oblasti kao u Trstu, tako i u Istri u kuću dolazili, te bez podastrieti ukućanima listine, samo progovorili par rieči, zapitali jednu ili drugu stvar, ter onda zapisali, da je občevni jezik talijanski (zast. dr Verzegnassi: Ja sam govorio o Gorici, ne o Istri). Onda me vi niste izpravljali, jer ste vi govorili o Gorici, dočim sam ja naveo primjere iz Trsta i Istre, što se pak tiče sudova, to bi vam mogao kolega dr. Laginja više toga izpričati. (Taj govor donieti ćemo u budućem broju. Ur.) Ja mogu kazati toliko, da ima u Istri kotarskih sudova sa 5, 6 i 7 konceptnih činovnika, a da od tih nijedan nezna pravo pisati ni govoriti hrvatski (Čujte! Čujte!) i kod kojih se vrlo često služe kod sastavljanja osuda tumačem. (Vika).

Što se tiče učiteljišća u Gorici, nisam razumio rieči gospodina kolege, nu ja u obće nisam o tomu zavodu ništa govorio, i možda nebi bilo ni liepo od mene da o njem govorim, pošto sam najposlje kod istog kao profesor namješten bio.

Nadalje je spomenuo g. zast. Verzegnassi, da se talijanska imena poslovenjuju. Proti tomu izpravljam stvarno, da je u najnovije doba izdana zbirka zakona za Istru, a na koncu joj pridodano kazalo hrvatskih imena, koja su ondi sva potalijančena, odnosno prevedena, nezna se gdje. Nastoji se slična imena u Italiji pronaći, te se je n. pr. hrvatska imena obćine Lovran i moje rodne obćine Kastav, u kojoj nema ni cigloga Talijana — gospoda se mogu uvjeriti iz popisa pučanstva — i koja broji preko 17.000 stanovnika, posve potalijančilo! (Glas ad majorem Italiae gloriam). Jest Italiae gloriam. Tako su nazvali Opciano — Opić, Catalana — Klana, rodno mjesto dr. Laginje, Betula — Breza itd. (smieh i povici: Čujte!) I to je zemaljski odbor dao tiskati, na trošak pučanstva, koje je većinom hrvatsko.

Gosp. zast. dr. Cambonu nemogu od govoriti, jer ga nisam mogao čuti što je govorio.

DOPISI.

Kaštelvenere, 24./11. 1899. Dne 22. t. mj. bio ovuda na prolazu g. namjestnik grof Goëss, te je tom prilikom posjetio i ovdješnju talijansku pučku školu. U svemu bilo u školi 53 djece t. j. one, koja polaze četvrtu. petu i šestu školsku godinu. Odmah kaza g. namjestnik djeci, nek se ustanu oni, koji kod kuće govore „slavo“, na to ustane, — smijte se ili bolje plačite — 46 djece. G. namjestniku, činilo se valjda to nevjerojatnim, te opet reče, nek se sada ustanu oni, koji kod kuće govore „italiano“, na to ustanu samo sedmorica. Čovjek nebi vjerovao, ali ipak je tomu tako. Nato g. namjestnik zapita g. učitelja, koji to jezik „slavo“ ovuda govore? Sad se umiješa „onorevole dr. Bubba“ načelnik u Piranu, pa kaže, da to nije nit „slavo“, nit „croato“, nit „italiano“, već da je to njekakva mješavina iz talijanskog i „slavo“. G. mu pak namjestnik odbrusi, da takov jezik ne eksistira, a moj gosp. dr. osta operušan kao mokra kokoš.

A znate g. dr., kojim jezikom mi ovuda govorimo? Znate sjegurno, ali vaš fanatizam nije vam dopustio, da otvoreno istinu kažete g. namjestniku. To je g. dr. hrvatski, hrvatski, koji ako i nije ovuda posve čist. ipak je mnogo bliži čistomu hrvatskomu jeziku, nego li vaš piranski dialekt, talijanskomu. Ruku na srce g. doktore, pa kažite nije li tako, ta to vam je i sam g. namjestnik indirektno rekao.

G. namjestnik mogao se osvjedočit o napredku djece, koja badava deru šest godina gaće po školskim klupama, a ne može drugčije ni da bude, kad su sva djeca hrvatske narodnosti. Čak i onoj sedmorici roditelji hrvatski govore, a samo s djecom talijanski. Da su pak bila u školi djeca iz prve i druge školske godine, ahaj bi se bio g. namjestnik nasmijao, kad ga djeca nebi bila niti razumila, radi toga valjda nije ih bilo u školi.

Čovjek se zgraža, kada vidi ovakovu nepravdu, gdje nam se ne dopušta, da nam se djeca odgajaju u sladkom materinjem jeziku. Tuj se očito vidi, kako se sistematično potalijančuje Primorje, kako se ga pripravlja za gladnu Italiju. Takve nepravde nisu trpili nit naši starji. dok su stenjali pod mletačkim lavom, koliku trpimo mi pod sadanjom erom a nit je valjda ne trpi nijedan narod na svietu.

Znatiželjni smo, dali će taj posjet g. namjestnika štogod koristit, kad budemo pitali, da se talijanska škola, koja se ama prevarstvom uvukla, pohrvati i da li će on viteški izvjestiti u Beč o tom dogodjaju, koji se više puta opetovao prigodom njegova putovanja Istrom.

Višnjan, 27. novombra. Nebudući židovski „Mali“ donio imenovanje mansionara Palaora iz Rovereta za kanonika u Motovunu, učinio je to „Nemo“, nedelikatno pišuć o župnikovoj bolesti (koji je Bogu hvala odavna na svojim nogama), e da opravda postupak Flappov, budući dokazali, da je to čin skroz politički nepoznavajuć Palaoro jezika puka. — O predstavam piše „Nemo“ cio dan i svu noć a da zataji fiasco replike, dane u korist učenikâ (o kapelici se više negovori), gdje su sabrali od patriota tek 15 for. — Oglašivaše po talij. listićim još o vanrednoj svečanosti filarmonika . . , koje pak nije ni bilo. — Brižan „guarda puppole teatrale“!

Nametnuti upravitelj narinuo je obćini novi dug od 6000 forinta, iza kako je povisio obćinske namete za dva puta od prošlih godina, i to u sv. Ivanu i Bačvi na 80%, a u sv. Vitalu na 70%, tako da će potlačeni kmet ćutiti do kosti o ovim tustim godinam talijansko gospodstvo nametnuto bez redovitog izbora. A kako i neće praviti dugova sa tolikim plaćam činovničkim, koje upropašćuju obćinu, i kad talijanske pisaćiće valja plaćati mastno, jer rade — za svetu stvar, a svaku uru valja slano plaćati. Kad nije u što trošiti, kupuje se beretun i za školskog poslužnika. O nametima za poreznu obćinu Višnjan suvišno je i govoriti. Troškove i luksus valja platiti.

Novac je dao zemaljski odbor, a kad su pitali Hrvoti. nebijaše zalihe, dočim je sada ima i za djačiće pazinske gimnazije. Sasvim da je liečnik u Višnjanu sa godišnjom plaćom od 1200 for., ipak dolaze obćini izplatbeni pozivi za bolničke troškove. Kašnje će se hvaliti, da su uredili dobro obćinu. — Niesu prošle niti dvije godine da je sagradjena obć. zgrada, a potrošilo se je već dosta za popravke, a Bogu je plakati gledajuć razpucane stiene i to iza kako su u odboru bili ljudi od oka i vješti graditeljstvu, osobito akademičari! A tužan kmet mora da šuti i plaća gosposku ambiciju. Već su na izmaku četiri mjeseca, odkad je zakonito zastupstvo bilo razpušteno, ali se vlada ne brine da izvrši, što je sama naredila, da u zakonskom roku obavi obće izbore. Valja da puk još malo gleda, kako se oglasi u talijanskom i njemačkom jeziku prijbijaju.

Politički pregled.

U Puli, dne 2. decembra 1899.

Austro-Ugarska. U sjednici carevinskoga vieća od 1. t. mj. razpravljalo se medju ostalim o prešnom predlogu zastupnika Kubika, da vlada preuzme u svoju upravu poljsku gimnaziju u Tešinu. Njemački zastupnik Götz je pobijao predlog, dočim ga je češki zastupnik Kurz zagovarao. Mirna i trieznа obstrukcija čeških zastupnika, kojim pritekoše u pomoć i naši zastupnici, zadaje vladi i Niemcem mnogo brige. Radi toga se nastoji izravnati česko-njemački spor. U to ime posreduju poljski zastupnici izmedju njemačkih i čeških zastupnika. Poljski zastupnik Bilinski viećao je sa prvaci njemačkih klubova o tom pitanju. Vlada želi izravnanje toga spora jer znade, da njoj inače nemoguće u parlamentu proturati svoje osnove. Niemci izjaviše spočetka, da bi se oni upustili sa Česima u dogovore, nu oni, da bi morali prije napustiti obstrukciju dok traju pregovori. Niemci zahtjevaju osim toga, da se na konferenciji stvori jezični zakon za cielu državu, a ne samo za Česku i Moravsku.

Vodjam ljevice priobćeni su takodjer zahtjevi, što ih stavljaju zastupnici češkoga naroda. Ti zahtjevi jesu: odpust ministra pravosudja dr. Kindingera; opoziv njegove provedbene naredbe k dokinuću jezičnih naredaba, te uvedenje češkoga kao službenog nutarnjeg jezika u čeških krajevih.

Eksekutivni odbor desnice viećao je takodjer o zahtjevih čeških zastupnika, te bijuše zaključeno, da se imade dati češkomu narodu zadovoljština radi ukinuća jezičnih naredaba. Svi članovi toga odbora izjavili su se za uzdržanje većine. Izabran bijaše pododbor, koji će sastaviti predlog, da se traži od vlade, neka opozove provedbene naredbe ministra pravosudja. U tom odboru jesu princ Schwarzenberg, grof Dzieduszycki, dr. Engel, dr. Kathrein, Povše i dr. Pacak.

Odbor desnice zaključio je nadalje, da se sve dotle odgodi prvo čitanje proračunskoga provizorija, dok nebude državni proračun carevinskomu vieću predložen u svih svijih potankostih.

Jedan gradački list donosi viest, da vlada kani razpustiti gorički sabor, nebi li se novim izborom promienio razmjer glasova. Sada imadu naime u saboru Talijani 11, Slovenci 10 glasova i nadbiskup virilni glas. Ovaj obično nesudjeluje kod razprava. Pošto je izmedju talijanske većine izabran predsjednik, to ostaje na svakoj strani po 10 glasova, te nemože doći do ikakvog zaključka u tom saboru.

Delegacije sastale su se ovaj put u Beču i to dne 1. t. mj. Njeg. Veličanstvo primilo je na saslušaj delegacije, t. j. austrijsku i ugarsku, odgovoriv na pozdrave predsjednikah vrlo blagohotno. Ministar izvanjskih posala grof Goluchovski razložio je dne 2. t. mj. delegacijam politički položaj, naglasiv dobre odnošaje naše monarhije sa svimi susjednimi vlastmi.

Srbija. Iz Biograda javljaju, da bijaše kraljevskom naredbom od 26. pr. mj. načelnik srbske priestolnice Štefanović riešen službe i časti radi toga, što je podpisao ugovor o gradskom zajmu od 10 milijuna dinara, potreban za razna gradska poduzeća, na način, koji se protivi zakonskim propisom. Kod gradskog potrošarinskog ureda u Biogradu ušlo se u trag velikom pronevjerenju. Upravitelj rečenog ureda priznao je, da pronevjerenje iznosi 100.000 dinara.

Iz Afrike dolaze sa ratišta nepovoljni za Afrikance glasovi. Englezke pomoćne čete stigle su jurve na bojište, te Afrikanci brojno slabiji moraju uzmicati. Kako se je moralo predvidjeti, Englezka će obje republike pokoriti i naložiti im bez dvojbe težke uvjete i terete.

Franina i Jurina.

Fr. Ča da su Bartolića škartali?

Jur. Nezna se pravo ne kako j' bilo, ma bi reć, da su se neć mej sobom pokeckali.

Fr. Ča ne bi ča mačji povedali?

Jur. Ni su mi ga ne mi povedat svoje sramioti.

Fr. Ter da oni nisu talijani.

Jur. Ne. lego njihovi hlapci.

Domaće i razne viesti.

† **Ivan Minak,** vrli rodoljub i pomorski kapetan iz Lovrana, umro je na putu u Lizabonu. Duša se njegova naužile carstva božjeg, a njegovim milim od nas iskreno saučešće!

Glavna skupština pelit. društva „Edinost“, obdržavana prošle nedjelje u Trstu izpala je što se tiče množtva članova i važnosti pojedinih govora i stvorenih zaključaka, toli sjajno, kako što nijedna dosadašnja njezina prednica. Skupštini prisustvovalo je čitav odbor „Edinosti,“ državni zastupnici g. dr. Laginja i g. prof. Spinčić, istarski zemaljski zastupnici — osim spomenute dvojice — gg. Jenko, dr. M. Trinajstić, dr. D. Trinajstić, dr. Stanger i Mandić, tršćanski zemaljski zastupnici gg. Iv. vitez Nabergoj, Iv. Gorup, Vj. Gorup, Fr. Dolenc i Iv. M. Vatovec; načelnici iz Istre gg. dr. Kurelić iz Pazina, Dinko Babić iz Marezige itd. itd.

Pošto nam za danas nedostaje prostora doniet ćemo u u budućem broju važnije dielove govora i pojedine resolucije prihvaćene na toj skupštini.

Tršćanska „Edinost“, kao glasilo našega političkoga društva donaša potanko opis čitave skupštine.

Konferenca zemaljskih kapetana. Austrijski ministar financija viećao je dne 28. pr. mj. u Beču sa zemaljskimi kapetani svih pokrajina, zastupanih u carevinskom viću, u zgradi carevinskoga vieća o uredjenju novčanog stanja pojedinih pokrajina. Pogovoru prisustvovalo je i više zemaljskih prisjednika.

U pozdravnom govoru naglasio je ministar financija Knlazolucki, kako je nastala potreba, da se uredi novčano stanje pokrajina iztaknuv, da zakon o porezu na žestoka pića, od kojeg bi jedan dio pripao pokrajinam, nije jošte potvrdjen od carevinskoga vieća. Odielni predstojnik Jorkäsch predložio je sakupljenim zakonsku osnovu o uvedenju pokrajinskoga nameta na državni porez na žestoka pića u iznosu od 10 for. po hektolitru. Taj zakon imali bi prihvatiti svi zemaljski sabori.

Novi predsjednik talijanskoga političkoga društva za Istru. U budućem broju govoriti ćemo o zadnjoj skupštini talijanskoga političkoga društva za Istru i o uzrocih, radi kojih Bartolić nije hotio više primiti časti predsjednika toga društva.

Mjesto njega bijaše izabran odvjetnik i zastupnik Bennati, jedan od najbiesnijih naših narodnih protivnika u Istri.

Novi taj predsjednk zove se doduše Srečko (Felice) nu dvojimo, da će biti u uspjesih talijanskoga političkoga društva sretniji od njegova predšastnika, ako ne, da mu priskoči ono 20 milijuna Talijana, na koje se je u istarskom saboru u zadnjem zasjedanju toli ponosno i slavodobitno pozivalo.

Uzkrisitelj talijanske stranke u Liburniji. Na glavnoj skupštini talijanskoga političkoga društva, obdržavanoj u nedelju dne 26. novembra u slavnom Piranu, sjetio se je društveni predsjednik onih članova, koji su tečajem prošle godine preminuli. Medju ostalimi spomenuo je i pokojnoga Andreicicha, bivšega načelnika občine Veprinac, o kojem reče, da je bio vatren rodoljub i da je on uskrisio talijansku stranku u Liburniji. Ako je tomu tako, tada mora ta po Andreicichu uskrisena stranka stojati na vrlo klimavim nogama, jer se nije ni sam uskrisitelj nikada podalio kazati pred svojimi zavedenimi suobćinari, da je on Talijan, ili da je njegova stranka talijanska. On se je možda čutio novopečenim Talijanom, ali svoje Veprinčane i Poljance nije smio pred njimi Talijani nazvati.

Činovnik, koji želi biti umirovljen. Kod c. kr. ravnateljstva pošta i brzojava u Trstu, služi jedan činovnik VIII. platežnog razreda, po rodu i čuvstvu Niemac, koji traži izliku, pod kojom bi došao brže do mirovine. On je slaboga zdravlja, imade 40 godina službe, te je u svoje vriome rovao proti starim činovnikom, koji su imali 40 godina službe dokazujuć, da bi se morali maknuti i dati mjesto mladjimi. Osim ostalih zasluga za umirovljenje imade taj gospodin i tu, da se često zadire u šćave i talijane, što gorko čute i težko podnose njegovi podredjeni.

Gospodin ravnatelj Felicetti neće stalno znati za te krieposti svoga podredjenoga, jer bi inače zadovoljio želji njegovoj, te bi mu pripomogao, da dodje do mirovine i da ju uživa mirno n. pr. u Berlinu, gdje neima ni šćava ni talijana.

Talijanski svećenici Istre nepačaju se u politiku — poslije smrti. Naši narodni protivnici i njihovi listovi ističu uviek kano glavnu pogrieški hrvatskih i slovenskih svećenika Istre, njihovo uplitanje u javne poslove svoga naroda. Ti naši svećenici nebi smjeli po sudu talijanske gospode, pačati se u ništa, izvan crkve i oltara. Oni bi morali biti slieni i gluhi na sve lopovštine, što ih počinjaju dahomice naši narodni protivnici na našemu narodu. Tada, i samo tada bili bi oni, dobri, vriedni i pošteni. Nu čim se naš svećenik bilo gdje izuzme po svojoj dužnosti za duševni i tjelesni boljak svog mukotrpnog naroda — on prestaje biti u očijuh naših dušmana svećenikom, on je agitator, on je buntovnik, on je nedostojan svoga stališa. Takovoga svećenika valja ernuti, klevetati i proganjati sve dotle, dok se nemakne, ili dok se ga moralno neubije.

Ali to vriedi samo proti našim svećenicima. Za talijanske svećenike, bili oni i najveći agitatori, najvatreniji širitelji zlosretne „Lege“ i najoduševljeniji pristaše talijanskoga političkoga društva — za njih vriedi druga mjera, njih treba suditi po drugom zakonu.

Tomu nam je pružio novi dokaz bivši predsjednik talijanskoga političkoga društva za Istru Bartoli, koji je prošle nedjelje u Piranu na glavnoj skupštini u pozdravnom govoru slavio bivše članove toga društva, sada pokojne župnike gg. Cociancicha i Ivicha.

Mi smo kazali u svoje vrieme svoju ob ovim pokojnicima, te nećemo uznemirivati njihovog pepela, ali držimo, da kako bijaše ovim dozvoljeno za života podupirati i raditi na korist i u svrhe talijanskoga političkoga društva, da bi to isto pravo morali uživati i njihovi živući drugovi Hrvati i Slovenci, jer nije nigdje rečeno ni napisano, da mogu i smiju raditi za svoj narod samo talijanski svećenici a naši da imadu prekršteln ruku gledati, gdje im vuci razdiravci trgaju i mrcvare narod.

Blagdan sv. Cirila i Metoda. Zadarski „Narodni List“ od dne 15. t. mj. piše o blagdanu naših sv. apoštola koliko sliedi:

„Doznajemo iz najpouzdanijeg izvora, da se je M. P. O. Serafin dr. Belamarić, novoizabrani redodržavnik franjevaca konventuala dalmatinsko-padunanskih, obratio S. Stolici molbom, da opet dozvoli svetkovati blagdan naših apoštola S. Cirila i Metoda na 5. srpnja i to: sa ritus duplex secundae classis, a da se dan S. Antuna Zaccarie svetkuje u drugi dan. Sveta Stolica uvažila je neoborive dokaze O. Belamarića i dragovoljno pristala na sve što je tražio, i tako će se naši S. apoštoli unapred u ovoj redodržavi svetkovati u pravi dan i svećanim načinom. Nebi li se i naši presvjetli biskupi mogli S. Stolici obratiti, da se po svim našim župam, na gornji način svetkuju naši apoštoli, dok se sada nesvetkuju ni u pravo vrieme, ni dostojnim načinom, jer se svetkuju sa duplex minus, skoro najnižim ritusom crkovnim“?

Škola u Žbandaju. U zadnjem broju priobćili smo viest iz Žbandaja o komisiji glede škole. Dopisnik nas je izvieštio, da će se u prvom razredu podučavati samo u hrvatskom jeziku, a u drugim razredima, da će biti uveden talijanski kao obvezatan predmet.

Doznajemo, da je proti tomu glasovalo občinsko vieće grada Poreča, pod koji spada Žbandaj, te jednoglasno zaključilo u sjednici držanoj predprošle sriede, da nastavni jezik žbandajske škole bude talijanski.

U Žbandaju je zgoljno hrvatsko pučanstvo, — te isto nije pitalo, niti pita talijansku školu, u kojoj djeca nebi napredovala, već školu u svojem jeziku. Vidit ćemo što će raditi kompetentne oblasti.

Bivša razfratrica Pantaleo, koji se pridružio bio Garibaldijskoj četi poslje Marsalskog izkrcanja, te pobunio sicilske thalište, umro je ovih dana u Italiji.

Tršćanski „Piccolo“ veli o njemu, da je zaniekao kumire, a ostao odan svom dušom, „plemenitoj, veličanstvenoj jedinoj istinitoj i spoznavajućoj vjeri — vjeri Isusovoj“.

Ko bi po tomu rekao, da je „Piccolo“ židovski list? Nu to nam baš potvrdjuje što smo od više strana čuli, da će se naime Mayer, sa svim osobljem redakcije javno obratit i pokrstit, te počet pisat u kršćansko-socijalnom duhu!

U tudjem oku vidi . . . itd. U posliednjem se broju „Popolo istriano“ obara sa vrlo neotesanim epitetima na jednog konduktera na državnoj željezniei, što je siromah zaboravio, da na pazinskoj stanici otvori vrata na jednom odjelu kola, te se je time jedna ženskinja vozila do Vodnjana, mjesto da istupi u Pazinu. Mudro je pako zašutio slučaj, što no se zbio pred nekoliko sedmica na vodnjanskoj stanici. Tu je stupio u kola, i to u odjelak opredieljen za gospoje, mladi svećenik a dovoljno nakićen, koji se kasnije na zahtjev konduktera izrekao kao Don Giovanni Rol, te nije bilo načina, da ga kondukteri jedan za drugim navedu, odnosno osvjedoče, da tu nema mjesta za njega. On se dapače oborio na nje sa takvom kulturom finom i ugladjenom, kakvoj u nas nema mjesta niti med bangalozima, a kamo li kod konduktera drž. željeznice. Nimalo nije bio bolji niti sa svojim suputnicima, bližnjeg nepušačkog odjela. Kad je pako tekom vožnje mimo prozora prolazio kondukter, i on žurno na prozor i stade za njim, vikati; „Lei, lei come si chiama?“ — a pošto bila kiša sa vjetrom — mome ti Jovanino frk klobuk netragom u zrak. To bila eto sama Providnost božja, da mu se polagoma ohlade upaljeni, moždani, dok nije napokon svoju hiljadogodišnju kulturu sa svojom častnom osobom iznesao sa kola u stanicu Kanfanara, te bez klobuka morao dalje.

Iz Motovunšćine nam pišu: 22. novembra 1899. Dne 20. t. mj. pred noć, stigao je u Motovun g. grof Goës. Čujemo da ga motovunski načelnik sa ondješnjimi obć. savjetnici i c. kr. činovnici što sr. dačnije dočekaše. Rekoh sa ondješnjimi obć. savjetnici, jer prem da je g. načelnik dan prvo pismeno naznanio namjestnikov dolazak trojici izvanjskih obć. savjetnika, nakanom da i oni prisustvuju doček, ovi se uztegoše, cieneći koristnije nastojati oko svojih posala, nego li poć čekat onakovog namjestnika.

Takodjer bijaše oglašeno, da drugi dan u jutro na 8 sati imao je primati saslušaje. Nu nijedan od Hrvata, koji sačinjavaju ogromnu većinu pučanstva ove mjestne občine, prem da bijaše blagdan zapoviedani, ne približi se onomu c. kr. namjestniku cieneć to nepotrebnim, kad se namjestnik i tako izrazio na Goričkom, da mi Slaveni u Primorju nećemo nigda (!) doć do svojih prava. Zašto dakle da mu se mi veselimo? Zašto da idemo k njemu na saslušaje? Naše tužbe bi bile bezkorisne, naše prošnje bezuspješne. Neka mu se vesele i sjaj mu čine Talijani; jer oni imaju zašto, a ne mi

Pišu nam iz Srednje Istre. Velika bi potreba bila svim naobraženim narodnim slojevima, od riečnika hrvatskoga jezika, na predplatu kojega pozivaju dr. Iveković i nasljedneci prof. Broza. Osobito bi bio potreban takav riečnik našim učiteljima. Nu odakle da oni sirote potroše na jednoč po 10 for. kada sa kukavnom plaćicom tek da živu. Nebi li mogli izdavatelji riečnika poslat povjerenicima u razne kraje sabiračke listine, pak da se sakuplja predbrojba za riečnik u mjesečnim obrocima od 1 ili 2 krune, a kad pojedinac uplati podpunu cienu riečnika da ga tek onda dobije. Tako bi se prodaja riečnika pomnožala, a kupovali bi ga i manje imućni ljudi. Na taj način bi se mogla uspješno medju narod širiti i hrv. liepa knjiga. Naši krajevi su poplavljeni proizvodima tudjih književnosti, koje poduzetni izdavači razpačuju putem agenata uz mjesečne odplate. Zašto nebi mogli tako prodavati i naše poduzetne knjižare?

(O. p. u. r.) Glede nabave riečnika savjetujemo drugi praktični način. U Istri je sada njekoliko štednih i zajmovnih zadruga. Učitelji, željni nabaviti riečnik, mogu lako ulagati na svoje ime malenu svotu svakoga mjeseca. Kod posujilnica u Puli i Pazinu mogli bi to učinit bez dolazit u ta mjesta, poštom franko poštarine. Kad sakupe nuždnu svotu, dignu je i podmire predbrojbu na riečnik. To je vrlo jednostavno.

Iz Sluma nam pišu: Dne 19. novembra o. g. otvorila se nova podružnica sv. Cirila i Metoda u Slumu. Konačno se spomenutog dana izpunila davna želja stanovnika našega sela. Tako je barem djelomice učinjen čin odanosti i zahvalnosti prama družbi, koja je zidala hrvatsku školu u Slumu. No reć bi da je vrieme hujelo nam smesti naše veselje. Vladala je silna bura i zapriečila tolikim, da nisu mogli prisustvovati otvorenju naše podružnice. Ali tamburaši iz Buzeta oni se nisu bojali, već dodjoše medju nas, da udaranjem tambura svu mladost razvesele i zabave. Slava njima! Živili svjestni tamburaši buzetski!

G. Josip Flego iz Buzeta iz liepom i oduševljenom govoru raztumačio je narodu veliku potrebu ovakovih podružnica u Istri, poučio ih kako su naprtili školske likse naši prijatelji Talijani, kako se tlači hrv. jezik hrvatski itd. Narod je sledio taj liepi govor vrlo pomljivo i bilo je često odobravanja, Iza toga prešlo se na biranje odbora i bio je izabran predsjednikom poznati rodoljub Matko Finderle, koji će sigurno nastojati, da bude podružnica napredovala. Upisalo se onaj dan 90 članova, ali da je bio narod vas doma, bilo bi i više, nu mnogi većinom muževi su po poslu odsutni, te će se upisivati kad koji doma dodje. Bile su i dvie šaljive lutrije, prodavalo se naime jednu smotku i dva zrna soli, te je ta lutrija izbacila na korist družbe liepu svoticu od 12 K. i 20 h. Na to mladost počela plesati i zabava je trajala do kasno doba noći. Molimo gospodu tamburaše da nas opet posjete i upriliče nam tako liepu zabavu.

Naša družica „Edinost“ donesla je posliednjih dana „priposlano“ od V. Novák-a iz Jičina, kojim se preporučuje svojim mušterijama, osobito svećenstvu, da se i nadalje služe u njega, u svim knjigovežkim radnjama. Dotle je sve u redu. Dužnost nam je na svaki način, da idemo svoj k svomu, nu pri tome ne smijemo zaboraviti na svoj zavod, koji moramo podupirati u prvom redu. I mi u Puli imademo knjigovežnicu odgovarajuću budi si kojoj drugoj, a i sa cienama ne preljeranima, koje bi bile tim niže, čim bi se nastojalo što više podupirati sa radnjom naš obrt. Zaludan je sav naš napredak u bilo si kojem smislu, ako nećemo sami da podupiremo svoje podhvatne ljude. Kad ih nemamo, tad jadikujemo: eto, mi bi napredovali i gledali uz bok drugima koracati, al nemamo ljudi, nemamo ljudi! Sapienti sat.

Na smrt na vješalima je odsudilo porotno sudište u Rovinju 30godišnju brivčevu ženu Filomenu Civitico, što je umorila svoju punicu. Punica je stanovala kod svog sina i svoje snahe, a svakidanju koricu hleba zasluživala si je sama. No od duže je godina snaha gledala svoju punicu priekim okom, i to radi toga — kako je sama priznala na raspravi — jer je mislila, da sin podupire tajno svoju majku, i da je punica rekla njekojim svojim prijateljicama, da njezina snaha nije baš osobito niti skladna a nit vriedna. Iznajprije htjela je Filomena otrovati svoju punicu, al joj se to nije posrećilo. Kad je prije nekoliko dana bila punica sama kod kuće, upotrebi snaha zgodnu priliku, napade na nju, te joj britvom prereza vrat, uslied česa je snaha smjesta umrla.

Iz Milja kod Trsta pišu nam: dne 1. tek. — Jučer je dospjela razprava radi pronevjerenja više od 2 tisuće forinta občinskog novca. I tom je prigodom došlo na vidik, da je velika riba pojela malu. Načelnik Ubalnini, najveći krivac, kako su to odvjetnici tvrdili, figurirao je kao svjedok, a občinski tajnik je bio osudjen na 8 mjesec zatvora. Jedan je riešen. — I ovaj listak pridodavamo vienu uzor talijanskih občinskih uprava.

Poduzetnikom i radnikom na uvaženje! Ces. i kralj. generalni konsulat u Šangaju izvjestio je c. i kr. ministarstvu izvanjskih posala, da se u zadnje doba kod onog ureda opetovano ljavljaju radnici te mali poduzetnici iz Primorja molbom, da se im nadje službu kod gradnje kitajskih željeznica.

Svako nastojanje u tu svrhu bilo je bezuspješno, jerbo velika poduzeća u Kini doista upotrebljavaju Evropejce kao inžinire i kadšto kao male poduzetnike, u ostalom pako, zbog znatno jeftinije nadnice, mal ne izključivo Kitajce kao nadglednike i radnike.

Obzirom na loše odnošaje za europske radnike u Kini, koji kažu da nije koristno putovanje onamo, opominje se ovim načinom pučanstvo, da se u Kinu ne seli.

„Čitaonica“ i „Prvi istarski sokol“ u Puli, oriredjuju u četvrtak dne 7. prosinca u 8 sati u večer u sokolskoj dvorani „Nikoljevu večer“.

Programi dobivaju se kod blagajne. Koji od gg. članova nebi dobio pravodobno poziva, nek se izvoli obratiti na Odbor.

Opaska. Darovi neka se donesu u društvenu veliku dvoranu u četvrtak po podne od 5. sati unapried i predadu u ruke od odbora tamo postavljenoj osobi.

Na imendan svih Katica obdržavani koncert i ples velikog tamburaškog zbora u Puli, ispao je vrlo dobro. Istina, koncert nije bio posjećen onako mnogobrojno, kako bi bilo trebalo, jer općinstvo nije bilo do sada vično imati sastanke u rečeni dan, kadno sva društva imadu svoje veselice i plesove, kao rastanak sa veselom dobom, koja se nastavlja novom godinom.

Uprava „Naše Sloge“ primila je za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru u mjesecu novembru: Fran Bavetzky, vjeroučitelj u Požegi, sakupio u kući g. župnika Lesny u Sesvetam f. 6·31, Mate Cinković, Bakar dne 5. tek. mjeseca prigodom krštenja u kući Stanislave Golubović, sabrala učenica Ivka Randić f. 4·55, Martin Ćurić, sudb. pristav u Glini, sakupio u

veselom družtvu f. 1·20, dr. Pero Magdić, odvjetnik u Varaždinu, od gosp. Ivana Bily, kr. umir. podžupana i obični prinosi po 10 nč., f. 9·50, onda prigodom krštenja maloga Zdenka od gospode podpukovnika Jure, majora Rude, kapetana Justina i Steva, ritmajstora Stipa te gospodara Pera po f. 1, ukupno f. 6, Josip Kraljić, učitelj u Draguću sakupio na sajmu svetomartinskom za stolom župnika E. Gržetića f. 8·66½, Augustin Gecan, kateheta u Ogulinu, sakupljeno među seljacima kod svatova f. 1·06, Ante P. Vlahović, učitelj, Šibenik, sakupio na viest o prvoj misi fra. Paska Mišure Carije f. 13·45 i talir 14·55, Josip Manń, u Glini sakupio f. 1·10, Miho Iveša, Premantura, pri vjenčanju Bože Iveše i Luce Mihovilović f. 4·—,

Uplate „Naše Sloge“ tečajem studena: M. J. Zadar f. 2·—, A. B. Manjidvorci f. 2·—, B. D. sv. Matej f. 5·—, A. G. Čabrunić f. 1·—, dr. M. R., Beč f. 2·50; I. T. Rieka f. 5·—, E. D. Vodice f. 4·—, N. S. Frančići f. 2·—, A. F. Županee f. 2·—, M. G. Stinjan 1·50, pop I. Štinjan, f. 5·—, Čit. Jelsa f. 5·—, Bratovščina Kastav, f. 17·30, zbor duh. mlad. Zagreb, f. 5·—, A. P. Zaule f. 2·—, K. M. Kastelvenere f. 2·50, M. F. Mali Lošinj, f. 2·—, A. V. Nova Vas, f. 5·—, F. K. Sušak, f. 1·—, obć. Kastav, f. 16·66, I. M. Loborika, f. 2·—, F. E. Malborgett, f. 2·—, M. P. sv. Ivanac, f. 5·—, I. B. Lovran, f. 5·26, I. K. Račice, f. 5·—, A. B. Brgud, f. 2·—, Čit. Krk, f. 2·50, M. B. Berseč, f. 2·—, F. S. Madera, f. 2·35, B. R. Trst, f. 3·94, dr. I. B., Krk, f. 5·—, S. M. Borut, f. 2·12, M. L., Kaldir, f. 4·—, I. B., Mošćenice, f. 2·66, R. R., Zamet, f. 2·—, I. V., Krbune, f. 5·—, N. K., Tinjan, f. 5·—, I. P., Montrilj, f. 2·50, I. M., Rieka, f. 3·—, M. J., Banjole, f. 2·—, J. S., Rieka, f. 4·—, kapetan N. P., Liburnia, f. 5·—, pripr. Kastav, f. 3·14,

Prinosi „Djačkom pripomoćnom družtvu“ u Pazinu tekom minulog novembra. Uprava našega lista primila je: Martin Ćurić, pristav u Glini prigodom proslave imendanda dr. Dragana Filipovića, f. 6·—, isti, u veselom družtvu, f. 4·50, prijatelj istarskih Hrvata i Slovenaca putem g. dr. M. Laginje, f. 100·—.

Javna zahvala.

Svoj rodbini prijateljem i znancem, koji su milog nam supruga, dotično otca, tasta i djeda

Mateja Saršona,

umirov. c. kr. financ. nadstražara

za njegove bolesti tješili ili mu izkazali posliednju počast, sprovevši ga do hladnoga groba, a nam na budi ko'i način svoju sućut izrazili, ovim se najsrdačnije zahvaljujemo. Bog njim svima obilno platio.

Lovran, dne 20. studena 1899.

Raztužena obitelj.

G. Piccoli,

dvorski dobavitelj

Njeg. Svet. pape Lava XIII.

ljekarničar „pri angelju“

u Ljubljani

na Dunajski cesti.

Željeznato vino.

Kemične analize odličnih strukovnjakah, koji su u **željeznatom vinu** ljekarničara **Piccoli-a** u **Ljubljani** uvick potvrdili navedeno, množtvo željeza, jesu najboljim dokazom te pružaju najveće jamstvo za njegovo djelovanje. — Ovo vino je dobro za **slabokrvne, nervozne te za osobe oslabljene uslied bolesti, za bljedoliki i boljezljivu djecu.**

Ciena staklenki od pol litra 1 for.

Naručbe se razašilje kretom pošte, poštarinu plaćaju naručitelji sami.

500 kruna i više

mogu si zaslužiti vrlo lahko osobe bez položaja, bez rizika i sa vrlo malo radnje. Ne radi se o prodaji promesa ili papira na obroke. — Naslove neka se šalje na R. K. na upravu lista „Bilancia“ na Rieku.

Filijalka
c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda
za trgovinu i obrt u Trstu.

Novci za uplaćivanja.

U vriednostnih papirih na 4-dnevni odkaz 2¾%
" " 30- " " 3¼%
U pismih na ime uz 4-dnevni odkaz 2¾%
" " 8 " " 3 "
" " 30 " " 3½ "

Na pisma, koja se moraju izplatiti u sadanjih papirih austrijske vriednosti, stupaju u kriepost nove takse, 27. septembra, 10., odnosno 23. oktobra.

U Napoleonih na 30-dnevni odkaz 2%
" " 3-mjesečni " 2¼%
" " 6- " 2½%

Okružni odiel.

U vriednostnih papirih 2% na svaku svotu. — U Napoleonih bez kamata.

Doznačnice

na Beč, Prag, Peštu, Brno, Lavov, Tropavu, Rieku, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Cjelovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz i Solnograd bez troška

Kupnja i prodaja

vriednostih, diviza, kao takodjer unovčenje kuponah proti odbitku ¼% provizije. Inkaso svijuh vrsti po najumjestnijimi uvjeti.

Predujmovi.

Jamčevne listine po dogovoru. Kredit na dokumente u Londonu, Parizu, Berlinu ili u drugih gradovih, provizija po jako umjestniti uvjetih. — Kreditna pisma na kojigod grad.

Uložci u pohranu.

Primaju se u pohranu vrednostni papiri, zlatni ili srebrni novac, inozemski novac itd. — po pogodbi. Naša blagajna izplaćuje doznačnice talijanske narodne banke u talij. franških ili pako po duevnom tečaju.

Sve rodoljube, uljudno molimo, neka zahtjevaju „Našu Slogu“ po svih kavanah i gostionah koliko u Puli toliko izvan iste.

Prsni čaj sa „Učke-Gore“.

Izvrstni domaći lijek proti

kašlju, nahladi ili prsnom kataru, proti hrapavosti i promuklosti grla.

Cijena 25 novč.

Glavno skladište:

Ljekarna L. Ghersetich,

Volosko — Istra.

Dobiva se u svakoj ljekarniel.

Brijač

Nikola Alaić

preporuča

svoju brijačnicu

u Puli

na Fran Josipovoj cesti 6

(tik kavane „Miramare“)

F. Pečenko

HOTEL EUROPA

u Puli

preporuča se gg. putnicima.

P. n. občinstvu usliobadjam se najaviti, da sam otvorio u Pazinu

knjigoveznicu

obskrbljenu strojevima najnovijega sustava, kano i

trgovinu knjiga i papira

sa zalihom svih školskih potrebština.

Izradjujem sve radnje zasjecajuće u moj zanat, kano: albume za fotografije, okvire u plišu, dzmasku, atlasu, koži itd.

Nemam li prigodice kakve stvari u skladištu, to istu nabavljam u najkraćem roku, bez ikakvih kupčevih troškova. Isto tako preskrbljujem tiskanice za školske, občinske i župne urede.

P. n. mušterije upozorujem, da se za sve naručbe najave dopisnicom, pošto je to najjeftiniji put, te iste obavljam u kratkom roku solidno i uz umjerene ciene. Sa štovanjem

IVAN NOVAK,

knjigoveža u Pazinu, naproti c. kr. državnoj gimnaziji.

Hrvatski pokret godine 1848.

Svezak I. U proljeću stoji 35 nč.
Svezak II. U ljetu stoji 75 nč.
Svezak III. U jeseni stoji 75 nč.
Svezak IV. U zimi stoji 45 nč.

Sa slikama: Ban Jelačić. - Hrvatski sabor 1848. - Jelačić pred Bečom 1848.

Sva četiri djela broširano for. 2·30, tvrdo vezano for. 2·80

Poštarina za jedan svezak 5 nč., za sva 4 sveska 15 nč. Korice same 40 nč.

Naručbe prima knjižara Dioničke tiskare u Zagrebu.

Razgovor ugodni Andrije Kačića Miošića

sa slikom u bojama

Spomenik Kačića u rodnom mjestu u Makarskoj.

Podpuno izdanje.

Tvrdo vezano 1 for. 20 nč., poštom 15 novč. više.

Upravo izašlo!

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice

svoj krojački posao

na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,

u prvom katu.

U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odijela, koja izvršuje točno po mjeri.

Anton Klement, *krojački majstor.*

U LJEKARNI

E. TOMAJA nasliednik A. WINGER

ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih, ukočenosti ili grevom u zlab, boli u kukovih i križanih, kostenom poganou, probadanju, sva ovrstnim nazebam. Ciena 80 novč.

Mlaka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojom se liči kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, teško disanje, promuklost u grlu, sinjilivost. Ciena 80 novč.

Pojačeni želježoviti šrirup djeluje proti slabosti, bliedoći, skrofulomosti, podbubrezi, ujetinjoj krvijavosti, ženskim bolesim, slaboćudnosti, nemoći. Ciena 1 for.

Pojačene svedske kapljice ili svedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom odstoje krvoslezenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, oblikšava teginja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odstranja se bol u slieći, želudačne greeve, cmica, grozica si zdravlje, tjelesna snaga i zapriečit i zame bolesti. Ciena, flašici s napuckom 50 novčića

Prah za blago ili za marvu, za konjski keh i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, ljega mlieka, ponji povuku ilitji i jaci. Ciena jedanom omotu 45 novč.

Svrljevarske pilulice najsigurnije sredstvo za čišćenje i slabljenje želudca ili stomaka i crjev, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromost ili tezini. Ciena škatulici 70 novč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sprćenim, nategnutim žilam, ukočenosti i uteklini, poslie teškoga napora, za obćašćanje i okrepljivanje žila i živaca, 1 flaša 80 novč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi, razbrisikuju usta, uklanja neugodan vonj. 1 flaša 60 nč.

Fina smrekova esencija. (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i raskuživanje zraka u sobah, za dihanje i za plućobolne. Po 50 novč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. 1 flaša 80 nč.

Mast proti ilnju, krastam perućini i osopoinam, 1 lončić 50 novč.

Antiseptin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. Škatulja 50 novč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. Ciena 50 novč.

Dra Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam ili flekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost; bjeloću i finoću obraza i ruku. Ciena večem lončiću 2 forin. K tome spada još boraksov sapun po 40 novč.

Pudereglantine najbolje sredstvo, za poljepšavanje i pomladjivanje lica te povrv neiskodljiva i vrlo ugodnog mirisa. Nagradjen na Pariškoj izložbi za začasnom diplomom. Dobiva se u boji bieloj, ružičastoj i turkastoj. Ciena kutiji i for.

Savon eglantine. Najfiniji sapun od svih sapuna. On osvježuje te pomlađuje lice. Sasavljen je od najčistih tvari, a odlikuje se vanredno finim mirisom. Jedan komad stoji 50 novč.

Crème eglantine jest izvrstno sredstvo proti svim manama tenina, kao što su pritišci, sujedice, crvene muje, pege, opora koža i t. d. Uslied svoga kemičkog sastava, za se Eglantine mast nikada ne pokvari, te po tome imade prednost pred svim ostalim sličnim sredstvima. Ciena lončiću 1 forin.

Eau eglantine jest izvrstna i iskustvom prokušana voda za kosu. Njom se zapriečava ispadanje kose, onemogućuje stvaranje peruti i ojačava vlastice. Ova voda posjeduje također i to svojstvo, da podieljuje kosi liep naravan sjaj. Ciena boci 1 f. 25.

Miriseni žensen za noćne ljudi, nekoliko kapi lire po sobi prouzodan miris. Flašica 50 nč.

Otrov ili cemer za stienice i kimake. Flašica 50 novč.

Antifebrile od Rodinsia proti groznici ili zimnici. Manja bočica 70 novčića

Tko naruči od gornjih stvari za 5 for. tad plaćam poštarinu.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade, i boje za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune; prahe za gospoje, sredstva za poljepšavanje: praške za čišćenje zubi, tiestine za zube od kojih zubi pobieljuju; Spužve za umivanje, kefice za zube; Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povojeza rane, pojase, kirurške sprave; Ruskoga čaja, finog Jamaika-Rumu, Malaga-vino, francuzkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda. — Sve po novinam oglašene medicinske specijalitete.

The Gresham,

engl. osiguravajuće družtvo na život u Londonu

Aktiva družtva do 31. decembra 1897 . . . . K 159,997.578·—
Godišnja uplata premija i interesa od postanka družtva (1848) . . . . K 28,823.375·—
Izplaćeno na osiguranju i interesu od postanka družtva (1848) . . . . K 343,860.067·—
U godini 1897 izdano je 7464 polica za glavnicu . . . . . K 67,331.351·91

Prospekti, cienici i u obće sve druge informacije šalju se badava, tko jih god pismeno kod dolje imenovanoga zastupstva upita, koje dopisuje u svim jezicima.

Glavno zastupstvo u Trstu

Via del Teatro, N. 1, Tergesteo, Scala IV.

Traže se svuda sposobni agenti i zastupnici.

Izvješće

o XIV. glavnoj skupštini „Krčke gospodarske zadruge“

držane dne 12. listopada 1899. na Malinskoj u Dubašnici.

Uslied poziva, uvrštenog u listu »Naša Sloga«, sastao se na Malinskoj u Dubašnici legalni broj članova i nekoliko gostova.

Vladu zastupa c. kr. politički povjerenik gospodin Lašić.

U jedanajst sati prije podne, predsjednik zadruge, dr. Dinko Vitezić, otvara skupštinu, predstavljajuć vladinog povjerenika i putujućeg učitelja poljodjelstva, gospodina Franja Trampužu, te onda prelazi na dnevni red.

I. Točka.

Pozdrav predsjednika.

Predsjednik pozdravlja prisutne, radujuć se liepom broju nadošlih članova; ali ipak želio bi, da se u buduće u još većem broju glavne skupštine pohadjaju, a napose preporuča mnogoč. gg. svećenikom i cienjenim učiteljem, da nastoje pribaviti što više članova »Gospodarskoj zadrugi« navlastito tim, da seljaku tumače svrhu i korist iste zadruge.

Ove godine — kaže predsjednik — porazdieliti će se medju članove bezplatno do 400 *kg* amerikanskog krumpira za sjeme i tako od godine do godine pribavljati će se i drugog raznovrstnog sjemenja, da se puk osvjedočiti može, da birajuć i mienjajuć sjemenje, hoće mu se najbolje i najkoristnije trud i trošak izplaćivati.

Žali, što ni ove godine — kano što ni prošlih trih godina — ne može javiti prisutnim zaključak glavne skupštine pokrajinskog gospodarskog vieća, koja se je držala dne 19. svibnja ove godine u Poreču. Uzroci su tomu prije svega, što pokrajinsko gospodarsko vieće neće da pripozna drugog jezika i drugog življa u našoj pokrajini do li talijanskog, i tako se mi ne možemo služiti našim materinskim jezikom, a što više, nama u Poreču nije zajamčena ni osobna sjegurnost. Uslied toga ne samo da nastaju kojekakova trvenja medju istim viećem i pojedinim zadrugam, nego su ove takodjer time priečene u svom radu, koji nemože imati toliko uspjeha, dok postoje ovi protinaravni odnošaji.

Predsjednici dakle hrvatsko-slovenskih zadruga u Istri podnijeli su i ove godine izjavu na pokrajinsko gospodarsko vieće u smislu, da oni neće prisustvovati niti tadašnjoj, niti ikojoj drugoj glavnoj skupštini istoga vieća, ako njim nebude zajamčena osobna sjegurnost i dok im nebude dozvoljeno služiti se svojim materinskim jezikom. *Predsjednik moli g. tajnika, da izvoli pročitati sadržaj dotične izjave; ovaj čita:*

Slavnom predsjedništvu

»Pokrajinskog gospodarskog vieća«

u Poreču.

Svojimi dopisi od 22. siečnja 1897. i 7. siečnja 1898., podpisani predsjednici hrvatskih i slovenskih gospodarskih zadruga smatrali su se dužnimi prijaviti tom slavnom predsjedništvu, da oni neće prisustvovati glavnim skupštinam pokrajinskog gospodarskog vieća, koje su se imale držati i obdržavale se u Poreču dne 25. siečnja 1897. i 17. siečnja 1898., niti ikojoj drugoj skupštini, dok se ne promjene u Istri obstojeće protuustavne okolnosti.

Pošto ove nesnosljive okolnosti još uviek u cjelosti obstoje, a navlastito jer se ima i ove godine držati glavna skupština u Poreču, u kojem gradu nije nama zajamčena niti osobna sjegurnost, niti uporaba kod razprava našeg materinskog jezika, to podpisani očituju pozivom na razloge navedene u gori spomenutih dopisih, da oni neće prisustvovati niti ljetošnjoj glavnoj skupštini pokrajinskog gospodarskog vieća, koja će se obdržavati u Poreču dne 19. svibnja 1899.

Za predsjedništvo kotarske gospodarske zadruge

Krk, dne 14. svibnja 1899.

Dr. D. Vitezić v. r.,
predsjednik zadruge.

V. Tomičić v. r.,
predsjednik kotarske gospodarske zadruge u Opatiji.

Franjo Dukić v. r.,
predsjednik kotarske gospodarske zadruge u Kastvu.

Antun Rogač v. r.,
predsjednik kotarske gospodarske zadruge u Materiji za sudbeni kotar Podgrad.

Jakov Dražić v. r.,
predsjednik kotarske gospodarske zadruge u Buzetu.

Pangerc v. r.,
predsjednik kotarske gospodarske zadruge u Dolini.

Iza pročitanja predsjednik prosliedjuje:

Na očitovanju podpisani predsjednici podnijeli su prepis istog očitovanja vis. c. kr. ministarstvu poljodjelstva kroz c. kr. namjestništvo u Trstu molbom, da se već jednom stane na put onim žalostnim okolnostima. *(Odobravanje i živili!)*

Preporučuje dalje predsjednik našem težaku većeg mara i truda oko obnovljivanja filokserom uništenih vinograda, sadjenjem amerikanskih loza, jer vidjeti može svatko, da je to sadjenje od najveće potrebe, a i od velike koristi, bilo zbog količoće i boljeg vina. Kako ste i sami osvjedočeni, vino je glavni proizvod ovoga otoka, s toga da uzmognemo i dalje iz toga koristi imati, glavno je sadjenje amerikanske loze. Preporučujem dakle gg. članovom, da uznastoje podticati i obratiti puk oko gojenja iste loze.

Visoko ministarstvo poljodjelstva još godine 1897. pristavši na molbu ove zadruge, opredielilo je tekom pet godina za svaku godinu for. 250, da se porazdieli medju najbolje gojitelje goveda u ogledu, koji se ima godimice držati u gradu Krku. Tako i ove godine držala se izložba goveda u Krku, koje uspjeh izpao je posve povoljno, kako ćete moći čuti u tajnikovom izvješću.

Visokoisto ministarstvo opredielilo je znamenitu svotu za pospješenje gospodarstva na kvarnerskih otocih, a navlastito na našem otoku. — Akoprem da naredba s nepoznatog uzroka nije se žalibože do danas izpunila, ipak nemože propustiti, da se radi toga u ime našega pučanstva najtoplije zahvali istomu c. kr. ministarstvu. Iztiče zahvalu i prisutnomu putujućem učitelju gosp. Trampužu, koji se je osobito za to zauzeo. *(Živio!)*

Predsjednik priobćuje nadalje, da vlada namjerava otvoriti u Dobrinju tečaj za učenje u pletenju košara, a povjeriti nauku Ivanu Kirinčiću, koji se izučio u ovom zanatu na državne troškove u Žagi.

Toliko kaže, da je imao u kratko u svoje ime obaviestit slavnu skupštinu, a tajnik da će obširnije izviestiti o radu zadružnog odbora.

Prisutni prihvaćaju ovo izvješće sa živio-klici.

Po tom predsjednik prelazi na:

II. Točku.

Slučajne opazke na zapisnik zadnje glavne skupštine.

Budući, da je svaki od gg. članova dobio po jedan primjerak izvješća prošle glavne skupštine, predsjednik, radi prištednje vremena izjavlja, da ga neće dati pročitati, ako to skupštinari ne zahtjevaju.

Gosp. pop Vinko Premuda, dobiv rieč, veli, da se točno vode zapisnici sjednica, dotično, da svi predlozi u zapisniku unešeni budu, jer, kaže dalje, na zadnjoj glavnoj skupštini ove zadruge, držanoj u Puntu, nenalazi se upisan prigovor učitelja Fučića proti podignutom barsu u zadružnom vrtu; s toga molim da danas o toj stvari razpravljano bude.

Predsjednik izjavlja, da podignuti baras u zadružnom vrtu služi na korist zadrugarom; jer se mogu osvjedočiti, kako amerikanske loze uspjevaju na baras propeljane; s toga trošak rečenog barsa nije bio suvišan; ali ako gg. članovi bi protivni trošku bili, »ja sam«, kaže predsjednik, »uviek pripravan iz mog džepa vas potrošak podmiriti«.

Svakako — kaže nadalje predsjednik — odbor je pitao od visoke vlade izvanrednu podporu za djelo o kojem se radi, i sva je nada, da će ona podieliti zamoljenu podporu, kao što je doprinesla za podignuće kućice, bunara i drugih radnja u zadružnom vrtu, te da tako zadrugari neće nositi dotičnog potroška.

Predsjednik upućuje gosp. Premudu, da se oglasi svojim predlogom kod čitanja obračuna, jer to za sada ne spada ovamo, a medju tim stavlja ovaj predlog na glasovanje, koji bje od skupštinara jednoglasno prihvaćen.

Pošto drugih prigovora nema, predsjednik, prelazeć na 3. točku dnevnog reda, poziva g. tajnika, da izvjesti o radu zadružnog odbora u tekućoj godini.

III. Točka.

Tajnikovo izvješće.

Tajnik Juraj Mužina, na predsjednikov poziv, pročita slieđeće

Izvješće.

Zadružnom se odboru namiče dužnost, da nakon prošlogodišnje glavne skupštine, obdržavane u Puntu dne 13. listopada, izviesti o svom radu u tekućoj godini. Taj je rad uzko spojen sa gospodarskim odnošajima na našem otoku; neka mi s toga bude dopušteno, da prije nô predjem na izvieštaj o radu zadružnog odbora, napomenem koju o ovogodišnjoj ljetini, kao jednom od najglavnijih mjerila gospodarstvenog stanja.

Dvie minule godine bile su gledom na prirodnine jedna lošija od druge; a ni tekuća godina nije bila po našeg kmeta sretnija, te se je ozbiljno bojati, da će se u mnogu kmetsku kuću na otoku uvući nemili gostovi — glad i nestašica.

Osvanu proljeće; naš kmet dao se veselo na radnju; vrieme mu je izprva bilo povoljno, te je pun nade očekivao, da će mu Petrova donieti obilja.

Nu varava je nada, pa je i njega prevarila; vrieme se izopačilo, te je zlo i naopako uslied toga izpala i ljetošnja njegova žetva.

Mislio je jadan, da ako ga je izdala Petrova, neće biti tako sa Miholjom, te da će barem ova djelomično nadariti njegov krvavi znoj. Opetujem, mislio je težak, ali ostao je i ovdje prevaren; jer se već u prvoj polovici lipnja pojavila suša, koja je trajala čak do prve polovice rujna i tako ovogodišnja Miholja bila je takodjer slaba.

Šta će sada naš kmet, nego da svoju nadu položi još u jedan znatni proizvod smokava. Mislite li, da se oživotvorila kukavna nada i za ovaj proizvod? Nipošto, kad je tek počeo brati i sušiti, nestane sunca, a pojavi se kiša, koja je trajala prekinuto, ali punih 13 dana.

Smokve su na stablu zaplisnjevile pune vode i padale na tlo. Tako je ove godine svršilo i sa ovim prilično znatnim proizvodom.

Što se pak tiče njekadašnjeg najglavnijeg proizvoda vina, o tom dan danas je težko govoriti. Filoksera nastavlja svoj posao uništenjem vinograda tako, da u njekojih općinah ovoga otoka vinogradari ne namaknuše vina niti za potrebu svoje obitelji.

Svi naši kmetovi nijesu još žalibože osvjedočeni o neobhodnoj potrebi, da samo sadjenjem amerikanskih loza može se zapriečiti tu nestašicu.

Jedina nada što preostaje našemu kmetu u tolikoj nevolji, sastoji u proizvodu maslina.

Dao Bog da se i ona ne izjalovi!

Prelazimo sada na izviešće o radu zadružnog odbora.

Tekom ove upravne godine držale se dvie odborske sjednice, u kojih su se pretresla razna pitanja, što ću vam u glavnom niže navesti.

Vladina podpora za uzdržavanje voćnjaka.

Pošto je lani minulo razdoblje od tri godine, tečajem kojeg visoko ministarstvo poljedjelstva podielivalo je podporu od 100 for. za uzdržavanje zadružnog voćnjaka, kako se je to napomenulo u tajnikovom izvješću prošle godine, to se je zadružni odbor obratio posebnom molbom ponovno na isto ministarstvo, da mu se podieli za druge tri godine slična podpora od 100 forinta.

Visoko ministarstvo blagoizvolilo je pristati svojom odlukom od 16. veljače 1899. na navedenu molbu, doznačujuć za godinu 1899., 1900. i 1901. istu podporu od 100 forinta.

Pasmina svinja.

Kako se je već prošle godine obširno razložilo u tajnikovom izvješću, morala je, uslied izričite želje visokog ministarstva poljodjelstva — biti na ovom otoku još iste godine osnovana postaja naskoka sa nerizom prave Jorkshyre pasmine. Poslije toliko muka dne 17. studenoga prošle godine, predsjedništvo ove zadruge primilo je od predsjedništva gospodarske zadruge u Pazinu opredieljenog mu neriza, ali to živinče izgledalo je tako, da se je na prvi mah opazilo, da neće odgovarati svojoj svrsi.

I zbilja poslije nekoliko dana Niko Žic-Muharić, voditelj postaje u Garici, prijavio predsjedništvu ove zadruge, da pošto neriz nije sposoban za naumljenu svrhu, on se odriče svoje obveze, stavljajuć živinče na razpoloženje predsjedništvu zadruge.

U takvom stanju stvari predsjedništvo se je svojim dopisom od 18. siečnja t. g. obratilo na »Pokrajinsko gospodarsko vieće« u Poreču molbom, da isto izvoli odlučiti, što se ima činiti sa nerizom?

U riešenje ovog podneska, pokrajinsko gospodarsko vieće svojim dopisom od 3. ožujka t. g., obzirom na to, da je c. kr. veterinar u Pazinu pronašao sposobnim neriza za odredjenu mu svrhu, pozvalo je predsjedništvo ove zadruge, da izvoli mjesto Nika Žica-Muharića predložiti drugog voditelja postaje.

Ali budući da se je ovdešnji veterinar odnošno na dotični poziv predsjedništva ove zadruge izjavio, da neriz, nalazeći se u Garici, posvema je nesposoban za oplemenjivanje svinjske pasmine, — predsjedništvo ove gospodarske zadruge svojim izviešćem od 23. lipnja t. g. priopćilo je predsjedništvu pokrajinskog gospodarskog vieća, da se na otoku nebi našlo druge osobe, koja bi se htjela primiti vodstva ove postaje sa nerizom, koji je pronadjen nesposobnim.

U isto vrieme zadružni odbor obratio se je na visoko namjestništvo molbom, da bi isto poduzelo potrebite korake, da bude već jednom na vrieme priskrbljen za ovaj otok barem jedan sposoban neriz prave Jorkshyre pasmine, kako se to obećalo već lanjske godine.

Poslije pura tri mjeseca zadružni odbor nije još primio nikakva odgovora, ni od jedne ni od druge strane.

Podpora za poboljšanje gospodarstva i različitih pasmina blaga na kvarnerskih otocih, a navlastito na otoku Krku.

Visoko c. kr. ministarstvo poljodjelstva izjavilo se je spremnim podijeliti naročitu godišnju dotaciju za unapredjenje poljodjelskih i stočarskih proizvoda na kvarnerskih otocih.

Odnosno na tu odluku, visoko c. kr. namjestništvo u Trstu, nakon što je saslušalo mnienja pučujućih učitelja poljodjelstva na ovih otocih, te kotarskog i pokrajinskog živinara, izradilo je nacrt erarijalne dotacije od for. 2160, koji bi se u tu svrhu imali podijeliti na otoku Krku.

Pokrajinsko gospodarsko vieće svojim dopisom od 27. siečnja t. g. obavjestilo je o tom predsjedništvo ove gospodarske zadruge, pozivom, da izrazi svoje mnienje o istodobno dostavljenom nacrtu dotacije predložene po c. kr. namjestništvu. Predsjedništvo ove gospodarske zadruge u tu svrhu obratilo se je svojim dopisom od 3 veljače t. g. na općine otoka.

Iza dobivenih odgovora od strane općinah i na temelju zaključaka primljenih u osobitoj sjednici zadružnog odbora i prisustvujućeg putujućeg učitelja-gospodina Trampuža, predsjedništvo zadruge svojim dopisom od 28. veljače t. g. podneslo je pokrajinskom gospodarskom vieću koli svoje, toli mnienje pojedinih općinah na daljnje odredjenje.

Žalibože do danas nije se dobilo nikakvoga odgovora, akoprem ova godina, za koju bijaše naumljena navedena podpora, nalazi se već na svojem izmaku; gdje stvar zapinje, to je zagonetka.

Pasmina goveda (postaje naskoka sa bikom).

Budući je ove godine iztekao rok pogodbi sklopljenoj sa Nikom Žicem-Muharićem, glede postaje naskoka sa bikom bujske pasmine u Garici, to je pokrajinsko gospodarsko vieće u Poreču svojim dopisom od 24. srpnja t. g. obaviestilo ovu zadrugu, da njoj je doznačen bik rimske pasmine za osnutak postaje za naskok, i da u tu svrhu predloži osobu, koja bi bila voljna preuzeti vodstvo ove postaje.

Budući je Niko Žic-Muharić posve točno izpunio obveze sadržane u prijašnjoj pogodbi, i pošto se je on na poziv zadružnog odbora izkazao pripravnim preuzeti vodstvo ove postaje i tekom daljnjih dvih godina, to je bila snjime sklopljena dotična zaslužna pogodba.

Glede predanog bika, ima se opaziti samo to, da isti nije rimske pasmine, kako se je bilo obećalo, nego da je one, koje bijaše prijašnji, naime bujske pasmine.

Zadružni razsadnik i amerikanske loze.

Ovoj gospodarskoj zadrugi nije pošlo za rukom u tekućoj godini prodati preko 15.000 necijepljenih položnica amerikanskih loza, tako da je ona radi toga imala ove upravne godine puno manji dohodak, prema onomu koji bijaše predvidjen i ustanovljen u proračunu. — Da se barem djelomično odstrani taj manjak, zadružni se odbor svojim podneskom od 19. siečnja t. g. obratio na visoko namjestništvo molbom, da bi isto izvolilo shodna narediti, da budu primljene i prodane ili darovane gorinavedene loze na račun države; ali žalibože kako proizlazi iz odluke 26. veljače t. g., c. kr. namjestništvo nije pronašlo uvažiti navedenu molbu, te se jedan dio loza razdielio mukte medju zadrugare, dočim se ostale dodalo predsadnicam u vrtu za iduću godinu.

S druge strane, da se učini pokuse, kako će uspjeti različite vrsti domaćih loza, cieplјenih na različitih vrsti amerikanskih loza, sadilo se bars uzduž puta, koji vodi u sredini razsadnika amerikanskih loza, pripadajućeg ovoj gospodarskoj zadrugi u duljiini od 91 metar. Potrošilo se u tu svrhu okolo 200 for.

Radi navedenih činjenica, ekonomičko stanje se ove gospodarske zadruge tako pogoršalo, da je naš predsjednik morao njoj pozajmiti svotu od prieko 200 forinti, da ista može proslieditи svoj rad. Po prilici polovica navedene svote potrošila se za nabavu jednog diela modre galice, koju se daje zadrugarom uz nizku cienu za škropljenje proti peronospori; a ostali iznos služio je za pokriće redovitih upravnih troškova.

Obzirom na ove okolnosti zadružni se odbor obratio na c. kr. namjestništvo svojim podneskom od 2. kolovoza t. g. molbom, da izvoli izposlovati kod c. kr. ministarstva poljodjelstva, e da bi isto blagoizvolilo podieliti našoj zadrugi izvanrednu podporu od 150 for., za uzdržavanje njezinog razsadnika amerikanskih loza.

Do sada nije se još dobilo odgovora na navedenu molbu; ali nadamo se, da će biti uvažena, pošto je potreba dotičnih izdataka do očevidnosti dokazana.

Klaštrenje maslina.

Kao što drugih godina tako i ove godine, javilo je pokrajinsko gospodarsko vieće, da će doći na ovaj otok klaštrilac maslina. On je doista došao u stanovito vrieme i obavio svoj posao u Vrbniku od 8. do 11. ožujka, a u Dobrinju od 11. do 15. istog mjeseca.

Klaštrenje voćaka.

Već u prošloj glavnoj skupštini naćuknulo se, da je pokrajinsko gospodarsko vieće odlučilo poslati na naš otok klaštrioca voćaka, kako u druge krajeve ove pokrajine.

I zbilja klaštrioc je došao i obavio posao za ljetno razdoblje u Krku dne 21. i 22. lipnja, u Dubašnici 23. do 27., pa u Dobrinju dne 28. do 30. istog mjeseca.

Drugo naime jesensko klaštrenje obaviti će se polag obaviesti istog gospodarskog vieća od 24. kolovoza t. g. u općinah Krk od 22. do 25. studenoga, Dubašnica od 26. do 29. istog mjeseca, Dobrinj od 30. studenoga do 4. prosinca t. g.

Pošto je tekar započela radnja klaštrioca, društveni odbor ne nalazi se u stanju izreći svoje mnienje o uspjehu iste radnje, što si pridržaje učiniti kad bude imao izdašnijih podataka o načinu i vrsnoći njegovoga djelovanja.

Izložba goveda.

Odlukom od 10. ožujka 1897 c. kr. ministarstvo poljodjelstva blagoizvolilo je pristati na molbu predsjedništva ove gospodarske zadruge, da se za pet godina obdržava u gradu Krku ogled i nadarivanje goveda. Odnosno na ovu odluku prvi od takovih ogleda i nadarivanja obdržavao se je dne 5. rujna 1897., drugi dne 27. istog mjeseca prošle godine, a treći dne 27. rujna ove godine.

Kako prošlih godina, tako i ove godine ogled izpao je posve povoljno.

Posebnim oglasom, objavljenim u svih općinah ovoga otoka, bijahu priopćena imena koli nagradjenih, toli onih koji su se približili nagradi.

Držimo za shodno, da ih i ovdje priopćimo:

I. Za bikove.

1. nagrada Antunu Brautu p. Antona iz Kornića . . . . . for. 35.—
2. nagrada Petru Lesici p. Mihovila iz Sv. Vida . . . . . » 25.—

II. Za krave.

1. nagrada Franji Tomi Hržiću p. Petra iz Dubašnice . . . . . for. 25.—

Dvije 2. nagrade Josipu Žužiću iz Pinezić i Antunu Milčetiću iz Dubašnice, svakomu po . . . . . » 15.—

3. nagrada Antonu Sormiliću iz Dubašnice . . . . . » 10.—

III. Za junce.

1. nagrada Ivanu Žužiću Antunovom iz Škrbe . . . . . for. 20.—

Dvije 2. nagrade Mariji Moročin i Jerolimu Mrakovčiću iz Kornića svakom po . » 15.—

3. nagrada Antonu Mrakovčiću . . . » 10.—

IV. Za par volova.

1. nagrada Ivanu Žicu p. Iva iz Vrbnika for. 25.—
2. nagrada Gašparu Bajčiću iz Dubašnice » 20.—

Približili su se nagradi i pohvaljeni su:

1. za krave: Braut Nikola p. Nikole iz Kornića, Kosić Ivan iz Lakmartina, Veljačić Pave Pavlov iz Dubašnice, 2. za junice: Marinculić Ivanka Silvestrova iz Škrbe, Brusić Mato pok. Jure iz Brusić, Milčetić Ivan Antunov iz Dubašnice, 3. za volove: Petar Bogović pok. Pavla iz Bogović, Toljanić Josip Ivov iz Vrbnika, Kraljić Ivan iz Žgombić, Morožin Nadal iz Škrbe.

Školske nagrade i stipendiji za poljodjelstvo.

Kako za prošle školske godine, tako i za ovu, razpisalo je c. kr. namjestništvo dvie podpore od godišnjih 120 for. za mladiće hrvatsko-slovenske narodnosti u Istri, koji bi želieli polaziti zemaljsku vinarsko-voćarsku i poljodjelsku školu na Grmu kod Novog Mjesta u Kranjskoj, te dvie podpore od 100 for. za mladiće iste narodnosti, koji hoće da polaze zemaljsku gospodarsku školu u Gorici.

Osim jednog mladića iz Dobrinja, koji je baš sada svršio prvu od navedenih škola, prijavio se je jedan mladić iz Punta i doznačena mu je podpora od 120 for. za pohadjanje gorispomenute škole u tek. šk. godini.

Odbor ne može propustiti, a da što toplije ne preporuči ovu tako važnu i koristnu stvar, pozivljuć pojedine zadrugare na sudjelovanje, da se pomnoži broj natjecatelja na navedene podpore.

Škola za pletenj košara u Dobrinju.

Doznajemo iz posve pouzdanoga izvora, da je c. kr. ministarstvo poljodjelstva uslišalo našu molbu i odredilo ustrojenje škole za pletenje košara u Dobrinju.

Preporučamo što toplije stanovnikom ovoga otoka a navlastito onim iz općinah Dobrinja i Vrbnika, u kojih raste materijal za takav obrt, da šalju u što većem broju njihovu djecu u navedenu školu, kad bude otvorena, jer kad budemo imali naše ljude izučene u tom obrtu, ćemo ne samo prepriečiti, da naši novci idju izvan našega otoka za dobavu proizvoda obrta, o kojem se radi, nego obratno, tudji novci hoće k nama dolaziti za nabavu naših proizvoda.

Pucanje proti olujama.

Namjerom da se sakupi u što većem broju podataka, na temelju kojih bi se osnovale u ovoj pokrajini postaje za pucanje proti olujama, pokrajinsko gospodarsko vieće svojim dopisom od 11. kolovoza t. g. pitalo je od zadružnog odbora stanovite podatke za godinu 1899. i stanovita opća obilježja.

Tako se n. p. pitalo:

Dan i sat kad je tečajem ove godine padala tuča; pravac ili smjer, koga se je u pojedinom slučaju

držala, je li naime dolazila iz sjeverne, zapadne ili koje druge strane;

ime pojedinih mjesta oštećenih od tuče, te iznos štete u pojedinih mjestih.

Pitalo se također, da se u opće obaviesti:

Koji pravac uzimaju ili od koje strane dolaze najčešće oluje sa tučom u pojedinih predjelih našega otoka;

U koliko godina poprieko prouzrokuje gradobitina znamenite štete;

jeli kod nas običaj, da se poljodjelci osiguraju proti šteti od tuče i u tom slučaju pod koje uvjete i kod kog kreditnog zavoda?

Pošto se radi o faktičnih okolnostih pojedinih predjela, zadružni odbor obratio se svojom okružnicom od 19. rujna t. g. na pojedine občine ovoga otoka, da odgovore na pojedina pitanja.

Do sada dobilo se odgovor samo od trih općinah; netom se bude dobilo i od ostalih, presjedništvo zadruge neće propustiti, da podnese što prije pokrajinskomu vieću zahtjevano izvješće.

I. Popravak komada ceste od Sv. Nedjelje do Vrbnika.

II. Prosušenje Vrbničkog polja.

Već u glav. skupštini ove zadruge, držanoj dne 14. listopada 1897., primljeni su jednoglasno sliedeći predlozi:

I. Da društveni odbor podnese spomenicu visokom c. kr. ministarstvu nutarnjih posala molbom, da isto blagoizvoli doznačiti iznos od 4000 forinti od svote, koja će biti doznačena iz državnih sredstava za podpore postradalim prilikom raznih nezgoda, i to za popravak i uredjenje komada ceste, koja vodi iz Vrbnika u Krk, naime komada od Sv. Nedjelje do samog mjesta, i

II. Da isti društveni odbor podnese spomenicu visokom c. kr. ministarstvu poljodjelstva molbom, da isto blagoizvoli shodna narediti, da se započme i nastavi radnja prosušenja Vrbničkog polja na temelju jur izradjena nacrta te radnje i polag načelah navedenih u naredbi od 1. lipnja 1893. br. 3194 istog c. kr. ministarstva.

Društveni je odbor ovršio točno podati mu nalog, ali akoprem se je i u lanjskoj glavnoj skupštini iza živahne razprave jednoglasno naložilo odboru, da pospješi kod c. kr. vlade navedeni posao, i akoprem odbor nije propustio nalog ovršiti, ipak do sada nije se započela ni jedna ni druga radnja.

Doista traje sveudilj dopisivanje sa općinom glede obijuh posala, ali ono što je poglavito, da se naime započme raditi, do toga još nije se došlo, sasvim da se radi o veoma potrebitim te posve prešnim radnjama.

Sajmovi blaga na otoku Krku.

U glavnoj skupštini, držanoj dne 13. listopada prošle godine, razpravljalo se medju ostalim pitanje, da li bi se imalo umoliti vladu, da bi ista dozvolila obdržavanje jednog ili dvih sajma blaga na godinu u Krku?

Iza duge debate zaključilo se: Da se ima držati dva sajma na ovom otoku, i to na Jurjevu (24. travnja) i Lukovu (18. listopada), prvi u Krku a drugi u Dobrinju.

Što se pak sajmovnih predmeta tiče, zaključilo se, da bi se prodavalo svakovrstno domaće blago, kao n. p. goveda, konji, ovce, svinjad, mazge i svakovrstna pernata živad itd., te proizvodi istog blaga, kao n. p. kože, sir, vuna, jaja, mlieko, maslo itd.

Predsjedništvo zadruge priopćilo je na vrieme c. k. političkoj izpostavi u Krku za nadležno postupanje, ali do sada nije se dobilo nikakova odgovora.

Od naše strane imamo izraziti želju, da bude stvar što prije riešena.

Izkaz amerikanskih loza u gojilištu krčke gospodarske zadruge do 12. listopada 1899.

I. Necijepljenih.

A) Matica, i to ovih vrsti:	
a) Rupestris monticola	104
b) » metalica	208
c) Vitis solonis	179
d) Riparia portalis	243
e) » sales	184
f) Mješovitih (Iride) različitih vrsti	37
Ukupno	955
B) Položnica oko	15000

II. Cijepljenih

na stalno posadjenih položnica sa cijepovima domaćih sliedeće vrsti:

a) Kobilara	160
b) Drukno (10 reda)	184
c) Kabornet (1 red)	37
d) Paćuvina (1 red)	39
e) Moškat (1 red)	41
f) na barsu paćuvina	68
g) u maloj ogradi mješane	200
h) cijepljenih na zelenom	100*)
Ukupno	829

*) Od ovih nalaze se 18 na barsu.

III. Za prodaju

I. necijepljenih položnica oko	28000
II. necijepljenih presadnica	15000
III. cijepljenih	676**)

Izkaz voćaka u gojilištu iste zadruge do dana 12. listopada 1899.

I. Necijepljenih

1. jabuka	264
2. krušaka	212
3. kestenja	51
ukupno necijepljenih	527

II. Cijepljenih

praskava na bademih	59

Zadruga je ove godine držala sliedeće strukovne novine: »Osiječku hrvatsku pčelu« i »Našu slogu«.

Uslied odborskog zaključka, izdriebati će se ove godine sliedeća gospodarska orudja: 4 pile, 3 sjekire, 1 kosir, 5 škara za rezanje voćaka i razdieliti će se okolo 400 kg. krumpira za posebne vrsti za sjeme.

Darove mogu žriebanjem dobiti samo oni članovi, koji su platili članarinu.

**) Od ovih 100 komada pridržati će se u pokušalištu, da se onde presade.

Društveni odbor nabavio je ove godine 40 iztisaka knjige »Kratak nauk istarskim vinogradarom, kako im valja saditi i cieпiti američku lozu«, koja će se razdieliti medju članove.

Zadruga brojila je prošle godine 116 članova, a u ovoj godini upisala su se još četiri člana, time ljetos zadruga broji 120 članova.

Ovime mislim, da bar u glavnom ocrtah rad zadružnog odbora, što izvolite primiti do znanja.

Predsjednik pita, ima li tko kakovu opazku ili prigovor učiniti tajnikovome izvješću?

Pošto se nitko ne prijavi, odobrava se jednoglasno tajnikov izvještaj.

Prelazi se zatim na

IV. Točku.

Izvještaj blagajnikov o obračunu upravne godine 1898.—99.

Pošto blagajnik Antun Karabaić nije posve vješt u hrvatskom jeziku, moli tajnika, da ga zamjeni u čitanju obračuna.

Tajnik pročita sliedeći blagajnikov izvještaj:

Obračun za upravnu godinu 1898-99 (od 10. listopada 1898 do 9. listopada 1899).

A) Račun zadruge.

Tek. Br.	Prihod	for.	nč.	Tek. Br.	Razhod	for.	nč.
I.	Ostatak u blagajni dne 9/10 98	27	38	I.	Troškovi pisarne	50	—
II.	Članarina za godinu 1897/98	64	10	II.	Tisak izvješća za god. 97/98	36	98
III.	» 1898/99	12	30	III.	Trošak za izložbe goveda	13	80
IV.	Zemaljski Odbor za lovne takse i globe za godinu 1898.	182	50	IV.	Za 300 kg. modre galice	93	09
V.	Politička Ispostava za globe	27	34	V.	Povratilo se dr. Viteziću na račun pozajmljenih pod br. VI.	35	66
VI.	Pozajmljenih po dr. Viteziću	123	09	VI.	Za nabavu orudja za ždrieb	12	30
	Ukupno for.	386	71	VII.	Za knjige i novine	10	76
	Odbiv od prihoda razhod	294	10	VIII.	Ini troškovi	18	60
	Ostane viška	92	61	IX.	Putni troškovi vodiocu bika	42	91
	Blagajna Zadruge ima viška	92	61		Ukupno for.	294	10
	» Voćnjaka ima viška	81	66				
	Ukupno for.	174	27				
	Odbivši manjak rasadnika	170	69½				
	Ostane u blagajni	3	63½				

Antun Carabaich.

U Krku, dne 9. listopada 1899.

B) Račun rasadnika.

Tek. Br	Prihod	for.	nč.	Tek. Br.	Razhod	for.	nč.
I.	Od prodaje amerikanskih loza	34	30	I.	Manjak u blagajni dne 9/10 98	34	70½
II.	Pozajmio dr. Vitezić	100	—	II.	Zakupnina od 1/1 do 31/6 98	25	—
III.	Uniišlo od prodaje grožđja i inih proizvoda	3	95	III.	Nabava kolaca	1	10
IV.	Uniišlo od prodaje 23 kg. žice	5	44	IV.	» sjemena, boje, olova, i dr.	22	11
	Ukupno for.	143	69	V.	Za prenos i cjenu gnoja	14	55
	Razbroj:			VI.	Vrtlaru plaće za ožujak, svibanj, lipanj i srpanj 1899	50	—
	Razhod for.	314	32½	VII.	Nadničarom	24	50
	Prihod »	143	69	VIII.	Željezne šipke za baras	93	95
	Ostaje manjak for.	170	63½	IX.	Kamici »	9	70
				X.	Murali »	9	23
				XI.	Popravak orudja	29	48
					Ukupno	314	32½

C) Račun voćnjaka.

Tek. Br.	Prihod	for.	nč.	Tek. Br.	Razhod	for.	nč.
I.	Ostatak dne 9/10/98	121	88	I	Zakupnina od 1/7 do 31/12.98	25	—
II.	Podpora od Vis. Vlade	100	—	II.	Nadničarom	14	90
	Ukupno for.	221	88	III.	Vrtlaru plaće za listopad, studeni, prosinac 1898, siječanj, veljaču, travanj, kolovoz i rujan 1899	100	—
	Odbiv od prihoda razhod	140	22	IV.	Ini troškovi	—	32
	Ostaje viška	81	66		Ukupno for.	140	22

Iza pročitanog blagajnikovog izvieća, predsjednik moli g. tajnika, da pročita vještačko mnienje pregledatelja računa glede istoga izvieća koje glasi:

Slavna skupštino!

Podpisani kao pregledaoci računa kot. gosp. zadruge u Krku časte se priopćiti toj slavnoj skupštini, da su dne 11. t. m. pregledali račune kot. gosp. zadruge kao i razsadnika amer. loza, te voćnjaka pripadajućih istoj zadruzi, i da su iste našli u podpunom redu i odgovarajuće dotičnim oblozima.

Predlažu stoga, da ista slavna skupština izvoli primiti do znanja, te podieliti zadružnom odboru absolutorij.

Krk, dne 11. listopada 1899.

Kan. Matija Oršić. F. Ljud. Brusić.

Predsjednik upita po tom, da li se blagajnikovo izvieće prima do znanja, ili da li ima tko učiniti u pogledu istoga kakove opazke?

Oglasio se za rieč gosp. pop Vinko Premuda, komu predsjednik dozvoli; veli: već kod odobrenja izvieća zadnje glavne skupštine htjeo sam prisutnim razložiti, za što sam ja protivan u zadružnom vrtu podignutom barsu. Najmovna pogodba med samostanom Benediktinka i zadrugom glasi, da nakon izminuća 15-godišnjeg najma sve melioracije, koje bi se našle u zadružnom vrtu, ostale bi na korist najmodavca. Iz ovoga, štovana gospodo, razviditi hoćete da svaki veći potrošak u našem vrtu jest više na korist vlastnika, nego li na nas zadrugara, a tako i podignutim barsom ni malo se nemožemo veseliti, kad ga jednom izgubiti moramo.

Moj je predlog dakle, da melioracije ovakove vrsti, kao baras itd., neka se u buduće ne čine, a da se može nabaviti vlastiti vrt, neka se stavi svake godine stanovita svota od suviška blagajne na dobit kao glavnica za nabavu vlastitog zadružnog vrta, a medjutim, dok svrši najamna pogodba dosadašnjeg vrta, nek se istoga drži.

Predsjednik veli, da nije protivan kupnji vrta, ali da bi to za našu siromašnu zadrugu ogroman trošak bio, s toga mnije, da bi se moglo težko do toga doći; ipak obećuje, da hoće u koliko bude moguće oko toga raditi.

Nakon poduljeg prepiranja napose med predsjednikom i popom V. Premuda, predsjednik stavlja na glasovanje predlog prvoga, koji bje od prisutnih skupštinara jednoglasno prihvaćen, dodatkom, da za slučaj dodje li zamoljena podpora vlade u svrhu podignuća barsa u zadružnom vrtu, tad neka se ista u koliko dostojala bude za baras i potroši.

Budući se niko više za rieč ne oglasi, predsjednik stavlja na glasovanje obračun godine 1898—99, kojega skupštinari jednoglasno odobravaju.

V. Točka.

Ini predlozi.

Na predsjednikov poziv prijavi se za jedan predlog gosp. pop Ivan Trinajstić, župeupravitelj u Dobrinju, obrazlažuć taj predlog na sliedeći način.

Častna gospodo!

Osvjedočeni jesmo svi, da na našem otoku najbolje napreduje govedarstvo, kako to dokazuje i ovogodišnja izložba goveda, koja je bila u Krku. Ovčarstvo žalibože kod nas nazaduje. Koji bi tomu bio uzrok, ako ne, što radi slabih godina naši seljaci ostavljaju svoje kuće, da si zasluže za prehraniti svoju obitelj i što se obično dogadja tada, kada ovce davnju najveću korist seljaku. Ali govedarstvo uz sve slabe godine divno napreduje, a i pravo je, jer govedo je seljaku najkoristnije blago, služi mu za urediti svoje zemlje, dobiva od njega mlieko, maslo, sir i gnjoj a radi dobroga i tečnoga mesa mu je uviek novac sjeguran za njega.

Zadruga naša nastoji, da pučanstvo našega otoka još većom ljubavlju goji ovu glavnu struku gospodarstva, priredjujuć svake godine izložbe goveda, pri čem ju glavno podupire i visoka vlada, davajuć koju svotu za nagrade. Nu na samih izložbah ne smijemo ostati, već treba da koraknemo korak dalje, jer tko ne napreduje, taj nazaduje. Taj korak, kojega bi zadruga morala da učini, bio bi taj, da se po našem otoku podignu društva za osjeguravanje goveda. Takvih društva imade u Njemačkoj do 10.000, imade ih i u našoj državi. Svrha takovim društvom je ta, da ako seljaku po nesreći pogine koje govedo, da taj seljak nebude na gubitku, nego da ga njegova braća seljaci — razumije se, koji su s njim osjegurali svoja goveda — polag procjene nadoplate. Za seljaka jednoga, izgubi li po nesreći jedno govedo, veliki je to gubitak! Taj gubitak nebi bio velik, kad bi se imalo 20, 50, 100 glava, ali kad se obično ima po 2 ili 4 glave, to je velika nesreća za njega.

Takve nesreće na našem otoku dogadjaju se svake godine: tako lani i ove godine je grom ubio u Omišlju po dvie glave, na drugi način poginulo je isto i u Dobrinju lani i ove godine njekoje govedo, u obće takve nesreće dogadjaju se skoro u svakoj občini, radi toga naši seljaci mnogo trpe i gube. Budu li se po našem otoku ustrajale takove zadruge, tada seljaci u slučaju nesreće, biti će oštećeni, budu li u zadrugu upisani. — Kako i na koji način društvo dojde do novaca, da može izplatiti nesreće? To se dogadja na dva načina.

1. je, da svaki član godimice plaća toliko po sto, koliko stotina polag prociene vriede njegovi volovi;

2. bio bi, da član kroz godinu ništa ne plaća, nego samo u slučaju nesreće kojega člana, plati toliko po vriednosti njegova osjeguranoga blaga.

Kako jedan tako drugi način dobar je, a koji bi bio bolji za naše strane, to prepuštam odboru, da ga on odabere. Kako vidite, društvo ovo liepo je i koristno! S toga predlažem:

da odbor priredi pravila društva za uzajamno osjeguranje goveda, i da ista društva uznastoji ustrojiti na našem otoku u svakoj občini.

Predsjednik stavlja na glasovanje ovaj, kako on kaže, toli važan predlog, a skupštinari ga sa odobravanjem prihvaćaju u cielosti, želeći, da se što prije ustroje takova društva na našem otoku.

Oglasi se za rieč Ivan Španjol, obć. tajnik u Dobrinju, te dobiv ju, veli:

Kako smo iz početnog predsjednikovog izvješća danas čuli, najveća je potreba, da se potiče i nagovara puk na sadjenje amerikanskih loza. U tome se ja podpunoma slažem, a slagati se mora i svatko drugi, koji pozna siromašne okolnosti našega seljaka na ovom otoku. Ta strašni bič — filoksera — nemilo napreduje, te se je jur i u Dobrinju pokazala, gdje se mislilo, da je još nema. Puk neuk nagovarati na sadjenje amerikanske loze, nije lagak posao, a opeta nije se lahko ni seljaku tog posla poprimiti. Prije svega neće da vjeruje o koristi i dobrom napredku amerikanske loze, već hoće da vidi, kako u drugoga uspieva, a drugo uz svu dobru volju i nemože. Nemože, jer živi od svagdanje svoje nadnice, te nepreostaje mu ni časa, da bi mogao za budućnost raditi. S druge strane treba duboko razkopati zemlju, kupiti i ciepati loze, a odkuda da nabavi novac, ni kako ciepati kad nezna? Za gojenje marve izhodilo se držanje izložabâ sa nagradami u Krku, ali za sadjenje i gojenje amerikanske loze do sada ništa, premda znademo, da glavni proizvod vina na našem otoku skoro je propao, a time propalo je i stanovništvo; dok se ovo ne podigne, vladati hoće uviek siromaštvo na našem otoku.

Moj je predlog dakle:

I. da se odbor vruće zauzme kod vis. ministarstva poljodjelstva, da osobam, koje bi voljne bile pitati ili su već pitale višegodišnji bezkamatni novčani zajam u svrhu filokserom uništene vinograde obnoviti amerikanskom lozom, bude taj zajam podieljen.

II. da se uzornim nasadom amerikanskih loza diele novčane nagrade.

III. da se u svih občinah, gdje još neobstoje, ustroje razsadnici sa amerikanskom lozom.

Predsjednik stavlja na glasovanje predloge pod I., II. i III.

Skupštinari sa povladjivanjem odobravaju i jednoglasno prihvaćaju sve predloge.

Govornik nadalje moli predsjedništvo, da bi podneslo spomenicu vis. ministarstvu za izdašnu podporu puku občine Dobrinj, u svrhu prosušenja Luga i za popravak puta Dobrinj-Omišalj.

Predsjednik stavlja i ovo na glasovanje, a skupštinari jednoglasno prihvaćaju.

Gosp. Kraljić Mate iz Dubašnice, dobiv rieč, veli, da uz današnje kukavno stanje seljaka, neobhodno bi potrebito bilo, da od strane države bi se dielile nagrade onim težakom, koji uzorno gospodare, odnosno najbolje i najprikladnije obradjuju svoja zemljišta.

Govornik stavi u tom smislu njegov predlog na glasovanja, a prisutni ga jednoglasno prihvaćaju.

Gosp. pop Ivan Trinajstić dobiv rieč, predlaže, da se umoli visoko ministarstvo poljodjelstva za priposlanje jednog ili više bika za naskok krava muzara.

Ivan Španjol slaže se sa predgovornikom, al misli, da ako se ne dobije sa bikovima i krave iste pasmine, tad neima izgleda, da bi se postigla svrha, pošto neima na ovom otoku dobrih krava muzara; s toga predlaže, da se istodobno umoli vladu, da bi izvolila podieliti za svakog pojedinog bika do pet krava muzara iste pasmine kako i bikovi.

Predsjednik stavlja na glasovanje, a prisutni primaju oba predloga.

Pop Anton Kirinčić veli, da bi se popitala zadruga za dobavu takozvanog gnjoja »Anelit«.

Putujući učitelj Trampuš savjetuje, da se radje čine pokusi sa kemijskim gnojem.

Učitelj Petar Matanić takodjer je mnienja, da se pokusi čine sa kemijskim gnojem, ali budući da je isti ovomu pučanstvu posve nepoznat, te da se ovo istomu priuči, predlaže, da se umoli visoku vladu, da bi priskrbila, da ga poljodjelci ovoga otoka mogu dobiti za polovicu ciene.

Skupštinari primaju i ovaj predlog.

Gosp. pop Ivan Trinajstić predlaže, da se snizi ciena amerikanskih loza, i to za članove:

Položnice, za 1000, for. 2.—.

Presadnice, za 1000, for. 4.—.

Za nečlane, prve for. 3.—, druge for. 6.— i to samo do jedne hiljade, dočim za više od jedne hiljade ostaje ciena, koja je bila lani, naime položnice for. 3.— za članove a for. 4.— za nečlanove, presadnice for. 10.— za članove a for. 12.— za nečlanove.

Svaki pak, koji nebi od ovih dignuo u odredjenom roku, nema više prava da ih pita.

Luka Turato predlaže, da se svake godine porazdieli bezplatno medju članove 15 komada ciepanih loza svakomu zadrugaru, koji se bude na vrieme za iste prijavio.

Ivan Španjol podupire predlagatelja, ali moli, da loze budu ciepane sa onimi ciepovi, koje na poziv, imadu odposlati odbornici pojedinih občinah gospodarskoj zadrugi.

Sve ove predloge predsjednik stavlja na glasovanje, a skupštinari jednoglasno prihvaćaju.

IV. Točka.

Proračun za godinu 1899.—1900.

Za blagajnika Antona Karabaića, tajnik Juraj Mužina pročita sliedeći:

Proračun pa godinu 1899-1900.

Tek. Br.	Prihod	for.	nč.	Tek. Br.	Razhod	for.	nč.
I.	Ostatak u blagajni do 9/10/99	3	63½	I.	Troškovi pisarne	30	—
II.	Zaostatak članarine god. 98/99	20	—	II.	Trošak izvješća o glavnoj skupštini	25	—
III.	Članarina za 1899/900	100	—	III.	Vez, dobava knjiga i novina	30	—
IV.	Globe te ini neprevidjeni dohodci	28	—	IV.	Dobava orudja za ždriebanje	15	—
V.	Dohodak iz prodaje loza i voćaka	50	—	V.	„ gospodarskih strojeva	50	—
VI.	Dohodak iz pokr. taksa i globa	100	—	VI.	Plaća nadziratelju zadružnog vrta	150	—
VII.	Vrijednost od 398 kg. modre galice nabodeće se u zalibi	119	40	VII.	Zakupnina za godinu 1900	50	—
VIII.	Vrijednost 70 kg. sumpora nabodećeg se u zalibi	5	60	VIII.	Troškovi za ogled goveda	25	—
IX.	Podpora voćnjaku od Vis Vlade	100	—	IX.	Duga naprama dru. Vitezića	187	42
	Ukupno for.	526	63½	X.	Ini troškovi	20	—
					Ukupno for.	522	42

Poslie razjašnjenja pojedinih točaka prihoda i razhoda, skupština jednoglasno odobrava proračun.

VII. Točka.

Izbor odbora.

Gosp. Petar Matanić, učitelj, predlaže, da se aklamacijom izabere odbor.

Predsjednik dr. Dinko Vitezić moli prisutne, da ne reflektiraju na njega kod izbora, pošto on je starac, te su mu uzmanjkale sile za daljnji rad.

Učitelj Petar Matanić u ime svih skupštinara zamoli g. dra. D. Vitezića, da se još pomorimi te u istinu težke za njega službe, koji napokon pristaje ganutljivimi riečmi na izraženu želju prisutnih skupštinara.

U odbor bili su izabrani dr. D. Vitezić, dr. Antun Grškoviđ, Antun Karabaić, Miroslav Celebrini, iz Krka, Josip Žic-Kancelarić iz Punta, Josip Matejčić iz Baške, Josip Trinajstić iz Vrbnika, Mate Sučić iz Dobrinja, Luka Turato iz Omišlja i Petar Skarpa iz Malinske.

Izždribanje darova.

48. Laura Gandusio, iz Krka, pilu.
85. Premuda Frane, iz Baške, škare.
93. Žic Ivan Klačić, iz Punta, mašan.
47. Dr. Orlić, kanonik-župnik iz Krka, mašan.
23. Španjol Ivan, tajnik iz Dobrinja, pilu.
17. Žic Miho Muharić, iz Garice, nož.
97. Bogović Petar, iz Dubašnice, škare.
62. Dr. Mahnić, biskup u Krku, kosir.
44. Antončić Niko, iz Omišlja, pilu.
58. Samostan Franjevaca, Krk, nož.
9. Brusić Mate, iz Vrbnika, škare.
99. Mužina pop Miho, iz Dubašnice, nož.
113. Variola pop Ivo, iz Dobrinja, škare.
41. Turato Luka, stolar iz Omišlja, pilu.
31. Albaneže Niko, trgovac iz Omišlja, nož.
8. Volarić Niko, iz Vrbnika, škare.
115. Feretić Mate, iz Omišlja, mašan.
14. Dr. Dinko Vitezić, iz Krka, nož.

Iza toga predsjednik se zahvaljuje prisutnim, te zaključi skupštinu u 3 sata poslie podne.

U Krku, dne 12. listopada 1899.

Dr. Dinko Vitezić v. r. predsjednik. Juraj Mužina v. r. tajnik.

Broj 43. U Puli, dne 12. decembra 1899. God. XXX.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se napatnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se neplaća poštarina, ako se izvana napiše «Reklamacija».

Čekovnog računa br. 847,849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi će: dne 17. i 25. novembra te dne 4., 12., 20. i 28. decembra 1899.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata s poštarinom stoji: 5 for. u obće, 2 for. za seljake } na godinu ili for. 2.50, odn. for. 1.— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 5 nč. koli u Puli, toli i izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Budući broj izaći će u sriedu dne 20. decembra.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Govor dr. Laginje.

Poslje izpravka zast. prof. Spinčića objelodanjenu u zadnjem broju, ustao je zast. dr. Laginja, te sjajno pobio zavijanja talijanskih zastupnika sliedećim govorom:

Visoka kuće! Mi smo naučni, ovih poslednjih godina, kad u obće o našim pokrajinama govorimo, da ih označimo obćenitim imenom „Primorja". Mi nećemo da tu zemlju, kao takovu, dielimo u stotinu komadića, te kada govorimo u obće slogod o Primorju, što nije ugodno jednom ili drugom od naših kolega na protivnoj strani, tada nesmiju oni navadjati pojedina sela ili pojedine česti ove zemlje te izpravljati na taj način.

Velečastni kolega iz Goričke, sada je baš dovikuo kolegi profesoru Spinčiću „da, vi govorite o Istri, a ja samo govorio o Goričkoj". Ako je gosp. Spinčić govorio o Istri, a drugi gospodin izpravljao vrhu Goričke, to onda nije bilo nikakov izpravak. Nu mi primamo njegove izpravke, kao „da bi bili" stvarni izpravci, jer mi Primorje smatramo jednom cielinom. Ta cjelina pripada nama, jer mi sačinjavamo većinu njezina pučanstva, jer su Hrvati i Slovenci više putili za tu zemlju, i jerbo mi sa našim susjedima već jednom hoćemo da napredujemo na narodnom, kulturnom i gospodarstvenom polju. (Povladjivanje.)

Cienjeni g. kolega iz Trsta, kazivao je o rovarenju i uckanju, koje da potiče od g. Spinčića, te spomenuo tom prigodom, zašto u Trstu nema slovenske pučke škole. Novodno zato jer nema po popisu pučanstva dovoljna broja djece, da bi se mogla uzdržavati pučka škola, i zato, jer u Tršćanskoj okolici ima više slovenskih pučkih škola i baš u razmaku od manje nego 4 kilometra od središta grada.

Ja izpravljam stvarno, da izgleda kukavan liberalizam, čuvstvo slobode i kršćanska ljubav kod g. kolege u tom pogledu, jer gradjani tršćanski a medju tim i naš kolega, neki smjeli zahtjevati, da djeca iz grada idu u seoske škole u okolicu, te kad se opiru proti tomu, na temelju zakonskih ustanova da podignu pučku školu u gradu, ja im evo izjavljujem, da bismo im mi rado pustili jednu ili dvije seoske škole u okolici i našu djecu u grad, vodili da posjećaju slovensku školu.

U ostalom izpravljam stvarno, da nije istina, da baš u Trstu nebi bilo školi dorasle slovenske djece.

Mi smo u znoju lica svoga učinili sve moguće, da podignemo barem i privatnu pučku školu u Trstu. To je slov. priv. škola u predgrađju sv. Jakoba, koja je uzdržavana od družbe sv. Cirila i Metoda. Nemogu danas navesti tačno broj učenika, te ne hoteć prećeravati, tvrdim da ih polazi školu najmanje od 500 do 600 slovenske djece. (Čujte! Čujte!) i takomu broju djece ničeše se škola u materinskom jeziku!

Ko god je bio jednoć u Trstu zna, da je tamo veoma mnogo Slovenaca, te da nebi bilo talijanskog liepka i pakosti, te da nebi austrijske oblasti hodile na ruku našim narodnim protivnicima u svakom pogledu, kako u istinu idu, vidjelo bi se lako, da je Trst napučen Slovencima i drugim Slavenima, u tolikoj mjeri, da bi izgledalo vrlo slabo sa tobožnjim isključivim talijanskim značujem grada. — Naravno, ako se po svuda vidi samo: Imperiale regio, giudizio, tribunale, posta itd. da mora zaključiti stranac, koji dodje: E, to je podpuno talijanski grad, ali čovjek mora temeljito opažati, i uviditi će, da domaće pučanstvo Trsta i okolice i dobar broj gradjana tršćanskih pripadaju slovenskoj i ostalim slavenskim narodnostima. (Odobravanje!)

Nama se moja gospodo predbacuje patvorenje, i velečienjeni zastupnik za Trst je rekao, da falsificiranje obstoji u našemu taboru. Proti tomu moram stvarno konštatirati, da, ako u obće ima mistifikacije, te se mistificiraju vladari, parlamenti, vlade, stranke i politički saveznici, da to mistificiranje izvadjaju naša gospoda kolege od suprotivne strane. Falsificiranje je, kad se izkažuje, da cieli sudbeni kotari jesu napučeni skoro izključivo od Talijana, dočim, poznavaoc mjesta mora pripoznati, da su ista u njekim slučajevima izključivo a u njekim u velikoj većini slavenska sela i varoši.

Ja izpravljam stvarno, da nismo mi izrazili sela kotara bujskog, kotara poreckog, kotara motovunskog, piranskog i koparskog, skoro posve talijanskimi, dočim to nije istina, već da su to učinili oni, koji su popisivali pučništvo — a ti su bili činovnici talijanskih občina zapadne Istre.

Ja izpravljam stvarno, da dočim n. p. u mjestu Kaštelir, koje broji okolo 1000 stanovnika sjegurno niti tri talijanske obitelji neobstoje (Čujte! Čujte!) — to govorim posve stalno jer poznam mjesto, poznam ljude, poznam pojedine obitelji — i Kaštelir dolazi kod zadnjeg popisa pučanstva sa dvije trećine talijanski. Neka mi bude u tom pogledu dozvoljeno, pripovjedati vam nešto vrlo značajnu. Pred njekoliko mjeseci zastupao sam pred okružnim sudom rovinjskim pr:ti kolegi dru. Bartoli jednu gradjansku parnicu. Moja stranka iz Kaštelira, mjesto o komu govorim, bijahu dvije udate sestre, jedna imenom Ružić, druga Kociancić. Stranka zastupana po dru. Bartoli zvala se Ventin, rodjena Ružić, treća sestra. Obitelj Ventin, koju dobro poznajem, pripada talijanskoj stranci, to je istina. Njezin zastupnik postavi kod glavne razprave jedan formalni predlog. Promislite Vi sada naš položaj tamo, tužba bijaše sastavljena hrvatski, moj ustmeni predlog bijaše naravno takodjer hrvatski. Najednoć se ustane zastupnik protustranke, dr. Bartoli, i postavi formalni predlog, neka slavni sud zaključi, da bude meni zabranjeno govorit hrvatski na sudu. (Čujte! Čujte!). Naravno da je sud to odbio i dodje do izpitivanja svjedoka. Predsjednik sudbenog stola reče, da bi mogło doć do nagodbe, zato neka se, preslušaju stranke. Pozove Ventinku u talijanskom jeziku i postavi joj neka pitanja, i ta talijanski, jer joj je odvjetnik bio Talijan. Sirota starica pristupi k stolu sudbenom, i kad je predsjednik s njom počeo da divani talijanski, reče mu točno ove rieči: „Gospodine, ja umim lipše po našku". (Čujte! Čujte!)

Predsjednik! Molim g. zastupnika, da se drži u granicam stvarnog izpravka.

Zast. dr. Laginja: To je bila stranka zastupana po Talijanu, kod popisa pučanstva unesena kao talijanska! (Čujte! Čujte!)

Zaključujem stvarnim izpravkom, da falsifikacije i mistifikacije nisu počinjene od naše, već od strane naših političkih protivnika. (Živo odobravanje!)

DOPISI.

Iz Kastva. (Obćinski izbori.) Eto nam pred vrati obćinskih izbora! Počet će najme u ponedjeljak dne 18. o. mj. Prijašnjih godina jedva se je znalo za nje, istom u zadnje vrieme počeo se puk više zanimati, komu da dade svoj glas. Osobito pako od kada su htjeli doći na vladu u obćini kojekakvi sumnjivi ljudi, plaćeni od neprijatelja naše obćine i našega jezika, od neprijatelja naše liepe Kastavšćine, koji bi joj htjeli zadati smrtni udarac, koji hoće, da dielitbom izkopaju joj grob, da unište Kastavce i Kastavšćinu, digło se sve na noge. što misli pošteno za se i svoju rodnu grudu. S timi našimi krvnimi neprijatelji išli su ruku u ruku i neki Kastavci, žalostna im majka! Nu hvala dragomu Bogu, velika većina naroda ih je upoznala, pak im je sa gnjušanjem okrenula ledja. To se najljepše vidilo kod zadnjih obćinskih izbora. Izdajice i zaslijepljenci ostali su duga nosa. Puk je izabrao sviestne, vriedne i požrtvovne muževe, kojim je povjerio upravu obćinskoga imetka. Ti muževi nisu radili tajno, izpod ruke. već javno, otvoreno, ne sakrivajuć ništa niti ićesa. Velika većina puka bila je s njima zadovoljna. Doduše našlo ih se, koji su javno i tajno trovali i rovali, našlo ih se, koji plaćeni Judinimi srebrnjaci, predbacivali su koještа obćinskomu zastupstvu i velevriednomu obćinskomu glavaru. Osobito su trubili, da se sa obćinskim imetkom slabo gospodari; da se rasiplje novac lievo i desno; da se je obćinu zadužilo do grla. Kad su se pak izložili obćinski računi, te ih je mogao svaki obćinar pregledati i dati svoje prigovore proti istim, te kukavice nisu imale obrazu ni poštenja, da ih dodju pregledat. Znali su, jadni, da nije onako, kako su govorili, pak da se još više neosramote, ostali su kod kuće i nadalje trubeć svoje laži i klevete. Tako su oni postupali, nebi li svietu oči zamazali. Nije im uspjelo. Puk ih je upoznao kao plaćene mješine, da lažu i kleveću za plaću, kuko hoće njihovi gončini, pak se je od njih čuvao. Obćinsko zastupstvo je i nadalje vršilo svoje dušnosti, bez obzira na njihovo laži, jer čistomu obrazu malo vode treba.

Tomu zastupstvu izteklo je vrieme njegovog djelovanja. Sada valja birati drugo zastupstvo. Borit će se dvie stranke. Jedna je hrvatska, druga talijanska. Hrvatska stranka, uz koju je velika većina obćinara kastavskih, ide samo za tim, da obćinu čim bolje uredi i s njom upravlja. O kakovoj prodaji Kastavšćine pod Hrvatsku nema ni govora. Ova stranka bila je do sada na obćinskoj upravi. Kako je gospodarilo obćinskim imetkom, mogao se je svatko osvjedočiti. Druga je stranka talijanska, koja se krije pod imeni Slaveni, domaćine starine, da lagljе zaslijepi miljačne i miljohave. Da je ova stranka u istinu talijanska, do kaza ima pun koš. Zna se, da prvaci ove stranke plaćeni su od Talijana; da se družе sa Talijanima, našim ljutim neprijateljima; da sami Talijani ovu stranku zovu svojom, talijanskom strankom. O tom more bit osvjedočen svaki, koji, nije, sliep, ili nije već izgubio svjetlo razuma. Ovoj stranki svrha je ista, koja i Talijanom: zadat Kastavšćini smrtni udarac. Kad bi ova stranka došla na upravu obćine, Talijani bi postignuli svoju svrhu. Do toga ne smije doći! Kukavica svaki, koji ne bi toga branio! Sada je za to vrieme. Željezo valja kovati dok je vruće.

Stoga komu leži na srcu dobrostanje naše Kastavšćine, neka se pridruži našoj hrvatskoj stranki, pak neka glasuje za one muževe, kojim će biti porok njihovo poštenje, da će sa našom obćinom upravljati zakonito, nesebično, pošteno. Tako istom osvjetlat ćemo si lice pred poštenim svietom; tako samo očuvat ćemo našu dragu Kastavšćinu od propasti sebi i djeci našoj.

Daleko od nas izdajice roda i jezika, kojim i zemlja izbacuje kosti, jer
Proščeno je svima, svima,
Samo nije izdajici.

Boljun, 10. decembra (Naši su obćinski izbori uništeni i novi razpisani). Nije druge, već valja još jedanput ogledati se na bojnom polju sa našim protivnikom, koj samo iz prkosa i da samo zadovolji svojim hirima, hoće da izlaže naš puk opetovnoj borbi, dangubi, trošku.

Da nebi čitaoci mislili, da je naša stranka počinila kakovu sliepariju kod izbora, eto malo razjašnjenja.

Visoko c. kr. namjestničtvo veli u svojem riešenju od dne 26./11. t. g. br. 25523.: Oglasom od dne 12. augusta o. g. br. 1201 bilo je odredjeno, da će se obdržavati izbor pod otvorenim nebom u selu Mandići u Boljunskom polju. Mjesto toga obdržavali su se izbori u selu Mandići u kući obć. načelnika. Obdržavanje izbora u kući a ne pod otvorenim nebom mogło je birače pomutiti; svakako nisu se obdržavali izbori tamo i gdje su se morali obdržavati polag oglasa. Ovo postupanje mora se priznati nezakonitim, pa se izbori uništuju. Tako c. kr. namjestničtvo.

Uzrok uništenju leži dakle u formalnoj pogrešci. Tko je pak sakrivio tu pogrešku?

Eto i tomu razjašnjenja.

Da ne bude prosvjeda sa stane talijanske stanke, ako se izbori drže u kući načelnika (gdje je u ostalom baš sredina mjestne obćine), savjetovala je politička oblast u Pazinu, da se drže izbori pod vedrim nebom u selu Mandići. Tako se odlučilo i oglasilo. Protivnici učinili i proti tomu utok, koj se riešio 2 dana pred izbori ovako: izbori neka se drže u kući načelnika u selu Mandići, a ne pod vedrim nebom (c. kr. kot. Glav. Pazin 18./8. 1899. br. 5112). Na temelju toga držali se izbori u kući načelnika u selu Mandići, a da se nije ponovno to oglasilo, bilo radi kratkoće vremena, bilo da se na to zaboravilo.

Leži li krivnja na c. kr. političkoj oblasti radi toga, što je od svojeg prvotnog savjeta odstupila (savjetovao je c. kr. kot. kapetan. da se drži pod vedrim nebom, a spis da se imadu izbori držati u kući, podpisao je komesar g. Osti, pošto je g. kapetan bio na dopustu), ili pak, na obć. glavarstvu. što nije izbore odgodilo i još jedanput oglasilo, da nebudu izbori pod vedrim nebom; već u kući, nemojmo sada izttražiivati, već se složno pripravimo na izbore, da pokažemo protivniku, da mu je za uviek odzvonilo u ovoj obćini. Nadamo se, da se naši čestiti izbornici neće pustiti ni ovaj put premamiti od talijanskih gončina, koji će jih sjegurno napastovati — nadamo se, da nijedan od onih, koji su zadnji put s nami glasovali, neće sada sebi na bradu pljunuti, već se nadajmo, da ćemo se opet složno naći na okupu gdje i zadnji put, da predobijemo protivnika Talijana. Boručani pazite dobro!

K uništenju izbora nek nam bude dopuščeno ovo opaziti: Talijani znali su, da su izbori uništeni ili da će biti uništeni,

već pred dva mjeseca javno su se hvalili. Kako su mogli oni saznati za tajne namjestničtva? I to je znak vremena!

Da je slučajno hrvatska stranka izgubila, te uložila utok s istim razlozima, bili bilo c. kr. namjestničtvo onda izbore uništilo? Istina je doduše, da su se izbori obdržavali u kući a ne pod vedrim nebom, ali ipak u istom selu; a budući da su protivnici u sva tri tiela svom snagom sudjelovali, odpada po našem mnienju uzrok, da je to moglo biraće pomutiti, a to tim više, pošto u utoku nije naveden niti jedan birač, koj bi se bio vratio kući neglasovav s užroka, što nije znao gdje se izborni čin vrši. Selo Mandići sastoji iz 6 kuća a nije ni Pariz ni London.

Koliko dangube, truda i troška sada? Pa da bi zašto! Za prkos talijanskih generala, koji i sami znadu, da neće ni ovaj put predobiti. Pa se tuže občinari talijanski, da rastu plaćila! Tko vam je kriv? Oni, koji vas za nos vode — vaši generali.

Boljun, 11. decembra 1899. Jeste li čitali cienjeni čitatelji one brojeve „N. Sl.“, u kojim se razpravljalo o uzornoj upravi naše občine pod ex-načelnikom Mattiassich-em? O influenci, koja je harala našom občinom? Što mislite, što je državno odvjetničtvo učinilo? Pozvalo par puta Mattiassicha na sud — činilo ga, da mu se malo gaće tresu, pak . . . . odstupilo od tužbe proti njemu! Kazati će možda tko, da je to samo šala! Bogme je to živa istina.

Talijanska se stranka veseli — misleć, da je tim spasila svoju čast, ali nije tomu tako; ono što je bilo navedeno u „N. Sl.“, je nepobitna istina.

Politički pregled.

U Puli, dne 11. decembra 1899.

Austro-Ugarska. Carevinsko vieće imalo je zadnjih dana praznike, i to radi zasjedanja delegacija i radi pregovora, koji su se vodili izmedju odaslanika desnice i lievice, radi izravnanja česko-njemačkoga spora. Osim toga zasjedaju pojedini odbori, izmedju kojih je najvažniji onaj za državni poračun i za austro-ugarsku nagodbu.

Što se tiče pregovora, radi izmirenja Čeha i Niemaca, ostali su ovi bez uspjeha. Niemci, znajući, da imadu za sebe sadašnje ministarstvo, neće da odstupe ni za dlaku od svojih pretjeranih zahtjeva, dočim se istodobno protive i najumjerenijim tražbinam zastupnika českoga naroda, tražbinam koje su ne samo državnimi temeljnimi zakoni osnovane, nego su iste i vrlo skromne.

Radi neuspjelih pregovora, ostao je i položaj u carevinskom vieću nepromienjen, da nerečemo pogoršan.

Sudeći po najnovijim glasovima iz Beča, nisu ti pregovori u obće napušteni, već će se isti nastaviti mjeseca febrara buduće godine.

Češki listovi ogorčeni su silno na vladu i na Niemce levičare, koji prkose opravdanim zahtjevom českoga naroda i koji tjeraju zastupnike českoga naroda u najodlučniju opoziciju.

U subotu obdržavao je klub českih zastupnika sjednicu, u kojoj je prevladala radikalnija struja, koja hoće, da se upotriebe u vieću sva ona sredstva obstrukcije, kojimi su se nedavno Niemci proti vladi poslužili. Češki zastupnici kane prije svake sjednici podnesti množtvo molba na carevinsko vieće. Čitanjem tih molba zapriečilo bi se svako druge djelovanje parlamenta. Osim toga podnašati će množtvo predloga i upita, a kad sve to nebi pomoglo, zahtjevati će za svaku malenkost imenično glasovanje, što će bez dvojbe zapriečiti svaki drugi rad vieća.

U hrvatskom saboru razpravljaju o produljenju financijalne nagodbe izmedju Hrvatske i Ugarske. Opozicijonalni govornici kod te razprave iznieli su svu silu važnih razloga proti samoj nagodbi i proti produljenju iste. Kao glavni razlog proti toj nagodbi navedoše spomenuti govornici i taj, što je tom nagodbom Hrvatska financijalno Ugarskoj podredjena i što se radi toga Hrvatska nemože samostalno razvijati.

Srbija. Srbski kralj Aleksander, koji se nalazi u Meranu, vratiti će se pod konac mjeseca u domovinu. Na svom povratku zaustaviti će se mladi kralj u Beču, gdje će biti gostom Njeg. Veličanstva cara i kralja Frana Josipa I. Dne 28. t. mj. stignuti će Aleksander u Beč i odsjesti u carskom dvoru.

Talijanska. U talijanskom parlamentu bori se vlada proti opoziciji, koja neće da njoj glasuje privremeni proračun. Proti vladi bore se tri stranke i to radikalci, socijalisti i republikanci.

Afrika. Sa afrikanskog bojišta dolaze riedke viesti. Sjednjene čete afričkih republika nastoje obraniti dosadašnje uspjehe, dočim nastoje Englezi sa pridošlim njim četama te uspjehe protivniku oteti. Glavna borba vodi se oko obsade nekojih englezkih gradova.

Iz Carigrada dolazi viest, da je turska vlada pristala na zaključke mirovne konferencije u Hagu i da je tamo poslala svoje pouzdanike, da podpišu odnosni zapisnik.

Franina i Jurina.

Fr. Dakle drugi čedan na delo, izbori su.
Jur. Ter je i doba a ki je kriv, da su se toliko zategnuli?
Fr. Kerstić, ki je rekuril.
Jur. Pak ča j' opravil?
Fr. Niš po užance, al „più la pende, più la rende“.
Jur. Ča će to reć?
Fr. Znaš ča, mane je pravil fanat od peržuni na Volosken, pul kega je Kerstić na fite bil, da mu je rekal onda ovako: „Ja sam Hervat, kagogod ste Vi Slovenac, rojen i umret ću Hervat, al i ja moram živet, pak nisam kriv, da su ljudi ludi.“
Jur. *A* će se ča pačat sada va izbore?
Fr. Nego ča, kako bi mačji brez njega!
Jur. A ki su to mačji?
Fr. Po njegovu ljudi ludi.
Jur. A ki je lud?
Fr. Svaki, ki hoće tujinca za gospodara, kako bi Kerstić otel, da naši ljudi store.
Jur. Tanto još je nemeh ljudi, on misli.
Fr. Ćemo videt koliko — prej Božića.

* * *

Fr. Si čul, da će bit Pepić pištelter?
Jur. A biser kontrolor!
Fr. Tako, ča negre v Ameriku?
Jur. Ajbo, kad mu se je ovde Kalifornija odperla.
Fr. Žukvarić da će bit revident.
Jur. A kapomačak kaser!
Fr. Sto vrazi, ma ćemo dobro stat!
Jur. Sè me j' strah, da ćemo, ako budemo ča imeli.
Fr. I ako nas kuga nepobere.
Jur. Bi njoj vrata zapret.
Fr. Ja, da je ki...
Jur. Će se jur nać ka ključanica, magari od merlina.
Fr. Ćemo videt za Božićen.

Domaće i razne viesti.

† **Fran Smolka.** Dne 4. t. mj. preminuo je u Lavovu odličan poljski rodoljub i mnogogodišnji predsjednik carevinskoga vieća g. dr. Fran Smolka u visokoj starosti. Pokojnik se je rodio god. 1810. God. 1836. bijaše odsudjen na smrt radi veleizdaje, što je sudjelovao u nesretnom ustanku poljskoga naroda. God. 1848. stupio je na čelo poljskoga pokreta u Galiciji. Iste godine bijaše izabran u državni sabor. God. 1871. bijaše imenovan načelnikom u Lavovu. Od god. 1881. pak sve do god. 1893. bijaše predsjednikom carevinskoga vieća, gdje je uživao kod svih stranaka velik ugled i upliv. Zadnje godine povukao se je iz javnosti i položio zastupnički mandat. Prigodom njegovog pogreba izkazao mu je poljski narod velike počasti. I carevinsko vieće izaslalo je k pogrebu posebnu deputaciju. Slava velikomu Poljaku i Slavenu!

Kardinal Missia u Rimu. Gorički knez nadbiskup i kardinal, uzoriti g. dr. Jakov Missia, odputovao je prošlih dana u Rim, da primi dne 14. t. mj. iz ruku sv. Otca kardinalski klobuk, kao najviši znak toga crkvenoga dostojanstva.

C. kr. namjestnik u Umagu. U petak o podne posjetio je c. kr. namjestnik g. grof Goëss istarski gradić Umag. Mjestne oblasti dočekaše svečano svoga namjestnika, te ga povedoše na občinu, na carinarski ured itd. G namjestnik odmoriv se kod občinskoga načelnika, odplovio je vladinim parobrodom poslije podne u Vrsar.

Strančarstvo zemaljskoga kulturnoga vieća za Istru. Interpelucija zastupnika Spinčića i drugova stavljena u sjednici carevinskoga vieća dne 29. novembra 1899.

Kotarska gospodarska zadruga Materija u Podgradu, iztaknula je u svojem XIV. godišnjem izvještaju od dne 20. augusta, br. 61 predloženom takodjer c. kr. ministarstvu poljodjelstva, od kolike bi bilo važnosti podarivanje goveda u Podgradu svake il bar svake druge godine.

Dne 6. oktobra 1899. primila je podgradska zadruga dopis zemaljskoga kulturnoga vieća od dne 30. septembra 1899., kojim njoj se javlja, da će slieditи uslied zaključka stalnoga odbora od dne 4. septemdra 1899. mjeseca oktobra, podarivanje krmaka (prasaca) sa državnom pripomoću od 300 for.

Dne 9. oktobra odgovorila je zadruga zemaljskomu kulturnomu vieću, da stalni odbor zemaljskoga vieća — glasom zapisnika sjednice od dne 4. septembra 1899., nije zaključio podarivanje krmaka nego goveda.

Pošto bijaše rok kratak, jer treba imenovati trojicu sudaca, jednoga od strane c. kr. namjestničtva, drugoga od strane zemaljskoga kulturnoga vieća i trećega od strane zadruge političkoga kotara Volosko, (Kastav, Opatija i Podgrad), te valja se u obće pobrinuti za što veće razglašenje itd., odlučila je podgradska zadruga, dan 6. novembra 1899., kano dan izložbe, nu pod uvjetom, da to potvrdi zemaljsko kulturno vieće, da pravočasno odobri predložena mu pravila i program, te da prijavi svoga zastupnika u počastni sud.

Na taj podnesak nije dobila kotarska zadruga nikakva odgovora od zemaljskoga kulturnoga vieća.

Dne 5. novembra 1899. dobila je pako dopis c. kr. kotarskoga poglavarstva iz Voloskog, od dne 28. oktobra 1899. br. 14636, koji bijaše podbrisan modrom olovkom kano znak prešnosti, sa prijavom, da je c. kr. namjestničtvo imenovalo (kada?) kotarskoga živinara u Volosku, članom suda, i sa pozivom, da treba prizobćiti odmah, u koji će sat započeti izložba dne 6. novembra 1899. te predložiti program.

Nu čudnovato je to, da bijaše taj dopis kotarskoga poglavarstva naslovljen na „ravnateljstvo škole“ u Hrušici, premda ravnatelj škole nije niti članom odbora zadruge i u obće nije njezinim članom.

Nakon tih spletaka koje su uznemirile ne samo radino predstojničtvo podgradske gospodarske zadruge, nego takodjer i občinstvo izloženoga kotara, i koje padaju tim više u oči, ako prispodobimo pojedine nadnevke, razumije se samo po sebi, da nije moglo biti više govora o kakvoj izložbi goveda u Podgradu dne 6. novembra 1899. i u obće radi očekivanih — ili bolje rekuć, već nastupivših vremena, sve do budućeg proljeća.

Na temelju toga i obzirom na poznato strančarsko postupanje od države podupiranoga zemaljskoga kulturnoga vieća za Istru, napram čijem postupanju ponašaju se c. kr. vladini činovnici Primorja ili je dapače čak podupiraju, dozvoljuju si podpisani staviti sliedeći upit na njegovu preuzvišenost, gospodina ministra poljodjelstva.

1. Jeli voljna njegova preuzvišenost učiniti konac vrlo štetnomu, nedostojnomu rovarenju zemaljskoga kulturnoga vieća?

2. Jeli njegova preuzvišenost voljna naložiti vladinim činovnikom Primorja, ne samo da nepodupiraju strančarsko rovarenje zemaljskoga kulturnoga vieća za Istru, nego da se tomu suprot stave najodlučnije?

3. Jeli njegova preuzvišenost voljna poduzeti potrebito, da se bude obdržavala izložba i podarivanje goveda u Podgradu, prepriečena sada, budućega proljeća.

U Beču, dne 29. novembra 1899.

(Slijede podpisi.)

Ipak je pomoglo! Naš narodni zastupnik g. prof. Spinčić sa drugovi interpelirao je dne 29. novembra 1899. ministra poljodjelstva, radi izložbe goveda, koja se je imala obdržavati dne 6. novembra t. g; nu bijaše zapriečena tim, što nije zemaljsko kulturno vieće za Istru riešilo dotičnih spisa, niti je imenovalo svoga zastupnika, niti je poslalo kotarskoj gospodarskoj zadrugi a Podgradu državnu pripomoć od 300 for.

Tu interpelaciju naći će naši čitatelji u današnjem broju na drugom mjestu, a ovdje iztičemo samo to, da je njom već ipak nješto postignuto. Dne 4. decembra doznačilo je naime zemaljsko kulturno vieće u Poreču kotarskoj gospodarskoj zadrugi u Podgradu državnu pripomoć od 300 for. Sve ostalo sliediti će — valjda.

Prizivna razprava Stiglich Ellner. Dne 22. prošloga mjeseca vršila se na tršćanskom pokrajinskom sudu razprava uslied priziva veprinačkg načelnika gosp. Stiglicha, proti osudi c. kr. kotarskog suda u Voloskom, kojom bijaše g. župnik Ellner riešen obtužbe radi uvriede poštenja.

G. župnik Ellner je pred njekoliko vremena, propovied jaduć u veprinačkoj crkvi zastupao nazor, da se nesmije odsudjivati i kriviti cieli koji stalj (svećenički, učiteljski itd.) i ako se medju pripadnici istoga nalazi po koji nevriedan i nevaljan član. Pozvao se na više primjera, te je medju ostalimi rekao takodjer: kako možete na pr. poštovati jednoga župana, koj neide nikad „k misi ni u crkvu“.

G. načelnik Stiglich, koj nije bio propovied prisutan i koj je na razpravi sam priznao, da skoro nikad nepolazi crkvu, mislio je, da su bilo one rieči proti njemu naperene, te je s toga tužio g. župnika radi uvriede poštenja.

Sud voloski pako, osvedočiv se na temelju izkaza mnogobrojnih saslušanih svjedoka, da je g. župnik posve občenito govorio, riešio ga je obtužbe.

Pošto nebijaše g. Stiglich zadovoljan svojim neuspjehom, uloži priziv i stvar je došla u Trst pred pokroj. sud. Na razpravi zastupao je tužitelja dr. Fillinicha g. župnika odvj. dr. Rybarž. Prvi trudio se da dokaže, da je g. župnik baš na načelnika veprinačkog mislio, a da u tom bolje uspije, držao je politički govor, u kojem je pripisao hrvatskoj stranci odgovornost za štetu, koja bje pok. Andrejcichu nanešena na njegovom imanju, i čak za njegovo samoubojstvo!

Proti tomu klevetničkomu napadaju prosvjedovao je odvj. dr. Rybarž odriešilo, te označio nečuveno drzovitim postupanje protivničkovog zastupnika, koj se usudjuje u sudbenoj dvorani iznašati ovakve klevete, ločim nije stroga, saviestna sudbena iztraga u Andrejcichevom poslu mogla ustanoviti ni najmanju krivnju, na bilo kojoj osobi hrvatske narodnosti. Predložio je konačno, neka se prvu osudu potvrdi. To se i zbilo, te je g. Stiglich doživio novi poraz, koj je tim grozniji, što mora ne samo platiti sve troškove, nego i radi motivacije prizivnog sudišća. U razlozih svoje osude izrekno je naime sudbeni dvor, da je gospodin Ellner tako občenito govorio, da nije nitko mogao misliti baš na veprinačkog načelnika, ako se pako ovaj posljednji čutio krivim, dobro znajuć da, kao što sam priznava, nepolazi crkvu, nemože biti za to odgovoran g. Ellner.

I tako mogu veprinački „Talijani“ kazati svojmu „županu: „ki cerka, ta trova“!

Deputacija iz Novevasi na c. k. namjestničtvu. Prošle godine, mjeseca decembra, izručila je posebna deputacija, sastojeća od trojice naših rodoljuba iz porezne občine Novavas (mjestna občina Poreč) na c. k. namjestničtvu utok proti prodaji občinskoga zemljišta u njihovoj

občini. Tu prodaju zemljišča je občinsko zastupstvo u Poreču i stalo ju provadjati. Naši Novovaščani protive se toj prodaji zubim i noktima želeći, da se občinsko tlo sačuva ili pako medju občinare podieli. Oni su pripravni doprinašati putem nameta za sve potrebe mjestne i porezne občine, nu prodaje njihovog občinskoga zemljišta nikako neće. Gospoda u Poreču idu za tim, da se ono zemljište razproda i to medju njihove pristaše, a pak da nebudu siromašniji Novovaščani imali nigdje pasti svoje živinče ili nasjeći rukoviet prušća za oganj. Novovaščani nemogu dobre volje na to pristati, te se radi toga utekoše za pomoć c. k. namjestničtvu. Nedobiv kroz čitavu godinu nikakva odgovora ni od namjestničtva, ni od kotarskoga poglavarstva, ni od občine, došla je njih trojica (Ivan Dobrović, Ante Burić, i Valentin Kosić) u Trst, da pospješe odgovor ili riešitbu spomenutog uloka. Ovu deputaciju predveo je pred dvorskoga savjetnika g. F. Schwarza, glavni suradnik našega lista Mandić razloživ istomu o čemu se radi. G. dvorski savjetnik saslušao je prijazno deputaciju i raztumačio njoj odnošaj vlade prama zem. odboru ili občini porečkoj u tom poslu. Uputio je deputaciju što njoj je činiti i obećao njoj konačno, da će svakako dobiti putem c. k. političke oblasti u Poreču odgovor na utok, podnesen prošle godine proti prodaji občinskoga zemljišta u Novojvasi.

Hrvatski jezik u Istri suvišan. U jednom tršćanskom talijanskom listiću čitamo pritužbu nepoznatog nam Koprana na silnu nepravdu, što ju je c. k. školska oblast počinila time, da je razpisala natječaj za neku štipendiju i u jednom suvišnom jeziku. Taj natječaj razpisan je naime u talijanskom, njemačkom i hrvatskom jeziku. Razpis natječaja nalazi se obješen u zgradi državne gimnazije u Kopru. Pravdoljubovi, pošteni i nepristrani dopisnik tršćanskog listića nezgraža se, što je rečeni razpis natječaja sastavljen i u njemačkom, u Istri posve tudjem, neobičajnom i smiešnom jeziku, nego njega strašno peče, što je taj natječaj sastavljen i u hrvatskom posve suvišnom (affatto superfluo) jeziku. Tomu nitkovu je pravo, što se na onom komadu popira šepiri tudji u Istri jezik, ali mu je krivo, što se je dalo mjesta na istom papira i hrvatskom jeziku, kojim se u Istri služe dvie trećine pučanstva. Njemački da, bilo i kinezki, samo da nije ščavo!

Njemačko-talijanska temeljitost. Dne 3. t. mj. donio je bečki list „Wiener Tagblatt“ viest, da je iz Beča nestalo 20godišnjeg pravnika Enea Gregorić rodom iz Pazina u Italiji, a onih dana čitali smo u jednom talijanskom listu Primorja tužbu proti jednomu zabavnomu družtvu iz Italije, koje je upravilo jedno pismo u Trst — pokrajina Tirol. Nema je zaista nad njemačko-talijansku temeljitost!

Mršava skupština. Talijanski prvaci Istre, članovi talijanskoga političkoga družtva za Istru, sastali se dne 26. novembra u občinskom kazalištu u Piranu na glavnu skupštinu. Taj sastanak imao je biti velik i važan dogodjaj u javnom životu istarskih Talijana. Njihove novine pisale su kroz čedne o toj skupštini, pozivajuće sve, što patriotski misli i čuti u rodoljubni Piran. Moglo se je dakle očekivati, da će poletiti iz Istre i Trsta onog dana u Kopar na stotine članova, pristaša i prijatelja vladajuće svojte u Istri. Ali nada bijaše i ovog puta varava. Mjesto silnoga množtva talijanskih politikaša, sastala se u Piranu šačica generala bez vojske. Po priznanju samih talijanskih novina, bijaše na skupštini około 60 članova. Bijaše li pako u istinu i toliko? Neka bude, nu što je to za jednu pokrajinu, za talijansku pokrajinu, koja neima druge prosvjete, druge inteligencije doli talijanske, odnosno latinske! Zaista malen, neznatan broj! Dodajmo tomu, da se je skupština obdržavala u najčišćem i najradikalnijem talijanskom gradu Istre — gdje sačinjavaju po izjavi poznatog Fragiacoma svi gradjani jednu obitelj — tada moramo doista uzkliknuti: mršave li skupštine!

Ali i inače bijaše ta glasovita skupština mršavom. To je priznao i sam njezin predsjednik Bartoli. Ovaj je naime u svom nagovoru priznao, da se je malo u družtvene svrhe učinilo, nu krivnja, rădi toga, da nepada na odbor, nego na istomišljenike, koji ga nisu podupirali. Ustrojio da se je doduše neki odbor mlade gospode, koji je botio dati družtvu novoga života, ali ni on nije uspio, jer da bi se bilo moralo promjeniti lice stvarih i narav Istrana. Odstupajući odbor da je posliedica djelovanja onih mladića. Predsjednik izjavlja, da te časti više nebi primio. Očekuje, da će se naći drugih osoba, koje će znati raditi ako ih se nebude u tom priečila novimi programi. Program narodne stranke — reče, — jest kratak i jednostavan: da bude u našoj pokrajini samo jedan jezik, jedna kultura i jedna prosvjeta; i kao što bijaše u prošlosti, kako je sada, neka bude i u budućé.

Sirota Bartolić, kako vara sebe i druge!

Ali ajdemo dalje.

Družtveni tajnik Candussi Girardo, čita izvještaj o družtvenom djelovanju. I on plače, što se nisu gradjani odazvali očekivanim poletom, što neima zapta u stranci, što su neradini izborni odbori i što se nije novih ustrojilo. Žali, što biesne medju zidovi talijanskih gradova nesretne osobne borbe, dočim se neprijatelj nalazi pred vratmi. Žigoše neradinost takozvanih vladajućih razreda, koji puščaju narod osamljen. Radi toga neka se nitko ne čudi, što družtvo neima uspjeha i što mjesto pobjeda, trpi poraze. Da se tomu zlu doskoči, treba učiniti Trst glavom trih primorskih pokrajina.

Iz svega toga proizlazi, da je posve umjestno, ako se okrsti onu skupštinu mršavom

Talijanski prosvjed proti hrvatskoj gimnaziji. Na glavnoj skupštini talijanskoga političkoga družtva za Istru, obdržavanoj dne 26. prošloga mjeseca u Piranu, pročitao je član odbora odvjetnik i zemaljski zastupnik Ventrella nekakav prosvjed talijanske stranke, proti hrvatskoj gimnaziji u Pazinu.

Sa nekom znatiželjnošću očekivali smo taj prosvjed, o kojem su talijanski listovi već odavna silno bubnjali. Mislili smo, da ćemo čuti koji novi uzrok ili kakovu važnu izjavu proti rečenoj gimnaziji, a kad tamo prazna slama, mlaćena već mjesece i mjesece od talijanskih piskara našega Primorja.

Izviestitelj talijanskoga političkoga družtva Ventrella, spominje u uvodu svoga prosvjeda: kako se je jedva zacielila talijanska rana, koju njoj je vlada bila zadala uvedenjem dvojezičnih tabela; kako se je nastojalo poslaveniti porotu u Rovinju; kako je Badeni hotio pokrajini oduzeti pravo odluke gdje da bude sielo zemaljskoga sabora za Istru; kako se uvlači u javne ureде tudji jezik pod izlikom ravnopravnosti a na štetu sudbene uprave; kako se je htjelo spraviti na svietlo pitanje o glagoljici, — pa kao da sve to nebijaše vladi dosta, ona oto stavlja u proračun za godinu 1899. for. 2000 za ustrojenje hrvatske gimnazije u Pazinu.

Ta odluka vlade — kaže Ventrella — nije stvorena za to, da se zadovolji potrebi slavenskih seljaka, nego za to, da se dade povlasticu nikada dosta sitom slavenskom življu.

Istra da bijaše latinska a sada talijanska. Slavenska plemena Istre jesu različitih jezika, bez prosvjetnih središta, te nemogu ništa doprinieti k duševnom, gospodarstvenom i političkom napredku pokrajine. Sav napredak, sva prosvjeta u Istri jest talijanska. Talijanskim jezikom služe se Slaveni ne samo u javnim poslovima već takodjer i medju sobom.

U hrvatskoj gimnaziji, da se služe profesori talijanskim jezikom, jer da inače djaci nebi razumjeli njihovog eksotičnog govora.

Slaveni Istre, da neimaju duševnih sposobnostih za gimnazijalne nauke, da su morali loviti djecu po čitavoj pokrajini, trgati ju od pluga, samo da bar iole napune svoju školu.

Pazinske Talijane, da ide tim veća hvala, što su se uzprotivili hrvatskoj gimnaziji, jer oni nisu bili toli sretni nikada uživati narodnu vladu „della Serenissima“ kao ostali bratski gradovi Istre.

Hrvatskom gimnazijom u Pazinu, da se obterećuje sve državljane, a to sve stvorilo se na temelju nesretnog § 14.

Radi svega toga treba najodlučnije prosvjedovati proti neopravdanoj i težkoj povriedi talijanskoga prava, počinjenoj tim, što je vlada ustrojila hrvatsku gimnaziju na štetu i sramotu Istre i talijanskoga grada Pazina.

Ovo su glavni razlozi, koje je naveo Ventrella u ime talijanskoga političkoga družtva, proti hrvatskoj gimnaziji.

Nama nedostaje ni volje ni prostora u listu, da pobijamo ove bezgavosti, sve laži i klevete talijanskih prosvjetitelja Istre. Oni su doista nizko pali, kad nemogu ili neznadu navesti niti jednog jedinstog temeljitog razloga, proti ustrojenju hrvatske gimnazije u Pazinu.

Sve, što je cviet talijanske inteligencije Istre naveo proti toj gimnaziji, nevriedi ni pipe duhana. Sve je to puki izliev strasti i mržnje do svega, što nije talijansko u Istri.

Tim i tako nepobijaju se, slavna gospodo latinska, prava jednoga naroda, prava utemeljena i zajamčena državnimi zakoni.

Ala ste maleni, ala ste smiešni, slavna gospodo latinska!

Občinski izbori u Umagu. Iz talijanskih novina doznajemo, da se jurve prijavljuju talijanski občinari Umaga za predstojeće občinske izbore. Talijani te občine, da se podieliše u dvie stranke i to sada vladajuću (Defranceschi - Manzutto) i mlado-talijansku ili radikalnu.

Naše občinare u onoj občini upozorujem već danas, da se nedaju zlorabiti ni od jedne ni od druge stranke, već neka se priprave za samostalnu borbu.

Štipendija razpisana. Oglasom c. kr. namjestništva 28./11. 1899. je razpisan natječaj na štipendiju u godišnjem iznosu od for. 84. Pozvani su na uživanje gimnazijalci iz kopnene Istre osobito oni pripadni u koju občinu tršćansko-koparske biskupije.

Natjecatelji imadu prikazati svoje molbe putem predpostavljenog ravnateljstva biskupskom ordinarijatu u Trstu do 20. tek. te njih podkriepiti, krstnicom, svjedočbom o cieplienju boginja i siromaštva, svjedočbami dvih zadnjih polugodišta, te domovnicom.

Mjesto pošte meštra. Ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu, razpisalo je natječaj za mjesto pošte meštra u sv. Lovreču Pazenatičkom (politički kotar Poreč), uz pogodbu i polog od for. 200. Godišnja plaća iznaša 200 for., za troškove ureda 60 for. i for. 365 za donos pošte dva puta na dan sa križišča u Baderni u sv. Lovreč.

Molbe valja odposlati c. kr. ravnateljstvu pošta i brzojava u Trstu u roku od 3 čedna.

Božićni dar dobroj djeci. O Božiću jest najprikladniji i najkrasniji dar dobroj školskoj mladeži „Božićnica“ sa slikama, tvrdo vezana i takodjer sa krasnom naslovnom slikom, odobrena po duhovnom stolu u Zagrebu, koja se dobiva kod nakladnika i izdavatelja Vjekoslava Klemena, ravnajućeg učitelja u Grubišnompolju (Hrvatska), ako se unapred pošalje novac ili naruči dopisnicom.

Ciena jest 1 kruna sa poštarinom. Preporuča se našem učiteljstvu, svećenstvu i prijateljem, da ju preporuče roditeljem školske mladeži radi naručbe.

Iz Kastva pišu nam dne 9. o. mj. Dne 2. i 4. o. mj. obdržavalo je obć. zastupstvo svoje posljednje sjednice. U istih odlučilo se razpisat občinske izbore za 18. tek. mj. i napried. Votiralo se utemeljitelnje svote za „Djačko pripomoćno družtvo u Pazinu“, te zavodu sv. Nikolaja u Trstu.

Glede občinske potrošarine, odlučilo je javnu dražbu za danas, pošto su občini stigle dvie ponude.

Domaći krčmari dostali su potrošarinu za 7200 for. i 1 novč. Tim je občina prikoristila prema lani 1200 for. a. v.

Veli se s neke strane, da se je ovim poviškom škodilo domaćim krčmarom. To ne stoji. Jer se je njim prikoristilo ne samo občini, nego i svim občinarom, dakle i samim krčmarom. Dotični krčmari, koji kane sdružiti se, već su položili propisanu jamčevinu.

Preporučit je samo u ovoj stvari krčmarom, da si odaberu poštene i požrtvovne muževe, koji će stvar rende voditi, da nepanstanu kasnije nesuglasice.

Iz Raba nam pišu dne 2. tek. Javljamo Vam, da je sve komešanje nekog svećenika i njegovih prijatelja ostalo bezuspješno i da je dne 30. pr. mj sljedilo imenovanje nove uprave u najboljoj slozi, te biše izabrani čelik Hrvati: Petar Dominis načelnikom, Josip Bakota, Anton Pegelj, Ivan Galzigna, Ivan Todorin, Petar Pičuljan i Anton Barčić-Valentić prisjednicima. Na žalost moramo konštatirati, da se je počelo tjerati politiku i u crkvi sve u šestnaest, počele uvadjati talijanske propojedi gdje ih prije bilo nije ili su se držale u oba jezika. Tako na mrtvi dan, „dan od gnjeva“ bio je pjevan latinski mjesto hrvatski koštо je običajno bilo, isto epistola i evangjelija po raznim misama. Danomice se uvadja talijanske pobožnosti i druge novotarije; a ljudi koji bi morali biti s pukom, otvoreno agitiraju proti hrvatskoj stranci. Ovim postupkom ovdašnje pučanstvo je ogorčeno, te je bilo primorano pritužili se presvjetlom biskupu, te se nadamo, da će presvjetli uđovoljiti talijanomaniji stanovite gospode, šaljuć ih u mjesta gdje će biti šire polje njihovim težnjam, jer doista tovdje jim je neprijazno tlo.

Iz Višnjana nam pišu dne 7. decembra. Fiasco kod replike predstave, gdje su tek ulaznicama mogli pokriti troškove, porazno je djelovalo na finog šaptaoca i na poreške kumire. Kad se tiče gazeta, naši su rodoljubi u svemu prvi, osobito — za dobre svrhe, Briga njih kad se ne pije i ne viče! „Nemo“ nastoji da zabašuri fiasco, te objavlja furore filarmonika, kojih niti ne opstoji. Jedini „mostrapuppole“ ima nešto sućuti, da ga tješi, zaboravljajuć pri tom na „veladinu“, koji, junak nad junacima, valja da mirno trpi tu nepravdu, nesmijuć dignuti nos prama mogućemu protivniku.

Iz Roča nam pišu: Prigodom otvoranja podružnice sv. Cirila i Metoda, sakupilo se na predlog g. Š. Čevara iz Roča 10 krunà za djačko pripomoćna družtvo u Pazinu, a k tomu će se pridodati što se nabralo bilo prije u Šiumu, jedno 20 krunà. Malo je, ipak bolje, nego ništa a da bi u svakom mjestu toliko nabrali za siromašne naše učenike, u kratko bi nestalo tudjih činovnika, koji necijene naš jezik, dapače porugavaju se već i imena naših sela. Eto ovih danà došao dopis od c. kr. suda u Kopru gdje je medju ostalim pisano: „tutti da Silino“. Molim.o gospodina dopisnika, da dobavi taj sudbeni spis, ili barem točno prepiše datum i broj, te pošalje našim zastupnicima u Beč. Op. ured.

Činovnik propao obtužbom. Dne 22. pr. mj. vršila se se i druga razprava kod zem. suda u Trstu i to proti šestorici posjednika iz Zameta občine Kastav.

Petorica tih posjednika došla se je u Volosko pritužiti kod por. nadzornika, radi previsokog odmjerenja lične dohodarine. Praktikant, na koga se oni radi toga obratiše, uputi ih na g. Monjca, obć. zastupn., člana dotične komisije, i to kako oni pripoviedaše, ne baš laskavimi riečmi, tvrdeć, da im je g. Monjac pripisao previsoki prihod.

G. Monjac, koji je o tom doznao iz ustiju rečene petorice, pritužio se na financijalnu oblast moleć, neka se pozove na odgovornost dotičnog praktikanta, koji svaljuje krivnju za visoki porez na njega, koji nije u tom pogledu ništa zakrivio.

Usljed toga bijaše rečeni praktikant pozvan na c. kr. kapitanat u Voloskom, gdje je pako sve zaniekao. Time bila je politička iztraga svršena, premda bi se bilo očekivalo, da će se pozvati svjedoke. Dogodilo se pako baš protivno. G. praktikant tužio je naime onu petoricu i gosp. Monjca radi uvriede poštenja i oni, koji bi morali stupati proti njemu kao svjedoci, bili su sada obtuženi.

Sud voloski odsudio je rečenu petoricu, i to Frana i Matu Lenac, Josipa Vlaha, Matu Srdoča i Andriju Grbca radi prestupka uvriede poštenja, dočim je riešio g. Monjca.

Usljed priziva odsudjenih i g. praktikanta Konrada Rudolfa, došla je stvar pred pokrajinski sud u Trstu.

Onu petoricu zastupao je odvj. dr. Fillinich a Monjca odvj. dr. Rybarž. Razprava svršila se time, da je sud riešio sve obtuženike, a odsudio onoga praktikanta na platež troškova.

Toliko kod ove, koliko kod razprave Ellner — Stiglich nalazio se u sudbenoj dvorani poznati Krstić.

Poštalja. Dne 15. novembra bila je predana u Z. preporučena pošiljka (br. 818.) za Višnjan, kamo je bila predana stopram na 21. istog mjeseca, naime iza šest dana, premda je morala stići najkašnje u jutro dana 17. rečenog mjeseca. Gdje je ta pošiljka bila zadržana, može jedino doznati dotično slavno ravnateljstvo iza obava odnosnih izvida. — Nego, kano da ni to nebijaše dovoljno, valjalo je, da se slične neurednosti ponove i na brzojavnoj stanici. Dne 21. rečenog mjeseca bila je predana u Z. brzojavka (br. 1708) u 3 sata i 40 časova poslije podne takodjer za Višnjan, ali je tamo bila predana, već stopram na 22. u 8½ jutra, do kojeg sata mogaše stići u Ameriku. Hoće li dotična ravnateljstva potražiti svoga ugleda radi krivca i razpoložiti, da slično ne opetuje, idemo da vidimo.

Izpravak. Pomutnjom slagara podkrale su se u izvješću prinosa za družbu sv Cirila i Metoda u zadnjem broju sliedeće pogrieške:

1. Osim navedenih f. 4·50 za pazinsko pripomoćno družtvo i f. 1·20 navedenih za družbu g. Martin Curić iz Gline, darovao je još drugih f. 4·50 za družbu sv. Cirila i Metoda.

2. Dr. Pero Magdić poslao je for. 9·40 a ne 9·50 kako je navedeno.

3. Iveša Mibo Premantura dao je f. 4·11 a ne samo f. 4·— kako navedeno.

Gospoda darovatelji neka izvole izviniti pogrišku.

Javna zahvala. Vama milostive gospoje i cijenjene gospojice, što izvoljeste o Nikolju-dne podariti „Tamburaški zbor Prvog istarskog Sokola“ sa krasno vezenim crven-kapama, što usrdnje blagodari za „Tamburaški zbor“: Jelušić, zborov.

Listnica uredničtva. Dopisniku sa Suska. Vaš odgovor na očitovanje g. Jerka G. liep je i stvaran, nu žalimo, da ga nemožemo tiskuti, jer u našem listu nema mjesta za mjestne strančarske borbe i osobne polemike. — A Vašim dopisom i njegovim odgovorom stvar je svim poznavaocima mjesta i ljudi dovoljno jasna, — G. G. P. u Zadar. Radi preobilna gradiva, uvrstit ćemo Vašu pjesmu u sliedećem broju.

Nov hljeb. Za vrieme gladi u Rusiji god. 1893. pronađen je novi hljeb, koji je ne samo utoljavao glad, nego je i hranio. To je bilo veoma neugledno pecivo, koje je naličilo na rašelinu — umešeni treset, — ali, na narodopisnom zboru Moskovskom, gdje se je o toim hljebu razpravljalo, nadjeno je kemijskom razpravom, da taj novi hljeb po „nevolji“ ima više belančevine i skroba od običnog ražênog hljeba, i prema tome, da je mnogo hraniviji od ovoga. Taj novi hljeb bio je načinjen od saniljevenog sjemena neke vrsti lobode (Chenopodiuma,) koja po okolnim šelima veoma mnogo raste. Povodom tim može se izvesti veoma zanimljiv zaključak, da su evropski praprediei znali o tome hljebu, jer šta se može drugo i zaključiti, kad se po svim evropskim prastarim obiteljima može i sad naći velika količina lobode. Ovo je tim prije vjerojatnije, što je i sad u Peruani glavna hljebna biljka jedna vrsta lobode, koja se zove Chenopodium Guiloa, kojom se hrane miliuni stanovnika. Prema ovome izgleda, da bi se u lobodi moglo dobiti, tako reći, novo žito, koje bi se moglo gojiti u onim siromašnim krajevima, gdje žito ne može uspievati. Neprestanim odbiranjem i gajenjem pak tko zna, da se nebi moglo dobiti u opće dobro hranljivo sredstvo!

Družtvene viesti.

Novi odbor političkoga družtva „Edinost“. U novi odbor našega političkoga družtva bijahu izabrani na glavnoj skupštini prošle nedjelje sliedeći članovi: predsjednik M. Mandić, odbornici: dr. G. Gregorin, dr. O. Rybarž, M. Cotić, dr. J. Abram, dr. E. Slavik, A. Bogdanović, dr. L. Zuccon, A. Černe i J. Turk. Njihovi zamjenici: Iv. Goriup, Vjek. Goriup, St. Godina, A. Miklavec, Iv. Šuman, M. Pečar, Ant. Pogoreleč, M. Kamušić, i D. Periet. Na I. odborskoj sjednici dne 1. t. mj. konšlituirao se je novoizabrani odbor ovako: Izabran bijaše I. podpredsjednikom g. dr. G. Gregorin, II. podpr. g. dr. Rybarž, tajnikom g. dr. E. Slavik, blagajnikom g. A. Bogdanović.

U nadzorni odbor za družtveni časopis „Edinost“ izabrani bijahu: Mandić g. dr. Gregorin i g. dr. Rybarž.

Filijalka
c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda
za trgovinu i obrt u Trstu.

Novci za uplaćivanja.

U vriednostnih papirih na 4-dnevni odkaz 2¾%
„ „ 30- „ „ „ 3¼%
U pisnih na ime uz 4-dnevni odkaz 2½%
„ „ 8 „ „ 3 „
„ „ 30 „ „ 3½ „

Na pisma, koja se moraju izplatiti u sadanjih papirih austrijske vriednosti, stupaju u kriepost nove takse, 27. septembra, 10., odnosno 23. oktobra.

U Napoleonih na 30-dnevni odkaz 2%
„ 3-mjesečni „ 2¼%
„ 6- „ „ 2½%

Okružni odjel.

U vriednostnih papirih 2% na svaku svotu. — U Napoleonih bez kamata.

Doznačnice

na Beč, Prag, Peštu, Brno, Lavov, Tropavu, Rieku, kao takodjer za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradac, Sibinj, Inomost, Cjelovec, Ljubljanu, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz i Solnograd bez troška

Kupnja i prodaja

vriednostih, diviza, kao takodjer unovčenje kuponah proti odbitku 1% provizije. Inkaso svijuh vrsti po najumjestnijini uvjeti.

Predujmovi.

Jamčevne listine po dogovoru. Kredit na dokumente u Londonu, Parizu, Berlinu ili u drugih gradovih, provizija po jako umjestnih uvjetih. — Kreditna pisma na kojigod grad.

Uložci u pohranu.

Primaju se u pohranu vrednostni papiri, zlatni ili srebrni novac, inozemski novac itd. — po pogodbi. Naša blagajna izplaćuje doznačnice talijanske, narodne banke u talij. frankih ili pako po ducvnom tečaju.

Broj 4154.

OGLAS

odnoseći se na izbor obć. zastupstva u Kastvu.

U smislu § 18. obć. izbornoga reda, daje se ovim do obćega znanja, da će se izbor novoga občinskoga zastupstva za mjestnu občinu Kastav obdržavati u dvorani, gdje se drže občinske sjednice u Kastvu, u doli označene dane i dobu sliedećim redom:

Poziva se birače, da dodju birati u svakom od trih izbornih tiela po 10 (deset) občinskih zastupnika i po 5 (pet) zamjenika, i koji će odabrati svi skupa 30 (trideset) zastupnika i 15 (petnajst) zamjenika.

U III. izbornom tielu birača 2583

prvi dan, ponedjeljak dne 18. decembra 1899., pozvani su birači upisani u izbornoj listini od broja 650 uključivo 1939 . . birača 1290

drugi dan, utorak dne 19. dec. 1899., nastavak biranja od tekućeg broja 1940 do uključivo 3189 . . . birača 1293

što čini skupni broj . birača 2583

U II. izbornom tielu birača 626

jedan dan, sriedu dne 20. dec. 1899. birači od broja liste 38 uključivo broja 649, svih birača ima 626.

U I. izbornom tielu birača 37

u četvrtak, dne 21. dec. 1899., birači od broja liste 1 do uključivo 37.

Svakog izbornog dana započeti će izbor od 8. ure jutro napried.

Glasovanje obaviti će se po volji birača ustmeno ili putem listića.

Pozivlju se svi pravo izbora imajući, u listinu upisani, da na urečene dane i dobu točno na biralište pristupe i da sobom donesu posebno za izbor priređene pozive.

Občinsko glavarstvo

Kastav, dne 8. decembra 1899.

Jelušić, obć. glavar.

Njegova svetost

Papa Lav XIII.

sporučio je po svojem liečniku prof. Dr. Lapponiu g. ljekaru G. PICCOLI-u u Ljubljani srdačnu zahvalu za priposlano Mu staklenčiće

tinkture za želudac

te mu diplomom od dne 27. novembra 1897. podielio naslov »dvorski dobavljač Njegove svetosti« sa pravom nositi u svojoj firmi uz naslov takodjer grb Njegove svetosti.

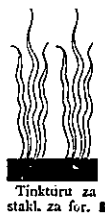

Rečeni liečnik kaošto i mnogi drugi glasoviti profesori i doktori pripisuju bolestnim Piccoli-jevu želudačnu tinkturu, koja jači želudac, povećava tek, popiščava probavu i tjelesni otvor. Naručbe primu i uz pouzeće opravlja točno

G. PICCOLI,
ljekar „pri angelju“ u Ljubljani.

Tinkturu za želudac razašilje vlastnik po 12 stakl. za for. **1·26** a. vr., po 24 stakl. za for. **2·40**, po 36 stakl. za for. **3·50**, po 70 stakl. za for. **6·50** (poštanski paket, koji ne teži preko 5 kg.), po 11e za for. **10·30.** — Poštarinu moraju plaćati sami naručitelji.

P. n. občinstvu uslobadjam se najaviti, da sam otvorio u Pazinu

knjigovežnicu

obskrbljenu strojevima najnovijega sustava, kano i

trgovinu knjiga i papira

sa zalihom svih školskih potrebština.

Izradjujem sve radnje zasjecajuće u moj zanat, kano: albume za fotografije, okvire u plišu, damasku, atlasu, koži itd.

Nemam li prigodice kakve stvari u skladištu, to istu nabavljam u najkraćem roku, bez ikakvih kuničevih troškova. Isto tako preskrbljujem tiskanice za školske, občinske i župne urede.

P. n. mušterije upozorujem, da se za sve naručbe najave dopisnicom, pošto je to najsiguriji put, te iste obavljam u kratkom roku solidno i uz umjerene ciene. Sa štovanjem

IVAN NOVAK,
knjigovež u Pazinu, naproti c. kr. državnoj gimnaziji.

F. Pečenko

HOTEL EUROPA

u Puli

preporuča se gg. putnicima.

Brijač

Nikola Alaić

preporuča

svoju brijačnicu

u Puli

na Fran Josipovoj cesti 6

(tik kavane „Miramare“)

500 kruna i više

mogu si zaslužiti vrlo lahko osobe bez položaja, bez rizika i sa vrlo malo truda. Ne radi se o prodaji, promesa ili papira na obroke. — Naslove neka se šalje na R. K. na upravu lista „Bilancia“ na Rieku.

Prsni čaj sa „Učke-Gore“

Izvrstni domaći lijek proti

kašlju, nahladi ili prsnom kataru, proti hrapavosti i promuklosti grla.

Cijena 25 novč.

Glavno skladište:

Ljekarna L. Ghersetich,

Volosko — Istra.

Dobiva se u svakoj ljekarnici.

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice

svoj krojački posao
na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,

u prvom katu.

U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odjela, koja izvršuje točno po mjeri.

Anton Klement, *krojački majstor.*

The Gresham,

engl. osiguravajuće družtvo na život u Londonu

Aktiva družtva do 31. decembra 1897	K 159,997.578—
Godišnja uplata premija i interesa od postanka družtva (1848)	K 28,823.375—
Izplaćeno na osiguranju i interesu od postanka družtva (1848)	K 343,860.067—
U godini 1897 izdano je 7464 polica za glavnicu	K 67,331.351·91

Prospekti, cienici i u obće sve druge informacije šalju se badava, tko jih god pismeno kod dolje imenovanoga zastupstva upita, koje dopisuje u svim jezicima.

Glavno zastupstvo u Trstu

Via del Teatro, N. I, Tergesteo, Scala IV.

Traže se svuda sposobni agenti i zastupnici.

U LJEKARNI

E. TOMAJA nasliednik A. WINGER

ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo korisni, **osobito preporuke vriedni ljekovi:**

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kašanju i trganju u kostih, ukočenosti ili grevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom poganca, probadanje, svaćovitanie na zebam. Ciena 80 novč.

Mladica, vodu za kašalj ili breh i za prsa, kojom se liečit kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, teško disanje, promuklost u grlu, sipljivost. Ciena 80 novč.

Pojačani željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bliedoći, skrofulozanosti, podbuhlosti, djetinjoj krživosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. Ciena flaši 2 forin.

Pojačano svedske kapljice ili svedska živorna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krvotvornica, popravlja i okrepljuje želudac i oblažuje glavna bol; oblaklava tegnja ili mučalna, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u zlezici, reumatične grčeve, zutica, grozica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u utrobu. Tko ovu toli korisnu djelujuću švedsku tinkturu redovito pije sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečit i sazne bolesti. Ciena, flašici s naputkom 50 novčića

Prah za blago ili za marvu, za kunjaki kod i kašalj za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za obljačivanje želudca i probavo, kada blago neće rado da jede i se napunjuje. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čiliji i jači. Ciena jednom omotu 45 novč.

Svajcarsko pilulice najsigurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili stomaka i crieva, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tramost ili tršnji. Ciena škatuljici 70 novč.

Mazilo za blago osobito za kuje i volove proti kozenoj koli, sprćenim, nategnutim zilam, ukočenosti i ukliještenju nikoga nerva, za oblaženje i okrepljivanje ila i živaca, 1 flaša 80 novč.

Antiseptična voda za usta i zube služivaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, očvršćuje meso oko zubi, zatrčikuju usta, uklanja neugodan vonj, 1 flaša 60 nč.

Finu surekovu esenciju. (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i raskuživanje zraka u sobah; za disanje i za plućobolne. 1·50 novč.

Pekuljna protiv izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. 1 flaša 80 nč.

Mast proti lišaju, hrastam peručini i oporstvam, 1 tegle 50 novč.

Antisitin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. Škatulja 50 novč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. Ciena 50 novč.

Dra Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam ili liekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipine na licu; prolravlja gladkost, nježnost; bjeloću i finoću obraza i ruku. Ciena većem lončiću s fišticu. K tome spada još boraksov sapun po 40 novč.

Puder-eglantine najbolje sredstvo, za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neokdjivo ako je ugodnog mirisa. Nagradjen na Pariškoj izložbi sa zaćastnom diplomom. Dobiva se u boji bieloj, ružičastoj i žutkastoj. Ciena kutiji 1 fr.

Sapun eglantine. Najfiniji sapun od svih sapuna. On osvježuje te pomladjuje lice. Šostarčjem je od najvećih tvari, te odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 50 novč.

Crème eglantine jest izvrsno sredstvo proti svim mrljam tenta, kao što su pjegice, lišajevi, tavene mrlje, pjege, opora koža i t. d. Uslied svoga kemičkog sastava, ta se Eglantine mast nikada ne pokvari, te po tome imade prednost pred svim ostalim sličnim sredstvima. Ciena lončiću s fišticu.

Eau eglantine jest izvrsna i iskusnom priznata voda za kosu. Njom se zapriečava izpadanje kose, onemogućuje stvaranje prsuti i ojačava vlasište. Ova voda posjeduje također i to svojstvo, da podjeljuje kosi liep naravan sjaj. Ciena boci 2 fr. 15.

Mirisna zgesta za sobe kaditi, nekoliko kapi fire po sobi prouzdan miris. Flašica 50 novč.

Otrov ili cemer za stienice i klimake. Flašica 50 novč.

Antiinbelle od Redlina proti prodavci ili činjci. Manja bočica 30 novčića.

Tko naruči od gornjih stvari za 5 for. tad plaćam poštarinu.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade, i boje za farbanje kose, da sieće kose, pocrne, fine sapune; praške za gospođe, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube od kojih zubi pobieljuju; Spužve za umivanje; kefice za zube; Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povojeza rane, pojase, kirurške sprave; Ruskoga čaja, fnog Jamaika-Rume, Malaga vino, francuzkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda. — **Sve po novinam oglašeno medicinske specijalitete.**

Broj 44. U Puli, dne 20. decembra 1899. God. XXX.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se nepleća poštarina, ako se izvana napiše «Reklamacija».

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izaći će: dne 17. i 25. novembra te dne 4., 12., 20. i 28. decembra 1899.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata s poštarinom stoji: 5 for. u obće, 2 for. za seljake } na godinu ili for. 2.50, odn. for. 1.— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 5 nč. koli u Puli, toli i izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stiepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Budući broj izaći će u četvrtak dne 28. decembra.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

P. n. gg. predbrojnicima.

Pri koncu smo godine a u danima zaključnih računa. Molimo rodoljube i sumišljenike, da se i opet na list predbroje — a opominjemo svu onu gg. predbrojnike, koji nam nisu namirili ovogodišnju predbrojbu, a nekoji i onu prošlih godina, da to čim prije obave. Obstanak lista stoji jedino na predbrojnicima, a uz netočnu i nemarnu uplatu, stvara se upravi sto briga, kako da namiri pojedini broj. Gg. predbrojnici nek u tu svrhu uporabe naše čekovne položnice koje jur imadu, a ostalima priposlat ćemo jih u jednom od budućih brojeva.

Uprava.

Božić.

Godina za godinom bježi u vječnost, vjek se za vjekom odmiče ostavljajući za sobom sad ugodne sad turobne uspomene za pojedinca, za narode, za čovječanstvo. Mnogo je takovih vjekova minulo, odkad se izpuniše rieči sv. pisma: „Rieč postade tielo i useli u nas puna blagodati i istine; i vidjesmo slavu njegovu, slavu, kao jedinorodjenoga od otca".

Devetnajst je stoljeća tomu, što se je porodio mukotrpnomu čovječanstvu sin božji, naš Spasitelj Isus, koji je na sebe uzeo narav našu, te se na drvu križa žrtvovao za spas duša naših.

U oči najvećega blagdana za sve kršćanstvo, dolaze nam pred oči u živoj slici sve one mile i krasne nauke, što smo je čuli u školi ili u crkvi o začetju i porodjenju Bogačovjeka.

Pobožnoj i skromnoj Djevici Mariji, isprošenoj za Josipa, ukaže se andjeo Gospodnji, te joj reče: „Raduj se, blagodatna, Gospodin je s tobom, blagoslovljena si ti medju ženami". Ali pošto nebijaše Marija žena Josipova, reče njoj andjeo, da će duh sveti doći na nju i sila Svevišnjega, da će ju osjeniti; radi toga će ono, što će ona roditi, biti sveto i nazvati će se sinom božjim.

Priprosti i pošteni stolar Josip iz grada Nazareta u Galileji, podje u Judeju, u neznatan gradić Betlehem sa Marijom, da se podvrgnu nalogu carevom i da se izpune rieči: „I ti Betleheme, zemljo Judina, ni po čemu nisi najmanji u zemlji Judinoj, jer će iz tebe izaći čelovodja, koji će spasiti narod moj izraelski".

Naši putnici nenadjoše radi velike navale tudjinaca, mjesta u nijednoj kući, pa se moradoše sklonuti u zapuštenu štalicu na kraj mjesta, a da ne prenoće pod vedrim nebom u ono doba godine.

B. Djeva rodi po noći sina i metne ga u jasle. I uzdrhta zemlja i nebesa, jer se je rodio Bog-čovjek. Na iztoku pojavi se zviezda, da objavi svietu radost veliku. I dodjoše mudraci iz iztoka u Jerusolim i rekoše: „Gdje je car judejski što se je rodio? Vidjeli smo bo njegovu zviezdu na iztoku i došli smo, da mu se poklonimo".

Andjeo Gospodnji najavi prvi veselu viest pastirom uputiv ih, kamo im je poći i gdje će naći diete. Tada zapjeva četa nebeskih andjela: „Slava Bogu na visini i na zemlji mir ljudem, koji su dobre volje".

Da, mir ljudem naviestili su božji glasnici kod poroda Onoga, koji je došao na zemlju, da čovječanstvo povede u bolji i sretniji život. I sam Spasitelj propoviedao je za svog boravka na zemlji, o ljubavi i miru, bez čega ne ima pravoga blaženstva. I crkva sveta, Njegova miljenica, naviešta kroz sva stoljeća narodom mir i ljubav, nastojeći okupiti pod svoje okrilje sve narode i sva plemena svieta. Ali uzprkos tomu i pojedinci i narodi zaboravljaju na piev andjeoski: „mir ljudem na zemlji" mrzeć i proganjajuć jedan drugoga i ugnjetavajuć jači slabijega.

Nauka Spasiteljeva prodrla je u sve strane svieta, nju izpovjedaju stotine milijuna ljudih, ali ipak iz njihovih srdaca nije nestalo ni mržnje, ni zavisti, ni pohlepe ni sebičnosti.

Naš hrvatski narod čuti na žalost ponajviše gorko te ljudske strasti. On je bez dvojbe pretrpio mnogo za sv. vjeru, stojeći kroz tolike viekove mačem u ruci za njezinu obranu i lievajući za nju svoju dragocienu krv. Boreći se junački za vjeru svojih otaca, borio se i za svoj obstanak i za svoju budućnost. U tim borbama, koje mu je providnost namienila i koje je on oduševljeno vodio, da izpuni častno svoje poslanstvo, bio bi on podlegao ili klonuo duhom, da ga nije sokolila i čvrstila sv. vjera.

I danas se bori naš hrvatski narod razciepkan i raztrojen pod raznimi vladami i sustavi za svoj obstanak, za svoju slobodu i jedinstvo. On čeka uztrpljivo ali pouzdano svoga Mesiju, jer znade, da imade velikih zasluga za sv. vjeru, i da nije zadnji medju narodi svoga Gospoda. Uzdajuć se u svoje sveto pravo, on je duboko osvjedočen, da će konačno doći do ostvarenja svoga programa, do jedinstva i slobode svoje.

U tom pouzdanju proslavi narode moj i predstojeće svete božićne blagdane. Zapjevaj narode Bogu svomu pjesmu novu i stupi vesela srca i vedra čela pred lice njegovo. On bo tvori pravdu i dieli sud svakomu, komu se krivo čini. Tebi je mnoga krivda učinjena od zlobna i nezahvalna svieta, ali to je sve zabilježeno u knjizi života tvoga, koja se nalazi pred licem Sina božjega, čije narodjenje ovih dana slavimo.

Proslavi narode moj sv. Božić sa pouzdanjem u bolju budućnost tvoju i uz pjev andjeoske pjesme: mir ljudem na zemlji koji su dobre volje!

Iz austrijske delegacije.

Dne 30. pr. mj. sastale su se obje delegacije u Beču, da viečaju o skupnim poslovima monarhije.

U austrijskoj delegaciji ostalo je ovaj put naše Primorje bez zastupnika Hrvata ili Slovenca. Za sve tri pokrajine Primorja t. j. za Istru, Trst i Goričku, izabrani su u delegaciju talijanski zastupnici. Većina pučanstva Primorja, Hrvati i Slovenci, nemaju u delegaciji niti jednoga svoga zastupnika. Da je tomu tako, imadu se oni zahvaliti postojećemu vladinomu sastavu u Primorju, pomoću kojeg imade manjina pučanstva Primorja — Talijani — tri svoja delegata, a većina pučanstva nijednoga.

Izbor u delegaciju vrši se u carevinskom vieću. Zastupnici svake pokrajine biraju izmedju sebe po jednoga ili više delegata. Pošto su pako talijanski zastupnici triju pokrajina u većini, izabraše oni samo svoje jednomišljenike i tako je došlo do toga, da zastupaju naše Primorje tri talijanska zastupnika.

U delegacijama je običaj, da na početku zasjedanja ministar za izvanjske poslove razloži delegatom odnošaje, u kojim se nalazi naša monarhija napram ostalim državam i da se izjavi obćenito o političkom položaju izvan monarhije.

Držeći se toga običaja, progovorio je o tom odnošaju ministar za izvanjske poslove grof Goluchowski u sjednici delegacije od dne 2. t. mj. vrlo obširno. Iz njegova izvještaja donašamo niže važnija mjesta, napose ona, koja se tiču odnošaja naše monarhije napram susjednim državam i napram onim narodom, koji su nam po krvi i jeziku bliži.

Naglasiv u uvodu g. ministar, kako je u roku od poldruge godine, odkad se naime zadnji put sastaše delegacije, vladao podpuni mir, reče, da ćute sve europejske države potrebu dalnjega mira. Sve te države nastoje, da se amo tamo javljajuće se nesuglasice miroljubivim načinom izravnaju. U tom položaju nemienja ništa ni žalostna činjenica, da je tek nedavno došlo do neprijateljstva u južnoj Africi. On ipak misli, da se možemo nadati, da ona borba neće ni u buduće izgubiti svog mjestnog značaja.

Pod tim okolnostima pokazuje nam se obćeniti položaj povoljnim, te drži, da neima razloga, s koga bismo se mogli bojati pogoršanju.

Glede naših medjunarodnih odnošaja napram stranim vlastim — reče ministar, da se isti nisu od zadnjeg zasjedanja nimalo promjenili.

Jednako stalno i pouzdano glede naših pouzdanika, kao prijateljsko i susretljivo glede ostalih vlasti, naročito onih, s kojimi smo u stalnim interesnim pitanjima željni uzdržati bliži saobraćaj, razvijaju se ti odnošaji kao jedna cielina, što daje čvrsta jamstva za miroljubivi razvitak stvari.

Obzirom na trojni savez reče ministar:

Pri takovom stanju stvari čini se gotovo suvišno, da ponovno spominjem neuzkolebivi obstanak naših saveznih odnošaja i naglašavam s time skopčane probitke za našu monarhiju i cielu Evropu. Pa kad to ipak činim i ovaj put, postupam tako s toga, da najodlučnije stanem na put krivim glasinam, što se od nekog vremena — a moja opažanja idu i preko granica naše monarhije — bilo nehotice, bilo hotimice šire, i koje su kadre, da naše lahko upaljivo javno mnienje zavedu na krivu vjeru o promjeni vanjske politike. Tome nije tako. Gradnja, na kojoj počiva naš ugovorni odnošaj prema Njemačkoj i Italiji, tako je solidna i učvršćena, a da je ništa ne može uzdrmati.

Slobodni od svake navalne težnje, isključivo smjerajući na to, da načelu stalnosti konzervativne politike na medjunarodnom području pribavimo priznanja, ukazao se je trojni savez kao pravi zaštitnik mira. Bila bi s toga prava pljuska na razum, da ostavimo ovu sigurnu osnovku, koja se je tako sjajno proniela kroz dva desetlieća. Ova je konstelacija centralnoevropskih vlasti dapače uvjetovala intimnije sveze s ostalimi vlastmi radi svoga eminentno miroljubivog značaja, i radi osobitosti stanovitih odnošaja koji ne zasjecaju u jednakoj mjeri u interese svijuh sudionika, pa njihovu obranu valja prepustiti svakomu pojedincu napose.

Glede naših odnošaja napram Rusiji i balkanskim državam, rekao je ministar:

Takovi nama najbliži odnošaji očituju se na vrućem tlu evropskog iztoka. S njima skopčane opasnosti evropskom miru, ima da zauzda naš uži sporazum s Rusijom, što smo ga prije dvie godine u Petrogradu uglavili, što ga nastojimo sve pouzdanije razviti. Njemu je poglavita svrha, da odstrani one opasne utakmice koje su godine i godine kao mora ležale na naših medjusobnih odnošajih, te po izkustvu na štetu obiju vlasti davali povoda nemirnim elementom na Balkanu, da nas jednoga prema drugomu izigravaju i pri tom vlastiti svoj apetit zadovoljavaju.

na tudji račun. S toga se ne može više poticati koristno djelovanje nove metode, kojom se postupa u balkanskih pitanjih.

U toj metodi osobito se ističe načelo nemiešanja u unutrašnje političke prilike balkanskih država. Ova metoda jednako je u prilog našim južnim susjedom, kao što pruža i Rusiji i nama nesumnjivi probitak, da odstranimo mnogobrojne sukobe i nesuglasice, koji su bili kadri, da između nas izazove zlovolju i nepovjerenje.

Iskreno i ozbiljno želimo mi, raznim balkanskim državam razvoj njihove političke individualnosti, čuvanje njihove samostalnosti, — no isto tako iskreno i ozbiljno želimo mi mir, pa ćemo s toga svaku pustolovinu, koja bi mogla zaprietiti miru i poredku, došla ona ma s koje strane, najodlučnije pobijati.

U Srbiji i Bugarskoj dogadju se još amo tamo nemiri, te izbijaju na površinu mnogi pojavi narodne pretjeranosti koji ne mogu izmaći našoj pažljivosti. No oni imadu više značaj unutrašnjih bolesti, pa bili oni kako mu drago žalostni, valja ih smatrati kao neuklonivu, baštinu, sviju mladih država, na prema kojim se mora vršiti stanovita mjera obzirnosti sve dotle, dok ne zapriete poredku na medjunarodnom tlu. Ova se granica ne smije prekoračiti, pa za to se i brine sporazum, za koji nam je Rusija tako susretljivo pružila ruku.

Što se specijalno tiče naših odnošaja prema tim zemljam, moram spomenuti, da se oni razvijaju podpuno normalno.

Trvenja sa Srbijom, koja su neko vrieme bila običajna, prestala su, te je došlo do dobrih susjednih odnošaja. Ovaj okret imamo da zahvalimo sve većoj uvidjavnosti tamošnjih odlučujućih krugova, koji su došli do uvjerenja, da sistem trajnog draškanja, koji su prema nama upotrebljavali, ipak najviše oštećuje njihove vlastite interese.

Glede unutrašnjeg stanja u miladoj kraljevini ne pripada mi ovdje pravo suda; no ja ipak mislim, da se neću dostati prigovora nepovlastna umiešanja, ako ovdje iz pravog prijateljstva i simpatije za zemlju i njezinu dinastiju izjavim želju, neka bi Nj. Veličanstvu kralju Aleksandru što prije poslo za rukom, da isto tako o cilju sviestnom, kao i pravednom i umjerenom, načelom evropskog čudoredja primienjenom politikom dade ovoj, stranačkim razdorom i spletkam toli težko kušanoj zemlji onaj trajni mir, što joj ga treba, da uzmogne sav svoj rad upotrebiti na učvršćenje svojeg unutrašnjeg stanja.

Nije manje povoljno držanje Bugarske, kojoj je naše prijateljstvo i naša podpora vazda osigurana, dok se njezina politika kreće na tlu narodnog i kulturnog razvitka u njezinih granicah, dok ona živi u miru sa susjedima, te prije svega nastoji, da se kani svih pustolovina, opasnih miru.

Politički položaj.*)

Iz govora dr. M. Laginje, izrečenog na glavnoj skupštini političkoga družtva Edinost.

Govornik, živalno pozdravljen, reče na uvodu, da će u kratko ocrtati sadašnji položaj, te postanak i razvoj države.

Ona krasna žena — reče — koju svi poznate i koja se nalazi u vrtu pred kolodvorom južne železnice, udala se je više puta i tim pridobila kraljevinu Česku, Hrvatsku i Ugarsku; konačno pridobila je i kraljevinu Poljsku, koja bijaše podieljena usljed nesloge njezinih sinova. Tim si je Austrija pridobila i veliku pokrajinu, koju nazivljemo Galicija.

Poznato Vam je nadalje, da su vladari novijih vremena nastojali pridržati u svojih rukuh svu državnu moć, da su sami zakone krojili za svoje narode, te iste pomoćju svojih ministara provadjali. Do pred 50 godina možemo kazati, da je u Europi obćenito vladao absolutizam. Malo po malo došli su narodi do ustava. Nekoje države uvedoše ga dobrovoljno, druge prisiljene na to. Medju ove spada i naša država; ona je dielila narodom pravice samo tada, kad bijaše na to prisiljena.

God. 1860. dobili smo u Austriji slobodonuman ustav. Nakon god. 1859. i to poslije poraza kod Solferina. Kadno je naša država izgubila veliku pokrajinu, sjetila se je ona, da valja dati narodom malo slobode, te je god. 1860. izdala oktobarski diplom, usljed kojega bi imale sve pokrajine riešavati samo svoje poslove, samo važnije poslove imalo se riešavati u parlamentu.

*) Iz krasnoga govora našega zastupnika, donasamo radi nestašice prostora samo važnija mjesta. Op. Ured.

Mjeseca febrara god. 1861. izašao je radi nezadovoljstva Madjara takozvani Jebrarski patent, kojim bijaše ustrojen središnji parlamenat za naš dio monarhije a Madjarom pustilo se slobodne ruke. God. 1866. kadno bijasmo dobro potučeni došlo je izmedju Austrije i Ugarske do nagodbe, i tim bijaše velika država podieljena na dvoje; stvoren bijaše dualizam.

Dualizam nije nikakva sreća za slavenske narode; koliko više vriedi to za nas Hrvate i Slovence, koji se smatramo jednim plemenom i bratjom, koju mogu naći uvjete svojemu obstanku, jedino u zajedničkoj budućnosti. (Burno odobravanje).

I tako eto nas kod našega parlamentarnoga položaja. Veliko pitanje ovoga diela monarhije jest pitanje češko. Naša bratja Česi (Živili) jesu mnogobrojni; nalaze se u trih pokrajinah; oni su bogati, naobraženi i rodoljubni i sviestni svoje važnosti. To je glavni razlog, radi kojega je češko pitanje najvažnije u Austriji; okolo njega okreću se sva ostala pitanja.

Zadnje dvie godine zapinje svaki drugi posao u carevinskom vieću radi češkoga pitanja. Mi moramo željeti, da se to pitanje rieši na korist češkoga naroda, pak da se rieše i druga važna pitanja, narodnostna i gospodarska. Kako će se to postignuti, kakvo ćemo mi napram tomu zauzeti stanovište?

Česi su u parlamentu na stanovištu državopravne opozicije. Oni teže zatim, da kraljevina Češka u okviru Austrije riešava sama svoje poslove u saboru u Pragu. Uzprkos tomu popustili su Česi nješto na svojem programu tim, što su stupili u carevinsko vieće, kano što su popustili i Hrvati i Slovenci, stojeći na temelju programa hrvatske stranke prava, koji kaže, da je njihova budućnost jedino ujedinjenim ujedan velik narod. (Burno odobravanje.)

Odnošaji u carevinskom vieću su vrlo nepovoljni za nas. U njemu se nalaze dvie velike skupine t. j. desnica i lievica. Desnica priznaje čitavoj državi nekoje neobhodno nuždne potrebe, ona hoće razširiti autonomiju pokrajina i provesti narodnu ravnopravnost. S tim u savezu jest uzgoj mladeži na kršćanskom temelju i veći upliv crkve u školi.

Da vidimo one stranke, iz kojih sastoji desnica:

Središte, komu je na čelu opat Freuenfeld, ima 6 glasova; Mladočesi 61 glas; Kolo poljsko 55 glasova; slavenska kršćansko narodna sveza 33 glasa; Niemci katolici 27 glasova; češki veliki posjed 19 glasova, ukupno dakle ima većina ili desnica 201 glas.

Lievica sastoji iz sliedećih stranaka: Luegerova ili krčansko-socijalna stranka broji 27 glasova; njemačko-napredna stranka 36 glasova; ustavovjerni veleposjed 28 glasova; Šenererova stranka 8 glasova; slobodna njemačka sveza 9 glasova; njemačko-pučka stranka 41 glas, — ukupno dakle 149 glasova. Uzprkos tomu, što ima desnica većinu glasova, dogodi se kadšto, ga ona ostane u manjini; to obično tada, kada treba glasovati proti Slavenom. Tada se lievici pridruže i naši dragi susjedi, kojih mi netreba imenovati.

Nadalje imade u carevinskom vieću 20 divljaka, koji nepripadaju nijednoj stranci, i od kojih obično 13 glasuje sa lievicom.

U drugim državama, gdje je samo jedan narod, podiele se stranke obično u dvie velike skupine, n. pr. u liberalnu i konservativnu; u carsku i republikansku; u federativnu i federalističnu. Sve ove stranke jesu obično vrlo patriotične i pripravne na svaku žrtvu za svoju domovinu. Njih diele samo velike osnove, kako da se naime vlada u njihovoj domovini. Kod nas neima toga. Ako vlada nastoji zadovoljiti Niemcem, oni su svi za nju, a mi ostanemo u manjini; ako se vlada pokaže sklonom Slavenom, tada postane položaj nestalnim i dvojbenim. (Konac sliedi.)

Politički pregled.

U Puli, dne 11. decembra 1899.

Austro-Ugarska. Ono, što se je predvidjalo već od prvih dana vlade grofa Clary-a, t. j. da će razpasti dosadašnja većina carevinskoga vieća, gotovom jest činjenica. Zasluga neide za to došla ni grofa Clary-a ni njemačkim radikalnim strankam, već najvišim krugovom, koji su uplivali na prvake poljskoga kluba i na kolovodje njemačko-katoličke stranke. Usljed tog odpisa napustili su Poljaci i Niemci katolici dosadašnje saveznike, t. j. zastupnike češkoga naroda, koji zato neprestaju boriti se odvažno proti vladi i njezinim osnovam.

Službeni i poluslužbeni listovi bečke vlade rugaju se doduže zastupnikom češkoga naroda, što da su toboš ostali osamljeni, i da je jedini uspjeh njihove obstrukcije razpad desnice, nu taj rug mogao bi pasti na pete gospodarom i zaštitnikom rečenih novinah.

U ostalom nije istina, da su zastupnici češkoga naroda osamljeni u carevinskom vieću, jer su uz njih pošteno misleći Hrvati i Slovenci. Pa kad bi u istinu ostali osamljeni, čega neočekujemo; oni će i nadalje stati junački na braniku prava svoga naroda i morati će konačno pobjediti, jer nijedna bečka vlada nemože preći na dnevni red preko opravdanih i u zakonu utemeljenih zahtjeva češkoga naroda.

Najvažnija glasila sviju stranaka češkoga naroda složna su u tom, da kad bi vladi i pošlo za rukom posve osamiti njihove zastupnike, oni da nebi bili tim ni svladani ni nadmudreni.

Dva najvažnija odbora carevinskoga vieća t. j. proračunski i nagodbeni nemogu ni za korak napried sa ogromnim poslom, što im predstoji usljed obstrukcije čeških zastupnika. Već gubi i sama vlada, da bi mogla ove godine parlamentarnim putem riešiti takozvane državne potrebe. Sadašnjemu ministarstvu neće dakle preostati drugo, nego odstupiti ili poslužiti se zlosretnim § 14. Do toga ju je dovela sloga i odlučnost zastupnika češkoga naroda, koji nedopuštaju, da se bezkažnjeno vriedja njihova narodna prava.

Poljski klub zaključio je u sjednici od 17. t. mj. da će glasovati za vladine osnove o nagodbi sa Ugarskom i za privremeni proračun, te da će se suprotstaviti obstrukciji čeških zastupnika. Znatiželjni smo doista za sredstva, kojimi kane prepriečiti obstrukciju bivših saveznika.

Glasovi o predstojećem sazivu zemaljskoga sabora u Gorici neobistnjuju se. Vlada je naime napustila tu misao znajuć, da u načelnih pitanjih neće da popuste Talijani a Slovenci nemogu i nesmiju popuštati.

U posliednjih sjednicah hrvatskoga sabora u Zagrebu razpravljalo se o predlogu zastupnika dr. Brestienskoga, glede izbora dvojice zastupnika za grad Rieku sa kotarom na hrvatski sabor. Opozicijonalni zastupnici zauzeše se živo, da bi vlada prisilila oblasti na Rieci, da razpišu i obave izbore dvojice zastupnika za hrvatski sabor. Ti zastupnici dokazaše nepobitno pravo Hrvatske na Rieku, gdje je stvoreno današnje stanje usljed nemarnosti i popustljivosti hrvatskih vlada.

Italija. U talijanskom parlamentu u Rimu imali su opet jednom koli zanimivu toli sramotnu razpravu o tajnih družtvih, koja podkapaju družtveni život i ugrozuju sav javni poredak. Jedno od glavnih takovih družtva jest zloglasna „Maffija“ koja stavlja u pogibelj i život i imetak državljanah u nekojih gradovih Italije.

Sa afričkog ratišta imademo ovaj put zabilježiti važnih dogodjaja. U ovo zadnje doba bili su naime do tri puta Englezi hametom potučeni. U trih velikih bitkah izgubili su Englezi množtvo vojnika, oružja i hrane. Trojica ponajboljih vojskovodja imoradoše uzmaknuti pred junačkimi republikanci ostaviv na bojnom polju mnogo mrtvih i ranjenih. Junačtvu odvažnih Boera divi se sav sviet, a Englezi koji su s početka mislili, da će sa malo hiljada ukrotiti „buntovnike“, nalaze se u najvećem škripcu. Sav naobražen sviet želi iskreno pobjedu republikancem, koji se bore za slobodu i neodvisnost svoje domovine.

Franina i Jurina.

Fr. Bis. viroval Jurino da su naši vridni Žbandjaci prosili hrvatsku školu pak da njim Porečani ponujaju?

Jur. A ča nebim viroval ter znam, da se talijanska gospoda drže onega, ča nezapovida ni Bog ni ljudi.

Fr. Imaš pravo, daju nam mesto kruha kamen, a mesto ribe zmiju.

Jur. Je tako je! Neka njim Bog prosti, ale mi nećemo tega nikada pozabiti.

Fr. Nekim Porečanom da se sline cide za komunelom u Novojvasi.

Jur. Stigli bi oni najprije pograbiti sve naše, pak onda staviti talijanske kolone na našu starinu.

Fr. A mi da gremo s palicom i s vrićicom po svitu.

Jur. Vero tako računaju Šinjori.

Fr. Ma bi se mogli i oni prevarit.

Domaće i razne viesti.

† **Ante Koeljan,** tipograf u našoj tiskari u Puli i višegodišnji slagar „Naše Sloge“ u Trstu, umro je nakon duge i težke muke jutros na 6 sati u 36. godini svoje dobe. Neizprosiva bolest, koja je već toliko žrtava zahtjevala, uništila je i njegov mladi život u najljepšoj muževnoj dobi. Pokojnik je bio naime medju onimi hrvatskimi slagari, koji su prvi u austrijskom Primorju zasadili klicu stabla hrvatsko-slovenskih slagara. Bijaše mnogogodišnji član i pjevač „Slov. pjev. družtva u Trstu“ te u Zagrebu i Trstu neuzdruživi prijatelj toli oplakivanoga dra. Ante Podreka. Ostavlja majku staricu-udovu. Sprovod krenuti će sutra na 4 sata poslie podne iz kuće broj 1 via Epulo (u kući, gdje je tiskara sama). Pokoj mu duši!

Imenovanje i odlikovanje. Njeg. Velič. podielilo je našemu zemljaku presvj. g. Ljudevitu Tomičiću povodom zaprošenog umirovljenja naslov i značaj dvorskoga savjetnika sa oprostom od pristojbine. Presvj. g. Tomičić upravljao je zadnje vrieme nakon odlazka sadašnjeg ministra Kindingera iz Trsta prizivnim sudom u Trstu a sada polazi u stanje zasluženog mira, koje neka dugo u zadovoljstvu i zdravlju uživa!

Gosp. dr. Eugen pl. Pflügel imenovan bijaše podpredsjednikom prizivnog suda u Trstu „ad personam“.

Ministar pravosudja imenovao je medju ostalimi sudbenoga pristava g. dra. Josipa Strausa tajnikom zemaljskoga suda u Trstu. C. kr. poštnim asistentom u Opatiji bijaše imenovan g. Adolf Sunaček.

Vlesti iz tršćansko-koparske biskupije. Preč. g. Juraj Jan, umirovljeni župnik-dekan i počastni kanonik u Dolini imenovan je privremeno tamo zamjenikom dekana.

Veleč. g. Ivan Koruza imenovan je župnikom u Klani.

Župe upravitelji imenovani su: Veleč. g. Ivan Mandić u Završju; veleč. g. Josip Cokja u Dolini; veleč. g. Fran Schiffrer u Bazovici; veleč. g. Fran Pospišil u Kaštelu (Castel Venere); veleč. g. Kemr u Ždrenju.

Premješteni su: veleč. g. Ivan Vranjac iz Zdrenja u Berdo; veleč. g. Kazimir Mandić iz Kaštela na Brgud.

Namješteni su: veleč. g. Vjek. Paterlin kao duh. pomoćnik u Truske; veleč. g. Antej Debellich k sv. Antunu u Trst; veleč. g. Viktor Vaselli k sv. Jakovu u Trst; veleč. g. Ljudevit Šonc u Lazaret; veleč. g. Josip Bottegaro k sv. Antunu u Trst.

Upravitelji nove crkve sv. Vinka od Pavla u Trstu imenovani su veleč. gg. Fran Sila i Rudolf Valensitz. Njemačkim propovjednikom kod sv. Antona novoga u Trstu imenovan bijaše č. o. Isusovac Viktor Kolb.

Mladomisnik veleč. g. Ivan Ziganto imenovan je duh. pomoćnikom u Gračišću.

Umirovljeni su: veleč. gg. Josip Alić, Ivan Vouk i Jakov Mezek.

Iz Suska nam pišu: Ovih dana pohodio je i nas gospodin namjestnik Goëss, koinu je naš ancijan kod dolazka nešto rekao, ali što mu je rekao neznamo ni mi, ni gospodin Goëss, a najbrže ni sam ancijan. Puka je doduše bilo mnogo sakupljena, jer je bila nedjelja, ali je puk ostao posvema hladan i ravnodušan, jer nije shvaćao ni tko je došao, ni zašto je došao. Netko je doduše pribio na ugao jedne kuće nekakav „Benvenuto“, ali što ono znači nije znao ni onaj, koji je pribio. Ako ovo putovanje gospodina namjestnika ima kakovo znamenovanje i kakvu god svrhu, Njegova Preuzvišenost mogla se je uvjeriti i po putevima u školi kakvi su ovdje Talijani i kako treba shvatiti ono liučkanje stanovitih nemirnjaka i onih glupana, koji im idu na ruku, pitajući nekakvu talijansku školu, a neznaju ni što je pučka škola, ni koja joj je svrha. Da razjasnimo u kakvim smo rukama i kako su sviestni naši glavari, naglasujemo da je naš glavar, gospodin Luka Mirković umirovljeni pučki učitelj, pak on ima duše da zagovara talijansku pučku školu kod nas. Nego reći ćemo odmah, da bismo mi željeli za zadnji dan mesopusta našega Luku zatvoriti samoga u sobu, pak mu dati crnila i pera i hartije i reći mu, neka napiše svoje ideje o zadatku pučke škole, pak pod večer te pročitati pred ljudima zdrave pameti. Altrochè ultima definitiva!

Čuj Luka, zar nebi bolje bilo, da pitamo svi skupa odcijepljenje od občine Lošinjske ili barem da barem pitamo posebnu upravu, da sami upravljamo svojim siromaštvom? U tom bismo se barem svi mogli složiti, ta svi smo jednoga roda i svih su nas matere istim jezikom učile i moliti i govoriti. Zar nisi čuo Luka, kako se i velika gospoda čude, da smo tako pripravni, da još toga nismo pitali?

Onda bismo vidili, ako bismo se mi prosli sa manje od 315% nameta. Onda bismo pustili neka Lošinjani ravsvietle svoju rivu i o ponoći kako o podne, jer svaki je gospodar da sa svojim novcem čini što hoće. Ako bi Lošinjanom bilo pravo da plaćaju i 500% nas zato nebi bolila glava, jer bi to bili njihovi poslovi.

Bolje bismo učinili, da prosimo spremište soli za ribare, pak bismo mogli hitit dva zrna soli i u one glave, koje neće da misle svojim moždjanima, pak je sva prilika, da bi se još moglo u njima i zaleći štogod.

Bolje bismo učinili, da pitamo bokun mula, da nam se plavi nepolupaju. I toliko drugih stvari mogli bismo i morali pitati, liepi moj Luka, a ne uviek puštat, da nas za nos potežu ljudi bez srca i bez duše. To, to moj Luka, a ne Talijani i smokve.

Kriza u austrijskom ministarstvu. Po najnovijih viestih iz Beča nastala je kriza u austrijskom ministarstvu usljed težkog položaja, koj je nastao obstrukcijom zastupnika češkoga naroda. Sadašnje ministarstvo grofa Clary-a imalo bi odstupiti već budućega čedna a na njegovo mjesto stupilo bi drugo činovničko ministarstvo. Kao medju kandidate za predsjedničtvo novoga ministarstva spominju se sliedeće osobe: grof Werkersceimb sadašnji ministar za zemaljsku obranu; grof Goëss namjestnik u Trstu i barun Spens-Bosden namjestnik u Brnu (Moravska.)

Javni upiti naših zastupnika u Beču. Zastupnik Spinčić i drugovi upravili su posliednjih dana njekoliko upita ili interpelacija na raznu gospodu ministre. Jedan na gg. ministre nutarnjih poslova i domobranstva, radi poslupka c. kr. oružnika u raznim kotarima Istre, naročito u Porečkom, koj postupak pripisuju oni ne možda pojedinim oružnikom, nego njihovim predpostavljenim, medju kojim su takodjer c. kr. kotarska glavarstva, i stanovitom sustavu. Drugu na voditelja ministarstva bogoštovja i nastave, glede popunjenja mjesta učitelja — voditelja na talijanskoj pučkoj školi u Opatiji. Treću na g. ministra poljodjelstva, radi razdieljenja imanja zadruge na Pregarju, koje se vuče već od g. 1896., a da se gospodari — zadrugari nemogu služiti svojim vlastitim imanjem. Četvrtu na g. ministra željeznica radi činovnika namještenih na državnoj željeznici u Istri, koji nepoznadu jezika puka, navadjajuć za primjer načelnika postaje u Dragi i razne činovnike na postaji Herpelje—Kozina.

Za sad to javljamo, a nastojat ćemo du jih donesemo u cielosti, kad jih dobijemo.

Čudna pravica. Dne 14. t. mj. obdržavala se je pred porotom u Trstu razprava proti učitelju Milneršiću, koji je početkom prošloga oktobra izpalio tri hitca iz revolvera na gospodičnu Jelisavu Šepić, učiteljicu u Kastvu. Obtuženik je sam priznao, da je htio prisiliti gospodjicu, neka ga uzme za muža, svi dokazi bili su proti njemu, pače ustanovljeno je bilo, da je Milneršić pucao na gospodičnu Šepić namjerom, da ju ubije. Obrana obtuženikova vrtila se je u glavnom oko toga, da on nije bio pri zdravoj pameti, kad je počinio zločin, što su liečnici psihiatri, koji su se imali u tome izraziti kano vještaci, absolutno izključili. Uzprkos svemu tomu, proglasili su tršćanski porotnici Milneršića posve nedužnim, te je isti bio osudjen samo na globu od deset for., jer je nosio revolver bez dozvole. Tumača nesmijemo pisati o sudbenoj osudi a niti ga netrebo u ovom slučaju.

Pišu nam iz Rubeši (občina Kastav). Dne 25. novembra udala se krasna Funika, kćerka našega velevriednoga občinskoga zastupnika, gosp. Vjekoslava Frlan-Ribara. Roditelji priredili su sretnim mladencima velik pir, kako je to u Kastavščini u običaju, da uz pjesmu, glazbu i ples proslavi znamenit ovaj dan. Tom zgodom a na predlog kuma gosp. Joakima Frlan i otca nevjestice, sakupilo se kod objeda i večere 6 for. 70 novč., kojim su doduli još mladići 1 for. 50 novč., ukupno dakle 8 for. 20 novč., i to polovica za družbu sv. Cirila i Metoda, a polovicu za djačko pripomoćno družtvo u Pazinu. Doista liep primjer, vriedan tople preporuke.

Bog naplatio plemenitim darovateljem, a mladoženje pratio mir i blagoslov božji!

Sa kvarnerskih otoka pišu: Svima stališim se u zadnje vrieme poboljšalo materijalno stanje, a osobito nekojim po općem mnienju još i previše na štetu svega pučanstva. Za pučke pako učitelje, što se učinilo? Baš ništa. Hoće li se što za nje učiniti? Možda hoće, ali kada? A ti čekaj konju, dokle trava ne naraste. Bijaše vrieme nedavno, da su u nas učitelji puštali svoje službe i otišli u financijalnu ili u žandarmarijsku, a doskora će nadoći ono vrieme, i bez zamjere sa više razloga, jer i narodna poslovica kaže: „Sila kola lomi“. Učitelj samo ako je vojnik, lahko mu dobiti koju carsku službu, bit će bolje nagradjen, pošto su sadašnje plaće državnih činovnika i financijalne straže dosta maštne, da ne treba želiti mastnijih. Plaće na državnim željeznicama dosižu od 600 do 1700 for. i od 700 do 3600 for., pa što se zahtjeva od nekojih, koji vuku takovu plaću? Da znadu svoje ime zapisati i malo više. A učitelji kad te takove dobiti? Neka čekaju, da se prije vrag u tuku zadavi. Dali je dakle pametno da se koji mladić posveti učiteljskomu stališu? Dokle je tomu tako, nije podnipošto. Jer čemu da si više godina glavu razbija, više puta pokvari svoje zdravlje, troši svoj imetak a za plaću od 350 do 400 for., a dokle dodje na 500 do 600 for. hoće mu 20 god. službe, kad može drugdje s manjim tradom i troškom bolju plaću dobivati? Od učitelja dan današnji se zahtjeva mnogo i premnogo. Najprije, da je dobar pedagog, da dobro poznaje dva, tri jezika u govoru i pismu, da je kaligraf, pjevač muzikaš, gimnastik., da je podpuno vješt u poljudelstvu, te još neznamo, što se hoće, da se više od njega zahtieva. Jednom riečju, on bi morao biti ideal savršenosti za svakoga, po kojem bi morao postati sve blagostanje cieloga onog mjesta, u kojem se on nalazi, drugačije jao li ga njemu, jer kako da mu povjerimo svoju djecu? Tako čitah lani u „Narodnom Listu“, da kad bi on učio toliko, koliko jedan jurist i da bi svaki dan bio s knjigom u ruci, još nebi mogao polučiti eve one zahtjeve. A zašto pak od pučkih učitelja se smije zahtjevati, da upravo od njih mora izvirati sve narodno blagostanje, koji nisu toliki učeni, i koji po svojem položaju nalaze se na jako nizko stepenu. Nebi li laglje polučili u narodu takovo blagostanje i dobrobit, nekoji drugi ljudi, koji imadu akademičke grade, i koji su visoko namješteni, i koji su bar za deset puta bolje plaćeni od njih?

Ali kad bi oni ljudi bili vješti izumjeti u narodu takovo dobrostanje, dobili bi zlatne križiće, nego što oni nisu kadri, da postignu, to zahtjevaju od učitelja. U sadašnjem vremenu i u takovim okolnostima u kakvim smo sada, tko hoće da bude učiteljem, mora da bude čeličnog karaktera, požrtvovan i pun samozataje, poštp imade puno dužnosti, a nikakva prava. Zato držimo, da kada nebi bio podpuno sviestan svojih dužnosti prama domovini i narodu, nebi mogao biti učiteljem. Takova kovača — patnika ljudske uljudbe i narodnog blagostanja gore se nagradjuje nego boju (krvnika). Dali nije to poniženje za učitelja? I kakovo! Dogodilo se pred nekoliko dana u nekom našem gradiću, da je diete nekog učitelja otelo komad kruha iz ruke drugom dietetu, pa se rad toga učinilo toliko opazaka, da se Bog smili! Dali to nije bilo mučno i težko za onog jadnog učitelja, neka ne bude more slano. Neće li dakle svaki radje da stupa u financijalnu službu, nego k učiteljstvu. Tada bar će biti sigeuran, da njegovo diete nebude prisiljeno drugoj djeci otimati kruh iz rukuh; a vrh toga čim mu počme polaziti pučku školu, dobivat će 50 for. štipendije, dokle ju svrši što mu podieli financijalna oblast izsvojih fonda, a za učiteljevu djecu tko se brine? Baš nitko.

Jedan prijatelj učitelja.

Bakren sitniš izvan promota. Usljed odluke financ. ministarstva daje se iznova do znanja, da 31. decembrom 1899 prestaje svaka ocieza države, da prima bakreni sitniš od jednoga i od pol novčića a. vr.

Čišćenje staja od kuživa. Bolesti i pošasti medju stokom (blagom) danas su na dnevnom redu. Svaki čas pojavi se nova kužna bolest, koja zaprieti stočarstvu ciele jedne zemlje. Veliki medjunarodni promet sa stokom uzrokom je, da se bolesti medju stokom sada vrlo često javljuju. S toga valja biti na oprezu, i to ne samo sbog pogibelji iz vana, nego i ondje, gdje prometa sa stokom nema, treba paziti, da li su staje, gdje goveda prebivaju, čiste i u redu. Ner nečiste li se nikada, onda se kuživo najlakše zametne uslied same nečistoće, što je dugotrajnim izkustvom utvrdjeno.

I najveću brigu mora pako imati stočar i gospodar sa stajama, u kojima je bila smještena zaražena stoka. Te staje valja bezuvjetno i najpojmnije očistiti od kuživa, kojc se je u njima uvriežilo.

Da se takovu staja valjano očisti, treba prije svega, da se ona podpuno izprazni, da se uklone svi preostanci gnoja, stelje i krme. Uz to treba sve kute, rezke i udubke u zidu ili daski, u podu i pretinčima tubastom metlom brižno očistiti, dapače i sam krov. Ne smije ostaviti da leži ni prah, ni paučina, ni išlo tomu slično, sve se mora ukloniti. Dielovi zida, koji su se odkinuli, imaju se strgati i odstraniti. Pošto smo stajsku zgradu ovako očistili, treba da i zrak u staji očistimo. U tu svrhu zatvore se vrata i prozori, metnu se u staju vise pljosnate zdjele sa klorovim vapnom i nalije odozgo solne kiseline. Tim se razvije klorov plin, koji veoma na kašalj draži. sbog čega ne može čovjek da ostane dugo u staji.

Staja se drži nekoliko dana zatvorena a onda se čestito prozraci, povrh toga je nužlno, da se u staji sve pokretno i nepokretno drvo, kao: jasle, grizniee, vrata, prozori, stiene od drva operu lugom, u kom ima karbolne kiseline. Taj se lug priredi tako, da se pomiesa raztopina sode s vapnenjačom (vapnenim mliekom), a onda se tomu luga prida nešto karbolne kiseline.

Još bolje nego li je pranje s lugom jeste mazanje drvenine katranom od kamenitoga ugljena, ali se to mazanje može samo tako izvesti, ako se staja tako dugo ne rabi, dok se katran ne osuši Podovi od opeke, asfalta i cementa peru se gore opisanim lugom, dočim se popločeni pod može istim lugom samo oplahnuti. Ako je pločnik već trošan, preporuča se, da se novim pločnikom zamieni, pri čem se stari piesak mora friškim nadomjestiti. Tko hoće da ušteli trošak novoga pločnika, dobro će učiniti, ako bar prostor izmedju pojedinih trošnih ploča brižno metlom postruže i sodnim lugom, ili raztopinom od klorova vapna nakvasi prije, nego li će nasuti friškoga piesku.

Što se tiče željeznine, kao: tlara, lopata, vila i t. d. najbolje je, ako se u vatri sasiju i onda sodnim lugom dobro operu. Stiene treba omazati novim mortom, bar na onim mjestima, koja su oštećena, pa onda premazati ih raztopinom od klorava vapna, ili vapnjenačom, u koju se uspe nešto karbolne kiseline. Vrlo je probitačno, ako staju, prije nego ćemo ju opet rabiti za stoku, zračimo još nekoliko dana, i to čim dulje, tim bolje!

Ovo su pravila, kojih bi se morao svaki naš stočar strogo držati, ako ga je stigla nesreća, da mu se je marvinska pošast uvukla u staju. Tko zanemari ta pravila, neka se nikomu ne tuži, ako je za kratko vrieme od iste pošasti pretrpio velike štete u svom stočarstvu. G. L.

Kako da se nauče tudja goveda brzo jedno na drugo? Smjestimo li tudje krave k drugima u staju, ili ako se promiene stajališta goveda, onda se dogadja u pravilu, da domaća goveda tudja bodu i obratno. To biva kod krava i kod volova. Tomu je posljedica, da jača goveda slabije odtisnu od krme, a toj nepodobštini dada se pomoći vrlo jednostavnim sredstvom, naime tako, da se goveda, koja se moraju jedno na drugo priučiti, osobito ona, koja su slabija i plašljivija, namažu žganicom (rakijom) na glavi i vratu, gdje se mogu onjuškati i lizati. Poslje toga postati će životinje, koje su se prije neprijateljski susretale najbolji prijatelji. G. L.

Družtvene viesti.

Redovitu godišnju skupštinu obdržavati će rodoljubno družtvo „Naša Straža“ iz Ljubljane dne 30. decembra t. g. u 11 sati u jutro u prostorijam „Slavjanske Čitalnice“ u Trstu.

Knjige družbe sv. Jeronima stigle su danas, te ih članovi mogu dignuti kod povjerenika L. Križa, Via Giulia br. 5.

Za družbu sv. Cirila i Metoda, podružnica Lovran sabralo se je: G. Iginio pl. Persić darovao mjesto vienca na lies pokojnoga pomorskog kapetana Ivana Minak f. 5·—, gdja. Valentina Konić iz Zagreba f. 1·—, g. prof Plivelić f. —·50.

Prinosi „Djačkom pripomoćnom družtvu“ u Pazinu, tekom mjeseca oktobra. G. P. I. Trst K. 40·—, g. Stefanić Kazimir, sabranih u Hreljinu i predanih od g. Nike Polića K. 9·90, g. Kunović I. Požega, sabranih K. 9·—, g. Biljan Ante, Zagreb K. 8·40, g. Brinšek D. — Rieka, g. Mikačić Adam i drugovi — Mostar, umjesto brzojava prigodom odkrića Niemčićevog spomenika po K. 6·—, Družtvo „Krokarjev“, Lokva K. 5·10, gg. Petrić Kuzma, Vlašić Slava, Mikulićić Stanko, B. Kaufmann, Linić Josip, Rieka po K. 5·—, gg. Gusel Franjo, Loge, Koboridec, Kanal, Pekušić I., Petrić Franjo, Rieka, Uredničtvo „Osvita“ Mostar, umjesto brzojava prigodom odkrića spomenika Niemčiću, dr. Josip Pavlica, Petar Karabaić — Gorica, Rudolf Ratziger — Sevnica, Andrejević Pertot Josip — Barkovlje po K. 3·—, g. Miroslav Kellner — Dolnji Miholjac, K. 2·40, gg. Fabković Aleksander — Zagreb, Medvedić Ivan — Tinjan, Ryslavi Anton — Kastelir, Medvedić Andre — Rieka, nadučitelj Dolinar — Trst, Perojević Lucijo, Rade Kažimir — Buzet, I. C. — Kanal, Marochino Rudolf, Vlašić Lovro, Turina F., Sablić N., Borčić Stanko, Bakarčić Ivan, Udina N., Šarinić E. Neger Josip, Vodaković B., Cuculić Toma, Šafar Mirko, Materljan Mirko, Marač G., Krainz G., Malvić G., Sušanj Josip, Pilepić Svetko, Perković Niko, — Rieka, Frulić Šime — Grdoselo po Frankoli Franju, Marot Josip — Kastav, Sikutrić Josip, Nježić Mile — Ruma, Ivković Ivan, Lovrić Ivan, Kaponi Ulderik — Malo Selo, Čurčić Stjepan, Simčić Josip — Bakar, Slaniće Anton, Kunšić Ivan, Visković Ivan, Gortan Josip — Gorica po K. 2·—, g. Sisul Ivan — Rieka K. 1·10, gg. Z. F., Z. P., Vlašić Luka, N. N., Baborić Božidar — Rieka. Simčić Mate — Klana, Jelušić Vinko — Kastav, Čok Antun, Koštečko Josip, Dminić Josip, Gortan Josip, Kurelić Matija, Bogović Josip, Polonijo Mate, Rejec Ivan, Vranjac Franjo, Fraki Ivan, Grlanc Dragutin, Brusić Mate, Fugošić Grgo, N. N., N. N., Fon Josip, Ivančić Josip. N. N., Volarić Petar, Bon Andrija, Perčić Niko, Dobričić Jerko, Mandić Josip, Justić Mate, Brezavšček Ivan, Laurenčić Franjo, Uravić Aleksander, Vodopivec Vinko, Drašček Ivan, Strekelj Andrija, Flego Josip, Hlis Andrija, Balić Valentin — Gorica po K. 1·—.

Svim prinosnicima izriče odbor srdačnu hvalu.

Iz Beča nam pišu: Hrv. akad. družtvo „Zvonimir“ priredjuje dne 8. veljače u Ronacherovoj dvorani koncert s plesom. Čisti dobitak ide u korist „djačkog pripomoćnog družtva“ u Pazinu.

Književnost i novinstvo.

Javna zamolba i poruka. Pokorno molim sve prijatelje širom hrvatskih zemalja, koji naručiše bilo zadržaše koju od mojih knjiga, da mi dobrostivo blagoizvole dotičnu dužnu svoticu odmah poštanskom doznačnicom priposlati. Veže me prešna dužnost, da tiskaru u što kraćem vremenu namirim, dok mi valja znati koliko imadem novca . . . . a koliko ću morati u svrhu pokrića tiskarskih troškova na žalost negdje uzajmiti.

Ovime ujedno poručujem. da imadem još veliku zalihu knjiga kod sebe, pa se najtoplije preporučam svima i svakome, da blagoizvole dobrostivo podupriti moje nesebično nastojanje i barem još koju od knjiga naručili ili mi nać po kojega predplatnika. — — „Hrvatski narod“ stoji 1 for. 35 novč. sa poštarinom a „Povjest kraljevine Češke“ 2 f. — Bog dobri naplatio svakome stostruko, koji me u interesu narodne prosvjete ma na koji način podupre. U svoje vrieme napose zahvaliti ću se onim riedkim dobrotvorima i prijateljima, koji mi — ne štedeći ni truda ni vremena — sakupiše i po više desetak predplatnika ter knjigu razširiše i medj najsiromašnije slojeve naroda. — — Neka mi što prije pomogne tko hoće i može . . . Bog i njega ljubeke pomogao!

Grubišnopolje (Hrvatska).

Ivan Nep. Jemeršić, župnik.

Dialoghi italiani, tedeschi e sloveni raccolti ed elaborati da Giuseppe Premru, i. r. Direttore ginnasiale, preceduti da una breve grammatica della lingua slovena. Italienische, deutsche und slovenische Gespräche mit vorangehender Grammatik der slovenischen Sprache.

Laški, nemški in slovenski pogovori s kratko slovnico slovenskega jezika. Quinta edizione emendata ed ampliata. Gorizia, stab. tip. e libr. Giov. Peternolli edit. 1900.

Književni oglas. Sudbina Kninske tvrdjave, tog najslavnijeg svjedoka hrvatske prošlosti, dojmila me se je na osobit način, pak sam nešto rječju, nešto djelom i prilogom doprinio za njezin odkup i uzdržavanje. Potaknut živom željom, da još štogod sa svoje strane u tu svrhu doprinesem, dao sam u tisak jednu historičnu novelu a čist prihod namjenio sam za Kninsku tvrdjavu.

Istiniti dogodjaj moje novele odigrao se je u suton turskog krvavog gospodstva u drugoj polovici XVII-og vieka, u mojoj užoj domovini, na zemljištu prirodne liepote, izmedju triju vodopada rieke Krke, t. j. Manajlovca, Roničiapa i Skradinskog buka. Nastojao sam, da novela bude sa estetičnog pogleda što ukusnija, pak za to bit će okićena ilustracijam nekojih glavnijih mjesta, koji se u istoj spominju. Nedostatke njezinih unutrašnjih vrlina neka nadoknadi svrha, za koju namjenjivam moj skromni trud a i čisti prihod. Svim prijateljim, znancim i rodoljubim, osobito hrvatskim občinam i društvima stavljam živo na srdce, da se zauzmu za sabiranje predbrojnika.

Knjižica iznosit će od prilike do preko pet araka a cienu sam joj udario franko na kući fiorin jedan (fl. 1.-).

Predplate i sabirni arci neka se šalju „Hrvatskom starinarskom društvu“ u Knin ili Dioničkoj tiskari u Zagreb.

Beč, 23. studenoga 1899.

Prof. Josip-Vergilij Perić.

Ćirilo-Metodijski koledar. Upravce ove dane, dotiskan je prvi istarski „Ćirilo-Metodijski“ koledar za g. 1900. Priudešen je kao stienski koledar sa oznakom mjesečnih data za katolike i pravoslavne, a usto uredjen za trganje listića sa naznakom dana, svetaca (crkvenih i narodnih) obijuh vjeroizpovjesti, mjesečnih mijena, predobjavom postnih dana, žrtvenjem svijuh svećaka, proteklih dana i sedmica u godini i manjkajućih još u istoj tetljestvica za pristojbe. Koledar izradjen je ukusno na kartonu u veličini 30 : 40 *cm* na srijedi sa originalnom slikom sv. apoštola Ćirila i Metoda, te može biti na ures svih občinskih, župnih itd. ureda i stanova pojedinaca.

Koledar se dobiva u tiskarni: J. Krmpotić i dr. u Puli (Istra) franko na stan uz predbježnu pošiljku od 60 novč. ili sa pouzećem.

Svojik svomul

Klevetnicim.

Dosta ste se nagraktale,
Nezasitne, crne vrane.
Sve, što duše su imale,
Izbaciste na sve strane.

Popeste se do vrhunca
Ljudske himbe i nizkoće
Da ne znate već što bunca
Sladki jezik s puste zloće.

Al zaludu sve vam bilo,
Ne dostaste svog se cilja:
Blato vas je zasliepilo
Ter bacaste izobilja.

Pa vam lice nakaženo
Vlastitijem kalom stoji,
Žučju srdce zadojeno
Otrovnu vam zmiju goji.

Al zaludu — čista zlata
Hrdja neće da se hvata,
Nit će zadati smradnog blata
Da dosegne do Hrvata.

Glodjite se — trovnom žuči
Ugasite žedju hudu;
Al se svrha ne polući —
Sve zaludu, sve zaludu!

U vlastitoj strte žuči
Hole vidjet vam ću duše,
Mržnjom sliepe i bez luči
U otrovi gdje se guše.

Oštrim bičem pjesme moje
Šibat ću vas sve do kosti
Sa milosti bez ikoje,
Te satire žalcem bosti.

Sa lkarskog ludog leta
Pasti ćete — bit vas neće,
Nestat traga tog sa svieta
Kano i dim zgasle svieće

Glodjite se — troynom žuči
Ugasite žedju hudu:
Al se svrha ne polući —
Sve zaludu, sve zaludu!

Gjuro Palavršić.

Blagorodni gospodin

G. Piccoli,

ljekar „pri angelju“,

dvorski dobavljać Njegove svetosti

pape Lava XIII.,

u Ljubljani,

Dunajska cesta.

Brezje (na dol. Štaj.), 14. nov. 1898.

Vašu blagorodje! Pošto smo se već više puta osvjedočili, da je ta Vaša tinktura za želudac, kojom se je služila već sva moja kuća sa najboljim uspjehom, doista najbolje sredstvo proti želudačnim i mnogim drugim bolestim, zahvaljujem Vam se iskreno. Nu ja sam zahvalan ujedno i gospodinu, koji me je na tu izvrstnu tinkturu upozorio.

To potvrdjujem time, da Vam izrečen moju iskrenu zahvalu u ime čitave moje obitelji, te Vas uljudno molim, da mi pošaljete opet jednu škatulu tinkture za želudac sa 12 staklenčica i jedan lončić Glicerin Crème.

Sa poštovanjem Tomaž Dobek.

Pošaljite pošt. pouzetjem pod podpisanim naslovom 24 staklenčice izvrstne „želudačne esence“, koja se rabi najboljim uspjehom

Josip Černko, župnik.
Vuhred — Štajerska.

Pošaljite mi pošt. pouzetjem 12 staklenica Vaše želudačne tinkture. Naš g. župnik Belec preporuča ju svakomu upravo toplo, te skoro svaki, koji ju rabi, o njoj se jako pohvalno izrazuje. Sa poštovanjem

Ivan Vidas
kod sv. Martina, p. Sv. Nedelja
Labin (Albona) Istra.

Prsni čaj sa „Učke-Gore“

Izvrstni domaći lijek proti

kašlju, nahladi ili prsnom kataru, proti hrapavosti i promuklosti grla.

Cijena 25 novč.

Glavno skladište:

Ljekarna L. Ghersetich,

Volosko — Istra.

Dobiva se u svakoj ljekarnici.

F. Pečenko

HOTEL EUROPA

u Puli

preporuča se gg. putnicima.

Brijač

Nikola Alaić

preporuča

svoju brijačnicu

u Puli

na Fran-Josipovoj cesti 6

(tik kavane „Miramare“)

P. n. občinstvu usloboadjam se najaviti, da sam otvorio u Pazinu

knjigoveznicu

obskrbljenu strojevima najnovijega sustava, kano i

trgovinu knjiga i papira

sa zalihom svih školskih potrebština.

Izradjujem sve radnje zasjecajuće u moj zanat, kano: albume za fotografije, okvire u plišu, damasku, atlasu, koži itd.

Nemam li prigodice kakve stvari u skladištu, to istu nabavljam u najkraćem roku, bez ikakvih kupčevih troškova. Isto tako preskrbljujem tiskanice za školske, občinske i župne urede.

P. n. mušterije upozorujem, da se za sve naručbe najave dopisnicom, pošto je to najjeftiniji put, te iste obavljam u kratkom roku solidno i uz umjerene cene. Sa štovanjem

IVAN NOVAK,

knjigoveža u Pazinu, naproti c. kr. državnoj gimnaziji.

Podpisani preporuča p. n. občinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice

svoj krojački posao

na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli,

u prvom katu.

U zalihi imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odijela, koja izvršuje točno po mjeri.

Anton Klement, *krojački majstor.*

The Gresham,

engl. osiguravajuće družtvo na život u Londonu

Aktiva družtva do 31. decembra 1897	K 159,897.578—
Godišnja uplata premija i interesa od postanka družtva (1848)	K 28,823.375—
Izplaćeno na osiguranju i interesu od postanka družtva (1848)	K 343,860.057—
U godini 1897 izdano je 7464 polica za glavnicu	K 67,331.351·91

Prospekti, cienici i u obće sve druge informacije šalju se badava, tko jih god pismeno kod dolje imenovanoga zastupstva upita, koje dopisuje u svim jezicima.

Glavno zastupstvo u Trstu

Via del Teatro, N. 1, Tergesteo, Scala IV.

Traže se svuda sposobni agenti i zastupnici.

U LJEKARNI

E. TOMAJA nasliednik A. WINGER

ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, **osobito preporuke vriedni ljekovi:**

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanje i trganje u kostih, okočenosti ili grevem u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom pogancu, probadanju, svatovrstnim nazebam. Cieno 80 novč.

Sladka voda za kašalj ili hreh i za prsa, kojom se liečí kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, teško disanje, promuklost u galu, slipljivost. Cieno 80 novč.

Pojačeni željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bliedoći, skrofulomosti, podbuhlosti, djelujnoj kriljavosti, ženskim bolestim, slaboćudnosti, nemoći. Cieno flasici 2 fiorin.

Pojačene švedske kapljice ili švedska životna tinktura (Lebenstee sens). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krvotlatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol oblaščava tegnja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u slicici, želudačne grčeve, šutica, grozica ili zimica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli korisno djelujuću žrcdnu tinkturu redovito pije sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečit i sazne bolesti. Cieno, flašici s napuikom 50 novčića

Prah za bugo ili za marvu, za konjski žrh i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za obljedenje želudca i črieva, kada bugo neće radi zderati pa se napanje. Krave daruju od njega više i bolljega mliejka, konji postaju čilji i jači. Cieno jednom omotu 45 novč.

Svnjearske pilulice najsigurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili stomaka i crjev, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, trumoni ili teščni. Cieno škatulici 70 novč.

Mazilo za bugo osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrečanim, nategnutim žilam, okočenosti i utrnulini, poslie nekoga napora, za objadjanje i okrepljivanje žila i živaca, s flaša 80 novč.

Antiseptična voda za usta i zube očuvaju sa zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi, razfrišknju usta, uklanja neugodan vonj, s flaša 50 nč.

Fina smrekova esencija. (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i zaskočivanje zraka u sobah, za dihanje i za plućobolne. Po 50 novč.

Tekućinu proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. 1 flaša 80 nč.

Mast proti ilšaju, krastam perućini i osopotinam, s lončić 50 novč.

Antiantin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. Škatulja 50 novč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. Cieno 50 novč.

Dra **Spitzera ponust za lice** proti sunčanim ijegam ili flekovom, odstranjuje prekomjerno, ramenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; pravi vrlo gladkost, sjejnost; bljeđoću i finoću obraza i ruku. Cieno većem lončiću 1 fiorin. K tome spada još boraksov sapun po 40 novč.

Puder-eglantine najbolje sredstvo, za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiva i vrlo ugodnog mirisa. Nagradjen na Pariškoj izložbi sa zlatnom diplomom. Dobivz se u boji bieloj, ružičastoj i žutkastoj. Cieni kutiji 1 for.

Savon eglantine. Najfiniji sapun od svih sapuna. On otvjeđuje te pomladjuje lice. Sastavljen s od najčistih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 50 novč.

Creme eglantine jest izvrstno sredstvo proti svim manama tcinta, kao što su pritišci, sujedice, crvene mrlje, pjege, opora koža i. t. d. Uslied svoga kemičkog sastava; ta se Eglantine mast nikada ne pokvari, te po tome imade prednost pred svim ostalim sličnim sredstvima. Cieno lončiću 1 fiorin.

Eau eglantine jest izvrsna i iskustvom prokušana voda za kosu. Njom se zapriečava izpadanje kose, onemogućuje stvaranje prsuti i ojačava vlasište. Ova voda posjeduje takodjer i to svojstvo, da podiejluje kosi ilcp, naravan sjaj. Cieni boci 1 f. 50 nč.

Mirisna vrećica za sobe kadili, nekoliko kapi šire po sobi prcugodan miris. Flašica 50 nč.

Otrov ili čemer za stienice i kimake. Flašica 50 novč.

Antifebrile od Rodinisa proti grozničli ili zimici. Manja bočica po novčića

Tko naruči od gornjih stvari za 5 for. tad plaćam poštarinu.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade, i boje za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune; praške za gospoje, sredstva za poljepšavanje: praške za čišćenje zubi, tiestine za zube od kojih zubi pobieljuju; Spužve za umivanje, kefice za zube; Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povojeza rane, pojase, kirurške sprave; Ruskoga čnja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vino, francuzkoga Cognaca.

Zaliha mineralnih voda. — Sve po novinam oglašene medicinske specijalitete.

Broj 45. U Puli, dne 28. decembra 1899. God. XXX.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se nepleća poštarina, ako se izvana napiše «Reklamacija».

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Izaći će: dne 17. i 25. novembra te dne 4., 12., 20. i 28. decembra 1899.

Netiskani dopisi se ne vraćaju; nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata s poštarinom stoji: 5 for. u obće, 2 for. za seljake na godinu ili for. 2.50, odn. for. 1.— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 5 nč. koli u Puli, toli i izvan iste.

Uredničtvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Budući broj izaći će u četvrtak dne 4. siečnja.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

P. n. gg. predbrojnicima.

Pri koncu smo godine a u danima zaključnih računa. Molimo rodoljube i sumišljenike, da se i opet na list predbroje. — a opominjemo svu onu gg. predbrojnike, koji nam niesu namirili ovogodišnju predbrojbu, a nekoji i onu prošlih godina, da to čim prije obave. Obstanak lista stoji jedino na predbrojnicima, a uz netočnu i nemarnu uplatu, stvara se upravi sto briga, kako da namiri pojedini broj. Gg. predbrojnici neka u tu svrhu uporabe naše čekovne položnice koje jur imadu, a ostalima priposlat ćemo jih u jednom od budućih brojeva.

Uprava.

Na koncu godine.

Brzim korakom primiče se devetnajsto stoljeće svomu koncu. Još će jednom stupiti pred naša vrata blago proljeće, toplo ljeto, ugodna jesen i nujna zima — i devetnajsto stoljeće pripadati će poviesti.

Predzadnji kolobar u lancu, koji spaja tekuće i buduće stoljeće, jest godina 1899. I ona se primiče svomu kraju, i ona je na pragu viečnosti!

U bezkrajnom nizu vremena, jedna godina se ni neopaža, ali za pojedinca, koji se nalazi u ovoj sužnoj dolini samo kao putnik, koji treba, da je uviek pripravan, da odstupi mjesto drugomu, za njega je i jedna godina mnogo. On mora da upotrebi što koristnije i što plodonosnije svaki dio te godine, a da uzmogne kazati na koncu svoga vieka: bio sam koristan sebi i drugomu, jer nisam zakopao talente, što mi ih je izručio na dobit Gospodin.

Nalazeći se na medjašu izmedju stare i nove godine, bježi nam pogled natrag u prošlost i napried u budućnost. O budućnosti možemo samo naklapati na temelju izkustva. Stalno proreći nemožemo ništa.

Laglji nam je posao sa prošlostju, osobito ako nam je sva još živa u pameti. A tako je sa dogodjaji iz g. 1899., koje imademo još svi pred očima. Što da kažemo o njima? To, da smo za jednu godinu gorka izkustva, bieda i nevolja, neizpunjenih težnja i varavih nada bogatiji. Inače neimamo biti za što zahvalni godini, koja se eto utaplja u moru viečnosti. Našla nas je kao narod nezadovoljne i takvimi nas ostavlja.

Naša životna narodna pitanja ostadoše i tečajem ove godine neriešena čekajuć bolja vremena i pravednije sudce. Narod naš hrvatski nije se skoro za ništa primakao svomu cilju tečajem god. 1899. S njim, razdieljenim u toliko pokrajina, vlada i danas 4—5 različitih sustava. Nigdje se ne ćuti zadovoljnim il sretnim.

Mi u Istri doživjeli smo tekom umiruće godine više tužnih nego li radostnih.

Sa ljetinom prošli smo u obće lošo. Negdje suša, drugdje tuča; pak povodnji i druge nevolje nanieše pokrajini silnih šteta. Glavni proizvod zemlje, naime vino, gdje ga je bilo, neima prave prodaje radi nesretne klauzule, kojom nas naši vlastodržci nagradiše.

Na političkom polju, u narodnoj borbi imali smo i tečajem ove godine proti nama stare dušmane i protivnike. Oslanjajuć se oni na nesretni vladajući sustav ovdje na našem jugu, bivali su proti nam uviek drzovitiji i bezobrazniji. Od starih naših pozicija nismo doduše nijednu izgubili, ali nije bilo moguće ni do novih doći. Stojali smo na obrani, da nam neprijatelj neotme ni pedalj starinske grude. Odbijali smo neprijateljske nasrtaje bilo na naše vjerske, školske, pravne il političke utvrdbe.

U toj borbi doživjeli smo tekom god. 1899. i jedan osobito radostan dogodjaj. Davna želja Hrvata i Slovenaca izpunila se naime ove godine otvorenjem državne gimnazije sa hrvatskim naukovnim jezikom u Pazinu. Htjelo se je 30godišnje borbe, izvanredne uztrajnosti, težka truda i muke a da se zadovolji toj davnoj težnji Hrvata Istre.

Prvaci naroda, koji su mu tu kulturnu stečevinu uzornom požrtvovnostju izvojevali, jesu hvala Bogu i danas većinom na životu. Njima je na tom narod iz sve duše haran, on će se ih bez dvojbe i na sklonku iztičuće godine zahvalna srca sjećati.

Još nam valja ovdje spomenuti jednu činjenicu, koja nije doduše ništa za nas nova, nu ona je svakako utješljiv pojav u našem narodnom životu. To je krasna sloga, koja vlada u narodu i medju njegovimi prvaci s jedne strane, s druge pako divno susretanje, skladno djelovanje i bratska upravo pažnja izmedju Hrvata i Slovenaca Istre i Trsta sa okolicom.

Dočim se naša inače sretnija braća u Hrvatskoj, Dalmaciji, Kranjskoj, Goričkoj i t. d. prepiru i sramotno inate, često radi malenkostih, stavljajuć u pogibelj i najbitnije narodne probitke, jesmo mi Hrvati i Slovenci, Bogu hvala, u ovom dielu naše monarhije jednih misli i istih načela, koja složno širimo i provadjamo. Dobri Bog će dati, da bude i u buduće, jer si nemožemo pomisliti veće pogibelji za naš narodni obstanak, niti veće nesreće za nas malobrojne, neuke i nemoćne, nego li bi bio prepir ili razdor kakvog nalazimo na žalost i nesreću sviju nas u navedenim našim pokrajinama.

Tople ljubavi, iskrene sloge i pravoga jedinstva u načelima i radu hoće nam se svima, i svuda, gdjegod nas imade, ako želimo, da stvorimo živu želju svakoga pravoga otačbenika t. j. oslobodjenje i ujedinjenje svega našega naroda.

I s tom najživljom željom našom dielimo se rado sa god. 1899., koja nam bijaše godinom punom težkih kušnja i pregaranja. Sa čvrstim pouzdanjem bližamo se novoj godini, koja nas mora privesti bliže k narodnom cilju ako budemo ljudi.

Svatko, koji ćuti u sebi sposobnosti, i koji je na to dužan, neka zasuče visoko rukave, pak živo neka prione oko najuzvišenijega rada: oko narodnog preporoda za političku slobodu i nezavisnost.

U narodnom, u hrvatskom načelu budimo odlučni i postojani; provadjajmo je uztrajno i uporno, pošteno i nesebično, pak će biti blagoslova božjega i obilata ploda.

Tako radeć dignimo srca k onomu, koji brani i štiti nemoćne i pravedne. Iz stare godine prenešimo u novu sve ono izkustvo, koje će nam služiti u budućoj borbi za duševna i tjelesna dobra našega naroda. Od nesreća, koje smo doživjeli tekom ove godine, neka nas Svevišnji očuva u nastajućoj godini, zadovoljstvo i radosti stare godine neka nas prate i u novu.

Na koncu god. 1899. i na početku god. 1900. želimo vruće svim našim prijateljem i svemu našemu narodu, da bi sretno završio staru, a još sretnije započeo novu!

Politički položaj.

Iz govora dr. M. Laginje, izrečenog na glavnoj skupštini političkoga družtva Edinost.

(Konac.)

Uzroci, radi kojih neima desnica one važnosti, koju bi morala imati po svojem broju, nalazimo u sliedeće:

Naša braća Česi stoje na državopravnom stanovištu. Oni drže, da bi trebalo glavne njihove poslove riešavati u zemaljskom saboru u Pragu. Radi toga nepredlažu nekih zakona, koji bi bili koristni za svu državu. Tako postupaju i Poljaci. Njihov klub je toli važan, da su oni zadnjih 30 godina odlučivali u carevinskom vieću. Kada valja u parlamentu urediti koje pitanje, kojim bi se okoristili Malorusi, koji su s nama u svezi, tada se Poljaci sjete zemaljske autonomije zahtjevajuć, da se takovo pitanje rieši u saboru u Lavovu, gdje su oni sami gospodari. Tako je po prilici i sa Niemci katolici, kojim je vodja Kathrein. Da je ova stranka zadnje dvie godine čvrsto stojala na našem zajedničkom programu, kao što bi bilo i u njezinom interesu, mi bismo danas u Austriji bolje stali, jer bi bilo riešeno jezikovno pitanje, koje podkopava državne temelje.

Nu ovi Niemci nedrže se uviek čvrsto programa desnice, jedno radi toga, što se ćute i sami za Niemce, drugo radi toga, što su im ostali Niemci počeli položaj otežčavati, te ih prestašili tako, da nisu dopustili, da se pravedno za sve narode rieši jezikovno pitanje.

Položaj danas jest ovakav: desnica ili većina je Slavenom sklona, ali ona nemože u carevinskom vieću provesti nijednoga zakona, niemože ništa odlučnoga izvesti, jer ona nije pravo za pravo brojna većina.

Na drugoj strani stoji manjina ili lievica, koju sačinjavaju Niemci raznih skupina i programa, koji se združiše jedino u tu svrhu, da se uzprotive velikomu u Austriji pitanju t. j. proti tomu, da dodju i Slaveni do svojih prava.

Ovi Niemci, inače medjusobno razciepkani i razdvojeni, slože se proti Slavenom, kako se slože i Talijani, kada treba udariti na nas. Taj spoj Niemaca proti nam, jest nama vrlo pogibeljan, jer nam pokazuje, da Niemci kao narod idu za tim, da pridobiju u Austriji onu prevlast, koju je do sada uzdržavala njemačka birokracija.

Pošto je u našoj monarhiji njemački jezik igrao glavnu ulogu, nije se pitalo da li je činovnik Slovenac ili Čeh; na oko bijahu Niemci, nu u istinu bijahu posebna kasta za sebe. Ono gospodstvo, koje je imala ta birokracija nad narodi, to nastoje sada Niemci zadobiti kano narod, što je pogibeljnije, nego li prevlast birokracije, jer u odlučnom času, ako krene činovničtvo stranputice proti želji naroda, ustane vladar, te izdade zapovjed takvu, da se stvar lahko promjeni od jutra do večera.

Nješto sličnoga doživjeli smo god. 1861. u Hrvatskoj. U večer je još narod stenjao pod pritiskom njemačkog činovničtva, a već sliedećeg dana disalo se drugi zrak i ćutilo se, da se je u slobodnoj državi. To je odvisilo od najviših činbenika. Nu kao što zapovjedaju ti činbenici činovničtvu, nemogu tako lahko zapovjedati čitavomu narodu, ako u njemu vlada jedna misao.

Austrijski Niemci idu za tim, da zavladaju nad nami, da nas unište ili da im mi robujemo kao niže pleme. Za koji čas može se austrijska vlada — pa bio to Clary, Petar ili Pavao, poslužiti timi elementi proti nam, nu za uviek nije to moguće. Vlada bo, koja vidi dalje nosa, nemože se osloniti na Niemce kakvi su danas, jer Austrija imade od Boga njoj poslanu zadaću (burno odobravanje) a to je, da se na tom ogromnom prostoru od Adrije pak do pruskih granica moraju mirno slievati tri velika mora: slavensko, germansko i latinsko, da se tuj utaložе pjeneći se talasi. To je zadaća Austrije i toj zadaći nesmije se odreći. (Živahno odobravanje.) Ako njoj se odreče, križati će se ti valovi, i Austrija bi morala propasti u toj nepogodi. Nu mi znademo, da se može takodjer malena ladjica spasiti i s njom odvažan mornar. (Burno odobravanje.)

Da nastupe takova nesretna vremena, te bi Austrija zaplovila pogibeljnim pravcem, pak da se pri tom razlupa, narod

hrvatsko-slovenski riešio ni se ipak božjom pomoći. (Burno odobravanje i pjeskanje.)

Kakovo da bude postupanje naših zastupnika u takvim okolnostima? Naša je misao ta, *da u granicama ove monarhije možemo i moramo naći uvjete svomu budućemu gospodarstvenomu, socijalnomu i jezikovnomu razvitku.* (Živo odobravanje.)

Dotaknuv se govornik letimice izložnog pitanja i poslanstva naše monarhije onkraj Save i Une, gdje žive naša braća, stavi pitanje, kako se je našim zastupnikom vladati u desnici ili napram istoj. On je mnienja, da zastupnici naši moraju ostati u desnici dok je ona vierna svomu programu, nu čim bi se osvjedočili, da ona nepoštuje temeljnih načela, osobito načela ravnopravnosti, *tada valja takovu većinu zapustiti, te postaviti se na samostalno i slobodno stanovište.* (Sveobće odobravanje.) *Ako bo većina nemari za naše zahtjeve, jest za našu svezu s vejedno, da li je u većini ili pama za sebe.*

Za koji dan će nam valjda trebati sa odlučimo, da zauzmemo stanovište napram našoj braći Česima, s kojimi smo uvjek u dobrim odnošajima, i koji traže zadovoljštinu za veliku nepravdu i sramotu, nanesenu njihovomu narodu, ukinućem jezikovnih naredaba.

Prije naredaba Badenijevih, koje je Gautsch omedjašio, imali smo članak XIX. temeljnih državnih zakona; imali smo kabinetski dopis od god. 1848. kojega je vrhovni sud proglasio zakonom, koji jamči za podpunu ravnopravnost njemačkoga i českoga jezika. Ukinuće rečenih naredaba nebi bila tolika nesreća za Čehe, da uje u tom času ministar pravosudja izdao tajnu naredbu, kojom se neki način odredjuje gospodstvo njemačkoga jezika nad českim.

Česki narod traži zadovoljštinu, da se naime opozove naredbu i da odstupi onaj ministar. Ako česki narod, odnosno njegovi zastupnici, koji su u tom pogledu svi jednaki i složni, nezadobiju zadovoljštine, oni će biti prisiljeni, premda nisu o tomu nikada ni mislili, da bi državu stavili u nepriliku, zauzeti u carevinskom vieću takovo stanovište, kojim će dokazati, *da nije u parlamentu moguće bez njih i njihovih saveznika mirno i pravodobno parlamentarno djelovanje.* (Burno odobravanje.) Odlučili se česki narod i njegovi zastupnici za to, tada nam po našem čvrstom osvjedočenju i po našoj dužnosti — premda bismo morali takav korak žaliti — nepreostaje drugo, *nego slieditи našu česku braću u njihovom parlamentarnom boju, te s njimi boriti se pod istom zastavom u čvrstom uvjerenju, da dodje dan, kada budu u Austriji morali misliti ne samo na njih, nego takodjer i na nas.*

Nas nije velik broj; mi smo u ovom dielu monarhije velike sirote; mi neimamo kapitala, ni velike trgovine i obrta; jedino što nam je preostalo, jest žuljeva kmetska ruka, amo tamo malo trgovine i obrta. Nu što me veseli, jest to, da akoprem smo izgubili brojno i na jeziku, narodna sviest, narodno osvjedočenje i pouzdanje u narodni napredak postaju danomice tim veći. Za to osvjedočenje imademo dokaz u današnjem sastanku i na prošlim sastancima političkoga družtva, te u činjenici, koja se neda zatajiti, da naše pitanje, nije *samo pitanje ove državne polovice: naše pitanje zasieca od Triglava do Timoka, od Gorice do Biograda i Austrija mora s tim računati.* (Pleskanje i živo odobravanje u čitavoj dvorani.)

Občinski izbori u Kastvu.

Radi ono nješto autonomije, što ju uživaju občine, svuda po Istri, su občinski izbori znameniti. Od izabranih občinskih zastupstva odvisi na mnogo duševni i materijalni napredak občina i občinara. Od njih odvisi, da li naši ljudi budu gospodari u svojih kućah, ili da budu sužnji ili robovi tudjinaca, neprijatelja, potivnika naše vjere i našega roda i poroda.

U kastavskoj občini su ti izbori tim znamenitiji, što je ta občina jedna najvećih i najbogatijih u Istri, i što već preko dvadeset godina tudjinci na tu občinu vrebaju, da ju razdiele, osiromaše, unište, svega i svašta poduzimaju proti njoj. Na sve načine nastoje podrovati ju. Njegda silom, njegda milom, svega proti njoj kušaju. Što nisu u prvija vremena mogli sa raspusti zastupstva, sa komisari, sa žandari, to bi u novije doba htjeli dobrikanjem, varkami, lažmi, klevetami, novcem, napajanjem; i to sve posredovanjem ljudi, našega jezika, izroda, savjestnimi ili nesavjesnimi.

S toga smatramo nuždnim, da se s njimi malo obširnije pozabavimo.

Službene pripravе k izboru.

Listine birača dalo se je izpisati kod poreznoga ureda, da se saznade službeno, koliko tko plaća i tko sve ima pravo izbora. Toga se nije moglo dobiti do prvih mjeseca godine 1899, jer se je tom godinom uvelo sa strane državne njeke nove poreze. Dobiv izpis poreza za pojedine občinare, občinsko glavarstvo jih uredjivalo i uredilo, a nebijaše to lahak posao, ako se promisli, da ima svih birača preko 3000.

Uredjene se je izložilo, kako to zakon zahtjeva.

Dr. Krstić, uvršten u listine kao trgovac vinom na veliko, premda već od godine 1898. neima nikakva vina, al da patentu plaća, sa još jednim drugim, napravio je reklame proti množini birača, koji su mu skoro odbijeni bili od reklamacionalnoga odbora kod občine. Nezadovoljan tim, učinio je utok na c. kr. kotarsko glavarstvo, al mu ga je i ovo moralo odbiti skoro u svih točkah, kao netemeljit, bez ikakve zakonite podloge. Ni s tim nije se zadovoljio, nego je napravio dalnji nekakav utok na c. kr. namjestničtvo, premda zakon takovoga utoka nepripoznaje, i premda bi to čovjek, koji i malo poznaje zakon morao znati. Nu taj njegov utok nisu ni c. kr. oblasti mogle nikakva obzira uzeti. Ti reklami i utoci, i riešenja, prouzrokovali su, da se je izbori zateglo do pod konac godine. Da nezapne uprava, moralo se je prije izbora napravit obračun za prošlu godinu, i proračun za buduću.

Izbore se je razpisalo za dane 18., 19., 20. i 21. decembra, i tih dana bili su obuvljeni. Občinsko glavarstvo oglasilo je to, kako zakon propisuje. K tomu, što nije do sad nikad učinilo, razaslalo je posebne pozive za svakoga občinara.

Pripravе hrvatske pučke stranke.

Stranka puka, hrvatska, koja želi, da sačuva občini što je njezino: vjeru, jezik, narodnost, imanje; koja hoće da kastavsku občinu sačuva kakova bijaše od starine, občinu nerazdieljenu, jaku; koja hoće da budu kastavski občinari gospodari u svojoj kući; koja neće da u občini tudjinci zapovjeduju; — ta stranka izabrala je već prije više vremena izborni odbor. Tom odboru bila je glavna zadaća, da sazna za volju puka, koje najme muževe želi puk u pojedinih županijah za svoje zastupnike, puk da onda naštoji, da budu ti muževi izabrani. Nije Bog zna što radila, nit njoj je to trebalo. Občinari su dosta svjestni te znadu, gdje je dobro gdje je zlo, gdje vjera gdje nevjera; gdje ljudi neodvisni, zauzeti za občinu i občinare, a gdje ljudi odvisni od tudjinaca. Izborni odbor razgledao je tko sve ima pravo glasa; dao je napraviti tiskanice za punomoći; sastavio listine kandidata za tretje i drugo izborno tjelo, dočim je za prvo ostavio njeke županije, gdje nebijaše dosve jasnom; te dan prije izbora izdao izborni proglas na puk i izbornike Kastavske. U tom proglasu iztaknuo je, kako se već dugo vremena na razne načine vreba na občinu kastavsku, da se ju opropasti; kako se je občinom upravljala u ovoj iztičućoj dobi; te pozvao izbornike, da dodju glasovati, da potvrde staru vjeru, i da se čuvaju izdajica. I izbornici su to učinili.

Pripravе talijanaške stranke.

Občina kastavska je po vjeri i narodnosti jedna najčišćih u Istri. Svi su občinari kršćani po vjeri, Hrvati po jeziku i narodnosti. Ipak se i u njoj mora žalibože govoriti o talijanskoj stranki. Da takova obstoji pokazalo se je i u ovoj zgodi, i najveći slieperi morali bi to viditi, kako ćemo se kašnje uvjeriti. Do izbora god. 1897. mogla se je još nekim kako tako tajiti. Za tih izbora zbacila njoj se je krabulja. Psovala je na sve što je naše, šega, što nam je sveto, što nam je drago, i konačno dala svoje glasove za ljutoga protivnika hrvatskoga naroda u Istri, za Bartola, proti kandidatu cielе hrvatske i slovenske stranke u Istri, proti dr. Laginji. Njezin kapo i njezini podkapi rabe službeno najradje talijanski jezik, i govore medju soboni, u koliko znadu, talijanski. U neprestanoj su svezi sa našimi ljutimi protivnici u Trstu, Kopru, Poreču, Puli, Rovinju — te i na Voloskom. I povodom izbora putovali su tamo, i pitali pismeno novaca za njekakve ceste, za kojih izgradnju se je već občina pobrinula, i pitali više nego li cieli troškovi iznose, i još dodali, da će što manjka, sami nadomjestiti. Druge puteve su bučili, po krčmah, sa tiskovinami. Ovaj put promjenili su taktiku. Do posljednjega hipa nije se znalo, da li što rade. Jedva u predvečer pili su na raznih stranah i napajali, te razašali listiće kandidata. Usiljivali su jih i takovim, koji neće, da za nje šta znadu. Čuli su jih i od ženskih. Na dan izbora u jutro bile su njim glavne postojanke kod Vikota Sussan u Jušićih, kod Pepića Marotti u Spinčićih, te kod Vickota Dubrovića Slocarića u Frančićih. Na tih postojankah kriepili su se koji rakijom, koji vinom, a kruh gulili su i po cestah, da nebi k izboru zakasnili. Njeke svojih su pisimeno ovlastili, da budu njihovi pouzdanici kod izbora, a izborna komisija i izborni komesar su jih pustili u dvorani, i dozvoljavali njim, da čine opazke, koliko jih je volja. Njihov kapo Krstić, i njeki podkapi kao Biser, Marotti itd. ostali su kod ovoga posliednjega.

Prvi dan izbora.

Radi velikoga broja birača u III. tjelu odredilo se je dva dana za izbor u tom tjelu. Po prilici polovica birača bila je pozvana za prvi dan, ponedjeljak dne 18. decembra, i po prilici polovica za drugi dan, utorak dne 19. decembra. Prvi dan došlo je najviše ljudi. Iz njekih županija, kako je Marčeljeva, došli su svi skupa. I najbolje bi, da tako dolaze iz svake županije, i da se pak putem sastaju i s drugimi. Izborni odbor hrvatske pučke stranke imao je svoju pisarnu u kući čestitoga domoljuba Frana Dukića—Diračića. Uza domoljuba Frana Dukića—Diračića. Uza svu zimu izbornici proveli su dan većinom pod vedrim nebom, jer u izbornu dvoranu nisu mogli biti pripuštani ni iz dalieka svi na jednom. Koli vani, toli u izbornoj dvorani vladao je uzoran mir i red. Samo u trih slučajih pripustila je komisija tri glasa, gdje je mislio c. kr. povjerenik, da se nebi imali pripustiti. Kakvi bijahu pouzdanici talijanaške stranke nek kaže jedan ovaj slučaj. Došao je jedan njezin izbornik sa 2 punomoći. Predsjednik komisije mu je rekao, da može glasovati po zakonu samo jednom. Na to će Vicko Dubrović Slocarić, da je njetko od hrvatske stranke glasovao sa 5 punomoći. Komesar ga zapita: tko je to?! Slocarić zabunjen, neznade što odgovoriti, pak imenuje konačno jednoga birača. Komesar pregleda, koji su sa punomoći glasovali, i uztvrdi, da dotičnik nije glasovao ni sa jednom punomoći, a kamo li sa pet. Uspjeh izbora pryoga dana, koj se je do kasno u večer protegnuo, bio je: predložénici hrvatske pučke stranke dobili su 259 glasova, predloženici talijanaške stranke 89 glasova.

Drugi dan izbora.

I drugi dan tekao je izbor uzornim redom i mirom. Bilo je nješto manje izbornika, pak je s toga i prije svršio. I opet, samo u cigla tri slučaja nije se komesar slagao sa komisijom glede odanja odnosnik trih glasova. Uspjeh izbora toga dana bio je: 237 glasova dobili su predloženici hrvatske pučke stranke, 69 predloženici talijanaške stranke. U sve su dakle dobili prvi 496 glasova, drugi 158. Talijanaški dobili su jih razmjerno mnogo. Sabrali su što su mogli, i zna se kojim načinom. Dali su jih i takovi, koji već nevjeruju pravo kolovodjam svojim, i koji vele: nejmam već vjere, al zašli smo jednom, „mački“ smo, i težko nam je natrag. Takovi su već na putu poboljšanja.

Tretji dan izbora.

Dne 20. decembra, u sriedu, biralo je drugo tjelo. Izbor tekao je u najboljem miru i redu, i svršio već posve oko 3 ure po podne. Uspjeh izbora: 224 glasova dobili su predloženici hrvatske pučke stranke, 4 predloženici talijanaške stranke. Za izbora evo što se je dogodilo. Oko 10½ došao je Frane Matetić naručeni župan Breze, praćen sa dvojicom Marinčića iz Matulja, kao sa počastnom stražom u Kastav i ravno u izbornu dvoranu, gdje je izručio njekakvu pismo c. kr. komesaru. Otvoriv ovaj i pročitav to pismo, reče odlučno da nije istina, što se u pismu tvrdi, da se najme čini zapriene njekojim izbornikom; nego da je istina, da je svakom slobodno glasovati, kako hoće, i da vlada cielo vrieme izbora podpun red i mir, koli u dvorani kako se vidi, toli vani kako su za izvjestili c. kr. žandari. Matetić sa pratnjom otišao je odkud se došao, najme k Pepiću Marotti, gdje je i taj dan bio Krstić sa njekimi kapi. Tu se je razglasilo, da se je kod izbora toli nezakonito i nasilno postupalo, da se je c. kr. komisar razsrdio, te pobjegao iz Kastva, razvrgao izbore, tako da se već neizabire. To bijaše oko 11 ure, kad je izbor gladko tekao i trajao tako sve do 4. po podne. U takovoj blizini, četvrt ure daleko tako se je kadro ljudem govoriti jednu za drugu. Krstić sa družinom, kakvih 20 do 30 birača, odputio se je tada na Volosko k c. kr. kapetanu. Kad najme je c. kr. komesar, koji je sve vidio i čuo, rekao da nije istina što tvrde, kušali su sreću kod c. kr. kapitana, koj nije ništa vidio ni čuo. Večer prije brzojavilo se je u židovski Piccolo u Trst, da će talijanaška stranka težko pobjediti, jer da će Hrvati činiti nasilja. Valjalo se jih je bar umisliti, kad jih nije bilo, i kad se je vidilo da je i tako malo izbornika talijanaške stranke.

Četvrti dan izbora.

Prvo tjelo biralo je četvrtak dne 21. decembra. U njem je samo 37 izbornika: počastni gradjani, svećenici, učitelji, te samo pet po porezu, dakako debelih. Glasovala su dvojica ovih posliednjih, najme Mate Kundić i Frane Šepić, jedan počastni grndjanin, Vjekoslav Spinčić, te većina svećenika i učitelja. Došao je da glasuje i Matko Mandić, kao poč. gradjanin, al ga je zakasnilo zlo vrieme. Glasovali su svi za jedne te iste predloženike hrvatske pučke stranke; glasovao je za nje takodjer i onaj učitelj, koji bijaše kandidat talijanske stranke u III. tjelu, Robert Jurinčić. Za kandidate talijanaške stranke u prvom tjelu se nezna. U njoj bi valjda bili Krstić, Pepić Marotti, Pepić Kalčić, jer nebijahu prvih danah jer su to glave, i jer se je osobito prva dva spominjalo kao kandidata za gluvarstvo. Neka počekaju, dok njim občinari dadu u ruke upravu občinskih dobara.

Pismo jednoga počastnoga gradjanina.

Bivši c. kr. namjestnik Trsta i Primorja i ministar trgovine baron Pino, pisao je, pozvan kao počastni gradjanin k izboru, sliedeće pismo: „Preblagorodnomu gospodu županu Kazimiru Jelušiću u Kastav. (Istra). Velecenjeni gospod! Obžalujem jako, da nemorem odzvati se Vašemu cenjenomu pozivu k volitvi radi svojih zdravstvenih razmer. Potrijujoč tem potom prejem Vašega cenjenega povabila od dne 8. decembra t. l. preporočam se Vam z najodličnejšim spoštovanjem Feliks baron Pino, minister v pokoju. Velikovec, (Koroško) 17. decembra 1899.“

Priobćujemo to pismo bez svakoga tumačenja. Svaki ga može sam tumačiti.

(Konac sliedi.)

DOPISI.

Boljun, 23. decembra. Dne 18., 19. i 20. t. mj. imali smo opetovne občinske izbore. Hrvatska je stranka držala za sjegurno pobjedu u sva tri tiela, pa stoga je i izbore odnah urekla. Uspjeh izbora je sliedeći. U trećem i drugom tjelu izabrano je *jednoglasno* dvanajst naših predloženika. U trećem tielu glasovalo jih je dapače više nego mjeseca augusta. Protivnici došli su doista na bojno polje oba dana, ali kad pogledaše naše topove, povukoše rogove neglasovav nijedan.

U prvom tielu razvila se ostra borba, u kojoj podlegoše naši; uzrok su tomu Boručani, kojih većina je zaboravila, „da se ljudi vežu za besjedu a volovi za rogove“. U prvom tielu napeli su protivnici sve sile i poduzeli sve moguće korake da predobiju za sebe Boručane, koji u tom tielu imadu pet pristaša talijanske stranke a jedan naš, tako da imamo mi u novom zastupstvu 13 naših, a protivnici 5 zastupnika. Od tih pet je jedini I. Fabian iz Paza pravi pristaša talijanske stranke, dapače najradikalniji Talijan u u občini, dočim su ostali četiri prosti seljaci, koji, budući da su glasovali za I. Fabiana, moramo jih brojiti k talijanskoj stranki. Kod izbora načelnika poznati ćemo jih bolje što i kako misle. „Tko nije za narod, taj je proti narodu“, treće nije moguće.

Pitati će nas čitatelji, kako to da nam se iznevjerio Borut. Eto tomu razjasnjenja bez zamjere prama ikomu; komentara takovom ponašanju ne treba.

Do sada smo mislili, da su Boručani razdvojeni radi gradnje kapelanske kuće; tomu nije tako.

Iz ponašanja i vladanja nekojih Boručana, slutila je naša stranka neslogu, ali ne na ovakovu. Da se tomu predusretne poslala naša stranka prošlu nedelju (17) u Borut dr. Trinajstića, dr. Kurelića, župnika Hrašeka i I. Mandića iz Pazina, da ovi po mogućnosti Boručane slože, što jim za čas i pošlo za rukom. Petnajst ondi prisutnih birača I. tijela dalo je pred gori spomenutim muževima poštenu riječ, da će u sriedu glasovati s hrvatskom strankom i izabrati ondje svoje četiri predložene, na koje je naša stranka pristala. Došao dan biranja; većina od tih „poštenjaka" glasovala je u sriedu za talijanske predložene, kojoj je na čelu „Giovani Fabian", najradikalniji Talijan iz mjestne občine i to u prisutnosti g. dr Trinajstića, komu su bili u nedelju obećali, da će glasovati s hrvatskom strankom. Ako se tako rieč poštenu drži, onda nije težko dobiti. Ovdje budi spomenuto sliedeće:

U subotu bio je u Pazinu dr. Cleva iz Poreča;

istu subotu bio je pozvan u Pazin I. Fabian iz Paza, i ostao ondje do nedelje poslje poldan;

u izbornu komisiju bila su pozvana dva Boručana, kao mjeseca augusta, ali oba su se ovaj put izpričala;

u 3. i 2. tijelu došlo iz Boruta glasovati jedva četvorica;

gostbi na Pazu kod Fabiana sudjelovali su proti svojem običaju i Boručani.

Ako sve to u obzir uzmemo, moramo zaključiti, da glasovanju Boručana sa talijanskom strankom, nije uzrok gradnja kapelanske kuće, već je tomu uzrok vjetar, koji je iz Poreča žuduvao.

Boručani! Služi li to vama na čast? Vi znate dobro, kako je talijanska stranka pod Mattiassichem upravljala občinom Boljun, a vi sada vašim glasovanjem htjeli biste talijansku stranku opet uskrisiti; kod izbora načelnika spoznati ćemo vas, kamo važete.

U cieloj mjestnoj občini ostali nam birači iz svih porezovnih občina vjerni, kao mjesesa augusta; iz Sušnjevice pridružilo nam se jih nekoliko u trećem tijelu, dočim su oni iz Paza ostali vjerni talijanskomu generalu, koji da će jih sada osloboditi od svih adicionalin i ostalih plaćila. Živili naši vriedni birači iz ciele mjestne občine. Izabranim pak našim zastupnikom postavljamo na srce, da se svežu čvrsto proti neprijatelju, koj će jih kroz ove tri godine napaštovati.

Politički pregled.

U Puli, dne 27. decembra 1899.

Austro-Ugarska. Nakon podulje i težke borbe podlegio je ministarstvo grofa Clary-a svojoj sudbini. Ono se je rodilo kano nedozrielo čedo u utrobi majčinoj; živjelo je kratak život podržavano umjetnimi sredstvi, ali ono je ipak moralo podleći, jer mu nebijaše sudjeno, da živi zdravim i jedrim životom.

Grof Clary preuzeo je na svoja slabašna ledja silni teret. On je mislio, da je tomu teretu dorasao, da će ga sretno ponesti do cilja, nu prevario se precienjavajuć svoje sile. Povodom njegova nastupa nije mu se nitko iskreno veselio. Slavenski narodi Austrije poznavali su ga kano njemačko-liberalnoga činovnika, koji nije imao ni volje ni sile, da privede austrijsku ladju po toli uzburkanom moru u sjegurnu i čvrstu luku. Njegovi suplemenici nisu se posve u njega pouzdavali, jer se do sada nije toliko izticao kao Niemac, koliko bi oni biti htjeli. Za kratkog svog ministrovanja pokazao je grof Clary svoju političku boju jasnije nego li bi bio smio, jer bijaše njegovo ministarstvo najavljeno ni jednostranim, što u istinu nebijaše.

Pad grof Clary-a prouzročili su u prvom redu žilavi i ustrajni zastupnici českoga naroda. Oni su pokazali njemu i svim budućim ministrom austrijskim, da se u Austriji više proti složnomu českomu narodu neda vladati. Nu ako su tako rekuć sami Česi srušili ovo ministarstvo, što bi sve mogli pokrenuti i ovoj polu monarkije austrijski Slaveni, kad bi bili složni i ujedinjeni u glavnih i načelnih pitanjih.

Od bivšega ministarstva grofa Clary-a ostali su i nadalje u gabinetu nekoji njegovi članovi. Tako je ostao bivši ministar željeznica vitez Wittek na svojem mjestu, te mu bijaše povjereno predsjedničtvo u ministarstvu; grof Welsersheimb ostao je i nadalje ministrom za zemaljsku obranu. Ministrom za Galiciju bijaše imenovan vitez Chledowski; privremeno upravljati će: ministarstvom poljodelstva pl. Blumfeld, ministarstvom nutarnjih posala bivši odjelni predstojnih Josip Stummer; ministarstvom financija pl. Jorkasch-Koch; ministarstvom trgovine dr. Stibral; ministarstvom provosudja dr. Ferdinand Schrott i ministarstvonm bogoštovja vitez Bernd.

Ovo ministarstvo, sastavljeno od samih činovnika, voditi će samo privremeno državne poslove. Ono će odstupiti čim se po nješto umiri nanarodnostni boj, i tada će stupiti na njegovo mjesto stalno ministarstvo.

Carskim pismom odročeno je zasjedanje carevinskoga vieća. Odmah po novoj godini izaći će nove naredbe na temelju § 14. ustanova, kojimi će se urediti privremeno državni proračun i nagodbeni poslovi sa Ugarskom.

Službeni list bečke vlade priobćuje carsko pismo, s kojim se sazivlje za dne 29. sliedeći zemaljski sabori: Českе, Galicije, gornje i dolnje Austrije, Solnogradske, Štajarske, Koruške, Kranjske, Moravske i Šlezije. Nisu sazvani ovi sabori; Dalmacije, Bukovine, Trsta, Istre i Gorice.

Naknadni izbor, koji će se obaviti dne 3. jenara 1900 u Goričkoj za tamošnji veleposjed proći će, kako se nadamo za našu tamošnju slovensku braću častno. Slovenski veleposjednici sastaše se prošloga četvrtka u Gorici na dogovor i tuj zaključiše kandidirati mjesto odstupivšega grofa Alfreda Coronimi-a g. Oskara Gabršček, načelnika u Tolminu.

Franina i Jurina.

Fr. Tako neće još ni ov put biti mačji kapo za poletu va Kastve.

Jur. Mala škoda za njega, zač on skoči do Poreča, Rovinja ali do Trsta, pak je soldi kako i peska; nego za one njegove nemoli, ke ga slepo siede, za njih je škoda, da nisu prišle do kušćića kruha.

Fr. Će benj i za njih Bog sprovidet kada se občina razdeli.

Jur. Franino nebudi trubilo, ter ča neznaš, da temu već nijedan neveruje.

Fr. Ste tako le progledali!

Domaće i razne viesti.

Imenovanja kod c. kr. pošte. Poštanskimi oficijali imenovani su medju ostalimi i gg. Levpušček i Kališter kod ravnateljstva u Trstu.

Obiteljske nesreće. Iz naše dične Kastavšćine primili smo podulje viesti o nesreći u dvih tamošnjih rodoljubnih naših obiteljih.

Tik pred Božić pokopaše naime supругu bivšega občinskoga zastupnika, župana, posjednika i rodoljuba našega g. Frana Mandića, velevriednu njegovu Mariju, a na badnjak ponesoše k zadnjemu počitku poznatoga u Kastvu trgovca i obrtnika i čestioga rodoljuba g. Ivana Karlavarisa.

Radi nestašice prostora morali smo odnosne viesti za danas u ovo par redaka zbiti, te ćemo je u budućem broju u cielosti priobćiti. Za danas šaljemo unesrećenim i razveljenim obiteljim naših rodoljuba u Kastavšćini najiskrenije saučešće a blagim pokojnikom neka podieli Svevišnji vječni pokoj!

Sazov zemaljskih sabora. Povodom austrijske ministarske krize pronose se glasovi, da će biti sazvani zemaljski sabori ove polovice monarhije na kratko zasjedanje, da raspravе naime zemaljski proračun.

Neznamo koliko je na tom istine, nu čini nam se, da se je sada već prekratak rok za sazov sabora i da imadu baš sada u Beču drugoga posla, te da im nepreostaje vremena baviti se ovakvim pitanjem. U ostalom ako vlada u istinu misli sazvati zemaljske sabore, mora to učiniti u najkraćem roku.

Za naša narodna družtva. Po davnom našem običaju utičemo se molbom i ovaj put prigodom nove godine našim prijateljem i dobročiniteljem našega naroda u Istri, da se ga i ovom zgodom sjetiti izvole.

Naše narodne potrebe rastu godimice a ove porastle su osobito time, što smo preuzeli na naša slabašna pleća uzdržanje one stotine siromašnih mladića, koji polaze hrvatsku gimnaziju u Pazinu. Do sada bilo nam se je brinut najprije za „Bratovšćinu hrvatskih ljudi u Istri" pak za „Družbu sv. Cirila i Metoda u Istri", a sada je nadošlo i treće, ponajvažnije i ponajteže breme t. j. „Djačko družtvo u Pazinu".

Nama su jednako mila i draga sva ta narodna družtva, jer imadu sva jednako plemenitu svrhu. Radi toga i nepreporučamo više jedno nego li drugo il treće, već molimo svakoga pravoga rodoljuba, svakoga prijatelja naše sirotinje, da se sjeti bilo kojega od rečenih družtava povodom promjene godine.

Imade nas hvala Bogu mnogo, koji govorimo istim jezikom i koji težimo za istim narodnim idejalom, pa ako žrtvujemo svaki malo baš onda, kada je za sirotinju najgore, — učinili ćemo ne samo dielo milosrdja, već ćemo tim doprinieti kamečak k našoj zajedničkoj narodnoj zgradi.

Deder dakle, rodoljubi i prijatelji naši, pružite malen darak dobrotvornim i plemenitim družtvom našim za novu godinu, koja neka budu svima ugodna i sretna!

Parnica Kamenarović-Belušić. Pišu nam: Mnogim od Vaših prijatelja biti će poznato, kako su prije deseljak godina sklopili trgovački ugovor gg. Kamenarović i Belušić, da se okoriste sa izumom (velocimetar) ovoga posliednjega. Prof. Belušić usavršio je svoj izum po programu grada Pariza, te mu nadeo ime „compteur" (računatelj) jer računa brzinu i dobu vožnje, cienu, osobe itd. Izmedju rečene gospode zametnula se god. 1893. parnica i to tužio je Kamenarović Belušića radi povriede ugovora. Parnica svršila je ovih dana tim, da hijaše g. Kamenarović odsudjen. (Mi žalimo iskreno, da je u obće došlo izmedju te gospode do parnice i da se nisu znali bolje okoristiti sa doista ženijalnim izumom g. prof. Belušića. Op. Ured.)

Loydov parobrod „Berenice". Ovih dana prispio je u Trst kreat kávom Loydov parobrod „Berenice", koji je na putu imao tri slučaja kuge. Okuženi parobrod nije mogao u luku već je morao u Lazaret, gdje je posebna zdravstvena komisija pregledala sav parobrod i svu momčad. Razkužene biti će sve prostorije parobroda i skrean teret u Lazaretu. Preduzete su najstrošje mjere, da se izbjegne svakoj pogibelji. Sa izvanjskim svietom neobći ni momčad parobroda, ni rečena komisija. Dok se neobave sve propisane mjere na parobrodu i sa iskrcanim teretom, neće moći nitko iz Lazareta.

Kardinalski klobuk primili su iz ruku sv. otca dne 14. t. mj. u javnom konsistoriju novoimenovani kardinali: Francica-Navi i Jakov Missiu, knez-nadbiskup Gorički. U istom konsistoru bijaše proglašen pražkim nadbiskupom olomučki kanonik barun Skrbenski.

Nova škola zlosretne „Lege". U talijanskih listovih čitamo, da je rovinjska podružnica zlosretnog talijanskog družtva „Lega Nazionale" odlučila otvoriti talijansku pučku školu za hrvatsku djecu negdje izmedju Rovinjskog sela i Kanfanara. Rečena podružnica podnesla je jurve središnjemu ravnateljstvu onoga družtva u Trstu nacrte i troškovnik za gradnju spomenute škole.

Ta nesretna škola graditi će se jedino za hrvatsku djecu, jer u okolici Rovinjskoga sela i Kanfanara nema nijednoga Talijana. Na tu novu pogibelj za naš narodni obstanak u Istri, upozorujemo naše rodoljube u onih stranah te im vrućе preporučamo, da se na vrieme priprave i oboružaju proti tomu divljačkomu nasrtaju talijanske gospode na naš narodni život. Nitko, koji imade u sebi iskricu narodne sviesti i poštenja u sebi nebi smio upisati svoje diete u to talijansko trovalište.

Iz Dravčevca, kod Foškulina. (Požar — Pogorelci.) — Tužnim srcem javljamo Vam strašnu nesreću, što stiže naše selo dne 7. tek. mj. Bilo u jutro okolo 9 sata, kada iznenada buknu vatra u dimnjaku jedne kuće, a naroda nebijaše na okupu, da zaprieči, da se vatra dalje širi i na susjedne kuće. K tomu vijala grdna grbinada, te je vjetar silno duvajuć, prošinuo vatru i na obližnje kuće tako, da su izgorjele četiri kuće, jedna uz drugu. Spasiti nije se dalo ništa, osim nešto malo živeža. Obećalo nam se, da će doći na lice mjesta komisija, da procieni štetu: ali koja korist, kada kuće nebijahu osjegurane? Preporučamo se dakle vrućе predpostavljenim oblastima, da nam izposluju podporu, jer inače težko sirotinji u sred težke zime! — Pogorelci jesu: Petar Poropat, Gašpar Jurman, Martin Prenc i Šime Jakus. — Ljudi božji, osjeguravajte svoju sirotinju!

Iz sv. Lovreča Pazenatičkog, pišu nam: Riedko kada da se javimo u „Našoj Slogi". Razlog je tomu, da smo zapušteni i neuki. Zapuštaju nas i oni, koji bi morali skrbit za naše barem duševno dobro. Od svećenika nam slaba korist. Toliko da odsluži misu i drugo ništa. Dohodke pa zna dobro pobirat. U crkvi je sve latinski i talijanski, prem da velikom većinom neznamo talijanski a neće se naći u svoj župi ni 4 osobe, koje nebi znale hrvatski. Prituživali smo se prošle korizme i u Poreč, pa smo dobili liep odgovor. Čujte, pa sudite. Reklo nam se, da bi bilo bolje, da nisu molitve ni u jednom ni u drugom jeziku. Puk iz toga vadi zaključak, da svećenika nebi ni trebalo.

Na 17. pr. mj. napao je jedan talijanski dotepuh grdim riečima starca — rodoljuba Vinka Piemonte, nu taj mu ih je dobro odbrusio, da je delija morao sviti rep medju noge.

Iz Lošinja Maloga, pišu nam: Promaknućem bivšeg upravitelja mgć. Grškovića za kanonika, dobili smo za upravitelja mgć. Kraglietta i tako mjesto da se ide napried, idemo natrag. Prije smo barem imali umjerena Hrvata, (tako vlada zove one, koji se nemiešaju u politiku), a sada smo dobili pravog Talijana. Mi se nenadamo dobru od njega, već sumnjamo da će bit na ruku onim od komuna, jer njim je svim i osobni prijatelj. Od preč. Grškovića imamo uz ono dobro, što je učinio i jednu žalostnu uspomenu. On je bio onaj, koji je započeo na velike blagdane propoviedati uz hrvatski i talijanski, što nisu učinili naši Lošinjani pok. Morin, a ni živući Don Leopoldo Ivančić. I tako je otvorio put ovomu novomu. Mi smo se veselili promaknuću preč. Grškovića, ali nas je raztužilo imenovanje sadašnjeg upravitelja, te smo uvidili, da nas već i crkva zapušća, te ide na ruku vladi g. Goëssa. Mjesto da se šalje Hrvata, koji će vas braniti, zagovarati, u dobru svietovati, šalje vam se jednog ultra-talijana, koji vrlo slabo govori hrvatski. Ovaj novi je uz to i bolešljiv, te svakako nije za nas, budući se ovdje hoće zdravih i i krjepkih ljudi, jer kura teška. Neću dalje da o njemu govorim, ni kritiziram, jer to je dužnost poglavara, no se preporučamo crkvenoj oblasti, da nam se kod namještenja župnika dade plovana u svemu na njestu, koji će nam i propoviedat rieč božju i držati kršćanski nauk u hrvatskom jeziku. Možda su mislili u Krku, da će svi pripadnici ovdješnje talijanske klike, dolazkom sadašnjeg upravitelja, postati dobri kršćani, pa zato su ga i poslali? Ali u tom se varaju, jer naši protivnici ostaju vazda isti, što su pokazali i u vrieme misijona, na koje nije dolazio nitko, dapače čujem, da je naš slavni načelnik bio u dan procesije na lovu i tim pokazao, koliko su mu sreu pritasli vjerski obredi, što se u ostalom i prije vidjelo. Kad govorimo o

načelniku, pogledajmo što je učinio dobra u ovo tri godine, u našem mjestu? Vrlo malo ili ništa; ni on., ni oni koji su mu o bok, je n. pr. sv. Martin oni nisu načinjali s novcima, koje su oni prištedili, nego ono je dao jedan dobročinitelj. Pa i ondje se je moglo manje potrošiti i bolje učiniti, a ne onako, da će se morat brzo opet ponapravljati.

Načinjati pute s dobivenim novcem, nije baš velika zasluga, nu zasluge bude kod toga uviek onim, koji radnju nadgledaju. Kupilo se je kuću za komun, a to hvala vladi, koja dobro plaća najmovinu za nautiku. Učinilo se družtvo za ribanje i šiori su kupili nekoliko bragoca. Ali ni od toga nije koristi, te se tuži neki u „Piccolu", da je na propasti „pesca lusignana". Reć bi, da bi šiori htili živiti alle spale degli altri, htjeli bi, da se ribari za tope uz malu plaću, a oni da budu jedan pisar, drugi inšpektor, treći sluga, a četvrti onaj koji nosi bolju ribu akcionerima.

Sad su iznova učinili muziku, to jim je sva zasluga. Za nju će naći novca, ta ni teško stavit 100% adicionala. U tomu smo mi jako sretni, daje nam se namete, a nepita se, odakle će se to platiti.. Pred malo vremena bilo je u „Slogi", da su u Vodnjanu odredili 100%, a što je to spram nas, koji plaćamo 180% a podobčine i više, n. pr. Sušak 315 po sto. No to je ovdje potrebno; jer valja hraniti tolike. A i pravo je, da budu mastno plaćeni oni, koji se na občinu tople i za puk toliko trude!

Sudar brodova. Dne 14. t. mj. sudariše se u luci Rabac dvie jedrenjače i to a. u. brik „Rachel" sa talijanskim brodom „Maria Luigia". Kao uzrok toj nesreći pripisuju nesamo burno vrieme, nego i nevaljalost luke, koja je bez potrebitog mula i sama po sebi preuzka. Od sudara pretrpio je najviše brik „Rachel", koji se je nalazio u najvećoj pogibelji, da se usljed nemirna mora razbije na morskih hridinah. Uz veliku pogibelj života spašeni su su unesrećenog broda svi ljudi, pomoćju momčadi pomorske financijalne straže, koja se je junački poniela.

Ostavljena ladja (trabakul) na moru. Dne 19. t. mj. našli su talijanski ribari (Čozoti) nedaleko Mljetaka austro-ugarsku ladju „Nativitá di Maria" (Narodjenje Marijino) pripadajuću Malinskoj luci, krcatu drvom, osamljenu. Ribari su ladju tu dovukli u Čozu, o čemu tamošnja pomorska oblast obaviesti u Trst.

Govori se, da ta ladja prispada nekoj Kati Markolin iz Malinske.

Polakšice za kupovanje soli za domaću potrebu uz nižu cienu u Istri i kvarnerskim otočima. Obće poznato, da občine Istre i kvarnerskih otoka uživaju još od davnina pogodnost za kupovanje domaće soli do 6·12 klg. po osobi uz nižu cienu.

Do sada bi se količina domaće soli za svaku pojedinu občinu ustanovljavala po zadnjem popisu pučanstva.

Obzirom pako na to, da ti popisi sliede samo svakih 10 godina, čule su se tužbe, da se ne uzima u obzir pomnoženje pučanstva kroz tih 10 godina. Da se tomu doskoči, odlučilo je ministarstvo financija, da se od sada unapried ima odredjivati količina soli pripadajuće pojedinoj občini po izkazima pučanstva sastavljenim sa strane občina. Neke občine nisu bile zadovoljene ni tim, tvrdeći, da sastavljenje tih izkaza provzročuju ne male poteškoće.

Ministarstvo financija, bilo je tim ponukano, dati na izbor občinama, ili da se ustanovljuje količina domaće soli po zadnjem popisu pučanstva ili da one jave eventualno pomnoženje pučanstva, poslje zadnjeg popisa.

U ovome zadnjem slučaju, občina treba naravno da predade propisane iskaze u novom broju pučanstva i tim će moći dobiti željeno povećanje količine soli.

(Skrižaljke za popis kuće-gospodara u pogledu dobave soli imade u zalihi tiskara J. Krmpotić i dr. u Puli.)

Nove poštanske pristojbe. Bečka „Wiener Zeitung" donosi novi red za poštanske pristojbe, koji stupa u kriepost 1. jenera 1900 u medjunarodnom prometu povisuje se pristojba za pisma od 10 odnosno 20 na 25 odnosno 50 filira: u prometu sa Srbijom od 7 i 14 novčića na 15 i 30 filira. Pristojba za dopisnice prije 2 novčića, sada 5 filira, pristojba za tiskanice prije 2 novčića, sada 3 filira; pristojba za preporuku od 10 novčića na 25 filira.

Novi poštanski ured. Dne 10. t. mj. otvorili su na otoku Brioni, kotar Pula, novi poštanski ured, spojen sa postojećom već tamo brzojavnom i telefonskom postajom, koja će opravljati poštom voznom i pisama, te će ujedno primati novac u poštansku štedionicu. Spojena će biti poštanskim uredom u Fažani dvokratnom vožnjom sa ladjom na vesla ili na paru.

Novi biljezi, počam od 1. jenera 1900, biljezi, utisnuti na računima, teretnim listovima i kartama od igre, biti će neznačeni u krunama.

Ova je novost posljedica računanja u krunama, obvezatnog na 1. jenara 1900, te se njome konačno uredjuje u pogledu biljega nova vriednota uvedena već od dvie godine posljednjom nakladom biljega.

Računi, teretni listovi i karte za igru, koji jošte nosi biljege s oznakom austrijvriednosti, moći će se rabiti sve, dok ne bude izcrpljena zaliha.

Novi srebrni novac. Novčani ured u Beču kuje već nove novčane komade od srebra u vriednosti od 5 kruna. Ovi će nositi pod carskim orlom znak „5 Cor." a nad njim latinski „Quinque Coronae" t. j. 5 kruna. Okolo orla nacrtano je pet kruna, da uzmognu tako razpoznati vriednost novca i oni, koji neznadu latinski. Novi papirni novac imati će valjda vriednost zabilježenu u svih zemaljskih jezicih.

Nove poštanske marke i biljezi. Novom godinom stupiti će u promet nove poštanske marke i biljezi, na kojih će biti ubilježena krunska vriednost. Stare marke i biljege može se promjeniti do 31. decembra 1900. kod svih post. ureda.

Glavna skupština „Naše straže" urečena za dne 30. t. mj., odročena je na mjesec jenar 1900.

Hrvatska čitaonica u Mihotićih priredjuje u nedjelju dne 31. t. m. na Silvestrovu večer zabavu sa plesom.

Radi prošlih svetaca i obilnog posla u tiskari nemogosmo dodati priloga ovome broju te tako bijasmo prinuždeni izpustiti mnogo inog materijala, kao izkaz prinosa družbi sv. Cirila i Metoda, za oprost od čestitanja itd.

Sretna nova godina svoj gospodi suradnicima, dopisnicima, predbrojnicima i prijateljima našega lista i tiskare!

G. Piccoli,

dvorski dobavljač

Njeg. Svet. pape Lava XIII.,

ljekarničar „pri angelju"

u Ljubljani

na Dunajski cesti.

Željeznato vino.

Kemične analize odličnih strukovnjakah, koji su u **željeznatom vinu** ljekarničara **Piccoli-a** u **Ljubljani** uviek potvrdili navedeno množtvo željeza, jesu najboljim dokazom te pružaju najveće jamstvo za njegovo djelovanje. — Ovo vino je dobro za **slabokrvne, nervozne te za osobe oslabljene usled bolesti, za bliedu i boležljivu djecu.**

Ciena staklenki od pol litra 1 for.

Naručbe se razašilje kretom pošte, poštarinu plaćaju naručitelji sami.

P. n. občinstvu uslobadjam se najaviti, da sam otvorio u Pazinu

knjigovežnicu

obskrbljenu strojevima najnovijega sustava, kano i

trgovinu knjiga i papira

sa zalihom svih školskih potrebština.

Izradjujem sve radnje zasjecajuće u moj zanat, kano: albume za fotografije, okvire u plišu, damasku, atlasu, koži itd.

Nemam li prigodice kakve stvari u skladištu, to istu nabavljam u najkraćem roku, bez ikakvih kupčevih troškova. Isto tako preskrbljujem tiskanice za školske, občinske i župne urede.

P. n. mušterije upozorujem, da se za sve naručbe najave dopisnicom, pošto je to najjeftiniji put, te iste obavljam u kratkom roku solidno i uz umjerene cienе. Sa štovanjem

IVAN NOVAK,

knjigoveža u Pazinu, naproti c. kr. državnoj gimnaziji.

F. Pečenko

HOTEL EUROPA

u Puli

preporuča se gg. putnicima.

Prsni čaj sa „Učke-Gore".

Izvrstni domaći lijek proti

kašlju, nahladi ili prsnom kataru, proti hrapavosti i promuklosti grla.

Cijena 25 novč.

Glavno skladište:

Ljekarna L. Ghersetich,

Volosko — Istra.

Dobiva se u svakoj ljekarnici.

Brijač

Nikola Alaić

preporuča

svoju brijačnicu

u Puli

na Fran Josipovoj cesti 6

(tik kavane „Miramare")

Javna zahvala.

Veleučenoj gospodi liečnikom, koji su nastojali ublažiti težke bolesti našega premiloga pokojnika; veleč. gosp. župniku-dekanu Mihovilu Laginji, koji ga je često pohodio i kao prijatelj i kao svećenik te ponovno providio sa svetotajstvi bolestnih; svim, i muškim i ženskim, koji su nam ga pomogli nastojati i danju i noću; svoj rodbini, prijateljem i znancem iz Kastavščine, Voloskoga, Podgrada, Pazina i Rieke, koji su ga dopratili do hladnoga groba, kao i onim, koji su nam pismeno izrazili svoju sućut — izričemo ovim javno svoju najtopliju zahvalu.

Izgubili smo svoga predragoga supruga, odnosno predobroga otca, glavu obitelji; čutimo žalost, koju nećemo nikad zaboraviti. U toj žalosti velika nam je utjeha osobita ljubav i prijazan, koju ste izkazali njemu i nam koli prigodom bolesti toli prilikom preminuća i sprovoda blagopokojnika.

Te ljubavi i prijazni spominjati ćemo se dok budemo živi. Naplatiti toga vam nemožemo. Platio vam svemogući Bog! U Gospodinu preminulom vječni pokoj!

Kastav, na badnji dan 1899.

Razcviljena obitelj Ivana Karlavarisa.

Javna zahvala.

Prigodom težke bolesti, smrti i pogreba moje premile supruge

MARIJE

dobio sam od rodbine, susjeda, prijatelja i znanaca toliko izraza iskrenog sučuvstva a da ne mogu od manje, da se ovim putem svima najsrdačnije nezahvalim. Napose moja iskrena hvala veleuč. gg. liečnikom: dru. Franu Mandiću, dru. Šebesti i dru. Dabovića, koji su uložili svu liečničku vještinu, nebi li meni i mojoj djeci milu pokojnicu sačuvali.

Konačno srdačna hvala domaćemu kapelanu, veleč. gosp. Josipu Vodički, koji je našu pokojnicu posjećivao i s Bogom pomirio te našemu rodjaku gosp. Matku Mundiću, koji je nju do zadnjega počitka dopratio.

Svima još jednom najsrdačnija hvala!

Rošići (Kućeli), 24. decembra 1899.

Ucviljeni suprug Frane Mandić.

U LJEKARNI

E. TOMAJA nasliednik A. WINGER

ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih, ukočenosti ili grevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom poganca, probadanju, svakovrstnim zubobolji. Ciena 80 novč.

Balzama voda za kašalj ili brla i za prsa; kojom se liečí kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, težko disanje, promuklost u grlu, slabljivost. Ciena 80 novč.

Pojačani želježoviti sirup djeluje proti slabosti, bliedoći, skrofulomnosti, podbuhlosti, djetinjoj krljavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. Ciena flašici 1 fior.

Pojačane švedske kapljе ili švedska životna tinktura (Lebenstinktur) sen). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krvlatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol oblaktava tegnja ili mučnina, ljuta napuhlost i vjetre, odstranja se hal u ilicici, želudačne grčeve, žuilca, grozica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli korisno djelujuću tvedanu tinkturu redovno pije zaćuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti i sazne bolesti. Ciena, flašici s napuckom 40 novčića.

Prah za blago ili za marvu, za konjski keh i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objačivanje feinđca i probave, kada blago neće rado žderati pa se napuhuje. Krave davaju od njega više i bolju mlieka, konji postaju čilji i jači. Ciena jednom omotu 45 novč.

Svjetlenske pilule najdjelotvornije sredstvo za čišćenje i smanjenje želudca ili stomaka i crjev, za otvaranje, proti zaneklini, navali krvi u glavu i pos, tromosti ili zelini. Ciena škatulici 70 novč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, zgrčenim, natečenim žilam, ukočenosti i uzeklini, poslie težkoga zaprega, za objačivanje i okrepljivanje žila i živaca, 1 flaša 80 novč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, čisti se usta ako zubi, razbijaju usta, uklanja neugodan vonj. 1 flaša 60 nč.

Fina smrekova esencija. (Fichtennadel-Essenz) za čišćenje i raskuživanje zraka u sobah, za dihanje i za pločobolne. Po 50 novč.

Tekućina proti izpadanju vlasi očuvaju i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i prospješuje rast kose. 1 flaša 80 nč.

Mast proti lišaju, krastam perušini i ospočinam, 1 lončić 50 novč.

Antiseptin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedlini. Šestnjica 50 novč.

Tinktura za kuje oči izvrsno sredstvo. Ciena 50 novč.

Dra Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam ili flekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu, proizvadja gladkost, ljepotu; bjelodu i finoću obraza i ruku. Ciena večem lončiću 1 fiorin. K tome spada još boraksov sapun po 40 novč.

Pitkeregulatin najbolje sredstvo, za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiva i vrlo ugodnog mirisa. Nagradjen na Pariškoj izložbi sa zlatnom diplomom. Dobiva se u boji bieloj, ružičastoj i žućkastoj. Ciena kutiji 1 for.

Savon eglantine. Najfinji sapun od svih sapuna. On osvježuje te pomladjuje lice. Sastavljen je od najčistih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 50 novč.

Crème eglantine jest izvrsno sredstvo proti svim manama tena, kao što su prišiči, sujedice, crvene mrlje, pjege, opora koža i t. d. Učini svoga ženskog sastava, te je Eglantine mast nikada ne pokvari, te po tome imade prednost pred svim ostalim allčim sredstvima. Ciena lončiću 1 forin.

Eau eglantine jest izvrsna i izkustvom prokušana voda za kosu. Njom se zapriečava izpadanje kose, onemogućuje stvaranje peruši i ojačava vlasište. Ova voda posjeduje također i to svojstvo, da podieljuje kosi liep naravan sjaj. Ciena buci 1 f. 25.

Miriszan sredstvo sobe kniditi, nekoliko kapi šire po sobi preugodan miris. Flašica 50 nč.

Otrov ili cemor za stienice i kimske. Flašica 50 novč.

Antifobrin od Rodinisa proti groznici ili zimnici. Manja bočica 70 novčića

Tko naruči od gornjih stvari za 5 for. tad plaćam poštarinu.

Fine parfume, mirisave vodice, razno pomade, i boje za farbanje kose, da siede kose pocrne, finе sapune; praške za gospoje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tinctine za zube od kojih zubi pobieljuju; Spužve za umivanje, kefice za zube; Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povojeza rane, pojase, kirurške sprave; Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vino, francuzkoga Cognac.

Zaliha mineralnih voda. — Sve po novinam oglašene medicinske specijalitete.